Serbske Nowiny.

Za nawěšťki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawař **J. E. Smoleŕ.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. póśće 7½ nsl.

Čisło 1. **7. januara.** **Lèto 1860.**

Wobpřijeźje: Wukas. — Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Bukec. Z Hodźija. Z Klukša. Z Jitra. Ze Skaskowa. Z Hoskowa. Z Tučic. Z Celchowa. Ze Židowa. Z Delnjeje Łužicy. — Dopisy. — Při kóncu stareho a atd. — Za dom atd. — Spěwy. — Přilopk. — Cahi sakskošlezynskeje atd. — Nawěštnik.

Wukas

ministerstwa ſnutskommuych naležnoſczow, wudyrenje móra bes howjadlym ſkotom w njekotrych krajinach w Czechach naſtupazy.

Ministerſtwo ſnutskommuych naležnoſczow widži ſo, dokelž je jenu woſjewenje pſchiſchło, ſo je w njekotrych krajinach w Czechach, kotrež ſu Sakſkej ſuſodne, bes howjaſym ſkotom w niz ſnadnym wobſahu mór wudyrił, pſchinjeczene, k wobaranju a ſakhowanju tukraja pſched ſawleczenjom ſpomneje ſkoczazeje khoroſcze do kraja kóždy ſawed howjadkeho ſkotu ſ Czechow po zyłych ſakſko-czjeſkich meſach hacž na daliſche ſakaſacz.

Pſchestupenja tuteje ſakaſuje, kotrejež twerde a krute wobkedžbowanje ſo polizajſkim wyſchnoſczam, wokreſnym ſkoczazym ljekarjam a prjenſchich organam, kaž tež gensdarmerii ſ tuthym ſ tej pſchikaſanju pſchiporuczuje, ſo njehdže prjódk pſchiwdžaze kontraventionalne (pſcheſtupne) pady hnydom wyſchnoſczi k wedženju badža, a hewak na pſchiſprawne waſchnje a ſ mjnej mozu ſakroča, maja ſo ſ penežnej ſchtrafu wot 10 hacž do 100 tol. a ſa tym hacž je, ſ pſchihódnej jaſtwinej ſchtrafu khoſtacz. — W Draždžanach, 27. dezembra 1859.

Miniſterſtwo ſnutskommuych.

Sswobodny hrch ſ **Beuſt.**

Swětne podawki.

Sakska (Sakſka). Płaczisna paßkartow ſa ljeto 1860 bu na 10 nßl. powyſchena. — Kral je ſandženy tydzeń njekotre wyßoke rjady wudzjelił, bes druhim też bajerſkemu póßlanzej w Dradžanach, ßwobodnemu kneſej Gieſe komthurſki kſchiž Albrechtowcho rjada. — Teho runja kapjewcja ßo wſchelake pſcheßadžowanja wyſokich ſaſtojnikow. — Dokelž bjchu ſ cžaßami prozeßy we wyſchſchich inſtanzach jara dołho lezo wostałe, je miniſter prawa k. Dr. Behr pozał pomocznikow ßłacz, ſo bychu ßo tak ſtare ſkórby bórſy wuſudzile.

Pruska (Pruſka). Ta ßama bjeſche ßwweronjemſke brjohowe ſtaty do Berlina na ſhromadžiſnu powołoła, ſo by ſ nimi wuradžiła, kak móhła ßo w pſchipadže wójny wobaracz a wobtwerdžicz. Hannoverſka je na tajke pſcheproſchenje wuprajiła, ſo chze tu wjez radſcho na bundestagu wucžinecz. — Na ßejmje, kotryž ßo 12. jan. ſapocžne, budže miniſterſtwo 5 million. tol. k nowemu ſjradowanju wójſka žadacz. Sa powetſchene ſtejaze wójſko treba ſo hiſcheze pſchi pjeſchtach pſches 900 wyſchkow, pſchi jjeſdnych 304, pſchi artillerii atd. 50, ſ zyła nimale 1400. — Twerdžiſna Jülich w rheinſkej provinzy budže wotmoſchena.

Rakuska (Rakaſka). So w rakuſkej Italſkej hiſcheze pſchezy žadyn mjerny duch nekuži, wo tym ßmy pſches nowiſche powesce ſaßo dopokaſma doſtali. We Benedigu memjzy bu hrabja Bembo, kiž je pola arzywójwody Maximiliana rad widženy, ſa mjeſchczanoſtu (tam „podeſta“ menowaneho) wuſwolenu a wot wyſchnoſcze potwerdženy. Bórſy na to ſhromadži ßo merwiza ludzi pod wotnami raduizy, ſo by pſches hwiſdanje a wucze ßwoju neſpokojnoſcz ſe ſpomnenej wólbu wopokaſaka, a w nozy bjchu wyſche teho na murje zedle pſchilepili, hdžež ſtejeſche: Sśmerc Bembej! — We Winje ßo ſ wjeſtoſczu poweda, ſo toſkanſki wulkowójwoda Ferdinand, kiž je njetko we Schwajzarſkej, do Pariſa pojjedže, ſo by tam w cžaßu kongreßa pſchebywał. — Powołana kommiſſia we Innsbruku, kiž mjejeſche nametu k nowej wuſtawje (Verfaßung) ſa Tyrolſku wuradžowacz, je ßwoje djeło hižom dokonczika.

Italska (Italſka). Republikanar Mazzini je w Milanje (Mailand) pobył a ßu wſchitzy wyſchſchi polizajſzy ſaſtojnizy, kiž jemu najſkerje pſches porſty hladachu, ſe ßłužby puſchczeni. So ßu njetk ßami Sardinſzy w tajkich ßłužbach, to ßo tam jara neſpodoba. — General Fanti je w Modenje wójnſke miniſterſtwo ſa Toſkanſku, Modenſku a Parmſku wuſwolił. — W Romje je kardinal Antonelli ſ franzowſkim poßłanzom dołhe rosnyczowanje mjeł a pecža ſpokojaze wotmolwenja doſtał.

Francowska (Franzowſka). Na marokanſkich

pomesach ßu Franzowsojo wóndy saß nad jenym tamnischich nemjerunych ludow dobyli, jim 50 muži morili, a potom 2000 wowzow, 400 howjadkow, 20 koni, 15 kamelow atd. wotewsali. — Dżeń 1. januara, na kotryż ßu w Parisu a w zytym ßwjeczje żałoßnje wężwni, je ßo minył; khjeżor je sbożopschecże zusnych poßłanzow pschi ßwojim dworje pschijał a ryczał. Tón krócz je jeho ryczy bóle spokojiła, hacz loni, hdżeż ßwoju nespokojnosez s Rakuskej wusna. Wón dżakowasche ßo mennjzy bamżowemu poßłanzej, kiż w menje druhich sboże pschejesche, a prajesche, so „s nowa na to dopomnja, so wón stajnje (?) wyßoko waži pschiposnate (psches traktaty abo wot nchoʔ) prawa a ßo prózuje, wschudżom mjer a dowjeru saßo saweseż.“ Tola to ßu jeno jeho ßłowa; myßle nesnajemy a skutki dyrbimy — wocżakowacż. — Kongreß je njeschto wotstorczeny, dokelż bamuż a njekotre druhe knežerstwa s franzowskim programmom spokojom nejßu; jendżelske nowiny ßo hižom weßela, so ßnadż zyle niczo s ncho nebudże. — Poßlenje 600 muži, kiż ßo do Chiny podadża, wotjjedżeja w krótkim. S zyła smjeje tam Franzowska 10,000, Jendżelska pak 8000 muži, k kotrymż posdżischo 3000 pschida. — We Fontainebleau'u ßo wulke hońtwy wotdżerżuja; khjeżor je tam niederlandskeho krónprynza a wschelakich wyßokich pscheproßył; 80 koni a 30 wosow je ßo po żelesnizy tam dowesło. — Franzowska chże wot Schwajzarskeje pschimesowazy „Dappenthal“ na kongreßu wotstupeny mjecz a poßlenschej 400,000 frankow sa njón sarunacz.

Jendźelska (Jendżelska). Te schtyri wulke żelesne kódże, kotreż ßo hižom dljeschi czaß twarja, budżeja poldra milliona puntow sterlingow płaczicz. Tež rjeka Themsa dyrbi ßo na wschije mózne waschnje wobtwerdżicz.

Španiska (Schpaniska). Wocżakowana bitwa na drosy pschecżiwo mjestej Tetuan je bita. Depesche ßu tajke: Prjeni dżeń noweho ljeta ßu Schpanenjo hacz do Castillegos pokroczili. General Prim dobu na Maurami na zyłej liniji. Poßleni shubichu 15,000 muži, Schpanenjo pak 500—600 muži. Tež ßu schpaniske kódże wobtwerdżenja pschi wuliwje rjeki Tetuana potßelale. Dwaj splahaj Maurow, kotrymżaj bje ßo wójna wostudżiła, staj ßo do domjazych hór sezahnyloj.

Rusowska (Rusowska). Knežerstwo chże japanskemu khjeżorej polońschu polozu kupy Sagalien, kotrejež polnózna polozja hižom rußowske ßwójstwo je, njetko wotkupicz.

Ze Serbow.

Z Budyšina (s Budyschina). Sandżenu pondżelu dopołdnja bu na tudomnej bratrowskej haßy czeßakar Neumann w ßwojim wobydlenju morwy a nimale zyle spaleny namakany. Dalische podpytanje je pecza wupokasało, so je Neumann najpredy ßwjezu spody ßwojeho loża stajił abo je hewak sapalił, na to pak ßo wysche loża na schtryk wobwißnył. Jako je ßo poßlenschi pschepalił był, je do palazeho loża panył. Jako jeho pschi sanknenych durjach namakachu, bje lożo zyle spalene wón pak zyle sprażeny a spaleny; nosy, jena ruka a sadne pół hlowy bjechu wotpalene, zyłe cjelo bje hromadże sprażene. Wohen bje we wóknach mnohe schklenzy rospukał a bu wjesze dale wokolo ßo maßał, neby jstwa murjowany werch mjeła. Pschiczina k tajkej ßamopaschnej ßmerczi nepyta ßo w niczim druhim hacz w Neumanowych hubenych samóżnych wobstejenjach.

Z Budyšina (s Budyschina). Dotalny pomozny wucżeŕ w Bukezach, k. Grund, je sandżenu póndżelu pomozne wucżeŕske mjesto na tudomnej michalskej schuli nastupił. F.

Z Bukec (s Bukez). Sandżenu póndżelu je dotalny druhi wucżeŕ na Židowje, k. Mittasch, pola naß wucżeŕstwo nastupił. Wuprósnene wucżeŕske mjesto na Židowje sastupujetaj hacz na dalsche ßerbskaj seminaristaj Pohonez a Jeremiaß. F.

Z Hodżija (s Hodżija). Na dnju noweho ljeta ßo nam na Božim mjesezе wosjewi, so je ßo w naschej lubowanej woßadże w sandżenym ljecze 159 dżjeczatkow narodżiło, 88 paczeŕskich dżjeczi konfirmirowało, 63 porow pschipowedało, so je 93 woßobow semrekło a 6442 kschesczijanow, 5072 Serbow a 1370 Njemzow, Boże wotkasanje wużiwało. Sweßelaze je, so ßo liczba hosczi Knesowcho blida khjetro pschisporja, pschetoż w tutym ljecze je 528 kschesczijanow wjazy, dyżli predawsche ljeto, pola Božeje wecżerje pobyło. F.

Z Klukša (s Klukscha). Wo tudomne kaplanstwo staj ßo dwaj ßerbskaj kandidataj samolwjakoj a hižom tež pruhu prjedowakoj. Taj staj mennjzy k. kand. Voigt s Hrodżischcza a k. kand. Mrós s Huski. K. kand. Voigt dżerżesche hižom 3. nedżelu adventa ßwoje pruhuprjedowanje, k. kand. Mrós, w tu khwilu pomozny prjedak w Bukezach, pak 2. dżeń hodow. Wobej prusy bjeschtej wot luda jara wopytanej. Wuswolenje bje kollator, k. s Watzdorf nad Lichanjom, woßadżi pschewostajił, kotraż teho dla na dnju noweho ljeta k. kand. Mróſa ßebi jako ßwojeho kaplana wuswoli. F.

Z Jitra (s Jitra). Tudy je ßo pecza hrosny nesfutk stał. Madlena, pschirodna dżówka tudomnischeho bura Handrija Nowaka, je po wuprajenju k. Dr. Röderera, ljekarja s Kamenza, najsskere ßwoje w neczeseżi porodżene dżjeczo sadajiła. Ta wjez je njetko w pschepytanju a budże ßo hakle pokasacz, hacz temu tak je. F.

Ze Skaskowa (se Skaskowa). Druhi dżeń hodow wumre tudy kneni knesa Schmidta nad Skaskowom w starobje wot 37 ljet, 7 mjeß. a 7 dnjów. F.

Z Hóska (ſ Hóſka) nedaloko Kulowa. Tſeczi dżeń hodow je ßo tudy prawe neſbožo ſtako. Bur Hajeſch mennjzy pſchińdże tehdy ſ nalodowanej tſjelbu k burej Kubańkej (kotryž ma tudomnu hońtwu wotnajatu), ſo by ſ nim na hońtwu ſchoł. Wón tſjelbu w khježi ſtejo woſtaji a ſańdże nuts do jſtwy. Dołho netrajeſche, pſchibjeżeſchtaj, ßo ſchczjekajo, Kubańkowy ßrjeńk, rodz. ſ Bukojny, a ßłużomna holza, dżówka tudomniſcheho khjeżnika Jurjanza. Ssrjeńk, tſjelbu ſtejo widżiwſchi, tuſamu ſhrabny a ßo na dżówku mjereſche, jako by ju ſatſjelicz chzył. Dżówka khjetſje tſjelbu prjedku ſapſchimny ſ tymi ßłowami: „Dha tſjel!“ A hlajeże, dołho netrajeſche, dha ßo tſjelba pſches tajke czahanje wutſjeli a dżówka padny morwa k ſemi dale. Ssrjeńk, to widżiwſchi, bjeſche netroſchtny a chzyſche też ßwojemu żiwenju na mjeſce kónz cżinicz, tola jeho druſy na tym ſadżjewachu. F.

Tućic (ſ Tuczjż). Tudy kneži hižom wot njekotreho cżaßa hłowjaza khoroſcz w khjetro wobſchjernej mjerje; njekotſi ßu hižom wumreli, druſy ßu, dżakowano Bohu! ſaßo wotkhorili a mnoſy hiſchcze khori leża. Ta ßama khoroſcz kneži pecża też w khjetrej wobſchjernoſczi w Jaſońzy.

Z Čelchowa (ſ Czelchowa). Hižom dłjeſchi cżaß pytaja na honach tudomneho ryczerkubleria, k. Becka brunizu. Tola ſańdżeny tydżeń bjechu hakle tak ſbożomni, ſo brunizu, kiž dobry dobytk lubi, namakachu. Predy pak hacž ſ neboſom na tu ßamu trechichu, namakachu wjeſtu cżerweno-bljedu perſchcz, kiž jara renje barbi, a ßo k wobarbenju ſtwow hodżi, kajkuž w żyłej wokolnoſczi hiſchcze widżeli nejßu. Pódła wurychu też wjeſty cżornu hlinu, kiž pak je nimale tak twerda kaž kamen, tola pak ßo ſ wótrym nożom rjeſacz da, po napohladu kaž tuczjnik (Speckſtein). S teho ßameho dadża ßo wot wuſchikuje ruki wſchelake figury rjeſacz. — Kruſchki wot pomenowaneje perſcheże, kaž też wurjeſany mużik wot druheje drużiny, buchu wot k. Johna ſ Kwaczjż do pſchirodoſpytneho muſeja Maćicy Serbskeje darene. *†*

Ze Żidowa (ſe Żidowa). Na tudomnych palnych roſpadankach pſchi moſcze pod hrodom je pſched krótkim tudomny murer Bjar pſchi ßwojim dżjeli — ſpalenki rumowajo — khjetro khopiczku penes, njehdże 200 tol., najwjazy ſpeziarje a njeſchto druhich ſtarych penes, kiž bjechu w njekajkej ſtarej murji ſakhowane, namakał a ſabywſchi teje pſchikaſnje: namakacz — ſaßo dacz! je ßam ſa ßo ſkhował. Tón tydżeń pak je ßo tajkeho namka a pſcheſchiwenja pſches wudawanje tych penes ßam pſcheradżił, ſ tym pak njetk ßudniſtwu pſchicżinu k ſakroczenju pſcheczjwo ßebi dał.

W Małym Dażinje, hdżeż też njeſchto Sserbow bydli, ßwecżeſche na 27. dezbr. t. l. kn. wucżer Korla Großmann ßwój 25 ljetny hamtſki jubilaeum, hdżeż bu jemu wot ßwojich pſcheczelow rjana ßljeborna tyſka a wot krajſkej direkzije 25 tol. darenych.

Z Delnjeje Łużicy. Poßlene cżißło Bramborſkeho Zaßnika, kiž też w nowym ljecze ſaßo w Choczebuſu wukhadża, pſchineße nam ſ nowa jedyn pſchikład, na kajke daruſke waſchuje ßo tam ßerbſka ryczż potkocżuje. Mennjzy w Lubnjowje (Lübben, poßlene mjeſtaczko na dołhowecżornym kónzu ßerbſkeje Delneje Łużizy) ßu bes doßahazeje pſchicżiny ßerbſke prjedowanja pſcheſtałe. ‚Zaßnik‘ ßo ſ zylym prawom jara dżiwa. Loni hiſcheze, jako w Kalawſkim kraju zyrkwinſka viſitazja wot wyſchnoſcze ßo wotdżerża, bjeſche trjebne, ſo ßerbſki duchowny k. farar Fryzo ſ Lutola ßobu bjeſche a viſitaziu a katecheſu we ßerbſkej ryczi dżerżeſche. Njetko je tam ßerbſka Boża ßłużba, ßerbſke prjedowanje ſ dobom kónz wſako! Njetcżiſchi k. farar je mennjzy hižom we wyßokich ljetach; mózno teho dła, ſo ßu chzyli tam ßerbſku ryczż ſakopacz a ßerbſke prjedowanje ſahnacz, predy hacž tón ßamy wumreje, ſo bychu po jeho ßmerczi pſchi nowym wobßadżenju ßerbſke tam pſchißłuſchaze wßy ſe ßerbſkej ryczu jim żanu wobożnoſcz wjazy neczjnike a noweho ßerbſkeho fararja ßebi požadacz nemóhle a neßmjeke (hacżrunje móże Njemzam ßerbſki farar też derje njemſzy prjedowacz). Hlejeże, doſcz pſchekłepana, ale też doſcz żadtawa politika tam pſcheczjwo Sserbam wojuje! Kneżerſtwo tajke poczjſcheżowanje wjeſcze nochze a tamniſchi Sserbjo mózeja ßo ſ dobrym prawom pola neho wobcżeżowacz. To dyrbi tola kożdy roſomny cżłowek pſchidacz, ſo pſches tajke ſakhadżenje moralnoſcz luda cżerpi, hdyż ßo jemu Boże ßłowo w maczerſkej ryczi wjazy nepriejduje; dale je też wucżinena wjez, ſo nichtó pſchenjemczeny abo Njemz hiſcheze teho dła, dokelż je Njemz, ljepſchi kſcheſcżijan a poddan neje! My chzemy ßo pódła ſtaracz, ſo mena wſchitkich poczjſchczerjow Sserbſtwa ßwjeru do ſtawiſnow ſapißujemy, ſo bychu teßame hiſchcze ſa ſta ljet w ßwojej neczeſczi ſnate byle! Pſchi tym ſ wutrobu pſchihłoßujemy naſchemu Zaßnikej, hdyż wón praji: Naſchim ßerbſkim fararjam chzył, hdy by mi mózno bylo, k nowemu ljetu naproßyez wjazy luboſcze k ßerbſkim woßadam, naſchim ßerbſkim wucżerjam ſchkriczku abo dwje ßerbſkeho ducha, a naſchemu ßerbſkemu ludej wjazy pſchiwißnoſcze k ßwojej maczernej ryczi, ſo bychu ßerbſzy nanojo a ßerbſke maczerje, hdyż druſy ludżo ſwetſcha to neczjnja a nochzedża, ßwoje dżjeczi nawucżili ßerbſki khjerluſchk Boha na nebju dła, k cżeſczi teho kneſa, kiž praji: dajcże tym dżjeczatkam ke mni pſchińcz a newobarajcże jim, pſchetoż tajkich je to nebeſke kraleſtwo. Horjanſki.

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburga 16. decbr.*) Peters-

*) Prawo pſchekożenja tuteho dopißa kaž wſchitkich pſchichodnych do njemſkeho ßebi ſpißaczel ßam ſa ßo ſakhowa.

burg je njetko bóle cžichi, dyžli w ljetnim a nasymskim cžaßu, hacž runje ma wón w symje najwjazy wobydlerjow. Wina tuteje wetscheje cžichosčze je ta, so ßu w tu khwilu wosy do kólnjow storcženе a so ßo njetko nimale wscho se ßanemi wosy. To móže ßebi kóždy myßlicž, kajki ropot tudy w ljetnim cžaßu kneži, hdyž na to pokažu, so je tudy 12,000 dróžkarjow, 4000 jamschcžikow a 4000 knežich pohonczow, kiž maja wschje hromadže na 20,000 wosow wodzicž. Dróžkarjo jjesdža s jenym konjom, jamschcžiki s dwjemaj konjamaj a kneži pohonczojo maja dweju konjow sapschchyneneju a tež wjazy. Kóždy cžjeri schtož móže jenož kóń dobjeżecž, a duž je stajnje tajki hółk, so jenemu s woprjedka spochi hlowa bunczi, hacž ßo po cžaßu k tej harje pschiwucžisch. Konje ßu s wetscha wschitke duschne dosez a hdyž tež pschezo saskak nebjeża, dha tola wjesčze khelpaja, hdyž njekoho wesu. — Schtóž ma tudy njeschto wobstaracž, tón dyrbi ßo wosyez, hewak sa dżeń daloko nepschindże, dokelž je mjesto jara wulke (Petersburg ma s wójskom njehdże 600,000 wobydlerjow) a hewak tež jara rósno twarene. Najreńscha haßa rjeka „Newskij Prospekt“ a po nej widżisch stajnje wele stow wosow abo ßanjow jjesdżicž. Tola tež druhdże je wele jjesdżenja, pschetoż jako ja wónady s Waßilewskeho Ostrowa po kamentnym mosczje, 500 krocžel dolhim, na tamnu stronu rjeki Newy dżjech, naliczich ja w tutym cžaßu — a tón trajesche jenoż 5 minutow — wjazy hacž 350 ßanjow, kotrež psches mósť jjedżichu. Jjesdżenje na ßanjach ßo mi tudy jara lubi, dokelž je jara spjeschne, ale to ßo mi nespodoba, so konje žanych swónczkow nimaja, kaž we Lužizach doma, hdyž je tam junu ßancza cžjer. Teho dla je tež w symje khjetro straschne, po haßach khodzicž, dokelž jedyn pschibližaze ßanje neßłyschi, a hacž runje dróžkarjo a pohonczojo stajnje: „Ej, beregi!“ (to je: kedżbuj!) wokaja, dha jim ludżo tola druhdy wurumowacž nemóża. Jeli pak njekajki dróžkař abo pohoncz njekoho pschejjeł, dha jemu ludżo najbóle czekunczi dadża, dokelž je khostanje w tajkim nastupanju jara ßurowe: pohoncza mennjzy do wojakow tyknu a konja dostane wohenhaschaza kompania. Najwetscha syma, kotruž ßmy hacž dotal mjeli, bje 14 gradow (stopnjow) wulka, dżenża mamy pak jenoż 5 gradow.

Dżeń je tu njetko jara kuschi, schtoż móże ßebi kóżdy myßlicž, hdyž jemu praju, so mi dżenża rano na pół dżewczich hodżinow wjeßacžk s wokom nuts ßwjeczesche. Sskónczko schhadżesche dżenża runje w 9 hodżinach a sakhadżesche w 2 hodżinomaj 52 minutow, tak so dżeń żanych 6 hodżinow netrajesche, a wokoło hód budże jenoż 5 hodżinow dżenske ßwjetło.

Wóndanjo ßu welki w zarsko-ßelskim wokreßu dwje krowje a jeneho konja sschónzowali. Wone pschikhadżeja s wetscha s Finnlandskeje, ale burjo ßo jara psched nimi neboja; pschetoż kóżdy bur, hdyž do mjesta jjedże, ma khjetro wulki krowjazy swónczk na ßanjach a jeli ßo welk pschibližuje, dha poczina wón s nim swonicž. Swónczkowe bimbolenje welka tak do stracha staji, so wón wjesże cžjeka, byrnje tež najbóle hłódny był. Tajki swónczk je po mjenenju tudomnych ludzi wjesta pomoz a wele ljepschi, dyžli žana tjjelba abo wotra bróń.

Serbskich knihi ßym ja pola rustich wuczenych ludzi njeschto nadeschoł, ale w knihowni akademije ßym jenoż dwje hornoßerbskej knihi namakał, mennjzy bibliju a „Čelakowskeho Wothłos pěsni ruskich; přeložený wot Smolerja a Wańka.“ W tak menowanej khjeżorskej publicznej bibliothezy ßym jenoż we wotdżjelenju biblijow sa ßerbskim tekstom hladał a tam tež ßerbsku bibliju nadeschoł; kak wele druhich ßerbskich knihi pak ßnadž hischcze w tutej knihowni je, to prajicz nemóżu. Tak wele je pak wjeste, so budże jich pschichodnje wjazy, dokelž budża tudy njetko tež wschje ljepschе ßerbske knihi kupowacz. — Najskere budża ßebi tež nasche cžaßopißy w njekotrych wotczischczach do Rußowskeje žadacz, dokelž je khjeżorski póst po porucznoszi k. Hilferdinga niz jenoż „Serbske Nowiny“ a „Časopis towarstwa Maćicy Serbskeje“, ale tež delnokużiski „Zaßnik“ do ßwojeho nowinarskeho sapißa pschijał.

Sa schjesz nedżel budu drje saßo doma bes ßwojimi lubymi Sserbami.[1])

J. E. Smolerʼ.

Ze S. Petersburga, 20. decembra 1859. Redaktorej a sobudżjelarsam „Serbskich Nowin.“[2]) Dżjeßacz ljet .... wudawacze[3]) Nowiny. Wjemy, wele wobczeżnoszczow a prózy sczje sneszcz dyrbeli we spożatku jich wudawanja, — wjemy, kak czeżky sczje wojowacz dyrbeli s duchownym spanjom, pschineßenym psches dolhe nesboże Waschcje wótczinу. Wutrajnoszcz a Wasche woprowanje budże pjekny list w stawisnach ßerbskeho pißmowstwa .... Wedżcze dale, bratsja! wulke sapoczate dżjelo! Nech ßu Wasche nowiny ßłónzo, kużiski kraj nepschestajnje wohrewaze. Nech młody ßerbski ſpłah sshoni wot Was wo poczcziwoszczach prawótzow, wo jich starodawnych waschnjach. Pokażcze jemu sjawnje zyle horjo minenych dżeßacz stoletkow, so by lóże sapschijecz móhł, so sboże neje było w domje, teho dla so nebjesche we wótczinje. Wasche maczerje a żony, pod sakitom weßnuczе tschchi, ßu psches dolhe czaßy nesrauene sakhowale waschnje a ryczˇ, — ryczcze po tajkim k jich wutrobam, a wone najljepe nawucza ßynow, kak kraj wótczny lubowacz ßo pschißłuscha. Pokażcze Waschim

[1]) Sa tydżeń pschineßeja Nowiny druhi dopiß wot hn. Smolerja se Sankt Petersburga.

[2]) Tutón krażny sbożopschejny list bje w pólskej ryczi spißany a podawa so tu pschełożeny wot H.

[3]) Wot 1843—48 wedżesche k. farar Seiler Tydżenſku Nowinu; po nim pschewsa ju hnydom Smoleŕ, pschija meno „Tydżenske Nowiny“ a wot l. 1858: „Serb. Nowiny“.

rjanym holiczam, so je jich luboscze hódny jenož tón, kiž kaž wone neskaženu sakhowa pozcziwoscz wótzow, kiž ßo nesapreje maczerskeje rycze, kiž ßo neje woneczesczik s menom wotrodzenza... Nowe ljeto nech je ljeto nowych skutkow na drósy narodneho rosßwjetlenja. Lud Waß poßlucha a rosemi!

O ludo ßerbski! Rosbity w dolhim bjedzenju bes žiwenjom a ßmerczu, kónzowany s wuczbu falschnych*) profetow, hidzeny, wußmjewany a so barbarow (nesdzjelanzow) wuwołany, — w hubenstwje a nemozy nejßy saprjeł ßwoje ßempschiňdzenje wot Boha Tebi date, nejßy wopuschczik ródny kraj, nejßy khodzik zusym boham ßo modlicz. Teho dla Bóh cze neje wopuschczik. Pschetrał ßy bolosne czaßy, poczał žiwenje a saspjewał pjeßeň snowanarodzenja! Nech njetko tale pjeßeň hrimoze po zylym lužiskim kraju wot Lubija hacz do Choczebusa, nech ljeßy Mužakowske ju wospetuja we wothłoßu (echo) a rosneßu po zylej dolinje Sprewje, — nech nowonarodzeni hromadze s wótzami saspjewaja: Hischcze Sserbstwo neshubene!!! W. Bogußlawski.

Pschi kónzu stareho a sapoczatku noweho ljeta

pschisteji nam derje, hdyž na tuto skónczene wotdzjelenje nascheho spjeschnje precz khwatazeho žiwenja rospomnjo naspet pohladamy. Pschepytajmy teho dla, hacz ßmy to ßamo derje abo slje naložili, hacz ßwjedomniwje ßwoje pschißluschnoscze a winowatoscze dopelnili a hacz ßmy — schtož je sa naß wschitkich najwažnischa naležnoscz — niz jenož na rosomje a mudroscži, ale tež na pobožnoscži a dobrym poczinku pschibywali. Mnohe dobroty buchu nam wot Boha, wot naschich starschich a pscheczelow wopokasane: ßmy ßo my dzakomni pschecziwo nim wopokasali a ßo psches dobre naloženje tych darow nowych dobrotow hódni cžinili? Dny a hodziny jeneho ljeta ßu drje nimo schle a newrócza ßo ženje wjazy; ale njeschto wot nich je sawostało: nasche skutki wostanu w ßwojich sczjehach na wjeczne! Ow, so tola nebychmy žanu pschiczinu mjeli, ßo jich hanibowacz abo jich dla rudzicz! Ssmy w wotbježanym czaßu w tym abo tamnym kruschje na nami ležecz dali, dha chzemy ßo w pschichodze prózowacz, so to sakomdzene, tak wele hacz móžno, nathwatamy. Kajke podeňdzenja nam prjódk steja, je naschim woczam pschikryte, Bohu je to wotkryte a bes jeho ßwjateje wole nemóže naß niczo podeňcz. Schtož pak naß tež podeňdze, dha chzemy krucze pscheßwjedßeni bycz, so wot jeneho dobrocziweho, hnadneho wótczeza pschiňdze a k naschemu ljepschemu ßlužicz dyrbi. Duž dha **„s Bohom dale!“** —

*) Hladaj dzenßnischi nastawk: Z Delnjeje Łužicy. Red.

Za dom a hospodařstwo.

W Budyšinje (w Budyschinje), staj wot schtwórtka, 5. t. m., pola rjesnika Bläsche dwje jara wulkej a tucznej ßwinecži na wobhladanje wustajenej, wot kotrejuž je to jene na knežim dworje w Minakalje wot jeneje tukrajneje ranzy rodzene a jeneho yorkshire-hancza płodzene, w Lipiczu na dworje wotczehnene a kormene, 2½ ljeta stare a njehdze 780 czežkich puntow czežke, to druhe pak wot prjenscheje rodzene a wot jeneho york-shire-kundroßa płodzene, w tu khwilu dobre ljeto stare a blisko 500 puntam czežke.

W Mischonskim je psched krótkim jedyn kubleř na dróbne wobliczik, so wotczehnenje srjebza hacz k połnemu tseczemu ljetej pschi ßrjednich płaczisnach 140 tol. khoschtuje.

Masch-li swosabene (smersnene) stawy, n. psch. ruzy, kiž ßo nasymu a w symje symy dla kwjekaja a bolaze cžinja, dha je cži sziehowazy pomozny ßrjedk k radzenju. Wsmi njeschto duboweho liscza, kiž je psches zyłu symu na dubje wißałe a nalieto schczipane, sczin je do hornyka abo kótlika, nalij wody na to a wař a wuwar je tak jara a dołho, doniž ta woda husta juschka neje, kaž syrop. S tej potom masaj a wobwal swosabene, bolaze stawy. To budze cži wiescze pomhacz a žane smersnenje stawow neje tak stare, so by je tónle mas newuczahnył a bolaze stawy, bychu tež najhórsche byłe, na wobstajne nesahojił. — Po nashonenju: W. J.

Dobry ßrjedk na spalene a woparene. Pomasaj płatowu lapku czeňko s piwowymi drozdzemi, połož ju na spalenu abo woparenu ranu a wobnow to pomasanje s drozdzemi tak husto hacz ßu drozdze wuskhłe.

Spěwy.

Łódźička.

Hdźe łódźička je zajěła
Wot wětrow šwikana?
Do skaliskow so zaprěła
Do škrutow stłóčena?

So žołmy wokoł zraduja,
Na łódź so zaběhnu;
Na łódźi ludźo žaruja
Wšak ruku njehibnu,

A wětr howri, hrimota,
Spěw smjertny zanoša;
A łódźnik w strachach třepota,
A nadźija spi wša.

Duž bratřa! wjesła přimajće;
Wšak dźěła škoda njej!
Do žołmow khróble wjesłujće,
Přez žołmy k dobyćej. H. Wólšinski.

Hórke po słódkim.

Běži liška do Gubina,
Chce so najěść kićow wina;
Hdyž pak najědła so bě,
Winicař ju popadże.

Za wopuš ju dżeržo wjerći
Winicař ju skoro k smjerći
A ta liška žałosnje
Škrječi: „Pušć, ach pušć wšak mje!

Ptački, hlaj, so wusypachu
Z lěsa a to wino žrachu;
Ja to widżo přiběžach
A tych hosćow wotehnach.

Dołho sym ja tudy stała
Twoje płody wachowała,
A ty nětk mi z tajkej zdu
Zapłaćiš tu dobrotu!?“ —

Winćar na to: „Ja će znaju;
Wjetši paduch njeje w kraju;
Moje wino wobkhowaj,
Za to mi twój kożuch daj!“ — W—n.

Přilopk.

* Pola Plauena bu 19. dezbr. weczor wjesty Gläß ſ Zwickawy, kiż po żelesnizy dom djesche, pschi setkanju dweju czahow wot jeneje lokomotivy, kotrejez pschißalenje naſkere ßłyſchał nebje, doßahneny a na ¾ hodj. daloko ßobu wſaty. Jeho jara rosſhartowane czjelo bu, zyle wotdraſczene, pola Schönberga, jeho prawa noha pak pola Herlasgrüna namakana. Wón ſawostaji 6 newotroſczenych djeczi.

* Pſched krótkim je ßo hrabja ſ Lippe, wobßedzer ryczerkubła w Spreizy pola Niſkej w czeżkich myßlach ſatſjelił.

* W Schönfeldże pola Wulkeho Haina wotpalichu ßo 20. dezbr. njekotre khjeże; pschi tym ſpali ßo tam tez 56 ljetow ſtary Schuppa. Woheń je 27 ljet ſtara, ale na duchu khora mandżelſka ſchewza Heinzy ſalożila, kiż je ßo pſchitym ßama jara wobpaliła.

* Na mjesto neboh Dr. Begera je Dr. Maſius ſ Halberſtadta ſa direktora prjeneje realneje ſchule w Drezdżanach wuſwoleny.

* W Drezdżanach je jedyn rieſbarſki profeſſor, kiż w tu khwilu w Loſchwitzach bydli, 100,000 tol. k porenſcheniu tamniſcheje brühliſkeje teraſſy pschi Łobju poſtajił a darił.

W Liebertwolkwitzach pola Lipſka bu 31. dezbr. rano krawz Zierfuß w ßwojim łożu w krwi płuwajo ſkónzowany namkany. W khlowje mjejesche 6 djerow, kotrez ßu najſkerje wot ſekery, ſ kotrejż ßu jeho ſaraſyli.

⊙ W Laubje pola Schönbacha je ßo w nozy k 27. dezbr. kneżi dwór wotpalił. Jenoż knejſka khjeża woſta ſtejo.

† Pola Borny tſjeli pſched krótkim jedyn muż do ſchczekkeho abo ſkażeneho pßa, ſo by jeho ſatſjelił. Ale dokelż jeho tak trechił nebje, ſo by poß na mjesczje morwy był, dha wobwroczi tſjelbu, pſchimny ju horka ſa róły a począ tſjelbu do pßa bicz, ſo by jeho doraſył. Ale jako to czineſche, ſpuſchczi ßo na jene dobo druha rólka, wſchitke ſchróty dżiechu jemu do wutroby a hiżom ſa hodżinu dyrbeſche tón neſbożomny ßwojeho ducha ſpuſchczicz. —

* Wot 1. januara 1860 je w Sakſkej pſchikaſnja, ſo ßo konje do wukraja wuwedowacz neßmjedża, — kotraż bu na ljeto hrożateje wójny dla data — ſaßo ſbjehnena.

† Dżeń 11 dezbr. padże wjesty Sebaſtian (Boſczij) ſ Chemnitzy pſchi ſczipanju hablow ſ jjedlje a ſlemi ßebi tak nohu, ſo dyrbeſche ßo jemu wotrjesacz. Ale to wón newutra, bjeſche tej hewak jara ſdreny a duż je 19. dezbr., 4 nedoroſczene djeczi ſawoſtajo wumrek.

† W Jaſonzy je 24. dezbr. wurżer Stöcker, kiż bje 33 ljet dołho w ſaſtojnſtwje ſtejał, wumrek.

△ We wokreßu lubiſkeho hamtſkeho hetmanſtwa ßu w ßańdżenym mjeßazu 1255 mużi do wojerſkeje mjery ſchli. Wot tych bjechu 348 k ßłużbi khmani, 1 nahódny, 6 ſaſtararjo ßwojich ßwójbnych, 740 nekhmani, 207 nemjejachu mjeru 95 na khwilu nekhmani, 44 wot tamnych 348 ßu, kożdy 300 tol. ſapłaczjiwſchi, namjeſtnikow ſa ßo wſali.

* Sakſke miniſterſtwo ſnutſkomnych woſjewja, ſo ßo po woſjewenju ſchwarzburgſkeho miniſterſtwa w Sondershauſenje ſchwarburg-ſondershauſenſke 10 tolerſke paperjane penesy, na ſakonjej wot 11. mjerza 1854 a 20. dezbr. 1855 wudate, wot 1. dezbr. 1859 hacż 30. novembrej 1860 ſaßo nutſczjahnu a ſ poßlenſchim dnjom ſpadnu, tak ßo potom niczo wjazy nepłacza. To nech ßebi lubi Sſebjo pjekńje w pomjatku ſkhowaja, ſo nebrchu ſchkodowali! —

* Sakſke żeleſnizy ßu w novembru 1859 234,602 woßebow a 3,650,938 zentnarow kubłow transportowale. Dołhody wuczinjachu 363,077 tol.

⊙ Lipſki profeſſer Dr. Tiſchendorf bu porjadnemu profeſſorej ſa bibliſku paläographiu pomenowany.

* Ssudniſti hamtmann Köllner w Lipſku, kiż bje pſched njekotrymi ljetami aſſeßor w krajnym ßudniſtwje w Budyſchinje, je charakter dwórſkeho radżiczela IV. rjadomnje doſtał.

* We Wobramozach je w nozy wot 26/27 dezembr. ßyn khjeżerja G. we Wobramozach, ſ jenym wojakom w hromadże, czeßlu W a tkalza Sch. na torhoſchczu to ſwadże a pukach tak ſtraſchnje ſ nożom ſkałał a ſranił, ſo je ſtrach wo jeju żiwenje. Tón wojak je mjenjo, ſo ſ łóżſchej ſtrafu wotendże, hnydom do ßwojeho garniſonſkeho mjeſta czeknył.

* W Berlinje, wunoßy pokładniza, ſ dawka wot pßów nahromadżena, na kónzu 1858 hiżom pſches 58000 tol., na ljeto 1859 je wunoſchk ſ tuteho dawka na 21000 tol., wobliczeny.

* S Pariſa ßu nowe mody pſchiſchłe: Krinolina (ßuknja) je ſpanyła. Każ bje ta pſchemjernje ſchjeroka, tak wuſke budża njetk żónſke draſty — tak ßo módy ſpjeſchnje pſchemjeneja!

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 ḥ. 47 m.; pschipołnju 11 ḥ. 40 m.; popołnju 6 ḥ. 22 m.; wječor 8 ḥ. 25 m.; rano 12 ḥ. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 ḥ. 37 m.; dopołnja 12 ḥ 35 m.; popołnju 3 ḥ. 52 m.; wječor 7 ḥ. 41 m.; w nozy 2 ḥ. 42 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 2. januara. 1 Louisd'or 5 toler 13 nßl. 3½ np.; 1 połnowažazy čerwjeny złoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 6⅞ np.; winske bankowki 79½.

Nawěštnik.

Drewowa aukzia.

Ljetusche wólschowe sbijomne drewa a khójnowe wurubowane žerdje na sathowskim a lichańskim revjerje dyrbja ßo 9. a 10. januara 1860 w dolhich hromadach a stejazych loßach sa hnydomne sapłaćenje schtwórčiny kupneje płaćišny, kaž pod wumjenenjemi, kotrež ßo w termii wosjewja, na pschešadžowanje pschedawacj. Kupzy maja ßo

pondželu 9. januara rano w 9. hodžinach pschi sathowskim kruwjazym haczi, a

wutoru 10. januara rano w 10. hodžinach pola Kobelnja pschi kschižu

sencj. — Te khójnowe žerdje pschindu wutora na pschešadžowanje. —

W Lichanju. **Schöna**, hajnik.

Drewowa aukzia.

Pondželu 16. a wutoru 17. januara t. l. dyrbja ßo na delnoherczanskim hajnym revjerje ljetusche sbijomne liščowe drewa pod wumjenenjemi, kotrež ßo w termii wosjewja, w stejazych loßach a dolhich hromadach na pschešadžowanje pschedawacj.

Na druhim dnju pschińdže žylne brjesowe drewo na pschešadžowanje, liž ßo jako wojnarske khmane a ßo do ßažnjow (kloftrow) hodži. Kupzy maja ßo 16. jan. (poňdželu) rano ½9zich na förbarku w Malej Dubrawje, 17. januara (wutoru) rano na poł 9zich pak na knežim dworje we Wulkej Dubrawje nutsnamakacj.

W Wulkej Dubrawje, 3. januara 1860.

Schöniq.

Drewowa aukzia.

Ljetusche drewowe aukzije smjeja ßo na Minakalschich hajnischich revjerach na tychle dnjach:

dżeń 19. januara t. l. stejaze twerde drewo w Drobach „w Dubkach" a stejaze khójnowe schtomate drewo „w Sšljenje,"

dżeń 26. januara t. l. stejaze khójnowe schtomate drewo pschi „jabłazym haczi,"

dżeń 3. februara t. l. stejaze khójnowe schtomate drewo pschi „brunizowej kólni,"

dżeń 9. februara t. l. stejaze khójnowe schtomate drewo „w Sšljenje."

Sapoczatk rano w ½9 hodžinach. Wumjenenja ßo na nastupowazych dnjach wosjewja.

W Drobach, 4. januara 1860.

Grunert.

Drewowa aukzia.

Ljetusche drewowe aukzije smjeja ßo w Lupjanskim revjerje na sćjehowazych dnjach:

dżeń 13. januara t. l. stejaze khójnowe schtomowe drewo na „Khaponizy,"

dżeń 24. januara t. l. stejaze brjesowe a wólschowe drewo w „Hornym Hajku,"

dżeń 6. februara t. l. stejaze khójnowe sdónkowe drewo na „wowczej horje" a pschi hermanczanskej dróšy,

dżeń 16. februara t. l. stejaze khójnowe sdónkowe drewo w „Khaponizy,"

dżeń 23. februara t. l. stejaze khójnowe sdónkowe drewo pschi Holeschowskich mesach pola „bjeleje lady."

Sapoczatk rano w 9 hodžinach. Wosjewenje kupnych wumjenenjow stawa ßo na spomnenych dnjach.

W Bukowzy, 6. januara 1860.

Hirsch.

Na lichonjanskim revierje steja

100 loftrow schczjepow,
50 „ klipplow,
100 „ penkow,
100 kop walczkow

na pschedań. Płaczišna je pomeńschena.

Handrij Zschabran tam.

Aukzia penkoweho drewa.

Sšredu 11. januara t. l. dopołdnja wot 10 hodžbarbi ßo w drewnischczu w Rydej pola Lasa tamnischi sbytk penkoweho drewa, njehdże 150 ßažnjow (kloftrow), liž je jara wuczlane sjawnje na pschešadžowanje pschedawacj. Kupzy ßo k temu pschewroschuja.

W Lasu, 1. januara 1860.

F. Meyer.

W Praßkowje pola Hodžija je jena zimnosčz 8 kórzami połow se ßwobodneje ruki na pschedań. Wscho dalische je pola wobßedzerja czißło 6 tam k shonenju —

600 tol. penes ßu sa dobru hypothekarisku wjestosčz hnydom k wupożczenju. Pola koho? powje ßo we wudawarni „Serbskich Nowinow."

☞ Jena męschniczka s njeschto penesami bu ßobotu 17. dezbr. w Budyschinje namkana a może ju tón, komuž ßluscha, po saplaczenju wulożkow saßo dostacz w Bukojnje pola Gerscha.

Maćica serbska.

Wot 1. julija hač do 31. decembra 1859 su do pokładnicy Maćicy Serbskeje sćěhowace sobustawy towarstwa zapłaćiłe:

1. na lěto 1859: k. farař Jenč z Palowa; k. gymnasiast Černý z Jičinz; k. gymnasiast Šolc z Jičina; k. wučeŕ Kral; k. wučeŕ Libš z Budestez; k. archidiakon Kordina z Wojerec; k. farař Wićaz z Łuća; k. farar Bergan ze Zdźar; k. dr. Askenasy z Draždźan; k. professor Kouba z Prahi; k. stud. Fischer z Prahi; k. kubleŕ Rabowski z Pomorec; k. dr. Lotza z Lipska; k. kubleŕ Ponik z Mešic; k. stud. Dučman z Prahi; k. kandidat Wawrik; k. gymnasiast Žur z Prahi; k. diakon Tešnař z Khoćebuza; k. farař Góslaw z Módlej; k. ryčnik Rychtar z Budyšina; k. wučeŕ Fiedleŕ z Budyšina; k. farař Domaška z Nosaćic; kóždy po 1 tl. 10 nsl., k. wučeŕ Michałk z Kotec, 25 nsl.

2. na ł. 1858: k. wučeŕ Krećmař z Budyšina; k. sudniski hamtman Seyfert z Rakec; k. wučeŕ Kral; k. archidiakon Kordina; k. farař Thiema z Barta; k. farař Wićaz; k. farař Bergan; k. stud. prawa Nittinger z Prahi; k. stud. prawa Zklenář z Prahi; k. farař Domaška; k. kandidat Gólč z Budyšina; k. wučeŕ Michałk; kóždy po 1 tl. 10 nsl. — K. wučeŕ Beyer z Hućiny; k. rychtař Keŕk z Čornjowa; kóždy po 25 nsl.

3. na l. 1857: k. wučeŕ Krećmař; k. hamtman Seyfert; k. farař Wičaz; k. tachantski vikar Žur z Budyšina; k. kandidat Gólč; kóždy po 1 tl. 10 nsl. — K. rychtař Keŕk z Čornjowa a k. wučeŕ Michałk po 25 nsl.

4. na l. 1856: k. hamtman Seyfert a k. tachantski vikar Žur, po 1 tl. 10 nsl.

5. na l. 1860: k. dr. Pful z Draždźan; k. gymnasiast Žur z Prahi: serbski seminar w Prazy; k. kapłan Hermann w Chemnitzu (nowy sobustaw); kóždy po 1 tl. 10 nsl.

Při tym prošu należnje wšitke česćene sobustawy M. S., zo bychu stary dołh (po § 4. statutow maja so přinoški we hłownej zhromadźiznje abo z najmjeńša w sćěhowacymaj njedźelomaj do prědka płaćić) skerje lěpje pola mje zapłaćiłe, zo by tola pokładnica do rjada přišła; přetož maćičny wubjerk je hewak po wobzanknjenju nuzowany, mjena starych dołžnikow w Nowinach wozjewjec. Maćica da w tu khwilu zešiwk Časopisa a knižku za lud wot Kulmana ćišćeć; wyše teho pak dyrbi pjenjezy za dopłaćenje słownikoweho čišća hromadźić!

Štóž w poslenim lěće snadź přez njedohladanje maćične knihi dostał njeje, njech sej je pola mje žada. — W Budyšinje, 2. januara 1860.

Wylem Jakub, překupc,
pokładnik a knihiskładnik M. S.

Njetko je stajnje w Sćmolerjowej knihařni, pola knihiwjazarjow a pola pschekupza knesa Jakuba w Budyschinje sa 2½ ngl. k dostacju:

Pschedźenak abo

Protyka sa Sserbow

na ljeto 1860.

NB. Kneja wucjerja, klamarja na wšach, a sćyła wschitzy tajzy, kiž chzedźa protyku dale w swojich wosadach a wokolnosćach pschedawacj, dostanu ju po duzentach pola knes pschekupza Jakuba, a to kóždy duzent sa 24 ngl. —

Sandźenu nedźelu swjecjachmy swjedźeń semretych, teho dla cjinimy lubych Sserbow kedźbliwych na knihu: „Tekel, to je: Ty sy na wagi ważny a sy lóšt namakany. Wjedowanje na swedźenju semretych djerżane wo E. B. Balla. — Na žadanje do serbskeho pschełożene wot K. A. Fiedlerja, seminarskeho wucjerja w Budyschinje. Druhe wudacje."

Tuto hluboko sapschijaze, wubudźaze pjedowanje, kotrejž je polne jadra, dostawa so w Sćmolerjowej knihařni a w Hikez cjischcjerni sa 1 ngl

Jutsje 8. januara smjeje Rachlowske serbske evangelisko lutherske towarstwo w Rachlowje shromadźizny; wschitke stawy shromadźizny so wutrobnje na nju pscheproschuja. —

Wot redakcie.

Do Herrnhuta. Cjesćenemu k. R. Wobej knihy smy dostali; chwalobne je, so na naschu knihownju myslicje, dokelž po cjasu smjeje ważnosć. Pschetozk Schillerowho swona so hižom cjischcji, wunidźe w Casopisu a tež wosebje. Knes S. hischcje tu neje.

Zańdźenu sobotu žita w Budyšinje płaćachu.

Kórc.	Wyšša. Płaćizna. tl.	nsl.	np.	Niža. tl.	nsl.	np.	Srjedźna. tl.	nsl.	np.
Pšeńza	5	15	—	4	15	—	5	7	5
Rožka	3	27	5	3	15	—	3	25	—
Jećmen	2	27	5	2	20	—	2	25	—
Wowš	2	7	5	1	25	—	2	2	5
Hróch	5	10	—	—	—	—	5	5	—
Woka	4	5	—	—	—	—	4	—	—
Rjepik	5	27	5	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	5	—
Hejduschka	6	—	—	—	—	—	5	25	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—
Kopa sćkomy	5	—	—	—	—	—	4	25	—
Zent: sćyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—

Dowoz: 1210 kórcow.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7¼ nsl.

Čisło 2. **14. januara.** **Lèto 1860.**

Wopřijeće: Wukaz. — Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Radworja. Z Wulkeho Dažina. Z Klukča. Z Ledźborec. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Hans Depla atd.— Ćahi sakskošlezynskeje železnicy atd. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

Wukas

w Čzechach wudyreny skoczazy mór nastupazy.

Ministerstwo snutskomnych naležnosczow widzi so nuczene, pschidawnje k wukasej, kiž je so dla wudyrenja móra bes howjasym skotom w njekotrych sdźjela tukrajej sußodnych krajinach Čzjeskeje pod 27. sandźeneho mjeßaza wudak, s tutym sczjehowaze pschikasacz:

1) Sakasnja sawedowanja s Čzech, do Sakskeje ma so niz jenoz na žiwy rohaty skót wupschjestrecz, ale dale tez na mjaßo, kožje, rohi, sparty, koßmy, kój a wschitke druhe wotczisti wot rohateho skotu.

2) Na dalische so potom dale tez wuwod žiweho rohateho skotu wschitkich druzinow s tukraja do czjeskeho kraja, kaz tez

3) nakožowanje rohateho skotu jako pschahny a pschipschahny skót, a to memujzy runje tak derje s Čzechow do Sakskeje kaz wot tukraja won do Čzech sakasuje.

4) Rohaty skót, kiž budże s tukraja do Čzech wuwedzeny abo kiž je so w tej samej czarje k czehnenju abo jako pschipschahny nakožił, ma so, tak rucze hacz je so s Čzech sazo psches mesu do Sakskeje naspet pschiwedł, jako s Čzechow sawedzeny wobhladacz a poczinecz;

5) Pschestupenja pschecziwo prjódkstejazym postawenjam maja so se schtrafu wot 10—100 tol. a po tym hacz je, s pschirunej jasnwinej schtrafu, we wukasu wot 27. sandźeneho mjeßaza pschihrożenej, khostacz.

Tez ma so

6) pschi pschestupenjach sakasnje sawoda wot 27. sandźeneho mjeßaza pschecziwo prjódkstejazym postawenjam pod cz. 1, 2 a 3, resp. schtoz rohaty skot, s tukraja pschindźazy, nastupa, w padze pod cz. 4 a hdyž je so pschestupenje po wudaczu tutehole wukasa wobeschło, potrechene skoczo, resp. potrechena twora (cz. 1) konfiszirowacz a bewscheho napohlada resp. skónzowacz a sahrebacz.

Tuta konfiskazia, morenje a sahrebanje ma tez tehdom sastupicz, hdyž so kontravenient (pschestupnik) na pschestupenju nepodeudże, ale poßlensche so hakle posdźischo wupokaże.

Njehdźiwschim rekursam pschecziwo nekomdźazym wuwedzerjam prjodkstejazeje roskasnje nima so na žane waschnje wotstorkowaza móz pschizpicz.

W Drezdźanach, 3. januara 1860.

Ministerstwo snutskomnych naležnosczow.

Swobodny knes s **Beust.**

Swětne podawki.

Sakska (Sakska). Jeho majestosez nasch kral bje so 5. t. m. do Schlackenwertha w Čzechach (blisko Karlsbada) podał, so by tam njetko pschebywazeho wulkowójwodu Leopolda s Toskanskeje wopytał; wón je so 8. t. m. sazo do Drezdźan wrócził. Wulkowójwoda chze hischcze tónle mjeßaz do Drazdźan na wopytanje pschijjecz. Swudowena toskanska wulkowójmodka (sotra nascheho krala) wostane dljeschi czaß w Drazdźanach. — Dotalny sakski konsul w Brüsselu je wotstupił a druhi je hižom wot krala pomenowany.

Prúska (Pruska). Pruska asiatska expedizia wobsteji s pecz łódzow, kotrez so pschi kupje Madeira sendu a potom dale pojjedzeja. — Poradzenja k wobtwerdzenju pohrjohow polnózneho a narańscheho morja su so 9. t. m. w Berlinje spocżałe. Sastupene (psches wyschkow) su tam hižom Pruska, Oldenburgska, Meklenburg-Schwerinska a Bremen. — Pruski polnowózmk we Frankfurcze je wuprajił, so pschehladanje a poredzenje njemskeje wójnskeje wustawy (Kriegsverfassung), kotrez sredźne staty nametowachu, k niczemu nepowedu, jelizo so wjeste paragrafy teje sameje nesbjehnu, n. pisch. tón, po kotrymz dyrbi njemske wójsko pod jenym nawednikom stacz, dale tón, po kotrymz je tajki nawednik bundej samolwity atd.

Rakuska (Rakuſka). We Wuherſkej počinaja ſpokojniſchi bycz, dokelž je nowy remeßlniſki ſakoń (Gewerbegeſetz) doſcz ßwobodny, dokelž pſchichodne rekrutirowanje wupane atd. — Wójwodſtwo Salzburg je njetko dla ſalutowanja ſarjadowanſkich penes pod hornorakuſke namjeſtniſtwo (Statthalterei) Linz ſtajene. — Powescz, ſo chzedža njekotſi ſemjanſzy ſaſtojnizy darmo ßłužicz, bjeſche ſekhana. — Sswedženja k dopomnenju na wuherſkeho ſpißowarja Kaſinczy'a buchu wóndy zyle ſakaſane.

Italska (Italſka). Na kupje Sardinii, kiž k ſardinſkemu kralej ßłuſcha, je nemjer wudyrił. — Italienjo kupuja wele tſelbow we Schwajzarſkej. — Romſke nowiny ßo jara krucze wuprajeja pſcheczíwo ſnatej broſchurzy „Bamuž a kongreß," kotraž je wot Napoleonoweho ſekretarja Mocquarda a ſ džjelom wot Laguéronniere'a pißana. — Viktor Emanuel je pſchi nowoljetnych ſbožepſcheczjach prajił, ſo ßebi ßredžnoitalſke kraje ſaßo wutorhnycz neda. — Garibaldi, kiž ßo w Milanje ſdžeržuje, bu ſa generalinſpektora lombardſkeje nationalgardy pomenowany. — W Bologni je ßo nowoljetnu nóz lud rokocził, knežerſtwo Buoncompagnia hanił a „Sſławа republiky!" wołał. Teho runja je ßo tehdy we Florenzu neſpokojnoſcz pokaſowała. — Bamuž neda ßo na kongreßu, kiž najſterje ßo ani newotdžerži, ſaſtupowacz.

Francowska (Franzowſka). Dzeń 5. t. m. je ßo waţne pſchewobroczenje w Pariſu ſtało. Miniſter ſwonkomnych naležnoſczow, hrabja Walewski je wotſtupił a Thouvenel, dotal poßłanz w Konſtantinopolu, na jeho mjeſto pſchiſchoł. Walewſki bjeſche mennjzy na ßwoju ruku ßlubił, ſo ßo Franzowſka ſnateje broſchurki džerżecz nochze, a tež bamužej to wojſjewicz dał. Tola khježor bje hinak ſmyßleny, ſchtož je njetko wjeſte. Jeho nowiny „Moniteur" wojſjewja 11. januara liſt, kotryž je khježor bamužej poßłał a w kotrymž je prajił, ſo dyrbi tutón k ſmjerowanju Italije Romagnu wotſtupicz. — W tutym a druhich praſchenjach ßo Napoleon ſ nowa jara pſcheczelnje Jendželſkej pſchikłonuje. — Poweda ßo tež, ſo dyrbja Franzowſka, Jendželſka, Rußowſka a Sardinſka italſke praſchenje bes ßobu wuczinicz; pſchi tym druhim mozam neby niczo wyſche woſtało, hacž tajke wuczinenja poſdžiſcho wobtwerdžicz, doma abo na kongreßu. Tež ßo hižom praji, ſo Sardinſka, jeliſo italſke wójwodſtwa a Romagnu doſtanu, rad Savoyſku a hrabinſtwo Nizza Franzowſkej wotſtupi.

Jendželska (Jendželſka). Tuta poſczele po najnowſchich powescjach 20,000 muži do Chinſkeje. — Jendželſki poknomózny Cowlej je ßo ſ Pariſa do Londona podał, ſo by ſ miniſterom Palmerſtonom a lordom Ruſſelom waţne wjezy rosryczał.

Španiska (Schpaniſka). Schpanenjo liczachu po bitwje ſ Maurami 1. januara 450 ranenych a 50 morwych. Naſajtra ßu pokdra hodžiny dale pokroczili. Dzeń 4. t. m. ſpytachu jich Maurojo (2000 jjeſnych a 2000 pjeſchich) pſchimacz, buchu pak ſ kanonami roſehnaczi. Pſchi tym mjejachu Schpanenjo 4 morwych a 19 ranenych. Wot 7. t. m. ſteji zyke ſchpaniſke wójſko hižom poknózne wot rjeki Negro. Generalojo wuradžuja daliſche wójſke džjeła.

Turkowska (Turkowſka). W podunajſkimaj (Dunaj, Donau) werchowſtwomaj Moldawſkej a Walachiſkej bu narodna ſhromadžiſna rospuſchczena. Werch Kouſa je ſa Walachiſku hižom nowe miniſterſtwo wutworił.

Ze Serbow.

Z Budyšina (ſ Budyſchina). Jako ßo na tſjóch kralow, 6. t. m., ſ weczora wot lubeho pſcheczelſtwa w hodžiſkej woßadze ßem domoj wróczich, ſetkach na dróſy wot Hodžija hacž k mjeſtej mnohe czródžiczki a czródy ſchulerſkich džjeczi a tež doroſczenych — hólczata a holczata — kiž do hodžiſkeje woßady domoj khwatachu. — Wſchudžom ſpóſnach a ßkyſchach hnydom ſ jich ryczow a ſabawy, ſo bjechu tudy na „bethlehemje" byke. Schtóž wje a ſnaje, kak lóhzy a twerdže ßo njekajka ſtawiſna pola człoweka, woßebje pola džjeczatkow do pomjatka ſaczíſchczi a wobkhowa, hdyž je ßo jemu we wobraſu pſched wocži ſtajiła, tón budže tež ſo mnu pſches jene, ſo je tajki wopyt tudomneho „bethlehema" ſe ſtrony ſchulſkich a hižom wetſchich džjeczi, hdžež jim nimale zyke a te najwaţniſche ſtawiſny noweho teſtamenta w luboſnych, rjanych wobraſach pſched wocži ſtupja, jary wužitny. A ſa ßamón doroſczeny mlody lud neſmjeje tajki wopyt, jeli jón hiſchcze predy ženje ſczinili nejßu, woßebje we hodownym czaßu, kiž ma tak wele luboſneho we ßebi, niz mene wužitka. Khwalobnje dyrbju pſchi tym pſchipóſnacz, ſo hacž runje bjechu ſpomnene czrjódy a czrjódki khjetro, ßyłne a ſdžjela tež ſ bóle doroſczenych hólczatow a holiczow wobſtejachu, tež ßo hewak luboſna weßeloſcz w jich ryczach a beswoczach wuprajowaſche, tola bes nimi wſchudžom wulka pſchiſtojnoſcz a pjeknoſcz w ryczach a ſadžerženju knežeſche. Jich weßeloſcz, pſches žane rube a nepſchiſtojne wołanje, ſtorkanje a. t. d. newomaſana, bje tak połnje džjeczaza, cziſta a rjana, kiž derje czineſche, a zyle njeſchto ljepſche a druhe, hacž ta, kotruž huſto nadeńdžeſch, hdyž mkody lud wot njekajkeho piwneho abo rejwanſkeho weczora domoj dże. Tak kaž tu, chzemy tež pſchichodnje pſchiſtojnoſcz a pjeknoſcz, hdžež budžemy ju namakacz, ſjawje a khwalobuje pſchipóſnacz. Ale runje tak budžemy pak tež nepſchiſtojnoſcz, hruboſcz a nehornoſcz, hdžež tež ßo nam bes ludom pokaže, k hanibi na ſjawnoſcz pſchineſcz a ſe wſchjemi naſchimi mozami ſchwikacz.

Z Budyšina (ſ Budyſchina). Tudomna zyrkwinſka ſtatiſtika wot ljeta 1859 nam ſcjjehowaze data wupokaje a., pſchi michalſkej zyrkwi: 8762 ſpowednych ludźi (477 wjaz hacž lonje); bes nimi 108 paczerſkich dźjeczi (42 hólczatow a 66 holczkow); 120 woprawenjow; narodżenych 174 (34 wjazy hacž lonje) (81 ßynkow a 93 dźówczičzkow). Bes tymi 29 nemandżelſkich, 5 morworodż., 4 dwójniki; 1 dźjeczatko wumre nekczene. Pſchipowedanych: 86 porow (13 wjazy); 48 porow buchu tu wjerowane. Bes nimi 7 wudowzow, 3 wudowy, 4 mjeſchane pory. Wumrechu: 84 woßobow (42 mene hacž lonje. Najſtarſchi, wudowz Handrij Garbar ſe Židowa bje 91 ljet 3 mjeßazy ſtary; 55 buchu ſjawnje, 29 ſczicha pohrebani. — Pſched ſto ljetami, w ljecze 1759 buchu kczeni: 171 dźjeczi (85 ßynkow, 86 dźówczičzkow), bes nimi 14 nemandżelſkich, wjerowane 59 porow; hrebani 175 woßobow; ſpowedn. ludźi 8742. L., pſchi katholſkej farſkej zyrkwi: 3533 ſpowednych ludźi (157 wjazy hacž lonje), narodżenych 89 (18 wjazy); wot tych 49 ßynkow a 40 dźówczičzkow; 18 nemandżelſkich (8 wjazy hacž lonje); morworodż. 2., nuſnu kczenizu wot baby doſta 1., nekczene wumre 1 a dwójnikow 4. Pſchipowedane buchu 48 porow, 9 wjazy hacž lonje; 26 porow tu wjerowanych; bes nimi 9 wudowzow a 2 wudowje; 4 mjeſchane pory. Wumre 68 woßobow, kaž lonje. Najſtarſchi, muž, bje 93 ljet 6 mjeßazow. Wot nich buchu 60 na Mitkawſch, 6 w Miſchonzu, 2 na Tuchor khowani.*)

Z Budyšina (ſ Budyſchina). Sandżenu wutoru mjejeſche tudomne ratarſke towarſtwo w tſjóch lipach hoſczinu a bal. My na tuto weßele ſpominali nebychmy, neby to ßamo pſches wjeſtu Sſerbſkoſcz debene było. Niz jenoż ſo na nim mnoſy Sſerbjo dźjel berichu, wuſnamenjowaſche ßo to ßamo tež pſches to, ſo buchu ßerbſke toaſty wuneßene a jim ſ mózmymi „ßławа“ pſchihłoßowane, kaž tež dale pſches to, ſo bjechu njekotſi ßerbſzy ratarjo ſe wßow, ßo ßwojeje Sſerbſkoſcze nehanibowajo, w pſchiſtojnej a rjanej draſcze, kaž Sſerbjo khodża, pſchiſchli a runje tak ſchwarnje ſhotowane ßerbſke hoſpoſy a holicza w jich luboſnje rjanym ſdraſczenju, kiž jim woprawdże jara pſchiſtejeſche a woßebite poczeſczowanje dawaſche, ßobu pſchiwedli. Na tutych Sſerbow, tola jenoż na tych, kiž bjechu tež pſchi ßwojim draſczenju woprawdżicži Sſerbjo, na jich czeſczene hoſpoſy a na jich ßerbſke dźówczičzki a holicza ßmy k jich woßebitej czeſczi ſ tutym ſjawnje a khwalobnje ſpomnicz chzyli. Jim wſchitkim jich Sſerbſkoſcze dła hiſchczen junkrócz woßebita czeſczna „Sława!“

Kiž tam bě a njebě.

Z Lubija (ſ Lubija). W tudomnej woßadzi je w ſandżenym ljecze było: 5044 ſpowednych ludźi, bes nimi 143 paczerſkich dźjeczi a 89 domjazych woprawenjow. Narodżenych bu 268 dźjeczi, bes nimi 2 dwójniſkej poraj, 38 nemandżelſkich a 10 morwonarodżenych. 190 wumrechu a 51 wjerowanjow. — Kak ma ßo tuta ſtatiſtika w naſtupanju Sſerbow? Wo wotmolwenje proßy redakzia Serbs. Now.

Z Radworja (ſ Radworja). W ſandżenym ljecze ßu ßo w tudomnej woßadze narodżiłe: 75 dżeczatkow, menujzy 41 hólczatkow a 34 holczatkow; bes nimi je 7 nemandżelſkich. Semretych je 56 woßobow, bes nimi 30 małych dźjeczi. Pſchipowedało je ßo jich tudy 27 porow, wot kotrychž ßo 16 porow w naſchej farſkej zyrkwi wjerowaſche.

K Božemu blidu bjechu 1454 woßobow, bes nimi 39 paczerſkich dźjeczi. *†*

Z Wulkeho Dažina (ſ Wulkeho Dažina), 2. januara. Wy ßebi, kn. redaktoro, wjazy tajkich dopißow żadacze, kaž tón poßleni w cž. 50 bjeſche. Tajke dopißy ßo njedadża ſ rukawa tſchaſcz. A hdy by tež nam mózno było, hiſchczen njekajki tajki naſtawk feſtajecz, ſchto dha by kn. „publicus“ k temu prajił? Njeby wón ßwoju hubu ſczahował a ßo ſe wſchelakimi rosßudami dajił. A ſchto dha dyrbimy pißacz? Nichtón w naſchej wokolnoſczi neje ſmerſnył, nichtó ßo wojbißnył, nichtó kranył, żana bruniza ßo neje namakała atd. — Nech je temu pak kaž chze, my ßebi myßlimy, ſo je ßnadż wele czitarjow naſchich lubych „Nowinow,“ kiž rady njeſchto wot najdalneje meſy Sſerbowſtwa ßłyſcha kaž tež tajkich, kiž ßebi myßla a ſa to dżerża, ſo Sſerbowſtwo na njemſkich meſach je tak menowany „ſhubeny kraj“ a jenoż hiſchczen wobßedżenje in partibus infidelium, po tajkim dobre polo ſa proſelytow Njemczinу. So bychu tamni ſweßeleni a poßleni powuczeni byli, ſmużimy a dowolamy ßebi ſaßo njekotre nawjeſchtki ſ naſcheje ſtrony Wam, kn. redaktoro, a k Waſchemu pſchetrebanju podacz.

Wjerno je, ſo ßo Njemzy pſchedzo bóle do Sſerbow cziſcheza a żiwnoſcze ſ peneſom płacza, kiž ßebi Sſerb płaczicz neſwjeri. Tež my mamy w naſchej wßy wele Njemzow; tola dołho njetraje, dha ßu, hdyż tež niz czi ſtarſchi, tola jich dźjeczi pſcheßerbſ czene. Haj, my pſchikkady wjemy, hdżeż ßu dźjeczi cziſcze njemſkich ſtarſchich ßerbſki na paczerje khodźiłe.

So temu tak je, to pſchichodne dopokaże. W naſchej wuczerni je menujzy 84 dźjeczi, kiž ßu wot zyle ßerbſkich ſtarſchich, 22 maja pak nana pak maczer njemſku a 13 maja cziſcze njemſkich ſtarſchich. Wot tutych jenoż jene jenicžke ßerbſki njeroſymi a njeryczi, dokelž je hakle pſched 2 mjeßazomaj ßo do Sſerbow pſcheßydlike.

Tež naſche ſchulerſke dźjeczi maja, kaž wſchitke druhe tu poruczność, ke mſchi khodźicz, a to jenu nedżelu Njemzy a druhu Sſerbjo. Te drje ßo w ljecze derje wuweſcz hodźi, ale we ſymi na wſchelake ſadżjewki ſtorczi. Naſch

*) Wo rune poweſcze ſ druhich ßerbſkich woßadow proßymy.

luby Boži dom je hodžinu daloko a w schulskim wokreßu tež khudžina, hdžež na cžopłej drasče a dobrym wobuczu pobrachuje. Teho dla ßu te ßame kóžde ljeto proßyli, so bychu we wuczerni tak menowanu „Božu nóz" mjeli. To je ßo njetko hižom s dowolenjom knesa inspektora, kiž je wulki pschecžel schule a schulskeje młodžiny, na 24 ljet, niz pak „w nozy" ale wodnjo, a to pak dżeń psched hodami, pak dżeń psched nowym ljetom stako. Pschi tutej składnosczi tež husto „Boże dżiecžo" wobradżesche. Kak dha to? Wuczer a schulszy prjódkstejerjo ßu njeschto hódne penes pola dżiecži pschecželow nahromadżili, sa to biblije, spjewarske a katechismußy nakupowali a te potom na tutym dnju bes khudymi schuleremi rosdżelili. Radosczż a weßele dżiecži wopißacż pero nesamóże; ale kóżdy saczu, so dawacż sbóżnische je, dyżli bracż.*)

Z Klukša (s Klukscha). Psched tydżenjom podachmy tu powesczż, so je ßej tudomna woßada kn. kand. Mrósa sa noweho kapłana wuswolika. Dżenßa mózemy pschistajicż, so je njetk nasch kn. kollator s Watzdorf tež tutu wólbu potwerdżił a tamny tydżeń po żadanju woßady knesa Mrósa na tudomne kapłanstwo powołał.

Z Ledźborec (s Ledźborez). Nascha weß każ tež w ßußodnej woßadże Schumbórn stej psched njekotrym cżaßom *510 tol. jako pomoz k twarenju a poredżenju* gmejnskich puczow wot knejerstwa dostałej. Ssmy sa tajku podperu pschede wschitkim naprjódszy knejerstwu wulzyschnje dżakomni, dha ßłuscha pak nasch dżak tež kn. smjerzej Hermannej w Spytezach, kotrehoż rosprawa, wo naschich wobstejenjach a mozach w nastupanju puczowtwarenja knejstwu podata, — każ ßmy teho pschecßwjedßeni — wjesczе neje bes płodow wostała.

Dopisy.

Ze S. Petersburga, 20. decembra 1859. Syma tu hacż dotal wulka neje, pschetoż wona dżerżesche ßo sańdżeny tydżeń bes 1—5 gradami abo stopnemi, ale śnjeha je ßo w tutym cżaßu wele naschło. Duż je wschudżom jara dobra ßaucża cżicż a se wschjech stronow njetko wschelake pschekupske twory a jjedżne potrebnosczе s hromadami pschiwożuja. Wschón nasymsti cżaß mennjży ßu we wulkim dżele Rußowskeje tak hubene pucże (dokelż je tu mało kamenjow) a kraj je tak daloko rósnoleżazy, so by ßo wschelaka żiwnosz, jako swjerina, rybby a teho runja, na dołhim puczu predy skasyła, hacż bychu ju do Petersburga dowesli. Njetko pak a woßebje tón tydżeń do hód widżisch na wschjech haßach wosy, kotrez sajazy, smerske rybby, howjase mjaßo, sarjesane ßwinje, kurotwje, cżecżorki (Birkhuhn) atd. na tudomne śynowe a konjaze torhoschczo wesu, hdżež mózesch wyßoke hromady, s tutych wjezow natwarene, wschjeduje widżecż. Spodżiwne bjesche sa mne, jako wuhladach, so ßu tudomne sajazy nimale wschje bjekeje ßerschcże, pschetoż ja ßym bes tymi tyßazami, kiž na torhoschczu widżach, jenoż tsjóch nadeschoł, kiž bjechu tajkeje barby, każ nasche łużiske sajazy. Ssorny a jelenje w połnoznej Rußowskej wutracż nemóża, teho dla tež żanych na torhoschczu nenamakasch; jenoż druhdy pschiwesu jich njeschto s Kurlandskeje. — Morjo je njetko tež twerdżje samerśko a duż jjesdża po nim s Krónstadta do Petersburga na ßanjach; ja ßym to tež spytał a s njekotrymi snatymi na ßanjach, do kotrychż bjechu tsi konje pornjo ßebi sapschehnene, w Kronstadtu pobył, pschetoż w Sserbach to nimasch, so by na ßanjach po morju jjesdżicż móhł. Cżjeŕ bje wuberna a konje dobre, so jenoż tak leczachmy! — Dokelż ja najskere hischcże khwilku tudy wostanu, dha chzedża njekotsi mojich tudomnych pschecželow so mnu dale ładożkeho jjesora (Ladoga) k jenemu mjestaschku dojjecż, so bych ja tam Loparjow a Ssamojjedow wohladał. Loparjo (Lappländer) a Ssamojjedy do teho mjestaschka mennjży w symi pschiwesu, schtoż maja na pschedań, a prjeńschi pschahaja ßoby abo spjeschne jelenje, *njemski Rennthier pomenowane, poßleńschi pak pßy* a je do jenych ßani pschezo 10—20 pßów sapschehnenych.

Po rußowskej protyzy ßo nowe ljeto, każ je Wam s „Pschedżenaka" snate, 12 dnjów posdżischo sapoczne hacż pola Waß; dokelż macze Wy gregorianśku protyku, grichiskokatholszy abo prawoßławni kschesżijenjo pak staru julianśku nałożuja. Duż dyrbju ja ßwoje nowoljetne sbożopschecże, so by w prawym cżaßu k Wam doschło, hižom dżenßa wotpósłacż a pscheju Wam se ßwjerneje ßerbskeje wutroby, so by Wam wschitkim Bóh luby knes w ljecze 1860 wscho strowje a sboże na cżelje a na duschi wobradżił, so byschcże Wy dale ßwjerni wobydlerjo wostali a pschi tym tež na Sserbske Nowiny nesabyli. Ja je tudy tež ßwjeru cżitam a dostawam tež nimale wschje druhe ßkowjanske nowiny do ruki. W tutych cżitach ja s wulkim spodobanjom, s kajkej wyßokej khwalbu ßo wóndanjo w cżjeskim cżaßopißu „Lumir," w Slowenskich Nowinach (we Winje wukhadżazych), w njekotrych jużnoßłowjanskich nowinach a skónczńje tež w tudomnych „Sankt-Petersburgskich Wjedomoszjach" na neßwaczilsku kneni hrabinu Rieschowu spominasche, so je wona kraßne Thomsonowe hymny w tajkim kraßnym ßerbskim pschełożku wudała. Tež spominachu njekotre s tutych nowinow khwalobuje na to, so je nasch krajan H. Duczmann Schillerowy spjew wo swonje pjeknje ßerbski pschełożił.

Ja tudy ßwjeru ke mschi khodżu: wo dnjo do evangelskich a podjanskich, weczor pak najbóle do prawo-

*) Mjejcze najrenschi dżak! Nesabudżcze s dalischimi dopißami na naß a stejcze dale nekhabkajo na ßerbskich mesach sa ßerbske dobre mено a prawo na straży!

ßławnych zyrkwjow. Dokelž ßu tute poßleńſche menujzy ſkoro wſchje trochu cžjemne natwarene, dha ßo mi wone pſchi weczornej Božej ßłužbje, hdžež je wele ßwjezow ſaßwjeczenych, ljepe ſpodobaja, hacž pſchi wodniſchej, hdžež na dotalſchich cžmowych dnjach žana ßłóncžna pruha pſches mróczele pſcherasyc nemóžeſche. K wuloženju pſchiſtajam, ſo ßo tóždu ßobotu weczor pſched njekajkim ßwjatym dnjom w prawoßławnych zyrkwjach nimale polna Boža ßłužba dzerži. Jeli ßwedzeń wyßoki, dha ßo pſchi tutych weczornych kemſchach tež ßwjeczki na wſchjech trónſtich wißazych ßwjeczńikach ſaßwjecza. W iſakowſkej zyrkwi, kotraž je najkraßniſcha be-wſchjemi tudomnymi, naliczich ja pſchi tajkej ſkładnoſzi pſches 2300 ſaßwjeczenych wetſchich ßwjezow, a zyrkej ßo teho dla kraßnje ſyboleſche, woßebje hdyž wopomniſch, ſo wona ſ nutſka jenož ſ tſjoch rjanych wjezow, menujzy ſe ſlota, ßljebora a droheho kamenja wobſteji. Tola je pſchi tym tež iſakowſka zyrkej, kaž kóžda druha prawoßławna, zyle demokratiſka zyrkej, kaž ju ja Rußam pſchezo menuju, pſchetož ty w nej nihdže ani ſtólza ani ławki newuhladaſch a kóždy dyrbi w nej ſtejo a kleczo pſchebyc, nech je wón khježor abo proſcheŕ. W grichiſkej zyrkwi tež žanych byrglow a ſ zyła žaneje hudžby nimaja; Boža ßłužba je teho dla na ßame ſpjewanje ſpjewarjow a cžitanje mjeſchnikow wobmeſowana, woßebje dokelž porjedko krótke prjedowanje ßłyſchiſch. W klóſchtrje Nowym Jeruſalemje, hdžež je 8 dnjow pſchebywach a hdžež je Boži ród, zyrkej horjeſtacza atd. runje tak wulka a po tym ßamym waſchnju, kaž w ſtarym Jeruſalemje, natwarena, ßłyſchach ja wot tamneho archimandrita Amfilochija rjane prjedowanje a wón je mi to ßamo potom na moju próſtwu wotpiſał a ßobu dał. Spomneny klóſchtr leži njehdže 80 mil wot Peterſburga a 10 mil wot Moſkwy.

W Petersburgu namakaſch tež dźewcež evangelſkich zyrkwjow, hdžež ßo njemſki, ſchwedſki, jendželſki, finſki a litawſki prjeduje, ſchtyri katholſke zyrkwje w kotrychž móžeſch pólſke a franzowſke prjedowanje ßłyſchecž, armijanſku zyrkej, hdžež ßo armijanſzy, židowſku ſynagogu, w kotrejž ßo hebrejſzy a turkowſku meczecž, hdžež ßo turkowſzy Boža ßłužba dzerži. W kaſanſkej zyrkwi ßłyſchiſch tež Božu ßłužbu w nowogrichiſkej ryczi. — Hdyž do žaneje kſcheſzijanſkeje zyrkwje ſtupiſch, dha dyrbiſch, kaž to wſchitzy cžinicze, klobuk ſejmacž, w židowſkej ſynagoſy wobkhowa pak jedyn klobuk na hłowje, teho runja tež w turkowſkej meczeczi, ale ſa to dyrbiſch ßebi ſchkórnje ſucž, hdyž chzeſch do neje ſaſtupicž. Smoleŕ.

Sudniske dopisy.

Wot wokreßneho ßuda w Lubiju bu 30. dezembra Khryſtian Bjedrich Chriſtoph ſe Stareje Eybowy, dokelž bje korczmarku Rengerowu w ßwojej wßy wodžerżował, ßebi ßwoju worczińu wot neho žadacž a ji teho dla ſ pukami hroſył, kaž tež ßo pſchecziwo gensdarmam ſpecził, do 1 mjeßaza a 2 nedžel jaſtwa ſaßudżeny. — Dale buſchtaj tež 9. januara wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje Korla Auguſt Wagnaŕ ſ Dobroſchcz a jeho žona Hana žen. Wagnarka rodž. Petſchez dla kranenja a pſchiwabenja k newjernemu ßwjedßenju a pſchiſßahanju tamny do 1 ljeta 6 mjeßazow arbeitshauſa, poßleńſcha pak do 3 mjeßazow jaſtwa ſaßudżenaj.

Za dom a hospodarſtwo.

Jako dobry ßrjedk, kiž pſchecziwo kóllerej a ſpeczenju konjow pomha, — mjenja njekotſi — je to: ſo pola ſpeczeneho konja, kiž wjazy ſaczahnycz necha, jene jeho wncho bes ruki wosmeſch a je krucze rybujeſch. Koń póczne na tym ſ hłowu ſaſchaßowacž a cžehńe ſaßo. — Spytajcze a potom džjelcze nam waſche ſhonenja ßobu.

Sa tej dwje wulkej ßwineczi, kotrejž pſched tydženjom wopißachmy, je rjeſnik Bläſcha pecza 210 tol. dał; ſa to ſtarſche a wetſche pecza 160 tol.

Napſchecziwenje. W 45. cžißki tutych Nowinow wot ljeta 1859 je w tamnym naſtawku jeho ſpißar ßomoczaneho knota tola wulzy jara pſchekhwalik. Teho dla dowolamy ßebi, dokelž to ſabycz nemózemy, tudy ſ krótkim ſjawnje njeſchto napſchecziwo pißacž. Pſchetož wot wužitka tam Boże dla ryczecz nóchzemy, kiž knot polam a łukam pſchineße. Pſchetož hdyž na polach w ſelenych žitach a roſtlinach hladaſch, dha budżeſch wjeſcze to, ſchtož je knot podtocżił, ßuche a ſahinene wohladacž. — A hdyž hakle na łuki pſchindżemy a chzemy ßyna abo wotawu ßyz, dha hakle ßo wokſchewimy a ſweßelimy, hdyž žane koßy we tych hlinjanych hromadach rjeſacž nochzedża! — Duž ßebi wo prawdże hinak myßlicž a prajicž nemózu, hacž ſo tamny pißar hiſchcze ſawjeſcze we žanych knotwiſchczach ßykł neje; hewak neby dale cžłowека neroſomneho menował, kiž roſemi te ßame ſaniczowacž, ale by wele bóle Bohu ſa to džak wedźił, kiž je cžłowека ke kneženju na wſchje ſwjerjata poſtajił, kaž to w 1. knihach Mojſ. 1, 27. 28 pißane ſteji. Duž tež je k wotſtronenju tych ßamych nam pomozne ßrjedki wobradźił. Pſchetož ſchto dyrbjało, hdy bychu wſchitke družiny tajkich ßwjerjatow po ßwojim waſchnju ßo pſchiſporjało, ſ teho naſtacž? —

W Brjeſy, 30. dezembra 1859.

Jan Probſt, ratař.

Přilopk.

† Dzeń 26. dezembra je w Göthingenu tamniſchi ſnamenity profeßor mineralogije Dr. Hausmann, 78 ljet ſtary, wumrel.

* W Drežđjanach bje pšeđ krótkim spođjiwny cžłowek. W zirkußu jiecharja Renza jeho pokaſowachu a rjekachu jemu „Kautſchukmann.“ Tón mjejeſche tak wulku ſhbiwoſcž jako by zyły wot gummi-eleſtikuma był. Tak bu wón n. pſch. hłowu zyle a połnje tak na khribet wobwróciłk, ſo ßebi myßleſche, ſo ma beswocło ſady. Dale bu ßo kaž prudko tak ſnak ſhbnył, ſo hłowu wot ſady bes nohi tykny a potom bes nohomaj prjedku won hladaſche.

⊙ Miß Julia Paſtrana, tamna po cžjeli żałoſtnje hroſbna żónſka, kiž po ßwjecji wokoło cžahaſche a ßo pokaſowaſche — tež w zirkußu jiecharja Renza bu wona loni w Drežđjanach pokaſowana — je pšeđ krótkim w jużnej Rußowſkej wumrełа.

* Pšeđ krótkim bu zyrkej na Pjetrowej horje pola Halle khjetro wobkranena. Tucji paduſchi, kiž bjechu woßebje wjezy, kotrež bje tam pruſki kral do zyrkwje darił, wſali, ßu njeſk wußljedjeni a pola nich te kraňene wjezy namakane.

† W Klausthalje pšchi Harzu padje pšeđ krótkim w jenej tamniſchej dżełacžer do pónowje, w kotrejž ßo woloj ſchkjejeſche a wareſche. Woboj ruży a noſy buſchtaj jemu hnydom wotpalenej a po krótkej żałoſtnej boloſži dymbeſche wón, hacž runje bu jna mjecje wot druhich dżełacžerjow won wucžehneny, ßwojeho ducha ſpuſchcžicž.

⊙ W Skt. Petersburgu chże bankier Stieglitz ßwoje penežne pšchekupſtwo a wikowanje ſłožicž. Tuta bankierſka khjeża je teho dła wot noweho ljeta liquidirowacž ſapocžała, niż dokelž by dale nemóhła, ale dokelž chże kn. Stieglitz ſ kupzowſtwom zyle pšcheſtacž. Stieglitz je menujży żałoſtnje bohaty, nima pak żanych dżiecži. Jeho ſamóżenje woblicža ßo na 78 millionow rubelow ßljebora. Po ßmerczi ßwojeho nana bje wón wot tuteho 18 millionow doſtał.

* Po najnowiſchich wobliczenjach hollandſkeho aſtronoma Blommy w Middelburgu mjeł ßo tón ßamy komet, kiž bje pod khjeżorom Korlu V. widżicž, hacž do auguſta 1860 ſaßo pokaſacž. So dyrbeſche dżeń 13. junia 1857 pſchincž, bje, kaž ſnate, hołe wumyßlena wjez; tež je franzowſki aſtronom Babinet na doſcž dopokaſał, ſo wſchitke komety pecža dale niczo nejßu hacž płónowe abo gaſowe wutki, kiž pod dalokim nebjom wokoło błudża.

△ Nowe ljeto, hdżež bjechu w Drežđjanach wele ſtów bohatych equipagow a wulka pycha w livreejach a uniformach widżicž, widżachu tež na jenym woſu njekajkeho, najſkerje wulkeho kneſa błumika, kiž mjejeſche pudrowane włoßy. To by ſlje było, hdy by tuta moda wot tejko wele hłupoſczow ſe ſtareho cžaßa ſaßo woživika, kaž je ßo to pšchi kónzu ſandżeneho ljetſtotetka wupokaſało; pšchetoż w liecže 1795 mjejeſche jenoż w Jendżelſkej ßamej 50,000 włoßypudrarjow, kiž ſa ljeto 18,250,000 puntow pšchenczinej muki ſ pudrowanjom pšchetrebachu. S teje budżichu ßo 5,300,000 pokrutow w płacžiſnje wot 12,000,000 ſchjeßnakow napez móhłe.

* Dżeń 4. jan. wopalichu ßo w Nowej Wßy pola Wulkeho Hajna 5, w Geſawje pola Glauchawy pak 2. jan. tež 5 burſkich kubłow.

⊙ Pšchi nedawniſchim roſtkacžu a wotpłuwanju loda ſtej rjezy Wódra a Wißła jara wuſtupiłoj a ßo pſchelałej, a tak pſches powoženja jara wele ſchkody naczinikej.

* Mór, kiž je w Czechach bes howjażym ſkotom wudyrił, kneži tam woßebje w Bunzlawſkim a Chrudimſkim wokreßu a to ſaßo w prjenſchim w Benedekſkej a Nimburgſkej krajini w khjetrej wobſchiernoſcži a ſakhadża tam żałoſtnje. W nimburgſkej krajinje je najhorje; w chrudimſkim wokreßu bje w Heinzendorfje najhórje. W tych najwetſchich wßach ßu pecža pſchedżo na 60 howjadow ſa dżeń ſpadałe. Sakſke knježerſtwo je teho dła, ſo ßo tuta khoroſcž neby do Sakſkeje ſawlekła, tón tydżeń na ſakſko-cžjeſke meſy wojakow wotpóßłała a poſtajiła, ſo by ßo kóżdy ſawod a wuwod howjaſeho ſkotu ſadżjewał. W prjenim (lubiſkim) a druhim (budyſkim) hamthetmanſkim wokreßu ſteja 40 muži wot Żitawy po meſach hacž k Pirnjanſkemu wokreßej won, hdżež ßo ſaßo druży pſchiſankny.

† Dżeń 27. dezbr. kaſaſche kubleŕ Fröhlich w Soſy pola Eibenſtocka ßwojemu 16 ljetnemu ßynej, ſo by na buk, kotryż wonkopaſche, ſaliežł a jón thabłał, ſo by widżał, ſa kotry koreń hiſchczen ſchtom wißy. Ale jako bje tón pachoł ljedom njeſchto pſches położu horje ſliežł, padje buk a cžißny teho hólczeża tak ſtraſchnje wo ſmerſnenu ſemju, ſo dyrbeſche hijom po 3 hodżinach wumrecž.

* Lipſczańſke nowiny (Leipziger Zeitung) wobſteja wot 1. jan. 1660 a ßu prjene dny t. l. 200 ljetne jubilaeum ßwojeho wobſtacża ßwecżiłe.

* Sa 9 mjeßazow ſtupi w Sakſkej krajny ßejm ſaßo hromadu. Dwaj najważniſchej ſakonjej, kotrajż na nim k wuradżenju pſchindżetaj, ſtaj warbiny porjad (Gewerbeordnung) a wuſtawa evangeliſkeje żyrkwje.

(.) Dżeń 5. januara popołdnju w druhej hodżinje ſtorczi pola Rieſy na Łobju pſchi pſcheweſenju pod tamniſchim żeleźniſkim moſtom wetſchi cžołm, kiž bje ſ 1500 zent. woßuchow, 50 zent. wolija, 4 kaſchczemi miſchonſkeho porzellana, ſ wotrubami, muku a kamentnym wuhlom wobcžeżeny a kupzej Erterej w Precžu ßłuſcheſche, do jeneho moſtoweho ſtołpa a wobſchkodzi ßo pſchi tym tak jara, ſo ßo na to pola Gröby podnuri. Ludżo, kiž na nim bjechu, wucżeknychu na żalupje na kraj.

* W Pirnje ſkocži 2. jan. jena holczka, wieſta Ludwigez ſ Bernſtadta, do Łobja, ſatepi ßo a neje jejne cžjeło hiſchcże namakane.

* Scžjehowazy podawk cžini w Torgawje a wokolnoſczi wele ryczow wot ßo. Schewſki miſchtr Grühl w Domizach mjejeſche wotroſcženeho ßyna, 19 ljet ſtareho; tón ßamy ſhubi w dżeßatym liecže pſches ſylne ſaſymnenje ryczi a hacž runje buchu wſchitke ßrjedki pſchecžiwo temu nałożene, dha nesamóchu tela wſchitke prozowanja ljekarjow ſ daloka a ſ bliſka, temu wbożemu dżieſczu jeho ryczi ſaßo dacž. W Bożej nozy mjejeſche tón młody cžłowek jara żiwy ßón. Doba jako ta jandżela pſchiſtupi k jeho ljehwu, nucži jeho k ryczenju a praji jemu, ſo dyrbi naſajtra, hodownicžku rano, ſe ſpjewarſkimi ke mſchje hicž a wótſje ßobu ſpjewacž. We wulkim ſtraſchie ſaliſe wón zyle pod poßleſchczo, pſchindże pſches to do wulkeho potu a jako naſajtra nan ßwojeho ßyna woła, dha ſteji tam wón ſ macżerju w ſpodżiwanju ſ mjerom a wobaj ſtaj nutrnje ruży ſtyknyłoj, pſchetoż jimaj bu wjeſcže najreniſche boże dżiecżo wobradżene — jeju dżiecżo je ryczi ſaßo doſtało. Tón młody cžłowek poweda, ſchto je ßo jemu w nozy ſtało a je hnydom na prjenim dnju ſe ßwojimaj ſtarſchimaj ke mſchi ſchoł.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Nebych myßlił, ſo ſmjejemoj w nowym ljeczu ſaßo telko ſchtrjeci.

Mots Tunka. Budj dobreje nadzije, tajkich wjezkow ßo pſchezo nabere.

H. D. Duj chzemoj tak dolho ſhromadnje ſtutkowacj, doniż ludzi nepoljepſchimoj.

M. T. Schto maſch? Ssy ßnadj w dalokich ſtronach ſa nowinkami honił?

H. D. Nje, zyle bliſko! Ja ßo nemóżu dljeje ſ melczenjom ſczerpecz. We wudawarni tychle Nowin menujzy bje wóndy niechtó tu ßerbſku protyku, kotraj na ſchkleńczanych durjach wißaſche, nekaſanje ßobu wſat.

M. T. Twoje powedanje je me na wużitne wuczby dopomniło.

H. D. Nó, tajku wjernoſcz dha ßy ſ teho wudypał?

M. T. Dwoju, moj Hanßo!

H. D. Ja ßym wczipny na wunoſchki twojeho roſoma. Rycz!

M. T. Spomneny podawk naß wucżi 1., ſo ßo ßerbſke protyki ljetſa jara ſpieſchnje rosſchjereja, a 2., ſo na kranenje nichtó hórſchi neje, dyżli paduch!

H. D. Sabita pſchekłepanoſcz!

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecżor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecżor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 2. januara. 1 Louisd'or 5 toler 13 nßl. 3½ np.; 1 połnoważazy cżerweny ſloty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 6⅞ np.; winſke bankowki 79½.

Nawěſtnik.

Drewowa aukzia.

Pondżelu 16. a wutoru 17. januara t. l. dyrbja ßo na delnohorczanſkim hajnym revjerju ljetuſche ſbijomne liſczowe drewa pod wumjenenjemi, kotrež ßo w termiji woſjewja, w ſtejazych loßach a dolhich hromadach na pſcheßadżowanje pſchedawacz.

Na druhim dnju pſchińdże ßylne brjeſowe drewo na pſcheßadżowanje, tiż ßo jako wojnarſke khmane a ßo do ßażnjow (kloſtrow) hodżi. Kupzy maja ßo 16. jan. (pońdżelu) rano ½ 9czich na fórbarku w Małej Dubrawje, 17. januara (wutoru) rano na poł 9czich pak na knežim dworje we Wulkej Dubrawje nutsnamakacz.

W Wulkej Dubrawje, 3. januara 1860.

Schönig.

Drewowa aukzia.

Ljetuſche drewowe aukzije ſmjeja ßo na Minakalſkich hajniſkich revjerach na tychle dnjach:

dżeń 19. januara t. l. ſtejaze twerde drewo w Drobach „w Dubkach" a ſtejaze khójnowe ſchtomate drewo „w Sśljenje,"

dżeń 26. januara t. l. ſtejaze khójnowe ſchtomate drewo pſchi „jabjazym haczi,"

dżeń 3. februara t. l. ſtejaze khójnowe ſchtomate drewo pſchi „brunizowej kólni,"

dżeń 9. februara t. l. ſtejaze khójnowe ſchtomate drewo „w Sśljenje."

Sapoczatk rano w ½9 hodżinach. Wumjenenja ßo na naſtupoważych dnjach woſjewja.

W Drobach, 4. januara 1860.

Gruner t.

Drewowa aukzia.

Ljetuſche drewowe aukzije ſmjeja ßo w Lupjanſkim revjerje na ſczjehowazych dnjach:

dżeń 13. januara t. l. ſtejaze khójnowe ſchtomowe drewo na „Khaponizy,"

dżeń 24. januara t. l. ſtejaze brjeſowe a wólſchowe drewo w „Hornym Hajku,"

dżeń 6. februara t. l. ſtejaze khójnowe ſdónkowe drewo na „wowczej horje" a pſchi hermanczanſkej dróſy,

dżeń 16. februara t. l. ſtejaze khójnowe ſdónkowe drewo w „Khaponizy,"

dżeń 23. februara t. l. ſtejaze khójnowe ſdónkowe drewo pſchi Holeſchowſkich meſach pola „bjeleje lady."

Sapoczatk rano w 9 hodżinach. Woſjewenje kupnych wumjenenjow ſtawa ßo na ſpomnienych dnjach.

W Bukowzy, 6. januara 1860.

Hirſch.

Aukzia.

Dżeń 18. januara t. l. (ßredu) rano w 9 hodżinach budżeja ßo 100 loßow khójnowych twarſkich ſchtomow a ßażne (kloſtyrſke) drewo, każ tež brjeſowe drewo na pſcheßadżowanje pſchedawacz w Kamenej pſchi dubrawſkim puczu.

Hermann

500 tol. penes ßu na prjenju hypotheku na leżomnoſcze hnydom k wupożczenju. Pola koho? je we wudawarni „Sserbſkich Nowinow" k ſhonenje.

K. K. priv. Aſſicurazioni Generali w Trieszi

bere horje ſawjeſzenja wſchitkich druzinow pſche woheń na pſcheßadżite wobßedżenſtwa, pſche elementarne ſchkodowanje na puczowanſke kubła, teho runja ſawjeſzenja na żiwenje cżłoweka.

Policy a ſarunanja ſchkody w pruſkim courantu ſa najtuniſche prämije.

Saruczenſki fond towarſtwa 16⅗ millionow ſchjeßnakow ßlibora.

J. G. Richter,

diſtriktny agent ſa Budyſchin a wokolnoſz.

Drewowa aukzia.

Schtwórtk, 2. februara, rano w 9 hodź., budźe pschi sdźierjanskich mesach na kupjanskim revieru wulka dźelba khójnowych klozow, walczkow a peńkow we kloftrach, kaź tez na bremerjanskim revieru dźelba khójnowych żerdźi a walczkow w loßach na hnydomne sapłacjenje tsecziny na pscheßadźowanje ßo pschedawacz Kupowarjo nech ßo na spomnenym dnju rano ½9 hodź. w korczmje w Sdźeri seńdu. **Wehla.**

Drewowa aukzia.

Schtwórtk, 19. januara t. l., budźe ßo wot rano 9 hodźin. na Lemischowskim revjerje khjetra dźelba stejazeho khójnoweho drewa, bes tym tez żerdźe, na pscheßadźowanje pschedawacz. Schtwórczina płaczisny ma ßo hnydom sapłacicz; wschje druhe wumjenenja ßo w termii wosjewja. Seńdźenje je w Lemischowskej korczmje. **Jurk.**

Póńdźelu, 16. jan, smjeje ßo cjehnenje 2. klassy. **C. F. Jäger.**

Khjeża cjißo 27. se sahrodu w Jenkezach steji tam se ßwobodneje ruki na pschedań. Wscho dalische je pola wobßedźerja **Handrija Pjetscha** tam k nashonenju.

Khjeża se sahrodu, cjißło 12., w Saryczu je na pschedań. Wscho dalische powje wobßedźeć tam.

Khjeża cj. 21. w Sskanezach pola Wósporka je s rjanej ßadowej a ßolotjowej sahrodku a s 56 □prutami pola na pschedań. Wscho dalische je w korczmje tam nashonicz.

☞ **200 tol. penes** ßu na wjestu hypotheku hnydom k wupożczenju. Wscho dalische je we ☞ wudawarni „Serbs. Now.“ k shonenju.

Jena khjeża s 5 isstwami a se sahrodu, kaź tez s konzessiu k wikowanju je na pschedań w ßukelnej haßy w Budyschinje cjo. 667. Płaczisna: 1500 tol.

Palmowa hałožka
na rów neb. knenje **Pfuloweje** s Bjelczej,
semreteje 6. wulk. rózka 1860,
srudźenym sawostajenym k troschtej wupschjeschtrena wot
K. A. F., s. w. w B.

Koho k rowu pschewodźuja
Swonow klinki ßliseborne?
Schto ßo hłoßy sanoschuja,
Welnja hona weczorne?
Ach, ßo sanka do rowa
Droha maczer, mandźelska.
Luboscz horze ßylsy ßyje
Na twój rów, o semreta,
So cje hijom hórka kryje,
Khłódna perschcz cje wobdawa.
Tola, tebi derje je,
Ty ßy w sbóżnym Zionje.
Ssmercz czi k nebju bjechu wróta,
Ssmercz bje narod k żiwenju,
Hdźez cje wita króna stota,
Wukupena na tschiżu;
Rów je cjicha komorka,
Psches Khrystußa ßweczena.
Njetk ßo s jandźelemi wodźisch
A ßo s nimi sradujesch;
Tam na sbóżnych honach khodźisch,
Khwalospjewy snoschujesch;
W neßmertnoscje sahrodźe
Kcje czi róża sbóżnoscje.
Tam ty noßysch wsery palmy
W bjelej drascje prawdoscje,
Tam ty spjewasch kraßne psalmy
Polne ßłódkej radoscje;
Wot woblicza k woblicżu
Widźisch ßwjatu trojizu.
Tam, o radoscj, twoji lubi
Tebe njehdy witaju,
Pschetoż to Knes Khrystuß ßlubi
Tym, kiż do njoh' wjerja tu.
Tuta sbóżna nadźija
Budź nasch troscht, pucj do nebja!

✝ Najlubosćiwiša wutroba je dokłapała: najswérniše wóčko je so zandźeliło! Knjeni **Hana Pfulowa,** rodźena Němcec z Wulkeje Nydyje, wusny ćiše Bělčecy na třoch krali, 55 lět a poł dźesata měsaca stara, w zbóżnej wérje do Jesom Khrysta. Bóh daj nam zbóżne zasowidźenje, ty moja wutrobnje lubowana mandźelska, ty naša wutrobnje lubowana matka!

Wam pak, lubi přećeljo a susodźa, kiž sće smjertnu komorku wupyšili a našu mać k rowu přewodźili; wam, wysoko dostójni knjeża duchowni z Budestec a z Budyšina, kiž sće jejne wopomnjenje też w smjerći česćili; wam, lubi krajenjo ze seminara, kiž sće pod nawjedowanjom swojeho lubowaneho knjeza wučerja naše żarowace wutroby z luboznym spěwom wokřewili: wam wšitkim prajimy swój najlubozniši, swój najwutrobniši dźak za wšu našej njezapomńliwej maćeri wopokazanu česć a lubosć. Hłuboko zrudźeni zawostajeni
Bělčecy, Hodźiju, Dreždźanach.

Zańdźenu sobotu żita w Budyšinje płaćachu.

Kórc.	Wyšša. Płaćizna.			Nižša. Płaćizna.			Srjedźna. Płaćizna.		
	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.
Pschenża	5	15	—	4	15	—	5	5	—
Rożka	3	27	5	3	15	—	3	22	5
Jecźmen	2	27	5	2	20	—	2	25	—
Wowß	2	5	—	1	25	—	2	—	—
Hróch	5	5	—	—	—	—	5	—	—
Woka	4	5	—	—	—	—	4	—	—
Njepik	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	—	—
Hejduschka	6	—	—	—	—	—	5	25	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—
Kopa ßłomy	5	25	—	—	—	—	5	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—

Dowoz: 1409 kórcow.

Serbske Nowiny.

Za nawěstki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při hońatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 3. **21. januara.** **Leto 1860.**

Wopřijeće: Najwyšša přikaznja, atd. — Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Pod Čornobohom. Z Mužakowa. — Dopisy. — Štwórta kaznja pola Chinesow. — Powučenje z přirodospyta. — Přilopk. Nawěstnik.

Najwyschscha pschikasnja,

skótny mór nastupaza.

My, Jan, s Bożeje miłoscze kral sakski atd.

widžimy šo hnuczi, na podłožku § 88. wustawneje liscziny wot 4. sept. 1831 pschikasacz, kaž sczjehuje:

§ 1. Hdyž skótny mór we jenym se sakskim kraleśtwom mesowazym abo se żelesnizu s nim sjenoczenym kraju abo w naschim kraleśtwje šamym wudyri, je nasche ministerśtwo šnutskownych należnoscziow smóznene, nanajspjeschnischo wschitke pschihodne šrjedki nałożecz, so šo sawleczenje a poczežnje rosschjerenje móra samesuja, wudyrenu khorosczu pak potłoczi.

K pschewedženju tutych šrjedkow šmje ministerśtwo šnutskownych tak derje šnate sarjadowanske sastojnśtwa trebacz, kaž tež po dobrosdaczu wošebitych kommissarow spoknomóznicz.

Spokuwmóznenje wupscheszczera šo na morenje howjaseho skotu a saniczenje sjedojimawych (natykowazych) wjezow w požadanej wobschjernosczi.

§ 2. Powschitkomne pschikasanja ministerśtwa šnutskownych wosjewja šo w nowinach „Leipziger Zeitung," płaczja ~~tym sa publikowane a dostanu knydom płaczliwosci.~~

Lokalne (mjestnische) pschikasanja nizschich sastojnśtwow abo postajenych kommissarow wosjewja šo **wobdjelenym cyrkle** abo hewak na pschisprawne waschnje.

§ 3. Schtóž powschitkomne abo wošebite w § 1. a 2. naspomnene pschikasanja pschestupi abo pschi tajkim pschestupenju pomha a je spjechuje, pokhosta šo s jastwom hacž na wošomnacze mjeśazow a dyrbi wschitku schkodu sarunacz, kotraž je pšches rosschjerenje móra, wot neho sawineneho, nastała.

§ 4. Tež bes pschedkhadžazeho wošebiteho wosjewenja po § 1. je khostanja w § 3. pschihrożene sawinył, a to

a., po mjerje snajmeńscha tśjoch mjeśazow jastwa kóždy, kiž wjedomnje tajke howjadło, kotrež je wot spomneneje khorosczje napanene abo teje šameje podhladne, abo s dwora abo mjestna, hdyž bje skótny mór hižom wudyrił, abo jenož mjaso a druhe jeho džele kupuje, pschedawa abo pšches krajne mesy pschineše;

b., po mjerje snajmeńscha jeneho mjeśaza jastwa kóždy wobšedžer howjaseho skotu, kotryž hnydom, hdyž je wudyrenje skótneho móra abo tajkeho podhladnych khorobnych padow na swojim howjasym skoczje pytnył, polizajskim organam newosjewi a wschitko po swojich mozach nenałoži, so by pschiśłuschnej polizajskej wyschnosczi (šudnistwu, mjeschczanskej radzje) bes dlijenja powesczi wo tym dał.

§ 5. Jako pschiczina k powyschenju w § 3. a 4. pschihrożenych khostanjow po postajenej mjerje ma šo powažowacz, hdyž je pschestupenje wot skotokupza, pschekupza abo rjesnika we wuwedženju jeho žiwnosczje wobeńdżene.

§ 6. Khostanje wot dweju hacž schjesc mjeśazow jastwa trechi mjestnische polizajske wošoby, kotreż, hdyž wo wudyrenju skótneho mora w swojim mjestnje wjedomnosczi dostanu, tež se swojeje strony hnydom wschitko w jich mozach stejaze nenałoža, so bychu bes kondženja polizajskej wyschnosczi wosjewenje podałe (pschirunaj § 4b.).

§ 7. Skótni ljekarjo a skotoljekarjo nashoneni, kiž šo wjedomnje samelczenja skótneho mora abo podhladnych, na tule khorosczu pokasowazych pschipadow dopuschcza, sawinuja khostanje w § 4a. pschihrożene a mózeja wysche teho po § 18. a 25. sakonja wot 14. dezembra 1858 prawo k wuwedowanju skotohójerstwa na cžaš abo na pschezo słubicz.

§ 8. Schkodana skocze, kotraž pšches mór abo pšches postajenja, w § 1. wudate, nastane, budże skótwobšedžerjam połnje (§ 9.) sarunana.

Sarunanje pak spane:

a., Hdyž wobšedžer šam pschestupenja w § 1. wudatych postajenjow abo pschecziwo §. 4—7 šo dopuschczik je;

b., sa wschitki k pschekupowanju abo k rjesanju abo pšches a sa skotokupzow abo rjesnikow kupeny howjaty skót;

c., sa wschitke kuby, kiž su pšched podatym wosjewenjom pola polizajskeje wyschnosczje (šudnistwa, mjeschczanskeje rady) na skótny mór panyke.

§ 9. Sa podłožk sarunanja šłuža płaczisny, kiž su pšched wudyrenjom móra wobstałe.

§ 10. Hdyž strach wudyrenja mora hrosy, ma šo teho dla na pschikasnju ministerśtwo šnutskownych po wokreśach płaczisna wschitkeho howjaseho skotu postajicz, a to pod wobdženjom šmjerzow pšches tśjoch wot poślenschich s klaby skótwobšedžerjow wuswolenych šnajerjow, s kotrychž šo jedyn jako prjódkstejer posnameni.

§ 11. Sskužba płaczišnu postajerja je cžesstne šastojusstwo a neßmje bes ważnych pschicžinow ßo wotcžißnyeż.

§ 12. Po wudyrenju mora w jenym mjesstnje neßmje ßo postajowanje płaczišny wjazy stacż. Po hódnosczi šarunajomneho skoczecża ma ßo potom po pschestaczu mora po mózhnosczi wupytacż.

§ 13. Polizajske wyschnosczе a jich organy, kotreż ßo pschi pschewedżenju pschedstejazych a po § 1. poruczenych postajenjach nerodnje wopokasaja, maja najkruczišche disciplinarne pokhostanje doczakowacż.

§ 14. Mandat wot 13. meje 1780 a pschikasnja njehduscheho krajneho knežerstwo wot 5. dezembra 1829 ßo s tutym — prjenischi, tak daloko hacż skótny mór nastupa — wusbjehnetej.

W Drezdżanach, 16. januara 1860.

(L. S.) **Jan.**

Bedrich Ferdinand, ßwobodny knes **s Beust.**
Bernhard s Rabenhorst.
Dr. Jan Hendrich August s Behr.
Jan Pawol s Falkenstein.
Richard ßwobodny knes **s Friesen.**

Swětne podawki.

Sakska (Sakska). Krónprynz a prynz Jurij staj 13. t. m. w Ehrenbergu pola Lipska wulku hońtwu wotdżerżałoj, na kotruż bjesche wele hosczi pschesproschenych. — Najwyschschi wukas, kiż dyrbi rosschjerenje skótneho mora sadżjewacż, je 16. t. m. wuschoł (hl. na prjedku tuteho cżißła).

Pruska (Prussa). Prynz knežeŕ je 12. t. m. w Berlinje ßejm s dlješchej ryczu wotewrił, w kotrejż jara mało wo swonkomnej politizy spominasche a bes podajomnymi nametami woßebje nowe sarjadowanje wójska wusbjehowasche. — W domje knesow (1. komorje) chżedża na trónsku ryczż s adressu wotmolwiczż; w domje sapoßłanzow (2. komorje) pschepoda knežerstwo namet sa sbjehnenje sakonjow, kiż lichwarsku dań sakasuja. — Konferenza k wobtwerdżenju njemskich pobrjohow, radżi, so by so w połnóznej Njemskej wjazy żelesnizow natwariło, po kotrychż móhłe ßo potom wójska k morju dowesczi, hdy by nepschecżel na kraj wustupicż hrosył.

Rakuska (Rakuska). Wot studentow, kiż bjechu jako deputazia dla sawedżenja wuherskeje ryczе na universicze w Pesthu do Wina ßo podali, bu jedyn na ljeto wot universitу wusankneny, druzy dostachu jenoż pohroženje. — Knežerstwo je wosjewiło, so ßo dla pschemjeneho programma na kongreßu wobdżjelicż nemóże. Tehodla prózuje ßo njetko, so by s Pruskej a Nußowskej do wetscheho pschecżelstwa pschischła. — W khježorstwje shromadżuja tež wojakow sa bamużowe wójsko. — Do Turina poñdże w krótkim skórżbny list, dokelż Sardinska we Milanje wuberk towarstwa k smuczenju Benezijskeje czerpi.

Italska (Italska). Newotwißnosczi Italskeje je, praja, bes Franzowskeju a Jendżelskeju wuczinena. Mózno, so skónczнje bes dżiwanja na protesty bamuża (kiż je tajki 7. jan. franzowskemu ministrej doruczicż dał) a Rakuskeje wójwodstwa a Romagna se Sardinskej ßo sjenocza, tuta pak Savoysku franzowskemu khježorej wotstupi. — Ministerstwo w Sardinskej je służbu wopuschczilo a kral hrabi Cavourej wutworenje noweho porucził. — Bamuż chże na radu Rakuskeje w Romje wostacż, dokelż by na jeho pschesßydlenje sbjeżk sczjehowak. Wón dostawa w tu khwilu, hdżeż jeho kraj żane dawki nedawa, se wschelakich katholskich krajow penežne dary a ßobużelne adreßy. — W Lombardskej ßo Sardinszy bóle wobrónjuja. Tež je tam njetko 7000 Franzowsow wjazy, kiż najskerje republikanski sbjeżk czuja.

Francowska (Franzowssa). Khježor je, praja, wobsanknył, ljetsa mjesto 80000 na 100000 muži k wójsku wubracż. — Nowy minister Thouvenel je wójnszy smyßleny. — Dżeń 10. t. m. bje k czesczi niederlandskeho prynza wulka revuea w Parisu, pschi kotrejż ßo maly khježorski prynz prjeni krócż na konju pokasa, — Franzowski poßłanz w Romje, wójwoda Grammont chże se służby. — Knežerstwo jedna s Jendżelskej wo italskich praschenjach a chże posdaczu Toskansku a Romagnu, kotrajż krajej Jendżelska Sardinskej pscheje, toskanskemu wójwodej pschipokasacż.

Španiska (Schpanisska). Jendżelczenjo skradżu Marokanam pomhaja; wóndanjo bu jena jendżelska łódż, kiż poßlenschim wschelake twory wesesche, wsata. — Schpanenjo mjejachu husto małe bitwy s Maurami, kiż jich nadpaduja, a ßu njetko jenoż hodżinu wot Tetuana sdaleni. — Franzowske nowiny radża Schpanskej hižom k mjerej s luboscze k Jendżelskej.

Ze Serbow.

Z Budyšina (s Budyschina). Lonje bjechu ßo pola pschekupza Husty w Biskopizach tsjo żakoßnje khróbli a s brónju wobroneni paduchojo nuts łamali a tam kraunycż sapoczinali. Jako bjechu runje w najljepschim dżjeli byli, buchu pak wot Hustowych ludzi potrecheni, kiż na nich pschindżechu. Paduschi ßo mordarszy wobarachu; jedyn wot nich spyta tež na Hustowych ludzi tsjelicż, tola sapowedżi jemu pistolia. A dokelż Hustowi ludżo se żelesnymi żerdżemi do nich bijachu, poczachu na poßledku cżekacż. Jenoż jedyn jeniczki, wjesty Teubert

ſ Ramnjowa, bu popadneny a bórſy potom do mnoholjetneho zuchthauſa ſaßudzeny. Taj druhej dwaj pak czeknyſchtaj, bes nimaj jedyn wjeſty Schanz ſ Biſkopiz. Tuteho Schanza ßu njetk pſched krótkim we Wuherſkej w mjeſcze Presburga popanyli. Dzeuß pſched tydzenjom pſchiwedzechu jeho, krucze jimaneho a ſaſpinaneho ßem do Budyſchina, hdzeż njetko na hrodze w bjertlnjach ßedzi a na ßwoju derje ſaßluzenu ſchtrafu wocakuje. Hdze tón tſeczi jeju towarſch wokoło bludzi a ſchtó wón je, ßo hiſchcze newje.

Z Budyšina (ſ Budyſchina). Po ſapuczowanju kneſa Smolerja je kn. diakonus Mrós tudy dljeſchi czaß poſtajenu wuczbu we ßerbſczinje na tudomnym gymnaſiu dawak. Ta ßama je njetk nakhwilnje a doniż ßo kn. Ssmoler newróczi na kn. mjeſchczanſkeho wuczerja, kand. Golcza pſcheſchka, kiż je tón tydzen na ſpomnenej ſchuli ßerbſke hodziny dawacz ſapoczak.

Pod Černobohom (pod Czornobohom). W Bohowje, Rachlowje a Delenach ßu jjetra bes ludzimi wudyrike a je ßo teho dla pecza hizom ſchula w Rachlowje ſamkła.

Z Mužakowa (ſ Mużakowa). Tudomny ßerbſki farak kn. Pannach je ßo ſtaroby dla pſched krótkim emeritirowacz dak. Wón je w ljecze 1781 w Jablonzu rodzeny a wot ljeta 1811 tudy farak byk. Jeho mjeſto ma ßo teho dla ſ nowym duchomnym wobßadzicz, a dokelż je ßo hizom tez kn. farak Kröhna ſ Delneho Wujeſda na ůc ſamowjak, dha je tón ßamy tez hizom ſandzenu nedzelu pruhu tudy prjedowak.

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 29. decembra 1859. Hacz runje je ruſowſki lud jara ſdwórliwy a kózdemu wſchu mózny czeſcz popſchjeje, dha namakaſch we wobkhadzenju ſ nim tola tez ſ dobom tejko ßwójbnoſcze abo familiarnoſcze, ſo ßo czi ta ßama wjeſcze bórſy ſpodoba. Hdyż maſch ſ njekim ſ luda ßameho njeſchto czinicz, dha budze cze drje wón tez „hoſpodin, goßudař abo baryn t. j. kneſ“ menowacz, najbóle a najhuſczíſcho ßo pak ſ wuraſom „batjuſchka, t. j. nanko“ na Tebe wobroczi. A hewak je to waſchnje bes niſkimi a wyßokimi, ſo jeneho ſ pſchimenom nemenuja, ale ſe kſchczenym menom a ſo k tutemu hiſchcze nanowe kſchczene meno pſchiſtaja, ale k nemu hiſchcze ſylbu „owicz“ pſchidadża. Njechtón rjeka, na pſchikład, Jurij Nowak a jeho nan Pjetr Nowak, dha ßo tudy żadyn czlowek ſa kneſom Nowakom nepraſcha abo kneſa Nowaka newita, ale kózdy praſcha ßo ſa Jurjom Pjetrowiczom a wita Jurja Pjetrowicza. Pola żónſkich je to ßamo waſchnje, jenoż ſo ßo tam mjeſto — owicz wukonczenje — owna pſchiſtaja. Poſtrowenje je tudy jara jednore, pſchetoż hdyż jedyn k njekomu pſchińdże, dha praji jedyn: Sdrawſtwujtje (budżcze poſtroweny), a hdyż jedyn wotcińdże, rekne jedyn: Proſchczajtje (budżcze Boże mje) a tón, kotrehoż jedyn poſtrowi, wotmolwi jenemu ſ tymi ßamymi ßkowami. We woßebniſchich familiach koſchi ßo mandżelſkej teho kneſa, kotrehoż jedyn wopyta, ruka. Tak je tez pola naß doma a neby to dale niczo dziwne byko; ſa to pak je to pomnecza hódne, ſo jeneho ta kneni, kotrejez ruku bje jedyn koſchik, tez hnydom ſ lóhka na czoko abo lizo koſchi. Ja bjech ts hizom predy wedżik, ale ja ßo tola, jako ßo mi to prjeni ras doſta, móhł rez trochu poſtróżicz, dokelż ßebi runje ſ zyka na to nepomyßlich. — Hewak je to tez ſpomnecza hódne, ſo ludżo tudy ßwój narodny dżeń neßwecza, ale wele wjazy ßwoje meniny (Namenstag), to je tón dżeń, na kotrymż jich meno w protyzy ſteji.

Ja mam tudy jeneho ſnateho, tón rjeka ſe kſchczenym menom Wladimir, a dokelż je jeho nan Iwan (to je Jan) rjekak, dha menuja jeho Wladimira Iwanowicza. Jeho mandżelſka rjeka Olga a po nanu, kiż Feodor rjekaſche, wſcho hromadzje Olga Feodorowna. Me menuja tudy wſchitzy Iwana Iwanowicza, dokelż je meno Iwan (Jan) bes druhim tez moje a mojeho nana meno.

Wóndanjo mjejeſche runje ſpomnena kneni ßwoje meniny a ja dżjech tam teho dla ſboże pſchecz. W jeje wobydlenju namakach jeje mandżelſkeho ſe wſchelakimi kneſami w prjenej a ju ſe wſchelakimi knenimi w druhej iſtwje.

Kak dha ßmy ßo hromadzje ſtrowili a witali? Nó takle:

Ja (do iſtwy ſaſtupiwſchi a hoſpodarcej ruku poſkiczo): Sdrawſtwujtje, Wladimir Iwanowicz!

Wón (moju ruku woſmjo): Sdrawſtwujtje, Iwan Iwanowicz!

Ja: Kak Waſche ſdorowje (kak waſche ſtrowje)?

Wón: Sſława Bogu, choroſchoje (Khwalba Bohu, dobre). A kak waſche ſdorowje?

Ja: Toże choroſchoje (tez dobre).

Ja (do druheje ſtwy ſaſtupiwſchi a kneni hoſpoſy ruku koſcho): Sdrawſtwujtje, Olga Feodorowna!

Wona (mje na czoko koſchiwſchi): Sdrawſtwujtje, Iwan Iwanowicz!

Ja (jej menujzy k jeje meninam ſbożo pſchejo): Olga Feodorowna, ja imjeju czeſtj, Was poſdrawitj ſ dnjom angela a żelaju Wam wßjo ſdorowje i ſczaſtje (ja mam czeſz, Waß poſtrowicz ſ dnjom [Waſcheho] jandżela a pſcheju Wam wſcho ſtrowje a ſbożje)!

Wona: Błagodarju Waß (dzakuju ßo Wam) pokornje, Iwan Iwanowicz!

S teho móże kózdy ſpóſnacz, ſo w ruſkim towak-

ſchnym ſiwenju pſchi wſchej ſdwórliwoſczi woßebne familiarne waſchuje kneži, kotreż ßo wſchjem zuſym jara derje ſpodoba. — —

Ja drje njetko dołho wjazy w Petersburgu nebudu, ale najſkere po njekotrym czaßu do Móſkwy pojjedu a wot tam ßo ja, hdyż budże najhórſcha ſyma ninu, ſaßo k lubym Sserbam domoj podam, dokelż ßym nimale wſcho dokonjak, czehoż dla ßym do Rußowſkeje puczował. Mienujzy hacż dotal bjeſche jara czeżka a droha wjez, ruſke knihi ſ Rußowſkeje dostacż a Rußam bje czeżko a drohо, ßłowjanſke knihi ßebi ſ zuſych krajow do Rußowſkeje póßłacż dacż. Duż bjech ja hižom dawno na to myßlił, hacż ßo tajka neſpodobnoſcż nebу pſchewinycż hodżiła a ja bjech ßo teho dla ßam do Rußowſkeje puſchczik. Tudy ßym po dołhim ſchparanju a ſtaranju ſkónczńje wſcho tak ſrjadował, ſo budu pſchichodnje wſchje ruſke knihi do wſchjech kónzow Europy po tunich penesach a be-wſcheho dlicza pſchedawacż a tež Rußam wſchje ſapadno-ßłowjanſke knihi pod tym ßamym wumjenjenjom pſchipóßłacż móz. A dokelż ßu k temu tajke nowiny treba, ſ kotrychż bychu ludżjo ſhonili, kajke nowe ruſke a ßłowjanſke knihi ßu wuſchłe, dha budu tak menowanu, kożdy tydżeń wukhadżazu „Sßłowjanſku bibliografiu“ wudawacż, w kotrejż budża titule abo napißma wſchitkich nowych ruſkich a ßłowjanſkich knihi ſ jich. płaczińu a t. d. ſapißane. Ja ßym wele prózy mjeł, hacż ßym tudomnych ludżi ſa moje wotpohlady dobył, ſ pomozu dobrych pſcheczelow pak je ßo mi tola na poßledku wſcho radżiło, ſo ßym wſchje k temu potrebne mozy ſbożomnje nadeſchoł.

Smoleř.

Z Prahi, 17. wulkeho rózka 1860. Na nowe ljeto nebudże w Prahy jara renje, to mózemy też ſ teho wuhudacż, ſo ßo ßam lód noweho ljeta naboja a w nozy na nowe ljeto bórſy po dwanaczich do zuſby jjedżeſche: kanony pſchewodżachu jón ſe ßwojim hrimotom. Woda bjeſche pſchi tym na 52 palzow nad wſchjednu mjeru ſtupiła. — Skótny mór neje hiſchcze pſcheſtał: wot ſapoczatka khoroſcze hacż k prjenemu wulkeho rózka bjeſche we 19 mjeſtnach mes 3115 ſkoczatami 155 na mór ſkhoriło. Każ pißaja, nimaja pſche tajku khoroſcż dotal żaneho dowjerneho ßrjedka; jeno mnoſy jebazy każa po kraju, ſo bychu ludżom penesy wuryczeli. — We Winje bydli po (po ludliczenju wot 1857) 83000 Czechow, a namakaja ßo ſkoro we wſchitkich ſaſtojnſtwach. — Khjeżorka Hilżbeta je mkodeho krónprynza Rudolfa a arzywójwodku Giſelu do czjeſkeho towarſtwa „dědictví maličkých“ (naměrk, herbstwo móličkich) ſapißacż daka. — Na prażſkich pohrebniſchczach bu wot 16. hodownika 1858 hacż k 15. hod. 1858 6838 ſemretych pohrebanych. We ſchpitalu Eliſabeczinow bu we ſańdżenym ljecze 985 khorych ljekowanych.

W českej ryči ma so lětsa 22 nowinow wudawać, a to 3 politiske, 3 wučerske, 4 nabożeńske, 3 wědomostne, 1 ratarske, 5 zabawnych, 1 hudźbne, 1 žortne, 1 powšitkomne. Z tutych wukhadża 13 w Prazy, 1 we Litomyšlu, 1 w Pisseku, 3 we Brnje, 1 we Wołomucu, 2 we Budźe (Ofen) a 1 we Winje: — Knjez Fingerhut je zasy 464 šěsnakow na najlěpše prěnjotne drama wupisał; druhe drama dostanje 100, třeće 50 šěsnakow. Mnozy pokazuja jemu za to swoje psyče zuby. — Češka Maćica měješe we lěće 1857 106497 fl. zamoženja; najwjacy přinoškow měješe we lěće 1851 (16,774 fl. 55 kr.), najmjenje we lěće 1840 (842 fl. 30 kr.); we zańdźenym lěće dósta 4918 šěsnakow. Hač runje ma tak sylne zamoženje*), je w posledních čtach mało spisow wudala: słyšimy teho dla ze wšěch stronow wobéežowanja. — Palacký je wosmy dźěl (druhe wotdźělenje 4. zwjazka) swojich českich stawiznow wudał, we kotrychž so wo kralowanju Jurja z Poděbrad (1457—1471) ryči; kniha je blizko 600 stronow tołsta. — Wulcy ważny češki „Slownik naučný“ je nam hižom 8. zwjazk (hač do „baseń“) podał; hač do 9. wulkeho rózka měješe słownik 4966 předpłaćerjow (abonnentow), tola njeje mi znate, jeli w tutych też wony pražsky mudrc, kotryż je njedawno z wulkej hubu profećił, zo so za 6 lět wo Čechach ničo wjacy wjedźeć njebudże. „Humoristické listy“ su jemu za to předpłaćny listk na „naučný slownik“ dariłe, zo by we swojej wšomócnosći a samowólnosći Čecham tola hišće 4 njedźele wobstaća přidał, nic z lubosće k ludej, ale ze samopašnosće, zo by we swojej knihowni tutón słownik dospołny měł, dokelż je znata wěc, zo by słownik njedowukhadźał, hdy bychu so Čechoju prjedy naspomnjeneho časa ze swěta zhubili**)

Schtwórta kaſnja pola Chineſow.

Nana a macżer lubowacż płaczi Chineſam ſa prjenju pſchißłuſchnoſcż (winowatoſcż), pſchetoż nan je ſa neho Bożi namjeſtnik w ßwójbje. Dżjeſczowa luboſcż ſteji wyſche hacż mandżelſka luboſcż, haj ßama wyſche hacż pokornoſcż a czeſczomnoſcż pſched khjeżorom. Khjeżor ma ßwoje prjene pſchißłuſchnoſcze pſchecziwo ßwojemu nanej, potom hakle pſchińdże jeho lud. Khjeżorowy nan neje khjeżorowy poddan. Byli ßo khjeżor pſches ßudniſke wußudżenje nuſował, ßmertne wußudżenje nad ßwojim nanom wukończ, dha by wón kneżerſtwo wot ßo czißnył a radſſo jako czjekanz ſ nim ßwoje żiwenje w njekajkej puſczinje wedł, hacż dowolił, ſo by ßo ruka na nana ſkożiła. Tak wupraja ßo ßwjate chineſiſke knihi wo khjeżorowej ßynowej pſchißłuſchnoſczi. Ssyn ma ßwojeju ſtarſcheju podperacż, hdyż ſtej khudej; ſtaj ſtarej a ßłabej, dha je ßwjata winowatoſcż ſa neho, jeju ſeżiwicż a wot-

*) Naša Maćica njemóže wjele dokonjeć, dokelž ma mało sobustawow a bjez nimi tajkich, kiž přinoški njepłaća!!! Redakcia.

**) Sława našemu dopisowarjej a też Humor. Listam! Red.

hladacz, a schtóż pśches pśhecźinenje, hru, picze abo hewak nerodne źiwenje jimaj w starobje rudźbn cźini abo derjehicze pśchikrótśja, pśchehrjeschi ßo cźeźźy. Schtóż ßwojimaj starschimaj ſ nedźakom pśaczi, ſapane do powschitkomneho ſazpecźa a ſjawneje haniby; dźjeczo pak, kiž jeju ſe ßkowami hani, budze na jeju skórźbu ſadajene. Wopomń derje: kschiwdućźinenja starschim pśches pśchepśchimnenja na nimi ßn w Chinje zyle nesnate; tajke ruczne kschiwdy dźerźa ßo tam ſa zyle nemóźne. Horka spomnene ßwjate knihi praja tak: „Hdyž ßo starschi mola, dyrbi jich ßyn w ponižnoscźi, w ſcźerpliwoscźi a ſ cźichej myßlu na jich mólk kedźbliwych ſcźinicź. Wotpokaża woni tón poruk, dha dyrbi ßo prózowacź, pśchedźo poßkuschny a ponižny naschecźiwo nim byecź a potom dyrbi jim jich mólk ſ nowa prjódkdźerźecź. Haj, ßamo hdyž roshnjewanej starschej ßyna krucze khostatej, nedyrbi wón tola žanych skobow pśhecźiwo nimaj mjecź, dyrbi jimaj wele bóle ſ cźim wetschim poczeſcźenjom napśhecźiwo pśhincź. Ssyn newobßedźi niczo ßwoje, tak dołho hacź staj starschej žiwaj; tež neßmje ßamo ßwoje źiwenje ſa pśhecźela do stracha stajicź; pśhetoż jeho źiwenje ßkuscha starschimaj. Žarowanje wo nana abo maczer traje na tśi ljeta dołho, ale pjekny a dobry ßyn wobkhowa cźaß ßwojeho źiwenja luboscze polne wopomnecze ßwojimaj starschimaj a žaruje stajnje wo neju; wón ßebi na ljetnym dnju jeju ßmercze ženje žane weßele nedowoli a w tych ljetach, hdźež žaruje, nepśchemjeni tež niczo na tym, schtoż je nan cźinił a do rjada stajił.“ — Wostawa drje tež wschjedne źiwenje wschelako a huscźischo tutym dostojnym pśchikaſnjam do sady, dha ßo tola prjecź neda, ſo je w tamnym kraju tež hischcze wele źiweho poczinka wot nich. Kak pokaże ßo njetk tutemu wobrasej ſ póhanstwa napśhecźiwo to frudne rospadowanje ßwójbneho źiwenja pola wyßokich a niskich, kotreż tak husto pola naß nadeńdźemy? kak woßebje tón žalostny pobrach na pokornoscźi, poczeſcźowanju a luboscźi pśhecźiwo starschim, kotryž pola naſcheje njetśiſcheje młodoſcze namakamy?

Powučenje z přirodospyta.

Weßelje ßwecźachmy w ſańdźenych dnjach hody, a kraßny schmrjókowy schtomik, ſe wschelakimi darami wupyſcheny, błyschcźeſche ßo w naschich jſtwiczkach. Wonkach bje wschitko ſmerſnene a symne wjetry cźehnichu pśches hona, my pak, lubi Sserbjo, ßedźachmy w naschich jſtwiczkach a wohrewachmy ßo pśchi khachlach. — Kaž naß nasch „pśchedźenak“ powuczuje, dha je ßo syma drje hakle ſapocźała, tola, w koho wutrobje ßo neje weßeła nadźija hibała, hdyž ßo na bliżenje noweho ljeta myßleſche? My wschitzy doczakujemy rady ſ ruki noweho ljeta kraßne naljeczo a ßmy rady na to skoženi, symu zyłu staremu ljetu pśchipokaſacź, byrnje tež ßo druhdy na tym molili, dha tola hižom mike powjetry pśches hona cźahacź póczu a ßnjeh a lód staj bórsy roſeſchkrjenaj. Hdyž ßo potom rady won podamy do drjemazeje pśchirody, dha ßo nam jow a tam wozucźaza roſtlina napśhecźiwo ſeleni. To naß wyßoko ſweßeli, dokelž my ßebi wschitko morwe myßlachmy a naſche wutroby ßu w tutym cźaßu zuſe w ſchjerokej pśchirodze. Tak slje neje, kaž ßebi myßlimy. Kóždeho pelni luboſne dopomnecze na roſtlinu, w twerdych ſwjaſkach ſymy leżazu, pśhetoż tež na blidze najkhudſcheho błyſchcźeſche ßo młódny ſeleny ſchmrjókowy ſchtomik a byrnje dale niczo pódła neležake, hacź ßnadź wotnoſchena draſcźiczka a njekotre jabłuka wot jeneho bohateho pśhecźela. Tutón ſchmrjócźk pokaſa nam ſnamjo neßmertneho źiwenja w pśchirodze, kotraž bórsy ſaßo w ßwojim horjeſtawanju ruzy wupſchjeſcźeracź budze, kaž hakožki naſcheho ſchtomika, do wſchitkich bokow ßo rospśchjeſcźeraze. — Chzemy, lubi Sserbjo, ßo druhdy podacź do wozucźazeje pśchirody a ßo ſradowacź nad jeje kraſnoſcźi, kotraž ßo w naljeczu dźeń wo te dnja bóle wudoſpołnja; najbóle budźemy ßo nad roſtlinami spodźiwacź, pśhetoż w nich mózemy najljepe myßlje wſchehomózneho ſtworicźela spóſnacź. — Podamy ßo, lubi cźitarjo, do mjerneho hajka, na kraßnu ſelenu łuku, na płódne polo, na brjohi błjeborneje rjecźki, pśches luboſny doł ßo wijazeje, wſchudźom nadeńdźemy bohatu licźbu młódnych roſtlinow. — Chzemy potom jenu po druhej ſnacź nawuknycź, kaž ßmy to loni w naſchich pśhirodoſpytnych naſtawkach ſ njekotrymi ſwjerjatami cźinili; ja chzu, tak huſto hacź mi mózno budze, wam druhdy jenu tajku roſtlinu w krótkim wopißanju pśched wocźi weſcź.

Newedźich pak, kotru roſtlinu bych najpredy prjódk wſak a ju wopißał, pśhetoż hischcze nemóżu w njetſiſchim cźaßu žanu w pśchirodze namakacź; ale hlajcze, lubi Sserbjo, jako ßebi hischcze tak pomyßlowach, poda mi frudna powesć ſ mużakowſkich stronow ſkładnoscź k wopißanju roſtliny, kiž na wele stronach naſcheje ßerbſkeje krajiny ßo namaka a kotraž je na predy pomenowanej stronje tajke neſbože naczinika. — Wutrobnje ßo knesej dopißowarej ſa tu mi wopokaſanu cźesć podźakuju, hdyž me wón k powuczenjam ſ roſtlinarſtwa namokwja. Teho dla chzu tež tamny dźiwi koſymór po móżnoscźi wopißacź. To pak ßo, dali Bóh, ſa tydźeń ſtane. —

J—ch.

Přilopk.

† Dźeń 10. januara ſneſbożichu pola Tharandta pśchi twarenju tamniſcheje żeleſnizy pśches saßypnenje 3 dźełacźerjo. Prjeni, Scholta ſ Bernſtadta, pół sta ljet stary wudowz, bu ſarażeny, druhemu Förſtarei ſe Schrewitzy, 24 ljet staremu, bu prawa ruka trójzy ſlemena a tśecźi, Steglich ſ Reinhardtsgrimmy, 29 ljet stary, żeneny, nan dweju dźieſcźi, bu cźeźźy na hłowje franeny.

⊙ Z Biskopic, 10. januara, piſaja, ſo tam 9. jan. wječor wokoło ½ XI. mnohe woſobły dźiwne phaenomen widźachu. Bjeſche to menujzy wohenßwjetka kula, kiž na mjeßačk podobna, tola njeſchto menſcha a cjemniſcha, wot połnja ſchedßi w žałoſtnej wyßokoſczi k pólnoży pſches zyke nebjo pamałku cjehniſche. Tuto widźenje bjeſche połne 10 małinkow widźicz, hacž ßo ſkónczuje w najdaliſchej dałokoſczi wokej ſhubi.

⊙ W Rußowſkej chzedźa w ljecje 1862 woßebity, wulki a rjany narodny wopomnik na 1000ljetne wobſtacze ruſkeho mózarſtwa ſtajicz. Wot 53 wobraſow tajkeho pomnika, kiž buchu na wupißanje pſchipóßłane, bu wobras Michała Mikeſchina ſa najhódniſchi ſpósnaty a pſchijaty. Pokaje pak tón ßamy na dwójnym podnożku położu ſemſkeje kulje. Na nej trónuje Wjera, jej k nohomaj je Rußowſka a k jeje bokomaj 2 jandźelaj. Na hornych karniſach abo kromach horneho podnóżka ßu ſnamja Rurika, Władimira, Dmitria, Iwana III., Michała Theodorowicza a Pjetra wulkeho jako tych knježerjow, kotſiž te wulke periody ruſkich ſtawiſnow ſnamenjuja, pſchedſtajene. Petersburgſka akademia je Mikeſchinej poſtajene myto wot 4000 rublow pſchißudźiła, tola pak ßebi njekotre pſchemjenenja żadała, kiž drje dyrbja wyßokoſcz monumenta pomenſchicz, jeho ſhromadny ßylny a wulkotny ſaczjiſchcz pak powyſchicz.

* Franz Liſzt chze mjerza t. l. Weimar zyle wopuſchczicz. Hdże wón wot tam póndże, neje hiſchcjen ſnate. Hižom pſches ljeto dołho wón tamniſchu theaterſku kapellu wjazy newodźi.

† Pola Höckendorfa pſchindże 7. t. m. 18 ljetny hewer Gutta pſches to wo żiwenje, ſo ßo kruch ſkały wotwali a jeho zyle roſmecze. Wón ſawoſtaji ſtareho nana, kotryž bje jeho pomozy potrebny

† Dźeń 4. jan. wječor ſneſboži kubler Sterl ſ Höckendorfa pola Dippoldiswałdy pſches tſielenje do prawych pažow. Sterl bje honţwer a ſpomneny wječor na Ruppendorfſkim rewjerje ßo na łakanje ſwjeriny podał a poſtajił. Tam bje tſjelbu na khwilku do huſczjiny ßunył a bje ßo najſſerje, jako bje ju, prjedku abo horkach ſa rólzy pſchi djeromaj pſchimaykſchi, ſaßo won a k ßebi ſczahnycz chzył, jena rólka pſches to na neho wutſjelika, ſo bje njekajka haložka, do kotrejž bje ſawadźiła, honacjk kruch, ale niż doſcz hacž do prjeneje ſaſtawki naczahnyła, tak ſo bje wón naſpet ſłoczjo na kłobuczk dyrił a ſapalił. Jeho cjjelo namakachu hiſchcjen tón ßamy wječor.

⊙ Po nowiſchej poweſczi neje ßamne phaenomen, kotrejž ßu 9. t. m. w Biſkopizach widźeli, dale niczo było, hacž njekajki ballon, kiž puſchczjene w powjetrje cjehniſche. — Schto w Biſkopizach tola wſchitko newidźa?! —

* Sakſki prinz Jurij je ßebi w Drezdźanach wot tamniſchich remeßlnikow kraßny uowy galawóś twarić dał a nowe ljeto prjeni króczj w nim wujeł, a to k ßwojemu kneſej nanej, ke kralej, na ſbożopſchecze. Tuton wóś khoſchtuje pſches 2500 tol. a je pecza najreńſchi w żyłych Drezdźanach. K bożemu dźjeſczu doſta wón wot krala niż menje rjane ßanje.

* Konſtituzionalne Nowiny chzedźa wedźicz, ſo w Sakſkej w bliſchim wukas wóńdże, kiž pſchikaże, ſo dyrbi ßo 300ljetny ßmertny dźeń Melanchthona (Melanchthon wumre 19. haperleje 1560 w Wittenbergu) wſchudźen zirkwinſzy wobendź. W Rudolſtadźe je tajka pſchikaſnja hižom wuſchła.

† W Gunzenhauſenje daſche jena pſeſtoncza djjeſczu do noja panycz, poſtróżi ßo na tym jara a da temu druhemu djjeſczu ßo bes tym w kupeli ſatepicz. Na to ſatſjeli nan w hnjewje pjeſtonczu a potom ßameho ßo.

* Barlinſke ßudniſke Nowiny powedaja, kak je ßebi tam jedyn paduch in flagranti ßam po ßwoju ſchtrafu pobył, takle: W rózowej haßy w Barlinje bydli ſahrodnik, kiž bje krótko do hód dwje dołho formenej ßwinecźi rjefak. Wón bje jej ſwecjora do dwora powißnył a nedźiwaſche ßo nemało, jako naſajtra tam jenoż hiſchcje jene wot teju ßwinecźi namaka. Sjawnje, ſo bjechu jemu to druhe w nozy kranyli, a bórſy pytny też ßljed wot ſtopow, kiž wot tam, hdźež bje ßwinjo wißało, do ſahrody wobłraneneho wedźechu. Wen ſa nim djjeſche a jako bje po tutych ſtopach hacž k płotej werjeny, namaka tu na nim, tola hiſchcjen ſnutſka ſahrody, na ſchtryku wißajo, ßwoje pobrachnene ßwinjo. Sahrodnik ſpyta je wot płota horje a precz wołſbjehnycz; to pak ßo jemu neporadźi, dokelž na druhim boku płota njeſchto cjeżke, ſchtoż je ſe ßwinecjom pſches ſchtryk ſjenocjene, wißaſche. Sahrodnik ſawota teho dła ßwojich ludźi a jako pſches płót ſaljeſechu, namakachu pſchi nim cjjelo paducha. — Besdwjelnje bje tutón, jako bje chzył ßwinjo na ſchryku, kotrez bje wokoło ßo ſadjernył był, pſches płót ſczahnycz chzył, ßo wobßuhnył, bje ſe ſchiju njekak do ſchtryka, ßo ſadjerniwſchi, pſchiſchoł a ßo wot cjeżkoty ßwinecza ſadajił był. W paduchu bu jedyn w ßußodſtwje bydlazy djjelawy muż ſpósnaty.

* W Benedigu wupadże 25. dezbr. w tamniſchej Markußowej zyrkwi — na kotruż je też w ljetuſchej ßerbſkej protyzy w pſchidawku pod cz. 4 ſpominane — pſchi kemſchach wulki kameń ſwercha, newobſchkodzi pak, jako k ſemi padże, djakowano Bohu, nikeho, dokelž ßo, hacž runje bje zyrkej połna kemſcherjow, runje won nichtó na tym mjeſtnje nenamakaſche. —

* Jako buchu krótko do hód ſtote a ßljeborne ßudobja w kralowſkim hrodże Windſorje w Jendźelſkej ſnowa ſapißowane a taxirowane, wupokaſa ßo pſchi tym jich płaczjiſna na 2 millionaj puntow ſterlingow, to je: nimale 14 millionow toler.

△ Po „Defz." bu pſched krótkim w jenej wßy w emmenſkim dole w Schwajzarſkej jena żona żiwa fahrebana. Tótka bje ßredźa pſchi ßwojim djjele ſjawne klepanje do kaſchcja ßłyſchał a woſjewi to tym ſawoſtajenym po potrebje pſchi blidźi. Rów bu ſaßo wumetany a kaſchcj wotewreny. Ta neſbożomna bje njetk woprawdże ßo ſadußyła, ale liedy pſched njekotremi minutami, pſchetoż cjjelo bje hiſchcjen cżopłe.

* Łożo, kotrejž jendźelſka kralowa wot oſtindiſkeje kompagnije darene doſtańe, je nimale zyle wot ſłota a w płaczjiſnje njehdże 1 million toler winojte. Stolpiki, franzy a pſchełamane nebjo ßu wot ſłota; wſcho na nim je jara kraßne.

* Sakſke finanzne miniſterſtwo woſjewja, ſo chze tym krajnym wjericjelam, kotſiž hacž k 31. januarej ßwoje 4½ prozentſke wſpowdźene ruczne pożczonki dom woſmu a ſapłaczjicz dadża, ½ prozenta bonifikazije dacz.

* Na butrowej horje pola Biſkopiz, hdźež wjeżu a reſtauraziu twarja a pſchi tym też ſtudźeń ryjeja, ßu w tutej 3. t. m. wodu doryli, kiž tam hižom na tſi łóhcje wyßoko ſteji.

Nawěštnik.

Krajnoſtawſki bank.

Wſpowedženje **wſpowdžomnych** ſaſtawnych liſtow Serie II. a III.

Podpißany direktorij wſpowedża ſ tutym po ſtatutach wſchitke te wſpowedžomne ſaſtawne liſty Seriow II. a III., kotrychž dańſke liſtki **ſe** ultimo **dezembrom 1860 reſp. 2. januara 1861** wotbjehnu, a maja jich mjejiczejo tute ſaſtawne liſty ſ pſchißluſchazymi dańſkimi liſtkami pola bankoweje kaßy dla jich wumjenenja ſa hotowe penesy w horkach ſpomnenym czaßu poſticzicz.

Dokelž pak direktorij tute ſaſtawne liſty **hacž k 1. haperleji t. l.** naſpet ſczahnycz žebi žada, dha podawa wón wſchitkim tym, kotſiž ſpomnene ſaſtawne liſty do ultimo mjerza t. l. ſ dańſkimi liſtkami a ſ bježazymi dańſkimi wopißmami nutſpodadża, pódla połneho kapitaloweho wunoſchka a danje hacž k ultimo mjerzej hiſcheze proviniu

a) pola teje 3½ prozentiſkeje Serije II.
wot —, 15 nßl. —, na kóžde 100 tol. (abo ½ %)
b) pola teje 4 prozentiſkeje Serije III.
wot 1 tol. na kóžde 100 tol. (abo 1 %).

Po wotbježenju tuteje termije ſaſtaŋe tutón poljepſchk na wſchje waſchnje.

W Budyſchinje, 13. januara 1860.

Direktorij krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk. markhrabinſtwa Hornych Łužizow.
ſ Thielau.

Stearinowa a mydłowa fabrika

wot F. G. Kleinſtücka w Draždžanach

budje tej tutón paulowſki hermank w Budyſchinje ſe ßwojimi fabrikatami ſnateje dobreje quality wopytacj a proßy, ji hacj dotal ſpožczene czeſczjomne dowjerenje tej tón krócj w runej mjerje ſpožczicj chcyc.

Stejno: nedaloko theatera, po firmje ſnajomne.

Pódla mojich hižom ſnatych fabrikatow porucjam tej woßebje
moje placžiſny-hódne terpentinowe mydła, 30—54 now. pr. ℔.,
woßebje jaßnje ßo ßwjeczaze ſtearinowe ßwjedzy, à paquet 75 now.,
najljepſche ſemjoworecho-, wolijowe-, mandelowe-, olivowolijowe-, ſelowe-, windſorſke- a kokuswoliowe mydła,
dobru różowu pomadu, w tyſkach a ſchklenczanych bólczkach wot 7 now. hacž do 6 nßl.,
najljepſchu orangowu a chinowu pomadu, w tyſkach a ſchklenczanych bólczkach wot 1—7 nßl.

F. G. Kleinſtück ſ Dreždžan,
na hermanku w Budyſchinje pola theatera.

Drewowa aukzia.

Lietuſche drewowe aukzije na Lipiczanſkim revjerje ſmieja ßo na ſczjehowazych dnjach:
dżeń 31. januara ſtejaze thójnowe drewo pſchi Drjewczanſkej meſy,
dżeń 7. februara ſtejaze thójnowe drewo pſchi burſkej meſy, kaž tej djelba w ſdonku ßuchich a wurubowanych dóthich hromadow w hajach pódla.
Kupne wumjenenja ßo na ſpomnenych dnjach predy woſjewja.
Sapoczatk rano w 9 hodžinach.
W Lipiczu 12. januara 1860.

Bergar.

Nowu czjeſkowu rybu (czjeſkowza), bjelu a mjaßnu, porucja ke kupowanju
J. G. Klingſt Nachfolger, na bohatej haßy.

Drewowa aukzia.

Schtwórk, 2. februara, rano w 9 hodž., budje pſchi ſdjerjanſkich meſach na kupjanſkim revieru wulka djelba thójnowych klozow, walczkow a peńkow we kloſtrach, kaž tej na bremenjanſkim revieru djelba thójnowych žerdži a walczkow w loßach ſa hnydomne ſapłacjenje tſeczjiny na pſcheßadzowanje ßo pſchedawacz. Kupowarjo nech ßo na ſpomnenym dnju rano ½9 hodž. w korczmje w Sdjeri ſeidu.

Wehla.

Woſjewenje.

W Sſmeczkezach je hiſchczen 60 tawſyntow **brunizy** na pſchedań, a płaczi à tawſynt jenoż 1 tol. 20 now. ßl. Samkowicz a ſkaſacz ma ßo pola Miklawſcha Eliaßa czißło 19 we Sſmeczkezach.

Jena thjeża ſe ſahrodu je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań we **Hatach** pola Worklez czißło 7.

Drewowa aukzia.

Pschichodny schtwórtk, 26. januara t. l. dyrbja so na worzynskim, nechornskim a bjelohorskim revierje wulka djelba stejazych losow brjesoweho a wólschoweho walcjneho drewa na pschedawanje pschedawacj. Hromadusendjenje je rano na ½9 hodj. w Schützez korczmje w Nechornje.

Bjela Hora, 19. januara 1860.

G. Wudowenz,
hajnik.

Wuczomnik so pyta.

Do jenych materialnych, tobakowych a barbowych klamow so mlody cjlowek, kij ma dobre wotczehnenje, sa wuczomneho pyta. — Hdje? je we wudawarni tutych Nowinow shonicz.

Pyta so

do jenych pschekupskich materialowych klamow mlody cjlowek, kij serbski ryczi, sa wucjomnika. Powescj, hdje? so dawa we wudawarni „Serb. Now.“

☞ Na ryczerkubło w Ssmochczizach so jena **srjenza** k hnydomnemu sastupenju do služby pyta.

Providentia.

Frankfurtske sawjesczenske towarstwo.

Tuto towarstwo bere na so sawjesczenja pschecziwo wóhnjowej schkodje w mjestach a na wsach, kaz tez sawjesczenje zita w hromadach a brózjnjach. Tez je s tym sawjesczenje zjiwenja a transportow po twerdych a najtuńschich prämijach sjenoczene.

W Budyschinje 1859.

Bedrich Wylem Wagner,
agent na swonkomnej lawskej haßy cjo. 788.

Njetko je stajnje w Ssmolerjowej kniharni, pola knihiwjasarjow a pola pschekupza knesa Jakuba w Budyschinje sa 2½ ngl. k dostaczu:

Pschedjenak abo

Protyka sa Sserbow

na ljeto 1860.

NB. Kneza wuczerjo, klamarjo na wsach, a syla wschitzy tajzy, kij chzedza protyku dale w swojich wosadach a wokolnosczach pschedawacj, dostanu ju po duzentach pola knes pschekupza Jakuba, a to kózdy duzent sa 24 ngl. —

Tudy w Budyschinje je w tychle dnjach wuschoł:

Spjew

wo zadlawym palenzpiczu,

abo

pakaska palenzowych plodow.

Na zadanje s njemskeje do serbskeje ryczje pschekozene wot K. A. F. w B.

Tutón spjew, kotryz ma 40 schtuczkow, płaczi jenoz 3 now. pen., a je k dostaczu pola tudomnischich knihiwjasarjow, w Hikez czischczerni a w Ssmolerjowej kniharni.

☞ Kupujcze, kupujcze! ☜

Wot redakcie.

Knjeza K...l...a we W. prosymy přećelnje wo dawno přilubjenu rozprawu. My budżemy diskreciu w nastupanju rozprawnika wobkedźbować wjedźić.

Zandźenu sobotu žita w Budyšinje płaćachu.

Kórc.	Wyšša.			Niža.			Srjedźna.		
	Płaćizna.								
	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.
Pšenica	5	10	—	4	15	—	5	5	—
Rožka	3	27	5	3	15	—	3	22	5
Jecjmen	2	27	5	2	20	—	2	25	—
Wowß	2	10	—	1	25	—	2	5	—
Hród	5	10	—	—	—	—	5	—	—
Woka	4	2	5	—	—	—	4	—	—
Njepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	5	25	—	—	—	—	5	20	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—
Kana hutry	—	13	—	—	11	—	—	12	—
Kopa sztomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—
Zent. syna	—	25	—	—	—	—	—	20	—

Dowoz: 1707 kórcow.

Ze Serbow.

Z Małeho Budyšinka. Sstedu, 18. t. m. snesboži tu Kowarkez 14ljetne hólczej, syn jeneje wudowy, na to waschnje, so pschi młócjenju na knežim dworje do maschiny pschindże, tuta jeho sa nohu popadże, nutsczjeje a jemu zylu nohu trójzy rosłama, tak so dyrbesche pod žałostnymi bolosczemi po njekotrych hodźinach wumrecj.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleř.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 4. **28. januara.** **Lèto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Do Małeho Budyšinka. Z Němcow. Z Michałkow. Pod Čornobohom. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Dopis XXVI. — Za dom a hospodaŕstwo. — Přilopk. — Hans Depla atd. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy atd. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Ministerstwo snutskomnych je dowoliło so ßmjedza ßo pschepytanske dźjeła k nametowanej želesnizy wot Radeberga do Wojerez, kotraž by wot tam do Gubina abo psches Khoczebus na berlinsku želesnizu wedła, sapoczecz. Tola s tym hischcze położenje želesnizy na žane waschnje wjeste neje. — Nowy remeßniski porjad ßo njetko pilnje wuradźuje. — W Lipsku wumre 20. t. m. darniwa weŕchowka Klotilda s Reuß-Schleiz-Köstritza, rodz. 1821, wudowa po weŕchu Heńdrichu II., 29. januara 1852 semretym.

Pruska. Sa ljeto 1860 ßu statne wudawki na 130 millionow tolerjow wobliczene. Prynz knežeŕ je ßo s wjestosczu sa to wuprajił, so dyrbja wojazy tsi ljeta w stejazym wójsku ßłužicz. Na ßejmje bjesche ßo jena strona s dwjeljetnej ßłužbu spokojicz chzyła.

Rakuska. Njekotre nowiny chzedza wedźecz, so we Wuherskej ženje tak mało wojakow stało neje a praja, so dre wuherski nemjer tak straschny neje kaž we Veneziskej. Tola dyrbi ßo pschisponnicz, so móža ßo tam njetko w jara krótkim czaßu po potrebnosczi wulke wójsko seńcz. — We Veronje hrosy knežerstwo hižom s wobleżeńskim stawom (Belagerungszustand), jeliso tam skoro mjernischo nebudze. Tež ßo wo pißmu ryczi, kiž ßo sardinskemu knežerstwu, nemjer podperazemu, posczele. — Khježor je kavaleriu pomeńschił.

Italska. Jako ßobustawy noweho sardinskeho ministerstwa menuja ßo: hrabja Cavour, pschedßyda a sa swonkomne; Fanti sa wójnu; Mamiani sa wuczenstwo; Jacini sa finanzy atd. Wone budze sa pschisanknenje ßredźnoitalskich krajinow. Do Modenskej je hižom njeschto stow sardinskich wojakow pschiczahnyło; borsy poczahnu tež do Parmskeje a Romagnje. Pschi tym pschińdze dre bórsy k bitwiczkam s wojakami, kotsiž ßu bamužej ßwjerni wostali. — We Florenzu buchu njekotsi sajeczi, dokelž sa stare knežerstwo skutkowachu. — W Neapelskej je ßo ministerstwo ßwojeje ßłužby sdało, dokelž je pecza kral bamuža se ßwojim wójskom podperacz chzył. — Cialdini je njetko na mjesto Fanti'a nawednik ßredźnoitalskeho wójska. — Neapelska je na ßwoju kupu Sizilisku, hdźež chze Garibaldi nemjer sbudźicz, 30000 wojakow poßłała.

Francowska. Haczrunje ßo tu wo mjerje ryczi, pschihotuje ßo tola wójnske ministerstwo na wschje waschnje. — Po nowym pschekupskim sjednanju poniži Franzowska zło na jendźelske želeso a wuhlo, Jendźelska pak zło na wino, spirituosa a židu.

Španiska. Po dobyczu Tetuana, kotrež dre ßo w krótkim dokonczi, móža Schpanenjo lohzy hacž do Tangera pschińcz a potom czestny mjer sczinicz.

Jendźelska. Kralowa je tworenje krajneje reservy, s 20000 muži wobstejazeje, poruczila. Wona je tež 24. t. m. ßama ßejm s trónskej ryczu wotewriła.

Rusowska. Pólny marschal weŕch Barjatinski je do Petersburga pschischoł (hl. Dopisy). — Khježor je w poßlenim czaßu tójschto Polakow pohnadźił. — Jenikale, mjesto pschi asowskim morju, ßo jara wobtwerdźuje.

Ze Serbow.

Do Małeho Budyšinka, do niskeho wobydleńczka tamnischeje srudźeneje wudowy Khrysty Kowarkoweje — kiž ma we wßy wschudźom dobreje khwalby — sczelemy w poczahu na pschedtydźensku srudnu powescz s tutym tu wutrobnu próstwu: so by chzył jej w jeje wulkej srudobje tón Knes wscheje hnady w połnej mjerje se ßwojim hnadnym troschtom pschistejecz. Spomnenej powesczi mamy hischczen pschistajicz, so ßo Kowarkez hólczez na huno pschischedsi wobßuhny; pschi tym pschińdze s wobßuhnenej nohu njekotrym kołam młóczazeje maschiny blisko, te jeho sa kholowu popadźechu, sczehnichu zyłu nohu hacž horje do kołow nuts a rostorhachu ju schtyri krócz załostnje, wuwinychu ju tež horka s jabłuka. A dokelž ßo koła a schruby na mjescze rosschrubowacz a

rósno wsacz nemózachu, (czeho dla niz?), dha dyrbesche tón nesbožomny khjetru khwilku w tych kołach tsecz predy hacz mózesche žo wumóz. My tez nutsnewidzimy, czehodla tamne koła po mózności pschikryte nebjechu. To budzische žo sdobuje a s czim wetschim samyškom tak wele hacz mózno predy stacz dyrbjało, dokelz je hakle w ljecze 1858 wjesta Bjetnarka pschi tej žamej maschinje s ruku do nesboža pschischła, tak so dyrbesche žo ji ruka wotewsacz. — Sjawnje a khwalobnje pschipósnacz chzemy a dyrbimy pschi tym tu luboscziwosez a zemiwe dzjelbracze, kotrez je pschiwrzanska kneni, baronka s Gärtner, pschi srudnym nesbožu Kowarkez hólczeza tutemu a jeho maczeri bohacze wopokasało, jimaj drastu, wobwalki, jjedz a penesy poškajo a žo sa tym wbohim dzjesczom napraschowajo. Bóh chzyk ji a wschitkim druhim, kotsiz temu uesbožomnemu a jeho tyschcnej maczeri tu abo druhu žmilnosez a luboszwopokasachu, bohacze narunacz! — Hacz pak budzemy to žame wot jeneje druheje strony, tak rucze hacz budzemy wschje k temu nusne fakta — pschi czinz chzyli nas lubi Sserbjo w Budyschinku psches podawanje tajkich powesczow podperacz — jako wjeste a wjerne sesbjerane mjecz, prajicz móz, newjemy. Pschetoz wo neßmiluosczi, hruboszczi a nehornosczi, jeli ta žama woprawdze wjerna, nochze žo nam zenje meleczez, była ta žama tez na stronje kuczich. Wele bóle dyrbi žo ta žama k sjawnemu rosžndej na sjawnosez stajicz!

Z Němcow (s Njemzow) pola Kulowa. Tudy je nedawno słószniska ruka prawy nestutk dokonjała. Bje tu mennjzy kulowski konjokupz Pekar, Wujesch menowany, kiz psches naschu wez jjedzische, sc žwojimi konimi na khwilku posastał a do korczmy sajschol. A hlajcze, schto bje žo bes tym podało! Njekajki nekniczonny czlowek bje jenemu jeho koni jasyk wotrjesał. By žebi jedyn myšlił, so mózno neje. Schtó tutón besbózny czlowek je, neje žo hischcze hacz dotal dospołnje wuššjedzilo. F.

Z Michałkow (s Michalkow) pola Wojerez. (Saposdzene.) Druhi dzeń hodow ljeta 1859 je žo tudy 11 ljetny žyn mtynskeho mischtra Müllera w jenej žkanjowej hromadze sažypnył a tam srudny kónz wsał.

Pod Černobohom (pod Czornobohom). Do pschedtydzenscheje powesczje znamy tez Splósk pschistajicz, hdzez žu tez jjetra wudyrike. Tez je hižom jena dorosczena wožoba na ne wumreła.

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 4. januara 1860. Tamnu póndzelu bje tu wulka wojerska parada, kotrejz žym žwjeru pschi symskim dwórzu (Winterpalast) pschihladował. Najprjódzy pjeschzy nimo defilirowachu. Woni žu po jich wojerskich uniformach abo drasczenjach skoro zhlje na pruskich wojakow podobni a duz mi dale jara sajimawi nebjechu. Hinak bje, hdyz ja jjesdnych wuhladach. Tuczi bjechu, hdyz ja na khjeražirow, husarow, traguna-rjow a artilleristow pohladach, nimale tez tak swoblekani a wobroneni, kaz pruszy abo kaz rakuszy jjesdni; tola w nastupanju jich koni bje zyle hinak, pschetoz kózdy regiment (pólk) mjejesche konje wschje jeneje barby, tak so jedyn pschi prjenim žamych wuhloczornych, pschi druhim jenoz brunych atd. widzesche: jenicszy hudzba mjejesche wschudzom schumiow. Pschi wschjem tym nebje moja kedzbliwosez jara wulka, dokelz žym podobnych wojakow hižom w naschich, kaz tez w pruskich a rakuskich wójskach hižom do žyteje wole widzał; ale ja hakle wocži bóle wotewrjach, jako žo Czerkežojo, mohł rez, kaz do zelesnych žyczow wobleczeni blizachu a jako grusinska zidzana garda nimo jjechasche. A napoßledku, jako kosakojo se sapokoženymi pikami a hurra! wokajo sa skak nimo leczachu, so žnjeh wokoło a wysche nich ljetasche, kaz by najwetschi meczel byk, dha bje mi kaz bych w bažniczzy zywy byk. Ja žam s wrotow symskeho dwórza, po wschjem žwjeeze wuwokaneho, na newidzane wjezy hladajo, k mojej prawizy najmóznischi khjezor se žwojej błyschczatej suitu, k mojej ljewizy hromady brodatych ruskich mjeschczanow, predy me žławny Alexanderski stołp a na wsche boki wobschjerne, skoro nepschewidne, se žamym wójskom napelnene torhoschczo, na kotrehoz dalschich stronach žo lóhke žanki s pohonczemi, dzjiwnje swoblekanymi, nimo žuwachu a k temu wschemu wschudzom brinczenje brónje, wokanje wyschich a synki wojerskeje hudzby: — wo prawdze! pschi wschitkim tym mózesche žo wobydlerej s tajkeho mjesta, kaz nasch luby Budyschiu je, drje druhdy jdacz, kaz by wón do dziwuneje bažniczki pscheßadzeny byk. Torhoschczo, na kotrymz žo parada wotdzerza, bje welsche, hacz wschón Budyschin: pschetoz wójska bje njehdze 25,000 muzi shromadzeneho a pschihladowarjow bje žnadz hischcze wjazy. Bes Kosakami bje tez jene wotdzelenje Baschkirow, kotsiz bjechu s górmy žwojeho wožebiteho wobliczа lóhko spósnacz. Pschi tutej paradzi žo mi wojazy wele ljepe lubjachu, hacz tehdy, jako jich pschi poßweczenju Miklawschskeho wopomnika widzach. Tehdy bjechu woni s maneuvra do mjesta pschischli a bjechu wot ruskeho prazateho klónza wschje wožmahneni a wot stajneho prócha zyle czornobruni, njetko pak bjechu wschitzy czerwenolizaczi a strowi na pohladauje.

Psched njekotrym czažom Schamil njeschto nedzel w Petersburgu pschebywasche. Tutón czerkeski nawedowar, kotryz bje kawkaske splahi nimale 25 ljet pschecziwo Rußam do bitwy wodził, bje žo na poßledku tola ruskemu khjezorej podczißnycz dyrbjał, kiz bje jemu mikosez spoczył a jemu a jeho žwójbje khjetro wulki ljetny penes wustajił, so by wón w južuoruskim mjesczje Kalusy pschistojnje zywy byez móhł. Ja žym Schamila dwójzy widzał, najpredy na haßy, hdzez žo wón nimo me we-

ſeſche, a potom w dźiwadlje abo theatrje, hdźež ßym ßebi jeho ſ dobrej khwilu wobhladowacz móhł. Wón bje ßwoju cźerkeſku draſtu wobleczeny a mjejeſche wulki turban na hkowje. Generala Barjátinſkeho, kiž je tak ſbožomnje wojował, ſo je ßo Schamil podczißnycz dyrbjał, najſkere tež bórſy wohladam, dokelž je jeho khježor po jeho powyſchenju ſa marſchala na cźaß do Petersburga powołał, hdźež hižom w tutych dnjach na neho cźakaja. Bes tym je ta pjekna powesć pſchiſchła, ſo je ßo tež tón dźjel Kawkaſa Rußam poddał, kiž hiſchcze hacž dotal pod brónju ſtejeſche, a tak je ßo ſtało, ſo Rußowſka w tu khwilu po dołhich ljetach nihdże žaneje wójny nima. A to je tež prawje tak; pſchetoż ruſki khježor wójny nochze, ale lubuje mjer, ſo by tak ljepe żeleſnizy twaricz a ßwojich roboczanſkich poddanow cźim ſkere wot leibeigenſtwa wumóz móhł. To ßo, hdyž hewak niczo ważne prjeki nepſchińdze, w ljetuſchej naſynni ſtaße, tak ſo móża ruſzy burjo ljeto 1861 jako ßwobodni ludźo naſtupicz.

Hdyž je pola Waß 6. januara, dha je po ruſkej protyzy 25. dezembra a duž dźeńßa na wſchjech torhoſchczach ſchmrjeki widźiſch, kotrez chze Boże dźjeczo ſa hodowne ſchtomiki nałożicz a je pjeknym dźjeczom wobradźicz. Ja ßo nadźiju, ſo wone tež w lubych Łużizach na dźjeczi mojich cźitarjow, kaž tež na moje dźjeczi ſabyło neje. Ja ßym Waſche hody ßwjeru na Sſerby ſpominał a je, móhł rez, w zyrkwjach wſchjech kſcheſzijanſkich wuſnaczow pſchebył.

Smoleſ.

Sudniske dopisy.

Saßudźeni buchu 1., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje: a., 16. januara Jan Müßiggang abo Khjeſka ſ Delneje Hórki, dokelž bje jenu cźwizu ſ požaharnje w Delnej Hórzy kranył, do 1 ljeta arbeitshauſa a b., 19. januara Korla Schuſter ſ Boſchez, dokelž bje jenu khójzu w hajku pola Raboz kranył a ßo pſchecźiwo temu, kiž bje jeho cźiekazeho podejſchoł, ſpecźił, do 3 mjeßazow a 2 dnjow jaſtwa; 2., wot wokreßneho ßuda we Lubiju c., 17. januara 15 ljet ſtara Hana Lohſez ſ Lubija kranenja dla do 1 mjeßaza a 1 tydźenja jaſtwa; d., Marja Herta Waltherez ſ Wilki kranenja dla do 4 mjeßazow a 1 dnja arbeitshanſa a e., cźeladnik Korla Auguſt Gey ſ Njemſkeho Woßyka jebanſtwa dla do 1 mjeßazow a 2 nedźel jaſtwa; kaž tež wot ßuda pod 1., na 26. jan. żeleſo- a koſczokupz Jan Gottlieb Wolf ſe Spytez jebanſtwa a kranenja dla do 3¼ ljetneho zuchthauſa.

Dopis XXVI.

(Prawiſniſki, ſa hońtwerjow a druhich.)

Ale, — ßłyſchimy na naſch dopiß XXIII. njekotrych hońtwerjow prajicz —, ſchtoha potom, hdyž mój hońtſki poß, kotrehoż mam, ſa natſjelenej ſwjerinu pſches mesy do ßußodneho revjera, na zuſe leżomnoſcze dźe, ſa nej ezjeri, ju pſcheſzjeha, loji, na zuſym popane abo ſbjehne a mi ju na moje ke mni pſchineße? Ja ſa to nemóżu, — praja, — mój poß je tak dobry, ſo wot natſjeleneje ſwjeriny nepuſcheźi, doniż ju nima a hacž ke mni apportuje t. r. pſchineße. Sſmjem ja potom tajku ſwjerinu pſchijecz a wobkhowacz? Na to je wotmolwenju: Kóżdy hońtwer ma ſa ßwojeho ßa ſtejecz a jeho ſaſtupicz, ſo na druhe, na zuſe revjery a leżomnoſcze nendże a ßußodej niczo, ſchtoż tutomu ßłuſcha, precz newoſme a niż jemu jako ßwojemu kneſej nepſchinoſcha. Necha tehodła — pſchetoż ſ pomozu tajkeho ßa hodźi ßo tež ſwjerina ſe ßußodnych, zuſych leżomnoſczow kranycz, cźim lóżo, cźim ljepſchi poß na pytanje, pſcheſzjehanje a pſchinoſchowanje ſwjeriny je — żadyn hońtwer do podhlada pſchincz, ſo chzyk natſjelenu, do ßußodneho revjera a na zuſe leżomnoſcze wucźekneniu ſwjerinu ſ pomozu ßwojeho ßa ßußodej, abo na zuſych leżomnoſczach wobßedźerjam tutych kranycz, dha ma ſ cźaßom, a predy hacž meſy pſchekrocźi, ßa k ßebi wołacz abo fiſdacz a jeho wot daliſcheho pſcheſzjehanja na zuſe a na zuſym k ßebi wotwołacz a ſadźerżowacz. Ale je pak to wſchitko podarmo było, neje ßo poß na pſcheſzjehanju wotdźerżecz dał, je wele bóle ſa natſjelenej ſwjerinu hacž do ßußodneho revjera a na zuſe leżomnoſcze hnał, ju tam pſcheſcźjehał, popanył abo panenu ſbjehnył a ju hacž hońtwerej, ßwojemu kneſej, na jeho revjer pſchineßł, dha drje móże jemu ſwjerinu wotewſacz a pſchijecz, niż pak ßam ſa ßo, ani ju wobkhowacz. Wele bóle ma ju, tak bórſy hacž móżno, ßußodnemu hońtwerej abo temu pſchipóßłacz abo hewak na teho wotedacz, kotremuż hońtwa abo leżomnoſcz tam pſchißłuſcha, hdźež je poß ſwjerinu popanył abo ſbjehnył. Sſam ſa ßo tajku ſwjerinu na żane waſchnje wobkhowacz neßmje; pſchetoż wona jemu, jeli hońtſku ſcźjehu dowolenu nima, neßłuſcha, kaž ßmy w dopißu XXIII. dopokaſali. — W Sakſkej ßu tu a tam njekotre leżomnoſcze, na kotrychż ma hońtwa, dokelž ßo jich wobßedźerjo druhemu hontſkemu wokreßej pſchiſankuli nejßu, ßami wobtſjelecz pak je, dokelž ßu k temu małe, neßmjedźa, leżecz a wotpocźowacz. Wobßedźerjo tajkich leżomnoſczow mjenja potom, ſo, hdyž tſjelecz neßmjedźa, je jim tola dowolene, ſwjerinu na ßwojim łojicz, ſe ßyczemi, wócźkami abo hewak. Temu pak neje tak; pſchetoż hdźež hońtwa a tak dołho, hacž tam leži a wotpocźuje, tam tež ßo tak dołho pſchi ſchtrafi łojicz neßmje, ani ſe ßyczemi, ani ſ wócźkami, ani hewak; pſchetoż k hońtwi ßłuſcha tež łojenje ſwjeriny, abo ſ druhimi ßłowami: tajke łojenje je tež hońtwa.

Tu a tam ßmy druhdy hońtwerjow tež na ßwjatych a nedźelſkich dnjach honicz widźeli a tſjelecz ßłyſcheli. Tajke hońtwerenje na ßwjatych a nedźelſkich dnjach je pak

po § 28 a 30 wukasa wot 13. meje 1851 pschi strafi sakasane, sakasane k najmenschemu predy dospołnje skónčeneje popołnscheje Božeje błużby. Tam pak, hdyž so s wjestoscu wedžicz nehodži, hdy su popołnsche kemschje dospołnje skónčene, tam je kóžde hontwerenje hacz popołdnju do tsjoch hodž. pschi strafi sakasane. Je teho dla njechtón do 3 hodž. hižom hontwił, dha jemu ta wurnjcz, so wedžił neje, hdy je popołdnischa Boża błużba w tej wosadze won, w kotrejž je hontwił, niczo nepomha; pschetoz kóžde hontwerenje je na spomnenych dnjach predy dospołnje skónčeneje popołnischeje Božeje błużby, hdyž pak žnano žana tajka neje, abo so wedžicz nehodži, hdy je popołdnju połnje skónčena, predy 3 hodž. sakasane. To płaczi sa wschitkich hontwerjow, nech su burszy abo kneži, knjez abo burjo. — S 31. januarom so w Sakskej hontwa skónczi.

Za dom a hospodarstwo.

Wjeschczerjo wedra chzedza wedžicz, so budza ljetsa žakostnje wulke a žylne wjetry a wichory, kiž hižom so w mješazu januaru sapoczinu, w februaru a mjerzu wospetuja a k nanajhórschim orkanam nabudu, sakhadžecz. (?)

* Skoczazy mór w Czechach je peczа hižom tež w czopliskim wokrežu wudyrił. Sakske wyschnoscze czinja teho dla w mnohich wukasach swojich poddanow na to kedžbliwych, so bychu tola khróble prawje swjeru swój skót wobkedžbowali a szyła wschitko to sadžjewali a so teho sminyli, psches czoz by so ta khoroscz s Czech do Sakskej sawlez a tudy wudyricz móhła.

⊙ Mjed jako dobry žrjedk k podljeschenju žiwenja. Schtóž móže mjed derje pschetkacz, sa teho je wón jara wosebna sjedz. Jendželczan Sir John Prinzle dżerżesche tak wele do neho, so w nim najkhmanischi žrjedk k podljeschenju žiwenja widżesche. Jako so philosophos Demokrit, kiž bje blisko sto ljet stary a czerstwy na duchu a czjele, praschachu, psches czo je tak wyšoke ljeta dozpił, wotwolwi: Swonkomnje psches wužiwanje wolija a sunutskomnje psches mjed. Philosoph Pythagoras, kiž tež wyšoku starobu dozpi, sjedzische tež wele mjedu. Plinius khwali jón jako wosebje sa starych ludzi a schjedžiwzow dobry a wužitny.

Natarej Janej Probstej w Briesy.

Spisał tamneho nastawka w 45. czišle S. N. s tutym sjawnje na tym wobsteji, schtoz je tehdy pisał a džiwa so, so je tak wopaki frosemeny, jako by tehdy prajicz chzył, so knot zyle žaneje schkody neczini. Schtóž pschirodospyt rosemi a je mój nastawk s hlubschim pschemyšlenjom czitał, je tola s nehó spósnacz dyrbjał, schto chzu; dokelž pak je so tónžamy tak wopaczinje frosemił, chzu tudy sjewicz, czoho dla žym jenoz wužitk tak na žwjetko stajał. Kóždemu lubych czitarjow je derje snate, kajku hluposcz w naljerzu knotez wuj naczini (žym so husto žam na nicho hnjewał a w hlupischich ljetach jemu paśle wlak); njetk pak, hdyž žym so w žwjecze dale roshladał a rosmyślił, schtoz w 1 knih. Mójž. 1, 31. pisane steji, dha žym pytał knota niz wukhwalicz, ale trochu na žwjetko stajicz. A njetk so praschamy, hacz dha to žadyn wužitk neje, hdyž knot kóždy dzeń tak wele medwedžow a schkódnych waczkow sjezere kaz žam waži? — A schtoz knejstwo człoweka nad swjerjatami nastupa, je derje kóždemu kschesczijanej snate, so bje jenoz prjedni człowek (Hadam) w połnym wužiwanju teho žameho žiwy, so pak pśches hrjeschny pad so tośame do wjesteje mjery shubi. — A. P—ez.

Knot.

W 45. czišle Sserb. Now. wot ljeta 1859 je knot khwaleny jako wužitne swjerjatko sa ratarja; tež su tam winy wosjewene, czoho dla je wužitny. W 2. czišle Sserb. Now. s tuteho ljeta je temu napschecziwo ryczane a to tež se salożkami wobtwerdżene. Mi sda so ta wjez tak wažna bycz, so je hódna, hischcze junkrócz wo nej ryczecz. — Za žaneho teju czesczeneju spisaczelow nesnaju, žaneho stroniwoscz nedžerżu, ale chzu wo tym tak pisacz, kaz žam wo nej myślu, kaz tež wele druhich a to derje wuczenych ludzi wot neje myśla a wucza.

Do prjedka hižom wusnawam, so prjenschemu spisaczelej, kiž knota wužitneho memje, pschipanu. Chzemy najpredy schkodu knota wopisacz. Wón tam a žem hromadku perscheze horje stoczi a njekotre stwelczka małeho, mkodeho žita saczišne; tam a žem, ale jenoz na dobrych abo na hnojenych łukach njekotre trawiczki s perscheza saczišne; a ja pschidam, so žnadz druhdy w njekotrej łuzy jedyn abo dwaj puntaj žyna menje dom džjekasch, hacz by džjekał, hdy by tam knot nestoczik. — Wón tež druhdy na nowowoženych a sesłhadžanych žywach, zyrobu pytajo, stwelza swusbjeha, a nepschiindże sa dljeschi czaž deschczik, dha so stane, so njekotre stwelza wusthnu. To je ta zyła schkoda knota, kiž je mi snata. Wele, haj jara wele czitarjow budza rez: a tuta schkoda neje mała. — „Ale wulka tež neje," praja wele seschjedžiwenych praktikarjow. Tak tež ja mjenju.

Wobhladaj twoje polo, hdyž njekotre knoty bjechu, hdyž žnje dom džjekasch, a chzesch ty potom tu schkodu hromadu sliczicz, dha wjesze tak wulka nebudze, schtoz tebe knotaŕ abo knotykojenje khoschtuje. Jenu gmejnu khoschtuje knotaŕ ljetnje 10, 20, abo 30 tolerjow, abo tež hischcze wjazy. Pschekhodz te zyle hono a spytaj tu zyku schkodu hromadu sliczicz. Wona newuczinja pół to, schtoz knotaŕ khoschtuje. We Jendželskej a tež w njekotrych druhich krajach žyjeja wschje druzziny žitow do ryczkow, abo drilluja žita, kaz to rjeka. Bes

rynczkom leži prózna ßmuha ſemje hdyž žane ſtwelza neſteja, a tule prózny ßmuhu wobdźjelkaja w naljeczu a wobkrucza, ſo tak reniſche a czežſche žita a wjazy ſorna domoj dźjelkaju, hacž hdyž žita ſchjeroko ßnjeja, hdyž też ßłomy niczo wjazy neje. Tuto waſchnje runje ſa Łužizu poručicz necham, ale tak wele je pak wjeſte, ſo hacž runje je maly bleczk ſemje wot ſtwelzow prózny, tola te druhe ſtwelza wokoło teho ßameho ßwoje korenja do neho ſczełu a jón wuzyza ja, a hacž runje žanu woczi do padazu wetſchu ſróſtnoſcz nepokaſaja, wſchak tola wjeſcze tu móz tamneho prózneho bleczka ßebi k wužitku wſale ßu. A tak móhł hiſchcze wjazy pſchikładow pſchiweſcz, kak prózna ſemja to, ſchtož ljetſa pſches pſchjetkacze na puſchczenych mineraliach nadobudże, k ljetu dwójzy naruna. Tola tudy mjeſto k temu neje a teho dla dale.

„Knota tola Boże dla wužitneho menowacz nochzemy" praji tamny nepſcheczel knotow, a ſ nim wele tyßaz druhich ratarjow. Ja wam nimam ſa ſło, lubi ratarjo, ſo tak prajicze; pſchetoż ja wjem, ſo ſ wutrobu wjericze, ſchtož prajicze. Ale nemjejcze pak też mi ſa ſło, hdyž mjenju, ſo to doſcz neroſemicze. Knot nežere, ani też newobſchkodźi žanej ſelini korenja, žiwi ßo jenoż wot ratarſtwu ſchkódnych wacžkow, kaž to ßu: kundroßy, medwedże, rybjaze waki a hiſchczen wele druhich ſchkódnych wakow, kotrež menowacz necham. Chzemy ſchkodu kundroßow jenož wobhladacz. Kundroß žere niz jenož korenja naſchich najwoßebniſchich ratarſkich ſelinow, kaž na pſchikład bjernow, runklizow a wſchelkich žitow, ale wón też, kaž k lubu, jenož koreń pſchekuße a potom ſaßo dale dże, to ßamo ſczinicz. Tak czitach w powieſczach ſ druhich krajow, ſo ßu kundroßy najreuſche ſahony runklizow ſaniczili, zyłe haleje młodych naßadźanych ſchtomikow podkuſali, haj zyłe ſchule ſchtomow ſaniczili. A ſchto naſtaňe wot kundroßa? Mejſki bruk naſtaňe wot neho. Tſi ljeta dołho roſcze a žiwi ßo kundroß we ſemi a ſchtwórte je bruk. Kajku ſchkodu mejſke bruki na ßadowych a ljeßnych ſchtomach nacžinja, je ſnate doſcz, a tudy by mjeſto bylo, hdyž by ratař abo ſchkodu po ſtach tolerjach woblicził. Pſchetoż ſo ſchtom, w najwažniſchim mierßazu ljeta ßwojich ljedom naroſczenych kopenow wurnbeny, tych organow, bes kotrychž ßobuſkutkowanja roſczenje a pſchibywanje ſchtoma na žane waſchnje mózne neje, wulzy wele ſchkoduje, to hakle dopołaſacz netrebam. A tak ſchkodźa też bruki ßadowym ſchtomam k ſakoženju nowych płodowych pupkow. Tu je ſchkoda! Ljetſa budże ſaßo ljeto mejſkich brukow, a Bóh chzył dacz, ſo neby ſa te ßame czaß pſchejara pſchiſprawny był. Pódla chzu pſchiſpomnicz, ſo bruki kojicz, to rjeka: we prawym czaßu ſe ſchtomow tſchaſcz a hromadu hrabacz, też zyle bes wužitka neje, pſchetoż mejſki bruk wobſteji ſe 3 prozentow dußyka a też ſ tójſchto phosphora, a zentnař brukow (njchdże 6 bjertelow) je njchdże 25 now. ßljebornow winojty. (Přichodnje dale.)

Přilopk.

* Dżeń 3. jan. bu wumenkar Viehweg w Machernje pola Wurzena ſ roſcżjepenej hłowu a pſcherjeſnenej ſchiju ſkónzowany namakany. Też biechu jemu njeſchto penes a cżaßnik kranyli, mjeſto teho pak ſ krwju womaſanu ßekeru a britej leżo woſtajili. Tuteho neſkutka podhladnej buſchtaj rjeſnik a jeho żona, kotrajż na tym ßamym kuble byleſchtaj, ßadżenaj.

* W Altenburgſkej ßu penes, ſ kotrymż móżeſche ßo wot wojakow wukupicz, wot 275 tol. na 325 tol. powyſchili.

* Franz Lißt bu k rakuſkemu ſemſanej ſczineny.

† W Tübingenje je komponiſt Dr. Silcher wumrek.

⊙ W Starych Kunwezach pola Lubija je 16 ljet ſtara holczka dwór ßwojeho hoſpodarja, dokelż ji tón ſe ßłużby hicz nedaſche, ſe ſamyßłom ſapalika a pſches to tón a też ßußodowy dwór wotpalika.

⊙ Rakuſki khjeżor je bamużej 150,000 ſchjeßnakow darił a k nowemu ljetej pſchipóßłał.

* W Linzu bu hodownicżku prjeni raz wot ljeta 1629 proteſtantam ke mſchi ſaßo ſe ſwonami ſwonene.

△ Swotkal naſche pſchipoldnjo- abo połodnjoſwonenje? To ßamo — wjeſcze hiſchcze wſchudżom w Sserbach w cżeſczi ſtejo — bu w liecze 1455 wot bamuża Calixta III. pſchikaſane, ſo by ßo ſ nim połodnjo XIIcżich ludżom pſchinuczenje dało, ſo bychu ßo ſa wojowarjow w turkowſkej wójnje modlili a ſzyła na ſtrach ſpominali, kotryż Njemzam a zyłej Europi wot Turkow hrożeſche. Teho runja dla prokracżowanja Turkow buchu 1592 połodniſche modlitne hodżiny pſchikaſane a pod kurwerchom Chriſtianom II. w Sakſkej ſawedżene.

⊙ S jeneho wot kneja Sſmolerja na 11. januaru t. l. w Sct. Petersburgu pißaneho a wot tam ßem do Budyſchina póßłaneho liſta,*) kotryż 18. t. m. rano doſtachmy, dżjelimy tele ryncżki ßobu: „Sa wczerawſchim bje tu k cżeſczi marſchalla Barjátinſkeho" (pſchirunaj dżenßniſchi predyſtejazy dopiß kn. Sſmolerja wot 4. januara) „wulka wojerſka parada. Khjeżor ßam pſched nim dżjelbu wójſka nimo wedżeſche a jako jemu Barjátinſki ſa to ßo dżakowaſche, dha jeho khjeżor pſchede wſchitkim ludom wobja a jeho wutrobnje koſcheſche, ſchtož bje wina ſtraſchneho hurra-wołanja tak derje ſe ſtrony mjeſchczanow, kaž też ſe ſtrony wójſka." —

Jendżelſke hłowne mjeſto London ma w tu khwilu w 500000 khjeżach na połtſecza milliona wobydlerjow; bes nimi 6000 rucznikow abo advokatow, 930 duchownych pſchi 852 zyrkwjach a modlernjach. Po cżjelnej ſiwnoſczi żadajo mózeſch ßwojej lacznoſczi w 4000 korczmach a 1000 winowych klamach ſtajicz a ßwój łodny żołdk pola 2500 pekarjow a 1700 rjeſnikow ſpokojicz. Sa ſwonkomne cżłoweka ſtaraja 3000 ſchewzow, 2950 krawſkich a 1560 pychařſkich, 1080 modowſkich klamow a — 290 pożczerniow abo faſtajerniow.

† We voigtlandſkim Reichenbachu roſpraßny 11. jan. gaſometer, ſaraſy jeneho dżjelacżerja na mjeſcze a wobſchkodźi druheho na ßmercz. Płón bje ßo pſches nerodnoſcz w ſawertnenju honacża a na ßwjezy, ſ kotrejż bliſko pſchindżechu, ſapalił.

*) Tutón liſt ma horka na cżole portrait abo wobraz Schamila, w rjanej lithografii wuwedżeny a ſ arabeſkami wobdaty.

) Hanauſkeho prynza, kiž je ßyn heſſenſkeho kurwercha, je jedyn barlinſki banquier na wechſelje,) po kotrychž ma 110000 ſchießnakow wot neho žadacz, wobſkorži.

† Dżeń 8. januara padże we Wulkej Schönawje fabrikant Häbler tak ſtraſchnje po ſkhodże dele, ſo je na druhi dżeń wumrecz dyrbjał.

Na njemſkich univerſitach ſtuduja w tu khwilu: w Barlinje 1475, w Bonnje 801, w Wrótßławje 788, w Freiburgu 339, w Gießenje 364, w Göttingenu 694, w Greifswaldże 294, we Hallje 715, w Heidelbergu 548, w Jenje 476, w Lipſku 848, w Marburgu 216, w Mnichowje 1209, w Münſteru 533 a w Tübingenje 638 ſtudentow. Shromadnu liczba je pſchiwſała, liczba juriſtow pak w tym pólljecze wo 179 wotewſała.

‡‡ W Lipſku ſpańe ſ 1. februarom tara, kiž tam w naſtupanju mſdy bes miſchtrami a murerſkimi a cżeßliſkimi wobſtejeſche, tak ſo ma ßo mſda kóżdy ras bes tutymi a tamnymi woßebje wumſenecz.

* Dr. Haubner w Drażdżanach woſżewja, ſo ßo ſe ſkoczażym mórom a jeho bliſkim ſtrachom tak ſlże nima, kaž ßo poweda a cżini.

▭ W Drażdżanach bu 18. jan dżżełacżer Schumann ſ Bärwałda tež w druhim wußudżenju dla ſamordowanja ßwojeho bratra k ßmerczi ſaßudżeny.

† Sibiriſży Kirgiſojo chżedża, kaž ßu to hižom do Sct. Petersburga miniſterej ſnutſkomnych ſżewicz dali, wſchitkich ßwojich ſklavow woßwobodżicz a nochżedża żane ſklavinſtwo wjazy cżerpicz

* We Eiſenachu bu 10. jan. kowarej Walther ſ Urnshauſena dla wobeńdżenecho mordarſtwa ſ hłowurubazej maſchinu, kotruż bjechu ßebi w Sakſkej wot knežerſtwa k żemu pożcżili, hłowa wotcżata.

‡‡ W Badenſkej wſchudżom, tak derje podjanſży kaž proteſtanczi, ßylne petizije hotuja, podpißuja a na ßejm ſcżelu, ſo buchu wotpohladanje knežerſtwa, kiž chże w żyrkwinych wjezach konkordat ſ bamužom ſcżinicz a wobſanknycz, k niczemu ſcżinili. Tam je wſcho pſchecżiwo tajkemu konkordatej.

† Dżeń 12. jan. wumre w Krakowje general Jan Boncza Skrzynecki, ſnaty ſ ruſkopólſkeje wójny w ljecze 1831, w ſtarobi 72 ljet.

‡‡ Krajnoſtawſki bank w Budyſchinje cżehne ßwoje 5tolerſke bankowki (bankonoty) nuts a wudawa na jich mjeſto druhe nowe.

*) Wechſel je dołżne wopißmo, kiž wjericzerej móż a prawo dawa, ſo móże ßwojeho dołżnika, hdyž jeho tón, tak rucże hacž ma płacżicz, nejapłacżi, do jaſtwa ßadżicz dacz, ſo by jeho ſ tym k ſapłacżenju nuſował, doniž jeho nejapłacżi. W Sakſkej, Pruſkej a druhich njemſkich krajach, w kotrychž njemſka „wechſelordnung" płacżi, je cżaß, kak dołho móże wjericzel ßwojeho dołżnika dla ſapłacżenja wechſeloweho dołha w jaſtwje dżerżecz dacz, na 2 ljecżi poſtajene. Neje pak w cżaßu dweju ljet ſapłacżił, dha dyrbi jeho potom ſaßo wonpuſchcżicz a nemóże jeho na tón ßamy dołh abo wechſel wjazy ßadżicz. Teho dla je ſtraſchne, na njekajki dołh wechſel jako dołżne wopißmo wuſtajicz a podpißacz. Wechſel pak je kóżde dołżne wopißmo, w kotrymż to ßkowo „wechſel," „po wechſelowym prawi" a t. d. prjódk pſchińdże abo ſteji, na pſchikł: „Sa tutón mój wechſel płaczu ja" atd. abo: — „a pſchilubjam, ſo chżu tutón mój dołh wot — tol. — nßl. — now. po wechſelowym prawi ſapłacżicz" atd.

* W Mnichowje buſchtaj dwaj ökonomaj, dokelż bjeſchtaj mloko, kotrez do mjeſta pſchiweſywſchi tu pſchedawaſchtaj, ſ wodu kcżiłoj, kóżdy do 1 ſchießnaka a 30 kr. ſchtrafy ſaßudżenaj.

* Pſchi hońtwje, 16. jan. w konewicżanſkim ljeßu pola Lipſku wotdżerżanej a tež wot ſakſkeju prynzow wopytanej, buchu bes druhim 85 ßornow a 95 ſajazow ſatſjelene.

Hans Depla a Mots Tunka.

Mots Tunka. Bows kows! Njeſchto bych cżi ſkoro ſe ſtareho ljeta powedacz ſabył.

Hanß Depla. Sabycże ßym wot tebe ſwucżeny, dokelż maſch pomjatk kaž wokatu ſchidu!

M. T. Ssam tajkoh' nimam, poßłuchaj! Pſched dwjemaj nedżelomaj ßahach pſches B.,..; pucż wedżiſche me nimo Bożeho domu, ſ kotrehoż ſynki ßmertneho khjerluſcha klinczachu. Na moje praſchenje, komu to płacżi, wotmolwi mi wobſtarny mużik: „Temu bohatemu X., kotryż w ſańdżenym ljecżi wumre."

H. D. Ssy ßebi tež jeho rjany wopomnik wobhladał?

M. T. Staj ßebi brylje a dżi tam, a praj mi khróßlje ſaßo, jeli ſo tam wjazy widżiſch, hacż ſelenu hórku.

H. D. Kak dha to tak?

M. T. Dokelż ja ßam hubeny pomjatk nimam, ale druſy tež, kiž pſhecżiwo dobremu kſheſcżijanſkemu waſchnju wopokaſane dobroty ſabudu.

H. D. Na to waſchnje maſch hiſchcże kraßny pomjatk, pſchetoż ty ßy twojej ſemrjetej Hilži, hacżrunje cżi niczo ſawoſtajiła neje, rjany wopomnik ſtajicż dał. To je khwalobne!

Spěwy.

Schto ſyma bohaczkej prjeduje!

S bjelej płachtu ſemju kryje
Syma hižom dołhi cżaß,
Njetko nech ßo w ßymje ßyje,
So by khudy pola nas
We ſrudżbje niż kónza wſał,
Ale ſ dżakom dary brał.

Tam hdżeż dżieczo dyrkotajo
Proßy wo khljeb we nuſy,
Wſmi je horje wodżiewajo,
Daj jom' nuſnej żyroby,
Wſchak ty ſ Boha ßyty ßy
A maſch lute dobre dny.

S połnej mjeru bohacżk dosta
Kubła, dary wſchelake.
Hdże pak miłoſcz, ßmilnoſcz woſta?
Ssu wot ßnjeha pſchikryte?
Cżin, ſo neje ſmerſnena,
Ale horza wutroba.

Luboſcz horza roſtawajo
Saczjer khudoh' cżeżki ßnjeh —
So wón weßlje ſawyſkajo
Wobſbożeria khwaliczj wje.
Tak nech luboſcz ſmerſnena
Wſchudżom ſnowa roſtawa. Horißław.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Jurij Khjela, dźjełaczer w polverniku s Marju Ssykoriz s Małšez. — Pjetr Bjedrich, khježer w Jenkezach, s Johannu Selezichez tam. — Ernst Louis Gutta, mjeschczan w Žitawje, s Hanu Amaliu Augustu Thomaschez s Małeho Židowa.

Podjanska cyrkej: Bjedrich Ernst Theodor Wicjas, šukelnik a wobydler na Židowje, s Marju Augustu Salmez tam.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Korla August, Korlje Augusta Wylema Wiki, wobydlerja w Jenkezach, ß.

Podjanska cyrkej: Jan, Michała Eiselta khježerja we Bjelczezach, ß.

Zemrjeći:

Dźeń 15. wulkeho róžka: Madlena, Korlje Bohuwjera Neitscha, wobydlerja na Židowje, mandzelska, 42 l. 17. jan. Michał August Rynež, pschekupz na Židowje, 34 l. — — We safarowanych wßach: 16. jan. Bisoltoweje we Wulkim Welkowje nemandž. dž.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wečzor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wečzor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 5. januara. 1 Louisd'or 5 toler 13 nßl. 1¼ np.; 1 połnowažazy čzerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 4½ np.; winske bankowki 79⅛.

Nawěštnik.

Sawjesczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobstara sawjesczenje hypothekariskich žadankow (kapitaliow) kaž tež shromadneje płaczisny wot ležomnosczow (burskich wjezow: kubłow, žiwnosczow atd.) pschecziwo schkodzi a shubenju w subhastazijach, tehorunja tež sawjesczenje danje hypothekariskich žadankow pschecziwo komdzazemu, nerodnemu płaczenju we wójnskich a mjernych czaßach a pschija pschistupenja k pokładnizy sa wudółženje hypothekow. — Tu ßu tež wobschjernische prospekty a sawjesczenske wumjenenja kóždy czaß k dostaczu. —

W Budyschinje, 5. dezembra 1859.

Agentura sakskeho hypotheki-sawjesczazeho towarstwa.
G. E. Heydemann.

Drewowa aukzia.

Ljetusche drewowe aukzije na Lipiczanskim revjerje smjeja ßo na sczjehowazych dnjach:

dźeń 31. januara stejaze khójnowe drewo pschi Drjewczanskej mesy,

dźeń 7. februara stejaze khójnowe drewo pschi burskej mesy, kaž tež dźjelba w sdonku ßuchich a wurubowanych dółhich hromadow w hajach pódla.

Kupne wumjenenja ßo na spomnenych dnjach predy wosiewja.

Sapočatk rano w 9 hodźinach.

W Lipiczu 12. januara 1860.

Bergař.

Drewowa aukzia.

Schtwórtk, 2. februara, rano w 9 hodź., budže pschi sdźjerjanskich mesach na kupjanskim revieru wulka dźjelba khójnowych klozow, walczkow a peńkow we kloftrach, kaž tež na bremenjanskim revieru dźjelba khójnowych žerdźi a walczkow w loßach sa hnydomne sapłaczenje tsecziny na pscheßadźowanje ßo pschedawacz. Kupowarjo nech ßo na spomnenym dnju rano ½9 hodź. w korczmje w Sdźeri seńdu.

Wehla.

Wosjewenje aukzije.

Póńdźelu a wutoru 30. a 31 januara t. l. wot popółdnju 2. hodźin. dyrbja ßo we hosczenzu „k słotemu ßłónzu" w Budyschinje pscheczehnenja dla wschelake möbelje, jako: kanapéeje, stólzy, blida, domjaza a hospodarska nadoba, dobry wschjedny rum, wjazore družiny wina a liqueura sa hotowe penesy sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacz.

Dopołdnja wot 10—12. hodźin. móža ßo spomnene, pschedajomne wjezy do wobhladanja wsacz. To wosjewja

Rychtař, aukzionator

Drewowa aukzia.

Sśredu 1. februara

dopołdnja w 10. hodźinach budźeja ßo brjesowe žerdźowe drewa, pschi tudomnym fórbarku stejaze, w loßach sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacz.

Dom. we Wukranczizach, 21. jan. 1860.

Wuczomnik ßo pyta.

Podpißany pyta do ßwojich pschekupskich klamow, w kotrychž ßo wotrjesne twory pschedawaja, młodeho człoweka, kiž je ßerbskeje rycze mózny, sa wuczomneho.

Säuberlich, pschekupz w Lubiju.

Großowe brostkaramellje,

najlepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k po lóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju pschе dybawoßju pschi saßymnenju w ßymnym cßaßu.

Sa Budyschin a wokolnoßz w hrodoßßkej haptyzy kneza M. Jäßinga kóždy cßana pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Khwalobnje ßnaty a psches ßwoje hojaze ßkutkowanje dopokasany **bróßtßyrop** je saßo k dostaczu w hrodowßkej haptyzy w Budyschinje.

Wote mne djelane

draždžanske beńtuschki pschе kurjaze woka

poßicßuja tak lóhki, kaž wjeßcje pomhazy ßrjedk k wotstronenju tuteje tak bolosneje cßwilje. W Draždžanach pschedawa je **jendželßka haptyka**, w Budyschini pak **hrodowßka haptyka**. **H. Werner.**

Ssylny palenz

pschedawa tunjo

Eccius na ßerbßkich hrebjach.

Nowu cßjeßkowu rybu (cßjeßkowa), bjełu a mjaßnu, porucza ke kupowanju

J. G. Klinąt Nachfolger, na bohatej haßy.

Wuczomnik ßo pyta.

Do jenych materialnych, tobakowych a barbowych klamow ßo młody cßłowek, kiž ma dobre wotczehnenje, ßa wuczomneho pyta. — Hdje? je we wudawarni tutych Nowinow ßhonicz.

Burßke kubło cßißł. 31 ſ 68 kórzami a **ßahrodnißka žiwnoßcz** cßißko 42 ße 14 kórzami arcała, woboj we Wujeßdże pola Lubija, dyrbitej ßo poňdżelu, 6. februara 1860 bes hoßpody a wumeńka na pschеßadżowanje pschedawacz. 3000 tol. kupnych penes mójeja ßtejo woßtaez. Dalischa poweßcz dawa ßo wot Jana Matzkowych herbow tam.

Wulka ßahrodnißka žiwnoßcz cßißło $^{47}/_{16}$ w Hucžinje je ße ßwobodneje ruki na pschedań. Wscho dalißche powje wobßedzer Jurij Rencz tam.

Tunje ßerbßke knihi na pschedań!

W Ssmolerjowej kniharni pschi bohatych wrotach, kaž tež w klamach kn. pschekupza Jakuba na kameńtnej haßy w Budyschinje, ßu tele knihi ßa pschiſtajenu płaczißnu k dostaczu:

1. Lubenßkeho ßchtyri prjedowanja; wužitny kwaßny dar ßa nawożenjow a newesty. Płaczißna 4 nßl.
4. Sserbßke Horne Łužizy atd. 7½ nßl.
6. Ribowczenjo (powedanje); 2½ nßl.
7. Dobroty, djiwy a ßudy Boże na izraelßkimi djeczimi; wopißanje Kanaana atd. 5 nßl.
12. Selenßka, I. 4 nßl.
22. Selenßka, II. dj. 5 nßl.
14. Wumenkaŕ (powedanczko) 2½ nßl.
15. Ssadowa knižka (jara wužitna ßa wobßedjerjow ßadowych ßchtomow), 18 now.
16. Wotroba krala Jana. 2½ nßl.
17. Boża kraßnoßcz w ßtwórbje; I. dj. 2½ nßl.
23. Boża kraßnoßcz w ßtwórbje; II. dj. 2½ nßl.
18. Nadpad pola Bukez (ße ßydomłjetneje wójny). 2½ nßl.
19. Ssobudar na pucz pschеs žimenje; 2 nßl.
20. Khryßtof Kolumbuß abo wunamakanje Ameriki; 2½ nßl.
21. Bibliße ßtawißny (ßa ßchulje a dom), 10 nßl.
25. Nedżela. 2½ nßl.
26. Sserbßke baßnje wot Seilerja. 2½ nß.
28. Woßobny dar ßa ßchеßcżijanow. 2½ nß.
30. Spjewy ßa ßerbßke ßchulje. 1½ nßl.
32. Kßchißne wójny. 2½ nßl.
34. Choralbuch. 2½ nßl.
35. Serbske přisłowa, zběrane wot Jakuba Buka, 3 nsl.
36. Časopis towarßtwa Maćicy Serbskeje, 19 zešiwkow; poslenje tři po 7½ nsl., prjedawše po 3 nsl. 8 now. Štóž prjene 16 zešiwki (2 zwjazkaj) nadobo kupi, dostanje je za 1 tol. 10 nsl.
37. Protyki ſ ljetow 1856—1859 po 2 nßl. ßa 1 exemplar.

Wßchitke tele a knižki knihi mója ßo w partijach hißchcje tunißcho dostacz pola kneza pschekupza Jakuba, knihißkładnika a pokładnika Maćicy Serbskeje w Budyschinje.

Mojemu wulcy jara lubowanemu kmótrej

Pjetrej Petschcy

knježemu zahrodnikej we Wutołčicach, a jeho slubjenej njewjesći, lubowanej ćeće

Hańži Kolchec z Lutyjec

k dnjej 31. januara 1860

najwutrobniše zboże přeje

W Zaryču. Ludmila.

Zańdżenu sobotu žita w Budyšinje płaćachu.

Kórc.	Wyßša.			Niżša.			Srjedźna.		
	Płaćizna.								
	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.
Pschenża	5	10	—	4	15	—	5	5	—
Rožka	3	27	5	3	15	—	3	25	—
Jeczmen	2	27	5	2	20	—	2	25	—
Wowß	2	7	5	1	25	—	2	2	5
Hróch	5	5	—	—	—	—	4	25	—
Woka	4	2	5	—	—	—	4	—	—
Rjepik	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—

Dowoz: 1726 kórcow.

Čisć Bjedricha Iliki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7 ½ nsl.

Čisło 5. **4. februara.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Wukas. — Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Hownjowa. Z Khelna. — Dopisy. — Z Ameriki. — Za dom a hospodaŕstwo. — Přilopk. — Nawěštnik.

Wukas

ministerstwa snutskomnych, pschiwožowanje kosczow s Czechow nastupazy.

Ministerstwo snutskomnych widzi ßo muczene, k tym wjezam, kotrychž ßempschineßenje s Czechow psches tukrajnu mesu je ßo w poczahu na skoczazy, w njekotrych krajinach prjenscheho kraja knežazy mór w punkcze 1 wukasa wot 3. t. m. hacž na dalische zyle sakasało, tež

koscze wschitkich družinow

pschiwsacz, tak so maja ßo pschestupenja tutehole wukasa teho runja se schtrafu wot 10—100 toler abo po tym, hacž ßo ma, s pschisprawnej jastwinej schtrafu, pod 5 w naspomnenym wukasa pschihroženej, khostacz.

W Drezdžanach, 25. januara 1860.

Ministerstwo snutskomnych.
Sa ministera: **Kohlschütter.**

Swětne podawki.

Sakska. Narodny dzeń Jeje majestoscze kralowe je Marije (27. s. m.) bje w mjestach, hdžež wojazy steja, wulka reveillu. — Kralowska ßwójba dosta poňdzełu srudnu powescz. Dzeń predy bje menujzy wowka naschejeje krónprynzeßyny, swudowena badenska wulkowójwodka Stefania, rodzena Beauharnais a pschißwojena (adoptirowana) dzowka Napoleona I., w Nizzy (w Italskej) wumrełа, 70 ljet stara. Teho dla kralowski dwór njetko schtyri nedzele žaruje.

Pruska. Na barlinskim ßejmje wuradzowachu tón tydzeń dla ležomnostnych dawkow. — Koburgske njemske narodne towarstwo sa to dzjeła, so bychu ßo na pruskim ßejmje sa jeho namety (njemske parlament w Frankfurcze atd.) wuprajili.

Bajerska. W Mnichowje (München) ßu sbytkne wojerske konje pschi aukzii 28. t. m. swetscha wot italskich kupzow sa wyßoku płaczisnu pokupene było.

Frankfurt nad Mainom. Polnomóznizy njemskich statow, kiž mjejachu lonje konferenzu we Wünzburgu ßu wot ßwojich knežerstwow porucznoscz dostali, so dyrbja ßo pruskim nametam sa pschemjenenje njemskeje wójnskeje wustawy a woßebje dla dzjelenja njemskeje armeje speczicz.

Rakuska. Do Wina bje wóndy deputazia, 100 woßobnych Wuherjow pschischła, najskerje k dzakprajenju sa nabožensku ßwoboda, kotruž ßu protestantojo wot khježora dostali. — W Veronje ßu njekotrych nemjernikow ßadzili. Tak tež w druhich mjestach Veneziskeje, dokelž chzedza tam žarowanje wumozowacz, so hischcze pod rakuske knežerstwa ßłuscheja. Žane theatry (dziwadła) neßmjedza wjazy wotewrene bycz, nichtó w bjełej a druhej weßołej barbje ßo drasczicz atd.

Italska. W nemjernych emiliskich krajach (tak menowych, dokelž na starej drosy, kotruž je konsul M. Aemilius wot Piacenzy psches Parmu, Modenu a Bolognu do Rimini'a twarił) ßu snowasastupenje Cavoura do ministerstwa s weßołosczu powitali, dotelž je njetk jich pschisanknenje k Sardinskej wjeste. Tuta tež hižom we wschjem tak czini, kaž bychu spomnene kraje jej pschißłuschałe, wosjewja tam ßwoje sakonje a wukasy, powoła na ßejm a postaja liczbu wotpoßłanzow, n. psch. 87 sa njehdusche wulkowójwodstwo Toskanu. — Bamuž je pißmo wosjewił, w kotrymž pschiczіny rosestaja, czeho dla wotstupenju ßwojich krajow dowolicz nemóže. Wón je tež wuprajił, so ßwoje wójsko na sbježkarjow neposczele, dokelž wje, so by jim sardinske wójsko (kotrež budze w krótkim s pschisanknenymi do hromady ljetsa 150,000 muži ßylne) pomhało. Dale ßo poweda, so je wón namet neapelskeho krala, kiž chzysche s jenym wójskom k pomozy pschińcz, wotpokasał, dokelž žaneho podarmotneho krejpschelecza nochze. Najwowsche powescze s Roma

praja, so franzowske wójsko wot tam do mjesta Civitavecchia poczehne a so potom sbježk, kiž so hižom pokasuje, dospolnje wudyri. Hačrunje je 138 semjanow romsku adreßu bamužej podpißało a s zyla hižom 70 bamužowych mjestow tajke adreßy poddanosče pschißlało, dha je tola tež nepscheczelska strona ßylna dosez, woßebje dokelž ma we wukraju podperarjow. — W Neapelskej žadaja ßej konstituziu. — Franzowske wójsko we Sardinskej pschibera.

Francowska. Pschekupskeho sjednanja dla, kotrež je khježor s Jendželskej sežinił, so wulka nespokojnosez pokasuje. — Khježor je deputaziu s bamužowcho kraja, kotraž pschisanknenje k Sardinskej žadasche, k ßebi pschipuschcził a najimanje Franzowsow do bamužowcho wojska sakasak. — Nowiny „l'Univers," kiž prawo zyrkwinskeho stata sastupowachu, ßu potločene. — Wo pschisanknenje Savoyskeje k Franzowskej ßmjedža nowiny sjawnje ryczez.

Španiska. Kneżerstwo pschezo wjazy wojakow do Marrokanskeje sezele. Tuta je hižom k mjerej nakhilena, dokelž pschehrawa.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Wot tudomneho wokreßneho ßuda bu pondželu 30. januara Marja Schramiz s Radworja, dokelž bje ßwoje nowoporodzene džjezjatko morila, do 2 ljetow zuchthausa saßudzena.

Z Budyšina. W nozy wot wutory k ßredži je w tudomnej kasernje jedyn rekruta, wjesty Blasius s Lomacza, kiž bje hakle tydzen tu pschi wojakach, ßebi najprjedy krk pscherjesnył a potom schtyri schoßy wyßoko s woknom won a dele do dwora skocził. Nasajtra namakachu jeho w dworje morweho ležo.

Z Budyšina. W nozy wot $^{21}/_{22}$. jan. bjechu ßo tudy na garbarskej haßy pola zygarro-džjelarja Žura wot sady paduschi nutskamali a Žurej niz njehdže zygarry, nje! zyke kołbaßy a mjaßo wot krótko predy rjesaneho ßwinjatka pokranyli. Tola pschi wotrjesowanju kołbaßow — a ßmano tež woptowanju — posabu jedyn teju newitaneju hosczi — bjeschtaj menujzy dwaj — na ßwój nóž a wostaji jón ležo. To pak bje jeju pscherada; pschetož nóž mjejesche meno ßwojeho knesa, wjesteho Donatha s Bukez, kiž bu bórzy se ßwojim towarschom, wjesthym Janom Wünschu se Židowa, kotrajž bjeschtaj pola Žura zygarry džjelakoj, wußljedženy. Wobaj buschtaj wot njetko jimaj newitanych hosczi sajataj a do bjertlnjow wotwedženaj.

Z Lubija. Dżeń 22. jan. snesboži na tudomnym dwórnischczu džjelaczer Langa na to waschnje, so bes puffarje dweju wosow pschiindże, kiž jeho tak straschnje wobschkodzichu, so na jeho wotkhorenju dwjelnja. — Do Lubija buchu w januara t. l. 23,699 górzow žita na wiki pschiwesene.

Z Hownjowa. Na ležomnosczach tudomneho ryczerkublerja ßo wot njekotreho czaßa ßem tež sa brunizu pyta.

Z Khelna. 27. wulkeho rožka. Wczera popołnju mózesche naschu weß wulke nesbožo potrechkez. Mennjzy w domskim tudomneho khježnika Mlónka bje ßo wot ßylneho tepenja hrjada, kiž bje w bliskosczi, runje sapalika, a hdyž to pytnychu, hižom woheń ßyluje wokoło pschimasche. Dokelž pak bjechu bórzy ludžo k pomozy, a weßna tsykawa w bliskoczi, bu s Božej pomozu woheń saß podusheny. *†*

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 11. januara 1860. Jako ßo ja w mjeßazu juliju sandżeneho ljeta do Moskwy pschiwesech, bje to runje nedżelu rano w dżewczich hodżinach. Wot Petersburga do Moskwy je njehdże 100 mil daloko a hacz runje bjech tutón pucz po żelesnizy hižom w 20 hodżinach dokonjał, dha bjech wot ßameho pschebywanja na wosu tola tak muczny, so chzych predy khwilu wotpoczmycz, hacz bych k tym Moskwjanam schoł, na kotrychž mjejach poruczeńske listy. Ja wotstupich teho dla w „gostinnizy (hoszczizu)" Bjelischewa a bjech ßo tam runje na diwan wupschjestrek, so bych spał, jako mi swón s wjeże bliskeje zyrkwje saspornosz na khwilku sahna. Wón mennjzy na to ßamo waschnje sabuncza, kaž to we Luzizach ßłyschisch, hdyž je tam njehdże Bożi woheń wuschoł; mennjzy wone ßo w dljeschich ronach jedyn abo dwaj króez se schpahu do swona praßne abo wone ßo „woheń schtórmuje." A dokelž ja w Moskwje runje tajke praßnenje na swón saßłyschach a jemu to ßamo tež se wschjech wokolnych tórmow ßjedowasche, dha ßebi ja hinak nemyßlach, hacz so je wulki woheń w bliskosczi wuschoł. Ja ßo teho dla s wóknom won roshladowach, nemózach pak niczo wohladacz. Duz ßo ßłużobnika sa tej wjezu wopraschach a tón mi wotmolwi, so żadyn „pożar (woheń)" neje, ale so poczinaja kemschi swonicz. A wo tym ßo ja tež bórzy ßam pscheßwjedczich, pschetoż dołho wjazy netrajesche, dha poczachu se wschelakimi menschimi a wetschimi swonami khjetsje sa ßobu swonicz, kaž pola naß doma swonja. Tajke kemschaze swonenje nichtón nesabudże, kiž je w Moskwje pobył. Pomyßlcze ßebi, so je w tutym mjeszje do schwórtcho sta zyrkwjow a so ma kóżda na ßwojej „kokokolni (swónizy)" 5—12 swonow a so ßo pscheds sapoczenjom Božeje ßłużby s khwilemi se wschjemi tutymi swonami swoni, — a wjerćze mi, so je to bunczenje a synczenje, pschi kotrymż je czężko rosemicz, schto tón poweda, s kotrymż na haßy ryczischch. Jara renje je ßo mi tajke swonenje

spodobako, jako je bóle sdaleny wot ßredžiny mjesta ßtyschach, kaž na pschiklad na „djewiczem polu," hdyž ja psches mjeßaz w domje k. Pogodina bydlach. Tam w jeho pjeknym parku, nesadžjewany wot wreskota wosow ßym ja najbóle ßobotu wječor abo nedželu rano s wulkim spodobanjom na te kraßne mostowske swony poßluchak, kak woni se ßwojimi ßljebrojaßnymi a k wutrobi žrjazymi synkami nutrnych kscheszijanow kemschi wolachu. Najrenßche pak je ßo mi tajke swonenje sdako, hdyž ja druhdy s boka mjesta na tak menowanych worobjowych (wroblazych) horach wotpočowach a s tyßazwjeżateje, pschede mnu we wschij ßwojej kraßnoszi wupscheßtreneje, błyßkotateje Moskwy swony pak s zunimi, pak s mózznymi swukami ke mni ryczachu. A tajke swonenje traje tózdy ras nimale hodžinu.

Pschispomnicz chzu hischcze, so ßo swony w Rußowßkej tak neßwonja, kaž w Sserbach. Naschi swonerjo doma czahaja tak dołho sa swón, hacz tón se schpahu hromadu biez počzina, w Rußowßkej wostane pak swón s mjerom wißajo a swoneŕ se schpahu do neho bije. Sa schpahu je mennjzy njekajki swjas, kaž wotezka tolsty, swjasany a tak pschipraweny, so ßym widžak, kak jedyn swónk na jene dobo s jenym wulkim a s tsjomi menschimi swonami swonesche.. Pschi tajkim waschnju swonenja ma swoneŕ tež swony bóle w ßwojej mozy a, kaž ßerbßki herz na hußlach, tak ruski swónk, móhł rez, na swonach ßwoje kuski hraje.

Wóhnja dla ßo ani w Moskwje, ani w Petersburgu neßwoni, ale na wyßokich, po wjeßtych džjelbach mjesta ßtejazych tórmach, ßo wjeßte znamenja wupojßnu, kótrez wobydlerjam pschipowedaja, hdže je woheń. S wonka werschka kózdeho tajkeho tórma je mennjzy pschiprawa natwarena, s kotrejež dwaj człowekaj wo dnjo a w nozy na mjesto detje hladataj a kózdy woheń hnydom wuhladataj. A dokelž ma pod kózdym tajkim tórmom tež woheń haschazu kompania (požarnoje kommando) kózdeje mjeßtowcje džjelby ße ßwojimi ßykawami, wosami a konemi ßwoje wobydlenje, dha je ljedy pecz minutow po wuhladanju wóhnja saschło, a tež hižom spomnena kompania k haschenju czjeri. Tute kompanije ßu tak ßyłne, so wot mjeschczanow nichtón k haschenju treba neje a teho dla to žanu wulku haru neczini, hdyž tež ßo njehdže pali: hacz runje w Rußowßkej lohkeje twarby dla ludžo kózde ljeto jara wulku schkodu czerpja, woßebje dokelž ßwoje domy a wjezy hischcze mało sawjeszczuja.

Jako bjech ja w Moskwje, bjesche psche wschu mjeru horzo a ßucho, a bjechu tam wschjednje wóhnje, tak so ßym jich ja na jenym dnju junu schjeszcz liczik. To budże ßo ßnadž njekotremużkuliž dziwno sdacz, ale tuta dziwnoszcz ßo jara shubi, hdyž jemu praju, so ma Moskwa ßydom mil we wobßahu a so jeje wobydlerjo drewjane domy psche wscho lubuja a to najbóle tajke, kotrez maja kładzite szjeny. Tak, mi ßo sda, Sserbja praja, pschetoż ja mjenju tajke szjeny, kotrez se ßamych, k temu pschiprawenych czeßankow wobßteja, kotrychž ßo jena na druhu kładze. Tute szjeny Rußojo symy dla s wonka s puzkami wobkładu, na kotrez deßki pschibija, a s nutßka s paperjanymi tapetami wobljepja, so ßo tajki dom, hdyž jenoż ßo njekak se ßwjezu pschehladasch, jara lóhko wotpali. — Njetko počzinaja nowe twarenja tež bóle s zyhlow a kamenjow twaricz.

Wječera je marschal Barjatinßki do Petersburga pschijjeł. **Smoleŕ.**

Ze Sankt-Petersburga, 17. januara. Ja mjeßto ßwjatcho Pjetra, kaž ßo Petersburg tež druhdy wot Rußow mennje, njetko hižom tak derje znaju, so mózu je zuſnikam k jich spodobnoszi pokasowacz. Tak ßym sandženu nedželu južneho Sserba, Milowana Jankowicza, belgradßkeho profeßora a ßobustawa poßleneje ßerbßkeje ßkupschczizny, po mjeßzje wokolo wodźił, so by wón s mojej pomozu tudomne pomneczahodnoszcze seßnak. Mój dzjechmoj najprjódzy psches samerßnem rjeku Newu na pjetropawołßku twerdzijnu, hdżež je rjana zyrkej ßwjatcho Pjetra a Pawoła, w kotrejž ßu wschje khježorjo a khježorki rußowßkeho kraja wot Pjetra wulkeho hacz do Mikławscha I. hrebani. S twerdzißny podachmoj ßo nimo Alexandrowßkeho parka, hdżež ßo wopomnik rußkeho baßnerja Krylowa namaka, k prjenej zyrkwi, kotruž bje Pjetr wulki w czaßu ßałożenja Petersburga natwaricz dał. Wona je mała a wscha drewjana. Nedaloko teje ßameje wobhladowachmoj potom khježku, w kotrejž bje spomneny khježor prjene ljeczo ßwojeho petersburgßkeho pschebywanja bydlił. Tuta khježka wopschija jenoż mału ßtwu, kuchnju a komoru. Wona je tež drewjana a tak niska, so mózeßch jeje tsjechu s ruku doßahnyez. So by wona wot wedra neczerpiła, dha ßu jenu druhu khježku wyßche a wokoło neje natwarili. W tym pschebytku, kiž bje predy komora, je njetko mała zyrkwiczka s woltarjom, a dżerži ßo tam Boża ßłużba, tola je w nej ljedy ßa dwaczezi ludźi mjesta. Psched tej khježku leži khjetro wulki czołm, kotryž je Pjetr wulki se ßwojimaj ßamßnymaj rukomaj twaricz pomhał; wón bje mennjzy, kaž je znate, predy kódżne czjeßlißtwo w Hollandßkej wukny. Po wobhladowanju Pjetroweje khježki wróczichmoj ßo saßo psches Newu na druhu stronu tuteje rjeki, hdżež ja mojeho južnoßerbßkeho Sslowjana do tak menowaneje ljetneje sahrody (ljetniż ßad) pschewodżach. To je park s rjanymi schtomami a schczeżkami; tola tych dla nebjech tam ja schoł, pschetoż schtomy bjechu w tu khwilu bes liszja a schczeżki hluboko se ßnjehom sawjete, hacz do jeneje, s kotrejež bje ßnjeh wußypany, tak so mózeßche ßo jedyn po nej wukhadżowacz. Ja chzych tam mojemu znatemu daču abo ljetni dom Pjetra Wulkeho pokasacz, ale mój mózachmoj ju jenoż s wonka wobhladowacz, dokelž bje wona

ſa ſymſki cžaß ſankmena. Kaž predy ſpomnena khjeżka, tak też tuta dacża żaneje pychi we ßebi nima, kotraż by twojej woczi na ßo cžahnyła; pschetoż Ty namakasch tam jenoż njekotre jednore ſtare ſtólzy a blida, njekotre kżiczki, njeſchto druheje domjazeje nadoby a teho runja maliczkoſcże, a jenoż to, ſo je tajki ßławny khjeżor tute wjezy trebał, tole dawa jim wetſchu ważnoſż, hacż hdyż bychu wone wot ßameho ſlotu byke.

Jako bjechmoj naju wocżi khwilku nad daczu Pjetra wulkeho paßkoj, dżjechmoj dale, ßo rosryczowajo wo tym, ſchtoż bjechmoj widżałoj. Njehdże hacż do połojzy ljetuje, w tu khwilu ſkoro zyle ludżi próſnuje ſahrody pſchiſchedſchi, wuhladach ja, ſo ßo namaj jedyn knes ſe ßwojej knenju bliżi, a jako ja poſdżiſcho, jenoż hiſchcże njekotre krocżele pſched nimaj, ſaßo na neju pohladnych, pytnych ja, ſo je to Jeho majeſtoſcż khjeżor Alexander II. a jeho wyßoka mandżelſka Marja Alexandrowna. Ja to ßwojemu towarſchej khjetſje rucże ſchcpnych a mój poſtrowichmoj khjeżorſkeju mandżelſkeju ſ tym, ſo kłobuk ſejmowachmoj. Khjeżor, kiż bje wojerſzy wobleczeny, dżakowaſche ßo ſ tym, ſo ßo na wojerſke waſchnje ſ ruku mjezy dotkny, a khjeżorka, kotraż bje w cžornożidżanym płaſchczu, pokhili ßa trochu ſ hłowu pſched namaj. — Jako ja potom mojemu pſchecżelej wukładowach, ſo drje ßo hiſchcże żenje ſtako neje, ſo ßu ruſki khjeżor a jedyn južny, każ też jedyn łużiſki Sserb ßebi ſ dobom tak bliſko byli, dżjeſche też wjeliki knjas (wulkowerch) naßljednik Mikławſch a wjeliki knjas Konſtantin nimo naju, a predy hacż ſe ſahrody dowuńdżechmoj, ſetkachmoj wyßokeju khjeżorſkeju mandżelſkeju, ſ kotrymajż tón krócż wjelika knjagini Marja dżjeſche, hiſchcże jedyn krócż a to na tak wuſkej ſchcżeżzy, ſo ßo khjeżor, hacż runje bjechmoj mój po mózhnoſczi ſ boka ſtupiłoj, pſchi nimohiczu ſe ßwojim płaſchczom mojeho płaſchcża dotkaſche. Mój mózachmoj ßebi teho dla, każ predy, tak też woßebje njetko tych wyßokich knezich jara ßwjeru wobhladacż, a bje to mojemu južnoßerbſkemu towarſchej jara ſpodżiwne, ſo daloko a ſchjeroko nihdże żadyn khjeżorſki ßłużobnik, nihdże żadyn ſtrażnik widżecż nebje, ale ſo ßo khjeżorſka ßwójba be-wſcheho pſchewoda wukhadżowaſche. To pak ßo jeho ßłowjanſkej wutrobje pſche wſchu mjeru ſpodobaſche, dokelż bje jemu tole to najſjawniſche wopokaſtwo, ſo je ruſki khjeżorſki thrón woprawdże twerdże a krucze na luboſczi ruſkeho luda ſałożeny, a ſo to po tajkim żane hole ßłowo neje, hdyż ruſki poddan ßwojeho khjeżora „batjuſchka (luby nauko)“ mennje.

Khjeżor je woßebje wyßokeho, majeſtetiſkeho froſtu, kżjezjateje ſtrowoſzje a mikeho pohladanja, khjeżorka je też wulka a rjana a ta wjelika knjagini, kotruż wona ſa ruku wedżiſche, mjejeſche wubernje rjane a luboſne wobliczo; ſ zyła je rußowſka khjeżorſka ßwójba po ßwojej woßebnej rjanoſczi po wſchjem ßwjeczе ſuata.

Se ſymn w Peterſburgu hacż dotal hiſchcże ßurowje było neje, tola je to druhdże hóre; pſchetoż ſ Moſkwy piſaja, ſo maja tam 22 a wjaz gradow abo ſtopnjow ſymy. Smoleř.

Z Ameriki.

Sſerbſka kolonia w Tekßaßu 10. dezembera 1859. Cżeſczeny knеże. Hižom dawno ßmy my njetkotſi tudy ßo ſpryczeli, ſo chzemy „Sſerbſke Nowiny“ cżitacż. Ale naſch k. duchomny Jan Kilian je temu dotal napſchecżiwo ſtał, ſ dżjela dokelż wón te pryſłate, ſchkeredne naſtawki, kiż je Nowina huſto mjeła, nelubuje, ſ dżjelom pak, dokelż tón pſchißłodny liſt, kotryż je k. Helaßowa ſ New-Ulma w l. 1855 do Budyſchina piſała, we Nowinach wotcżiſchczany je a predy nam pſchipóßłany neje. Tu paperku, ſ Nowin wurjeſanu, na kotrejż k. Helaßoweje liſt wotcżiſchczany ſteji, je naſch duchomny mjera dla bes ßwojimi liſtami ljeta dołho leżo woſtajił a hakle nedawno mi pſchi ſkładnoſczi ßobu dżjelił. Wón ſ teho, ſo tón liſt, predy hacż je cżiſchczany, nikomu bes nami pſchipoßłany neje (je to treba? Red.), wudawarja Nowiny ſa naſcheho nepſchecżela (?) ſpóſnaje. Naſch duchomny je mi poruczноſż dał, Wam luby knеże, tole prajicż. A Waſcha ſchtrafa ſa to nahle (?) wotcżiſchczenje liſta knenje Helaßoweje dyrbi to bycż, ſo Wy też tutón mój liſt zyły a nepſchikrótſeny w Nowinach wotcżiſchczecż dacże. — Jeli ſo to cżinicże, dha chzemy Waſche Nowiny njetko cżitacż a Wam druhdy też powjeſcże ſ naſcheje kolonije pſchipóßłacż.

A dokelż lutherſka zyrkej we Sſerbach hacż dotal hiſchcże tu móz mjeła neje, ſo by njekajke zyrkwine pißmo, mjeßacżne abo tydżenſke, porodżicż móhła, (neſnajecże Miſſionſkeho Poßoła? Red.) dha dyrbimy Waſche Nowiny k pomozy bracż, hdyż Sſerbam njeſchto woſjewicż chzemy. K temu je też naſch duchomny we tutym cżaßu inſowany. Pſchetoż we Sſerbach ßo pecża poweda, ſo naſch duchomny naß wopuſchcżicż chze a ſo je liſty do Sſerbow piſał, jako bychu jemu tam blak wobſtaracż dyrbeli. Wón je mi poruczноſcż dał, temu napſchecżiwo ryczecż a tych jeho pſchecżelow, na kotrychż wón njehdże dowjerne liſty piſał je, ſjawnje nuczicż, ſo bychu jeho liſty, we kotrychż wón wo pomoznika piſał abo hewak njeſchto tajke prajił je, ſchtoż je k tymle merſazym ryczam ſkładnoſcż dawacż móhło, wſchitkim Sſerbam woſjewili. Tak by ßo pokaſało, ſchto a kak je wón piſał a ſchto ßu ludżo pſchimyßlili a pſchiſtajili, abo kak ßu jeho ßłowa wopak ſroſymili a wukładowali.

Ja pak też newjem, cżehodła by wón ſaßo do Europy cżahnycż chzył abo dyrbjał. Wón ma jow ßwoju wjeſtu woßadu, kiż napſchecżiwo wſchitkemu ſektirarſtwu (?) pſchi nim ſteji, wón ma wutwarene farſke

wobydlenje a farske polo k wužiwanju, na ßam ßwojeho skotu wulke stadło a je ßebi 104 akkerow kraja kupił, na kotrymž wón farmu saloża sa ßwoju żonu a dźiećzi na tón strach, hdy by predy nich wumrek. Pśchi farje je też nedawno zisterna t. j. ſ zementom wumurjowana studźenk hotowa sećinena, a 24. dźeń novembera tuteho ljeta ßmy nowu zyrkej sbjechnyli. Po sesbjechanju je nasch duchomny ryčź dźerżak, kotruž Wam, luby knježe, tudy bes jeho poruczności (?) ßam we ßwojim menje pschipóßćelu.

S tej próstwu, so byscheże nam njetko skerje a ljepe Wasche Nowiny pschipóßłaćź a ßo ßwjerneho sapłaćenja wot naß nadźeć chżyli, praju Wam ßwoju adreßu: John Charles Lehmann Cunninghams P. O. Bastrop Co: Texas, a wostanu we luboścźi Wasch pschećzel

Jan Korla Lehmann (Wićaz) z Dubow.

Pschispomn. redakzije. Hačrunje my nikomu k wuczehnenju do Ameriki a Australije neradźimy, podawamy tola po spodobanju listy, kiž wot Sserbow ßu a wo Sserbach ryča. Jeli ſ „pryslatym a schkerednym" rosryčowanje Hanßa a Motsa w hornim liśće mjenene, nochzemy ſ dalokimi ßerbskimi koloniſtami na injuriu skorźićź, hewak pak jich dla ßwój nowinarski programm na żane waschnje nepschemjenimy. —

Za dom a hospodarstwo.

Knot.

(Skónčenje.)

A hlaj, tak je knot wužitny! Wón żere kundroßy najradscho, tute schkódne waki, kiž ßu tu a tam tyßazy jutrow rjanych płodow saniczike, tyßazy schtomikow podkußale, milliony mejſtich brukow do ßwjeta póßłake, kiž potom ljeßy a sahrody wupuśćichu, tak so schtomy kaž koscheża stejachu! Pola naß tola tak śije neje, budże ujekotryżkuliż prajićź. To je wjerno, ale schkody doseć pak nam też ćinja, a ßnadź je to nasche sboże, so knot hischcze pola naß ßo zyle saniczićź neje dał. Hdyż kundroßy a mejśle bruki tak śije sakhadźeja, to ßu te kraje abo krajiny, hdyż ßu knoty zyle sahnali a tam je njetk saßo hajićź, haj ßamo kupowaćź poczni. Ale móże dha knot tak wele schkódnych wakow saniczićź? Haj, sawjesće! Kaž hižom tamny pschećzel knotow w Serb. Now. praji, so knot wschjednje tak wele zyroby treba, kaž ßam waži, je ćźista wjernosćź; haj hischcze wjaży: dwójży tak wele wschjednje sežere, kaž ßam waži, hdyż a hdźeż je zyroby doseć; a nima wón wschjednje tak wele, kaž ßam waži, dha wón wumre (abo ßłakne), haj predy wumre, hačź żadyn koreschk żere. — A tamny nepschećzel knotow w Serb. Now., kiž praji, schto by nastaćź dyrbjało, hdy bychu knoty ßo pschisporećź móhłe, kaž bychu chżyle, ßo nech ſ tym spokoji, hdyż shoni, so knot ßo żenje psches mjeru pschisporećź nemóże. — Jeho pschisporenje wotwißuje zyle wot bohatstwa jeho zyroby. Teho dla widźimy husto, kak knoty druhdy zyle ßo shubja bez wscheho sahanenje, a saßo, kak żadyn knotar druhdy nesamóże, te jemu poruczene pola a luki wot knotow ćźiste sdźerżeć; haj husto neje wulke roodźelenje we knotach bes wßami, hdźeż je loja a hdźeż je neloja. Ale też druhe waćźki ßu źradło knota; medwedźe, rybjaze waćźki atd. Kak wulku schkodu medwedź polam ćźini, je ſ pschißłowa najlepe widźieć, kiž praji: so wóska, kiž po drósy se schtyrimi kónimi jjedże, ſ konja śljese, hdyż medwedźa wuhlada, a jeho skónzuje. Rybjaze waki, runje tak jara schkódne nejßu, podkußuja pak tola też selinam korenja a žiwja ßo wot koreschkow. So pak też wuczeni ludźo sa knoty ryča, chżu njetk dopokasaćź.

Dr. Gloger, wele ćźeśćźeny a też wjedomny muż, je nedawno knižku wudał, kiž wschelake ratarstwu wulzy wužitne swjerjatka a ptaćźki wopische a je sakituje. Bes nimi je też knot, krahoł, haj ßam wróbel. Tuta knižka je posdźisscho też we wuczahu wuschła a płaći tajki wuczah jenoż 3 nßl. Tuta knižka je w druhich krajach ßo jara kupowała a to najbóle na poruczenje wyschnoscźow. W Sakſkej je ßo tuta knižka też wot wyschnoscźe pokhwalika a jeje rospschjeścźowanje radźene. Wele ćźeśćźeny generalny sekretar ratarskich towarstwow, knježerski radźićźel Dr. Renning w Dreźdźanach, w naschim ćźaßu najßkawnischi ratař, je spomnenu knižku wjazy króć ratarjam poruczał. Hdyż tajzy mužojo, praktiſzy kaž theoretiſzy najsdźelanischi nascheho ćźaßa, kotrychż też hewak wulzy khwalobna smyßliwosćź pscheczźiwo wschjem stawam stata wodźi, sa jenu wjez ßwoje ßkowo wele króć sjawnje dadża, dha dyrbi ta wjez tole też wjesće ważna byćź.

A wona je też ważna; pschetoż te penesy, kotreż gmejny ljetnje knotarjam wudawaja, bychu ßo wele wužitnischo nałożićź hodźiłe. Ja chżu spytaćź pschichodnje na to spomnićź: na kajke waschnje. — So wot tyßaz ratarjow ljedom jedyn mi budże prawo daćź w tym, schtoż njetk dopokasaćź pytach, ja doprjedka wjem; a ßamo lubo mi budże, hdyż tón abo tamny, niz ßamcho me, ale też druhich wele shonenych praktikarjow pschepokaże, so ßo molimy. Ale to proschu: jenoż ſ krutymi derje pschepytanymi sałożkami. — Ke kupenju spomnjeneje knižki wot Dr. Glogera hischcze junkróćź radźu, a to niz runje knota dla, ale wele druhich swjerjatkow dla, kotreż pak wotroseźeny ćźłowek, pak nasche hólećźata pscheseźjehaja a saniczuja a psches to wulku schkodu we ßwjecze naćźinja, kotruž pak my, pak hałe te narody po nami budźeja hórzy wotpokucźićź dyrbećź.

Też jedyn ratař,
kiž je hižom wele ßykł a też druhdy w knotwischćźach

Přilopk.

▭ Nesboža na morju ßu lonje žalostnje wulke a rosschjerne byle. Shubene djechu 2320 łódjow, wot kotrychj 1301 jendželskej a 472 franzowskej marini pschißłuschachu. Wot poßlenschich djechu 109 łódjow na wyßokim morju a 363 pschi brjehach. Spalichu ßo lonje 9 franzowskich, 39 amerikanskich, 21 jendželskich a 44 łódjow druhich ludow, wschitkich w hromadje 113. Wot parołodjow, kiž shubene djechu, djechu 11 franzowskich, 23 amerikanskich a jenželskich.

* W Schlesynskej drje skocžazy mór, kiž je tam žałostnu schkodu naczinił, saßo wotebera; tola nebudjeja ßo po wosjewenju wyschnoscje jeho dla, dokelž je strach pschedzo hischczen wulki, žane wiki s howjadym skotom wotdžerżecj 1. febr. w Polkwizy a Lignizy, 6. febr. w Shorelzu, 13. febr. w Parchwizy, 20. febr. w Lähnje, 15. a 16. febr. w Greifenbergu, 21. febr. w Lubinje 22. febr. a w Bunzławje, 27. febr.

⊙ Pschi poßlenim ludliczen'u w Sakskej (3. dezbr. 1858) naliczi ßo 2,122,148 hłowow, 82912 wjazy hacj w ljecze 1858. Potajkim pschindu w pscharjesku na quadratnu milu 7495 wobydlerjow, na 10,000 akerow pak 7,812. Na wßach djechu 1,350,880, w mjestach pak 771,268. Sakska ßtuscha potajkim k tym krajam, kiž maja najhuscžischе wobydlerstwo. W Europje ju jenoż Belgiska pschetrechi, tež ßu jenoż w Chinje a ranischej Indii njekotre krajiny, kiž ßu tež hischcze huscžischo wobydlene.

□ Sslawny theatralny hrajer Bogumił Dawison chże ßo s Drježdjan do Parisa pscheßydlicz a njemske dziwadła wopuschcj cj.

△ Pola Kaminy w Pomerskej ßu kruch jantara (Bernstein) namakali, kiž 22 ℔ cjehne a je kaž mały kaschczik wulki. Pößlachu jón do Barlina.

‡‡ W ßydomlietnej wójnje ßu po wobliczenju, kotrej generalmajor s Dieskau pruskemu kralej, staremu Fritzej, w ljecze 1763 na jeho žadanje sczini, Pruszy 68,227¾ zentnarjow p lwera pschetrebali.

* Nowa organisazia w pruskim wójsku smjeje ßo takle: Pschisporenje abo powerschenje linije budże w mjernych cjaßach 30,000 muži pola infanterije, 5000 koni a k najwyschemu 1000 muži sa artilleriu wumoscžecj. Infanteria pschiwsaczom tselzskich battaillonow budże potakim njehdże 12,5000 muži wobpschijecj, kavalleria 24,000 koni, artilleria s pionirami 16,009, ta nowa linia w hromadje njehdże 165,000 muži. Ssylnosci jenotliwych bataillonow pola linije w mjernym cjaßu budże dla pschisporenja bataillonow na 500 tselbow a na 534 muži pomenschena. Tale organisazia ßo hacj k meji t. l. wuwedże, tak so bychu ßo potom k bitwi wukotowani do wójny trebacj mohli: 252 bataillonow infanterije, 224 schwadronow kavallerije, 135 batteriow abo 1080 kanonow, najbole najnowischeje konstrukzije, w summa 250,000 muži pjeschkow, 30,900 sjednych, 45,000 muži artillerije, potajkim w hromadje 350,000 muži. K temu pschindu 80 sastupnych bataillonow, kożdy 800 muži sa kożdy regiment linije, bes tym so mjejeschcaj hacj dotal kożdy regiment linije a k nemu ßluschazu regiment wobery tajki sastupny (Ersatz) bataillon. Tež we intendanturach budże wschelake pschemjenene.

* We Bonnje je 29. jan. tamnischi professor philosophije a stawisnow Ernst Moritz Arndt, 90 ljet stary, wumrek.

* Wotstupeny franzowski minister Walewski, kiž je pecza nemandjelski ßyn stareho Napoleona, nima niz mene hacj 30 wulkich rjadow (ordenow) tak so, by je chżył wschitke na dobo ßebi spowischecj a noßycz, nebychu na nim (na prjedku) ruma dosc mjele.

† Na żelesnizy nedaloko Lebringa je so tole nesbožo stało: Tsilsetne djeczatko jeneho nakedzbowarja djesche, newobkedzbowane wot ßwojeju starscheju, krótko predy cjahomaj, kotrajż ßo tam kschiżowaschtaj abo setkaschtaj, na kolije, ßydże ßo potom njehdże 50 krocżel wot tam, hdżż mjejeschtaj cjahaj setkowacj, na kolju a hrajkasche tam s kameschkami. Bérsy potym pschinaschtaj cjahaj; nakedzbowar khwatasche s khjeże, so by wujimadło kolijow naprawił, wuhlada pak hnydom k ßwojemu postróżenju w njekotrej sdalenosczi ßwoje hrajkaze djeczo w najwetschim straschje. Sstużbna pschißłuschnosc a nanowe saczucze wojowaschtaj w jeho wutrobje; tu nebje żadyn cjaß k dalischemu rosmyßlenju; nakedzbnik slecza k wujimadłej, wotwobroczi psches jeho naprawenje strach sa puczowarjow — jeho djeczo pak leżesche pschejjedżene a rostorhane psched jeho wocjomaj.

□ Remeßlny sakon (Gewerbeordnung), kotryż chże sakske knježerstwo pschichodnemu ßejmej k wuradżenju pridk pokoliczj, je na hischcze bóle liberalne prinzipije sałożene, hacj je jeho prjeni naczisk mjejesche. Wón budże ßo w hłownych wjezach nowemu rakuskemu remeßlnym sakonej pschisankujecj.

† W Lawrence we Amerizy, w stacze Massachusetts, je ßo 10 jan. žałoßne nesbožo stało: Saßypny ßo tam fabrikne twarenje „Pemberton Mills" a pореba nimale wschitkich ludzi, kiž w nim bjechu, pod ßwojimi rospadankami. Jich rosmeczene cjeła buchu skarami won wożene. Njehdże na 200 muži buchu na mjesczje moreni. Bjechu pak w tym twarenju 7—800 djelacjerjow, jako ßo to poda, nutska. Na 2000 ludzi wuhrebowachu potom tych saßypnenych a poskiežowachu jim pomoz A so by ßo žalosczje mjera pschepelnila, wumdże hischcze woheń w fabrizy. Jedyn wot tych, kiž bjechu saßypneni a na ßwojim wumożenim sadwjelowasche, bje ßebi, so by ßwojim žałosczjam konz czinił, krk pscherjesnył. Hischczen żiwy bu won wuczehneny, wumre pak bórsy. Na 50 ljekarjow pytachu a sawobwalachu tych franenych a roslamanych. — Po nowischich powesczjach ßu tam 55 ludzi wo żiwenje pschischli, 165 buchu bóle abo mene cżeżzy franeni, 65 nejßu hischczen namkani.

* Po najnowischich slicjbowanjach, kotrej je rußowsske knježerstwo sczinicj dało, wumoscha wschón statny dół w Rußowskej, konsolidowany tak derje kaž wißazy, 1,463,608,534 rublow.

† Pschi Hornym Lichtenawje pola Chemnitzy bu 21. jan. weczor jedyn straznik wot lokomotivy doßahneny, pschejjedżeny a hnydom moreny. Passagierojo we wosach saßłyschachu jenoż kschik jeho pschibjeżażeje żony a hijom bje ßo nesbožo stało.

‡‡ Bes starymi 1tolerskimi paperjanymi penesami, kotrej buchu hacj k 5. novembrej 1859 nutsscjehnene, je jich psches 2000 wopaczných. Tola chże je mjesto Chemnitz pschijecj a s dobrymi hotowymi penesami wuplaczicj.

⊙ W Pruskej ßu sa to, so by ßo pola wojakow (pjeschkow) boczny teßak wotstronił a mjesto neho bodak (bajonnet) w jeho nóznjach, noßył; wyschzy pecza revolvery (pistolije, s kotrychż ßo wjazy krócż saspochi tsjelicz hodzi) dostanu.

Nawěštnik.

Krajnoſtawſki bank.

Wumjenenje bankowkow (banknotow).

Noty krajnoſtawſkeho hypothekſkeho banka w appointach po 5 tolerjach (5 tolerſke bankowki), po woſjewenju wot 15. novembra 1850 wudate, ßu ßo pſches trebanje wotwužile a dyrbja ßo teho dla nutsſczahnycz reſp. na nowe noty, kotrychž wopißanje je tu pſchidate, wotmjenicž.

Na podložku bankowych ſtatutow wot 16. junia / 30. auguſta 1857 ßo teho dla mjejiczerjo (wobßedžerjo) tutych notow proſcha, ſo chzyli teßame jich wumjenenja dla

hacž k 31. meji 1860

w Lipſku: pola kneſow Becker & Comp. a
kneſow Schirmer & Schlick,
w Dreždžanach: pola kneſa M. Schie,

a **najpoſdžiſcho hacž k 31. julijej 1860**

w Budyſchinje: pola bankoweje kaßy,

kotraž poßleuſcha budže je tež kóždy czaß ſ hotowymi peneſami wotmjenecž, poſkiczicž, ſ tym hroženjom, ſo budža ßo po 31. juliju 1860 wſchje hacž tehdom nepoſkiczene noty ſa nepłaczaze wuprajicž.

W Budyſchinje, 19. januara 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk. markhrabinſtwa Horneje Lužizy.
ſ Thielau.

Wopißanje nowych bankowkow.

Prjedkna ſtrona je w koporowym cžiſchczu cžorna wuwedžena a ma we wobłuku, wot arabeſkow w reliefmanirje ſtworenym, na ßmužkatym dnje tele ßłowa:

Gegen diese

BANK-NOTE

zahlt

die landständische Bank zu Bautzen

FÜNF THALER

im 30-Thaler-Fuss

jedem Inhaber auf Verlangen sofort baar aus.

Das Directorium.

v. Thielau. v. Loeben. J. Schilling. Ehrig.

W polach wobłuka ſteji horkach na ßmuſchkatym dnje:

„Landständische Bank des K. S. Markgrafthums Oberlausitz,“

delka na reliefnym dnje:

„Garantie des gesammten Grundbesitzes des Landkreises“

a w dwjemaj medaillonomaj, kotrajž ßo wot figurow, w reliefmanirje (wucžiſchczu) wuwedženeju, džeržitaj, wupyſchenu 5, kaž tež wyſche wobłuka poſnamjo Lit. G. a bježazu liczbu (nummeru).

Na ſeſadnej ſtronje ſteja w cžornym cžiſchczu te ſłowa:

BANK-NOTE

über

FÜNF THALER

a ſpody na fundamencze (podnožku) ſeriowu a foliowu nummeru wobpſchijazym, wopon markhrabinſtwa Horneje Lužizy.

Na wobimaj ſtronomaj wopona namaka ßo arabeſka w módrym cžiſchczu ſ 5 na pißanym dnje.

Drewowa aukzia.

Pjatk 10. februara 1860

dyrbja ßo na hermanczanſkim revierje ca. 100 loßow brjeſoweho puſchczomneho drewa, 100 ßukocziſtych thójnowych klozow a dzielba thójneweho, wot klozow wot padneho drewa a loßach ſjawnje na pſcheßadzowanje pſchedawacz. Sapoczatk je rano w 9. hodzinach. Wſchitke druhe kupne a ſapłaczne wumjenenja ßo w termii woſſewa. Hromaduſeidzenje je w korczmje we Hermanczach.

Schimmrigk.

Drewowa aukzia.

Dzeń 14. februara t. l. dyrbja ßo na bartſkim revjerje njehdze 80 kóp, a dzeń 15. februara t. l. na nowoweſczanſkim revierje njehdze 90 kóp twerdeho walczneho drewa na pſcheßadzowanje pſchedawacz. Na kupenje ſmyßleni chzyli na wobimaj dujomaj rano w 9 hodzin. w korczmje w Dubrawzy nutsnamakacz.

W Barcze, 2. febr. 1860

Hrabinſke ſ Lippeſke hajniſtwo.

Wiedemann.

Drewowa aukzia,

na kotrejż tez njeſchto wojnarſkeho drewa a thójnowych klozow prjódk pſchiñdze, ſmjeje ßo na rycjerkuble w Dobroſchczach pola Neßwaczidła

pondzelu, 6. februara t. l.

wot rano dzewczich hodzinow. Shromadzisna: pſchi Sſernjanſkej ſchczejzy.

W Dobroſchczach, 30. januara 1860.

Sarjadniſtwo tam.

Aukzia.

Dzeń 12. februbra t. l. popoldnju dwjemaj dyrbja ßo w Bjelej Herje we webydlenju Handrija Duczmana möbelje a draſta, k ſawoſtarenſtwu nebo Hany ſwudoweneje Wagnarki ßluſchaze, pſches weßne grychty na pſcheßadzowanje pſcherawacz. Glaſař, rychtař.

Pjatk, 10. februara t. l.

dyrbi ßo we weßelanſkej holi, pſchi tranjowſkej dróſy, thójnowe ſchtomate drewo w loßach na pſcheßadzowanje pſchedawacz, czemuż ßo k ſapłaczenju móziczi kupzy pſcheproſchuja. Sapoczatk rano w 9 hodzinach. Kupne wumjenenja ßo w termii woſſewja.

Herrmann.

Sahrodniſka ziwnoſcz cziſl. 42b. we Wujesdze pola Lubija je pſchedata. Burſke kubło cziſło 32 tam pak budze ßo 6. februara t. l. na pſcheßadzowanje pſchedawacz.

Matzkez herbojo we Wujesdze.

W Rodezach pola Bukez je ſahrodniſka ziwnoſcz, kiż ma na 13 kórzach arcala 160 dawkich jenojczow, bes wumenka na pſchedań Wſcho daliſche ſhonitſch pola wobßedzerja **Jana Wenki** tam.

☞ 9 kop khojnowych walczkow, à kopa po 1 tol. 15 ßl., ßu na ſnezim revjerje we Wyßokej pola Rakez na pſchedań. Kupowarjo chzyli ßo na rychtarja. Mjeta tam wobrocziz.

Nown czjeſkown rybu (czjeſkowz),

bjeku a mjaßnu, porucza ke kupowanju

J. G. Klingſt Nachfolger, na bohatej hrßy.

☞ Jena dencika a njehdze hachtel hejduſchki w mjeſchku buſchtaj ſandjeny budyſki hermank na wopaki wós datej a móje woboje tón, kotremuż ßluſchatej, po ſapłaczenju wulożkow ſaßo doſtacz pola pſchedzenaka Jakuba Nowaka w Sslyczinje.

Pſcheproſchenje

na bal a karpjazu hoſczinu, jutſje nedjelu 5. febr, w hoſczenzu w Bukezach, ſ hudzbu zyłeho 16. battaillona leibbrigady.

Wo bohate wopytanje proßy

Lehmann, hoſczenzar.

Praſchenje.

Kak pſchiñdze to, ſo ßo, hdyż w michalſkej zyrkwi jedyn zuſy knes, woßebje kandidat prjeduje, to jenoj, każ pſched tydzenjom, w njemſkich a niz tez w ßerbſkich Nowinach woſſewja? Czeho dla neſtane ßo tajke woſſewenje tez w Serb. Now? —

Njekotſi ſ michalſkeje woßady, kiż ßebi jenoż Nowiny djerża.

☞ Pſchichodnu nedjelu, 12. februara, ſmjeje rachlowſke miſſionſke towarſtwo we młynje w Jenkezach ſhromadzisnu, do kotrejż ßo wſchitzy pſchecżelżo miſſionſtwa pſcheproſchuja.

W Jenkezach, 2. febr. 1860.

Sjawny djak.

Hdyż podpiſanaj, kotraż pſches wohnjowe neſboże na 20. meji 1959 tak wele ſhubiſchtaj a ſchkodowaſchtaj, ſ tutym ſjawnje wuſtnawataj, ſo ſtaj na to wot hnaſchczanſkeje gmejny 8 tol penes, 52 wollepow ßłómy a 44 walczkow ßyna; wot Ramſcha w Dobroſchi 12 wollepow ßłómy; wot Holanda w Dobroſchi ½ kórza bjernow a ½ tol. penes; wot Förſchtarja w Dobroſchi 8 wollepow ßłómy a 5 walczkow ßyna; wot huſczanſkeje gmejny 3 tol. penes, wot wulko- a malodebßczanſkeje gmejny ſ Lejnom 5 tol. 20 nßl. 5 now. penes, wot malo-jiczinſkeje gmejny, ſ wuwſaczom cziß. 2, 10, 11 a 16., 1 tol. 24 nßl. darene doſtałoj, prajitaj tez hnydom ſa wſchitke tele ßmilne dary ſ tym pſchiſpomnenjom, ſo ſtaj tez hnaſchczanſka czeledź a tudomny młody lud ſa tſioch ßobu wotpalenych czeladuych pola bura Michała Liebſchje, kiż pſches wohen tez wele ſhubichu, 3 tol. penes hromadu nadakoj, wſchitkim ſpomnenym daricżelam ßwój najrenischi, najwutrobniſchi djak, ſ tej próſtwu, ſo chzył jich wſchitkich tón Knes pſchede wſchitkim podobnym a druhim neſbożom ſtajnje hnadnje ſakhowacz.

W Sslónkezach, 2. februara 1860.

Pjetr Schuſter a Michał Liebſcha.

Wot redakcie.

Našim dopiſowarjam. Prosymy, za byšće so po prawopisu Nowin złožowali a po możnoſći čitajomne rukopisy připoſłali. Pomysliće, zo naši sadžerjo ſerbski njerozemja!! Čas, kiž sebi z wostudłym porjedźenjom komdźimy, bychmy rad na wobsah Nowin nałożeli. Ničo za złoł — H.

Čisć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. póśe 7½ nsl.

Čisło 6. **11. februara.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Pod Čornobohom. Z Rakec. — Dopisy. — Serbske pismowstwo. — Za dom a hospodarstwo. — Čeho dla Zdźeri žane wroble njesu? — Dopis XXVII. — Přilopk. — Spěwy. — Hans Depla a Mots Tunka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi atd. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Skótuy mór neje w Čzechach dale pokročował a też w tych krajinach, hdyž bjesche, spjeschnje pschestawa. Po tajčim je strach rosschjerenja tuteje khorosče a jeje sawleczenja do Sakskeje sbožomnje nimo. — Ministerstwo penežnych naležnoscjow wosjewja, so ßo žane listy krajneje renty (Landrentenbriefe), wjazy newudadza. — Kronprynz a kronprynzeßyna staj 4. t. m. do Karlsruha na pohreb wulkowójwodki Stefanije jjeloj.

Pruska. Prynz kněžer s wójnskim ministerom na wuwedženju reformow džjeła. — Na ßejmje ßo niczo wulke hischcze wuczinilo neje. Też adreßa, kotruž chzyschе jena strona dla „njemskeho praschenja" knježerstwu podacz, ßo njetko newotposczele. — Pruske nowiny powedaja też wele wo italskich naležnoscjach a wobkruczuja, so chze ßo Pruska pschecziwo pschisanknenju Savoyskeje a Nizzy k Franzowskej wuprajicz. Schtož druhe italske sarjadowanje nastupa, je pecza też bes tymi móznarstwami (Hl. niže), kotrež ßo s nametami Napoleona a Viktora Emmanuela spokoja.

Rakuska. Khježor je pólneho marschalla ßwobodneho k. s Heßa se ßłužby najwyschscheho quartirmischtra puschcził, dokelž je hižom stary a ßłaby. Na jeho mjesto pschińdże pólny brónjownik baron Benedek, po narodnoscji Wuher, kiž je ßo w poßlenej wójnje jara wusnamenił. — We Benezijskej wustajeja Rakuschenjo metschu wojerstu a polizajstu móz. We Veronje a Benedigu nemjerniłow pilnje jimaja; nedawno bu njehdże 100 tajkich do Čzech wotwesenych. Knježerstwo dyrbi tam kedžbne bycz, dokelž Sardinska sjawnje ludźimuczerstwo podpera a dokelž ßo s wjestoscju poweda, so w naljeczu nadpadowanje Venezijskeje s lombardskeje a ßredžnoitalskeje strony sapočne. Jeho dla wobtwerdžuje knježerstwo też Tyrolsku, kotrejež połodnischa połojza je s Italanami wobydlena. — Wojerske konje neßmjedža žane wjazy pschedawane bycz.

Italska. W italskich naležnoscjach je Franzowska se scjehowazymi nahladami Jendželskeje, kaž to lord John Russel w parlamencze (ßejmje) wosjewi, zyle psches jene: 1. Ani Rakuska ani Franzowska neßmjetaj ßo bes pschihkoßowanja druhich wulkomozow s mozu do italskeje wjezy mjeschecz; 2. po smjerowanju Italskeje dyrbi Franzowska ßwoje wójsko wot tam domoj scjahnycz; 3. do sarjadowanja Venezijskeje neßmje žane zuse móznarstwo ryčecz. Jendželska chze hischcze, so Sardinska predy neßmje do emilijskich krajow sakročicz, doniž neje lud sa nju wothkoßował. To budža drje Sardinjszy saßo wobstaracz?! Pruska je s hornimi punktami spokojom a też wot Rußowskeje ßo teho nadžija. — Franzowska je do Italskeje s nowa njeschto kanonow a wojakow poßłała. — Sardinszy wyschkojo pomhaja ßredžnoitalske wójsko srjadowacz. — General Goyon, kiž w Romje franzowstu wobßadku nawěduje, chze se ßłužby. — Sardinski kral pojjedże hižom saßo do Milana (Mailand) a potom najskere też do emilijskich krajow. — W Sardinskej a wobßebje w Lombardskej je wscho na nowu wójnu pschihotowane. — W Neapelskej bywa pschezo nemjernischo.

Francowska. To sda ßo po franzowskich nowinach wuczinena wjez, so staj hižom konsche ljeto Napoleon a Viktor Emmanuel (abo po prawym minister Cavour) ßej wotryčzałoj, so Franzowska Savoysku a Nizzu jako myto sa wuskutkowane pschisanknenje ßredžnoitalskich krajow (a też Venezijskeje!) dostane. Franzowske knježerstwo hižom rosemi, na kajke waschnje dyrbi wothłoßowanje Savoyskich, k kotremuž drje skónčznje pschińdże, k ßwojemu ljepschemu wobroczicz. — W Italskej je 60,000 franzowskich wojakow. — We wschjech arsenalach kneži džjeławoscz.

Španiska. W Madridu a zyłym kraju je radoscz. Po njekotrych dobytych bitwach ßo Marokkanojo zyle sbiczi. Mjesto Tetuan je ßo podało a bu wot Schpanjanow wobßadžene. Tuczi ßu też 800 stanow (zeltow), kanony, kamele do ßwojeje mozy dostali. Bratsja marokkanskeho khježora ßu czekli.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Dżeń 24. januara bu tudy rano 1/4 8 hodż. pschi jaßnym nebju k półnozy njekajki meteor, ßwjetła podołhojta kula, kiž wot dołheho weczora ke krótkemu ranju leczische, widżena. Jako ju wuhladachu, woteberasche jeje ßwjetło hižom khjetro, kur sa ßobu czehnjo; krótko po tym saßwjeczi ßo pak saßo w jaßnischim, reneschim ßwjetli a czehnische mene kura sa ßobu. Najpredy bje khjetro wyßoko, potom pak czehnjo spadowasche a sdasche ßo, so je, dokelž ßo daloko bycz nesdasche, na polach bes tudomnej khorej khježu a Hownjowom k semi pschischka. We Hownjowje tola nichtó smija nima?!

Pod Čornobohom. Tež we Wujeschku, Ssowrezach a Brjesowje ßu tež njekotre woßoby, woßebje dżjeczi na jjetra, w poßlenschimaj wßomaj tež na scharlachowu symnizu stkorike. Tola ßu jjetra tu a we wokolnosczi peczja saßo we woteberanju.

Z Rakec. Dżeńß psched tydżenjom, w nozy wot 3/4. t. m. w 1 hodżin., pytny nasch nózny strażnik, so ßo na domstkim tudomneho klamarja Schmidta jara ßylnje a pschе wschu mjeru móznje s wuhnja won kuri. Jako bje Schmidtez ludżi se spanja wubudżił, widża czi, so ßo we wuhnju hrjady abo ßasy, każ tež wuhen ßam a w nim wißaze półcze żehla a pala. Duż ßu nusowani, haru czinicz; ale wschitke prózowanja, woheń podußycz a pschemóz, bjechu podarmo: domske a podlanske twarenja ßo do czista wotpalichu. Wulke shożo bje, sa bjechu tsjechi se ßnjehom pschikryte a wjetr tak stejesche, so bje woheń druhim twarenjam mene straschny. Nascha nowa ßykawa czinesche a pomhasche, schtož jenoż mózesche — potom hdyż bje jenoż k wohnej pschischka. Czim bóle sakhadżesche nasch bubon, kiž nam, wot njehduscheho wojerskeho djeła tudomneje kommunalgrady wotpoczowajo a w skkadże leżo, tón krócz, nóznemu strażnikej poruczeny, wreskotajo saßo prjenju ßłużbu wopokasa.

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 22. januara 1860. Nihdże drje wetschu mjescheninu wschelakich ludow nenamakasch, dyżli w Petersburgu. K teho wopokasmu mózu hnydom pschikład s hoscżenża dacz, w kotrymż ja bydlu. Hoszenżar je Njemz a jeho mandżelska je Ruska; sa wyscheho służobnika je Ruß a s menom Matwej (Mathej), sa druheho służobnika Franzowsa s menom Louis, sa tsecżeho Finna abo Ežuchonz s menom Jakub; sa pohoncża je Tatar s menom Ali, sa wrótnika je Schweda, sa dwórnika Ruß Iwan, sa bjeharja Ruß Flegon, kuchar a jeho żona staj tež ruskaj, teho rumja tež wobej pkókarniczi, dale tež dwje służobnizy s menom Azinja a Olona, tsecża służobniza pak je Schwedka a rjeka Karola. Petersburg ßam je na finnskej semi sałożeny a wokoło neho bydla hischcże dżenßnischi dżeń Finnojo, wot Rußow Ežuchonzy pomenowani, a woni ryczа ßwoju ßamßnu ryczj, hacż runjeż rusku tež rosemja. Jich je njehdże 2 millionaj w Finnlandii a w petersburgskej gubernii bydlazych a woni maja w tu khwilu 10 nowinow. K Finnam (Ežuchonzam) słuscheja tež Syrjanojo, Wotjakojo, Wogulojo, Ostjakojo, Czeremißojo a Mordwinojo w Rußowskej, a Madżarjo we Wuherskej; ale jich ryczje, hacż runje k jenemu korenej słuschaze, ßu ßo tak daloko wot ßo sdalike, każ njehdże njemska wot słowjanskeje, tak so jedyn finnski dialekt druhemu niczo pomhacż nemóże. Finnska narodnosczj teho dla żenje żanu ważnosz dobycz nemóże, dokelž ßo te wschelake finnske splahi po ßwojej ryczi wjazy sjenoczicz nehodża a jedyn finnski splah s literatury (s knihow) druheho finnskeho splaha czerpacz nemoże. Duż maja ßo wuherszy Madżarjo, kiž psches 4 millionow licża, wele bóle wo ßwoju narodnosczj bojecz, hacż łużiszy Sserbja, kotrychż je tola jenoż ljedy 200,000 duschow; pschetoż łużiszy Słowenjo rosemja lóhko ryczj wschjech druhich słowjanskich, psches 80 millionow liczazych splahow a móża s jich knihow wschjednje nowu narodnu móz czerpacz, — Madżarjo pak se żaneje strony żadyn pschiberk nimaja a dyrbja ßo skónczinje poßkowjanschczicz, hacż runje bychu woni njetkole wschjech wuherskich Słowjanow najradscho pomadżarili.

Rußowske khjeżorstwo ma w tu khwilu 71,243,616 wobydlerjow. Tuczi ßu po wetschej dżjelbje Słowenjo a to 60 millionow ruskeho, 5 millionow pólskeho a njehdże 100,000 duschow juznoßkowjanskeho splaha. Druhy wobydlerjo ßu Finnojo, Litawszy, Rumanojo, Grichojo, Schwedojo, Zyganjo, Eskimojo atd. Njemzow je w Rußowskej wscho do hromady 650,000 duschow.

W Rußowskej mjeri ßo pucz po werstach, s kotrychż njehdże 7 na jenu njemsku milu dże. S Petersburga do Móskwy je po żelesniży 607, s Petersburga do Warschawy po schußeju 1075, a s Móskwy do Warschawy 1189 werstow.

Ja tudy psches schtyri mjeßazy skoro żaneho słónczka wohladak nejßym, dokelž bje nebjo stajnje pomroczene, tak so ßo mi husto doscz po słónczinym ßwjetlje, móhł rez, stysksche. Njetko mamy jaßne dny, ale s nimi je tež wetscha syma pschischka. Wona dżerżi ßo tudy tak wokoło 20 gradow, dale wot morja (pschetoż Petersburg leżi na morjowym brjohu) maja pak 28 haj 30 gradow symy. — Ludżo ßo mi tule bóle smersli sdachu, hacż pola naß doma, pschetoż wot mjeßaza septembra tu wschitko hižom w pelzach khodżi, a to niż jenoż samózni, nje, tež kóżdy prosceŕ, a to niż jenoż mużojo, ale tež wschje żony a dżjeczi. Schtóż tudy teho dla w pelzu abo w czopkopodschitym mantlu s pelzowym khornarjam nekhodżi,

na teho wschón lud ſ dźiwanjom hlada a kóždy, kotryž jeneho ſnaje, jenemu ſe ſaſymnuenjom abo ſ khoroſzju hroſy. Ja dyrbjach teho dla też ßwój doſcź czopły pſchewoblekał pſchemjenicź a ßym ßebi wulki a dołhi, tołſto ſ watu podſchity mantl ſe ſchjerokim pelzowym khornarjom ſa 40 toleŕ kupił. To je hižom po naſchich ſakſkich płaczińnach drohe a mi penesy doſcź żel czinjachu; ale ja hinak ſkutkowacź nemóżach, jeli chżnych ßo jako pſchiſtojny człowek na haßy pokaſacź. Hdy bych ßebi ja pelź kupicź chżył, dha budźich ſ najmeńſcha 220 toleŕ na njón ważicź dyrbjał a to bje mi penes tola wo prawdźe ſchkoda. Pelży ſa 800—1000 tolerjow móżeſch kóždy dźeń we wulkej mnohoſzi widźicź a kóždy trochu ljepſchi mjeſchczan ma pelź, kotrehoż bobrowy khornaŕ 200—300 tł. khoſchtuje. Żaneho wojerſkeho wyſcheho a żaneho ſemjana bes tajkeho droheho khornarja newidźiſch.

Ja horka ſpomnich, ſo ßo mi tudomni ludźo bóle ſmerſli ſdachu, hacź naſchi Sſerbja doma, dokelź w ſ ch o w pelzach khodźi, ale njetko widźu ja, ſo ſ tudomnej ſymu żane żorty nejßu. Ja bjech menujzy dźenża na haßy, kotraż Newſkij proſpekt rjeka, pobył a ſymy dla, każ wſchitzy druſy ludźo pelzowy khornaŕ mantla horje wuhormył. Jako domoj pſchindźech, bje mi broda k pelzej khornarja pſchimerſnyła (wot pary, pſches dychanje naczinenje a potom ſmerſleje) a ja dyrbjach po ſaſtupenju do jſtwy khwilku na roſtacze poczakacź, dokelź budźich ßebi hewak brodowe włoßy abo khornarjowy pelź wobtorhacź mohł. — Ludźo maja tudy wſcho derje pſched ſymu wobarnowane, jenoż nóß ßo derje wobarnowacź nehodźi, ale kuka druhdy bóle do ßwjeta won, hacź je jemu dobre. To ßym dźenża też na człowieku pytnył, kotremuż jedyn iſwoſchczik nóß khjetro ßylnje ſe ßnjehom maſaſche, dokelź bje ßo tón bjelicź, to je: woſabecź, poczał.

Ja ßym wo tajkim ſkutkowanju hižom predy ßkyſchał, ale to ßamo ſa baßniczku dźerżał; njetko ßym pak ßo ßam pſcheßwjedcził, ſo tudy pſchi wulkej ſymje kóždy ßwojemu blišſchemu ßwjeru na nóß hlada. Smoleŕ.

Ze Sankt-Petersburga 26. januara 1860. Wczera ßym S s a m o j j e d o w, praj: ż i w y c h S s a m o j j e d o w widźał. Ja chżych, każ ßym na to hižom w jenym predawſchim dopißu ſpomnił, po prawym ſ njekotrymi tudomnymi ſnatymi k ładożſkemu jjeſoru dojjecź, ſo bych tam tajkich ludźi wohladał; ale to njetko treba neje, dokelź ßu woni ßami ßem do Petersburga pſchijjeli, tola niż ſ pßami, ale ſe ßobami (Rennthiere) abo ſ olenjemi, każ Ruſzy praja. Jich je njeſchto familliow a woni ßu ßwoje j u r t y na lodźe rjeki Newy ſeſtajeli. Tajke jurty ßu teje formy każ zokorowy kłobuk a wobſtawaja ſ kože, kotraż je na żerdźe, do kola ſeſtajane, twerdźje pſchicźinena. Pſched jurtami ſteja ßanje a ßoby a bjechu do kóždych ßani ſchtyri ßoby ſapſchehnene. Ssanje ßu jara lohko twarene a ſe ßobowej kożu pſchikryte, ßoby ßu pak zylje na naſchich jelenjow podobne, tola ßu wone ſchjereje, haj ſkoro bjeleje barby, a jich rohiſna nejßu tak tołſte, każ je jelenje maja, ſa to pak, ſ najmeńſcha po mojim ſdaczu, wo njeſchto dljeſche, dyżli jelenjaże. Ssamojjedojo bjechu ßem pſchijjeli, ſo bychu tudy wſchelake kożje pſchedali, każ też teho dla, ſo bychu tym, kiż bychu żadoſcze dla dźiwnu ßamojjedſku draſtu kupicź chżyli, tajke draſczenje na kupenje poſkicźili. Wyſche teho ſpekulirowachu woni na to, ſo budże drje ßo tón a tamón na jich ßanjach, wot ßobow czehnenych, pſcheweſcź chżycź, a tuta ſpekulazia po mojim ſdaczu tak hłupa neje; pſchetoż też w tutym dalokopołnoznym Petersburgu je ludźi doſcź, kotſiż chzedża tajke żadne pſchewesenje ſpytacź a ßanje bjechu teho dla ſkoro ſpodki wobßadżene. Ja po tajkim też dołho neczakach, ale ſapłaczich ßwój griwenik (10 kopjejkow = 3 nßl.) a ßynych ßo ſ dwjemaj ßynomaj k. profeßora Ssresnewſkeho na ßanje, jedyn Ssamojjed pſchißynty ßo jako pohoncź, wón mjeſto kſchuda ſ dołhej żerdku ſamachny, ßoby ſaczahnychu a my leczachmy khjetry kruch po Newje horje a na to ſaßo delje, ſo ßnjeh wyſche naß ljetaſche. Potom ſaſtupichmy do jeneje jurty a ſ nami jedyn Nußa, kotrehoż bjechu Ssamojjedojo jako pſchełożerja abo tołmaczerja ßobu pſchiweſli. W tutej jurczje bjechu tſi żónſke, menujzy dwje mandżelſkej żonje a jena njehdże 16ljetna holza. Woni ßedżachu na koži, na łód wupſchjeſtrenej a nebje tam dale niczo, hacź w jenym rózku na kamenju njeſchto wuhla, wyſche kotrehoż żeleſny kótlik wißaſche. Na naſche praſchenje rekny nam ſpomneny tołmaczeŕ, ſo woni w tutym kótliku ßwoju jjedź a ßwoje picze warja; ale kaŕ móża tam woni tehdy kura dla wutracź, to ja newjem, pſchetoż nihdże żana dźjera widźecź nebje ſ kotrejż by kur wukhadźecź mógł. Na naſche dalſche praſchenje, hacź jim w jich lohkej jurczje tola ſyma neje, wotmołwi nam tón tołmaczeŕ, ſo ßu Ssamojjedojo wele wetſcheje ſymy ſwucżeni a ſo woni w ßwojej dobrej czopłej draſcze petersburgſkeje ſymy ſ zyka kedżbu nimaja. Po tajkim wotmołwenju my tajku draſtu bliże wobhladowachmy. Ta ßama wobſtejeſche ſpody ſe ßobjazeje kożje a ſ werćha ſ rjanych pißanych kumſchtnje hromadu ſeſchitych kóżkow wſchelakich mi neſnatych ſwjerjatow. Zyła draſta bje ſ dweju k r u c h o w, menujzy ſ tajkich czopłych kholowow, kotrymż bjechu bórſy też tajke pißane ſchkórnje pſchicźinene, a ſ pelża, kiż njehdże hacź do kolen doßahaſche. Muſzy a żónſke bjechu nimake jenak ſwoblekani, tola bes koſchlje. Tej ſtarſchej żónſkej mjeſeſchtej rjanu pelzowu khapu na hłowje, ta holczka bje pak bes neje: wſchitke tſi (też muſzy) bjechu ßylneho ſaßadźiteho roſtu a ſtroweho wobliczа, ale muſzy a tej ſtarſchej żonje bjechu khjetro jara brune, ta holczka pak bjeła ſ

čerwenymaj lizomaj. Ruski wone nemóžachu a dokelž ta holczka tak ßwjeru na mne hladaſche a ßo tak jara ßmjejkotaſche, dha dach ßo ju temu tołmačerej praſchecz, ſchto ßo jej tola tak na mni ſpodoba? Duž ſhonich ja, ſo wona hiſcheze ženje žanu brylu widžała nebje a ſo chzyſche rad wedžicz, ſchto mam ja tola tajke błyſchczate na noßu ßedžo. My wopytowarjo dyrbjachmy ßo tajkeho wotmolwenja dla wſchitzy wótſje ßmecz a te tſi Ssamojjedki kichotachu ßo też, hacz ßo wſchje tſchaßechu. Ja chzych tej holczzy potom brylu bliže pokaſacz, ale wona ßo pſched nej bojeſche; teho dla ju tej najſtarſchej Ssamojjedzy dach, kotraž ju na nóß ſtajecz ſpytowaſche. Ale wona niczo nepſchihotowa, dokelž ju jeje khapa ſadžjewaſche a tak džjeſche ßo też tej druhej khapatcj. Bes tym bje ta holczka khrobłoſzje nadobyka, tak ſo brylu wosny a ßebi ju doſcz wuſchiknje ſtaji. Najſkere pak niczo pſches nju widžała neje a ja jej teho dla pſches tołmačerja wukožicz dach, ſo ßo bryla jenož ſa ßłabej wocži hodži. Hacz je wona to roſcmiła, to ja newjem. — To bje mój ßamojjedſki wopyt na rjezy Newje.

Weczor teho ßameho dnja bjech w poßedženju ruſkeho geografiſkeho towarſtwa, kotrehož pſchedßyda je weliki knjas (wulkowerch) Konſtantin, kiž bje też pſchitomny. We hłownej ſhromadžiſni tuteho towarſtwa, njehdže pſched mjeßazom wotdžeržanej, kotruž ja też tehdy wopytach, doſta naſch dobry pſcheczel k. Alexander Feodorowicz Hilferding wulku ſłotu medaillu ſa jeho knihu „Bosnia, Herzogowina a ſtara Serbia.“

Smolerk.

Serbske pismowstwo.

Britiſke bibliſke towarſtwo je ljetſa ſ nowa wudało 1.) ßerbſku bibliju noweho a ſtareho teſtamenta a 2.) ßerbſki nowy teſtament ſ pſalmami. Tak derje biblija, kaž też nowy teſtament je w Barlini pola Trewitzſcha a ßyna cžiſchczany, biblija w tym formacze, kotryž hewak naſche nowiſche biblije maja, nowy teſtament pak menſchi, tak ſo móže ßo ſ lohkej prózu do ſaka tyknycz. Papera je jara bjeła a cžiſchcz jara dobry a korrektny, tak ſo w tutym naſtupanju žadyn poruk k cžinenju neje. Woßebje budze pak to wele lubowarjam Božeho ßłowa witana wjecz, ſo ßu ßerbſke biblije njetko tak tune. Zyła ßerbſka biblija ſe ſtarym a ſ nowym teſtamentom nepkaczi menujzy we wudawku, kotryž je britiſke towarſtwo wobſtarało, wjazy hacz 12½ nowych ßljebornych we ſwjaſku wot płata, a pół tolerja we ſwjaſku wot kožje. — Nowy teſtament ſ pſalmami do płata ſwjaſany khoſchtuje jenož 5 nßl., tak ſo je ljedom ſwjaſk ſapkaczeny. Schtóž chze zyłu bibliju ßnano jako dar ſa paczerſke džjeczi abo nowych mandželſkich reniſcho ſwjaſann mjecz, tón móže też tajku w koži a ſe ſłotym rjeſkom ſa 1 tol. a džeßacz nßl. doſtacz. Kaž pak ßo nam ſda, dha budza ßo wjeſzje te biblije, kiž ßu ſa poł tolerja k doſtaczu, najbóle kupowacz, a hodža ßo też kóždemu poručicz, dokelž ßu jara renje do kožje ſwjaſane. Kneža duchomni abo wuczerjo, kiž chzedža te ßame na pſchedań mjecz, doſtanu je po póſczi darmo pſchipóßłane, hdyž ßo ſ liſtom pak na k. knihikupza Juſta Naumanna w Dreždžanach, pak na agentu britiſkeho bibliſkeho towarſtwa w Barlinje, k. Edwarda Millarda (w Barlinje, Behrenſtraße cž. 7) wobrócza. — Też je nadžija, ſo ßo wot britiſkeho towarſtwa poſdžiſcho ſkład tajkich ßerbſkich biblijow a nowych teſtamentow w Budyſchinje ſakoži. Dokelž pak britiſke towarſtwo po ßwojich wuſtawkach žane biblije ſ apokryphami neczjiſchczi, dha pobrachuja tute też we wudawku ßerbſkich biblijow. To budze ßnano njekotrehožkuliž wottraſchicz chzycz, ßebi tajku bibliju kupicz, kaž je ßo to też hižom w tutych nowinach wuprajiło. Chzył pak njechtó prajicz, ſo tajke biblije bes apokryphow zyłe Božo ßłowo nejßu, tón by jara neroſomnje ryczał, pſchetož, kaž je kóždemu ſnate, praji ßamy Luther, ſo nejßu apokryphy ßwjatemu pißmu rune. Apokryphy ßu a woſtanu cžłowſke ßłowo a my mózemy kóždemu, kiž chze to mjecz, dopokaſacz, ſo je w nich wele wuprajenjow, kiž ßu temu, ſchtož ßwjate pißmo wucži, napſchecziwne. Bibliju teho dla ſaczißnycz, dokelž apokryphy pſchi nej nejßu, by potajkim rjekało, Boże ßłowo ſaczißnycz, dokelž cžłowſke ßłowo pódla neje, a tehodla myßlimy ßebi też, ſo budza naſchi Sserbjo też bibliju bes apokryphow, kotruž móža ſa tak tuni pjenes doſtacz, rady kupowacz. I.

Za dom a hospodarstwo.

Sa Knota.

Hdyž kn. Probſt w 2. cžißle mjeni, ſo je knot jenož ſchkódny, niz pak też wužitny, dha ma wón ßwojej wocži jenož na te hromadki, kotreż je knot wuſtorkał, ſłożenej a widži a wobhladuje jenož tu ſchkodu, kotruž je knot pſches to naczinił, ſo je njekotre ſtwelza a roſtliny, kotreż pod jeho hromadkami ßu abo bjechu, ſ tutymi ſaßypał a podußył. — Dale wón newidži, dale a bóle wokoło ßo wón nehlada; wón newotłoži ßwojej wocži wot knotowych hromadkow a małeje ſchkody pod nimi, neroshladuje ßo dale wokoło ßo a newidži w duchu, ſchto je knot ſpody w ſemi cžinił a kajki wužitk je tam na ßwojich dalokich puczach wſchitkemu temu krajej, kotryž je podjjeſdžił, niz pak wuſtorkał, a wſchitkim tym roſtlinam a jich tyczu w pódži ſhotował a pſchineßł, kotreż ſaßypał neje. Kotrych roſtlinow pak budże wjazy, hacz tamnych, kotreż je ſaßypał abo tutych, kotreż niz, a kotreho kraja wjazy, hacz tamneho, kotryž je jenož podjjeſdžił a niz wuſtorkał abo teho, kotryž je tu a tam wuſtorcził, to budże ßebi kn. Probſt ßam prajicz. Jeho

horizont ſda ßo nam teho dla krótki bycz. By wón ßwojej woczi kuſk poſbjehnył, dale wokoło ßo hladał a tak, kaz pokaſachny, ßo roehladował, tez pſchi tym na knotowu dzjckawoſcz, jeho zjwenje a zjwnoſcz a jeho pſchirod kedzbował, dha by wón bórſy ſpósnał, ſo knot neje jenoz ſchkódny, ale ſo je tez tak, kaz je ßo to w cz. 45, 4, a 5 na doſcz dopokaſako, jara wuzitny a ſo je ta ſchkoda, kotruz naczini, w pſchirunanju ſ tym wulkim wuzitkom, kotryz po ßwojim pſchirodzi ſhotuje, jara, jara maka. Tutón wuzitk pada jenoz, dokelz w potajnym a poßrjednje (indirekt) ſhotowany, mene do woczow, hacz knotowa maka ſchkoda, kiz je nepoßrjedna (direktna) a pſched czjelnymaj woczomaj widomna. To je tón roedzjel. Ale po woli wſchehomózneho a wſchehomudreho ſtworiczela neje tu niczo podarmo a bes wotpohladanja; jene ßluzi druhemu a dawa, jeli niz nepoßrjednje, dha tola poßrjednje ßwój dobry wuzitk, kiz je jenu dawacz poſtajeny. A je wſchak tola tez to dale Boze ßwjate poſtajenje w Bozej ſtwórbi, ſo pſchiroda tyßaz a ſaßo tyßaz krócz wjazy dobreho a wuzitneho w potajnym a poßrjednje ſkutkuje a ſhotuje, hacz ſchtoz móze czlowek ſe ßwojim ßłabym a krótkim czjelnym wokom widzicz a ſpósnacz, haj! ſo je jeje ſkutkowanje najbóle tajke potajne a w naſtupanja wuzitka poßrjedne, móhł rez, wſajimane, tak ſo tutón hakle huſto w tſeczim, ſchwórtnym haj! dzeßatym a hiſchcze daliſchim ſtawje wuſtupi a ßo ſa czloweka tak pokaze, ſo ßo wot czlowiſkeho woka — a potom hiſchczen huſto jara ßłabje — ſpósnacz hodzi! Jedyn pſcheczel pſchirody.

Czeho dla na Sdzeri zane wroble nejßu?

Poweda ßo, ſo na Sdzeri, kotraz weß je do Weleczina ſaſarowana a najwyſchſcha weß w zylych Sserbach, zane wroble nejßu. Tute ptaczki, tak male hacz tez ßu, ßu tola njekotremuzkuliz burej jara newitani hoſczo, wozebje tehdom, hdyz pſchenza na polach a wiſchnje na ſchtomach ſrawicz póczneja. Zane ſcherenja a zane tjjelenje necha pomhacz, czi neproſcheni hoſczo pſchedzo ſaßo pſchindu. Wele ljepe maja ßo w tutym naſtupanju na Sdzeri. Sabludzi ßo tez do tuteje wßy druhdy jedyn wrobl, dha newoſtane tu wón tola dołho, ale dze ßam wot ßo ſaßo precz. Hiſchcze menje ſkhróbli ßo zadyn tudy ßwoje hnjeſdo twaricz a młode lahnycz. A komu maja dha ßo ludzo na Sdzeri ſa to dzakowacz? Kaz jedyn ſtary łuzijſki czaßopiß ſ lieta 1738 poweda (Singul. hist. litt. Lusatica XVI. 240.), ßu njehdy zyganjo do do tuteje wßy pſchiſchli, kotrymz ßu wobydlerjo teje ßameje wele luboſcze wopokaſali. So bychu jim jich luboſcz na njekajke waſchnje ſarunali, dha ſarekuychu prjeniſchi wroble, kiz bjechu hacz dotal tez na Sdzeri byle, tak ſo te ßame wot tamneho czaßa ßem wjazy do tuteje wßy neßmjedza. Hacz je to runje baßniczka, dha bychmy tola rady ſhonili, kak ßo ſ tej wjezu ßamej ma a teho dla proßymy, ſo by nam njechtó ſe Sdzerje bórſy w Sserbſkich Nowinach woſjewił, hacz tam tez wo prawdze wroble ßu abo niz?

Dopis XXVII.

(Prawiſniſki.)

Sakſke knezerſtwo chze ſa njekotry czaß nowe ſakońſke knihi, w kotrychz by zyke privatne abo civilne prawo*) wopſchijate było (civilkodex), wudacz a dawa te ßame w tu khwilu wot woßebiteje kommiſſije prawiſnikow w Drezdzanach wuradzowacz. Na tajkich wuradzowanjach beru tez wotpóßłani thüringſkich krajow dzjel, dokelz chzedza je potom tez w tutych krajach jich knezerſtwa jako płaczaze ſaweſcz. Jenoz poßlene wotdzjelenje ma ßo hiſchczen pſchencz a wot ſpomneneje kommiſſije, kotraz je 24. jan. ßwoje wuradzowanja ſaßo ſapoczała, rosradzicz. Skónczuje ſtaňe ßo jich poßlene ſhromadne czitanje, tak ſo mója ßo ßejmej k pſchijeczu prjódkpołożicz. Wot teho pak ßo doczakacz dawa, ſo budze je potom en bloc pſchijecz.

Přilopk.

* Sandzenu nedzelu, 5. febr., je w mjeſtaczku Brück pola Potsdama tamniſchi kaplan Thiela, jako bje liturgiu na wottarju wotdzerzał był a ßo wot woßady khjerluſch ſpiewaſche, faraja Hoyella w ſakriſtaji mordarſzy nadpanył a jeho ſ wulkim wetrym nozom ſakłóczj chzył, khebjetar ſaßłoſcha wołanje, khwataſche do kapalnje, namka tu fararja pod Thielowymaj rukamaj, nemózeſche pak Thielu wot tamneho wotorhnycz, wołaſche ſaßo po pomoz a jako bje njetk jedyn kowaŕ do kapalnje ſkocził, pſchimny tón Thielu do tyła a wottorhny jeho wot fararja, kotrehoz bje Thiela hijom dwójzy do pazow, dwójzy do ramenja, a jedyn ras do tyła ſ tym nozom kłół tak ſtraſchnje, ſo ßo na wotkhorenju fararja dwjeluje. Thiela bu hnydom ſajaty a do jaſtwa wotwedzeny. Schto je jeho k temu neſkutkej nuczilo, ßo hiſchczen newje.

* W voigtlandſkim Reichenbachu wotpali ßo w nozy k 29. jan. jena khjeza; pſchi tym pſchindze jena holczka ſ teje khjeze, jako chzyſche ſ njeſchto nahrabanymi wjezami ſ khjeje czeknycz, pſches to wo zjwenje, ſo wuhen ßo na niu ßypny a ju ſaraſy; jeje ßotra pak wuſkoczi, ßo na zylym czjele paljo, dokelz bje wohen jeju draſtu popanył, a leži njetk czeſchzy wopalena na thorym łożu.

*) Privatne abo civilne prawo je, w kotrymz ßo wo „moje a twoje" jedna, potajkim wo praſchenjach, kotrez wjez naſtupaja, kotraz ßo na peneſy ſtajicz hodzi, abo hdzez je ta praſcheń ta: ſchto je ta wjez winojta, ſchto wona płaczi, ſchto ßłuſcha tebi a ſchto mi. — Jemu napſcheczjwo ſteji woßebje kriminalne prawo, w kotrymz ßo wo njekajke pſcheſtupenje, kotrez khoſtanje ſa ßobu czehne, jedna a hdzez ßo ſtajnje praſcha, hacz je tón abo tamny ſe ßwojim czinenjom abo ſakomdzenjom njeſchto ſchtrafomne, ſchtrafy hódne ſawinował.

† W Koburgu je 26. jan. knjeni ſ Bock (Schröder-Devrient) njehduſcha ßławna ſpjewarka, wumreła.

⊙ Na hajniſkej a ratarſkej akademii w Tharandje ſtuduja w tu khwilu 86 młodych muži, wot nich 41 hajniſtwo a 27 ratarſtwo; 47 ßu wukrajnizy.

* Pſchedßydźi appellationſteho ßuda w Budyſchinje, kneſej Bjedrichej Theodorej ſ Criegern nad Tumizach, bu wóndy wot ſakſkeho krala komthuriſki kſchiż druheje klaſſy civilnoſaßłużbneho rjada (ordena) ſpożcjeny.

△ Sakſke tolerje, kiż budźeja ßo wot ljeta 1860 bicz, ſmjeja pecża kuſt pſchemjeneny wopon. Schkit, kiż njetkle w ſchtyriróżkatej dobje (formje) widźiſch, budże kulojty abo ovalny a na mjeſto płaſchcja, kiż jon wobdawa, ſtupitaj dwaj ſ prjedkow poſbjchnenej lawaj.

Spěwy.

N a d ź i j a.

Hłoß: Wedź me dźiwnje ꝛc.

Hdyż ßo ptaczki wrócźeja
Do czoplíſchoh' wukraja;
Hdyż ßu róże wukczjele,
Rjane dny ßo minyłe;
Wopraſcha ßo wutroba,
Hacz jich ſaßo wohlada?

Hdyż wſcho liſcze motpada,
Lubu ſemju ſwodźewa;
Hdyż ßo ßtóncżko nakhili,
Swoju jaßnoſcz potajt;
Wopraſcha ßo wutroba,
Hacz ſchto ſaßo wohlada?

Hdyż czi praji „boże mje"
Pſcheczel, a dże wot tebe;
Hdyż ßo luba ſ wjenzami
Hacz do rowa wotſali;
Wopraſcha ßo wutroba,
Hacz jej' ſaßo wohlada?

Wboha ſrudna wutroba
Twój dżeń czi też naſtawa,
Njehdy dyrbiſch wotſal hicz,
Rjanu ſemju wopuſchczicz;
Nepraſcha ßo wutroba,
Hacz cze ſchtó ſaß wohlada?

Neſtaraj ßo wutroba,
Nowy dżeń czi ſaßwita
W tamnej rjanej módrini,
Hdżeż ßo ßwjecza hwjeſdźiczki,
Hdżeż je naſch dom neſkónczny:
Tam ßo ſaßo widźimy! — K.

Hans Depla a Mots Tunka.

Mots Tunka. Hdże dha ßy mój Hanßo tónle czaß pſchebywał, ßy dha ßnjeh pytał?

Hanß Depla. O nje, ja pſchezo melczo w Sserbach wokolo chodźu a paßma liczu, nimam pak hiſchcze jadyn połdrak.

M. T. Ach ja ßym pſched krótkim w jenej korczmje jeneho Połdraka ſnacz wukył; wjeſczje je chżył widźany bycz, dokelż bje ßo na poßczeń ßynył, tola k ßmjeſchkej ſa remeßniſke blido.

H. D. Powedaj tola, ſchtó bje jeho tam nutshicz nucził?

M. T. Każ mi prajachu, je woßotne kmótrbycze pſchileżnoſcz dało; ja bych ſkoro czeknył, bjech pak runje ßej ſchklenzu piwa dał dacz.

H. D. Ty tola hewak tak bojaſny nejßy; chżyſche dha cze ſ piwopicjom czwilowacz?

M. T. Nje, ja ßo bojach, ſo ßo ſ hofartom pukne.

H. D. Wele penes wichak po jſtwje roſleczało neby, byrnje połdra „groß bruta" ſaſtał.

M. T. Tajki ßo też dobro nima.

H. D. Nje, czjiſcze je ſawercjany, każ by runje ſ motedła był.

Cyrkwinske powjesće.

W ě r o w a n i:

Michałska cyrkej: Jan Jurij Koch, dźełaczer we fabrizy, ſ Hanu Khryſtianu Wiczeżlez. — Pjetr Kſchiſchan, ſahrodnik w Meſchizach ſ Korolinu Henriettu Zenkarez ſ Burka. —

Podjanska cyrkej: Korla Auguſt Hilla ſ Mniſchonza ſ Madlenu Zſchochez tam. — Jakub Kral, rychtař a ſahrodnik w Małßezach, ſ Hanu Kralez ſ Njewßez.

K ř ć e n i:

Jan Auguſt, Madleny Halkez, ſ Małkeho Welkowa, nemandż. ß. — Hana Marja, Handrija Horaka, hetmana we Wulkim Welkowje, dż. — Korla Auguſt, Pomhajbóha Eduarda Bjara, wobydlerja na Żidowje, ß. — Hana Amalia, Jana Bohuwjera, murerja pod hrodom, dż. — Bedrich Bruno, Hanże Mitſchkez ſe Żidowa, nemandż. ß. —

Podjanska cyrkej: Marja Amalia, Jurja Nopera, wobydlerja w Dalizach, dż. — Jan, Marje ſ wudowencje Hilkez, rodzenej Jukubez ſe Ssokolzy, nemandż. ß.

Z e m r j e ć i:

Dżeń 23., wulkeho rózka: Korla Wylem Mrós, mieſchczan a ßukelnik, 75 l., ſ Budyſchina. — We michałſkej woßadze: 20., Jan, Handrija Hobraczka, ſahrodnika w Nowych Czichonzach ß., 4 nedż. ſtary. — 25., Marja Helena, Handrija Wuſchika, khjerżerja w Nowych Małßezach, dż., 7 l. — 26. wulkeho rózka: Jan Khryſtoph, Immanuela Zenkarja, kubleř w Burku, 75 l. 29. Hana Marja Handrija Horaka we Wulkim Welkowje, dż 10 dń. —

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołuju 6 h. 22 m.; wecżor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołuju 3 h. 52 m.; wecżor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

P j e n j e ż n a p ł a ć i z n a.

W Lipſku, 2. februara. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 7½ np.; 1 połnowažazy czerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 4½ np.; winſke bankowki 74⅝.

Nawěštnik.

Wutrobny djak.

Cji horzy djak njetk, Bozo, damy,
Też hdyż naß cjeżzy polhoſta,
So ſaßo natwarene mamy
Te naſche lube twarenja;
A ſo we cjeżkej ſrudobi
Bje tola ſ troſchtom pſchi nami.

Tak ſrudne ranje tola neje
Cżaß żiwenja nam ßwitało,
Każ loni dwazyteho meje
Je naß a naſch dom podeſchło,
O kaſka bje to ſrudoba,
Hdyż w płomju ſteja twarenja!

A hdyż też cjeżke podendżenje
Bje, Bożo! na naß dopuſchcżił,
Tha neßby ty naß tola żenje
We nuſy tſjazy woſtajił.
Bóh ßam a dobri ludżo tu
Nam ſaßo horje pomhachu.

Duż pódla Boha wſchitkim renje
Sowéj horzy djak my prajimy,
Kiż wſchitzy — wjazy abo menje —
Sóu khwatali nam k pomozy,
Tu ſe wßy, ſ Hnaſchcż, ſ Dreczina,
Haj, ſ Dobróſchje a Żidowa.

Haj djak budż wſchjem, kiż podperachu
Naß pſchi tym horjetwarenju,
A hdyż też hinak nemożachu
Haczi ſ troſchtom, ſ radu, ſ luboſczu;
Haj też tym, koiſſi nedżelu
Nam na żnjach dżełacż pſchindżechu.

Sa to Bóh żohnuj Was wſchjech renje
Na cjelſje a też na duſchi,
A nepſchidaj wſchak tola żenje,
So Waß też taiſke potrechi;
Bóh ſwarnuj Wam Waſch luby dom
Pſched tajkim ſtraſchnym wohenjom.

Haj, ſwarnuj Was a Waſche dżeczi,
Pſched tym a druhim neſbożom;
Tak dólhe hacż ſze na tym ßwjeczi,
So byſchcże ſtrowi, ſ weßelom
We ßwojich domach bydlili
A byli Bohu djakowni.

A hdyż też my Wam nemóżemy
Tu luboſci żenje ſarunacż,
Tha ſa Was Boha proßycż chżemy,
So chżył Waß ſa to żohnowacż.
Schtoż ſze wy tudy na ßwjeczi
Nam neſbożomnym cżinili.

Pjetr Schuſter a jeho mandżelſka
w Sslónkezach.

W Rachlowje pod Cżornobohom je **khżeła** ſ 3½ kórza kraja, każ też ſ jenymi krośnami, ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho daliſche je tam w cżißł. 2 k ſhonenju. 300 tol. kupnych penes mózeja ſtejo woſtacż.

Wużijne a palne drewa na pſchedań.

Klozy k deſkam wot 12 hacż 18 zollow w delnym pſcherjeſku
Twarne ſchtomy „ 7 „ 18 „ dito
Żerdże „ 4 „ 7 „ dito

Mehke ¾ łóhcża dolhe ſchcżjepowe drewo każ też mehke ¾ dolhe walcżkowe drewo ßo na Pechcż ſublje, Błożanſki revier, we horach pola Żornoßykow pſches hajnika kneſa Hoffmanna w Żornoßykach pola Bukez po mózno tunich płacżiſnach pſchedawaja. Wſchitke tele drewa ßu nowoſbite a je wotwós zyle dobry.

W Budyſchinje, w februara 1860.

Jokuſch.

Drewowa aukzia.

Na hajniſkim revjerje w Schcżenzy pola Rakez dyrbi ßo parzella khójnowych żerdżow a ßtabe twarſke drewo dżeń 20. februara t. l. rano w 9 hodżinach pola ſtały po loßach ſa hnydomne ſapłacżenje w hotowych peneſach na pſcheßadżowanje pſchedawacż. Jencż, hajnik.

Dwaj wowcżerjej ßo pytataj!

Sa Nußowſku ßo k ſapoczatkej haperleje wot podpiſaneho dwaj khmanaj, neżenenaj wowcżerej. njekotre a dwaczeżi ljet ſtaraj, pod dobrymi wumjenjenjemi do ßłużby pytataj. Cżi, kotſiż maja myßle ßo do tuteje ßłużby pſchiſtajicż dacż, chżyli ßo 26. t. m., ſ nuſnymi wopißmami wuhotowani, ke mni podacż a ßo prjódſtajicż.

Runje tak budżeja k naljeczu 2 abo 3 wowcżerjo do jużnej Ameriki trebani. Woni ßo ſa tych ßamych knezi pytaja, ſa kotrychż buſchtaj hižom w naljeczu łonſcheho ljeta wot jow 2 wowcżerjej pſchiſtajenej.

Origin. Negretti=wowcżernja w Hlinje.

Jan Khryſtian Hendrich Kind.

Kaſchczowy magazin

tudomneje tyſcherſke jednoty porucża tudomnemu a wonkowſkemu publikej pſchi potrebje ßwój ßklad hotowych kaſchczow, ſ dubowcho, khójnowcho a ſjedlowcho drewa dżełanych, po tunich ale twerdych płacżiſnach.

Hrodowa haßa pola
krawſkeho miſchtra **Geßnarja.**

Dżeń 20. februara

ſtaße ßo cjehnenje III. klaßy; hłowny dobytk je 15,000 tol. Ja poruczam ßo k temu ſ loßami na pſchedań ſe wſchelakich hłownych kollekziow.

W Budyſchinje 11. februara 1860.

C. F. Jäger,
na ſwonkownej lawſkej haßy 801.

Na ryczerkubło Pſchiwczijzy pyta ßo k ſpezialnemu wodżenju mlókoweho hoſpodarſtwa khmana ßerbſka hoſpoſa k hnydomnemu naſtupenju.

Kóń, 5 ljet ſtary, bruna. kobła, ſteji, dokelż ſe wyſche, na pſchedań pola Zyża w Stróżiſchczu.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Trieszi

bere horje sawjeſczenja wſchitkich druſinow pſche woheń na pſcheßadzite wobßedzenſtwa, pſche elementarne ſchkodowanje na puczowanſke kubła, teho runja sawjeſczenja na ziwenje cłoweka.

Policy a ſarunanja ſchkody w pruſkim courantu ſa najtuniſche prämije.

Saruczenſki fond towarſtwa 16⅗ millionow ſchjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter,
diſtriktny agent ſa Budyſchin a wokolnoſcj.

Drewowa aukzia w Drożdżiju.

Pjatk, 17. teho mjeßaza, dyrbja ßo na drożdżiſkim rewjerje circa 100 kóp twerdych walczkow, circa 30 dołhich hromadow a wjazore ſtejaze łoßy pod njekotrymi wumjenenjemi, kotrež ßo do ſpodjatka aukzije woſjewja, na pſcheßadzowanje pſchedawacj. Shromadzißna je rano w 8 hodzinach w tak menowanych „Ciechach."

Renſchka, hajnik.

Bjely bruſtſyrop,

pſche ſaſtareny, ßylny kaſchel, krejplecze, dybawoſcz a druhe czeżke bruſtne khoroſcze ſ fabriki knesow G. A. W. Mayer we Wrotßławje, wot ſanitatnych wyſchnoſczow pruhowany a poruczeny, pſches jara wele atteſtow wo poradzenych hojenjach, kiż mózeja ßo wot kóżdeho dowidzicz, wobtwerdzeny, je ſaßo ßem dojſchoł a w zyłych a połojczkatych bleſchach k dostaczu we tu jenicżkim ſkładze na ßerbſkej haßy k dwjemaj muromaj pola **J. G. F. Nickſcha.**

Ssuche drożdże,

zyle wuberne, dawno ſuate, dobra twora, ßu pſchedzo czerſtwe pola me k dostaczu.

W Budyſchinje, na ßerbſkej haßy k dwjemaj muromaj. **J. G. F. Nickſch.**

W i n o.

Mojim lubym pſchecżelam a ſuatym ſ tutym podwolnje woſjewjam, ſo ßym ſaßo nowu poßyłku (Sendung) jara dobreho, bjeleho ßłódkeho wina doſtał a poruczam jim to ßame, każ też wſchitke druhe bjele a czerwene drużiny k bohatemu wotkupowanju.

W Budyſchinje, w februaru 1860.

J. G. F. Nieksch,
na ßerbſkej haßy pſchi muromaj.

Wote mne djelane

drażdżanſke beutuſchki pſche kurjaze woka

poſkiczuja tak lohki, każ wjeſzje pomhazy ßrjedk k wotſtronenju tuteje tak bolosneje czwilje. W Draždżanach pſchedawa je **jendżelſka haptyka**, w Budyſchini pak **hrodowſka haptyka**. **H. Werner.**

☞ Dwaj ſchulerjej, kotrajż dyrbitaj wot jutrow ☜
☞ tu abo tamnu ſchulu w Budyſchinje wopytowacj, ☜
☞ mózetaj logis (wobydlenje) ſ jjedzu a bes jjedze ☜
☞ dostacj. Pola koho? powje kn. hoſcjenzaŕ No- ☜
☞ wak w ſtotym lawje. ☜

Großowe brostkaramellje,

najlepſcht ßrjedk k wotſtronenju kaſchela a k położenju dychanja, każ też k ſwarnowanju pſche dybawoſczju pſchi ſaſymnenju w ſymnym czaßu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcj w hrodowkej haptyzy knesa M. Jäßinga kóżdy czaß na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Shubeny!

Dżeń 21. januara t. l. popołdnju bu wot Budyſchina k Nadjanczam jedyn ſchjery miech ſ modrym płatom a cziſchczanymi ſchurzuchami ſhubeny. Sprawny namakaŕ ßo poßy, ſo by jón pola ßedlarſkeho miſchtra knesa Mißlacka na hornczerſkej haßy w Budyſchinje abo pola hoſcjenzarja Schczjepana w Porſchizach ſa 2 tol. mýta wotedał, to pak czim ſkerje, dokelż dyrbi hawak jedyn khudy pohonczj tu ſchkodu ſarunacj.

Zańdżenu sobotu żita w Budyšinje płaćachu.

Kórc.	Wyšša.			Niżša.			Srjedźna.		
	Płaćizna.								
	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.	tl.	nsl.	np.
Pšeńca	5	10	—	4	15	—	5	5	—
Rožka	3	25	—	3	15	—	3	22	5
Jeczmen	3	—	—	2	25	—	2	27	5
Wowß	2	7	5	1	25	—	2	2	5
Hróch	5	5	—	—	—	—	4	25	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—
Rjepik	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—
Kana hutry	—	13	—	—	11	—	—	12	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—

Dowoz: 1343 kórcow.

Ze Serbow.

Z Měrkowa. Tudomna żiwnoſczerka wudowa Lehmanowa pſchińdże ſandżenu ſobotu, 4. t. m., na dompuczu ſ Budyſchina na to waſchnje k neſbożu, ſo bu na dróſy bes Żidowom a czichonjanſkej bjerkownju wot jeneho wosa pſchejjedżena a ji tak ſtraſchnje woha ſłamana, ſo ßo na jeje wotkhorenju dwjeluje. Po tym neſbożomnym podawku woſtajichu tu neſbożomnu na dróſy leżo a hakle druhi pſchikhodny wós wſa ju ßobu do Małeho Welkowa, ſ wotkal bu potom ßem dom doweſena.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np.
Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 7. **18. februara.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Měrkowa. Ze Sprjcow. Z Poršic. Z Małeho Wjelkowa. Ze Šešowa. Z Nowej Wsy nad Šprewju. Z Bórka. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Přiłopk. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Saksa. Strach psched ſkótnym morom tola hischcze pschewineny neje; we wokolnoſczi Duba (Böhmiſch-Aicha, wyſche Reichenbenberga) ſo thoroſcz ſ nowa pokaſuje. Teho dla neßmjedja ſo tez wowzy, kosy ſwinje, žane mjaßo koſcze ſ Czech do Saksfeje pschewesczy. — Nasch krónprynz je ſe ſwojej wyßokej mandzelſtej 13. t m. saßo domoj pschijjeł. — Jeho majeſtoſcz kral je wójnſku ſchulu w Drezdzanach ſ wopytom poczeſcził. — Wojenſka mjera je ſe dotalnych 66½ palzow (zólow) na 69 powyſchena a ma ſo tajka hižom tuchi iſtanſkich wuſbjehnenzow zadacz; ſchtóż po tajkim 69 nemjejeſche, pschindże hnydom do reſerwy.

Pruska. General ſ Wildenbruch bu tón tydzeń wot knežerſtwa do Italſkeje (najpredy do Turina) poßłany, ſo by tamniſche wobſtejnoſcze wobkedzbował. — Na ßejmje bu etat (roſtoſk wudawkow a dokhodow) pschedpokoczeny, po kotrymž miniſterſtwo dalſche wuſbjehnenje pschirażkow (25 prozentow) na dokhodne a rjeſniſke dawki żadaſche. — Pruſka neje ſo hiſchcze ſa punkty, wot Jendżelſkeje a Franzowſkeje poſtajene (Hl. poßlene czißko Nowin), wuprajiła.

Bajerska. Tudy kaž we Würtembergſkej a w Badenſkej ſo neſpokojnje wo tym wuprajeja, ſo ſo tu wele koni ſa Franzowſku a tez Italſku kupuje. Pſches mjeſto Lindau a dale pſches Schwajzarſku do Italſkeje dżieſche wóndanjo poßyłka brónjow (we wſchelakich mjeſtach Njemſkeje kupenych), 585 zentnarjow czeżka.

Rakuska. Nowemu quartirmiſchtrej baronej Benedekej bu khwalobny pólny marſchallleutnant ſ Ramming ſa pomoznika (ad latus) pschidaty. — Hdy by w Italſkej wójna wudyrika, chze Rakuſka jenoż ſwoje mesy (Benezijſkeje a Tyrolſkeje) wobkedzbowacz, t. r. ſo wobaracz. — We Benezijſkej a Trientſkim wokreßu Tyrolſkeje bu nahły ßud (Standrecht) wuprajeny. Knežerſtwo poſczele wurjadneho poßłanza do Petersburga, kiž dyrbi kjepſche pschecželſtwo Rakuſkeje ſ Rußowſkej a potom tez ſ Pruſkej wuſkutkowacz.

Italska. W Chambery'u (w Savoyſkej) a w Nizzy ſpeczuja ſo pschecziwo pſchiſanknenju k Franzowſkej. Te ſtane ſo bes teho jenoż, hdyż ſo Sardinſka powetſchi. W mjeſcze Brescia ſhotowuja wele tſjelbow, kiž wſchitke na veneziſke mesy ſczelu. -- W Romje potłoczuje franzowſki general Goyon nemjerneho ducha. — Sa emiliſke kraje (hl. pschedpoßlene czißko Nowin) wupißuje Sardinſka hižom pożczonki. — Romſke knežerſtwo je tez pożczonku 50 millionow wobſankuło. — W Neapelſkej je nowe miniſterſtwo.

Danska. Miniſter pſchedßyda Rottwitt je wot Bożeje ruczki ſajaty wumrek a nowe miniſterſtwo twori Dauſki biſkop Monrad.

Turkowska. Wóndy bje ſo we wſchjech nowinach powesczi wo ſbježku we Konſtantinopolu rosneßka. Na zyłej wjezy niczo neje, hacz ſo je miniſter ſeſtajenje gensdarmerikorpſa nametował.

Franczowska. Napoleon je pecza liſt wot rußowſkeho khježora dostał, ſo dyrbi ſo ſ bamužom ſjednacz a ſo neßmje żane nepschecželſtwo pschecziwo katholſkej zyrkwi ſpytacz. — Pſchiberk franzowſkeje armeje w Italſkej wuczinja pecza 15,000 muži. Schto móże wjericz, ſo jich tam wjazy neje?! — Pſchecželſtwo ſe Sardinſkej je tu khjetro woßłabiko. Khježor ſo njekak werczi, boji ſo nepſchecželſtwa ſ wulkomozami a nochze, kaž ſo ſda, wſchitke ſredżnoitalſke kraje Sardinſkej pſchipokaſacz. Powedaſche ſo hižom, ſo dyrbja teßame njekajkemu ſardinſkemu prynzej (abo prynzej Napoleonej?) pſchipanycz. Cavour a jeho rójeńkojo bes tym w nadżiji na Jendżelſku ſkutkuja ſa pſchiſanknenje. W 14 mjeßazach budże 1100 czehnenych kanonow ſa wójſko hotowych!!

Rusowska. Khježor je franzowſkemu poßłanzej woſſjewił, ſo ſo jemu franzowſke ſkutkowanje w Italſkej nelubi. — Kawkaſiſki ſplah Natuchajzow pſchi czornym morju je ſo Rußam poddał.

Ze Serbow.

Z Měrkowa. K tydzenschej powesczi, so bu dżeńß psched dwjemaj nedżelomaj tudomna wudowa Lehmanka pola Czichonz pschejjedżena a ji noha roskamana, mózemy dżeńßa pschistajicz, so je ju najpredy wulkowelkowski kneżi pohonczˇ Michał Huschman s wosom potorhnył a powalił, Michał Franz, kneżi pohonczˇ s Holeschowa, pak ju, dokelż je hnydom sa tamnym jjeł, potom pschejjeł.

Ze Sprojcow, wojerowskeje superindentury, błyschiny jako wjeste, so je tamnischi knes farař ßwoje fastojnstwo słożił, tak so je tam fara vakant a ma ßo s nowym duchomnym wobßadżicz.

Z Porśic. Tudomny żiwnoscżer Wagnař a jeho mandżelska Marja bjeschtaj se ßwojej maczerju, swudowenej Wagnarku, a tuta saßo s tamnymaj husto w nejednoczi żiwi. Tež tamny tydżen bjechu ßo pschekorili a swadżili. Na to pak staj pecża Wagnarez młodaj ßwojej maczeri s njekajkim jjedom sawdacz chzyłoj a teho dla poliwku a khosej, kiż je sa tu staru był, s njekajkim schkódnym pschidawkom — njekotsi praja, so je woprawdżity jjed był — naczinikoj. Jako je stara Wagnarka potom wot teho jjędła a piła, je na to skhorika, wróczała a ßo lehnyła. Wagnařez mandżelskaj pak buschtaj, dokelż jeje neskutk dołho potajeny newosta, sajataj a do Budyschina do jastwa wotwedżenaj.

Z Małeho Wjelkowa. Na tudomnym wjetriku, na kotrymż ßo skory sa naschu garbarnju tołku, sta ßo nedżelu rano, dżeń 5. februara sjehowaze nesboże. Dżełaczer Jan Bohuwjer Lubsch, kiż tołczenje skorow na spomnenym wjetriku wobstarasche, bjesche wokenzy s wokschidłow won brał, pschi tym ßo njekak pschehladał a tak s khjetrej wyßokosczje delje panył, a to tak straschnje, so niczo wjazy wo ßebi newedżische, hdżež bu potom jako tajki, wjesżje niż k małemu postróżenju, wot ßwojeje mandżelskeje namakany, a je też potom hischcze tón dżeń wumrełˇ. Lubsch bjesche 40 ljet stary, a sawostaji wudowu a dwje dżjesczi. M.

Ze Šešowa. §* W sandżenych dnjach bu tudy na hornołużiski provinzialny ßejm nasch dotalny sapółłanz, kubleŕ k. Pjetr Półeńk s Neßwaczidła s noweho saßo wusmoleny.

Z Nowej Wsy nad Šprewju. Tudy bje ßredu tydżenja wschitko wupyschene, dokelż mjejesche ßo na weczor knes s młodej mandżelskej pschiwesczˇ. Lubosnje bu powitany pod welekróżnym „ßkawa!“ hacż do hrodu dowedżeny. — Dżakomny sa to, da wón schulskim dżeczom tykanzy napez, kotrež ßu sandżenu nedżelu s wulkim weßelom szyrowałe. Doroscżenym pak bjesche bal abo hudżba pschihotowana. — Teho dla a też dokelż je wón hewak miły knes, pscheja jemu k sbożomnemu wedżenju mandżelstwa każ k druhim pŕjódkwsaczam Boże żohnowanje czi, kiż tam bjechu a njebjechu.

Z Bórka. Wutorn tydżen bje pola Zenkarez tudy weßeły kwaß. Ale na ßwjecże je husto tak, so na weßelje frudoba scżehuje. Tak bjesche też tu. Menujzy w hródzi stejachu wele zusych koni a 18ljetny ßyn bura Neka s Daliz bjesche wokoło nich. A hlaj! jedyn wot tych koni dyri won a trechi jeho tak nesbożomnje do ruki, so jemu nimale zyku ruku rosrasy. *†*

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 1. februara 1860. Ja bjech wóndanjo pißał, so ßu też w tudomnych nowinach na kneni hrabinu Riesch a na k. stud. Ducżmana jich ßerbskich spißow dla spomnili. Ja ßym ßebi s ruskich „Sanktpetersburgskije Wjedomosti“ tuto naspomnenje wotpißał a dowolam ßebi, Wam tute rußowske ßłowa s naßljedowazym ßerbskim pschekożkom pschepodacz. Wone maja ßo po rusku tak: „Praßdneſtwo w czesti Schillera proschło neßowßjem besßljedno i w ßerbskich Łużizach, potomu-czto student Ducżman isdał w ßwjet udaczny ßerbskij perewod „Pjeßni o kokole.“ Kromjetogo, otnoßitelno ßerbskej literatury dołżno upomjanuti jeschcze, czto grafinja Riesch prewoskhodno pereweła na łużizko-ßerbski jasyk hymny Thomsona. Dworjanstwo w Łużizach doßele oczen mało obraschczało wnimanje na łużizko-ßławjanskuju narodnosti. Grafinja Riesch perwaja ßerbskaja pißatelniza is łużiskej wyschej aristokratiji.“ To rjeka po ßerbsku: „Sswedżen k czesczi Schillera neje zylje bes ßljeda też w ßerbskich Łużizach pschescholˇ, pschetoż student Ducżman je na ßwjetko wudał poradżeny ßerbski pschekożk „Pjeßnje wo swonje.“ Wysche teho ma ßo w nastupanju ßerbskeje literatury hischcze pschispomnicz, so je hrabina Riesch wubernje pschełożiła na łużisko-ßerbski jasyk hymny Thomsona. Semjanstwo we Łużizach dotal jara mało ßwoju kedżbliwosz na łużisko-ßłowjansku narodnosz wobroczesche. Hrabina Rieschje prjenja ßerbska spißowarka s łużiskeje wyscheje aristokratije.“

Hdyż runje wo ßerbskim pißmowstwje ryczimy, dha dowolam ßebi pschistajicz, so ßym ja wulke weßelje mjeł, jako wóndanjo w Sserbskich Nowinach, sa czaß mojeho sapuczowanja wudatych, njekotrych nowych nowinskich ßobudżjekaczerjow nadeńdżech. A kajke pjekne nastawki woni pißaja a kajke schikowane spjewy woni ßnowaja! Mi ßo sda, so ßu woni pschi ßwojich, jim wot Boha spożczenych darach to sbożje mjeli, so ßo jim wosebje dobry ßerbski wucżeŕ dosta, pschetoż woni pißaja tak, każ ljedy njekotryżkuliż starschi spißowaŕ. — Hewak ßmjem drje tudy hischcze to pschiwdacz, so mjejach ja pscheđ njekotrym czaßom też wosebnu radosczˇ, jako ßerbske nowoljetne sbożopscheczje wot jeneje, mi bliskostejaceje schulerki s tajkeje schulje dostach, hdżež pscheđ ljetami wscho njemski wucżachu. Schtó budżische ßebi tehdy myßlił, so budża dżjeczi w tejle schuli jinu niż jeno

ſerbſki cžitacž, ale też ſerbſki piſacž wukuycž! A pſchi wſchitkej tutej ſerbſkej wuczbje wone njetko ljepe njemſki roſemja, hacž predy, a wedža ſwoje wjedomnoſzje ljepe ſa žiwenje nakožicž, dyžli w predawſchich cžaſach.

Džeń 6. januara, hdyž je pola Waß doma tſjoch kralow, bjeſche tudy w Petersburgu wulki zyrkwiny ſwedžeń na rjezy Newje, menujzy na tutym dnju bu tam wot mitropolita (arzybiſkopa) woda poßweczena. Najpredy bje w zyrkwi ſymſkeho dwórza (Winterpalaſt) Boža ßłužba, wot wſcheho peterſburgſkeho duchomnſtwa wotdžerżana, a bje tam khježor, khježorka, wſcha khjeżorſka ßwójba, wſchón khježorſti dwór a wſcho generalſtwo a wyßoke ſaſtojnſtwo, hewak bjechu pak też dżjelby wſchjech tudomnych wojerſkich połkow (regimentow) ſe ßwojimi khorhowemi pſchitomne. Po ſkónczenej Božej ßłużbje cžehneſche wſcha błyſchczata ſhromadżiſna w dołhim pyſchnym cžahu ſ hrodu na łód bliſkeje Newy, hdżež bje ſa tutu ßwjatoczność maka drewjana zyrkwiczka natwarena. Tam mjeſeſche ßo najpredy też njekajka liturgia, potom poßweczi mitropolit wodu, nacžerpa jeje njeſchto a pokrepi ſ nej khježora, wſchu druhu ſhromadżiſnu a wojerſke khorhowje. Jako ßo to ſapoczinaſche, poczachu ſe wſchjech zyrkwjow ſwonicž a ſ napſchecziwoležazeje pjetropawołſkeje twerdżiſny ßylnje ſ kanonami tſjelachu. Potom wróczi ßo wſchitko ſaßo do hrodu a roſeńdże ßo tam.

Pſchi wſchej tutej ßwjatoczności dyrbjachu wſchitzy pſchitomni ſ nepſchikrytej hłowu ſtacž, ſchtož w tej wulkej ſymje runje jara duſchnje nebjeſche, a jako bje wyßoka ſhromadżiſna woteſchła, dha khwataſche wele luda k tej, do loda wurubanej dżjerje, hdżež bje mitropolit wodu poßwecził, a cžerpawſchi ju pijeſche a ßo też ſ nej myjeſche. W predawſchich ljetach ßu też pecža na tutym dnju dżjeczi w ßamej rjezy kſchcžili, ale to ßo njetko wjazy neſtawa. Najſkerc ßu ßo teho woſtajili, dokelž je wjeſzje tójſchto dżjeczi pſchi tajkej łódſymnej kſchczeniży do ſtracha ßmerczje pſchiſchło, woßebje hdyž wopomniſch, na kajke waſchuje prawoßławny (grichiſkokatholſki) mjeſchnik dżjeczo wukſchcžije: wón je menujzy zyle do wody ponuri. Wone je drje wjerno, ſo wedža ruſzy popja dżjeczo, hacž runje wſcho nahe, jara wuſchiknje podnuricž a je khjetſje ruczje ſaßo ſ wody wuczahnycž. Ja ßym jim pſchi wſchelakich kſchczenjach ßwjeru pſchihładowak, kak woni to cžinja, a dżjeczo ßo jim ženje ſ ruki wußunyło neje; ale ja ßebi tola nihdy ſwjerił nebych, dżjeczo tak we hłubokej rjezy wotunkacž, a wele mene hiſchcze w dżjerje, do loda ſwurubanej. Njetko ßo w ſymje wſchje dżjeczi najbóle w domje ſtarſchich kſchczija hacž runje jedyn też w zyrkwi netrebak żadyn ſtrach wo ne mjecž, ſ najmeńſcha w Petersburgu niz, pſchetož tudy ßu wſchje zyrkwje ſtajnje cžopło wutepene. Mi ßo teho dla tak prawje wjericž nochże, ſo ßu predy njehdy wo prawdże na ßwedżenju tſjoch kralow dżjeczi w rjekach kſchczili. J. E. Smoler.

Z Prahi, 13. małeho rózka 1860. Saßy ßedżimy we ſymje; wot 4. t. m. duja nam tak rjeſne wjetry, ſo ßu ſczerwenene noßy ſ hromadami na pſchedań; tola nepſcheſtupi ſyma 6° R.

Cžechi maja we 354 mjeſtach, 170 pſchedmjeſtach, 223 wicžniſchczach (Marktflecken) a 12274 wßach 4,705525 wobydlerjow (4155 183 domjazych, 550 342 zuſych, bes nimi 3610 Sakßow). Bes tutymi je 5156 duchownych, 25490 ſaſtojnikow, 5066 literatow a wumjołzow. S wobydlerſtwa pſchißłuſcha 4,601335 katholſkemu, 34,139 augsburgſkemu, 56,796 helvetſkemu wuſnaczu, 86239 židow. Mjeſto Praha ma we 3400 wobydlenjach 142,588 wobydlerjow (61358 domjazych, 81236 zuſych). Bes nimi 666 duchownych a mnichow, 2777 ſaſtojnikow, 832 literatow a wumjołzow a 7706 židow. — Wokoło Melnika je ßo też mór bes wowzami pokaſak! — Wokoło Cžopliż bjechu njekotre zyrkwje wokranyli; njeſchto kradnenych wjezow namaka ßo pola njekajkeho žida; tola tutón wobwißny ßo we jaſtwje. — Wutoru 31. wulkeho rózka bjeſche cžjeſka beßada, a to cžim połniſcha, dokelž bjeſche najpredy mnohe pſcheczitwki pſchewinycž dyrbjała.

W českim pismowstwje knježi žiwjenje dosć čerstwe a pohańbuje nahěžki a wusměški přećiwnikow. Prof. Lambl wudawa powučny ratarski spis „Rolník nového věku.“ Kober nakładuje pod redakciu prof. Zeleného „bibliotheka slovenských romanů.“ — Prof. Čupr je wo dowolnosć k wudawanju politiskich nowinow žadał; tola po tudomniších poměrach smjedża (kaž so zda) jeno Němcy wo politicy ryčeć. — Wěste wětrne nowiny su so jara nastrožile dla wobstaća Rakuskeje a ze spodźiwnej slepotu, ujekničomnosću a stronitosću přećiwo někotrym spiskam k. šulskeho radźićela Wenziga powojowale. Tute spiski su češki spisane a w časopisu českeho musea wočišćane a też we němskim přełožku wudate a su sćěhowace: 1., Myslički Rakušana wo ministerialnym wukazu, 2., zakładne myslički wo kubłowanju z narodnej raznosću 3., ryčne wučenje a wuwučenje (Sprachunterricht und Sprachübung) a 4., Wo rakuskich šulach z pohladom na zakładne myslički wo kubłowanju z narodnej raznosću. Tute spiski su wuběrne a móhłe so někotremužkuli Serbej k rozpominanju připoručić.

Sudniske dopisy.

Saßudżeni buchu A., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje dżjekacžer Jan Schmuk ſ Prjecžej, ßłużomny Auguſt Handrij Ličak ſ Janez a ßłużomna Wylemina Herta Wuſtmanez ſ Lejna dla morenja zuſeho ſkotu (bjechu menujzy 5. auguſta l. l. kóczku pſcheſecžjehali, ju ſe ſchtoma ſczaßli, pßa na nju ſchczuwali a ju wot pßa ſakuſacž dali), dla pomozy pſchi tym, naſchtykanja k newjernemu ßwjedßenju, resp. ſpytaneho naſchtykanja k newjernej pſchißaſy a newjernych wuprajenjow pſched wyſchnoſczu, prjeni (Schmuk) do 5 mjeßazow 2 dnjow

arbeitshausa, druhi (Ließak) do 4 mješazow 1 dnja jastwa a Wusmanez do 4 nedżelskeho jastwa; 11. febr. żiwnoscżer Jan Czuschka s Wulkeje Dubrawy, dokelż bje wot wjesteje Biskopez na alimenty atd. sa jeje nemandżelske dżjeczo wobskorżeny wopak pschißahak, do 3 ljet arbeitshausa, nekhmanoscze k zwjedsenju, płaczenja alimentow atd.; 13. febr. Madlena Ryncżez s Khanez pola Barta dla samordowanja zwojeho nowoporodżeneho dżeczatka do 11 ljet zuchthausa; a B., wot wokreßneho zuda w Lubiju 3. februara dżekaczer Handrij Schokta s Worzyna, dokelż bje zo pschecziwo gensdarmej speżik a pschepschimnyk, do 4 mješaczneho jastwa.

Za dom a hospodarstwo.

Każ dotalne ljeta zem, tak zu tez sazo ljetsa wot sapoczatka teho mješaza dla pschipuschczowanja na koboły 7 kralowskich hengstow s kralowskich hródżow w Moritzburgu do Sserbow pschischcke. Wot tych zy 4 (Brownlord, Fidelio, Monarch a Neptun) w Konezach pola Porschiz, a 3 (Napoleon, Brenno a Greif) w Sswinarni pola Klóschtra postajene a wostanecja tam hacz ke kónzej junija t. l. Sa pschipuschczenje płaczi zo 2 tol. Napalenje snamja pak na srjebzy, kiż zu wot kralowskich hengstow, stańe zo w Konezach 12. haperleje a w Sswinarni 11. haperleje.

Přilopk.

* Direktorij fakst. rumoweje fabriki a jeje towarstwa w Drażdżanach (na Nowakowy w Kamenej patent założene!) wosjewja, so ma tu pschißluschnosej, wschitkich akzionarow tuteje kompagnije na 10. mjerza do wurjadneje generalneje zhromadżizny w Drezdżanach powołacz, proßy wo bohaty wopyt akzionarow abo zwiedomnjwych sastuperjow a wosjewja, so chze akzienaram **wjeru rosprawu** wo fabrizy dacz, na czoz pak ma zo potom wot nich wobsankurej, hacz ma towarstwo dliehje wobstejecz abo zo rossenci, hacz ma zo s płaczenjom akzijskich pschinoschkow sastacz, każ tez hacz a kak maja abo mózeja zo dotalne pschinoschki sazo nospet płaczicz abo nic. Tole wosjewenje dawa wele a hluboko widżicz!!! — !!!

† Po jendżelskich powescżach zu zo sazo njekotre łódże na wyßokim morju bes Jendżelskej a Ameriku ponurike, na kotrychż zo jara wele pucżowarjow namakachu. Tuczi zu nimale wschitzy w żołmach, kotrez jich spózrewachu, załoßnje frudny kónz wsali. Dwje zo na stalach rosrasyschtej a na tsecżej wundże wohen.

□ Mjesto Petersburg chzedża psches elektriku zwjezu poßwjetlecz a tutu na wjezi isakowsseje zyrkwie tak pschiprawicz, so by wot tam zyle mjesto poßwjetlała. Elektriska zwjeza ma wot wschitkich dotal snatych zwjezow abo wohenjom najjaßnische a najmozhische zwjetło, so mózesch ljedom do neho pohladacz, a hori zo tak zylnje, so na pschikład nożowu brentu tak każ druhi wohen zlomiczku spali.

⊙ Nasch serbski krajan Ines aktuar Domsch we Wulkim Schönawje bu wot tam pscheb krótkim jako aktuar do wokreßneho zuda w Zitawje pscheßadżeny.

† W Zitawje pschindże 3. febr. w jenej fabrizy 10 ljetna holcika do kotow, bu rost mana a rozmeczena a na to morwa namkana. Krótko predy sleczi jeje nanej pschi kamenje-klepanju kruch kamenja do wocżka a wobschkodżi jeho niz nestraschnje; predy teho pak bu jeje bratrej na nesbożomne waschnje noß worzesneny.

W Rußowsej w tu khwilu se wschej mozu żelesnizy twarja. Ssu pak to wosebje tele towarstwa, kiż smjejeja wschitke, sa zim postajene cżaß, zwoje dżjela dokoneci, 1., wulke żelesnizarske towarstwo, kiż chze we 8 ljetach na 4000 werstow żelesnizow po zyłym kraju natwaricz a twari w tu khwilu na dokonenju petersburgsko-warschawskeje żelesnizy; 2, Riga-Dünaburgske żelesnizarske towarstwo, kotrez peterburgsko-warschawskej pobocznu żelesnizu w dołhosczi njehdże 300 werstow twari; 3, Moskwo-Saratowske towarstwo, kotrez ma kapital wot 42 millionow rublow swesci, so by sa ruske pschekupstwo a wikowanje zara ważnu żelesnizu dokonecz mohło, kotraz ma w dalokosczi 750 werstow pscheс najpłodnische a najhusczischo wobydlene prowinzy kraja hicz; 4., Moskwo-Jaroßlawske sjenoczenstwo; 5., Wolga-Donske żelesnizarske towarstwo a 6, Riga-Mitawske towarstwo. Kapital, kiż maja wschitke tele towarstwa po swojich statutach hromadu snesci, wucżinja na 50 millionow rublow. Ssobu najważnischa żelesniza pak budże ta, kiż chzedża wot Moßkwy k uralskim horam a pschez tute dale po Asiskej won hacz k rjezy Amur, po kotrejż bu potom pschekupstwo a wikowanje dalischi pucz hacz k wulkemu swjetnemu morju dostało, twaricz.

* Tamny tydżen bu w Biskopizach remeßlne towarstwo założene.

⊙ Professor Dr. Tischendorf w Lipsku je wot ruskeho thjezora Sswjateje Haniny rjad s thjezorskej krónu druheje riadomnje spożczeny dostał.

* Wschitke dokhody na sakskich żelesnizach wucżinjachu w dezembru konscheho ljeta 347,063 tol. 12 ngl; sa to bjechu zo 227,103 wozobow a 4,562,163 zentnarjow kublow transportowało.

△ W Lipsku bje 7. t. m. wohen a wotwali zo tam Thomaschowy młyn. Stary młón wotwali zo zyle, jene pobocżne twarenje zo snutska wupali a wot prjedkneho twarenja wotwali zo tsiecha a djel tsecżeje etagy. S wulkej prózu bu sesadny nowy młyn psched płomenjemi sdżerżany.

* Po najnowischim liczenju zu w Neapelje 29,125 mjeschnikow, 13,280 mnichow a 10,878 mnischkow.

* Shromadny kapital sakskich nalutowarnjow je wot kónza ljeta 1853 wot 8,616,937 tol. hak ke kónzej ljeta 1858 na 15,419,054 tol. to je: wo 80% pschiwsak.

† Dżeń 31. jan. bu pola Schandawy skalar Wiukler, 41 ljet stary, wot kamenja (pjeskowza), kiż na neho padże, saraseny.

* Hdy by wschitko rjane a dobre tajke wupschiescżeranje namakało, każ paperjane penesy, dha by derje było. W Pruskej pschindżeja 4, we Anhalt-Dessawskej 33, Anhalt-Bernburgskej 10, w Lippe-Schaumburgskej 17, w Frankfurcze nad Majnom 63, w Reußiskim 12, w Saksej-Meiningskej 10 a w Saksej Koburgskej 11 tol. paperjanych penes na kózdu hłowu.

Nawěštnik.

Krajnoſtawſki bank

So ßu kneža krajne ſtawy kral. ſakſ. hornołužiſkeho markhrabinſtwa ſliczbowanje, wo ſarjadowanju krajnoſtawſkeho banka ſa ljeto 1859 wotpołożene, ſa dobre ſpoſnali, ßo ſ tutym k ſjawnemu nawedżenju dawa.

W Budyſchinje, 3. februara 1860.

Poſtajeny krajny ſtarſchi kral. ſakſ. hornołužiſkeho markhrabinſtwa.

ſ Thielau.

S dowolenjom kralowſkeje kommiſſara ßo po § 6 ſtatutow krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſkeho markhrabinſtwa Hornych Łužizow wot 16. junia / 31. auguſta 1857 wobſankaza bilanza ſpomeneneho banka na ljeto 1859, ſ wumjenjom juſtifikazije ſliczbowanja, na blizſchim provinzialnym ßejmi wukonczujomneje, tudy woſjewja.

Bilanza.

Ultimo december 1859.

Activa.

		toler.	ſl.	np.
Hypothekſke konto (kapital).				
Saldo ult. dezbr. 1858 . .	3,118,025 tl.			
Ktemu pſchindże w ljecze 1859	452,225 tl.			
	3,570,280 tl.			
Na to bu wotplaczene:				
dobrowólnje .	127,700 tl.			
wot banka wupowedżene .	77,035 tl.			
po ſkórżbach a konkurſach .	2,835 tl.			
	207,570 tl.			
Hypothekſke żadanki ult. dezembra 1859		3,362,710	—	—
Hypothekſke konto (dań).				
per mjeßaz dezbr. 1859 ſliczbowajomna, ult. meje 1860 płaczjomna dań a reſty		17,406	27	6
Konto ſaſtawſkich liſtow.				
Wobſtatk ſaſtawſkich liſtow ult. dezbr. 1858 . . .	78,700 tol.			
Pſchibytk w ljecze 1859 .	596,260 tl.			
	674,960 tl.			
wotbytk	616,360 tl.			
		58,600	—	—
Konto effektow.				
Wobſtatk papierow au porteur ult. dez. 1858	1,097,782 tl. 14. -			
Pſchibytk w ljecze 1859	198,407 tl. 23. 5.			
	1,296,190 tl. 7. 5.			
Wotbytk	13,639 tl. 25. -			
		1,282,550	12	5
Konto kapital-debitorow.				
Wuſtatki ult. dez. 1858	362,968 tl. 26. 9.			
Wupożczonki w l. 1859	115,460 tl. 24. 4.			
	478,429 tl. 21. 3.			
Na to dompłaczene .	26,485 tl. 14. 9.			
		451,944	6	4
Konto-korentne-konto.				
Saldo ult. dezbr. 1858	332,711 tl. 7. 5.			
Pſchibytk w ljecze 1859	716,041 tl. 24. 8.			
	1,048,753 tl. 2. 3.			
Wotbytk w ljecze 1859	1,025,281 tl. 28. 1.			
		23,471	4	2
Latus		5,196,682	20	7

Passiva.

		toler.	ſl.	np.
Per fundazijſki kapital-konto.				
Sa ſakładny kapital banka		55,000	—	—
Per ſaſtaw. liſtow kreazijſke konto.				
Wunoſchk tych hacż ult. dez. 1858 kourſirowazych ſaſtaw. liſtow Ser. I. II. III.	1,907,350 tl.			
W ljecze 1859 bu kreirowanych wot Ser. III. IV. V.	300,000 tl.			
	2,207,350 tl.			
Saniczenych bu wot Ser. I. II. III. V.	296,260 tl.			
		1,911,090	—	—
Per banknotow kreazijſke konto.				
Wunoſchk banknotow k ult. dezbr. 1859 kourſirowazych		700,000	—	—
Per kapital-kreditorſke konto.				
Saldo ult. dezbr. 1858	104,753 tl. 7. 9.			
Pſchibytk w ljecze 1859	17,514 tl. 1. 6.			
	122,267 tl. 9. 5.			
Wotbytk	799 tl. 16. -			
		121,467	23	5
Per konto kauziom.				
Sa kauzije w hotowych penesach . .		11,450	—	—
Per konto nalutowarnje.				
Składki ult. dez. 1858	2,815,135 tl. 26. 6.			
Teho runja w. l. 1859	735,071 tl. 25. 2.			
Dań, ke kapitalej dyrena	61,760 tl. 13. 4.			
	3,611,968 tl. 5. 2.			
Na to bu wupłaczene	643,735 tl. 17. 4.	2,968,232	17	8
Latus		6,262,240	11	3

Bilanza.

Ultimo december 1859.

Activa.

		toler	fl.	np.
Transport		5,196,682	20	7
Konto požčzernje.				
Saldo ult. dezbr. 1858	623,545 tl. — -			
Na sapołožene effekty a t. d. w ljecze 1859 sčzinene wupožčzonki	625,874 tl. — -			
	1,249,419 tl. — -			
Na to wotpłaczene . .	866,781 tl. — -			
		382,638	—	—
Ležomnostne konto.				
Wunoschk ult. dz. 1858 sa 11 ležomnoscze . .	10,847 tl. 16. 5.			
Wotbytk 1 tehorunja w l. 1859 psches pschedacze . . 424. 6. 7.				
Schkoda . 232. 28. 9.				
	657 tl. 5. 6.			
Wunoschk wot 10 ležomnosczow . . .		10,190	10	9
Konto depositnych lizitalnych penes.				
Wunoschk ult. dez. 1858	14,322 tl. 27. -			
Pschikhod w ljecze 1859	3,928 tl. 16. 7.			
	18,251 tl. 13. 7.			
No to buchu wupłaczene	10,586 tl. 8. 9.			
		7,665	4	8
Kasso-konto.				
Hotowe penesy ult. dezembra 1858 . . .	518,167 tl. 17. 4.			
Pschikhod w l. 1859	3,080,344 tl. 23. 8.			
	3,598,512 tl. 11. 2.			
Wukhod	2,827,440 tl. 8. 1.	771,072	3	1
		6,368,248	9	5

Passiva.

		toler.	fl.	np.
Transport		6,262,240	11	3
Per Conto à Nuovo.				
Dajomna pschichodna dań	27,928 tl. — -			
Taßama k dostaczu .	19,512 tl. — 5.			
		8,415	29	5
Per sastawnych listow dań-wukupne konto.				
Sa nesaplaczene koupony wot:				
12. } ljeto sliczbow. 1856 53 kr.	48 tl. 8. 4.			
13. 1857 113 kr.	155 tl. 14. 8.			
14. 1858 277 kr.	427 tl. 13. 9.			
15. 1859 8763 kr.	30,425 tl. 8. 6.			
		31,056	15	3
Per reserve-fondske-konto.				
Wunoschk ult. dez. 1858	53,282 tl. 11. 6.			
Dobytkow a dzjelba wot ljeta 1859	13,253 tl. 1. 8.			
		66,535	13	4
		6,368,248	9	5

Dobytkowe a schkodowate konto.

Pjatnate sliczbowanske ljeto wot 1. jan. hacž do 31. dez. 1859.

Debet.	toler.	fl.	np.
Sa dań na sapołožki pola nalutowarnje .	109,316	17	—
Sa dań na wudate sastawne listy	78,893	24	3
Sa schkodu pschi pschedaczu jeneje khježe . .	232	28	9
Sa wudawki sarjadowanja w 15. sliczbnym ljecze	12,405	22	1
Sa shotowanje nowych banknot. II. emissije	5,671	15	—
Cžisty w pschedstejazej bilanzy hižom repartirowany dobytk	32,784	17	2
	239,305	4	5

Credit.		toler.	fl.	np.
Sa dań wot hypothekskich žadankow . . .		145,351	16	4
Sa dań wot sastawnych listow banka . .		6,530	7	4
Sa dań wot effektow		58,679	15	5
Sa sapißanje a wukonjansku sapłatu . .		1,299	7	2
Sa provisiu		3,613	5	4
Sa saljetnene koupony sastawnych listow		49	29	9
Sa dań wot wupožčzonkow	29,326 tl. 23. 8.			
Sa dań pschi požčzerni	24,807 tl. 8. 7.			
	54,133 tl. 2. 5.			
Wot teho dań na sakładny kapital, kauzije a na kapital-creditorow	31,015 tl. 28. 2.			
		23,117	4	3
Sa cours-avance pschi sastawnych listach		664	8	4
		239,305	4	5

W Budyschinje, 25. januara 1860.

Direktorium krajnostawskeho banka kral. saksk. markhrabinstwa Horneje Lužizy.

f Thilau. f Loeben. J. Schilling. Ehrig.

Pschehlad.

hypothekarskich wupožczonkow, wot krajnostawskeho banka kral. saksk. hornołužiskeho markhrabinstwa sczinenych.

	Horne Lužizy.				Herbske kraje.				Summa			
	Liczba hypoth.-konto-a.	Wyßokoscz požczonkow. toler.			Liczba hypoth.-konto-a.	Wyßokoscz požczonkow. toler.			Hypothekowych kontow.	požczonkow. toler.		
Wobstatk ult. dezembra 1858	1,841	1,283,155	—	—	829	1,834,870	—	—	2,670	3,118,025	—	—
Pschischedße w ljecze 1859	62	248,305	—	—	55	203,950	—	—	117	452,255	—	—
	1,903	1,531,460	—	—	884	2,038,820	—	—	2,787	3,570,280	—	—
Naspet płaczene w ljecze 1859 . . .	86	45,655	—	—	89	161,915	—	—	175	207,570	—	—
Wobstatk ult. dezembra 1859	1,817	1,485,805	—	—	795	1,876,905	—	—	2,612	3,362,710	—	—
Po pschiliczenju naspetpłaczenjow, w ljetach 1846—1859 sczinenych . .	—	—	—	—	—	—	—	—	959	1,334,270	—	—
Totalny wobstatk datych požczonkow	—	—	—	—	—	—	—	—	3,571	4,696,980	—	—

Sawjesczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobstara sawjesczenje hypothekariskich žadankow (kapitaliow) kaž tež shromadneje płaczisny wot ležomnosczow (burskich wjezow: kubłow, žiwnosczow atd.) pschecziwo schkodzi a shubenju w subhastazijach, tehorunja tež sawjesczenje danje hypothekariskich žadankow pschecziwo komdzazemu, nerodnemu płaczenju we wójnskich a mjernych czaßach a pschija pschistupenja k pokładnizy sa wudółženje hypothekow. — Tu ßu tež wobschjernische prospekty a sawjesczenske wumjenenja kóždy czaß k dostaczu. —

W Budyschinje, 5. dezembra 1859.

Agentura sakskeho hypotheki-sawjesczazeho towarstwa.

G. E. Heydemann.

Drewowa aukzia.

Pońdzeln 20. teho mjeßaz dyrbja ßo na Husczanskim revierje we wjazorych hajniskich parzellach

circa 12 kóp ¾ dołhich twerdych walczkow
" 50 " " " mehkich "

s wetschoh wot ßuchich drewow pod wumjenenjemi, kotrcž ßo predy wosjewja, na pscheßadzowanje pschedawacz.

Kupzy maja ßo na spomnenym dnju dopołdnja w 9 hodzinach na dubowej haleji w Zicžinskim haju hromadu sencz.

Hrabinske hajnistwo we Huszy, 12. febr. 1860.

Opelt.

Wosjewenje.

1 kopa twarskich schtomow wot 30—40 łóhczi dołhoscze, 17 brjesowych klozow, sa tyscherjow khmanych, a 50 ßažnjow (klostrow) ßucheho khójnoweho sczjepoweho drewa à 3 tol. 10 nßl. ßu na hajniskim revierje w Maujowje na pschedań.

Kmetsch.

Dwaj wowczerjej ßo pytataj!

Sa Rußowsku ßo k sapoczatkej haperleje wot podpißaneho dwaj khmanaj, neženenaj wowczerej, njekotre a dwazeczi ljet staraj, pod dobrymi wumjenenjemi do ßłužby pytataj. Czi, kotsiž maja myßle ßo do tuteje ßłužby pschistajicz dacz, chzyli ßo 26. t. m., s nusnymi wopißmami wuhotowani, ke mni podacz a ßo prjódkstajicz.

Runje tak budzeja k naljeczu 2 abo 3 wowczerjo do južnej Ameriki trebani. Woni ßo sa tych ßamych knežich pytaja, sa kotrychž buschtaj hižom w naljeczu łonscheho ljeta wot jow 2 wowczerjej pschistajenej.

Origin. Negretti-wowczernja w Hlinje.

Jan Khrystian Hendrich Kind.

Kaschczowy magazin

tudomneje tyscherske jednoty porucza tudomnemu a wonkowskemu publikej pschi potrebje ßwój ßkład hotowych kaschczow, s duboweho, khójnoweho a jjedloweho drewa dzjełanych, po tunich ale twerdych płaczisnach.

Hrodowa haßa pola krawskeho mischtra **Geßnarja.**

Shubeny!

Dzeń 21. januara t. l. popółdnju bu wot Budyschina k Nadzanezam jedyn schjery mjech s módrym płatom a czischczanymi schurzuchami shubeny. Sprawny namakař ßo proßy, so by jón pola ßedlarskeho mischtra knesa Mißlicka na horncžerskej haßy w Budyschinje abo pola hoiczenzarja Schczjepana w Porschizach sa 2 tol. myta wotedał, to pak czim skere, dokelž dyrbi hewak jedyn khudy pohoncz tu schkodu sarunacz.

Nowe pernawſke a rigaſke lane ſymnjo k wuſyſwej.

Hižom póſzełku wot prjódkſtejazeho laneho ſymenja, kiž tež je w tym ljeczu, kaž w predawſchich wubjernje rjane, doſtawſchi, poruczam je pſchi pſchikhódnej potrebnoſczi k dobroczińwemu woteberanju.

Herrmann Danckhoff.

Khwalebnje ſnaty a pſches ſwoje hojaze ſkutkowanje dopokaſany **bróſtſyrop** je ſaſo k doſtaczu w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Ssuche drožđże,

zyle wuberne, dawno ſnate, dobra twora, ſu pſchedzo czerſtwe pola mje k doſtaczu.

W Budyſchinje, na ſerbſkej haſy k dwjemaj muromaj. **J. G. F. Niekſch.**

☞ Jutſje, nedzelu, 19 t. m. ſmjeje ſo w hoſczenzu we Huczinje ſerbſki bal; a proſy wo behaty wopyt na njón **Sinapius.**

☞ Jedyn krawſki namaka trajaze dźjelo a mjeże hnydom do neho ſaſtupicz pola Zſchuſchki we Lahowje.

☞ Jedyn koſczjetołczeŕ, jedyn pohoncz a jedyn mały wotroczk ſo k pſchiſtajeniu do ſłużby pytaja na kublje cźiſło 10 w Spytezach. ☜

Khjeża na pſchedań.

Khjeża pod cźiſłom 16 we Hornym Wujeſdźe, nedaloko wot Biſkopiz, kotraž ſo ſa kóždeho profeſſioniſtu abo remeſłnika derje hodźi, je na pſchedań a móże ſo hnydom wobczahnycz. Wſcho dalſche pola wobſedzerja tam.

Khjeża cźiſło 3/7 w Pluſnikezach ſ rjanej ſadowej ſahrodu a kuſkom pola, ſ 25 dawſkimi jenotami wobczeżena, je ſe ſwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho dalſche naſhoniſch pola wobſedzerja tam.

Wulka ſahrodniſka zimnoſcz cźiſło 2. w Nowej Weſzy pola Huczinu je bes wumenka ſe ſwobodneje ruki na pſchedań. **P. F.**

☞ Jena khjeża ſ dwjemaj iſtwómaj cźiſło 2/3 we Huczinje ſteji ſwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho daliſche pola Jakuba Nowaka tam.

Pilna a duſchna holczka, kiž móża wartci, doſtane k 1. haperleje jako domjaza dźowka ſłużbu. Hdże? Je k naſhonenju we wudawaŕni tutych Nowin.

Jutſje, nedzelu 19. t. m., ſmjeje ſo we hoſczenzu w Bukezach hudźba a bal, na kotryż podwólnje pſcheproſchuje **Lehmann.**

Tunje ſerbſke knihi na pſchedań!

W Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach, kaž tež w klamach kn. pſchekupza Jakuba na kameńnje haſy w Budyſchinje, ſu tele knihi ſa pſchiſtajenu płaczijſnu k doſtaczu:

1. Lubenſkeho ſchtyri prjedowanja; wużitny kwaſny dar ſa nawożenjow a newesty. Płaczijſna 4 nſł.
4. Sserbſke Horne Łużizy atd. 7½ nſł.
6. Nibowczenjo (powedanje); 2½ nſł
7. Dobrotny, djiwy a ſudy Boże na iſraelſkimi djeczimi; wopiſanje Kanaana atd. 5 nſł.
12. Selenika, I. 4 nſł
22. Sel nika, II dj 5 nſł
14. Wumenkaŕ (powedancjfo) 2½ nſł.
15. Ssadowa knižka (zara wużitna ſa wobſedzerjow ſadowych ſchtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana. 2½ nſł.
17. Boża kraſnoſcz w ſtwórbje; I. dj. 2½ nſł.
23. Boża kraſnoſcz w ſtwórbje; II. dj. 2½ nſł.
18 Nadpad pola Bukez (ſe ſydomljetneje wójny). 2½nſł.
19. Ssobudar na pucz pſches żiwenje; 2 nſł.
20. Khryſtof Kolumbuſ abo wunamakanje Ameriki; 2½ nſł.
21. Bibliſke ſtawiſny (ſa ſchulje a dom), 10 nſł.
25. Nedzela 2½ nſł.
26. Sserbſke basnje wot Seilerja. 2½ nſ.
28. Woſobny dar ſa ſchefcźijanow. 2½ nſ.
30. Spjwy ſa ſerbſke ſchulje. 1½ nſł.
32 Kſchiżne wójny. 2½ nſł
34. Choralbuch. 2½ nſł
35. Serbske přisłowa, zběrane wot Jakuba Buka, 3 nsl.
36. Časopis towarſtwa Maćicy Serbskeje, 19 zešiwkow; poslenje tři po 7½ nsl., prjedawše po 3 nsl. 8 now. Štóž prjene 16 zešiwki (2 zwjazkaj) nadobo kupi, dostanje je za 1 tol. 10 nsl.
37. Protyki ſ ljetow 1856 — 1859 po 2 nſł. ſa 1 exemplar.

Wſchitke tele a knižki knihi móża ſo w partijach hiſcheże tuniſcho doſtacz pola kneza pſchekupza Jakuba, knihikładnika a pokładnika Maćicy Serbskeje w Budyſchinje.

Zańdźenu ſobotu żita w Budyšinje płaćachu.

Kórc.	Wyſſa. Płaćizna. tl.	nsl.	np.	Niżſa. Płaćizna. tl.	nsl.	np.	Srjedźna. Płaćizna. tl.	nsl.	np.
Pſcheńza	5	10	—	4	15	—	5	5	—
Rożka	3	25	—	3	15	—	3	20	—
Jeczmen	2	27	5	2	22	5	2	25	—
Wowż	2	5	—	1	25	—	2	—	—
Hróch	4	25	—	—	—	—	4	20	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—
Rjepik	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—
Kopa ſłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—
Zent. ſyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—

Dowoz: 1590 kórcow.

Serbske Nowiny.

Za nawěšťki, kiž maja so w wudawarni Serb. Nów. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 8. 25. februara. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Wukaz. — Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Jasyna pola Hródka. Z pola. Z Kamjenca. Z Łahowa. Z Dalic. Z Biskopic. — Dopisy. — Serbska wučba na budyskim gymnasiu. — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Spěwy. — Nawěštnik.

Wukas

ministerstwa ſuntskomnych, ßempſchiwod kutska ſpomnenych wjezow ſ Czech naſtupazy.

Miniſterſtwo ſuntskomnych widźi ßo nuczene, pódla tych wjezow, kotrychž ßempſchineßenje ſ Czech pſches tu-krajnu mesu je ßo w pohladu na ſkocżazy mór, w njekotrych krajinach Czjeſkeje knežazy, pſches wukaſy wot 27. dezembra l. l. 3. a 25. ſandżeneho mjeßaza ſakaſako, hacż na daliſche ſa zyły meſowy trakt (po mesy) mes Czechami a budyſkim knežerſtim wokreßom, potajkim ſa zyły wokreßny wobßah hamtſkeho hetmanſtwa w Lubiju a wot wokreßa hamtſkeho hetmanſtwa w Budyſchinje ſa wobßah ßudniſkeju wokreßow w Nowoſalzu a Schjerachowje ßempſchiwodżenje a do kraja pſchineßenje wowczeho ſkotu, koſow, ßwinjow, tak daloko hacż ßo tute poßlene niz na żitawſko-reichenbergſkej żeleſnizy w etagowych wosach ßem newoża, dale też ßyna, ßkómy, mjaßa a druhich dżjelow runje menowaneho ſkotu, każ też wſchjedružnych wotpadkow wot nich ſakaſacż.

Pſcheſtupenja tuteje ſakaſnje maja ßo ſe ſtrafu wot 10—100 toler, abo ſa tym hacż wjez je, ſ pſchiprawnej jaſtnej ſtrafu, we wukaſu wot 27. dezembra konſcheho ljeta pſchihroženej, khoſtacż a ma ßo wyſche teho też poſtajenje w punkcże 6 pſchikaſnje wot 3. ſandżeneho mjeßaza wobkedżbowacż.

W Drježdżanach, 14. februara 1860.

Miniſterſtwo ſuntskomnych naležnoſczow.
Swobodny knes ſ Beuſt.

Swětne podawki.

Sakska. S Lipſkowſkeho krajſkeho wokreża je ſandżene ljeto 92 woßobow do wukraja wuczahnyło, ſa to pak 210 wukrajnikow pſchiczahnyło a ßo ſaßydliło. Duż nemóże w Sakſkej tak ſlje byczi, ſo bychu ludżo do Amerki a Auſtralije wuczahowacż dyrbeli! — Jeho maježtoſcż kral je kantorej a wuczerej w Dahlenje, Janej Biehmegej pſchi jeho pokſtaljetnym ſaſtojniſkim jubileju ſkotu medaillu, k ſaßłużbnemu rjadej ßłuſchazu ſpożežił. —Dawno woſjewene ßbjehnenje wokreßneho ßuda w Kamenzu ſtane ßo ſ tónzom mjerza. Wot 1. haperleje ßu ßudniſtwa Kamenz, Pokżniza a Kinsbórk do budyſkeho wokreßneho ßuda ſapokaſane. — Naſcha kneni krónprynzeßyna je po poßlenej woli ßwojeje cżeſty ſemreteje badenſkeje wulkowójwodki Stefanije hibite a nehibite ſamoženje (ſ wuwſacżom dweju wobßedżenſtwow) doſtała.

Pruska. S kralom ßo w poßlenim cżaßu jara pſchemjeniło neje, jenoż druhdy je ßo dżjelbracże ſ jeho ſtrony pomeńſchiło a tyſchnoſcż pſchiberała. — Na ßejmje bu namet ſa ſawedżenje zwilneho mandżelſtwa w zyrkwi w 1. komorje ſacżißneny a je njetko trochu po-radżeny do 2. komory pſchiſchoł, ſo by ſkónczńje ſ nowa do prjeneje ßo wróciłk. — Pruſka każ też Rußowſka nochżetaj ßo ſ tym ſpokojicż, ſo by Franzowſka bes jeju wole Savoyſku na ßo ſcżahnyła.

Bajerska. S tuteho kraja każ ſ druhich wecżornonjemſkich dżeja niz jeno konje a wſchelaka bróń, ale też ſtót, mjaßo, mowß do Italſkeje a Franzowſkeje Sardinſka chże we wukraju ſa 3 millionu frankow koni kupicż.

Rakuska. Pſcheczelſtwo ſ Pruſkej je pecża pſchezo wetſche. — Wot franzowſkeho miniſtera Thouvenela je na poßłanza we Winje depeſcha pſchiſchła, kotraż ßo pſchecziwo Rakuſkej wupraja, dokelż ta ßama na mjer we Villafranka pokaſuje jako na podłoż ſa ſrjadowanje Italſkeje. Franzowſka nochże ßo tajnych poſtajenjow dżerżeż! — Po khjeżorowym wukaſu mózeja żidża w Czjeſkej, Morawſkej, Schleſyńſkej, Wuherſkej, Wojwodinje, Khorwatſkej, Sſlawonſkej, Sſydmihródſkej a Dalmatſkej wobßedżerjo nehibitnych kubłow byczi; tola maja ßo pſchißłuſchazych patronatſkich a ſchulu wobkedżbowanſkich prawow ſdacż. W Galizii a Bukowinje maja jeno cżi zyle połne prawo ſ kſcheſcżanami, kotſiż-ßu ſchindowali. W druhich horka nemenowannych krónſkich krajach wuczinja wo ſpomnenym prawje pſchichodne krajne ſtawy.

Italska. Tu je hischcze wscho we ſnatej newjeſtoſczi; bes tym ſo Italſzu ſa pſchiſankneńe dżjekaja, ßu ßo druhe wulkomozy wyſche Jendżelſkeje (kiż je runje ſ Franzowſkej w dobrym pſcheczelſtwje) pſcheczíwo temu wuprajike. Napoleon neje ßwoje myßle hischcze wotkryk. **Sardinſka** ßo k wójnje hotuje, rosmnoża wójſko a woczakuje 800 nowych kanonow ſe Schwedſ'eje. — Do **Ancony** je 900 wojakow, wot bamuża do ßłużby wſatych, ſwetſcha ſ Rakuſkeje a Njemſkeje, pſchijjeko. — Do **Toſkanſkeje** je wjazy ſardinſkich wojakow doczahnyło.

Francowska. Rakuſki poßłanz w Pariſu, werch Metternich je wojſewik a dopokaſał, ſo Sardinſka pſches agentow ſbjeżkarſtwo w Venezii ſbudżuje. — Franzowſka chze ßo tak dołho dalſchemu powetſchenju Sardinſkeje ſpeczicż, doniż tuta **Savojſku** newoteda. — Zyke wójſko je każ do wójny pſchihotowane. — Napoleon je pecza **liſt bamużej** poßłał ſe żadanjom, ſo by tutón nametу dla Romagnje a konzeſſioow, kotrež chze jej dacż, ſtajił.

Spaniska. Wednik dobywarſkeho wójſka w Marokanſkej, marſchal O' **Donell** bu ſa wójwodu Tetuanſkeho pomenowany a bitwiſchczo pola Tetuana jemu jako wobßedżenſtwo darene. Wón czehne njetko dale k mjeſtu Fez. — Schpanenjo ſhubichu w poßlenej bitwje 10 wyſchkow a 68 wojakow; 53 wyſchkow a 711 wojakow bu ranenych. W Tetuanje namakachu woni 78 kanonow. — K 12. t. m. chzedża Schpanenjo bliſko Tangera bycż. Jako wumjenenja mjera żada Schpaniſka: 1. wotſtupenje dobyteje krajiny; 2. ſapłaczenje wójnſkich wudawkow.

Rusowska. Tuta je wſchitke ſchtyri punkty, wot Jendżelſkeje a Franzowſkeje ſa italſku należnoſcż poſtajene, ſaczißnyła.

Turkowska. W Konſtantinopolu a we provinzach (woßebje pak w Sserbiſkej) roſcże **nemjer.**

Ze Serbow.

Z Budyšina. Schtwórtk tydżeń bu we tudomnym tachantſkim konſiſtoriu dotalny prjeni kaplan w Oſtritzu (pſched tym w Seitendorfje), k. Michał **Kokla** ſa oſtritzſkeho fararja do pſchißaht wſaty. My tudy cżim radſcho na to ſpomnimy, dokelż je ſpomneny knes pſchezo ßwjerny Sserb. — Podobne powyſchenje je ßo też druhemu knejeſ ſtako, kiż je w Sserbach jara derje ſnaty. Memuży knes **Jakub Buk** w Dreżdżanach bu pſched dljeſchim cżaßom ſa direktora tamniſcheho katholſkeho progymnaſia pomenowany.

Z Budyšina. We „Dresdner Journalu“ ßmy tón tydżeń dljeſche pokhwalne rosßudżenje cżitali, kiż ßo wo wobraſach, njetk w Dreżdżanach wuſtajenych a ſa tudomnu ßerbſku katholſku zyrkej ſkaſanych, podawa. Ssu to menujzy tak menowane ſtaziony, t. j. 14 wobraſow, cżerpenje naſcheho ſbóżnika priedſtajazych. Te ßame ßu wot wuberneho hiſtoriſkeho pißanerja (malerja) Wichmana po ßławnych Führichowych naczißkach wuſtojnje wuwedżene. Naß ſweßela, ſo ßerbſka zyrkej pſches ßerbſkich dobroczerjow woprawdże wumjolſku a pobożnoſcż ſbudżowazu woſdobu doſtaňe, kiż je reńſcha a drohotniſcha dyżli w żanej druhej njemſkej abo ßerbſkej zyrkwi we Łużizach! Red.

Z Budyšina. Każ ßkyſchachmy, je nedżelu knes J. **Hermann**, kiż bu ſ nakhwilneho kapłanſtwa w Chemnitzu ſa kapłana do **Kulowa** powołany, prjeni krócż na ßwojim nowym mjeſcze prjedował. Predawſchi druhi kapłan w Kulowje, k. Hübner, kiż bje Njemz, je do Chemnitza pſchiſchoł. Dokelż je w Kulowje Sserb bóle trjebny, dyżli Njemz, dha je pecza zyła woßada jara weßoła, ſo je tam naſch hnadny knes biskop knefa Hermanna poßłał a ſa to k. Hübnera do Chemnitza wſak. — Ssmy teje nadżije, ſo cżaß wſchje ſnate a neſnate ſadżjewki pſchewine a ſo do Kulowa też hiſchcze ßerbſki wucżeŕ (abo wjazy hacż jedyn!) pſchińdże! Naß ſ najmeńſcha roſom a wutroba, cżłoweſkoſcż a nabożnoſcż pſchezo ſ nowa k temu cżjeri, ſo tajke żadanje w menje tamniſcheje ßerbſkeje wetſchiny ſjawnje wuprajamy. Hdyż ßu w bliſkich Wojerezach po dołhich ljetach w loni ßerbſkeho wucżerja poſtajili, nedyrbjało ßo to w Kulowje też hodżicż? Jeli dyrbjał ſchtó ſchtudowany tych jara cżeſczomnych kneſow, kiż tam ſa ßerbſkeho wucżerja ryczą a pißaja, ſadżjewacż a ßo njekak ſpeczicż, budżemy to woſjewecż a jemu bes druhimi to ſnate hrónczko roskładowacż, kotrež nebohi paſtor Hauptmann (kiż bje Njemz, ale doſpołnje ßerbſzy nawukny) ßwojim kollegam w Delnej Łużizy k rospomnenju podawa: Ars et lingua non habet osorem nisi ignorantem.

Z Budyšina. Naſdala ßmy ſhonili, ſo k. kooperator **Ludwig Angermann** (rodż. ſ Czech) w **Różenczе** hižom jara **derje** ßerbſzy prjeduje. Naß je tajka poweſcż wutrobnje hnuła, ſo je ſpomneny knes ſ prawej luboſczu k naſchemu ludej a ſ wutrajnej próżu tak bórſy ßerbſku ryczą (wón móże pecza też cżjeſku) nawuknył. Dżakomnoſcż by ßebi żadała, ſo bychu naſchi ſnaczi ſ tamniſcheje ſtrony nam tajke a druhe nowinki ßobudżjelili! My jich a druhich na to dopomnjamy, ſo chzedża naſche Nowiny ßerbſka chroniła bycż a ſo ßo jako tajke we jara ſdalenych a woßebnych bibliothekach ßwjeru khowaja. H. z Bodżeric.

Z Jasyna pola Hródka ſhonimy, ſo chze tamniſchi k. farař **Böttcher** na jutry ßwoje ſaſtojnſtwo ſkożicż a ſo chzedża tam, jeli żaneho Sserba nedoſtaňeja, Njemza ſa duchomneho poſtajicż. By pak ßo żadyn Sserb wo to mjeſto ſamolwjał, dha by je tajki wjeſcje predy doſtał a teho dla cżinimy to ßerb-

ſſim kneſam duchownym a kandidatam, kiž chżyli ßo wo to mjeſto ſamolwicz, ſnate, ſo maja ßo ſe ßwojimi piſmami na k. ſuperintendentu w Hródku wobroczicz abo na jaßynſku kneni, hetmanku Wilkens. Po hamtſkich nowinach wobliczi ßo to mjeſto na 830 toler, wot kotrychž pak ma ßo ſtaremu kneſej fararej njeſchto wotedacz. Woßada roſemi tez hornokužiſku rycz, tak ſo móže ßo kóždy Hornokužiczan wo tuto mjeſtno ſamolwecz. z D.

Z pola. Tez w Boſchezach, Koñezach a Wadezach ßu ßo jjetra pokaſake, tola jenoz w jenotliwych padach a porjedko.

Z Kamjenca. Tudomny bjerz Weber, rendant Mieklich a piſar Weber wumóchu tudy 16. t. m. ſ wulkej prózu 2 ſchtyrnaczeljetnej holczjy, kotrejž bjeſchtej ßo na haczi bliſko tudomneje ßudniſkeje khježe pſchepanytej, ſe ſtracha ſatepenja.

Z Łahowa. Hižom wjazy krócz ßmy we Sserb. Nowinach wo neproſchenych hoſczach cžitali. Bjechu tez w nozy wot 18. k 19. t. m. naſcheho klamarja Ducžmana tajzy hoſczo ſe ßwojim wopytom poczeſczili; ale na mjeſto, ſo bychu ßo klapali, chzychu hoſpodarej prózu ſtanenja a woczinenja ſalutowacz, wſachu khjetry kolik a wukamachu radſſo żeleſny, do murje ſamurjowany, palz tolſty prjeczuik ſ jenoho wokna; jako bje wokno wußadzene, bjechu, najſkerje jedyn, nutsljeſli a potom pilnje ßwoje dzjeło wunveſrz chżyli a tez huzom njehdże ſa 5 abo 6 tol. wſchelakeje twory wurumowali. Dokelž pak maly pßyczk naſcheho ſtražnika (Phylax) pſchichód ßwojeho knjeſa pſchipowedaſche, tuczi knеza pak wjazy ſ plóſchiwoſcze dyžli ſprawnoſcze wobßedża, nechachu teho dla pſcheczelnoſcz naſcheho ſtražnika doczakacz, woſtajichu ßwoje dzjeło a czehnychu, ſo jako ſtražnik tam dóndże, 3 darmokupowarjo żakoßnje k Haßlowu won czehnichu. Ale hiſchczen tußamu nóz ßu w bliſkich Ssulſchczach ljepſche wiki ſczinili, hdżez tez pola klamarja njehdże 4 abo 5 krócz tak wele ßobu wſachu. Tuczi ludżiczkoło, kotſiž ßu ßedmu kaſnju ſabyli, myßlja ßebi, ſo ßu, dokelž ludżom a czlowſkemu ßudu czeknu, teho dla ſbożomni, nepomyßla pak, ſo tón, kiž wocži ma kaž wohenjowe płómenja jich ſtutkam pſchihladuje, a ſo budże jim w ßwojim czaßu tu mſdu jich ſtutkow płaczicz, jeli ßo w czaßu teje hnady wot ßwojeho pucza newróczа. L.

Z Dalic (ſ Daliz). Dżeń 13. t. m. je tudy wjeſty Pjetr Prachta dżiwne experiment ſpytak, pucza ſ tym wotpohladanjom, ſo by ßebi żiwenje wſak. Bjeſche ßebi menujzy ſa dwaj kroſchkaj pólvera kupił a ßo pucza ſ tym ſatſjelicz chżył. Pólver bjeſche w titzy mjek a na to kuſk żehlazeho hriba k nemu do titki ſtyknył; titku ſamu pak bje ßebi njetk do huby tyknyez chżył. Ale jako bje runje ſ nej hacž bliſko k hubje pſchiſchoł, ſapali ßo pólver do czaßa a roſprasny jemu pod noßom, tak ſo ßo jemu daliſcha ſchkoda, hacž ſo bu jenoz w beswoczu njeſchto wobpaleny, neſta. Njekotſi mjenja, ſo Prachta prawje pſchi polnym roſomje neje.

Z Biskopic (ſ Biſkopiz) ſhonimy, ſo je tez njetko tón tſeczi wot Huſtowych paduchow na ßwjetko a ſajaty: wjeſty Julius Voigtländer, viktualiſki*) wikowar ſ Drezdżan. Jeho jaty towarſch Schanz (hladaj cžißk. 3 S. N.) je jeho pecza pſcheradżił

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 8. februara 1860. Rußowſki lud je ſpjewluboważy lud. Hdyž w Petersburgu po haßach wokoło khodżiſch, dha wjeſzje huſto doſcz iſwoſchczikow a druhich fórmanow ſetkaſch, kotſiž ſpjewajo dale jjedu, a w Móſkwje ßym ja ljedy hdy nimo żaneje fabriki ſchok, kotraž budżiſche wot ſpjewanja ßwojich dżjełaczerjow a dżjełaczerkow neklinczaka. Ale rejwanſke weczory, kajkez je w ßerbſkich korczmach namakaſch, tajke w Rußowſkej nihdże nenadeńdżeſch. A tola rejwa ßo w Rußowſkej ßnadż wjazy, dyžli w Sserbach: a ſchtoż je pſchi tym najdżiwniſche, tajke rejwanje niczo nekhoſchtuje. Hdyž ßu w Sserbach reje w korczmje pſchipowedżene abo hdyž chze w Budyſchinje Jank ſe ßwojej Hanku na tſjeleńnju abo do tſjóch lipow abo ßnadż tez do „hirſcha“ na „groſchenball“ hicz, dha dyrbi kóždy rejwar tez predy pjeknje wopomnicz, hacž ma tak wele w móſchni, ſo budże herzow a korczmarja płaczicz móz. W Rußowſkej je to hinak, pſchetoż tudy rejwarjo ani herzow ani korczmarja netrebaja a tola najbóle kóždu nedżelu a kóždy ßwjaty dżeń rejwaja. Kak dha woni to cžinja? Nó, woni po ſpjewanju ßwoje reje wedu. Menujzy w ljeczje ſhromadżuja ßo hólzy a holzy we wßy abo w mjeſzje njehdże na trawniku. Najpredy ßtyſchich jenoz wſchelake ryczje, potom poczinaja pjeßniczki ſpjewacz a bórſy k tajkim ſpjewam pſcheńdu, po kotrychž ßo rejwacz hodżi. Tute reje menuja „chorowody“ a wone ßu khjetro jara na „ßerbſku reju“ podobne, tola je ßerbſka reja ſpjeſchniſcha a żiwiſcha, dyžli chorowod. Rana hudżby je pak runje ta ſama, kaž pſchi ßerbſkej reji, menujzy $^6/_8$. Hdyž ßo chorowod rejwa, ſtupi ßo wſcha ſhromadżiſna do koła a rejwarjo ßo w tutym koku ſe ßwojimi rejwarkami wodża; pſchetoż kaž ßerbſka reja ſ wodżenja, wercżenja a poſkakowanja wobſteji, tak wobſteji chorowod najbóle ſ wodżenja ßamecho, kotrez je pak ſe wſchelakimi tourami porenſchene, runje kaž my to pola polonaiſy (pólſkeje reje) widżimy. Tajke porenſchenja ßo po wopſchijeczu pjeßnje cžinja a my widżachmy pſchi chorowodach, na dżjewiczim polu w Móſkwje wotdżerżanych, kak w jenej reji wſchje

*) Viktualije ßu: wſchelake warenja, jjedżne wjezy a jjedżenja, n. p: butra, jeja, twarożki, hejduſchka, jabły, bjerny, ßad atd.

rejwarjo pſched rejwarkami poklakowachu, kak w druhej reji, hdzež po ßkowach pjeßnje luba ßwojeho lubeho cžežzy raneneho namaka, rejwarjo khwilu na ſemju rospſchestreni leżachu, kak w tſeczej reji ßo luba ſ lubym, na wójnu wujeſdżazym, roszohnowaſche a teho runja. Tute chorowody trajeja najbóle hacž do czmy a dokelž ßo herzy płaczicz netrebaja a ßo piwo a palenz pódla neporedża, dha rejwarjam żanych wudawkow neczinja. — Wyſche tutych chorowodow widżiſch tež cżaſto reje, kotrež ßo płaſki menuja. Pſchi tych najbóle jenoż dwaj rejwarej rejwataj abo jena rejwarka a dwaj rejwarej. To je jara khumſchtna reja a ja ßym huſto tajke kußy wuweſcz widżił, ſo ßo wo prawdżje praſchach, hacž je ruſzy burja abo ßnadż pſchewoblekani franzowſzy rejwarjo cżinja. S zyka ma ruſki a pódlanſki pólſki lud wele wjazy ſchika k rejam, hacž Njemzy: to kóżdy Njemz hnydom ßam praji, hdyž jón rejwacz wohlada. Ssami rußowſzy Njemzy ljepe rejwaja, dyžli Njemzy w Njemzach.

My ßmy tu njetko ßredż ſymy, kaž tudomni mjeſchczenjo praja; tola ſyma jara wulka neje, tak ſo w tychle dnjach 12 gradow nepſcheſtupaſche. Sſnjeha je ſ kóżdym dnjom wjazy a lód na rjezy Newje je w tu khwilu njehdże pokdra kohcza tolſty.

— 14. februara. Syma je ſaßo hórſcha, pſchetoż dżenßa je 17 gradow pſcheſtupiła. — Pſchiſpomnicz ßmjem drje, ſo je me khjeżorſke ruſke archäologiſke towarſtwo w Petersburgu ſa ßwojeho korreſpondirowazeho ßobuſtawa wuſwoliło. J. E. Smoler.

Serbska wučba na budyskim gymnasiu.

S wulkej weßekoſczu ßmy w cżißle 3. tutych Nowin cżitali, ſo je ßo ßerbſka wucżba na tudomnym gymnaſiu, dokelž bje dotalny wucżer ſadżjewany, druhemu pſchepodała a ſ teho wußljedowachmy, ſo wyſchnoſcz gymnaſia ßwjeru wſcho wobkedżbuje, ſo by khmanych ſaſtojnikow pſchihotowała a ſboże ßerbſkeho ludu ſpjechowała. Tola naſche ſradowanje je ßo pſches to jara pomeńſchiło, jako poſdżiſcho ßłyſchachmy, ſo maja ßo dotalne 4 hodżiny na 2 poniżicz, a ſo Njemzy, kiž ſ luboſczu a pilnoſczu je wopytowachu, żane wjazy nedoſtanecja. Newjemy, wot tajkeje ſtrony je ßo tutón pſchikrótſchazy namet ſtajił, ale nadżijamy ßo, ſo to hiſchcze ſhonimy. — Teho dla neßudżimy dla pſchicżinow, a dowolamy ßebi najpred ważnoſcz ßerbſkeje ryczе ſa Njemzow, kiž ju wukhnycz pytachu, dopokaſacz. Najwetſchi dżel Njemzow, kiž budyſke gymnaſium wopytuje, tež ſ tej nadżiju ludy pſchebywa, ſo we Łużizy njehdy ſaſtojnſtwo doſtane. Neje dha ſa tajkich trjebne a wużitne, ſo bychu to najnuſniſche w ßerbſkej ryczi ſroſemili, dokelž ßu poſdżiſcho bes Sserbami żiwi? Praſchejcze ßo tajkich Njemzow bes Sserbami, kak woni wobżaruja, ſo radu a pomoc ludżom huſto poſkicżicz newedża, dokelž jich neſroſemja. Na Sserbach wina, kaž to druhdy wopak ßudża, neleżi, ſo k tajkim ludżom, kotrychž bychu nuſnje trebali (n. pſch. k ljekarej), dowjerenje nimaja; wſchak tola tež widżimy, ſ kajkej pſcheczelniwoſczu Sserb ßo temu pſchibliżuje, kiž jeho roſemi, hdyby tež rodżeny Njemz był. Tuto ſaczucze pak pytneſch niz jeno pola Sserbow, ale tež pola kóżdeho druheho luda na zyłym ßwjecze; pſchicżiny teho ßebi kóżdy ßam roſeſtaji. So bych jenoż pſchikład pſchiſtajił: Miſſionar tehdom w żohnowanju ſtutkuje, hdyż pohanam we jich ryczi prjeduje, niz w zuſej, byrnje jim tež ſnajomna była, a hdyż jich waſchnja wobkedżbuje; nawopak neſbożomnje ſtutkuje tón, kiž njehdże ryczе luda ſahanja abo nelubuje. Tón abo druhi drje ßebi myßli: wſchako dże, ſo tež ßerbſki neroſemjazy duchowny, ljekar, ryczнik atd. tes Sserbami mjeſto wupełni. Haj, to ßo jeno tak ſda; hłubſcho pohladowazy pak pytne, ſo temu tak neje a ſo ßo pſches to druhdy neprawda ſtane. Wot naſhonenych ludżi mózecze wele pſchikkadow ſhonicz. My teho dla ſ wulkim żadanjom wocżakujemy, ſo ßo tudomnym Njemzam ſnowa ſkkadnoſcz poſkiczi, ſo bychu każ dotal wucżbu w ßerbſkej ryczi doſtawali. — Tola pohladajmy njetko na wucżbu, kiž ßo rodżenym Sserbam dawa. Wſchitzy Sserbja na gymnaſiu maja jenoż dwje hodżinje we jich maczernej ryczi, menujzy ſchulerjo wot 1. hacž do 3. klaſſy jenu, a wot 4—6. ſaßo jenu, a to ſa tydżeń. Sawjeſcze jara malo. Pſchirunajmy tola jich powucżenje w njemczinje, na kotrymż bes teho kóżdy Sserb dżjel bere. Kóżda klaſſa ma ſa tydżeń 2 a ſ wetſcha 3 hodżiny a wyſche teho ßo we wſchjech druhich hodżinach njemczina nakożuje. Bjeda temu, kiž by we poßlenich njemſku ryczi kaſyczi a nerodnje ryczeczi chżył; druhdy leži pſchicżina dljeſcheho woſtacza w jenej klaſſy jeno w tym, ſo derje doſcz njemzy nemóże. Wyſche teho ßu ßerbſzy gymnaſiaſtojo tež w domje nuſowani njemſzy ryczeczi. To je hubenje, ſo móże ßo Sserb tak mało w ßwojej ryczi wudokoneczi. K tenu ma ßo hiſchcze wopomnicz, ſo je mózноſcz ßerbſkeje ryczе pola gymnaſiaſtow jara wſchelaka, a tola dyrbjał wucżer w jenej hodżinje ſa tydżeń khmanych a menje khmanych wucżicz, ſo bychu ſkóncżnje żadanu dokonjanoſcz w ßerbſkej ryczi doſtali, a to niz w jenej, ale we tſjoch klaſſach nadobo. Hdyż gymnaſiaſt w franzowſkej ryczi, kotruż ßnadż poſdżiſcho wele menje treba, we kotrejż pak maja wot 1. — 4. klaſſy (kóżda woßebje) dwje hodżinje, khmanoſcz nedozpi, dha żanu cenſuru nedoſtane; tola hacž wón w ßerbſkej ryczi ſchto nawukнył, ſa tym ßo nichtó nepraſcha. Netreba dha ßo ßerbſka ryczi ljepe nawukнycz (wot wucżenych), hacž ju mały ſchulſki hólz pſches cżitanje a ſmólkopokne pißanje ſeſnaje? Mózeſch ſ tajkej wjedomnoſczu wudebeny pſched lud jako wucżeny muż

ſtupicz? Ach jeno, ſo bychu wſchitzy ßerbſku ryczˇ tak derje móhli, kaž ju w mlodoſczi ßnadz doma mózachu! Hufto ju w czaßu ßwojich ſtudiow na gymnaſiu a univerſicze ſabudu, hdyž ſbytkny czaß na ßerbſke prózowanje ſ pilnoſczu nenakoža. Se ſrudobu my na czaß pohladujemy, hdžeˇ je ßo pſches ljenoſcz a liwkoſcz naſcha luba ßerbſka ryczˇ kaſyka a hdžeˇ chzychu mudraczzy ljeto jeje ſahinenja wuliczicz. Njetk, džakowano Bohu! je tutón czaß nimo, nowe žiwenje a nowa horliwoſcz ſa ßerbſku ryczˇ ßo wſchudžom hiba, a lud ßebi žada, ſo bychu duchowni a druſy wuczeni niz njekak wot neho ßerbſzy nawukli, ale ſo bychu jón powuczili a czyſtu ryczˇ jemu pſchepodawali. Kak je to mózno pola tych, wot kotrychž ßebi kózdy ſ prawom dokonjanoſcz w ryczi žada, hdyž ßo jim ſkładnoſcz nepodawa, ſa czaß ſtudiow na maczernej ryczi ßo wudokonecz?! Prjene ßerbſke prjedowanje bje czaſto njemſzy myßlene a njekak njemſkoßerbſzy ſpißane; gymnaſiaſtojo pak pſchi tak mało ßerbſkich hodžinach w najwyſchſchich klaſſach ljedom tajke ßerbſke naſtawki dokonca, kajkeˇ ßo wot nich w njemſkej ryczi w najniſchſchej klaſſy žadaja!

Naſcha próſtwa a horze žadanje potajkim na to dže, ſo by ßo ſkónczinje tež w tutej naležnoſczi Sserbam prawo ſtało a ſo bychu gymnaſiaſtojo wjazy ßerbſkich hodžinow doſtali! My ßo teho dla nadžijamy, ſo naſcha jara czeſczena a roshladna wyſchnoſcz žadanje jeho w ſtajnej poßkuſchnoſczi poddaneho luda doßłyſchi a dopelni. Daj to Bóh! —

Pſchiſpomnenje redakzije.

My radzi w naſchich nowinach pſchedſtejazej waž- nej naležnoſczi mjeſto dachmy; a pſchiſtajamy ßami njekotre ßłowa. Ryczˇ je Boži dar, ſa kotryž ßo dodžakowacz nemóžemy a tež njeſchto, ſchtoˇ ženje nedowukнemy, dokelž ßo kózda žiwa ryczˇ nepſcheſtajnje twori a tola nihdy nedotwori. Kak mohło nam doſcz ßo ſdacz, hdyž ryczˇ njekak hubenje bamborimy? Kak móžeja ßo ſchtudowani knesojo ſ tym ſpokojicz? My dre derje wjemy, ſo móže njekotryžkuli privatnje (ßam ſa ßo) w ßwojej maczernej ryczi ßo wudokonecz; ale k temu ßluſcha bes druhim wjeſta energija, kotruž kózdy nima; wetſchina chze ſbudžena a wedžena byc! Hdyž ßerbſka ryczˇ po człowecžim a ſtatowym prawje dale wobſteji, newoſtajimy ju na ſkhodženku burſkeje ryczˇ, ale poſbjehamy ju jako ſhromadnu pißmowſku ryczˇ ſ kózdym ljetom. By pſchi tym renje było, hdy bychu czi, kiž na budyſkim gymnaſiu ſtuduja, daloko ſa tymi woſtali, kiž w druhich wuſtawach wo ßerbſku ryczˇ ßo ßwjeru prózuja?! My neſabudžemy wo tutym važnym praſchenju w ßwojim czaßu dale ryczecz a njehdžne wunoſchki naſcheho a naſchich pſchecželow prózowanja tudy woſjewecz.

Pŕilopk.

* Sakſke ſtatne želeſnizy ßu w ljecze 1859 na dołhoſczi wot 69,8 mil, kotruž maja, wſcho do hromady 4,114,903 tol. (398,810 tol. wjazy hacj w ljecze 1858) brutto-dokhodow mjele; wot teho pſchindu 34,39% na parſchony a 65,42% na kubła.

* Kejko ßo thoffeja nadobydže? Ljetnje 476 millionow puntow, kiž ßu njedže 65—70 millionow toler winojte. Najwjazy plahuje Braſilia, menujzy 176 million. puntow, Arabia jenoˇ 3 milliony.

* Saphir wopißa Mnichowczanow (mjeſchczanow w Mnichowje w Baierſkej) na tele waſchnje: Hdyž Mnichowczan rano ſtawa, je wón „piwowa czwiza,“ hdyž pak weczor do łoža dže, „czwiza piwa.“

‡‡ Hewak ßu pſchedzo mjenili, ſo ßo w njemſkich krajach najwjazy piwa wari a wupije. Temu pak neje tak. Pſcheroj w tym naſtupanju ſteji na prjedku Jendželſka, hdjeˇ ßo ſa ljeto 40 millionow ejmarjow piwa warja; potom pſchindu njemſke kraje ſ 30 millionami, połnózna Amerika ſ 10 millionami, Franzowſka ſ 8 mill., Belgiſka ſ 3 mill., a Schwajzarſka ſ 1 mill. ejmarjow.

* Dżeń 3. febr. 1543 bje w Pariſu wulke dziwanje na — hejkojtej jehli, kiž bje runje ſ Jendželſkeje tam pſchiſchła, jako na wjez, kotraž bje tam hacž dotal neſnata była. Mjeſto jehtow mjejachu do teho czaßa jenoˇ drewjane ſchpaczki, ketreˇ kaž jehły trebachu. A njetko pſchetreba Europa ßama a 20 mill. tol. heikojtych jehłow.

⊙ Jedyn jendželſki prjedar ſdjerzliwoſcje w piczu pokaſowaſche pſched królkim na to, ſo ßo w Jendželſkej ljenje 48 millionow korzow ßłoda k piczam pſchetrebaja. To wuczińa w penesach 195 mill. toler; ſa te móhle ßo 3851 mill. pokrotow chljeba kupicz a wot tych móhli 2 mill. ludzi zyłe ljeto žiwi bycz.

‡‡ Pruſki krajny dołh je ßo w ſandženym liecze wo 30 mill. tol. ſa politiſku pozczonku a wo 18,400,000 tol. ſa želeſnizy pſchiſporił. Na 1. januara 1858 wuczineſche ſadańliwy krajny dołh 228,165,515 tol., neſadańliwy dołh pak 15,8+2,347 tol, w hromadze 244 mill. tol.

* Rakuſka na we 878 mjeſtach, 866 pſchedmjeſtach, 2264 wiczniſchczach a 66,376 wßach ma 11,240 □ milach 34,987,964 wobydlerjow. S tutych je 23,541,482 kathol., 3,468,259 grichſko-kath., 9,413 armenſko kathol., 2,877,457 neſjenoczenych Grichow, 3,003 neſjen. Armenow, 1,202,445 augsburgſkeho a 1,926,518 helvetſkeho wuſnacja; 49,207 unitariow a 1,040 570 zidow. Duchownych (wſchitkich wjerow) je we Rakußach 57,959 (2 na 1000 wobydlerjow), ſaſtojnikow 165,070 (5 na 1000 weßob.) a 27,987 ljekarſkich woßobow (1 na 1000 wobydlerjow).

††† Jedyn mathematikaˇ je tak na njekak woblicził, ſo ßu wot ſpoczatka ßwjeta njehdže 14000 mill. cłowekow we wójnach a bitwach wo žiwenje pſchiſchli. Bychu cii wſchitzy ſtanyli, ßebi ruzy dali a pornjo ßebi ſtupili, dha by to reczas był, kotryž by 600 krócz koło wokoło ſemje doßahał, haj bychu ßo jenoˇ nich pokaſanſke porſty, jedyn na druhi ſkładte, dha by to ſtolp był, kiž by hiſchcze 600,000 mil wyſche mjeßacjka won doßahał. Schtoˇ chzył wſchitkich we wójnach panenych liczicz a kózdy dzeń 19 hodžinow na to nałożicz, by 636 ljet k temu trebał.

□ Miß Julia Paſtrana ta najhroſniſcha be wſchitkimi zonſkimi — neje hiſchcze, kaž jeje wodžeˇ woſjewja, morwa. Wona je ßo na poßledku w Toulonje pokaſowała a poňdže ſaßo do Peterburga. —

□ Krajnoſtawſki bank w Budyſchinje w tu khwilu ßwoje ſtare 5tolerſke cjorno-ſchjere bankowki (banknoty) nutscjehne, je pak na nowe, kotrejż wudawa, wumjenjo, pak też ſhotowymi penesami wupłacjo. Bes tutymi ſtarymi je jich wele wopakich abo falſchnych. Wone ßu bes druhim na tym k ſpóſnacju, ſo na ſadnej ſtronje w 6. rynczku (mjeſto betreffenden) betreffenten ſteji a ſo je na tej ßamej stronje ßłowo „Ehrig" khjetro jare ſamóſłowane. Hacż dotal je bank też tute wopake abo falſchne pſchijał, je ſ nowymi wumjenjo abo ſ penesami wupłacjo. Njetko pak bank woſjewja, ſo wot kónza teho mjeßaza, potajkim wot 1. mjerza t. l. żane wjazy tajke wopacżne abo falſchne pſchijecż, ani wotmjenecż ani wupłacjowacż nebudże. Lubi cjitarjo chżyli ßo teho dla, ſo nebychu ſchkodowali, na kedżbu bracż a ſa tym hladacż, hacż maja żane falſchne abo niż, a ſo żane tajke wopake nedoſtanu. S żyła pak je kóżdemu, kiż hiſchcjen żane tajke ſtare 5tolerſke noty ma, jara radżenju, ſo je taf rucże hacż mózno na krajnoſtawſki bank w Budyſchinje na hrodowej haßy doneßy a tam pak na nowe wumjenicż pak ſ penesami wupłacjicż da. Teho dla ßo nichtó ſ tym nekomdż!!! — **Też ſpanu wſchitke ſtare ſ 31. juliom t. l. a nebudżeja wot 1. auguſta t. l. niczo wjazy płacjiecż.**

⊙ Dżeń 7. februara je ßo w Nowym Leutersdorfje ſchula wotpaliła.

* S Wina ßo jałoſtnje ſłóßniſki podawk poweda, kiż je ßo tam pſched krótkim ſtał. Pſchekupſki, ſ menom Schmidt, ſtejejeſche ſ tymaj kneſomaj pſchekupzomaj, pola kotrejuż bje w ßluibje, we dobrym, wulkim pſchecjelſtwje. Na tym dnju, hdżeż bje jedyn teju 6000 ſchjeßnakow nutswſał, kupi ßebi wón w ßußednych klamach wulki kaſchcż a da jón do ßwojeho wobydlenia pſchineſcj. Na to nawabi ßwojeho ſpomneneho kneſa k ßebi do ßwojej iſtwy a da jemu we wokomiknenju, jako ßo tón na ſtoł ßyny, wot ſady mordarſki ſtork, tak ſo jeho ſaraſy. Hacż bje tón na mjeſcje morwy, ßo newje. Tak wele pak je ſaßo wjeſte, ſo bje cjjeło ſarażeneho dliejeſche hacż tón kaſchcż, tak ſo dyrbeſche hłowu ſkónzowaneho ſ mozu tak ſlemicż, ſo mózejeſche morweho do kaſchcja ſattóczicż. Na to ßebi ruzy ßmy a ſcjint, ſo neby żadyn krawny ßljed, kiż bu jeho pſcheradżicż móhł, wyſche woſtał, twelu a myjerńſtu ſchklu ßobu do kaſchcja. Tutón pak da na to, ſo by kożdy pohlad wot ßo wotſtronił, na żeleſnizu a wotpóßła jón pod napißmom: „jiedżne twory a delikateſſy," po żeleſnizy do Prahi. Jako bje tam dóſchoł, pſchindże telegraphiſka pokaſnja, ſo ma ßo kaſchcż do Rzeſzowa w Galizii póßlacż. To ßo ſta a tam woſta kaſchcż khwilu w dwórniſchcjowym magazinje ſtejo. Jako pak njetk tam ſ kaſchcja hróſbnje po cjjelje wonecż pocja, wotcżinichu kaſchcż a namkachu we nim cjjeło ſarażeneho cilowieka. To bu wyſchnoſcji woſjewene a dalſche ßljedżenja ſa wotpóßłanjom wedżichu do Wina. Tu nebje bes tym ſarażeneho bratr, Joſeph Hurtż, dokelż bje mordaŕ Schm. tamne 6000 ſchjeßnakow na ßo wſał, njekajki dółh ſapłacżicż móhł, cjehoż dla ßo hnydom ta k wjeri podobna rycż roſpſchjeſcjeraſche — a mordaŕ Schmidt ßam ju najbóle wupſchjeſcjeraſche —, ſo je tamny jeho bratr, Korla, ſ tymi 6000 ſchjeßnakami cjeknył. Tón ſarażeny rjeka Korla Hurtż. Sobotu 28. januara bu Schmidt, kiż bje hiſom jedyn króć pſchipowedany a chżyſche 5. februara ßwój kwaß ßwecjicż, ſajaty a ßadżeny.

△ Wulke ſcjjehi ſ małych pſchicżinow. W Merſeburgu bjechu wot ljeta 1007 najßylniſche hermanki w Sakſkej a pſchekupſtwo a wikowanje kcjjejeſche tam na nich najbóle. Jako pak tam w ljecje 1380 jedyn remeßlnik, kiż brónje dżjełaſche, ßwoju tſjelbu pruhowaſche a pſchi tym ſhjetra bromada tſjelerſkeho materiala woheń ſapopadże, tak ſo ßo mjeſto ſkoro zyłe wotpali, wobwroczichu ßo wſchitzy zuſy pſchekupzy, kiż bjechu tam runje na Jana bohacje na hermanku, do Grimmy a potom do Lipſka, hdżeż njetk tamniſcha 1268 ſałożena maſſa wot teho cjaża hakle tak prawje kcjjecż ſapocja.

W Deutphje w Heßenſkej je nowa nabożinſka ſekta wuſtupiła, kotrejeż prjódſtejeć cjertow wuhonja. Wobßydny ßo do ſhromadżiſny pſchiwedże, hdżeż dyrbi ßo do naheho ſwußłekacż. Je ßo to ſtało, lehne ßo prjódſtejeć na ſemju a pſchikaże wobßydnemu to ßamo cjinicż. Tón to po pſchikaſnje cjini a tak dórſy hacż ßo podnohi dótkne, ßo tu każ żaba wupſcheſtrje, je też ſatanas ſ neho wujeł a cjeknył. — Sda ßo, jako nedyrbjał neroſom we Heßenſkej żanoho kónza mjecż!

Hans Depla a Mots Tunka.

Mots Tunka. Hanßo, ty ßy wónoanjo w Njewßezach na kwaßu był, kak dha tam bje?

Hanß Depla. Duſchnje, hacżrunje proſcheny njebjech, ale bes tymi neproſchenymi ßo tam ßobu wokolo tłóczach, doſtach tola wſcheho doſcż.

M. T. Na, ja mjenju neproſchenych hoſcji ſa khachle ßadżeja, a wokoło khachli na jjedji nepobrachuje.

H. T. Prawje maſch, ßadżichu me tam ſ tołſtym cżerwenolizatym pachołom hromadże, kiż pak bje bóle pſchekłepany hacż ja; menujży wón te kuſki tykanza, kiż ſieſcż nemożeſche, do ſaka ſtyka. A dokelż bleſchku tej pódła ſabył nebje, tak bjeſche pucż k ſchkowroncżemu drewej, hdżeż bjeſche domoj ſchoł, na druhi dżeń ſtykanzowymi kuſtami poßmy.

M. T. Woprawdże, tajki cjłowek je wſcheje cjeſcje hódny!

Spěwy.

Kapałka.

Što mile so na hórcy zyboli,
Hdyż skhadżeju na njebju hwězdźički?
To ćicha je kapałka luboźna,
So putnikej k modlitwje wotanka.

Što w kapałcy klinki so znošuja,
Nóc ćichomnu swjatočnje žałbuja?
To swjećene bratrow su kběrluše,
Kiż nutyrnje wutroba spěwuje.

Što zynči, što klinči harmoniski
Tam z hórčički dele zynk jandżelski?
Ach smjertny zwónčk koleba do rowa
Tam na ranko sprócneho putnika. Fiedler.

Nawěſtnik.

Krajnoſtawſki bank.

Wumjenenje bankowkow (banknotow).

Noty krajnoſtawſkeho hypothekſkeho banka w appointach po 5 tolerjach (5 tolerſke bankowki), po woſjewenju wot 15. novembra 1850 wudate, ſu ſo pſches trebanje wotwužiłe a dyrbja ſo teho dla nutsſcżahnycż reſp. na nowe noty, kotrychż wopiſanje je tu pſchidate, wotmjenicż.

Na podłożku bankowych ſtatutow wot $\frac{16.\text{ junia}}{30.\text{ auguſta}}$ 1857 ſo teho dla mjejiczerjo (wobſtedżerjo) tuteych notow proſcha, ſo chzyli teſame jich wumjenenja dla

hacż k 31. meji 1860

w Lipſku: pola kneſow **Becker & Comp.** a
kneſow **Schirmer & Schlick,**
w Dreżdżanach: pola kneſa **M. Schie,**
a **najpoſdżiſcho hacż k 31. julijej 1860**
w Budyſchinje: pola bankoweje kaſy,

kotraż poſłenſcha budże je tež kożdy cżaſ ſ hotowymi peneſami wotmjenecż, poſkiczicż, ſ tym hroženjom, ſo budża ſo po 31. juliju 1860 wſchje hacż tehdom nepoſkiczene noty ſa nepłacżaze wuprajicż.

W Budyſchinje, 19. januara 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk. markhrabinſtwa Horneje Łužizy.
ſ Thielau.

Wopiſanje nowych bankowkow.

Prjedkna ſtrona je w koporowym cżiſchczu cżorna wuwedżena a ma we wobłuku, wot arabeſkow w reliefmanirje ſtworenym, na ſmužkatym dnje tele ſłowa:

Gegen diese

BANK-NOTE

zahlt

die landständische Bank zu Bautzen

FÜNF THALER

im 30-Thaler-Fuss

jedem Inhaber auf Verlangen sofort baar aus.

Das Directorium.

v. Thielau. v. Loeben. J. Schilling. Ehrig.

W polach wobłuka ſteji horkach na ſmuſchkatym dnje:

„Landständische Bank des K. S. Markgrafthums Oberlausitz,“

delka na reliefnym dnje:

„Garantie des gesammten Grundbesitzes des Landkreises“

a w dwjemaj medaillonomaj, kotrajż ſo wot figurow, w reliefmanirje (wuežiſchczu) wuwedżeneju, dżerżitaj, wupyſchenu 5, każ tež wyſche wobłuka poſnamjo Lit. G. a bjeżazu liczbu (nummeru).

Na ſeſadnej ſtronje ſteja w cżornym cżiſchczu te ſłowa:

BANK-NOTE

über

FÜNF THALER

a ſpody na fundamencze (podnożku) ſeriowu a ſoliowu nummeru wobſchijazym, wopon markhrabinſtwa Horneje Łužizy.

Na wobimaj ſtronomaj wopona namaka ſo arabeſka w mödrym cżiſchczu ſ 5 na pißanym dnje.

Krajnoſtawſki bank.

Po ſtatutach krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſkeho markhrabinſtwa Hornych Luſizow ßo ſ tuthym k ſſawnemu nawedßenju dawa, ſo w tu khwilu **bankowe direktorium** ſ kneſa krajneho ſtarſcheho Hendricha Erdmanna Auguſta ſ Thielauy, nad Hornych Kemnizach, pſchedßyhy, kneſa krajneho ſyndika Kurta Ferdinanda Juliuſa ſ Loebena, bankoweho ſyndika, kneſa Juliuſa Schillinga, prjenjeho bankoweho knihiwedßerja, a kneſa krajneho ſyndika Oty Juliuſa Ehriga, bankoweho ſyndika, wobſteja; jako **pſchedßyda w ſarjadowanſkej radze** knes krajnoſaſtojnik, knežerſki radźiczel ſe ßk. Franz Guido Hempel nad Ohornom, a jako **jeho namjeſtnik** knes komornik Egon Hendrich Guſtaw ſe Schönberg-Bibran a Modlau nad Luhom ꝛc. ſaſteja; jako **direktor lombardſkeho wikowanja** ma pak knes Auguſt Robert Duckart ſaſtawne wopißma, pſchi tuthym wikowanju wuſtajomne, ßam wukonecz; a ſ kontraſignaturu nalutowarſkich knižkow knes Guſtaw Adolph Kaiſer, bankowy kontroleur, wot bankoweho direktorija ſ poruczноſczu wuhotowany.

W Budyſchinje, 16. februara 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk. markhrabinſtwa Hornych Luſizow.

ſ Thielau.

Drewowa aukzia w Rodezach.

Na ryczerkublerſkim revierje w Rodezach dyrbi ßo ljetuſche bijomne drewo w ſtejazych loßach

ßredu 29. februara 1860

a to 32 loßow ſ penkami a 10 bes penkow na pſcheßadźowanje pſchedawacz. Aukzia ſmjeje ßwój ſapoczatk w tak menowanych wulkich wuzłobach popołuju w 1 hodźin.

Drewowa aukzia

ſmjeje ßo ßredu, 29. febr. t. l. na maleſchczańſkim, hlinjanſkim a huczinſkim revierje a budże wobſchijecz circa 300 dołhich hromadow walczinu, dźelbu ßylneho brjeſoweho a wołſchoweho, wojnarſkeho hraboweho drewa, ßylne jaßłowe a wjaſowe klozy a wjazore duby a liby, na penkach ſtejaze. Sapoczatk ſmjeje ßo rano w 8 hodźinach na maleſchczańſkich knežich łukach.

W Maleſchczach, 21. februara 1860.

Sachßa.

Penkowe drewo na pſchedań.

30 ßaźnjow (kloftrow) khójnoweho, wuczłaneho penkoweho drewa, à kloftr 1 tol. 22½ nßl., ßu pola Jana Lorenza we Weßelu pola Minakała na pſchedań.

Drewowa aukzia.

Wutoru, 28. februara 1860 dyrbi ßo wot ½10 hodźinow na ljetonjanſkim revierje dźelba brjeſowych dołhich hromadow, w kotrychž ßo jara rjane bjetnarſke wobrócze namakaja, na pſcheßadźowanje pſchedawacz. Daliſche wumjenenja ßo w termiji woſjewja. Hromadußendźenje je w korczmje w Ljetonju. **Mieth.**

Mjeſtna k twarenju

ſ polom, po 3—10 kórzow wulkim, na požadanje tež ſ biſchcze wetſchim, chze podpißany na płaczenja ſamóžitych ludźi pſchedawacz. Potym hacz je, może pokoja łupnych penes na nimi ſtejo woſtacz.

Ryczerkubło w Saryczu, 20. februara 1860.

F. M. Fiedler.

Lenowy wuſßym.

Na ryczerkublje w Krakezach je wotmyßlene, ſo budże ßo tam w tym naljeczu kruch pola, ujehdże 10 kórzow wulki, zuſym ſa penesy ſ lenom wobßyczz. Samkowjenja abo ſkaſanja na tajke lenßycze maja ßo pola podpißaneho ſeźiniczj; pola neho ßu tež wumjenenja, pod kotrymiž budże ßo tajki lenowy ßyw ſtacz, dowidźicz.

Menzmar.

Woſjewenje.

Na kalkpalerni w Niſkej budże, ja ſo ſ tym na wſchelake napraſchowanja, hacz je tu nowopalený kalk k dóſtaczu, do predy wotmolwimy, wot 24. teho mjeßaza wyßoke zilinderowe palaze kachlje ſaßo w ßwojej dźełakawoſczi a dże tu tak kalk palenje a pſchedawanje ſaßo w połnej mjerje. Płaczińna je pola prjeneje druźiny ſa 2 barlinſkej kórzaj 18¾ nßl.; pola druheje druźiny 16¼ nßl. pola pola popeka 3 nßl. H. W. Siebörger.

W Niſkej, 20. februara 1860.

Woſjewenje.

1 kopa twarſkich ſchtomow wot 30—40 łóhczi dołhoſczе, 17 brjeſowych klozow, ſa tyſcherjow khmanych, a 50 ßaźnjow (kloſtrow) ßucheho khójnoweho ſczjepoweho drewa à 3 tol. 10 nßl. ßu na hajniſkim revierje w Manjowje na pſchedań. Kmetſch.

Młoda holczka,

njehdże 16 ljet ſtara, wot ſprawneju ſtarſcheju, kiž chze do mjeſta na ßłużbu czahnycz, ſo by njeſchto njemſzy a hoſpoſowanja nawuknyła, może dobru ßłużbu pſchipokaſanu doſtacz pſches wudawarnju tuthych Nowinow.

Zhubena bu 28. dezembra ſ. l. na puczu wot Wichowow pſches nechorniſke łuki do Drożdźija jena bruna żołtokſchizata (?) zwólchowa ſchabraka (Pferdedecke). Schtóž tu ßamu pola E. Leunera w Budyſchinje woteda, doſtanе pſchiſprawne myto.

☞ Serbſke ſpjewarſke a teho runja kathechiſmußy, derje a trajomnje ſwjaſane porucza k pſchedſtejazym jutram knihiwjaſarka wudowa Weiſerowa w Budyſchinje.

W Bjelej Hori je jena ſahrodniſka ziwnoſcz ſ dobrymi polemi a wele łuczнym na pſchedań. — Czeja a pola koho? naſhoniſch pola weßneho rychtarja tam.

Khjeża czißło 12 w Saryczu ſteji ſe ßwoboneje ruki na pſchedań. — Wſcho daliſche naſhoniſch pola wołßedźerja tam.

Belletriſtiſki wotrjad

zhromadźi ſo 7. měrca w bydle pismawjedźerja.

Cyrkwine powjeſće.

Jutſje, 26. t. m. jako na prjenej póſtnej nedźeli, ſmjeje ßo w Draždźanach ſa tamniſchich a wokolnych podjanſkich Sserbow ßerbſki kemſch a Boża ßłużba, kiž ßo ½9 hodź. w kralowſkej dwórſkej zyrkwi ſapoczne.

Ciss Bjedricha Hiki w Budyſinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěšťki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoleŕ.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Stwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 9. **3. měrca.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Třelan. Z Horneje Hórki. — Dopisy. Dopis XXVIII. — Powučenje z přirodospyta. — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Hans Depla a MotsTunka. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy a t. d. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Saksa. W blišschim czaßu wuńdże regulativ ßa realne schule, kotryż w tu khwilu ministerstwo wuczenstwa wuradżuje. — Rußowski poßłanz weŕch Wolkonski je ßa tajkeho do Neapela postajeny; na jeho mjesto pschińdże do Dreždżan dotalny poßłanz w Neapelu, k. Kokoschkin. — Tón tydzeń je wukas wuschoł, kiž dopelnjowaze (Ergänzungs-) wólby ßa ljetuschi ßejm pschikasuje.

Pruska. Kral je pschezo ßłabschi, tak so ßo ljekarjo najhórscheho boja. — Na ßejmje tón tydzeń wuradżenje leżomnoſtneho dawka dla wele czaßa żadasche. — Pruska żada ßebi runje tak każ Rußowska, so by ßo italſke praſchenje niz jeno wot weczorneju muozow, ale wot wschitkich wulkomozow wuradziło.

Bajerska. Na poßlenim munchowſkim hermanku kupowachu konikupzy ſ Genfa najwjazy koni, a to ſa franzowske a italske wójſko.

Meklenburgska. Każ we wschelakich krajach a mjestach, tak ßu też tudy ſa kamuża penesy shromadżili, a to 3000 schjeßnakow skoro wot ßamych protestantiskich semjanow. Pschipißmo wosnamenja tónle dar jako ſnamjo poczeſczowanja ſa teho, kiž je jenicżki bes wschitkimi knežerami ſbježkej wobstajnje ßo ſpeczował.

Rakuska. Njekotre nowiny dżychu wedżecż, so je Rakuska ſ Rußowskej welewažne ſjednanje a trajazy ſwjaſk wobſankuła; ale hdyż hłoßy rakuskich abo rußowskich nowinow ßłyschiſch, nemóżeſch do ſpomnjeneho wobſanknenja wjericż. — Półny marſchallleutnant ſ Eynatten, kiž bje dla jebanſtwa pschi ſaſtaranju wójſka w poßlenej wójnje wobſkorżeny, je njetko ſajaty. — W Tyrolſkej dżjeła ßo piłnje na ſjenoczenje ſ Italſkej.

Italska. Do Turina je franzowska nota (liſt) pschiſchła, kotruż ßo ſpeczowaze wulkomozy pola Napoleona tola wuſkutkowake. Ta ßama mennjży Sardinſkej wupraja, so dyrbi ßo ſ Parmu a Modenu ſpokojicż (kak dołho?), so dyrbi Toſkanſka ßebi knežerja wuſwolicż pak ſ lothringſkeho domu pak młodeho ſardinſkeho pryuza Domaſcha (bratrowza ſardinſkeho krala), a ſo ßo Romagnje dla dalſche hiſchcze wucżini; ſa to pak żada ßebi Franzowska Savoyſku. — Sardinſki kral je w tu khwilu w Milanje. Mjożno, so njekajku proklamaziu ſa ßredżnoitalſke kraje woſſewi. — Rußowski poßłanz w Turinje je poruczność dostał, so dyrbi hnydom wotjjecż, jeliſo Sardinſka Ssredżnoitalſku njekak na ßo ſczahnycż ſpyta. — Bamuż nochze ßwoje prawo na Romagnu ſpuſchczicż.

Francowska. Do Pariſa je wotmolwenje wot Rakuſkeje doſchło, kotrež ſnate ſchtyri punkty zyle wotpokasuje. — Tſi nowe regimenty ßo tworja. — Najſkerje ßo w Pariſu bórſy njekajka ſhromadżisna poßłanzow wſchitkich wulkomozow k wuradżenju ſendże.

Španiska. K wumjenenjam wjera ſ Marokanſkej mózemy pſchiſpomnicż, so Schpaniſka wyſche ßmuhi kraja njetko 14 millionow tolerjow jako ſarunanje żada, każ też ßlubenja, so neßmje żane ſchpaniſke wobßedżedżenſtwo (też nowe dobyte) nadbjchowane bycż. Dokelż k ſjednanju wotpoßłany bratr marokanſkeho khježora do wſcheho teho ſwolił neje, pokracżuja Schpanenjo we wojowanju.

Turkowska. Wulki ſultan nochze ßerbiſkeho weŕcha Michała jako naſtupnika ſtareho a khoreho Miloſcha wobtwerdżicż, po kotrehoż ſmerczi najſkerje w Sſerbiſkej a też druhich turkowſkich krajach ſjawny a wulki ſbježk wudyri.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Dokelż ßo njemſke hamtſke*) nowiny wſchudżom wot naſchich Sserbow neczitaja, mamy

*) Schkoda, ſo ßo nejßu też naſche Serb. Now. ſa hamtſke pſchiwſake a ſo ßerbſke gmejny nejßu tehdy wo to petirowake; tola wadżi pſchi tym dwoji ſtary nepra-wopiß, każ pſchi wele druhich wjezach!!! Schtóż po tajkim ſe Sserbami derje mjeni, dżjeła ſa ſjenoczenje Sserbow w jenym prawopißu. — **Redakcia.**

ſa pſchißłuſchnoſcź, ſo wjezy, Sserbow naſtupaze, tudy woſjewjamy. Budyſke tachantſke konſiſtorium menujzy wupißuje ſchtyri wuproſdnene mjeſtna we fundazii neboh kanownika Mahra, a to jene ſa ſtudentow na fakultach, dwje ſa ſchtudowazych na akademiach abo ſeminarach, a jene ſa remeßnikow. Teßame ßu poſtajene ſa katholſkich Sserbow (NB. ſa tajkich płaeza jenoź petentojo, kiź ßerbſzy ryeźa; niz ezi, kotrychź ſtarſchi, dźjed abo wowka bjechu Sserbja!), a to najpredy ſa krejnych pſcheczelow, potom ſa tajkich ſe zónſkeje linije, a ſkónczńje ſa wobyhlerjow ſakſkeje Hornje Łużizy, mes kotrymiź pak rodźeni ſ Nebelczańſkeje woßady do prjedka du. Sawolwenje petentow dyrbi ßo ſ pſchineßenjom rodopißnych (Abſtammungs-), wuſtawowſkich (Anſtalts-) a poczinſkich wobßwjedßenjow najpoſdźiſcho haeź do 24. mjerza pſchi tachantſkim konſiſtoriu ſtaeź. Red.

Z Lubija. Po woſjewenju tudomneje mjeſczańſkeje rady newotdźerża ßo tu na hermanku, na 26. mjerza t. l. poſtajenym, żane wiki ſ howjaſym ſkotom, ſe ßwinjemi a ſ wowczim ſkotom. Konjazy herman pak je dowoleny.

Z Trelan. W 45. wólbnym wokreßu bu ſandźemu wutoru, 28. febr. tudy kn. kubler Handrij Groſcha w Bórku ſa ſapóſtanza na hornołużiſki provinzialny ßejm wuſwoleny.

Z Horneje Hòrki. Weczera pſched tydźenjom, 24. febr. t. l., weczor po pół 10 hodźinach, wuńdźe tudy poka khjeźkarſkeho żiwnoſczerja, fabrikneho ſtrażnika (wajchtarja) Jurja Hajny wohen w rózku ke khjeźi pſchitwareneje brózńje, kiź jeho zyle twarenje do prócha a popeła pſchewobwroczi. Ale na tym nebje doſcź; woheń ſleczi teź na kneźi dwór a ſapopadźe, na czoź ßo teź tam wſchitke hoſpodarſke dwórſke twarenja wotpalichu. Jenoź kneſka khjeża — njehduſchi dom ßerbſkeho wótczinza Jana Michała Budarja — woſta ſtejo.

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburgu, 21. februara 1860. Nedźelu 19. tuteho mjeßaza je ßo po wſchej Rußowſkej tak menowana maßlaniza ſapoczała. Maßło rjeka menujzy po ruſku naſcha butra a maßlaniza je tak wjele, kaź butrowy tydźeń. Menujzy dokelź je tutón tydźeń poßleni pſched wulkim poſtom, dha je wón teź poßleni pſched jutrami, hdźeź ßmjedźa ruſzy prawoßławni kſcheſzijenjo hiſcheze butru jjeſcź. Potom je ßydom nedźel twerdy póſt, hdźeź Rußojo ani żaneho mjaßa, ani butry, ani mloka, ani jejow, ſ jenym ßłowom niczo nejjedźa, ſchtoź wot ſwjerjatow ſemje pſchińdźe. Woni jjedźa jenoź, ſchtoź jim roſtliny ſemje k jjedźi podawaja a njekotre dny je jim wotpuſchczene, ſo ßmjedźa ryby wużicź. Jich ſaczińk je wolij. Wſchón póſtny czaß żiwja ßo woni najbóle wot ßameho kißałeho kału (kapuſty). Duź żadyn dźiw neje, ſo woni ſa czaß butroweho tydźenja ßwojemu żołdkej na wſche waſchnje holduja a jón ſ jjedźu a piczom po mózuoſczi wokſchewicź pytaja. A dokelź w poſcze żadyn theater a żane ſjawne weßele byeź neßmje, dha ßo teź dźiwacź nemózemy, hdyź Rußojo ſa tym ſteja, kak bychu ßo ſa czaß maßlanizy hiſcheze tak prawje ſaweßelili. Duź ßu tutón tydźeń we wſchitkich domach ſtajnje bliny (po ßerbſku: blinzy) peku a hdyź k njekomy pſchińdźeſch, dha czi teź hnydom bliny ſ jikru (kaviarom) abo ſe ſaſtudźenym (eingemacht) ßadom pſchineßu a hoſczina ßo po hoſczinje czjeri. We wſchjech dźiwadłach (theatrach) ßo kóżdy dźeń dwójzy hraje a na torhoſczu je wele karoußelow a wele wſchelakich budow natwarenych, hdźeź ßo lud rosweßelicź pyta, a to wſcho njehdźe tak wonhlada, kaź hdyź je w Budyſchinje tak menowana „ſchießablejcha," ale ſ tym wulkim rosdźjelom, ſo je tudomna ſchießablejcha khjetro ſymna. Menujzy nedźelu a póndźelu bje pſches 20 gradow ſymy a ja ßym teho dla ſ boka teho weßela wo jſtwje woſtał a hakle dźeńßa wſcho wobhladował, dokelź bje ſyma trochu puſcheziła. Najbóle ßu ßo mi tak menowane lodohory lubiłe, to ßu drewjane, njehdźe 30 kohczi wyßoke tórmy na kotreź ſ jeneje ſtrony drewjany ſchód horje wedźe, na druhej ſtronje ßo pak po lodowym puczu, njehdźe ſchtyri kóheze ſchjerokim, na małych ßaukach delje puſchczíſch. A dokelź je tutón pucź khjetro nahły, dha je to nemałe weßele, hdyź móżeſch ßo njehdźe 400 krocźel daloko ſ tajkej ſpjeſchnoſzju ßunycź, kaź by eze njechtón wutſjelił.

Dźeńßa bu hrabja Roſtowzow, pſchedßyda komißije, wotwjaſowanje burſkeho newoluiſtwa pſchihotowazeje, jara czeßnje hrebany. Khjeźor jeho ßmercź jara wobżaruje, dokelź móżeſche ßo w tej ſpomnenej należnoſczi na ncho ſpuſchczeeź. Wón je jeho w jeho khoroſczi kóżdy dźeń wopytał (Roſtowzow je na czorne jjetro, karbunkel menowane, ſkhorił a wumrel), a bje teź tón dźeń, hdźeź jeho ßwjerny ßłużobnik wumre, rano wot peczich hodźinow pſchi nim byk. Pſchi pohrebje doſta ßo hrabji Roſtowzowu hiſchcze ta czeſcź, ſo khjeźor ßam a weliki knjas naßljednik jeho czjeło ſ domu na wós won doneſcź pomhaſchtaj a je potom na pohrebniſchczo pſchewodźeſchtaj. S.

Dopis XXVIII.

(Prawiſniſki.)

⊙ W Sakſkej budze kneźerſtwo pſchichodnemu ßejmej wulzy ważne ſakonje k wuradźenju a pſchijeczu prjódkpołożicź. Bes nimi budze teź, kaź chzedźa njekotſi wedźicź, peczą ſakon, pſches kotryź dyrbja ßo dotajne, tak menowane lichomſke ſakonje, kotreź dań a kak wyßoku móżeſch ju wot kapitaliow bracź, kotreź wupożeźnjeſch, poſtajuja, zyle wotſtronicź. Tute ſakonje pak poſtajuja a pſchi

ſchtrafi, we artikulach 340—346 kriminalneho ſakonja wot 11. auguſta 1855 poſtajenej, ſakaſuja, ſo nichtó wjazy hacž 5 procentow, t. r. 5 tol. wote ſta, danje na ljeto bracž, wot danje pak ženje žanu daň bracž ani žej pſchilubicž dacž neßmje. Jenož pola wechſelow, to rjeka: pola dołhow, na kotrež ßo wechſel jako dołžne wopißmo wuſtaji, móžeja ßo k najwyſchemu 6 procentow (6 tol. wot 100) na ljeto danje bes wjericzelom a dołžnikom wumjenecž a wot prjenſcheho wot ßwojeho dołžnika bracž. Tuta daň a jeje wyßokoſcž je w Sakſkej tak menowa „ſakońſka," „ſakońſka danjowa ſtopa." Ssebi wyſchu pſchilubicž dacž a bracž je peneżne, daňſke lichomſtwo, kotrež je po njetſiſchich ſakonjach krucze pſchi ſchtrafi ſakaſane. Bychu pak ßo ſpomnene ſakaſanſke ſakonje wuſbjehnyłe a wotſtronile, dha by dyrbjała ßo potom kóždy ras bes wjericzelom a dołžnikom wyßokoſcž danje, kotruž chze tutón tamnemu dawacž, woßebje wumjenicž a wotryczecž. Wobimaj bu jenicžzy do jeju wole ſtajene było, kak wulku daň chze wjericzel mjecž a bracž, a kak wulku dołžnik wot požczenych a winojtych peneſow dawacž. Tajka wyßokoſcž danje ma drje ßo po njetſiſchich ſakonjach tež bes wjericzelom a jeho dołžnikom kóždy ras wumjenicž a poſtajicž, tola pak tak, ſo wyßokoſcž danje, kaž prajachmy, 5 a resp. 6 procentow pſchekrocžicž neßmje. Nižſche abo mene hacž 5, resp. 6 procentow móže ßebi kóždy wjericzel wumjenicž a wot dołžnika — jeli je ßo ſzyła žana daň bes nim a jeho wjericzelom wotryczała — bracž, wyſche pak niz. — Tajke wotſtronenje ſpomnenych lichomſkich ſakaſnjow ſda drje ßo, woßebje w njetſiſchim czaßu, hdyž ßo penesy bóle a bóle jako pſchekupſka wjez abo twora, ſ kotrejž ßo kaž ſ kóždej druhej tajkej wjezu wikuje, wobhladuje, njeſchto ſa ßo mjecž; ale to ßamo ma pak tež wele ſtraſchneho woßebje ſa tajkich na ßebi, kiž w peneżnych wjezach a wumjenenju danje hiſchcze doſcž naſhonenja, roßhladnoſcze a powuczenja nimaja, ſa małych, niſkich a khudych, kiž czaſto do peneżnych wuſkoſczow pſchiſchedſi nahle zuſnych penes, kotrež dyrbja ßebi požczicž, potrebaja a potom, myßliwſchi, ſo budżeja ßebi ſ nimi pomhacž, lichomnikam do rukow panu wyßoku daň pſchilubja, ſ tej pak ßo potom w krótkim czaßu zyle dokónzuja abo ßo wele wjazy wot lichomnikow dokónzowacž dadża. Teho dla ßo jara praſcha, hacž budże ßejm, jeli jemu knežerſtwo ſakoń prjódkpokoži, kiž by tukhwilne lichomſke ſakaſnje horje ſbjehnył, tajki ſakoń pſchijecž.

Powučenje z přirodospyta.

Lubi Sserbjo! Hiſchcze budżecze ßo derje dopomnicž, ſchto wam w mojim poßlenim naſtawku, kotryž wam njetſiſche ſpanje zyłeje pſchirody wopißuje, ßlubich. Schtož pak ßlubju, to ßym ſwuczeny dżerżecž, a najbóle, hdyž naſtupa, njeſchto lubym Sserbam ßlubene dżerżecž a lubych Sserbow wo njeczim powuczicž. — Duž chzemy dha njetko naſchu kedżbliwoſcž na roſtliny ſkožicž; a najprjódzy wo jjedojtych roſtlinach, pola naß roſczazych, chzemy ßo w naſchich powuczenjach wuprajecž.

Najhórſcha wſchitkich roſtlinow je roſpuk abo czerczjiza[1]), pſches kotrejež korenja bjechu ßo pola Mużakowa pſched krótkim czaßom pjatnacze dżjeczi ſtraſchnje ſajjedojczike, tak ſo jich pecž wumrecž dyrbjachu, te druhe pak jenož ſ najwetſchej ljekarſkej wuſtójnoſczu ßmerczi ſ ruki wutorhnene buchu. My widżimy ſ teho, moji ßerbſzy czitarjo, kak nuſne by było, ſo by ßo w kóždej ſchuli k najmeńſchemu najważniſche ſ roſtlinarſtwa powuczikо. A kak wele ludżi pſcheczżiwo temu wojuje? Huſto ßym ludżi ſażpiwajzy wo wuczerju, kiž chzyſche ßwojim dżeczom njeſchto ſ kwjetnizarſtwa podawacž, prajicž ßłyſchyk: „pola teho dyrbja dżjeczi jenož trawu pytacž." To je jara neprawe wuſtajenje, pſchetož wele wużitka by ſnajomnoſcž roſtlinow pſchineßła, a wele neſboża by wotwobroczika. — Thema dżenßniſcheho powuczenja rjeka:

„Roſpuk, czerczjiza"

(Cicuta virosa, — Waſſerſchierling.)

Niż porjedko nadeńdżemy tutu roſtlinu w hrebjach, tymeſchczach, hatach a na mokrych łukach, woßebje w naſchej lubej Łużizy. Wona kczjeje w praźniku a żnenzu we wulkich bjelych czeczach abo wokolikach[2]) (ſkoro kaž naſch koſymór, abo naſcha khimelza). Jene kczeniczko woßebje ma pecž bjelych łopeſchkow, kotreż maju formu wutroby. — Podſtawk[3]) ma pecž kónczkow abo ſubikow, a te ßame tež hiſchcze na płodach, kotreż ßu na płody khimelzy podomne, jenož wetſche a kulojcziſche, ſtejo woſtanu. W kczenju nutſkach widżimy pecž maliczkich njeżnych nitkow, wokolo jeneho njeſchto wetſcheho ſtołpika, „pjeſtka" menowaneho, ſtejo; na kóždej tajkej nitzy widżimy ſaßo maliczke żołte próſchne ſorneſchko; te nitki ßu tyczki menowane, a te ſorneſchka próſchniki, dokelž je w nich prjoch, kotryž ßymeſchko wopkodżi. — Tak bychmy njetk kczeniczko wobhladali; duž chzemy ßeb

---

[1]) My ßmy na tu ßamu roſtlinu hižom predy ſpominali, ale pod menom: „dżiwi koſymór." Tute meno pak je wopake a ja ßym je jenož teho dla trebał, dokelž czeßczeny knes dopißowar ſrudneho podawka ſ mużakowſkeje ſtrony tež te ßame trebał je. Dżiwi koſymór menuje ßo tež powſchitkomny koſymór, pola naß wſchudżom roſczaty.

[2]) Czeczojte abo wokolikojte menujemy kczenjo potom, hdyž ſ jeneje ſtopki (na jenym bleczku) do wſchitkich bokow kwjetne ſchiſchki wuroſtu, a na kóždej tajkej ſchiſchczy potom kczeniczka ſakczjewaju.

[3]) Podſtawk menujemy te ſelene łopeſchka, kotreż pola najwjazy roſtlinow ſwonkny delny dżjel kczenja pſchikrywuja. (So tutón podſtawk kóždy ras ſeleny neje, a jón pola wſchitkich roſtlinow nenamakamy, budżemy ßnadż poſdżiſcho widżicž).

druhi dźjel naſcheje roſtliny prjódkwſacź, a to ßu łopena. Cźitał ßym, ſo ßu tamni wboſy hólzy roſpuk ſ bróſtwonzom (kalmußom) pſchemjenili; to nam ſaßo pokaże, ſo jim hiſchcze nichtó prajił neje, kajke łopena jena abo druha wot tuteju dweju roſtlinow ma; wone ßu zyle wſchelake: Bróſtwonz ma mecźojte abo bantojte łopena, roſpuk pak perjate, to rjeka, ſe ſtołpika ßu łopeſchkne ſchiſchki, kotreź też rjapik mennjeny, wuroſcźene, ſ tutych rjapikow ſaßo menſche ſchiſchki wóndu, a na tutych druhich ſchiſchkach hakle łopeſchka roſtu, menuizy na kóźdej ſchiſchzy tſi. Jene łopeſchko woßebje ma podołhojtu jejkojtu formu, a kroma je ſubikojta.

Koreń, na rjepu podobny, je najſtraſchniſchi na jjedojcźitoſcźi a je hižom huſto pſchicźina k ſrudnym podawkam był. Wón tuteho nemdrenza je ſkoro po mjeriku (Sellerie); też to je huſto k jjedźenju nawabiło. Pſcherjeſnemy jón po dołhoſcźi, dha namakamy, ſo ma nutſka wele wulkich kónkow, ſ bjełej brjecźku napełnenych, kotraż ßo, hdyż wukapacź damy, żołcźi. Tutón kónkojty koreń je najljepſche ſnamjo k ſeſnaczu cźerćźizy. — Sobyły ſtołpik je wóſche korenja huſto tołſty każ dźjecźaza ruka, a je pſchi ſemi nimale bjeły ſ cźerwjenymi ßmuhami. Pod kóźdym ſtawom (mennjzy, hdźeż rjapiki wuroſtu), namakaju ßo wokoło zyłeho ſtołpika cźorne abo brune dypki; też to je ſnamjo, kotreź ßo kóźdy ras na naſchcj roſtlinje namaka, a teho dla móżemy też na to kedźbowacź. Woptamy mały kuſk, — lubi Sſerbjo, maliczki kuſk neſchkodźi, — dha mam ßkódźu ßłodźi; dokelź jim ßkódźy ßkodźeſche, ßu jón huſto ludźo, n. pſch. tamni hólzy, jjedli. —

Njetk, hdyż ßebi myßlu, lubi Sſerbjo, ſo budźecźe ſ tuteho krótkeho wopißanja roſpuk nimale ſpósnacź móz, chzu ßebi hiſchcze ſpomnicź dowolicź, kak ßo ſadźerźecź mamy, hdyż je njechtó tak neſbożomny był, ſo je wot jeneje jjedojtcźe roſtliny wużiwał. Wo tym pſchichodnje.

J—ch.

Za dom a hospodarſtwo.

W 45. cźiſßli S. N. wot ljeta 1859 je kn. P. ßamocźaneho knota jako wużitneho khwalił, dokelź medwedźe żere a kóźdy dźeń tak wele zyroby, każ ßam waži, wutreba; a dokelź ſemju horje ſborka abo ſtocźi, pſches cźoż potom deſchcź lóźże horje bere. Tuteho knota najhórſcheho nepſcheczela menuje ſpißał tamneho naſtawka neroſomneho cźłoweka, a napomina w 4. cźiſßli S. N. teho ljeta, tamny jeho naſtawk ſ hłubſchim pſchemyßlenjom cźitacź, ßo nadźiwſchi, ſo budźe kóźdy, kiž pſchirodoſpyt roſymi, ſpósnacź dyrbecź, ſchto ſ jeho naſtawkom chze. W żanym wotpohładanju neje pak pſches kn. P.-cźowy naſtawk knot na ßwjetko ſtajeny, wele menje je ſ teho ßameho wulki wużitk knota widźicź. Móże bycź, ſo je ſpißar kn. P. ßnano ßo w ßwjecźe dale roshładowak; ale hdyż po jeho naſtawku ßudźimy, dha je na knota a teho dźjeło mało kedźbliwoſcźe ſłożił. Nech kn. P. ßo hiſchcźen junkrócź w ßwjecźe roshładuje a wobhłada n. pſch. te łuki a pola pſchi tak menowanym wuriſkim moſcźi, hdźeż ßo na jenej łuzy pſches 1300*), na druhej pſches 600*), na tſeczej pſches 250*) knotwiſchcźow**) naliczi, nech wobhłada te knotwiſchcźa na Zižowſko-nadźanowſkich łukach, hdźeż ßo tych ßamych pſches 800*) naliczi, nech pſchińdźe na njekotre Boſchcźanſke łuki ke Kini a k Ljetonju, hdźeż móhli na ljeto, hacź runje tam zyłe ljeto knoty łoja a morja***), wot knotow narytu perſchcź ſ woſami (?) ſ łukow woſycź, nech wobhłada knotwiſchcźa na łukach bes Boſchcźami a Konjecźami, kiž ßu każ dónza (?) wułke, dha nebudźe jenoż ſpósnacź, ſo ſe ßwojim naſtawkom knota na ßwjetło ſtajił neje, ale budźe też teho ratarja pſchesßwjedſicź móz, ſo wjernoſcźi napſcheczіwo ryczi, kiž praji, ſo knot tam a ßym hromadku perſchcźe horje ſtocźi a tam a ßym jenoż na łukach njekotre trawiczki ſ perſchczu ſaczißne. Niz punty, ale zentnarje, (?) ſ naſhonenja (?) wjemy, ſo pół fury (?) ßyna ßmy knotwiſchcźow dła neßyczeny woſtajicź dyrbeli. Teho runja też na pola tam a ßym ſtwelzo newuſkne, ale zyłe ßmuhi ſtwelzow ſańdu, hdźeż knot pojjeſdźi. A pſchi tym jjeſdźenju jenoż newoſtańe, wón też na polach do żita hromady naßype, każ n. pſch. pola Wuriſkeho moſta, hdźeż tych ßamych njehdźe na pół kórzu wußywa pſches 230 naliczijſch atd. W jenej wot naſchich pſchjeßadnych ſahrodkow nejßu kundroßy, medwedźe a rybjaze waki cźaß naſcheho żiwenja tajku ſchkodu naczińke, każ knot ſandźene ljeto. My neprajimy, ſo knot żaneho wużitka nima, nje, to pſchidamy, ſo, każ żane ſtworenje Boże bes wjeſteho wużitka neje,' tak też knot niz, ale wo tym nas cźłowek nepſcheßwjedſi, ſo je wużitk knota tak wulki, ſo dyrbjał ſaniczowaŕ knota — cźłowek — neroſomny ßo nemowacź. Ljepe hacź pſches kn. P. je knot na ßwjetko ſtajene pſches naſtawk w 4. a 5. cźiſßli S. N. wot jeneho ratarja, kiž je też druhdy w knotwiſchcźach ßył. Jara lubo by nam ratarjam było, hdy by ſpißaŕ teho naſtawka nam woſjewicź chzył, kak je wón tak ſ wjeſtoſcźu wußljedźicź a wuliczicź móhł, ſo knot wſchjednje tak wele zyroby pſchetreba, każ ßam waži haj! dwójzy tejko, hdyż je zyroby doſcź, ſo bychmy ßo wo tutej wjernoſcźi po móżnoſcźi też ßami pſchesßwjedſicź

*) Schtó je je liczik? Red.

**) S tym drje ßu tu knotowe hromadki mjenene?! Pſchetoż knotwiſchcźo wopſchija njekotre abo mnohe knotowe hromadki. Red.

***) S tym je najljepe wjernoſcź teho dopokaſana, ſchtoż je w cźiſßli 5 S. N. ſtr. 37 prajene, wot ßkowow: „Teho dła widźimy huſto" atd. hacź: „hdźeż je nekoja." Red.

móhli.*) Ta wjez by ßo potom lózo wjerika. Też knotarjo ßo melczo napraschuja, kak te kraje a wßy rjekaju, hdżeż knoty kupuja. Ale to ratař, kiż knota na ßwojich leżomnoscżach nelubuje, jemu newoßjewi, dokelż ßo boji, so by knotař potom knoty plahowak, 3 abo 4 ljeta po spochi, a je potom lojicż a żiwe pschedawacż chżyk. To pak by gmejnam k wulkej schkodżi byko, pschetoż, hdżeż gmejnu knoty-lojenje 20 toler ljetnje khoschtuje, tam ßkuscha k temu, hdyż knot 1 ußl. ża lojenje khoschtuje, 600 knotow. Je to njetk wjerno, so jedyn por knotow ljetnje dweju mkodej wotczehne**), dha ßo jich tam we 4 ljetach 4800 knotow nahromadżi. A hdyż wot 4800 njetk kóżde ljeto 200 ßańdu, dha tola hischcze 4000 woßtanu. To je na leżomnoscżach jenoje gmejny. Te ßame bychu renje kuki a pola horje ßbórkake, pßches czoż móhke potom deschcż lózo horje bracż. Bes tanßynt ratarjemi ßnano je ljedom jedyn, kiż knota wużitka dla plahuje, czi druży niz. Dyrbjako pak ßo jich tak wele molicż a jedyn prawo mjecż?! — Njekotrsi ratarjo.

Pschetrebanje skoczazeje ßelje w budyskim wokreßu.

Wot teho czaßa, jako skoczaza ßól ßo tunischo pschedawacż pocża, je jeje pschetrebanje też ßo jara powetschiko. Ja chzu tajke powetschenje wot ljeta 1850 hacż do ljeta 1859 wot jeneho ljeta k druhemu ża naschich ßerbßkich ratarjow tudy wopißacż.***) Pschetrebane buchu:

w ljecze	1850,	513	kórzow („kruchow“)
= =	1851,	3060	=
= =	1852,	4250	=
= =	1853,	5475	=
= =	1854,	7112	=
= =	1855,	6920	=
= =	1856,	6746	=
= =	1857,	6830	=
= =	1858,	6935	=

Wele ratarjow hischcze pschedżo newedża, hacż je ljepe skotej warnu ßól abo skóczazu ßól dawacż, dokelż warnu ßól wo wele ljepschu dżerża hacż skoczazu ßól, hacż runje je warna ßól wjazy hacż jedyn krócż drózscha. Skoczaza ßól płacż njetko 1 tol. 18 ußl., warna ßól pak 3 tol. 18 ußl. Tudy podawa nam też chemiske rosstawenje najljepsche ßwjetko. Po tutym wobsteji sto puntow żelje, warna ßól: se $1,_0$ punta wody, $38,_6$ puntow natriuma a $59,_4$ puntow chlora; skoczaza ßól pak s $2,_0$ p. wody $36,_6$ p. natriuma a $56,_4$ p. chlora. Po tajkim je skoczaza ßól jenoż njeschto mało hubenischa hacż warna ßól. To możemy też s teho pósnacż, so je sakske knježerstwo pschi twerdej schtrafi sakasako wot skoczazeje żelje warnu ßól pschihotowacż.

Kajki wużitk, ßól skotej dawacż, pschineße, to hischcze doscż pschepytane neje; pschetoż tón mjeni tak a druhi hinak. Wo tutym chżyli naschi ßerbßzy praktikarjo ßwoje shonenja w Serbsk. Now. wosjewecż, ża czoż budżeja jim wjeßje jich wele dżakomni. Neby dha mózno byko, so bychu Sserbjo też ratarßki czaßopiß mjeli, hdżeż bychu potom wo tajkich wjezach wobschjerniscko pißacż móhli?*)

⊙ Wot 1. mjerza t. l. je w Sakßkej pola wschitkich żelowych skladow (w Budyschinje na hrodże) mljeta staßfurthßka ßól ża skót a k hnojenju**), ta ża skót s pschimjeschanym żeleso-oxydom, ta k hnojenju pak s wolijom wot jelenjowych koscżi denaturowana, k dostaczu. Tamna, skoczaza, budże ßo po 24 ußl. ża zentnar, tuta, k hnojenju khmana, pak po 16 ußl. ża zentnar pschedawacż.

Přilopk.

⊙ Tom Pouce, tón wuwołany mólczki, kiż ßo też ßwojim czaßu w budyßkej Bjeßadżi pokasowasche, je psched krótkim skoro w ßnjesy wo żiwenje pschischoł. Bje to menujży w Czechach, hdżeż s wuherskimi rejwarkami do Kralodwora puczowasche. Wós ßo swroczi a Tom Pouce, (tón hólczk każ palczk) shubi ßo w ßnjesy. Hakle po dljeschim potanju bu w ßnjesy namakany a psched saduschenjom wumóżeny.

* Po dalischich powescżach je kapłon Thiela w Brücku tamny mordarski nadpad na fararja Hoyolla we weczi scżinił. Bjechu jemu menujży rektorat tamnischej schulje wsali a njetk mjenesche Thiela, so je farar na tym we winje. Thiela ßedżi w kriminalnym jastwje w Belzigu a je ßo ßwojeho neskutka hižom wusnał. Hoyollowe rany nejßu ßmertne.

†† W Pruskej ßo kóżde ljeto 32 millionow toler ża wójsko trebaja. Sawjeszje niczo mało!

* W Żitawje wupanu na tamnischim hermanku, na 5. mjerza t. l. postajenym, wiki s howjaschym skotom, se ßwinjemi a s wowzami. Konjazy hermank pak je dowoleny.

† We Wrótßławje wumre psched krótkim pschekupz Sonnenfeld 111 ljet stary; wón bje hacż do ßwojeho kónza strowy a je 75 ljet stareho ßyna sawostajił.

⊙ W Mehlemje pola Kólna bje 19. febr. weczor czeschke newedro; newedro dyri s błyskom do zyrkwje a sapali ju, kiż ßo na to wotpali.

---

*) To je, każ w druhich wjedomnoscżach njekotrażkuliż wjernoscż, też woßebje pola wschitkich pschirodoßpytnikow dawno wuczinena, na huste wobkedżbowanje a naßhonenje sakożena wjernoscż. Kóżde (ßamo schulske) knihi, kotrez pschirodu wucża a wukkaduja, ju jako tajku wucża. Red.

**) S wotkal czeßczeny knes dopißowar to wje? Drje tola też s knihow?! — Red.

***) Je jara khwalobnje wot Waß! Red.

*) Tuta myßliczka je jara dobra a khwalobna, by ßo też wjeßje w ßwojim wuwedżenju derje sadaniła. My ßmy pscheßwjedßeni, so by tajki czaßopiß niż jeno mnohich woteberarjow smjek ale też se strony dopißowarjow, bes kotrymiż Wy, czeßczeny ßerbski ratarjo! wjeßje s poßlenich byli nebyschcze, dobre a bohate podperanje dostał. Red.

**) Ta ßama je s pruskeje ßaliny Staßfurth.

∧ Schulu w Nowym Leutersdorfje je jedyn 12ljetny schulerski hólczeç sapalił, dokelž chzyschе wulki woheń widźiçz a wuczerej k lubu! —

□ S New-Yorka w Amerizy po tamnischich statistiskich sapiskach pißaja, s. je ßo w loni jara wele wuczahowarjow saßo s Ameriki do Europy dom wróczilo. (Wjeszje žaneje druheje winy dla, hacz dokelž w Amerizy wscho tak rjane a lubosne, tunje a dobry wužitk dawaze nenamakachu, kaž bjechu ßo teho prędy nadźijeli abo ßo jim prędy wot tam pißało a prjódkhczało).

††† Pschi jendželskich mórskich brjohach bu 19. febr. jena parna lodź wot druheje na morju rosražena a ponuri ßo. Wot passagierow wuczeknychu jenoż 21 na czołmy; psches 50 satepichu ßo a namkachu w žołmach frudnu ßmerçz. Njekotre mjeßazy prędy bje ta ßama lodź jenu druhu pschejjeka a ju ponurila, pschi kotrymž bjechu też wele ludźi, kiž na nej bjechu, w morju ßwój row namakali.

** Drezdžanske nowiny mjenja, so budże ßo drezdžanska rumowa fabrika, na Nowakowy w Kamenej patent salożena, 10. mjerza t. l., hdyż sinjeje ßo generalna shromadźisna akzionarow, najskere saßo horje sbjehnyçz a towarstwo ßo rosençz, dokelž je se ßtodźisnow dobyty rum pecża jary ßkabuschki a w pschirunaju s wudawkami mało wužitka dawa. — Hdże wostanu po tajkim tamne pschilubene wjeste 50% dobytka?! —

* Rußowska je pecża wot turkowskeho sultana žadała, so dyrbi tón ßwójbu wercha Milosscha w Serbiskej jako herbsku, tak so by ßo knežerstwo w Serbije we Milosschowej ßwójbje wot jeneho stawa na druheho herbowało, pschipósnacz. Nestane ßo to, dha dawa ßo w Serbiskej sbjezk bojecz.

** We Wotbramezach ßweczeschе tamnischi farar Ochernal 19. febr. t. l. ßwój 25ljetny sastojński jubilaeum. Psched sto ljetami prjedowasche jeho dźjed w tej ßamej zyrkwi.

* W Rußowskej je w loni 26. julia jena macz 4 dźjeczatka na dobo porodźika, 2 holczźy a 2 hólczkow; wschitke ßu strowe. —

†† Dźeń 19. febr. weczor je ßo amerikanska lodź „Luna" s Baltimore, na kotrejž ßo psches 100 wuczahowarjow a 24 matrosow namakachu, wo barfleurske skały rosrasyła. Jenoż dwaj człowekaj staj ßmerczi wuczeknyłoj, wschitzy drusy pak ßu ßo w morju satepili.

†† W New-Yorku sakhadżachu wot 11. febr. jara torhaze wjetry, kiž ßu w pschistawach a na morju lodźam jara wele schkody naczinike.

† W Konstantinopolje sakhadża typhus, tak so kóżdy dźeń na 100 ludźi na njón wumru.

* W Delnej Krajnje a Chorwatskej kneži khjetry hłód bes ludźimi.

†† Sserbiski werch Milosch je lestrowanje a ßakrowanje pschi schtrafje sakasał.

□ Napoleon je pecża saßo nowu kanonu „revolverkanonu," wunamakał. Mjesto teho je pak pecża jedyn mechanikus w Berlinje dwójnu abo pódukanonu shotował, kiž hischcze je w tjelenju pecża ljepschа a wjesczischa hacz Napoleonowa.

⊙ W Stuttgarcze bje 21. febr. woheń, w kotrymž so tsi woßoby, nan, dźowka a ßkużomny ßobu spalichu. Dwaj abo tsjo skoczichu swoknom na haßu a stamachu ßebi nohi.

* Nusa a khudoba bes khudymi tkalzami we hobrskich horach w Schlesynskej je jara wulka. Zyte czrjódy, haj! po stach tam jako prosscherjo po wßach wokolo khodża, ßuschi, ßłabi a wuhłodżeni.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hans Depla. Motso! dźjekasch dha prawje pilnje schnurki?

Mots Tunka. Ach ßym wschak rosmersany na tamnecho pucherja, kiž bjesche wondanjo s Módreńzez Pjetrom do pukow pschischoł.

H. D. Do pukow? dha staj ßebi wjesczе wocźi wudrapałoj!

M. T. To runje niz, ale Módreńzez Pjetr bje kruch noßa wotbył.

H. D. Nejßu dha potom tamneho sa to pschemłóczili? —

M. T. Nje! ale na hnój wobeju czißnychu.

H. D. Czeho dla dha runje na hnój?

M. T. Dokelž jedyn druhemu „kopot" rjekaschtaj, a kopoł ßłuscha na hnój, runje kaž wót, kiž hnój czini.

H. D. Wujo! ty masch ßylny tobak! — —

M. T. Tak je! —

Spěwy.

Leńzyna pschasa.

Leńka pschedże spjewajo
Bjeku kudźel źidźanu,
Wóczko ßwjetlje błyskajo
Sswjedźi myßl radostnu.

Werçz ßo czeńke wreczenko,
Ssmjewkaj mi ßo myßliczka:
Czehń ßo ßwjetło pschedżenko,
Budżesch kwaßna ßukniczka.

Kajke weczera weßelje —
Jank bje s Leńku na ßlubi;
Dżenßa hórke rudżenje
K wójnje ßu 'ho sbrónili.

Leńka pschedże płakajo
Schjeru kudźel paczoßnu,
Wóczko żołmy ßylsnjo
Sswjedźi tyschnu srudobu.

Werçz ßo czorne wreczeno,
Lubeho ßu sabili;
Schjere, srjebne pschedżeno
Ssmertna budżesch koschła mi.

Z* ....*)

Smjertny hłós.

Z Uhlanda.

Štó woła mje, štó spěwa tam
Tak rjane khěrluše?
O maći, dźiće pohladać,
Štó tu tak pozdże je?

*) Witajće na serbski Parnass! Red.

„Ja njewidżu, ja njesłyšu
A změrom je nětk wšo!
Ty w Božim mjenje dale spi,
O khore dźěćatko!“ —

To njejsu zemske khěrluše!
To praji wyšši wótc!
Tam wołaja mje jandźele,
O maći, dobru nóc! Jurij Jakub.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Wylem Bjedrich Ihla, khjeżer na Židowje ſ Amaliu Wyleminu Schuffenhauerez. — Jan Bart, khjeżer w Porschizach, ſ Johannu Christianu Żurez ſ Delneje Kiny.

Zemrjeći:

Michałska wosada: 4. februara, Marja Katharina ſwudowena Reſchkez rodż. Möllerez ſ Czelchowa, 73 l. 3 m. 5. febr., Jan Bohuwjer Lubſch, wobydleŕ we Wulkim Welkowje, 40 l., Korla Wylem Schreiter, kralowſki ſakſk. narodżny hjerka w Jenkezach, 70 l. a 6. febr., Hana, Handrija Zimmera, młynka we Brjeſowje, mandż. 25 l.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniša.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wječor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wječor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 23. februara. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 7½ np.; 1 połnowažny czerweny ſtoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 6 np.; winſke bankowki 76⅜.

Nawěſtnik.

Wosjewenje,

ſkoczaży hermank w Barcze naſtupaze.

Dla ſkoczażeho móra, w Czjeſkej hiſchczen knežażeho a w nowiſchim cżażu ſakſkej krajnej meſy bliže pſchikroczeneho, wupaće a newodżerżi ßo po pſchikaſnje kralowſkeje krajſkeje direkzije w Budyſchinje **ſkoczaży**, na 6. mjerza 1860

poſtajeny **hermank w Barcze.**

We Wósporku, 23, februara 1860.

Kralowſke ſudniſtwo tam.
Käuffer.

Krajnoſtawſki bank.

Pſchemjerne pſchinoſchowanje hotowych penes nuſuje podpiſany direktorij, pſchijecze kapitaliow pola nalutowarnje po ſummach wot 3000 toler a wjazy wot predawſcheho wotryczenja wo wyßokoſczi danje wotwißowacż dacż.

W Budyſchinje, 27. februara 1860.

Direktorij krajnoſtawſkeho banka k. ſ. markhrabinſtwa Hornych Łužizow.
ſ Thielau.

Krajnoſtawſki bank.

Na krajnoſtawſkim banku w Budyſchinje ßo dla wobliczenja danje wot 15. hacż do 31. mjerza t. l. neexpediruje.

Drewowa aukzia.

Na hajniſkim revierje w Schczenzy pola Rakez dyrbja ßo ſchtwórtk 8. mjerza t. l. rano w 9 hodżinach pſchi wyßoczanſkej meſy brjeſowe a khójnowe dothe hromady (wurubowane żerdże) ſa hotowe peneſy na pſcheßadżowanje pſchedawacż. **Jenſch**, hajnik.

Drewowa aukzia.

W Lipiczanſkej holi Tranjow dyrbja ßo ßredu, 7. mjerza t. l. jene ſto a ſcheſz a tßizyczi loßow ſtejażeho khójnoweho drewa na pſcheßadżowanje pſchedawacż. Kupzy k temu chżyli ßo na horka ſpomnenym duju na ßredżnym kruchu tam nutsnamakacż. Kupne wumjenenja ßo w termii wosjewja. Sapoczatk w 9 hodżinach.

W Lipiczu, 1. mjerza 1860. **Berger.**

Wosjewenje.

Na kalkpalerni w Niſkej budżcja, ſo ſ tym na wſchelake napraſchowanja, hacż je tu nowopaleny kalk k doſtaczu, do predy wotmolwimy, wot 24. teho mjeßaza wyßoke zilinderowe palaze kachlje ſaßo w ßwojej dżeławoſczi a dże tu tak kalk palenje a pſchedawanje ſaßo w połnej mjerje. Płaczißna je pola prjeneje drużiny ſa 2 barlinſkej kórzaj 18¾ nßl.; pola druheje drużiny 16¼ nßl. pola popeła 3 nßl.

W Niſkej, 20. februara 1860.

H. W. Siebörger.

☞ Na ryczerkubło w Sſmochczizach ßo njekotre pilne dżeławe żony, kiż pſches zyłe ljeto dżeło namakaja, do nowopſchihotowanych pſchenajenſkich wobydlenjow k 1. haperleji teho ljeta pytaja.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantijski fond: 16½ millionow schjeßnakow rakuſk. pen.

Wotdjjelenje ſa ſawjeſczenje ziwenja.

Na te po tabelli 2a ſwobdjjelenjom ſawjeſczenych na dobytku (potajkim na wſajimnoſcz) wuſtajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre refultat

wot 43¾ % ſaplaczeneje prämije per 1858
wot 49½ % ſaplaczeneje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedżomne, pouenſchuja ßo pſches to wulzy jara a może ßo teho dla tajkim, kiż chzedża ſawjeſczowacz dacz, traż ljedom ljepſche wobdjjelenje poſkiczowacz. K podawanju nuſnych formularow, każ tez potrjebneje rosprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura rady ſwólniwa. — Tez wot njekotrych ljet naprawene **Tontinſke ſawjeſczenje**, kiż jara żiwy pſchipad namkuje, ſaßluzi woßebiteho poruczenja.

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoſchczu.

Twarne drewo na pſchedań.

Nedaloko Ljeſkej hnydom pſchi dróſy leża 300 twarſkich ſchtomow ¼, ⅝, ⅚, ⅞ a ⅛ſke, rjane jadriwe dolhe drewo, na pſchedań a na wuberk, abo tez po kubikownych ſtopach; à kubikna ſtopa — 2 ngl. —; teho runja tez jara rjane drewa k potowym prjekuſcham a k żerdżam ßu kóżdy dżeń k doſtaczu. Pſchipokaſń dawa knes hoſczinzar Lada w Ljeſkej pola Komorowa.

W Ljeſkej, 28. februara 1860.

Hajniſke ſarjadniſtwo tam.

Ssuche droždże,

zyle wuberne, dawno ſnate, dobra twora, ßu pſchedzo czerſtwe pola me k doſtaczu.

W Budyſchinje, na ßerbſkej haßy k dwjemaj muromaj. **J. G. F. Niekſch.**

☞ Jutſje, nedżelu 4. mjerza t. l., ſmjeje ßo w Nowych Khoporzach w hoſczenzu ke kolpej (ſchwanej) karpjażu hoſczina a bal, na kotruż pſcheczelnje pſcheproſchuje **Gottlieb Spenka**, hoſczinzar.

Sahrodniſka żiwnoſcz czißko 26 w Bjeczizach ſ poldżewjata akerami polow a łukow, ſ 180,80 dawſkimi jenoſczemi napokożena, dyrbi ßo 10. haperleje t. l. dopoldnja w 11 hodżinach ſjawje na pſcheßadżowanje pſchedawacz. Wſchje daliſche wumjenenja naſhonja ßo pola wobßedżerja tam.

Mloda holczka,

njehdże 16 ljet ſtara, wot ſprawneju ſtarſcheju, kiż chze do mjeſta na ßłużbu czahnycz, ſo by njeſchto njemſzy a hoſpoſowanja nawukuła, może dobru ßłużbu pſchipokaſanu cojtacz pſches wudawarnju tutych Nowinow.

Woſjewenje.

Dżiwocżanſke ßerbſke ev. luth. mißionſke towarſtwo ſmjeje jutſje popoldnju w dwjemaj ſhromadżiſnu.

Pjetr Mlonk, pißmawedżer.

Dżak.

Po wohnjowym neſbożu, kotreż je me 2. febr. t. l. podeſchko, nemożu ßo ſminycz, na wohenſawjeſczaze towarſtwo

„Assicurazioni Generali w Triesće,“

kotrehoż hłowni agentojo ßu knęża bratſjo Dufour & Comp. w Lipſku, diſtriktny agent pak je pſchekupz k. J. G. Rychtar w Budyſchinje, khwalobnje ſpomnicz.

Spomnenym knęſam, czuju ßo ja pſchißłuſchny, ßwój ſjawny dżak ſa jich **ſpjeſchne**, każ tez **promptne** a koulante poßłużenje w tutej wjezy wuprajicz, runje każ ja tez tuteje pſchiczyny dla ſpomnene towarſtwo k dobroczinemu wobkedżbowanju kóżdemu rady porucżam.

W Rakezach, 1. mjerza 1860.

Jan Schmidt, klamaŕ.

✝ Wczera wecżor w 9 hodżinach wußny po wjazynedżelſkim khorym łożu cżiſchje a Bohu podata naſcha wutrobnje lubowana macz, pſchichodna macz, wowka a ßotra **Hana** ſwudowena **Libſchowa** rodż. **Rychtarez** w **Rabozach** w ßwojim 76. ſtarobnym ljecze; ſchtoż dżjelberjazym pſcheczelam a ſnatym ſ łoboko ſrudżenej wutrobu ſ tutym woſjewjamy.

Srudni ſawoſtajeni
w Rabozach, Delnym Hunjowje, Dreżdżanach, na Żidowje a w Nowej

28. febr. 1860. Weßzy pola Hucżiny.

Belletriſtiſki wotrjad
zhromadźi ſo 7. měrca w bydle pismawjedźerja.

Ciſe Bjedricha Hiki w Budyſinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 10. **10. měrca.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Šěrachowa. Z Kamjenca. W biskopskich stronach. Z wokolnosće Mužakowa. — Dopisy. — Dopis XXIX. — Sudniske dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Serbska Boža služba za protestantiskich Serbow w Dreždžanach. — Nawěštnik.

Wosjewenje

ministerija ſnutskownych, pſchipuſchczenje nutska ſpomnenych tſjeſchnych ljepenkow jako krywny material naſtupaze.

Pod ſapokaſom na § 8 wukaſa, krycze twarenjow ſ tſjeſchnej ljepenku a krywnym pelſchczom naſtupazeho, wot 29. ſeptembra ſonſcheho ljeta (ſbjerka ſakonjow a wukaſow, 15. kruch, ſtr. 321) ßo ſ tuttym wosjewja, ſo ßu ßo tſjeſchne ljepenki wot tychle fabrikantow: 1) czjeſliſkeho miſchtyra Jana Korlje Dekow=a w Cotta pola Dreždžan; 2) Wylema Roloffa w Lipſku; 3) Korlje Bedricha Webera tam; 4) J. Erfurt=a & Moritz Altmanna w Hirſchbergu, w Schleſynſkej; 5) F. M. Neill=a & Comp. w Londonje; 6) Korlje Baldamußa & Comp. w Moabicze a Berlinje; a 7) Alberta Damtke=a & Comp. w Moabicze pola Berlina na ſakožk predawſcheho pſchepyta a cžinenych ſpalnych ſpytowanjow hacž na dalſche jako ſurrogat twerdeho krywa pod wobmeſowanjom, w hornym wukaſu poſtajenym, pſchipoſnate.

W Dreždžanach, 28. februara 1860.

Miniſterij ſnutskownych.

Sa miniſtera: **Kohlſchütter.** Lehmann, ſ.

Swětne podawki.

Saksa. Herbſki prynz a herbſka prynzeßyna ſe Sakſko=Meiningſkeje, kiž bjeſchtaj na njekotre dny w Dreždžanach na wopytanju, ſtaj 5. t. m. ſaßo domoj wotjjeloj. — Dżeń predy pſchiińdże nowe wopytanje, menujzy toſkanſki wulkowójwoda Ferdinand. — Wuczerſke mozy na univerſicze w Lipſku maja ßo ſ pſchiſwolenjom miniſteria wuczeuſtwa pſchiſporiež, a to ſ poſtajenjom wuczerja ſa hudžbu (muſiku).

Pruska. Miniſter je na ßejmje wnprajił, ſo je prózowanje Pruſkeje a Rußowſkeje k ſjednanju wſchitkich wulkomozow w italſkich naležnoſczach dotal podarmo bylo. — Na ßejmje ßu tež požadane 150000 tolerjow ſa aſiatſku expediziu pſchiſwolili, ale ßwoju neſpokojnoſcž na tym woſjewili, ſo ßu ľódże hižom predy wujjeke, woßebje dokelž pſchi njetſiſchich wobſtejenjach wulki wužitk ſa Pruſku ſ teho nenaſtanc. —

Rakuska. S Wina je waźna powieſcž doſchła, ſo chże kħježor tak menowanu krajſku radu (Reichsrath) rasmnožicž a ſ tym pſchekhod ke konſtituzii ſcžinicž. Ssobuſtawy teje ßameje ßu arzywójwodojo, biſkopojo, njekotſi ziwilni a wojerſzy doſtojniży na cžaß ziwenja. Njetko pſchiińdże k temu 38 ßobuſtawow, do kotrychž kóždy ſe 18 krónſkich krajow 3 kandidatow nametuje. Tute poßlene 38 ßobuſtawy wuſwola ßo na 6 ljet, ale nedoſtanu ſo to ſ krajnych kaßow niczo. Prjeni krócž je rosmnożena krajna rada k meji t. l. powołana. — Rakuſka je ßo pola franzowſkeho kneżerſtwa na to wobcżežowała, ſo Sardinſka ßo wobbrónjuje. — We Veroniſe je ßo ſbjezkarſke towarſtwo wußljedżiło — S cżaßami wróczeja ßo njehduſchi rakuſzy wojazy ſ Lombardſkeje do Beneziſkeje. — Kneżerſtwo wuradżuje w tu khwilu ſ Rußowſkej, ſchto ma ßo ſtacž, hdyž w Sserbiſkej nemjer wudyri. — Nowy khježorſki namjeſtnik (Statthalter) we Beneziſkej, ryczeŕ ſ Toggenburg, je wſcheſlaku połnomóz doſtał, woßebje ſo ßmje podhladnych ſaſtojnikow ßam ſe ßłużby puſchczecz a ſnowa jich mjeſtna wobßadżecz.

Jendźelska. W parlamencze (ßejmje) žałoſtnje krucze pſcheczżiwo miniſtram, Napoleonowym pſcheczżelam, wuſtupuja. Bojoſcž pſched franzowſkej pſchemozu Jendżelczanow newopuſchczi. Pſchedzo wjazy wójnſkich łódzow ßo k ßłużbje pſchihotuje.

Francowska. Napoleon je ſakonjedawarſku ſhromadżiſnu w Pariſu wotewrił a pſchi tym Savoyſku ſa ßebe żadał. — Tſi regimenty ßu ſ Afriki do Franzowſkeje pſchijjeke.

Italska. Sardinſki kral je pecża bamużej woſjewił, ſo budże jeho kraj wobßadżicž. — Wón je ßo ſ Milana domoj wrócził, ale miniſter Cavour, kiž je bes tym tež franzowſkim nowym nametam wotmolwił, bje w emiliſkich krajach pobył a ſa pſchiſjankuenje ſkutkował.

Tamniſche wobydlerſtwo dyrbi 11. a 12. t. m. wothłoßowacz, chzeli k Sardinſkej ßłuſchecz abo niz. — K 1. haperl. ſmjeje Sardinſka 180,000 wojakow pod brónju.

Španiska. Schpanſke wójſko w Marokanſkej, kiž bu powetſchene a bes druhim 6000 mulow doſta, cżehne pſcheczíwo mjeſtu Tanger.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Na tudomnym krajnoſtawſkim ſeminaru wotpokožichu w bjehu tuteho tydzenja pruhowanje wólbothmanoſcze: K. Michał Auguſt Kral, pomozny wucżer w Klukſchu (Sserb), k. Mikſch, pom. wucz. na mjeſczanſkej ſchuli w Žitawje, k. Gruſcha, pom. wucz. na mjeſczanſkej ſchuli w Lubiju, k. Schneider, vikar w Reinsbergu pola Noßena, k. Steinborn, pom. wucz. na mjeſczanſkej ſchuli w Kamenzu a k. Mißbach, vikar w Mittelbachu pola Półcznizy. F.

Z Budyšina. Tudy ſpomnene a ſa ßerbſku katholſku zyrkej ſkaſane ſtaziony buchu ſandzenu ßobotu tam poſtajene a nedzelu w pſchitomnoſczi naſcheho k. biſkopa Ludwiga Forwerka a tſjoch duchownych wot rumburgſkeho guardiana k. Angela Michela ßwecżene. Wuwedżeŕ tych ßamych, pißaneŕ k. Wichmann (rodż. ſ Hannoverſkeje) ſ Drezdżan bje poßwecżenju ßam pſchitomny, kaž tež jeho pſchecżel, ßławny dreworjeſbaŕ k. Gaber. Wobraſow, kiž ßu pjekuje wulke, wißa na kóždej ſtronje zyrkwje ßydom a maja tam doßahaze ßwjetło, ſo móże kóżdy tež jenotliwoſcze derje wobkedżbowacz a ßo k pobożnoſczi ſbudżicz. My neſakomdżichmy wuwedżenje k. Wichmanna wobdżiwowacz a neſmimemy ßo dżenßa hiſchcze junu temu Sserbej, kiž je wudawki ſa ſpomnene wobraſy neßł, ßwoje a mnohich druhich dżak tudy wuprajicz. Schtóż njeſchto dobre ſe ßłowom abo ſkutkom ſpjechuje, woſtane bes nami we cżeſczi. Red.

Z Budyšina. Poňdżelu, 5. febr., bu tu pſched mjeſtom pola Pſchiſchez na jenym polu zuſy mlody cżłowek, 16—18 ljet ſtary, morwy namakany. Najſkerje je jeho Boża ruczka ſajaka.

Z Budyšina. Schtwórtk 1. mjerza hwisdachu tu prjene ſchtórzy. Tola te wbohe! Pſchetoż bes tym je tón tydżen khjetry ßnjeh ſaßo panyk, kejkehoż w tu ſymu hiſchcżen nemjejachmy. A w horach hakle je jara wulki ßnjeh.

Z Lubija. Kn. ßudniſki radżicżel Wehinger pſchińdże ſ 1. haperleju t. l. jako tajki do wokreßneho ßuda w Chemnitzy.

Ze Šěrachowa. Tudy je ßo pſched krótkim nowy advokat abo ryczník, ſ menom Bedrich Auguſt Gaſt, ſaßydlik. Tak drje ſtaj tu njetk dwaj advokataj; ale, Bohu żel! żadyn wot neju neje Sserb. By jenoż jedyn wot neju Sserb byk, dha by to wjeſcże jara derje bylo, woßebje dokelż je tež do tudomneho kral. ßudniſtwa jara wele ßerbſkich wßów ſapokaſanych. Hiſchcżen ljepe pak by bylo, hdyż by tež na ßudniſtwje k najmenſchemu jedyn ſaſtojnik poſtajeny byk, kotryż by ßerbſki móhk!

Z Kamjenca. Tudomny kral. wokreßny ßud ßo ult. (poßleneho) mjerza t. l., każ je ſnate, wuſbjehne. Kn. direktoŕ Hänſel pſchińdże na to jako direktoŕ do wokreßneho ßuda w Rochlitzy, kn. radżicżel Pomſel do wokreßneho ßuda w Budyſchinje a kn. radżicżel Du Chesne jako tajki do wokreßneho ßuda w Lubiju; kn. radżicżel Naumann a kn. aktuar Wagneŕ pak tu woſtanetaj; wobaj pſchindżetaj do tudomneho ßudniſkeho hamta.

W biskopskich stronach leži jara wele ßnjeha a ſ rudnych horow (Jöhſtadta) ßłyſchimy, ſo tam ßnjeh 3 a ſdżjela 6—8 kóhczi wyßoki leži.

Z wokolnosće Mužakowa. Dotalny kn. kapłan P. pſchi ßerbſkej zyrkwi w Mužakowje (pecża rodżeny hornolużiſki Sserb), kiž je pſches pół ſta ljet ßwjeru na wutupenje Sserbowſtwa dżjekak, budże jutry ßwoju ßłużbu wulkeje ſtaroby dla ſkożicz. Sa tekko ljet*) ßo jemu nebje radżiło, jemu wohidnu ryczˇ a narodnoſcz ſahnacz a pſchedżo móże tež pod Mužakowom ßo ſpjewacz: „Hiſchcże Sserbſtwo neſhubene!“ Na jeho mjeſto je kn. rektaŕ Reda ſ Nowoſalza, ßwjerny a ſprawny d. borſchczanſki Sserb, powołany! S hoka ſda ßo Pruſkemu Sserbſtwu ljepſcha pſchichodnoſcz ſakczjowacz. Tak doſtach wot kn. ſchulſkeho radżicżela Stolzenburga pſchi jeho poßlenim wopyczje to ßlubenje, ſo niz jeno we wſchjech ßerbſkich ſchulach nabożina ſnajmeńſcha ßo ßerbſki wucżicz dyrbi, ale tež ſo pſchichodnje k dobywanju Sserbow ſa wucżerſtwo ßerbſkim präparandam a ſeminariſtam pſches 3—5 ljet jich wuknenja njehdże 25 tol. ljetnje wot wyſchnoſcze k połóżnoſzi a k pomozy dawane budża. S wjeßelom tuto ßwojim krajanam woſjewjam. W. Sl—ski.

Dopisy.

Z Prahi, 6. měrca 1860. To mamy tu njekotre dny wjetſikojty Budyſchin hotowy, tak hwiſda luby wjetſik po Moldawje a po wokolnoſczi; ljedyn ßunjeſch kroczel ſtupicz bes ſtracha, ſo by cże na hładkej, lodojtej ſemi nepowalik; kłobuk abo cżapku neßeſch najwjeſczíſcho w rukomaj, ſ teju cżi ju tola tak lóhzy newutorhne. Sawjeruje ßunjeſchne je widżecz, kak mużoju pſches móſt du a ßebi kłobuki nad wuſchomaj dżerża, każ bychu ßo wuſchow rjeſanja bojeli. Wſchak żort ſkóneżi ßo na ſrudnje waſchnje, hdyż paduſchny wjetſik njekomu kłobuk ſtorhne a do Móldawy cżißkne, hdżeż wbohi jako cżołmik płowajo na moſcże ſtojazych ſabawja; tola je

*) To je nam bjez druhim ważny dopokaz za wutrajnosć našeje narodnosće! — Red.

ßo tež jeho kłobuczk wukupa. — Pola naß je sawjernje kłobuczny lud; kóżdy, kiż chze njeschto rjekacz, dyrbi kłobuk noßycz. Tehodla widżiśch schjeścźljetnych pachołkow ſ kraßnym kłobukom wohiczenych, nimale tak, każ pół kakoweho scherenja. We takim wjetse wopokaże ßo tež wużitk a spomożne skutkowanje liczbneho policajstwa pola naß: czile steja na haßach niz jara rjedzy wußyczi a hladaja, hacz mohli koho lapicz. Tola bohużel, husto neradzi ßo jim to; tola nesteja tam jeno lapanja a kojenja dla, chzedża tež ſbożomnje skutkowacz; a to radzi ßo jim we wjetse. Dokelż na kojenje khromi neißu a khróbkosć jim ſ wocżow ßapa, neczekne jim tajki ſ wjetrom czjekazy kłobuk, ale da ßo wólnje popadnycz a ßwojemu knesej saßy dacz. Dalscha sabawa pschi kłobuk-kojenju je, so ßo knes pschi kojenju tak sahori a tak khwata, so skónczńje ſ nahłosczu na doscze-hneny kłobuk stupi. je to po prawym saßłużene khostanje sa lóhkomyßlneho czjekarja, schkoda jeno, so je knes najbóle bity. — Wot 14. makeho rożka bjesche Mółdawa saßo samerſnena; wczera popołdnju pak tselachu lodej na pschewodżenje. — S kraja ßłyschimy, se je mnoho ludżi smerſnyło. Każ wóndanjo pißach, ma Praha 142588 wobydlerjow; tola to je jich nutskomne, samurjene mjesto; k temu pschistupitaj hischcze dwje pschedmjescze Karlin (Karolinenthal) ſ 13648, a Smichow ſ 9147, a pschiwißne horne mjesto Wyschehrad ſ 2685 wobydlerjemi; tak ma Praha wscho do hromady 166,468 wobydlerjow. — Po wukasu wot 18. makeho rożka 1860 ßu rakuske israelske dżjeczi ßwobodu a dowolnosć dostali, so ßmjedża ßo po spodobanju saßydlecz a leżomnoscze kupowacz. To kneżi radosć mes nimi. Dotal hiżom mjejachu se ßwojimi penesami a jebankami wabne a wulke paßle, wulki dżjel rakuskich nowinow bu wot żidow pißanych, a snate je, so czile żidża tež dżenßnischi dżeń pschecziwo kschescżanam ljepje nemyßla, hacz to we ßwjatych pißmach nadeńdżemy. Tola mamy tudy tež kschczenych żidow abo żidowskich kschescżanow, kotsiż wkósk ljepschi nejßu, dyżli nekschczeny żidżik.

Dopis XXIX.

(Prawisniski; wot redakzije.)

Pschipóßlana rosmkowa Hanßa Deplje a Motsa Tunki wo waschnju weßnych grychtow w N., hdżez tuczi psched kermuschu a róczuymi cżaßami, ßobotu psched weczorom, każ tež póßnizy „po ßasach khodża" nehodżi ßo do Nowinow stajicz, dokelż spomnene waschnje po sakonju wobsteji (hladaj § 14 sakonja „Dorf-Feuerordnung" wot 18. febr. 1775) a hischczen pschesa żadyn pósdnischi sakoń wotstronene neje. W spomnenym a blizschim 15. paragraphje je sjawnje, a pschi schtrafi pschikasane, so dyrbja ßo wschitke wóhnje, wóhnischcza a ßasne dżjery kóżde ljeto k najmenschemu dwójzy, jedyn krócz ßredż Sewjatkow a Jana, druhi krócz pak we symje nenadżujzy wot grychtow, spomozu wuhnjomeczera, wobhladacz a pschepytacz (revisowacz), pschi tym pak ßo wschitko to, schtoż wóhnjostraschne namkaja, pak hnydom wotstronicz, pak ßo wyschnoscżi wosjewicz. Dżerża potajkim weßne grychty tam a ßem hischcze na tuto waschnje a cżinja woni tajke „khodżenje po ßasach" huscżischo hacz dwójzy sa ljeto, dha ßo temu, jako posakońskemu, niczo neda napschecziwo prajicz. Kak daloko pak móhła tale pschikasnja sa obsolentnu (wotwużitu, sastarenu) płaczicz a, dokelż njetsischim wobstejenjam niz wjazy wschudżom a zyle pschisprawena, njekajkeho pschemjenenja potrebacz, wo tym prawowacz nam nepschileži. W tu khwilu pak hischczen wobsteji a płaczi. Hacz maja weßne grychty sa ßwoju prózu schto żadacz prawo a dostacz, to je druha praschen. Sakoń wo tym niczo nepraji. Nam ßo sda, so ßebi nichtó wot nich żadacz nemóże, so dyrbili tajke dżjelo (po ßasach khodżenje) darmo cżinicz, woßebje dokelż ßu wschak tola po naschim sdaczu runje won weßne grychty, kiż maja wschelakich druhich wobstaranjow a cżaßaskomdżenjow dosez, sa kotrez husto niczo nedostanu a dyrbja je teho dla darmo cżinicz. Tež w nastupanju tuteje praschenje ma ßo teho dla na dotalne waschnje a kak je ßo ſ tajkej sapkatu hacz dotal mjeko, hladacz; po naschim sdaczu ma to jako prawo płaczicz, dokelż je ßo pisches mnohe ljeta tak mjeko. Pschetoż nebychu weßne grychty hnydom pschi ßwojim wobkhodzi wot kóżdeho hospodarja njekajku saplatu jich prózy dostali, dha móhło ßo lóhzy stacz, so mjeka ßo jim jich próza ſ gmejnskeje pokladnizy sarunacz. Tola ma ßo na druhej stronje saßo wot weßnych grychtow po sakonju doczakacz, so hdyż tak po ßasach khodża, ßwoje dżjeło se wschej ßwjernosczu a khutnosczu wobstaraja a cżinja, a niz njehdże swerschnje a na żort, ſ tym wotpohladanjom, jako bychu jenoż teho dla wokolo khodżili, so bychu ßebi njeschto penes k pschepiczu nasbjerali. w.

Sudniske dopisy.

Saßudżeny buchu A., wot wokreßneho ßuda w Lubiju: 1., 10. febr. C. J. Langa se Schwarzenberga, predy pózelnik pschi kral. ßudnistwje w Ebersbachu, dokelż bje pisches pół sta toler penes, kiż bje jako ßudniske khosty wot ludżi nutsbrał a nasbjerał, pschekschiwił, do 2 ljet arbeitshausa; 2., 13. febr. mkynski Jan Ernst Pjetsch ſ Troitschendorfa pola Sholerza a krawz Korla Auguſt Beckał ſ Kemnizow dla kranenja muki w Bornmlynje pola Bernstadta, tamny do $1\frac{1}{2}$ ljetneho, tutón pak do $1\frac{2}{3}$ ljetneho arbeitshausa; 3., 21. febr. wjesta Dreßlerka ſ khudeje khjeże w Starej Cybawje dla spczenja a wohanibenja policajow do 3 mjeßazow a

1 tydźenja jastwa; 4., wuhnjomeczer Bedrich Angust Butter ſ Kunwalda (predy w Budyſchinje), dokelž bje na Michala 1858 pola wjeſteje Nowakoweje we Wopakej na to waſchnje, ſo bje wudawak, ſo jeje wuheń neje prawje twareny, ſo je pſchewuſki, pſchi tym pak pſchilubjak, ſo ju pola wyſchnoſcze dla jeje wopakeho wuhnja nepſcheradźi, jeli jemu toler penes da, ßebi tajki penes wumozowak, do 3 mjeßazow jastwa: a B., 29. februara t. l. wot wokreßneho ßuda w Lipſku tamniſchi professor extra-ordinarius Dr. theol. Wylem Bruno Lindner, 45 ljet stary, kranenja dla do 6 ljet arbeitshausa. Lindner bje menujzy, pſchewſaty a, móhł rez, wobßydny wot khoreje luboſcze abo manije k žadnym, drohim kniham, rukopißam, wobraſam a ſtarožitnoſczam, kotrež ßam ſa ßebe hromadźeſche, pſches dwje ljeczi dokho niz jeno mjeſchczanſku radźinu, ale tež woßebje universitnu knihownju, do kotrejež mjejeſche newobkedźbowany pſchiſtup, hroſnje a ßurowje wohkranył, nebje jeno njekotre zyke žadne a drohe knihi, incunabulje, rukopißy (bes nimi jedyn, speculum virginum, 500 tol. winojty) autografy atd. kranył, ale bje tež ſ mnohich druhich žadnych knihow pak jenotliwe ſtrony, pak titulje, pak wobraſy, pak jenotliwe rjane pißmiki (initialije), pak poboczne autografne pſchiſpomnenja atd. wurjeſak a wſak. Wot druhich bje žadne, drohe ſwjaſki a wobwalki kranył atd. Knihownjowy ſtempl bje huſto wuradirowak, liczby ſtronow pſchepißak, druhdy dwje łopeni hromadu ſljepił, kniham hubenſchi ſwjaſk dak abo je hewak njekak, hdyž bje njeſchto ſ nich won kranył był, ſaßo ſwjaſacz dak atd.: to wſchitko, ſo by ßwoje neſkutki potajił a na ßwjetko pſchincz nedak. Bes tymi kranenymi knihami bje tež 36 rynczkata biblija, prjeni Guttenbergowy wotcziſchcz biblije; (tajkich exemplarow ßu jenož hiſcheze tſi, dwaj w universitnej knihowni w Lipſku a tſeczi w Pariſu). Wſchjech pſcheſtupenjow a wurubenjow, wobſchkodźenjow, kranenjow a ſkónzowanjow bje 590. Ssudniſke ßudźenje a ſjawne podpytanje trajeſche tež teho dla 3 dny ſa ſpochi. Spodźiwne je, ſo tež tamne ßłowa, kotrež bjechu w jenych knihach pod wobraſom, kotryž bje L. tež wurjeſak a kranył, ſtake a kotrež bje Lindner widźicz dyrbjak, mcnujzy te ßłowa: noli peccare, deus videt! (nehrjeſch, Bóh jo widźi!) nebjechu ſamóhke, jeho ßwjedomnje ſe ſpanja wubudźicz. — Schtož je ßo narunacz a ſaßo dacz hodźiło, je ßo wot L. narunało a ſaßo naſpet dało abo wſało. Pola mnoheho druheho neje to mózno było. Wſchelake žadne wjezy a kruchi nehodźachu ßo ſ zyła na penesy ſtajicz a taxirowacz. Wſcha druha ſchkoda a płaczisna kranenych, wobſchkodźenych a ſanicženych wjezow, tak daloko hacz mózeſche ßo njekak wobliczicz, bu na njehdże 1150 tol. wobliczena. L. je hewak w dobrych ſamóžnych wobſtejenjach a jenicžzy w ßwojej ßleposczi a pſches ßwoje neſmjerne žadanje po wjezach ſpomnenych druźinow tak hłuboko panył. Jeho defenſor ſtónczi ßwoju defenſiu ſ tej próſtwu, ſo by tola pola kóždeho pſchedzo a ſtajnje to ſacžucze prawje we wutrobje żiwe było: „Newedž naß do ſpytowanja!“

Za dom a hospodarſtwo.

Na knota.

Jara dźiwacz ßo dyrbimy, ſo chze tamny pſchecžel pſchirodoſpyta w S. N. jeneho ratarja knotowu dźeławoſcz wucžicz. Teho dla dyrbimy ßo jeho najprjódzy praſchecz, koho wón ſa doſpokneho ſajerja knota dźerži?[1]) a hacz ratarjo, kiž jeho druhdy w bohatej mjerje wobßedźa, ljepe (?) ſnacz nenawuknu, dyžli czi ßami, kiž žanych nimaja, ale ßnano ſ knihow jeho ſnacz wuknu. Na ſemi menujzy žadyn doroſczeny knot ßam wot ßebe neßłakne, jenož to je druhdy ſa ne to najhórſche, ſchtož ßnano druhdy k jich pſchiſporenju ſeſchkodźi, hdyž wulke wody abo deſchczíki pſchińdu a jim do hnjesdow nabjehne, ſo jich mkode ßo tehdom ſatepja. A teho dla je ſ nimi njekotre ljeto wele hórje hacz ſaßo druhe. Teho runja je ſe wſchjemi tajkimi ſwjerjatkami, kaž tež ſ myſchemi. Ale ſtarych knotow ßo ſ czeſchka žadyn ſatepi, dokelž móże płuwacz a jemu woda jeho ßomota dla hnydom neſeſchkodźi ale bórſy wucžekne, byrnež tež jenož na ßame hakoſy było, kiž pſchi rjekach ßu. Hdyž ßo woda ſhubi, ſaljeſu ſaßo na brjózk a tocża. We naſtupanju jich zyroby tež žadyn newumre, ale bježi, hdyž ßo jemu na jenym mjeſcze neſpodoba, ljepſcheho pytacz. A ſo wón medwedże żere nochze ßo nam tež prawje wjericz, dokelž[2]) widźu (?) a ßłyſchu (?), kak knoty a medwedże we ſemi hromadże pſchebywaja a ſo ſ medwedźom kóuz neje a knot te ßame neſeżere. S wjeſtoſczu pak tola tuto wobßwjedźicz nochzu hacz wón żane nežere;[3]) tola budu to pſchichodnje ßam drobniſcho pſchepytacz, hdyž budu ßebi medwedźow pola druhich ratarjow wuproßycz dyrbecz, dokelž we mojich ležomnoſczach žanych nimam.[4]) Potom chzu mi ſchkódneho knota ſ tamnymi hromadże do kljetki ßadźicz[5]) a tak tež, jeli me hiſcheze

---

[1]) Drje tola tajkich, kiž ßu ex professo „pſchirodoſpytnizy;“ pſchetoż ratar jako ratar neje hiſchcze dokho žadyn „pſchirodoſpytnik.“

[2]) Hiſchczen dokho knotowu pſchirodu jako pſchirodoſpytnik wjedomnoſcziwje pſchepytali nejſcze, ale knota jenož tak woſmecze a wobhladujecze, kaž je ßo wam hacz dotal jako ratarej pſchipadnje a ſwonkomnje, ſwerſchnje pokaſak.

[3]) S tym po tajkim neje niczo dopokaſane, ani ſa Waß, ani pſchecziwo Waſchim pſchecziwnikam. Wjeſtoſcz dyrbi bycz!

[4]) To niczo k wjezy neczini!

[5]) Dźiwny pſchepyt pſchirody! Chze ßo nam, czeſczeny kneże! ſkoro ſdacz, jako byſchcze — nemjejcze nam to ſa ſko — ſzyła hiſchcze neſpoſnali abo pſchepoſnali, ſchto pſchirodoſpyt je, ſchto wón jako wjedomnoſcz je a kak wón, pſchirodu pſchepytowajo, ſkutkuje. Hacz runje my tež žadyn pſchirodoſpytnik

neſjeba,[6]) ſ druhimi też ßo pſcheßwjedſicz; potom chzu ſwjeſtoſczu wo tym ryczicz. Schtoż te pucze naſtupa, kiż knot we ſemi na runej łuzy abo polu czini, dyrbjake wużitne byc, hdżeż tola pſches to dżiery naſtanu? Na tych dalokich puczach, móhł rez, wſchitke płody wuſknu (?): to ſa żadyn wużitk neſnaju.[7]) Nech ßo kóżdy we tym ßam pſcheßwjedſi. Najljepe (?) pak by ßo wużitk abo ſchkoda knota ſeſnała, (?) hdy by ßebi kóżdy pſcheczel knotow też njekotre do kuchenſkeje ſahrody, jeli żanu ma, ßadźił[8]) a jim we kurkowych rjadkach, kiż tola wjeſcze najwjazy lokrowanja potrebaju, wotpuſchcził toczicz, każ ßym to hižom wjazy krócz (?) wohladał. Dha budżecze ſpoſnacz a mi dacz prawo byc, hdyż praju, ſo je to woprawdże mały wużitk. Ja teho dla kóżdemu praju: woſtajcze kóżdeho pſchi ßwojim, dokelż budże bórſy wjeſcze kóżdy[9]) ßam nutswidżecz a ſpóſnacz dyrbecz, ſchto jeho polam a łukam najwjazy wużitka pſchineßy.[10]) A hiſchcze dale praji też tamny pſcheczel pſchirody, ſo w duchu widźi, ſchto knot ſpody w ſemi czini. Też ſ teho ßo ſpóſnaje, ſo to praktiſzy ryczane neje; (?) pſchetoż myßlicz jenoż ßebi móże.[11]) K temu też pſchi-

nejßmy, dha tola wjemy, ſo ßo pſchirodoſpyt niz ſ jenym ſpytanjom a wobkedźbowanjom neſpokoji, ale ſo ßwoje wjedomnoſcze na mnohe, huſte a wſchelake ſpytowanja a wobkedźbowanja mnohich ſpytnikow a na jich naſhonenja ſakładuje. Tu pak, pola ſwjerjatkow, pola kotrychž widźicz nemóże, ſchto w ßwojim naturſkim (niz do kljetkow ſawrenym) żiwenju żeru, ſa czim dżeja a wot czeho ßo żiwja, ſtudkuje wón anatomiſzy a chemiſzy, t. r. wón do czjeła a żiwota tutych ſwjerjatkow, tajkich, kajkeż je hnydom ſ pſchirody wſak, hlada, tu njetk jich żradła, kotreż maja w żiwocze, pſchepytuje a, jeli treba, chemiſku analyſu k temu k pomozy woſme. Tajki pſchepyt hinajſche reſultaty dawa hacż pſchirodopſcheczíwony w kljetkach!

[6]) Najſkere ſjeba!

[7]) Wulka pak ta ſchkoda też neje. Wona pada jenoż, dokelż direktna, do woczow, mjeſto ſo je knotowy wużitk bóle poßrjedny (indirektny) a potajnje ſhotowany.

[8]) To neje treba; pſchetoż hdżeż je ſemja hewak hižom pſches człowſku ruku ſlokrowana a wot ſwjerjatkow, roſtlinam ſchkódnych, kotreż ßu ßo pſches człowſke dżeło ſahnałe, cziſta, tam je knotowa dżeławoſcz najmene nuſna.

[9]) S napſchecżiwnych naſtawkow ſcze njeſchto druhe ſpóſnali!

[10]) To je njeſchto druhe, hacż wo czimż je ßo dotal ryczało a jednało. — A neje hiſchcze doſcz tajkich ratarjow, kiż hiſchcze dołho ſpóſnali nejßu, ſchto jich polam a t. d. najwjazy wużitka pſchineße a kotrychž druſy bóle nawedźicźi w tym abo tamnym daloko pſchewidźa? Neje dha ratarſtwo, woßebje w nowiſchim cżaßu, też wjedomnoſcz, kotreżeż tón wjazy a tamny ſaßo mene wobßedźi? Dowidźenje je też tu jara wſchelake.

[11]) My pſchiſtajamy: „a dyrbi, pſchi wſchjem a we wſchjem dżjeli a predy kóżdeho dżjeła, kotreż ſapocżne, nech je ratarſke abo druhe.“ Neby cżłowek to cżinył, dha by mechanismus byk, kiż niczo nemyßli a myßlicz nemóże. Sa tym hacż pak je jeho myßlenje prawe abo niz, abo jenoż mene prawe, budże też jeho dżjeło praktiſ.e, nepraktiſke abo mene ßkowo praji „ſo myßlje ludźi jebaja.“[12]) — A we ſemi tola wjeſcze hiſchcze żadyn cżłowek ſa knotom bjehał neje,[13]) ſo by nam ſ wjeſtoſczu wobßwjedſicz móhł, ſchto wón tam cżini. Teho dla runje ßu to też jenoż cżłoweczne mudrowanja[14]) nad Bożej ſtwórbu;[15]) a nochzemy mjeru pſchekrotſchicz, ale prajicz, każ wón tam dale piße, ſo żadyn cżłowek ſe ßwojim ßłabym a krótkim cżjelnym wokom doſcz nutspohladacz neſamóże. S tutym praju tak wſchjem lubym ßerbſkim bratram ſa dżenża Bożemje.

Jedyn ratař, kiż to wużitniſche wuknycz pyta.[16])

We Hohenheimje w Wyrtembergſkej ßu wſchelake ſpytanja pſchi ſkótwothladanju cżinili a bes tymi wſchelkimi naſhonjenemi, kiż ßu pſchi tym cżinili, bje też ſcżjehowaze: Pſchibywanje kruwy po waſy traje hacż do wóßom ljet.

Mlókowy wunoſchk pokaſa we 571 padach w pſcherjeſku na 2325 kankow mlóka. Wot teho pſchindże na jenu kruwu

po	prjenim	cżeleczu	1749	kankow
„	2.	„	2168	„
„	3.	„	2437	„
„	4.	„	2442	„
„	5.	„	2562	„
„	6.	„	2584	„
„	7.	„	2292	„
„	8.	„	2396	„
„	9.	„	2240	„

Po ſcheſtym cżeleczu bje po tajkim mlócżny wunoſchk najwelſchi, a dokelż je we woßmym ljecze waha kruwy najwyſcha, dha je k radżenju, kruwy po ſcheſtym

praktiſke. Wſcha praxis żada ßebi teho dla też myßlje; prawa praxis pak najbóle a najwjazy myßlenja.

[12]) Je wjerno, ale też niz; jenoż hołe, próſne, na niczo ſakładene myßlje jebaja. A k temu ma tuto pſchißkowo tola zyle druhi roſom hacż tón, kotryż chze jemu kn. dopißowaſ tu podpołożicz.

[13]) To neje treba. Knot ßo ſe ßwojeho dżjeła a ſe ßwojeje żiwnoſcze jara derje po ßwojej pſchirodźi ſpóſnacz hodźi, runje każ mnohe druhe ſwjerjata w ſemi, w hłubokim morju, we dalokej wyßokoſcźi. Knot je ſwjerjo, kotreż je w tutym naſtupanju pſchirodoſpytnikam najmene prozy cżiniło. Teho dla ßu też wſchitzy we wjernoſcżach jeho pſchirody zyle pſches jene.

[14]) Poſitivne wjernoſcze nejßu żane mudrowanja.

[15]) Bóh dże też w ßwojej Bójſkej ſtworbi pytany, ſpóſnaty, cżeſcżeny a khwaleny byc. A „mudrowanja“ to teho dla żane nejßu, hdyż cżłowek Bożu ſtwórbu pſchepytuje a wobkedźbuje. Jenoż tón, kiż tu abo tamnu wot njekeho wunamkana wjernoſcz hnydom ſapſchijecz a ſroſymicz nemóże, menuje potom huſto tajke wjedomnoſtne pſchepytowanje „mudrowanje.“

[16]) W pohladanju na tuto Waſche cżeſcżomne wuſnacze ßmy ßebi horne pſchiſpomnenja dowolili. My ßo nadźijamy ſo je też w tajkej myßli pſchijecze. Redakzia.

cżeleczu wumjerzowacz. Najwyschi mlókowy wunoschk jeneje kruwy bjesche 4670 kankow.

Wot 100 puntow ßynoweje płaczisny abo winojtoscze bjechu 33 puntow mlóka dejeli. — Schto pak je ßynowa płaczisna (winojtoscz abo hódnoscz, Heuwerth), to chzemy druhikrocz wopißacz.*) S.

Přilopk.

* Ljenika prjeneje rjadomnje kakasche njehdy kuntwora na noßu.. Tola wón ßo nehnu, ale djesche: „Nó czakaj jenoz, ja ßebi borsy prisu wosmu a pschi tym cze ßobu sarazu!"

†† W New-Yorku wundze 2. febr. w jenej khjezi, w kotrejz 24 ßwójbow bydlachu, woheń. A dokelz bje woheń delkach w prjenim schoßu wudyrił sadjzekachu płomenja a kur wobydlerjam wukhod, tak so dyrbjachu 40—50 woßobow zakostny kóuz wsacz.

* W sandzenym ljecze 1859 je ßo na wschitkich sakskich zelesnizach 4,539,655 woßobow (parschonow) a 56,281,409 zentnarjow kubkow transportowako. Shromadne dokhody wunoschachu 6,164,097½ tol.

⊙ W mjestaczku Haiterbachu wotpáli ßo psched krótkim fara. Pschi tym spali ßo farat ßobu, kiz bje ßo krótko predy wobwißnył.

⋀ Wojerska móz na kraju a na morju khoschtuje Jendzelsku kózde ljeto 30 millionow puntow sterlingow abo 200 millionow tolerow.

Wjeza, kiz ßo na butrowej horje pola Biskopiz twari, je ßo hizom psches werschki horowych schtomow posbjehnyła a tak do kraja hladacz poczała. Jeje styl je tajki, kajkiz jón wjeza na Czornobohu ma. Tez restauraziske twarenje, kiz ßo pódla twari, je tak daloko pokraczilo, so budze woboje ljetsa w prawym czaßu hotowe. Tak budzeja potom Serby po juznych (połodnischich) horach s wyßokimi wjezemi renje wobhrodzene, s kotrychz ßo czi rjany, daloki a schjeroki wuhlad do płódnych ßerbskich krajinow na jenej stronje, na druhej pak do wulzy romantiskich horow czjeskeho kraja wotewri.

□ O rjany czaß! W ljecze 1471 stajesche Saksa k njemskemu mócnarskemu wójsku 30 jjesonych a 80 pjeschkow; Bajerska runje tak wele. Mekkenburgska 14 jjesonych a 28 pjeschkow; (markhrabinstwo) Badenska 15 jjesonych a 30 pjeschkow, a tak wschitke druhe mjesta. Mjesto Metz dawasche jich najwjazy: 50 pjeschkow a 25 na konjach; Weisenau najmene: Wot kózdeje druzinh 1 muza. A njetk?

†† Ljetni wunoschk drewa ßo w njemskich krajach na 58 millionow ßaznjow (kloftrow) wobliczа. Wot teho ßo njehdze połozja jako „palne drewo" pschetepi, druha połozja pak ßo jako „wuzijne (wuzijomne) drewo" pschetreba.

* W połnóznej Amerizy je w tu khwilu wele politiskeho muczenja a wschelake strony ßo tam roskorene pschescjehaja. Pschi tym husto ßamo wo ziwenje dze: a wschitko dla wólby noweho präsidenta, kotraz ßo pschihotuje.

*) Proßymy wo to pschecżelnje, a je nam jara lubo, hdyz ßo tak sa powuczenje lubych ßerbskich ratarjow ßobu staracze. Budzeze ßebi nascheje a ßerbskeho luda djakomneseze wjesty! Red.

*** Knes Köhler, predy wuczer pschi mjeschczanskej schuli w Budyschinje, njetk pak wuczer pschi realnej schuli w Reichenbachu w Voigtlandze, bu psched krótkim wot philosophiskeje fakulty w Lipsku na ßwój spiß: „geologiske wobstejenja a pomjery Voigtlanda" k doktorej pomenowany. (My jemu a jeho czescżenej ßerbskej kneni mandzelskej, rodz. Brühlez s Mochołza, k tajkej czesczi pschecżelnje sbozo pschejemy. Red.)

†† Sserbiski werch Milosch je 21. febr. na ßwoju staru khorosez pschi wutrobi skhorił, tak so dyrbesche ßo jemu ziwa rubacz. Njetko pak saßo kusk ljepe s nim dze.

□ W Stuttgardze je psched krótkim jedyn tamnischi schewz sa würtembergske wójsko sa 78 dnjow 35,000 porow nowych schkórnjow shotowak. So wón na wuwedzenju tuteho akkorda mnohich druhich (300) schewzow ßobu djelacz dasche, ßo rosymi. Kózdy schewz je tak w pscherjesku 1½ pora sa dzeń nadjelał.

†† W ranschej Sibiriji ßu w rjekomaj Ulkoj a Woga skotowe składy namałali.

** W Budyschinje stwori ßo 20 febr. po rycznisskim porjedze wot 3. junia 1859 pschikasana „komora rycznikow" bes rycznikami we wokreßu budyskeho appellationskeho ßuda a wuswoli ßebi kn. rycznika s Jeschki sa pschedßydu, kn. rycznika Ehriga I. sa jeho namjestnika, kn. rycznika Bräuera sa sekretara a kn. rycznika Roitscha w Lubiju sa jeho namjestnika. Tajka rycznisska komora ma woßebje naleznosczje wobstaracz, kiz rycznikow jako tajkich a jich staw, pak shromadnje pak jenotliwje, nastupaja.

†† Zitawczenjo chzedza nebocżiczkemu archidiakonej Dr. Pescheckej na hori Dybinje, kotrejz stawisny ßu s jeho menom hromadnsrosczene, woßebity wopomnik stajicz.

[†] Dzeń 29. febr. shrabny torhaty wjetr na dwórnischczu w Buckawje pola Magdeburga 11 prosnych wosow, na kotrychz hewak schczerk wozachu, a czjeresche je se wschej mozu czahej na pschecżiwo, kotryz wot Lipska pschijjerze. Wosy dyrchu s lokomotiwu hromadze a wobschkodzichu ju njeschto, buchu pak ßame sa to podjjedzene, rosrazene a rosmetane.

** Wot 1. meje t. l. smjeje Pruska 700,000 wojakow do wójny stajicz, kiz budzeja pecza ljetnje 44 millionow tolerow krajej khoschtowacz Sawjernje zane zorty!

Sserbska Boza ßluzba sa protestantiskich Sserbow w Drezdzanach.

Kral. krajska direkzia w Budyschinje pod 29. febr. t. l. wosjewja, so smjeje ßo, kaz te ljeta predy, tez ljetsa, schtyri krócz w Drezdzanach sa tamnischich a wokolnych protestantiskich Sserbow ßerbska Boza ßluzba s predawschej spowedzu, na tychle nedzelach: 1. nedzelu Lactare, 18. mjerza; 2., 4. nedzelu po ßwj. trojizy, 1. julia; 3., 18. nedz. po ßwj. troj., 7. oktbr. a 4., na 2. advencze, 9. dezembra. Tajke kemschje wodzerza ßo w kschizej zyrkwi a sapoczinaja ßo tam, kaz dotal, dopołdnja wot 11. hodzinow. Sserbszy kneza fararjo w budyskim krajskim wokreßu maja to jutsje a potom kózdu nedzelu predy tajkich ßerbskich kemschow w Drezdzanach s kljetki pschipowedacz.

Nawěštnik.

Krajnoſtawſki bank.

Na krajnoſtawſkim banku w Budyſchinje ſo dla wobličenja danje wot 15. hač do 31. mjerza t. l. neexpediruje.

Sawjeſčenje hypothekow.

Podpißana agentura wobſtara ſawjeſčenje hypothekariſkich žadankow (kapitaliow) kaž tež ſhromadneje płačiſnу wot leżomnoſčow (burſkich wjezow: kubłow, žiwnoſčow a t. d.) pſcheczіwo ſchkodži a ſhubenju w ſubhaſtazijach, tehorunja tež ſawjeſčenje danje hypothekariſkich žadankow pſcheczіwo kombjazemu, nerodnemu płačenju we wójnſkich a mjernych čaßach a pſchija pſchiſtupenja k pokładnizy ſa wudółženje hypothekow. — Tu ßu tež wobſchjerniſche proſpekty a ſawjeſčenſke wumjenenja kóždy čaß k doſtaču. —

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Agentura ſakſkeho hypotheki-ſawjeſčazeho towarſtwa.
G. E. Heydemann.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantiſſki fond: 16½ millionow ſchßeßnaſtkow rakuſk. pen.

Wotdjelenje ſa ſawjeſčenje žiwenja.

Na te po tabelli 2a ſwobdjelenjom ſawjeſčenych na dobytku (potajkim na wſajimnoſč) wuſtajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre reſultat

wot 43¾ % ſapłačeneje prämije per 1858
wot 49½ % ſapłačeneje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedžomne, pomenſchuja ßo pſches to wulzy jara a może ßo teho dla tajkim, kiž chzedža ſawjeſčowacz dač, traj ljedom ljepſche wobdjelenje poſkičowacz. K podawanju nuſnych formularow, kaž tež potrjebneje roſprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura rady ſwóluiwa. — Tež wot njekotrych ljet naprawene **Tontinſke ſawjeſčenje**, kiž jara žiwy pſchipad naſkuje, ſaßluži woßebiteho poručenja.

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoſchču.

Drewowa aukzia.

Pſchichodnu wutoru, jako 13. mjerza 1860, dyrbja ßo na revierje mlynwobßedžerja Gotthelfa Halki w Rodezach 40 kruch ßylnych ſchtomowych ſdónkow, wſcho wužijne drewo, jako wólſche, brjeſy, wiſchenje, topoły, lipy, wjaſy a teho runja wot rano w 9 hodžinach ſjawnje na pſcheßadzowanje pſchedawacz. Hromaduſendženje je w korczinje w Njeczinje. **Gotthelf Halka.**

Kalk na pſchedań

We kalkpalernjach w Kunnersdorfje a Neundorfje, kaž tež na ſkładžje w Pomorzach, Budyſchinje, Lubiju Zičzinku pola Krala, a w Biſkopizach pola Hammermüllerja je wot dženßniſcheho dnja pſchedžy nowopaleny kalk k doſtaču.

W Pomorzach 1. mjerza 1860. **Lorenz.**

Mjeſtna k twarenju

ſ polom, po 3—10 körzow wulkim, na požadanje tež ſ hiſchcze wetſchim, chze podpißany na płačenja ſamožitych ludži pſchedawacz. Potym hač je, może pokoja kupnych penes na nimi ſtejo woſtacz.

Ryczerkubło w Saryczu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedler.

Ssuche droždże,

zyle wuberne, dawno ſuate, dobra twora, ßu pſchedžo czerſtwe pola me k doſtaču.

W Budyſchinje, na ßerbſkej haßy k dwjemaj murowaj. **J. G. F. Riekſch.**

Bjely bróſtſyrop

pſche ſtary, cześchki kaſchel, wutrobne bolenje, krótki dych atd., kiž je wot wele ſtów ludźi jako woprawdże pomhazy poručeny, je mi do kommiſſije daty a pſchedawa ßo po fabriknych płaczisnach, bleſchka po 15 nßl., w Budyſchinje na ßerbſkej haßy pola

J. G. F. Nieckſcha.

Czießkowz,

(ßuſchena mórſka ryba)

a w njekotrych dnjach też wuwodzeny, je jara rjany k dostaczu hacž do jutrow w Budyſchinje pola

J. G. F. Nieckſcha.

Großowe

broſtkaramellje

najlepſchi ßrjedk k wotſtronenju kaſchela a k położenju dychanja, kaž też k ſwarnowanju pſche dybawoſczu pſchi ſaſymnenju w ſymnym czaßu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcz w hrodowſkej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Khwalobnje ſnaty a ſches ßwoje hojaze ſkutkowanje dopokaſany **bróſtſyrop** je ſaßo k dostaczu w **hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Wote mne bjełane

draždżanſke beůtuſchki pſche kurjaze woka

poſkiczuja tak lohki, kaž wjeſzje pomhazy ßrjedk k wotſtronenju tuteje tak bolosneje cžwilje. W Draždżanach pſchedawa je **jendželſka haptyka**, w Budyſchini pak **hrodowſka haptyka.** **H. Werner.**

Schklenza do wókнow

we wſchjech druzinach, rjana a ßhlna, kaž też

wókнazy wołoj

we wſchjech ſchjerokoſczach poručza tunjo

Rudolph Wilhelm, ſchklenczerſki miſchtr na ßerbſkej haßy cžißko 7.

Koža

wſchitkich druzinow, kaž też nepſchepuſchczity kožowy mas, gummielaſtikowa rosbjezlina, hollandſki kožowy tuk, rußowſki wodomas, japanſki ßwjetkokak, wichſa, drewjane a żeleſne hoſdże atd. atd. pſchedawaja ßo pola

C. Th. Fiebigera, na żitnej haßy, cž. 30.

We Laſu je duſchna khjeża ſ 2 iſtwómaj a ſe ßadowej ſahrodu a bjertelom pola na pſchedań. Wſcho dalſche pola Fähnricha, knez. mjeſcherja.

K wedżenju

cżini ßo ſ tuthym. Schtóž Domaniz Pjetrej, pod kedżbowanjom tudomneje gmejny ſtejazemy a w naſchej wokolnoſczi derje ſnatemu, palenz pſchedawa abo wot neho wjezy (draſtu) kupuje, kaž je ßo to wjeczera w Mikezach ſtało dha budże ßo prjenijſche ſakonſzy khoſtacz dacz, te wjezy pak ßo ßudniſzy ſaßo żadacz.

W Łahowi, 6. mjerza 1860.

Gmejnſka rada tam.

☞ Dwaj wulkej, ßylnej, tucznej wołaj ſtejitaj na ryczerkubli we Wyßokej pola Rakez huydom na pſchedań.

☞ Tam ſteja teho runja też hiſchczen circa (njehdże) 40 ßażnjow (kloſtrow) ßylneho, jadriweho, penkoweho drewa po 1 tol. 20 nßl. na pſchedań.

We Woßokej, 1. mjerza 1860.

☞ Khmany, duſchuy **hetman** namaka k 1. haperlejt t. l. dobra ßłużbu na ryczerkubli we Wyßokej pola Rakez. Woßoby, kotrez ßo k temu hodża a ßu ſ dobrymi wopißmami wuhotowani, maja ßo tam ßami prjedkſtajicz a ſamkowicz.

Klamarnja na pſchedań.

We jenej żyrkwinej wßy bes Lubijom a Wóſporkom je klamarnja ſ maßiwnymi twareńemi a 8 kórzami jara dobreho pola a kukow wot njetk na pſchedań.

Wſcho dalſche ſhoniſch we wudawarni Serb. Now.

We Wulkim Dażinje ſtej 2 ſahrodniſkej żiwnoſczi ſ 10 resp. 8 ackerami arcala na pſchedań pola Jana Mucżinka tam.

Mlody cżlowek (najradſcho ſe wßy) pyta ßo jako tyſcherſki wucżomnik. Pſchipokaſanje ſtane ßo we wudawarni tuthych nowin.

Štwórtk, 8. měrca, porodźi mi moja luba mandźelska morweho synka.

W Set. Petersburgu a na Židowje.

Knihikupc J. E. Smoleŕ redaktor.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje

3. měrca 1860.

Dowoz: 1535 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyßša.			niżša.			srjedźna			na börsy, najwyßša.			najniżša.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pſcheńza	5	10	—	4	15	—	5	5	—	5	15	—	5	4	—
Rożka	3	27	5	3	25	—	3	25	—	4	—	—	3	27	5
Jeczmen	3	2	5	2	25	—	3	—	—	3	5	—	—	—	—
Wowß	2	5	—	1	25	—	2	—	—	2	6	—	—	—	—
Hróch	5						4	25							
Woka	3	27	5				3	25							
Rjepik	6														
Jahły	6	5					6								
Hejduſchka	6						5	25							
Bjerny	1							25							
Kana hutry	—	14	—		12	—		13							
Kopa ßłomy	5	15	—				5								
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 11. 17. měrca. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Kamjenca. Z Minakała. — Dopisy. — Za dom a hospodaŕstwo. — Přilopk. — Hans Depla a t. d. — Spěwy. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Jeho majestoscz nasch kral je rjad niederlandskonassauskeho domu kiž słoteho lawowy rjeka, dostał, krónprynz pak wulki kschiž niederlandskeho lawjazeho rjadu. — Dokelž je mandzelstwo jeho wyßokoscze prynza Jurja s nadzijemi žohnowane, budze po kralowej poruczności we wschitkich zyrkwjach nascheho kraja wot nedzele lätare (18. mjerza) pschi Božich ßłužbach sastupna próstwa wotspjewana. — Prynz Gustav Wasa je tón tydzeń w Drezdzanach na wopytanju pobył a potom dale do Darstadta jjeł. — W sakskich khostaŕnjach (Zuchthaus), dzjełaczeŕnjach (Arbeitshaus) a sastarazych wustawach (Versorgungsanstalt) bje w ljecze 1859 s zyła 2360 woßobow.

Pruska. Na ßejmje tón tydzeń niczo wulke dowuczinili nejßu. Kaž ßo sda, pschiwosmu ßo namety k nowemu sarjadowanju wójska s njekotrymi wuwsaczemi, potom pscheljese drje namet k powyschenju žiwnostniskich dawkow. — S kralom je ßo wóndanjo saß trochu poljepschiło.

Rakuska. Tuta pschihotuje ßo na to, so by njehdzne, w naljeczu woczakujomne nadpady se sardinskeje strony s mozu wotpokasała. Woßebje sczele tám brónje a zyrobu sa wulku armeju. — Jebanstwa dla, kotrež je ßo loni pschi sastaranju rakuskeho wójska w satraschnej mjerje (n. psch. je ßo 25000 wołow, sa wójsko postajenych, druhdze s nowa pschedało) wuwedło, je wulka czrjóda wojerskich wyschkow a tež triestskich pschekupzow jatych a ßadzenych. — S pscheczelenje Rakuskeje s Rußowskeju nemóže wulke bycz, dokelž je weŕch Gorczakow wuprajił, so pschi hižom wjestej wójnje Rakuskeje w Italii Rußowska dzjelbracz nochze.

Italska. Schtož je do prjedka widzecz, je ßo stało, emiliske kraje ßu sa pschisanknenje k Sardinskej wothłoßowałe. Formula sa hłoßowanje bjesche: sjenoczenje se Sardinskej abo woßebite kralestwo; pschiwißnizy starych knežerjow dyrbjachu ßo teho dla hłoßowanja sdzeržecz, dokelž bjechu drusy kandidatojo sa nich postajeni. Wysche teho bu kóždy lisczik, kiž bo hornej formuli njebjesche, saczißneny. Pod nakedzbowanjom sardinskich sastojnikow a sardinskich pscheczelow ßu we wójwodstwach bes 73303 sapißanymi hłoßowaremi 62121 sa pschisanknenje hłoßowali; w Toskanskej je sa to ßame 101286 hłoßow a jeno 2809 pscheczіwo temu, we provinzy Bologna pak 74787 sa pschisanknenje a 70 pscheczіwo temu. — W Savoyskej Napoleon ani hłoßowacz neda; wón praji, so wona neje bes knesa a so móže ju jako dwaj nowaj departementaj Charbery a Annecy k Franzowskej pschiwsacz a druhim wulkomozow treba to jenož wosjewicz! Dyrbjało pak tam k wothłoßowanju pschińcz, dha Napoleon najskerje njeschto wojakow s Lombardskeje do Savoyskeje sczehne, so by ßo jeho wotpohlad derje radził. — S Veneziskeje chze wón woßebite mjestokralestwo sa jeneho rakuskeho prynza sczinicz, a hdyby ßo bamužej radziło wetschi dzjel ßwojeho kraja sdzeržecz, chze wón tež s tym ßo spokojicz. Hdyž jeno wscho druhe po jeho khježorskej woli dze a pońdze pschi nepschesjenosczi druhich weŕchow! — Bamuž je s nowa Napoleonej a tež Viktorej Emmanuelej pißał, so wón do vikariata Romagnje (kralowanje Sardinskeje pod jeho menom) neswoli.

Francowska. Minister Thouvenel je pecza Cavourej pißał, so ßo Franzowska wothłoßowanju Toskanskeje wjazy speczowacz nebudze. Dobreho pscheczelstwa dla pschiwosme dre Viktor Emmanuel woßebity titul „wulkowójwoda toskanski.“ — Najskerje wosme Franzowska po wothłoßowanju italskich krajow wetschi dzjel ßwojeho wójska domoj, Sardinska budze ßama hižom ßylna doscz.

Jendźelska. Tuta nochze Franzowskej pschi pschiwsaczu Savoyskeje napscheczo bycz; jeno njekotre neutralne kuski chze Schwajzarskej pschipokasacz.

Španiska. Tu kneži weßelo, dokelž ßo wójna s Marokanskej dale wedze, a to sbožomnje. Wschitke stawy pschinoschuja wulke, wotczinske wopory; ßami dzjełaczerjo wottorhuja ßebi wot ßwojeje czežzy saßłuženeje msdy.

Turkowska. W strasche dla woczakowanych sbježkow je tuta redifow (krajnych wobornikow, kiž ßo

jeno we wójnſkich cżaßach trebaja) powokała a dwoje rekrutowanje pſchikaſała.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Na tudomnym gymnaſiju ßu tón tydżeń, ſo bychu po jutrach ßwoje ſtudije na univerſiczi dale wedli, cżile primanarjo ßwój maturitatne examen (pruhowanje ſrałoſcże) wotpołożili a khwalobnje wobſtali, menujzy: 1., kn. C. P. Neeßa ſ Półcżnizy; 2., kn. H. A. Hurban ſ Hnaſchez (Sserb); 3., kn. J. O. Mucka ſ Pirny; 4., kn. C. R. Kurink ſ Jamneho (Sserb); 5., kn. H. A. Wähner ſ Biſkopiz, a 6., J. H. Mróſak ſ Narta (Sserb). Prjeni, druhi, tſeczi a pjaty poňdu do Lipſka, ſchtwórty a ſcheſty pak do Hallje na univerſitu. Jenoż tón pjaty chże jura (prawiſniſtwo), wſchitzy druſy pak budżeja theologiu ſtudowacz. Quod deus bene vertat!

Z Budyšina, 15. měrca. Runje ßtyſchimy ſ wjery hódneho żórka, ſo bu wczera rano jedyn cżłowek wot ßmercze ſmerſnenja wumożeny. To bje menujzy tkalſki ſ Wulkeho Schunowa (Schönau), kiż bje we Welkowje pſches nóz był, rano po 4. hodżinje wot tam k mjeſtu ſchoł a wutkoſcże a ſymy dla pod tſelnej horu pſchi hłubokim puczu, kiż k plunańi (Gasanſtalt; plun = Gas wot płucz = płowacz) dale wedże, ßedżo woſtał. Po 7. hodż. pſchińdże tam holczka ſe Židowa nimo a ſatſchaſe jeho; ale dokelż je wón każ morwy, bjezi wona rucze k hoſcżenzarej tſelernje, k. Brodlej, kiż wſchije mózne ßrjedki k wożiwenju nałoża. Tak wón ſa njekotre hodżiny ſaßo k żiwenju a k roſomej pſchińdże. Nebojaſnoſcz tejele holczki ſaßłuži ſpomnenje, każ też ßmilnoſcz k. Brodla, kotruż je na wjazore waſchnje temu połmorwemu wopokaſał. Red.

Z Lubija, Tu ßmy hiſchcze też ßredża w ſymje a hłuboko w ßnjeſy. A cżim dale k Herrnhutej a Gersdorfej, cżim wetſchi je ßnjeh. Schtomy-pſchi dróſy ßu hacz k hałoſam a hacz do werſchkow w ßnjeſy; njekotre ßu zyle ſawjete. W tamnych ſtronach je wele tyßaz ludżi w połnym dżjeli, kiż na dróhach a na puczach ßnjeh wußypuja.

W Lubiju je ßo 6. mjerza towarſtwo knenjow a knczinow ſałożiło, kiż ma to wotpohladanje, khorych, khudych, braſchnych a k dżjelu nekhmanych ſ draſtu, jjedżu, peneſami atd. podperacz.

Z Kamjenca. Dżeń 10. mjerza doſta tudomny kn. ßudniſki direktoŕ Hänſel wot tudomneho prawiſniſkeho towarſtwa, kotremuż je 18 ljet pſchedßydował, predy ßwojeho wotkhoda do Rochlizy ßljeborny pokal jako cżeßny dar dareny.

Z Minakała. Tudomny knes farak Pjetr Guda, kiż je wot ljeta 1823 tudomnu woßadu ſe wſchej ßwjerноſczu ſaſtarał, tak ſo jeje luboſcz a dowjerenje w połnej mjeri wobßedżi, budże ßo, każ ßmy to njetko k naſchej ſrudobi jako zyle wjeſte ſhonili, kónz teho ljeta ſe ßwojeho ſaſtojnſtwa puſcheżicz a emeritowacz dacz.

Dopisy.

Ze Sankt-Petersburga, 5. měrca 1860. Knjas abo weŕch Barjatinſki, pſchewineŕ Cżerkeßow, je ſaßo do Kawkaſa wujeł, ſo by tamniſchi kraj dale ſarjadował. We Moſkwje, hdżež je ßo wón na ßwojim puczu też ſe Schamilom widżał, kiż bje tam ſ Kalugi jeho dla pſchijjeł, woldżerżeſchtaj ßo Barjatinſkemu k cżeſzi dwaj pyſchnaj wobedaj, pſchi kotrymajż kouvert 15 tl. płacżeſche. So ſtaj pſchi tajkej płacżiſnje wobedaj khjetro tucżnaj byłoj, to móże ßebi jedyn myßlicz. — Na tajku tucżnoſz ſpominajo nemóżu ßo też ſpomnenja netucżnoſzje ſmiuyez, w kotrejż je ruſki lud w tu khwilu żiwy, dokelż je tak menowany wulki póſt. Jjedż niżſcheho khudſcheho luda, kiż poſzenje najtwerdſcho dżerżi, je wo prawdżje jara ſchpatna, każ ßym ßo ßam pſcheßwjedczik. Rano pije ßo thej, ale bes zokora, dokelż ßo zokor ſ pomozu wolazeje krwje abo ſkoczazych koſzi cżiſzi, ſo wón po tajkim njeſchto krwje abo koſzi we ßebi khowa a ßo po tajkim w poſzje wużicz nehodżi. Teho dla ßo też k theſzej żana ßmetana abo żane mloko nepſchiliwa a żana butra ßo nejje. Mjeſto butry beru wolij abo jjedża ßamón ßnchi khljeb, khiba ſo zyblu k nemu pſchikußuja. K wobedej maja kał, we wodżje wareny a najbóle jenoż ſe ßelu ſacżineny, dokelż kał, ſ wolijom ſacżineny, dołho neßkodżi. Wecżor je ta ßama jjedż a hewak hiſchcze ſ cżaßami thej, każ rano: a tajke żiwenje traje ſchjeſz nedżel ſa ßobu a je wſchón tutón póſtny cżaß jenoż njekótre raſy ryba dowolena. Teho dla ßu też njetko nimale wſchje mjaßowe hjetki ſanknene, dokelż jenoż tudomni evangelſzy a podjanſzy wobydlerjo mjaßo kupuja, pſchetoż też woßebni Rußojo póſt khjetro krucżje wobkedżbuja. Ja to woßebje też ſ teho widżu, ſo me jenoż na dnjach, hdżež ßmjedża ßo ryby jjeſz, na wobed pſcheproſchuja a ſo żanych druhich, khiba rybowych jjedżi nedawaja. Wóndanjo ßym na jenym tajkim wobedżje kruch ryby ſjjedł, kotraż bje ſe Sibirije do Petersburga póßłana. Wona rjeka nelwa a bje wubernje dobra a ßłódna a zyle cżerſtwa, hacz runje bje hiżom pſched ſchtyrjomi mjeßazami morwa ßem wotpóßłana. Wy budżecże prajicz, to móżno neje, ſo by ßa morwa ryba ſchtyri mjeßazy cżerſtwa dżerżała, a tola bje wona pſchi wobedżje tajka, każ budżichu ja tón ßamy dżeń w rjezy popanyli. Wjez je menujzy ta, ſo bjechu jej w Sibirije hnydom po popanenju ſmerſnyez dali, ju potom do kaſchcżika, ſ lodom napelnenym, położili a tam tak dołho wodu pſchiliwali, hacz bje wſcho twerdżje famerſło, tak ſo bje ryba ſe wſchjech ſtronow tołſto doſz ſ lodom

wobdata. Wona bje k. profeßorej Ssresnewskemu wot jeho pscheczela, wjesteha k. Gulajewa pósłana.. Ja ßym tuteho w mjeßazu juniju tudy tež sesnał, hdzež wón pola spomneneho k. profeßora bozemje prajesche, dokelž chzysche runje do Sibirije wotjjecz. Wón bje tam menujzy dobre sastojnstwo pschi khjezorskich slotowych podkopkach dostał a dokelž ßo se Sibirije wscho sloto, kotrež tam w bjehu ljeta nadzjelaja, kózdoljetnje w mjeßazu novembru na ßanje skozi a do Petersburga poszele, dha bje wón s tutej tak menowanej slotowej karawanu spomnenu rybu ßobu pósłał. Knes Gulajew tež łużiskich Sserbow derje snaje: pschetoż dokelž je wón wulki lubowar ßłowjanskeho narodneho spjewa, dha bjechu jemu tež „Pjeßniczki horno-a delnołużiskich Sserbow" wote mne wudate, derje snate a ja ßym jemu te ßame posdzischo wobstaracz a do Sibirije pósłacz dyrbjał.

Ruszy studentojo dyrbjachu hacz dotal w uniformje, na wojerstu monturu podobnu, khodzicz. Njetko trebaja pak jenoż do universitu w uniformje pschincz a hewak ßmjedza swoblekani khodzicz, kaž drusy lodzjo. Jich studentska uniforma wobsteji s czornych kholowow, se schjeroczorneje ßuknje s modrym khornarjom a s posłoczanymi, s khjezorskim woponom wupyschenymi kneflemi, kaž tež se schjeroczorneje mjezy s módrej kromu. K temu wschemu ßłuscha tež hischcze runy teßak, njehdže tajki, kaž jón lieutnant pruskeje infanterije noßy.

Syma poczina woteberacz, hacz runje ßnjeh hischcze straschnje kjawczi a mjawczi, a duž móże byez, so drje Wam s Petersburga wele wjazy pißacz nebudu, ale so domoj pojjedu, tak bórsy hacz tajke wedro sastupi, so ßo na puczu wo ßwoju strowosez bojecz netrebam. S.

Za dom a hospodarstwo.

Hischcze njeschto wo knocze.

Dokelž drje ßu sastuperjo knotowych nepscheczelow njetko wschje ßwoje sałożki sa sanicženje knotow naswedli, dha dowolam ßebi njetko tež na to wotmolwicz, tak ßym s jich sałożkami pscheßwjedseny. Wobzarowacz dyrbu pak, so je ßo mój, kaž k. P..owy nastawk tak pschijał, jako chzył jedyn mudrischi byez dyzli tyßaz nasbonenych ratarjow, kaž tež so ßo napscheczíwny nastawk we milischim synku dacz nebodzesche.

To, schtoż sa knota pißach, pißach s pscheßwjedsenja a schtoż nawuczeny buch wot derje wuczenych mużow, kiž ßu ßebi k nadawkej żiwenja sczinili, pschirodu wjedomnosczjiwje, krucze a dospołnje wußljedżicz.

So ja se ßwojim ßnadnym ßłowom mało dokonecz budu, teho żdyn doprjedka ßo nadżijach; ale tak wele je tola dobyte, so ßo njetko sa tej wjezu myßlicz póczne,*) a myßlenje skame wopaczným napohladam schiju.

Schto je ßo hižom sa sakitanje spjewnych ptaczkow wuczilo, pißało a ryczało: a hischcze pschedzo koja nekniczomneho dobytka a weßela dla tutych hudżbnych mischtrow powjetra, polow a holje, jako by nihdy żadyn hłóß na jich nepschemjerny wużitk we wutupenju neliczomnych schkódnych hußanzow, czerwjow a metelow kedżbliwych neczinił! Tež ßamo nasche wulzy khwalobne knezerstwo czujesche ßo nuczene, we sandzenym ljecze psches kruty sakas tajkemu sanicżowanju wużitnych ptaczkow napscheczíwo stupicz, kaž tež psches wudacze knizki: „Die Nonne, der Kiefernspinner und die Kiefernblattwespe", na jich wukli wużitk kedżbliwych sczinicz.

Tež we Sserbach móżemy ßo wo tym pscheßwjedsicz, kajku schkodu wschelake czerwje a hußanzy we khójnowych młodzinach, na wólschach a ßamo na kulorjepje naczinja.

Tež sa sakhitanje knota je ßo hižom wele ryczało a pißało, kaž ßym to hižom w prjenim nastawku dopokasał. Jenoż to chzu hischcze pschispomnicz, so je ßo knizka, tehdom pomenowana, na nanuczenje k. pruskeho krajnoratarskeho kollegia wudała a ßo potom na wschitke pruske ratarske towarstwa roseßłała. Tež sakske knezerstwo je potom tu knizku na wschitke sakske ratarske towarstwa pósłało a wysche teho tež tu wjez k ratarskemu praschenju sczinilo. A njetko ßo praschám: rosymja tuczi wschitzy menje dyzli ßerbski bur, kiž radzi, so by ßo sa jenej wjezu nemyßliło, dokelž myßlje jebaja, ale so by ßo kózdy pschi ßwojim wostajił?! Abo je ßnadż ßerbski ratar ßam psches ßo to dawno dowukmył, schtoż sdzjelany jendżelski, franzowski abo njemski ratar pola mużow wjedomnosze tak piline nawuknycz pyta?

Knotowy hłowny wużitk je a wostane, so wón jenoż ratarstwu schkódne waczki żere, a żane rostliny. Tu schkodu pak kiž wón pódla naczini, móże ratar rady sabycz. Tola tež tamne 2950 knotwischczow na łuzy hischcze żana schkoda nejßu. Tute ßo pjeknje roshrabaja, a tak potom skerje wużitnje hacz schkódnje skutkuja; a tež te podsemske pucze na łuzy schkódne nejßu, ale skutkuja kaž „powjetrne rolki," menujzy na pschetwacze a wotkißnenje semje. So ßo tež na polach knotowe hromadki roshrabacz dyrbja, ßo ßamo rosymi, kaž tež na młodych ßywach pucze steptacz. Schtoż te wulke hromady kaž dóinza nastupa, dha je snate, so je knot na tych bes winy. Tute nanoßy wjesta wulka mysch, jelis so ju tak menowacz ßmjem. Tuta żere rostliny, schtoż ludżo potom husto knotej winu dawaja. W ljeczu tež knot mało hromadow toczi, tak so drje budże schkoda, psches rybjaze waki naczinene, na łuzy wetscha hacz ta psches knota.

So knot tak wele zyroby treba, kaž je prajene, je dospołnje dopokasane. Tu chzu k pschikładej na hu-

*) To je hižom wulki, jara wulki dobytk!

ßanzu ſpomnicz, kiž wſchjednje tſi krócz tak wele treba kaž ßama waži, ſchtoz ratař ſterje wjert, dokelž jo ſ woczomaj widżi. Abo tak je mózno, ſo nam hußanzy ſa mako dnjów zyke ſahony kaku abo zyke liſczje ſe ſchtomow ſeżeru?! Tez pſchiſporenje knota je tamny ratař na tajke waſchnje wobliczik, kaž to pſchidacz nemózu. Kak dha pſchindże, ſo tam, hdżez knoty nekoja, jich żenje tajka wulka liczba ßo nenaplahuje, kaž je wón w ſtyrjoch ljetach naliczik? Haj niz dżeßaty dżiel teje liczby. — Tez je ßebi ßamo dopokaſacz ſwjerik, ſo żadyn doroſczeny knot ßam wot ßebe neßlakńe, a tez niz w naſtupanju zyroby, dyrbja, tak po jeho napohladżi wjeczńje żiwe bycz. A tola mamy dopokaſmow ſ poßlenich ßuchich ljetow doſcz, kak knoty huſto ßlakńene na polach a łukach leżachu, dokelž zyroby nemjejachu. — Tola nech je doſcz. Ja hiſchcże neißbym pſcheßjedßeny, ſo knot wużitny neje; ja pak tez pſchidam, ſo wón pſchi pytanju ßwojeje zyroby kuſk nelubośnoſcże ſhotuje. Ta ſchkoda pak neje tak wulka, ſchtoz knotař koſchtuje a knotowy wużitk je wele wetſchi, hacz ßebi jón ratař prjódkſtaji. Knot żere jenoż ſchkódne waczki a żane roſtliny, je po tajkim wulzy wużitny.

Lubi ratarjo, my ßmy ßo njetko wo jenu wjez jednali a ßmy ſa tu ßamu a pſchecżiwo tej ßamej ryczeli. Kóżdy cżitar S. N. pak nech ßam dale ſa tej wjezu myßli.**) To pak nech neje poßleńe, ale my chcemy ßebi njetk druhe praſchenje prjódk pokożicz a je wujednacz. Nech ßnadż je tole: Wucżeni ludżo wucża, ſo ratarjo ßwój ſkót prawje newothladaja, ale jón neroſomnje pizuja (futtruja), tak ſo kóżde ljeto tyßaz krócz wjazy pizy ſhubene dże, hacz jim knoty potocża. Płaczi to tez wot ßerbſkich ratarjow? Jedyn ratař.

**) Tudy chcemy hiſchcżen tole pſchiſpomnicz: 1., Wot mnohich ratarjow ßmy ßłyſcheli, ſo woni pſchecżiwo toczenju knota w naſymſkim cżaßu niz jenoż niczo nimaja, ale ſo ßamo tajke naſymſke toczenje knota rady widża. Cżeho dla? jeho wużitka dla, kotryż we ſemje ſhotuje a dokelž tehdom najmene ſchkody pſches ßwoje hromadki na powerſchi naczini. — Cżißami a drnſy ßu nam 2., wobkrucżili, ſo je knot woßebje ſa cżeſchku, hlinjanu ſemju jara dobry a wużitny. Pſchi tym nam ßwoje dobre ſakożki wukładowachu, kotrez k temu mjejachu. (Dokelž je ßo hižom huſcżiſcho na ne ſpomniło, dha je tu wjazy newoſpetujemy); 3., Ssu n. p. kaž ßmy to jako zyle wjeſte ſhonili, w loni w Oelſu pola Wrótſkawa w Schleſynſkej żiwe knoty ſaßo kupowali a potom na leżonnoſcże wupuſchczowali, tez do ſahrodow ßadżeli, a to pſches ſekretera tamniſcheho ratarſkeho towarſtwa. A hewak ßmy tez we wſchelakich ratarſkich knihach a nowinach hižom huſcżiſcho tu poweſcz cżitali, ſo ßu tu a tam ſaßo knoty kupowali a wußadżowali; to je faktum abo podawk, kiž ßo prjecz neda a je kóżdemu nawedżitemu ratarej a tez hewak njekotremużkuliž derje ſnaty. Hladaj tez n. p. w „illuſtrirte landwirthſchaftliche Dorfzeitung“ atd. Cżehodla ßu pak to cżinili, knotoweho wużitka abo ſchkody dla? ßu pſchirodoſpytnikojo ratarja njeſchtożkuliž ſ pſchirody wucżili, ſchtoz ratař predy wedżik neje, haj! na cżoż wón ſzyła ßebi pomyßlik nebje. S hoła nemożemy ſamelcżecz, ſo ratař a pſchirodoſpytnik jara huſto w ßwojich intereſſach pſches jene neſtaj a ßo neſneßetaj. — Jeju intereſſy, kaž ßo praji, kollidiruja. Kóżdy wot neju ma hinajſche wotpohladanje, hinajſchi ſamyßk, wotyknjeny kónz a hinajſche prawidło, kiž jeho pſchi jeho ſkutkowanju wodżi a ſa kotrymż wón ſteji. Wodżi menujzy ratarja ſdobnje a ſtajnje pſchi jeho ſkutkowanju materialiſmus, hlada wón jenoż na materialny wużitk a dobytk, kotryż ma jemu pſchiroda ſa jeho hoſpodarſtwo pſchineſcz a dawacz, a praſcha ßo wón teho dla pſchi wſchjem, kak wele prozentow wocżißne mi ta abo druha wjez, kak, hdże a hdy wosmu najwjazy prozentow ſ neje, tak ſo po tutym materialnym praſchenju a prawidli ßwoju dżieławoſcz a ſkutkowanje w pſchirodżi a nałożowanju na pſchirodu ſkożuje a mjeri, dha ßo pſchirodoſpytnik wo tym wſchjem neſtara a ßo żenje ſa tajkim materialnym dobytkom neprajcha. Tutón je jemu zylje pódlanſka wjez a druha praſcheń, kiž ſ jeho hłownym wotpohladanjom niczo cżinicz nima, jemu tehodla ſ boka leži. Zylje wotpohladajo wot tajkeho materialneho wużitka pſchepytuje pſchirodoſpytnik pſchirodu, kajkaż wona ßama na ßebi je a niz w ſwißanju ſ ökonomiju. Wón w Bożej ſtworbi wſchitko po ßwojej pſchirodżi wobhladuje a wobkedżbuje. Jeho ſkutkowanje je tehodla idealiſtiſke; wón neſnaje pſchi ßwojich pſchepytowanjach tu praſcheń, kajki penezny, materialny wużitk ta abo druha wjez w ſtworbi cżłowekej dawa, a hdże a kak móże cżłowek najwjazy dobytka, najwetſche prozenty ſ neje wſacz. Tale praſcheń je jemu zyle pódlanſka, neje ſa neho żana hłowna. Pſchikład, kiž nam najbliżſcho leži, nech je tónle. Ratař praji: „Te wulke, wudoroſczene, najrenſche bjerny (kulki) ja ßadżecz a wukłaſcz nemózu. Cżinju to, dha mi jara wele ſhubene dże, ſchtoz mózu k jjedżi a jako pizu ſa ſkót nałożicz, pſchedacz abo hewak wużitk ſ neho wſacz. To by ſchkoda było, hdyż bych tajke wulke a najwetſche, najrenſche bjerny jako ßymjo ßadżał a do ſemje, hdżez tola ſhnija, kładk. Tehodla te wulke a wetſche roskraju a kruchi kładu, abo te małe, menſche a najmenſche ßadżam.“ Pſchiroſpytnik pak praji: „Nje, to je wopaki, pſchirodżi pſcheczżiwne. Pſchiroda żada, ſo ma ßo wulka, wudoroſczena, zyłe ſrawa a ſtrowa bjerna jako ßymjo, kiž ma najwjazy mozy k cżjerenju, ßadżecz. Pſchiroda neje kruchi k ßadżenju ſtworika; małe ßu najbole nedoroſczene, neſrawe a maja hubenu móz a mene mozy k plahowanju. Cżim reniſche, ßylniſche, wudoroſczene, połniſche a ſrawiſche ßymjo je, cżim ljepſchi, reniſchi a ſtrowiſchi ſróſt a płód dawa ßo wot neho doczakacz. A kaž to pola kóżdeje roſtliny tak je, tak je to tez pola bjerny, zylje wotpohladane wot teho praſchenja, hacz ma ßo bjerna ſ zyła po ßwojej pſchirodżi pſches ßwój płód, kiž jej w ſemje pod penkom wuroſcze abo hacz ßo wele bóle pſches ßwoje ßymjo, kiž horka na ſelini, (hdyż tez kcżjeje) naroſcze, dale plahowacz nima. My ßmy teje myßlje, ſo ma ßo to poßlenſche ſtacz. Pſchetoż cżehodla płodżi a naroſcze jej tajke ßymjo na ſelini? Nima pſchiroda żane wotpohladanje pſchi tym? Naroſcze pola bjerny tajke ßymjo niczeho dla a bes wotpohladanja? Abo neje wele bóle w tutym ßymenju a pſches ńe naturſki pucz pokaſane, po kotrymż ma ßo tuta roſtlina dale plahowacz? Bóh niczo bes ſamyßka a podarmo ſtworik neje; tak tez niz ßymjo pola bjernow. Wele bóle je tuto ßymjo wot pſchirody k temu poſtajene, ſo dyrbi ßo pſches ńe tuta roſtlina dale plahowacz. A ſchto cżini cżłowek? Plahuje tón ju pſches jeje ji pſchinarodżene ßymjo dale? Nje, jeho materialismus jemu

Přilopk.

‡‡ Wschak ßebi tola skoro myßlicz nemóhł, kajka nerosmyßlenosćz a lósyństwo ßo druhdy stawa! W Lipsku, na jenym tamnischim dwórnischczu, bje djzekaczeć, kotryż jara rady tobaka kuresche. Schto sczini jemu druhi, jeho towarsch, klubu? Wón jemu 27. febr. jeho pfeifowu hłojczku s tjselerskim pólverom natyka, s wercha pak s tobakom. Jako njetk tamny kuricz pocza, sapali ßo pólver, hłojczka rospraßny a wobschodzi jemu tak beswoczo, so dyrbesche ßo ljekarska pomoz zadacz.

† W Barlinje pschińdze 24. febr. w tamnischej operokhjezi balletrejwarka Hölke se ßwojej drastu jenej lampi blisko. Jeje czenka drasta (ßukuja) hnydom woheń sapopadze a ßo na nej spali. Pschi tym bu wona ßama psches woheń tak jara na czjelje wobpalena a wobschkodzena, so je njekotre dny posdzischo wumrecz dyrbjała.

* Wczipnosćz je zónska, kiż poßkuchajo saby kózdych durjow steji, a hdyż zanu djzerku nenamaka, ßebi ju wercżi. —

* Sakske ministerstwo je sa Saksku pschistup k ziwenjo-sawjesczazemu towarstwu „The Defender" w Londonje sakasało.

‡‡ Wutoru 6. febr. staj na saksko-bayerskej zelesnizy pola Reutha dwaj kubkownej czahaj hromadu storczikoj, pschi czimż ßo jenoż njekotre make wobschkodzenja stachu.

** Na Lóbju ßu 4. mjerza saßo s parokodzemi djesdzicz sapoczeli.

†† W Drezdzanach pschińdze 3. mjerza bes makym jedyn hólczez wo ziwenje, kiż ßo sa wós (drozku) pschipowißowasche a do koła pschińdze.

[*] We Winje je ßo w nozy w 7./8. mjerza rakuski general Cynatten, kiż bje dla pschekschiwenjow wojerskeho provianta w poßlenej wójnje w kriminalnym podpytanju, wobschjerne wusnacza sawostajiwschi, w jastwje wobwißnyk.

(?) W Johanngeorgenstadtcze w rudnych horach neje ßo, każ je postajene było, na 12. t. m. żadyn hermank wodzerżecz hodził, dokelż ßo wulkeho ßnjeha dla żane budy nejßu wustajicz mohke.

* Wobliczisko ßo je, so ßo w Franzowskej wschjednje niż mene hacz 350,000 kohczi zidzanych schlebertow nadzjeła. To by na ljeto, wosmemy 300 dzjekawych dnjow 105 millionow kohczi wuczinisko, s kotrymiż mohł zyku semju wjazy hacz półdra krócz wobczahnycz.

††† Dżeń 19. febr. je ßo, każ nowiny pißaja, amerikanska łódź „Hungarian", na kotrejż ßo jara wele wuczahowarjow do Ameriki wesechu, na morju wot ßylnych wjetrow wo skału czißnena rosrasyła. Ludżo, kiż na nej bjechu, ßu ßo wschitzy w morju satepili.

⊙ We windsorskim parku w Jendżelskej ßu 9. mjerza żałostnje torhate wjetry, kiż tam sakhadżachu, na 400 starych wulkich wjasow s korenjemi wuwalake a smetake. Też na riezy Themsy a pschi mórskich brjohach ßu wone łódżam jara wele schkody naczinike.

†† Jena spanjska łódź, kotraż woßebje kameelje weßesche, je ßo 7. mjerza pola Ceuta podnurika. Też njekotsi ludżo ßo pschi tym satepichu.

[†] Rakuski kultusministerij je dowolił, so ßmje ßo we Rakuskej Melanchthonowy 400ljetny smertny dżeń, kiż na 17. haperleje pańe, we wschitkich evangelskich zyrkwjach a schulach ßwedżenszy wopomnicz.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Hlajcze dżiwna wjez so staka, ßłyschcze atd. we 19. stotytku je jedyn burik w Rownym we holi mudry kuß sehrał; koń bje jemu skhorek, ale, hacz runje wustojny muż jemu ljekarstwo wobstara a wukasa, schto ßo czinicz ma, dha wschak tón mudry burik to na bok stajiwschi radßjo ßo k zyhanam wo pomoz wobroczi, kiż runje po kraju wokoło czuschlachu.

Mots Tunka. Nó czi jemu wjesce pomhachu, k najmenschemu wot penes!

H. D. Zyhanka konja ßej wobhlada, s hłowu sawija, prascha, kak droho bje kupeny, rekne, tón konik je jara khory, tón czi ma skeho ducha we ßebi; hinajscha rada neje — wón dyrbi na penesach lezecz, dyrbi tak temu stemu ßo, mohł rez, saßo wotkupicz. Wjazy lepje burik penes pschinoscha (pecza 92 tol.), Zyhanka je derje sawite a wuwite konej pod brjuch wobweże, w tu khwilu pak hacz burika po njekajku płachtu k ljepschemu wobwjasanju pósczele, ßama te penesy s czrjopami samjeni. Jako Zyhanow retomas dawno hizno pschе wschje hole je, swazi ßo mudre muzatko sa ßwojim klinczatym ljekarstwom hladacz, a dohlada ßo, so je sjebany! Duż czjeri w skok sa tym pakostnym ludom, hacz w Kulowje sbożomnje jich njekotrych doscżjehne, dżerżi a wot polizije da pschepytacz. Njehdże 20 pljeßnawych toleŕ ßo namaka, te leża njetko na hamczje; hacz burikowe ßu, schtó może wedżecz? ale s czeschka budża ßo dom wrócżicz. Ale Motso, praj mi, schto dha ßy tak w hłubokich myßlach?

M. T. Hm! Ja ßej rownje myßlach, hacz też to mudre muzatko pschi ßwojej mudrosczi wjeru ma do teho, kiż temu stemu je móz wsak.

H. D. Popez knes praji, so pschiwjera s njewjeru rady ßo setkujetej! —

---

to nepschida. Wón chze na krótßim puczu płody a wużitk mjecz. Won druhi a ljepschi pucz wje, hacz tón, kiż jemu pschiroda prjódkpische, ljepschi a krótßi drje sa jeho materialny dobytk a móschen, hacz pak ljepschi sa rostlinu ßamu a jeje strowosczj, tycze a wobstacze — necha ßo nam wjericz. Haj, jeho materialistiske żadanje czjeri człoweka hischczen-dale. Wón ßo pschi tym nespokoji, so na spomenym krótßim puczu wot spomeneje rostliny kózde ljeto bohate płody (bjerny) dom bere, ale wón ßebi wot neje też dale żada, so dyrbi jemu, hdyż je małe, nesrawe, skabuschke, nedowurosczene bjerny, haj ßame rostrate a kruchi jako ßymjo sadżał a wukładł: so dyrbi jemu tajke ßymjo rjane, ßylne, wulke a strawe płody pschineseż. Nerjeka to, tutu rostlinu malträtirowacz? Kajkeż ßymjo, tajke płody! Kózda bjerna je organismus, organiske zyło, a chze jako tajke też wobkedżbowane bycz. Żitowe sornjatka ßo też predy hacz ßo wußywaja, na połojzy nerosmleja a k wußywej treba ßo po mózności najrenische ßymjo. Czeho dla tu tak, a pola bjernow dyrbjało to hinak bycz? Tola nech je wo tym na dżenßnische doscz. My ßmy jenoż s tym dopokascz- chzyli, so je człowek a woßebje ratar psches ßwoje materialne interessy, kiż jeho wodza a po kotrychż wón ßwoje skutkowanje a dżeło skożnje, jara husto s pschirodu a s pschirodospytnikami w konflikcze. Red.

Spěwy.

We postnym czaßu.

Dha pschewodź, moja wutróba,
Njetk Knesa Jesom Khrysta,
Kaž postny czaß ßo pschißłuscha,
Na tamne ßwjate mjesta:
Gethsemane a Golgatha,
Hdźež wón — kaž pische biblija —
Je sa nasch hrjech ßo bjedźik.

W tej sahrodźi Gethsemane,
Hdźež wón ßo modlicź dźjesche,
Won k ßwojom' wótzej sdychuje
Hdyž cźjeło ßłabe bjesche:
„Mój wótze, jeli móžno je,
„Dha nech tón khelich wot me dźe;
„Stań pak ßo twoja wola.

A, hlajcźe, jandźel nebeski,
Kiž Bóh jom' póßłał bjesche,
Joh' saßo móznje poßylni,
So wón njetk troschtnje dźjesche
Tym nepscheczelam napscheczo;
A hlajcźe! bórsy woni joh'
We ßwojich rukach maja.

Cźi wedu jeho k Khajphaßej
Kiž bórsy poßła jeho
K tom' bohotej Pilatußej,
Kiž pak tež niczo słeho, —
Kaž wón to sjawuje prajił je —
Tež na nim namkacź nemóže;
Joh' wotßudźi pak k ßmercźi.

Tak na tu horn Golgatha,
Kaž wotßudźeny bjesche,
Cźi słoßnizy joh' wedźeja;
A wón tež swólnje dźjesche,
A neßy k ßwojom' cźerpenju
Tón cźeschki kschiž na ramenju,
Tam na tu horu horje.

Haj, hischcźe mrjejo na kschižu
Tych wótza hnadźi poda,
Kiž jeho na kschiž pojßnychu,
Jim s wutrobu wscho woda;
A ßwojem' wótzej do ruki
Wón ßwoju duschn porucźi.
Tak dokonjane bjesche.

A tak, mój luby sbóžniko,
Ssy ty po wótza radźi
Tež sa mne tehdy bjedźił ßo,
So bych ja pschischoł k hnadźi.
Njetk kóždy hrjeschny cźlowek ma
Psches tebe pschistup do nebja
Hdyž pokutnje jón pyta.

A schtó ßy ty, o cźlowecźe,
Kiž net'rasch Khrysta hnady,
Kiž połny ßamßnej' prawdoscźje
Newidźisch ßwoje pady?
Ach moji lubi bratsjo! my
Ssmy wschitzy, wschitzy hrjeschnizy,
A hnady potrebamy.

Duž daj, o luby sbóžniko,
So njetk we póstnym cźaßu
Wschjech ßwjetnych lóschtow hladam ßo,
A wschitkich hrjechow paßu.
Nech kóždy póstny cźaß je mi
Tón prawy wobjer k pokucźi;
Dha s neho wužitk smjeju.

Schtóž njetk 'schcźe ßwoje weßelje
Na cźjelnych loschtach widźi,
Tón Khrysta s nowoh' kschižuje,
Je hórschi hacź cźi židźi;
Kak móhł na hrjeschnym weßelu,
Hdyž dźe mój Jesus k cźerpenju,
Mjecź ßwoje spodobanje?!

Nje! pscheßadź moja wutroba
Sso njetk na tamne mjesta,
Gethsemane a Golgatha,
Hdźež widźisch Jesom Khrysta,
Kiž sluboscźju a swólniwje
Sa nasche hrjechi cźerpesche,
To jehnjo Bože ßwjate! Pjetr Młonk.

Cźeža a dobrota.

Wuswol ßej pucźik žiwenja,
Haj, kajkiž ßo cźi spodoba,
Na kóždym smjejesch kopschiwow
A lubosnych tež róžicźkow.

Wuswol ßej dźjeło do ruki,
Haj, kajkež je cźi po myßli,
Cźesz, khljeb a ßwoju weßełoscź
Ma kóžde a tež wobcźežnoscź.

Wuswol ßej bydło, kralestwo,
Hdźež tež by ßo cźi lubiło,
Twoj Bóh a mjer dre wedźe cźe,
Wscho cźlowecźne pak ßobu dźe.

Wuswol ßej radoscź, weßelje,
Sa kajkimž tež masch žadanje,
Psches rosom, prózu, spokojnoscź
Cźi budźe jeno sbožje roscź.

Wuswol wscho dobre, nadobne
A spomń, so je tak ßudźene,
So kóždy ßwoje hory ma
A sbožje pak tež žiwenja. Ž*...

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecźor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždźan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecźor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 10. mjerza. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 7½ np.; 1 połnowažazy cźerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8 np.; winske bankowki 74⅞.

Nawěštnik.

Krajnostawski bank.

Na krajnostawskim banku w Budyschinje ßo dla wobliczenja danje wot 15. hacz do 31. mjerza t. l. neexpediruje.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantijski fond: 16½ millionow schjeßnakow rakusk. pen.

Wotdzjelenje sa sawjesczenje žiwenja.

Na te po tabelli 2a swobdzjelenjom sawjesczenych na dobytku (potajkim na wsajimnoscz) wustajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre resultat

wot 43¾ % sapłaczeneje prämije per 1858

wot 49½ % sapłaczeneje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedzomne, pomenschuja ßo psches to wulzy jara a môže ßo teho dla tajkim, kiž chzedza sawjesczowacz dacz, traž ljedom ljepsche wobdzjelenje poskiczowacz. K podawanju nusnych formularow, kaž tež potrjebneje rosprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura rady swôlniwa. — Tež wot njekotrych ljet naprawene **Tontinske sawjesczenje**, kiž jara žiwy pschipad namkuje, saßłuži woßebiteho poruczenja.

W Budyschinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoschczu.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Triesće

bere horje sawjesczenja wschitkich družinow psche woheń na pscheßadzite wobßedzenstwa, psche elementarne schkodowanje na puczowanske kubła, teho runja sawjesczenja na žiwenje człoweka.

Policy a sarunanja schkody w pruskim courantu sa najtunische prämije.

Saruczenski fond towarstwa 16⅗ millionow schjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter,
distriktny agent sa Budyschin a wokolnoscz.

Providentia.

Frankfurtske sawjesczenske towarstwo.

Tuto towarstwo bere na ßo sawjesczenja pscheczіwo wôhnjowej schkodze w mjestach a na wßach, kaž tež sawjesczenje žita w hromadach a bróžnjach. Tež je s tym sawjesczenje žiwenja a transportow po twerdych a najtunischich prämijach sjenoczene.

W Budyschinje 1860.

Bedrich Wylem Wagner,
agent na swonkomnej lawskej haßy czo. 788.

Barlinske woheńsawjeszjaze towarstwo.

Sałožene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towaŕstwo bere sawjesczenja psche wôhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdžež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułožowanja dawa

W Budyschinje.

J. E. Ssmoleŕ, wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towaŕstwa.

☞ Njehdže **130** zentnarjow **ßyna** a **wotawy** ☜
ßu na pschedań na burskim kubli cžißł. 41 w Delnej Hórzy pola Budyschina.

☞ Hajne pschjeßady na pschedań. ☜

Na hajniſkim revierje w Manjowje ſteja tele hajnſke pschjeßady na pschedań:

circa 7000 kop jenoljetnych khójnowych pschjeßadkow, à kopa 6 np.,
= 1000 = = ſchmrjokowych pschjeßadkow, à kopa 9 np.,
= 230 = dwjeljetnych ſchmrjokowych pschjeßaokow, à kopa 2 nßl.,
= 300 = jenoljetnych cjerjownikowych (akazijowych) pschjeßadkow, à kopa 1 nßl. 6 np.,
= 50 = dwjeljetnych cjerjownikowych pschjeßadkow, à kopa 3 nßl.,
= 110 = jenoljetnych dubowych pschjeßadow, à kopa 3 nßl.,
= 50 = dwjeljetnych dubowych pschjeßadkow, à kopa 5 nßl.,
= 20 = = klonowych (Acer platanoides) pschjeßadkow, à kopa 3 nßl.,
= 50 = = wólſchowych (Betula alnus incana*) pſcheßadkow, à kopa 2 nßl.,
= 200 = brjeſowych (Betula alba) pschjeßadkow, à kopa 1 nßl. 3 np.

Kmetsch, hajnik.

*) je: bjeła wólſcha.

☞ Aukzia. ☜

Poudżelu, 19. teho mjeßaza, dopołdnja w 10 hodźinach budźeja ßo

4 ßuczelne kruwy a
2 na nowo dejazej kruwi

wote mńe w mojim ſtatoku ſa hotowe penesy na pscheßadźowanje pschedawacz. **August Wawrick.**

M Jenſchezach pola Rakez, 15. mjerza 1860.

Aukzia.

Pschichodnu ßredu, 21. mjerza budże ßo we Wukrancźizach 19 kloſtrow lipoweho a 10 klftr. ßylneho brjeſoweho drewa na pscheßadźowanje pschedawacz. Kupowanſke penesy maja ßo hnydom ſapłaczicz. Seńdźenje dopołdnja 10. hodź. w piwarni tudy.

W Wukrancźizach 16. mjerza 1860.

Ryczerkubło tam.

Aukzia drewoweje walcziny.

Pschichodny ſchtwórtk, 22. teho mjeßaza, dyrbja ßo na pschiwczanſkich knežich leżomnoſczach ca. 120 dołhich hromadow drewa ſjawnje na pscheßadźowanje a ſ wuſwolenjom bes lizitantami pschedawacz. Shromadźowanje je rano w 9 hodźinach pſchi wowczerni.

Schklenzu do wóknow

we wſchjech družinach, rjana a ßylna, kaž tež

wóknazy wolej

we wſchjech ſchjerokoſczach porucza tunjo

Rudolph Wilhelm, ſchklenczerſki miſchtr
na ßerbſkej haßy czißło 7.

Lotteria.

Pońdżelu ſa tydżeń, 26. mjerza budże czehnenje 4. klaſſy. Hłowne dobytki ßu 20000, 10000, 5000, 2000 a dwaj po 1000. — K temu porucza loßy wot wſchelakich hłownych kollekziow

W Budyſchinje, 17. mjerza 1860.

C. F. Jäger sen.,
na ſwonkomnej lawſkej haßy cźo. 801.

Ssuſchene droždże,

kiž ßu wot wſchitkich, kotſiž ßu hdy wote mne żane mjeli, jako zhlje wubernje mózne pſchipóſnate, porucźam ſtajnje zyle czerſtwe.

W Budyſchinje, na ßerbſkej haßy k dwjemaj móromaj. **J. G. F. Niekſch.**

☞ Brilliantny wuberk do ßomota a kożje twerdże ſwjaſanych njemſkich a ßerſkich ſpjewarſkich knihi porucza po tunich ptaczisnach

Korla Forneŕ,

Stejno: 2. buda na ljewizu wot hłowneho torhoſchcza pſched khježu pſchekupza k. Möckela.

Młody cźłowek (najradſcho ſe wßy) pyta ßo jako tyſcherſki wucźomnik. Pſchipokaſanje ſtane ßo we wudawarni tutych nowin.

☞ Dźjeczi, kiž dyrbja ßo ſchulje dla do Budyſchina dacz, mózeja tunjo jjedź a wobydlenje doſtacz pola hoſczinzarja **Schubardta.**

Jutſe ſa tydżeń 25. mjerza budże ßo w hornym młynje w Brjeſowje mißionſka hodźina wotdżerżecz. Sobuſtawy chżyli ßo bohacze nutsnamakacz. Sapocżatk popołdnju w 2. hodź.

Maćica Serbska.

Sobuſtawy M. S. pola knihiſkładnika a pokładnika W. Jakuba, překupca w Budyšinja, abo też přez njeho wosebity woćišć z Časopisa M. S. zeš. 20:

Pěseń wo zwonu

wot Bjedricha Schillera.

Zeserbšćena k Schillerowym stołětnym narodninam wot Handrija Dučmana.

Časopisowy zešiwk sam, kaž też słownik (listno 20.—30.) a knižku wot Kubmana dostanjeja sobustawy w krótkim, a to hišće za l. 1859.

M. Hórnik, sekretař M. S.

W knihařni J. E. Smolerja je na předań po 2½ nsl.

Pěseń wo zwonu,
wot B. Schillera, zeserbšćena wot H. Dučmana.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 12. **24. měrca.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Z Khoćebuza. Z Komorowa. Z Radworja. Z Huski. — Sudniske dopisy. — Marokanska. — Za dom a hospodaŕstwo. — Čornonosliske klěšće. — Pjećaštyrceta serbska boža służba w kžižnej cyrkwi w Dreždźanach. — Přilopk. — Hans Depla a t. d. — Spěwy. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Skótny mór nepokasuje ßo wjazy tak blisko naschich mesow; jeno w chrudimskim a czaßlawskim wokreßu je saßo njeschto howjadow panyło. — Knežerski radźiczel Dr. Schaarschmidt je wot kral komthurski kschiž saßłužbneho rjadu dostał, profeßor ljekarstwa Dr. Radius w Lipsku pak ryczerski kschiž teho ßameho rjadu.

Pruska. Na ßejmje je ßo w druhej komorje sakoń, sbjehnenje lichwarskich wukasow nastupaze, s 201 hłoßami pschecziwo 105 pschijał. — Rußowski wulkowerch Mikławsch je psches Berlin do Nizzy na wopytanje zarizy wudowy jjeł. — Njetko je ßo wuliczilo, so je w poßlenich 3 mjeßazach s rheinskeje a westfalskeje provinzy 3000 koni (s wetscha sa drohe penesy) pschedało, a to najwjazy do Franzowskeje. — Franzowska depescha, kiž pschisanknenje Savoyskeje k Franzowskej wosjewja, je hižom do Berlina pschischła.

Rakuska. Dokelž dyrbi ßo Rakuska na wójnu w Italskej derje pschihotowacz, wupische drje so bórsy dawno wotryczana lotteriowa požczonka 200 millionow schjeßnakow. Wona rosdźjeli ßo na 400000 loßow po 500 schjeßnakach, kotrež ßo se 5 wote sta sadaneja a s kotrychž ßo kóžde ljeto dźjelba s dobytkami wuloßuje. — We Veneziskej ßo móznje wójsko postajeja. Rakuska je Franzowskej hižom prajicz dała, se chze spomneny ßwój kraj pschecziwo wschim rubežniskim nadpadam wobaracz. — Wschitke doły a drohi, kiž s Tyrolskeje do Italskeje wedu, budźeja wobtwerdźene. — We wuherskim mjesczje Pesth bje ßo wóndanjo 200 schtudentow srokocziło a nemóžachu jich polizajowje smjerowacz. Teho dla pschimachu ßo poßleni brónje, ranichu njekotrych a wotwedźechu czrjódku do jastwa. Njetko ßu kruczische roskasy pschischłe, woßebje maja ßudnistwa tu móz, schtudentow na sbježkach ßo wobdźjelazych do wojakow tyknycz.

Italska. Wetschina wuswolerjow we emiliskich krajach a w Toskanskej je ßo sa pschisanknenje k Sardinskej wuprajiła. Njetko je Viktor Emanuel tuto wothłoßowanje hižom sa dobre sposnał a bórsy drje tam ßwojich wojakow do tamnych krajinow posczele. Hdyž wón to czini, nebudze jemu nichtó s mozu wobaracz, ani Franzowska ani Rakuska ani bamuž, kiž wjazy nima hacž 20000 wojakow. W Toskanskej budze najskerje prynz s Carignan w menje ßwojeho wuja Viktora Emmanuela knežicz jako mjestokral. W emiliskich krajach kaž tež we Toskanskej ßu hižom wólby sa sardinski ßejm wupißane. — Dźeń, na kotrymž Savoyska Franzowskej pschipadne, neje hischcze wjesty; hacž runje pak tež deputazije do Turina khodza a ßo tež hewak pschecziwo pschisanknenju hłoßy ßłyscha, dha ßo tola Napoleon molicz neda. Schtož wón chze, to dyrbja drusy dopuschczicz hacž do wjesteho czaßa! — W Sardinskej, kotraž ßo na wschje waschnje k wójnje hotuje, woczakuje ßo nowa požczonka 100 millionow frankow.

Francowska. Dźjelba wojakow, w Lyonje stejaza, kiž ma Savoysku a Nizzu wobßadźicz, je hižom postajena. To budze pjekny pschirostk k tym 100000, kiž hischcze w Lombardskej steja, dyrbjałali ßo njekajka wójna pschecziwo Veneziskej abo ßnadź tež pschecziwo Neapelskej sbjehnycz. — We Franzowskej ßamej twori ßo narodna garda t. r. njekajka krajna wobora. — Dźeń 16. t. m. je Napoleonowy schtyri ljetny ßynk ßwoje narodniny ßwedźenszy ßwecził. — Knežerstwo je Sardinskej czrjódu czehnenych kanonow wotstupiło.

Španiska. Hacžrunje marokanski khježor w jednanju se Schpaniskej steji, wedze ßo wójna dale. wón chze jeno sarunanje w penesach dacz, ale nochze žadyn kraj wotstupicz. Wójsko, kiž s Tangera k Tetuanej czehne, budze blisko 30000 muži ßylne a smjeje 70 kanonow.

Šwajcarska. Tuta je w Turinje a Parisu pschecziwo pschisanknenju Savoyskeje krucze wustupiła, dokelž je ßo w ljeczje 1815 wuczinilo, so Sardinske wjeste se Schwajzarskej mesowaze krajiny neßmje bes dowolnoscze poßlenscheje na žane waschnje wotstupicz. Napoleon je na tym ßwoju nespokojnoscz wuprajił a

nebudże ßo nikoho praschecz. Też protesty pola druhich wulkomozow nemóża niczo powhacz.

Turkowska. Sultan je werdha Michała, Miloschoweho ßyna, ßa nastupnika we Sserbiſkej pschipoſnał. S tym pak Sserbja hischeze spokojeni neijßu; woni chzedża zyłej ßwójbje Obrenowiczow ßerbſti trón jako herbſki pschipokasacz. Też je ßo ßerbſka deputazia do Konſtantinopola podała ſe żadanjom, ſo bychu wſchitzy Turkojo ſe Sserbiſkeje wucżahnyli. — Też w druhich Turkam podzißnenych krajach je, każ ßmy hižom ſpominali, wulka neſpokojnoſcz ſ turkowſkim ſakhadżenjom. Wopraw-dże je hižom czaß, ſo bychu europſke mozy kſchesczanow w Turkowſkej bóle ſakitowali. Dotal ßo prawa, kiż je ſultan wjazy krócz kſchesczanam dacz dyrbjał, jenoż w Konſtantinopolu ſ dżjełom dżerża; we provinzach pak ßu ſpomnene prawa jeno na paperje. Bóh pomhaj!

Ze Serbow.

Z Budyšina. Na tudomnym krajnoſtawſkim ſeminaru wotpołożichu w ſańdżenym tydżenju ſczjehowazy kandidatojo wucżerſtwa ßwoje pruhowanje wólbothmanoſcze: K. August Krawz, pomozny wucżeŕ w Minakalje (Sserb); k. Jan Ludwig, druhi wucżer na Židowje (Sserb); k. Hermann Thiema, mjeſczańſki wucżeŕ w Werdawje (Sserb); k. Hendrich Kamprad, mjeſczańſki wucżeŕ we Wurzenje; k. Leopold Janicaud, pom. wucż. w Kemnitzu pola Lubija (pschińdże na jutry jako wucżeŕ do Lipſka); k. August Hantuſch, ſchulſki vikar w Hirſchfeldżje (Sserb); k. Adolph Hörtſch, pom. wucż. na mjeſczańſkej ſchuli w Żitawje; k. Korla Richter, pom. wucż. w Seifhennersdorfje; k. Ernſt Schöbel, ſchulſki vikar w Delnej Jaſonzy a k. Theodor Richter, pom. wucż. we Weleczinje.

Z Budyšina. Sandżenu wutoru wumre tu na hłowjazu khoroſcz jedyn wot tych 6 gymnaſiaſtow, kotſiż bjechu pſched tydżenjom maturitatnu pruhowanje czinili, mennjzy k. Mucka ſ Pirny.

Z Budyšina. Naſcha lubodroha ßerbſka ryczˇ ßebi niz jenoż pola Sserbow ßamych pſchezo wetſcheje luboſcze a ſahorenoſcze nadobywa, ale wona też ßamo bes Njemzami pſchezo dale bóle na ważnoſczi pſchibera. Tak mózemy k pſchikładej dżenßa lubym ßerbſkim czitarjam k nawedżenju dacz, ſo jedyn ſ najwyſchſchich knecow ſaſtojnikow naſcheho mjeſta Budyſchina hižom dljeſchi czaß ſ wulkej pilnoſczu a ſahorenoſczu ßwjeru ßerbſki wukne. Wón to czini, ſo by też ßerbſku ryczˇ w jejnej kraßnoſczi ſeſnał a potom ßnano Sserbam w ßwojim wyßokim powołanju wużitniſchi byczˇ móhł. Sa kajke poczeſczowanje naſcheho ßerbſkeho luda nech dżakomnoſcz ßerbſkich wutrobow jeho poſtrowja „ſ móznej ßławu!“ — —ŕ.

Z Khoćebuza piſaja, ſo tamniſche ratarſke towarſtwo w meji t. l. ſkotohlad a wuſtajeńzu wſchelakich płodow a remeßniſkich dżełow ſa ratarſtwo wotdżerži. Prjedkſtejeŕ ſpomnencho towarſtwa k. ſ Werdeck je pſcheproſchenje, każ ßo to pſchißluſcha, też w Bramborſkim ßerbſkim Zaßnikn ßerbſkim ratarjam a remeßnikam woſjewicz dak.

Z Komorowa. Póndżelu pſched tydżenjom, 12. t. w. bu tudy gimnjiſti prjódkſtejeŕ a klamaŕ k. Poſtoł ſ Klukſcha w 14. wólbnym wokreßu ſa ſapóßłanza na hornolużiſki ßejm wuſwoleny.

Z Radworja. Pſchi wólbje na łużiſki ßejm bu ſa tudomny wokres k. Czech, żiwnoſczeŕ a gm. prjodkſtejeŕ w Pſcheſdreni, ſa ſapoßłanza wuſwoleny. K.

Z Radworja. W pſchedpoßłenim cz. Now. bu ßobudżelene, ſo je nedaloko Budyſchina młody człowek morwy namakany byk. Bjeſche to mennjzy wjeſty Jätzelt ſ Khaßowa, kiż w Sſkonkezach ßłużeſche. Wón bjeſche ßwoju macz, kiż we Łupoj bydli, wopytacz chzył, ale tudy pobywſchi ju doma netrechił, dokelż bjeſche wona runje tón dżeń k nemu do Sſkonkez na wopot ſchła. Bjeſchtaj pak ßo wobeſchkoj. Na dompuczu ſ Łupoje bjeſche Jätzelt potom nedaloko Pſchiſchez leżo woſtał, dokelż bje jeho tam Boża ruczka ſajała. Spodżiwne je, ſo pſched njekotrymi ljetami jeho wuj, nanowy bratr, Jätzelt ſ Radworja też nedaloko Budyſchina na tym boku k Czemerzam ſrudnu ſmerecz namaka, Mennjzy wón bu tam ſmerſneny namakany. †*†

Z Huski. Tudy budże ßo w tym ljeczˇe ſtara ſchula, ta nutſka we wßy, wotnoßyczˇ a na jeje mjeſto nowa twaricz. Jeje twar dyrbi ßo póndżelu 26. t. m. wot dopołdnja 11 hodżin. w Zenkarez hoſczinzu tudy k wuwedżenju do akkorda dacz.

Sudniske dopisy.

Saßudżeni buchu A., wot wokreßneho ßuda w Lubiju a., 13. mjerza Hana Khryſta Hebelez ſ Trjenowa 16ljet ſtara dla ſapalenja w ſtarych Kunezach do 2 ljet jaſtwa; b., 16. mjerza Hana Khryſta wudowa Hentſchowa ſ Oderwizy neka ſaneho ljekarenja dla do 3 mjeßazow jaſtwa; B., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje c., 15. mjerza Jan Jurz ſ Rodez, dokelż bje we Wultich Debßezach pola Michałka a Rachliży, w Kſchiwej Borſcheżi pola ſ Noſtiza, w Delnej Kinje w koreżmje, w Lubiju a w Błózanach kranył, do 2 ljet 9 mjeßazow arbeitshauſa d., 19. mjerza tkalzaj Korla Wylem Hölzel a Jan Korla Hohlfeld ſ Horneho Sohlanda a tkalz Jan Gottlob Hölzel dla kranenja ljeßneho drewa a ſpeczenja pſchi tym, prjeni do 5½ mjeßaczneho arbeitshauſa, druhi a tſeczi pak kóżdy do 7 nedżelſkeho jaſtwa.

Marokanska.

Z Pražskich Nowin.

Marokanſka (Marocco) je jara malo ſnaty kraj, dokelž maja jeje werchojo abo ſcherifojo (po arabſku= nadobni), kotſiž ßo ßami rad ſultanojo menuja, wſchelake ſtare, wſchjem uowotam ßo ſpeczowaze pſchedßudy (Vorurtheile). Jeje bohatſtwa ßu tež wobydlerjam ßamym ſ wetſcha neſnate abo tola bes wužitka. S kóždym dnjom pada do wetſcheje dźiwjoſcze a ßama ßebi woſtajena ljedma ſe ſahubenja wuljeſe. Meſuje ſ franzowſkej Afriku, wot Europy je wotdźjelena jeno pſches wuſku 3 mile ſchjeroku mórſku wužinu (Meerenge), na kotrejž ſtajnje plowaja wulke parne a plachtowe łódże a jara bohaty wobkhod knježi. S Gibraltara pohladuje Jendźelſka na jeje pobrjohi a Schpaniſka móże ju takrez ſ ruku doßahnyez, a tola je wona Europjanam runje tak zuſa kaž Chineſiſka abo ßredźna Afrika. Njetſiſcha wójna Schpanjanow pſcheczíwo Marokanſkej, kotruž rubežniſke ſplahi na pobrjoſy ſawinichu, wobroczja ſaßo w polnej mjerje kedźbnoſcz Europy na tamne kraje.

Grografiſzy je Marokanſka jeno malo pſchepytana. Kſcheſczanſki puczowaŕ ma tam ſe ſadźjewkami bjedźicz, kotrež wobſchjerne ſemjopißne ſtudie nemózne cźinja. Je drje jemu dowolene do nutſkonneho kraja puczowacz a Jendźelczenjo ßu w ljetſje 1856 w Tangerſkim ſjednanju wunmozowali, ſo ßmjedźa ßo jendźelſzy poddani a pſchekupzojo ſaßydlicz, hdźezkuli ßo jim lubi, wo prawdźje pak to możno neje. Chze=li ſchtó ſ Tangera do Tetuana abo Larache, dyrbi wyſche wedźerja najmenje tež jenoho wojaka ßobu mjecz. Sa tónle jenodźenſki pucz placzi ßo 20 frankow (nórtow). Chzemy=li ſ Tangera do Feza, tu nedoßahne k wobaranju jedyn wojak; trebamy jich najmenje ſchtyri, a cźi hiſchcze nerukuja doſpolnje ſa neſtraſchnoſcz. Konſul drje je ſamolwity, ale móże ſa to ſtacz, ſo lud, pſches njekajkeho marabuta (ßwjatoho profetu) nawabeny, wam pſchi wſchjem pſchewodźerſtwje njekajki ſchpatny kuſk neſchraje? Najſtraſchniſche puczе ſu ſ Tangera do Tetuana, ſ Tangera do Arzille, Larache, do Kaſr el Kebir. Na druhich puczach bychmy lohko do podhlada pſchinez móhli, ſo dla dobywanja kraj pſchepytujemy, a potom by cźežko bylo ſe ſtracha wuczeknyez.

Marokanojo nedowola żanemu r u m i (kſcheſczanej) puczowacz ani k weßelu ani ſtudiow dla. Wón woſtanе po jich ſdaczu ſchpion.

S wuwſaczom Tangera ßu kſcheſczenjo kaž żidża wupokaſani do żidowſkeho dźjela kóždeho mjeſta, do tak menowaneje Melah. Żanemu neje dowolene wopytacz mecźez (Moſchee, arab. meſdźid), najmenje jemu ſ tych, kotrež bychu dla ßwojeje woßebnoſcze najſajmawſche byle. Jenicźki ßrjedk ſa kſcheſczana, ſeſnacz taiku mecźez, je wotpſchißahnyez ßwoju wjeru abo ßwoju hlowu do ſtraſchnoſcze podacz a pſchewoblekany tam ſaſtupicz. Wjeſty ßławny wumjołz neda ßo wottraſchicz a pſchiñdże k ßwojemu wotpohladanju. Nichtó pak jemu w Tangeru newjereſche, doniż wobraſy jeho album, kotrež ßamt Marokanojo ſa prawe ſpósnachu, to nedopokaſachu.

Buchſer, kiž dźyſche Mulé=Edris a jeho woſebnoſcze poſnacz, poda ßo ſkradzu na pucz ſ Feza. Wón wotendże, bes teho ſo by konſulej ſchto prajił, a mjejeſche jako pſchewodźerja jenicźkeho renegata (ſaprjejer kſcheſczanſkeje wjery, kiž ßo k Mohammedowej wucźbje wobroczi), kiž bje bes afriſkimi tſelzami ßkužił. Wón da ßej wloſy wottſihacz a pſchiwukny wſchitke pſchedpiſane ſadźerżenje a cźinenje. Renegat dyrbeſche jeho ſa jara wyßokeho turkowſkeho mjeſchnika wudawacz, kiž woßebiteje cźeſczomnoſcze dla k rowej Mulé=Edris puczuje. Tak netrebaſche Buchſer arabſzy ryczecz, ſchtož wón tak nemózeſche, a wudźjeleſche ßwoje pożohnowanje ſ wulkej ważnoſczu wjerjazym ludźom, kiž cźeſczomnje wobrubk jeho burnußa koſchachu. Jara lubje bu wón pſchijaty wot wulkeho ſcherifa w Quazzanu, kiž pak ßwojeho hoſcza bórſy póſna, a ßam menje fanatiſki dyžli druſy, dokelžbje hižom we Franzowſkej pobył, ſczini k. Buchſera na to kedźbneho, ſo by rucze woteſchol, chze=li ßo neſbożu wutorhnyez. Khrobły puczowaŕ wotendże dale. Hdyž do Feza ſaſtupi, bje prjene, ſchtož widźeſche, mnohoſcz krwawych hlowow na hlownych wrotach mjeſta. Wón ßo pſchi tym ſaſtróži, dokelž myßleſche, ſo mohla tež jeho hlowa w krótkim k tamnym wudebenjam ßo pſchidacz. Ale tute hlowy ßluſchachu ſbjezkarjam, kiž buchu nedawno pſched tym wokolo Mequineza popaneni. We Fezu Buchſer ßredź mecźeze Mulé Edrisa bes wjerjazymi poklakny. Revolver (piſtolu) mjejeſche pod burnußom a bje hotowy, droho ßwoje żiwenje pſchedacz; tola nabożenſke cźinenje rjadowaſche po renegatu, kiž pſched nim kleczeſche, a potom ſ wocżomaj k nebju hladaſche — niz na Allah (Boha), ale formu mróczelow, ras twarenja, podrobnoſcze arabeſkow a druhe wjezy.

To doßahne k pokaſanju na ſadźjewki, kotrež ßo w Marokanſkej wjedomnoſtnemu pſchepytanju pſchihotuja.

Poſtajenje tamniſchich Europjanow nedowoluje jim, ſo bychu kraj ljepe poſnali dyžli kaž puczowarjo. Nejßu hižom menujzy żani kſcheſczenjo w nutſkominym kraju a cźi njekotſi, kiž tam pſchiñdźechu, ßu wotpadniży, kotſiž ßo kóždeho wobkhadźenja ſ Europjanami ſdaluja. Europſke pſchekupſke khjcze nimaja wjazy kaž predy ßwojich ſaſtupnikow we Fezu, Mequinezu a Maroku, khiba ßu=li ßami Maurojo abo żidża. Kſcheſczanſke wobydlerſtwo je po tajkim wobmeſowane na njekotre pſchiſtawy (Häfen) a wſchudzom we meńſchinje, wyſche Tangera, hdźež njehdże 400 hlowow liczi.

(Přichoduje dale.)

Za dom a hospodarstwo.

Praschenje na knotowych nepschecželow.

Kak dha to pschindže, so na łukach tam, hdžež je knot pojjesdźił a potocził, bes jeho hromadkami a we wokolnoscji wokoło nich, šu šo pak roshrabake, tež tu, hdžež šu šame hromadki leżake, najbóle najrenscha trawa (šyno abo wotawa) narosche, jeli niz hižom w prjenim, dha tola wjesche w druhim ljesche? —

Jedyn ratař,

kiž je to wobkedźbował, do dotalneje swady wo knocze pak hischcze ryczał neje.

*** Ssrjedk, kak mózesch stawy psched swosabenjom sakhowacz.

Namasej je s hußazym tukom; tak mózesch najkrucžischu cžjeskanza wutracz; ty šebi je neswosabisch.

Čornonosliske kléšće.

Psched njehdže polsta ljetami khodžachu tež w hornich Sserbach hischcze zyganjo a druhi tajki bork wokoło. Woni šo s tym žiwjachu, so ludźom sa penesy a dary wjeschczachu, druhdy proschachu a berechu; cžinjachu tež klubu, hdyž žadyn dar nedostachu a wopokasachu šo džakomni sa wopokasane dobroty. Jene powedańczko wo zyganach je tole. Junu pschiúdżechu do Cžornych Nošliz, proschachu wo tuczno a druhe wjezy, nedostachu pak niczo; teho dla džjechu potom na Sdžař, hdžež jim tuczno, jeja, muku, khljeb atd. darjachu. Džakomni chzychu zyganjo Sdžařczanam njekajku dobrotu wopokasacz a sahnachu jim wschje wroble, kaž je šo to w tutych Nowinach hižom spomniko. Neschczedriwym tehdomnischim Cžornonošliczanam pak nakuskowachu wulke kljeschcze do lješow, kotrež šo kruwom, tam pašenym, kaž knesle na nohi powjeschachu. — Tuta powesez namaka šo w shorelskim cžašopišu „Oberlausitzer Magazin" se sańdženeho stotetka. Ssu-li tam hischcze tute nakuslane kljeschcze abo niz, to móhli nam Cžornonošliczenjo w S. N. šobudźjelicz. M. R.

Peczaschtyrzeta šerbska boža šłužba w kschižnej zyrkwi w Drezdźanach.

Nedźela Lätare, 18. mjerza, bjesche pschi šuchim wedrje jara bohatu šylu šerbskich kemscherjow do kschižnje šwjatnizy shromadźiła, bes kotrymiž wschelakich młodźenzow we wojerskej drasje, wošebje jjesnikow, a tež njekotrych podwyschkow widżachmy. Kemscherjo bjechu šo s blika a s daloka seschli.

Sjawna Boža šłužba sapocža šo w 11 a trajesche hacž nimale do 2.

Spowednym ludźom, kotsiž šo hižom do jidnaczich wokoło božeho woltarja shromadżowachu, a kotrychž šo 398 naliczi, dżerżesche knes duchowny Wjazka s Budyschina w „komorje" dwje spowednej ryczi. — Prjedowanje šo sałożowasche na 2. list šwjateho Pawoła na Korinthiskich w pjatym stawje wot wóžomnateje hacž do 21. schtuczki. Pschi sapočatku pokasa Palowski knes duchowny Jenež na to, so łacžanske šlowo „Lätare" tak wele rjeka kaž šerbski „Weßel šo," a spomniwschi na to, cžeho dla je ta nedźela tajke meno dostała, roswucži naš, na cžim a cžeho dla mamy šo tež w passionskim cžašu weßelicz. Sakładna myšl prjedowanja pak bjesche ta: „so je tež nasche wujednanje Boži skutk:" wo cžimž šo pschešwjedczimy, hdyž rospomnimy, 1) kak wele je Bóh k temu cžinił, a 2) kak mało šebi wón wot naš k temu žada.

Jako šerbski spjewař bjesche šo knes kantor Pekař s Budyschina šem podał. — Khjerluschje bjechu, kaž hewak se „spjewarskich" wošebje wotczischczane, a spjewachu šo: do sczenja cž. 31, do prjedowanja 42, do texta 80, schtwórta schtuczka, po prjedowanju 79, pschi Božej weczeri 182. —

Druhe šerbske kemschenje w tutym ljeczje smjeje šo, da-li Bóh, schtwórtu nedźelu po šwjatej trojizy, prjeni dżeń julija. —

Džakujmy šo temu Knesej; pschetoż wón je dobroczinwy, a jeho dobrota traje wjeczuje!

Přilopk.

Porjedźenka. We wšelakich němskich nowinach a też w jenym čisle Serbskich Nowin je so w loni pisało, zo je lipskowski professor Tischendorf w klóštrje na horje Sinai grichiski rukopis biblie. pječa do Nicejskeje cyrkwinskeje zhromadźizny (325), wotkryl a do Petersburga přiwjezł. W ruskich „Izvěstijach imperatorskoj akademije nauk," kotrež w tych dnjach wot k. A. M. Heesena (kiž přez Budyšin do Frankfurta a t. d. jědźeše) za Maćicu Serbsku dostach, čitam nětko sćěhowace: „Česć wotkryća (w l. 1845) a prěnja powjesć wo tym (1856) přisłuša archimandritej Porfyriej Uspjenskemu; nadrobne wopisanje rukopisa z wupiskami a z faksimilom namaka so w „Pjerwom putješestwiji w Sinajskij monastyr" (Petersburg 1856 str. 225—238). Tam su mjez druhim přidate dopokazy, zo je rukopis pisany w 5. stotytku, a nic prjedy." Redaktor Izvěstijow, k. professor J. J. Srjeznjewski, přispomina, zo może z pohladom na rukopisanje też pozdźiši dyžli z 5. stot. być. Přispomnić może so, zo ruske knježerstwo spomnjeny rukopis na swój nakład (90000 rublow wunošacy) čišćeć da. M. H.

‡‡ Sakske finanzne ministerstwo je rakuske ¼ schießnaki (5 ngl.) na powesez s Berlina, so šu wo 2% hubensche, w Drezdźanach pruhowacz dało a šo pschi tym pschedšwjedšiło, so je spomnena powesez newjerna, dokelž šu spomnene penesy zylje a runje tak dobre a połne, kaž žane druhe kajke runeje płaczišny, kotrež šo wot ljeta 1857 po „vereinsthalerjowej" stopi bija.

* Towarstwo sakskeje rumoweje fabriki w Drežđanach (na akzije sakožene) je w generalnej shromadźišnje 10. mjerza wobsankuyko 1., so ma žo towarstwo, dokelž s rumfabrikaziju niczo nebu, horje sbjehnycz a rosencz, a 2. so dyrbi žo Pjetr Nowak s Kameneje (na kotrehož patent a mučenje bje žo towarstwa sakoźiko) do kriminalneho podpytanja wsacz. Tajki tragiski kónz dasche žo towarstwu do prjedka prajicz; pschetož so dyrbjak žo se žlodźišnow tajki wužitk wsacz móz, kiž by na 300 prozentow wocźišnyk, to mózesche tez kózdy mene nawedźity a roshladany widźecz. Dźiwacz žo jenoz mózemy, so žu žo tola mnosy namkali, kiž žu žo wobrycźecz dali, tajkemu wudawanju wjerili, na tón ljep schli, akzije kupowali — a tak lóhkowjernje wo žwoje dobre penesy pschineßli. Ssnano žu njetk pjeknje kurirowani, so žebi nebudźeja pschichodnje wjazy tajke wjezki napojschecz dacz!

☾ W rudnych horach wschudźom jara wulki a wyßoki žnjeh leži. We Altenbergu, Zinwaldźe, Fürstenawje, Fürstenwaldźe, Streckenwaldźe, Eberdorfje a w Voigtsdorfje (poßlene tři w Czechach) žu njekotre khježe zyle se žnjehom sawjete a saßypane, tak so wot nich niczo wjazy widźicz neje, hacz wuhnje. Tu namakasch woprawdźite tunnelje abo podkopki w žnjesy, kiž žu žebi ludźo tu a tam psches žnjehowe žepje ke khjeżnym durjam wurycz a wußypacz dyrbeli, tak so mózeja do khjeżow nuts a won. W poßlenich tśjoch wßach žu dyrbeli ludźo po jenej nozy, hdźež bje žnjeh tak jara khjeże sawjehk byk, s wuhnemi won lasycz.

* W Johnsdorfje je tajki žnjeh, so sdźjela 6—8 lóhczi wyßoki w žepjach leži. Sswjet je žo tam kaž wobwroczik; pschetož sajazy žydaja tam, móhk rez, na schtomach a žeru a wotkußuja werschki a kónczki schtomow. Wyßoki žnjeh je je tak wyßoko posbjehnyk. Tajke hischczen tam byko neje!

* Jendźelske nowiny „Times“ placza ljetnje 280,000 tol. dawka wot papery, kotruž pschetrebaja.

(!) W Sakskej-Meiningskej je knežerstwo nowy porjad abo sakon sa zivilne prozessy wudźjelacz dało a chze jón blišschemu žejmej k wuradźenju a k pschijeczu prjódk położicz. Wón ma te woßebne žamowność, so je na sjawność a ertność (nepoßrjedne ertne jednanja) sakožene, dotalne mnohe pißmowstwo wotstronja a dołhe czaßy, predy hacz k termijam pschindże a tute žo wotdźerza, jara pschikrótśja. Wschjo prozeßualne skutkowanje budże wele krótśje a tuniśche, a po žwojim nowym prawidli tez sprawnische.

(|) Sskawny orientalist professor Dr. Fleischer w Lipsku je pecza powolanje do Berlina dostak.

* Franzowski mały khjeżorski prynz bje 15. mjerza 4 ljeta stary. Wón móże hižom czitacz, pißacz a na konju jjechacz.

† W Hallu (w Tirolje) je kónz konscheho ljeta 91 ljet stara žkužomna holza, Marja Mayr, wumrela, kiž bje wot žwojeho 12. ljeta a napoßledku 61 ljet dołho pola jeneho knejstwa žkužiła. S zyka bje jenoz dwje žkužbi mjeła.

⊙ Pschekschiwenja, kiž žu žo w poßlenej wójnje na wjezach, sa rakuske wójsko postajenych, stake, žo pschedzo wetsche wupokasuja a wschelake žobu do podpytanja czahnu. Tak je žo rakuski general Eynatten, kiž je žo teho dla w jastwje wobwißnyk, wósnak, so je $2\frac{1}{2}$ miliona schjeßnakow pschekschiwik. 60,000 ejmarjow wina, kotrez dyrbesche wójsko dostacz, nedosta wone, a tola dyrbesche je kraj płaczicz. Wele tyßaz wołow, sa wójsko postajene, wostachu jemu sa khribetom a buchu na Franzowsow pschedate. Podpytanje pschedzo na wobschjernosczi pschibera.— To je jenoz njeschto, schtoz je won pschischko —.

* W Kamenzu je žo 12. mjerza 23ljetny džjelaczer Ernst Janasch, jako je najpredy podarmo syytak byk, bjerzej Weberej wuskoczicz a czeknycz, w jastwje sa khachlje a rubischko wobwißnyk.

† W Drežđanach satsjeli žo 14. mjerza weczor na $\frac{1}{2}$9 hodź. jedyn wojak, kiž pschi jägerskej kaserni na straži stejesche, se žwojej tselbu. Dżeń predy pak bje žo tam jedyn druhi wojak (tselz, 1. bat. 2. komp.) w kasernje wobwißnyk.

††† Na 14. mjerzu sneßožichu w jenej skali pola Königsteina 5 skakarjo na to waschnje, so žo jena skakna szjena wotwali a 3 na mjesczo sarasy, 2 pak na žmercz wobschkodźi. Czi moreni sawostaja 4, 3 a 2 džjeczatzy.

‡‡ Pola Wurzena bje 28. febr. jedyn muž s gmejnskeje khjeżje w Hochburgu na staru werbu saljesk a žo tam pschehladawschi tak s prjedkom a s hłowu do werby, kiž bje smutska prósna a wot horka wotewrena, nuts powróczik, so neje wjazy won móhk a tak tam žiwenje spuschczicz dyrbjak.

* S Boßnije saßo wo nowych pschesczjehanjach tamnischich kschesczijanow psches Turkow pißaja. — Neje dha žana móz na žwjecze, kiž by tymle turkowskim žurowosczam skoro kónz czinila, žana pomoz kschesczijanam wot kschesczijanow?! —

— Nowe sakske tolerje, kiž žu wot ljeta 1860 bicz a wudawacz poczinali, maja mjesto płascheza, kiž na starych wopon wobdawa, dweju posbjehneju lawow, kotrajž wopon dżerżitaj.

□ Bes pruskimi nowymi tolerjemi, kaž žo wot ljeta 1857 bijeja, pschindu wopaczne prjódk, kiž žu drje we wuczischczu derje bite, ale žo, dokelž wot zinka fhotowane, na tym spósnacz hodźa, so nimaja tak žwjetły, jaßny błyschcz, ale žu bóle błuke a n a módre.

▯◯ Bes pruskimi woßmakami abo dżeßakami (10 ußl.) pschindu tez wopaczne prjódk. Wone žo na jara hubenym wobrasu a wuczischczu lóhzy spósnacz hodźa.

** S Roßweina jako žadny podawk pißaja, so ſtaj tam w loni na ſymu dwaj pežólnikaj 6 zentnarjow 32 puntow mjedu rjeſakoj. Jedyn wot neju je ſ jeneho jeniežkeho kólcza 1 zent. 17 puntow, tón druhi pak ſ 8 kólczejow 5 zent. 15 puntow dobył. Hłowna pſchiežina tehole pſchemjerunje bohatcho wudobytka na mjedu ma ſo pecza we woßebitym wothladanju pežołow ſe ſtrony jich ſaſtararjow pytacz.

⊙ W mjeſtaczku Wjetoſchowje w Delnych Łužizach ſtkadžowachu ſo pſched cžaßami wſchitke holczata a pacholejo wokolneje krajiny na wjeſtym poſtajenym dnju a wotdžerżachu potom na torhoſchczu pod holym nebjom cžeßne reje. Na nich mjejeſche kóždy ras knezi hajnik prjemu reju, kotruż mózeſche jemu pak też kóždy druhi ſa 1 toler wotkupicz. K tutym cžeßnym rejam ßu ſo pecza njehdy niz mene hacz 1080 holczatow, wſchitke w cžerwenych friſowych ßukujach, ſeſchle. Pſchindžechuli runje tak wele pacholow — kajke ſchwerne rejwarſke towarſtwo!

‡‡ S Portlanda pod 4. mjerzom pißaja, ſo ßu tam njekotre cžjeła wot podmurenje łódzje „Hungarian“ pſchipluwake. Wot tuteje łódzje neje też niz ani jedyn muż ſe żiwenjom woteſchoł. Hungarian je runje pjatnata łódź, kiż je amerikanſke towarſtwo, kotreż wucžahowarjow wosy a ma ſwoje bureau we Halifaxu, w krótkich ljetach na morju ſhubiło. Pucžowarjo namakachu najbóle wſchitzy żałoſtuje ſrudnu ßmerć w żołmach.

△ Jedyn planet (hwjeſda) je ſo na nebju ſhubił, a to jedyn ſ najmenſchich, mennjży Daphne. Aſtronom Luther w Bilku pola Düſſeldorfa je ſo teho dla ſ tej próſtwu, ſo bychu ßo ſhromadne aſtromiſke pytanja ſa nej ſtało, na aſtronomiſti inſtitut w Pariſu wobrocził.

⊙ Najljepe twarena a najrenſcho wuhotowana hwjeſdarnja (aſtronomiſka wjeża) je ta w Półtawje w južnornſkej provinzy Ukrajnje. Wona je mennjży w ſwojim ſałožku tak ſaßadżena a hewak pſchiſprawnje wobhrodżena, ſo żane ſwonkowne ſatſchaßnenja ſemje aſtronomiſkim wobkedżbowanjam niczo ſchkodżicz nemóżeja.

*** Jedyn ſ najßlawniſchich hwjeſdarjow (aſtronomow) njetſiſcheho cžaßa je profeſſor Dr. Mädler w Dorpacze w Rußowſkej. Wón bje predy na hwjeſdarni Barlinje a je pecza najpredy krawz był.

† Pola Zwickawy w Sakſkej ßu w ljecze 1834 170 džełaczerjow kamentne wuhło ryli a 400000 zentnarjow wuhła na ßwjetło wuſpjechowali. Njetk džełaja ßo tam ſ wjazy hacz 5000 hewerjemi a wudżełkaja ßo tam kóżde ljeto na 9 millionow zentnarjow wuhła.

† W Żitawje padże 16. mjerza nedaloko dwórniſcheza džełaczeŕ Kunza 12 łóhżi wyßoko do zyhelniczej pezy delje, rosraſy ßebi hłowu a bje na mjeſcze morwy.

† W Dreżdżanach je 17. mjerza M. Ziller, archidiakon pſchi kſchiżnej zyrkwi, po 43 ljetnym ſaſtojnſtwje wumrek.

* W Lipſku na póſcze ßu w nozy wot 16./17. mjerza paduſchi njekotre blidowe kaſchcze pſchełamali a ſ nich njekotre ſta toler penes krauyli.

‡‡ Dżeń 13. mjerza jjedżeſche ryczerkubleŕſki najemk ſ Pfaffrody ſe ſwojej żonu ſ mjeſtaczka Sajdy, hdżeż bje na balje był, domoj. Ssanje ßo jduży po pucžu ſwróczichu a najemkowa wulecza ſe ßankow tak ſtraſchnje wo jedyn ſchtom, ſo na mjeſcze morwa woſta.

† Nedaloko Pawshajna bu 14. mjerza 60 ljetny kubleŕ Gartnaŕ ſ Ruppendorfa na poli we hłubokim ßnjehu ſmerſneny namakany. Bje ßo ſ Dippoldiswaldy dom wróczíwſchi w ßnjeży tſjazy woſtał.

(§) Se faſtupenjom „naljecza“ (20. mjerza) je też woprawdże naljecžo pſchiſchło. Sſłónczko poczina renje wohrewacz, miliſche wjetry poduwaja, ßnjeh ßo wſchudżom ſchkrjeja a je ſo na polach hižom khjetro jara ſhubił. Schkórzy hwiſdaja a ſchkowronczki poczinaja fiſolicz!

** Na univerſicze w Lipſku budżeja w ljetnym półljecze 1860 runc 100 profeſſorow a dozentow (12 w theologiſkej, 18 w juriſtiſkej, 28 w mediziniſkej a 42 w philoſophiſkej fakulcze) pſchednoſchowacz a wucžicz. Kollegia ßo 16. haperleje ſapoczmu a ſkónczja ßo najpoſdžiſcho 20. auguſta.

*** W Leisnigu ßu kommunalgardu roſpuſchczili.

† We Veronje ßu pſched krótkim jeneho rałuſteho wyſchka wot geniekorpſa ſatſjelili, dokeż bje pſchepokaſany, ſo bje plan wot twerdżiſny nepſchecželej pſcheradżił był.

(?) W Gotha je ßo pſched krótkim prynzeſſyna ſ Hohenlohe ſe ſwojim wucžerjom, piſaneŕjom Laucheŕ, na wſchje ſaryczje a ſadżjewki ſwojich pſchecželow nekedżbowawſchi, woženika a wot proteſtantſkeho a katholſkeho duchownecho ſwjerowacz dała.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Jara wažne praſchenczko łych ſa tebe mjeł!

Mots Tunka. Jow ſ nim!

H. D. Ssy ty mój pſchecžel abo nepſchecžel; wuhraj barbu, ſo cže ſpóſnaju! Ssy ty ſa knota abo pſchecžiwo knotej?

M. T. Pomału wujo! ta wjeż chże derje rosmyßlena bycz. Tola ja ßo bórſy dopomnju: Mózemoj tu, byrnje wſchelako ßudżikoj, tola pſchecželej woſtacz.

H. D. Kak to?

M. T. Ssy-li ty ſa knota a kupujeſch-li knoty, ja pak pſchecžiwo knotej; dha netrebam je ſabiwacz, ale jenoż tebi pſchedacz.

H. D. Ja ßo hiſchcze na druhi ßrjedk dopomnju, kiż mohł wſchitkim ſwadam w nowinach kóncz cžiniez.

M. T. Swjeriſch ßebi, wobej ßebi pſchecžiwnej ſtronje ſjednacz?

H. D. Haj, a to ſ tymle tunim rzeptom. Schtóż je ſa knota a jeho pſchiſporenje, noſch jemu jjedż na ſwoje leżomnoſcze; ſchtóż pak pſchecžiwo knotej, tón wußadżej

ßwoju zyku kuku, ßwoje zyke polo a t. d. ſ tolſtymi ſchtyrirožknymi kamenjemi, kotrež knot pſchetoczicz ani ſworkacz nemože.

M. T. Ty ßy tójſchto mudriſchi dyžli ja! Neby dha mi też prajicz chzoł, kak ßo ßkowo „knot“ piſche, ſ wulkim abo małym „k“? Hdyž tónle pacholk w nowinach ßadu abo hrónczko neſapoczne, pißaja jeho ſ małym prjenim pißmikom; w ſchuli pak ßym jeho ſ wulkim pißak.

H. D. Ja ßym ßo ſa tym w Redakzii praſchak a ſhonił, ſa jenicżzy Njemzy knotej a druhim wjezownikam (Hauptwort) czeſcz wulkeho pißmika wopokaſuja.

M. T. Ale, mój Hanßo! mi ßo tola tak ſda, jako bychu Njemzy bóle hubu wocżineli, hdżež tajki „Hauptwort“ pſchindże.

H. D. Tu njetk hinaſcheje rady newjem, hacż ſo dyrbiſch jim ßwjeru na hubu hladacż!

H. D. Ssy te nowe „honacże“ na rumowe ßudy we Kamenej widżał?

M. T. Haj wóndy ßo pſches mjeſto weſechu; ale k „ſatykanju“ ßudow ßo mi trochu dołhe a kónczojte ſdachu.

H. D. Ssnadż ſhonimoj, kak ßu pomhake!

Spěwy.

Wróć so zaso Sulamitha,
Přiúdż a wróć so k Jezusej!
Za tebje wón wjele wusta,
Přela swoju Bożu krej.
Za tebje wón k smjerći dóúdże,
Za tebje hač do hele;
Z dobyćom z toh' rowa wuńdże:
Smjerć je póžrjeł na wěčne!

Ľubosć Boża želnje żada
Zabłudżenoh' hrěšnika;
Wona srudnje za nim hlada,
Hdyż wón dże puć skaženja,
Jezus swoje hnadne ruki
Za wšitkich won wupřestrje;
Najhórkiši khelch wón wupi,
Našu winu njeseše.

Hłós, kiž wšitkich k njebju wola,
Klinči k nam prawj' luboznje
Z teho evangeliona:
Hdżež Bóh hnadu poskići.
Hnadne dny we hnadnym času,
Ach! nejsu dosć k waženju.
Štóž so hotwje k Božom' kwasu,
Wozmje sej je na kedżbu.

Z płakanjom ty hrěšna duša
Wróć so we tych hnadnych dujach;
A dźi prječ z toh' błudnoh' puća,
Wopomń wšak tón wulki strach.
Podarmo nej' Bóh knjez wołał
Tebje k swojej wječeri,
Přez Khrysta wšo přihotował,
Štož ći służi k zbóżnosći.

Duż so wjesel Sulamitha,
To wšo k twojom' zbożu stej';
Wěčna zbóżnosć je ći wěsta,
Hdyż so podaš Jezusej.
Budżešli 'mu swěrna wostać
Hač do swojoh' skóńčenja:
Krónu česće budżeš dostać
W syłach wěčnoh' wjesela.

Handrij Běrka.

Nawěštnik.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantijſki fond: 16½ millionow ſchjeßnakow rakuſk. pen.

Wotdżjelenje ſa ſawjeſczenje żiwenja.

Na te po tabelli 2a ſwobdżjelenjom ſawjeſczenych na dobytku (potajkim na wſajimnoſcz) wuſtajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre reſultat

wot 43¾ % ſapłaczeneje prämije per 1858
wot 49½ % ſapłaczeneje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedżonne, pomenſchuja ßo pſches to wulzy jara a może ßo teho dla tajkim, kiž chzedża ſawjeſczowacz dacz, traż ljedom ljepſche wobdżjelenje poſkiczowacz. K podawanju unſuych formularow, każ też potrjebneje rosprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura rady ſwěluiwa. — Też wot njekotrych ljet naprawene **Tontinſke ſawjeſczenje**, kiž jara żiwy pſchipad namkuje, ſaßłuži woßebiteho poruczenja.

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoſchczu.

Nowe rigaſke a pernawſke krónſke lane ſymjo k' wuſſywej

poruczja w Budyſchinje

J. G. Richter
na mjaßnym torhoſchczu.

Wſchitkim ſwojim dobrym pſcheczelam a pſcheczelnizam dawam ſ tutym najpodwólniſcho k nawedżenju, ſo budu wot rjaneho a dobreho

„Rigaſkeho mórſkeho laneho ſymenja,"

każ je ſo toßame hižom huſto pola me kupowako, ſaßo wulku quantitätu w prjenej pokojzy mjeßaza haperleje do komißie doſtacz a kotrež chzu, ſo bych rucze ſ nim runowal, w tunach, każ tež po menſchich dżjelbach, zylje tunjo pſchedawacz.

W Budyſchinje.

J. G. F. Uieckſch,
na ſerbſkej haßy k dwjemaj móromaj.

Wot ſnateho, nanajwuberniſcheho

„runklizoweho ſymenja"

doſtanu k naljetnym wnßywam ſaßo quantitätu do komißie, ſchtož ſwojim dotalnym muohim woteberarjam najpodwolniſcho woſſewjam.

W Budyſchinje.

J. G. F. Uieckſch,
na ſerbſkej haßy k dwjemaj móromaj.

Ssuſchene drożdże,

kiż ſu wot wſchitkich, kotſiż ſu hdy wote mne żane mjeli, jako zylje wuberuje mózne pſchipóſnate, poruczam ſtajnje zyle czerſtwe.

W Budyſchinje, na ſerbſkej haßy k dwjemaj móromaj. **J. G. F. Nieſch.**

Ssuche drożdże,

pſchi wubernych mozach hibanja, poruczа

A. B. Pannach,
na lawſkej haßy.

Mjeſtna k twarenju

ſ polom, po 3—10 kórzow wulkim, na požadanje tež ſ hiſchcze wetſchim, chze podpißany na płaczenja ſamożitych ludži pſchedawacz. Potym hacz je, móże pokojza kupnych penes na nimi ſtejo woſtacz.

Ryczerkubło w Sarjeczu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedler.

We Laſu je duſchna khjeża ſ 2 iſtwómaj a ſe ſadowej ſahrodu a bjertelom pola na pſchedań. Wſcho dalſche pola Jähnricha, knez. mjeſcherja.

Jena liſtownja (brieftaſcha), w kotrejż ſo 6 toler penes a wſchelake quittunki namakachu, bu ſandżenu ſobotu, 17. t. m., pola pſchekupza Mießnarja abo hacz k pekarej Nowakej w rózowej haßy w Budyſchinje ſhubena. Sprawny namakar chzył ju ſa **2 toler myta** we wudawarni Serbsk. Nowinow wotedacz.

Maćica Serbska.

Srjedu po jutrach, dżeń 11. haperleje, zmeje Maćica Serbska swoju lětušu hłownu zhromadźiznu w hosćeńcu k złotej krónje tudy. Započatk w 2 hodź. Dżeński porjad: 1) Rozprawy wo skutkowanju M. S. wot zastojnikow; 2) Rozprawy wo dźěławosći wotrjadow; 3) Namjety. — Wšitke sobustawy so należnje k temu přeprošuja. Wubjerk M. S.

Pomjatnik Maćicy Serbskeje budże srjedu po jutrach wot ranja w „krónje." Sobustawy M. S. so napominaja k zapisowanju swojeho hesła, wšelakich hrónčkow abo krótkeho žiwjenjopisa.

Sekretarstwo M. S.

Měsačneho Přidawka čisło 1. wot 1858 so za 1 nsl. zaso kupuje we wudawarni S. Nowin.

Přirodospytna sekcia M. S. zmeje dżensa za tydżeń, 31. měrca, popołdnju w dwěmaj hodźinomaj w hosćeńcu k złotej krónje posedżenje.

Fiedler, pismawjedżer.

Wosſewenje.

Dżiwoczanſke ſerbſke ev. luth. miſſionſke towarſtwo ſmjeje pſchichodny czichi pjatk ton 6. haperleje popołnju tſjoch ſhromadżiſnu. Pjetr Młonk, pißmawdżer.

Njeſchto exemplarow

Pſchedżenaka, protyki ſa Sserbow

na l. 1860 je hiſchcze na pſchedań pola **Ssmolerja**, w partijach pola pſchekupza **Jakuba.**

Dżenża rano ſweßeli naju Bóh luby knes pſches narod czerſtweho ſynka.

W Budyſchinje, 18. mjerza 1860.

Robert Klemm,
Amalia Klemmowa,
rodż. Wehlowna.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
10. měrca 1860.

Dowoz: 1630 kórcow.	Płaćizna w přerěčzku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na börsy, najwyšša			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np
Pšeńca	5	20	—	4	20	—	5	15	—	5	22	5	5	12	5
Rožka	4	10	—	4	—	—	4	5	—	4	10	—	—	—	—
Jeczmen	3	5	—	3	—	—	3	2	5	3	7	5	3	2	5
Wowß	2	10	—	1	25	—	2	5	—	2	15	—	2	7	5
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	25	—	4	25	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Njepik	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	28	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ſłomy	5	15	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ſyna	—	22	5	—	—	—	—	—	—	—	22	5	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleř.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 13. **31. měrca.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Lipiča. Z Wulkeho Dažina. Z Klukša a Lichanja. Z Huski. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Serbske pismowstwo. — Za dom a hospodaŕstwo. — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Spěwy. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Nowy zivilny sakoń sa Saksku a thüringske a anhaltske kraje bu wóndanjo prjeni krócz w shromadźisnje wotpoßłanych kommissarow se spomnenych krajow pschecźitany. Wón je pecza krótschi a srosemliwischi hacz dotalny. Njekotre ßobustawy komissije ßu wot naschеho krala rjady dostałe. — Krónprynz Albert je 27. t. m. w Budyschinje na pruhowanju podwyschkow pobył.

Pruska. Ssejm, kiž tež tón tydźeń niczo wulke dowucźinił neje, smjeje wot jutsischeho prósniny; po jutrach pak ßo saßo seńdźe a wostane hacz do ßwjatkow hischcze hromadźe. — W Pruskej sałoźi ßo najskerje w krótkim ministerstwo sa marinu abo namórske łódźstwo. — Pruska neje pschisanknenje Savoyskeje hischcze pschiposnała. Wona dyrbi tak derje kaž druhe wulkomozy na wscho pschihotowana bycz, teho dla twori w tu khwilu 8 nowych jjesduiskich regimentow.

Rakuska. Rakuska menuje pschisanknenje ßredźnoitalskich krajow sjawne słamanje pschißlubenjow we zürichskim mjerje a nochze teho dla ßwojeho póßłanza, kiž bje jako tajki wuswoleny, do Turina poßłacz. — Nowa pożczonka bu 24. mjerza wupißana. Wona wunoscha 200 millionow schjeßnakow w kruchach po 500 schjeßnakach a powoluje 5 wote sta. Kóžde poł ljeta ßo njeschto akziow wuloßuje. Najwetschi dobytk je 300000, najmeńschi 600 schjeßnakow. Peczina podpißaneje summy móže ßo we snatej narodnej pożczonzy (National-Anleihe) stacz. — W Peschcze (we Wuherskej) tola hischcze prawy mjer neje. Schtudźenczi prawa maja teho dla k jutram schjescz nedźel prósniny. — W krótkim chze knežerstwo wustawy sa jenotliwe ßwoje kraja wosjewicz a shromadźenje stawow (ßejm) wupißacz. — Rakuska nochze dre ßo pschisanknenju Savoyskeje speczowacz; wona je pißmo ministra Thouvenela do wjedomnoscze wsała, ale dalische tajke kroczele ßebi sakasała. — We Veneziskej postaji ßo wobkedźbowanski korps. We Veronje bu nowe sapschißahanstwo (Verschwörung) wotkryte, kiž sa sbjeżk dźjeła.

Italska Sardinski kral je proklamaziu sa ßredźnoitalske kraje hižom wudał, w kotrejž ßebi pschikhilnoscz tychßamych žada. — Do Toskanskeje je njeschto łódźi se sardinskimi wojakami wotjjeło. — Prjenje franzowske bataillony (sardinske ßu sdźjela wuczahnyłe) ßu 25. t. m. na dompuczu s Lombardskeje hižom do Savoyskeje saczahnyłe. — Małe weŕchowstwo Monaco (dotal wot Sardinskeje wobdate) pschipane tež Franzowskej. Weŕch dostane kóžde ljeto 200,000 nórtow renty. — W mjescze Nizza (pschi ßredźnokrajnym morju), kotrež dyrbi kaž Savoyska k Franzowskej pschińcz, je wele nespokojnych s tym; teho dla je ßo psched mjestom hižom jena franzowska wójnska łódź pokasała. — Neapelski kral chze bamužowy kraj wobßadźicz pomhacz: drusy praja, so tam Franzowsojo wostanu a wscho ßami wobßadźa. — Prynz Carignan je sa namjestnika sardinskeho krala w Toskanskej postajeny.

Šwajcaŕska. Speczowanje bundesratha pschecźiwo pschisanknenju Savoyskeje k Franzowskej (mnosy chzedźa radscho k Schwajzarskej) ßo neje poradźiło. General Dufour je w Parisu wot ministra jeno ßlubenje dostał, so Franzowska połnózny dźjel Savoyskeje, tak menowane neutralne krajiny s wojakami newobßadźi a newobtwerdźi. Ale to ßu jeniczzy ßlubenja! — Hdyž bje ßo shoniło, so je 600 Franzowsow hižom do Annecy'a pschischło, je „Bundesrath" w Bernje wobsanknył, ßwojich wojakow hromadu sczahnycz, a tež snowa w Parisu a Turinu žadacz, so dyrbi w Savoyskej pschi starym wostacz, doniž so Schwajzarska na kongreßu wulkomozow, hdźež chze tež ßobu hłoßowacz, nedowoli!

Francowska. Napoleon je datal tsi hłowne saßady, po kotrychž wón sußodne kraje ßebi bere, wunamakał; wone rjekaja: 1. wothłoßowanje luda, t. r. hdyž lud s dotalnym knežerjom spokojny neje, wuswoli druheho, s kotrymž je s najmeńscha Napoleon spokojnischi; 2. wotstupenje psches knežerja ßameho, kiž ßmje pecza ßamowólnje (Viktor Emmanuel chze ßo swokomneje formy dla hischcze na turinskim ßejmje praschecz!) kruchi ßwojeho kraja wotstupicz; 3. wupytanje pschiro-

dženych abo naturſkich meſow, ſchtož wón ſam na dwoje waſchnje wukkaduje, pak hlada kraje ſjenoczicz po narodnoſczi (n. pſch. Savoyardow chze mjecz, dokelž ſu po narodnoſczi Franzowſojo) pak po horach a rjekach, kotrež ſu ſa Napoleona I. Franzowſku wobmeſowale. Kaž je ſe wſcheho widżecz, ma wón hiſchcze ſchjeroke polo k ſwojej dżiwakawoſczi a dobru wolu k wójnje, jeliſo dołho pſchi żiwenju woſtane. — Savoyſku deputaziu je Napoleon jara pſcheczelnje pſchijał a ji też ſlubił, ſo w lječżje jich doma wopyta. — Marſchall Canrobert je kommando nad wojakami w ljehwje pola Chalonsa na ſo wſak. — S zyła je wſchudżom pſchihotowanje k wójnje widżecz.

Jendźelska. Jendźelſke nowiny ſjawnje powedaja, ſa Napoleon neje wjazy pſcheczel Jendźelſkeje. Tola boja ſo woni, nepſcheczelſtwo ſ nim ſapoczecz. Woni nochzedża też ſ jeho nepſcheczelcemi dżerżecz.

Španiska. Pſchi ſbożomnym pokroczowanju na droſy k Tangeru ſu Schpanenjo na khwilu ſ Maurami pſchimjer (Waffenſtillſtand) ſczinili.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 29. měrca 1860. Tak runje ſłyſchimy tudy, ſo ſu dżenſa rano w Czichonzach na knežim dworje w hnójnej jami pſchi hrodże, jako ju prózujachu, pſched krótkim porodżene morwe dżjeczatko namakali Kneža kucharka je ſo też hižom wuſnała, ſo je to ſamo wot neje.

Z Budyšina. Na naſchim krajnoſtawſkim ſeminaru ſu w bjehu poſłeneju tydżenjom ſczjehowazy ſeminariſtojo kundidatiſke pruhowanje wotpołożili a po wobſtaczu teho ſameho kandidaturu wuczerſtwa doſtali: Julius Gruhl ſ Gelenaua; Hugo Gruſcha ſ Noweho Mjeſta pola Stolpna; Ota Rada ſ Rakez; Gottlieb Tannert ſe Seifhennersdorfa; Ernſt Häuſch ſ Groß-hennersdorfa; Ernſt Winkler ſ Neukallenberga pola Schjerachowa; Korla Opitz ſ Jaſonzy; Ernſt Bjetnar ſe Stróże pola Hucziny (Sserb); Jan Mudry ſ Minakała (Sserb); Jan Schuſter ſ Kaßowa (Sserb); Auguſt Fritſcha ſ Wulkeho Dažina (Sserb); Theodor Kretſchmar ſ Wosporka; Auguſt Lehmann ſ Jaſonzy; Guſtav Kanig ſ Rachlowa (Sserb); Jan Nowak ſ Noweje Wßy pola Klukſcha (Sserb); Korla Schiller ſe Žitawy; Julius Kleint ſ Reichenaua; Guſtav Hollack ſe Žitawy a Korla Hermann ſ Krósławy. F.

Z Lubija. Dżeń 15. t. mjeßaza mjejachu w ketliſkej woßadżi wulki pohreb. 11. t. mjeß. bje menujzy kneni C. Połdrakowa nad Kundraczizami, rodż. Schołcziz ſ wulkeho mkyna w Budyſchinje, teho dla Sserbowka, we cżichim ſpanju, 51 ljet ſtara, wumrěła. Na 50 woſow a wulka ſyła pjeſchich ju wulzy żarowajo pſchewodżachu, pſchetož wona nebje jenož ſwjerna a luboſna mandżelſka a macz, ale woßebje wulka pſcheczelniza khudżiny. Niż jenož ſo buchu kóżde hody wele khudych ſ draſtu, wobuczom atd. ſweßeleni, ale wona też huſto domy a hjety khorych, khudych, nedżelniczow, ſrudżenych a neſbożomnych wopytowaſche a bje jim ſe ſwojim lubowanym kn. mandżelſkim bliſko ſ pomozu a ſ troſchtom.

Sa dwje nedżeli po jutrach budże ſo pſches kn. kantora Kloſa we Lubiſkej ſerbſkej zyrkwi oratorium „Stwórba" wot Joſepha Haydena ſ pſchewodżenjom ſylneje hudżby ſpjewacz.

Z Lubija, 27. měrca. Wczera wecżor w 11. hodżin. wudyri w brózni bura Sajdela we Hennersdorfje woheń a pſchewobroczi wſchitke twarenja ſ wele żitom, lenom, ſłomu a druheje bohateje nadoby do popeła. Jenož ſkót bu ſe żałoſtnych płómenjow wumóty.

Z Lipiča, 21. mjerza. Wczera ſta ſo pola nas ſrudny podawk. Menujzy młoda Preczowa bjeſche k ſwojej ſotſzje do Weßela na wopytanje ſchła a ſwoje njehdże 1½ ljeta ſtare dżjeczko doma pod wobkedżbowanjom wowki woſtajiła. Pſched weczorom poda ſo wowka na krótki czaſ do hródże a woſtaji to dżjeczo we jſtwje, hdżež też dóńza naparenego polecza ſtejeſche. Hdyż ſo ſaſo nuts wróczi, namaka to dżjeczo we tej dónzy leżo a khjetro woparene; a hacz runje bu wſcha mózna pomoz nałożena, dyrbeſche to ſamo naſajtra pod wulkimi boloſczemi wumrecz. — Starſchi, hejſo macże ſwoje dżjeczi lubo, newoſtajcze je żenje newobkedżbowane!

Z Wulkeho Dažina, 21. měrca. Też pola nas bje jara wulki ſnjeh, woßebje we naſchich horach, hdżež hiſchcze je. Pucze dyrbjachu huſto 4—6 lóhcze hłuboko wußypane bycz; njekotre hakle ſo wußypacz nehodżachu. Hacz runjež njekotre dny czopłe ſłónczko ſwjeczi, dha ſo ſnjeh tola jara po małym ſhubjuje. Hiſchczen wczera po wßy ſanki dżjechu. Schkórzy ſo pokaſuja, ale ſchkowronczki hiſchcze niz. W nozy hiſchcze pſchezy merſne. Dla drewa ſebi njekotryżkulkiż czopłotu a naljeczo pſcheje.

Z Klukša a Lichanja. Dżeńſ pſched tydżenjom je naſch knes ſ Watzdorf, 58 ljet ſtary, na ſwojim kubli w Schönfeldże w Hornej Schleſkej na khoroſcz karbunkela wumrek.

Z Huski. Twar naſcheje ſchulje, na kotryż pſched tydżenjom ſpomnichmy, je ſo, kaž ſłyſchimy, ſandżenu pondżelu w teho dla tudy wotdżerżanej termii mureriſkemu miſchtrej Seidlerej ſ Budyſchina, kiż ſebi najmene ſa njón żadaſche, ſa 3180 tol. k wuwedżenju do akkorda dał a dyrbi na Michała hotowy bycz.

Dopisy.

Z Prahi, 21. měrca 1860. Pondżelu 5. m. czehneſche żidowſke poſłanſtwo ſ dżakami do Wina. —

W Czechach wuczinjachu 1858 wschitke dawki 42,289,360 schjeßnakow; ſ tutych je 13,993,393 fl. nepoßrjednych (direkt) a 28,295,967 fl. poßrjednych (redirekt), a to 3,924,091 fl. ſe zła 15,785 fl. ſe ßele, 7,782,055 ſ tobaka, 1,424,750 fl. ſe ſchtemplow, 2,905,449 fl. ſ prawiſniſkich taxow, 130,051 ſ druhich taxow, 1,744,653 ſ lotterije, 1,671,100 fl. ſ poſtow, a 613,824 fl. ſ drózhnych penes (Mauthgeld). — We Starym Zetliſchu ßu ſchtyrjo bratſa, wſchitzy rjeſnikojo, a bohaczi a wſchitzy pſches 50 ljet woženeni; tola nejßu ßwoje ſkote kwaßy ßwecżili, dokelż ßo we tamnej krajinje wjeri, ſo ßo po ſkotym kwaßu borſy wumre. — Pondżelu 12. m. buſchtaj na prażſkich ſkoczazych wikach dwaj pjeknej kormenkaj pſchedatej: ßwinjatko bjeſche 800 puntow a wółk 1600 puntow czeżki. — Hacż do 4 mjerza roſchjeri ßo ßkótny mór tak, ſo je we 4 wokreßach ſ 48 mjeſtnami ſe 7740 howjadłow 284 ſkoczatow ſkhroriło; ſ tutych buchu 3 wuljekowane, 144 padnychu, 147 buchu dorażene. — W Pilſnje bu we ſandżeunym ljecze 60,000 ejmarjow „pilſenſkeho" piwa warene, tola czitach, ſo ßo w Czechach ßamych wjeſcze wetſcha liczba tajkeho piwa pije a płaczi; ſchto khumſchty wſcho nedokoneja! Wóudanjo bu w Prahy na żeleſnizy 1500 fl. ſajatych, kotrež chżyſche njechtó hako „ßljeboro" do Frankfurta wotpóßłacż; a to ſta ßo teho dla, dokelż ßo tak menowane „Scheidemünze," k kotrejż tež ſchjere ſchjeſtaczki ßluſcheja, ſ kraja ßłacż ueßmedża; tež wotpoßłać tutych penes bu ſajaty. — S zyła je tudy wulka penezna nuſa; mnohi nima ani kroſchka ani krejzarka a chże tola penezki wudawacż! Druhi ſaßo nima drobne, tak ſo ſa ßwoje ſchjeßnaki kupowacż nemóże, nechali nimale ſto khoprowych krejzarkow ſaßo wſacż; ßame ſchjere ſchjeſtaki, kotrež ßu pola Sserbow hiſcheże ſnate, ßu każ czeknene, haj, druhdy nejßu tež czeżke a wobczeżne khopraki dóſtacż. —

We Strakonizach mjeſeſche ßnadne paduchſtwo ſrudne ſczehki; proſcherſki hólczeż pſchiindże do piwarnje a wuhlada, ſo ßo njekajke jemu dotal neſnate peczwo na łubju noßy; kradny ßebi jene a jeho maczer ſwari doma poliwku ſ neho. Tola naſajtra rano bjeſche pachołk hižom morwy a macż ſ mlódſchimi dżjeczimi ſtraſchnje ſkhoreła. Peczwo bjeſche ſ jedom namjeſchane a ſa wulke mnyſche pſchihotowane.

Zboka mnohich směšnych a zrudnych żadnoſcow namakaš w Prazy też mnoho wopakich napisow: tak ma wěſty piwarc „Leżák-Keller;" leżak je češke mjeno za „Lagerbier;" wone zjenoſcenje pokaże, zo móża so čeſcina z němcinu derje znjeſć, jeno zo je dobra wola. Na filoſofiſkej fakulće maja poſłucharnje (Hörſaal) nowe napisy: „phylosophischer Hörsaal." Rjemjeſnicy dawaja sebi też sami wudma, każ tamny, kiž ma nad durjemi napisane: J. P., Handschuh und chirurgischer Bandagen-Verfertiger. — Towarſtwo ſpiſowaćelow pod mjenom „Arkadia" je knj. Kittla za předsydu, a knj. Mikowca za městopředsydu wuzwoliło. — Prof. theol. Dr. Fabian bu za tachanta pola „Wšěch Swjatych" w Prazy a prof. theol. Dr. Smutek za kapitulara tam wuzwoleny; knj. Leop. Zwonář je wučerſtwo na piſćelnej wučerni (Orgelſchule) złożił, zo mohł wſitke mocy k ſpiſanju češkeje hudźbneje encyklopædie nałożić. — Zaſłużbny basnik a ſpytowař ſtarożitnoſcow Wocel je wot danſkeho krala rjad Danebroga dostał. — Dr. J. Hanuš je we swojim „bajeſlownym kalendáři ſlovanſkym" wſitke swjedźenske wašnja Słowjanow, kotrež ma za pohanske, zhromadźił a a z druhimi ludźacymi porunał. — Kober a Markgraf chce „żiwjenjopis Jana Kollara" wudać, kotryż je tutón sławny spěwař „Slavy Dcery" sam ſpiſał. — Naš ſerbſki krajan knj. Michał Haška (z Kulowa) bu za rakuſkeho „Finanzwachkomiſſara druheje rjadownja" na morawſkoſlezskich pomjezach pomjenowany.

Ze Sankt-Petersburga, 21. měrca 1860. (Najſkerje je to mój poßleni dopiß ſ Petersbnrga, dokelż ßo drje njehdże ſa dwje nedżeli na dompucż podam.) — *Moja ruſka protyka mi pokaſuje, ſo je dżenßa ſapoczatk naljecża.* Hacż runje ja protyzy rad wjerju a mam czjiſchczane pſched ßobu leżo, ſo ßo njetko naljeczo ſapoczina, dha newjem tola, ſchto dyrbju tón krócż wjericż: pſchetoż tudy pſchi wſchitkim ſapoczatku naljecża hiſcheże wſchón ßwjet na ßanjach jjeſdżi a żanych druhich kwjetkow newuhladaſch, khiba tajkich, kotrež merſuenje na wokna płodżi. A k temu wſchemu je lód nimale dwaj łoheżej tolſty a ßujcha je ßo tejko nawałako, ſo ßo wſcha ſwjerina bliże k mjeſtam a wßam ſczahuje. Teho dla też żadyn dżiw neje, ſo ßu w tychle dnjach na bliſkich kupach, hdżeż Petersburgczenjo w ljecze na ßwojich dačżach bydła, khjetro wele welkow bjehacż widżeli. W Gatczinje a Oſtrowje ßu woni njeſchto ſkotu roſtorhali a rubili, ale ludżom nihdże bliſko nekhodża. S zyła ßo ludżo welkow tudy tak neboja, każ pola naß doma. Też pſched medwedżemi (barami), kotrež ßo woßebje we wokolnoſzi Petersburga namakaja, żadyn ſtrach nimaja. Wóndanjo widżach, kak jedyn iſwoſchczik dweju medwedżow na hród weſeſche, kotrejuż bje khjeżor tón ßamy dżeń na hontwje tſjelił.

Mjeſto neboh Roſtowzowa je njetko hrabja Panin pſchedßyda kommißije, kotraż ma wukupenje a woßwobodżenje leibeigenſkich (newolniſkich) burow pſchihotowacż. Dokelż bje wón ſa jara konſervativneho muża ſnaty a ßam njehdże 30,000 burow wobßedżi, dha bojachu ßo, ſo budże drje ſ tej zyłej wjezu klazacż poczecż. Ale tuta bojoſcż je nepotrebna była; pſchetoż hdyż je Roſtowzow horliwy ſa tu należnoſcż był, dha je Panin hiſcheże wele horliwiſchi, a kommißia je pod jeho pſchedßydſtwom tak dżjeława, ſo ßebi też nedżelſke a ßwjate dny wotpoczinka nepopſcheje. Ja wele ßobuſtawow tuteje kommißije ſnaju a woni mi powedachu, ſo ßu ſandżenu nedżelu popołnju wot jenceje hacż do peczich a potom weczor wot 9 hacż rano do 4 hodżinow ſhromadżeni byli. *Woni na tutym dnju wuradżowachu, hacż dyrbi*

gmejna ßamoſtatna woſtacz (kaž je to dotal była a pſches to Rußowſku po prawym we wſchjech neſbožach hromadu ſdžerža), a wobſanknychu, ſo dyrbi ßo wona zyle ßamoſtatuje ſarjadowacz a ſo ßmje ßo wyſchnoſcz jenoz tehdy do jeje naležnoſczow mjeſchecz, hdyž ju gmejna ßama k pomozy woła. Za ßym jich tajkeho mudreho wobſanknenja dla jara khwalik.

Hacz dotal bjech ßebi myßlik, ſo ßym jenicžki łužiſki Sserb w Petersburgu. Ale ſandženu nedželu mjejach to wulke weßele, ſo me dwaj młodaj ßerbſkaj remeßnikaj, bratraj Henſelaj ſ Pſchiwczicz wopytaſchtaj. S doma bjechu jimaj wo mni pißali a wonaj bjeſchtaj potom tež moje meno w tudomnych nowinach czitakoj a tak dołho ſa mnu ßledžikoj, hacz bjeſchtaj me namakakoj. Kajka bje to radoſcz ſa mne, ſo mózach ſaßo ßerbſki ryczecz, to mózecze ßebi myßlicz! Smolek.

Sudniske dopisy.

Saßudženaj buſchtaj A., wot wokreßneho ßuda w Lubiju 20. mjerza ßłužomny Matthej Krauſa ſ Mikowa, 26 ljet ſtary, dokelž bje w Maleczizach ßwojemu hoſpodarej ¼ kórza rožki kranył a ßwoje czeladne knižki falſchował, do 2 mjeßazow 2 nedžel 1 dnja jaſtwa; a B., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje 26. mjerza Jan Auguſt Bedrich Kolditz, predy polizajaŕ w garbaŕſkich wrotach, dla kranenja a podarmo ſpytaneho naſchtykanja k wopaczнemu ßwjedßenju do 5 nedžel jaſtwa.

Serbske pismowstwo.

Pſched krótkim ßu tele dobre ßerbſke knižki 1., Bjertlek ſta wužitkow wot wopiłſtwa; 2., Kſcheſzijanſke wopomnenje ßmerczе, a 3., Schto je wjerne kſcheſzijanſtwo po wuczbje Jeſom Khryſta a jeho japoſchtołow? we nowym (2.), wuporjedžanym wudawku wuſchke a pſchedawaja ßo njetko, prjene a druhe po 4 np., tſecze pak po 5 np. w Ssmolerjowej knihaŕni pſchi bohatych wrotach w Budyſchinje.

Za dom a hospodarstwo.

Ssrjedk, kak mózeſch rucze a bórſy wußnycz.

Rybuj ßebi czoło ſ hołej ruk khwilu a ſpar budże ßo bórſy namakacz.

Kruwy pſchi dejenju k ſmjeromſtejenju pſchineſcz.

Położ krowi do ſymneje wody wotunkany kruch płatu (hadreſchczo) do kſchiža: a wona budże ßo bóle ſmjerna ſadžerżecz, hacz hdyž by ſaſpinana a jimana była.

Wſchelake ſ rataŕſtwa a hajniſtwa.

W hollandſkimaj krajinomaj „Geldesland" a „Utrecht" ßo ljetnje 60000 zentnarjow tobaka naplahuje.

W ruſkej provinzy Jaraku ßo ljetuje 14 millionow poßleſchczow, kiž ßu mjeſto ſ perjom ſ lipowym łokami napelnene a natykane, ſhotuja a maja płaczisnu 3 millionow rubelow ßljebora. Jich dla ßo ljetnje 700,000—1,000,000 lipow puſchczeja.

Jendželſka wotwißowaſche pſched 8—10 ljetami w naſtupanju žita wot połnozneje Ameriki, wot kotrejž žito pſchipóßłane doſtawaſche. Njetk pak to wjazy neje, a móže njetk ßame njemſke kraje ſe žitom ſaſtaracz. Pſches to, ſo tam pſchi wußywanju žita wſchudžom drillmaſchiny nałožuja (žito drilluja), ßo ljetnje 900000 kórzow žita pſchi wußywje ſalutuje. Tež pola naß móhł ßo niekotry kórz nalutowacz a hinak nałożicz, chzyli ßo naſchi ratarjo na to nałożicz, ſo bychu mene huſte ßyli. Czim rjedczischi ßyw, czim bóle móże ßo žito penkowacz, tola ßo pſchi tym ßamo wot ßo roſemi, ſo mózeſch wot pola njeſchto žadacz a doczakacz. Wone ljepſchu ßłómu a czežſche ſorno pſchineße, bes tym ſo pſchi huſtym rosmetowanju ßymenja ßłóma w ſtwelzu ßłabſcha a menſche ſorna naroſtu. Pſchi nałoženju drillmaſchinow je ßyw ſtajny a hacz runje ßo na ſornach nalutnje, pſchindże jich tola tejko na rolu, kejkož je k dobrym žnjam nuſne. Potajkim je nałoženje tajkich maſchinow ratarjam k radženju. Tež ßu w krótkich ljetach ſapłaczene.

Kak huſto ßo w newjedomnoſczi mózne a dobre łuczne hnójniſchczo newužije?! Wele tyßaz czwizow mydliſnow ßo po płókanju precz linu a tola maja wone jara wele kali-natrona a dußykneje hnojazeje mozy, tak ſo ßu pornjo hnójnizy k hnojenju łukow jara dobre. Teho dla, ratarjo, doncß abo dowes mydliſny na ßwoju łuku abo ſahrodu, a wone dadża czi tam ßwoje dobre prozenty.

Po dróbnych wobliczenjach treba pecza kóžda mila ſakſkich żeleſnizow 10,000 kubiknych ſtopow drewa. Dżewecz dżeßaczinow (9/10) ßu na póddwena a jena dżeßaczina (1/10) je jako palne drewo k tepenju w lokomotivach liczena. A dokelž mózeja ßo njetk ſakſke żeleſnizy na 60 mil wobliczicz (ſakſko-czjeſka 5 mil, ſakſko-bajerſka 10 mil, lipſko-dreždżanſka 15 mil, ſchleſyſka a lubij-žitawſka 13 a chemnitz-rieſaſka 9 mil), dha wupokaże ßo jich ljetny potreb na drewje na 600,000 kubiknych ſtopow.

Shromadna wobſchjernoſcz ſakſkeho kraja wuczini po Boſowych ſtatiſtiſkich dopokaſach 832,152⅔ ackerow. Woſmemy njetk, ſo je zyły potreb palneho drewa w kraju dwójzy tak wulki hacz to, ſchtoż ßo na żeleſnizach pſchetrebra, dha był pecza zyły kraj w 40 ljetach wuprózneny. Kajke wuhlady ſa pſchichod! Pſchetoż tejko neje mózno, ſo by donaroſtko. A ſchtoż ſ wukraja nutspſchindże, nekryje potreb tež niz polnje. Teho dla

je nuſne, haj! wulzy jara nuſne, ſo wobßedźerjo leżomnoſczow, woßebje pak też wobßedźerjo burſkich leżomnoſczow ljepe, hač je ßo to hač dotal ſtało, na drewo dźerja, drewo ſe wſchej ßwjernoſczu plahuja a haja, tajke leżomnoſcze, kotrež ßu ſa drewo poſtajene, a druhe próſne kruchi (lada, brjohi, hórki atd.), kiž ßo hewak k niczemu druhemu nehodża, abo hewak żaneho druheho wužitka nedawaja, pjekuje a huſte ſ drewom wobßadźeja a ſo ßo ſ drewom — kiž w płaczišnje ljeto wot ljeta horje bije — ſzyła hoſpodarſzy lutuje. Runje tak nuſne je pak też, ſo ßo wſchudźom, hdźež jenoż ßo hodźi, ſa podſemſkim palnym materialom ßljedźi a pyta. Tam, hdźež werſchne a wonkomne ſnamenja jenoż njekak na brunizu pokaſuja, tam nech ßo ihróblje żana próza nelutuje, jeje tubycze połnje dopokaſacz. Po: Mk. w l. P.

⊙ Najwjeſczišchi a najtuniſchi ßrjedk, małe a wulke myſchje ſahanecz a moricz je tón, hdyż jim dróbnje roskrate a ſ muku poßypane hórke mandlje k żraczu daſch.

☾ Jedyn jendźelſki ratař radźi wſchitkim burſkim żonam abo hoſpoſam, ßwoje kruwy niz predy abo do napowanja abo picżedawanja, ale kóżdy ras po napowanju dejicz, dokelž potom wele wjazy mloka dawaja.

Přilopk.

⊙ Po powieſczach ſ New-Yorka je w loni 155,000 zuſnych wucżahowarjow do Ameriki pſchiczahnyło. To je pſchecżiwo predawſchim ljetam jara mało.

*** Khježor Joſeph II. wupraji ßo junu ſjawnje w jenej wukaſni wot 11. junia 1781 takle: „Kritiki, jenoż ſo żane hanerſke ſpißy nejßu, nech trechja tohoż chzedża, wot krajneho werchа hač k najnižſchemu, neßmjedża ſakaſane bycz, dokelž dyrbi kóżdemu wjernoſcz lubowazemu weßelje bycz, hdyż ta ßama też na tutym puczu k nemu dóńdże.“ —

⊙ Charakteriſtiſka ſa amerikanſke poczinki je tale powieſcz ſ Richmonda we Virginii: Kapitan Wnſcher, 75 ljet ſtary, bje pſched ßudniſtwom, ſo by roswjerowanje ßwojeje wnuczki wot jeje muża ryczniſzy wobſtarał. Poßlenſchi, ſ menom Clemens, bje ſe ßwojim bratrom pſchitomny. Hnjewnaj na teho dźjeda dla jeho ßwjedßenja wutſjeliſchtaj w ßudniſkej iſtwje ßwojej piſtoliji na nehо. Wón bu lóhko ſraneny, wucżeże pak też ßwój revolwer ſ kapſy a ſatſjeli tamneju dweju. Jedyn tſeczi Clemens wutſjeli pódla na jeneho wnuka teho kapitana, mißny jeho a bu wot tuteho wnuka na mjeſcze ſ tak menowanym „bowiejowym“ nożom ſakłóty. Tu leżachu czi tſjo bratſjo Clemenſojo morwi w ßudniſkej iſtwje. Roswjerowanje bje dokonjane.

[’.’] Se Žitawy (jene ſ najbohatſiſchich mjeſtow w Sakſkej) ſhonimy, ſo tam w tu khwilu 11000 tol. ſa khudych, 15000 tol. na ſjawne twarby a 16000 tol. ſa ſchulſke wjezy kóżde ljeto wudawaju, pſchi tym pak żane gmejnſke dawki wot mjeſchczanow neſbjeraja. To pak ſ teho pſchindże, ſo jim kóżde ljeto wupożczene kapitalje 26000 tol. danje a mjeſchczanſke leżomnoſcze a ljeßy a holje 38000 tol. dokhodow dawaja.

Paduch, kiž je w Lipſku na póſcze 500 tol. kranył, je tamniſchi liſtynoſcher Hilla był. Ssadżeny je ßebi we jaſtwi ſpytał żiły pſcherjeſnycz. Wón je ßo ßwojeho neſkutka doſpołnje wuſnał.

☹ W Starym Leiſnigu, Arraßu, Poltitzy a Wieſenthalje, kiž wſchitke ſchtyri hromadże pſchi Muldźje leża, ßu ßo wot nozy k 26. mjerzej zyrkej, 1 burſke kubło, 8 ſahrodniſkich żiwnoſczow, 7 khježow a farſke twarenja wotpaliłe.

Parołodźje na Łobju ſaßo hač do Lutomjerizow horje jjeſdża.

— W Lipſku je ßo w nozy k 24. mjerzej jedyn wojak (tſjelz) w kaſernje ſatſjelił.

Hans Depla a Mots Tunka.

Mots Tunka. Luhowſzy wotpaleni ßo w Njemſkich Nowinach wondanjo ſa te doſtate dary dźakowachu.

Haus Depla. Haj, ßym to czitał a je to khwalby hódne. Ale dźiwne ßo mi ſdaſche, ſo ßo Njemzam dźakowachu. Nejßu dha Sserbjo tam żane dary darili?

M. T. Tak wele hač ßym naſhonił, ßu tam Sserbjo drje wjazy nawdali, hač Njemzy.

H. D. Nó teho dla bych ßebi myßlił, ſo ßu czi Sserbjo też tak wele hódni, ßo by ßo jim też jako Sserbam ßerbſki dźak prajił!

M. T. Prawje maſch!!

Spěwy.

Kij w ruey a wěnušk na kłobucy dźe
Kraj wot kraja drohař a njezastanje,
Wón nawjedźa městow a někotru wjes,
Tam wostać pak nóchce, je dale so njesł.

Z nim přećelne holčo da do ryče so:
Budź rjenje nam witany pućowarjo,
Do wóčka jom' kuka a ruku jom' da;
Wón hlada pak cuzby a dale so ma.

Pod horu drje krasny wón widźi tam dom,
Jón pyšachu kwětki a lubozny štom.
Tam lubi so jemu, tam chce so jom' zdać,
Wón nima pak měra, chce dale so dać.

Nětk dokonjał zeńsku wón režu pak je
A wyšše wón drohańſtwo nastupnje,
Nětk steji při rowje a wohladnje so —
Jom žiwjenja zbože bě rozpłunyło.

Duž přećeljo serbscy a bjesadźinscy
Dha ważmy kraj wóteny, hdźež žiwi tu smy
A wjesela kwětku, kiž ducy nam kće,
Sej plećmy do wěnca, haj prjedy hač skhnje!

Temu, kohož nastupa.

(Pschidawk k „palenzowemu spjewej.")

O wopiłzo! ach czepetaj,
Dzi do ßo a ßo nakasaj,
Sso wobrocz pred hacž posdze je,
Hlaj ßmercz, tu s khwatom k tebi dze!
Schtóž wumre be wschej' pokuty,
Je do wjecznosczje shubeny!

O wbohi czlowcže, kak ßy ty
Tu na ßwjecze žno hubeny;
A to 'schcze tola niczo nej,
Ach pomyßl, pomyßl tola ßej,
Kak wele stów krócz hubenschi
Ty budzesch we tej wjecznosczi.

Hlaj s pjanym tudy na ßwjeczi
Žno nichtón duschny nerodzi;
Haj nichtón pjanoh' czloweka
Tež ženje rady nesetka;
Nje, kóždy, kotryž mudry je,
Jom' nasdala žno s pucza dze.

Tež nichtón joh' we pjanosczi
Rad do domu pschincz newidzi,
Hacž korczmař, hdyž wón wje, so wy
We móschni macze penesy,
A hdyž wón kroschik lubscho ma
Hacz duschu teho czloweka.

A mjenisch ty, so we nebju
S tym wopiłzom b'dze rodzicz schtó?
Nje, žadyn wopiłz sawjesczje
Tu sbóžnoscz dostacz nebudze,
Hdyž s czaßom nej' we žiwenju
Žno czinił wjernu pokutu.

Duž wrócz ßo, wbohi czlowecže,
Haj, wrócz ßo, pred' hacž posdze je;
Na puczu, po kotrymž njetk dzesch,
Ty do nebja nuts nepschindzesch:
To je wschak tón pucz schjeroki,
Kiž ma ßwój wukhod we heli!

Ach nepraj tola, so ty ßy
We tajkim zejchu rodzeny,
So dyrbisch pschezo palenz picz,
A nemóž'sch ßo joh' wostajicz;
Nje, to je skutk toh' satana,
Kiž tebe zylje w mozy ma.

Ty k Božom blidej nekhodzisch,
Tež kemschi niz, ßo nemodlisch,
A jeli bibliju tež masch,
Dha tola we nej neczitasch;
Ty radsjo metasch s kartami
Hacž so by czitał w bibliji.

Schtóž czertej jeno porsczik da,
Wón zyłu ruku bórsy ma;
A s tym 'schcze neje s pokojom,
Wón dze sa zyłym czlowekom,
A jeho predy nepuschczi
Hacž neje s nim tam we heli.

O! wopomń to, ja radzu czi,
Ty neb'dzesch wjecznje na ßwjeczi;
Sso wostaj teho palenza,
Wón wschak tež niczo nepomha,
Niz psche picze, niz psche symu,
Jich wele bes njoh' žiwi ßu.

Haj nepraj tola Bože dla,
So palenz w symje wohrjeła;
Kak husto je to k ßłyschenju,
So pjeni ludzo smersli ßu;
Haj pjany symy neczuje,
Ssu tež wschje stawy smersnene.

Tež nepraj: „Žanoh' czloweka
To tola niczo nestara,
Wschak nejßym k mojom' wopiłstwej
Wot nikoh' niczo žadał ßej." —
Ty budzesch ßnadz na stare dny
Ssej ßam a druhim wobczežny!

Schtóž s rosomom picz nemóže,
Njech radsjo žanoh' nepije;
A hdyž cze sawescz pytaja
Czi towarschojo palenza,
Dha na jich blady nepoß'chaj,
Nje, radsjo ßo jim wußmecz daj.

Nek sažlokanom' towarschej:
„Mój bratsje! mi to móžno nej
„Picz palenz pschezo s rosomom,
„Duž póńdu radsjo k ßwojim dom;
„Kak budza ßo czi weßelicz,
„Hdyž neb'du wjazy palenz picz."

O luby wbohi czlowecže!
Kak ma tón czert njetk weßelje,
So czjeło, duschu, wutrobu,
Ssy jemu podał k hrjeschenju.
Hlaj twoje czjeło, duscha staj
Wschak k Božom' templej stworenaj.

Hlaj Khrystus sa wschjech hrjeschnikow,
Haj tež sa wschitkich wopiłzow
Je sbóžnoscz dobył na kschizu;
Duž schtóž njetk czini pokutu
A poljepschuje žiwenje,
Sa teho hischcze hnada je.

Kak Boži ßwjeczi jandzeljo
We nebju maja weßelo,
Hdyž wopiłz w wjeřnej pokuczi
Sso k Božom' thrónej pschibliži
A wostaji ßo wopiłstwa,
Na kotrymž Bóh knes hrosnoscz ma.

Duž wopiłzo ßo nakasaj,
Pań lubom' Bohu k nohomaj!
Kak budze ßo czi dobro sdacz,
Hdyž ty tam junu budzesch stacz
Psched Božim ßudom po ßmerczi,
So wopiłstwa ßo wostaji.

Ty pak, o wótze na nebju,
Ssmil ßo na kóždym hrjeschniku,
Haj Khrysta krawnych ranow dla
Wsmi k hnadzi tež toh' wopiłza.
Ton ßwjaty duch tež roßwjecz jow
Wschjech kschesczijanskich pohanow. Pjetr Młonk.

Nawěštnik.

Warenja a viktualije na pschedań.

Cžesczenemu publikej Budyschina a wokolnoscze wosjewjam s tutym podwolnje, so ßym 27. t. m. moje klamy, w kotrychž mam warenja a viktualje na pschedań, w khježi kn. pschekupza Flanderki pschi mjaßnych hjetkach wotewrił.

W Budyschinje, 31. mjerza 1860.

Ferdinand Julius Heinrich.

Ssłanjowa aukzia.

Dżeń 10. haperleje t. l., jako tsecži dżeń jutrow, dyrbi ßo na Lichańskim revierje dżjelba ljeßneho ßłanja w loßach sa hotowe penesy a hnydomne sapłaczenje na pscheßadżowanje pschedawacz. — Kupzy maja ßo dopółdnja w 9 hodżinach na tak menowanej „baroschi" nutsnamakacz.

W Lichanju. **Schöna.**

Na tudomnej zyhelniczi ßu 100,000 tsjeschnych zyhelow wot wuberneje dobrosczje po 8 tol. 13 nßl. sa tyßaz na pschedań.

W Barczje, 28. mjerza 1860.

Wiedemann, wyschi hajnik.

☞ Podpißany s tutym wosjewja, so móža ßo jeho hnójne ßrjedki, jako:

hnójna ßel, kosczina, gnano a kalk

niz jenož na składże pschi dwórnischczu w Biskopizach, ale tež w herbskej grychczje we Wujesdże pschi Tuchorju pola W. Friebela dostawacz. Teho runja ßo tež zyłe fury a roswożowanja na skasanje wuwedu.

Hammermüller.

Kosczina (kosczaza muka).

Neßwaczidlski młyn porucza ßwój skład kosczinу abo kosczjazeje muki sa ljetusche naljetne wußywy k dobrocziwemu wobkedżbowanju.

Nowe rigaske a pernawske krónske lane ßymjo k wußywej

porucza w Budyschinje

J. G. Richter

na mjaßnym torhoschczu.

Wschitkim ßwojim dobrym pscheczelam a pscheczelnizam dawam s tutym najpodwólnischo k nawedżenju, so budu wot rjaneho a dobreho

„Rigaskeho mórskeho laneho ßymenja,"

kaž je ßo toßame hižom husto pola me kupowało, saßo wulku quantitätu w prjenej połojzy mjeßaza haperleje do komißie dostacz a kotrež chzu, so bych rucze s nim rumował, w tunach, kaž tež po meńschich dżjelbach, zylje tunjo pschedawacz. W Budyschinje.

J. G. F. Nieksch,

na ßerbskej haßy k dwjemaj móromaj.

Wot snateho, nanajwubernischeho

„runklizoweho ßymenja"

dostanu k naljetnym wußywam saßo quantitätu do komißie, schtož ßwojim dotalnym mnohim woteberarjam najpodwólnischo wosjewjam.

W Budyschinje.

J. G. F. Nieksch,

na ßerbskej haßy k dwjemaj móromaj.

Bjełohłowonzowe ßadżeńki.

13 kop bjełohłowonzowych ßadżeńkow je psches podpißaneho na pschedań.

W Neßwaczidlje, 27. mjerza 1860.

Pohlenk,

gmejnki prjódkstejer.

Ssuche drożdże

snateje, najwubernischeje dobroscze ßu stajnje k dostaczu pola **A. Stoscha.**

Ssuche drożdże

wot najwubernischeje mozy hibanja porucza wot dżenßa ßem stajnje nowe **C. A. Lehmann,**

na snutskomnej lawskej haßy.

Ssuschene drożdże,

kiž ßu wot wschitkich, kotsiž ßu hdy wote mne žane mjeli, jako zylje wubernje mózne pschipósnate, poruczam stajnje zyle czerstwe.

W Budyschinje, na ßerbskej haßy k dwjemaj móromaj. **J. G. F. Nieksch.**

Ssuche drożdże,

pschi wubernych mozach hibanja, porucza

A. B. Pannach,

na lawskej haßy.

Mjestna k twarenju

s polom, po 3—10 kórzow wulkim, na požadanje tež s hischcze wetschim, chze podpißany na płaczenja samożitych ludżi pschedawacz. Potym hacž je, móže połojza kupnych penes na nimi stejo wostacz.

Ryczerkubło w Saryczu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedler.

Wote mne dżjełane

draždżanske beńtuschki psche kurjaze woka

poskiczuja tak lohki, kaž wjeszje pomhazy ßrjedk k wotstronenju tuteje tak bolosneje cžwijle. W Draždżanach pschedawa je **jendżelska haptyka**, w Budyschini pak **brodowska haptyka.** **H. Werner.**

We Wulkim Welkowje cžißło 8 je jedyn psyk bruneje barby, kiž hakle je 2 ljecze stary, ale dobry wajchtar, na pschedań.

☞ Na knežim dworje w Delnej Kinje je hischcze njeschto treneho lenu na pschedań.

Stearinowa a mydłowa fabrika

F. G. Kleinſtücka w Drježdżanach

poruča k prjódkſtejazemu hermankej wyſche ſwojich już wukowanych fabrikatow hiſchcze najnaležniſcho

jara dobre **terpentinowe mydła,** à ℔ 30—50 np.;

wuberne, ſo jaſnuje ſwjećaze **ſtearinowe ſwjezy,** à pakežik 15 np.;

woſebne **ſemſko-worecho-wolijowe-, ſelaze-, olivowo-wolijowe-, mandlowe-, windſorſke-** a **kokoſowo-wolijowe** mydła;

jara woſebne **rózowe pomady** w tyſkach abo w ſchklenčzanych hornčzkach wot 7 np. — 6 nſl.;

wubernu **orangowu-** a **china-pomadu** w tyſkach a ſchklenčzanych hornčzkach wot 1—7 nſl.

Stejniſchčzo: Pola džiwadła, pſches firmu k ſpósnačzu.

Drewowa aukzia.

Wutoru, 10. haperleje, budža ſo na drewniſchčzach hermanczanſkeho a holeſchowſkeho reviera njehdže 300 khójnowych klózow a runje tak wele twarſkich klozow jenotliwje na pſcheſadžowanje pſchedawacz. Shromadženje je rano w 8 hodžinach w Kasperez korčmje w Pšowjach. Wumjenenja budža ſo predy aukzie woſjewecz. Schokta.

Nowe rigaſke a pernauſke lane ſymja

doſta we woſebitej dobroſczi **Herrmann Danckhoff,** na ſerbſkej haſy.

Sſuche droždže

ſu czerſtwe a mózne k doſtaczu pola

Herrmann Danckhoff.

Großowe

broſtkaramellje

najljepſchi ſrjedk k wotſtronenju kaſchela a k położenju dychanja, kaž tež k ſwarnowanju pſche dybawoſczu pſchi ſaſymnenju w ſymnym czaſu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcz w hrodowſkej haptyzy kneſa M. Jäßinga kózdy czaſ na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Spiritus, palenz, materialne twory a zygarry pſchedawa dobre a tunje Ludwig Eccius, pſchi kaſerni.

We Meſchizach budže ſahrodniſka žiwnoſz, czišło 27., ſ 5 akrami a 44 Q.-prutami pola, ſ 1 akerom a 143 Q.-prutami ſahrody a łuki a ſ 3 akerami ljeſa, ſ njeſchto ſtejazym drewom a ſe 126,14 dawſkimi jenoſczemi napokožena, 18. haperleje dopołdnja 9 hodžinach ſe ſwobodneje ruki na pſcheſadžowanje pſchedawana. Wſcho daliſche je pola weßneho rychtarja tam k naſhonenju.

Wuczomnik czaßnikarſtwa ßo pyta.

Dyſchny a pjekny ſerbſki hólczej ſ kraja może czaßnikarſtwy nawuknyčz pola A. Schokty na mjaßowym torhoſchču w khježi kneſa Bürgerja.

Młody czlowek ſamožitych ſtarſchich ßo do jenych tudomnych pſchekupſkich khlamow ſa wuczomnika pyta. — Hdže? je k naſhonenju w expedizii tutych Nowin.

Maćica Serbska.

Srjedu po jutrach, dżeń 11. haperleje, zmeje Maćica Serbska swoju lětušu hłownu zhromadźiznu w hosćeńcu k złótej krónje tudy. Započatk w 2 hodź. Dżeński porjad: 1) Rozprawy wo skutkowanju M. S. wot zastojnikow; 2) Rozprawy wo dźěławosći wotrjadow; 3) Namjety. — Wšitke sobustawy so należnje k temu přeprošuja. Wubjerk M. S.

Pomjatnik Maćicy Serbskeje budže srjedu po jutrach wot ranja w „krónje.“ Sobustawy M. S. so napominaja k zapisowanju swojeho hesła, wšelakich hrónčkow abo krótkeho žiwjenjopisa.

Sekretarstwo M. S.

Měsačneho Přidawka čisło 1. wot 1858 so za 1 nsl. zaso kupuje we wudawarni S. Nowin.

Jeli chzył schtó sćěchowaze serbske knihi, jako:

1) „Conr. Rügerowu postillu,“
2) „Joach. Lütkemannowe predy woptanje božeje dobroty,“
3) „J. Albrechta Bengela schjesćdźesać wutrobne rycžje“

pschedacz, tón nech to we wudawarni Serbsk. Now. sjewi.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje

10. měrca 1860.

Dowoz: 2241 kórcow.	Płaćizna w přerězku na wikach, wyšša.			nižša.			srjedźna			na börsy, najwyšša			najnižša.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńca	5	25	—	5	—	—	5	15	—	6	—	—	5	17	5
Rožka	4	7	5	3	25	—	4	2	5	4	10	—	4	7	5
Jeczmen	3	15	—	3	—	—	3	10	—	3	15	—	3	7	5
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	15	—	2	7	5
Hród	4	25	—	—	—	—	4	20	—	4	25	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	4	—	—	3	25	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	28	—	—	25	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	22	5	—	20	—

Čišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 14. **7. haperleje.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: K nawjedźenju. — Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Huski. Z Malešec. — Sudniske dopisy. — Marokanska (Pokračowanje). — Za dom a hospodaŕstwo. — Něšto wo pjenjezach. — Přilopk. — Spěwy. — Nawěštnik.

K nawedźenju.

Czi ßami czeſczeni woteberarjo Sserbſkich Nowinow, kotſiž chzedźa ſa ne na druhe ſchtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbſkich Nowinow wotedadźa. Tež proßymy tych ßamych, kotſiž ßu nam dljeſchi czaß peneſy ſa Sserbſke Nowiny winojczi, ſo bychu nam ßwój dołh wjeſzje bórſy ſapłaczicz chzyli. Redakzia.

Swětne podawki.

Sakska. Jeho majeſtoſcz kral Jan je dreždźanſkemu byrgljetwarzej Jehmlichej prädikat „dwórſki byrgljetwarz“ ſpožcził. — Dźenßa pſched tydźenjom, rano w 7 hodźinach, bu w Dreždźanach wjeſtemu Schumanej ſ Berwałda, dokelž bje ßwojeho bratra ſkonzował, hłowa wotczata. — Prynz Guſtav ſ Waſa je 31. mjerza pſchipółdnju ſ Pariſa do Dreždźan pſchijjeł a tudy na kralowſkim hrodźe wotſtupił. — Po njekotrych deſchczowych dnjach je woda we Łóbju pſchi ſpoczatku tuteho tydźenja jara wulka była. — W nozy wot 2. hacž k 3. haperleji je ßo w Dreždźanach dwojoſchoßna khjeza, ßredź wojerſkeho hoſpitala a artilleriekaſerny w Nowym mjeſcze ſtejaza, ſpaliła a ßu ßo pſchi tym wele wojerſkich draſtow, torniſterow a. t. d ßobu do popeła pſchewobroczile. — Kral je kommandanta jjeſdnych, generalleutnanta ſ Mangoldta po jeho próſtwje ſe ſakońſkej penſiu ſe ßłužby puſchcził a to ſ tej dowolnoſczu, ſe ßmje uniformu generalitäty dale noßycz. K jeho potomnikej bu kommandant 1. jjeſdneje brigady, generalmajor ſ Radtke, wot krala pomenowany. — Kral je dwórſkemu marſchallej ſ Globigej komthurſki kſchiž 2. klaſſy albrechtoweho rjadu ſpožcził.

Pruska. Hacž budźetaj ßo w tutym ljecze komorje ſzyła ſaßo ſanknycz móz, nad tym ßo dale bóle dwjeluje. Wulka khopiza dźjełow hižom pſched nimaj leži a k temu pſchińdźe, ſo ßo kóždy tydźeń hiſchcze material pſchiſporja. — Finanzſke wobliczenja na ljeto 1859 pokaſuja, ſo je hiſchcze pſches półtſecza millionow w kaßach wyſche woſtało. — Pſchedbježne wotmolwenje Pruſkeje na Thouvenelowu depeſchu w naſtupanju pſchiſanknenja Savoyſkeje je hižom do Pariſa wotpóßłane. Pruſke knežeŕſtwo drje pecza w tutym ßwojim pſchedbježnym wotmolwenju Thouvenelej ßwoju neſpokojnoſcz nad cźinenjom Franzowſkeje wuprajuje, tola pak žadyn proteſt pſchecziwo temu ßamemu naſapołožuje.

Rakuska. Khježor chze proteſt pſchecziwo pſchiſanknenju ßredźno-italſkich krajow ſapołožicz. — Podpißowanja k nowej lotteriowej požczonzy, kotraž 200 millionow ſchjeßnakow wunoſcha, ßu ßo pola ſjawnych kaßow we Winje ſapoczałe a pokaſuja ßo jara dobre reſultaty, tak ſo nichtó wjazy nad pſchekroczenjom ſummy wot 200 millionow nedwjeluje. — W Peſchcze wotwedowanja do jaſtwow neſaſtawaja. — Na meſach rjeki Po budźe ßo jedyn rakuſki wobkedźbowanſki korps hromadu ſczahnycz.

Italska. Italſke wójſko je do ſczjehowazych 5 korpſow rosdźjelene: 1) korps pola Mincio, kotryž budźe general Alfons de Lamarmora kommandirowacz; 2) korps pola Bologny pod Cialdiniom; 3) korps pola Florenza pod roskaſowanjom Durandoa; 4) korps pola Parmy pod nawedowanjom generala ſe Sonnaza, a 5) korps pola Turina, kotrehož wodźenje je ßo generalej della Roſſaej dowjeriło. Ljetna mſda tutych generalow wunoſcha na 30,000 frankow. — Kral Victor Emanuel je ſ nowa na bamža pißał. — W Nizzy wrótnoſcz pſchezo hiſchcze žaneho kónza nima; tak wołachu pſched njekotrymi dnjami w dźiwadle: „ßmercz Napoleonej! ßława Orſiniej!“ Na to pſchińdźe k pukam bes Franzowſami a jich pſchecziwnikami, pſchi cźimž ßo ſdaſche, ſo polizajſtwo wele bóle do prjeniſchich, dyžli do poßleńſchich pereſche. — Wotſtupenje Savoyſkeje a Nizzy na

Franzowſku je ßo hižom woſjewjako. — Dźele franzowſkich wojakow, ßo domoj wróćazych, budźa pječa we wotſtupenych krajinach ſtejo wostacź.

Šwajcarska. Mała Schwajzarſka wotcźakuje we wſchjem mjerje neſboże, ßo dale bóle pſchibližowaze. Wona twari na ßwoje dobre prawo a druhe wulkomozy. Shromadźiſny wulkeje rady w Genfu ßu ſahorjaze a a lud ßo na wſchjem jara wobdźjelnje, bes tym ſo ßu Franzowſojo na Schwajzarjow žałoßuje neudri. — Sardinſka je na proteſtaziu Schwajzarſkeje podobne wotmolwenje, kaž Franzowſka, dała.

Francowska. Ljehwo pola Chalons'a budźe Mac Mahon (wójwoda wot Magenty) kommandirowacź. Nad ljehwom pola Luneville budźe pak Canrobert a nad tym pola Helſand'a Niel wyſchſche kommando doſtacź. — Toskanſki wulkowójwoda je pječa njekajku proteſtaziu pſcheczíwo Sardinſkej pola wulkomozow ſapokožił a rjeka, ſo je ßo taßama wot wſchitkich, tež wot Franzowſkeje, pſchijała. — Podobny proteſt je tež modenſki wójwoda ſapokožił.

Španiska. Marokanſki khježor je do wumjenjenjow mjera ſwolił a kralowa Iſabella II. je teßame hižom pſchiwſała, tak ſo je mjer tak derje kaž wjeſty.

Jendźelska. Jendźelſke Nowiny pſcheze ſjawniſcho pſcheczíwo Franzowſkej wuſtupuja a mennja khróble ſavoyſku należnoſcź jebanſtwo a paduchſtwo.

Ze Serbow.

Z Huski. Sa tón cźaß, hdźeż budźe ßo ljetſa nowe ſchulſke twarenje tudy twaricź, budźe knes mučer a kantor Esbig ßobu pola khebjetarja Haſarja w jeho domi bydlicź a tam ßwoju ſchulu dźerżeć. — Pſchichodnje chcemy hiſcheze na jenu druhu wjez ſpominacź, kotraž naſchu woßadu naſtupa.*)

Z Malešec. Knes Sſykora, Sserb a w naſchej woßy rodźeny, je 13. mjerza po khwalobnje wobſtatym pruhowanju w Lipſku kandidaturu duchomnſtwa doſtał a je tón cźaß domjaze wučerſtwo w Friedſteinje pola Kötzſchenbrody na ßo wſał. Schkoda, ſo ßo neje do lubych Sserbow wróćił! — F.

Sudniske dopisy.

Saßudźeni buchu A., wot wokreßneho ßuda w Lubiju 27. mjerza ßłużomna holza Marja Pätzoldez ſ Rachlowa, dokelž bje pječa 9. mjerza ßwojeho hoſpodarja, najenka Voigta w Laubje wobkranyež ſpytała, do 1 mjeßaza 2 nedźel 2 dnjów jaſtwa; a B., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje 3. haperleje dźjelaczer Jan Domaſchka ſ Pſchiwcźiz, predy na knežim dworje w Pomorzach, dokelž bje pſched njekotrym cźaßom pola Pomorz jenu żerdź prjeki pſches żeleſniſku koliju położił, do 2 ljetow arbeitshauſa; kaž tež 30. mjerza dźjelaczer Jurij Hellgeiſt ſ Hucźiny, dokelž bje 8. febr. njeſchto malo rožki kranył a ßo wobarał, do 11 dnjów jaſtwa. —

Marokanska.

(Pokračowanje.)

Mjeſto Tanger je zyle tak twarene kaž arabſke mjeſta w Algirſkej. Wulka droha, kotraž wot pſchiſtawa k Sukſkim wrotam wedźe, je wecźor doſcź jara wopytana: ale hubeny pleſtr, na kotrymž móże ßej cźłowek nohi ſłamacź, cźini pſchekhodźowanje wobcźežne. Wecźor neje móżno mjeſto wopuſchcźicź, dokelž ßu wrota hacź do wecźora ſamknene. Duž woſtane ſa pſchekhodźowanje jenoż teraßa khježe, w kotrejž bydlimy. Swonka Tangera je pjeſkaty mórſki pobrjoh jara wohidny ſa nohi ludźi a koni. Hdyž ßmy ſ napinanymi mozami na wyſchinu ſa Kasbah wuſtupili, pſchewidźimy daloku krajinu wot pſchedhorja (Cap) Trafalgara hacź k Herkulowym ſtołpam.

Pſcheczo dha ßu wſchitzy generalni konſulojo w Tangeru ſaßydleni, hdźeż tola nebydli ani jeho naſtupnik ani žadyn pruz? Cźeho dla neje žadyn konſul w jenym ſ khowanych mjeſtow, we Fezu abo Maroku? Jendźelcźenjo maja ßwojich jednacźelow (agentow) w Murzaku, Ghadames a wobmeſuja ßo na pobrjohi Marokanſkeje. Tak holduje ßo fanatiſmej a hordoſcźi Maurow a jich knežerja, kotrehož politika je: ſdalowacź Europjanow. Diplomatiſke jednanje a dopißowanje ſtawa ßo w arabſkej ryeźi. Cźaſto pak židowſzy tołmacźerjo ſaſtojnikow nedoroſemja. Potom poſcźele khježor połnomócznika abo ſawola konſula k ßwojemu dworu. Ale tajka cźeſcź je jara droha. Konſul dyrbi wojerſke pſchewodźerſtwo ſapłacźicź, kotreż jemu khježor poſcźele. Pſchiindźe-li nepowołany, dyrbi pſched mjeſtom cźakacź doniž dowolnoſcź k ſaſtupenju nedoſtańe. Po tajkim naſtawa cźaßo wulka ſchkoda ſ teho, ſo ßo nemóże ſ knežerjom ßamym jednacź, ale jenoż ſ pomozu kurirow a tołmacźerjow. Sa politiku, pſchekupſtwo a pſchepytanje kraja by teho dla derje było, hdy bychu ßo ſkónczńje mjeſta Fez, Mequinez a Maroko konſulam a diplomatiſkim jednacźelam wotewreli; Europenjo bychu ßo potom huſcźiſcho pod ſakitom konſulow ſaßydleli, a dawno wučinene ßwobody nebychu jano na paperje woſtałe. We poſtajenju konſulow w Marokanſkej je njeſchto jara wohidne, menujcy, ſo dyrbja w židowſkim dźjele mjeſtow pſchebywacź. To je ſa kſcheſcźanſku a narodnu doſtojnoſcź jara nehodne, ſo ßu k tajkemu bydlenju w gettu naſowani; ſo tež ſaſtupnizy

*) Budźe nam lubo, hdyž druhdy tež njeſchto ſ Waſcheje woßady ſhonimy! Red.

Franzowskeje w Jendżelskeje dotal tam bydla, je hubeny trójścht. Spomnenja hódne je, so Jendżelska swojim konsulam dowola, tam jendżelsku khorhoj wutykuwcz, hdżež tola franzowska khorhoj nihdże widżecz neje. Wona je sczehnena wot 15. augusta 1858, hdżež bjechu marokanske wyschnoscze sakomdżeli meniny Napoleona III. swecżicz, hdżež tola Franzowsojo wschitke marokanske swedżenje wobkedżbowachu.

Predhacz wopisanje postajenja Europjanow w Marokanskej skóuczimy, pohladajmy na nabożenske wobstejnoscze. Tez tu je mało swetelazeho.

Stara **Mauritania Tingitana** liczesche dwanacze biskopstwow sa czaß romskeho a byzantinskeho knezenja. Ale Arabojo a mohamedanszy Berberojo sanicżichu te same do zyka. W spoczatku, tak dołho hacz Tingitana a pokonscha Schpanifka jenej dynastii słuschescheschtej, pschikhadżowachu hischcze kschescżeujo psches wuzinu (Meerenge) a salożachu katholske wołady. W ljecze 1230 bu we Fezu a Maroku biskopstwo salożene a wobstejachu hacz k posbjehnenju njetczischeje dynastie w 16. stotetku. Ale tehdy sapoczа mohamedanske pschescżjehanje, wołebje tez pod połlenimi khjezorami. Hacz runje buchu tehdy missionarojo wupokasani, pschiczischcza so tu tola njekotryżkuli duchownych k kschescżanskim wotrokam (sklavam) a w l. 1630 bjesche Jan de Prado tak sbożowny, so missiu Franzischkanow w Tangeru saloży. Wón sam bu moreny. Wele martrarjow drje tudy wumre, tola wołada nesahiny. W Maroku samym nadobu po czaßu pecz kapalow, we spoczatku 18. stotetka bjeschtej w Mequinezu dwje schpaniskej zyrkwi, jena franzowska, jena portugalska a dwje druhej sa sajatych, kotsiż pschekhadżazym nesłuschachu. Wot teho czaßa je Europa pschezy wjazy tam mjesma shubila. Na kónzu 18. stotetka buchu franzischkanojo do Larache a Tangera wupokasani; 1822 bjechu Franzischkanojo nusowani Larache wopuschczicz, wróczichu so do Schpanifkeje a nemózachu wot sultana wjazy dowolnosez dostacz, so bychu so njehdże sasydlicz mohli. (Pschichodnje dale.)

Za dom a hospodarstwo.

Hromadusestajenje piznych grjedkow[1]) po jich we praktizy wobkedżbowanym skutkowanju.

Skutkowanje wschitkich piznych grjedkow we pschirunanju se gnojom (se skutkowanjom gnoja) wuslicdżicz, neje żane lóhke dżjeło a gluscha k temu wele czaßa a wele krutych a sprózdnych wobkedżbowanjow a pschepytanjow.

Sskawni ratarschy praktikarjo Block, Koppa a Pabst, każ tez hischcze druhi su spomnene dżjeło wuwedli a winojtosez abo hódnosez najważnischich piznych grjedkow po gnoju (po gnojowej hódnosczi abo winojtosczi) postajili, po czimż njetko ratarstwo piznych grjedkow gnojowu hódnosez abo winojtosez (abo każ mózemy ju tez s krótkim menowacz, gnojohódnosez, gnojtosez) wobliczа.[2]) A hacz runje wjedomnosez zylje to placzicz dacz nemóże, dha spokoji so tola tak dołho s tym, doniż same wjeste a krute wobliczenje dacz nemóże, schtoż pak so w swojim czaßu tez wjesczje stane, dokelż su swebi do żiwenja stupene

[1]) Pizne grjedki rjekaja a su wschitke te wjezy, kiż so wot ratarstwa pschi skótplahowanju a żiwenju jako piza nałożuja a trebaja. Swetscha wschitke druzinu skoczazeje pizy su horkach w nastawku samym menowane, hdżež su se gnojom pschirunane a w nastupanju jich mozow a skutkowanja po hódnosczi a skutkowanju gnoja njerene a wobliczene.

[2]) Dokelż je tale wjez, wo kotrejż tutón nastawk ryczi a lubym serbskim ratarjam powuczenje dawa, hischczen njekotremużkuliż mene snata a mnohim gnano hischcze zylje nesnata a nowa, dha dowolamy swebi k jeje ljepschenu srosymenju tole k wukładenju pschistajicz: Wschitke wjezy hodża so w nastupanju jich mozow a skutkowanja niz jenoż same bes sobu, ale tez s druhimi pschirunacz a po mozach a skutkowanju tutych druhich wjezow mjericz a ważicz. To móże so wołebje tez pola piznych grjedkow stacz a nowischi, nawedżicżi ratarjo nascheho czaßa tez to tak czinja. Woni wschitke pizne grjedki w jich skutkowanju, abo jich mozy, jich hódnosez a winojtosez we skutkowanju, se gnojom pschirunaja a po gnojowej hodnosczi a winojtosczi, po skutkowanju gnoja mjerja, waja a wobliczuja. Jich postajena a twerdże pschiwsata mjera a prawidło pschi tym su 100 puntow łuczneho gnoja, gnojeneho każ najbole pschi skónczenju kczenja, w swojim skutkowanju jako piza, abo — każ su tutu sasadnu normu abo mjeridło tez postajili — s druhimi słowami: 100 puntam gnoja su w skutkowanju rune 100 puntow łuczneho gnoja, gnojeneho, każ najbóle, pschi wukczjewanju (trawow, selow, selinow, rostlinow). S tutymi 100 puntami gnoja w jich skutkowanju jako piza nałożene so po tajkim kóżdy druhi pizny grjedk w jeho skutkowanju pschiruna; po tutych 100 puntach gnoja a jeho wużitkom so kóżdy druhi pizny grjedk w swojej wużitnosczi mjeri a wobliczi. Kajkaż so pschi tym jeho hódnosez a winojtosez we nastupanju jeho skutkowanja, pschirunana se skutkowanjom a wużitkom sto puntow gnoja, wetscha abo menscha, abo — każ mózemy tez prajicz —: schtoż so pschi tym jako jeho hódnosez a winojtosez w nastupanju skutkowanja wetscha abo menscha wupokaże, hacz ta wot sto puntom gnoja, to je jeho gnojowa winojtosez abo hódnosez, to je jeho gnojohódnosez, gnojtosez. W hornym nastawku samym masch njetk wschjech najważnischich piznych grjedkow gnojowu winojtosez a hódnosez (jich gnojohódnosez) wobliczenu a postajenu; a hdyż tam na pschikład rjeka: 100 puntam gnoja su rune w skutkowanju 50 puntam pschenczných wotrubow, dha je to tak wele każ: 50 puntow pschenczných wotrubow su jako piza w skutkowanju a wużitkowanju runje tak wele hódne a winozte, każ 100 puntow gnoja. A masch tak, każ so to horka stane, hodnosez a winojtosez wschitkich najważnischich piznych grjedkow po 100 puntach gnoja postajenu a wolicżenu, dha mózesch swebi potom s pomozu tuteho mjeridła jara lóhzy hodnosez a winojtosez kóżdeje druheje quantity teje abo druheje pizy w nastupanju jeje skutkowanja a wużitka po gnoju (po hodnosczi abo winojtosczi gnoja) wobliczicz, a na wopak.

„ſpytanſke abo ſpytowanſke ſtationy," kajkiż we Wutokczizach jedyn mamy, k nawdawkej ſczinili, tuto kruczje wjedomniwje wußljedżicz. Teho dla neßmjemy ßebi myßlicz, ſo je ßynowa hódnoſcz (ßynohódnoſcz) piznych ßrjedkow wſchudżom a kóżdy czaß a bes wumjenenja tajka, każ budu to tudy wopißacz — nje; ale to wotwißuje jara wot hnójneje a dobreje ſemje, wot mkodoſcze, wot rjaneho domkhowanja a pſchihotowanja k lóhkemu ſzyrowanju. Też wotwißuje ßynowa winojtoſcz abo hódnoſcz (ßynojtoſcz) pizneho ßrjedka wot teho, hacż je hromadumjeſchenje pizy rationalne, to je tajke: hdyż ßu dußykojte (dußykmjejate) wutki (Stoffe) ſ nedußykojtymi (dußykahołymi) wutkami we tajkej pomjeri, ſo budżetej woboje po móżnoſczi doſpołnje ſzyrowanej. Neje pak to, dha dże wulka dżjelba pizy ſhubena, wot czehoż ratař żadyn wużitk nima. Tudy dyrbjał ratař, to rjeka też ßerbſki ratař, pilnje ßo ſtaracz, ſchto wjedomnoſcz wußljedżi. Ja chzu tudy njetko jeno piznych ßrjedkow ßynowu winojtoſcz a hódnoſcz (abo ßynohódnoſcz) piznych ßrjedkow tak wopißacz, każ hacż dotal to poſtajene je. Myßlu ßebi, ſo to najljepſche ſpißam, dokelż je to ßamo wulzy ßławny Dr. Stöckhardt ſa dobre ſpóſnał a jo wſchudżom we ßwojich pißmach nałożuje. Po jeho wuczbi ßu 100 puntam ßyna runje we ſkutkowanju:

35 puntow lupiny; bóbow; woki; hrócha;
40 " rożki; pſchenzy; laneho woßucha;
45 " jeczmenja; rjepikoweho woßucha; rżanych wotrubow;
50 " wowßa; hejduſchki; pſchenczných wotrubow;
55 " ſchelza;
60 " khaſchtanijow;
70 " żołdżow;
80 " ßyna wot kczjejazeho kolija, wóki a hrócha;
90 " ßyna, ßyczeneho pſchi ſakczjewanju trawy abo dżeczela a luzerny; wotawy w jużnych Njemzach (njemſkich krajach);
100 " łuczneho ßyna, ßyczeneho, każ najbóle pſchi ſkónczenju kczenja;
110 " łuczneho ßyna, bólje ſtaroßyczeneho; wotawy we ßywernych Njemzach; ßyna wot lupiny;
120 " pluwow wot ßymentneho dżeczela, wóki a hrócha;
150 " pſcheſrakeneho twerdeho ßyna; ßłomy wot hrócha, wóki, jahłow; żitnych pluwow; rjepikowych truczkow;
200 " bjernow; ßłomy wot ßymentneho dżeczela a hejduſchki; pareneje wowßneje a jeczneje ßłómy; żitnych pomyjow; ßłodżiſnow;
250 " wowßneje a jeczneje ßłómy; topinambura;
300 " zokoroweje rjepy; morchwje; kulorjepy; pareneje rżaneje a pſchenczneje ßłómy; ſeleneje trawy a kolija, hrócha, wóki a bjeleho dżeczela we kczenju; ſeſbjeraneho mlóka;
350 " runkliży, rżaneje a pſchenczneje ßłomy; ſtarſcheje ſeleneje trawy; też ſtarſcheho dżeczela, hejduſchki;
400 " ſeleneje twary po doſkónczenym kczenju; kału;
450 " turnipſa; kałowych łubow; kapalży;
500 " bjeleje abo praweje rjepy;
550 " kulorjepowych kopenow; banjow;
600 " runkliżowych kopenow;
700—800 puntow bjernjażych pomyjow wot palenja.

Pſchichodnje chzu mnohoſcz puſczażych żiwnych [3]) wutkow, każ ßu je pſchi chemiſkim pſchepytanju namakali, we 100 puntach kóżdeho pizneho ßrjedka wopißacz. Snadż ſhoni je tón abo tamny ratař rady. [4]) S.

Njeſchto wo peneſach.

Kroſchje (groſchje, Groſchen) buchu najpredy w ljecze 1296 w Czechach a w mjeſeze Tours bite, a doſtachu ßwoje meno wot łacżanſkeho ßłowa: grossus, tolſty. Hellerje abo hällarje buchu tak wot mjeſta Hall w Schwabiſkej (Würtembergſkej) menowane, hdżež buchu w ljecze 1499 najpredy bite. Prjene tolerje doſtachu meno wot mjeſta Joachimsthal w Czechach, hdżež buchu najpredy w ljecze 1515 (1517) bite; też buchu njemſzy „Joachimsthaler" menowane. Sſkowo „Pfennig" je najbole generalneho abo powſchitkomneho (ſhromadneho) wopſchijeczа. Jeho koreń je ßłowjanſke „pjenjez," „pjenjezk," wot kotrehoż je njemſke „pfennig" naſtalo. Teho dla rjeka też hiſchcze dżeńż pola naß „pfenk" huſto: „peneſchk" (nowy —). W Jendżelſkej doſtachu hakle w l. 1377 prjene ſkote münzy (monety) a w l. 1600 prjene koporowe peneſy. W Rußowſkej mjejachu ljetſtotytki dołho kóżkowe peneſy. Stare ruſke ßłowo ſa peneſy rjekaſche to, ſchtoż pola naß „kuna" (gen.

[3]) Żiwne wutki ßu żiwjaze, żiwnoſcz dawaze wutki (Nahrungsſtoffe); puſchczate żiwne wutki pak tajke, kiż ßo we animalſkim abo ſkoczażym żiwocze wot piznych ßrjedkow puſchczuja a jako żiwnoſcz do cjeła pſcheńdu, tak pak tuto żiwja, jemu żiwnoſcz dawaja a ßu tak potom „żiwne."

[4]) Wjeſzje! Pſchetoż bes ßerbſkimi ratarjemi ßu tola też mnoſy, kiż rady njeſchto ljepſche wuknu a ſ tymi nedżerża, kiż radſjo w korczmach ßybaja, pija a ſ khartami plazajo drohi czaß ſabiwaja. — Waſche prózowanje ſa powuczenje ßerbſkich ratarjow, Waſchich towarſchow w jenym powołanju, je jara ſaßłużbne!

kuny, 1., Marder), dokelž so kunjaze kóžki pschi wikowanju jako wumjenjazy srjedk mjesto naschich njetschischich penes trebachu. Posdžischo trebachu so tam mjesto penes kuski wot kunjazych kóžkow (kuninow), kiž bjechu stemplowane a wossebje wot kunineje huby abo klamy. Hischcze w lječe 1610 wobstawasche ruska wójnska kassa po dwjemaj tsečzinomaj (⅔) s tajkich kóžkowych penes. Zyle njeschto podomne namakasch pola druhich ludow w jich prjenschich čzasach. Tak, n. pschr., sastupowasche pola starych rómskich ludow skót, skoczata (pecus, pecudes, wschón skót, kiž so passesche) jako wumjenjazy srjedk pschi wikowanju, pschi pschedawanju a kupowanju, mjesto njetschischich penes. Jenož tak so skowo „pecunia," kiž je s teho nastako, wukoži a srosymicz hodži. — Haj! tež pola starych Sserbow a druhich skowjanskich splahow masch to samo abo njeschto zyle podomne. Tola sastupowasche pola tych sasso druha wjez jako wumjenjazy srjedk mjesto naschich njetschischich penes. Bjesche pak to płat. Na płat a sa plat so pschi wikowanju druhe wjezy wumjenjowachu, s płatom so płaczesche, sapłaczowasche, kaž nam to skowa: płaczicz, płaczisna, sapłaczicz, sapłata atd. sjawnje spósnacz dawaja. Teho dla bjesche płat we wulkej czeschi a je we tajkej wot tamnych czasow hischczen dženza. Kotra serbska hospoza neby na wele a rjany płat hischczen dženza džerzała? Kotre pilne serbske holiczo so k spjeschnej pschasy, wot starodawnych czasow k nam dóndženej, nemjeko? A newobstawa hischczen dženznischi dzen husto ta nadoba, kotruž serbske holiczo jako mkoda mandželska swojemu wuswolenemu mandželskemu do domu pschineßy, po wulkim džjelje s rjaneho lenu a bjekoblychczatcho płatu, kotrehož je w mkodych ljetach s pilnej ruku na pschasach (wot sastarska sem hacz do nowischcho czasach we wulkej czeschi pola Sserbow!) na dołhich weczorach shotowała. Ma jeho wschak tola njekotraźkuliž newesta hischcze dženza husto wjazy hacz „swjetkych sadzakow!" Płatkacze bje starym Sserbam jara derje snate; tež namakasch bes nimi w starych czasa wjazy tkalzow hacz w njetschischim, hdyž je płat pschez swoju wobschjernu fabrikaziu a druhe tkaniny na ważnosczi shubił.

(Přichodnje dale.)

Přilopk.

* W Lipsku satsjeli so w nozy k 24. mjerzej tselz Kaden w kasernje. Wón bje krótko predy w podpytanju pschecziwo pinczníkej Grißlerej, kotremuž bu kranenje jeneho židžaneho rubischka wina dawane, wobßwjedßił, so je pola Grißlerja rubischko, kranemu podobne, widził; bje tež tole swjedßenje pschez pschißahu wobtwerdził. Grißlerja bjechu na to, wossebje na podłožk tuteho wobßwjedßenja, sa winowateho spósnali a k 2 nedželomaj jastwa sasudzili. Jako bje swoju schtrafu wotsedził, wobwißny so w Koneczanskim ljeßu. Njetk pak je na swjetko pschischko, so je Kaden tehdom pschecziwo ljepschemu wedženju newjernje swjedßił a po tajkim tež wopaczuje pschißahak. Podpytanju, kotrež dyrbesche so pschecziwo nemu sapoczecz, je wón psches samopaschnu smercz na sebi wuczeknyk, k czemuž drje jeho bojosez psched schtrafu, bóle pak sano hischcze czwilowanje jeho swjedomja dla sczjehkow kotrež, bje jeho neskutk mjek, czjeresche. Kaden pak je pecza list sawostajił, w kotrymž knesej teho rubischka, jenemu druhemu pinczníkej porukuje, so je jeho tón k wopaczjnej pschisasy naschtykak. Teho dla su njetko teho sadzili.

† W Drežđžanach je pondželu, 2. mjerza, wjesty Lehmann, kanzellist pschi krajnej wudółžerni, swojim 5 džjeczom s jjedom sawdak. Dwje holczży, 2 a 4 ljet starej, wumreschtej te same popołdnje, a jene tsecze je posdžischo wumreko. Tej druhej dwje so pola diakonissow ljekujetej a pytatej. Jjed, kotrež je jim dak, hdyž bje so hosposa na khwilku wotßalika, bje morphium. Jako Lehmanna sajachu, mjejesche natykanu pistolu a wótry nóż pschi sebi; tež spyka, jako jeho do jastwa wedžechu, na mosczje psches wobłożenje do Lóbja skoczicz.

* W Pirnje bu 23. mjerza 16½ ljetny czeladnik P. s Wittgensdorfa, dokelž bje 8. t. m. swojemu hospodarej Suhrej w Maxenje dwór k lubu a roshnjewany na džjeło, kotrež jemu po jeho mjenenju nesaležesche, sapalił, do 8ljetneho arbeitshausa sassudženy.

(][) W Drežđžanach je so 25. mjerza towarstwo postajiło, kiž budze tam zoologisku sahrodu sałożicz, k czemuž je tež hižom nusne pschihoty sczinilo.

* Kaž s New-Yorka pisaja, je so 16. mjerza nedaloko New-Orleans-a parna łódź „Judje Porter" na morju spalika a pschi tym wele ludzi wo siwenje pschischko.

Spěwy.

Ballada.

W sahrodze, we czichim khłódku
Jank a Hanka bes sobu
Mataj weczor sedzo słódku
Rosmołwu tak wutrobnu.

Blisko neju róże kczjeja,
A bós dycha wonenje;
Ssykobika hłosy hrjeja
Wutrobine saczuczje.

Hanka praji, dzerżo Janka,
Wóczko pływa we sylsach:
„Pschiňdź sas bórsy, hewak Hanka
Sahine we stykkanjach."

Wón ju twerdscho wopschimnyjo
Dzesche: „Luba, nerudź so,
Hdyž b'dze bós so rospuknyjo
Saso sakczjecz wonejo —

Hdyž budża róże dymacz wónje,
Ssykobik saß saspjewacz;
Tehdom budu stožicz brónje,
A pschi tebi sawostacz."

A wón czehnische do wójny
Bitwy bicz sa wótzny kraj;
Nebje w żanej jebak dwójny,
Jeho mecz je żrak sa dwaj.

Ljeto bje ßo pominyło,
Róże saßo kczjejachu;
S Jankom bjesche sbożje było,
Domoj jjecha na schumlu.

A wón khwata po wßy dele
K snatej lubej sahrodźi;
Bós nu ßkódke wónje sczele
Napschecziwo s dychami.

Ssykobik pak srudne hłoßy
Żorli w khłódnym keraschku;
Lisjie tschepetajo proßy:
„Nebudź srudny pśches mjeru;

Twoja Hanka, ta tu neje,
Wona w khłódnym rowje spi;
Styskanje a ból ßu jeje
Wutrobu ji sranili."

Jank ßo bórsy sawroczíwschi
Na jej' rowczku posasta,
Tam ßo srudny pokhiliwschi
Żelne ßylsy sapłaka.

Jeho konik rehotasche,
Pschi nim steji hladajo,
A rowczk jeje wothrebwasche
S kopytom ßo saprjejo.

Kaschcz ßo hižom pokasuje,
W kotrymż rjana Hanka spi;
Jank wot neho wjeko hnuje,
Wubudźi ju s koschemi.

Dźjelenje tu lubych rudźi,
A jich kładze do semje;
Luboscz morwych s rowa sbudźi,
A jim dawa żiwenje.

K.

Nawěštnik.

Sawjeszczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobstara sawjeszczenje hypothekariskich żadankow (kapitaliow) każ tez shromadneje płaczisny wot leżomnoszczow (burskich wjezow, kublow, żiwnoszczow a t. d.) pschecziwo schkodźi a shubenju w subhastazijach: tehorunja tez sawjeszczenje danje hypothekariskich żadankow pschecziwo komdżazemu, nerodnemu płaczenju we wójnskich a mjernych czażach a pschija pschistupenja k pokładnizy sa wudółżenje hypothekow. — Tu ßu tez wobschjernische prospekty a sawjeszczenske wumjenenja kóżdy czaß k dostaczu. —

W Budyschinje, 1. mjerza 1860.

Agentura sakskeho hypotheki-sawjeszczazeho towarstwa.
G. E. Heydemann.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantijski fond: 16½ millionow schjeßnakow rakussk. pen.

Wotdźjelenje sa sawjeszczenje żiwenja.

Na te po tabelli 2a swobdźjelenjom sawjeszczenych na dobytku (potajkim na wsajimnoszcz) wustajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre resultat

wot 43¾ % sapłaczeneje prämije per 1858
wot 49½ % sapłaczeneje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedżomne, pomenschuja ßo pśches to wulzy jara a może ßo teho dla tajkim, kiż chzedża sawjeszczowacz dacz, traż ljedom ljepsche wobdźjelenje posticzowacz. K podawanju nusnych formularow, każ tez potrjebneje rosprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura rady swólniwa. — Tez wot njekotrych ljet naprawene **Tontinske sawjeszczenje,** kiż jara żiwy pschipad namkuje, saßłuży woßebiteho poruczenja.

W Budyschinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoschczu.

Drewowa aukzia.

Wutoru, 10. haperleje, budża ſo na drewniſchczach hermanczanſkeho a holeſchowſkeho reviera njehdże 300 thójnowych klózow a runje tak wele twaŕſkich klozow jenotliwje na pſcheßadżowanje pſchedawacz. Shromadżenje je rano w 8 hodżinach w Kasperez korczmje w Pßowjach. Wumjenenja budża ſo predy aukzie woſſjewecz. Schokta.

Sſlanjowa aukzia.

Dżeń 10. haperleje t. l., jako tſeczi dżeń jutrow, dyrbi ſo na Lichańſkim revierje dżjelba ljeßneho ßłanja w loßach ſa hotowe penesh a huhdomne ſapkaczenje na pſcheßadżowanje pſchedawacz. — Kupzy maja ſo dopołdnja w 9 hodżinach na tak menowanej „baroſchi" nutsnamakacz.

W Lichanju. **Schöna.**

☞ Podpißany ſ tuthym woſſjewja, ſo móża ſo jeho hnójne ßrjedki, jako:

hnójna ßel, koſczina, guano a kalk

niz jenoż na ſkładże pſchi dwórniſchczu w Biſkopizach, ale też w herbſkej grychczje we Wujeſdże pſchi Tuchorju pola W. Friebela dostawacz. Teho runja ſo też zyke fury a roswożowanja na ſkaſanje wuwedu.

Hammermüller.

Nowe rigaſke a pernawſke krónſke lane ßymjo k wußywej

poruczża w Budyſchinje

J. G. Richter

na mjaßnym torhoſchczu.

Nowe pernauſke lane ßymjo

najlepſcheje dobroſcze a lóhko ſkhadżaze poruczża

J. G. Klingſt Nachfolger.

Wſchitkim ßwojim dobrym pſchecżelam a pſchecżelniczam dawam ſ tuthym najpodwólniſcho k nawedżenju, ſo ßym wot rjaneho a dobreho

„Rigaſkeho mórſkeho laneho ßymenja,"

każ je ßo toßame hižom husto pola me kupowało, ßaßo wulku quantitätu w prjenej położy mjeßaza haperleje do komißie dostał a kotrež, ſo bych ruczże ſ nim rumował, w tunach, każ też po meńſchich dżjelbach, zylje tunjo pſchedawam. W Budyſchinje.

J. G. F. Uieckſch,

na ßerbſkej haßy k dwjemaj móromaj.

Wot ſnateho, nanajwuberniſcheho

„runklizoweho ßymenja"

dostanu k naljetnym wußywam ßaßo quantitätu do komißie, ſchtoż ßwojim dotalnym mnohim woteberarjam najpodwólniſcho woſſjewjam.

W Budyſchinje.

J. G. F. Uieckſch,

na ßerbſkej haßy k dwjemaj móromaj.

Ssuſchene drożdże,

kiż ßu wot wſchitkich, kotſiż ßu hdy wote mne żane mjeli, jako zylje wubernje mózne pſchipóſnate, poruczam ſtajnje zyle czerſtwe.

W Budyſchinje, na ßerbſkej haßy k dwjemaj móromaj. **J. G. F. Nickſch.**

Khwalobuje ſnaty a ſches ßwoje hojaze ſkutkowanje dopokaſany **brúſtſyrop** je ßaßo k dostaczu w **hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Mjeſtna k twarenju

ſ polom, po 3—10 kórzow wulkim, na pożadanje też ſ hiſchcze wetſchim, chze podpißany na płaczenja ſamożitych ludźi pſchedawacz. Potym hacz je, móże pokoja kupnych penes na nimi ſtejo wostacz.

Rycżerkubło w Sarycżu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedler.

Koſczina (koſczaza muka).

Neßwaczidłſki młyn poruczża ßwój ſkład koſczinu abo koſczjazeje muki ſa ljetuſche naljetne wußywy k dobroczżiwemu wobkedżbowanju.

☞ Nepſchewidż!

W ſkali w Plusnikezach ßo ſamkojenja a ſkaſanja na ſkakarſke dżjeła a moſtowe krywaki wot 2—8 łóhczi dołhoſcze pſchijeja a horjeberu, mureŕſke kamenje, płotowe ſtołpy a wjaſaki (bindarje) pak po wele tuniſchich płaczińach hacz predy pſchedawaja.

Zenkar, ſkakarſki miſchtr.

Pczołarſke towarſtwo

we delnym dolje Schprewje ſmjeje ßwoju prjenju ljetuſchu ſhromadżiſnu wutoru 10. haperleje popołnju w 2 hodż. w hoſczenzu w Huczinje. **Pſchedßydſtwo.**

50 zentnarjow **ßyna** a **20** zentnarjow wotawy ßu na pſchedań w Huczinje na fari. ☜

Żiwnoſcz na pſchedań.

Sahrodniſka żiwnoſcz cżißło 26 w Bjeczżizach ſe 7 akerami a 171 □prutami areala a ſe 183,80 dawſkimi jenoſczemi budże 3. dżeń jutrow,

10. haperleje,

na pſcheßadżowanje pſchedawana. — Wumjenenja ßo w termii ßamej predy woſſjewja.

Sahrodniſka żiwnoſcz cżißło 14/0 w Bohowje pola Neßwaczidła ſe 7 ackerami a 12 □prutami polow a ſe 197 □ prutami łuki, a ſe 180 dawſkimi jenoſczemi napołożena, hewak też bes wumenka je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Twarenja ßu nowe a ſ. zyhelemi kryte. Wſcho daliſche je k naſhonenju pola wobßedżera tam.

We Meſchizach budże ſahrodniſka żiwnoſz, cżißło 27., ſ 5 akrami a 44 □-prutami pola, ſ 1 akerom a 143 □-prutami ſahrody a łuki a ſ 3 akerami ljeßa, ſ njeſchto ſtejazym drewom a ſe 126,14 dawſkimi jenoſczemi napołożena, 18. haperleje dopołdnja 9 hodżinach ſe ßwobodneje ruki na pſcheßadżowanje pſchedawana. Wſcho daliſche je pola weßneho rychtarja tam k naſhonenju.

Wote mne dźelane

dražďžanske beńtuschki pśche kurjaze woka

poskiczuja tak lohki, kaž wjesźe pomhazy źrjedk k wotstronenju tuteje tak bolosneje cźwijle. W Draždźanach pśchedawa je **jendźelska baptyka**, w Budyschini pak **brodowska haptyka.** **H. Werner.**

Wuczomnik źo pyta.

Sshlneho, stroweho źerbskeho hólczeza pyta podpisany sa wuczomneho.

W Huszy, 4. haperleje 1860.

Pjetr Schütza,
wojnarski mischtr.

Dźakprajenje.

Pśches prozowanje a nebojasne sarkczowanje knesa rychźnika Zyża w Kamenzu buch ja wot źudniskeho wuprajenja, kiž me k 2 nedźelomaj jastwa a ke khóstam dla sawinowaneho wotpaleja gmejnskeje khjeźje w Mikoczizach pśches rostśelenje jeneho kamenja sasudźi, w poźlenej instanzy sa newinowateho spósnaty. Ja cźuju źo teho dla nuczeny, knesej Zyżej źwój wutrobny dźak sjawnje wuprajicź a jeho wschitkim Sserbam s tutym poruczecź.

Handrij Sahrodnik s Luthjez.

Wutrobne bożemje

lubym Sserbam, kotsiž po derje wobstatym pruhowanju dźenża, 3. haperl., nasch krajnostawski feminar wopuschcza.

Ssylsa kapa k semi dele
Dźenża na dnju dźelenja;
Duschje pelnja pschecźow wele
Sa tych, kiž naš wopuschcza.
Bożmje źwojim Sserbam dany,
Stajnje jich we myślach mamy.

Bjetnar, Mudry, Schuster, Kanig,
Nowak, to jich mena źu;
Boha chzemy proźycź sa nich,
So by dał jim wutrobu,
Kotraž źebi waži źwjeru
Drohich Sserbow rycź a wjeru.

Lubi bratrja, dźicze s Bohom,
Jeho huada pschewodź Waš;
Wón se źwojim źwjatym słowom
Poźylnuj Waš kóždy cźaš,
W sastojnistwje Wam spożcźuj sboże,
Nech Wam kcźjeju weźla róże.

Na pastwu Wy chzecze wodźicź
Jesuźowe jehnatka,
S nimi wjery pucze khodźicź,
Pokasacź jim sbóžnika.
O to kraźne skutkowanje!
Bóh je žohnuj kóžde ranje.

Dźicze, lubi Sserbjo źwjerni,
Dźicze dha, Bóh s Wami je;
Stajnje budźcze Sserbjo wjerni,
Sa Sserbowstwo skutkujcze.
Nech Wam rjany pschichod źwita,
Nech Waš njehdy sbóžnosćź wita!

Sserbszy seminaristojo w Budyschinje.

Dobra nóc přećelej!

Wón njeje wjac! Tak kóždy zrudnje praji;
Spi derje! kóždy zrudnje wotmolwi.
Što móże luby přećel Tebi prajió
A kajki trošt je mojej zrudobi?
„Ty změrom spi, ja praju tysac króć:
Dobru nóc!“

Haj změrom spi! To žiwjenje je cuzba
Tam, tam je wótcowski naš prawy dom.
Štóž wotsal éehnje, tón je zbóžny prajić.
„Přez smjerć, Će horje wozmje wěčny dom;
Ty změrom spiš, ja praju tysac króć:
Dobru nóc!“

Wón njeje wjac! Wón zemi božmje praji
A krónu wěčnu tamle dosahny.
My čakamy jow zrudnje mału khwilu;
Wón woła nas, my skoro přińdźemy.
„Tam zasowidźenje, jow tysac króć:
Dobru nóc!“

Jurij Jakub.

Jutsje sa tydźen budźe źo pola Kalicheź w Schekezach misijonska hodźina wotdźerźecź. Sapoczatk popołdnju w 2 hodźin.

Jeli chzył schtó sćijehowaze źerbske knihi, jako:

1) „Cour. Rügerowu postillu,“
2) „Joach. Lütkemannowe predy woptanje bożeje dobroty,“
3) „J. Albrechta Bengela schjesźdźesacź wutrobne rycźje“

pschedacź, tón nech to we wudawarni Serbsk. Now. sjewi.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje

10. měrca 1860.

Dowoz: 1785 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			nižša.			srjedźna			na hórsy, najwyšša			najnižša.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	ns	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńza	5	25	—	5	5	—	5	15	—	6	—	—	5	20	—
Rožka	4	5	—	3	25	—	4	—	—	4	10	—	4	5	—
Jeczmen	3	15	—	3	—	—	3	10	—	3	15	—	3	10	—
Wowš	2	15	—	2	—	—	2	7	5	2	15	—	2	7	5
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	25	—	4	25	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	4	—	—	3	25	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	28	—	—	25	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa słomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. syna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	22	5	—	20	—

Ze Serbow.

Z Čornowa. W nozy 11. hodź. wot 2. k. 3. haperleje wotpalichu so tudy schtyrjo burjo a jedyn žiwnoscźeŕ. Woheń je w brózni wuschoł a satykneny byk. Wotpaleni maja pecźa wschitko sawjesecźene. J.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 15. **14. haperleje.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: K nawjedženju. — Wukaz. — Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Lipinow. Z Němcow Z Mužakowa. Z Čornowa pola Kamjenca. Z Njezdašec. — Dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Něšto wo pjenjezach. (Pokračowanje). — Aphorismy. — Přilopk. — Spěwy. — Nawěštnik.

K nawedženju.

Čzi ßami czeſczeni woteberarjo Sserbſkich Nowinow, kotſiž chzedža ſa ne na drube ſchtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbſkich Nowinow wotedadža. Tež proßymy tych ßamych, kotſiž ßu nam dljeſchi czaß penesy ſa Sserbſke Nowiny winoſczi, ſo bychu nam ßwój doth wjeſzje bórſy ſapłaczicz chzyli. Redakzia.

Wukas

ministerſtwo ſnutskomnych naležnoſczow, ſkótny mór w Czechach naſtupazy.

Najnowiſche ſaſtojniſzy podate powieſcze wo njetczíſchich wobſtejnoſczach dowolnja po naſchim ſdaczu dla pomeſneho wobkhoda, ſo ßo wukaſy miniſterſtwa ſnutskomnych wot 27. dezembra ſandženeho, 2. a 25. januara a 14. febr. teho ljeta k ſawjeſczenju tukraja pſcheczíwo ſawleczenju mora we wjazorym naſtupanju połóža. K temu konzej pſchikaſuje ßo, kaž ſczehuje:

Sakaſnja pſchiwozowanja ßyrych koži, rohow, ſparow, koßmow, howjaſeho koja, koſczi wſchitkich druzinow, wowzow, koſow a ßwini, mjaßa a druhich dzelow, kaž tež wſchelakich wotpadkow pomenowanych ſkoczatow, teho runja ßyna a ßłomy ſbjehne ßo ſ tutym ſa zyke ſakſkoczſeſke krajne pomeſy, ſ jeniczkim wuwſaczom pſchiwozowanja po drazdzanſkopraſkej a po zitawſkoreichenbergſkej zeleſnizy, pſchi czimz hacz na daliſche dotalne pſchikaſnje płacza.

Dale woſtane na czaß hiſchcze pſchi ſakaſni pſchiwodzowanja ziweho howjaſeho ſkotu ſe Czjeſkeje do Sakſkeje, k kajkemuz pak ßo howjadka pſchi pſchipſchahowanju trebane nelicza, po dołhoſczi zykeje ſakſkoczjeſkeje meſy.

Dotal teho runja ſakaſane wuwodzowanje ziweho howjaſeho ſkotu ſe Sakſkeje do Czjeſkeje ßo ſa zyke meſy ſaßo dowoli.

W Dreždzanach, 3. haperleje 1860.

Miniſterſtwo ſnutskomnych.
Sswobodny knes ſ **Beuſt.** Schmiedel.

Swětne podawki.

Saksa. Jeho majeſtoſcz kral je Jeho Jaßnoſczi prynzej ſ Thurn a Taxis ßwójbniſki rjad ruczaneje króny ſpožcził. — Wulkowójwoda Ferdinand ſ Toſkanſkeje je w Dreždzanach pobył a wot tam do Schlakenwertha w Czechach jjeł. — Dotalny kapalny miſchtyr a direktor ſpjewarſkeje akademije w Lipſku, Dr. phil. Julius Rietz, bu ſa kapalneho miſchtra pſchi kralowſkej hudzbnej kapali pomenowany. — Direktor ſbjehneneho wokreßneho ßuda w Kamenzu Henſel je jako tajki do Rochlitza pſcheßadzeny, tamniſchi ßudniſki radzicżel Pomſel pak jako tajki do Budyſchina pſchiſchoł.

Pruska. Po predawſchej pſchikaſni doſtane njetko kóždy pruſki artillerieregiment batteriu czehnenych kanonow. — Prynz kneżer je w ſhromadnej zyrkwinſkej modlitwje prózſtwu ſa zyku Njemſku pſchiſtajicz porucził. — W hollandſkich nowinach żada ßo ſjawnje ſwjaſk ſ Pruſkej, dyrbjał-li njekajki nemjer pſchińcz. — Sſejm je 11. t. m. ſaßo wuradzowacz ſapoczał.

Kurheſſenska. Nowa bórſy woſſjewjomna krajna wuſtawa (Verfaſſung) je na tu wot l. 1852 ſkožena ſ njekotrymi pſchemjenemi, kotrez tamniſchej komorje nametoweſchtej.

Rakuska. Najnowſcha požczeńka ßo derje ſbjera; tola je termin k podpiſowanju na tu ßamu hacz k 14. t. m. podljeſcheny. — We Winje je wójwoda ſ Modeny kruty proteſt pſchecziwo pſchiſankneniu Modenſkeje ſpißał a wſchitkim wulkomozam ſ wuwſaczom Franzowſkeje, kotraz ſ nim hizom dołhi czaß w pſcheczelnym ſwjaſku neſtejeſche, pſchipoßłał. Pſchi tym dzakuje ßo wſchitkim, kiž ßu jemu

ßwjerni wostali a ſa neho ryczeli. — Arzywójwoda Leopold wedze wobtwerdzeńſke dźeła w Italſkej. Rakuſka wójnſka móz je tam hižom khjetro wulka.

Italska. Sardinſki kral je 2. t. m. ßejm ßwojich krajow w Turinje wotewrił. To ßo wje, ſo ßu jeho weßelje powitali. — Savoyſke krajiny, kiž ßo Franzowſkej wotſtupja, wopſchijeja njehdże 280 ſchtyrirózknych mil (wo 7 wjazy dyžli Sakſka) ſe 838,436 wobydleremi. — Na ſiziliſkej kupje je krwawny ſbježk wudyrił. Wojazy nad ſbježkarcmi dobuchu. — Mjeſto Bologna (w Romagni) je wobſanknyło, ſardinſkemu krolej dźakmu adreßu a 2 millionaj poßkacz. — We Florenzu a druhich toſkanſkich mjeſtach doſtaneja wyſche domjazych wojakow hiſcheze ſardinſku wobßadku. — Garibaldi chze do Amerikt wucżahnycz.. Podobne myßle ma tez wele Savoyardow, kotrymž ßo nowy knežer Napoleon nelubi. — Njehduſchi franzowſki general Lamoriciére je w Romje.

Šwajcarska. Schwajzarjo maja nadźiju — ale podaimo, ſo ßo na njekajkej konferenzy wulkomozow jich prawa wobtwerdża a ſo tak menowane neutralne ſavoyſke kraje franzowſke nebudża. Dźjelba ma myßle, ſ brónju ßo Franzowſkej ſpeczowacz.

Francowska. Miniſterſtwo marinty (namórſkeho kódźſtwa) dopokaſuje, ſo jendźelſke kódźſtwo pſches franzowſke dże. Hdyž ßnadž Napoleon na morju ßej dale neſwjeri, ſpyta czim ſkerſcho po kraju. To ßo tez roſemi, ſo dyrbi miniſter Thouvenel ſ pſchezo nowymi a tola ſtarymi pſchipißmami ßwjet ſmjerowacz. — Se ſchwajzarſkeho mjeſta Genfa je deputazia do Pariſa pſchiſchła, kiž ßebi najſkerje pſchiſanknenje pſcheje.

Španiska. Wondanjo ſpyta general Ortega ſbježk k powroczenju njetcziſcheho knežerſtwa a k poſbjehnenju hrabje Montemolina na ſchpaniſki trón. Hdyž bjechu wojazy pytnyli, k kajkemu neſkutkej chze general jich weſcz, ſpeczowachu ßo jemu a wón dyrbeſche czeknycz: Czrjóda wyſchkow bu ſajatych, kaž tez Ortega. Ssu-li tez hrabju Montemolina ſajeli, neje wjeſte. — Marokanſka, kiž je njetk ſmjerowana, ma ſarunanje wójnſkeje ſchkody Schpaniſkej hnydom wupkaczicz. Muley-Abbas chze ßam do Madrida pſchijjecz, ſo by kralownu wohladak. Hnydom po podpißanju mjera dyrbi nawedowaŕ O'Donell do Madrida. Wot 18000 ſchpaniſkich wojakow, kiž we wójnje bjechu, je pſches 12000 cholerje a druhim khoroſczam podležało.

Turkowska. Na ßerbiſke meſy je wetſche wójſko poßlane. Ssyn wercha Miloſcha, Michał nochze do Konſtantinopola pſchinicz a ßej tam naſtupniſtwo wuproßycz.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Do tudomneho krajnoſtawſkeho ſeminara je ßo po wobſtatym adſpirantſkim pruhowanju 22 mkodźenzow pſchijało. Bes tymi ßamymi je 7 Sserbow, menujzy: Korla Vogel ſ Bukcz, Jan Müller ſ Budyſchina, Adolf Dučźman ſe Židowa, Ernſt Hatnik ſ Hucziny, Korla Makacz ſ Drobow, Guſtav Klem ſ Barta a Jurij Sareńk ſ Jitra. — Na tudomny proſeminar je ßo po wotpokoženym receptionſkim examje 25 mkodźenzow horjewſało, bes kotrymiž ßu jenož tſjo Sserbjo, menujzy: Hocker ſ Barta, Jenko ſ Minakała a Hilbrig ſ Porſchiz. — Wot tamnych peczoch Sserbow, kotſiž-ßu njetk ſ naſcheho ſeminara wuſtupili, ſo bychu ſchli Jeſußowe jehnatka paſcz, ßu tſjo w lubowanych Sserbach mjeſta doſtali. To ßu ezile: K. Bjetnak, je jako pomozny wucżer do Barta pſchiſchoł; k. Mudry, bu jako ſchulſli vikar do Połpiz pola Klukſcha wotpóßłany, a k. Nowak doſta vikariat wucżerſkeho mjeſta w Nowej Wßy pola Klukſcha. K. Kanig ſaſtupuje hacz na dalſche ßwojeho khoreho k. nana, kotryž je w Rachlowje ſ wucżerjom, a k. Schuſter je pomozne wucżerſke mjeſto w Bernaczizy pſchipokaſane doſtał. — Tón Knes pak Waß pſchewodźuj ſe ßwojej mikoſczu, lubowani Sserbjo, a wobradź Wam prawje ſbožomne, žohnowanja polne ſkutkowanje!

Z Budyšina. Saudżenu ßredu bjeſche kaž druhe ljeta hkowna ſhromadźiſna towarſtwa Mlaczizy ßerbſkeje. Wobſchjernu rosprawu podamy ſa tydżeń.

W Lubiju mjejeſche 3. haperleje popołdnju 37 ljet ſtary Mehlhoſa, dźjekacżer na dwórniſchczu, to neſbožje, ſo pſchi ſtorkanju woſow pod jene koło woſa, kotryž ſadżerżowachu, pſchindże a bu tak na tolſtej ljewej noſy a na delnym żiwocze wobſchkodżeny, ſo dyrbeſche ſa 4 hodżiny na tym wumrecz.

W Lipinach ſtaj ßo 23. mjerza rano w 2 hodżinach khježkaŕ Sahrodnik a żiwnoſczer Miſnaŕ wotpalikoj. Woheń wundże pola Miſnarez w domſkim; pſches koho a kak? neje pak ſnate.

Z Němcow pola Kulowa. Kónz januara t. l. dachmy tu poweſcz, ſo bje tu njekajki nedoczineŕ jenemu konjej jaſyk wurjeſnył. Dżenża mózemy dale ſjewicz, ſo je ßo tutón ſtóſtniſki nekraßnik, dakowano Bohu, wußljedźił a w ſandżenym mjeßazu wot ßudniſtwa we Wojcrezach do 2 ljet zuchthauſa ſaßudźił. Je pak to khježkaŕ Jakub Paulusch ſ Kulowza pola Kulowa był. Wón bje menujzy ſ Pekarjom abo Wujeſchom a njekotrymi druhimi jjeł a hižom jduzy po puczu nehorne a leſtrarſke ryczje wedł, kotrez bjechu jemu czi druſy pecza ſakaſali. Pſches to je potom w korczmje tudy k ſwadźi a k pukam pſchiſchło, a daliſchi ſczjehł teho bje, ſo bu Pauluschej dalejjedżenje ſapowedżene. To pſchinuczi jeho potom k temu żałoſtnemu neſkutkej. Pſchi poſtajenju 2 ljetneje ſchtrafy je ßo niz jenož na to wobſchkodżenje zuſeho ßwójſtwa, ale tez na jeho bohahanerſke ryczje hladało.

Z Mažakowa. Kaž ßłyschimy, budże ßo nasch nowy ßerbski duchomny, kn. Reda, pschichodne ßwjatki do ßwojeho noweho sastojnstwa tudy sapokasacz.

Z Čornowa pola Kamjenca. Boži woheń, kiž tu w nozy wot 2. k 3. haperleji mjejachmy, je w brózni kublerja Burkmana wuschoł; psches koho a kak? neje pak hischcze znate. Wbosy wotpaleni samóchu jenoż njeschto makeho płomenjam wutorhnyez. Hl. poßl. cz.

Z Njezdašec. Dżenża psched tydżenjom, 7. haperleje, weczor na pół dżewetzich, nastróża naschu zyku weß żałoßna wołanza: „Woheń, woheń!“ A jako ſ domow wubjezachmy, widżachmy, so żiwnosczż Jana Kmocha w ßapatym wóhnju ſteji. To bje wulzy ſtraschna wjez nimale sa zyke Nesdaschezy. Tola Bohu budż horzy dżak daty, so runje żadyn wjetr nehowresche, so bje to ſ weczora a so w krótkim czażu luboscziwa pomoz se wschjech ſtronow bohacze pschikhadżesche. Kmochej je ßo wysche ſkotu nimale wscho ſpaliko. Na kajke waschnje je Boži woheń wuschoł, wo tym hischcze żanu prawu wjestosczż nimamy. Spodżiwne je, so bje ſpomneny woheń na tym ßamßnym dnju, hdżez bje wón runje psched 70 ljetami naschu weß poßleni ras domapytak. Bóh tón knes dołhe czaży psched ßurowenjom wóhnowcho nesboża schczedriwje sakitowak. To chżyk wón dale czinicz po ßwojej wótzowskej mikosczi! — F.

Dopisy.

Z Biskopic 5. haperleje 1860. Wczera popołdnju dostachu tudy we sali hosczenza „ſloteho jandżela“ 8 czeladnizy 20 toler penes jako myta, schtyrjo po 5 tolerjach, 8 krażnych biblijow a czeßne attesty, dokelż bjechu na jenym a tym ßamym kubli wele ljet ßwjerni ßłużili. Tudomne ratarowske a hajniske towarstwo bjesche jim to weßelje ſhotowało a kn. pschedßyda, kubler Päßler ſ Bałdanez, kaž tez sekretar kn. assessor Rychtar ryczeschtaj krażne ſskowa k tym 7 ßwjernym ßłużownikam a k jenej dżowzy. Tez buchu po tym ſ hosczinu sweßeleni. Dokelż bjechu tsjo Serbjo bes nimi, dha wosjewjamy jich wschjech mena:

1) J. G. Gebauer ſ Pózkowow ſskużesche na pózkowskim knezim dworje 20 ljet a 3 mjeßazy;
2) Handrij Handrik (Serb) ſ Lipicza ßk. na ryczerkubli we Ssmjelnej 19 l. 3 m.
3) Jan Palman (Serb) ſ Horneje Hórki ßk. pola kn. kublerja Kubascha we Hodżiju 16 l. 3 m.
4) F. A. Forkert ſ Fraukla ßk. na frauklowskim knezim dworje 14 l. 3 m.
5) Michał Ramsch (Serb) ſ Hodżija ßk. pola kubl. Kubascha w Hodżiju 7 l. 3 m.
6) K. H. Heber ſ Ottendorfa ßk. na Weikersdorfskim fórbarku 7 l. 3 m. a
7) Aug. Vormann ſ Jichbracheziz ßk. pola kn. Mitscherja tudy 5 l. 11 m.

Po tutym krażnym prämirowanju wustupi ſnaty kn. Dr. Julius Lehmann ſ Wutokczicz a ryczesche k ſhromadżisni „wo ßeli, wo jeje ważnosczi we wotpohladanju na ratarstwo.“ Wón prajesche bes druhim tez tole: Ssól treba ſkót a lud. Wona ßo namaka wschudżom na ſemi, we wodżi, we ſemi, we rostlinach atd. Najwjazy je teje ßameje k namakanju we ſnatych ßólnych ſkałach 1) we Wiliczka we Galiziskej, 2) we Staßfurcze pola Naumburga a 3) we Halli we żórkach. Czisteje ßelje ma prjenja 94$^{6}/_{10}$, druha 98 a tsecza 96%. — Hdyż ßo ſkót derje ſe ßelu futruje, dha je ſtrowischi a ma renschi napohlad hacz tón, kiž żaneje abo menje ßele dostawa. Teho dla ma ßo ßól do pizy abo picza dawacz (tola niz pschewele, hewak nastaße bjeżenje), a to howjadkam, konjom a wowzam. Swinjom netyje ßół. — Najljepe je, hdyż ßo ſkotu kamentna ßól do kortow położy, so mózeja po potrebje lisacz. Dawa ßo ßól krumom, njehdże 2 lutaj na dżeń, dha pschisporja ßo tez mlóko. Ssól czini pizu tyjazu a wuczjeri wschje te ſubſtanzy ſ czjela, kotrez wjazy żaneho wużitka nedawaja. Czim ſtarschi ſkót je, czim wjazy ßelje treba, a czim menje ßelje ßo we tych ſrostlinach namaka, kotrez k żyrobje dostawaju. Te ſrostliny, kiž maja wele zokora pschi ßebi, kaž runkliży atd., netrebaja żaneho pschidawka ßelje. Dokelż, we wschjech ſrostlinach ßo menje abo wjazy ßelje namaka, dha budże ta ßama psches ne ſe ſemje wuzyzana a dyrbi ßo saßo do ſemje pschinesez. Teho dla je tez we wjeſtych nastupanjach a na wjeſte pola ßół jako hnój dobra. Najkraßnischi wużitk bje ßół pschi hróchplahowanju dała. H.

Za dom a hospodarstwo.

Z pola. Naſhmne żita ßu, dżakowano Bohu, tak daloko hacz ßłyschimy, wschudżom ßnjeh a ſymu derje pschetrałe a mlódnja a ſelenja ßo wot tydżenja ßem, hdżez ßu rjane czopłe dny sastupiłe, kraßnje. Dżeczel ſbjeha ßo ſ mozu, kaž wschitke druhe rostliny, a neßłyschimy niczo, so by hdże żaneho wumerſnyło było.

Njeschto wo penesach.

(Pokračowanje.)

Tak je kóżdy lud w ßwojich prjenschich czażach, predy hacz bu medż ſ klina ſemje wuryta a jemu jako wumjenjazy ßrjedk we wikowanju ſnata, predy hacz medżowe kuſki k nemu doüdżechu a ßo jako penesy, kotrez wikowanje poßrjedkuja, nałożowachu, ßwoju wożebitu wjez mjek, na kotruż druhe wjezy wotmjenjowasche a pschi wikowanju mjesto naschich njetſischich penes jako

wumjenjazy ßrjedk trebaſche. Wobſtejeſche wſchak tola w predawſchich cžaßach a pola wſchitkich ludow wſchitke wikowanje, kupowanje a pſchedawanje we wotmjenjowanju a wumjenjowanju teje abo druheje wjezy na druhu abo ſa druhu. So je temu tak bylo, je dopokaſana wjez a dawa ßo pola Sserbow też ſ korenja jich ßkowa: „pſche-dawacż, pſche-dawanje“ jara lóhży ſpósnacż. Haj hiſchcże dżenßniſchi dżeń ßu ludy, kotrež tak wikuja, niż jenoż ßami bes ßobu, ale woßebje też ſ druhimi ßußodnymi ludami, ſo jenu wjez abo tworu na druhu wotmjenjuja, ſ druhej wumjenjuja, ju ſa druhu pſchedawaja. A jeliſo chżeſch, dha hiſchcże naſche dżenßniſche wikowanje, pſchedawanje a kupowanje, po prawym też dale niczo neje hacż wotmjenjowanje wjezow na druhe wjezy, jenoż ſo je njetko ta wjez, na kotruż abo ſa kotruż ßo wſchje druhe wumjenjuja, medż (ſkoto, ßljeboro, platina, kopor), kuſki medżje. Tute medżne kuſki, jako ßo medżje pſchedzo wjazy a wjazy ſe ſemje wurywaſche, ſtupichu pomału a pomału pola wſchitkich ludow, kotrež we wumelſtwje pokracžowachu, na mjeſto tych wjezow, na kotrež bjechu predy wumjenjowali, ſa kotrež bjechu pſchedawali. Wone tute wjezy pomału a pomału ſahnachu a ſcžinichu ßo pola jeneho luda po druhim k wumjenjazemu ßrjedkej, tak ſo ßo jako tajki njetko pola wſchitkich ſdżełaniſchich ludow trebaja.

A ſchto ßu tute medżne kuſki druhe, hacż naſche njetſiſche penesy? Najpredy bjechu be wſcheho wopona, be wſchjech ſnamenjow a wobraſow, jenoż hołe kuſki medżje, pak wot kopora, pak wot ſkota, pak wot ßljebora atd. Maja wſchak hiſchcżen tola dżenßniſchi dżeń njekotre ludy tajke nahe medżne kuſki ſa penesy a kupuja a płacża ſ nimi. W Lipſku ßo kóżde ljeto na maßy ſa tak a tak wele tyßaz toler tworow ſ kuſkami ſkotu płacża, kiż ßo wot kupzow ſ naranſchich krajow jako małe żerdki abo płacżite kruchi ßobu pſchinießu a potom pak zyłe pak po kuſkach po waſy ßo jako penesy pſchetrebaja a nałożuja. Tu ßo hiſchcże tuta medż (ſkoto) jako pſchekupſka tworа a jako wumjenjazy ßrjedk — tworа a penes na dobo — ſpósnacż hodżi. Też rjekaja Rußojo hiſchcżen dżenßniſchi dżeń ßwojemu najważniſchemu, prjenemu ßljebromedżnemu penesej „rubel,“ dokelż je a bje kuſk, wotrubneny wot druheho wetſcheho kucha medżje (ßljebora). Poſdżiſcho buchu tute medżne kuſki najpredy rózkate, poſdżiſcho kulojte bite a ſ wobraſami debene. Tak ſtworichu ßo k naſchim njetſiſchim penesam a ſaſtupichu cžim bóle, cžim dale jako wumjenjazy ßrjedk. Na njekotre prjene ßmy horkach ſpomnili. A ſaßo poſdżiſcho, jako dobre, drohe medżje wjazy k ſhotowanju penes ſ nich nedaßahachu, počžachu te a tamne kraje, jedyn po druhim, ſa tym hacż jemu na drohich medżach mene abo bóle pobrachowacż počžina, ſ papery (paperjanc) penesy dżełacż a kneżerſtwa, kiż je dżełacż dachu, po ßwojej kneżerſkej mozy we wobßahu ßwojich krajow jim peneżnu, imaginarnu (namyßlenu) płacżiſnu pſchizpiwachu. Tute pomhajanjetk we wele millionach, wetſchich a menſch kruchach wikowanje a pſchekupſtwo we wſchjednym żiwenju na wſchjech kónzach a rózkach poßrjedkowacż, tak ſo njetſiſchi cžaß ſdobnje huſto „paperjany cžaß“ rjeka. — Horka prajachmy, ſo je kóżdy lud w ßwojich prjenich cžaßach a predy hacż penesy, każ je njetko mamy, doſta, njekajku woßebitu wjez mjeł, ſa kotruż wikowajo druhe wjezy wotmjenjowaſche a pſchedawaſche. Hinak też bycż nemóżeſche. Naſche njetſiſche penesy tu nebjechu; teho dla dyrbeſche ßo tajke wumjenjowánje ſtacż. Ale ſkoro kóżdy lud mjeješche druhu tajku wjez, ſa kotruż wumjenjowaſche, woßebje hdyż ſ druhimi ßußodnymi abo daliſchimi ludami hromadu pſchindże a do wikowanja ſtupi. Bjeſche pak to pola kóżdeho luda ta wjez, kotrejež najwjazy wobßedżeſche a wot kotrejż mózeſche najwjazy ßam wotedacż a parowacż, pak ſo ju ſ rukomaj w tajkej mjerje ſhotowa, pak ſo jemu — a to bje najhuſcżiſcho — pſchiroda, ſemja a kraj, w kotrymż ßedżiſche, w tak bohatej mjeri poſkicżowaſche.

W.

Aphorismy.

1. Nakoż a wukup ßebi cžaß, jeli wjeczność lubujeſch. Wedż, ſo ßo wczerawſchi dżeń wrócżicż a jutriſchi ßo ſawjeſcżicż nehodżi. Jeniczki dżenßniſchi je twój, kiż, hdyż je ſhubeny, je na wjeczne ſhubeny.

2. Daj twoje bohaſtwo twojej potrebi, twoju potrebu tebi ßamemu, tebe ßameho twojej duſchi a twoju duſchu twojemu Bohu ßłużicż.

3. Quod dubitas, non feceris: ſchtoż wobdwjelujeſch, to niczin! —

4. Wſchje twoje cžinenje bycż wot Boha, w Bosy, do Boha a na Boha ſakożene. Neſapočžinaj żenje niczo cžinicż, hdyż Boha k temu ßobu nepſchineßeſch a nedaj ßebi też pokoj, hdyż Boha ſaßo wot twojeho ſkutka ßobu newoſmeſch.

5. Optimus animus est pulcerimus Dei cultus: Wutroba ta najljepſcha je Boża ßłużba najreńſcha.

6. Pſchipoßłuchaj radſjo, hacż ſo ryczíſch, a wukń wot druhich radſjo, hacż ſo ßo ſa wucżerja wupoſtajiſch. Pſchetoż to je mnohich ludzi wopacżnoſcż, ſo radſjo ßwoje ßamßne twory wukładu, hacż ſo bychu nowe kupowacż chżyli.

7. Mudry muż ma ßwojej woczi wotewrenej a ßwoju hubu ſanknenu, a żada ßebi runje tak jara, ßameho ßo wucżicż każ druhich powucżicż.

8. Jako Plato mkodeho cžłoweka kóſki hracż widżeſche, ſapokaſa jemu to. Tón jemu wotmolwi: Schto je to ßnadne? Na to jemu Plato ſnapſchecżiwi: Nawucżenje niczo ßnadne neje!

9. Ssy njekomu pschećelstwa dla penesy požćžił, dha newostaj jemu je dołho; pschetož dań wot stareho dołha ßo najhuscžischo ſ lósymi ßłowami płaczi.

10. Pschißłodženje neschkodži człowekej, ſ dobrymi poczinkami wuhotowanemu, niz wjazy, hacž ßylny, nahły deschcž jjesorej. —

Přilopk.

* W Krostawje pola Schjerachowa wundże 15. mjerza pola žiwnoscžerja Förschtarja woheń a pschewobroczi teho twarenja do popeła.

(:) Žiwy bycž nerjeka jenož wodych ßrjebacž, žiwy bycž rjeka dźjeławy bycž, nasche organy, nasche smyßła, nasche cžjelne a duchomne mozy, nasche khmanoscže, wschitke nasche dźjelje ducha a cžjeła, ſ kotrychž wobstejimy a kotrež nam wjedomnoscž wo nami ßamymi dawaja, trebacž, nałożecž a napinacž. Niz tón człowek neje najdljehje žiwy był, kiž najwetschu mnohoscž ljetow liczi, ale tón, kiž je ßwoje žiwenje najbóle saczuł. Móže ßo tola njechtó hakle w ßwojim stotym ljecže pohrebacž, kiž je hnydom wot ßwojeho naroda morwy był. Wón by pschi tym dobył był, hdyž by ßo hižom w ßwojej młodoscži do rowa lehnył był, hej-so-li je k najmenschemu hacž do teho cžaßa žiwy był.

* Jene magdeburgske nowiny ßu weßljedžicž pytałe, kelko je hischcže židow na ßwjecže a pschi tym to resultat namakało, so je jich hischcže njehdże 4,232,370.

* Schottlandski kral Jakub I. bu w nozy w łożu wot ßwojeho wuja Waltera, hrabje ſ Athola, skónzowany, kotryž chzyńsche ßo ßam na trón ßadzicž. Tón pscheradnik dosta pak w Edinburghu ßwoju mſdu ſa ßwój słóstniski skutk; stajichu jeho mennjzy na torhoschczu na stołp a stajichu jemu tam pschede wschjem ßwjetom żelesnu krónu na hłowu, kiž bje żehliwa a to napißmo mjejesche: „Kral pscheradnikow.“ — Njekajki wjechcžeŕ bje jemu wjechcžił, so budże sjawnje w ludowej shromadźisnje krónowany.

* W Dreždżanach na Brühlskej terrassy je w tu khwilu jara wubernje rjana a kraßna wuſtajenza wschelakich kwjetkow a rózow.

* W Dreždżanach smjeja ßo zyrkwinske visitazije wot 13.—20. meje, w Lipsku pak wot 24. junia hacž k 3. julijej t. l.

* W jenej skali pola Zeichena nedaloko Pirny je ßo 5. haperleje popołdnju w 3 hodźinach nenadźizy jena skalna sjena wotwaliła a 6 muži saßypnyła. Jenož jedyn bu žiwy won wumóhty. Cži drusy buchu żałostnje rosmeczeni a ßu morwi. Tež ßu wulke wotwalene skałne kruchi jenu khježu po połozy zylje rosmjatke.

* W starej Mittweidże wotpali ßo 7. haperleje Schneiderez statok. Tſinaczeljetna holczka ſ Ottendorfa kotraž tam ßłużesche, bu, dokelž ſapokoženja podhladna, sajata.

* Ssredu popołdnju 11. t. m. je we Schjerachowje tamnischi k. farař Anton Kries wumrek. Wón bje rodz. w Grafengrünje w Czechach w l. 1809, k duchomnemu ßweczeny 1833, potom njekotre ljeta kapłan w Czechach, na cžaß w Budyschinje vikar a wot l. 1837 farař we Schjerachowje.

* W Mischnju ßu 10. haperleje tamnischu porzellanowu fabriku, kotruž stat na krajne khosty nowu twaricž da, twaricž ſapocžinali. Twarny material, kamenje atd. ßu w symi nawosyli. Njehdże 70 dźjełaczerjow saſtupichu do dźjeła; wjazy ßo jich pschijeja.

* Młody amerikanaŕ Travis je ßo wot junia konscheho ljeta ſ niz mene hacž 11 holczkami we wschelakich statach amerikskeje unije swożenił — a wschitke ßedžo wostajił. Kelko żonow we Kalifornii ma, newje ßo.

* Prjenja njemska żelesniza je ta wot Nürnberga do Fürtha; budże ljetßa 25 ljet stara. Tež je najbóle dańiwa a je w loni ßwojim akzionaram 15 prozentow wotczißła.

* W starych cžaßach bje waschnje, so bu w mjestach pekaŕ, kiž bu pschelóhki a schpatny khljeb pschedawak, na ßmókawu ßadżeny a do hnójnizoweje łużje pórkneny.

* We Wulkim Hajnje bu 9. haperleje wot tamnischeho ßudnistwa 21ljetny młody człowek ſ Lautendorfa ßadżeny, dokelž bje chzył ßwoju predawschu lubku se schtrykom sadajicž.

* W Dreždżanach skoczi 7. haperleje jena młoda kneni ſ noweho mosta do Łóbja, bu pak wot ludźi, kiž na czołmiku k nej pschikhwatachu, popanena a saßo won wuczehnena.

* W Draždżanach skoczi 7. haperleje jedyn stary muž se stareho mosta do Łóbja a bu derje wot czółmarjow hischcžen żiwy saßo wuczehneny, wumre pak bórzy na to. W ßwojej móschniczży nemjejesche wjazy hacž 1 nowy penežk.

* We klamach buschkwerja Nowotneho we Winje wobhladowasche sańdżeny tydżeń wjesty wuherski semjan dwójku (dwójnu buschkej), kotraž ßo na nesbożomne waschnje spuschczi a druheho tam pschitomneho kupza, hrabju Frimonta czeżzy fraui, tak so dyrbesche po krutych bolosczach wumrecž. Wón bje ßyn khježorskeho generala, kotryž jeniczkeho ßwojeho ßyna jenož teho dla k wojerskemu powołanju pschipuschczicž nochzyńsche, so by jeho žiwenje na wojowniscžu do straschnosce nepschischło. Njetko pak bu, w 46. ljecžje ßwojeho žiwenja, niz w duellu, niz na hontwje, ale w klamach jako mjerny kupz satselany. Kula nedasche ßo ani ſ hłowy wuczahnycž a postajenje khoreho bjesche ſ tym żałostnische, dokelž ani na wokomik wjedomnoscž neſhubi.

Z Lumíra.

♯ Barlin ma w tu khwilu 540000 wobydlerjow a bes nimi 1600 ljekarjow a łasenkow, tak so na kóžde 337 hłowow jedyn ljekaŕ pschińdźe. Tola je pak tam tež pecža kóžda dźeßata ßwójba tajka, so ma psches 2500 tol. ljetnych dokhodow.

⊙ Jutrowne jejka. Hacž k bulli (zyrkwinemu sakonjej), kotruž bamuž Julius VI. w ljecze 1555 da, neßmjedźachu w póstnym cžaßu žane jeja jjescz. Dokelž pak tajke tradanje cžeschko sacžuchu, dha ßweczachu na to saßo wróczenje jeji, po skónczenju posta, jutry. S teho nasta po cžaßu nabožinski ßwedźeń; podawachu ßo na cžichim pjatku a jutrowniczku do zyrkwjow a dawachu tam jejka poßweczicz. Psches to nasta to waschnje, je jako dary wudźjelowacz a je predy psches barbenje a pißanenje s wobraskami wudebicz a porenschicz. Kaž najbóle, pschendźe tónle pocžink bórsy do nepocžinka; studenczi a drusy młodźi ludźo khodźachu s bubonami a swónczkami wokoło a proschachu jutrowne jejka, psches cžož ßo husto wulka hara a ropot sta.

* W Cžechach je ßo mór bes skotom nimalje zylje shubił. Wot 10.—17. mjerza nejßu žane nowe pady wjazy prjódk pschischłe. Pražski a bunzlawski wokreßaj staj cžistaj.

* Psched krótkim buschtaj s Prahi dwaj sakskaj deserteuraj do Dreždźan pschiwedźenaj, kiž bjeschtaj tam do Italskeje, do bamužowcho wójska ßo sapißacz dacz a we tym ßłužicz chzyłoj; wonaj bjeschtaj wot dreždźanskich tsjelzow a mataj ßo njetk ßwojeho khostanja sa sawinowanu neßwjernoscz a tórnu nerosmyßl docžakacz.

[|] Wot tych pecžich dźjecži, kotrymž je kanzellist Lehmann s opiatom (morphium) t. j. s jjedom sawdał, staj jenož dwje wumrełoj. Te tsi druhe buchu sbožomnje wnljekowane. Lehmann je wudowz; jeho dwje semretej žoni bjeschtej s Biskopiz. Lehmanowe domjaze a samóžne wobstejenja bjechu zyle rosbrojene. Jeho dźjecžatka nemjejachu wjazy žaneje zyłeje koschlki. Lehmann ßam bje jara nerodnje a pschecžinejo žiwy był a wudawa njetk, so je chzył ßo ßameho skónzowacz, predy pak ßwoje dźjecžatka wo žiwenje pschinescz, so jim nichto neby wumetowacz móhł, so ßu ßamomordarja k nanej mjełe.

(:) S Döbelna tónle na Pharaonowy ßón podomny podawk pißaja: W jenej wßy pola Lomatscha je jedyn kosoł kormeneho woła sežrał, neje pak wot neho tołsczischi nabył. Jedyn rjesnik bje menujzy woła kupił, pschindźe po neho a położi jako kupny penes 50toleŕsku paperu na blido. Kubleŕ wostaji ju tam ležo a dźe woła pomhacz wjasacz. Jedyn kosoł, kiž je jara skludny a ma tež kaž poß do jstwy pschistup, pschińdźe bes tym tam nuts, wosme tu 50toleŕsku paperu, rosžwamka ju a jako wołapschedawaŕ ßo wróczi, je jenož mały kusk hischcze wot neje wysche.

Spěwy.

Khwalba Božeje dobroty.

Ja hrjeschnik nejßym dostojny
Tej' wulkej' ßmilnoscze,
S kotrejž, mój luby Božo, ty
Me dotal wedźesche.

Hlaj wele tawsynt cžlowekow,
Kiž se mnu žiwi ßu,
Tón jedyn tam, tón druhi jow,
Snadź srudnje płakaju.

Bes tym huž Boža dobrota
Me wschjednje sweßeli
A s luboscžu dźeń wote dnja
Wscho dobre wudźjeli.

Ja strowy s łoža stanył ßym,
Ssym w nozy w mjerje spał,
Ty Božo, ßy psched wschitkim słym
Me hnadnje swarnował.

Ja móžu nedźlu kemschi hicz,
A doma wschitke dny
Sso s Božim ßłowom wokschewicz:
Kak ßym ja sbožomny!

Ja w mjerje blidu ßynu ßo,
Ta jjedź mi seßłodźi,
A móžu, hdyž ßym najjedł ßo,
Cže khwalicz dźakomnje.

Ja wecžor možu lehnycz hicz
Bes cžeschkej staroscze,
A netram w nozy žałoscžicz
Na žane boloscze.

Hdyž bes tak wele druhimi
Tak hnadnje wodźisch me,
Kak móhł ja tola s hrjechami,
Mój Božo, rudźicz cže.

Nech stajnje twoja dobrota
Me wabi k pokucžje;
Hlaj hewak ty mje hrjeschnika
B'dźesch khostacz ßurowje.

Tež proschu pschi tym ponižnje,
So tola nebych ja
Pschi sbožomnych dnjach sabył cže,
Cže luboh' sbóžnika.

Nech pak tež pschi tym wopomnju,
Kak tola na ßwjecži
Sso weßelje se srudobu
Tak bórsy pschemjeni.

A pschindźe kschiž a srudoba
Nech s tym ßo troschtuju,
So pschindźe wschitko wot Boha
A je nam k wužitku.

Hdyž budu ja pschi dobrych dnjach
Na Boha spominacz,
Dha budu tež pschi srudobach
Sso wedźicz troschtowacz.

S tym troschtom, kiž we bibliji
To ßłowo Bože da;
To ßame je troscht najljepschi
Sa kóždoh' cžloweka.

Pjetr Młonk.

Cžlowska wutroba.

Ach, kak je cžlowska wutroba
Tak hluboka a schjeroka!
Ma rum sa wele staroscže
A sa wschelake stysknoscže.

Kak pak ta ßama wutroba
Je takle wuska, maluczka:
Hlaj — luboscž jeno jeniczka
We nej dźje mjesto namaka. Ž*...

Ćabi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 10. haperl. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 9½ np.; 1 połnowažazy cžerweny słoty abo dukat 3 tol. 4 nßl. 1 np.; winske bankowki 74⅞.

Nawěštnik.

Barlinske woheńsawjeszjaze towarstwo.

Sałožene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towaŕstwo bere sawjesczenja psche wóhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacž netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułožowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now., agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towaŕstwa.

Drewowa a walczkowa aukzia.

Schtwórtk 19. haperleje t. l. dyrbja ßo na husczanskim revjerje we hajnej parzelli „husczanski haj" a w parku

13 ßažnjow (klostrow) 6/4skich twerdych a mehkich schczjepow,
17 ßažnjow 6/4skich twerdych a mehkich kuleczow (klumpaczow),
4½ kopy 6/4skich twerdych walczkow,
54 kop 6/4skich mehkich walczkow a
59 hromadow ßylneho lipoweho hałosoweho drewa

pod wumjenenjami, kotrež ßo predy wosjewja, na pscheßadžowanje pschedawacž. — Kupzy maja ßo na spomnenym dnju dopołdnja w 10 hodžinach na husczanskim ryczerskim dworje seńcž.

Hrabinske hajniske sarjadnistwo we Huszy, 11. haperleje 1860. **Opelt.**

Wosjewenje.

Nimale 14 ljet dołho Liebuschiz korczmaŕstwo w rybowej haßy wotnajimawschi dowolam ßebi s tutym cžesczomnemu publikej podwólnje wosjewecž, so ßym wot dženßa Polankez korczmaŕstwo pod burglinom, je wotnajimajo, njetk na ßo wsał, k cžemuž tu próstwu pschistajam, so bychu me tež tu se ßwojim wopytom pscheczelnje poczesczowali. Ja budu stajuje sa dobre picže a jjedže ßo staracž.

W Budyschinje, 1. haperleje 1860.

Traugott Krawz (Schneider.)

Nowe rigaske a pernawske krónske lane ßymjo k wußywej

porucža w Budyschinje

J. G. Richteŕ

na mjaßnym torhoschczu.

☞ We Wichowach cžißło 5 je jedyn wós ☜
☞ sa kruwy na pschedań. ☜

☞ Nepschewidž!

W skali w Plusnikezach ßo samłojenja a skasanja na skałarske dźjeła a mostowe krywaki wot 2—8 łóhczi dołhoscže pschijeja a horjeberu, mureŕske kamenje, płotowe stołpy a wjasaki (bindarje) pak po wele tunischich płaczisnach hacž predy pschedawaja.

Zenkaŕ, skałarski mischtr.

Mjestna k twarenju

s polom, po 3—10 kórzow wulkim, na požadanje tež s hischcže wetschim, chze podpißany na płaczenja samožitych ludźi pschedawacž. Potym hacž je, móže połojza kupnych penes na nimi stejo wostacž.

Ryczerkubło w Sarycžu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedleŕ.

Sahrodniska žiwnoscž cžißło 14/9 w Bohowje pola Neßwaczidła se 7 ackerami a 12 □prutami polow a se 197 □prutami łuki, a se 180 dawskimi jenosczemi napołožena, hewak tež bes wumenka je se ßwobodneje ruki na pschedań. Twarenja ßu nowe a s zyhelemi kryte. Wscho dalische je k nashonenju pola wobßedžera tam.

MOEBLOWWY MAGAZIN

wot **Schillinga & Hiecki** k ſtotej łodźi w Łubiju

poruczа bohaty ſkład möblow wſchitkich druźinow k dobroczźiwemu wobkedźbowanju.

W Łubiju, 14. haperleje 1860.

Schilling & Hiecka, blidarſkaj miſchtraj.

Pſchedań

ſkotu, hoſpodarſkeje a ratarſkeje nadoby a druhich wjezow w Pomorezach.

Sſredu, 18. haperleje wot rano 9 hodź. ma ßo wſchitkón ke kubli cź. ½ we Pomorezach ßluſchazy morwy a źiwy inventar; bes tym 1 kóń, 16 howjadłow, 5 hoſpodarſkich woſow, 1 młoczeńſka maſchina, 1 wjejerńja (Wurfmaſchine), 2 ßykanjerjeſanſkej maſchinje, grat, kaž też nahromadźena piza, ßłoma, wuźijne drewo atd., njeſchto meublementa ſa hnydomne ſapłaczenje na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Pſchedajomne wjezy ſteja tón ßamy dźeń wot rano 7 hodź. k wohladanju pſchihotowane.

W Budyſchinje, 12. haperleje 1860. **A. Franz.**

☞ Na ryczerkubło w Ssmochczizach ßo khmana ßrjenza pyta, kiž może hnydom ſaſtupicź.

Woſjewenje.

Dźeń 19. haperleje budźe ſkaſany len na ryczerkubli Krakezach ßyty.

Jena zhlje dobra khjeża je dla wuſkoſcze haßy k wotorhanju tunjo na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicź cźißko $^{382}/_{14}$ na garbarſkej haßy.

Djak.

Sa pomoz wot wſchitkich bokow, kotraž ßo nam pſchi wóhnju na 7. haperleji ¼9 weczor tak mózne a ſwólniwje doſta, kaž też tym muźſtwam pſchi ßykawach ſ Hodźija a ſ Wujeſda praſu ja we meni gmejny tón najwutrobniſchi dźak ſ tym pſcheczom, ſo by Bóh tón Knes kóždeho pſched tajkim a druhim neſbożom chzył hnadnje ſwarnowacź.

W Neſdaſchezach, 12. haperleje 1860.

Jan Schołta gmſk. prjódkſtejeŕ.

Tune ßerbſke knihi na pſchedań!

W Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach, kaž też w klamach kn. pſchekupza Jakuba na kamenitnej haßy w Budyſchinje, ßu tele knihi ſa pſchiſtajenu płaczińnu k doſtaczu:

1. Lubenſkeho ſchthri prjedowanja; wużitny kwaßny dar ſa nawożenjow a newesth. Płaczińna 4 nßl.
4. Sserbſke Horne Łużizy atd. 7½ nßl.
6. Ribowczenjo (powedanje); 2½ nßl.
7. Dobroty, dźiwy a ßudy Boże na iſraelſkimi dźjeczimi; wopißanje Kanaana atd. 4 nßl.
12. Selenſka, I. 4 nßl.
22. Selenſka, II. dź. 5 nßl.
14. Wunenkaŕ (powedanczło) 2½ nßl.
15. Ssadowa knižka (jara wużitna ſa wobßedźerjow ßadowych ſchtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana, 2½ nßl.
17. Boża kraßnoſcź w ſtwórbje; I. dź. 2½ nßl.
36. Časopis towarſtwa Maćicy Serbskeje, 20 zešiwkow; poslenje 4 po 7½ nsl., prjedawše po 3 nsl. 8 now. Štóž prjene 16 zešiwki (2 zwjazkaj) nadobo kupi, dostanje je za 1 tol. 10 nsl.

Wſchitke tele knižki a knihi móża ßo w partijach hiſchcze tuniſcho doſtacź pola knesa pſchekupza Jakuba, knihiſkadnika a pokładnika Maćicy Serbskeje w Budyſchinje.

Wot redakcie.

Do K. My newjemy, ſcze-li naß ſaßlepiez chzyli. Wot Waß pſchipoßłany ſpjew: „Ja dyrbju preczku daloko" a też baßner teho ßameho je nam jara derje ſnaty. Nimamy khwile ſtare ljetniki Nowin abo Wjenzy pſchehladowacź a Wam cźißka prajicź. Wóndaniſcha pjeßeń ſ Kralodwórſkeho rukopißa: „Ach wy ljeßy atd." je też hižom ſ najmeńſcha dwójzy wocźiſchczana, a to prjeni krócź pſched 20 ljetami! Originalne wjezy wot Waß budźa nam ſtajnje jara witane.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje

7. haperleje 1860.

Dowoz: 936 kórcow.	Płaćizna w přerěčzku na wikach, wyšša. tl.	nsl	np	niža. tl.	nsl	np.	srjedźna tl.	nsl	np.	na bursy, najwyšša tl.	nsl	np.	najniža. tl.	nsl	np.
Pscheńza	5	25	—	5	—	—	5	15	—	6	—	—	5	15	—
Rožka	4	5	—	3	25	—	4	—	—	4	5	—	4	—	—
Jeczmen	3	15	—	3	5	—	3	10	—	3	15	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	7	5	2	15	—	—	—	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	25	—	5	5	—	5	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	3	25	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	22	5	—	—	—
Kana butry	—	15	—	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	20	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoleŕ.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. póśe 7½ nsl.

Čisło 16. **21. haperleje.** **Lěto 1860.**

Wopśijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Z Słónkec. Z Lubija. Z Wuherja pola Lubija. — Marokanska. (Pokračowanje). — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Cyrkwinske powjesće. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Jeho majestosćz kral je bes druhimi powyschenemi we wójsku tež Jeho kralowsku wyšokosćz prynza Jurija, połkownika (oberst) jjesdueho garderegimenta, ja nawednika (kommandanta) teho samoho pomenowak. — Jeje majestosćz kralowna je 16. t. m. do Sanssouci'a na wopytanje wotjjeła. We Berlinje bu na dwórnischezu wot prynza knježerja a prynzeßnyn ſ Pruskeje powitana. — Toskanski wulkowójwoda Ferdinand je ßo ſ Czech sajo do Drežđan wróćił a ßwojeho bratra, prynza Korlu, kaž tež ßwoju cżetu, ſwudowenu wulkowójwodku Marju ßobu pschiwesł. — Jeho majestosćz kral je ßo 18. t. m. do Berlina podał a wróćzi ßo nasajtra ſ kralownu Amaliu.

Pruska. Pruska a Rakuska nochzetej niczo wedżecź wo kongreßu, kotryż je Jendżelska w nowischim cżaßu nametowała. Hewak pak so ſda, so chze Pruska ſ Jendżelskej runje tak kaž ſ Pruskej dobre pschecżelstwo dżerżecź. — Wot 1. meje smjeje we pruskim wójsku kóżda pjescha batteria, kiž bje hewak w mjerje 112 muži ßylna a pschi mobilisirowanju 162, njetko stajnje 152 muži, a tsi batterije kóżdeho regimenta smjeja cżehnene kanony. — Jeho majestosćz kral je ßo 13. t. m. woprawicz dał. — W domje knesow (1. komorje) bu nametowane sbjehnenje lichwarskich sakonjow saczißnene.

Rakuska. Minister pschedßyda hrabja Rechberg bje wóndanjo cżeżzy sthorił. — W ministerstwje ßamym prawa pschesjenosćz nekmaži, duž budzemy drje wo pschemjenenjach ßłyschecź. Hrabja Rechberg a minister smutskommnych radżitaj, so bychu Wuherjo wjazy powolenjow (konzessiow) dostali, schtož pak druhy ministerjo nochzedża. — Triescze buchu sajo tsjo pschekupzojo sajeczi, kiž ßu pecża pschi wulkim jebanstwje generala Cynattena pomhali. — Rakuska radźi, so by ßo Schwajzarska, hdyž je Savoyska hižom franzowska, ßama ſ Franzowskej njekak sjednała. Dyrbjało pak konferenza hromadu stupicź, żada wona wjesty programm (rospiß). — Arzywójwoda Ferdinand Maximilian, wyschschi wednik namórłódżstwa bje wóndy we Winje a je njetko saß w Triescze.

Swajcarska. Tuta je 15. t. m. wot franzowskeho ministera Thouvenela jjedojtu depeschu dostała, we kotrejż wón praji, so wschitke protesty niczo pomhacź nemóża a so dyrbja Schwajzarjo radscho ſ Napolconom mjer wobkhowacź. W zyłym kraju je wulka nespokojnosćz.

Italska. Najważnische nowinki bjechu tón tydżeń se Sizilskeje. Prjene powesćze, kiž pśches Genuu a w sardinskich nowinach pschikhadżachu, klinczachu jara straschnje; po neapelskich nowinach ßu nemjerne mjesta Palermo, Messino a Trapani. W Palermje bjechu 4. t. m. njekotsi sbjeżkarjo wojakow a polizajow pschimacź poczeli a 7 tychßamych morili. Bórsy potom dobuchu wojazy jedyn klóschtr, do kotrehoż bjechu ßo sbjeżkarjo podali. We wokolnosczi mjesta pschebywaze sbjeżkarske cżrjódy buchu tež rosehnate. Tajki nemjer płodża wosßebje neapelszy cżjekanzojo pod sakitom jendżelskeho kódżstwa a sardinskeho knježerstwa, kotsiż chzedża neapelske kraje tež se Sardinskej sjenoczicź. Nawednik w krajinje Palermo, Salzano, je tam wobleżenski staw a nahły ßud wosjewił. S Neapela bu hižom wjazy wojakow do Sizilskeje poßłanych. To pak hischcze poßleni sbjeżi nebudże! — Sardinski kral je do Florenza sapuczował a chze wot tam[illegible] do Bologny. — Na pomesach Romagny dyrbitej ßo we Toskanskej dwje ßylnej armeji shromadżicź. — Na żadanje bamuża, kiž chze njetko do Ankony, je njehduschi ßławny franzowski general Lamoriciére, dotal w Belgiskej jako wuhnanz żiwy, kommando nad wójskom w Romje na ßo wsał. Tuto wójsko ßo poßylnjuje ſ pschikhadżazymi Franzowsami a Irami. Napoleon niczo pschecźiwo temu nima, dokelż nochze, so by horda Sardinska hischcze dale sbjeżk hajiła a k wetschej mozy pschischła. — W Lombardskej wostaňe hacź na dalische 25000 Franzowsow. — Mjesto Nizza, ſ kotrehoż bjechu na krótki cżaß franzowszy a italszy wojazy wuzahnyli, je wothłoßowało, a to se 6810 hłoßami pschecźiwo 11 sa pschisanknenje k Franzowskej.

Turkowska. Omer Pascha je k hnadże pschischoł a dostaňe nawednistwo rumelskeje armeje. Duž drje je sbjeżk Bołharow a Serbow blisk.

Francowska. Mjera ſa wojakow je wo 1 centimeter poniżena. — Hačrunje danſke nowiny jara prjeja, je tola wjerno, ſo je Franzowſka ſ Danſkej do njekajkeho ſkradžneho ſwjaſka ſtupiła. — Sakonjedawarſki korps w Pariſu je po tſidżeńſkim rosryčzowanju namet ſtajił, ſo ßo neby wjazy kóždoljetnje 140,000 muži, ale jeno 100,000 k wójſku brało, kaž w mjernym cżaßu.

Španiska. Wot Marokanſkeje wotſtupeny kraj waži ßo na 300 millionow realow. Kabylojo, 20000 muži ßylni, chżychu wójnu dale weſcż. Muley Abbas, kiż bjeſche ſe Schpaniſkej mjer ſcżinił, dyrbeſche ßo zyku nóz ſ Kabylami bicż. Wón da też woßmjom Mauram, kiż bjechu po ſcżinenym mjerje rubili a na Schpanjanow tſelili, hłowu ſcżecż.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Na tudomnym katholſkim wučerſkim ſeminaru je ſandżeny ſchtwórtk a pjatk 5 ſeminariſtow wotkhodne abo kandidatſke pruhowanje wobſtało. Mes nimi je jedyn Sserb, k. Mikławſch Bur ſ Kukowa. Na kajke mjeſtno wón pſchińdże, hiſchcże newjemy. Doſpołnoſcże nowin dla podamy tudy mena Sserbow, kotſiż w ſpomnenym ſeminaru ſchtuduja. Seminariſtojo ßu: Jurk ſ Laſka, Bräuer ſ Wotrowa a Hanſka ſ Budyſchina; präparandojo pak: Neumann ſ Kamenza, Kubaſch ſe Schunowa, Laraß ſ Lejna a Brugner ſ Kamenza. Spomnicż mózemy, ſo je w tutym wuſtawje kaž druhe ljeta też ljetſa pruhowanje ſe ßerbſkeje ryčze było, a ßo zenſura ſ teje ßameje na wobßwjedčenje (atteſt) ſapißuje. Kak ſteji ſe ſjawnym pruhowanjom we ßerbſchcżinje a ſ zenſuru na tudomnym gymnaſiu, hdżež je wele wetſcha cżrjódka Sserbow? Rosprawa wo tym budże nam witana! Z Bodźeric.

Z Budyšina. Dżeń, kiż ma wot ljeta 1847 w Budyſchinje ſa zyke Sserbſtwo wulku ważnoſcż, je ßreda po jutrach; pſchetoż tehdy dżerži Macżiza Sserbſka ßwoju hłownu ſhromadżiznu, tehdy ſeńdu ßo ſ bliſka a ſ daloka kneſojo, kotſiż ßebi ßwoju narodnoſcż wyßoko waża a khwalbu ßerbſkeho mena dale rosſchjericż pytaja. Woni cżinja to poßlenje ſ tym, ſo ſ perom a ſ penesami Macżizu podperaja, t. r. to towarſtwo, kotreż chże „ſa nawedżitoſcż ßerbſkeho luda po móżnoſczi ßo ſtaracż, a to pſches wudawanje dobrych narodnych a nawukowych (wiſſenſchaftlich) ſpißow, na kotrychż dotal pſchejara pobrachowaſche, kaž też cżaßopißa, pſchi cżimż ma ßo ſ dobom na cżiſcżenje a wutwarjowanje ryčze dżiwacż“ (Hł. Wustawki towarſtwa M. S.). Schtoż njetko poßlenju hłownu ſhromadżiznu naſtupa, wotewri tu ßamu ſ powitanjom jeje pſchedßyda knes ryčnik Rychtař. Na to cżitaſche k. tachantſki vikar Hórnik, jako druhi ſekretař towarſtwa, dljeſche rosprawu wo dżełkawoſczi Wuberka a naležnoſczach M. S. w ſańdżenym ljeczе. Dokelż bu ta ßama k aktam żadana, bje nam móżno, njekotre wjecy wobſchjerniſcho tudy podacż. Po tutej rosprawje je ßo wuberk w loni ſchtyri krócż ſhromadżił a wſchitko wuwedł, ſchtoż bjeſche jemu napokożene. Wudała je M. S. w bjehu ljeta: 1. Pſchedßenaka, protyku ſa Sserbow na l. 1860, kotruż je k. farař R. na wuſtojne waſchnje ſpißał; 2. Jakub abo Boże ßkowo dyrbi w cżłowjeku żiwenje dostacż. Wot K. Kulmana, wučerja w Delnim Wujeſdże. Cżiſchczane wot J. Kulmana we Wojerezach; 3. Pjeßeń wo ſwonu wot Schillera, ſeßerbſchczenu wot H. Dučzmana, ſtud. duchownſtwa w Praſy. Hačrunje je tón ßamy też w Časopisu, je jón wuberk tola też jako woßebitu knižku bes ßobuſtawy rosdżelicż dał, dokelż ßo ſ Časopisom dołho dlijeſche; 4. Sſerbſki ßłownik wot Dr. Pfula, ſeſchiwk III., liſtnow 20.—30., 5. Časopis towarſtwa M. S. na 1859, pod redakziu k. progymnaſialneho direktora Buka, dwaj ſeſchiwkaj ſ naſtawkami wot kk. Fiedlerja, Hórnika, Jenčza, Roſtoka, Seilerja, Ssmolerja, Wehlje. Hdyż k. ßłownikarja, k. protykarja, kaž też ſpomnjenczu knеſow K. Kulmana a Dučzmana k tutym ßobudżjełarjam na Cżaßopißu pſchiliczimy, dha je w ſańdżenym ljeczе wyſche ſaſtojniſtich wjezow 12 knеſow ſ perom ſa M. S. dżełało, kotſiż ßu ſ wuwſaczom ſchtyrjoch wſchitzy we wuberku. Hačrunje wuberk jara derje wje, ſo ma Macżiza hiſchcże wele druhich knеſow ßobuſtawow, kotſiż ſchwižne pera wedu, dha hlada wón tola ſ woßebitej ſpokojnoſczu na to, ſchtoż ßu horka ſpomneni ljetſa wuwedli, a to cżim bóle, dokelż je ßo ßobuſtawam tak wele po płacżiſnje rosdacż wołko, ſchtoż ljetny pſchinoſchk (1. rjadomnja: 1 tol. 10 nßl., 2. rjadomnja: 25 nßl.) wučinja. K temu ßmy pſcheßwjedčeni, ſo ßobuſtawy M. S. nejßu ſa njehdżnym materialnym dobytkom żadoſcżiwi, ale ſo ßu ſ luboſcże k dobrej wjecy a woßebje k wutwarenju ßerbſkeje ryčze pſchiſtupili a ſo jej jako tajzy ßwjerni woſtanu! — Sjenoczeńſtwo ſ druhimi towarſtwami M. S. ßwjeru wobkhowa a haji. W ſańdżenym ljeczе je k. Ssmoleŕ w menje Macżizy wſajonny ſwjaſk wuſkutkował 1. ſ khježorſkej akademiu nawukow w Petersburgu, 2. ſ archäologiſkim a 3. ſ geografiſkim towarſtwom. Macżiza cżim radſcho ſ druhoßłowjanſkimi towarſtwami do ſwjaſka ſtupa, dokelż ma wjazore ßobuſtawy, kotſiż móża druhoßłowjanſke knihi derje trebacż, kaž też tehodła, dokelż ſ tym nowe ßobuſtawy we wukraju dobywa. We rosmnoženju ßobuſtawow pak leži naſcha móz, hdyż bohateho protektora abo kóždoljetnu podperu ſ wjeſteho boka nimamy.— Porjadnych ßobuſtawow je 130. Wot loňſchich jutrow pſchiſtupichu tſjo: k. Kopf, wučeŕ w Lutolu w Delnej Łużizy, k. Herrmann, druhi kapłan we Kulowje, k. Bróſka, kandidat duchownſtwa a wučeŕ na mjeſchczańſkej ſchuli

tudy. Wumrekе pak ßu jako ßobuſtawy: **Dr.** Franz Přichonſký, ſenior na tachanſtwje, Jan Hrabieta, kralowſki kaplan a progymnaſialny direktor w Drežďanach (wumre w Pilſnje 2. julija 1859), a J. H. Bjar ſ Praſkowa, ſtud. duchownſtwa w Lipſku. Nekrolog poßleneho je w Časopisu. — Sajimawe bjeſche też rosdźjelenje ßobuſtawow towaŕſtwo po wſchelakich džjelidłach, hdźež „liczby ryeża," każ ſtatiſtika praji. Tak je na pſchiklad mes 57 evangelſkimi duchownymi w ßerbſkej Hornej Łužizy (druhich neliczu) jeno 23 ßoſtuſtawow **M. S.**, t. r. hiſcheze niz połozja, mes 20 katholſkimi pak 14, t. r. dwje tſeczinje, wuczerjow (gymnaſialnych, univerſitnych neliczu) je 19, mes kotrymiż ſtaj jenoż 2 katholſkaj; to ſtaj tej powołanj, w kotrymajż je najwjazy maczičnych ßobuſtawow. A kak wele wjazy mohło jich byez, hdy bychu wſchitzy luboſcz k dobrej wjezy mjeli!!! Ryczniſkow a prawiſnikow je 6 (t. r. nimale wſchitzy), ljekarjo 3, ſtudentow a gymnaſiaſtow 14 (ſ wetſcha ſ Prahi a ſ Jiczina, ale žadyn ſ Budyſchina abo ſ Lipſka, ſ Halle atd.) kneni dwje, kublerjow 9, pſchekupz 1, póſtſkaj ſaſtojnikaj 2, wojerſkaj podwyſchkaj 2, remeßnikow 8, ſ wuſtawow a knihownjow 1 cžißło (ßerbſki ſeminar w Praſy). Dokelż **M. S.** pſchezo hiſcheze knižki w tak menowanymaj „prawopißomaj" (a k temu hiſcheze w dwjemaj byrnje mało rosdźjelnymaj dialektomaj — ſchtoż je ßnadź w knižkach ſa lud na khwilu nuſne, ale tola ſrudne a ßmjeſchne na dobo!) wudawa, ſpomnju hiſcheze, ſo je mes 130 ßobuſtawami 72 evangelſkeho, 56 katholſkeho a 2 ruſkogrichiſkeho wjery wuſnacza. Po narodnoſczi ßu mes nimi 2 delnjołužiczenjo, 21 ſ druhich Sſkowjanow (1 Polak, 1 Juhoßkowjan, 2 Ruſaj, woſtatni 17 Czechowjo) a njekolſi Njemcy. Schto nam njetko bliže leži hacz to wutrobne pſchecze, ſo by **M. S.**, kiż ßebi tola pſchipoſnacze kóždeho woprawdze ſdźjelaneho cžłoweka ſaßłuži, wjazy ßobuſtawow, woßebje mes Sſerbami dołtała; dokelż hdyż Sſerbja ßami pſches ßwoju džjelawoſcz jako narod ßo neczeſcza, nejßu też cžeſcze pola druhich hódni! Dokelż pak je **M. S.** tola we mnohich wjezach njetko we ljepſchim poſtajenju, wuneße rosprawnik zyłej Maczizy, t. r. jeje žiwnu a cžilym, pſchitomnym a pſchichodnym ßwjernym ßobuſtawam „ſława!" — Po tutej we maczahu podaczej rosprawje wupraji ßo k. protykarej a k. J. Kulmanej we Wojerezach, kiż bje knižku „Jakub" darmo ßadźał a cžiſchczał, ſaßłużeny džak ſ móznej „ßławu." — Na to wuſtupi k. pſchekupz Jakub, pokładnik **M S.** Po jeho rosprawje bjeſche **M. S.** w poßlenim ljecze dokhodow mjeła 399 tol. 20 nßl. 6 n., wudawkow pak 344 tol. 22 nßl. 3 n., tak ſo w pokładnizy 55 tol. 28 nßl. 3 n. woſta a zyłe ſamoženje njetko 457 tol. 20 nßl. wunoſcha. Jemu bu ſa rjane ſarjadowanje maczičneho ſamoženja „mózna ßława" wuneßena. Knes diakon Mrós rospraji, ſo je też w loni wele knihow do knihownje **M. S.** pſchiſchło; k cžemuż móżeſche k. vikar Hórnik pſchiſtajicz, ſo je w poßlenim cžaßu kaſchcz knihow ſ Czech ſa Maczizu dołtał. Dawaczerjam da ßo wuprajeny ſławny džak k wedźenju. — Njetko pſchekrocži ßo k rosprawam jenotliwych wotrjadow. Po tych ßamych bje ßo ryczeſpytny wotrjad 2, ſtarožitnoſtny 2, pſchirodoſpytny 6 a belletriſtiſki (kiż je k. Bróſku jako noweho ßobuſtawa dołtał) 2 krócz. Rosprawnizy bjechu kk. **Dr.** Pful, Jencz a Wehla, Fiedler, Hórnik. Też bu ſpomnene, ſo je ßo ſbjerka ſtarožitninow a pſchirodninow pſchiſporjała. — Knes pſchedßyda ryczník Rychtař pſchineße na to naležnoſcz „Bibliſkich ſtawiſnow" k ryczam. Pſchi dokhim rosryczowanju bjeſche to ſhonenje najſrudniſche, ſo ßo mnoſy ßerbſzy duchowni a wucžerjo (džjelba ſ wobojich cžini khwalobne wuwſacze) mało wo ſawedźenje ſpomneneje knihi ſtaraja, haczrunje je krajſka direkzia to dowolika. — Pſchi nametowanju wudajomnych knihow roſeſtaji k. Hórnik jako woßebicze nuſne, ſo by k. **Dr.** Pful „krótku ßerbſku ryczniznu" (dokelż je jeho „Prawopiß," kiż 2. ſeſchiwk Cžaßopiſa wucžineſche, reſpſchedaty a njeſchtożkuli mes tym w prawopißu pſchemjenene — w Maczizy płaczi tón, kajkiż je filologiſka ſekzia w l. 1856 pſched wudaczom ßłownika dowucžiniła) wudał; k. **Dr.** Pful pſchilubi ſpißanje teje ßameje jako woßebitu knižku a ſakhowa ßebi do prjedka prawo pſcheložnja. Dale žadaſche k. Hórnik ſa wuberk połnomóz k wudaczu druheho ſeſchiwka „ſpjewow ſa ßerbſke ſchulje" wot k. kantora Pekarja, ſchtoż bu ſ radoſczu dowolene. Pſchijate buchu też hiſcheze njekotre druhe nametы, kotrež tón ßamy k ljepſchemu towaŕſtwa pſchedpoloži, woßebje tón, po kotrymż pſched towaŕſtwom jeno kwitowanki wot pokładnika płacza. Knes faraŕ Welan ſe Sſlepeho žada hiſcheze po móżnoſczi bórſy krótki njemſko-ßerbſki ßłownik a terminologiu; tuta jara nuſna a ważna wjez pak woſtaji ßo hacz na daliſche kneſam ßłownikarjam a ryczeſpytnej ſekzii, kotraż budże wſchitke jej podate pomozy ßwjeru wužiwacz. Po naſchim pſcheßwjedczenju ſtej bes druhim k terminologii dwje wjezy neſpuſcheczomnej 1. pſcheſtudowanje zyłeho ßłownika a 2. ſnajomnoſcz druhich ßłowjanſkich terminologiow. W ßwojim cžaßu wočakujemy wuſtupenje roshladneje a džjelaweje kommißije! — Skónczńje praji k. pſchedßyda pſchitomnym džak ſa jich ſczerpliwoſcz; na cžoż k. faraŕ Seiler ſ Laſa cžeſczenemu pſchedßyndze a wuberkej „ßławu" wuneße, ſ kotrejż bu tuta doſcz žiwa ſhromadźiſna ſkónczena. — Po tej ßamej pak woſta hiſcheze khjetro wele kneſow w hromadze, rosryczowachu ßo woßebje wo ſpjewanſkim ßwedźenju a wo wudajomnym nowym cžaßopißu „Łužičan" wo kotrymajż naležnoſczomaj bórſy wjazy woſjewiny. **Horjanski.**

Z Budyšina. Štwórk **12.** t. m. hromadowaše w

dopołdnišich hodźinach ryčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje. Zešli běchu so kk. Dr. Pful, farař Seiler, progymnasialny direktor Buk a vikar Hórnik jako sobustawy wotrjada, kaž też k. farař Wjelan ze Slepeho a k. farař Wićaz z Rychwałda jako witanaj hosćej. Po wustawkach běše tónkróć najprjedy wólba staršeho a pismawjedźerja na tři lěta; za prěneho bu k. dr. Pful, za druheho k. vikar Hórnik wuzwoleny. Z dźěłow čitaše k. farař Seiler črjódku přisłowow, kotrychž je wón już wjele nazběrał a wosebje we zběrcy k. Buka wozjewił. Kujez Dr. Pful přednošowaše dlěši nastawk: Słowjanske zynki. Zhromadnje rozryčowachu so wšelake słowa a drobnostki.

Ze Słónkec. Zyke ljeto ßo hischcze minyło neje — a saßo bu niz jenoż nascha weß tón tydżeń pśches Boži woheń doma pytana, ale też woßebje tón statok wot neho potrecheny, wot kotrehoż ßo w loni 20. meje domske wotpali. Je pak to statok nascheho pokłenka Michaka Liebschje. W loni na spomnenym dnju wotpali ßo pschi wóhnjowym nesbožu też Liebschez domske ßobu. Liebscha bje je na to saßo nowe natwarił a też do neho saczahnył. Jenoż w hornym schoßu nebjesche hischczen downtwarene. Duż wudyri sańdżenu póndżelu, 16. t. m., weczor w 10 hodźinach na sesadnej stronje pola Liebschez, jako Liebscha se ßwojim wujom we jstwje ßedżesche a ßo rosmkowesche, woheń, kiž niz jenoż ßamu brožeń s mózgnymi płomenjemi pózre, ale też blišsche Liebschez hródżne a končneczne twarenje do popeła pschewobroczi a na to też ßamo Liebschez nowe domske s mozu sapschija a snutska wupali, tak so wot neho jenoż próšne murje stejo wostachu. Prjenschej dwje pak ßo do czista delje spalischtaj. Pschi tutym nesbožu spalichu ßo też tši kormne ßwinje w khlewje a Liebschezy shubichu s nowa najwetschi dżjel ßwojeje nadoby, kotruż bjechu w loni płomenjam wudobyli. Dwjelowacz ßo neda, so je woheń wot słóstniskej ruki sapokoženy. Prjedy hacz jón Liebscha a jeho wuj pytnyschtaj, kłapasche njechtó wo wókno. Schtó je to był, pak ßo hischcze newje. Sswoje hibite samóženje Liebschizy sawjesczene nemjejachu.

Z Lubija. Tudy je, kaž hakle njetkle shonimy, do hód jena židowka je kschesczaństwu pschestupiła a ßo kschczicz dała, na to pak ßo s jenym tudomnym mjeschczanom woženiła.

Z Wuherja pola Lubija, 14. haperleje. Wczera weczor w 10. hodźini wuńdże tudy we brózni na burskim kubli naschemu kuejstwu, se Sydowej ßłuschazym, woheń a pschewobroczi twarenja tuteho kubła, kaž też ßußodneho bura Gruhła do popeła. Pschibocżne twarenja, ßo sdżelom hižom palicz sapocżaze, buchu sdżerżane. Spalike ßu ßo wysche nimalse wschitkeje nadobnisny a hewacznego wobßedżeństwa na prjenischim kubli 2 kosy a reczasnik, wopali ßo tudy też jena krowa, so ßu ju dokkócz dyrbeli, a pola poßleneho też reczasnik. — Kak je woheń wuschoł, je dotal nesnate. R.

Marokanska.*)

(Pokračowanje.)

Njetko je w Marokanskej jenicżki duchowny, kiž k spomnenemu rjadej (franziskanam) ßłuscha, ale drastu ßwojeho rjadu noßycz neßmje. Kschesczenjo, kiž na pobrjosy rosperscheni bydła, žaneho duchowneho newohladaja. Schpaniska je dowjerenu protekziu tamnischich kschesczanow ßłabje dopelnjała. Tanger ma titul japoschtolskeje mjestopräfektury, ale präfekt ßydli we hkownym klóschtrje franziskanow we Andalusii. W schpaniskim konsulstwje namaka ßo maka jstwa, kiž sa kapalu ßłuži a s nusu 30 woßobam mjestna poskicza. Ale neje dowolene, so by ßo na kapalu wonka kschiž postajił abo swón sapocżatk kemschi wosjewjał.

Schpaniske wobßedżeństwa (presidios) ßu schtyri: Ceuta, Pegnon de Velez de la Gomera, Alhucemas a Melilla, k czemuż hischcze 5 małych pschibrjožnych kupow pschiňdże.

Ceuta, mjesto w l. 1415 wot Portugalczanow dobyte, je morwe mjesto s njehdże 6000 wobydleremi. Wikowanje neje tam wulke, zusnikow je mało. Schpaniska ma tam wjazy wudawkow, dyžli se zła atd. dostańe. Nedaloko Ceuty, kiž ma milu we wobschjernoszi a s twerdżiznu sakitane je, leži maka khuda kupa Perejb abo del Corol. Mulé Ißmal wobljehowasche Ceutu wjazykrócz wot l. 1694 do l. 1721, a dotal je hischcze widżecz mes mjestom a wobimaj mjesnikomaj, kiž marokanske wobßedżeństwo wot schpaniskeho djelitaj, srudne rospadanki, njeme ßwjedki hrosnych wójnow, kiž ßu ßo jow hižom 2000 ljet wedle. Njetko nebywa Ceuta wjazy snepokojowana, haj ßami pobrjožni rubežnizy jej proviant pschinoschuja.

Dwaczeżi mil k weczoru wot Ceuty snoschuje ßo na skale Velez de la Gomera s njehdże 1000 wobydleremi; tuto mjesto bu prjeni krócz 1508 a druhi krócz 1564 wot kschesczanow dobyte. Pegnon des Alhucemas, k weczoru wot Velza ma 500 wobydlerjow a ßłuschesche Schpanjanam wot l. 1673.

Melilla, twarene na polkupje, nadeńdżemy, dżemy-li s Ceuty runu czaru njehdże 35 mil k rauju. Tuto mjesto, w l. 1496 wot Schpanjanow dobyte, ma 2500 wobydlerjow n snamenite wobhrodżenja. Namaka pak ßo w stajnej bitwje s peczimi Kabylami abo splahami Riffinow, wobydlerjow pobrjožneho Atlasa (horow). Psched Melillu leżitej kupje Caracol a Alboran, kotrejż chze Schpaniska wobtwerdżicz. Spomnene wobßedżenstwa czinja Schpaniskej ljetnje 15 million. realow wudawkow.

*) Dokelž je marokanska wójna njetko skónczena, podamy wopißanje trochu strótsene. Predy je naß „knotowa wójna" dołho sadżerżowała; hewak nebychmy s tutym nastawkom tak posdże pschischli. Redakcia.

Tehodla žada wona njetko wetschi kruch kraja, so by ßo to bóle wurunało.

Wobydlerstwo snutskomneho kraja licza Jendzelczenjo, so bychu ßwój wuczink na Marokansku ßlawnischi menowali, na 16 millionow; ale kraj ma wele hołych pusczinow, rjedko rosperschenych wßow a wele horow (w Atlasu je Milcin 11,000 stopow wyßoka), tak so na tamnych 13,000 schtyriróżknych milach dre wjazy hacz 7 millionow wobydlerjow nebudze.

Hewak pak je geografiske położenje Marokanskeje doscz pschijomne. Leži dzje pschi oceanje s dwjemaj tseczinomaj pobrjohow a na najžiwischim puczu łódzowarjow, hdež je Europa s Afriku sjenoczena se najwjazy 4 mile schjerokej wusczinu. Mes horami pokasuje ßo pucz do kraja czornochow. A tak je Marokanska stworena, so by poßrjednik była bes Europu a Afriku, bes potomnistwom Chama a Jafeta psches wumjenenje wupłodow (produktow) a rosschjerenje kschesczanskeje dzjeławoscze. Ale knežerstwo nochze ßwój nadawk spósnacz, hladajo rosdzjelicz to, schtóž chze Bóh sjenoczicz, speczuje ßo planam jeho prjedkwidzomnoscze a dyrbi predy abo poßledy druhej mozy mjesto wotstupicz.

Njetsische wobydlerstwo rospaduje takle: Maurow (potomnikow Arabow) je 3,300,000, Amazirgow 2,300,000, Schilukow 1,350000 a 740000 woprawdzitych Arabow; k temu 340000 židow, 120000 negrow abo czornochow a 500 kschesczanow a wotpadnikow. Amazirgojo ßu prjeni wobydlerjo abo Berberojo na połnóznych wotwißach Atlasa a jeno po menje khježorej podczißneni. K nim ßłuscheja namórszy rubežnizy. Schilukojo wobydluja połońschi wotwiß Atlasa a rosdzjeluja ßo wot połnóznych bratrow, kotsiž s dzjela w skalnych dzjerach bydla, s tym, so maja state bydło a prawidłomne ratarstwo. Marokanszy Maurojo ßu s dzjela potomnizy Arabow, se Schpaniskeje wuhnatych. (Přichodnje dale.)

Za dom a hospodarstwo.

Saniczowanje mejskich brukow a kundroßow a jich wužitk jako hnójnischczo (hnój).

We tutym nastupanju je psched krótkim czaßom sakska najwyscha ratarska krajna rada (Landesculturrath) na wschitke ßobnstawy ratarskich towarstwow pißmo rospóßłała, kotrež je hódne, so by je kóždy ratar do rukow dostał. Teho dla wosjewjam tudy to najważnische s tuteho pißma.

Najskerje smjejemy ljetsa we wele dzjelach naschcho wótzneho kraja jara wele mejskich brukow.

Kaž je snate, pschindzeja te ßame kónz haperleje abo sapoczatk meje. Ljetaja 3 abo 4, haj czaßo 6 nedzelow. Žónski bruk saryje ßo do ßucheje mjelneje rolje, njehdze 10 palzow hłuboko, a położi tam 10 hacz do 30 jejkow. Sa 4 abo 6 nedzelow nastanu s jejkow kundroßy, kotrež prjenje ljeto hromadzje wostanu, rosljesu pak we druhim ljecze a czinja potom, najbóle we tseczim a schtwórtym ljecze, psches wobkußanje koreschkow pólnym a sahrodnym srostlinam, kaž tež młodemu drewu wulku schkodu. We schtwórtym ljecze ßu wotrosczene a njetk, móhł rez, ßo sapschedze a na pschichódne naljeczo nastańe bruk a czini saßo schkodu.

Jich ljetanje trechi kóžde schtyri ljeta.

Teho dla maja ßo bruki s czaßom łojicz a hromadzicz, predy hacz jeja do semje naneßu. Najljepe stańe ßo to rano, hdyž bruk na schtomach ßedzi. Schtomy móžeja ßo czascz, abo ßo se derje s łapami wobwitej ßekeru abo motyku do schtoma bicz, tak so bruki delje spadaja. Hdyž ßu spadałe, shromadza ßo do mjechow abo bleschow a morja ßo s kropom.

Kundroßy nech ßo wot dzjeczi na roli wusbjeraja. Pomhacz budza jim pschi saniczenju tych ßamych wróny schkórzy, schkraholzy, ßowy, bussardy a druhe ptaczki. Najbóle dzjeławe sa wutupenje kundroßow ßu knoty*) kotrež ßo teho dla ratarej k sakitej (schutzej) najbóle poruczicz maja. Tutón sakit saßłuži wón wele wjazy, hacz ßo tón ßamy jemu we žiwenju poskiczuje.

S brukami ljeta 1846 ßu ßo we Tharandzje wschelake spytanja czinile, so by ßo jich hnójna ważnoscz wunamakała. Pschi tym ßo namaka sczjehowaze:

	1. We ßyrych brukach:	2. we ßuschenych brukach:
dußyka . . .	$3,^{23}/_{100}$ ($3,_{23}$)	$9,^{6}/_{10}$ ($9,_{6}$)
tuczneho wolija	$3,_{80}$	$11,_{5}$
druhich organiskich wutkow .	$24,_{77}$	747,
mineralskich, najbóle phosphorkißałych wodstejenjow . . .	$1,_{40}$	$4,_{2}$
wody . . .	$66,_{80}$	—
	$100,_{00}$	$100,_{0}$

Liczi ßo dußyk jenož po 8 nßl. sa punt, (we peruanskim guanje je 10 nßl. winojty), dha je hnójna płaczisna (hódnoscz) wot 100 puntow mejskich brukow 25, haj 26 nßl. winojta.

Kórz mejskich brukow, njehdze 80 puntow czeschki, płaczi 16, haj 20 nßl.

We tym ßamym ljecze spyta ßo jeczmeń na mejske bruki ßycz a wsachu ßo na kórz rolje 3 zentnarje ßuchich brukow. Dobytk bje tajki:

---

*) Knot tola tež ßwój nóß do wschitkich pórkow tyka. Tu widzimy saßo, so mjaßo lubuje a niz korenje.

	Sornow, ſkómy, pluwow.		
wot guana peruanſkeho pak pſchi 1½ zent.	56,5	133,6	13,2
	40,5	123,7	8,7

S tuteho ſpytanja ßo widżi, ſo mejſke bruki kraßny hnój dawaja, kiż je wot ßuchich pokojży, wot ßyrych pjatemu dżjelej peruanſkeho guana runy.

Schtoż hromadżenje naſtupa, dha nepſchindże to ßamo droho. Tak móże ßebi ratař dobry hnój ſehotowacż, hdyż ßebi pſches hromadżenje mejſkich brukow ſchkodu wot ſchtomow atd. wotwobrocżi.

Hdyż ßo też ſ kropom morene bruki na ſchjeroku hromadu, palż abo połdra tołſto ſeßypaja, a ßo potom runje tak wyßoko drobny kalk, abo njeſchto tołſcho ſemja (perſchcż) na ne naßypa, na kotruż ſaßo bruki atd. pſchindu, dha doſtańeſch hnój, kiż je guanej jara podobny a jara ruczje ßwoju móż pokaſuje. Też móże ßo ſ hródżnym hnojom abo ſkoſczinu ſmjeſchecż. Tutón ſpomneny hnój neje jenoż na rolu dobry, ale też łukam a ſahrodam kraßnje tyje. Schtoż pak je wo brukach prajene, to płaczi też we hnójnej ważnoſczi wot kundroßow. — To je to najważniſche tamneho ſpißa. Spytanje dawa ſhoncnje; teho dla dżicże a ſpytajcże, kiż wy pola łuki a ſahrody macże! Horißław.

Pſchiſpomnenja.

Ratařſka wyſcha krajna rada ma k ßwojemu pſchedßydżi ku. Rittnerja, ryczerkublerja na Merzdorfi, a ſa ſaſtupnika ku. ryczerja **Dr.** Hermana nad Wutokczizach. Kralowſki komiſſar je knes **Dr.** Reuninga, tajny radżicżel a generalny ſekretar wſchitkich ſakſkich ratařſkich towarſtwow. Tuta rada ma hiſchczen ſe wſchitkich dżielow kraja 11 rjadnych a 5 pſchipódlanſkich (wurjadnych) ßobuſtawow. Pod tutym direktoriom ſteja te pecż wokrejßne towarſtwa we Drezdżanach, Lipſku, Chemnitzu, Rychbachu a Budyſchinje. Te ßame wobſtejachu pſchi kónzu ſandżeneho ljeta ſe 164 menſchich towarſtwow, kotreż liczachu 9582 ßobuſtawow.

Drezdżanſke wokrejßne

towarſtwo ma	45	towarſtwow	2263	ßobuſtawow.
Lipſczanſke	29	"	1653	"
Chemnitzſke	43	"	2291	"
Rychbachſke	24	"	1728	"
Budyſke	23	"	1647	"

Přilopk.

* W Champaignu w ſtacże Ohio bu pſched krótkim jedyn korczmar do 5000 dollarow ſaßudżeny, kotreż dyrbi jako ſarunanje na jenu żonu placżicż, dokelż bje jeje mużej, ſnatemu picżkej, palcuż pſchedajo dał a tutón na to w pjanoſczi ji jenu nohu wotrubnył. Jeje żadanka, kotruż cżineſche, wucżineſche po prawym 20000 dollarow.

* W Lipſku je ßo 11. haperleje rano w 3 hodżinach pſched khjeżu tamniſcheho garniſonſkeho kommandanta tam na ſtraži ſtejazy tſjelz D. ſatſjelik. Pſchicżina k temu ßu pecża czeſchke myßlje byke, do kotrychż bje ſapanył.

* Dżeń 10. haperleje buſchtaj na dwórniſcheżu w Kieritſchu jenemu tamniſchemu dżjelacżerej pſchi wódniku noſy a ruka wotjjedżene. Pſchi amputaziji, to rjeka: jako jemu na to ljekarjo te roskamane ſtawy wotrjeſowachu, je tón wbohi wumrek a wudowa a 5 dżjeczatka ſawoſtajił.

— Na pruſkich żeleſnizach ßu w ljecze 1859 202 woßobi, bes nimi 170 żeleſnizařſkich ſaſtojnikow a ßłużomnikow ſneſbożili.

* W Corku w Irlandże buchu 5. haperleje 26 paſſagierojo **newólnje** na jenej łódzi do New-Yorka ßobu wſaczi Bjechu ßo menujży ſe ſnatymi a pſchecżelami, jich pſchewodżejo, ßobu na łódż podali, nebjechu pak na to, predy hacż łódż wotjjedże, ſignal ßłyſcheli, kotryż ßo predy wotjjedżenja ſa tych dawa, kotſiż maja ßo, dokelż ßobu nejjedu, ſ łódże wróczicż.

* W Lipſku bu pſched krótkim kruch leżomnoſcże, 2600 □łóhczow wulki, jako mjeſtno k twarenju khjeżow, ſa 19,500 tol. pſchedaty, tak ſo quadratny łóhcż ſemje 7 tol. 19. nßl. pſchindże.

* Hermank, kiż w protyży neſteji a tola k najſpodżiwniſchim a najbóle intereſſantnym ßłuſcha, to je żentwařſki w Suwalkiu w Pólſkej. Wón je tam dwójzy ſa ljeto. Na tutym hermanku wupoſtaja ßo na żentwu ſmyßlene holczata ſ wokolnoſcże, do tſjoch rynkow. Młodżi a ſtari hólzy, kotſiż żonu trebaja, pytaja a wuſwoluja drnhdy dołho, hacż na poßledku kóżdy prawu namaka, a je też wón tón prawy, dha ſtaj bórſy pſches jene. Wón wedże neweſtu dom, abo weſy ju wele bóle na ßanjach. To je weßeke, dżiwje żiwenje. Drje na 60 ßankow jjedża, ſ młodymi nawożenſkimi a neweſzinſkimi porami wobßadżene, tak wele hacż móża konje ſaſkoczicż po haßach hacż do weczora, te druhe holczata pak, kotreż nichtó neje mjecż chżył, woſtanu, doniż ßo ſaczniczkako neje, na torhoſcheżu a wróczja ßo potom pokhmureneje myßlje domoj. Mużojo, kiż ßebi na tajke waſchnje po żonu dżeja, ßu nabóle philippinarjo — kiż je woßebita ſekta grichiſkeje żyrkwje —, te holczata pak Pólki.

* Kanzelliſt Lehmann w Drezdżanach, kiż je, każ piſachmy, ßwojim peczom dżjeczom ſ morphiom ſawdał, je też 28 kouponow po 10 tol. a dwaj po 2 tol. pſchekſchiwił.

Po „Lumiru" ßu njekotſi ſamożiczi proteſtantojo w Praſy potrebne peneſy k temu pſchilubili, ſo by ßo jſtwa, w kotrejż je ßo Jan Huß w Hußinczach narodżił, pſchiſtojnje ponowiła a ſ Hußowym wobraſom wudebiła.

Hans Depla a Mots Tunka.

H. D. Motso, nejßy ßebi hischcze ſnaty „palenzowy ſpjew“ w Budyschinje kupił?

M. T. Dawno hižom. Ale ßylnischi poper ſa ßadkawych wopiłzow nebych wedźił.

H. D. To je wjerno. Teho dla też husto teho a tamneho wopiłza ſatraſchnje hrebe, kaž mi wóndano ſ nowa powedachu.

M. T. Schtoha pak je było?

H. D. Nó moja cżeta w J[illegible]. . . zach bje pſcheb njeſchto nedźelemi ßwoju ßußodźinku, kotraž ſ butru do mjeſta dźjeſche, proßyła, ſo by jej tola jedyn tajki ſpjew „ſ tej picżelu“ ßobu pſchineßła. To ßo lubje rady ſtane. A jako bje jón ßußodźina domoj pſchineßła, dha jejne dźjeczatka wcżipne tutón ſpjew ſa blidom wótſje cżitachu. Jako pak nan, kotryż je ßo, Bohu żel, też do nekniczomneho wopiłſtwa podał, tajki „ßylny tobak“ ßłyſcheſche, rosnembri ßo, popaże ſpjew, ßuny jón rostorhawſchi do khachlow a wboha żona doſta żałoßne puki.

M. T. Nó tajkele tola! Tón cżłowek by hódny był, ſo bychmy jeho meno ſjawnje woſjewili.

H. D. To wſchak hischcze możemoj, jeliß o nepoljepſchi.

Cyrkwinske powjesće.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Hana Marja, Hany Amalie Wyleniny Lorzej na Židowje, nemandź dź. — Jan August, Jana Holana, papernikarja we Dobruſchi, ß. — Helena, Khrystiany Bartuſchez w Torońzy, nem. ß. — Bedrich Alban, Ernſt August Seidlera, tyſcherſkeho na Židowje, ß. — Jan Bedrich, Jana Bedricha Jähny, dźełaczerja a wobydlerja w Małym Welkowje, ß. — Jan August, Jana Augusta Wicżaſa, wobßedźerja kralowſkeho młyna, ß. —

Podjanska cyrkej: Hana, Korlje Ernſty Groſchje, wobydlerja w Bjelcżezach. dź. — Albert Jurij, Marje Thereſije Jäkelez ſe Schjerachowa, nem. dź. —

Zemrjeći:

Dżeń 3. jutrownika: Hana, neboh Jana Dubſkeho, khjeżerja we Wulkim Welkowje wudowa, 61 l. 6., Marja Auguſta, Handrija Bohuwjera Schjery, wobydlerja w Małßezach, dź. 6 m. 9., Hana, rodźena Kralez, neboh Jurja Kettana, khjeżerja w Sſtonej Borſchczi, wudowa, 73 l. — 10., Jan Span, żiwnoſcijeŕ w Małßezach. 56 l. 7 m.

Nawěſtnik.

Pſchemjenenje pſchebýtka.

Sſwojim wyßoko cżeſcżenym kundam a pſchecżelam woſjewjam ſ tutym podwólnje, ſo ßym ßwoje dotalne klamy na mjaßnym torhoſchczu cżißko 252 wot njetk na żitne torhoſchczo do khjeżje kueſa Schlemmarja cżißko 603/228 pſchepokożił. Ja proſchu, ſo chżyło me cżeſcżomne dowjerenje, mi dotal ſpożcżene, też do mojeho noweho pſchebytka dobroczíwje pſchewodźecż.

W Budyschinje, 1. haperleje 1860.

W poczeſcżowanju a pokornoſcżi

C. A. Scholta, cżaßnikař.

Woſjewenje.

Nimale 14 ljet dołho Liebuſchiz korczmarſtwo w rybowej haßy wotnajimawſchi dowolam ßebi ſ tutym cżeſcżomnemu publikej podwólnje woſjewecż, ſo ßym wot dźeńßa Polankez korczmarſtwo pod burglinom, je wotnajimajo, njetk na ßo wſak, k cżemuż tu próſtwu pſchiſtajam, ſo bychu me też tu ſe ßwojim wopytom pſchecżelnje poczeſcżowali. Ja budu ſtajnje ſa dobre picże a jjedże ßo ſtaracż.

W Budyschinje, 1. haperleje 1860.

Traugott Krawz (Schneider)

Wot ſnateho, nanajwuberniſcheho bajerſkeho

„runklizoweho ßymenja“

doſtach k naljetnym wußywam ſaßo qnantitätu do komißie, ſchtoż ßwojim dotalnym mnohim woteberarjam najpodwólniſcho woſjewjam.

W Budyſchinje.

J. G. F. Uieckſch,

na ßerbſkej haßy k dwjemaj móromaj.

NB. **Wot neho pſchemjernje wulke kruchi naroſtu!!!**

Wſchitkim ßwojim dobrym pſchecżelam a pſchecżelnizam dawam ſ tutym najpodwólniſcho k nawedźenju, ſo ßym wot rjaneho a dobreho

„Rigaſkeho mórſkeho laneho ßymenja,“

kaž je ßo to ßame hižom husto pola me kupowało, ſaßo wulku quantitätu w prjenej połojzy mjeßaza haperleje do komißie doſtał a kotrež, ſo bych rucże ſ nim rumował, w tunach, kaž też po menſchich dźelbach, żylje tunjo pſchedawam. W Budyſchinje.

J. G. F. Uieckſch,

na ßerbſkej haßy k dwjemaj móromaj.

NB. **Horka ſpomnene lane ßymjo tu njetko je, je jara rjane a pſchedawa ßo tunjo!!!**

Nowe rigaſke a pernawſke krónſke lane ßymjo k wußywej

porucża w Budyſchinje

J. G. Richter

na mjaßnym torhoſchczu.

Woprawdźite nowe pernauſke krónſke lane ßymjo,

kaž też **ſchleſynſke lane ßymjo** w mjechach porucża po zyłkach a wumjerene po jednotliwym tunjo k wußywej.

We Wósborku 14. haperleje 1860.

G. A. Mörba.

Kowarnja we Budeſtezach je k wotnajeczu.

Union,

powschitkomne njemske psched krupyschiczom sawjeszczaze towarstwo.

Sakładny kapital 3 milliony toler,

wot kotrychž žu....tol. 2,509,500 w akzijach wudate.
Reserwy ult. 1859 = 146,606.

tol. 2,656,106.

Tuto towarstwo sawjeszcza płody wschitkich druzinow psche krupjazej schkodu po twerdych prämijach bes dopłaczowanja.

Wschitka rosprawa wo nim žo wudžjela a sawjeszczenja žo wobstaruja pschես podpišaneho agentu, kiž je tež žobu agent aachensko-munchowskeho wohenšawjeszczazeho towarstwa, kotrež s „unio" w najbliższim sjenoczenju steji.

W Budyschinje w haperleji 1860. **M. A. Flanderka.**

Barlinske wohenšawjeszczaze towarstwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 milionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towarstwo bere sawjeszczenja psche wohnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdyž sawjeszczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeszczenja wobstara a wschje wukožowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinskeho wohenšawjeszjazeho towaŕstwa.

Rigaske a Pirnawske lane žymjo

w tunach a po wazy porucza

Hermann Danckhoff.

Grožowe

broštkaramellje

najljepschi žrjedk k wotstronenju kaschela a k położenju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czažu.

Sa Budyschin a wokolnoscz w hrodowskej haptyzy kuesa M. Jäßinga kóždy czaž na pschedań.

Eduard Groß w Wrótžkawju.

Mjestna k twarenju

s polom, po 3—10 korzow wulkim, na požadanje tež s hischcze wetschim, chze podpišany na płaczenja samožitych ludzi pschedawacz. Potym hacz je, może położa kupnych penes na nimi stejo wostacz.

Ryczertublo w Saryczu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedleŕ.

Hólczez, kiž chze schewzowstwo wuknycz, może mischtra namakacz pola

Namotha,
na schulerskej haßy.

☞ Parzella zylje dobreho pola je na pschedań pola Jurija Brady w Lejnje pola Budestez.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
14. haperleje 1860.

Dowoz: 2181 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			nišša.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najnižša.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np
Pschenza	6	—	—	5	—	—	5	25	—	6	—	—	—	—	—
Rožka	4	—	—	3	20	—	3	27	5	4	2	5	4	—	—
Jecžmen	3	15	—	3	5	—	3	10	—	3	20	—	—	—	—
Wowš	2	15	—	2	—	—	2	7	5	2	17	5	2	15	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	20	—	5	5	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	3	25	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	25	—	—	—	—
Kana butry	—	15	—	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Kopa žłonty	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. žyna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	20	—	—	15	—

Ze Serbow.

Z Budyšina. Schtwórtk, 19. haperleje, bu na tudomnym gymnasiu 300ljetny žmertny dzeń Philippa Melanchthona psches woßebity aktus žwjatoczńje wopomneny. Inquilinarjo spjewachu naprjedy spjew, na to dzerzesche kn. gymnasialny wuczer Trautsch njemsku ryez: „Melanchthon jako theologa a humanist," a po nim primanar Kadler łaczańsku ryez po themje: „Adolescens imprimis litteris imbui debet, in quo potissimum refert, quo præceptore utatur," a dalischi spjew skónczi tuto wopomnenje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 17. **28. haperleje.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Z Přiwćic. Z Wulkeho Dažina. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Dopis XXX. — Marokanska. (Skončenje.). — Hódra k njewjesće. — Powjedańčko. — Přilopk. — Spěwy. — Cahi sakskošlezynskeje železnicy a t. d. — Pjenježna płaćizna — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Kněni arzywójwódka Sofia je ſ Wina do Draždžan na wopytanje pschijjeła. — Statny minister Dr. ſ Behr je na inſpekziu ſapuczował. — Franzowſki pósłanz w Draždžanach je poruczność dostał, ſo dyrbi ſ njekotrymi druhimi posłanzami pschi njemſkich dworach hnydom do Pariſa pschińcz. Schtó wje, schto chze ßo jich Napoleon naprajschowacz?

Pruska. S nowa ßo wobkrucza, ſo Pruſka ſ Rakuſkej do wetſcheho pschecželſtwa ſtupa; wobej knježerſtwje bliżitej ßo niz jeno w njemſkich, ale tez w europejſkich praſchenjach. — Miniſter prawa, Simons, najſkerje po dokonczenju njetcziſcheho ßejma wotſtupi.

Rakuska. Dżeń 20. t. m. je khježor dwje jara ważnej pißmje woſjewicz dał. W prjenim puſcheza wón arzywójwodu Albrechta na požadanje tuteho ſ dotalneho ſastojnſtwa jako generalgouverneura a kommandowazeho generala we Wuherſtej. Druhe pißmo pschepodawa politiſke ſarjadowanje a hłowne kommando nathwilnje pólnemu brónjowniſkej ßławnemu ſ Benedekej, rodzenemu Madżarcej. Pschi tym ßo tez ſtare komitatſke ſarjadowanje lubi a gmejnſti porjad jaweduje. Dotalne pecz (wot 11 ljet ßem wobſtejazych) khježorſkich namjeſtniſtwow (Statthaltereien) budża ſaßo w jenym ſjenoczene, kotrez dyrbi w Ofenje pod Benedekom ſtacz. Tak budże tez ſkónczenje ſaßo jedyn jeniczki ßejm mjeſto wocżakowanych peczich. Dorbjał-li pak tutón jedyn ſaßo tak ſaſhadżecz, każ je pſched wuherſtej wójnu (pſched 1848) ßebi ſwjerił, dha nemóża tamniſchi Sſłowenjo a Njemzy wele dobreho wot tutych nowotow wocżakowacz. Tola budże knježerſtwo prawo kóżdeje narodnoſcze ſakitowacz wedżecz. — Połkownik (oberſt) a nawednik ulanſkeho regimenta, hrabja Coudenhoven, je ſ khježorſkeje ßłużby wuſtupił a do Ankony wotjjeł, ſo by kommando nad jenym banuzowym zuſniſkim bataillonom tſelzow na ßo wſał. —. Miniſter penezných naležnoſczow, baron ſ Bruk, kiž bje w nozy 28. t. m. we Winje nahlje ſkhorił, je tón ßamy dżeń popołdnju wumrek. Dżeń predy bu na żadanje ſe ſaſtojnſtwa puſchczeny. Teho runja je tam wumrek prynz Konſtantin Czartoryjſki, 87 ljet ſtary. — Miniſter prawa hrabja Nadasdy chze ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożicz.

Italska. Sardinſki kral je 17. t. m. do Florenza dojjeł a tam ſ weßołoſczu pſchijaty był. — S Roma ßo pißa, ſo bamuż pecza żanu wójnu ſapoczecz nochze k ſaßodobyczu Romagny. General Lamoriciére, kiž pilnje wójſko ſarjaduje, ſmjeje drje po tajkim jeno pſchißłuſchnoſcz, druhe krajiny ſa bamuża ſakitowacz. Niz jeno wobarańſka wójnſka móz je ſ kóżdym dnjom wetſcha, ale tez penezna, woßebje dokelż je bamuż w Belgiſkej 50 millionow ſchjeßnakow požcził. — W Sizilſkej drje je ſbjezk ſ wetſcha potłoczeny; tola móże w krótkim ſaß wudyricz, dokelż Sardinſka a Jendżelſka jemu pſchejetej. Wojazy pak ßu kralej ßwjerni woſtali. — W ſardinſkim wójſku bu 8 nowych batteriow ſ 85 wetſchimi a 16 menſchimi kanonami tworenych. — S pſchiwſaczom Savoyſkeje pſchewoſme Franzowſka 150 millionow ſardinſkeho dołha. — Sardinſki kral powyſchi ßwoju zivilliſtu na 12 millionow. — W Savoyſkej a Nizzy je, każ ßo roſemi, wetſchina ſa Franzowſku hłoßowała. Tym, kotſiż nebjechu hłoßowali, je Napoleon rjad czeßneje legije dał a jich tak k pſcheczelam ſczinił.

Francowska. Napoleon je kongreß ſ nowa nametował, tola niz k wurunanju ſavoyſkeho praſchenja, ale k pſchehladanju predawſchich europejſkich ſjednanjow (woßebje ſ ljeta 1815). — Pſches 200 predawſchich franzowſkich wyſchkow je na żadanje dowolnoſcz k ſaſtupenju do bamużowcho wójſka dostało. — Franzowſke wójſko ma jara wele ſbytknych koni, każ by chzyło do wójny hicz.

Španiska. Sapoczeŕ karliſtiſkich ſbjezkarjow (kiž chzedża mjeſto njetczijſcheje kralowny ßyna Dona Carlosowcho, prynz Korlu (hrabja Montemolina) ſa knežerja mjecz), general Ortega bu ſ njekotrymi druhimi ſatſeleny. Prynz Korla (Carlos) a jeho bratr Fernando ſtaj jataj a mózno, ſa jeju kralowna wobhnadżi.

Rusowska. Po najnowiſchim wukaſu neßmjedża ßo ſłóſtniży ſa ſchtrafu wjazy do wojakow tykacz: dokelż je to pſchecziwo wojerſkej czeſczi.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Spomnili ßmy, ſo je ßo po macžičznej ſhromadžiſnje wo ſpjewanſkim ßwedženju ryčzało. Dokelž je čaß wotdžerženja teho ßameho na kónz ſeptembra abo ſapočzatk oktobra poſtajeny, njetko hiſchcze wele wo tym nepißamy; tola ßmy ljetſa weßelſcheje nadžije, ſo ßo woprawdže też wuſkutkuje, dokelž ßu ßo njekotſi jara čzeſčzomni kneſojo k temu ſjenočzili. Jim dre ßo też radži, ſo wſchitkich wuſtojnych ſpjewarjow a wſchitke wuſtojne ſpjewarki ſa ßwój jara khwalobny wotmyßł dobudu a ßławu ßerbſkeho mena ſe ſpjewom dale rosneßu. Daj Bóh ſboże!

Z Přiwćic. Tydy je ßo wčzera pſched tydženjom, 20 t. m., rano na ½5čzich kneži inſpektor Ferdinand Pfaff, 40 ljet ſtary a hewak ſ Chemnitzy, w ßwojej jſtwje, tſjelbu na wutrobu ſałožiwſchi, ſatſjelił. Wón bje ßo w poßlenim čzaßu khjetro do palenzpicza dał, nebje hewak wot wele ßłowow, bje pſchi ßebi ſantneny a bje ßo dżeń predy wo ßwojeho knejſtwa ſe ßłużby puſchcził był. Tola mjejeſche hiſchczen ſličzbowanje wotpołožicz a pokładnizu — w kotrejž ßnano bjechu njekotre defekty — wotedačz. Predy ßwojeho ſatſjelenje bje ßwoju poßlenu wolu krótko na liſt, a na blido te ßłowa: „Bóh chzył mi hnadny byčz" — napißał.

Z Wulkeho Dažina, 20. haperleje. Popołdnju 8. t. m. hrajachu njeſchto młodych ludži ſ Lubja na ſahrodzje we hoſczenzu „k mjeſtu Žitawje" we Habraczizach „khudu babu." Wuhnerſki wučzobnik Schtibnar ſ Tiefendorfa (18 ljet ſtary) łójeſche ſe ſawjaſanymaj wočzomaj tych druhich, pſchiňdže pak pſchi tym čzumpeli, ßo runje też w tej ßamej ſahrodzje čzumpatej, blifko, kotraž jeho tak jara do brjucha praßny, ſo wón hižom 10. t. m. pod wele bolosczemi ßwojeho ducha ſpuſchczi. Pola ſekzije jeho čzjeła ßo pokaſa, ſa bje jemu jene čzrewo pſchetorhnene. — Tu we naſchej wßy wumre ſandżeny tydżeń 20. t. m. khježnik Handrij Kmoch 90 ljet a 13 dnjów ſtary. Poßlene 1½ ljeta bje tak ßłaby, ſo dyrbeſche tón čaß leżecz; tola bje hewak zylje ſtrowy na duſchi a myßlach. Jeho druhi narodżeny ßyn (prjeni je wumreł) je też hižom 63 ljet ſtary.

Dopisy.

Z Přibrama, 10. haperleje. Dopißowar ßerbſkich nowin je we Pſchibramje ſtanył, tola niz nowy dopißowar, ale Waſch ſtary ſnaty. Je jeno na njekotre dny ſ Prahi czeknył, ſo by Czechi póſnał a wozuczazu pſchirodu na kraju wohladał: we próſchje mjeſchczańſkim ſhubi ßo tak wſchitka naljetna weßołoſcz a radoſcz. Teho dla ſamjerich ßwój puczik do rodziſcheza (Geburtsort) ßławneho Czecha Jungmanna, hdżež ponižna khježka liczbnym wopytowarjam praji, ſo k wučzenoſczi a k ſbožomnemu ſkutkowanju ſa naſch ßłowjańſki narod neje treba pyſchnych hrodow ani wyßokeju ſtarſcheju, ale kruta, dobra wola, ſahorena luboſcz a ſjednoczene mozy. Rady pſchebywa teho dla Sſkowjan na tajkim czeſczomnym a pomjatnym (denkwürdig) mjeſcze; ale ßam czjeſki lud wokraßni tajke pſchebywanje: czjeſka hoſcziwoſcz woſtańe wjeſcze kóždemu we dobrym woponmeczu a kóždy pſchipóſnaje czjeſku pſcheczelniwoſcz. Wjerno drje je, ſo je Czech nedowjerny pſcheczíwo zuſnikej, kiž chze ſ nim we zuſej, neßłowjańſkej ryczi ryczecz; ale kak móhło to też hinak byczz, hdyž mjejeſche wot zuſnikow telko krjudy pſcheczerpecz, haj, hdyž ma ßebi wot neho hiſchcze dżeußniſchi dżeń na ßwojim ßwjatym prawje teptacz dacz. Sſkowjana ſpóſnaje hnydom ſa bratra a poweda radu ſ nim a ma wulku weßołoſcz, hdyž widži, ſo ſ nim też czjeſke ßłowo poryczecz wje. Teho dla lubi ßo mi mes Czechami jara derje a nadeńdu tam wele ſabawy: ßama krajina, we kotrejž pſchebywam, je kraßna, wedro je witane. Czaſto ßłyſchu ſ wulkim ſpodobanjom czjeſki ſpjew, zyrkwinſki a narodny. Khróble ßmjem rez, ſo drje malo hdy żadyn lud czjeſki we ſpjewje pſchetrecht. Dobre hłoßy a kraßne naſpjewy ßu wjeſcze wuchej luboſniſche, dyžli nemdre rejenje a wołanje a zuſe nedoroſemene njemſke naſpjewy, kaž je, bohužel, mes ßerbſkej młodzinu tak czaſto ßłyſchimy. Hdyž jeno bychu Sserbjo ſapočzeli ßo ßamych czeſczicz a ważicz, potom bychu też doſcz czeſcze wot ßußodow doſtali. Tola pſchichod poljepſchi wſchitko. S zyła nech Sserbjo, k najmenſchemu wučzeni, druhdy ſa druhimi Sſkowjanami pohladnu, dóſtanu ſ teho nowu moz, chzyeze a wſchelaku podperu. Wſchak ßo me wſchudżom jara ſtaroſczíwje praſcheja, ſchto Sserbjo czinja a hacz ßu hižom ſpoſnali, ſo ßu Sserbjo, a ſo maja winowatoſcz, ßo ſa ßwoju narodnu a maczernu ryczi ſtaracz. Tola doſcz dżenßa, pſchichodnje njeſchto wjazy wo ßljebrowych horach, na kotrychž tudy teptam.

Sudniske dopisy.

Saßudżeni buchu A., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje 16. haperleje a., Madlena Krawzez ſe Strózje pola Barta kranenja dla do 13 mjeßazow arbeitshauſa; b., brodutruhar Jan Joſeph Hanczka ſ Kulowa kranenja dla do 1 ljeta arbeitshauſa; c., Khryſtoph Króſtak ſ Brußow paduchſtwa dla do 1 ljeta arbeitshauſa a B., wot wokreßneho ßuda w Lubiju 4. haperleje d., ßłużomny wotrocžk Korla Auguſt Gocht ſ Bejerez, dokelž bje 27. mjerza wjeſtemu Förſtarej njeſchto penes kranył, do 4 mjeßazow arbeitshauſa a 13. haperleje e., kubleriſki wuczijer Bohukhwal Hendrich Freuda ſ Habraczizy, dokelž bje w jenej ſtórżbnej wjezy na 7. januara t. l. wopaki pſchißahał, do 1 ljeta 6 mjeßazow a 1 dnja arbeitshauſa; dale C., ſaßo wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje 19.

haperleje k., Ida Martha Unverricht se Schweidnizy kranenja dla do 2 ljet arbeitshausa, a 23. haperl. g., Madlena Reschkez s Jitra, 22 ljet stara, dokelž bje po swojim wusnaczu druhi dżeń hodow, 26. dezembra k. l. swoje na tym dnju nemandżelszy porodżene dżerżatko w schurzuschje sady khježje na sahrodu doneßka, tam do bliskeje hrebje s hłójczku do wody tyknyka a satepika, na to pak je sa morworodżene wudawaka, do 5 ljet zuchthausa. Jeje macz pak, Madlena Nowakowa, bu se schtrafu pschepuschczena, dokelž so ji dopokasacz nehodżesche, so by żanu winu pschi tym na zebi mjela.

Dopis XXX.

(Prawisniski.)

Tu a tam smy druhdy wot ludzi to mjenenje wuprajicz złyscheli, so smjedża so płoty, żiwe a morwe, jenoż w wjestej sdalenoszczi wot mesy postajecz a zadżecz. Tuto mjenenje je pak po najnowischim wußudżenju wyscheho appellationskeho suda w Dreżdżanach wopake a nihdże w sakskich prawach sałożene. — Ssamo wot so pak so saso rosymi, so so żadyn płót, żiwy ani morwy, tak jara blisko k mesy, abó na samu mesu stajicz abo sadżicz neßmje, so by s njeczim psches mesu sahak a njekak do zuseje, sußodneje leżomnoszcze doßahak a pschimak, abo kaž so praji, psches mesu schok.

Pschispomnenje. Hdżež żane woßebite widomne mesy, kajkež je na pschikł. najbóle bes polemi jako wuzschu abo schjerschu sumu leżo wostajeneje semje abo kraja, abo druhdże saso w rjekach, rjeczkach, pschjerowach, hrebjach, puczach atd. mamy a widżimy, bes sußodnymi leżomnoszczemi nejßu, tak so tam jenoż, kaž najbóle w hajach, ljeßach a kerkach, na łukach atd. hoke kamentne abo mjesniki druhe suamenja (n. pšch. schtomy) mesu pokasuja, tam je mesa pschedżo jenoż ta linia, kotruż schnura, wot sredżisny jeneho mjesnika, hdżež je do semje saßadżeny (a niż njehdże, jeli horka na jedyn bok wißa, wot jeho werschka) na sredżisnu drnheho, bliżscheho mjesnika sczehnena a napjata, pokasuje.

Marokanska.

(Skónčenju.)

Knježerstwo je pschi tajkej wschelakoszczi ludow, kiž tak wulke pschestrenstwo wobydła, jara słabe, tak so neje wschudżom ani spósnate. Sultan abo khježor je po tajkim wbohi knježer. Snutskomna wójna, potkoczenje sperania, namóz, sczinanje hłowow, a druhdy saßy spodżiwne skutki sdateje wulkomyßlnoszcze, to su snamenja teho kraje, kiž wo jeho surowoszczi a słaboszczi swjedża. Njeschto, schtož je ważnosczi knježerjow dotal sdżerżało, a dobycze wschelakich dawkow położowako, je jich titul jako scherifow, kotryż so pschidawa potomnikam Mohameda a jeho swójby, kotsiż pola muslumanow woßebitu czesczi wużiwaja.

Krai sam je rosdżjeleny na njekotre paschaliki, s kotrychż kóżdy pod jenym paschom steji. Pascha abo gubernator sjenocza we swojej woßobje (parschonje) zivilnu a wojersku mózc, tola tak, so sudżenje kadi (sudnik) wobkhowa. Paschej podczißneni su schejkojo a drusy sastojnizy.

Mes 35 paschalikami staj najstarschej 1. Fez abo Fas, w kotrymż je mjesto teho mena, sałożene 817 a po rjadu sydło sultana abo nastupnika; 2. Maroko abo Merrakech, hłowne mjesto sałożene l. 1065.

Łakomnosczc, nahrabnosczc, a paduschstwo su poczinki marokanskich sastojnikow. Kóżdy pascha pyta so wobohaczicz, a wschitzy jemu poddaczi czinja to same. Dokelž knježerstwo sarjadowanje nenakedżbuje, nima wobydlerstwo druhu pomoz hacz sperauje a sbjezk, chze-li swoje wobczežowanki hacz k sultanej pschinesczc. Tak nastane czasto wójniczka njeschto dnjow mes wobydleremi a paschom; prjeni so pak smjeruja pak dale spezuja, doniż deputazia k scherifej pschindże a pola neho słowo sprawnoszcze wußłyschi.

Njetczischi sultan je Mulé-Mohamed, najstarschi se 60*) hischcze żiwych synow (wetschina nima żane sastojnstwo, czesczi so jeno wyßozy jako potomstwo profety Mohameda) Abd-er-Rhamana a njetko 54 ljet stary. Hacżruuje bu wón w l. 1844 wot generala Bugeauda na rjezy Isly sbity, dżerża jeho Arabojo sa dobreho generala. Wón je neßmjerne penesy rosmetak, so by dżjel swojeho wójska po franzowskim srjadował. K tutemu bereschc młodżenzow s woßobnischich swójbow, ale njetko ma ljedma hischcze 1000 muzi s tuteho woßobneho wójska, kotsiż su swetscha wotpadnizy. W politizy kloni so bóle k Jendżelskej dyżli k Franzowskej. Franzowskeje a jendżelskeje ryczc je dospokuje mózny a dokelž je swobodomyßlnischi a menje fanatiski dyżli jeho nan, nepokasuje so tak nedowjernitwy pschecziwo zivilisazii. Je-li wjerno, so jeho harem jenoż tsi żony wobßedżi, dha dawa to pschikkad sdżerżliwoszcze, na kotruż hewak scherifojo swuczeni nejßu. Jeho nan bje wo neho jara staroszczivy a sa mjer swojeho kraja dżerżeschc jeho sa tak potrebneho, so jemu ani nedowoli do Mekki puczowacz.

Horjanski.

*) Nestróżcze so! Abd-er-Rhamanowy pradżjed, Ismael II. mjejesche 8000 żonow a sawostaji po sebi 900 synow a 300 dżowczicżkow. Tuta liczba je dopokasana se sapißkami dawka, kotryż dyrbjachu żidża pschi narodżenju kóżdeho khježorskeho dżjesczja dawacz. Přełożer.

Hódra k njewjesće.

Wot Horisława.

I.

„Dundyr tola — tudy w lipsčanskich nowinach wuawa so jena z 30,000 tolerjemi. Ja chcył rad' wjedźić, kajke zmólki a brachi tuto člowske dźěćo na sebi ma, zo so tak njewotbudźe a so přez nowiny wudawać dyrbi. Nima žanych znatych? — 30,000 tolef přinjeseja hewak znajomstwa dosć — je wysokich lětow? — čim lěpje — dha maš krasnu nadźiju, zo móžeš po krótkim wobzboženy wudowc być. — Snadź nima ta sama rjanosć, luboznosć a druhe krasne počinki, kotrež muskeho wozbožeć móhłe?! — Tola, njemóže jedyn sebi z tak wjele błychćatymi pjenježkami wšitke wjesela tuteho žiwjenja zhotować, po kotrymiž sebi jenož wutroba požada; same towarški, kotrež so z luboznym wóčkom na nas posmějkuja? Haj, wo prawdźe — 30,000 tol. njejsu tak wolbyr! Hdźyž móže jedyn te same dostać, móže něštožkuliž druhe přewidźić. —“

Takle bórčeše Jaroměr R. a čisny lipsčansku nowinu na blido, sam pak so syny do rózka mjehkeho diwana. Dlěžši čas sedźeše z měrom położi prawicu na čoło, tak zo woči pół sobu přikry a zdaše so, jako by ważnu wěc hłuboko we myslach přepomnił.

Wostajmy jeho we myslach sedźo a pohladajmy na jeho wobdatk.

Jstwa bě wulka, jasna a derje wudehjena we šikowanej kněžcy srjedź krasneje zahrody. Wuhlad k ranju bě radostny, přetož luboznу dół, wot slěborneje rěčki přećehnjeny, leżeše před wočomaj wobkedźbowarja a zady njeho pozběhowaše so rynk módrych, tola nic jara wysokich horow. K półdnju cyle blizko leżeše městačko . . . ze swojimi rjanymi, nowonatwarjenymi kněžemi. Wokoło kněže leżeše kwětkowa zahrodka, kotraž bě derje wobdźěłana a nanajlěpje wuhotowana. Jaroměr bě zahrodu a kněžku wot swojeju zemjeteju staršeju namrjeł. Radźi byštaj staršej widźiłoj, hdy budźiše jeju lubowany syn studował. Tola jako bě wón někotre lěta na wysokej wučerni pobył a tak daloko přišoł, zo móžeše universitu wobćahnyć, dźeše wón z Göthu:

„Ći šěra, bratře, theoria je,
pak zeleny štom złoty žiwjenja.“

Teho dla wuzwoli wón zelenu barbu za barbu žiwjenja, dźěše na hajnisku akademiu, zo by tam tak wjele theorie nadobył, kotraž dyrbješe jemu potom na zelenym štomje žiwjenja złoty a k najmjenšemu slěborny dźak přinjesć! — K wjeselu staršeju namaka hnydom po wopuščenju akademie hajniske město we wótenym měsće, hdźež bu za substituta radneho hajnika postajeny. Dokhody po tajkim hišće złote być njemóžachu, tola dosta srěnju hromadku slěbora, někotre papjery abo dokumenty wot staršeju, kotrejž krótko po jeho dompřindźenju wumrještaj; — a ta luboznа zahroda ze šikowanym wobydlenjom, to wšo bje tak prawje k temu z twarjene a darjene, zo móžeše so člowjek derje měć.

We jstwi bješe wšo, štož k derjehiću nuzne a trěbne je. Na jeje wupyšenju widźiše hnydom, zo je we domje hajnika, přetož tójšto třělbow wisaše na scěnje, kotrež wšelake rohi wot zwěriny dehjachu. Ničo njebě jstwi trěbne, hač luboznа žónka, kotraž z luboznosću a póćiwosću dźěła to swoje we měrje a čišinje.

A my dyrbimy so dźiwać, čeho dla tu samu njewidźimy, wšak ma w rózku sedźaty Jaroměr swoje 30 lět hižom na khribjeće, a jeho muska rjanosć, móhł rjec, dyrbjała tola wutroba wjacy hač jeneje rjaneje holčki zahorić móc, tak zo móhł sebi bjez dźówkami kraja a město tajku wuzwolić, na kotrejež by woko najwjacy spodabanja mělo.

Tola wšitka rjanosć wokolnych susodźinkow wostaji jeho zymneho.

Před lětami lubowaše wón knježnu luboznu a póćiwu. Běše pak to dźówka khudeho zemjana, kotraž jeho z cyłej wutrobu lubowaše a swěru sćeliše kwětki na běh jeju žiwjenja. Jako bě sam swój dom nadobył a sebi wóhnišćo zhotował, a chcyše njetk po 5 lětnej luhosći z njej k wołtarjej stupić, zlemi zła hłowjaca khorosć tu kćějatu rózu. Z čerwjeneje nasta běła, a khłódny klin zemje njeda swoje rubjenstwo wot so, hač runje Jaroměr někotry wječor na rowje swojeje Hilžički sedźo wo nju žarowaše. — Wjele lět přewodźeše jeho ta zrudźba, a do jemu čim wjacy rjanosće we wutrohje někotreje knježnički, kotraž we potajnym a skradźu, też z wutrobnym žadanjom, na njeho bladaše a kotraž budźiše jeho samotnosć rada dźělila. Wón pak so žanej njepřibližowaše. Hač runje nutřwidźeše, zo bjez hospozy do prědka přinć njemóže, wosta tola sam. Też běše hižom někotry króć na to myslił, zo chce so wo hoszpozu starać, ale tola jenož za tajkej, přetož wot lubosće njebě žana ryč pola njeho. We tutych myslach bě wón był, jako nowinu do rukow wza a tam wot tych 30,000 tol. čitaše.

Jako bě někotry čas we rózku posedźił, poskoči, dźěše k swojemu pisarskemu blidu, wućeže posměwkujo listno listoweje papjery z knihow a poča sebi pjero wurězować. (Přichodnje dale.)

Powjedańčko.

Marka, pjekna pobožna holčka, mjejesche bratra, kiž bjesche polny pschibalstwa, nepočzinkow a lósestwa. Njchdy rano da macj kózdemu pokrotku khljeba, schtyri jabłuka a tsi nowe ßwjeczate penežki a pózka jeju do ljeßa, trußkalzy schczipacz.

Tej dźjeschczi dźjeschtej, a hdyž do ljeßa pschindźeschtej, wobroczi ßo jene tu a druhe tam, trußkalzy pytacz. Dołho netrajesche, dha bjeschtej ßebi ſ woczow.

Po makej khwilzy setka ta holczka jara wobstarnu khudu žónku; to bje macjer Boża.

Ta ßama dźeschče: „Hdże dha chzesch, holczka?“

„„Trußkalzy pytacz.““

„Schto dha masch w twojim korbiku?“

„„Pokrotku khljeba, schtyri jabłuka a tsi penežki.““

„Hlaj, kak khuda a ſtara ja ßym, nechasch mi njeschto ßobudźjelicz?“

„„Aj wjeschcze,““ wotwolwi ta holczka, a dźjeli khljeb a jabłuka ſ nej, a da ji wyschče teho dwaj penežkaj.

Nad tym ßo ta žónka wulzy jara ſweßeli a dźeschče:

„Hlaj, dokelž ßy mi njeschto ßobudžjelila, chzu też ja czi njeschto dacż. Tu masch rjanu pißanu tyßku; ale newoczin ju predy hacż domoj nepschindżesch. Doma pschjestrej czißty bjeły rub na blido, staj potom tu tyßku na njón a woczin ju.“

Ta holczka ßo renje podżakowa, a ta żónka dżjesche dale.

Khwatajży pschindże to holczo dom a czinesche każ jemu kasane bjesche. Jako njetk wjeczko wot tyßki ßbehne, hlaj, dha wußtupichu ſ neje tßjo jandżelkojo ſe ßwjeczatym ßmjejkowatem wobliczom, módrymi wóczkami a ßnjehbjelymi kschidleschkami, stajichu tej holczży młódny wjenz wot rózow, fijalkow a nesapomniczkow na hkojczku, a wedżichu ju po blyschczazej tuczałży horje do nebeß.

Teho holczeczа bratr pak bjesche hischcze w ljeßu. K nemu pschindże stary schjedżiwz a wopraschа ßo jeho, hdże chze, schto pschi ßebi neße a hacż jemu niczo ßobudżjelicż nesechze, dokelž tak khudy a stary je?

Tón mólczki pachoł pak wotwolwi: „Nje, niczo czi nedam; ja wscho ßam sa ßo trebam.“

Duż dżesche tón schjedżiwz: „Hlaj, ja ßym knes Khrystuß a nepotrebam twojeho dara a chzych jeno widżicż, hacż masch dobru ßmjelnu wutrobu. Ja chzu njetk tebi njeschto daricż,“ — a pschepoda jemu też tyßku.

Tón mólczki pachołk bjeżesche be wscheho dżaka khwatajży domoj, woczini wczipnje wjeczko, a hlaj, duż wuskoczi hrosne mużatko won, kiż mjejesche schwarny pruczik w ßwojej ruzy, shrabne teho hólza a naschwika jeho tak, so żałoßnje płakasche.

Dokelž tutón podawk czaß żiwenja nesapomni, a bu pjekny a fromny, jeho ßotsiczka też sa neho pola Boha proschesche, wotuczi wón njehdy rano se spanja, a jako wokoło ßo pohlada, widżesche ßwoju ßotsiczku a stejesche ßredża w khraßnych nebeßach. K. E. P.

Přilopk.

* W Londonje je wjesta kneni knihiczischczernju sakożika, w kotrejż ßo wschitke dżela wot żónskich wobstaraja. Pschispomnimy, so też pschi ßerbskich Nowinach husto jena holczka ßadżecż pomha.

* We Wuherskej poczinaja swjerinu ſ jjedom moricz. Wokoło Miskolcza ßu wóndy spytali, mjaßowe czasche, se strychninom poßypane, wukładowacż. W krótkim bjechu 3 welki a 8 lischkow wot teho żrake a ßo tak morike.

* Werch Esterhazy, hkowa tejele ßwójby, wudawa kóżdoljetnje 2000 schjeßnakow na woteberanje madżarskich (wuherskich) nowinow. — Hdyż też nejßy millionar, podperaj pißmowstwo po twojej mozy!

* We Wokbramozach budżeja ljetsa nowu zyrkej twaricż a jeje twar tehodla 30. t. m. we Wobstez hoscżenzu tam na najmeńe żadazeho do akkorda dacż.

* Mjesto Rom mjejesche po poßlednim wobliczenju 182,585 wobydlerjow, bes kotrymiż je 44 biskopow, 1395 ßwjetnych duchownych, 2466 klóschtrskich duchownych a mnichow, 2036 mnischkow (klóschtrskich knežnow) a 5000 żidow.

* Sławny hrabja Schczjepan Szechenyi, hkowny ſbudżowar nowischich madżarskich prózowanjow, jara saßkużbny wo madżarske pißmowstwo, każ też wo wschitke roskczjewanje madżarstwa, satseli ßo 8. t. m. nedaloko Wina w błasneńzu (Irrenhaus), hdżeż bjesche wot l. 1848 pschebywak. We Wuherskej wschudże wo neho żaruja a poßmertniny wotdżerżuja. Jemu budże wopomnik psched madżarsku akademiu w Peschczje postajeny.

* Wo ßempschindżenju naschich domjaznych rostlinow sestaji nedawno franzowski czaßopiß „Musée des sciences“ sczjehowaze data: Selerij pschindże ſ Njemskeje, kaschtan ſ Italskeje, zybla ſ Egiptowskeje, tobak ſ Virginije, kopschiwa ſ Europy, zitrona ſ Grichiskeje, runkliza ſ pobrjohow ßredżnokrajneho morja, rjepa ſ Njemskeje, pschenża ſ wyschinow Tibeta, hdżeż hacż dotal rosche jako nenahladna trawa, raiß ſ pokonschcheje Afriki, ſ wotkelž bu najpredy do Indije pschiweseny, a wot jow do Europy a Ameriki pschendże. Wowß je ſ poknózneje Afriki, żito se Sibirskeje, petruschilka se Sardinskeje. Kruschwina a jabłoń staj rostlinje europskej. Schpinat ßadżachu najpredy w Arabii, ßłóczniza bu k nam ſ Peru'a pschiwesena. Maruscha (Maulbeerbaum) wukhadża ſ Persiskeje, bauja ſ naranischich krajow. Ljeska a brjeschka tehorunja ſ Persije. Kórki wukhadżeja ſ naranischeje Indije, kwjetny ſ kupy Kandia, redkwiczki (Radießchen) ſ Chinskeje a Japana. Hroch bu k nam pschiweseny ſ Egiptowskeje, kak też żerchej a anis. Redkej je ſ pokonscheje Europy a radżi ßo najljepe w Badenskej a wokolnosczi Straßburga. Koriander rosche dżiwi pschi ßredżnokrajnym morju, len je ſ Indije a Persije. Paschtyrnak je drje ſ Arabskeje, bjerny pschewesechu ßo ſ Perua a Mexika do Europy. Rjepik a kak rosche dżiwjo w Sizilskeje a wokolnosczi Neapela. Hejdusch je se Sibirskeje a Tatarskeje k nam pschischła. Jahły bjechu najpredy snate w Indiskej a Habeschu. Jeczmeń rosche dżiwi na Himalajskich horach. Khmel, żonop a khimelczka wukhadżeja ſ Njemskeje. Wischnje, ßłowki a mandle buchu peczа ſ Makeje Asije k nam pschiwesene. Morchej je ſ Asije, hacżrunje njekotsi wobtwerdżuja, so je na pobrjohach ßredżnokrajneho morja dżiwja rostka.

* Po dalischich powesczach ßu 205 passagierow, kiż ßo na łódzi „Hungarian“ — kotraż ßo psched krótkim na morju rosrasy a podnuri — do Ameriki wesychu, w mórskich wodach żałostnje wo żiwenje pschischli.

* Miß Julia Pastrana je 1. haperleje w Moßkwje ßynka porodżiła, kiż je zylje na nju podobny, każ by ji ſ woczow wupanył byk.

* W Amerizy pócžne khjetro ßo mucžicz a nemjerne bycz. Tu a tam ßu hižom tež ſbježki byke.

* Sakſke peſtalozziſke towarſtwo mjejeſche wot mjeßaza oktobera 1859 hacž do mjeßaza mjerza t. l. 1354 tol. 15 nßl. a 8 now. dokhodow a ſakſko-thüringſke, khorych wucžerjow podperaze towarſtwo we mjeßazu mjerza 114 tol. 7 now. wudawkow.

* W Dreždžanach ſmjeje ßo w bliſchich dnjach ßudniſke wotßudženje nad Lehmannu, kiž je pſched krótkim ßwojim peczom džeczom ſ jjedom ſawdak.

* Kaž je ſnate, kładu Holländarjo wulku ważnoſcz na łojenje jerjow. Łódž, kotraž prjene cžwizy ſ jerjemi pſchiweſe, ßo ſ tſjelenjom ſ kanonow powita a dostańe prämiu wot njehdže 750 toler. Cžwizy ßo ſ hudžbu a piſkanjom na trompety rosdjeluja. Prjeńu cžwizu dostańe kral, wſchje druhe ßo na pſcheßadžowanje pſchedawaja, huſto ſa 500 tol. jena. Schtóž je jenu cžwizu wot prjenje łódže dostak, wupowißńe wjenz pſched ßwoje durje a pod njón jerta, ſ pißanymi ſchlebertkami pyſchenecho. Huſto ßo ſ rózjeżku w hubje na blida k jjedži noſcha. Wobliczilo ßo je, ſo Hollandſka kóždoljetnje na 15 millionow toler ſ Franzowſkeje, ſ njemſkich krajow a ſ Rußowſkeje ſa jerje cžehńe.

*Wobliczenje cžłowſkeje ſtaroby w pſcherjeſku. Cžłowſke žiwenje wucžini w pſcherjeſku 33 ljet. Schtwórczina cžłowekow ſemreje do 7. ljeta, połojza do 17., a cži, kiž ßu tuta ſtarobu dožpili, mózeja ßo ſboža ſweßelicz, kiž je połojzy cžłoweſkeho ſpaha ſapowedžene. Wot 1000 woßobow dožpi jenož jena ſtarobu wot 100 ljet, na 100 woßobow pſchindu jenož 6, kiž na 65 ljet pſchineßu a wot 500 žiwych neje jich wjazy hacž jedyn, kiž ßo k 80 ljetam ſeſtari. Wobydlerjow na zyłej ſemi ßo 1000 millionow liczi, a wo tych wumru w kóždym ljecze 33,333,333, kóždy dzeń 91,824, w kóždej hodžinje 3730, w kóždej minuce 60, w kóždej ſekundže 1. Tutón wotbjerk cžłowſkich žiwenjow naruna pak ßo pſches runu a k najmenſchemu jenak wulku, haj! ßamo wo njeſchto wetſchu liczbu porodow. Ženenych je wjazy dljehe žiwych, hacž neženenych; najdljehe pak ßu cži žiwi, kiž porjadne a pilne, džieławe žiwenje wedu. Wulzy ludžo ßu też dljehe žiwi hacž maki. Žónſkich wumre do 50. ljeta wele mene hacž muſkich. Wot teho cžaßa ßu pak potom menje w hnadži hacž tucži. Wot tych, kotſiž w naljeczu na ßwjet pſchindu, ßu najwjazori žiwenja mózniſchi hacž wſchitzy druſy. Porody, kaž wumreca ſtanu ßo bóle w nozy, hacž wo dnjo.

* Runoſcz pſched ſakonjom. Pſched krótkim ſtejeſche w jenym ſjawnym nawjeſchtku hypothekarnje w Pariſu takle: „Wot Jeho majeſtoſcze Louis-a Napoleon III., w tu khwilu bydlazeho w tuillerijach, na kneſa Robineta pſchedata khjeża cž. 56“ atd.

Spěwy.

Džiwny khapon,

abo:

To je tón — to je ta,
To je wón — to ßym ja.

Na naſchim dworje khapon je,
Tam jara wſchelko dykoze,
Je ſ dalokeho kraja,
Kaž w wokolnoſczi praja.
Ma remeń dwoji cžerweny,
A khodži w rjanej ßuknicžzy,
Ma khop na hłowje wulki,
Kaž Rohanſke ßu kulki.
Tón džiwny khapon hiſchcze ma
Niz wjaz hacž ſchtyri wocziſka,
Cži prjednej woržjewatej,
Schtož ſadnej w myßlach matej.
Wón džiwneho je waſchniczka,
Pak tak, pak hinak ſanoſcha
A wupera ßo jara,
Też w kóžedym howuje ſchpara.
Najwohidniſcha wjez pak je,
So wſchitke kury runacz chze,
Też wſchelko ſ nimi wora,
A ſeczjeri je ſ dwora.
Wón hewak wuſwołaty nej',
Pak bjeha k tej, pak ſa tamnej,
Ma džeńß, kiž neje k cžemu,
A jutſje ßlepu, khromu.
Ma zyłu khoptu ſnembrenu
Hdyž widži rjanu młodžiczku;
Ju machotajo kludži,
Hacž pokhilenje ſbudži.
A ſtare putki ſhladuja
Na tajkoh' džiwnoh' honacža,
A mjenja, to jim tyje,
Hdyž kurka tajkoh ſmjeje.
Haj wone hiſchcze pomhaja,
So nembry khapon pſchiſtup ma,
A hnjeſdo jemu twarja;
Na ßußodžinku ßwarja.
Je potom ſneßka młodžiczka,
Dha khapon hordže dykota,
Na druhich wola ßmjejo,
Ssej ßwojej ruzy trjejo:
„O hlejcže tajka khudžinka
Je takle ſahje ſkepßana;
To tola nebje treba,
So ßo tak ſahje ſjeba.“
Ssam pſchi ßebi pak pſchemyßli,
Kak bychu druſy ßljedžaki
Sso ſ putku ſwjerowali,
Wſchu haańbu na ßo wſali.
O, kurka wboha kuriczka,
Ty newjeſch, kak ßy wohidna,
Ty mjeniſch, ſo cže khwala,
Hdyž khapon tebe wala.
Wón pak wo tebe nerodži,
A ſpjewa ßwoje kikiri,
Sso k druhej bórſy dajo,
Snej ßwoje cžinki hrajo.

Budź boże me, ty młodźiczka,
Ty twoje dobre wobliſa;
Tu bjeſche jara ſkludna,
Njetk płakaj w kuczje ſrudna.
Też twoja luba maczerka,
Nech ſwoje waſchnje wobhlada,
Hacź wona neje w wini,
So ſo czi takle ſczini.
Sswjet tórny je a jebarſki,
Ssej wſchelke ſłóſcze dowoli;
Nech żortuje, nech ſpjewa,
A nech ſo w hrjechach ſmjewa.
Ta Nemeſis bdże poſtupicź
A kóždemu ſdu wotmjericź,
A hrjechi ſudźicź duzy;
Ted' ſwjet bdże łamacź ruzy!

K.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 35 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 42 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 24. haperl. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 9½ np.; 1 połnowažazy czerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 4 nßl. 1 np.; winſke bankowki 74⅞.

Nawěſtnik.

Dobrowólna ſubhaſtazia.

Leżomnoſcze, k ſawoſtajenſtwu neboh **Handrija Lehmanna** (Wicżaſa), małoſahrodnika w Droždżiju, ßłuſchaze, jako:

a) małoſahrodniſka żiwnoſcź pod cżißkom 25/17 tam (cżißka 32a, 32b, 94, 123, 346, 347, 420, 505, 506 flurſkich kniho w a Fol. 17 grundſkich a hypothekſkich kniho w ſa Droždżij) po wulkoſczi 7 ackerow 93 □prutow ſe 146,58 dawſkimi jenoſczemi, wot kotrejż wjezy pak ßu ßo po wotmjenenju, wot nebocżiżkeho ſ tamniſchim kubleriſkim knejſtwom ſczinenym, na poßlenſche te parzellje cż. 346, 347, 420, 505 a 506 po wulkoſczi w hromadze 2 ackeraj 206 □prutow ſ 28,83 dawſkimi jenoſczemi ſa dżjelje rycżerkubkowoju parzellow cżißk. 202a a 203 we wulkoſczi 3 ackerow 10 □prutow ſe 36,10 dawſkimi jenoſczemi wotſtupiże, a

b) walatna półna parzella cż. 93 ſpomnenych flurſkich knihi (Fol. 53 ſpominenych grundſkich a hypothekſkich kniho w) 1 acker 119 □prutow ſ 27,18 dawſkimi jenoſczemi wulka,

kiż ßu ſ wobkedżbu tamneho wotmjenjazeho kontrakta a nedżiwajo na dawki na

k a. 2691 toler — ˝ — ˝ a
k b. 400 toler — ˝ — ˝

wot weßnych grychtow wotſchazowane, dyrbja ßo dla roſeſtajenja herbow

dżeń 9. meje 1860 połdnjo w 12 hodż.

w domſkim ſpomneneje żiwnoſczje sub a pod wobkedżbowanjom horneho, hiſchcze niz definitiwnje ſrjadowaneho wotmjenenja dobrowólnje a ſjawnje na pſcheßadżowanje pſchedawacź; ſchtoż ßo pod ſapokaſom na ſubhaſtazijſki patent, na tudomnym ßudniſtwje a w korczmje w Droždżiju wupojßneny, kotremuż ßu wopißanje leżomnoſczow a ſubhaſtazijſke wumjenenja pſchidate, ſ tuthym woſjewja.

We Wósporku, 23. haperleje 1860.

Kralowſke ßudniſtwo tam.

Käuffer.

Aukzia drewowych walczkow.

Na pſchichodnej
3. meje t. l. dopołdnja w 9 hodżinach
(pańe na ſchtwórtk)

dyrbja ßo na territoriu, k mojenu tudy pod cżißkom 1. leżazemu kubkej ßłuſchazym, pola ſplóſczańſkej meſy 30 a njetotre kopy twerdeje a mehkeje walczimy na pſcheßadżowanje pſchedawacź.

Hromadu ſendżenje w ſpomnenym kubli.

W Srjeſchinje, 23. haperleje 1860.

Auguſt Glaſař.

Młody cżłowek, Sserb, kiż chze młynſtwo wuknycź, pyta ßo ſa wuczomnika do młyna w Rachlowje.

Rychtař.

Nowe rigaſke a pernawſke krónſke lane ßemjo k wußywej

poruczja w Budyſchinje

J. G. Richter
na mjaßnym torhoſchczu.

Mjeſtna k twarenju

ſ polom, po 3—10 kórzow wulkim, na požadanje też ſ hiſchcze wetſchim, chze podpißany na płaczenja ſamożitych ludźi pſchedawacź. Potym hacź je, może połoja kupnych penes na nimi ſtejo woſtacź.

Rycżerkubło w Sarycżu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedler.

Kwaßny ſpjew.

Schto to rjeka? W runej mjeri
Jedyn wos po druhim cjjeri
Pokny ludźi do dwora.
Kajka je to ropota?

W kuchini ßo wari, pecże;
Wſchudźom, hdźež we khjeźi dźecże,
Ma wſcho nuſnje be ſchika,
A ßo renje wupyſcha.

Marka w rjanym wjenzu ſteji
Selenym, kaž brjeſna w meji!
Je dha wona kmotſiczka,
Abo ßnano neweſta?

Neweſta je Marka naſcha,
Wjeſze, ſchtóž ßo ſa tym praſcha!
A to ſ jenym duchownym,
Knjeſom krutym, nadobnym!

S porſchiſkeho farſkoh' doma,
Renje wudebenoh' ſnowa,
Pſchińdże Wón, a wuſwoli
Ssebi Marku k neweſzi.

Hnydom ßo mu lubi Wona.
To je, praji Wón, ta żona,
Kotruż we tym żiwenju
Stwori Bóh mi k towarſtwu.

Hnydom, kaž też widźi Jeho,
Wona praji melczo: Teho
Chzu ja ßebi wuſwolicź
A ſ nim pſches żiwenje hicź.

A tak pſchińdźeſchtej ßej jduzy
Napſcheczźiwo Jeju ruzy,
K wobtwerdźenju wjernoſzje,
Jeju horzej' luboſzje.

Dźenża hromadże ßej ſ nowa
Sswjernu luboſcź hacź do rowa
Sslubitaj pſchi woktarju,
Napelnenaj ſ radoſzju.

Dźitaj, żohnowanje Boże
Pſchewodź Waj', a ſtajne ſbożje
Budź Waj dźjel, a w radoſzi
Khodźtaj Waju mandźelſtwi!

Dźitaj, ſjenoſcźenaj dźitaj
Wjenzy luboſcze ßej wijtaj;
So Waj' luboſcź dźjeſczowa,
Nana, macźer, wokoſcha.

Sjawny a najrenſchi dźak

wſchitkim ludźom a ßykawam, kaž też ßykawſkim mużſtwam ſ Hnaſchez, ſ Dobruſchje, ſ Budyſchina a ſ Huſki, kiž nam pſchi poßlenim wóhujowym neſbożu, tu w Sskónkezach wudyrenym, ſwólniwje na pomoz khwatachu a pomhachu, ßo ſ tutym wot tudomneje gmejny wupraja pſches gmejnſkeho prjódkſtejerja

W Sskónkezach, 26. haperleje 1860.

Schuſtera.

Nowe
Pernawſke lane ßymjo

porucża najtuniſcho

H. G. Klingſt Nachfolger,
na bohatej haßy cź. 86/24.

Cźjelz, 2¼ ljeta ſtary, woprawdźiteje hollandſkeje racy, ſteji na pſchedań we Wurizach cźißko 4.

Do mojeho materialneho, palenzoweho a zygaroweho pſchekupſtwa pytam wucźomnika pod pſchihodnymi wumjenenjemi. Eccius.

Z nakładom Maćicy Serbskeje je před někotrym časom wušoł a předawa so w Smolerjowej knihařni za 7½ nsl.

Časopis towařstwa M. S. 1859.
II. zešiwk.

Wobsah: Pěseń wo zwonu wot Schillera — Dwaj wojeńskaj spěwaj wot Möhna — J. M. Budař — Nekrologi VII. — Rukopisne słowniki — Hieronym Megiser. Teho runja předawa so po 2 nsl. maćična knižka za lud: Jakub abo Boże ßłowo dyrbi w cźłoweku żiwenje dostacź. Wot K. Kulmanna.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
21. haperleje 1860.

Dowoz: 1733 kórcow.	Płaćizna w přerěčzku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na hursy, najwyšša			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np
Pšeńża	6	5	5	5	5	—	6	—	—	6	10	—	6	2	5
Rožka	4	2	—	3	20	—	4	—	—	4	5	—	4	—	—
Jecźmen	3	15	—	3	5	—	3	10	—	3	15	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	7	5	2	15	—	—	—	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	20	—	5	5	—	4	20	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	3	22	5	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	25	—	—	—	—
Kana butry	—	15	—	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Ze Serbow.

Z Budyšina. Na wuprózdnene farſke mjeſto w Schjerachowje je ßo kn. vikar Wels tudy wotpóßłał, ſo by na cźaß adminiſtraziu teho ßameho wedł a wobſtaral.

Z Budyšina. Theologiſka fakultäta w Lipſku je tudomniſcheho kneſa past. prim. Rülinga k doktorej theologie pomenowała.

W Hlinje pola Huéiny ßu ßo pſcheb wcźeraw-ſchim, 26. t. m., dopołdnja wot 8mich 3 ſtatoki wotpalike. Daliſche ſa tydźeń.

We Welećinje je tamniſchi wyſchi hajnik Malka wumrek.

Čišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 18. 5. meje. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Lubija. Z Kanec. Z Kwaćic. Z Hliny. Ze Šprojcy. Z Kanec pola Hodźija. — Sudniske dopisy. — Hódra k njewjesće (Pokračowanje). — Přilopk. — Mots Tunka powjeda Hansej Depli swoje podeńdźenja z Kukečanskeje korčmy. — Spěwy. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Kralowskej wyšokosći krónprynz a krónprynzeßyna staj 30. haperleje do Weimara puczowaloj. — Arzywójwodka Sofia, kiž bje na dżeń ſ naschej kralownu Marju też prnſku kralowſku ßwójbu wopytała, je sańdżenu nedżelu saßo do Wina wotjjeła. — Jeho majestosćz kral je tajnemu zyrkwinſkemu a schulſkemu radźićelej w ministerſtwje kulta a ſjawneho wuczenſtwa, Dr. Gilbertej, ryczerſki ſchiž saßłużbneho rjadu spożežił. — W tych dnjach pschećzehne kralowſka ßwójba do Pillnitz. — Statny minister ßwobodny knes ſ Beuſt je khostańnju we Waldheimje pschehladował.

Pruska. Na ßejmje w Barlinje ßu wóndanjo k. Bincka a druſy żałoßnje spodźiwne wuſnacza cźinili, bes teho so by jich minister k mjercj pokasał. Zyle ſjawnje je ßo menujzy prajiło, so dyrbi ſ njemſkim bundestagom kónz byćz, so dyrbja njemſke kraje pod Pruſkej jedyn ſtat tworić ſ wuſankneńjom Rakuſkeje. Franzowſka móże ßo nad tym weßelićz! — Wobtwerdżowanje pruſkich pobrjohow ßo spożina, najpredy budże na kupje Rügen wójnſki pschiſtaw (Hafen) twareny. — Wojerſka kommißia w domje wotpołłanzow (2. komorje) nametuje, so by ßo kneżerſtwu w tu khwiln ſ najmenſcha 5½ millionow powolilo. W domje knesow jednaja wo wſchelakich dawkach.

Rakuska. Najwetſchu haru a ſtaroſcz cźini we Winje a w zylym khjeżorſtwje ßmerćz ministra Brucka. Wón ucje nahlje ſkhorił, każ bjesche najpredy jeho ljekaŕ po próſtwje jeho ßwójby wudawał, ale ßebi ßam kónz żiwenja pschihotował; wón bjesche ßebi wokolo schije dołhu ranu wurjesał a też na wobimaj rukomaj żily rosrjesał. Schijinu ranu drje bje jenu ljetaŕ rano ſaſchił, tola weczor wumre Bruck na wukrawenje. Dwaj dnaj posdźiſcho ßu cźjeło wot ljekarjow wobhladane a ſpomnene rany namakane, każ też w żołdku jjed, kotryż je najſkerje mało abo jara pomału ſkutkował. Schto je wina, so chzyſche minister ßwojemu żiwenju kónz ſcźiniećz? Ranena cźeſcźelakomnosćz abo, schtoż pak dyrbi hiſchcze bóle dopokasane byćz, ſakitanje jebarſkich njetko jatych pschećzelow. Bruck bu menujzy jako ßwjedk we jebaŕſkim prozeßu generala Cynattena a trieſtſkich kupzow pschesßłyſchowany. Dokelż pak bjesche pschedßyda najwyſchſcheho ßudniſtwa we Winje njekajke ßo uetrechowaze wuſnacza pytnył, żadasche wón, so dyrbi minister ſ druhimi ßwjedkami a też ſe wobſkorżenymi psched wocźemi tutych pschesßłyſchany (konfrontirowany) byćz. Tutón ſwoli ſkónczuje do teho, jelijo khjeżor to pschida. Khjeżor neda na ßo cźakaćz, napißa weczor 22. haperleje Bruckej liſczik, so jeho „na cźaß" po żadosczi ſ krótkimi ßłowami ſe ßłużby puſcheći. Na to je ßo minister w nozy ſkónzowaćz ſpytał. W kajkej mjerje je wón pschi ſpomnenym prozeßu winowaty, to drje ßo hiſchcze wukopa. Jeho samożenje wuczinja njehdże 14 millionow. Wón bje rodżeny w Elberfeldźje 1798, pschińdże jako pschekupſki do Trieſta, hdżeż bu 1827 direktor Lloyda, potom 1848 ſapoßłanz we Winje, 1849—51 prjeni, a wot 1855—60 druhi krócz minister. — Na jeho mjeſto je nakhwilnje k. ſ Plener, predy finanzſki radźićel w Haliczu (Galiziſkej) a pschećzel ministra ſuutskomunych hrabje Gołuchowſkeho. — Khjeżor je 28. haperl. 10 ßobuſtawow ſ wyſokich ſaſtojnikow na cźaß żiwenja, a druhich 38 na newjeſty cźaß do powetſcheneje krajneje rady (Reichsrath) pomenowaćz; teho runja ßu też hižom mużojo, kiž maja evangelſkoluthersſke a helvetſke wotdźelenje w ministerſtwje kulta tworićz, wuſwoleni. — Benedek je w Peſchcze woſtewenje wudał, po kotrymż chze wſchije demonſtrazije potłoczićz. Tajke ßu pſched njekotrymi dnami też w Agramje (w Kroatſkej) ßo pokasale.

Francowska. Wóndanjo je ßo pißało, so chze Napoleon menje wojakow wuſbjehowaćz, ale wopraw-dźje temu neje tak; wón chze jenoż njeſchto menje mjećz hacź w ſańdżenych wójnſkich ljetach t. r. kóżde ljeto 100,000 muży. So ßo na wſcho pſchihotuje, je też ſ teho widżećz, so dyrbi ljehwo pola Chalonsa dwójzy tak wulke byćz każ w loni. Konje ſa wójſko ßo pilnje kupuja; jjeſdni dostanu kaućzukowe ſchabraki, kotrež ßo na-duwaćz hodża, tak so móhł potom jjeſdny bes moſta pſches rjeku (to drje je ſełhane? Red.); khjeżor ßam je

maschinu wunamakał, ſ kotrejž móža ßo ſ pólverom pelnene (ſ njehdžje 5 zentnaremi) mjechi khjetrje daloko metacz; pschi tym pißa Napoleon a dawa pißacz wo dopelnenju ßwojeho programma, po kotrymž je Rhein jeho a potajkim tež wschón kraj na ljewym boku tuteje rjeki.

Jtalska. W Sizilſkej je njetko na khwilu mjer; wschitke mjesta ßu do wobleženſkeho ſtawa pschischłe. W horach bes Palermom a Meſſinu buchu wojazy njekotrykrócz napadowani, tola wostachu ſ knesom. Spomnenja hódne je tež, ſo je ſardinſki miniſter Cavour tſi wójnſke łódže do Sizilſkeje na wobkedžbowanje (?!) poßłał. — W Romje Franzowſojo pilnje pomhaja, na khježorowe dowolenje podperaja Lamoriciére'a, kiž wójnſke pschihoty cžini a do Ancony pojjedže.

Španiska. W cžaßu marokanſkeje wójny buchu do ſchpitalow we Ceuta pſchiweſene: 220 wyſchkow, bes nimi 79 khorych na kholeru, 68 druhich khorych a 73 ranenych; dale 20698 podwyſchkow a wojakow, bes nimi 10722 na kholeru ſkhorenych. 8296 na druhe khoroſcze a jenož 1680 ranenych. — Mjer ſ Marokanſkej bu 35. haperleje podpißanu. Marokanojo chzedža ſaruanje ſchkody Schpanjanam hiſchcze tute ljeto wotpłacžicz, ſo bychu jeno ßaßy do Tetuana ßmjeli.

Ze Serbow.

Z Lubija. Mnohim ßerbſkim duchomnym, wucžerjam atd. k pſchikładej —! Tudomny kn. past. prim. Dr. Klemm dawa wſchitke ßwoje dzjeczi ßerbſki wucžicz a mójeja tež tehodla tute wſchitke jara pjekuje ßerbſki ryczecz.

H. Z Kanec, 30. haperleje 1860. W ſandženej nozy po 10czich wudyri pola bura Schołty we konenzu woheń a hrabaſche tak nahlje wokolo ßo, ſo ßo 2 konej a 2 kruwi wóhnju wutorhnycz nemóżeſchtaj. Po krótkim cžaßu ležachu wſchitke Schołkžicz twarenja we ſrudnych rospodankach a tež dwór bura Liebſchje. Wobaj ſtaj welje ſhubiloj a ſchkoda je wulka.

Z Kwaćic, 23. hap. Dženß dopołdnja w 10czich bu naſcha weß do ſtracha ſtajena. Bje ßo menujzy hromada ßłómy, ßredž wßy ležaza, ſapalika. Wulke ſbožo bje, ſo bje to wodnjo, hewak traž by wulke neſbožo ſa naſchu weß naſtacz móhło. Kak je tam woheń naſtał, drje ßo ſ wjeſtoſczu prajicz nehodži, tola ßo ſda, ſo je pſches to naſtał, ſo je traž njechtó kruch palazeje zygary (trubki) na bok cžißnył, abo njehdže kruch wohenja wot palazeje zygary wotleczał, ßo potom tam żehlił, dójž neje woheń ſ teho naſtał. S zyka drje by derje byko, dhy by, k najmenſchemu ſchtož wßy naſtupa, njeſchto kruczišcho ßo na to kedžbowało, ſo neby kóždy kruwjazy hólz, kaž jo njetk wſchjednje widžimy, ſ palazej zygaru po wßy khodzicz ßmjeł. *†*

Z Hliny. Naſchu pſched tydženjom podatu powesczcz wo wóhnju, kotryž 26. haperleje tudy mjejachmy, dyrbimy dženßa w tym rosmnożicz, ſo ßu tamne wjezy, kotrež ßu ßo tu wotpalike, tſi khježkarſke żiwnoſcze byke, ßkuſchaze wudowi Marji Benadowej, Janej Granichej a żenenej Großowej. Wſchjc tſi ßu ßo hacž na pódu wotpalike. Woheń je Benadzineje ſaßakły a ſakomdżeny polwoßma ljeta ſtary hólczez, Bohuwjer Benada, na to waſchnje ſapołożił, ſo je k lubu, a dokelž bje ßebi puki dostał, ſapalene ſtrychowanczko pola Granichez do ßłomjanceje pezoweje tſjechi tyknył a ju ſapalił. Tež ßu wſchitzy tſjo nimalje ßwoju zyku domjazu nadobu a hibite ſamożenje, kotrež ſawjeſczene nemjejachu, ſhubike. — O ſtarſchi! neje teho dla ſa waß ta najßwjacžiſcha pſchißłuſchnoſcz, ſo waſche dzjeczi ſtajnje wobkedžbujecze, je k wſchemu dobremu napominacze, ſe ſkutkom a ßłowom k dobremu nawedujecze a je we wſchjem pjekuoſcz wucžicze, tak ſo ßo nebychu ſakomdżike a ſanerędżike, a ſo druſy ludžo nebychu na waß a na waſche dzjeczi bjeda wołacz trebali! —

Ze Šprojcy. Kaž ßłyſchimy, je ſa tudomne wuprósnene farſke mjeſto k. duch. Dr. Nowotny ſ Hóſnizy wot wyſchnoſzje powołany.

Z Kanec pola Hodżija. Saidżenn nedżelu, 29. haperleje, weczor po hidnaczich wudyri w naſchej wßy nahlje ſtraſchny woheń, kiž bydżeſche zyku weß do popjoła pſchewobróczicz móhł, nebudżiſche nam Bóh tón knes ſe ßwojim ſakitanjom bliſki był. Palicz ſpocza ßo w konenzu bura Pjetra Handrika, pomenowaneho Schołty, kotrehož twarenja buchu bórſy ſpalene. Dale dżjeleſche ßo woheń tež twarenjom ſahrodnika Pjetra Lahody, pomenowaneho Libſchje ßobu a jako bje tež tute ſaniczik, ſapopadże hiſcheze brożnju ſahrodnika P. Półdraka, kiž bu tež do popjoła pſchewobroczena. Dokelž bje wele młodeho luda ſe wßy we Woßyku na piwje a bur Handrik, na kſchczišnach pola ßußoda, dha pſchindże woheń predy k mozy, hacž budżiſche ßo jemu ſchto wutorhnycz móhło a tehodla je ßo tež wbohim wotpalenym nimalje wſchitko ſamożenje ſpaliło. Wyſche teho namakaſchtaj tež pola bura Handrika dwaj rjanaj konej, ſchtyri jałożyy a njeſchto perjoweho ſkota a pola Lahody poß ßwój kónz w płomenjach. Tež wele żita a pół kopy młodych huß ſpali ßo ßobu. Kaž ßo powesda, je woheń ſakożeny był. Pſchiſpómnicz chzemy hiſcheze, ſo pola naß nichtón żaneho wóhnja w naſchej wßy nepomni a ſo ßo tehodla tež nichtón tajkeho pola naß nebojeſche, woßebje dokelž ßo powesda, ſo ßu zyganjo w ſtarym cžaßu tón ßamy w Kanezach ſarekli. So bje tajke powedanje ſe ſtareho cžaßa bajka, je ßo njetko ſjawnuje dopokaſało.

Sudniske dopisy.

Saßudżeni buchu A., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje a., 23. haperleje Jan Pomhajbóh Küchleŕ ſ Horneho Sohlanda, dokelž bje w nozy k 18. mjerzej t. l. pola Weikertez tam kranycz ſpytał, do 4 mjeßazow

jaſtwa; a B., 30. haperleje Bjedrich Bohuwjer Schanza ſ Biſkopiz a Julius Voigtländar ſ Dreždžan dla paduchſtwa a ſpeczenja tamny do 6 ljet 9 mješazow 2 nedżeli a tutón do 5 ljetow zuchthauſa. Wobaj a ſ nimaj wjeſty Täubert ſ Ramnjowa bjechu ßo menujzy we nozy k 25. febr. t. l. pola pſchekupza Huſty w Biſkopizach ſe ßekeru a ßochorom, ſadne durje wotpaczo, nutſłamali a na to ßo Huſtowymaj dżjeławymaj mużomaj, kotrajž jich pſchi paduchſtwi podendżiwſchi ſajimacz pytaſchtaj a mózuje do nich periſchtaj, khróblje ſpeczili. Tež bje jedyn wot nich, Täubert, pſchi tym dwójzy na teju muži ſ piſtoliju tſjelicz ſpytał. (Tola nejßu te puki, kotrež Huſtowaj mużej tym paduchom wudżjelowaſchtaj, żane njemſke, kaž ßu w rospravi, w njemſkich budyſkich nowinach wot 2. meje podatej, menowane, ale ßerbſke byle, dokelž ſtaj tamnaj Huſtowaj mużej, kaž ßmy to ſhonili, Serbaj; ßerbſka neſtrachoczjiwoſcz a khróbłoſcz, a ßerbſke ramenja a pjaſczje to po tajkim bjechu, liž ßo tu khwalobuje pokaſachu a tež jenoho tych paduchow, Täuberta, tehdom jateho wſachu.) Täubert bu na to najpredy k nnohim ljetam do zuchthauſa wotßudżeny. B., wot wokreßneho ßuda w Lubiju c., 20. haperleje Korla Ernſt Kerber, Ernſt Benjamin Porſcha a Ernſt Wylem Donat ſ Wulkeho Hennersdorfa ſpytaneho namuſowanja a nepoczjiwoſczje dla do 4, 2, a ½ mješaczneho jaſtwa.

Hódra k njewjeſće.

(Pokračowanje.)

„Ja chcu tola spytać, hač tute 30,000 tolerjow popanyć njemóžu. Hospozu dostanu z dobom sobu, hdyž so mi moje wotmyslenje radźi, a što trjebam nětk dale wjacy. Lubosć sebi tak żadać njemóžu a domjace zbože njemóže mi kćěć, teho dla khroble do prjódka! Tola, štoha so komdźu; štoha so moje lěpše začuće přećiwo temu zběha? — Mjelč wutroba, hač budźeš dale prašana! Tu rěka: něšto abo ničo! — Njebudże ničo, dha ničo nješkodźi; dha sym žortował. — Ja też pak chcu tu cyłu wěc za žort měc. Duž skutkuj so!“ —

Dołho sedźiše Jaroměr při blidźe, njemóžeše pak praweho započatka namakać. Naposledku so ta wěc činješe a po krótkim leżeše list sćěhowaceho wopřijeća před nim:

Česćena njeznata!

Kaž sym we nowinach čitał, trjebaće Wy muża — a ja trjebam żonu. To so krasnje trjechi! Hdyž so hnydom smilna duša namakała njeje, kotraž by Was do mandźelskeho přistawa dowjezła, dha prošu, zo byšće moje podtykowanje pruhowała a přijała. Pozdaćusće Wy wudowa a budźeće wěsće wjedźić, kak ma so muž wobstarać — runje tajku żonu sebi żadam. Dokelž sama muża pytaće, kotryž najmłódši njeje, dha so zda, zo też sama wjacy młoda njejsće, ale runje tak we najlěpšich lětach; a přeco sym ja słyšał, hdyž ma żona prawych lětow, ma też rozoma. Wšitko je mi derje přistojne! Naposlědku wobsedźiće też zamóženje, kotrež 30,000 toler wučini. To też żane smorže njeje a da so sobu wzać! Wy so mi zdaće żona być, kotruž móže jedyn sebi wzać, jeli chce změrne a ćiche žiwjenje wjesć. Počinki a dobre samownosće změjeće wěsće też, a tak sće żona po mojej wutrobje. Nětk pak so praša, hač sym Wam ja prawy. Ja chcu spytać, mje a štož mje nastupa, wopisać. Kak stary sym, sam prawje njewěm, tola mi broda pokazuje wšědnje, zo wjacy dźěćo njejsym. Rjany njejsym, tola dostach w prjedawšich časach někotru hubku wot hubow čerwenych, z čehož so spóznać da, zo k znjesenju budu. Bohaty njejsym; ale moje přichodne wobsedźenstwo budże najskeršo něhdy jara wulke, dokelž sym bakle před krótkim tójšto hrodow do powětra natwarił a wšelake wětrowe łódże do Kaliforniskeje pósłał. We tych wšelakich, hač do dźensnišeho dnja hišće njewunamakanych krajach při sywjernym a južnym pole mam złote, slěborowe a dejmantowe podkopki; a wunamakam najskeršo bórzy mašinu, kotraž ze słómy a drjewa złoto dźěła a z trawy židu předże. Wy pak też budźeće chcyć wjedźić: što sym? Dokelž chcu so woženić, a po tajkim borana třělić, kajkehož hišće třělił njejsym, hač runje sym hižom horanow dosć třělał we žiwjenju, dha móžeće z teho spóznać, zo sym hajnik abo třělc. Ludźo mjenuja mje hajniskeho radźićela abo wyššeho hajniskeho mištra, a to je prawje, přetož wěsće přińdże junu tón čas, hdźež móžu jene abo druhe być, štož jenož čas dočakać móže. Mojich dokhodow njeje wele; štož nutř přińdże, runje horje dźe, tak zo ničo wyšše njewostanje. Što pak je to wo to, hdyž Wy z Wašimi 30,000 tolerjemi ke mni přićehnjeće, móžemoj zemjanske žiwjenje wjesć. Wzmiće mje; tajki muž, kaž ja, njesedźi zady kóždeho płota. Jelizo sće mojeje mysle, dha mi pisajće, tola pak też tehdom, hdyž mje njechaće, zo móžu so po tym złožować, přetož žonu dyrbju měć; njejsće Wy, dyrbju sebi druhu wzać.

Praju Wam božmje a wostanu, hdyž też jako njeznatej, Waš najponižniši ***

12. augusta 1854. Jaroměr R.

„Nó, hdyž na tajke pismo wotwolwjenje dostanu — kotrež pak budże najskeršo hnydom do kachlow ćisnjene, — dha chcu hladać, što z teho nastanje. Přez to přińdu trochu z mojeho zamyslenja won.“

Tak ryčo zazyglowa wón list a napisa zwonkach te pismiki, kotrež we nowinje žadane běchu. Potom zwobleka so hinajši, tykny list do zaka a dźěše nutř do města.

II.

Dźeń 14. septembra běše so wele luda na restauracii města *** našło. Wjele přindźe jich teho dla, zo chcychu widźić, štó přindźe abo so wotsali. Někotři, zo bychu přećelow dočakali abo přewodźeli; druzy zaso, zo bychu sami sobu jěli. Bjez poslenimi přistupi też młoda holčka k wóknej, hdźež so billety předawachu a žadaše sebi billet 3. rjadownje do Dreždžan. Krótko předy njej bě derje wudrasćeny młody knjez też tajki billet kupił, a runje wotwobroći so wón wot wókna, jako ta holčka přistupi. Jako ta sama nimo njeho přindźe a swoje woko k njemu pozběže, začerweni so wón a bě kaž nastróžany. Pře čo hladaše jeho woko za tym luboznym holičom? Jako čah přijedźe a tójšto ludźi wot so da, bu ta sama do khětro próznego woza

pokazana. Naš młody knjez stupi hnydom za njej do woza a syny so ji napřećiwo. Štó pak bě tón knjez? Nichtón druhi bač Jaroměr R. Wěste listy wołachu jeho do Dreždźan a tam chyše wón tydźeń wostać. —

Wón chyše z tej holčku so do ryče dać, ale njemóžeše praweho započatka namakać; a wot wjedra njechaše z njej ryčeć. Hdyž tak mysleše na prawy započatk, přińdźe přeco wjacy ludźi do woza, a z boka teje holčki syny so pućowaŕ, kotryž najskeršo cigary předawaše, nětk pak z njewušnymi słowami wokoło mjetaše, wot kotrychž běchu někotre cyle zhniłe. Najprjodcy wuwoprašowaše so swoju susodźinku, kak daloko a hdźe chce. Wot jeneho přińdźe na druhe, a wusypa we krótkim času tajku hromadu wšelakich ryčow a słowow, zo by je sam najwučeniši ryčespytny wotrjad zéežka do rozomneho rjadu přinjesć móhł. Při tym pachaše swoju cigaru sylnje, susodźincy drulidy runje bjez woči, tak zo dyrbješe so kašlowajo wotwobroćić.

Jaroměr praješe někotre słowa wot njewustatych ludźi, ale wone ničo njepomhachu; a jako tón cuznik njehorne žorty hnaé poča, tak zo so ta holčka začerweni, dha wón khětro wótre słowa naloži, a tola njezasta ta wětrojta ryčna mašina. — Čah zasta. — Jaroměr zawoła jeneho zastojnika k sebi a prošeše wo dwě měšći we wozu druheje rjadomnje a wopušći z tej holčku teho ryčniweho njeholaka.

Zastojnik přińdźe a Jaroměr zapłaći za wobej měšći, štož wjacy hač w třećej rjadomni płaćeše, hač runje ta holčka činješe, jako by za sebje zapłaćić dać nocheyła. Čah bě zaso we jědźenju.

„Mój knježe, ja mam so Wam wutrobnje podźakować, zo sće mje wot tuteho člowjeka wumóli, mi je žel, zo mózu swój dźak jenož we słowach wuprajić.“

(Přichodnje dale.)

Přiłopk.

* Lipšćanska jutrowna massa neje najljepša była. Kožje a ßukna bjechu wschitke njeschto tunische. Kupzy ſ Ameriki, Schwizy a Italskej, kaž tež ſ Moldawy a Walachije skoro žani pschischli nejßu, a hewak nepokasowasche ßo nihdže žane prawe pokhilenje ke kupowanju.

* Wulki komet, kiž je w ljecze 1556 widźicz był, budże ßa pecza ljetsa kónz augusta saßo pokasacz. Tehdom wupschescherasche ßo jeho prut psches 100 gradow.

* W Pózkowach je hajnik hrabje Schalla, ſ menom Frey, njekotre dny po jutrach do zusby sacžahnył a neje žanemu człowekej božmje prajił. Hdže je, nichtón newje, ßama niz žona a jeho dźjeczi. Wón je na 10,000 tol. dołha napraſkał, hdyž ßo njchdže 7000 tol. ßobu licža, kotrež ma do hajniſkeje pokładnizy płaćicz. Kaž ßo poweda, dha je jara wyßoko hrał, tež w Czjeſkej, a welje pschjehrał. Wón mjejesche ſa ljeto psches 700 tol. wjeſtych dołhodow a hischcze tójschto danje wot penes ßwojeje żony. — Hordosez a wulzyczinenje bjeschtej pak hižom dołho pola neho mjesto dobyłoj. — Hewak bje ſ Lubija, ßyn tamniſcheho radźineho hajnika.

* Franzowski khježorski mały prynz bu psched krótkim, dokelž bje nepjekny był, wot korporalje k „gmejnwojakej“ degradowany abo poniżeny. — Kuſk keklije dyrbi pschedzo bycz!

* Sskónczne ßwjetko ßwjeczi 300,000 krócz ßwjetliſcho hacz ßwjetko połnecho mjeßaczka, abo ſ druhimi ßłowami: By firmament ſ tſjómi ſtami połnymi mjeßaczkami wuhotowany był, dha by jich ſjenoczenena ßwjetłosez hischcze mensicha hacz ßłónzowa była.

* W Dreždźanach je ßo 20. haperleje jedyn wojak w kralowſkim hrodźje, kiž tam na ſtraži ſtejesche, pecza 5 talerjow dołha dla, ſatſjelik.

* We Wuherſkej ßu w ſandźenym mjeßazu jara wulke powodźenja byłe, kiž je rjeka Dunaj naczinika. W mjesce Bekeßu buchu na 200 khježow ſahubene, wobſchkodźene a podmljete, tak ſo nichtó wjazy w nich bydlicz nemóże.

† W Dreždźanach ſkoczi 19. haperleje wecžor jena holczka ſ noweho mosta do Łobja, bu pak tola w bliſkoſczi nawódneho mlyna wot czołmarjow, kiž ßo na czołmje k nej pschißalichu, ſaßo popanena a żiwa wonwuczehnena. Pecza bje teho dla nuts ſkoczika, dokelž ji, kaž ßo ſda bes winy, paduchſtwa winu dawachu.

* Nedaloko Hamburga ßu ßebi psched krótkim 4 hólczata ſ rospukom abo czerczizu, ju ſa kalmus dżerżo a jjedżo, ſawdali. Dwaj ſtaj hižom wumrełoj, tſeczi leżi hischcze jara khory a schtwórty je zyłje wotkhorik.

* W Lipſku je ßo 28. haperleje jedyn wojak, wjeſty Mytak w kaſerunje ſatſjelik. Njekajkeho ſubordinaziiſkeho pschestupa dla bje do 5 mjeßaczneho arbeitshauſa ſaßudźeny a dyrbesche ßo na ſajtra do khoſtarnje wotwesez.

* Wulki dobytk lipſczanſkeje lotterije, 150,000 tol., je do hlownoje kollekty wjeſteho Hänßela w Žitawje panyk.

* W Naundorfje pola Wulkeho Hajna je w nozy k 19. haperleji ſaßo wohen był a ßu ßo tam Schlettez, Talgenbergez a Täuberez kubła, kaž tež Fiſcherez a Ehrigez żiwnoſczi wotpalikej.

* Chineſiſki khježor powita kóżde ljeto wróczenje naljecza pſches tu ratarſku zeremoniu, ſo ßo ſe ßwojimi najwyſchimi ſtatnymi ſaſtojnikami won poda, na jenym poli ßo klakne a ßo modli. Ma to woprawje woka, wora njekotre bróſdy, ßyje ßamoruczinje pſchenzu, rais, jahły a bóby. Po ſkónczenju tuteje zeremonije wudźjela khježor dary na 50 mkodych ratarjow.

* Khoſtanz Täubert ſ Ramnjowa (hladaj dżenßniſche „Ssudniſke dopiſy“) kiž bje ßo k ßudżenju nad Voigtländarjom a Schanzom ſ Waldheima do Budyſchina pſchiwedł, je wutoru 1. meje, jako ßo ſaßo do Waldheima transportowasche, w nozy na dwórniſcheżu we Waldheimje hjerzej wuſkocził a czeknył.

Mots Tunka poweda Hanßej Depli

ßwoje podeńdżenja

ſ Kukeczanſkeje korczmy.

Ach, moj Hanßo! wondanjo me wczipnoſcz dajeſche,
A mi do rta kruſchki ſpljeßnawene krajeſche,
Hdyż ßo dach, puczowach,
Po dołach a po horach,
So bych pſches nóz woſtał w lubych Kukezach.
Do wßy pſchińdżech, hdyż ßo ßwjaty weczor klinkaſche,
Kóżda hwjezka na nebeßach hiſcheże ſpinkaſche.
Ja ßo drjech, muczny bjech,
K korczmarezom na nóz dżjech,
A tam wotpoczujo moju weczer ſjjech.
Korczmar kałdowy tam ſaßmerdżane pareſche;
Kotoł krupnych kołbaßow ßo pódła wareſche.
Hoſczojo bjechu ßo
Seſchli, na ue czakajo,
A pſchi ſkładnoſczi ßo napicz cziſteho.
Weßny bur, Jan Schczipalza tam ßedżo korczeſche,
Jeho ßußod Mſaſuch pſchi nim leżo ßmorczeſche;
Wón ßo bje wopił ſlje,
Kroſchki pſchepił, każ ßo wje,
Njetko moſy werczachu ſo jenu wſchje.
Dale ſboka Matij Żwak do blida dripaſche,
Pódła ßwojn ſchkleńczku cziſteho tam lipaſche;
Dżeßata nepołna,
Steji pſched nim nalata;
Wón też tu a hiſcheże druhe wußrjeba.
Pjany Sak we kuczi ßußodomaj bajeſche,
Pſchi tym ſ nohomaj a ſ rukomaj też tkajeſche:
Domach macz je każ dracz,
A 'mu neda wodnjo ſpacz,
Hdyż chze wón po nóznym dżjeli podrjemacz.
Predy neho ſnaty Kopoł ſtejo pijeſche,
Jenu ſchkleńczku pod druhej ßej ſa laz lijeſche.
S porſtami ſ mokrymi
Hudżi bórczo po blidzi,
Pódła hwiſda, ſpjewa a ßo weßeli.
Pljechacz Kuntwora ßo ſa khachlemi meczeſche
S knežej dżowku, a jej ſłote paßlje wleczeſche.
Wórtija wobara,
S woprjódka ßo nepoda;
Ale ſłota ruka wſchudżje dobywa.
Połne paßmo piczkow poßłuchajo ßweczeſche,
Kak jim ſażwanz Murer żadławoſzje beczeſche
Swinerſke, wohidne,
Wopiłzam pak ſweßelne;
Żadyn koſoł hórſche newumjakoze.
Zyłe towarſtwo tam do hromady wujeſche,
A każ dżiwe ſwjeriſka po żratwje rujeſche;
Torhaza ſwjerina,
Nima nihdże runeczja,
Hacz hdyż cżłowek nażrjeje ßo palenza.
Tolſta korczmarka ßo po jſtwje khodżo czumpaſche,
Jako wopiłzam do ſchkleńzow palenz klumpaſche,
Podomny kapalzy
Schjero-módry, ſmuczeny
A wſchak tola wot nich cżiſty rjekany.
Wele ras na ſzjenu hoſzjam ßmuſchki piżaſche,
Hdżeż jich hiżom wele ſ wele dołhom wißaſche.
Wopiłza neſtara,
Kak ßo żiwnoſcz rosmeta,
A kak macz a dżjeczi domach żakoſcza.
Tón a tamny ßwoje ſbożo w korczmi cżiſkaſche
Wot ßo, a na truni poßlenej żno piſkaſche.
Hubeńſtwo daji ßo
S nuſu domach na pſchemoh,
Hroſytej ho pożrjecz wſchudżje zyłeho.
Pſchi pezaku khromy Krawz ßo ke mni cżiſchczeſche,
A ßo ſo mnu, każ ſe ſtarym ſnathym, liſchczeſche;
Poweda, ſapała
Trubku pola pezaka,
Wele mi wot Kukeczanſkoh' weßela.
We tym Sakowa nuts pſchińdże, a ßo ßukaſche
K blidej, hdżeż do khartow Sak tak pilnje kukaſche.
„Lidora wopita,
Scharuj ßo mi do koża!"
Ssmetank ſ wodu bes hraczkow je cżißnyła.
Pſchi tym ſta ßo mózna hara; hnjew ßo kureſche,
Pſchetoż kóżdy khart ßo w ſhmnej wodżi nureſche.
Schczipalza, żony dła,
Saka hrubje k ßmjechej ma;
Matij Żwak ßo weczicz ßylnje pſchißaha.
Sakowa pak pod woknami ßwarjo czakaſche,
A na hraczkow besbożnych tam ſtejo bjakaſche:
„Wopiłzy, dundyrſzy,
Ssljepzy, woplusk w zyłej wßy,
Ziwi czertej bjeżicze ſkok do khlamy!"
Ssylny wichor njetk bes wopiłzami howreſche,
Zyłe tolſte paßmo do kulje ßo ſchkowreſche;
Stawaju, domoj du,
Pokliwaja Sakowu,
So je ſkaſyła jim rjanu beßadu.
Moje cżjeło dawno wotpoczinka hladaſche,
A ßej mjerny kuczik wo jſtwje k ſpanju żadaſche.
Do helje, ſa kachlje,
Walich ßo njetk w kożuſchje;
Nenam'kach pak żane mjerne naſpanje.
Pſchetoż zyłu nóz ßo hroſny ßón mi dżijeſche:
Sakowa ta pſchińdże ſ wodu, a ßo bijeſche
S hraczkami pjanymi,
Woła, drapa ſ nóhczemi,
Najpoßljed ßo na mńe wali ſ widłami.
Każ ta Furija mi na żiwoczi kleczeſche;
S mojich ßłabych ſtawow ſtyſkny pót ßo czeczeſche.
Widły mi k wutrobi
S traſchnym cżinkom ſaſtaji.
S buchanjom me dżowka w kuchni wubudzi.
Ta tam ſ mozu ſwite penki róſno czepeſche,
A żno dłej hacz hodżinu we khachlach tepeſche;
Pſchipódła khofeja
Dobreho je ſwarika;
Korczmarka najpoßlenja je ſtawaka.
Hnydom ſtauſchi rano ſa khofejom hkodżeſche,
S huſtej ßmetann a ſ zokorom jej ßłodżeſche.
Ja pak ſjjech, hłódny bjech,
Moju ſopu; potom dżjech
Domoj; Kukeczanſki próch wſchón ſe ßo ſtrjech.
Tak ßym ſ Kukez czeknył, hdżeż me khodot duſcheſche,
A mi wſchitke myßlje, ſtrowy roſom kuſcheſche.
Pſchi ßljepzach, wopilzach,
Dajeſche me hroſny ſtrach;
Sakowu ßnadż żiwu drjeja w Kukezach.

K.

Spěwy.

Paduchstwo.

Bjech k rjanom' holczu pschiczahnyk
A jemu wschitko poruczik;
Sso sdasche ßwjerna, pjekna mi,
Tež druhi by wscho podak ji.

Wjeť pak 'nož pjeknom wobleczu
A wóczkej ßmjejnom', kraßnemu!
Mi bórsy bjesche kranene,
Schtož myßlach derje skhowane.

A hdyž ja stupich psched holczo,
So žadak bych ßej wot neho
Tu wutrobu saß, kiž mi wsa —
Mi ßmjejo ßwoju sa to da. Ž*....

Nawěštnik.

Dobrowólna subhastazia.

Ležomnoscze, k sawostajenstwu neboh **Handrija Lehmanna** (Wiczasa), małosahrodnika w Drožďžiju, ßłuschaze, jako:

a) małosahrodniska žiwnoscz pod czißłom 25/17 tam (czißła 32a, 32b, 94, 123, 346, 347, 420, 505, 506 flurskich knihow a Fol. 17 grundskich a hypothekskich knihow sa Drožďžij) po wulkoscži 7 ackerow 93 prutow se 146,58 dawskimi jenoscžemi, wot kotrejž wjezy pak ßu ßo po wotmjenenju, wot nebocžiczkeho s tamnischim kublerskim knejstwom sczinenym, na poßlensche te parzellje cž. 346, 347, 420, 505 a 506 po wulkoscži w hromadže 2 ackeraj 206 □prutow s 28,33 dawskimi jenoscžemi sa dźjelje ryczerkubłoweju parzellow czißł. 202a a 203 we wulkoscži 3 ackerow 10 prutow se 36,10 dawskimi jenoscžemi wotstupiłe, a

b) walatna pólna parzella cž. 93 spomnenych flurskich knihi (Fol. 53 spomnenych grundskich a hypothekskich knihow) 1 acker 119 □prutow s 27,18 dawskimi jenoscžemi wulka,

kiž ßu s wobkedžbu tamneho wotmjenjazeho kontrakta a nedžiwajo na dawki na

k a. 2691 toler — „ — „ a
k b. 400 toler — „ — „

wot weßnych grychtow wotschazowane, dyrbja ßo dla rosestajenja herbow

dźeń 9. meje 1860 połdnjo w 12 hodź.

w domskim spomneneje žiwnoscžje sub a pod wobkedžbowanjom horneho, hischcze niz definitivnje srjadowaneho wotmjenenja dobrowólnje a sjawnje na pscheßadžowanje pschedawacz; schtož ßo pod sapokasom na subhastazijski patent, na tudomnym ßudnistwje a w korczmje w Drožďžiju wupojßneny, kotremuž ßu wopißanje ležomnosczow a subhastazijske wumjenenja pschidate, s tutym wosjewja.

We Wósporku, 23. haperleje 1860.

Kralowske ßudnistwo tam.
Käuffer.

Providentia,

Frankfurtske sawjesczeńske towarstwo.

Tuto towarstwo bere na ßo sawjesczenja pschecziwo wóhnjowej schkodže w mjestach a na wßach, pod twerdej a mehkej tsjechu, po stejazych a najtunischich prämijach, woßebje porucza wele dobytka sa burske sawjesczenja. Tež bere sawjesczenja žiwenja a transportow po najtunischich prämijach na ßo. Prospekty a sawjesczeńske formulary ßo darmo wudawaja a móže ßo wscho dalische hischcze dróbnischo nashonicz psches agentu

Bedricha Wylema Wagnerja
w Budyschinje,
na jerjowej haßy, czo. 272/98.

Nowe rigaske a pernawske krónske lane ßymjo k wußywej

porucza w Budyschinje

J. G. Richter
na mjaßnym torhoschczu.

Mjestna k twarenju

s polom, po 3—10 kórzow wulkim, na požadanje tež s hischcze wetschim, chze podpißany na płaczenja samožitych ludzi pschedawacz. Potym hacž je, móže połojza kupnych penes na nimi stejo wostacz.

Ryczerkubło w Saryczu, 20. februara 1860.

K. M. Fiedler.

Krajnoſtawſki bank.

Pſchehlad wikowanja pſchi nalutowarni w ljecze 1859.

1. Pohibowanje wobſtatka kapitaliow.

	Nutspłaczenje.			Naſpet płaczenje.			Wobſtatk.		
1858 ult. dezembra . . .	.	.	.	.	.	.	2,813275	14	8
1859 mjeßaz januar . . .	119293	6	5	38123	8	1	2,894445	13	2
" februar . .	82668	14	7	47360	20	4	2,929753	7	5
" mjerz . . .	17670	29	9	15568	22	9	2,931855	14	5
" haperleja . .	109092	8	3	250927	3	9	2,790020	18	9
" meja . . .	90925	14	9	91884	16	4	2,789061	17	4
" juni . . .	72635	13	1	112052	26	5	2,749644	4	—
" julij . . .	86429	12	—	65348	27	—	2,770724	19	—
" anguſt . . .	82974	26	2	62667	22	8	2,791031	22	4
" ſeptembr . .	37226	15	5	34056	23	8	2,794201	14	1
" oktobr . . .	124600	5	2	47395	—	2	2,871496	19	1
" novembr . .	126753	15	2	65146	—	9	2,933014	3	4
" dezembr . .	78720	9	—	43501	24	6	2,968232	17	8
Summa:	1,028990	20	5	874033	17	5			

Wobſtatk ult. 1858			2,813257	14	8
Nutspłaczenja w ljecze 1859 . .	1,028990 tol. 20 nßl. 5 now.				
Dompłaczenja w ljecze 1859 . .	874033 tol. 17 nßl. 5 now.				
Pſchikhod w ljecze 1859	154957 tol. 3 nßl. - now.		154957	3	—
Wobſtatk ult. 1859			2,968232	17	8

2. Kapitalije po klaßach.

	Dańſka ſtopa.	1—20 tol.	21—99 tol.	100—200 tol.	201—300 tol.	301—400 tol.	401—500 tol.	pſches 500 tol.	Summa.
Wobſtatk ultimo 1859	à 3⅓ %	12821 11 3	104935 25 6	26544 16 9	8230 11 5	6708 13 8	1765 13 9	31342 23 4	192348 26 4
	à 3⅔ %			35937 22 3	15723 7 1	16314 9 7	10021 2 5	80342 26 8	158339 26 4
	à 4 %			258392 8 2	226320 1	190939 13	177123 15 2	1,764768 18 5	2,617543 25
1859	.	12821 11 3	104935 25 6	320874 17 4	250273 18 7	213962 6 5	188910 19 6	1,876454 8 7	2,968232 17 8
1858	.	11617 26 9	96425 8 4	275607 15 2	234620 2	194649 1 8	170003 6 2	1,830352 14 3	2,813275 14 8
Pſchibyłk	.	1203 14 4	8510 17 2	45267 2 2	15653 16 7	19330 4 7	18907 13 4	46101 24 4	154957 3

3. Kapitalije po wupojdźnych czaßach.

	1dźeńſke.	1mjeßaczne.	3mjeßaczne.	6mjeßaczne.	12mjeßaczne.	Summa.
ult. 1859	12821 11 3	60489 21 4	92893 20 7	184483 29 4	2,617543 25 —	— — —
" 1858	11617 26 9	292461 4 9	152576 25 4	243601 26 2	2,113017 21 4	— — —
Pſchibyłk	1203 14 4	— — —	— — —	— — —	504526 3 6	505729 18 —
Wotbyłk	— — —	231971 13 5	59683 4 7	59117 26 8	— — —	350772 15 —
Pſchiſpork	. . .	. . .	. . .	. . .	. . .	154957 3 —

4. Kapitalije po dańſkej ſtopi.

à 3⅓ %:	192348 tol. 26 nßl.	4 now.
à 3⅔ %:	158339 tol. 26 nßl.	4 now.
à 4 %:	2,617543 tol. 25 nßl.	— now.
	2,968232 tol. 17 nßl.	8 now.

Doſpołnje wuhotowana kerčmarſka wjez ſe 14 drežđańſkimi kórzami kraja je pſchemjenenja dla na pſchedań. Tež może na požadanje połoja kupnych penes na nej ſtejo woſtacz. Wſcho dališche je k naſhonenju pola wobſtejerja. **Gottlieba Engleria.**

We Luſku pola Wósporka, 27. haperleje 1860.

Woſjewenje ſa burſtwo.

Chzyli ßebi lubowarje knotow žiwe knoty na ßwoje leżomnoſcje abo do kuchinſkich ſadźow ßadźecz, dha na parſchonſke pſchesſenepſchindźenje wobſtara po możnoſczi žiwe knoty

We Wujeſdze nad Sprewju.

Löſcha, ſemſki hajnk.

Ważne praſchenje.

Schtó je tež knotowy kónzowar?*)

Jedyn ratař.

*) Knot pſchedzo ßaßy nóßk won tyka!

Khwalobnje ſnaty a ſches ßwoje hojaze ſtutkowanje dopokaſany **brósſtſyrop** je ſaßo k dóſtaczu w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Wote mne bjekane dražďzanſke beńturſchki pſche kurjaze woka poſticzuja tak lohki, kaž wjeſzje pomhazy ßrjedk k wotſtronenju tuteje tak bolosneje čzwijle. W Dražďzanach pſchedawa je **jendželſka haptyka**, w Budyſchini pak **hrodowſka haptyka**. **H. Werner.**

Žolty wóſk
kupuje à ℔ 15 ngl.
C. A. Martſchink, mydlař.

Sſyn duſchneju ſtarſcheju, kotryž ßerbſki ryczi a trjebne wjedomoſcze wobßeđži, móže do jenych materialnych, tobakowych a zigarrowych khlamow jako wuczomnik ſaſtupicz. Hdže? naſhonſch we wudawarni tutych Now.

Woſjewenje.

Dživoczanſke ßerbſke evang.-luth. mißionſke towarſtwo ſmjeje jutſje popołdnju w tſjoch ſhromadžiznu.

Pjetr Mlónk, pißmawedžeŕ.

Kwaßna róža

wyßokodoſtojnemu kneſej duch. **Trautmanej** a jeho czeſczenej kneżnje newesce **Marji ſ Döringownje** w Porſchizach, podata k 1. rožownikej 1860.

Komu ſwony ſaſwonecja
S wježe dele porſchiſkej?
Koho renje pſchewodzeja
Byrglow ſynki k woltarej?
Hlajcže, to je paſtyr ßwjerny
Porſchiſkeje woßady,
Kiž je prjedar kraßny, wjerny,
Wot wſchjech jara lub'wany.
Hižom ſtupa k ßwjatom' mjeſtej
S drohej, czeßnej newieſtu;
Hdže ßej ruzy ſawdawatej
K ſhoženjenemu mandželſtwu.
Johnuj Bóh ſwjaſk poßwečeny,
Sbože, radoſcz Wamaj daj,
Boži mjer budž wupſchjeſtreny
W živenju tu nad Wamaj!
Runež ßo tež pomróczuje
Druhdy nebjo živenja,
Dha nech tola pohladuje
Waju woko do nebja.
Sa dobre Wój horje wſmitaj,
Schtož dženß pſcheju ſ wutrobu;
W Božim menje njetko džitaj,
Bóh Waj pſchewodž w živenju!

Seminariſta Teučeŕ.

W knihařni J. E. Smolerja je na předań po 2½ nsl.

Pěſeń wo zwonu,
wot B. Schillera, zeserbšćena wot H. Dučmana.

Maćica Serbska.

Wot 1. januara hač do 18. haperleje su do pokładnicy Maćicy Serbskeje płaćili:

1. Sobustawy I. rjadomnje: k. Henč, pokładnik při krajskej direkcii, na l. 1859; k. Jakub, překupc tudy na 1859; k. Brězan, farař w Ralbicach, na 1859; k. Wawrik—Jězorka, póstski sekretař w Chemnitzu, na 1858—60; k. Imiš, wučeŕ we Stróži, na 1847—59; k. Mučink, wučeŕ w Zemicach na 1860; k. Hilbrig, farař w Rakecach, na 1856—58; k. Kulman, wučeŕ we Wojerecach, na 1857—60; k. Mróz, farař we Grunawje, na 1860; k. Wjels, tachantski vikar tudy, na 1860; k. Smoła, kapłan w Ralbicach, na 1859—60; k. Łuščanski, gymnasiast w Prazy, na 1859; k. Kiršnař, wučeŕ w Bukecach, na 1858—59; k. Möhn, farař w Bukecach, na 1858—59; k. Marćka, rektor we Wósporku, na 1859; k. Kocor. wučeŕ w Ketlicach, na 1859—60; k. Žur, tachantski vikar a dopołdniši přědar tudy na 1858—59; k. Buk, kanownik a direktor tachantskeje wučeŕnje tudy, na 1860; k. Pjech, senior tachantstwa, na 1860; k. Wornač, kanownik a farař we Wotrowje, na 1860; k. Dr. Pful, gymnasialny wučeŕ w Draždžanach, na 1861; k. Buk, direktor progymnasia w Draždžanach, na 1860—61; k. Čabran, podwyšk w Radebergu, na 1860; k. Schmidt, podwyšk w Draždžanach, na 1860; k. Jmiš, farař w Hodžiju, na 1860; k. Seileŕ, farař w Łazu, na 1860; k. Wićaz, farař w Rychwałdże, na 1860; k. Mróz, diakon tudy, na 1860; k. Wehla, aktuar tudy, na 1860; k. Bartko, wučeŕ w Nosaćicach, na 1857; k. Wjelan, farař w Slepym, na 1860; k. Bróska, farař w Budestecach, na 1860; k. Schneider, wučeŕ w Minakale, na 1859; k. Cyž, ryčnik w Kamjencu, na 1860; k. Hicka, wučeŕ w Ralbicach, na 1859; k. Jacsławk, kapłan w Njebjelčicach, na 1859; k. Brězan, farař w Ralbicach, na 1860.

2. Sobustawy II. rjadomnje: k. Buk, kubleŕ a gmejnski prědkstejeŕ w Zejicach, na 1860; k. Rostok, wučeŕ w Drječinje, na 1860.

W Budyšinje, 24. haperleje 1860.

Wylem Jakub, pokładnik M. S.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
28. haperleje 1860.

Dowoz: 1733 kórcow.	Płaćizna w přerězku na wikach, wyšša.			nišša.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najnižša.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np
Pšeńza	6	7	5	5	10	—	6	—	—	6	10	—	6	2	5
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	5	—	—	—	—
Jeczmen	3	15	—	3	5	—	3	10	—	3	15	—	3	10	—
Wowß	2	17	5	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	20	—	5	5	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	3	22	—	—	—	—
Njepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	25	—	—	—	—	—
Kana hutry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Čišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar J. E. Smoleř.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čislo 19. 12. meje. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Lubija. Z Kamjenca. W Malećicach. Z Małeje Dubrawy. Z Mužakowskeje hole. Z Malešec. Z Delneje Hórki. Z Hórkow. Z Worklec. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Hódra k njewjesće. — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Spěwy. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Dźeń 1. meje ßu appellazijske ßudnistwa jubileum ßwojeho wobstacza ßweczile. — Kralowska ßwójba je ßo sańdźenu ßobotu do Pillnitz pscheßydliła. — Statny minister s Beust, kiž je njekotre dny khory a pschi tym tež wot krala s wopytanjom počześczeny był, ßo saßo wukhadźuje. — Chirurgiskomedizinska akademia w Dreždźanach budźe w bližschim czaßu sbjehnena.

Pruska. Na ßejmje ßu tón tydźeń woßebje wo ležomnostnych dawkach jednali. Dokelž bje we wobimaj komoromaj wetschina sapoßłanzow nametowanemu zivilnemu mandźelstwu napscheczíwna, je minister prawa tutón ßwój namet naspet (wróczo) sczahnył.

Rakuska. Nawednistwo rakuskeho wójska w Italskej budźe hessenskemu prynzej Alexandrej pschepodate. — Skótny mór je ßo nimale zyle shubił. — Dotal je s Rakuskeje 3000 muži do bamužowych wojakow ßo sapißacz dało. Tež wyschkojo s wyßokich semjanskich ßwójbow ßu do Roma woteschli. — Namórske łódźstwo budźe pomeńschene, sa to pak pschińdźe wetscha móz na jjesor Garda (kiž se Sardinskej mesuje) a na rjeku Po.

Francowska. Napoleon pojjedźe se ßwojej mandźelskej do Nizzy, Savoyskeje a ßnadź tež do Turina na wopytanje. — W Parisu ßo poweda, so tam rakuski khježor w tutym ljeczu pschijjedźi. — S konferenzy drje niczo nebudźe, dokelž Rakuska se Sardinskej pschi jenym blidźje radn składowacz nochze. — Ljehwo pola Chalonsa ma hižom 60000 muži a dostane hischcze 20000, kaž je Napoleon marschallej Mac Mahonej ßlubił. — Namórska móz w Franzowskej w tu khwilu 67,700 muži liczi, bes tym so ma Jendźelska w mjernym czaßu 88,000 muži. Ale ma je tuta tak hromadźje?

Italska. Sardinskeho krala ßu w Bologni s małym wuwsaczom weßelje powitali. — Po najnowischich powesczach neje w Sizilskej sbježk (w kotrymž je dotal njeschto stow ludźi panyło) hischcze dospołnje poduscheny. General Salzano žada hischcze 5000 muži wojakow, dokelž ßebi myßli, so skónczńje Garibaldi se ßwojimi czrjódami tam pojjedźe. — Hdy by k njekajkej wójnje bes Sardinskej a Neapelskej pschischło, budźe bamužowa armeja pod Lamoriciéreom tutej poßlenej pomhacz. — Bamuž pschezo wjazy pomozy s druhich krajow s Njemskeje, Franzowskeje, Jendźelskeje dostawa, tak so drje Franzowske wójsko w spočzatku julija Rom a romski kraj wopuschczi. Nemjernej mjesczje Pesaro a Fano staj w wobleženskim stawje. Neapelski kral je bamužej 10,000 tsjelbow, bes nimi 2000 czehnenych buschkwjow, darił. — Republikanař Mazzini je w jenych italskich nowinach Sizilskich k sbježkej napominał a potom k pschisanknenju k Sardinskej. — We Milanje ßu podobne jebanstwo wußljedźili, kaž je ßo w rakuskej armeji stało. Pschi tutym jebanstwje ßu Italenjo a Franzowsojo wobdźjeleni.

Španiska. Kralowna je hrabju Montemolina a jeho bratra prynza Fernanda, potym hacž bjeschtaj ßo ßwojich tak menowanych prawow na schpanisku krónu wotrekłoj; schpaniska parołódź jeju njetko saßo do Triesta, hdźež hewak se ßwojej ßwójbu bydlitaj, pschiwese.

Turkowska. W Konstantinopolu je ßerbska deputazia, kiž poredźenje mesow a njekotre druhe prawa žada. Jeliso niczo newuskutkuje, je lohzy móžno, so njetko k dawno wočzakowanemu sbježkej pschińdźe, woßebje dokelž ßo tež w Boßniskej sjawnje sa Sserbsku wuprajeja.

Ze Serbow.

Z Budišina. Sandźeny tydźeń bjech na kraju a to w jenej wßy, kiž je do ..... saschulowana. Tam nadeńdźech hólczeza, kiž runje do schulje dźjesche. Na moje praschenje, kajke ma knihi pod pažu, poda mi tute a ja widźich, so bjechu sczenske, 1855 w Hródku s nowa wudate. Pschi dalischim pschehladanju tutych knihow namakach w nich tak wele czischczerskich smólkow, hacž skoro hischcze w žanych druhich ßerbskich knihach. Po dalischim napraschowanju shonich, so ßu tute knihi wot krótkeho czaßa ßem w .... schuli s nowa nutswedźene. Aj Božo, pomyßlich ßebi, kak dha móže tola žadyn

ſchulſki wobkedzbować tajkele knihi w ßwojej ſchuli cžerpicz! Hdyž ſcženſke neißu w ljepſchim wudawku k dostaczu, hacž w hródkowſkim wot ljeta 1855, cžohodla dha tola w .... ſchuli bibliſke ſtawiſny, kotrež je Maczicza w tak rjanym a korrektnym wudawku wudała, netrebaja? Wſchak je krajſka direkzija to mužiwanje tutych we wſchitkich ſchulach dowolika! Abo dyrbi ßa džjeczom ſ tym, ſo ßo jim tajke knihi do rukow dadža, kaž ſpomnene ſcženſke, ßerbſke cžitanje ſe ſamyßłom cžežke a wohidne cžinicz? Skoro dyrbiſch ßebi tak myßlicz, hdyž widžiſch, kajke nekmicžomne, dorosemnenje a cžitanje wobcžežaze ſmólki a to w wele tawſyntach ßo w tych „nowych ſcženſkich“ namakaja, kiž ßo w .... ſchuli trebaja. My wotradžamy tehodla tudy ſjawnje wot knpowanja tamnych knihow, dokelž ßu penesy preč cžißnene, kiž ßa ſańe wudadža, a radžimy cžim bóle wſchjemu ſchulſkim inſpektarjam a wučerjam, ſo bychu tola, hdyž ßu nowe ſchulſke knihi w jich ſchulach trjebne, „bibliſke ſtawiſny“ k nutrnemu wužiwanju wuſwolili a niz tajke knihi, kotrež je jedyn knihikupz na ſpekulaziju ſ nowa wudał a to, ſo neby wele wudawkow pſchi tym mjeł, bes poredženja!

Z Lubija. Dżeń 27. haperleje padże na tudomnym dwórniſchczu dźiłakaczu Jan Jakub Kruža ſ Tiefendorfa pſchi redżenju jeneje maſchiny tak neſbožomnje ſ neje delje, ſo je hiſchcze w tej ſamej nozy wumreł.

Z Kamjenca. Datalny aſſeßar na tudomnym ßudniſtwje, ßudniſki radžicżel k. E. Naumann bu wot 1. t. m. jako ßudniſki hamtmann do ßudniſcha hamta w Hornym Wieſenthali pſcheßadżeny.

Z Kamjenca. Tudy je pſched krotkim 14 ljet ſtara ßłužomna holczka ſ Halſchtrawa malemu dżjeſczu, kotrež mjeſche pjeſtonicz, ſ phosphorom wot ſtrychanczkow ſawdacz ſpytała, ſo by tak bórſy ſaßa je ßłużby pſchiſchła. K wulkemu ſbožu bu jeje ſłóſtniſke pačzinanje pſches to, ſo macz teho dżjeſcza ſahe doſcz domoj pſchindże a phoſphorowu wón ſ mlokowoje ſchlenzy, ſ kotrejž ßo temu dżjeſczu picz dawaſche, sačzu, k niczom' ſcžinene. Ta mloda ſłóſtniza bu hnydom ſajata a je po dljeſchim prjeczu ßo wſcheho wuſnała.

Z Kamjenca. Na tudomny ßudniſki hamt je 1. t. m. jedyn nowy aktuar pſchiſchoł. Je pak to hr. Ernſt Florian ſ Thielau ſ Budyſchina, ßyn tamniſcheho krajneho ſtarſcheho.

W Malečicach wudhri nedżelu pſched tydżenjom w ſtarej brózni, k tamniſchemu ryczerkubłej ßłuſchazej, woheń a pſchewobroczi ju w krótkim do popela.

Z Małeje Dubrawy. Wot tudomneho kneżeho fórbarka, kiž hewak do Delneje Hórki tamniſchemu hrabji ſ Lippy ßłuſcha, ßu ßo wutoru, 8. tuteho mjeßaza, wot rano ½5czich brózeń, kólnja a domſke, wſchitke ſtare wotpalike. Wowczernja, nowa a maßiwnje twarena, woſta ſtejo. Wowczer Korla Ewald je nimale wſchitke ßwoje ſmachi w płomenjach ſhubił a ßo wyſche teho też pſchi tym khjetro jara wopalił, jako njeſchto ßwojeje nadoby płomenjam wutorhnycz pytaſche a wowczernju pſched wohnjowym ſapapanenjom ſdżerżeč ßo prózowaſche. Też ßu ßo njekotre kury a dwje ßwineczi ßobu ſpalike. Kak a pſches koho je woheń wuſchoł, ßo hiſchcze newje.

Z Mužakowskeje hole. Dżeń 25. jutrownika widżachu Mužakowenjo ßwojeho kn. direktarja, kn. Superteuta a Mužakowſkich a wokolnych kn. wučerjom ſmjeſta wom jjecz; jjedżechu pak wſchitzy pospołu won do Sslepeho, ſo bychu tam Mikorasowſkeho kn. wučerja Franki 40ſtaljetny, ßłużomny jubilej ßwjeczili. Kaž predy žnr kn. d. Welan we Mikorasu kn. jubilarej ſboże pſchejo wot krajnych ſtawow dar bje pſchepodał, tak też njetk na ßlepjanſkej ſchuli ſhromadżeni jemu ſboże pſchejachu. Kn. Superteut na mjeſta krajneje wyſchnoſcze ſdebi jeho wutrobu ſe ßljebornej medalju ſaßłużbneho rjada a pſchepoda jemu wot wyſchnoſcze, kaž też kn. direktar ſe ſtrony jaßneho kneſa prjenza Bjedricha ſ Delan penežny dar. Na to puſchczichu ßo popołnju 2. wſchitzy ſe ſchule we dolhim cžahu jubilara do zyrkwje pſchewodżo. Tam dżerżeſche po ſanoſchenym, ſ bygglemi a poſawnami pſchewodżanym thjerkuſchu kn. Superteut a potom kn. d. Welan pſched woltarjom pſchiſprawnu ryczi a modlenje, — woboje w njemſkej ryczi, dokelž naſchi Serbja — hewak khwalobni wopytowarja božeho doma pſchiſchli nebjechu, ſa bychu dżelawy. Dżak jako dobri katarjo neſkomdżili. — Pſched woltarjom kleczażemu jubilarej wudżjeli ßo na to zyrkwinſke žohnowanje a ſwuſpjewanjom.: „Nech Bohu dżakuje a t. d. ſkónczi ßo zyrkwinſka ſwjatoczność. Pospołny wobjed we bliſchim Nowakez haſcženzu ſjenoczeſche hiſchcze dołho tych ſhromadżenych pſchi blidži, hdyž jadrine ßławy na krała, prjenza, na jubilara a teho a tamneho ſ pſchitomnych ßo renje wotmjenjachu ſ duſchnymi, cžujnymi ſpjewami kn. wučerjow, a ſ hoła tón zhły dżeń rjane ßwjedczenje dawaſche wa duchownych a wučerjow pſchecželnym ſtowarſchenju tak derje, kaž wo ßwjerneho dżjeczi-wučerja cžeſcžomnoſczi. — Sl—i.

Z Malešec. Pjatk pſched tydżenjom, 4. t. m. dopołdnja ½10czich bu tudyſcha baba Khryſta ženena Njemczkowa rodż. Jakuſchiz, hakle 27 ljet ſtara, w „cžertowni, t. j. hłobokej, ſtejazej łuži, kiž bes dobraſchczanſkimi a delnohórżanſkimi leżomnoſczemi pſchi płuſnicżanſkich hatach leži, ſatepena a morwa ſ wody wucžehnena. Wona bje ßo dżeń predy popołdnju po 2maj wot doma wotßaliła, ſa by pecża do Delneje Hórki po bjerny ſchka a pſchi tym też hnydom kuſk trawy ſ łukow a kerkow ßwojeju ſtarſcheju ßobu pſchineßła. Jako pak ßo na ſajtra hiſchcžen wróczika nebje, bu potom wſchudże wonkach pytana. Pſchi tym namakachu najpredy zhłu jeje draſtu pſchi cžertowni a pſchi nej brjemeſchko trawy leżo, kotruž bje ßebi ſhotowała. Ssama pak bu na to do cahoty

wußwlekana we wodże namkana. Schto je tu nesbožomnu k temu pschinuczilo, so je ßebi žiwenje wsała, ßo newje, tola chzedża mjenicz, so pecża w ßwojim maudżelstwje neje prawje sbožomnje žiwa była. Tola pak bje hewak stajnje weßelcho waschnja. Sswojemu mužej je dwje dżjeczatzy sawostajiła, wot kotrejuž hischczen najmłódšje, 16 nedżel stare, czjeschesche.

Z Delneje Hórki. Sandżenu ßrjedu ßmy wojakow ßem do nascheje wßy a do wokolnych wßow dostali. Ssu pak to rekruzi 13. a 14. pjeschcho bataillona, kiž maja ßo tu sa wojerßku ßłużbu wuwuczicz. Teho dla też tu njekotre nedżelje wostanu. Sswoje swuczowanske polo maja bes Kwaczizami a Dubrawu nedaloko khójnow.

Z Hórkow pola Khróscic. Sandżenu nedżelu w 11. hodżinje poża ßo tudy khjeżka, Miklawschkej ßłuschaza, palicz. Ludżo khwatachu sahaschowacz a nemyßlachu hischcze, so je jedyn słóstniski człowek tam dwoji neskutk wuwedł. Wumjeńkar Hizka (Hodank menowany) bu memujzy we łożu namakany, niz pak wot kura saduschcny, ale — kaž ßo bórsy pokasa — wot njekoho sadajeny. Podhlad (Verdacht) tuteho je na khjeżerja ßameho pschischoł, kotryž je k pschepßyschenju wotwedżeny. Khjeżka ßama, pecża na njekotrych mjestnach sapalena, neje ßo ani zyła spaliła.

Z Worklec. S hole naschcho k. hrabje Stollberga, kotraž pola Wyßokej leži, je jara srudna powesć ßem dóschła. Tudomaj dżjelaczerjej Mattek a Nowak bjeschtaj tam s jenym tsczim hłubokim hrebju ryloj a ßo saßypnyłoj. Tutón tsczi, kiž bje nesbožu w prawym czaßu hischcze sbožomnje czekał, ßłyschesche njekotre rasy straschny podsemski hłós: „Luby bratse, pomhaj mi!“ Bjeżesche po ludżi k pomozy, kotsiž teju saßypnuenju sa nimale dwje hodżinje morwju wurychu. Jedyn s neju sawostaji maudżelsku s dwjemaj dżjesczomaj.

Dopisy.

Z Prahi, 9. meje 1860. Po horach a dolinach duja mejske wjetsiki a najetne madżije wubijeja na schtomikach we rjanym mkódnym lisce a kraßnych kżenjach. Schtó nechał ßo we tajkim czaßu swojeho žiwenja radowacz, hdyž ma jeno czucziwu wutrobu. Ale, bohužel, so czucziwa wutroba ßama na człowetu knejßtwo nima: dalewidżazy rosom nemóże tak rózownje na ßwjet hladacz a na jeho kżenja; wón widżi też mejske bruki, kotreż tule kraßu wobljetuju sahubicz hroża, kaž ßu to hižom tak czasto nadżijazenu człowekej schrake. K tuttym mejskim brukam pschelicza nasch lud njekotre s nowych wele khwalenych wudobyczow (Errungenschaft). K tutemu ßłuscha wußwobodżenje židow a nowa remeßna ßwoboda. Lud hlada na tajkele wjezy s hinajschim wóczkom, dyžli rakuske pschežidżene nowiny. Penesy nejßu nihdże widżecz, jeno židżik ma dobru móschniczku; tehodla ßmje pod nowej ßwobodu remeßło sapoczecz a kschesczanszy mischtrojo budżeja jeho snusowani wotroczżu, dokelž ßami penes nimaja, so mohli sboka penežneho żida wobstacz. Skónczńje budżeja kschesczenjo sa nowym Mojssaßom sdychowacz, kotryž by jich se židowskeho wotroczżstwa wuwedł. Tajki pschichod widżi lud we nowotach.

Wulku spokojnosczż (?) je wußudk (Urtheil) najwyschschcho ßudnistwa we Winje pschihotowak. Redaktor Kuhe bje hanenja dla dwójzy sa „winowateho“ sposnaty; njetko nadobo rjeka, so je newinowaty. Schtó wje, s kajkeje strony je wyßoke ßudnistwo nowe wujaßnenje dostało; tola pak ßo sda, so wjeste strony rady widża, hdyž Czechaw hanja, kaž je to w Kuheowych nowinach ßo stało. — Nelubu wjernosczż je czeżko sjawnje prajicz. Tak ßu hižom mnosy wo dowolnosczż k wudawanju politiskich nowinow we czjeskej ryczi prošyli, ale žanemu neje ßo dowolilo; schto je pschicžina? — Nedawno dawasche ßebi mloda holza s kóždej ruki jedyn porst wotrjesacz; wboha ma na kóždej ruzy a na kóždej nosy 6 porstow. — Dżeń 4. t. m. staj ßo pod Prahu dwaj žitnej czołmaj podmurikoj, na kóždym bjesche 700 zentnarjow žita; schkoda wobliczja ßo na 6000 schjeßnakow; tola bjeschtaj sawjesczenej.

Horliwy gymnasialny katechet k. prof. Wjacsław Štule bu za kapitularneho kanownika na Wyšehradże wuzwoleny. — W cyłych Rakusach běše w zańdżenym lěće 219 gymnasiow z 2418 wučerjemi a 45271 wučomcami: tutych běše 14521 Němcow, 14275 Słowjanow, 10982 Madżarow, 4288 Włochow, 1794 Rumanow, 59 Armenow, 26 Ladinow (zbytk Keltow we Tyrolu), 4 Francowzoja, 2 Grichaj, 1 Šweda, 1 Arab. Po naboženstwje běše 33480 katholikow, 2680 zjenoćenych a 1533 njezjenoćenych grichow, 2458 protestantow augsburgskeho a 2647 helvetskeho wuznaća, 247 unitariow, 32 zjenoćenych a 5 njezjenoćenych armenow, 1 menonita, 1 jendżelčan a 2187 židow. Ze 1116 studowacych, kotříž w tutym lěće na university přestupichu, wobroći so 380 bohosłowstwej, 501 k prawnistwej, 115 k lěkarstwej a 85 k mudrowstwej. — W Čechach běše mjez 6092 wučomcami 3542 Słowjanow a 2550 Němcow; 5760 katholskich, 1 njezj. gricha, 7 prot. augsburskeho, 13 helvetsk. wuznaća, 311 židow. — Na wokresnym sudnistwje we Königsaale běše dołhi čas hłuchoněmy muž; dokelž běše hjeze wšěch wopismow a dokelž pisać njemóžeše, njehodżeše so na žane wašnje wupytać, z wotkel je. Skónčnje bu do Prahi do wustawa za hłuchoněmych posłany, hdžež bu wot zasłužbneho direktora Wjacsława Frosta sćěhowace přez znamjenja wuskušowane (wupytane). Hłuchoněmy muž je 39 lět stary a katholski. Jeho nan běše dźěłaćer a zahe wumrjeł, mać je pozdźišo wumrjeła. Ma też mjeńšeho bratra tkalca, kotryž jeho z pjenjezami podepjeruje. Sam je pola kublerja służił, kotryž ma dwej konjow, 10 kruwow, wjele wowcow a swini; pola kublerja je worał, młóćił, sykł a sykanje rězał. Městne,

hdźež je służił, je wulke a ma 5 cyrkwjow a dyrbi so tam wot železnicy hišće z wozom jěć. We měsće su mnozy mjeńši a wjetši wojacy, kotriž we wulkim domje z třómi rjadami woknow bydla. — Z tutych wěcow mysleše k. Frost na Kutne Hory (Kuttenberg) a njeběše so zmylił. Prašeše hišće na wokolnosć, na tobakowu fabriku (we Sedlecu); hłuchoněmy wozjewi, zo tuta w měsće njeje, ale khětrje zdalena. Też wjedźeše wo khapałcy we Sedlecu powjedać, we kotrejž su nopy pohrjebanych rjenje składžene. Zo bě tuto wupytowanje wobćežne, móže sebi kóždy myslić.

Sudniske dopisy.

Saßudźeni buchu A., wot wokreßneho ßuda w Budyšinje a) 7. meje Karla Pomhajbóh Thiema ſ Horneho Kummalda paduchstwa a falschowanja dla do 1 ljeta zuchthauſa; B., wot wokreßneho ßuda w Lubiju b) 27. haperleje khježer Jan Bohumjer Wendleŕ ſ. Hołbina dla naschtykanja k ſapalenju ßwojeje ßamßneje khjeżje do 5. mjeßazow arbeitshauſa a c) 1. meje kramſki mischtr. Jan Bohuwjer Natuſch a jeho žona Khrysta Florentina rodž. Hahnez, prjenschi partikowanja dla do 6 mjeßazow arbeitshauſa, poßlenycha pak dla pomozy pschi tutym pschestupenju do 3 nedźel., też hewak hischcże kóždy wot neju dla hracja w cżjeſkej lóttſzy do 2 dnjóm jaſtwa a 3 tol. peneżneje ſtrafy.

Za dom a hospodarstwo.

Kak móżeſch ſażne kórki plahamacz a ßadżecz. So bychu ſażne kórki dostali, ſadźeja druhdy, tu a tam njekotſi ludźo kórkow pózki w ſażnym nalječu do hornykow abo kaſchczikow, kotrež ßu ſ perſchczu, kórkam khmanej a pschihodnej, napelnene, a maja je na to we jſtwach a hewak, hdźež je cżopło, ſtejo, tak ßo jow hacz k pschjeßadźi naroſtu. Ssu potom tak daloko, dha je won do ſahrodkow do rjadkow ſeßadźeja. To je pjekuje! Ale wele ljepe je, hdyž tajke pózki najpredy do jejowych ſchkorpamow ßadżeſch. Ta tak cżiniſch, ſo jejowe ſchkorpamy, (pałojczki) wosmeſch, je ſ pschihódnej perſchczu napelniſch a na to do kóždej kórkowu pózku ßadźiſch. Potom wostajiſch je we jſtwje aba hdźež je pschiſprawnje cżopło, doniž ſ pózkow w jich malych jejowych kunkach pschjeßadki ſe 4—6 wopeſchkami naroſtke nejßu. Ssu potom tak daloko a wedro wonkach tajke, ſo ßo wjazy psched ſmerſnenjom bojecz netrebaſch, dha je pschebadź won do rjadkow, niż pak tak, ſo je najpredy ſ jejowych ſchkorpamow a ſ teje perſchcże, w kotrejž ßu najprjednje wuroſtke, won wosmeſch. — nje! ßadźej je ſ zyłej ſchkorpamu wom do rjadkoweje ſemje. Tak nestawa ßo jim žane ſadźerżowanje abo ſatorhnenje we roſcżenju, kaž ßo to hewak pschi tajkim ßadżenju ſtawa, hdyž je ſ jeneje ſemje won bereſch a do druheje ßadżeſch. A ſchkorpamu ßamu budźeja jich korenja pschi roſcżenju, wołsebje hdyž je w ſemi kruch pschetkała abo hdyž ßy ju predy kuſk naklepnył, bórſy roſpukacz a roſehnacz.

Hódra k njewjesće.

(Pokračowanje.)

„„Ja Was prošu, njeryćće wo tym, sym sebi samemu najwjetšu dobrotu wopokazał. Přetož njejsym jenož z teho, přez wšelaki tobak zasmjerdźeneho lofta won přišoł, ale mam też to zbože, zo móžu z Wami so rozryčować ljez zadźěwka, wšak hišćen khětro kruch w hromadźe jědźemoj.““

„Z mojeho rozryčowanja sebi wele sčinić njebudźeće. Kak móhła też Wam zabawu zhotować? Njewučena, khuda służomna holca njerozymi słowa prawje do rjada zestajeć; taž njewě, kak ma słowo a wěc wuzwolić, zo by za zdźěłaneho knjeza wetše dźěłbraće měć móhło.“

„„A njebyšće Wy słowćka njeryčała, móhł so cyły dźeń w najrjenšim derjehiću namakać, jeno zo směł Waše wobličo widźić; přetož před lětami mějach lubowacu njewjestu, kotraž bě cyle na Was podobna. Jako Was při wóknje billeteura wohladach, myslach, sebi, zo swoju Hilžičku wohladam, běch kaž wo snje a dźěch za Wami a sym nětk čim złožomniši, zo možu so přez Was do starych złožomnych časow ponurić.““

„Hilžička rěkaše Waša njewesta? Dźiwne hromadntrechenje, ja rěkam też Hilža.“

„„Nó, dha dowolće mi, zo Was huska z tutym mjenom mjenuju.““

Jaroměr bě swój běł žiwjenja hišće junkróć přeběžał; wón powjedaše Hilži wjele wo luboznosći zemrjeteje Hilže a kak běše jun z cyłej swojej wutrobu lubował, a přistaji, zo móhła jeničcy susodźinka zaso tajke začuća we nim zhudźić, kajkež tedom jako wutrobu napjelnichu. Potom přindźe ryč na wotpohladanje rejže.

Jaroměr złonił, zo je Hilža žno tójsto lět syrota, kotraž jenož hišćen maćer při žiwenju ma a zo je we M. pola jeneje knjenje we službje, kotraž pak nětkliwilu we Drježdźanach přebywać dyrbi; hdźež też wona nětk wostanje. Wčera je jeje knjenji w blizkosći města *** hyła a duž je wona tak z parneho woza wustupiła, zo by we wsy U. towaršku wopytała, kotraž jemu też we jich měsće běše. Jeju rozmłowenje bě tak wšelke, lutozne a zabawne, zo sebi Jaroměr myslić njemóžeše, zo dyrbjała Hilža jenož khuda służomnica być, přetož wón móžeše započeć, wo čimž wón chcyše, wo wšim wjedźiše wona najlěpša rozprawu dać, samo wo literaturje, wušiknosćach a wumjelstwach ryčeše wona z tak dobrej wustojnosću, jako knježna wyšších rjadomnjow, kotraž wot młodosće wot tajkich wěcow čita.

Jaroměr bě cyle złożomny, ryčeše mało, poslušnaše pak čim pilniše na kóžde słowo. Wjacy króć wupraji wón swoje spodźiwanje na tym a měnješe, zo by, hdyž by jenož służomna holca była, tajku wjedźiwosć měć njemóhła.

Wona pak jemu wotmolwi, zo je nan při žiwjenju wjele na jeje wuwučenje ważił a zo je potom po jeho smjerći přeco pola knježich bóle za „towaršku“ hyła a tak najrjenšu składnosć k wudokonjenju měła. A haklo přez to běchu te wšelke, we nim nastate dwěle rozprošene.

Čah so Dreždźanam bliżeše. Jaroměr bě tak dobru zabawu namakał, zo sebi jeho wutroba po runej picy žadaše; teho dla ju prošeše, zo by ju směł doma we Dreždźanach wopytać. Hilža to njepřida, ale slubi, zo popołdnju do zahrody při „japanskim hrodźe“ přindźe.

Jaroměr praješe ji božemje, da ji ruku a jeho porsty ryčachu čućiwje wotřišo dyžli ert. Wona pak so jemu hišće junkróć za ryćerske zakitowanje podźakowa, pokhili zo před nim a žadaše wjesele zasowidźenje.

Tak steješe nětk sam a hakle nětk mysleše prawje žiwje na wotpohladanje swojeho tudybyća; mysleše na to, zo je do Dreždźan přišoł, zo by roman dokonjał, kótryž bě so před 4 njedźelemi z hižom znatym listom započał. Wón běše na tutón list wotmolwjenje dostał a 18. septembera chcyše ta njewjesta, 30,000 tolerska, so z nim we Dreždźanach wjechić. Wón bě sebi na někotry čas prózniny zhotował, dokelž možeše runje jedyn wot přećelstwa, kandidat klajnistwa, kotryž někotry čas pola njeho přebywać chcyše, jeho město derje zastupić.

Swojej njeznatej bě wón we druhim lisće słubił, zo budźe so na postajenym měsće we prawym času mutr-namakać, a zo hižom 14teho rano wot domu prječ pojědźe.

Nětk steješe wón zamyslany a njewjedźiše, kajki kóne ta wěc wzać chcyše. Hilža bě so do jeho wutroby zadobyła, zo wón te wěcy wokoło sebje jenož k połbjcy widźiše, a jenož wot njeje so jenn při wotewrjenym maj wočomaj džiješe, jako bě do hospody přišoł. Stołhišće tón samy dźeń wobstarać chcyše, wobtara z wulkim kwatkom, tak zo bě we prawym času popołdnju w japanskej zahrodźe. Też Hilža přindźe. Wón ji prawicu poskići, a wona ju wza, a překhodźi nětk na jeho boku wšitke krasne městna we tej samej; dźěštaj potom na „Brühlowu terrasu“ a wot tam do „wulkeje zahrody.“ Tak zandźe jemu we zbožu a radości prěni dźeń. Pjatk, sobotu a njedźelu popołdnju słubi wona jemu, zo chce swój čas z nowym přećelom přečinić, dokelž měješe kwile dosć; přetož jeje knjeni bě do Pillnicy so k jenej přećelnicy podała, wona pak dyrbješe po přikazni we Dražďanach wostać.

Radosće połny wopřija wón při božnje prajenju Hilžu a sćeže ju na swoju wutrobu.

Tak zandźechu te prěnje tři dny we wjeselu a radości. Dražďanske wšelke widźenja hódne wěcy buchu překhodźene a přehladane a we krasnej wokolnosći Dreždźanow začuštaj wobaj dwojaku radosć.

Njedźelu zeńdźeštaj so zaso we japanskej zahrodźe. Jako běštaj kwilu wokoło khodźiłaj, syny so Jaroměr na kamjentnu ławku a sćeže Hilžu sebi k bokej. Po krótkim wotpočowaše jeje hłowa na jeho wutrobje a wón wokoša jeje čerwjenu hubku. Jeju wutrobje běšej přez jene, hubi też, a nadobo słubištaj sebi wutrobu a ruku na wěčne.

Jako běštaj wšelke wo słubi a kwasu wopomniłoj, spomni Hilža na swoju khudobu; Jaroměr pak ji ert zankny přez košenje.

Wón bě Hilži zjewił, čoho dla je po prawym do Dražďan jěł a přistaji nětk, zo nihdy druhu žadać nochce, a zo też nětk tu njeznatu wopytać njebudźe. Tola Hilža nućeše jeho, zo by, štož je słubił, dopjelnił. Wšak dyrbješe jř nětk prajić, zo je sebi druhu wobhladał, abo jeli so jemu ta cuza lěpje lubješe, hač wona, a tamne 30,000 tolerjow přewachu, zo móžeše sebi tu samu hišćen wuzwolić, abo pak też teho dla, zo by so we zwěrnosći wobtwjerdźił. To činješe wona z tak luboznej žortniwosću, zo ji Jaroměr polubi, zo chce hižom teho dla swoje słowo dźeržeć.

Přilopk.

* W Lipsku bu schtwórtk psched tydźenjom, 3. meje, dopołdnja B. W. Krausa, quästor pschi tamnischim universitnym sudnistwje wjesćze też mnohim wuczenym Serbam s jich studentiskich ljetow jara derje znaty —, kiž hewak pola wschitkich dobreje khwalby a wele czesćze wužiwasche, w rjezy. Pliży wysche „Kirschwara“ satepene a morwy namakany. Hischcze rano bje wón na sudnistwje byk a khwilku podźjekał, na to pak so po 7mich sabo wotsalił a do wody schoł, so by sebi žiwenje wsał. K temu pak žana druha pschičžina byka neje hatž netrebawscha bojosć, so swoje djelo wjazy dodźjełacz nemóże a wobsebje jeho dołho ljetne czerpenja delneho žiwota, kotrež w poslenim czasu pecza skoro wjazy neje snesć mógk. Na jeho mjesto budźeja najskerscho dweju mjecz dyrbcz, pschetož schtóž je Krausu snał, wjesźje wje, so je wón wjazy hatž sa dweju djelał.

* Nasch serbski krajan Franz Emil Taffla s Delneje Hórki, kiž bje predy w Lubiju, posdźischo a njetk pak we Habraczizach pschi tamnischim sudnistwje s akturarom, je tutu swoju statnu słužbu složił a do rjadu ryčznikow pschestupił, tak so njetk jako adwokat sam na swoju ruku dźitka. Schkoda, so so do Serbow wróczicz a tu bes Serbami swój statok wsacz nochzy, hdźež by wjesźje też swoju wjesin a dobru sabłužbu mjek. Tak wele hacz wjemy, chze w Habraczizach wostacz.

* W Schjerachowje chzedża ljetsa schulske twarenje na te waschnje powetschicz, so dyrbi so na njetsische hischczen jedyn schóš horje stajicz a zyłemu twarenju so nowy pschitwark runeje wyšokosćze pschistajicz.

* S Mosktwy pišaja, so je tam Miß Julia Pastrana, ta najhrosnischa žónska, po porodže makeho synka, kiž bje niz mene hrosny, wumrela. Też jeje synk je wumrel a woboj czjeli wostanetaj jako wulkej žadnosczi w moskowskim museu.

* Wusudźenje, w kotrymž je so njehduschi lipsczanski profesor Dr. Lindner kranenja dla do 6 ljet arbeitshausa sabudźił, je so psched krótkim też appellationskeho suda wobtwerdźiło.

* W Hornym Wiesenthali je so 3. t. m. hosczenz „k fichtelskim horam,“ kiž je najwysche ležaze wobydlene twarenje w Sakskej, wotpalił. Jenož murje su stejo wostałe.

* Po wosjewenju ministerija smjeja so ljetusche naljetne wokmjaze wiki w Budyschinje 12. junija.

Hans Depla a Mots Tunka.

M. T. Ssy dha Burkowski cžjelny wós widžał? Ssłyschach, chzedža we K. tež jedyn tajki twaricž, a dyrbjach tam jenemu prajicž, kak je twareny. Dokelž pak newedžich, ryczach tudy w mjescže s jenym Burkičžanom, hacž móžu jich wós wobhladacž pschincž. Tón mi jo ßlubi a chzysche mi jón na wjestym dnju pokasacž; jako pak tam pschińdžech, nebje doma; — dźjech k druhemu, kiž tehdom tež pódla bje — a wón nebje doma. Tak newohladach niczo. Jako pak ßo pola ßußodow napraschowach, prajachu mi, so staj wobaj doma — ale newidomnaj. Nemóžesch mi powedžicž, kajki tón wós je? Ja tam wjazy nepóńdu.

H. D. Ja jón widžił nejßym! Burkičženjo žno wedža, cžohodla cži jón nepokasaja; — woni nechadža, so by schtó tajki wós mjeł, kaž woni. Jich wós je prjeni a najskerscho jeniczki bes Sserbami a dyrbi to dljehe wostacž.

M. T. Moje dla nech ßej jón naßelja a do wuhenja pojßnu; tam nebudže nichtó na njón hladacž chzycž.

Spěwy.

Na lubowanu Bukojnu.

Ljeß bukowy,
Haj cžichomny,
Ssy bydło mi ždyn dobrych ludži
Kak rady tu
Ja weczor du:
Jow pschebywaju moji lubi. —
Jow spjewaja
Te ptaczatka
Cžim renischo hacž na frej polach;
A swjerina
Do Cžichowza
Sso khowa jow a w bliskich holach.
Jow selene
Te sahrody
Ssu bohate na dobrych płodach
Kak žołmuja
A smahuja
Sso žita w tutych runych honach.
Kak renje tu
Sakcžjewaju,
Kaž rjane róžje we sahrodłach,
Te dźówcžiczki
A knežniczki
A wupyscha jón na wschjech róžkach.
Ljeß bukowy,
Mi lubosny,
Dha kcžej a mjej ßo pschezo renje.
Ja wopomnjam,
Cže lubo mam;
Ach kak je we tebi mi derje!

H. B.

Nawěštnik.

Sawjesczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobstara sawjesczenje hypothekariskich žadankow (kapitaliow) kaž tež shromadneje płaczisny wot ležomnosczow (burskich wjezow, kubłow, žiwnosczow a t. d.) pschecžiwo schkodži a shubenju w subhastazijach: tehorunja tež sawjesczenje danje hypothekariskich žadankow pschecžiwo komdžazemu, nerodnemu płaczenju we wójnskich a mjernych cžaßach a pschija pschistupenja k pokładnizy sa wudółženje hypothekow. — Tu ßu tež wobschjernische prospekty a sawjesczenske wumjenenja kóždy cžaß k dostaczu. —

W Budyschinje, 1. mjerza 1860.

Agentura sakskeho hypotheki-sawjesczazeho towarstwa.
G. E. Heydemann.

Nowe rigaske a pernawske krónske lane ßymjo k wußywej

porucža w Budyschinje

J. G. Richter
na mjaßnym torhoschczu.

Dospołnje wuhotowana korczmarska wjez se 14 drezdžanskimi kórzami kraja je pschemjenenja dla na pschedań. Tež móže na požadanje połojza kupnych penes na nej stejo wostacž. Wscho dalische je k nashonenju pola wobßedžerja **Gottlieba Englerja.**

We Lusku pola Wósporka, 27. haperleje 1860.

Po 23½ ljetnym spróznym skutkowanju we wuczerskim sastojnistwje njetk pschi wotcžehnenju s Wotrowa praju ja wschim lubym pschecželam a zyłej schulskej gmejni wutrobne a lube Božemje. Wasche ßylsy bjechu ßwjedcženja doscž, so scže me lubo mjeli, wsmicže teho dla tež wote mne najwutrobnischi dźak! a budžcže tež wjesczi, so moja luboscž k Wam, hacž nanajhłubscho do wschjech cžaßow do mojeje dźakneje wutroby saczischcžana wostańe. Bóh tón luby knes žohnuj a dźerž Waß a me miłosczíwje strowych hischcže dołhe ljeta!

W Kukowje 4. dźeń naljetnika 1860.

Michał Hawschtyn Bräuer,
emeritirowany wuczer a zyrkwinski ßłužomnik.

Krupoſbiczje ſawjeſczaze towarſtwo w Magdeburku,

ſakładny kapital: tſi milliony toler,

w 6000 kruchach akzijow, wot kotrychž je hacž dotal 3001 kruch wudatych,

ſawjeſeža pôlne płody wſchjech družinow pſched krupoſbiczom po twerdych prämijach. Doplaczowanja žane nejßu. Sarunańſke wunoſchki ßo najpoſdźiſcho ſa mjeßaz po jich twerdźje poſtawjenju połne wupłaczuja; ſa promptne dopelnenje tuteje winowatoſczje rukujetaj wulka rosſchjerenoſcz towarſtneho ſkutkowanja a ſakładny kapital towarſtwa. Wot ßwojeho ſchjeſczilletneho wobſtejeza ßem je towarſtwo 213,563 ſawjeſczenjow wobſtarało a 2,019,299 toler ſarunanjow płaczilo.

Podpißani agentoja pſchijeja ſawjeſczenſke namety radźi a budźeja kóždu daliſchu rosprawu ſwólniwi podawacz.

C. O. Henoch w Budyſchinje,
Ernſt Poſtol w Klukſchu,
V. Berger w Panczizach,
E. Partha w Biſkopizach,
Bernh. Hilbenz w Wósporku,
W. Pech jun. w Schjerachowje,

agentojo magdeburkſkeho krupy ſawjeſczazeho towarſtwa.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantijſki fond: 16½ millionow ſchjeßnakow rakuſk. pen.

Wotdźjelenje ſa ſawjeſczenje žiwenja.

Na te po tabelli 2a ſwobodźjelenjom ſawjeſczenych na dobytku (potajkim na wſajimnoſcž) wuſtajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre reſultat

wot 43¾ % ſapłaczeneje prämije per 1858
wot 49½ % ſapłaczeneje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedźonne, pomenſchuja ßo pſches to wulzy jara a möže ßo tehodla tajkim, kiž chzedźa ſawjeſczowacz dacz, traž ſjedom ſjepſche wobdźjelenje poſkiczowacz. K podawanju nuſnych formularow, kaž też potrjebneje rosprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura radyſwólniwa. — Też wot njekotrych ſjet naprawene **Tontinſke ſawjeſczenje**, kiž jara žiwy pſchipad namkuje, ſaßłuži woßebiteho poruczenja. W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoſchczu.

Prúſtwa na pſchedßydow wuczerſkich konferenzow w Sserbach.

Dokelž wſchitzy ßerbſzy wuczerjo njemſke nowiny, a byke też hamtſke jich wokreża, neczitaja abo je tola jenož porjedko a huſto poſdźe do rukow doſtanu, Serbske Nowiny pak drje ßo tola wot kóždeho ßerbſkeho wuczerja pak ßobu dźerža, pak ſaße doſcz czitaja, dha by ſdobnje było, ſo bychu ßo wuczerſke konferenzy, hdźež a tak daloko hacž ßu Sserbjo ßobu we nich, wot jich prjódkſtejerjow też w Serbſkich Nowinach pſchipoſdake a woſſjewjake.

Jedyn ßerbſki wuczeř.

Na Czornouoßliczanow.

Neje dha nichtó w Czornouoßliczach abo we jich wokolnoſczi, kiž by nam ſkoro na praſchenje, w czißli 12 pag. 92 tutych Nowinow w naſtupanju kljeſchczakow ſtajene, wotmołwenje a rosprawu wo tamnych kljeſchczach, jich žiwenju, kajke a hdźe ßu, ſchto czinja a t. d. we „Serbſkich Nowinach“ dał?! Mý proßymy wo to w intereſſach pſchirodoſpyta. **R. H. W. W. K.**

Woſjewenje.

Wſchitzy czi, kiž maja na worzynſkich, nechorſkich, bjelohórſkich a rodowſkich drewnych revierach hiſchcze drewa ſtejo, ßo ſ tutym napominaja, ſo maja je hnydom wotwoſyez, jeli niz, dha budża ßo na jich khoſtu ſ bjiniſchczow ſwunoßyez. Też ßo dale czi, kotrychž naſtupa, napominaja, ſo bychu ßwoje dołżenja na hajnſku kaßu wotwedli.

W Bjelej Horje, 10. meje 1860.

G. Wudowenz, hajnik.

So ßym ßo podpißany w Neßwaczidlje jako praktiſki ljekar, kaſynk a babenz ſaßydlik a pola korczmarja kn. Mittaſcha pſchi torhoſchczu bydlu, dowolam ßebi, ßo czeſczomnemu publikej poruczo, ſ tutym podwolnje woſjewicz.

W Neßwaczidlje, 10. meje 1860.

C. A. Matthesius,
Doctor medicinae.

Sahrodniſka žiwnoſcž czißło 59 w Porſchizach je bes wumenka ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho daliſche je pola wobßedźerja tam k ſhonenju.

S tutym ßebi dowoluju, cžesczenych lubych Sserbow Budyschina a wokolnoscze na to kedzbliwych cžinicz, so ßym tudy sańdzenu ßredu na bohatej haßy pódla pósta, hdzež bje predy knes Panach s pschekupzom,

materialne, tobakowe a zigarowe klamy

wotewrił. — Ja ßo nadzijam, so budza me moji lubi Sserbjo se ßwojim dowjerenjom bohacze pocžesczowacz a ßlubju, so moja próza stajnje na to póńdze, kóždeho cžesczeneho woteberarja mojich tworow po móžnosczi spokojecz.

W Budyschinje, 12. meje 1860.

August Pötschka.

Pschi cžehnenju 57. krajneje lotterije dostach sczjehowaze wetsche dobytki do mojej kollekty, jako:

2000 tol. na cžißł. 56047.

1000 tol. na cž.	7975.	**1000** tol. na cž.	32598.
1000 = = =	23733.	**1000** = = =	36605.
1000 = = =	32520.	**1000** = = =	56001.
400 tol. na cž.	13202.	**200** tol. na cž.	13248.
400 = = =	13218.	**200** = = =	21515.
400 = = =	36633.	**200** = = =	23710.
400 = = =	36677.	**200** = = =	32536.
400 = = =	53791.	**200** = = =	56098.
100 tol. na cž.	7985.	100 tol. na cž.	36694.
100 = = =	21519.	100 = = =	42105.
100 = = =	21526.	100 = = =	42119.
100 = = =	23763.	100 = = =	42156.
100 = = =	32526.	100 = = =	42167.
100 = = =	33307.	100 = = =	53762.
100 = = =	36606.	100 = = =	53772.
100 = = =	36661.	100 = = =	56020.
100 = = =	36685.	100 = = =	56070.

Pschi tym poruczam ßo s loßami k 1. klaßy 59. lotterije po 1/1, 1/2, 1/4 a 1/8.

W Budyschinje pod hrodom cžißło 32 nedaloko wulkeho młyna, 12. meje 1860.

Handrij Hennig.

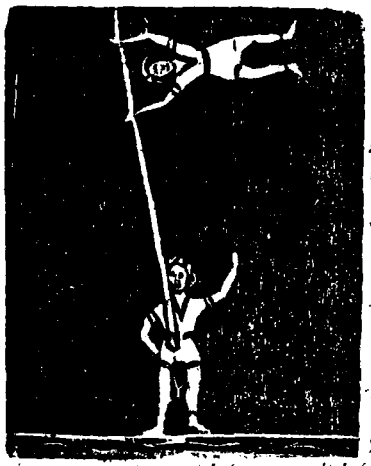

Wosjewenje kumschtarjow.

Akrobathiske, schtrykokhodzerske a gymnastiske towarstwo **R. Weitzmanna** wosjewja nanajpodwolnischo, so zyklus 8 pschedstajenjow a niz wjazy tudy poda, a to tak wubernych, kajkež ßo jow hischcze widzale nejßu. Hladanischczo je psched theatrom. Sapoczatk w 4 hodz. Prjenje pschedstajenja budzeja dzenßa ßobotu, nedzelu a pońdzelu. Wscho dalische rospraja zedle.

Robert Weitzmann,
direktor.

Na hermaneczanskim revieru pola Nowych Pßowjow je wulka dzjelba khójnowych schtomow a deskowych peńkow, kaž tež schczjepoweho peńkoweho drewa a walczkow na pschedań.

Engler.

Wosjewenje.

Na holeschowskim revieru w tak menowanym sajeczim kuczje steji wulka dzjelba khójnowych schczjepow a peńkow, kaž tež walczkow na pschedań. Tam tež pschedawa deskowe klozy a twarne schtomy pschi lohkim wotwesenju a bliskim schußeju

Waurik.

Žołty wósk

kupuje à ℔ 15 ußl.

C. A. Martschink, mydłaŕ.

Khježa cžißło 4 we Haßlowje je hnydom na wotnajecze.

Dzak.

Wschitkim tym, kiž ßu mi w mojej nusy po wohnju ßmilne dary poskiczeli, woßebje pak knesej Schczjepanej a jeho ßwójbje, kaž tež ßwójbje knesa Kschižanka w Budyschinje, wuprajam ßwój najwutrobnischi dzak.

Wudowa Benadzina w Hlinje.

✝ Lubym přećelam a znatym podawam tu zrudnu powjesć, zo je so zańdźenu njedźelu 6. meje wječor, přez złóstnikowu ruku zadajeny — kaž je so to přez sudniske a lěkaŕske přepytowanje wuslědźiło a dopokazało — zbóžnje z teho swěta minył naš horco lubowany mandźelski, nan, přichodny nan, dźěd a bratr, wuměńkaŕ Jan Hicka w Hórkach, swojeje staroby 65 lět. Złóstnik pak hišće so z tymle njeskutkom spokojił njeje, ale wón je na to — Bohužel — temu zemrjetemu wobydlenje zapalił, a jeho mordwe ćěło wóhnjowym płomjenjam přepodał. Ale tón wšehomócny, hnadny a miłosćiwy Bóh njeje přidał, zo by so ćěło teho njebočičkeho spaliło; jenož tu a tam bě so wone trochu wopaliło, a jenož přez to je so hodźiło wuslědźić a dopokazać, zo je tón njebočički na tymle wulkim dwojakim njezbožu sam cyle njewinowaty! Bóh daj jemu wěčny měr a wotpočink! — Wo přećelne dźělbranje na našej wulkej zrudobje prosy

W Ralbicach, 9. meje 1860.

Mikławš Hicka, wučeŕ,*)
sobu w mjenje zrudnych zawostajenych w Hórkach, Koporcach pola Bukec, Russdorfje pola Ronneburga w Starohródskej, Kamjencu a Krzeszowicach pola Krakowa w Galicii.

*) Budź, luby bratře! wo našim najhłubšim dźělbraću a žarowanju přeswědčeny! Red.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 20. 19. meje. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Wozjewenje. — Swětne podawki. — Ze Serbow: Z Budyšina. Z Hórkach pola Khróšćic. Z Běłeje pola Kamjenca. Z Brězynki. Ze Slepoho. Z rosborkskeho wokresa. Z Wojerec. Z Kjetlic. — Kotre kraje su po rostlinach pomjenowane? — Powučenje z atd. — Hódra k njewjesće. — Přilopk. — Spěwy. — Nawěštnik.

Wozjewenje

ministerija ſnutskomnych,

pſchipnſchczenje nutska ſpomnenych tſjeſchnych ljepenkow jako ſurrogata twerdeho krywa nastupaze.

Pod ſapokasom na § 3 wukasa, krycze twarenjow ſ tſjeſchnej ljepenku a krywnym pelſchczom nastupazeho, wot 29. ſeptembra lonſcheho ljeta (ſakonjowa a wukasowa ſbjerka teho ſameho ljeta, 15. kruch, ſtr. 321) ſu ſ tuthym wozjewja, ſo ſu ſo tſjeſchne ljepenki tychle fabrikantow: 1) mlynotwarſkeho mischtra F. W. Büſchera a kral. pruſkeho twarſkeho mischtra Hofmanna w Neuſtadt-Eberswaldze pola Berlina; 2) cjeßliſkeho mischtra Korlje Guſtawa Polſtera w Crimitſchawje; 3) wóſkopłatowcho fabrikanta Bedricha Auguſta Fiſchera w Chemnitzy a 4) fabrikneho wobſedżerja Haſſel Reckmana & Comp. w Bjelefeldze w Weſtphalſkej na podkozk predawſcheho pſchepyta a cjinenych palnych ſpytowanjow hacž na daliſche jako ſurrogat twerdeho krywa pod wobmeſowanjom, w hornym wukasu poſtajenym, pſchipóſnake.

W Drježdżanach, 2. meje 1860.

Miniſterij ſnutskomnych.

Sa miniſtera: **Kohlſchütter.**

Swětne podawki.

Sakska. Statny miniſter, ſwobodny kn. ſ Frieſen, kiž bje ſo nedawno do Lipſka podał, ſo by tamniſche wuſtawy, kralowſtemu finanzminiſteriej podſtajene, inſpizirował, je ſo ſaßo domoj wróćził. — Saudżenn wutoru je ſo pſched draždżanſkim wokreßnym ſudom pſcheciwo kanzliſtej Gladewitzej, tež Lehmann menowany, dla morderſtwa ſud dżeržał. — Se ſtrony barliſkeho ſkotoſchkitowanſkeho towarſtwa budże deputazia wola kongreßa pſchitomna, kotryž ma ſo wot ſobuſtawow wſchjech ſkotoſchkitowanſkich towarſtwow wot 31. julia hacž k 7. auguſtej w ſali naturhiſtoriſkeho muſea w Drježdżanach wotdżerżeć. Ljetuſchn generalna ſhromadżiſna ſmjeje ſo w oktoberu a budże ſ nej rosdżelowanje prämiow ſjenowcjene. — W Lipſku je 12. meje wječor inſpizirowazy offizier, jako ſtraże viſitirowaſche, ſ zivilnymi woßobami do konflikta pſchiſchoł a pſchi tym mječ natożował. Ta wjeż je w ſudniſkim pſchepytanju.

Sakske wójwodstwa. W Kobnrgu budże ſo 16., 17. a 18. junia tuteho ljeta wulki ujemſki nationalny turnſki ſwedżeń ſwječicz. Po najnowſchim pſcheſhladże wobſteja w zylym ujemſkim kraju 241 turnſkich towarſtwow ſ 23,670 turnaremi; bes jenotliwymi krajemi ma Sakſka najwjazy turnſkich towarſtwow (47) a turnarjow (6973).

Pruska. Wojerſka kommißia ſejmownje je 8. meje ſaßo jene poſtedżenje dżerżała. — S Pariſa je ſo piſało, ſo ſo ſwjaſk bes Franzowſkej a Danſkej k ſwojenu wobſankuenju pſchezo dale bóle bliži. — Powesce wo khoroſczi krala ſu ſ zyka ſpokojaze. — W Wrótſławju bu 9. meje hrabja Saurma dla franenja židowſkich ryczerſkublerjow we wrótſławſkim wokreßu k ſchtrafje wot 100 tol. ſaßudżeny.

Rakuska. Khježor a khježorka ſtaj ſo 8. meje ſ krónprynzom Rudolphom a ſ prynzeßnu Giſelu do Schönbrunna podałoj. — W Trebitzſchu pola Iglawa w Cžjeſkej ſu ſo 30. hap. a 1. meje khjetre exceßy ſtałe a to nad domami Iſraelitow. Dokelž polizajſtwo, tam ſtationirowane, doſcz mózne nebje, ſo by tajki nemjer podußyło, dha dyrbeſche wyſchnoſcz dale po pomoz poßłacz, a hatle, jako tuta pſchińdże, mózeſche ſo ſ wječora 2. meje mjer ſcjinicz. — Rakuſchenjo ſo pſchi italiſkich meſach jara krucze wobtwerdżuja. — Ryczer ſ Benedek mjeſeſche wjazy krócz ſ khježorom a ſ miniſtrami rosryczowanja. Teho dla ſo nowe ważne wukasy w naſtupanju Wuherſkeje doczakuja. — Tydżenja piſachmy, ſo je nawodniſtwo rakuſkeho wójſka w Italſkej heſſenſkemu prynzej Alexandrej pſchepodate, njetk pak ſ wjeſtoſczu ſhonimy, ſo to wjerno neje. —

Francowska. S Lyona pójdże 90. linienregiment do Nizzy; ſa Savoyſku ſtaj tež wot tam 54. a 70. regiment poſtajenaj. — Marſchall Mac Mahon, ke-

tryš bje ßo do Parisa powołał, mjejesche 9. meje dołhe rosryčowanje ſ khjeżorom. — W radźi ministerow ßu ßo pecza jara ważne wjezy wobſankle. — Khjeżorowy a khjeżorzyny wopyt w Nizzy a Savoyſkej je ßo hacź do nasymy wotſtorcził. Dwór ßo do Fontainebleau pſcheßydli, a w juniu budże ßo khjeżor do ljehwa pola Chalonsa podacź.

Italska. S Palermo pißaja, ſo ßu tam wot 4.—27. haperleji 1800 muži ſajeli. 27. hap. mjejachu tam pſched wrotami harzu bitwu. Sprózneni wojazy ßebi newjerja, mjesto wopuſchczicź. — W Meßinje je liczba wojakow, wot kontinenta pſchindźenych, tak wulka, ſo dyrbjachu ßo do privatnych khjeżow pokaſacź. Młodoſcź je po zyłych retomažach w horach ſhromadźena. — We wſchej Italii ßo ſhromadźuje k ljepſchemu Sizilianarjow. — W jenym woſſewenym pißmje Garibaldiowym bes druhim rjeka: pół milliona wojakow by trjebnych było k wotbuczu zuſych, kotſiž pod tym prjódkdawanjom, ſo chzedźa Italiu woßwobodźicź, tußami muženu. — W Calabrii je pecza ſhjeźk wudyrił. Neapelſcy wojazy ßu tam woteſchli. —

Španiska. Tetuanſki wójwoda je 30. hap. pod ludowym juſkanjom do Aranjueza cźahnył, hdźež je kralowa woßebitu reſidenzu ſa neho pſchihotowacź dała. — 8. meje je ßo w Alcala de Honares 300 muži wot ſchtrafkompagnije ſpeczilo, tola je ßo ſhjeźk pſches zivilnu gardu hórſy podußył. — Wojazy, ſ Afriki ßo domoj wróczazi, ßu ßo w Madricze ſ wulkim wyſkanjom powitali.

Turkowska. Tudy je ßo wobſankło, ßerbſkej deputazii w Konſtantinopelu woſjewicź, ſo ßo herbſtwo ßerbſkeho króna w ßwójbje wércha Miloſcha nepſchipóſnaje!

Rusowska. Tuta nametuje pecza konferenzu wulkomozow k pſchepytowanju praſchenja: je Turkowſka pſchi wobſankńenju mjera w ljecze 1856 pſchiwſate pſchißkuſchnoſcze pſcheczíwo kſcheſczijanam w ariencze dźerżaka? — Hižom ßo ſa khjeżorowe puczowanje do Warſchawy pſchihoty cźinja. Najſkere potam khjeżor ßwoju macź w Nizzy wopyta, dokelž wo jejnej ſtrowoſczi żane ſpokojaze powesce pſchiſchłe nejßu. — We Warſchawje bje w prienich dnjach meje khjetra ſyma, haj 5. a 6. meje tam na haßach njekotre porſty wyßoki ßnjeh leżeſche. —

Ze Serbow.

Z Budyšina. Dokelž bje ſeminarſki wucžer k. Fruhauf njehdźe pſched mjeßazom ſ wucžerſkeho kollegia tudomneho krajnoſtawſkeho ſeminara wuſtupił a ßo jako wyſchi wucžer do Borny pſcheßydlił, bu ſa vakantne wucžerſke mjeſto, kotrež na to pſches avancement naſta, kandidata wucžerſtwa, k. Gruſcha ſ Nowoho Mjeſta pola Stołpna, wot wyßokich krajnych ſtawow wuſwolený a bu tón ſamy, jako bje najprjedy mjeßaz ſa vikara tudy był, wczera tydźenja, 11. meje, do ßwojeho noweho ſaſtoŋſtwa ßwedźeńſzy ſapokaſany. F.

Z Hórkow pola Khróścic. Naſchej pſchedtydźenſchej ſrudźazej powesczi chzemy hiſchcze pſchiſtajicź, ſo ſłóſtnik, kiž je tudomneho wumenkarja Hizku ſadajił, — a we tutym naſtupanju je, kaž hižom ſdźelichmy, wjeſty Miklwſchk jara podhladny, cźehoż dla też hižom ßedźi, — kaž ßo poweda, jako je pecza khjeżu ſapalił, pſchi tym najſkere żane druhe wotpohladanje neje mjecź mógł, hacź ſo by cźjeło morenchо Hizki ſpalił a tak wſchitke ßledy ßwojeho neſkutka ſanicził. Dale chzedźa wedźicź, ſo ßu ſchtryk, ſ kotrymž bu Hizka ſadajeny, w khjeźi namakali a to krwawy a tajki, ſo pecza tam, hdźež je ján ſłóſtnik pſchi dajenju ſady w tyki hromadu wereczik, hiſchcze włoſy na nim wißaja.

Z Běłeje pola Kamjenca. Tudy wudyrí 6. t. m. weczor pola kublerja Korlje Gottfrieda Mütźy w bróżni woheń, kiž ju w krótkim zyli do prócha połoži.

Z Brězynki. Wot tudy leżazych rekrutow je ßo jrdyn, wjeſty Pomhajbóh Bedrich Glöcknaŕ ſ Ullersdarfa pola Saydy, 14. t. m. nedaloka wote wßy w Sprewji ſatepił. Wón bje ßo na ſpomnenym dnju weczor 9 hdźich ſe ßwojeje quartiery wotßalił a bu naſajtra w rjezy morwy namakany. Jeho draſta leżeſche wonka na brjoſy.

Ze Slepoho. Naſch Bóži dom je w nowiſchim cźaßu wſchelake rjane a drohe dary doſtał: wot mydkarja Kruſki ſ Wužakowa 14 wóſkowych ßwjezow, wot kn. fararja Welana nowy wjenz wokoło dupowеje ſchkle, też króńſke ßwjeczniki, 30tol. winojte, wot jeho kneni mandźelſkej ſ wokny ſtikowany ſahlczk pſchi klakanju a runje taſki podnóżkowy płaczej pſched woltaŕ, w płaczińnje 10 tol., wot hamtmanna Rhedarja w Dźewinje 2 rózowej naſy a wot hamtmanki Schmidtowej wóſkowe rózje, kaž też wot hajnika Weinerta w Mikoraju ſchpihel na nowe hyrgle. Wołada je ſa wſchitke tele daranja na najrenſcho dźakomna!

Z rosborkſkeho wokresa. Wutowr 8. maja bu kn. faraŕ Holſcher w Horkach wot generalneho ſuperintendenta Dr. Hahna ſ Wratßkowy jako definitivnje wuſwoleny a poſtajeny ſuperintendent ſa rosborſku I. dioezeſu ßwjatocznje w zyrkwi w Rosborku do ßwojeho noweho ſaſtojnſtwa ſapokaſany. Wſchitzy kneża duchomni a wucžerjo, kaž też wulka mnohota ludźi bjechu ßo k tutej ßwjatocznoſczi do zyrkwje, kotraž bje renje wudehena, ſeſchli. Generalny ſuperintendent ſapocza tutón ßwjatocżny ſkutk ſ ryczu, kotruž dźerżeſche, na cźoż kn. Holſcher pożohnowanje pſchi Bożim woltarju doſta, potom pak ſhromadźeni wucžerjo pod nawedowanjom kantora Puſca rjany zyrkwiny ſpjew ſpjewachu. Na to naſtupi kn. ſuperintendent Holſcher khjetku a dźerżeſche pſchihódne

prjedowanje. — (My wobžarujemy, so šo tuto dostojnstwo zanemu šerbskemu fararej tamneje dioezesy dostało neje, dokelž tola tež bes jeje šerbskimi fararjami muži snajemy, kotryž šu niz jeno runje tak hódni a khmani sa tajke sastojnstwo, ale kotryž bychu tež to samo w nastupanju tych šerbskich wošadow, kotrež w dioczesy šu, wele ljepje sastejecz a wobstaracz móhli hacz žadyn druhi tajki sastojnik, kiž šerbskeje ryczje mózny neje. A njemskim wošadam a schulam šo psches to wjesczje zane pschikrótsenje stako neby, dokelž by je Sserb s runej šwjernosczu sastaracz móhł a wjesczje też sastarał, kaž šu nam nebo Schokta a druhy tcho dopokasmo! Abo nesastaruja šerbšzy duchomni šwojich njemskich wošadnych runje tak derje kaž šwojich šerbskich? Hdże je, hdżež bychu tamnych sakomdżowali! Skerje na wopak to namakamy. A šłuži s zyła Sserb, nech je sastojnik, cželadny, wojak atd. šwojemu njemskemu knesej hubenscho a mene šwjeruje hdyžli šerbskemu? — K šwojej wulkej khwalbi — wjesczje niz! Tcho dla nemóżemy šo wot teho pscheświedšenja džjelicz, so móże wyschi zyrkwiny sastojnik, kiž ma šerbske schulje a wošady pod šobu, niz jenož mužitnischi sa tute bycz, ale so też je wopraw-dże sa ńe mužitnischi pschi wschelakej sskadnosczi, nesakomdżo šwojich pschišłuschuosczow, kotrež pschecziwo njemskim wošadam, schulam a wošadnym šwojeho wokreša ma.)

Z Wojerec. Po wotpokoženym pruhowanju pro venia concionandi je kn. kandidat F. H. Kubiza s Lejna (šyn tudomneho superintendenta) dowolnoscz k prjedowanju dostał.

Z Kjetlic. Sserbske Horne Łužizy šu šo s nowej rjanej pychu wudebike. Je pak to wjeża, kotruž je nasch kn. baron s Wunsch na „hórkach“ nedaloko nascheje wošy natwaricz dał. Sandżenu nedżelu bu wona publikej k pschecżelnemu wopytowanju pschepodata. Tuta wjeża je 40 kóhczi wyšoka a podawa jara rjany wobhlad. Pschistupny penes à parschona 5 now., pschipaduje po postajenju wjeżoweho natwarerja naschej gmejni k ljepschemu. Sa to prajimy knesej baroncj se šerbskej sprawnej wutrobu sjawnje šwój najrenschi a najluboznischi džak! Wjeża je kóždy dżeń sa pschistup wot ranja wotewrena. Wschelake wokschewenja wostara hoscżenzaŕ Lieba tudy, pola kotrehož šu też sastupne listki k dostaczu. Jedyn Sserb.

Kotre kraje su po rostlinach pomjenowane?

Też wot rostlinow šu njekotre kraje naschej semje meno dostałe. Kotre kraje šu to? To je

1) Brasilia w pokonschej Amerizy, schtož je khježorstwo s hłownym mjestom Rio de Janeiro. Jako bje ju menujzy Portugisa Pedro Alwarez Cabral, kotryž mjeješche w ljecze 1500 po poručznosczi portugalskeho krala Emanuela do rańscheje Indie łódżowacz, 24. haperleje wotkryt, dha tam potom Portugisojo fernambukowe abo brasiliske drewo puschczachu, kotrez bje tak czerwene, so šo šwjeczeješche kaž żehliwe wuhlo, na czož Portugisojo prajachu: „brasil,“ t. j. „żehliwe wuhlo.“ A hacz runje bje Cabral wunamakany kraj „Sancta Cruc“ pomenował, dha šo tola meno „Brasilia“ do šwjeta pschecżischcża.

2) Madeira, Madera, kupa w atlanskim ozeann pschi weczornym brjosy Afriki. Wona bu w ljecze 1419 wot Portugisow wotkryta a teho dla jim też pschišłuscha. Na tutej kupje tehdy luty lješ steješe, czehož dla ju woni „Madera“, t. j. „drewo, lješ“ menowachu. Tutón wulki lješ bu wot nich spalený a je šo tón šamy pecza 7 ljet palik.

3) Zelenska, żelený kraj (w njemskim: Grönland, Grünland, grünes Land), tak menowany, dokelž bješche tutón kraj, jako jón Normanojo w 9. ljetstotytka wotkrychu, pschi rańschich pobrjohach jara bohaty na rjanych, żelenych łukach. W njetczischim czašu šo tam tajke łuki porjedko nadendu.

4) Morea, półkupa, w šredżnym morju wot europiskeje Turkowskeje k półdnju leżaza, je polonschi a ważnischi dżjel Grichiskeje. W sastarskich czašach šo tutón kraj Peloponez, t. j. Pelopsowa kupa, menowasche, pschetož „Morea“ je šłowo nowischcho czaša a je s rostlinatstwa wsate. Njekotři drje mjenja, so ma šo „Morea“ wot šłowjanskeho šłowa „morjo“ wotwodżowacz, ale wele wjeschischche je wotwodżowanje druhich: „morus“, t. j. „ljeßny figowz“, abo wot „morum“, t. j. „ljeßna siga,“ pschetož sa to hižom forma spomuneneje połkupy šwjedeži, kotraž šo zyle figowzowemu łopenu runa.

5) Biledulgerid (praj: Biledulczerid), t. j. „datlowy kraj“, leži w Afriży, k półnozy wot puscziny Sahary, pola khježorstwa Marokko. Runcz je kraj jara pjeskloczny, dha šu tola też pschi rjeczkach płódniwe mjestna, na kotrychž datlowniki bohacze rostu. Biledulgerid je wotwišowazy wot dweju krajow; wobydlerjo maja menujzy tribut na płodach, tworach a a penesach płaczicz marokkanskemu khježorej a tuniskemu bajej.

6) Molukki abo „korenjowe kupy“ (Gewürzinseln) w rańschej Indii, k północy wot Australie we wulkim ozeanu leżaze. S tuthych kupow pschiňdu menujzy naliki (Gewürznäglein) a muskatowe worechi. Molukki šłuscheja k Nižosemskej.

7) Popjerjowy pribrjóh (Pfefferküste) na weczornej strouje Afriki; wón je dżjel wot Horneho Guinea. Na tuthym brjosy nerosczje po prawym poper, ale paradisowe sorna, czehož dla też spomneny pschibrjóh

husto doseż „sornowy pschibrjóh“ (Körnerküste) rjeka. Horna Guinea ma wyschе teho hischeze 5 pschibrjósnych krajinow a wschje ßu po produktach pomenowane.

8) Pithyusa, t. j. „khójnowe kupy“; wone ßluscheju k Schpaniskej, wot kotrejż k rauju w ßredżnym morju leża. Na nich mennjzy w sastarschich czaßach wele khójnow roscżischе; njetk ßo tam wele mórskeje hotuje.

9) Transsylvania, to je kaczanske meno sa Ssedmohródsku a rjeka: „s tamneje stronу ljeßow“, dokelż mennjzy Wuherjam Ssedmohródska s tamneje strony ljeßow leży. Wuherjo mennja Ssedmohródsku po ßwojej ryczi: Erdely (praj: Erdely), t. j. „ljeßowy kraj.“ A

10) Zeleny Erin abo smaragdna kupa, to je Irrlandska. Je ßo seleny Erin, smaragdna kupa menowała kraßnych łukow dla, psches kotrez ßo tutón kraj wot druhich renje wusnamenja. Smaragd je mennjzy, każ je snate, jara woßebny kameń najkraßnischeje seleneje barby. Schtoż meno „Erin“ nastupa, dha pschispomnjam, so ßu prawobydlerjo tuteje kupy ju „Erin“, t. j. „weczorna kupa“ menowali, dokelż je Friedlanska najweczornischa brittiskich kupow.

Fiedler.

Powučenje z přirodospyta.

Dljeżschi czaß je ßo minył, predy hacż bu mi mózno, pschirodospytne powuczowanja, w kotrychż na poßledku naschu kedżbliwosez na jjedojte a schkódne rostliny słożichmy, pokraczowacż. Bes tym je ßo kraßne a lubosne naljeczo na nasche hona wupschjestrewacż poczało, a hižom nadeńdżemy na polach, na łukach a w dołach, hdżeż ßljebórna rjeczka ßo plusotajo wije, njezne kwjetki sakczjewaze. Teho dla mózemy njetko skere rostlinu po pohladanju roßudżecż. Tola k temu chcemy hatle pschichodnje pschecńcż, a dżenża hischeze ras na powuczenje w A. czißle spißane, pohladacż a to ßame we wjesłym nastupanju wudospołnecż.

So by powuczenje wo jjedojtach rostlinach w schukach wulki, kraßny wużitk pschineßło, je dopokasane; dokelż pak ßo to jara porjedko staue, móża ßnadż tute powuczenja k temu njeschto pschinoschecż, a moje prjódkwsacze ßnadż zyle bes wużitka nebudże. Tola, lubi Sserbjo, wam tute rostliny jenoż po jich swonkomnej formje wopißacż, schtoż waß k sesnaczu tych ßamych wedże, moje wotpohladanje neje; wy dyrbicze też wużitk a schkódniwosez wopißanych rostlinow nawukнyez. Wy dyrbieże wedżicż, k czemu mamy je nałożowacż a kak mamy ßo pschecżiwo schkódnym rostlinam sadżerżowacż. Tak chżu wam dżenża prjódkwosez, schto macze czinicż, hdyż je njechtó tych waschich tak nesbożomny był a wot njekajkeje jjedojteje rostliny, każ seze n. pśch. w poßlenim powuczenju widżił, wużiwał. — Je njechtó na tajke waschnje sajjedojczenу a ßnadż do wulkeho stracha ktajeny, dha hischeze nichtó wutrobitosez shubicż neßmje, każ żenje, hdyż strach hrosy; husto tak slje neje, każ ßo byez sda, pschetoż strach sajjedojczenja jenoż wot quantitäty wużiwaneje jjedojteje rostliny wotwißuje, a jenoż porjedko je ßo stako, so by też ljekarska wustojnosez, bórzy pytana, sczjewki sajjedojczenja newotwobroczika. —

Czuje njechtó po wużiwanju nesnateje rostliny slje-byeze, abo pokasuja ßnadż ßo hischeze nahlische sczjewki, każ tschepetanje stawow, werczatosez abo saspannosez schumenje we wuschach, ßłabosez stawow, druhdy też żałoßna laczнosez a palenje w pózerku, sczerpnenje a wotemreczе stawow, bludne ryczenje, haj shubenje ryczе, sarżenje se subami, błudnosez, haj wrótnosez, atd. ja praju, hdyż njechtó do tajkich postankow sapadne, abo te ßame pola tych ßwojich pytne, ma najprjódzy hnydom po wustojneho ljekarja póßlacż, a tak dołho, hacż tón ßamy nepschindże, ma ßo khoremu najljepje wele ljewkeje s butru, wolijom, mlokom, abo też s wele módlisnami podmjeschaneje wody k piczu dawacż, tak dołho, hacż blenje nesastupi, ale też po blenju saßo, so bórzy wschittón jjed se żiwota pschindże. Też móże ßo psches kostotanje s perom w pózerka atd., k blenju pomhacż. Je khory każ powuschcny a chże pschczo wußnyez, dha ma ßo jemu wele ljewkeje wody, s kißałom schmjeschaneje, khamilkoweho sela, też s kißałom smjeschaneho atd. k piczu dawacż. Żenje a na żane waschnje pak ßo khoremu neßmje wußnyez dacż, teho dla ma ßo jemu pschi pschibywazej sasparnosczi stajnje kißało abo symna woda bes woczi ßykacż; wón dyrbi stajnje ßedżo wostacż, a ma ßo jemu stajnje do khribeta klepacż. Pokasuje sajjedojczenje jara sle płody, a sda ßnadż ßo khory hižom ßmerezi blisko, dha maju ßo hischeze tola wschitki snate ßrjedki*) k dopomhanju k bluwanju nałożecż a zyły żiwot ßo s rubischczami abo schczjetkami, s kißałom napowatymi, schurowacż, pschetoż to móże jeho hischeze druhdy wot ßmerezе wumóż. Je ljelar blisko, dha ßo jenoż porjedko najhórsche poda, mennjzy ßmerez, a móż jjeda ßo husto tak wsacż da, so strowosczi sa posdżische czaßy zyle niczo schkódżicż nemóże.

Lubi Sserbjo, byrnez pak tute rostliny tak straschne sa cłowekow było, — sa swjerjata wone husto zyle schkódne nejßu, każ n. pśch. rospuk sa kosy a wowzy, — dha wone tola też podarmo stworene nejßu, pschetoż runje najwjazy wot tutych rostlinow ßu ważne ljekarske rostliny a dawaju nam dobre sela, tak so jich wużitk schkódniwosez wo wele pscheważy. Teho dla lubi czitarjo, nimamy se żadławej bojosczu na ne hladacż, ale s po-

*) Czesczeni czitarjo budża ßami rosemicz, so jow tajke ßrjedki mjenene njeßu, kiż mohke schkodu skere pohórschicz, ryzki sbjerowez, mennjzy wschelake jjedojte wjezy.

nižnym spodźiwanjom mudrosće stworićela. — Pschichodnje, dali Bóh, chcemy dale hić we wobhladowanju tajkich jichdojitych rostlinow, a zebi na nowu swoju kedźbliwosć složić. Tola dźenża božmje, lubi Sserbjo.

Jaurich.

Hódra k njewjesće.

(Skónčenje.)

III.

Wósomnateho septembra steješe Jaroměr před tej khěžu, we kotrejž ta njeznata dwaj khody wysoko bydlić dyrbeše. Dwójcy chcyše so wróćić, tola na jene dobo dosta khróblosć, dźeše do khěže a steješe před durjemi njeznateje, zo sam njewjedźiše, kak bě hač horje dóšoł.

Jako nutř stupi, přindźe jemu žónska, něhdźe 50 lět stara, napřećiwo a prašeše wo jeho žadanju. Wón so za knjenju X. z M. prašeše; jako zhoni, zo wona před nim steji, bě jeho khroblosć na jene dobo preč, a wón móžeše ji lědom prajić, zo z města *** přindźe a Jaroměr R. rěka.

„O, wy mi wulku radosć zhotujeće; ja sym so jara na Waše sempřindźenje wjesćiła. Jako so za Wami wobhonjeć a prašeć dach, sym jenož dobre słyšała, a ja sym wo prawdźe wobzbožena, zo tu sće.“

Wona mućeše jeho k posynjenju a syže so sama na stół, jemu runje napřećiwo. Jeje bjezwoćo běše dyrbjało junu rjane być, ale móc časa běše rjanosć wotewzała, same włosy so počinachu tu a tam slěbornje błychćić. Jeje drasta njeběše krasna, ale wubrana a přistojna. Słowa ji derje wot huby dźěchu; dosta pak wot Jaroměra jenož porćko wotmolwenje.

„Čas zandźe, a teho dla budźe najlěpe, hdyž so hnydom wo tym rozryčujemoj, štož naju ważne wěcy nastupa. Wy chceće so po tajkim woženić?“

„„Haj, ale — —““

„Nó, to je renje wot Was, zo swojemu prjódkwzaću swěrny wostanjeće a Wy budźeće widźić, zo chcu ja wšitko činić, štož móhło Was wobzbožić. Hdy chceće, zo by kwas był?“

„„Hejzo móžno, wo času dweju abo tŕóch měsacow; ale ja nam — —““

„Njećinće sebi starosće, mi je kóždy čas k temu składny, čim ručišo, čim lubšo. Ja mam wo prawdźe žadanje wo nowym a měrnym žiwenju a bych rada zastojnstwo na swojich pjenjezach wotbyła. Wam chcu je rada do rukow dać, přetož Wy sće muž po mojim žadanju. Přetož na prěnje wokomiknjenje so Wam wutroba přiwobroći.“

Při tutych słowach zapřija wona jeho ruku a staji swój stół bliže k njemu. Wón poćeše so krawny pót, chcyše ryčeć, pak słowo w krće zamjerzny. Tola na jene dobo poskoči a dźeše:

„„„Ja přindu jenož teho dla k wam, zo chcu Wam prajić, zo Waše pjenjezy njerodźu, zo Was njerodźu, zo sym — zo mam ližom njewjestu, a zo sym wčera swój slub měł.““

„Što? — mój přećelo, Wy móžeše so druhej podać, predy hač mje widźišće? — Wy njebudźeće moju nadźiju tak na jene dobo k ničemu sćinić; haj Wy to njesmjeće, ja Was tak lohko njepušću. Dopomnće so, wokřewće so pola mje, a potom chcemoj dale wo tej wěcy ryčeć.“

Jaroměr chcyše wotenć, ale ta kujeni přinjese jeho tak daloko, zo so zaso syže. Wona pak dźeše k durjam a kazaše do kuchinje won, zo by so wino přinjesło. Jaroměr wosta zamysleny sedźo, hladaše z čornym wokom k zemi a njepytny, zo přez durji złužomna holca zastupi, kotraž błešu wina a někotre šklency mutř přinjesy. Hakle jako te same při stajenju na blido šćerčachu, pozběže wón woko a klaj! na jene dobo poskoči a sćeže służomneho ducha na swoju wutroba, přetož to nichtó druhi njebě hač Hilža. Hilža chcyše so jemu z rukow wuwinyć, ale wón ju njepušći. To sta so hakle potom jako kujeni poča:

„Mój božo, što dyrbu ja widźić?! Zo ja to dočać dyrbu!? Mje wón zacpi a poda so mojej służomnicy! Zmiće rozom hromadu. Ta nima šerpatki a ja poskićuju Wam 30,000 tolerjow. Wopomńće to!“

„„„Ja žno sym wše wopomnił, predy hač Was widźach; Hilža wostanje moja, jeje duchomne dary su mi ćežšo do wahi panyłe, hdyžli Waše 30,000 tolerjow, a ja praju Wam, zo je ta sama wot wčerawšeho dnja sem moja njewjesta.““

„Ale nej' wěrno, 30,000 tolerjow tola tak wolbyr nejsu, zo bychu so cyle zacpić dyrbjało? Ja praju Wam, Wy mje njewotbydźeće, te 30,000 tolerjow dyrbiće wzać a mje też, tu Wam nichtó wotpomhać njemóže. Dźiwać so njecham, zo dźówku radšo wozmjeće, hač maćeru. Nó, Hilža nalij twojemu nawoženjej!“

Kak bu Jaroměr zwjeseleny, jako nětk we tej njeznatej přichodnu maćer dosta.

Kak lubo běše jemu nětk, zo bě tón list pisał; a lubša běše jemu lišće Hilža, jako zhoni, zo njebě mać ani dźówka so dała we nowinach wudawać, ale zo běše jimaj jedyn njepřećel to dał k mjerzanju do nowinow stajić. Mać běše hnydom na póst ša a tam zawostajiła, zo dyrbja wšitke listy, kotrež we tutej należnosći přindu, so ji přinjesć. Jaroměrowy list běše so jim be wšěmi najlěpe zpodobał a wonej chcyštej jeho rad' znać nawuknyć; teho dla so jemu wotmolwenje da. Hdyž běštej zhoniłej, zo chce wo prawdźe přiné, syže so Hilža do parneho woza a jědźiše dźeń predy do města *** k jenej towaršcy, kotruž bě junu we M. nadesła a z nej so stowaršiła. Tam prašeše so za Jaroměrom a wohlada jeho też wot wobliča k wobliču. Zbožo sčini jeho k jejnemu zakitarej a ryčerej. Žórty so přeměnichu do woprawdźitosće. 19 lět starej Hilži so Jaroměr lubeše, a wona njebě zła, jako so jej bliżeše.

18. septembra swjećachu tři radostne wutroby wjesely dźeń a krasny slub.

Žno za někotre měsacy čehniše Hilča X. ze swojej maćeru do mjesta ***, a taj młodaj mandźeskaj so lubowaštaj, kaž so to mandźeskim zaleži. Radny hajnik Jaroměr R. we *** njeje so hišće hač do dźensnišoh' dnja kał, zo je swoju Hilžu přez nowiny namakał.

Hm — to drje chcu wěrić! —

Přilopk.

* Franzowske nowiny wojjewjuja njetk, so je to nelepa kža, so je so mały franzowski prynz wot korporalje k „gnejnwojakej“ degradował.

* Pjetr Nowak ſ Kamenej je na 5. t. m. w dreždžanſkich nowinach wosjewił, ſo je wot 1. meje ſwoju „ſakſku romowu fabriku“ tam ſaſo ſ nowa wotewrił. (Dobytk ſ neje chcemy jemu ſamemu lubje rady woſtajicz!)

* Najjaſniſcha hwjesda je Venus. Woſebje nadpaduje pak w tu khwilu na weczorach pſches ſwoju pſchesmjernje wulku a intenſiwnu jaſnoſcz, ſ kotrejž ſo mózhnje błychczi. Tajku jaſnoſcz ſmjeje wona tón zyły mjeſaz a tež w ſapoczatku pſchichodneho. Ssamo wodnjo je ſ holymaj woczomaj pſchi ſtóńczku widzicz, najljepe popołdnju wokoło tſjóch, hdzež pſches meridian dże a nam najbliſſche runje wyſche hłowy ſteji.

* W Lipſku wucżekny 3. t. m. jedyn welk, kotreho ſ tam na maſſy pokaſowachu, ſe ſwojej kljetki, ſkuſa jeneho hólczeza do ruki, ſaſkoczi na to ſpody deſkowaneho dna teje budu, w kotrejž jeho a mnohe druhe zuſe ſwjerjata pokaſowachu, a bu po khwili ſaſo ſe ſwojeho wucżeka, jako bjechu jemu predy rezas wokoło ſchije czißnyli, wucżehneny a do ſwojej kljetki ſawreny.

* W mjeſtaczku Taucha je ſo tamniſchi advokat Märker dla pſchekſchiwenja a naſchtykanja k newjernemu ſwjedżenju wot ryczniſkej a notariatnej praxy wotſtronił.

* Na 1. meji t. l. bjechu ſo 25 ljet minyłe, ſo w Sakſkej njetſiſche appellationſke ſudy (4 w kraju: w Budyſchinje, Dreždżanach, Lipſku a Zwickawje) a krajſke direkzije (tež 4, w kóždym pomenowanych mjeſtow jena), kaž tež wyſchi appellazionſki ſud w Dreždżanach do żiwenja ſtupichu a tak wobſteja, kaž hiſchcżen dżenża. Teho dla ſu te ſame tež tutón dżeń mene abo bóle ſwjedżenſzy we ſwojej ſtrodżiſnje wobeſchłe a ſwoje naſtacże a 25ljetnje ſkutkowanje wopomniłe.

* Po nowiſchim wukaſu ruſkeho khjeżora ſaſtanc w ruſkej Pólſkej dotalne wojerſke ſarjadniſtwo a knježerſtwo. Na jeho mjeſto ſtupi tajke civilne, ſchtož budże wjeſzje wulki dobytk ſa tutón kraj.

* W Londonje 9 abo 10 towarſtwow ſ 318 hólczatow wobſteja, kiž ſo wot ſchkorujow a czrijiczeſanja żiwja a ſu w loni niż menje hacż 4548 punt. ſterl. t. j. na 30,000 tol. ſaſtażili.

* W jenej dżeczi-wocżehnerni w Lyonje je pſched krótkim jedyn ſchuleŕ pſches to wo wóczko pſchiſchoł, ſo jemu ſchpaczk wot worzeloweho pera, ſ kotrymž jedyn druhi ſchuleŕ ſaſtapjo wo blido dyri, do wóczka ſleczi.

* Werch Eſterhazy we Wuherſkej wudawa kóżde ljeto jenoż ſa nowiny, kotrež ſobu dżerżi, 2000 ſchjeßnakow.

* Dżeń 8. meje padże w Schedewizach pola Zwickawy 33 ljet ſtary hewer Ungeŕ ſo pſchehladawſchi 63 łóhczi hłuboko do jenych podkopkow a bje na mjeſcże morwy.

* W Halſchtrowje je ſo 4. meje 2 ljeczi ſtary hólczeż, kiž bje do wódnika pamył, ſatepił.

* Pſched 48 ljetami, w ljecże 1812, jako Napoleon ſa wójnu pſcherżiwo Rußowſkej rekrutowaſche, wobſankny jedyn młody cżłowek, kiž chżyſche pſches to konſkripzii wucżeknycż, ſo ſ prjenej ljepſchej holczku wożenicż. Poda ſo teho dla na jedyn bal, ſamkowi ſebi tam jenu rejwarku a ſtaji tam na nju ſwoje żadanje: ſo budże ſebi ju ſa mandżelſku wſacż, tola jenoż pod tym wumjenenjom, ſo ſo wobaj hnydom po kwaßu ſa wſchije cżaßy dżelitaj, ſa cżoż dyrbi wona pſchi wotßalenju 1000 nórtow wot neho doſtacż. Sa 4 nedżelje bje kwaß, płacżenje tamnych 1000 nórtow a roſendżenje na ſaßawidżenje na ſwjateho Nidy. — Wón dżjeſche do Jendżelſkeje, wona do Pariſa. Prjenſchi je ſo wobohacżeny pſched dwjemaj ljetomaj do Franzowſkej wróczik a njetk jako rentnaŕ w Lyonje żiwy. Pſched krótkim je pak njetk jeho mandżelſka, kiž je we jara potrjebnych wobſtejenjach, k nemu pſchiſchła a jeho proßyła, ji pak kóżde ljeto 800 nórtow dawacż abo 15000 nórtow kapitala dacż. Dokelž pak je ju ſ tutej żadanku wotpokaſak, je jeho njetko na ſudniſtwje wobſkorżiła.

* Hornjołużiſke towarſtwo wjedomnoſczow w Sholerzu je ſwój nadawk, kotrež bje hižom w loni ſtajiło a wupißało, w poßedżenju na 11. haperleje, dokelž ſo jemu żane khmane dżeło pſchipoßłało nebje, wobnowiło a ſ nowa wupißało. Je pak to tónle: „Stawiſny Hornych Łużizow wot najſtarſchich cżaßow hacż do ljeta 1815.“ Towarſtwo je ſa najljepſchi wudżjelk, — kiž drje ma ſo na krute ſtawiſniſke pſchepytowanja ſeperacż, pſchi cżimž pak runje żadyn krutý wjedomnoſtny bycż netreba, ale ma tola popularne dżeło bycż — 100 tol. wyta wuſtajiło. Dżeło ma ſo najpoſdżiſcho 31. januara 1862 towarſtwej do Sholerza pſchipóßłacż.

* W Altſtadże pola Oſtriza ſu ſo 7. meje Klauſez kubło a dwje khjeżi wotpaliłe. Tež je ſo njeſchto ſkotu ſobu ſpaliło.

* W cżjeſkej wßy Bezeo pola Melnika wotpali ſo 7. maja khjeżka, pſchi cżimž 6 cżłowekow (nan, macż a 4 dżeczi) w płomenjach wo żiwenje pſchindżechu. Khjeżka bje wonka koło wokoło ſ dreawom wobſtajana, a jako bje ſo tuto drewo ſapaliło, nemóżachu cżi wboſy ani ſ wóknami ani ſ durjemi wucżeknycż. Schtyrjo wot nich ſkhowachu ſo do pinzy a dwaj do pezy. Wſchitke jich cżjeła bjechu poł ſpeczene.

* Dżeń 9. meje ſu rune 100 ljeta byłe, ſo je hrabja Mikławſch ſ Zinſendorf, ſakożeŕ herrnhutſkich woſadow, w Herrnhucze wumreł. Jeho ſkutkowanje, żiwenje a wumrecże bu tež tehodla na tuthym dnju, kaž w Herrnhucze ſamym (hdżež bje jena prahnuczka wot neho pſchitomna), tak tež w wſchitkich herrnhutſkich kolonijach (k tym ſłuſcha tež Malowelkowſka) w jich Bożich domach ſwjatocżnje wopominane.

Spěwy.

Na prjenju kłóſku.

Prjenja kłóſka, o ty radoſcź,
Witaj njeżna na ßkonzo,
S nebeß póßle, naſcha żadoſcź,
Bożich dźiwow potajnſtwo;
Witaj naſche lubowanje,
Nowy ſawdawk nadźije,
Rólnej prózy ſarunanje,
Skote myto, ſdźerżenje.

Kwjetki, rózje, wſchitke kżenja,
Kajkejcź ſcże rjanoty,
Kajkeż macże ſybolenja,
Stupajcże ji do ſady;
Kiwajcże ji powitanje,
To je waſcha kralowa:
Jeje krónu żohnowanje
Waſchu kraßnoſcź pſcheßaha.

Witaj dźjeczo wotpowite
Seleneho ſe ſahkczka,
Wóczko twoje wutrobite
Hlada njetko do ßwjeta;
Ryncźkuj twoje ſłote kżenje
Bóh budź ſ tobu, żohnuj cże,
Poneß khljeb a ſeźiwenje,
Krupa nech cźi nimo dże!

* * *

Tamle „eiſenbohna“ jjedźe!

„Hlaj! tamle eiſenbohna jjedźe!“
Tak ßyſchach prajicź, pſcheczeljo!
Hdyż pola żeleſnizy njehdże
Ja wóndy khodźach wokoło.
Nje! lubowani, tak to neje,
Ta „bohna“ żenje nejjeſdźi.

To ßo wam wjeſcze kóżdy ßmjeje,
Kiż ßebi tu wjez pſchemyßlk.
Hlaj, to je tak, każ bych ja njehdże
Też njekomu tak prajicź chźyk:
Hlaj, bratſje! tamle „ſchußej“ jjedźe!
Bych ja też tehdy prawje mjek?
Hlaj, runje każ tam „ſchußej“ żenje,
H'ſchcże nichtó jjeſdźicź widźik nej';
Tak wot tej „bohny“ wele menje,
To jjeſdźenje mój żadacź ßej.
Ja dźeßacź ljet ßym na nej dźjekał,
Ju jjeſdźicź nejßym widźik h'ſchcże,
Duż ßym ßo pſchezo na to hnjewak,
Hdyż njechtó takle hkupe nihdże,
Schtóż junkrócź „bohnu“ widźik je,
Hlaj, „cźah“ tón po tej „bohuje“ jjedźe,
Ta „bohna“ żenje nejjedźe.

Też „eiſenbohna“ wuprajenje
Wſchak jeje ßerbſke meno nej,
Duż neje Sserbam k cźeſcźi żenje,
Każ njekotſi to myßla ßej.
Nje, ßerbſzy bratſjo! „żeleſnizy“
Tych „bohnow“ ßerbſke meno je;
Dha wſchak je tola wſchudźom wſchitzy
S tym ßerbſkim menom menujcże!
A tajkich wjezow je h'ſchcże wele,
Kiż Sserb h'ſchcże njemſki menuje,
Cźim bóle do tej holje delje,
Cźim hórſche je to mjeſchenje.
Nó ßerbſzy bratſjo! dha wſchak wſchudźom
Sso tajkich ryczi ſoalujcże,
Haj wopokażcże wſchitkim ludźom,
So wy tu wjerni Sserbjo ſcże.

Pjetr Mjónk.

Nawěſtnik.

S tutym ßebi dowoluju, czeſczenych lubych Sserbow Budyſchina a wokolnoſcze na to kedźbliwych czinicź, ſo ßym tudy ſandźenu ßredu na bohatej haßy pódla póſta, hdźeż bje predy knes Panach ſ pſchekupzom,

materialne, tobakowe a zigarowe klamy

wotewril. — Ja ßo nadźijam, ſo budźa me moji lubi Sserbjo ſe ßwojim dowjerenjom bohacze poczeſczowacź a ßlubju, ſo moja próza ſtajnje na to póndże, kóżdeho czeſczeneho woteberarja mojich tworow po móżnoſczi ſpokojecź.

W Budyſchinje, 12. meje 1860. **August Pötschke.**

Nowe rigaſke a pernawſke króuſke lane ßymjo k wuſßywej

poruczа w Budyſchinje

J. G. Richter

na mjaßnym torhoſchczu.

Lenowy ßyw.

W Króſcze pola Minakała ßu 18 korzow derje pſchihotowaneje dobreje rolje k lenowemu wuſßywej, po dźjelbach à ¼ korza wuſßywa po 1 tol. 10 ußl., na pſchenajecze. Wuſßyw ſapoczńe 21. meje a traje hacź do ſapoczatka jimia t. l. Wſcho dalſche pola Bukana w Króſcze a korczmarja Halby w Budyſchinje.

Wosjewenje dobytkow.

W bjehu 57. lotterie dostach sčžehowaze wetsche dobytki do swojeje kollekzie:

na cž. 10024 2/8 à 5000 tol.

na cž. 7975 1/4 à **1000** tol.
= = 40805 2/8 = **1000** =
= = 40813 2/8 = **1000** =
= = 23733 1/8 = **1000** =
= = 32520 1/8 = **1000** =
= = 32598 1/8 = **1000** =
= = 52920 1/8 = **1000** =
= = 52989 1/8 = **1000** =

na cž. 3914 à **400** tol.
= = 13202 = **400** =
= = 13218 = **400** =
= = 38570 = **400** =
= = 38939 = **400** =

na cž.	10001	á 200 tol.		na cž.	23355	á 200 tol.	
= =	10034	= 200 =		= =	32536	= 200 =	
= =	11242	= 200 =		= =	38563	= 200 =	
= =	13248	= 200 =		= =	40810	= 200 =	
= =	17665	= 200 =		= =	66755	= 200 =	
= =	21815	= 200 =		= =	66782	= 200 =	
= =	23710	= 200 =					

na cž.	3945	à 100 tol.		na cž.	23323	à 100 tol.	
= =	3965	= 100 =		= =	23324	= 100 =	
= =	7916	= 100 =		= =	23763	= 100 =	
= =	7923	= 100 =		= =	32526	= 100 =	
= =	7985	= 100 =		= =	38548	= 100 =	
= =	10003	= 100 =		= =	38572	= 100 =	
= =	10011	= 100 =		= =	38958	= 100 =	
= =	10032	= 100 =		= =	40802	= 100 =	
= =	10071	= 100 =		= =	40837	= 100 =	
= =	10086	= 100 =		= =	40838	= 100 =	
= =	10095	= 100 =		= =	40853	= 100 =	
= =	11213	= 100 =		= =	40899	= 100 =	
= =	11214	= 100 =		= =	42105	= 100 =	
= =	11299	= 100 =		= =	42119	= 100 =	
= =	17619	= 100 =		= =	42156	= 100 =	
= =	17664	= 100 =		= =	42167	= 100 =	
= =	21821	= 100 =		= =	52985	= 100 =	
= =	21843	= 100 =		= =	52986	= 100 =	
= =	23309	= 100 =		= =	52988	= 100 =	
= =	23312	= 100 =		= =	66781	= 100 =	
= =	23316	= 100 =					

Najpodwólnischo so poručuju s łoßami po 1/1 1/2, 1/4, 1/8, k 1. klaßy 58. lotterie, kotraž so s 25. junioum 1860 sapočne. — W Budyschinje, 19. meje 1860.

K. F. Jäger sen.,
na swonkownej lawstej haßy, cž. 801 parterre.

Aukzia.

Sstredu, 23. meje, wot rano 8. hodž., budže so na Lehmanez žiwnoscži w Drožđiju wschitkon inventar, domjazy a rolny grat, jedyn wós, 2 krowje a jałoja, kaž też njekotre kopy błómy, na pscheßadžowanje pschedawacž.

Wosjewenje.

Podpißany budže wóskowy hermank w Lipiczu sredu 6. junia dopołdnja w 10. hodžinach wotdžerżecz, a płacži sa punt žołteho wóska 15 ußl.; też kupuja so wóskowe bjelißny. E. A. Marczink.

Wosjewenje.

Ja mam myßlje, swoju wjez w Zymplu, cžo 24, pschedacž. Wona wobsteji s 53½ jutrow lezomnoscžow na jenym krusche hromadże, hdže też bydło a brózeń s s hródżemi steji. Twarenja su dobre a praktißy twarene, pola derje wobstarane, łuki rjane a planirowane; k temu pschińdże, so mam hischcze 22 jutrow brjesoweho a khójnoweho ljeßa, kotryž je derje dżerżany, pschipódła.

Dwje tscžinje kupnych penes mózetej na wjezy stejo wostacž. Płacžißna wuczinja 3300 tol. 20. a 21. t. m. swym sam na swojim wobßedżeństwje. Kupzy maju so na wobßedżerja sameho, destillateura W. Webera we Wojerezach, wobroczicž. **W. Weber.**

K swjatkam mam ja

drožđże wot brunecho piwa.

Pschekupz **Flanderka**
pschi mjaßnym torhoschczu.

Ssuche drožđże

suateje, najwubernischeje dobrosce su stajnje k dostaczu pola **A. Stoicha.**

Pschi swojim wotjidżenju do polenskeje Amerifi prajmuju s tutym wschitkim suatym a pschecželam „wutrobne boženje!“

W Budyschinje, 12. meje 1860.

Jan Hartstein a Mikławsch Just.

stejeza s 2 korzomaj pola a jahrody je na wotnajecze. Schtóż chze ju wotnajecz, nech to na Mórwez kuble w Barcze sjewi.

Schtwórtk wecžor bu po dróhy wot Delneje Hórki hacž do zyhliskich wrotow czorna žiżana mantilka zhubena. — Sprawny namakar chzył ju sa dobre myto we wudawarni „Serbskich Nowinow“ wotedacž.

Jutsje budże Nachlowske evang.-luth. towarstwo w Nachlowje mißionstu hodżinu dżerżecz.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np.
Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 21. **26. meje.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: Z Budyšina. Se Židowa. Ze Zemic pola Biskopic. Z Duboho. Z Kjetlic. Z Radworja. — Dopisy. — Sudniske dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Spěwy. — H. Depla a M. Tunka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskoslezynskeje železnicy at.d. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Saksa. Pšches Lipšk wesechu šo 21. meje 28 Irlandskich, kiž bjechu na puczu do Roma, s tym wotpohladanjom, so bychu do bamžoweje wojerskeje słužby stupili, a nasajtra pschijjedje sašo 33 tajkich ludži, kotsiž šo potom po želesnizy do Draždžan a dale podachu. — Na horje pola mjestaschka Rochlitza bu 18. meje wopomnik, k'ežesi nebo krala Bedricha Augusta tam stajeny, pyschnje poświeczeny. K tutemu šwedženju bje też Jeho majestosz krol Jan pschijjeł a s nim njekotsi ministrjo a wyšozy krajni sastojnizy, też bje šo tam s wokolnosjze wele ludu seschło. Wopomnik šam wobsteji s tórma, 51 kohezi wyšokeho a wysche duri, kiž do neho wedu, je wobras krala Jana a sarsli wopon pschiežinemy a pod tutymaj steji pišmo „Sakskemu kralej Bedrichej Augustej postajeny pšches jeho ludu luboso 1859.“ S tórma je jara rjany wuhlad na wsche strony a móže jedyn wschu dolinu rjeki Muldy, kaž też lipšczanske, freibergske a druhe wjeze, wulki dżjel rudnych horow, kholmjan horu pola Oschatza, Pjetrowsku horu pola Halje atd. widżecz. — W Budyschinje bychu meniny (Namenstag) Jeho majestosje krala Jana 16. meje wot wojerskeje hudźby s reweillu šwjeczene. — Kral Jan je dotalneho kommandanta 4. tšjelzoweho bataillona, barona s Falkenstein, sa kommandanta leibinfanteriebrigady pomenował. — Minister Dr. s Behr je šo 21. meje na pucz podał, so by w njekotrych mjestach sastojnisku inspekziu wotdżerżał.

Pruska. Druha komora barlinskeho šejma je ministerstwu požadanych 9½ milliona toler sa wurjadne wojerske naležnosjze jenož na jene ljeto pschiswolika. Ministrjo šo khwilu bojachu, so šnadź jich požadanje s zyla dopelnene nebudże, dokelž bjechu nimalje wschje sapošłanzy dla wyšokosczje dotalnych krajnych dawkow pschecziwo tajkej naležnosći, kotraž sašo wele penes wot podanow żada. Ale dokelž šo wschón šwjet boji, so móhł franzowski khježor Napoleon šnadź sašo njehdże wójnu sapoczecz, dha buchu te penesy tola na pošledku wot druheje komory pschiswolene. — Prjenja komora je namet sakonja, po kotrymž bychu šo pschichodnje też wot dawkošwobodnych ležomnosjzow dawki dawacz dyrbjake, nimalje jenohkošnje saczišnyła. — Prynzregent je 23. meje barlinski krajny šejm wobsanknył a sapóšłanzy šu šo domoj podali.

Rakuska. Khježor bjesche pšched njekotrym czašom sakoń wudał, po kotrymž by šo evangelska zyrkej we wuherskich krajach njeschto hinak srjadowacz mjeła, hacž kje dotal srjadowana była. Wschelake wošady nebjechu s tajkim nowym srjadowanjom spokojne a bjechu teho dla shromadżisny dżerżake a tajkich wjezow dla sjamnje jednake, hacž runje bje to wot ministerstwa do prjedka sakasane. Tajkeje nepošłuschnosjze dla bje potom 104 ludži do šudniskeho pschepytanja a do jastwa pschischko. Bes tym je khježor generała Benedeka sa gubernatora we Wuherskej pomenował a po jeho próstwje wschjech spomnjenych pschestupnikow wobhnadźił a pecza też wuprajił, so chze wuhersku evangelsku zyrkej pschi starym srjadowanju wostajicz. — Tak menowana krajna rada, kotruž je khježor powołał a w kotrejž šu wschje rakuske kraje s mużemi, tam wot khježora wubranymi, dla raduskladowanja sastupene, budże šwoje dżjela bórsy sapoczinacz. Wuherske šobustawy bjechu šo najpredy sarez chzyli, ale posdżischo šu šebi tu wjez pecza hinak pschemyšlili a chzedża na wuradżowanju tola też dżjel bracz. Prjenja wjez, kotrychž dla budże krajna rada wuradżowacz, budża krajne dawki. — Skoro wschjednje wojn šo dobrowolnizy pšches rakuske kraje, kiž šu se wschelakich krajow pschischli, so bychu jako wojazy do bamžoweje słužby stupili.

Francowska. Ruski wulkowerch Miklawsch je šo s Parisa do Badena a dale do Stuttgarta a Barlina podał. — Wschelake nowiny powedaja, so stej šo Franzowska a Rušowska njeład sryczałej, kak by šo dla kschesczijanow, w turkowskich krajach žałošnje podeżischczowanych a pschesczehanych, pschecziwo turkowskemu knježerstwu sakroczicz dyrbjało; wjeste pak hischcze nicžo snate neje. — Sa wójnu, kotruž Franzowsojo s Sendżelczanami pschecziwo Chinesam powedu, je wscho šwjeru pschihotowane. Chinesiski khježor neje pecza do teho swolił, schtož

ßebi Jendželčenjo a Franzowſojo wot neho žadaja, ale je ßwojemu wójſku pſchikaſaſ, ſo by ßo pſcheczíwo nim na wójnu hotowalo. — Schtož italſke naležnoſzje naſtupa, dha ſda ßo, ſo Franzowſka fizilſkich ſbjeżkarjow potajnje podpera.

Jtalska. Sardinſki general Garibaldi, kotryż je ſ cžrjódu dobrowolnikow ſtradżu na kupu Sizilin wujeł, je tam revoluziu, hižom ſaſtawazu, ſ nowa wubudżił a bije ßo ſ wójſkom neapelſkeho krala, kotremuż Sizilia ßłuſcha. Schtó je tam dobywaſ, to hiſcheze zylje wjeſczje newjemy, dokelž ſ kralowſkeje ſtrony pißaja, ſo ßu wojazy dobyli, a ſbjeżkarjo pak woſjewjuja, ſo je wſchón lud pſcheczíwo kralej poſtanył a jemu jenož hiſcheze mjeſczje Palermo a Meßina ßłuſchatej. Se wſchjech powesjow dawa ßo jenož tak wele ſ wjeſtoſzju ſpósnacž, ſo Garibaldi kralowſkich neje wuhnał a kralowſzy Garibaldia nejßu wotehnacž móhli.

Ze Serbow.

Z Budyšina. Rjane naljeczo je ßo ſaßo do kraja wróczilo — a ſ nim do wótzneho kraja, do lubych ßerbſkich Łužizow naſch luby a ßławny, wo zyke Sserbowſtwo a Sſłowjanſtwo wulzy ſaßłużbny Jan Ernſt Smoler! Wot 22. junia łonſcheha ljeta bje ßo wón wot naß wotßalił a do dalokich preczkow podał. Sſłowjanſka luboſcž je jeho w zuſnych, dalokich ſtronach witała, je jeho tam wulzy czeſzíła, je jeho luboſzíwje hoſpodowała. A móhło to też hinak byczž, hdyž ßmy poſnje pſcheßwjedßeni, ſo tam wjeſzie po ßwojich wobſchjernych wjedomnoſzjach a bohatych naſhonenjach, kiž jeho ſ pſchiſtojnej poniżnoſczu debja, ani nam a złym Sserbam, ani wótznemu krajej žaneje hanibu cžiníł neje?! Dżeńż pſched tydżenjom, 19. meje, mjejachmy ſaßo to wulke, radoſtne weßelje, jeho ſtrowego a czerſtweho ſe ßerbſkej luboſzju domoj, do lubych Sserbow witacž a poſtrowicž. K jeho powitanju bjechu ßo pſched weczorom na tudomnym dwórniſcheczu khjetra czróda ßerbſkich knesow a knejnow, też knežnjow a lubych pſcheczelow a ſuatych, kaž też pſchede wſchitkimi jeho luba kneni mandżelſka a drohe dżeczatka ſeſchli a czakachu na dawno domoj hladaneho. Czah wot Sholerza pſchijjedże a jako na to ku. Ssmoleŕ a ſ nim jeho hoſzjo a daloke towarſchki a towarſchojo na puczu: kneni mandżelſka kneja profeſſora Sseſnevſkeho, jeje knežnja dżówka a dwaj mlodaj ßynaj ſ Petersburga, ſ woſa wuſtupichu, bje ſe wſchjech ſtronow wulzyſchnje wulke, wutrobne, radoſtne witanje a weßelenje. Stymi ßamymi ſaczuczemi buchu na to wſchitzy do mjeſta a domoj pſchewodżeni. Radoſcž bje woprawdżje wutrobna a wulka nad ſaßowidżenju. Daliſche powitanje k. Ssmolerja a poczeſczenje rußkich hoſczi bje na druhi dżeń weczor, hdżež bu jim wſchitkim pſched domom ku. Ssmolerja, kotryż bje mandżelſka luboſcž ſ wjenzami a pletwami renje wudebiła, wot ßerbſkich mlodżenzow rjane, luboſne ſaſtaniczko k czeſczi a powitanju ſpjewane. Wutoru pſched weczorom wotjjedżechu nam lubi rußzy hoſczo do Dreżdżan, hdżež chzedża w ljeczje njekotre mjeßazy pſchebywacž a ſa njekotre nedżelje ßwojeho kneſa mandżelſkeho a nana, ku. profeſſora Sseſnevſkeho, kiž naß pſchi tej ſkładnoſczi ßobu wopyta, doczakacž a powitacž. Ku. Ssmoleŕ pak tu bes nami woſta a woſtańe a budże w ßwojim dotalnym ważnym powołanju dale ſa zyke Sserby a Sſłowjanſtwo ſkutkowacž. A k temu pſchejemy jemu ſe ſprawnej ßerbſkej wutrobu ſtajne a polne ſtrowjo a ſbożo!!! Njekotſi Sserbjo.

Se Židowa. Schtwórtk rano w 7 hodżinach ſta ßo tudy wulke neſbóżje. Schjeſzljetny ßyn tudomneho kamenerja Jana Mjeta dżjeſche ſe ßwojim ſtarſchim bratrom pſches móſt, pſches rjeczku Jordan wedżazy, jako tam runje dwaj woſaj pornjo ßebi pſchijjedżeſchtaj. Jedyn wós bje prójny, na druhim pak weſeſche pohonecž Jurk ſ Budyſchina njeſchto drewnom. Pſches to, ſo wobaj woſaj ſ dobom pſches tón móſt jjedżeſchtaj, ſta ßo, ſo ſpomenenaj hólzaj runje na tym najbóle wuſkim kußu moſta poßleńſchemu woſej wurunnowacž nemóżeſchtaj! ſtarſchi ſkoczi teho dla lhjetſje na moſtowu murku, ſchtož chzyſche mlodſchi też ſczinicž. Ale jako wón horje ljeſeſche, hrabny koleßo jeho nohu do ſwenow, torhny jeho pod ßebe a wobſchkodżi jeho tak ßylnje, ſo wón na mjeſczje morwy lezo woſta.

H. Ze Zemic pola Biskopic, 13. meja. Weczera pſchineßy nam horze dopoldnjo ßylne newedro, krupy a wulku wodu. Stari newedża ßo pſches 50 ljet dolho na tak wulku wodu dopomnicž, kajkaž we krótkim czaßu a na jene dobo naſta a torhajo do doka wot Ssmilnej delje, kaž wot wſchitkich bokow ßo ſchumjo waleſche. — Pola tak menowaneho „ſtarcho mlyna“ roſtorha woda 2 moſtaj, wſa wele kóp deſkow ßobu a naczini też ſchkody pſchi rjeſaku. We wßy wſa kókcž ſ pczołkami ßobu, mori te ßame a ſkaſy mjed. Wulke czeżke klozy a druhe kruchi drewa pluwachu po puczu delje, kotryż ßo ſchjerokej torhajej rjezy runaſche. We jenym domje mózachu ßo ljedom ßwinje ſatepenju wutorhnyczž. Jedyn 11ljetny hólz bu, jako chzyſche pſches maly moſczicžk pſcheńcž, potorhneny a ponurcny. Wón budżiſche we wodżi ßwoju ßmercž namakał, nebudżeſche ßo wjeſtemu Schramje ſe Birkenrody ſ Bożej pomozu radżiło, jeho ſ tuteho ſtracha wumóż. Pſchi tutym khróblym ſtanu ſtaji Schrama ßwoje ßamßne żiwenje do ßmertneje nuſy. Pola, łuki a ſahrody ßu jara wobſchkodżene, niż jenož pola naß, ale też we Tumizach a we Ssmilnej. — Woda je dobru perſcheż na neprawe blaki ſnoßyła a ßywy ſalała. Też krupy roſbichu dżeczel, rożżu, raps a wſchelakoſczje we ſahrodach. Krupy bjechu ſ dżjelom wetſche hacž wulke

ljeſchne worechi a ſa hodzinu po newedrje (wokoło 4joch popołdniu) leżachu hiſchcze na khłódnych mjeſtnach wulke hromady nerostatych krupow. Wſach jenu kaž ljeſchny worech bes cžopke porſty a hakle ſa dwje minuczi bjeſche rostała. — Se Sſmilnjanſkeho kneżeho hata je wodu a wulku ſpwu karpow ſobu wotwedła. — We Porchowach je błyſk do jeneje khjeże dyrił a ju ſapalił, tola je ſo woheń ſahe doſcz podułżnjez hodził. — We njekotrych blizſchich wſach, jako we Baldanczach a t. d. je newedro teho runja wſchelaku ſchkodu nahotowało. — Naſche towarſtwo pczołarjow w Tumizach, pod nawedowanjom k. duch. Palmana ſe Sſmilneje a jeho ſaſtupnika rychtarja Winklerja we Tumizach kżjeje a tyje a budże wot wokreżneho rataŕſkeho towarſtwa derje podperane. Pczoły ſu ſo ſ zyła jara derje pſches ſymu pſcheneżke a dobytk pſchi wurjeſowanju kołczow je dobry był. — Poweda ſo, ſo ſo we Ramnowſtich ljeżach Täubert ſadżeržuje, kiż je, hdyż bu ſ mjeſta ſaſo do Waldheima weſeny, jako bjeſche tam pſchi wokreżnym ſudu ſwjedkowſzy ſłyſchany był (we należnoſczjach ſpytaneho paduchſtwa we Biſkopizach pola pſchekupza Hufty), hižom we bliſkoſczi zuchthauſa czekał. Wjeſzi ludżo, kiż hewak teżak noſcha, ſuwaja ſo we zivilnej drasji tam a ſem wokoło a dziw by był, nebychu jeho bórſy poparyli. —

Z Duboho. Jako dżeń pſched 2 nedżelomaj, 12. meje, czeżke newedro pſches naſchu krajinu czahniſche, dyri błyſk tudy do Piſkarez bróżnje a ſapali ju, na czoż ſo zyły ſtatok wotpali. Też je ſo pſchi tym jenej żonje zyłe ſamóżenje a nadoba, kotruż mjejeſche w Piſkarez dworje neſawjeſczenu ſtejo, ſobu ſpaliła. Ju je tuto neſbożo czim czeżſcho podeſchło, dokelż jeje muż w tu khwilu wjazoljetnu ſchtrafu w jaſtwje wotpokucži, tak ſo dyrbi ſo wona ſe ſwojim dżeſczom ſama ſeżiwicż.

Z Kjetlic. Naſchu tydżeńſchu poweſcz mamy w tym porodżicz, ſo je naſcha nowa wjeża na „hórkach" jeno na nedżelach a ſwjatych dnjach ſa pſchiſtup wotewrena a ſo ſaſtupny liſtk niz 5 nom., ale 1 ußl. płaczi, też ſo tele liſtki niż pola hoſczinzarja Lieby, ale pola Webera tudy wudawaja.

Z Radworja. Naſch farſki kerchow doſta w tutych dnjach rjanu pychu. Je to mennjży wulki kameńny wopomnik ſe ſerbſkim napiſmom, kiż je Donatez ſwójba ſ Khelna ſwojim wotemretym ſtajicz daka. Też naſch farſki Boži dom bu ljetża pſches wſchelake dary renje wupyſcheny, a też tudy ſo woſobnje Donatez ſwójba pſches darenje 2 kraſnych khorhojow wuſnameni.

Dopisy.

Z Prahi 22. meje 1860. Njekotry cżaſ netrebamy ſo ſa potom wobhoneczi, ale ſtupa ſam wot ſo na czoko; tak mjejachmy nedżelu popołdnju we 3 hodzinach 24° R. a ſamſny dżeń rano w 6 hacz 13° R. — So je tajka cżoplota mechżiwemu mjeſchczankej najwoſtudliſcha, ſu wjeſcze cżitarjo nowinow cżaſto widżeli. Tola też weſny lud je neſpokojny: cżopłota cżini, ſo ſadowe ſchtomy ſpjeſchnje pſchekżijeja a ſo pólne płody wjadnu a ſerſawja. Tola dżenſa dopołdnja je deſchcz ſemju trochu wothłódził. S zyła ſhonimy wo żitach ſpokojaze poweſcze, wokoło Prahi widżachmy 14. meje prjene kłóſti. Wokoło Melnika ſbudża wino dobre nadżije, ſadowe ſchtomy ſu renje we kżenju. Tola ſaſy błyſchimy ſtórżby na mejſke bruki, kotrez ſu ſo w tajkej mnohoſczi wumalike, ſo je ſpjeſchne ſaniczenje tajkich neproſchenych hoſczow treba. Teho dla nałożeja też pſche ne wſchelake ſrjedki. Najljepe je, bruki rano abo dopołdnja ſe ſchtomow ſtſchaſcz a do mjechow ſeſbjeracz; pſchetoż w tym cżaſu wiſaja tute ſwjerjatka ljenje na ſchtomach. Potom je njekotrſi ſpala, druſy dawaja je ſwinjom a perjowemu ſkotej ſa pizu, druſy cżinja kołomas ſ nich. Najljepje ſu tute bruki hako hnójniſchczo nałożene. Naſbjerane bruki polija ſo ſ kropom, ſ cżimż ſo też jich jejka ſanicza; potom ſikadu ſo na hromadu, poſypaja ſo 1½—2 palzow wyſoko ſ kalkom, na powjetrje pſchetkatym, a potryja ſo 2—5 palzow wyſoko ſe ſemju. Z Reichsſtadta piſaja, ſo tam hoſpodarjo ſa 1 Cent. brukow 20 ngl. płacza, a ſu tam hižom 60 centnarjow nahromadżili. Na tajki zentnar dże wokoło 50,000 brukow. Po wupytanjach maja 5—6 zent. cżerſtwych brukow ſ 1 centnarjom guana runu hnójnu móz a ſu tuńſche, dokelż tudy centnar guana 3½ tl. płaczi. Tak je tudy hnójny wużitk a ſchtomy wukhowaja ſo pſched ſahubenjom, woſebje hdyż kóżdy bur ſwoju winwatoſcz ſwjeru dopełni, a próża pſchi ſbjeranju je drje ſ wużitkom derja ſapłaczena. Pola naſ bychu ſo bruki hiſcheze ſ menſchej próżu ſaniczile, trebaja jeno wſchitke do wina poſłacz. Tola w Czechach budża bruki ſnaż też na druhe waſchnje ſkojene. Weczor pſched ſwjatym Janom bje ſebi cżrjoda njedoſtalenych gymnaſiaſtow a druheje bobrije do myſli wſaka, ſo dże weſny lud ſtaru pjeſeń „Hej Slovane" nawucżicz; cżehnchn teho dla tucži wucżeni hłupaczkojo po haſach ſ rutym ſpjewom a buchu teho dla njekotrſi ſadżeni. Jeli ſu ſebi pſchitomni burſzy pjekny naſpjew do pomjatka wſali, trebaja jeno tutu pjeſeń njekotry krócz na ſahrodach ſpjewacz a bruki nawuknu tutu pjeſeń wjeſcze tak ſpjeſchnje, kaž ſu ſwoje borcżenje wot luda nawuknyłe. — W Praſy je ſo ſchewz ſadułżył, dokelż bje nepſchekuſanu ſtórcżiczku pożrjek, w kotrejż palz dołhi drewjany ſchpak tczeſche a ſo do póżeradła ſaſchtapi. — Wóndanjo pſchiweſe ſo żona do Prahi, ſo by ſebi wóczko operirowacz dała, tola na puczu ſwrócži ſo wóz a wboha ſlama ſebi ruku.

(Mój dompucz ſe Sankt-Petersburga do Budyſchina.) W 13. cžißlje Serbſkich Nowinow bjech ja na to ſpomnił, ſo budże mój tehdomniſchi dopiß ſa Nowiny najſkere moje poßleue pißmo ſ Petersburga, dokelž chzych ßo po minenju rußowſkeje ſymy hnydom na dompucz podacz. Tehdy pak hiſchcze na ßanjach jjeſdżachu a puczje, po kotrychž budżich ja ßo domoj weſz mjek, bjechu tak hroſne, ſo mi kóżdy radżeſche, ſo bych hiſchcze khwilku ſ puczowanjom wotczakнył. Bes tym bje knes profeßor a akademik Ssresnewſki, mój dobry ſnaty a pſcheczel, kotryž chzyſche w mjeßazu junniju, hdżež na univerſicze ferije faſtupja, do ſapadneje (Weſt-) Europy ſapuczowacz, na tu myßliczku pſchiſchoł, ſo móhł wón ßwoju ßwójbu hnydom w meji ſo mnu ßobu poßłacz a potom ßam w junniju ſa nej pſchincz. Ja bjech ſ tym ſpokojom a my wobſankuchmy, ßo njehdże druhi tydżeń po ruſkich jutrach na pucz podacz a ja ßam wujjedżich do Móſkwy, ſo bych tam jutry ßwjecził. (Kak je ßo to ſtało, to chzu pſchichodnje wopißacz.) W Moſkwje bydlach najprjódzy w hoſzeńzu „hôtel Morel,“ hdżež bje tehdy runje ſnata a ßwojeje hroſnoſzje dla po wſchjem ßwjeczże wuwołana Julia Paſtrana wumrela a kotrejež cžjelo tam tehdy runje balſamirowachu. Jeje ſawoſtajeny muż bje to ßamo mennjzy moſkowſkemu muſeju ſa 1000 rublow pſchedał. Posdżiſcho bydlach ja pola knesa Beſßonowa, direktarja ſynodalneje knihicžiſchczerńnje, kotraż ßo w tym dżjeli mjeſta namaka, kotryž Kitaj Gorod (t. j. chineſiſke mjeſto) rjeka. W tutej cžiſchczerni trochich też jeneho Czechach ſ menom Jindřicha, kiž bjeſche tam ſa faktora. Wón bje ſ Prahi a tam derje ſnaty.

(Přichodnje dale.) Smoler.

Sudniske dopisy.

Saßudżeni buchu A. wot wokreßneho ßuda w Lubiju a., 8. meje wjetrnikarka Hana Khryſta ženena Rychtarka rodż. Izraelez ſ Kumwalda do 3 mjeßazow jaſtwa, dokelž bje, wot jeneho wjericzela na njekajki dółh wuſkorżena, krótko predy ßudniſteho wucżaſanja, kotreż jł, dokelž nepłaczeſche, hrożeſche, niz jeno wſchitke ßwoje domjaze effekty a hibite ſamożenje, ale też njekotre kruchi ſ wjetrnika, kotreż bje ſwutorhała a ſwotorhała a ſwubrała, ſo by tak ßwojeho ſtórżbnika a wjericzela wujebała, na ſtronu a precz ſwotnoßyła a pſchekhowała. Pſchi jeje ſjawnym wotßudżenju ßo wupokaja, ſo bje najeńk jejneho wjetrnika, Korla Bohuwjer Lieſka, jej niz jeno pſchi jeje ſpomnenym jebarſkim poczinanju pomozny, ale też poßrjednik jebarſkeje kupje był, pſches kotruż bje wjetrnik na Rychtarku pſcheſchoł. Lieſka, jako ßwjedk pſchi ßudżenju nad Rychtarku pſchitomny, bu teho dla na namet ſtatneho ryczníka hnydom ſajaty a je njetko ßam w pſchepytanju; L., 15. meje cželadny Ernſt Auguſt Altmann ſ Reichenawa dla kranenja, falſchowanja a dokelž bje błożanſkemu wajchtarej pſches hroženje wucżekнył, do 3 mjeßazow 4 nedżel jaſtwa; B., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje c., 21. meje Marja žen. Wagnarka ſ Porſchiž cžiſchczeho wobſchkodżenja dla do 1 ljeta 10 mjeßazow arbeitshauſa, a d., 18. meje dżjelacžer Handrij Rychtař w Plußnikezach dla kranenja dweju kuſkow drewa do 4 mjeßacžneho arbeitshauſa.

Za dom a hospodarſtwo.

Kak móżeſch butru cžerſtwu ſdżerżecz. W ljetnym abo cžopłym cžaßu ßo huſto ſtane, ſo butra hubeny ßłód doſtawa. Njet pak je wucżinena wjez, ſo je wſchitko hroſnje abo żadkawje ßłodżaze neſtrowe: po tajkim ma ßo wot butry też tajke ßłodżenje wotſtronicz. Kak może ßo to ſtacz, chzu ſ tutym roſeſtajecz. Rosmjeſchej jenoż nelubośnje ßłodżazu butru w mloku, ſ krumwy wudejenym; potom ſ cžiſtej ſymnej wodu, ſo by ßo mlóko wotſtroniło. Po tajkich kupelach je butra ſaßo runje tak dobra, kaž hdy predy. —

Kak mjaßo lóhko ſwariſch. Ssy mjaßo derje wumył, dha pſchiwoſmi na 3 punty mjaßa khoſcjowu łżicžku polnu palenza (— mjaßo potom ani próſchk ſa palenzom neßłodżi! —). Tak ßo mjaßo, też wot ſtareho ſkotu, lóhko ſwari. Njekotſi praja, ſo też ma kopſchiwa tule móz, ſchtož ßnadż móże wjerno byez (?). Spytajcze a dżjelcze waſche naſhonenja ßobu! —

Kak moch ſe ſchtomow najljepe wotſtroniſch. Wſmi nehaſcheny kalk, hlinu, wolazu krej a krumjazy nerjad (wot wſchitkeho jenak wele!), to ſmjeſchej ſ tak wele wodu, hacž wſchitko hromadże wonhlada kaž żidka muka (w krópje muka,) ſ tutym namaſaj móchojte ſchtomy we winowzu (oktobru)! W naljeczu wotpadne tale pomaſka ſe ſchtoma a poßleńſchi je cžiſty.

A. P—cj.

Přilopk.

* So kokula ßwoje ßamßne meno „kukuk“ woka, ſo ßwoje jejka jenotliwe do zuſych hnjeſdow ſneßy, ſo ßwojemu kedżbliwemu pſchipoßłucharej pſchiwoka, kekko ljet hiſchcze budże żiwy — to wſchitko ßu ſnate wjezy. Mene ſnate pak drje je, kajku ſaßłużbu je ßebi wo hudżbu ſaßłużiła. Wot neje je mennjzy cžłowek wuknył w moll hudżicz; pſchetoż druhi ſynk jeje wokanja klinczi ſtajnje wo malu terz hłubſcho.

* W Heidelbachu pola Saydy dyri 12. meje błyſk do Frohez khjeże a wotpali ju. Druhi błyſk dyri do Ulbrichtez khjeże tam a ſaraſy delkach wo jſtwje wobeju Gläſarez mandżelſkeju, kotrejž ſtej 3 dżjeczatka, najſtarſche 6 ljet, ſamoſtajikoj.

* W Ranje w Steiermarkſkej bjechu 8. meje rano 1nej a 7mich njekotre khjetre ſemjeſarženja.

* Sebaſtopol liczi njetko 10,000 wobydlerjow (do wójny 40,000), a mes nimi 8000 mužſkeho ſplaha. Rospadanki ßu ſ wetſcha hižom wotſtronene, a poczina ßo ſpjeſchnje twaricz; mjeſto dyrbi 45 drohow, 17 haßow a 12 torhoſchczow wopſchijecz.

* W tychle dnjach bu k. Joſef Miloßław Ludewit Hurban, evangeliſki farař w Hłubokej a Nitranſkeho ſeniorata konſenior (tež mnohim Sserbam jako horliwy Sslowjan-Sslowak derje ſnaty) wot theologiſkeje fakulty w Lipſku ſa doktora theologije pomenowany.

* W Zürichu je 18. meje ſtawiſnařſki profeſſor Dr. Hottinger, 77 ljet ſtary, wumrel.

* W Magdeburgu je kokoſch dwje jeji ſneßła, ſ kotrejuž jene dzeßacz a poł, a druhe dzeßacz lutow waži, bes tym ſo je hewak jejo najbóle tſi luty czežke. Hdyž ßo czežſche jejo wotewri, bjeſche bjelik a czornik w hewajſchim porjadku, ale w bjelku bje hiſchcze druhe jejo ſ mehkej ſchkorpinu hewak ſnateje wulkoſcze. Kokoſch bje pecza po tutej niz wſchjednej płódnoſczi ßłaba a khora.

* W Lyonsu je młoda, kraßna a bohata wudowiczka po wjeſtym wyſchku, kotraž je wuprajiła, ſo jenož temu ßo wuda, kiž ſmjeje telko khrobłoſcze, w dalokoſczi dwazeczi kroczel ßo poſtajicz ſe ſacznym czaßnikom w ruzy, ſo by do teho ßameho tſjelicz mohła. Se ßydom nawoženjow jenož jeniczki k temu experimentu ßo podwoli menujzy jedyn pſchekupſki. Kneni tſjeli — a to nimo; tón tydzeń je hižom po kwaßu.

* W poßlenim konſiſtoriu poſtaji bamuž jeneho móra (czornocha) ſa biſkopa, menujzy Dona Antona Zereſana na kupje St. Domingo.

* Pola Kojetina w Morawſkej je zyhleř žiwy, ſ menom Franz Nawratil, kotryž ßo w ljeczje 1757 narodzi a je po tajkim 103 ljeta ſtary. Hdyž bjeſche pjatnacze ljet, ßo hižom prjeni krócz woženi, bydleſche na wſchelakich mjeſtnach a hakle pſched ſchjeſczadwazeczi ljetami doczahny do Kojetina, a tu, runje 97 ljet ſtary, woženi ßo tſeczi krócz. S rjedka bjeſche khory, ſtajnje jemu ßłodzi, woßebje pak trubka. Hdyž bje 70 ljet ſtary, dyrbeſche bryle na pomoz bracz; njetko pak ſaßo bes nich derje widzi a modli ßo ſ knižkow. Tež ßłuch (ßłyſchenje) je hiſchcze dobry. Najradſcho ryczi wo honitwje a wo tſjelbje, a derje ßej pomjatkuje, kak wele ſajazow a druheho je hdy potſjelał. Jeho nan bje tež wyßołu ſtarobu daczakał; bjeſche 103 ljet, hdyž do wjecznoſcze picheſtupi. Marowske Now.

* Doktor Gräfe, ßławny barlinſki ljekař woczow, bu powołany do Nizzy k tam pſchebywazej ſwudowenej khježorzy Rußowſkeje, a doſta wyſche wułožkow na puczowanje hiſchcze 12,000 frankow ſa ßwoju ljekarſku pomoz.

Spěwy.

Pohlad do nalěća.

(Po němskim.)

Přez lěs ćmowy, ćěmny dźe
Ćiche, krasne mejske ranje;
Z njebja přez lěs přećehnje,
Lubosćiwe powjedanje.

Zbóžnje w ćichim šumjenju
Posłucha štom z hałožkami,
Nurja so we nalěću
Ze wšitkimi lisćičkami.

Jeli kwětka zakćěła,
Hdźež tam miły wětřičk leći,
Dha tam swětła kapčička
Rosy z njebjes do njej' ćeći.

Zradujo ta kwětčička,
Lubosćiwje wokřewjena,
W miłym khłódku třepota:
Wot njebja njej' zapomnjena.

W khłódknym lisću ptačatku
Wutroba so móenje hnuje,
A we zbóžnym wjeselu,
Jasne spěwy zanošuje.

Wšitke tajke wjesela
Njebjesa nam powjedaju
W času krasnoh' nalěća
Na polu, we lěsu, haju.

Tak po zymskim rudźenju
Hórkoh', bolosćiwoh' hnuća
Su do duše w nalěću
Zaćahnyłe zbóžne čuća. Jaurich.

Krajne žiwenje.

Wy w mjeſtach, chzecze radoſz?
O pſchińdźcze na kraj k nam!
Tu w polach, w honach kraßnoſz
Wſchje domy pyſchi nam.
Jow bohaczk neſatwari
Nam ßwjetło wot ßłónza,
A niczo woczku taji
Tu hwjeſdne nebeßa.

My widźimy, kak hnadnje
Bóh wſchitko žohnuje;
Kak ßłónczko, deſchczik kraßnje
Ljeß, hona tſchewuje.
Nam ſchtom a kwjetka kczjewa,
Sso žita zołmjuja,
A we wſchjech hajkach ſpjewa
Nam lóſchtna ptaczina.

Po ſpróznym dźjelje ßłodźi
Nam tež jjedź jednora,
Sso weßełoſz nam hodźi,
Kiž czaßy pſchikrótſja.
Haj chzecze widźicz radoſz
A weßłe žiwenje,
Je ſtwórba waſcha žadoſz:
Sso na kraj pſchiwedźcze. Pſchel. Wagner.

Hans Bepla a Mots Tunka.

H. D. To rjeka, pschi palenzu ßedžo žortowacz druhdy derje neczini.

M. T. Haj hdyž hkowa cžista neje, dha ßo husto dživne wjezy smotaju. Ale schtoha pak je bylo?

H. D. To wschak bje psched njeschto cžaßom jedyn bur pschi palenzu ßedžo jenemu ßwojich palenzowych towarschow ßwoje duby sa tak tuni penes pschedak, kaž je pschi strósbej hkowje nihdy na nihdy pschedak neby. A jako je kupz posozischo poczinasche puschczecz, dha jemu to burik kruczje sakasowasche.

M. T. Ale dasche ßebi to kupz lubicz?

H. D. Nje, wón jeho wobskorzicz dzjesche. Tola tamny tu wjez psched ßudom jako „cžekr," pschi palenzu sczineny, wudawasche.

M. T. Ale tajki cžekr jenoz penesy placzi.

H. D. Haj wonaj tez staj wjazy hóstow dacz mjezoj, hacz ßu zyke duby winojte byle.

M. T. Mój Hanßo, hdy bychmój wschje wrótnosczje, kotrez ßo jenoz sa ljeto pschi palenzu wobeńdu, widzicz móhlój, o to bychu satrasche hromady byle! —

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Jan Bohumjer Schneider, wulkosahrodnik w Howanjowje, s Hann Kozorez. — Pjetr Jeremias s Krakez s Madlenu Poldrakez s Nadžanez.

Podjanska cyrkej: Jan Korla Ducžman, muret a wobydler, s Hanu Bódlinkez s podhroda.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Marja Amalia, Jana Adolfa Hansera, khjeżerja a murerja na Židowi, dž. — Jan Ernst, Marje Madleny Petaschez s Libochowa nem. ß.

Podjanska cyrkej: Hana Selma, Korlje Wylema Jakuba, žiwnoszerja w Dalizach, dž. — Jan Ernst, Hańzje Dejkez w Bjelczezach nem. ß.

Zemrjetaj:

Dżeń 12. meje: Handrij Taczink s Porschiz, 70 l. (wumrje na Židowje.) — 15., Marja rodž. Lohsez, swudowena Rychtarjowa na Židowje, 65 l.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecžor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecžor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 16. meje. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažny cžerwjeny złoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winjte bankowki 75½.

Powitanske hrónčko

sławnemu serbskemu wótčincej

knjezej J. E. Smolerjej

při wróćenju do lubeje Łužicy, 19. meje 1860, poswjećene wot swěrneje serbskeje lubosće.

Što spěchuja k dwórnišću budyskemu
Tam horliwi Serbja tak z wjeselosću?
Što radostnosć kraluje we wutrobach,
Hdyž parnik so bližuje po zahonach?

Naš sławny, naš zasłužbny Smoleŕ tu je,
Wón wróći so z lubeje Rusowskeje,
Hdżeż słowjanska lubosć joh' zetkowaše
A jeho też do Serbow přewodżeše.

Što spěwa so wječorne zastaničko?
Što bydło so mile je wudebiło?
Što mandżelskej', dźěćatkow radostnosć kće
A křewjaca wutrobnosć zehrawuje?

So z droheho klina je słowjanskeho
Serb sławny zaś' wróćił do łužiskeho;
Wón statok bjez Serbami wuzwolił je,
Tu dale za Serbowstwo skutkować chce.

Će ze serbskej lubosću witujemy,
Kiž horliwy wubudźeŕ Serbowstwa sy;
Ći dżakomnosć słowjanskich wutrobow kće,
Haj sławu za sławu Ći zanošuje.

Ći zakćěwaj w Łužicy różowy čas,
Zo z radosću stadleško Serbow by pasł
A Serbstwo by krasnje so zeleniło,
Će wěki na wěki by žohnowało.

Njech Knjezowa miłosć Će wobkhłódkuje!
Měr, strowosć a radosć Će wokřewuje,
Wšo přětrate horjo njech na wěčne skhnje,
Njech zbožomnosć z tobu přez žiwjenje dże.

Haj, horco budź witany, přećelo naš,
Kiž słowjansku swěrnu Ty wutrobu maš;
Bóh domojwrót Twój dżens chcył požohnować
A zbožomny přichód Ći šćedriwje dać! —

Nowe rigaſke a pernawſke krónſke lane ſtomjo k wuſtywej

porucza w Budyſchinje

J. G. Richter
na mjaſtnym torhoſchczu.

Korczmarſka zivnoſz

ſ prawiſnu peczenja, ſ njehdze 20 akrami lezomnoſzjow a ſ dzielbu brunizy, k nim ſtluſchazeje, ſ 3 tol. renty, na zivej drózy lezaza je ſe ſwobodneje ruki na pſchedań.

Wſcho dalſche praji ertnje, kaz tez na portoſwobodne liſty **Jan Mörba** w Barczje.

W Barczje je jena khjeza ſe ſahrodu a ſ kruchom pola na pſchedań.

Wſcho blizſche pola **Jana Mörby** w Barczje.

Na puczu ſ Delneje Hórki do Krakez bu 12. meje radehaka namakana. Tón, komuz wona ſtluſcha, móze ju po ſaplaczenju nowinſkeho nawjeſchtka pola Gedana w Krakezach ſaſo doſtacz.

W Lemiſchowje pola Huczinu je khjeza Cat.-Nr. 13 ſ kruchom pola ſe ſwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho dalſche móze ſo pola knesa hoſzenzarja Schmieda tam naſhonicz. —

Woſſewenje.

Podpiſany budze wóſkowy hermank w Lipiczu ſtredu 6. junia dopołdnja w 10. hodzinach wotdzerzecz, a placi ſa punt zolteho wóſka 15 nſtl.; tez kupuja ſo wóſkowe bjeliſny. E. A. Marczink.

Zivnoſcz czo. 31/33 we Wujeſdzje pola Ketliz, ſe 7 akrami 7 prutami ſahrody, pola a luki, ſ domſkimi a hoſpodarſkimi twarenemi, bes renty a wumeńka, je pola podpiſaneho ſe ſwobodneje ruki na pſchedań.

W Wujeſdzje 20. meje 1860.

Handrij Petziſ.

Khjeznińka zivnoſz czo. 27 w Dobroſchezach pola Delneje Hórki ſ rjanej wulkej ſahrodu je ſe ſwobodneje ruki na pſchedań.

W Polpizy je kowarnja ſ 23 korzami lezomnoſzjow ſe ſwobodneje ruki na pſchedań. Tez móze ſo tam wſchón kowarſki grat ſobu kupicz. Wſcho dalſche je pola wobſedzerja tam ſhonicz.

W Drobach pola Minakala je ſahrodniſka zivnoſz czo. 3., bes renty, ſe ſwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho dalſche moze ſo pola wobſedzerja tam naſhonicz.

W Nachlowje pod Czornobohom je khjeza czo. 2 ſ lezomnoſzemi, 3½ korza wulkimi, ſe ſwobodneje ruki na pſchedań. 300 toler kupnych penes móza ſtejo woſtacz.

Snate a dla ſwojich balſamiſkich wutkow tak jara poczerſtwjaze, porenſchaze a pokraſnjaze **Gebrüder Leder**'cz **balſamiſke ſemſkoworechowe mydło** je à kruch ſ rospokaſanjom po 3 nſtl., 4 kruchi w jenym pakcze ſa 10 nſtl. — ſtajnje woprawdzite k doſtaczu nola **C. Peſcheckа** na bohatej haſy.

Dr. Whithowa wodziczka ſa woczi

wot **Dr. Ehrhardta** w **Altenfeldzi** w **Thüringſkej**, ſ wjazorymi privilegiami wyſokich werchow poczeſzena, wopokaſuje ſo be wſchitkimi dotalnymi woczi hojazymi ſrjedkami pſches ſwoje ſbozomne ſtutkowanje wſchjednje jako najlahodniſcha a najljepſcha wodziczka w tajkim naſtupanju, a móze ſo jako dopokaſany hojazy a poſylnjazy ſrjedk a jako **wjeſta pomoz ſa ludzi na woczomaj bjednych** kózdemu poruczecz. Wona hoji wjeſzje a ruczje a be wſchitkich ſchkodnych ſzjewkow, woſebje pſchi ſahrorenju, ſzerpnenju, ſuchoczi, ſylſowanju a bjezenju woczow, kaz tez pſchi ſlaboſzi po bjelmi a placi bleſchka ſ wukozowanjom jenoz 10 nſtl. a dzeka ju jenoz woprawdzitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldzi w Thüringſkej.

Skład ſa Budyſchin w hrodowſkej haptyzy.

Groſzowe

broſtkaramellje

najljepſchi ſrjedk k wotſtronenju kaſchela a k polozenju dychanja, kaz tez k ſwarnowanju pſche dybawoſcz pſchi ſaſymnenju w ſymnym czaſu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcz w hrodowſkej haptyzy knesa M. Jäßinga kózdy czaſ na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótſławju.

Wote mne dzielane

drazdzanſke beutuſchki pſche kurjaze woka poſkiczuja tak lohki, kaz wjeſzje pomhazy ſrjedk k wotſtronenju tuteje tak boloſneje czwiſle. W Drazdzanach pſchedawa je **jendzelſka haptyka**, w Budyſchini pak **hrodowſka haptyka**. H. Werner.

Khwalobnje ſnaty a pſches ſwoje hojaze ſtutkowanje dopokaſany **brúſtſyrup** je ſaſo k doſtaczu w **hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Woſjewenje.

Dzíwoczanſke ſerbſke ev.-luth. miſionſke towarſtwo ſinjeje jutſje ſa tydzeń — 3. junija — jako na ſwjedzeń Swjatoje Trojizy ſwoju ljetnu hlownu ſhromadzíſnu, na kotrymz budze wone ljetſa ſwój jjednaty ljetny dzeń ſwecziez. A dokelz dyrbi ſo w tej ſamej ſhromadzíſnje, kaz kózde ljeto, nowe wuſwolenje ſaſtojnſtwa ſtacz, dha ſo wſchitzy pſchecelja miſionſtwa, woſebje pak wſchitke ſobuſtawy towarſtwa lubje proſcha, ſo na pomenowanym dnju popołnju w tſjoch w dzíwoczanſkej ſchuli bohaczje nutſnamakacz a hnydom pſchi nutſſtupenju ſwoje wuſwolenſke liſzili wotedaez. Pjetr Mtonk, pißmawedzer.

NOWY MOEBLOWY MAGAZIN

wot **Schillinga & Hicki** k ſtotej łodźi w Łubiju
poruczą bohaty ſkład möhlow wſchitkich druźinow k dobroczźiwemu wobkedźbowanju.
W Łubiju, 14. haperleje 1860.

Schilling & Hicka, blidarſkaj miſchtraj.

Djeczelowa aukzia.

Wutoru 29. meje budźe ßo na ßwobodnym kublje Jeſchizach dźiel ljetuſcheho djeczeloweho wužitka na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Woſjewenje.

20 kop ſchpundowanſkich a tyſcherſkich deſkow budźe ßo 29. t. m. jako tſeczi djeń ßwjatkow popołnju w 3 hodź. w Delnim Hunowje na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Sauer.

Steierſke koſy w ljepſchich a ſchpatniſchich ſortach a we wulkim wuberku po najtuniſchich płaćiſnach poruczą k dobroczźiwemu wobkedźbowanju

Robert Jacob, gratowy kowar na ßerbſkich hrebjach ſ napſchecza mjeſchczańſkeje ſchulje.

Druhi djeń ßwjatkow **reje** a **kehelicźalenje** w Raſchowje, k czemuž pſcheproſchuje **Benada.**

Pczolarſke towarſtwo we delnym dóli Sprewje

ſmjeje ßwoju druhu ljetuſchu ſhromadźiznu
wutoru ßwjatkow 29. meje t. l. popołnju 2 hodź.
we Małym Welkowi.

Pſchedßydſtwo.

Zjawny dźak!

Wutrobny dźak praju wſitkim tym, kotříž su 6. t. m. wječor w Hórkach we wobydlenju mojeho njeboh' nana założeny woheń hašować pomhali a mordwe ćeło teho samehó wóhnjowym płomjenjam — z Božej pomocu — wutorhnyli. Runy dźak sobustawam „hórčanskeje“ gmejny, kotrež su při ćele teho njeboćičkeho wo dnjo abo w nocy přebywali, abo kiž su hewak přez radu a skutk pódla pomocni byli. Lubozny dźak też wosebje Michałej Liebši, rychtarjej w Hórkach, za njewustawacu prócu při wobstaranju a zarjadowanju wšeho potřěbneho. — Hnadny a miłosćiwy Bóh chcył Wam wšitkim za to swoje žohnowanje w prawje nadobnej a bohatej měrje sobudźělić a Was wšitkich přede wšém strachom a njezbožom hnadnje zakitać!

W Ralbicach, 13. meje 1860.

Mikławš Hicka, wučeŕ.

Wutrobny dźak.

Za lubosćiwe a přećelniwe powitanje při swojim domojwróćenju so najwutrobnišo podźakuje

W Budyšinje. J. E. Smoleŕ.

We **Wellerez** hniharni je k dóstaću:

Seiler. Krótke Khjerluſchje a Spjewanczka ſa ßerb. ſchulje. 8. br. 1842. 3 nßl.
— — Tydźenſka Nowina abo ßerbſke Poweſzje ſa hornych Luźiczanow. 4. 1842. 27 czißt. 5 nßl.
1847. 52 = 10 =
1849. 52 = 10 =
1850. czißt. 1—15. 2 =

W knihařni J. E. Smolerja w Budyšinje je dostaću:

Serbski słownik.

Pod sobuskutkowanjom
Handrija Seilerja, fararja we Łazu, a Michała Hórnika, vikara we Budyšinje,
spisany wot Dr. Pfula.
Zešiwk III.; listno 21—30. Płaćizna 20 nsl.
Zešiwk I. a II. też po 20 nsl.

Maćica Serbska.

Wot pónźdźele započnje so sobustawam M. S. rozesłać:
Serbski słownik wot Dr. Pfula, 3. zešiwk.
Ihwaladło — Podso.
Štóž jón w běhu štyri njedźelow njedostanje, zamołw so pola k. překupca Jakuba tudy, maćičneho knihiskładnika. Přichodne zešiwki budźeja spěšnišo za sobu wudawane.

W Budyšinje, 24. meje 1860.

M. Hórnik, sekretař M. S.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 19. meje 1860.

Dowoz: 1844 kórcow.	Płaćizna w přerězku														
	na wikach,									na bursy,					
	wyšša.			niža.			srjedźna			najwyšša			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	ns	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńca	6	15	—	5	15	—	6	5	—	6	15	—	6	—	—
Rožka	4	2	5	3	25	—	4	—	—	4	5	—	—	—	—
Jeczmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowš	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	20	—	2	15	—
Hróch	4	25	—	—	—	—	4	15	—	4	25	—	—	—	—
Woka	3	25	—	—	—	—	3	20	—	3	25	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	22	5	—	—	—
Kana butry	—	17	—	—	15	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Čišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smolerj.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 22. **2. junija.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyšchina. S Lubija. S Klukscha. — Dopisy. — Přilopk. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Ministerstwo je wschitkim ßudnistwam wosjewiło, so ßo žadyn jich sastojnik pschichodnje predy ženicz neßmje, hacz ma wjazy dyžli 225 toler ljetneje sdy. — Jeho majestosz kral Jan je wučerej Domanej w Seußlizach pschi składnosczi jeho emeritirowanja słotu, k sasłużbnemu rjadej ßkuschazu, medaillu a rektorej lipsczanskeje Domaschowcje schulje, dr. Stallbaumej ryčerski kschiž Albrechtoweho rjada spožčił.

Prußy. Dokelž je ruske knježerstwo hubene wobstejenja turkowskich kscheßzijanow k ryčam pschineßło a wo to proßyło, so bychu też druhe kscheßzijanske knježerstwa sa tej wjecu hladali, dha je pruske ministerstwo ßwojim konsulam w turkowskich krajach poručiło, ßo dla należnosczjow tamnischich kscheßzijanow ßwjeru wobhonecz a jemu potom wobschjernu powesz wo tym podacz. — Ruski wulkowerch Miklawsch je ßo s Barlina do Petersburga wróčił. — Jedyn list, kotryž bje prynzregent psched njekotrym čaßom k prynzej Albertej, mandželskemu jendželskeje kraloweje Viktorije, pißał a tam też na njekajke waschnje na franzowskeho khježora Napoleona III. spominał, je temu po jeho wopschijeczu njekał do ruki pschischoł. Wón je ßo teho dla pśches ßwojeho franzowskeho sapóßłanza w Barlinje pola pruskeho ministra ßwonkownych należnosczjow, knesa Schleinitza, dale napraschowacz dał, ale müniſter je jemu wotmolwił, so wón niczo wo tym wedžecz nemóže a też nochze, dokelž je tón list zwlje privatne pißmo prynzregenta był, a dokelž ßo minister sa tajkimi privatnymi pißmami praschecz nima. Na to je franzowski sapóßłanz wotmolwił, so chze pod tajkimi wobstejenemi franzowski khježor pschi składnosczi ßam s prynzregentom poryčecz a poweda ßo, so chzetaj ßo wobaj w jenym rheinskim mjesczje trochicz. Schto je pak w prynzregentowym liščje po prawym stało, to nikomu znate neje. — Ministerstwo chze te schtyri sakonje, kotrež ßu sapóßłanzy na poßlenim ßejmje saczißli, na bližschim ßejmje hnydom saßo přjódkpołožicz a sapóßłanzow hižom 15. novembra teho ljeta s nowa do Barlina powolacz. Tute schtyri sakonje ßu; 1) sakoń wo zivilnym mandželstwje, 2) wo nowym gruntskim dawku wot dotalnych dawkoßwobodnych ležownosczjow, 3) wo wojerskich należnosczjach a 4) wo lichomnstwje. — Pruski póßłanz na ruskim dworje, knes s Bismarck, je ßo do Petersburga na ßwoje mjesto podał.

Rakußy. We Winje bu 23. meje wopomnik arzywójwody Korlje na wulzy pyschne waschnje poßwečeny. — Rakuski póßłanz na ruskim dworje, hrabja Thun, je ßo saßo do Petersburga wróčił. — Rakuske wójsko, kotrež w Benezianskim steji, wopschija njehdže 100,000 muži a hewak je ßo woßebny menschi armeekorps w bliskosczi piemontesiskich a romagnolskich mesow postajił. (Tak menowane Romagna ßkuschesche harž dotal bamžej, je pak ßo w nowischim čaßu k Piemontej pschiczjeliła.) — S Bregenza pißaja, so je tamnische wójsko poručnosz dostało, ßo dale do pokonscheho Tyrola podacz. S zyła je rakuske wójsko njetko tak postajene, so móže najwetschi džjel teho ßameho hižom po njekotrych dnjach na italskej semi stejecz. Ale čeho dla je dha wone k temu tak pschihotowane? Najskere teho dla, dokelž rakuske knježerstwo myßli, so móhła revoluzia hnydom w jeho benezianskich krajach wudyricz, jeli ßo Garibaldijej s jeho sbjeżkaremi w Sizilii derje radzi. — Krajna rada bu 31. meje wotewrena.

Franzowska. Franzowske wójsko, kotrež hižom wele ljet w Romje steji, ßo na to hotowasche, so tuto mjesto wopuschczi a ßo do Franzowskeje domoj poda. W tutych dnjach je wono pak poručnosz dostało, so dyrbi hischcze dljehe w Romje wostacz. — Napoleon je njetko należnosczje turkowskich kscheßzijanow do rosmyßlenja a pschepytanja wsał a pecza namakał, so je turkowske knježstwo w Europje tak shnike a nekniczomne, so wjazy dalscheho wobstacza hódne neje. So wón tak myßli, je s teho widžecz, schtož je wóndanjo po jeho poručnosczi jeho póßłanz w Konstantinoplu naspomnił a w ßwojej ryči prajił, so drje je dotalne wobstejenje europiskeje Turkowskeje najdljehe trało a so maja ßo tamnischi wobydlerjo na wulke pschemjenenja pschihotowacz. Turkojo ßu teho dla we wulkim strachu a mjenja, so chze Napoleon sultanej

jeho móz w Europje wſaćz a kſcheſzijanam do ruki dać. — Dokelž neje mózno, wjeſte a wjerne powesćje ſe Sizilije doſtać, dha je tam miniſterſtwo dwje parokódži poßłało, kotrejž matej tam w bliſkoſći wokoło jjedžićz a potom powesćje do Franzowſkeje pſchinoſchowaćz.

Italſka. Kak ſ revoluzu na neapelſkej kupje Sizilii ſteji, to hiſchcze pſchezo newjemy; pſchetož powesćje ſe ſtrony kralowſkeho wójſka powedaja, ſo wojazy ſtajnje ßbjeżkarjow bija, a po powesćach ſe ſtrony ſbjeżkarjow ſda pak ßo, ſo tam ſbjeżkarjo dobywaja. Tak wele je jenož wjeſte, ſo tam Garibaldi hiſchcze je a ſo je ßo tam ſa ſizilſkeho diktatora poſtajił.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Saudženy pjatk wopyta tudomne gymnaſium, kaž tež katholſki a evangelſki ſeminar knes Chybiorz, Polak ſ wokolnoſcze Czeſchina (Teſchen w Schleſynſkej), kotryž je ßwojeho dobreho pomjatka dla wuwołany. Wón je njekotre ljeta ßem we wſchelakich rumlich mjeſtach pruhu wo tym wotpołożował a bjeſche njetko na dompuczu. Hiſchcze niz ljeto ſtary je zyle wuſßlepił, dokelž bjeſchtaj ſtarſchej jeho na polu ßłónczkej jara wuſtajikoj. We wuſtawje ſa ßlepych we Brümnje je potrebne roswuczenje doſtał a potom ſ hudžbu (muſiku) ßo žiwił; hakle poſdžiſcho je pytnył, ſo ßebi wſcho, woßebje pak liczby (Zahlen), derje w pomjatku ſakhowa. Pilnoſći, kiž je k talentej ßo pſchiwdała, je ſpodžiwanja hódna. Tak mózeſche wón 24 liczbnikow (quadrilliony) k druhim 24 liczbnikam (jedyn krócz wuprajenym) pſchibraćz a wotebraćz; wedžiſche k temu, na kotrym mjeſcžje žana liczba wot prawizy abo ljewizy ſteji, kak huſto pſchikhadža atd. Jara wuſtojny bjeſche wón tež w cžehnenju korenjow tſcžeho grada, we wobliczenju runizow (Gleichung) ſ dwjemaj neſnatymaj atd. K temu wſchemu dyrbju pſchiſpomnicž, ſo wón nebje žane woßebite roswuczenje wo mathematizy a druhich wjedomnoſcžach doſtał. Wobžaruju jeno, ſo ßo w naſchim mjeſcze powesćz wo wbohim k. Chybiorzu nebje bóle rosneßka a ſo wón neje wjazy poßłucharjow pſchi ßwojich jara ſajimawych pomjatkowych pruhach mjeł. M. H.

S Budyſchina. Zyły ßwjatkowny tydžeń ßmy tajke hroſne, ſymne wedro mjeli, ſo je ßo mnohim ludžom puczowanſka radoſz ſkaſyła a ſo je ßo njekotryžkuliž ſaſymnył a khory domoj pſchiſchoł. Tež Mots Tunka a Hanß Depla, kotrajž bjeſchtaj druhi džeń na horu Czornobóh wuſchkoj, ſtaj ßo tajkaj khripawaj wróczilaj, ſo ßo tón tydžeń tež ani w Sserbſkich Nowinach pokaſacž nemóžetaj. Sa tydžeń budžetaj drje ſaßo ſtrowaj, ſo budžetaj ſ nowa ßwoje ßkowczko prajicž móz.

S Lubija, 29. meje. Hacž runje bje zyłe ßwjatki deſchczikojte wedro, dha mjejachmy w naſchim mjeſcžje a na naſchej „horje“ wele zuſnych wopytowarjow, kotſiž bjechu ſ džela ſ daloka ßem pſchiſchli. K tym poßlenim ßłuſcheſche woßebje tež czeſzeny Sskowjan Theodor Nikolajewicž Minkow ſ Ruſchczuka we Bokharſkej, kotryž w tu khwilu w Barlinje ſtuduje. Won bje renje roſcženy młodženz a je, ljedom 17½ ljeta ſtary, pola Donawy 1853 a 1854 ſ Rußami pſchecžiwo Turkam wojował, we kotrejž wojnje je wón ßwojeho konja a ßameho ßo ßam ſdžerżał. Po wuprajenej amneſtii je do Barlina ſchoł, hdžež njetko hižom 4 ljeta ſtuduje. Wón je horliwy Sskowjan a chżyſche Sserbow, ßerbſku literaturu a Sserbow wucženſtwo, kaž tež re ßrjedki, kak ßu Sserbſo tak daloko pſchiſchli, derje ſeſnacž, ſo by ßo to tež pola jeho ßłowjanſkeho luda nałożiło, kiž je hiſchcze pſches turkowſke knežerſtwo a podkoczenje jara do ſady dżerżany a k kotremuž ßo wón bórſy wróczi.

Knes Minkow pſchijjedże jow do ßwjatoczniczki wecžor, wopyta rano ßerbſku Bożu ßłużbu, hdžež bje prjedowanje derje roſymił. Pſchipołnju trechi wón we ßwojim hoſcženzu wucženeho Sserba, ſ kotrymž ßo zyłe dołhe popołnje a wecžor rosmołweſche a kiž jemu na jeho praſchenja dla Sserbowſtwa derje wotmołwicž wedžiſche. Wón wopyta „horu“ a Heinrichez reſtauraziu, kotrejež wobßedžerka, kneni Heinrichowa, rodžena Pfuliz, je tež Sserbowka, a potom trechi wón k. diak. Lahodu a k. ßudniſkeho radiczela Kowarka a we rosmołwenju ſ tymaj kneſomaj ßo jako jara wucženy a lubosny młody knes a Sskowjan wopokaſa. Wón ryczi ſchjeſcž ryczi: turkowſku, grichiſku, bółharſku, ruſßowſku, njemſku a južnoßerbſku. Dženßa ßo wón ſ tym wuſnaczom ſaßo do Barlina wróczi, ſo ßu ßo jemu Sserbjo dere ſpodobali. —

Kaž ßmy w poßlenim cžißlje Nowinow ſ weßeloſczu cžitali, je naſch luby Ssmoleŕ ßo ſaßo wot ßwojeho dołheho puczowanja do naſchich lubych Łużiz domoj wrócził. Tež my jeho we duchu lubosnje witamy a jemu móznu ßławu wuneßemy. J. M.

S Klukſcha. Kaž ſ wjeſtoſzju ßłyſchimy, dha budże jutſje knes kandidat Mrós ſa diakona pola naß ſapokaſany.

Dopisy.

(Moj dompucz ſe Sankt-Petersburgu do Budyſchina. Pokračowanje.) W Moſkwje bje jutry hiſchcze wele ßnjeha, hacž runje wón ſe ßłónczkom ßylnje tajeſche. Ja dach ßo tam jutrowniczku na ßankach na tak menowane „djewicže polo“ k kneſej Pogodinu weſz, ſo bych jeho wopytał, ale nedaloko jeho wobydlenja woſtachu ßanje a kóń tzjaze, dokelž do ſmehżeneho ßnjeha ſawjaſychu a ja dyrbjach pjeſchi dale ljeſcž. — Sſo ſ Móſkwy do Petersburga wróczíwſchi podach ßo bórſy

na póſt, ſo bych ßo tam ſ tymi, kotſiž chzychu ſo mnu puczowacz, k wotjjeſdej po kraju pſches Pſkow, Oſtrow, Dünaburg, Kowno, Kralowz (Königsberg) a t. d. ſapißarz dak. Na poſczje ſhonich pak, ſo ßu wſchje mjeſta hižom hacz do mjeßaza junija wobßadzene, tak ſo bych ja tak dołho czakacz dyrbjak, hdy bych ja ſ póſtom jjecz chzyk. W Rußowſkej je menujzy to dziwne waſchnje, ſo ßo na poſczje żadyn pódlanſki wós (Beiwagen) nepſchiwdawa, nech by też Bóh wje kak wele puczowarjow pſchiſchło, ale póſt jjeſdži jenoż ſ jenej jeniczkej karetu po ßwojej poſtajenej dróſy, a ſchtóž chze ßo ſ nim weſz, tón dyrbi czakacz, hacz rjad na ncho pſchiidże. Hacz do junija ja pak czakacz nochzych a duż ßo ja ſapißacz nedach, ale wróczich ßo khjetſje k kneſej Sresnewſkemu, ſo by ſ nim radu ſkładował. Wón rekny mi, ſo je mózno też na druhe waſchnje puczowacz, menujzy tak, ſo ßebi jedyn ßam wós wobſtara a konje potom jako ſa extrapoſt najima. Duż chzychmoj najprjódzy potrebny wós kupicz, ale dokelż dyrbeſche tutón 700 tol. płaczicz, dha bjeſche namaj tola penes ſchkoda a mój wobſanknychmoj, ſo po morju pojjedzemy, tak bórſy hacz łód wotcüdże.

Dny ßu w ſapoczatku meje, każ też hižom predy, w Petersburgu najbóle jaßne a teho dla ßnjeh a łód ſkoro jenoż wot ßkónczka tajetej a dokelż tam deſchczje nimalje zylje pobrachuja, dha też łód na rjezy Newje ſ wulkej wodu newotcüdże, ale ßkónczne pruhi jón tak ſmecheza a wobliſaja, ſo wón na poßledku zylje czíſchje a ſmjernje do morja wuplówa. Ljetßa je wón jara ſahe wuſchoł, menujzy 17. haperleje, ale łódzje tehdy hiſchcze ſ morja do Petersburga jjeſdzicz nemózachu, dokelż dyrbi ßo kózde ljeto predy hiſchcze łód ſ ładożſkeho jjeſora wotczakacz. Tutón pocza njehdże 4. meje hicz a ſ tym pſchineße wón nadžiju, ſo njehdże w ſcheſzich dnjach (pſchetoż tak dołho jeho hiczje traje) naljeczo wo prawdzje ſaſtupi; też woſjewjachu te towarſtwa, kiž ſe ßwojimi łódzemi ludži ſ Petersburga pſches naranſche morjo do Njemzow woża, ſo chzedża prjene łódzje 12. meje ſ Petersburga wotpoßłacz. Tajke łódzje ſ Petersburga pak do Schczeczina (Stettin) w pruſkej Pomorſkej, pak do Lübecka khodża. Prjeńſche bjechu ſa prjeni ras hižom wobßadzene a teho dla wobſanknychmy, ſo ſ rjanej wulkej lübekſkej parołódzu, Orion pomenowanej, pojjedzemy. Mi bje to też lubſcho, hacz hdy bychmy pſches Schczeczin jjeli, pſchetoż tuto mjeſto bjech ja hižom widżał, Lübek pak hiſchcze niz.

Predy hacz njechtón ſ Rußowſkeje dże, dha ma njekotre polizajſke pſchißłuſchnoſzje dopelnicz, menujzy wón dyrbi ßo tſi dny ſa ßobu jako „do wukraja wupuczowazeho“ w nowinach woſjewicz dacz, na czoż wón wopißmo doſtane. S tutym wopißmom, każ też ſ woptßmom polizajſkeho ſaſtojnſtwa poda ßo jedyn potom k gubernatorej a proßy wo wukrajny paß, kotryž jedyn też njehdże ſa tſi dny doſtane. To khoſchtuje wſcho w hromadzje njehdże 4 tolerje a ſchto jedyn pódla penes pſchejjeſdži a czaßa pſcheczini, to je hiſcheze wyſche. S zyła je ta wjez ſ puczowanſkimi paßami w Rußowſkej jara droha a hiſcheze bóle wobczeżna; pſchetoż peneſy by jedyn ſkónczńje hiſchcze dak, hdy by jedyn jenoż wſcho bórſy doſtał a wele ras wo to jjeſdżicz a khodżicz netrebak. Hdyż do Rußowſkeje pſchijjedżeſch, dha dyrbiſch ßo w tym mjeſzi, hdżeż najpredy pſchebywaſch, na polizii prjódkſtajicz, hdżeż czi praja, ſo tam twój ßobu pſchineßeny paß niczo wjazy nepłaczi a czi tam tak menowanu „contramarku“ na 2 nedżeli dadża, kotruż mózeſch ßebi potom hiſchcze na 2 nedżeli podljeſchicz dacz. Hdyż pak je ßo tutón czaß minył a ty hiſcheze dljehe w Rußowſkej woſtaneſch, dha dyrbiſch ßebi rußowſki tukrajny (inländiſche) paß wſacz, ſa kotryž ßo po twojim powołanju wjazy abo mene płaczi. Hdyż ßy kupz, dha cze tajki paß njehdże 10 tl. khoſchtuje.

Hdyż ſ Rußowſkeje dżeſch, dha neßmjeſch żanych ruſkich ßljebornych abo paperjanych penes ßobu bracz; jenoż ſłoto je do wukraja dowolene. A ſo by ßo nichtón na to powołacz nemohł, ſo żaneho ſłota neje doſtacz móhł, dha da ßo w khjeżorſkim banku kózdemu człowekej, kiž chze do wukraja ſapuczowacz, 60 ſłotych polimperialow (à 5 tl. 4 nßl. 5 np.), ſa kotreż wón 309 paperjannych rublow da. Polimperial pak, kotryž ßo wot banka ſa 5 tl. 4 nßl. 5 np. wudawa, płaczi we wſchjednym żiwenju njetko najbóle 5 tl. 15 nßl. haj też 5 tl. 20 nßl., tak ſo ma jedyn na 309 rublach, w banku na ſłoto pſchemjenenych, njehdże 21 — 25 toler cziſteho dobytka. Tajki dobytk, na łóhke waſchnje ſczineny, bje ßo njekotremużkuliž jara lubił a duż bjechu ludżjo, kotſiž njekotre raſy ſa ßobu na bauk dżjechu, a ßebi tam ßwoju puczowanſku ſummu woſpet a ſaßo woſpet ſ paperjanymi peneſami ſamjenjachu. Jako na banku ſa tajkim ſłym wużiwanju pſchiidżechu, bu poſtajene, ſo nichtón tajke ſłoto nedoſtane, kiž ßwój puczowanſki paß ßobu nepſchineße. Ale ſ tym też jebanja kónz nebje. Menujzy dokelż dyrbi kózda parſchona, każ ßym ja horka prajił, 60 polimperialow doſtacz, dha namałachu ßo ludżjo, kotſiž ßebi pola gubernatora 5—6 dżjeczi pſchiłżachu a do paßu ſtajicz dachu a potom ſa ne ſłoto berechu abo kotſiž potom, hdyż bjechu ſłoto doſtali, ſ zyła nepuczowachu, ale w dobrym mjerje doma woſtachu a ßebi dobytk, kotryž bjechu na ſłoczje ſczinili, derje tyež dachu. Teho dla dyrbi jedyn njetko ſ paßom też hiſchcze póſtſki abo łódżny, hacz do wukraja doßahazy, billet pſchineſz, predy hacz jedyn ſłoto na banku doſtane.

(Přichodnje dale.)

Přiłopk.

* Pschi newedrje, kotrež 21. meje pśches Adorfśku wokolnosć cźehnesche, bje tajki śliwk, so bu wot wulkich wodow wele polow a łukow jara wobschkodźenych.

* W Lipsku bu 12. meje zusemu pschekupcej, tam pschebywazemu, 1300 tol. paperjannych a słotych penes ſ listownju ſ dybsaka kranenych. Teho runja je jedyn pschekupc, kiž bje do Lipska na maßu pschischoł, teho ßamßneho mjeßaza ßwoju listownju, w kotreiž mjejesche njehdże 2750 toleŕ wschelakich paperjannych penes, tam ſhubił. Sa teho, kiž by te penesy saßo pschineßł, je wón 100 toleŕ myta wustajił.

* S Draždżan pißaja, so je pschi newedrje, kotrež 22. meje pśches tamne strone cźehnesche, błysk do domskich hewerja Klügela w Kleinmaundorfje dyrił a tam jeho 11ljetnu dźowku lohko wobschkodźił, kaž tež wschelake wośoby (parschony) pohłuschił. Jene dźeczaze poßleschko ßo sapali, bu pak hnydom haschene. Nimalje w tym ßamym cźaßu praßny newedro do wuhloweje kólnje Augustußowych podkopkow w Deubenje a rosrasy tam njekotre dźelby, tež dyri błysk do wuhnja nowonatwareneho schachta w Döhlenje, rosrasy jemu hrjadu a pohłuschi steigera. Pschi tym ßamym newedri je błysk do jeneho schachtu pola Gittersee, do wischnjoweje hory pola Döhlena, na jenej łuzy pola Deubena a hischcze na wschelakich druhich mjestnach bił, ale woßebneje schkody nihdże naczinił neje.

† S Eibenstocka pißaja, so je ßo tam 19. meje žałoßny neskutk stał. Tamnischi zlonski aktuar Wolkamer, kotryž bjesche psched njekotrymi ljetami ßudniski aktuar w Budyschinje, wróćił ßo na spomnenym dnju ſ expedizije domoj a duzy sastupi wón k jenej ßwójbje, hdźež bje jeho macz na wopytanju. Wón dźjesche na to ſ nej do ßwojeho wobydlenja a bórsy potom wußłyschachu ßußodźjo wreßnenja tśjelby. Jako tam spjeschnje pschibjeżachu, namakachu maczer a ßyna w krwi leżo. Tón nesbożomny ßyn, hewak jara cźesćjomny cźłowek, bjesche do ßwojeje maczerje tśjelik a ju hischcze khjetro wobschkodźił, ßameho ßebe pak ßmertnje ranił. Pschischedschi ßwjedzy wuhladachu k ßwojemu wulkemu postróżenju, kak ßo tón ßyn hischcze se ßwojeje krwje sebra, so by ßwoju macz hischcze jedyn ras wokoschił, so pak wón wjaz mozy k temu nemjejesche, ale mózesche jenoż te ßłowa schepnyć: „Maczje, wodaj mi!“ na cźoż jeho tuta ſ tymi ßłowami wobja: „Haj, mój luby ßyno, ja cźi wschitko wodawam.“ Po njekotrych minutach ßyn duch spuschcźi, sawoſtajena macz pak najskere hischcze pschi żiwenje wostanc. — Wina tajkeho neskutka je peeza ta była, so je spomneny Volkamer ßebi do khowy stajił, so ßo nebudże wjazy se ßwojej maczerju seźiwicź móz a so budże najlsepe, hdyž wobaj hromadźje tutón ßwjet wopuschcźitaj.

* Na pohrebnischczu w Lindenje blisko Hannovera dyri 20. meje błysk do żelesneho kschiża, kotryž na jenym rowje stejesche, rosbi jón a rosry semju tak, so bje cźjelo ſ roskamaneho kaschcza widźecź.

* W Niederau-wje je ßo 21. meje 5 burskich żiwnosćjow wotpaliło.

W Penigu dźjesche 24. meje njeschto schulerskich dźjeći se ßwojimi wucźeremi do Kallenbergoweje menażerije, ßo tam runje namakazeje, so bychu ßebi tam wschelake dźiwe swjerjata wobhladale. Pschi tym pschindże jena 13ljetna holza kljetzy lawa tak blisko, so tutón se ßwojej pasoru pśches dźjeru na dnje kljetki tej holzy sa włoßy hrabny a jej tute a kruch kożje ſ khowy wutorhny. Ranenje bje tak straschne, so je ta holza 25. meje wumrela.

* W Sakskouskej khodźische na kónzu sandżeneho ljeta do 19 nedźelskich schulow 2282 schulerjow.

* Popołdnju 21. meje wumetowachu tśjo bratśja ſ Kallenberga, 21, 18 a 11 ljet stari, na polu kóżje, jako newedro do nich dyri a jich zylje pohłuschi. Jenoż po wołanju ßrjeneho, kiž bje bórsy saßo k ßebi pschischoł, pschibjeżachu ludźjo k pomozy a doneßechu jich domoj, jako bje ßo drasta młodßeho bratra, wot błyska sapalena, predy sahaßyła.

* We Wulkim Hajnje bu jedyn dźjekaczer 6 wóhnjow dła, kotrež je założił, sajaty. Wón je hižom k nim stejał.

* Pschi newedrje, kotrež 12. meje bjesche, je błysk na cźelazej horje blisko Walowow do 13 schtomow dyrił.

* Newedra, kotrež nedźelu 20. meje w Thüringſkej a w tamnej bliskoszi bjechu, ßu w dolinje rjeki Werry a woßebje pola Witzenhausena wulku schkodu naczinike. Njehdże 10 ludźi, kotśiž domoj jjedźichu, buchu wot newedra doscźehneni a jich wós bu wot wody powaleny, tak so ßo njekotsi tepichu. Khjeźje buchu podemljte a ßu pschi hromadußypnenju teho a tamneho ßwojich wobydlerjow sarasyke; drusy buchu wot teho śliwka pschi kupanju pschesłapneni a njekotsi tych ßamych ßu w żołmach kónz wsacz dyrbeli. — S Gothy pißaja: My mjejachmy tudy 20. meje tajke newedro, kaž to żadyn cźłowek nepomni. Wone ßo w pjatej hodźinje popołnju sapocza a pschiberasche ſ kóždej hodźinu, tak so hakle po jjednaczich, to je po 7hodźinstim nemdrenju sasta. Pokdra hodźiny ßo krupy dźjechu a bje žałoßny śliwk. Schtomy a pola ßu wot krupow sapuscźene a wokna a latarnje na haßach rosbite. Błysk bjesche njekotre rasy a w jenej bliskej wßy ßo pschi wschjem wulkim deschczu kneži dwór wot błyska wotpali. W bliskoscźi tak menowaneho kameńtneho młyna bje woda tak pschibyła, kaž ßo to wot ljeta 1824 stako nebje. Jedyn pohoncź ßo tam satepi, teho runja tež konje a druhi skót. Wulke sahrodnistwo wjesteho Bürknera je tak

skażene a tak s nerjadom pschikryte, so jenoż tsjechi s błóta won hladaja. Telegrafiski bureau je zylje roszyhnowany, dokelż błyski po telegrafiskich grotach bes pschestacza do neho jjesdżachu. Wschje telegrafiske apparaty, wokna a wscha domjaze nadoba bu wot nich na kuski rosbita. — S Treffurta nedaloko Erfurta pišaja: „Nedżelu 20. meje bje tudy każ tež daloko do Heßenskeje schtyrihodżinske newedro, kotrež je newuprajnu schkodu naczinilo. Wulke sahony polow su wot dżiwich wodow zylje skażene a wschje sahrody budża sa ljetusche ljeto be wscheho wužitka. We Wannfriedu buchu khjeżje spowolane, we wschelakich wßach cżeka wot torhazeje wody s jich rowow wutorhane a po polach rosneßene. We Witzenhausenu buchu landrath, aktuar a postmeister s 20 dżełaczeremi, kiż bjechu na jedyn wós wuczekli, do hłubokeje wody torhneni a dyrbjachu wschitzy hubeny kónz wsacż. Postmeistra a 12 dżełaczerjow su posdżischo namakali a pohrebali, cżeła wschjech druhich nejsu pak hischcze nihdże naschli. To newedro hawtowasche tak straschnje, so ßo sdasche, każ by ßo kónz świeta pschibliżował.

* W Hartau-wje pola Biskopiz je ßo 25. meje popołdnju khjeża, J. G. Teichej ßłuschaza wotpaliła. Woßomljetna Amalia Reschkez, kotraż w Teichez domje jene małe dżeczo pjestonesche, je ßo wusnała, so je w kólni woheń sadżełała, so by tam sa to dżeczo sopu pschihrjeła a so su ßo pisches to potom dómske sapaliłe.

* W Eibenstocku bu 20. meje aktuar Volkamer, kotryż bje ßebe ßameho skónzował, pohrebany. Jeho macż, kotruż bje wón tež ßobu skónzowacż chzył a ju teho dla njekotre rasy do ruki kloł a potom hischcze do ramenja tsjelik, je saßo na puczu wotkhorenja.

* W Liebenau-wje pola Kamenza wudyri w nozy 26. meje woheń, kotryż je domske, rjesak, młyn, hródż a brózeń J. G. Rebischa po wetschim dżelje sapuścził.

* Kanzillist Lehmann w Drezdżanach, kotryż bje świojim peczom dżeczom s jjedom sawdał, bu 15. meje świojeho nesfutka dla k śmerczi saßudżeny.

* Jene franzowske nowiny pišaja: My śmy sizilskich naležnosżjow dla 172 telegrafiskich depeschow dostali a sapkaczili, wot tych bjechu 134 luta kża, 14 bjechu po pokojzy wjerne, 10 mjejachu jenoż fornjatko wjernosczje we ßebi, 8 sdadża ßo wjerne byczż a jenoż 6 su ßo wo prawdżje jako wjerne wopokasałe.

* Parołódż, kotraż 26. meje do franzowskeho pschistawa Marseillje pschijjedże, je wele peneżnych cżwizow ßobu pschiwesła; 133 tych ßamych ßłuschachu banquierej Rothschildej s Neapla, kiż je se świojimi penesami wot tam do Franzowskeje pschijjeł. Wetschi dżel neapelskich peneżnikow a pschekupzow je świoje penesy do wukraja pósłał. (To stawa ßo wscho teho dla, dokelż tehdy, hdyż revoluzia w Sizilii pschemóż dobudże, najskere też w Neapelu sbjeżk wudyri.)

* Ssobotu do świjatkow stejesche świrowe newedro wysche wßy Lausy pola Draždżan. Prjeni błysk dyri do tórma, rosrasy najtolsche hrady, sjjedże nutska po tórmje delje, wobschkodzi cżaßnik, pschedyri welb, na kotrymż tórm wotpoczuje, slecza do snutskomneje zyrkwje, wobschkodzi nowe byrglje, rosbi drewo pschi prjenej a poßlenej żónskej ławzy, rosrasy wókno knežeje zyrkwineje stwiczki a wobtorha tam tapety, s cżimż ßo skónczuje spokoji. Druhi błysk sapali jenu brózen we Weixdorfje, kotraż ßo też zyła spali.

* Garibaldi je proklamaziu wudał, hdżež wosjewja, so je wón w menje piemontskeho krala Viktora Emanuela diktaturu nad kupu Sizilu na ßo wsał. Tuta proklamazia je wot predawscheho wuherskeho offizjera, Schczijepana Türra, podpišana, kiż ßo generaladjutant w sizilskim narodnym wójsku menuje. (Psches to, so kraj njekomu diktaturu nad ßobu poswoli, dawa wón pókuu móż we wojerstich a zivilnych naležnosżjach do jeho ruki.)

* Se Stuttgarta we Würtembergskej pišaja, so su wuhlady na dobre winowe a ßadowe żnje jara dobre, ale w fabrikach a w pschekupstwje je khjetro cżicho, dokelż ludżjo mjerej tak prawje newjerja, hacż runje ßo njetko sda, każ by w njemskich stronach tola mjer wostacż dyrbjał.

* Ssredżny dżel mjesta Londona rjeka City a psches tutu City jjedże abo dże wschjednje njehdże 700,000 ludżi, hdyż kóżdeho cżłoweka kóżdy ras woßebje liczisch, hdyż wón tón ßamy dżeń tam a saßo dże abo jjedże.

* Turkowski general Omer-pascha, kotryż bje hižom khwilu wot wschitkich świojich saštojnstwow wotßadżeny, je saßo k hnadżje horjewsaty a su jemu poruczili, so by do Konstantinopla pschischoł a tam radu dawał, kak bychu turkowskich kscheścżijanow s leszju abo s pschemozu hischcze bóle poniżicż móhli, dokelż ßo tucżi nochzedża dale wot Turkow krjudowacż dacż.

* Sakski minister Behr je ßo saßo wot świojeho inspizirowanskeho puczowanja do Draždżan wrócził.

* Blisko Draždżan bu w tutych dnjach rjane stwelzo namakane, kotrež bjesche poltseeza kohczow dołhe a mjejesche rjany wulki kłósk na zebi.

* Hacż runje bjesche wedro świjatki jara hubene, dha bjechu Draždżany tola świjatocżniczku wot zasnikow pschepelnene, kotsiż chzychu sakku Schwajzarsku wopytacż, dokelż zebi kóżdy myßlesche, so budże wedro świadż nasajtra ljepsche. Ale druhi dżeń bje też hubenje, tak so njekotryżkuliż, kotryż bjesche dale chzył, w Draždżanach ßedżo wosta a hrosne wedro wele puczowarjow pschihna, tak so bjechu wschje theatry, hosżeńzy a koreżmy tak napelnene, so husto mjesta pobrachowasche.

* Wczera pschijjedże nowy kommandant leibinfanteriebataillona, baron Falkenstein, do Budyschina a sastupi na prjódkpišane waschnje do świojeho noweho saštojnstwa.

* Weimarske paperjane penesy wot 4. februara 1848 płacza jenož hischcze hacž do 31. meje 1861.

* S Lipska pißaja, so je tam ßwjatoczniczku w dzeßatej hodzinje khwilu ßnjeh schoł.

* S Kriebsteina (w Sakskej) wosjewjuja, so ßu tam 24. meje krupy mjeli, kotrež ßu tam, kaž tež w Höfchenu, Ehrenbergu, Schönbergu ꝛc. žito a rapß jara wobschkodziłe. Do Schönbergskeje korczmy błysk dyri, ale woheń bu hnydom hascheny.

* W Draždzanach bu 19. meje kofrynoscheŕ Koch na sakskoczjeskim dwórnischczu wot dweju wosow, bes kotrejuž bje njekak pschischoł, tak stłoczeny, so na mjesczje morwy ležo wosta.

* Dreždzanska „ptacza łuka" smjeje ßo ljetßa wot 29. julija hacž 5. augusta.

* S pschiczinenjom jendzelskeho wumjołskeho towarstwa pschihotuje ßo na l. 1862 pschemyßłowna wustawa tak woßobna, kajkaž hischcze była neje. Pscheproschenja posczelu ßo po zyłym ßwjeczje.

* Kmótsja s jeneje wßy blisko Osnabrücka bjechu ßo po kschczenizy tak wopili, so na dompuczu małeho mótka shubichu. Duž jeho potom pytachu a tež namakachu, ale morweho, pschetož wosowe koleßo bje psches neho schło.

Spěwy.

Dzjescza wjeczorna modlitwa.

Sprózny ßym, duž k mjerej du,
Swojej wóczzy saúdzelu.
Wótze, twoja wschudzomnoscz
Spožcz mi czichu mjerniwoscz.

Ssym dzenß czinik neprawje,
Kneže, wodaj ßmilniwje.
Twoja hnada, Khrysta krej
Schkodu wotwobroczitej.

Wschitkich lubych pschecżelow
Daj psches twojich jandzelow,
Wótze, ßwjernje sakitacz
A pod twojej ruku spacz.

Troschtuj khore wutroby,
Ssylsnej wocži setrjej ty,
Mjeßaczkej daj czichemu
Delje hladacz na semju.

Pschel. Jaurich.

Cyrkwinske powjesće.

Křćenej:

Michałska cyrkej: Ernestina Minna, Eduarda Lübecka, khježerja a ßukelnika na Židowje, dz. — Hana Theresia, Madleny Kalichez s Delneje Kiny, nem. dz.

Zemrjeći:

Dzeń 17. meje, Jan August, Hany Ernestiny Stelzigez na Židowje, 17 d. — 20., Jan Ernst, Jana Kozora, khježerja a korczmarja na Židowje, ß., 1 l. 5 m. — Marja Amalia, Korlje Michała Frauensteina, wobydlerja a saljewotankarja w paperniku na Židowje, dz., 3 m. — Marja Augusta, Jana G. Wolfa, želesnizarja w Rychbachu, dz. (na Ssokolzy) 9 m.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždzan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 24. meje. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowki 74¾.

Powitanje

czeszje dostojneho, ßławneho knesa a Sserba

J. E. SMOLERJA,

redaktora „Serb. Nowin."

„Witajcze! Knes Ssmolerjo,"
Tak njetk zyłe Sserbowstwo
Wschudzom, hdzež Wy snaczi szje,
Pschiwoła Wam weßelje.

„Witajcze k nam s Rußkej' dom,"
Praju tež ja s weßelom,
Hdyž tež trochu posdzje je,
Dha wschak tola wutrobnje.

Kak b'dzich, luby pschecżelo!
Ja tež rad na dwórnischczo
Napschecżo Wam ßobu schoł,
Hdyž ja budzich woteńcz móhł.

W loni, dwaj dny do Jana,
Hlaj, dha s tutoh' dwórnischcza
Wy precz wot nas czehnischcze
Do tej' symnej' Rußkeje.

Bohu dzak! kiž tutón czaß,
Je tak hnadnje wodzik Was,
So njetk strowi, weßelje
Saßo domoj pschischli szje.

Wascha luba mandzelska
A te lube dzjeczatka
S Waschej lubej maczerku
Dawno dom Was hladachu.

Dzak tež budz tym pschecżelam,
Kiž ßu kóždy tydzen nam
Hdyž Wy bjeschcze sdaleni,
Nowiny nam wudali.

Tak dha njetk, hdyž domoj szje,
Dha nam dale pißajcze
W lubej ßerbskej Nowini,
Kajki je kraj rußowski.

Pjetr Młonk w menje wele druhich.

Sawjeſczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobſtara ſawjeſczenje hypothekariſkich žadankow (kapitaliow) kaž tež ſhromadneje płaczišny wot leżomnoſczow (burſkich wjezow, kubłow, žiwnoſczow a t. d.) pſchecžiwo ſchkodži a ſhubenju w ſubhaſtazijach: tehorunja tež ſawjeſczenje danje hypothekariſkich žadankow pſchecžiwo komdžazemu, nerodnemu płaczenju we wójnſkich a mjernych cžaßach a pſchija pſchiſtupenja k pokładnizy ſa wudółženje hypothekow. — Tu ßu tež wobſchjerniſche proſpekty a ſawjeſczenſke wumjenenja kóždy cžaß k dóſtacžu. —

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Agentura ſakſkebo hypotheki-ſawjeſczazeho towarſtwa.
G. E. Heydemann.

Assicurazioni Generali w Triesće.

Garantijſki fond: 16½ millionow ſchjeßnakow rakuſk. pen.

Wotdžjelenje ſa ſawjeſczenje žiwenja.

Na te po tabelli 2a ſwobdžjelenjom ſawjeſczenych na dobytku (potajkim na wſajomnoſcž) wuſtajene policy podawa ßo to wurjadnje dobre reſultat

wot 43¾ % ſapłacženeje prämije per 1858
wot 49½ % ſapłacženeje prämije per 1859 jako dividenda.

Prämije, po tutej tabelli wotwedžomne, pomenſchuja ßo pſches to wulzy jara a może ßo teho dla tajkim, kiž chzedža ſawjeſczowacž dacž, traž ljedom ljepſche wobdžjelenje poſkiczowacž. K podawanju nuſnych formularow, kaž tež potrjebneje rosprawy wupraja ßo podpißana wokreßna agentura rady ſwólniwa. — Tež wot njekotrych ljet naprawene **Tontinſke ſawjeſczenje**, kiž jara žiwy pſchipad namkuje, ſaßłuži woßebiteho poruczenja. W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Wokreßna agentura
J. G. Richter,
na mjaßnym torhoſchczu.

Dr. Whithowa wodžiczka ſa wocži

wot **Dr. Ehrhardta** w **Altenfeldži** w **Thüringſkej**, ſ wjazorymi privilegiami wyßokich werchow poczeſzena, wopokaſuje ßo be wſchitkimi dotalnymi wocži hojazymi ßrjedkami pſches ßwoje ſbožomne ſkutkowanje wſchjednje jako najkahodniſcha a najljepſcha wodžiczka w tajkim naſtupanju, a może ßo jako dopokaſany hojazy a poßylnjazy ßrjedk a jako

wjeſta pomoz ſa ludži na wocžomaj bjednych

kóždemu poruczecž. Wona hoji wjeſzje a ruczje a be wſchitkich ſchkódnych ſzjewkow, woßebje pſchi ſahrorenju, ſzerpnenju, ßuchocži, ßylſowanju a bježenju wocžow, kaž tež pſchi ßłaboſzi po bjelmi a płaczi bleſchka ſ wukožowanjom jenož 10 nßl. a dżeła ju jenož woprawdžitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldži w Thüringſkej.

Skład ſa Budyſchiu w hrodowſkej haptyzy.

Nowe rigaſke a pernawſke krónſke lane ßymjo k wuſßywej

porucža w Budyſchinje

J. G. Richter
na mjaßnym torhoſchczu.

Woſjewenje.

Podpißany budže wóſkowy hermank w Lipiczu ßrjedu 6. junia dopołdnja w 10. hodžinach wotdžerżecž, a płaczi ſa punt žołteho wóſka 15 nßl.; tež kupuja ßo wóſkowe bjeliſny. E. A. Marczink.

Aukzia trawy.

Pónđželu 4. junija t. l. rano w 9 hodžinach budže ßo na ßwobodnym kublje w Jeſchizach trawny wužitk na 20 korzach łuki na pſcheßadžowanje pſchedawocž.

Žiwnoſcž cžo. 31/33 we Wujeſdžje pola Ketliz, ſe 7 akrami 7 prutami ſahrody, pola a łuki, ſ dómſkimi a hoſpodarſkimi twarenemi, bes renty a wumeńka, je pola podpißaneho ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

W Wujeſdžje 20. meje 1860.

Handrij Petzig.

Khjeżniſka žiwnoſcž cžo. 27 w Dobroſchczach pola Delneje Hórki ſ rjanej wulkej ſahrodu je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Cžesczenym Sserbam Budyschina a wokolnoscžje ja s tutym najpodwólnischo wosjewjuju, so sym ja swoje

klempnarske khlamy

do Kompaßez khježje na schulskich hrebjach nimalje wyßokej schuli s napschecža położił. Ja poruczam wschje nowe klempnarske twory tunjo na pschedań, poredžam stare a wobstaram też pschiczinenje nowych tschischnych rokow a stajam stare saßo do rjadu.

J. H. Müller,
klempnarski mischtr.

W Rachlowje pod Cžornobohom je khježa cz. 2 s ležomnoszemi, 3½ korza wulkimi, se swobodneje ruki na pschedań. 300 tol. kupnych penes móża stejo wostacz.

Khježa s polom, rjanej sadowej a trawnej sahrodu, bes wumeńka, je pschemjenenja dla we Wóspórku se swobodneje ruki na pschedań. Wscho dalsche je nashonicz pola knesa Traugotta Justa tam.

Holczka, kotraž dyrbi s mlokom do mjesta jjesdžicz, so pyta. Hdže? je k shonenju we wudawarni Serb. Now.

Cžo. 9. 1860 Sserbskich Nowinow so we wudawarni saßo kupi.

S Wina a Neapela telegrafirowuchu 30. meje, so su sizilszy sbježkarjo pod nawedowanjom Garibaldia tamnische najwoßebnische mjesto Palermo dobyli.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
26. meje 1860.

Dowoz: 871 kórcow.	Płaćizna w přerězku na wikach, wyšša. tl.	nsl	np	niža. tl.	nsl	np	srjedžna tl.	nsl	np.	na bursy, najwyšša tl.	nsl	np.	najniža tl.	nsl	np.
Pschenza	6	15	—	5	15	—	6	5	—	6	12	—	—	—	—
Rožka	4	2	5	3	25	—	4	—	—	4	3	—	—	—	—
Jecžmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	5	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	20	—	2	10	—
Hróch	4	25	—	—	—	—	4	15	—	4	25	—	—	—	—
Woka	3	25	—	—	—	—	3	20	—	3	25	—	—	—	—
Rjepik															
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	22	5	—	—	—
Kana butry	—	17	—	—	15	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—
Kopa sžłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. syna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—

Wozjewjenje a přeprošenje.

Naše serbske nowinarstwo, kotrež je wot l. 1842 njepřestawajo žiwe, zasłuża kedžbnosć kóždeho Serba. W nowinach, kotrež su so wudawałe w běhu časa, je so něštožkuli k lěpšemu wobroćiło. Ale ličba wudawanych nowinow so njedosahaca zda. Wyše Serbskich Nowin (kiž dyrbja jara wšełake stawy serbowstwa spokojeć, štož je při wšej dobrej woli ćežko), wyše Časopisa Maćicy Serbskeje (kiž jenož połletnje wukhadža a wosebje nawukam a ryčespytej poswjećeny je), wyše Missionskeho Pósła (nabožny měsačnik za evangelskich Serbow) trjebamy nuzne wyšši zabawny časopis, hospodarske nowiny (na kotrychž wudawanje su so někotři już hotowali) a nabožny měsačnik za katholskich Serbow. Prěnjej potrjebje chcyše „Měsačny Přidawk k Serbskim Nowinam“ po něčim wotpomhać. Na jeho město stupi nowy wosebity a zwjetšeny organ, kotryž 1. julija prěni króć wuńdże pod mjenom:

ŁUŽIČAN.

ČASOPIS ZA WYŠŠU ZABAWU A POWUČENJE.

Měsačnje listno na rjanej papjerje a z nowymi pismikami. Předpłata na 6 čisłow je 7½ nsl. kotrež pjenjezy so po wotebjeranju 1. čisła we wudawarni Serb. Now. wotedadža. Pozdžišo budże Łužičan też po póšće k dostaću.

Wopřijeće časopisa maja być:

1. Basnje wšitkich družinow, też w delnjołužiskej naryči.
2. Novelle, nic jara dołhe a po možnosći originalne.
3. Powjedańčka, bajki, přisłowa a t. d. z ludu.
4. Historiske nastawki, wosebje ze Łužicy a Słowjanstwa, z wuwzaćom wšitkeho rozdźělne nabožnstwo ranjaceho.
5. Přirodospytne nastawki, tak daloko hač njejsu suche a w prěnjej lěpšej knizy k namakanju.
6. Słowjanski rozhlad w literaturje, nawukach a wumjołstwach.
7. Ćibka a Mudroń abo rubrika za prawu serbskosć, k čemuž so wobrazk přiwda.
8. Rjedźeŕ a porjedźeŕ abo mały čistoryčny přilopk a t. d.

Zo bychmoj swojemu programmej swěrnaj wostać mohłoj, prosymoj najnaležnišo wo připrawne wudźełki w mjenje serbskeje česće wšitkich, kiž świžne serbske pjero wjedu, njech bydla w serbskich mjezach wot Lubija hač do Lubnjowa, wot Biskopic hač do Gubina, abo njech přebywaja w dalokej cuzbje. Potom nadźijamoj so předpłaćerjow nic jeno mjez Serbami, ale też mjez druhimi Słowjanami.

Štóž móže, podpjeraj wotmysły Łužičana!

NB. Ći česćeni serbscy spisowarjo, kiž nam na jutrownej maćičnej zhromadźiznje a hewak już sobudźełarstwo slubichu, njech po možnosći borzy něšto připosćelu.

W Budyšinje, 30. meje 1860.

J. E. Smoler, zamolwity wudawaŕ.
M. Hórnik, redaktor.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 23. 9. junija. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyšchina. S Čzornoboha. S Lubija. S Bukez. S Lejna. S Hósnizy. S Piznja. S Meschiz. — Njespodobuosće w sakskoserbskim šulstwje. — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy a t. d. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Jeju kralowskej wyšokosczi krónprynz Albert a krónpyrnzeßyna Karola, kotrajž 30. meje ßwoju villu pola Strehlena blisko draždžanskeje wulkeje sahrody wobczahnyschtaj, buschtaj tam na tutym dnju wot tamnischich wobydlerjow ßwedżeńszy powitanaj. Wečzor bu jimaj wot draždžanskeho a druheho wuczerstwa pjekne sastaniczko spjewane. — Kralowska ßwójba je k tak menowanej Schillerskej nationallotterii wschelake rjane a drohe wjezy darila. — Jeho majestosć kral Jan je pschekupza Löfflera w Alexandrii sa kralowskeho pschekupskeho agenta w Egyptowskej pomenował.

Sakske wójwodstwa. W Koburgu bu 29. meje a bližsche dny jjednata powschitkomna njemska wuczerska shromadżisna wotdżeržana.

Prußy. W Saarbrücku bu 25. meje rhein-nahe-saarska żelesniza wotewrena. Prynzregent praji pschi tutej skladnosczi, so wón żenje nepschida, so by ßo Njemzam najmcńschi kruch semje wsak. Franzowski general Maray-Monge a präfekt, baron de Jeanin, kótrejuž bjesche franzowski khježor k postrowenju prynzregenta póßkał, bjeschtaj poßlucharej tutych ßlowow. — W tutych dnjach je ßo prynzregent k wotewrenju eydtkuhnensko-königsbergskeje żelesnizy podał. Ta ßama sjenocza ßo se żelesnizu, kotraž ßo s pruskich mesow do snutskomneje Rußowskeje twari. Wotewrenje ßamo je ßo 4. junija stało. — Hacž dotal mjejesche jenož pruska krajna wobora (Landwehr) te ßkowa na helmje: „Mit Gott für König und Vaterland (s Bohom sa krala a wótczinu),“ njetko je pak prynzregent poručik, so dyrbi je tež wscho druhe wójsko dostacz. — Prynzregent skónczuje tola do teho swolik neje, so by ßo we Saarbrücku s Napoleonom trechił. — Pruski aßeßor E. v. Keßeler je s dowolenjom wyschnosczje jako offizjer do bamżoweje wojerskeje ßłużby stupił.

Rakußy. Pschi wotewrenju krajneje rady dżerżesche arzywójwoda Rainer ryež, po kotrejž shromadżene ßobustawy pschißahu wotpołożichu. Posdżischo buchu wone psched khježora powołane a khježor spomni w ßwojej ryczi bes druhim na to, so dyrbi ßo krajna rada pschi ßwojich wuradżowanjach stajnje na to dopomnicz, so maja wschitke rakuske kraje rune prawo a so je wschón rakuski kraj jena nerozdżelna zykoscz. W prjenim poßedżenju, kotrež krajna rada dżerżesche, wosjewichu wuherske ßobustawy, so budża na wuradżowanjach jenož jako wot khježora powołani, niz pak jako wot Wuherskeje wotpósłani, dżjel bracz móz. — W poßleńschim czaßu je pschezo hischcze njeschto dobrowólnikow psches Win schło, kotsiž chzedża do bamżoweje wojerskeje-ßłużby stupicz.

Franzowska. Khježor a khježorka staj swudowenu rusku khježorku w Lyonje wopytałoj. — Prynz Jerome, njehduschi westfalski kral, je czežko skhorił. — Napoleon je 11 wyschkam, kotsiž chzedża do bamżoweje wojerskeje ßłużby stupicz, k temu dowolnoscz dał. Predawschi franzowski general Lamorciere kommandiruje njetko bamżowe wójsko. Hacž runje je wón wuschitkny wojak, dha je tola newjeste, hacž wón pschi njetczischich wobsteje-njach, hdżež w Italii wscho prjeł a po dlu dże, schto hódne sa bamża wusłutkuje.

Rußowske. Wschelake nowiny chzedża wedżecz, so stej ruski a franzowski khježor turkowskich krajow dla njekajke postajenje bes ßobu sczinikoj. — Požadanje ruskeho khježora na turkowskeho sultana, so by wón tola ßwójich kscheschczijanskich poddanow dale tak pschesczehacz nedał, dokelž ßo temu dljehe pschihladawacz nehodzi, je w Rußowskej wulku spokojnoscz sbudziło, pschetož wschje wetsche ruske mjesta a klóschtry ßu wot tajkich kscheschczijanow napelnene, kotsiž ßu wulkich pschesczehanjow dla s Turkowskeje czeknycz dyrbeli.

Turkowska. Sultan chze ßwojeho vezjera do tych krajow póßkacz, hdżež ßu kscheschczijanow pschesczehali, so by tam wón sa prawdu hladał. — W Bosnii je wulki hłód; w jenej tamnischej wosadzje je 25 człowekow hłodu wumrełoj; s jeneje druheje bje ßo 37 familiow na czjekanje do Rakuskeje podało, ale Turkojo jich dósczahnychu, wsachu jim wschón skót a smetachu make dżeczi do rjeki Sawy. W dwjemaj bósniskimaj wokreßomaj ßu Turkojo sa dwje nedżeli 38 holzow a żonow

ſajeli a je k temu nuſowali, ſo ßu k muhamedanſkej wjerje pſcheſtupiłe.

Italia. Skónčnje ßmy tola wjeſte powješćje ſe Sizilije doczakali, mjenujzy ſbjeżkarjo ßu pod nawedowanjom Garibaldia woprawdźje najwetſche tamniſche mjeſto, Palermo pomenowane, dobyli. Kralowſke neapelſke wójſko dyrbeſche ßo do twerdźiſny (zitadellje) bliſko Palerma ſczahnyčz a je wot tam tuto mjeſto ßylnje bombardirowało a w nim wele ſchkody naczińiło. Ale dokelž bje bes tym wſchón wokolny lud pſcheczźiwo wójſku poſtanył a Garibaldi ßo na to hotowaſche, ſo by zitadellu ſchtórmował, dha proſcheſche neapelſki general Lauza wo mjer a je ßebi pecza pola Garibaldia wujednał, ſo chze jemu tutón njetko ſ jeho wójſkom w pokoju ſe Sizilije precz cżahnyčz dacz. Neapelſkeho wójſka, kotrež ma ßo teho dla wot tam precz podacz, je njehdże 25,000 muži.

Kak wele ludźi je ßo na wobjemaj ſtronomaj wot wojowazych ſhubiło, neje hiſchcże ſnate, tola poweda ßo, ſo ßu ßo woßebje w mjeſcźje Palermje ßamym jara krucźje bili a ſo je krejpſcheleczźje wulke doſcz było.

Neapelſki kral chze njetko Sizilii nowu ßwobodnu konſtituziu dacz, Sizilizy nochzedża pak pecza niczo wo tym wedźecz, ale chzedża ßo k piemontſkemu kraleſtwu pſchiſanknyčz.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Na tudomnym kral. ßudniſtwje je pſched njekotrym cżaßom k. Dr. Hoečkner ſ Budyſchina jak protokollant ſaſtupił.

S Budyſchina, 1. junija. Dżeńßa bu tudy nowy viecekommandant ſa kommunalgardu, k. kózkarſki miſchtr Krauchcr, wuſwoleny, dokelž bje dotalny viecekommandant, k. knihiczéſchczernjuwobßedżeŕ Monſa tajke ſaſtojnſtwo ſkóził.

S Budyſchina. Sandżenu wutoru 5. junija popołnju dźiechu ßo tudy krupiczki a czopke wedro bje ßo ſaßo khjetro wokhłódźiło.

S Czornoboha 30. meje. Dżeńßa rano w 6 hodźinach bje na tudomnej horje tajki ßnjeh panył, ſo ßo ſchtomam wot neho hakoſy ſhibowachu. Wot ljeta 1810 my w tutym mjeßazu żaneho tajkeho ßnjeha mjeli nejßmy. Tehdy bje 18. meje ßnjehojte wedro.

S Lubija, 5. junija. Hižom wele nedżel ßu dźieczi w bukiczańſtim, wujeſdżańſtim a wulkodażińſkim ſchulſkim wokreßu na friſlje tak khore, ſo jich druhdy jenoż pokojza ſchulu wopyta.

S Bukez. Tudomny klamaŕ k. K. A. Zieſchang (Kſchižank) je jako wohnjopolizajſki kommißar ſa Bukezy, Njeczin, Koperzy, Bukezy, Kolwaſu, Czornjow, Wujeſd a Neſnarowy, wot budyſkeje krajſkeje direkzije wobtwerdżeny.

S Lejna pola Wojerez. Tudy wobwißny ßo 30. meje dźiełaczeŕ Jan Kowaŕ ſ Lipy. Wón bje wopiłſtwu jara poddaty.

S Hóſnizy. Tudomny żiwnoſczeŕ Kulka je ßo jow 25. meje wobwißnył a ljekarſka pomoz, kotraż ßo jeho dla nałożowaſche, nemóżeſche jeho ſaßo wożiwicz.

S Piznja w Delnych Łużizach pißaja, ſo bu tamna nowa zyrkej, kotraż je kralowſkeho patronata a kotrejež nowonatwarenje 35,000 tl. khoſchtuje, 23. meje poßweczena. Najprędy mjeſeſche njemſka woßada Bożu ßłużbu a potom ßerbſka, kotrejž k. generalſuperintendent Büchſel ſ Barlina njemſku ryczź a piznjanſki wyſchi farař k. Mudra ßerbſke prjedowanje dżerżeſche.

S Meſchiz, 5. junija. Dżeńßa popołdnju w tſeczej hodźinje pſchicżeże k nam newedro ſ małymi krupami a dyri pola kublerja Jana Ssuka do lipy a pſches tſjechu ßobu do bróżnje. Po lipje je ßmuha wotraženeje ſkory, pſches tſjechu pak dźierka a ſtołp je wobſchkodżeny. Ale ſapaliło neje. P—ch.

Njespodobnosće w sakskoserbskim šulstwje.

Schleswig-Holstein stammverwandt.
Němski spěw.

I.

Njekotremužkuliž je to ſpodźiwna wjez, ſo tak wele młodych wuczerjow ßerbſkeje narodnoſcźje ßwoje ßerbſke ſchulſke mjeſta wopuſcheja a na njemſke ſchulſke mjeſta ſtupja. Tež ßerbſzy ſchulſzy kandidatojo pytaja ſa ßebe radſcho w Njemczach ſchulſke mjeſta a woſtaja ßerbſki kraj na ſtronje. Hdyž je tajke waſchnje ſa njekotrehožkuliž jara ſpodźiwna wjez, dha je to ſa naß wſchitkich hiſchcże wele bóle jara ſrudżaza wjez, pſchetoż pſches to ßo ßerbſkim ſchulam wele dobrych mozow zylje ſhubi a ſ cżaßami tak na ßerbſkich wuczerjach pobrachuje, ſo ßo huſto ſeminariſtojo, kiž ßu ljedom tſi ljeta na ſeminaru, ſa wuczerjow poſtajeja abo dljeſchi cżaß jako vikarjo ſaſtupicz dyrbja. So to żadyn dobytk ſa te ſchulje neje, kotrež to naſtupa, je zylje wjeſte. Hižom njekotryžkuliž je ßo ſa tym praſchak, ſchto je tola wina teho wſcheho, ale wón je doßahaze wotmołwenje ljedom na to doſtał. Nam, kiž ßmy, po naſchim ſdaczu, ſnutskomne a ſwonkomne wobſtejenja ßerbſkich ſchulow, jich potrebnoſcźje a požadanja w minenju wele ljet derje doſcz ſeſnali, nejßu tele neluboſnoſcźje żana ſpodźiwna wjez wjazy, ale my ßmy pſcheßwjedżeni, ſo jich koreń a jich wina w tym leži, ſchtoż chzemy w naßljedowazym hłubſcho roſpomnicz.

Schtóż ßebi myßli, ſo je wuczerſke ſaſtojnſtwo lóhka a ßnadna wjez, tón ßo jara moli. Jenoż tajzy, kotſiž żenje wuczerjo nebjechu, kotſiž teho dla żaneho naſhonenja we wuczenju nimaja, móża ßebi myßlicz, ſo

ßo nichtón ljepe nima, hacž wuczeŕ a ſo je to, ſchtož ma wón dozpicž a doßahnycž, jenož luta dźjeczaza hra. Tcho dla je też njekotryžkuliž pſchi rosßudźenju ſchulje a wuczerja a jeju wuſkutkowanja jara ruczje hotowy a hdyž ßo ſtaue, ſo płody wuczenja tajke nejßu, kajkež ßnadž bycž dyrbjake, dha dyrbi najbole wuczeŕ na tym wina bycž. So by to njechtón druhi ſawinował, dyžli wuczeŕ, a ſo mohli ſtarſchi abo druhe wobſtejenja na tym wina bycž, to njekotremužkuliž ani wo ßnje do myßli nepſchińdże. Hdyž je to, ſchtož tudy prajachmy, hižom wjeſte a wjerne, hdyž ßo powſchitkomnje wo ſchulach ryczi, dha je to hiſchcze wele wjeſcziſche a wjerniſche, hdyž jedyn na ßerbſke ſchulje pohlada. W tutych ſda ßo mjera teho, ſchtož je wuczeŕ wuſkutkował a ſchtož dźjeczi móža, huſto jara maka bycž, ale — to jenož ßo tak ſda. Tudy mjenja, ſo ma ßo jedyn ſa to mało, ſchtož je ſ nich a na nich widżecž, wuczerej też jenož mało dźakowacž, a tola je wón wjazy dźjekacž dyrbjak, ſo by tuto mało wudobył, hacž jeho njemſki kollega, kotryž po ſdaczu wele wuſkutkuje. Schto je na tym wina? Jeniczzy to, ſo dyrbja wuczerjo ßerbſkich ſchulow w dwjemaj ryczomaj wuczicž, ſ kotrejuž jenu dźjeczo pſchi ſaſtupenju do ſchulje pak zylje nerycži a nerosemi a tu druhu jenož hubenje ſnaje, abo wobej hubenje rosemi. A tola neje ßerbſkemu wuczerej žadyn druhi kónz wottykneny, dyžli njemſkemu, a neje jemu też k doßahnenju tuteho kónza wjazy cžaßa ſpožczeneho. Schulſki ſakoń žaneho rosdźjela neczini a nehlada też pſchi ßerbſkich ſchulach kaž na tajke, w kotrychž by ßo po prawym ſ pomozu ßerbſkeje ryczje wuczicž dyrbjako, nje, wón hlada na ne, kaž by tam jenož njemſka ryczˊ knežika, kotruž tola ßerbſke dźjeczi pſchi ßwojim pſchińdźenju do ſchulje zylje neſnaja. Chze njetko ßerbſki wuczeŕ wottyknenemu kónzej jenož njekak bliže pſchińcž, dha drje móże ßebi kóždy myßlicž, ſo dyrbi wón bóle dźjekacž, hacž jeho njemſki kollega, a nedoßahne wón tutón kónz, dha nech ßebi tola Boże dla nichtón nemyßl, ſo je wón ljenik a nerodnik, kiž ma ßo pohanecž. A tola ßo ßerbſkim wuczerjam huſto doſz tak dże. Móże jedyn njetko młodemu ßerbſkemu wuczerej abo wuczeŕſkemu kandidatej ſa ſko mjecž, hdyž wón ſnajo, ſo budże w ßerbſkej ſchuli dwójzy dźjekacž dyrbecž, jeli chze ſchulſkemu ſakonej doſcz cžinicž, móże jedyn jemu, praju ja, ſa ſko mjecž, hdyž ßo wón tajkich nelubośnoſczow na to waſchnje mínycž pyta, ſo njemſke ſchulſke mjeſto naſtupi. Schtóž zancje luboſczje k ßwojej ßerbſkej narodnoſczi, k ßwojej ßerbſkej maczernej ryczi nima, tón tajkim nelubośnoſczam a wobczežnoſczam ſ puczа póńdże; pſchetož wón myßli: „ſchtož mi ßerbſka ſchula da, to ſmjeju w njemſkej też a to hiſchcze na wele lózſche waſchnje, a hewak nebudu ßo trebacž tajkim kſchiwym a wopaczným rosßudźenjam wuſtajicž, kaž ma ßo jim ßerbſki wuczeŕ podczißnycž.“

A budże-li hinak a ljepe w tajkim naſtupanju? To ſda ßo nam jara newjeſte, czim newjeſcziſche, hdyž ßmy najnowſchi ſchulſki wukas wyßokeje budyſkeje krajſkeje direkzije widżeli. Tutón wukas nežada ßebi menujzy nicžo dale, hacž ſo bychu ßo ßerbſke dźjeczi w ßerbſkich ſchulach tak daloko ſchiknyke, ſo bychu niz jenož czíſczje a prawje njemſki ryczake, ale też ßwoje myßlje ortografiſzy a grammatiſzy prawje napißacž móhke. Žada ßebi jedyn wot njemſkich ſchulow wjazy? Nje. Dopelnja tajke požadanja njemſke ſchulje? Wjeſczje jara mało tych ßamych. Hdyž móże ßo to teho dla w jara makej mjerje wot njemſkich dźjeczi žadacž, czim mene ßmje jedyn tajke požadanja na ßerbſke dźjeczi ſtajecž. Pohladajcze jenož na gymnaſia. Schto ßo tudy kaczanſkeje ryczje dla próznja a to hižom ſralſchi mkodźi ludźjo a kak wele jich je, kiž móża ſa 8 ljet prawje kaczanſzy ryczecž a prawje kaczanſzy pißacž? To ßamo ma ßo w naſtupanju ßerbſkich dźjeczi dla jich wuknenja njemſkeje ryczje. A tudy ma wuczeŕ tola jenož dźjeczi wot 6 hacž do 14 ljet a najwyſcho kóždy tydżeń 1 hodźinu ſa grammatiku, ortografiju a ſtyliſtiku. A hdyž dźjeczi ſe ſchulje domoj pſchińdu, dha neßłyſcha dale žaneho njemſkeho ßłowa.

Dyrbi ßo ſpomneny wukas dopelnicž, dha dyrbi ßo ſ zyła a ſe wſchjem kóżde ßerbſke ßłowo ſe ſchulje a ſe ſtarſchiſkeho doma wuhnacž. To ßebi jedyn tola nihdy a na nihdy wot ßerbſkeho luda žadacž nemóże. Abo mjeni ßnadž njechtón, ſo móże ßo to tak pódla ſdźjekacž, ſo ßo to jenož tak ßamo cžini, ſo ſ tym žane wobczežnoſczje nejßu, a ſo je to pod tymi wobſtejenemi, pod kotrymiž ma ßo w ßerbſkich ſchulach tola też njekak ſa ßerbſku wuczbu staracž, też wo prawdźje móżno? Nje, to nihdy a na nihdy móżno neje. Maczernej ryczi ma ßo doſcz cžinicž a to niz jenož tak pódlanſzy, ſo je kóżdemu dowolene, hacž ſchto cžini abo neczini. To móże ßebi Sserb tak derje w Sakſkej žadacž, kaž Njemz — w Schleswig-Holſteinu. Hdżež ßerbſchczina jako zyrkwinſka ryczˊ knežiˊ, tam dyrbi wona też jako ſchulſka ryczˊ knežicž: to ßebi prawdoſz žada. Cžomu njetko wot ßerbſkich dźjeczi žadacž, ſo bychu njemſku katecheſu roſymike? Roſymja wone Boże ßłowo ßerbſzy, cžomu jich potom hiſchcze ſ wuknenjom njemſkich ſchpruchow a khjrluſchow cžwilowacž, kotreż jim tola wjeczńje neſrosymliwe woſtanu, jeli ßo na jich wukožowanja nepſchemjernje wele cžaßa nenakožuje. A ßerbſka ſchula k temu wo prawdźje žaneho cžaßa wyſche nima.

Hdyž ßo njetko tajke požadanja na ßerbſkich wuczerjow ſtajeja, kotreż ßo pod datymi wobſtejenemi pſchi najljepſchej wuczerjowej woli dopelnicž nehodża, ſchto ſ teho naſtane? Dale nicžo, hacž ſo budża ßo mkodźi ßerbſzy wuczerjo a wuczeŕſzy kandidatojo na njemſke ſchulſke mjeſta cžiſchczecž, dokelž derje wedża, ſo je nemóżno,

ſpomneny wukas dopelnicz, a dokelz ßo dla ßwojeho ſkutkowanja w naſtupanju njemſkeje wuczby kſchiwym rosßudzenjam wuſtajicz nochzedza.

K temu pſchindze hiſchcze, ſo ßo mlodzi Sserbja, kiz chzedza na wuczerſtwo wuknycz, teho dla wot präparandy wotpokaſuja, dokelz njemſke khjerluſchje, ſchpruchi a t. d. nemóza, w ryczenju njemczinu a w ortografiji hiſchcze ſmólki czinja, — ſchtoz je hacz dotal pſchezo byko a tez wjeczne tak budze, pſchetoz ßerbſka ſchula zanych wuczenych newotczahuje, wona móze jenoz to wuſkutkowacz, ſchtoz je najnuſniſche. So by ßo wſcho pobrachowaze dowuczilo, k temu dzje je präparandu runje ſakoczna, a to dyrbjako tola dzimnje bycz, hdy bychu tam mlodzi ludzjo w 2 abo w 3 ljetach ortografiju pißacz a wſcho druhe nuſne njemzowſtwo nawuknycz nedyrbeli. Kaz ſhonenje wucz̀i, dha dzje ßu to predawſchi hacz dotal derje nawukli a nejßu w niczim ſady njemſkich präparandow woſtali. Jeli by pak to jedyn nenawuknył, dha móze ßo potom pſchezo hiſchcze wotpokaſacz, predy hacz jeho na ſeminar puſchcza. Woſtane-li pak pſchi njetcziſchich ſaßadach, dha budze tez bórſy na ßerbſkich wuczerjach pobrachowacz.

My ßmy w prjódiſtejazym pokaſacz pytali, ſchto je wina, ſo wele ßerbſkich wuczerjow k njemſkim ſchulam pſcheńdze, a ßmy pódla na to pokaſali, kak wulke, pſche wſchu mjeru wulke pożadanja w naſtupanju njemſkeje wuczby ßo na ßerbſke ſchulje ſtajeja, a kak to wuczerjow ſ hórkoſczu a neluboſczu napelni, dokelz wedza, ſo ßo woni pſchi wſchjem prózowanju prawje neßudza, dokelz ßo wot horka najbóle jenoz na njemſku wuczbu hlada. My nadzijamy ßo, ſo budza tajke pożadanja pomeńſchene a ſo ßo ßerbſke ſchulje polojczinoſczje ſminu, kotraz na zane waſchnje k zohnowanju ßkuzicz nemóze, mennjzy teje polojczinoſczje, ſo ani w ßerbſkej ani w njemſkej ryczi niczo praweho nemóza. Sserbſka wuczba je w ßerbſkich ſchulach najprjeńſche a najwoßebniſche, njemſka je a woſtane na druhim mjeſczje. To zada ßebi prawdoſcz; hdyz ßo hinak czini, dha budze tu ſchleswigholſteinſke hubenſtwo.

Skónczinje hiſchcze tej praſcheni: 1.) Schto ſtawa ßo w njemſkich ſchulach ſa ßerbſke dzjeczi, kotrez do nich khodza? a 2) ſchto by ßnadz nebo k. Dr. Klin prajił, hdy by widzak, kak ßo tón paragraf ſchulſkeho ſakonia interpretiruje a wukozuje, kotryz je wón ſ wulkej wuſtojnoſczu ſa Sserbow wudobył?

Pſchichodnje dale.

Za dom a hospodarſtwo.

Wo mnohoſzi puſchczatych (puſchczizwych) zimnych wutkow we piznych ßrjedkach.

Skót je we wotpohladanju ßwojeho ſeziwenja na roſtliny abo ſeliny pokaſany. S tutych bere te wutki (Stoffe), kiz k ßwojemu ſeziwenju treba, a wot tutych wutkow ßo wobſtejenſke dzjelje ſkoczazeho czjeła tworja. Sakkadne wutki, ſ kotrychz je ſkoczaze czjeło tworene, ßu krutoznje te ßame, kajkez je we ſelinach nadeńdzemy; a je pſchi tym jenoz to charakteriſtiſke rosdzjelenje, ſo ßo wot organiſkich wutkow dußyk (Stickſtoff), a wot mineraliſkich phosphor a kalk, pſchi natwarenju ſkotoweho czjeła wo wele bohatſjo trebaja, hacz pſchi natworenju ſelinoweho czjeła..

Selinow abo roſtlinow nedußykojte wutki, jako: ſchkrob (Stärke), zokor, dextrin, wolij atd., ßu nimalje zyłje rune ſkoczazemu tukej a mlókowemu zokorej*) a ſelinow dußykojte wutki: jako ljepik**) (Kleber), roſtlinazy (ſelinazy) bjelik) a roſtlinazy twarozczinik) atd. runaja ßo krwi, mjaßu a druhim twerdym a bjeznym wobſtejenſkim dzjelam ſkota, neorganiſke abo mineralne wutki (popeły) ſelinow abo roſtlinow pak mineraliſtim dzjelam ſkotoweho czjeła, woßebje koſzjam.

S tuteho, kaz ſ druhich fyſiologiſkich ſhonjenjow ßo wupokaze, ſo ßo pſchi ſeziwenju pſches ſeliny a roſtliny prjenjomenowane roſtlinaze abo ſelinaze wutki k napkodzenju tuka a mlokoweho zokora w ſkoczeczu, kaz tez k dychanju a napkodzenju czopkoſzje trebaja, te druhe ſelinaze wutki pak do krwje a mjaßa atd., poßlene pak do koſzjow atd. pſchewobroczeja. Po tajkim rospanu wobſtejenſke dzjelje piznych ßrjedkow ßame wot ßo do tſjoch rosdzjelenjow. Po prawym padatej pak poßlenej dwje wotdzjeleni do jeneho hromadu, dokelz ßu dußykojte wutki pſchezo tez pódla bohate na mineralnych wutkach, a to runje na phosphorje a kalku, tak ſo mamy jenoz dwje wotdzjeleni ſeziwnych ßrjedkach k rosdzjelenju, mennjzy: 1) „Dußyka-khude ſeziwne ßrjedki," (tez „dychanſke" abo „na wuhlohydratach bohate ſeziwne ßrjedki" menowane), to rjeka tajke, we kotrychz nedußykojte wutki pſchedkneżuja t. r. pſchewahu maja.

Mózemy je tez ſ menom „czopkotu a tuk płodzerjow" menowacz, dokelz pſches pomakke ſpalenje pſchi dychanju czopkoſz we ſkoczazym czjelje napkodza, a tez, woßebje pſchi bohatym wużiwanju tych ßamych, tuk a łój we ſkoczazym czjeli natworja. Ssem ßkuſcheja wſchitke ſtarſche, ſraliſche dzjelje ſelinow, ſ wuwjaczom ſorna, k pſchikkadej: ßkoma, ſrake ßkomjane ßyno, dale tez korenjojte roſtliny, kaz bjerny, rjepa atd.

2) Dußykojte ſeziwne ßrjedki (tez protinobohate ſeziwne ßrjedki menowane), to rjeka tajke, w kotrychz dußykojte wobſtejenſke dzjelje pſchedkneża. Jim

*) Mlóko, kajkez wot kruwy, koſy atd. pſchindze, ma kózde tez zokor, wjeſte dzjelje zokora (zokorowe wutki, pſchi a we ßebi. Mlóko ßobu ſ nich wobſtawa.

**) W kózdej roſtlini a ſelini je tez wjeſty ljepik, bjelk a twarozczinik. To ßu ßobu jejne woſtejenſke dzjelje, ſ tych wona ßobu wobſteji.

mózemy tež meno „krej, mjaßo a koſzje tworerjow“ dacź, dokelž wone elementaj, ſa krej a mjaßo charakteriſtiſkaj, dußyk a phosphor w bohatej mjeri wobßedźa. Ssem ßluſcheja wot roſtlinazych dźjelow woßebje: ſorno, ßymenja, doprjedka hróch, woka, lupina a boby, kopena a ſtwelzo pak jenož tak dołho, hacź hiſchcze ßu zylje mkode. S krwju dźeja pſchiwſate dußykojte wobſtejeńſke dźjelje potom do wſchitkich dźjelow cźjeła a ßo tudy do mjaßa, tam do koßmow, nóhcźow a koſzjow pſchetworja. Tute ßu, kotrež, we bohatej mjeri wuźiwane, woßebje kormenje ſkota wuſkutkuja, kaž tež cźehniwemu ſkotej móz a dójnemu ſkotej mlóko naplodźa. Ratař wobhladuje je po tajkim ſ prawom jako „korunne a mózne pizne ßrjedki.“

K doſpołnemu ſeźiwenju ſtej wobej druźini źiwnych wutkow jenak runje nuſnej; jenoboczne poſtajenje dußyka abo dyßykojtych wobſtejeńſkich dźjelow nemóże teho dla na źane waſchnje ßame k poſtajenju źiwjazeje hódnoſcije pizneho ßrjedka doßahacź, wele bóle ßu pſchi tym w runcj mjerje tež nedußykojte wobſtejińſke dźjelje, wyſche teho pak tež hiſchcze puſchcźiwoſź a puſchcźotoſź wobeju k wobliczenju.

K dobremu pizumjeſchenju ßluſcha tehodla woßebje tež prawa pomjera bes wuhlohydratami a protinowutkami, abo bes dußykojtymi a nedußykojtymi źiwjazymi wobſtejeńſkimi dźjelemi, pſchetož wot praweje pomjery wotwißuje woßebnje, hacź móże zyła mnohoſź pſchitomnych puſchcźiwych źiwnych wutkow tež woprawdźje k puſchcźenju a ſzyrowanju dozpicź, hacź, po ratařſkim wuprajenju, data piza k doſpołnemu wuwuźiczu pſchińdże. Neprawa pomjera po jenym kaž po druhim boku woſtaje neſzyrowana, newuwuźita. Dußykojte pizne ßrjedki (ſorno) ßu po njetk kuežazej płacźiſni najbóle drógſche hacź te na dußykù khude (korenopłody, ſtwelza a kopena); tehodła lutuje je ratař rady a tehodła je pſchi jeho pizowanju (pizu dawanju) najbóle pobrach na dußykojtych wutkach, jeho piza je khuda na dußyku a phosphorje, je bes mozy. Pizuje ßo ſkoczo jeniczźy ſ bjernami, dha pokaſaju ßo we jeho twerdych exkrementach (hnoju) jara bórſy wulke mnohoſźje neſzyrowaneho ſchkroba (Stärke); pſchimjeſchamy pak potom k bjernam na dußyku bohate pizne ſubſtanzy, k pſchikładcj: ſchrót wot woki, hrocha abo bobow, abo rjepikowy woßuch, ßydk, ſeſbjerane mlóko, ßłodźiſny atd., dha pytnemy bórſy woteberanje a napoßledk doſpołne ſhubenje neſzyrowaneho ſchkroba we exkrementach; a ta pomjera we mjeſcheńzy pizy, pſchi kotrejž tuto ſhubenje ſaſtupi, móże ſa najdokonjaniſche a wużitniſche wuwużicze wobeju pizneju ßrjedkow płacźicź. Pſchichoduje dale.

Přilopk.

* W Mnichowje (München) a wokolnoſczi dźjechu 3. junija krupy jara ßylnje a ßu, hacź runje jenož 15 minutow padachu, tola żakoßnu ſchkodu nacźiniłe.

Sa ńdżeny tydżeń je prawiſniſki kandidat k. Klahra ſ Bjełych Noßliz, kiž hacź dotal na kral. ßudniſtwje w Budyſchinje dźełaſche, ßwoje advokatſke pruhowanje khwalobnje wobſtał.

* W Rathewałdźje pola Stołpnja ßu ßo 31. meje twarenja tamniſcheho herbſkeho rychtarja wotpaliłe.

* Tych penes, kotrež ßu ſakſzy Katholikojo ſa bamża nawdali, je po powedanju draždżanſkich njemſkich nowinow wſcho do hromady 2206 toler.

* Pſchi ſkładnoſczi ßwjatkowneho tſjelenja w Halſchtrowje bu 28. meje majorej tamniſcheho tſjeleńſkeho ſjenoczeńſtwa, mureŕſkemu miſchtrej Eberhardej, k jeho 50ljetnemu jubileju ßljeborny pokal wot mużſtwow ſpomneneho ſjenoczeńſtwa pſchepodaty.

* W Voigtshainu pola Wurzena bu 30. m. ſkaženy poß ſaraženy, kiž bje tam wſchelakich druhich pßow ſkußak. Dźiwne je, ſo ßo njetko tež w cźaßu khłódneho naljecźa pßy każa a ſo ßu tak menowane „pßowe dny“ w tajkim naſtupanju, móhł rez, ßwoje ſtare prawo ſhubiłe.

* S Rotterdama piſaja: Satraſchne wjetry ßu 27. a 28. meje połnóżnu a połonſchu Hollandſku domapytyłe. Stoljetne duby buchu wukorenene, w Haagſkim ljeßu leži wele ſtow ſchtomow na ſemi; zyłe khjeźje ßu ßo hromadu ßypnyłe a na wßach je tójſchto ludźi wo źiwenje pſchiſchko. Tež w mjeſtach nebje ljepe. W Rotterdamje bu jena żona ſaraženа; bliſko Haaga cźißny wjetr jeneho muża do wody a wón ßo tam ſatepi; jeneho druheho ſaraſy padazy ſchtom a tſeczemu bu wot wotłamanje hałoſy ruka rosraženа. W Haarlemu ſawalichu ßo tſi khjeźje. W Texelu wumre jena żona ſtróżelow dła, dokelž jej wulki wjetr wókna do ßredź ſtwy cźißny. W Vreeswyku ſwali wón móſt do rjeki. Druhdźe ſhrabny wón dwaj woſaj, na kotrymajž bjechu wowzy, a wali wſcho w hromadźje do wody, ſo ßo wowzy tepichu a tež jedyn hólczez, kiž na woſu ßedźeſche. W Amſterdamje bu jena holza ſaraženа. W Scheveningenu cźißny wulki wjetr jenu parokłódź na brjóh; ludźjo buchu wumóżeni, ale łódź bu potom rosbita. Na rjezy Maas-u je ßo druha parokłódź ſ 50 ludźimi nuriła, jenož kapitan a 10 matroſow woſta pſchi źiwenju, dokelž tak dołho na ſczeżorje (maſcźje) wutrachu, hacź jich ludźjo ſ jenym cźołmom wumóchu.

* W Nedźichowje (Bernsdorf) wotpalichu ßo w nozy k 30. meje hródźje tamniſcheho hoſcźeńza.

* Do Stuttgarta (we Würtembergſkej) pſchineßechu 28. meje: prjene ſrałe truſkalzy a wiſchnje na wiki.

* S Oberwieſenthala (w ſakſkich rudnych horach) piſaja 30. meje: Hakle dźenßa je ßnjeh hicź ſaſtał. Wczera bje jara derje móżno, wot jow do Gottesgaby po ßanjach jiecź, dokelž bjeſche ßnjeh tudy ¼ kohcza a w Gottesgabje pok kohcza, haj ſ dźjela pſches 2 kohczej wyßoki.

* S Annaberga 31. meje pišaja: Hač runje bje ßwjatkowny tydžeń wschudžom neluboſny a khłódny, dha bje w naschej wokolnoſczi wschón hodowny, dokelž bjesche wulki ßnjeh panyk. Blisko Gottesgaby ßu jenu smerſnenu žónſku namakali.

* W Schandawje ſatſjeli ßo w nozy k 17. meje na tamniſchim pohrebniſchczu jedyn mecklenburgſki baron, jako bje ßo predy pola tótki wobhonjak, kajke postajenja w nastupanju tajkich w Schandawje płacža, kotſiž ßo ßami ſkónzuja. W pißmje, kotrež bje wón ſa ſchandawſkeho fararja ſawoſtajił, bje 50 tl. pſchipołożenych.

* W Lutterizach dyri 21. meje błyſk do brózne kublerja Fritzſchje a ſpali ju; teho runja je ßo 24. meje w Markottenhainje brózeń a khježa, w Mülſenu jena khježa a w Kleinzſchocheru jena brózeń ſ błyſkom wotpaliła.

* W Lipſku zirkuliruja wopačne rakuſke ſchjeßnaki, kiž ßu jara na prawe ſpodobne; tola neklinča woni a wobras a pißmo je trochu kſchiwe.

* Drewjany móſt, po kotrymž blisko Rieſy želeſniza pſches Łobjo dže, poča ßo 3. junija palicz; tola bu wóheń hiſchcze ſ cžaßom haſcheny.

* W Draždžanach je prjenej dwaj dnej ßwjatkow pſches 30,000 zuſnych było abo pſchejjelo.

* Ljetuſche draždžanſke wołmjaze wiki budža 13. a 14. junija wotdžeržane.

* Shorelſke hornołužiſke wuczene towaŕſtwo mjejeſche 3. dżeń ßwjatkow poßedżenje w Žitawje.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Michał Pilak, khježeŕ a mureŕ na Židowje, ſ Hanu Amaliu Auguſtu Lehmannez. — Jan Bohuwjer Hennig, wobydleŕ na Židowje, ſ Hanu Khryſtianu Wilhelminu Frankez ſ Lippersdorfa.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Handrij, Handrija Hawſchnika, khježerja pod hrodom, ß. — Amalia Ida, Korlje Auguſta Schradera, kublerja w Hornej Kinje, dž. — Helena Auguſta, Madleny Schczjepanez a Zyżezach nem dž. — Marja Madlena, Madleny Sodanez ſ Nakojd nem. dž.

Zemrjeći:

Dżeń 24. meje: Handrij Bohuwjer, Handrija Mjeta, wobydlerja na Židowje, ß.. 6 l. (bu pſchejjedżeny.) — 27., Jurij Donat, wobydleŕ na Židowje 38 l. — 29., Korla August, Korlje Auguſta Libſchje, wobydlerja a krawza w Dobruſchi, ß., 2 l. 8 m.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wječor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wječor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 31. meje. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cžerweny ſtoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 47⅝.

Nawěštnik.

Srudne wopomnenje.

1. O luby prawy Bożo ty,
Kak tola hužom ſaßo ßy,
Tak cžežke na naß dopuſchžik
So je naſch dom ßo wotpalik.

2. Haj haperleje ſchjeßnatoh'
Je byl tón dżeń, o ſłóßniko,
Hdżež ty mi wječor dżeßacži
Do brożnje woheń ſałożi.

3. Kak huſto w nozy bes ſpanja,
Hdyž hewak wſchitzy w mjerje ſpja,
Njetk frudnje k nebju ſdychuju:
O Bozo ßmil ßo nade mnu!

Tež loni meje dwazytoh'
Je tež naſch dom nam ſpalik ßo,
To žane ljeto nebjeſche,
Hdyž druhi krócz njetk trechi me.

Duž junkrócz džak h'ſchcże praju Wam
Wam mojim lubym Hnaſchcžanam,
Kiž k pomozy mi pſchindżeſchcże
A koneńz ſ brożnu wobróſchcże.

A ljetża, Wotze nebeſki,
Ty hižom ſaßo dopuſchczi,
So ruka jenoh' ſłóßnika
Mi tež tu brózeń ſapala.

Tak ſ brożnju tež ta hródz ßo mi
Haj tež to domſke wotpali,
Kiž loni ſ wulkej nuſu my
Ssej ljedom natwarili ßmy.

Schto je pak cże, o ſłóßniko,
K tom' ſkemu ſkutkej wabiło,
Schto ßym ja tebi pſchekſchiwił,
So ßy mój dom mi ſapalił?

Hdyž ty na tutym ſwjeczje tež
Ssnadž potajeny woſtaneſch,
Hdyž pſchindże dżeń toh' ßudżenja,
Tež twoja ſłoſcz b'dże ſnajomna.

To ßwjedomje ßnadž njetk czi ſpi,
O bjeda! hdyž to wotuczi,
Te wotuczi pak wjeſczje tu,
Hdyž predy niz, dha pſched ßmerczu.

Ja pak chzu, wbohi człowcże, czi,
Kaž kſcheſczjanej ßo ſaleži,
To wſchitko wodacz ſ wutrobu:
Czin jeno wjernu pokutu.

Ty pak, o Bożo na nebju,
Budž pſchi mni ſ twojej pomozu,
Hdyž ljetża ſ nowa trechi me
To ſaßo horjetwarenje.

A ſwarnuj tola kóždeho,
So neby tajke neſbożo,
Kaž w jenim ljeczje dwaj krócz me,
Wſchak tola nikoh' trechiłe.

Sstónkezy. Michał Libſcha.

Barlinſke wohenſawjeſczaze towarſtwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towaŕſtwo bere ſawjeſczenja pſche wohnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale twerdych prämijach, hdyž ſawjeſczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukožowanja dawa

W Budyſchinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,

agent barlinſkeho woheńſawjeſzjazeho towaŕſtwa.

☞ **Po ſwojim domojwróczenju ſo ſ nowa k tunemu ſawjeſczenju najpodwolniſcho poruczam.** **J. E. Smoleŕ.**

Truharnja w Rakezach.

Czeſczenym Sserbam Rakez a wokolnoſczje ſ tuthym najpodwólniſcho woſjewjam, ſo ßym brodutruharnju w Rakezach wotewrił a tu ßamu najnależniſcho poruczam ſ tym ßlubenjom, ſo budże w nej kóždemu kjetſje a tunjo poßłużene. **Adolph Décka.**

Aukzia.

Na ryczerkublje w Hermanezach budża ßo nedżelu 17. junija popołdnju w 2 hodżinomaj wſchelake kuczje a hoſpodarſke woſy, ßanje, hoſpodarſki grat, jena zylje dobra róla, wſchelake meublje a domjaza, kaž też kuchinſka nadoba ſa hotowe penecy na pſcheßadżowanje pſchedawacz.

Aukzia walczkow.

Pondżelu 11. junija t. l. budże ßo na huſczańſkim revjeru w ljetuſchich drewniſchczach pſchi ßljebrowej łuzy a pſchi nowym kerchowje

66 kop ¾ loh. mechkich walczkow

pod wumjenenemi, predy woſjewjownymi, rano wot 9 hodż. na pſcheßadżowanje pſchedawacz. Aukzia ſapoczne ßo na nowym kerchowje (Neu-Kirchhof).

Hrabinſke hajniſke ſarjadniſtwo w Hufzy
6. junija 1860.

Opelt.

Praſchenje na wuſtojnych ratarjow.

Kak móża ßo żitne raczki ſahnacz? Wotmolwenje proßy do Serb. Nowin. póſłacz jedyn ratař.

Łoßy k nationallotterii po 1 tol.

poruczа

F. Kalkhoff, kollekteur,
na żitnych wikach.

200,000 tórſa

ſteji na pſchedań pola Schołty w Drobach.

Hana Frankez ſ Hóſnizy,

13 ljet ſtara ſtrowa a czerſtwa holza, kotraż je njehdże pſched tſjomi mjeßazami ſtarſchiſki dom ſkradżu wopuſchczika, proßy ßo wot jeje ſtarſcheju lubońje, ſo by ßo tola domoj wroczika, hdyž chzedża ju pſcheczelniwje horjewſacz. Też proſcha ßo wſchitzy dobri ludżjo, kotſiž bychu tu holczku ßnadż njehdże trechili, ſo bychu ju dobroczliwje k jejnymaj ſtarſchimaj do Hóſnizy poßłali.

Pſchemjenenja dla je w Lipinkach pola Dołheje Borſchczje khlamarnja, hakle pſched njekotrymi ljetami nowonatwarena, ſ 7 jutrami leżomnoſczow na pſchedań. Pokoja kupnych penes móże, hdyž ßo żada, na nej ſtejo woſtacz a je wſcho dalſche ſhonicz pola

wobßedżerja **Buhlera** tam.

Khjeża ſ polom, rjanej ßadowej a trawnej ſahrodu, bes wumenika, je pſchemjenenja dla we Wóſporku ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. — Wſcho dalſche je naſhonicz pola knesa **Traug. Juſta** tam.

☞ Snate a dla ßwojich balſamiſkich wutkow tak jara poczerſtwjaze, poreńſchaze a pokraßnjaze ☞ **Gebrüder Leder**'ez **balſamiſke ſemſkoworechowe mydło** ☜ je à kruch ſ rospokaſanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakczu ſa 10 nßl. — ſtajnje woprawdżite k dostaczu pola **C. Peſchecka** na bohatej haßy.

Dr. Whithowa wodżiczka ſa woczi

wot **Dr. Ehrhardta** w **Altenfeldżi** w **Thüringſkej,** ſ wjazorymi privilegiami wyßokich werchow poczeſzena, wopokaſuje ßo be wſchitkimi dotalnymi woczi hojazymi ßrjedkami pſches ßwoje ſbożomne ſkutkowanje wſchjednje jako najlahodniſcha a najljepſcha wodżiczka w tajkim naſtupanju, a móże ßo jako dopokaſany hojazy a poßłužlnjazy ßrjedk a jako

wjeſta pomoz ſa ludzi na woczomaj bjednych

kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeſzje a ruczje a be wſchitkich ſchkódnych ſzjewkow, woßebje pſchi ſahrorenju, ſzerpnenju, ſuchoczi, ßylſowanju a bjeżenju woczow, kaž też pſchi ßłaboſzi po bjelmi a płaczi bleſchka ſ wulożowanjom jenoż 10 nßl. a dżeła ju jenoż woprawdżitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldżi w Thüringſkej.

Skład ſa Budyſchin w hrodowſkej haptyzy.

W bartſkim revjeru budża ßo
njehdże 100 kloſtrow dubowego ſchczjepjaneho a peńkowego drewa a
3 = tajkeho ſwenowego a bjetnarſkeho drewa
w jenotliwych kloſtrach na pſcheßadżowanje ſa hotowe peneſy pſchedawacz. Na kupenje ſmyßleni nech ßo
18. junija t. l. dopołnja w 9 hodżinach
w korczmje w Dubrawzy nutsnamakaja.
W Barczje, 6. junija 1860.

Hrabinſke Lippſke hajniſke ſarjadniſtwo.
Wiedemann.

Koſczinu

(Knochenmehl)

cziſtu a nefalſchowanu porucza

W. Jakub,
na żitnych wikach.

Khwalobnje ſnaty a pſches ßwoje hojaze ſkutkowanje dopokaſany **brójſtyrop** je ſaßo k doſtaczu w **hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

---

30 kop khójnowych jadriwych ſchpundowanſkich, tyſcherſtich a wobbijeńſtich deſkow, każ też njekotre kopy ſchwartow ßu na pſchedań w mkynje w Nowej Weſzy pola kłóſchtra Marineje Hwjezdy.

Gotth. Berndt.

Kórzarſka żiwnoſcz cżo. **25** w Luſy, ſe 97,25 dawſkimi jenoſczemi, ſ nowymi maßiwnymi twarenemi a bes wumeńka je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań a może ßo wſcho dalſche pola wobßedżerja J. Mulanſkeho tam ſhonicz.

Kowarnja ſe wſchjem gratom a inventarom, kajkaż ſteji a leži, każ też ſ 8 korzami dobreho pola a łuki je hnydom pak na pſchedań pak na pſchenajecze. Jeli ßo pſcheda, móżeja 1200 tol. na nej ſtejo woſtacz. Wſcho daliſche je k ſhonenju pola korczmarja Gödana na kameńtnej haßy w Budyſchinje.

Khjeżniſka żiwnoſz cżo. 27 w Dobroſchezach pola Delneje Hórki ſ rjanej wulkej ſahrodu je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Cżo. 29 a 41 Sſerbſkich Nowinow ſ ljeta 1850 a cżo. 9 a 10 ſ ljeta 1860 ßo we wudawarni Serb. Now. ſaßo kupja.

Kinamak ßo ſraduje,
Holczki maja ſczinene. W. S.

Knihi „Chronik von Bautzen" ßu njetko doſpołne wuſchłe a może ßo w Hikez knihicżiſchczerni na Haſchiz haßy a pola kniharja Ssmolerja ſa 25 nßl. doſtacz.

Prašenje na přirodospytny wotrjad Maćicy Serbskeje.

Kotra Sprewja ma dha so wulka, a kotra mała mjenować? A jeli to hišće wěste njeje, njemóhł to česćeny přirodospytny wotrjad M. S. twjerdże postajić.

Někotři Přisprewjenjo.

Tune ſerbſke knihi na pſchedań!

W Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach, każ też w klamach kn. pſchekupza Jakuba na kameńtnej haßy w Budyſchinje, ßu tele knihi ſa pſchiſtajenu płacziſnu k doſtaczu:

1. Lubenſkeho ſchtyri prjedowanja; wużitny kwaßny dar ſa nawożenjow a newesty. Płacziſna 4 nßl.
4. Sſerbſke Horne Łużizy atd. 7½ nßl.
6. Ribowczenjo (powedanje); 2½ nßl.
7. Dobroty, dżiwy a ßudy Boże na iſraelſkimi dżjeczimi; wopißanje Kanaana atd. 4 nßl.
12. Selenſka, I. 4 nßl.
22. Selenſka, II dż. 5 nßl.
14. Wumenkař (powedanczko) 2½ nßl.
15. Ssadowa knizka (jara wużitna ſa wobßedżerjow ßadowych ſchtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana. 2½ nßl.
17. Boża kraßnoſcz w ſtwórbje; I. dż. 2½ nßl.
23. Boża kraßnoſcz w ſtwórbje; II. dż. 2½ nßl.
18. Nadpad pola Bukez (ſe ßydomljetneje wójny) 2½ nßl.
19. Ssobudar na pucz pſches żiwenje; 2 nßl.
20. Khryſtof Kolumbuß abo wunamakanje Ameriki; 2½ nßl.
21. Bibliſke ſtawiſny (ſa ſchulje a dom), 10 nßl.
25. Nedżela. 2½ nßl.

Wſchitke tele knizki a knihi móża ßo w partijach hiſchcże tuniſcho doſtacz pola kneſa pſchekupza Jakuba, knihiſkładnika a pokładnika Maćicy Serbskeje w Budyſchinje.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
2. junija 1860.

Dowoz: 1376 kórcow.	Płaćizna w přerežku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	ns.	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńca	6	10	—	5	10	—	6	5	—	6	15	—	6	10	—
Rožka	4	2	5	3	25	—	4	—	—	4	3	5	—	—	—
Jecimen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	25	—	—	—	—	4	15	—	4	25	—	—	—	—
Woka	3	25	—	—	—	—	3	20	—	3	25	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	25	—	—	—	—
Kana butry	—	15	—	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—

Najnowſche.

S Wochoſ. Wutoru 5. junija popołdnju w ſchtwórtej hodżinje wudyri tudy woheń a wotpalichu ßo twarenja bura Nowaka. Wón bje rnuje w zuſbje, żona a dwje dżjeſczi pak na polu, tak ſo ßo doma ſe wſchjemi ſmachami też 3 krowy a 1 jałoja ſpalichu a holczka, kotraż bje doma woſtała, ljedom płomenjam wuczekny. Też je ßo Nowakej tójſchto penes ſpaliło.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 24. 16. junija. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Nižeje Wšy. S Mužakowa. S Lipicza. S Radworja. S Noweje Wšy nad Sprewju. Se Schefez. S Hodzija. S Zympla. Se Sabroda. S Wochos. S Brjesy. S Klukscha. S weczorneje strony Dubrawow. — Dopisy. — Přilopk. — H. Depla a M. Tunka. — Spěwy. — Nawěštnik.

Swetne podawki.

Sakska. Jeho majestosć kral Jan je pschiswolił, so by budyski czjeßlisti mischtr Zwiefel slotu zivilnosaßłużbnu medaillu, wot saksko-weimar-eisenachskeho welwójwody spożeżenu, noßył. — S Lipska pißaja, so tam wopaczne sakske 10 nßl. zirkuliruja; wone ßu zylje na prawe spodobne a móża ßo jenoż na tym rosesnacz, so neklincza. — Mischonska porzellanowa fabrika dżerżesche 5. junija ßwoj 150ljetny jubileum. — Tukrajne żelesnizy mjejachu w prjenich tsjoch mjeßazach tuteho ljeta 1,487,195 tolerjow dochodow. — W Zwickau-wje smjeje ßo wot 18.—21. junija powschitkomna shromadzisna sakskich ratarjow.

Prußy. Jako bje pschi wotewrenju cydtkuhnsko-königsbergskeje żelesnizy czah do Cydtkuhnena pschijjeł, poda ßo prynzregent pjeschi hacz k ruskim mesam a poßła tam po telegrafu wutrobne postrowenje na ruskeho khjeżora s tym pschecżom, so by ßo njetko tola też bórsy ruska żelesniza dotwarila a ßo tak Prußka a Ruska bliże sjenoczitej. — Prynzregent je ßo 13. junija do kupel w Baden-Badenje podał a je predy do teho swolił, so by jeho tam franzowski khjeżor wopytał. Napoleon III. je tam pecza 15. junija pschijjeł a budża tam tehdy też bajerski a würtembergski kral, każ też badenski welwójwoda pschitomni. So budże pschi tutej składnosczi najskere rycz wo ważnych należnosczach, to móże ßebi kóżdy myßlicz.

Rakußy. Krajna rada je nekotre poßedżenja mjeła a ßo potom na schtyri nedżelje wotdżenika, so bychu wuberki bes tym njekotre wjezy k wuradżowanju pschihotowacz móhli. W jenym s poßlenschich poßedżenjow bje tójschto ßylnych požadanjow ßłyschecz, so by ßo w rakuskich krajach tola też wschitkim druhim narodnosczam a ryczam to prawo dostako, kotrez tam Njemzy se ßwojej narodnosczu a ryczu wużiwaja, a bu na dotalne waschnje w tajkim nastupanju jara ßwarene.

Franzowska. Jedyn wyschi s bamżoweho wójska je do Parisa pschijjeł, so by tam czehnene kanony, bamżej wot khjeżora dare.e, do Roma dowesez dał. — Njekotre nowiny mjenja, so budże kupa Sardinia (kotraż piemontskemu kralej ßłuscha) k Franzowskej pschisanknena, jeli Sizilia k Piemontej pschindże. — Mandżelska prynza Napoleona je pecza ßamodruha. — Khjeżor chże 150 millionow nórtow pożeżicz.

Italka. Najnowsche depeschje powedaja, so neapelske wójsko poczina Siziliu wopuschczecz, każ bje jemu to Garibaldi po wujednanju s generalom Lanzu dowolił. Garibaldi je hižom palermsku zitadellu wobßadżił a djelba jendżelskeho wójska mału twerdżisnu Castellamare. Garibaldi je wysche teho nowych ministrow pomenował a s zyła sa wschu Siziliu potrebnych nowych sastojnikow postajił, tak so ßo tutón kraj hižom tak njekak ßam sarjaduje. — Neapelski kral je na wschjech werchow próstwu póßłał, so bychu jemu pschecżiwo sbjeżkarjam pomhali a nepschiwdali, so by ßo jemu Sizilia wsała, ale wschitke werchi ßu jemu pomoz wotprajili, prajizy, so jemu njetko też pomhacz nemóża, hdyż wón predy na jich dobru radu poßłuchał neje. Jenoż rakuski khjeżor je pecza ßlubił, so chże jemu tehdy 30,000 muży k pomozy poßłacz, jeli revoluzia w ßamym neapelskim kraju wudyri. Njekotre nowiny nochzedża pak tajkemu lubenju wjericz, ale mjenja, so smjeje rakuski khjeżor w tym czaßu, hdyż sbjeżkarstwo w Neapelskej wudyri, ßwój venezianski lud psched revoluziu dosez pasez a so najskere żane wójsko sa druhich ludzi wysche nesmjeje.

Nowsche powesczje.

S Barlina pißaja, so ßo tam wopyt khjeżora Napoleon w Baden-Badenje sa znamjo noweho ljepscheho mjera dżerżi a so ßu teho dla na bursy w Barlinje a Winje płaczisny penežnych paperow horje schłe. — Hannoverski kral pschijjedże 13. junija do Barlina a mjejesche s prynzregentom rosryczowanje, kotrez njekotre hodziny trajesche.

S Parisa pißaja, so Garibaldi Jendżelczanam neje pschiswolił, twerdżisnu Castellamare wobßadżenu dżerżecz.

S Londona pißaja, so je rakuski khežor neapelskemu kralej wschu pomoz sarekł a so jemu franzowski khjeżor też na żane waschnje pomhacz nochze. Kupa Sizilia je zylje sa neho shubena a Bóh wje, kak ßo jemu s jeho neapelskim kralestwom hischcze sendże.

Ze Serbow.

S Niżeje Wßy. Sſrodu 6. junija wumre w naſchej korczmje jedyn muż ſ Kulowa, pſchi ſchklenczzy palenza ßedżo. Wón bje na dompuczu ſ neßwaczilſtich wikow a bu tudy wot Bożeje ruczki ſajaty. *†*

S Mużakowa. Po powſchitkomnym požadanju bje naſch nowowuſwoleny, wutrobnje wotczakowany ßerbſki duchomny, knes Räda, hižom ßobotu do ßwjatkow ßem pſchiczahnył a ßwjatkomnu Bożu ßłużbu wobſtarał, jehoſapokaſanje ſta ßo pak tydżeń poſdżiſcho, na ßwedżenju ßwjateje Trojizy 3. junija t. l.

Tutu nedżelu rano w 9 hodżinach podaſchtaj ßo tudomny knes ſuperintendent Petzold a zybalnſki probſt Rekt na ßerbſku ſaru a wedżeſchtaj nowcho k. duchomneho do zyrkwje, kotraż bje ſ ludżimi pſchepełnena. Durje teje ßameje bjechu ł rjanymi cżeßnymi wrotami wupyſchene, na kotrychż ßo te ßłowa: „Tón Knes požohnuj twój nutskhod!“ namałachu. Spomnenaj knesaj dowedżeſchtaj k. Rädu do kapalnje a ßynyſchtaj ßo ſ k. direktarjom Ruloffom, jako ſaſtuperjom tudomneho ſtawſkeho knejſtwa, bliſko wóltarja a njemſka Boża ßłużba ßo ſapocża. Po wuſpjewanju khjerluſcha ſtupi k. Rekt na woltař a dżerżeſche liturgiju. Po nej ſpjewaſche ßo ſaßo khjerluſch ſ pſchewodom poſawnow a pſchi poßłenej ſchtuczzy teho ßameho pſchiwedżechu k. Rädu pſched woltař, ſ wotkal k. ſuperintendent ryczˇ k woßadżje dżerżeſche, w kotrejż woßebje tutn a nowcho duchomneho na jeju pſchißłuſchnoſczje dopomneſche. Potom ſpjewaſche ßo ſpjew, wot wuczerjow ſ Mużakowa a wokolnoſczje wuwedżeny a wot k. kantora Huhna wedżeny, po czimż k. probſt Rekt ßerbſku ryczˇ k woßadżje dżerżeſche. Jako bje ßo po tej ßamej ſaßo khjerluſch ſ pſchewodom poſawnow wuſpjewał, mjeſeſche k. Räda njemſke prjedowanje ſ kljetki, na kotreż po wuſpjewanju khjerluſcha: cżo. 618 „Sſłyſch moju próſtwu wſchak ꝛc.“ jeho ßerbſke prjedowanje ßłjedowaſche a to po ßłowach 119. pſalma, 79—81, kotreż jemu ſkładnoſczˇ dawachu, ſjawnje wuſnacż 1) tón grunt, na kotrymż wón (jako duchomny) ſteji (to je: to ſbože w Khrystuſu, każ je ſakożene w Božim ßwjatym ßłowje); 2) tón kónz, ſa kotrymż wón honi a 3) tu nadżiju, kotruż wón na woßadu ſtaja. — Prjedowanje bje kraßne, hódne teho ßwedżenja a teje woprawdżje kraßnje ſ wjenzami a pletwami wupyſcheneje zyrkwje. Woßebje bje woltař bohaczje wudebeny; prynzowy park bje najreńſche roſtliny k jeho poreńſchenju poſticżił a k wobjemaj ſtronomaj ßwjatehomjeſta ſtejeſche wele khjetkow w najkraßniſchim kżenju.

Dla wupyſchenja zyrkwje bje ßo woßebje k. tyſcherſki miſchtr Günther ſ Klja ſtarał.

My ßo nadżijamy, ſo budże naſch nowy ßerbſki knes duchomny, kotrehoż je jara dobra khwalba ßem pſchewodżała a kotremuż ßmy ßwoje najpokniſche dowjerenje napſchecżiwo pſchineßli, też w połnej mjerje Bohu k cżeſczi a Sserbam, tudy tak dołho do ſady ſtajenym, k woßebnemu duchomnemu wużitkej ſkutkowacż. To ſpożcż Bóh luby knes! S.

S Lipicża. Tudy bu wóndanjo jedyn muż pſchi khoſcjpiczu tak ßylnje wot Bożeje ruczki ſajaty, ſo hnydom wumre. *†*

S Radworja. W tudomnej wokolnoſczi knežˇi hižom dljeſchi cżaß ſymiza (ſyma) bes wotroſczenemi a woßebje bes dżeczimi tak jara, ſo bjeſchtej khwilu dwje tſeczinje ſchulerſkich dżeczi na nju khorej. *†*

S Noweje Wßy nad Sprewju, nedżelu 10. junija. Rańſche ſera nam luboſny dżeń pſchipowedachu, ale parjaze ßłónzo bjeſche powjetr ſ tużnotu napełniło, ſo wſcha ſtwórba pod tej ßamej ſdychowaſche a ſa płódnym deſchczom hładaſche. A hlaj, tołſte cżjemne mróczno ßo k weczoru pokaſowaſche, nam deſchcż lubjo, ale żana krepka nóchzyſche kapnycż; — dwje newedrje napſchecżiwo ßebi wojowazej, cżyheſchtej horje, — błyſki, każ wohenjowe hady w mróczelach ſejhrawachu, hacż bje newedro wyſche naß. Kóżdy pohładowaſche k cżmowemu mróczneniu. Satraſchny wjetr poczinaſche ducż, a kóżdy ßo hižom bojeſche, ſo żadyn deſchcż nepſchińdże. Ale bórſy ßo ßylne ſchumenje ßłyſchecż dawaſche, kotreż nam ßylne krupy pſchineße, bjechu to krupy, każ jich ßo dopomnicż nemóżemy: jako bjechu kuſk roſtałe, bjechu wſchje pueżje ſ wodu napełnene, ſo budżiſche ßo kóżdy, kohoż by lóſchtowało, kupacż móhł. Każ ßo ſdaſche, bjechu bóle k połnozy (— k Mużakowej delje —) krupy hiſcheże ßylniſche, ſchumenje bjeſche tam wetſche. Tola bjeſche zyłe newedro ſ Boha bes neſboża nimo cżahnyło. A. P—cż.

Se Schekez. W Serb. Nowinach bje wóndanjo na to ſpomnene, ſo je żito tehdy w draždżańſkich ſtronach 2½ łokcża wyßoke było. K temu mózemy njetko pſchiſpomnicż, ſo ßu rożli pola naß a w tudomnej wokolnoſczi tu khwilu najbóle 3½ łokcża wyßoke.

S Hodżija. Sandżenu nedżelu mjejachmy tudy krótke, tola pak ßylne a ſ krupami ſjenocżene newedro. Krupy bjechu każ ljeßne worechi a wetſche, nejßu pak wele ſchkody nacżinili, dokelż żadyn wulki wjetr nebjeſche.

S Zympla. Sandżenu nedżelu mjejachmy tudy ßylne newedro a wulke krupy, kotreż ßu na tudomnych a woßebje na turjanſkich leżomnoſczach żałoßnje wulku ſchkodu nacżiniłe. Też błyſchimy, ſo je dżjel bartſkeje, hucżinjanſkeje a klukſchanſkeje woßady mene a bóle wot krupow ſchkodu cżerpił a teho runja też njekotre wßy krebjanſkeje woßady a t. d.

Se Sabroda. Nedżelu 3. junija weczor w 11 hodżinach wotpali ßo tudy 11 dómſkich a hoſpodarſkich twarenjow, każ też 7 bróżnjow. Kak je woheń wuſchoł, neje ſnate.

S Wochos. K naschej rosprawje, kotruž bjechmy tydženja wo wóhnju na tudomnych Nowakez kublje do Serb. Nowinow pschepodali, mózemy dženšy hischcze pschistajicz, so je woheń psches blysk wuschoł a so je šo tež nowonatwarena brózeń šobu wotpalika.

S Brjesy. Pschi newedrje, kotrež sandženu nedželu psches tudomnu stronu cžehnesche, dyri blysk na naschich leżomnoscžach do jeneho pola, njehdże 400 łóhczi wot wosa, na kotrymž šo pólver s huaschczanskeho pólvernika do Plauena wesesche.

S Klukscha. Schtwórtk 31. meje bjesche sa naschu wošadu prawje sweželazy dzeń, pschetoż tehdy pschiczeże nasch nowy knes diakonus Mrós s Bukez k nam. Luboscz wošady bjesche po mózhnoszi sa to skutkowała, so by jeho prawje pschistojnje powitacz móhła a hižom pschipokdnju shromadžowasche šo schulska młodosez s zyleje wošady, renje s wjenzami wupyschena, na tudomnym schulskim dworje. Bórsy po dwjemaj saklinczach hudžba budyskich signalistow a pjeknje srjadowany cžah poda šo pod nawedowanjom kk. wucžerjow knesej Mrósej napscheczíwo. Khłódny wjetsik wjejesche a rjane khorhoje smahowachu šo lubosnje. Tam hdžež šo sderjanska a klukschauska dróha sjenoczatej, cžah sasta a dołho netrajesche, dha šo k. diakonus pschiwese a s wosa wustupiwschi šwoju wošadu s wutrobnym „Pomhaj Bóh wam" postrowi. Na to pschistupi k. pschekupz Postel s Klukscha a powita jeho s njemskej ryczu, po kotrejž jemu ruku skiezi s tymi škowami: „Witajeze k nam do Klukscha!" Po tom powita jeho nasch luby farař k. Kanig, w serbskej ryczi a spomni wošebje tež na to, s kajkej horjazej luboszu je jemu wošada napscheczíwo pschischła a na to spjewasche schulska młodosez serbski spjew, kotryž bjesche k. farař jara pjeknje a wuschiknje sestajak. Po spjewje wupraji k. Mrós wošadzje šwój najhorzyschi a najwutrobnischi dżak sa wschitku należnu prózu a staroscz a šlubi, wschu cžesez a luboscz, jemu wopokasanu, sašo s luboszu sapłacziczi pytacz. — Lubosne synki hudžby saklinczachu a cžah wróczi šo njetko s nowym k. diakonušom do Klukscha. Duzy spjewasche šo pak spjew, wot k. fararja Kaniga wudžjekany a žiwenje k. Mrósa wopišnjizy, pak buchu wot signalistow khjerluschowe hłoby pisane. S Klukscha kiwachu k. Mrósa pyschne cžešne wrota do jeho pschichodueje winizy a jako bje cžah pola diakonata sastak, sapokasa k. farař šwojeho noweho hamtskeho bratra do jeho wobydlenja, na cžoż tutón bes druhim rekny: „Dha je to tón dom, w kotrymž budu ja hacz na dalsche bydlicz, w kotrymž mam šo pschihotowacz na te prjedowanja, kotrež ja šwojej wošadzje prjódknesez smjeju." Wuspjewanje khjerluscha „Nech Bohu dzakuje" skónczi šwedżeń powitanja. Swjatoczńje smahowasche šo khorhoj s zyrkwineje wiežje a sjelelesche, móhł rez, Boże žohnowanje s wyšokosczje delše nowemu dzjelaczerej Krystušowemu, kiž njetko šwój nutskhód do šwojeho noweho domu dżerżesche. — Na pošledku bu hischcze schulerskim dzjeczom na knežim dworje weželje pschihotowane, hdżež wone piwo a zakty dostachu, kotrež bjechu šo sa penesy, we wošadzje nawdate, sa ne kupike.

Na šwjatu Trojizu bu k. Mrós do šwojeho noweho dostojnstwa zyrkwinszy sapokasany. Cžašnik bje ljedom wóšom wotrasył, jako hnydom swony saklinczachu, pschecželuniwje wokajo do šwjatnizy, kotraž bjesche hacz na najreńscho wudebena. S zylymi cžrjódami pschihadžowachu kemscherjo niz jenoż s nascheje wošady, ale tež s wokolnoscžje. Byrglje sasynczachu a nasch nowy k. diakonus stupi, pschewodżany wot šwojeho nana, k. Mrósa, fararja w Huszy, wot k. Kaniga, fararja w Klukscha, wot k. Guby, fararja w Minakalje a wot k. Räby, fararja w Hucžinje, kaž tež wot budyskeho krajnošudniskeho direktarja k. Harteinsteina, do Božeho domu a jemu napscheczíwo błysskotasche šo sašwjeczena šwjeza jako snamjo tamneje nebeskeje šwjezy, kiž dyrbi kóždemu psches semske žiwenje šwjeczicz, so neby wón molił a bludził.

Najpredy bu k. Mrósej Boże wotkasanja wot k. fararja Kaniga poskiczene, so by jeho pošylnilo pschi nastupenju noweho cžežkeho sastojnstwa; potom jemu nasch k. farař wschitke pschišłuschnoscžje prjódstejerjesche, kotrež šu kóždemu biskopej a pastyrej cžłowiskich duschow napołożene a woprascha šo jeho na pošledku, hacz dże wón wschitke tajke pschišłuschnoscžje na šo wsacz, na cžoż k. Mrós sjawnje „haj" wotmolwi. Na to postrowichu jeho k. k. Guda a Räda, kaž tež jeho k. nan. a požohnowachu jeho, ruzy na neho kładżo. Potom pschistupi k. direktař Harteinstein, psched kotrymž k. diakonus šwoju hamtsku pschišabu wotpołoži a na to postrowichu jeho kk. wucžerjo a gmejnszy prjódstejerjo, jeho s ruku witajo. Bes tutymi jednoroscžemi buchu, kaž šo to šamo srosymi, khjerluschje spjewane a skónczńje džerżesche k. diakonus Mrós šwoje rjane nastupne prjedowanje, kotrež je kóždeho pošłucharja wutrobu hnało a wołschewiło.

Bóh wschehomózny knes budź schit nascheho noweho duchomneho pastyrja, wón budź jeho šylnosez a skała; žiwe šłowo Boże budź jemu wotra bróń pschecziwo nepscheczelam! M.

S wecžorneje strony Dubrawow. Nedželu popołnju w 3 hodzinach pytasche naš Boh ton knes s krupami doma: bjechu s dzjela wetsche, hacz hołbjaze jeja a šu khjetru schkodu naczińke; pschińdżechu wot wecžora khjetro schjeroko a šu šo peczа wot Kamenńneje Woleschinczki (wot Dubrawow) k połnozy winyke. Wot sawjeszenja pola naš ludzjo niczo nedżerża (mam sa to, so jenoż je jedyn, korczmař, Njemz, sawjeszene mjeł), dokelž šo płaczenja boja; tež panu (po starych wuprajenju) pola naš porjedko krupy, kiž njekajkeje schkody

naczinja. Ljetsa drje tón a tamny khjetro wobžaruje, so neje sawjeszczik. W tym ßamym czaßu ßu w ßerbskim Oßigu, Schönbergu ꝛc. (*sholerske krajiny*) krupy *wele* sbite k srudobje jich wele, niz pak schkleńczerjow. Nedżelu popołnju je w Borschczi puczowanski remeßnik powedał, so ßu pola Khoczebußa *tajke* krupy pobyte, so ßu *psches stopu* wyßoke leżałe. Psalm 147, 17. Nczrh.

Dopisy.

(*Mój dompucz se Sankt-Petersburga do Budyschina.* (Pokračowanje.) Lübkska parokódź Orion, na kotrejż chżych ja se ßwojim puczowanskim towarstwom naranjsche morjo pschejjecz, bje 8. maje do Petersburga pschijjeła. Jako to shonich, dżjech khjetsje na nju pohladacz, pschetoż ja bjech sabył, kak wonhlada, hacz runje bjech ju loni często widżał: jeje stejnischczo bje menujzy blisko mojeho wobhdlenja. Orion je 50 łohczi dołha nowa, rjana parokódź s dwjemaj kajutomaj. Mjesto w prjenej kajuczje płaczi 58 tl., a w druhej 37 tl., mjesta tsczeje klaßy żane nejßu, każ na schczeczinskich łódżach, hdżeż ßo sa mjesto tsczeje kajuty 23 tl. płaczi. Do tuteje płaczisny je też jjedź a piczje ßobu wobsankene a dostane puczował k ßnjedanju khojej abo thej s bjełym khljebom, w dwanatej hodżinje k druhemu ßnjedanju kotelet abo beufsteak, w tsjoch hodżinach k wobedej poliwku, howjase mjaßo, rybu a peczeń, k ßwaczinje khojej a k weczeri thej s pomałkami. Jjedźje je dosez a wona je też dobra; hdyż pak by schtó chżył wino, piwo a palenz picz, to dyrbi wón woßebje płaczicz. Njekotre parokódźje woża puczowarjow, kiż ßo ßami sa ßwoju zyrobu staraja, a na nich płaczi ßo sa pschewesenje se Schczeczina do Petersburga sa mjesto tsczeje klaßy jenoż 10 tl., schtoż je wjesczje jara tune, hdyż jedyn pomyßli, so je dałokosez bes wobjemaj mjestomaj 200 njemskich mil wulka. Wot Budyschina do Barlina sapłaczisch sa mjesto tsczeje klaßy 4 tl. a s Barlina do Schczeczina 2 tl., tak so móże jedyn s Budyschina do Petersburga sa 16 tl. (bes jjedźje) abo sa 29 tl. (s jjedżu) pschejjecz a k temu wjazy hacz 3 abo 4 dny czaßa netreba; pschetoż ljepsche parokódźje jjesdża se Schczeczina do Petersburga jenoż połtsczca dnja a s Budyschina do Schczeczina móżesch jara derje sa 12 hodżinow dojjecz. Po tajkim tak czeżko neje, do Petersburga pschejjecz, a też tak dołho netraje, każ żebi njekotryżkuliż myßli. A schtóż ßo po morju jjesdżicz boji, tón móże ßo pschichodnje po ßuchim puczu pschewesecz, pschetoż żelesniży, kotrez Petersburg s Njemzami sjenoczeja, budża w tutym ljeczje nimale wschije hotowe. Hdyż pak dyrbi jedyn *dołho* na parowosu bycz, dha je to jara wobczeczne, a teho dla je na parokódźi wele pjeknische, pschetoż tam ma jedyn tola też ßwoje łożo a móże ßo na krywje po ßwojim spodobanju pschekhadżowacz. Sa kóżdy *dalschi* puczj, hdżeż dyrbi jedyn wo dnjo a w nozy puczowacz, ja żebi teho dla wjesczje parokódź psched parowosom wuswolu, hacz runje je wschak mórska khorosez też jara hrosna a wohidna wjez a njekotrehożkuliż puczowarja k temu pschiwedże, so wón wscho dalsche mórske jjesdżenje salubi. Ja wot mórskeje khorosczje nejßym ani na tampuczu ani pschi domojwróczenju niczo czerpicz mjek a s zyka bje na dompuczu wedro tak cziche, so bje bes paßażirami mało wot tuteje khorosczje pytnycz. To bjesche pak zyłe hinak, jako ßo ja loni se Schczeczina do Petersburga weszch. Tehdy bje prjeni dżeń jara wjetsikoite, tak so żołmy s khwilemi wodu na krywy horje metachu, a hdyż je morjo nemjerne, dha też na łódżach tak menowana mórska khorosez knezi. Wona nastane w człoweku jenoż psches kolebanje a tam a ßem metanje łódżje, tak so jenemu najprjódzy wscho pożadanje po jjedźi a po piczu sandże, potom poczina jenemu hubenje w żołdku bycz a na poßledku człowek wróczа, tak dołho hacz ma schto w żołdku a hischcze dljehe, jeli nemjer morja dljehe traje. Khorosez je potom najhórscha, hdyż w żołdku niczo wjazy neje, pschetoż khory tehdy stajnje joka a tola niczo wjazy wublecz nemóże, schtoż je jara wohidne. Tak bórzy hacz morjo wocjichne abo ßo ty s łódźje na kraj podajsch, dha też khorosez na mjesczje sastane a też żane sle ßjedowanja sa ßobu newostaji, pschetoż człowek je po nej wele strowschi, dyżli hdy predy.

Moja mórska khorosez bje każ żana, pschetoż wona jenoż w tym wobstawasche, so ßo mi njekotre hodżiny niczo jjesez nochżysche, ale każ ßo druhim paßażiram dżjesche, to bje żakoßnje. Pschecziwo mórskej khorosczi żadyn ßrjedk wunamakany neje a najljepe hischcze je, hdyż jedyn tak dołho, hacz je mózno, na czerstwym powjetrje wostane. Duż khodżachu nimale wschitzy puczowarjo po krywje łódźje abo bjechu ßo tam na stolzach seßydali abo wotpoczowachu na matrazach. Ale pschi wschjem czerstwym powjetrje dołho netrajesche, dha poczа tu jedym bljednycz, tam druhi straschnje stonacz a wot ßo dawacz a hladasche, kak by delje do ßwojeho łoża pschischoł, tak so njejachu łódźni ßłużobnizy a potom też matrosojo jara nusne, so bychu khorych delje do kajutow wodźili a jim tam do łoża pomhali. Nam, koriż bjechmy strowi wostali, to jara żel czinesche, hdyż widżachmy, s kajkej nusu dyrbesche njekotryżkuliż krywy łódźje wopuschczicz, ale dweju człowcow najskere nichtón jara wobżarowak neje, jako jeju mórska khorosez nadpadny. Biesche to młody bohaty pschekupz a jeho ßotra. Wobaj bjeschtaj pschewschu mjeru hordaj, pschewadżowaschtaj ßo jenoż ßamaj w hromadżje, nerycżeschtaj s nikim druhim a czineschtaj runje tak, każ bychtaj tak jara wożebnaj byłoj, so by ßo jimaj nichtón pschiblizo-

wacz neßmjek. Ale mórska khorosczˇ jeju bórsy skludzi. Wonaj bjeschtaj ßo w jara pyschnej drascˇje na jenu matrazu poßynukoj a nedaschtaj ßebi nikomu bliſko pschinczˇ. Bes tym pak khorosczˇ na wschjech stronach krywa tak spjeschnje pschiberasche, so mozy ßkužobnikow nedoßahachu (kaž ßym hižom spomnik), ale so dyrbjachu teˇz ßami matrosojo skhorenych pod kryw wodzicˇ abo noßyczˇ. Na jene dobo tón pschekupz wobljedny a skoro w tym ßamym wokomiknenju poczˇa jeho ßotra wróczˇeczˇ. Khorosczˇ bje ju hnydom tak pschjewsaka, so ßo ta knežnicˇka ani wobroczˇicˇ nemóžesche, ale so jej blumanki po tej rjanej židžanej drascˇje jenoˇ tak delje bjeˇachu, bratr pak jej pomhacˇ nemóžesche, dokelˇ mjejesche ßam se ßobu doscˇ cˇinicˇ, a my strowi bjechmy teˇz tak nekscheschcˇijanszy sunßleni, so jimaj bliſko neüdžechmy, dokelˇ nam wonaj predy teˇz nebjeschtaj bliſko pschinczˇ chzykoj. Powescˇ wo jeju predawschej hordosczˇi bje ßo bes ßamymi ßkužobnikami a matrosami rosneßła, tak so tuczˇ teˇz cˇinjachu, kaž bychu jeju nusu newidželi, hacˇ ja to tola wjazy pschenescˇ nemóžach a jeneho matrosu k temu nawabich, so jeju wón delje doneße. Tón matrosa bje khjetro masany a jeho drasta wonesche jara sa kołmasom, s kotrymž bje pschepuschczˇena, tak so budžischtaj jemu spomnenaj hordaczkaj predy wjescˇje tsi kroczˇelje s pucza schkój, ale tehdy staj ßo najskere Bohu dzˇakowakoj, so bje jimaj tajki cˇłowek k pomozy pschischoł. Ale, cˇoho dla dha wy strowi nejscˇe khorych delje wodžili? budze ßo ßnadz njekotryžkuliž praschecˇ. Nó hlajcˇe, wot teho wam wschak kóždy wotradžuje, dokelˇ je jara straschne, nóß do kajuty tyknycˇ, hdyž tam wscho wróczˇa a je tam wschitko s hrosnym wonenjom napelnene; pschetoˇ to najbóle kóždeho na mjescˇje khoreho scˇini, hdy by wón teˇz pschi saſtupenja do kajuty hischcˇe zyłje strowy był. Duž tam nichtón neüdže, hdyž runje nedzˇrbi, ale hlada sa tym, so by na krywje wostał, tak dołho hacˇ to wedro njekał dowoli. Ja ßo teho dla teˇz delje nehibach, hacˇ mena pośledku żołmy, kotreˇ s khwilemi wele wody na kryw cziſkachu, do kajuty wuhnachu. Tam bje wulke stonanje a skiwlenje a tajka wón, so mi teˇz skoro poczˇa wokoło żołdka mekko byecˇ; ja pak ßo bórsy sebrach, saljesech do ßwojeje koje (koża), saczˇahnych sawjeschki (so bych hubenstwo druhich newidžał) a lehnych ßo bliſko k scˇjenje, do kotrejeˇ żołmy tak ßylnje bijachu, so ja żaneho skiwlenja wjazy saßłyschecˇ nemóžach. A dokelˇ bjech ßebi ja ßwoje łożo s dobrym pschemyßlenjom w tsecˇim poskhodži wubrał, dha nikoho wjazy wysche ßebe nemjejach, kiž budžische mi ßnadz njeschto do łoża wobradžicˇ móhł. (W tej kajucˇje menujzy, w kotrejž ja bydlich, bjechu tsi rynki łožow a to jedyn rynk wysche druheho). Schtóž prjeni króczˇ na morjo pschiüdže, tón ßebi myßli, so je delni rynk najduschnischi, dokelˇ je lohko k ruzy, ale mi bjechu predy hižom radžili, so bych ßebi łożo tsecˇeho rynka wubrał, dokelˇ jedyn tam w cˇaßu mórskeje khorosczˇje żaneho khoreho wysche ßo nima.

Tola, ja dyrbju ßo saßo do Petersburga wróczˇicˇ. Wotjjesd wot tam bje na 12. meje popołdnju w 2 hodžinomaj postajeny. Orion ßam bje hižom dzˇeń predy do Kronstadta delje wujjeł, so by tam hischcˇe kamente wuhło poberał a naß petersburgskich paßažirow mjejesche teho dla menscha parołódž „Peterhof" hacˇ do Kronstadta doweseˇ. J. E. Smolerˇ.

(Přichodnje dale.)

Přilopk.

* W Brunej pola Kamenza wumre 22. meje tamnischi wucˇeˇr k. F. Kokula, 31 ljet stary. Wón bje starschi ßyn predawscheho cˇornowskeho wucˇerja Kokulje a po wuwuknenju w budyskim seminaru bje wón najpredy njekotre ljeta wucˇeˇr w Bambruchu.

* We Winje bu wóndanjo wjesty Schmitt k cˇaßžiwenskemu jastwu wotßudženy, dokelˇ bje tamnischeho pschekupza Hurtza saraſył a potom wobkranył. So by wón ßwój neskutk satajił, bje wón cˇjeło saraženeho do jeneho kaschcˇika składł a tutón potom po żelesnizy do jeneho galizyskeho mjesta póßłał. Tam bjechu kaschcˇik wotewrili, dokelˇ bje s neho jara ßmerdžecˇ poczˇało a nichtón po njón pschischoł nebje, a to cˇjeło namakali. Potom bjechu ßljedžili a ßljedžili, hacˇ bjechu mordarja na poßledku wußljedžili.

* Budyszy mjeschczˇanszy tsjelzy chzedža 2. julija 25ljetny jubileum wobstacza ßwojeje kompagnije ßwedženszy wobeńcˇ a ßu k temu ßamemu pecza teˇz s wokolnych mjestow hosczi s mjeschczˇanskeho wojerstwa pscheproßyli.

* W jenym twarenju żitawskeho dwórnischcza, w kotrymž ßo gasowy cˇaßnik a hłowna gasowa roła namaka, sta ßo khjetro straschna explosia. Jedyn dzˇełaczˇeˇr bje menujzy s wopacˇneho srosemenja poruczˇenja, jemu dateho, w neprawym cˇaßu gas wupuschczˇił a potom tam, hdzˇeˇ bje wscho s gasom napelnene, se sapalenej ßwjeczˇku pschischoł, tak so bje ßo gas sapalił, murje s dzˇela rosdrjeł, tsjechu a kósły wusbjehnył a w bliskosczˇi tójschto wóknow rosbił. Dzˇełaczˇeˇr, psches kotrehož hłuposczˇ bje ßo to wscho stało, bjesche (dzˇiwnje dosczˇ) s małym wobschkodzˇenjom se wscheho stracha wuschoł.

* Ruske mjesto Tobolsk je w tutym ljeczˇje wele wot powodženja wustacˇ dyrbjało a woßebje je khudy lud teho dla wele cˇerpicˇ dyrbjał. Duž ßu w Rußowskej penesy sa njón shromadžowali a bes tymi, kotsiž buchu se ßmilnymi darami wobdžˇeleni, bje jena parschona psches 110 ljet stara, druha psches 100, dzˇewecˇ psches 90 ljet a t. d.

* W Bernstadtu je ßo 10. junija młynkeˇ Weinertej hródž wotpalika.

* W Köczenbrodźje saßłyschca 8. junija tamnischi wjetrnikaŕ pschipołdnju kschiczenje. Jako wón khjetsje ruczje won wubieża, wuhlada wón, so bje wokschidło jeho ßamßne dźjeczo, kotrež bje pschi hrajkanju wjetrnikej njekak blisko pschischło, sapopanyło a, kaž ßo potom pokasa, tak rosbiło, so je morwe nuts neßechu.

Hans Depla a Mots Tunka.

M. T. Ty mi poczinasch, Hanßo, hordy bycz; wjesczje ßy ßwjatki woßobnych ludźi sesnak, pschetoż ty tajkej woczi czinisch.

H. D. Ach, ja sa Klobukowej Horu hladam! Ja ßym pschezo wele wo nej ßkyschał a duż chzu ßo tam podacz.

M. T. Dha tam tola psches Pasilisku nekhodź, hewak możesch tam lohko knótr pobycz.

H. D. Brachuje dha tam na pimßu?

M. T. Może bycz; wóndanjo ßo tam wjetsik werczesche a tak dyrbesche jim hnydom jedyn we menje druhich a ßam sa ßo kschczeńske penesy ßobu pósłacz.

H. D. Tam ßu wjesczje prawje hłódni ludźjo, ale mudri?

M. T. Hdyż dyrbimy jich kormicz, dha ßmjemy jich skubacz tež.

H. D. Haj, hdyż tajke podperanje wjaz nepóndże, potom może na gmejnu pschińcz.

M. T. Nó dźje mi hłupje nebaj; to je s czesczu pscheroscżeny muż.

H. D. Nó, dha jemu tajke khjeżkarske pokormenje tež nihdy tycz nebudże.

Spěwy.

Nedźelske ranje w nalječu.

Czichu krocżel młode ranje
Stupa s wrotow purpurstich,
Wjetsik ßam spi mjerne spanje
W żłobach njchdże hłubotich,
Jenoż rjeki saschumja:
Dżenß je kemsch a nedżela.

„Sswecżene budź Boże meno"
Człowek ßobu hłoßuje,
S wóczka, k nebju wobroczenoh'
Sswjecża pruhi ßweczische,
Rjeki wjeczńoh' żiwenja
Duschu jemu pscheschumja.

Łjeß a polo, ludźi prósnej,
Wotpocżnjetej w czischini,
Schczerkot, ropot s haru wósnej
Pucz a dróha neßłyschi,
Jenoż ptaczki spjewaja:
Dżenß je kemsch a nedżela.

K ßwjatnizy ßo njetko meku
Czrjódki w pyschje kemschazej,
Hona, łuki pak jim sczeku
Kwjetki s ruku weßołej,
Ptaczkow hłóß jich pschewodża
K reńschemu haleluja.

Dżjed a wowka po kjeschku
Khabłajo sa młodschimi
Czehnetaj tu lubu schczeżku
Hischcże w wyschej radosczi,
Jeju ßabat blisko je
A te psalmy nebeske.

Na rjesaku melczi pika,
Płużne koło nepischczi,
Nakowa je wonjemita,
Bruß do koßy neryczi,
Swony s zyrkwje saklincża:
Dżenß je kemsch a nedżela.

Czerwik hrustu pschetoczuje,
Swjerjo newje, schto tu chze,
K nebju pak ßo towarschuje,
Schtoż je s nebeß rodżene,
A s tej próstwu kubła ßo:
Pschińdź k nam twoje kraleſtwo. **S.**

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Korla August Tannenberger, wobydleŕ a mureŕ na Żidowje, s Hanu Madlenu Schmidtez — Jan Mjet, tyscherski mischtr w Sploſku, s Marju Janaschez s Dobruschje.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Jan Ernst, Jana Ramscha, kublerja na Żidowje, ß. — Korla August Hermann, Bedrich Wylema Deckerta, wjetrnikarja na Żidowje, ß. — Korla Emil Max, Marje Madleny Petschkez s Wulkeho Welkowa nem. ß. — Marja Theresia, Jana Mużika, sahrodnika w Delnej Kinje, dż. — Marja Amalia, Jurja Schtrympy, khjeżerja na Żidowje, dż. — Jan August, G. W. Mittaga, wobydlerja na Żidowje, ß. — Korla August, Handrija Bohuwjera Pecha, wobydlerja na Żidowje, ß.

Podjanska cyrkej: Jan, Pjetra Domaschki, młynskeho najeńka w Dżjeżnikezach, ß.

Zemrjeta:

Dżeń 3. junija: Marja, nebo Michała Scholty, predawscheho sahrodnisteho wumeńkarja w Katarezach, sawoſtajena wudowa, 72 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 ḥ. 47 m.; pschipołnju 11 ḥ. 40 m.; popołnju 6 ḥ. 22 m.; wecżor 8 ḥ. 25 m.; rano 12 ḥ. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 ḥ. 37 m.; dopołnja 12 ḥ 53 m.; popołnju 3 ḥ. 52 m.; wecżor 7 ḥ. 41 m.; w nozy 2 ḥ. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 7. junija. 1 Louisd'or 5 toler 12 ngl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 ngl. 8¼ np.; winske bankowi 75⅝.

Nawěštnik.

Barlinske woheńsawjesczaze towarstwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towaŕstwo bere sawjesczenja psche wóhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułożowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,

agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towaŕstwa.

☞ **Po ßwojim domojwróczenju ßo s nowa k tunemu sawjesczenju najpodwolnischo poruczam.** **J. E. Smoleŕ.**

W bartskim revjeru budźa ßo

njehdźe 100 kloftrow duboweho schczjepjaneho a peńkoweho drewa a

3 „ tajkeho swenoweho a bjetnaŕskeho drewa

w jenotliwych kloftrach na pscheßadźowanje sa hotowe penesy pschedawacz. Na kupenje smyßleni nech ßo

18. junija t. l. dopołnja w 9 hodźinach

w korczmje w Dubrawzy nutsnamakaja.

W Barczje, 6. junija 1860.

Hrabinske Lippske hajniske sarjadnistwo.

Wiedemann.

Loßy

k nationallotterii po 1 tol.

porucza

F. Kalkhoff, kollekteur,

na žitnych wikach.

Koscžinu

(Knochenmehl)

cžistu a nefalschowanu porucza

W. Jakub,

na žitnych wikach.

200,000 tórfa

steji na pschedań pola Scholty w Drobach.

Khježa s polom, rjanej ßadowej a trawnej sahrodu, bes wumeńka, je pschemjenenja dla we Wóspórku se ßwobodneje ruki na pschedań. — Wscho dalsche je nashonicz pola knesa **Traug. Justa** tam.

Khježa Cat.-№ 21 w Skanezach pola Pschiwcziz se 56 □prutami pola 56 □prutami dwora, ßadoweje a ßolotoweje sahrody budźe ßo

dźeń 2. julija 1860

dobrowólnje na pschedawanje pschedawacz a chzyli ßo na kupenje smyßleni na spomnenym dnju rano w 9 hodźin. w skaneczanskej korczmje nutsnamakacz, hdźež je wscho dalsche k shonenju. Renczez herbja.

Kowaŕnja se wschjem gratom a inventarom, kajkaž steji a leži, kaž tež s 8 korzami dobreho pola a łuki je hnydom pak na pschedań pak na pschenajecze. Jeli ßo pscheda, móžeja 1200 tol. na nej stejo wostacz. Wscho dalische je k shonenju pola korczmarja Gödana na kameńtnej haßy w Budyschinje.

W Drobach pola Minakaka je sahrodniska žiwnosz czo. 3., bes renty, se ßwobodneje ruki na pschedań. — Wscho dalische może ßo pola wobßedźerja tam nashonicz.

Na puczu wot Klukscha hacz do Delneje Hórki bu sańdźenu nedźelu jena bryla shubena. Na tyszy, w kotrejž wona bjesche, je meno wobßedźerja k namakanju a proßy tón ßamy, so by ju sprawny namakar sa pschihódne sarunanje we wudawaŕni Serb. Nowinow wotedacz chzył.

Großowe

brostkaramellje

najljepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k połóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czaßu.

Sa Budyschin a wokołnoscz w hrodowskej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Dr. Whithowa wodźiczka sa woczi

wot **Tr. Ehrhardta** w **Altenfeldźi** w **Thüringskej,** s wjazorymi privilegiami wyßokich weŕchow poczeszena, wopokasnje ßo be wschitkimi dotalnymi woczi hojazymi ßrjedkami psches ßwoje sbożomne skutkowanje wschjednje jako najłahodnischa a najljepscha wodźiczka w tajkim nastupanju, a móze ßo jako dopokasany hojazy a poßylnjazy ßrjedk a jako

wjesta pomoz sa ludźi na woczomaj bjednych

kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeszje a ruczje a be wschitkich schkódnych szjewkow, woßebje pschi sahrorenju, szeŕpnenju, ßuchoczi, ßylsowanju a bježenju woczow, kaž tež pschi ßłaboszi po bjelmi a płaczi bleschka s wułożowanjom jenož 10 nßl. a dźjeła ju jenož woprawdźitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldźi w Thüringskej.

Skład sa Budyschiu w hrodowskej haptyzy.

Aukzia trawy.

Wutoru 19. junija dopołdnja w 9 hodźinach budże ßo na łuzy, 2 kórzaj wulkej, trawa po parzellach abo wscha w hromadźije, kaž też njekotre woßredki dżeczela a po spodobanju też njekotre kórzy stejateje rożki na pscheßadżowanje pschedawacz. — Wscho dalsche je shonicz w Małym Welkowje pola C. L. Haftinga, mydło a ßwjeczkipschedawarja.

Aukzia ßyna.

W Stróži pola Huczinty budże ßo 21. junija (schtwórtk) popołdnju w 3 hodźinach na kublje czo. 3 stejaze ßyno po loßach na pscheßadżowanje pschedawacz. — Też ßu na tym ßamym kublje ljetusche żnje wscheho żita a wschjech pólnych plodow w zyłym na pschedań.

J. Nowak.

Pschedawanje polow a lukow.

Wot predawscheho Jurakez kubła w Brjesynzy pola Delneje Hórki budża ßo

póndżelu 18. junija

dopołdnja wot 10 hodźinow wjazore pólne a łucżne parzellje pschedawacz a ßo na kupenje smyßleni pscheproschuja, so bychu ßo tam nutsnamakali.

Partikulier **Martschinck.**

Póndżelu 25. junija t. l. czehnenje I. klaßy 58. kralowskeje sakskeje krajneje lotterije.

C. F. Jäger sen.,
na swonkuejzlawskej haßy cz. 801.

Wino. Sswojim lubym pschczelam a znatym s tutym podwólnje wosjewjam, so je pola me jara dobre bjele ßłódke wino tunjo k dostaczu a poruczam jim to ßame, kaž też wschitke druhe czerwene wina k bohatemu wotkupowanju w mojich klamach. **Wino.**

J. G. F. Niecksch, na ßerbskej haßy.

Kunklizowe ßadżenki

s wuwołaneho bajerskeho ßymenja ßu po kopach zylje tunjo k dostaczu w **Nieckschowej**
klamarni w Małeschezach.

Kamenitowuhlowy mas

pschedawa po puntach a w małych czwiczkach stajnje w Budyschinje a Małeschezach **J. G. F. Niecksch.**

Maschinowe hosdżje

wschitkich druzinow pschedawa saßo w Budyschinje a w Małeschezach **J. G. F. Niecksch.**

Ssuche droździje

znateje dobroscżje ma na pschedań w Budyschinje a w Małeschezach **J. G. F. Niecksch.**

Nowe (Matjes) jereje

pschedawa jara tunjo **J. G. F. Niecksch.**

☞ Pohoncz, kotryż wopitstwu poddaty neje, móże hnydom do ßkużby stupicz.

Na Zidowje. **Korla Zieschang.**

Jena żiwnosc se scheßczimi kórzami pola a łuki je se ßwobodneje ruki na pschedań. Njeschto kupnych penes móże na nej stejo wostacz. Wscho dalsche je k shonenju pola **J. Kubascha** w Raschowje.

Próstwa.

W 6. cżißlje Sserb. Now. je ßo wo to proßyło, so by ßo wot tajkich, kiż maja wjedomnosc wo tym, sjawnje na to praschenje wotmołwenje dało, hacz na Sdżerju wo prawdżje żane wróble nejßu. Hacz dotal ßmy podarmo na tajke wotmołwenje cżakali, runje każ w nastupanju cżornonoßłowskich kljechczakow.*) — My dowolamy ßebi teho dla tamne praschenje wobnowicz a s nowa wo wotmołwenje prosycz woßebje wo tajke, kiż by nam wobschjernischu rosprawu dało, kak ßo ta wjez bes ludźimi na Sdżerju poweda, cżeho dla tam pecża żanych wróblow nimaja.

Njekotsi pschirodosłpytniży.

*) Cżornonoßliczenjo móhli nam też skoro wotmołwicz!

Wot redakzije.

W cż. 20 Serb. Nowinow je s rósbórskeho wokreßa rosprawa wo sapokasanju hórczanskeho duchomneho knesa Holschera sa superintendenta I. rosborskeje diözesy wosjewena a k nej pschispomnenje pschiwdate, w kotrymż ßo wobżaruje, so ßo tajke dostojnstwo żanemu ßerbskemu fararej tamneje diözesy dostało neje, dokelż ßu tola bes ßerbskimi fararemi mnożo, kotsiż buchu to w nastupanju ßerbskich woßadow wele ljepe sastejecz móhli, hacz tajki sastojnik, kiż ßerbskeje ryczje mózny neje.

Hacz runje kóżdy cżłowek widzi, kiż widżecz **chze**, so je tajke pschispomnenje **wot redakzije** pschistajene, dha ßmy tola wóndanjo se spodżiwanjom ßłyscheli, so njekotsi ludźjo (— najskere derje ßerbski nerozymja abo ßu hewak ßłabi na wopschijeczje —) tuto pschispomnenje k fararej Kruschwizy w Dołkej Borschczi pschipißnja. Duż my tudy tajkeje ßłaboscżje dla sjawnje prajimy, so je spomnene pschispomnenje wot

redakzije Serb. Nowinow.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
9. junija 1860.

Dowoz: 1495 kórcow.	Płaćizna w přerěžku											
	na wikach,								na bursy,			
	wyšša.			nižša.			srjedźna			najwyšša.		najnižša.
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pschenża	6	10	—	5	10	—	6	5	—	6	15	—	6	10	—
Rożka	4	2	5	3	25	—	4	—	—	4	5	—	4	3	8
Jecimen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	5	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	15	—	4	20	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	20	—	3	20	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	20	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßkomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	22	5	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Čišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 25. **23. junija.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Wukaz. — Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Draždžan. S Hliny. Se Židowa. S Noweje Wěsy nad Sprewju. S Małeje Borschczije. S Hodžija. S weczornej strony Dubrawow. — Sudniske dopisy. Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Spěwy. — H. Depla a M. Tunka. — Cyrkwinske powjesće — Nawěštnik.

Wukas,

wotpanenje pschidawka k direktnym dawkam na l. 1860 nastupazy.

S pschiswolenjom kralowskeje majestoscjje so s tutym porucza: § 1. Pschidawki, kotrež bjechu so psches sakoń wot 13. jun. 1859 § 1. a psches wukas wot 14. jun. 1859 sa l. 1859 a 1860 s jenym penježkom wot kóždeje dawskeje jenoscjje pschi gruntskim dawku k 1. augusta, a 8/10 połljetneho wunoschka remeßniskeho a parschonskeho dawka k 15. oktobra wupißałe, nimaja so w l. 1860 sbjehacz. § 2. Po tajkim je na spomnenych termijach jenož sbjehacz: dwaj nowaj penježkaj porjadneho dawka wot kóždeje dawskeje jenoscjje pschi gruntskim dawku a połljetny wunoschk porjadneho dawka pschi remeßniskim a parschonskim dawku. § 3. Tajke spuschczenje remeßniskeho a parschonskeho dawka płaczi też sa wukrajanow na to waschuje, so so wot nich wot 1. julija t. l. jenož porjadny dawk bere. —

W Draždžanach 11. junija 1860.

Ministerstwo finanzow.
S. k. s Friesen. Zenker.

Swětne podawki.

Sakska. Jeje kralowska wyßokosez kneni mandzelska **prynza Jurja** je 19. junija rano ¼8 hodžinow strowu a czerstwu prynzeßynu porodźiła. Tuta dósta 20. junija kupel swjateje kschczenizy a w tej samej mena: Marja Hana Amalia Ferdinanda Antonia Louisa Juliana. — Po wukasu ministra finanzow so ljetuschi pschidawk k gruntskim a remeßniskim dawkam dacz **ne**treba. — K rosrycžowanju, kotrež chzyschе khježor Napoleon s pruskim prynzregentom w Baden-Badenje dżerżecz, je so na poßleńscheho pscheproschenje też kral Jan podał a tam 15. junija pschijjeł. Wón bu wot badenskeho welwójwody powitany. Postrowenje s bajerskim kralom a s pruskim prynzregentom bje jara wutrobne. Na tym samym dnju bjechu tam też würtembergski a hannoverski kral, kaž też koburgski wójwoda pschijjeli.

Badenska. To Baden-Badena bje wusche spomnenych njemskich wjerchow też naßauski wójwoda pschijjeł a 15. junija nimjachu wschitzy bes sobu rosrycžowanje, s kotrehoż móżesche so spósnacz, so bes nimi jena a ta sama myßl kneži. — Khježor Napoleon pschijjedże weczor w 7 hodžinach a bu na czeßne waschnje powitany. Wón wsa swoje bydlenje w ljetnym hrodźiku. W 9. hodžinje póßła pruski prynzregent k nemu a da jemu prajicz, so hnydom k nemu pschińdże. Napoleon bjesche so najpredy k prynzregentej podacz chzył, ale hižom ½9 hodžinow bje tutón pola neho a wosta tam hacz ¼10 hodžinow. Nichtón zaneho ministra pschi sebi nemjejesche. Nasajtra 16. junija wopytaschtaj weimarski a koburgski wójwoda Napoleona w 10 hodžinach, würtembergski kral wopyta jeho 11 hodžinach, sakski, bajerski a hannoverski kral pak w 1 hodžinje pschipołnju. Wschitzy wjerchojo bjechu w zivilnej drasczе. Rano w 9 hodžinach bje Napoleon pruskeho prynzregenta wopytał a popołdnju wot 3 hodžinow bjesche wón pola tych druhich njerchow na wopytanju. W 5 hodžinach bje wulka hoscžina na hrodźje badenskeho welwójwody, na kotrejż bjechu wschitzy 10 wjerchojo pschitomni. Sa blido wedżesche Napoleon badensku welwójwodku a bajerski kral prusku prynzregentku. Do hoscžiny pschepoda Napoleon hannoverskemu kralej wulki kschiż czeßnеje legije. Nedżelu 17. junija bje saßo shromadny wobed na starym hrodźje a predy neho mjejachu njemszy wjerchojo shromadżisnu, kotraż hodżinu trajesche. Psched weczorom bjechu wschitzy pola franzowskeho khježora a weczor bje aßembleja pola hamiltonskeje wójwodki, hdżež Napoleon wschitkim bożemje prajesche a w 10 hodžinach na extracżahu domoj wotjjedże. Pondżelu 18. junija pscheproßy prynzregent wschitkich wjerchow k sebi a wupraji jim swój najwutrobnischi dżak sa to, so bjechu jemu k stronje stali, jako bje wón wot khježora Napoleona to słubenje dostał, so chze na wsche mózne waschnje mjer s Njemzami dżerżecz. Wutoru podachu so nimalje wschitzy werchojo saßo domoj. — Praschamy so, schto ma po prawym baden-badenska shromadżisna na sebi, dha móżemy drje to wotmolwenje dacz, so je so Napoleon wo pschejenoscži a jenosmyßlenoscži njemskich wjerchow pschesswjedżił a so budże wón njetko swoje sawjesczowanje mjera pschecziwo Njemzam czim twerdscho dżerżecz.

Franzowska. Khjeżor je 18. junija rano saßo do Parisa pschijjeł. Jeho nowiny „moniteur" praja bes druhim: „Wschitzy, kotsiż ßebi twerdy mjer a polne dowjerenje żadaja, móża ſ baden-badenskim sjjesdom dospołnje spokojni być, pschetoż tuta shromadżisna je europiski mjer ſ nowa wotwerdżika."

Italska. Saŭdżeny tydżeń bje hižom 10,000 wojakow do Neapela pschijjeło, kotsiż bjechu po wujednanju ſ Garibaldiom Sizilu wopuschćeżicz dyrbeli. — Mjesto Palermo je jara rostsjelane a je pschi bombardirowanju wele ludżi wo żiwenje pschischło. — Garibaldi je sarjadowanje Sizilije nimale zylje do rjadu stajił a pecża tež hižom ßejm wupißał, na kotryż maja ßo póßłanzy wot wobydlerjow zyłeje kupn seńcż a pschisaunenje teje ßameje k piemontskemu kralestwu wuprajicż. Potom chże ßo wón do Neapelskeje podacż a hladacż, kak by tam sbjeżk sakożił.

Ze Serbow.

S Budyschina. Ljetusche tudomne wulke tsjelenje smjeje ßo wot 1. hacż do 8. julija.

S Budyschina. Na wołmjaze wiki, kotreż ßo tudy 12. junija wotdżerżachu, bje ßo 5891 kamenjow wołmy pschiwesło, ſ kotrychż bu 5593 kamenjow hižom sa njekotre hodżiny pschedate a bje kamień 2—3 tl. drożschi, dyżli łonsche ljeto.

S. Budyschina. Dla ljetuscheho, nasymu tudy wotdżerżomneho **ßerbskeho spjewanskeho** ßwedżenja ßo hižom wschelake pschihody cżinja. Teksty (żnje wot Seilerja a Kozora) ßu ſ dżjela cżischczane a wele spjewarkow a spjewarjow je ßwoje ßobuskutkowanje hižom ßlubiło, wot druhich pak móże ßo to ßamo ſ wjestoszu wotcżakacż.

S Budyschina. So wjeste ptaczki, każ wróny a. t. d. towarstwo ßwojeho runecza lubuja a teho dla husto we wulkich stadłach w hromadżje hnjesdża, to je snate, ale so łastojeczki też po wetschich shromadżisnach bydla, to ßnadż njekotryżkuliż hischcze wedżak neje. My wuhladachmy menujzy na jenym tudomnym sórbarju wóndano tejko łastojeżich hnjesdow, so bjesche nam spodżiwne, jako pak je pschelicżichmy, bje jich wscho do hromady 126 a wschitke bjechu wot łastoiczkow wobßadżene.

S Budyschina. Kneża ßerbszy duchowni budyskeje krajskeje direkzije mjejachu tudy 20. junija ßwoju ljetnu konferenzu.

S Budyschina. Saŭdżenu ßredu ßławny ßkowjanski wucżeny knes, k. Ssresnewski, profeßor ßkowjanskeje rycżje a literatury, ßobustaw khjeżorskeje ruskeje akademije a t. d., a t. d. k nam pschijjedże, so by ßerbski lud, kotryż bje psched dwazycżimi ljetami prjeni ras wopytał, saßo wohladał.

S Draždżan. W tudomnej kschiżnej zyrkwi smjeje ßo 4. nedżelu po ßw. trojizy ßerbska Boża ßłużba sa draždżanskich a wokolnych Sserbow.

S Hliny. Ssredu tydżenja padże tudy połtfecżaljetna Marja Broschcz do wody a satepi ßo.

Se Židowa. Wóndanjo pak saßo ßwjeru wokoło naschcho, psches Sprewju wedżazeho, mosta mjerjachu a je njetko pecża postajene, so budże nasch dotalny, jara wyßoki a teho dla sa jjesdżenje jara wobecżny kamentny móst k ljetu wotnoschcny a na jeho mjesto żelesny natwareny.

S khjeżow, kotreż ßo loni wysche mosta wotpalichu, ßu jenoż 4 na stronu k podhrodu ſ nowa natwarene, te druhe ßo wjazy twaricż neßmedża, so by ßo tam dróha rosschjericż móhła. Hewak ßu ßo też te khjeżje, kotreż pschi wóhnju dale horje stejo wostachu, wotnoßycż dyrbjale a neßmedża ßo saßo twaricż, khiba dwje w Strobachez ßußodstwje a to tak, so budżetej trochu bóle do sady stajenej. Na tajke waschnje budże dróha wele schjerscha a wysche teho smjejemy rjany pohlad na rospadanki mikławschskeje zyrkwje, njehdy wot Hußitow spaleneje.

S Noweje Wßy nad Sprewju. Ssredu tydżenja bu tudomny wumeńkaŕ Miczko pomenowany Petrik pschi woranju na knežim polu wot Bożeje ruczki sajaty, tak so wón k semi padże a na mjesecżje morwy leżo wosta.

S Małeje Borschczje. Tudomny ryczerkubleŕ k. ſ Borsdorf je ßwoje ryczerkublo k. Jeremiasej, bratrej ratarjowskeho kneja ryczerkublerja pschedał.

S Hodżija. Wot tudomneho towarstwa, kotreż ßwjernym dołholjetnym cżeladnikam myto dawa, je ljetża bes druhimi też myto dostał: 1) Jan Mrós ſ Janez, pohonċ na ryczerkublje Debrjezach, dla dołholjetneje ßłużby: biblu; 2) Ernst Schlenkaŕ ſ Rengersdorfa pola Shorelza, pohonċ na ryczerkublje Drużkezach, dla 4ljetneje ßłużby: 3 tl. a ßerbske spjewarske knihi: 3) Jan Wylem Jawsch ſ Nowych Drużkez, pohonċ na ryczerkublje Drużkezach, dla 8ljetneje ßłużby: 3 tl. a ßerbske spjewarske; 4) Handrij August Scholta ſ Zokowa, worroczk pola k. rublerja Klahry w Małej Prasy, dla 4ljetneje ßłużby: 3 tl. a ßerbske spjewarske; 6) Jan Fröda ſ Nesdaschez, wowczeŕ na ryczerkublje Banezach, dla 11ljetneje ßłużby: 4 tl. a ßerbske spjewarske; 7) Jan Heinrich ſ Holzy, pohonċ na ryczerkublje Huszy, dla 7½ljetneje ßłużby: 5 tl. a ßerbske spjewarske; 8) Marja Zyżez ſ Wulkeho Woßyka, dżowka pola k. kublerja Fiedlerja w Dobranezach, dla 8ljetneje ßłużby: 3 tl. a ßerbske spjewarske; 9) Hana Scholczig se Židowa, kucharka pola k. rycznika Bornemanna w Budyschinje, dla 8¾ljetneje ßłużby: 3 tl. a biblu; 10) Karolina Schröterez ſ Nesdaschez, dżowka pola k. klamarja Renża w Hodżiju, dla 8ljetneje ßłużby: 3 tl. a ßerbske

ſpjewarſke; 11) Jan Kapleŕ ſ Panez, hetman na ryčerkublje Panezach, dla 30ljetneje ßłužby: 6 tl. a bliu; 12) Jan Jurſchik ſ Weßela, pohonč na ryčerkublje Čzerwenych Noßlizach, dla 18ljetneje ßłužby: 6 tl. a bliu; 13) Handrij Groman ſe Židowa, pohonč na ryčerkublje Ratarezach, dla 28ljetneje ßłužby: 10 tl. a bliu; 14) Michał Weńk ſ Worklez, mjeſcheŕ a hetman na ryčerkublje Jaſonzy, dla 20¾ ljetneje ßłužby 10 tl. a bliu.

Wſchitke knihi ßu jara renje ſwjaſane a hewak dóſta kóždy ſ pomenowanych čeladnikow čeßne wopißmo wot ſpomneneho towarſtwa.

Swečornej ſtrony Dubrawow. Dokelž Delnju Wolſchinu, na kotrejž kollaturſke a patronatſke prawo a pſchißłuſchnoſzje borſchčzanſkeje fary, zyrkwje a ſchulje leža, njetko žid (k. Emanuel Pringsheim, w Wrótßławje kupz) wobßedži, dha je kralowſke knježerſtwo w Lignizy do patronatſkeho prawa po ſakonju ſtupiło. — Boži dom a ſchula w Borſchčzi ſtaj njekotre džaka hódne dary dóſtałej. Pſched dljeſchim čaßom dareſche khježnik Korch ſ Mikowa ławku ſ wobłożenjom, ſo bychu na nej džječzaze čjelka (tiž ßo na mary neſtajeja) na ßmertnym mjeſcžje ſtejałe, a Korchez jeniczke džječzatko je prjene w čjelnej pyſchje na nej ſtało. Tak ławka je pſchiſtojniſcha, hacž to na ßmertnym mjeſcžje hacž dotal trebane. So by tym, kotrymž ßo ßłuſcha po nju dóńcž, to čežko nebyło! — Sańdženu naſtymu, pſchi ſkładnoſczi ſchulſkeje viſitazije pſches k. ſuperintendentu, dareſche k. ryčeŕ Neu nad Zyplom a Turjom 1 tl., k. Klauß, wobßedžeŕ ſbytka ryčerſkeho kubła Borſchčzje, tež 1 tl. a k. hrabja ſ Einſiedelu nad Krebju a w Mikowje 3 tl., do ſchulje k Münſterbergſkej čzitanzy. — K. Barth, pomozny wučeŕ (druhdže, na pſchikład we krebjanſkej woßadzje, rjeka trochu originalnje ſchrybarſki) je druhe, duž dha poßlene pruhowanje khwalobnje wobſtał.

Sudniske dopisy.

Saßudženi buchu A, wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje a., 26. meje Korla Gottlieb Klippel ſ Delneje Jaſonzy do 3 ljet zuchthauſa a Jan Gottlieb Kokula ſ Sječowa do 2 ljet 8 mjeßazow arbeitshauſa; dokelž bj ſchtaj na žiwnoſczerja Nečžku ſ Njemſkich Paſliz, na wjeſtcho Miklawſcha a zyhliſkeho miſchtra paduchſtwo ryčzakoj a wopaczinje ßwjedčzikoj, tak ſo buchu tuczi na khwilu ſajeczi a ßadženi; b., 4. junija Hana Khryſta žen. Tübelowa ſ Maleho-Dittmannsdorfa kranenja dla do 9 mjeßaczneho arbeitshauſa; c., čeladny Matthej Rychtaŕ ſe Sprojz do 5 mjeßaczneho arbeitshauſa, dokelž bje na knježim dworje w Ljeſkej 2 ßwinjazej plezy a 2 kolbaßy kramk; d., džjelaczeŕ Bedrich Auguſt Dittrich ſe Schönborna, dokelž bje kublerja Renča w Khróſczizach wo 4 tol. wujebak, do 6 mjeßaczneho arbeitshauſa; e., 7. junija wojnaŕ Korla Auguſt Gnauk ſ Noweho Mjeſtka pola Wujeſda, dokelž bje wjeſtej Čzuſchkez nanowſtwo jeje nemandželſkeho džjeſcza wopaczinje wotpſchißahał; f., 11. junija Herta Mikliſchez ſ Budyſchina, predy kucharka na knježim dworje w Čzichonzach, dla morenja ßwojeho nemandželſzy a ſtradzu porodženeho džječzatka do 2 ljetneho zuchthauſa; B., wot wokreßneho ßuda w Lubiju g., 5. junija 16¾ljet ſtara Khryſta Karolina Mühlez ſ Königſteina kranenja dla do 3 mjeßazow jaſtwa a h., 25. meje krawz H. ſ Habraczij dokelž bjeſche ßo ſa ljekarja wudawał a ludži wujebał, do 2 mjeßazow a 4 dnjow; kaž tež C., wot wokreßneho ßuda w Miſchnju 27 ljet ſtary džjelaczeŕ Bedrich Wylem Kaupſch ſ Wulkeho Hajna, dokelž bje w mjeßazu haperleji na 6 mjeſtnach (na jenym wečzoru tſi) woheń ſakožił, do 28 ljet zuchthauſa. — Njechduſchi profeſſor Dr. Lindner ſ Lipſka neje tež wot krala žane pomeńſchenje ßwojeje 6ljetneje ſchtrafy dóſtał a bu pſched krótkim do Zwickawy wotwedženy.

Za dom a hospodarſtwo.

(Pokračowanje z č. 23.)

Tuta mjeſcheńſka pomjera neje pak žana ßebi runa woſtaza, ale ma ßo po druzini, ſtarobi a wužitnym wotpohladzje ſkoczecza huſto khjetro pſchemjenicž. S zyła móże tak płaczicž: Wo kaŕ wele wjazy wot ſkoczecza žadamy, ßnadž we czehnenju, dejenju, kormenju atd., wo tak wele wjazy dyrbi pizumjeſchenje bohate na dußyku byczž. So konje abo howjaſy ſkót jenož pſchi ßrjenej mozy ſderžimy, je ta ßama pomjera, kajkaž ßo we ßyni, pſchi kónzu keženja ſelinow ßyczenym, namaka, menujzy 16 hacž 17 dußykojtnych žiwnych wutkow na 100 nedußykojtnych, doßahaza. Dyrbja pak ßnadž prjeniſche twerdże czahnyczž a poßleni bohacze mlóko dawacž, maja ßo dußykojte wutki na 20 powyſchicž, pomjera, kajkaž ßo we zylje młodym, dobrym a ßłódkim ßynje namaka. Hiſcheze bóle maja ßo te ßame pſchi kormenju powyſchicž, hacž na 25, haj w Jendželſkej pſchiſporja te ßame huſto hacž na 30 prozentow a hiſcheze wyſche, woßebje pſchi kormenju młodeho nedoroſzeneho ſkota.

Bóle młode ſkoczo je, dyrbi tež piza bóle bohata na dußyku byczž. W mlóku, kiž je jeniczka wot pſchirody ſhotowana zyroba zyzatcho młodeho ſkota, ßu na 100 nedußykojtnych žiwnych ßrjedkow 40 hacž 45 dußykojtnych; po nim ma ßo po tajkim druha ſa te ßame podawa... piza hromadu mjeſchecž. S pſchibywazym roſzjenjom ma ßo mnohoſz dußyka we piznych ßrjedkach pomeńſchicž, a to tak, ſo treba pſchi kónzu roſzjenja horna pomjera jenož 20 prozentow wučinicž. Sa dwjeljetne roſzjenje

bychu dußykojte wutki we pizumjeſchenju po tajkim ßo njehdże mjeßacznje wo 1 prozent pomeńſchicz móhke.

Woſmemy dußykojte żiwne wobſtejenſke dżjele jako 1 (jenoſcz), dha postaja ßo ſa nedußykojte abo dußyka hoke ſzjehowaze pomjery:

Dußykojte.	1	: 2½	ſa mkody ſkót po wotczehnenju maczerneho mlóka, nedußykojte wutki pomaku pſchiſporjo na 3, 3½, 4 a 5.
	1	: 3—4	ſa mkody kormny ſkót, howjadko a wowzu.
Nedußykojte.	1	: 4½	ſa ſtarſchi kormny ſkót a ſa ßwinje.
	1	: 5	ſa dójny ſkót.
	1	: 5½-6	k dżerżenju ſkota, wot kotrehoż ßo jenoż mako żada.

We kajkej pomjeri tejlej dwje drużinje żiwnych wutkow we tych najbóle ſnatych piznych ßrjedkach prjódk pſchindżetej nech ſzjehowaze hromaduſtajenje pokaże, pſchi kotrymż pak tola tež wumjenenja prjódk pſchindu, dokelż ſeliny a ſelinow dżjelje po ſemi, hnójniſchczu, ſtarobje, ljetnym wedrje, wodowoſczi a t. d. wulke pſchemjenenje tuteje pomjery naſhonja.

Pomjera dußykojtych żiwnych ßrjedkow porno tym nedußykojtym we tych najbóle ſnatych piznych ßredkach.

Dußykojte.	1	: 1⅓-1½	ßydk, rjepikowy woßuch, lupinowe ſorna.
	1	: 1½-2	ſeſbjerane mlóko, lane woßuchi, woka.
	1	: 2½	dobre mlóko, hróch, lane ßymjo, trawa a dżeczel, ale zylje mkodej, runkliżowe łopena, ßkodżiſna.
	1	: 3	dżeczel we kżenju, kżejczajy hróch a woka, pomyje.
	1	: 3½	kał a kul (Kohl), kżejczaze lupiny, kolij a hejduſchka.
	1	: 4	dobra wotawa, dżeczelowe ßyno, rżane a pſcheńczne wotruby.
	1	: 4½	trawa a ßyno pſchi ſakczjewanju, hrochowa a wokowa ßkoma.
	1	: 5	dobre kuczne ßyno, ßymeńtneho dżeczela ßyno, turnips.
Nedußykojte.	1	: 5½	pſcheńczne, rżane a ſchelzowe ſorna.
	1	: 6	wowßne, jeczne a hejduſchne ſorna, hubene abo ſtare ßyno a trawa.
	1	: 7	turkowſkopſcheńczne ſorno, pſchenczne, rżane a wowßne pluwy, ßyno wot ſkalych lupinow.
	1	: 8	morchwje, kulirjepa, topinambur, banje, ſelena turkowſka pſcheńża.
	1	: 9	runkliża, hejduſchna ßkoma.
	1	: 10	bjerny, kakowe kuby, rjepikowe truczki, ßyre żołdże.
	1	: 12	zokorowa rjepa, wowßna a jeczna ßkoma.
	1	: 14-15	pſcheńczna a rżana ßkoma, jeczne pluwy.

Mnohoſz puſchczatych żiwnych wutkow, dußykojtych a tež nedußykojtych, każ ßu te ßame pſchi khemiſkim pſchepytanju namkali a jako „żiwnoßrjedki" poſtajili, je we ſzjehowazej tabelli ſpißana. Na tu ßamu cjahnu ßo te we prjednej tabelli date pomjerne liczby. Wucżi tuta tabella k pſchikładej we dobrym ßynje 54 procentow puſchczatych żiwych wutkow, hda praji prjeniſcha, ſo ßu te ßame po tej pomjeri wot 1 dußykojtoh żiwnowutka na 5 nedußykojtych hromaduſtajene. 100 puntow ßyna po tajkim ſe 9 dußykojtych a 45 nedußykojtych żiwnych wutkow wobſtoji. Schtoż k 100 brachuje, je woda, nepuſchczaty ſelinowitkornik (Faſer) a popek. We ßuchich piznych ßrjedkach je najbólje 12—15 prozent. wody pſchipódla.

Puſchczate żiwne wutki we tych najbóle trebanych piznych ßrjedkach.

82—80	pſcheńczne a rżane ſorna, ßkób.
75—70	ſorna jeczmenja, wowßa, ſchelża, turk. pſcheńży, hejduſchki, hrocha, woki (Linſen) bobow, lena.
70—65	lupinowe ſorna, lany woßuch, rżane wotruby
65—60	rjepikowy woßuch, pſcheńczne wotruby, dżeczel, trawa a t. d. zylje mkoda a ßuſchena.
60—55	dobra wotawa, najlepſche dobre ßyno.
54—50	dobre ßyno wot trawy, dżeczela, luzerny a esparſetty, ßyre żołdże.
50—45	truczki wot rjepika, hróchu, woki a lupinow.
45—40	hubeńſche abo ſtare ßyno wot trawy, dżeczela a t. d., ßkoma wot hróchu a woki.
40—35	ßyno wot lupinow a ßymeńtneho dżeczela, ßkoma wot hejduſchki, jahłow, turk. pſcheńży, a bobow, żitne pluwy.
35—30	jeczna a wowßna ßkoma.
30—25	pſchenczna, rżana a ſchelzowa ßkoma.
25—20	bjerny.
20—15	topinambur, ßkodżiſny, ſtara trawa.
15—12	trawa, kolij, bjeły a żołty dżeczel we kżenju, turk. pſcheńża, zokorowa trawa, ſelena zokorowa rjepa, kakowe kuby.
12—10	dżeczel, luzerna, esparſetta, hejduſchka, hróch a woka we kżenju, morchwje, kulirjepa, dobre mlóko.
10— 9	runkliża, kał a kul (Kohl).
9— 8	jara wulka runkliża, banje, ſeſbjerane mlóko.
8— 7	ßydk.
7— 6	turnips, runkliżowe łopena.
6— 5	prawa rjepa, bjernjaze pomyje, kapalża.

Sżjehowaza tabella ma njetk to wotpohladanje, wobliczenje pizumjeſchenja we naſtupanju dußykojtych a nedußykojtych żiwnych wutkow połóżicz. We nej je ſa 6 najbóle trebanych dyßykakhudych piznych ßrjedkow ta ßama mnohoſcz tych 5 najbóle ſnatych dußykabohatych piznych ßrjedkow wobliczena, kotraż ma ßo na 100 puntow tych prjeniſchich pſchidawacz, ſo by pomjera bes dußykojtymi a nedußykojtymi żiwnymi wutkami była każ 1 k 5, pomjera, kajkaż je ſa dójne kruwy razionalna.

Dawacz ma ßo na		ßydka.	ßebjerane-ho mlóka.	bjerjazych pomyjow.	bruchu abo wołi.	rjepikowych woßuchow.
100	bjernow . . .	80	110	330	14	10 puntow.
100	runklizy . . .	32	44	130	6	4½ „
100	morchwje abo kulirjepy . .	25	35	100	4½	3½ „
100	praweje rjepy	16	22	66	2¾	2 „
100	naljetneje ßłómy . . .	120	165	500	22	16 „
100	naßymnej ßłómy . . .	130	180	540	23	17 „

Tež moża ßo wotruby, ßłodźisna abo cžorna muka pschimjeschowacz, pschetoż tež tute ßu bohate na dußyku, tola pak niz tak bohate kaž te horkach ßpomnene, a ma ßo tutych wo wele wjazy dawacz. Spożeži mi Bóh ßtrowoßz a žiwenje, hda chzu w ßwojim cžaßu ßpißacz, kak wele ljepschi hnój pßches to budże, hdyž ratař ßkotej pizne ßrjedki, abo womcjchk, na dußyku, ßosforje a kaliu bohate, pschiwdawa, wo kak bóle ßo tajki pßches wyschi mlócžny wunoschk ßapkacži, a kak droho potom hnój, pßches to nadobyty, pschiňdże. S.

Wotmolwenje na praschenje dla žitnych racžkow.

Hdyž chzeßch racžkow ße ßwojeho žita wotbycz, dha pomaßaj ßebi wjejnu łopatu ß kucžlowym wolijom a mjeschej ß nej žito. Ja ßym to cžinił a kóžđy dżeń žito jedyn ras pschemjeschał. Racžki počzachu hnydom cžjekacz a hischcże ßo tydżeń minył nebje, dha bje žito tak cžiße, ßo žaneho racžka wjazy wohladał neißym. K.

Rosryczowanje ßynowych ßyzkow.

Prjeni ßyzk. Je dha to wo prawdżje wjerno, ßo płaczißna brußow ljetßa ß mozu horje ljeße.

Druhi ßyzk. Ja hischcze niczo wo tym błyschał neißym, ßo bychu brußarjo horje bili, ale mózno wschak pschezo je. Ale cžoho dla dha by brußowa płaczißna horje ljeßcz dyrbjałe; neje dha ßo ljetßa doßcz brußow nadżjekało?

Prjeni ßyzk. O haj, tak wele kaž druhe ljeta, ale ljetßa ßo jich dżeßacz ras wjazy pschetreba, dokelž dyrbi jedyn pschi ßynoßyczenju koßu ßtajnje wotßicz.

Druhi ßyzk. Ale cžeho dla dha?

Prjeni ßyzk. Newjeßch dha, ßo po doßtatej dobrej radżje w tudomnej wokolnoßczi žanych knotow kojili neißu a duž ßu knoty tejko knotwischczow natoczili, ßo je koßa hižom po peczich kroczelach tupa.

Druhi ßyzk. Jejderko tola! To ja wedżił neißym, pschetoż ja chzu hakle w bližßchich dnjach na ßyczenje khodżicz počzecz.

(Njekotre hodżiny poßdżißcho.)

Druhi ßyzk. Dumderße cžinenje ß tymi cžeplßkimi knotwischczami! Ja chzu ßebi tola juißißchi dżeń hnydom dżeßacz brußow ß mjeßta ßobu pschineßcz dacz, pschetoż poßdżißcho ßnadż płaczißna tak horje ßljeße, ßo budże ßo najßkere ßa jedyn bruß toleř płaczicz dyrbecz!!

Wotmolwenje

na praschenje w cž. 23.

W cžißlje 23 Serb. Now. bje na pschirodoßpytny wotrjad Maczizy Sßerbßkeje praschenje ßtajene: „Kotra Sprewja ma dha ßo wulka a kotra maka menowacz? a hacž to neby pschirodoßpytny wotrjad M. S. twerdżje poßtajicz móhł?

Na to ma ßo najprjedży wotmolwicz, ßo drje ßpomneny wotrjad po dotalnym nawedżenju wje, kotra Sprewja ma ßo wulka abo maka menowacz a ßo by wón teho dla hižom dżeńßa ßwoje roßrjeßanje woßjewicz móhł. Ale dokelž je ta wjez na wschjech krajnych khartach a ßemjopißnych knihach tak jara ßaßchmatana, ßo kharta kharczje a kniha kniły napßhecziwo ryczi, dha je podpißany wobßankнył, ß njekotrymi ßtawami ßpomneneje ßetzije w bližßchich próßninach wßchu Sprewju wot Luboßa hacž do Sprejz ßwjeru pschepytacz a ßo pjeßchi po brjohach praweje Sprewje delje a potom po brjohach ljeweje Sprewje horje podacz. Schtoż budże wußljedżene, to budże potom wobßchjernje a najdrobnißcho wopißane a pak w „Časopisu M. S.,“ pak w Serb. Now. wotczißchczane.

Cžaß a dżeń, hdy ßo expedizia na pucz poda, budże predy w Sßerb. Now. woßjeweny a móża ßo tež druhe ßobußtawy Maczizy Sßerbßkeje k tej ßamej pschißanknycz.

Ale to ßebi ja wuczinju, ßo naß nichtón cžaßacz nebudże, jeli bychmy ßnadż tam abo ßem ujetomu dżeßacz trawiczkow podteptali; — wele wjazy proßchu ja, ßo by kóžđy Sßerb ßpomnenu expediziu na wßche móżne waßchnje podperał a tak k temu ßobu pomhał, ßo by ßo horka ßpomnene praßchenje na najdoßpolnißcho wuczinicz mohło.

Roßtok

ßtarßchi pßchirodoßpytneho wotrjada
M. S.

Přilopk.

* W Draždżanach wotpali ßo w nozy k 16. junija kruch piwarńje, kotraž „Felßenkeller-Bierbrauerei“ rjeku a ßchkoda na mobiliach wuczinja 20—25,000 tl.

* W Dahlenje bu 14. junija jedyn bur a jeho ßyn na polu wot błyßka ßaraženy. Wonaj bjeßchtaj deßcheża dla pod płużny woßrczk ßynnkoj, kotrehoż wojo horje ßtejeßche, tak ßo bje najßkeje wojowy żeleßny nóß błyßk k ßebi pßchiczahnył.

* W Gelenau-wje pola Annaberga ßu 14. junija krupy a sliwk žalošnu schkodu naczinike. Sahony buchu wot wulkeje wody rósdrene, mosty skažene, jena khježa s brózhnju powalena, wele druhich khježow hacz k saßypnenju wobschkodzene a 3 cžlowekojo ßo satepichu.

* W Strehlenje bjechu tamnische weßne holzy krónprynzeßynje Karoli, jako bje wona tam se ßwojim wyßokim mandželskim ljetne wobydlenje wobcžahnyla, wschelake make dary pschepodake. Wóndanjo buchu wschitke k kneni krónprynzeßynje skasane a kózda dosta wot neje skotu bróschu jako dopomnenje na tamny dzeń darenu.

* Newedro, kotrež schtwórtk 14. junija psches wecžornu stronu Sakskeje cžehnesche, je wele schkody naczinilo. Tak wotpali ßo w Voigtlandu Pohlandez khježa s błyskom, kiž bje tam pódla też tkalskeho Meinela wo jstwje sarasył. Teho runja bu jena brożeń w Kunsdorfje wot błyska spalena, kaž też twarenja herbskeho rychtarja w Dörfelu, dale dómske a brożeń kublerja Roschera w Thalheimje, kotremuž błysk dweju wokow sarasy a jena jakojza ßo jemu spali. W St. Michaelisu wotpali ßo s błyskom khježa žiwnoscžerja Henkera a bu też jedyn hewer wot błyska trecheny. W Rothenfurtu dyri błysk do brózhnje kublerja Fischera a wona ßo s pódlanskimi twarenemi spali. W Richzenhainje dyri błysk do topola, blisko Reibestcinez brózhnje stejazeho, wotskocži na nju, tak so ßo ta ßama a zyły dwór wotpali a njeschto skotu w płomenjach kónz wsa. W Altgeringswałdžje dyri błysk do Müllerez kubła, sarasy hosposu, spali wschje twarenja a dyrbesche wele skotu we wóhnju kónz wsacz, dokelž ßo wscho na jene dobo palesche a hospodar doma nebjesche. W Altenhainje buchu kublerej Ihli twarenja wot błyska spalene a tsi kruwy w hródzi sarażene, krupy a sliwki pak skasychu w tamnischej wokolnoscži wschje pólne płody. To ßamo sta ßo wokolo Schellenberga, w Oberwiesy wotneße woda dwje brózni s kólnju a w Kubje spali ßo Leschiz kubło s błyskom, teho runja też Jemscherez kubło w Garsdorfje, we Wetterwitzach Zillerez dómske a w Reiflandžje Kadenez kubło. Pschi njekotrych wóhnjach spali ßo też tójschto howjadow.

* Na ryczerkublje Pühlau-wje w Schlesynskej je jena wowza tsi strowe a cžerstwe jehnjata porodziła a cžjeschi je też wschje ßama.

* Tamnu nedželu ßu pschi newedrje w biskopskej wokolnoscži krupy padake, ale mało schkody naczinilo.

* We wuhlowych podkopkach w Padochowje na Morawje sapali ßo 8. junija sły powjetr a je ßo tam pecža psches 50 hewerjow sadußyło.

* Blisko Freiberga bu 7. junija džjelacžer Graupner s Lauterbacha wot perschczoweje scžjeny, kotraž ßo na neho ßypny, saduscheny.

* S Pirny pißaja, so ßu nedželu 10. junija krupy tójschto schkody naczinike a to woßebje we wßach Gamigu, Heidenau-wje, Birkwizach a t. d. W Heidenau-wje bu korczmarej Merbitzej 155 woknowych schklenzow rosbitych a na polach namakachu sabite schkowronczki a też holbje.

* W Lipsku wumre 6. junija finanzny radziczel Marbach, prjodkstejer kral. sakskeje lotteriedirekzije.

* Na želesnizy bes Kohlfurtom a Shorelzom sajjedže 11. junija maschina jeneho cžaha na wopacznu koliju, tak so potom ßljedowazy tworowy wos se ßwojeje kolije wuskoczi, ßo wot maschiny wottorhny a s druhimi paßazirskimi wosami tak ßylnje hromadu praßny, so bu jedyn pucžowar raneny a jedyn schafnar na mjesczje sarażeny. Wón sawostaji žonu a schtyri džjeczi.

Spěwy.

Spjew pruskich Sserbow.

Nasch kral,
Knes pschecželny.

Nasch kral to je knes pschecželny,
W Barlinje ßwój hród ma,
A nebył pucz tak daloki,
Dženß k nemu schoł bych ja.

A schto bych pola krala chzył?
Bych jemu ruku dał,
Też rózu rjanu najreńschu,
Kiž bych hdże namakał.

Bych jemu prajił: „Bóh tón knes
Ju Tebi póscželе;
Wsmi rózu rjanu najreńschu
Se ßerbskej Lužizy!"

A na to bych ßo sawrócził,
Dom pschischoł weßely,
So ßerbsku rózu nesazpi
Nasch kral, knes pschecželny. Nczeh.

Hans Depla a Mots Tunka.

Mots Tunka. Hanßo, to drje ty wjesch, hdże ma kołbaßa prawy kónz, ale wjesch też to, kaha ma ßo piczolki njekajkeho piwa dla dobry kónz?

Hauß Depla. O haj, o haj, hdyž ßo jeje dla sjednasch a potom wostanesch doma pschi schklenzy dobreho klóschtrskeho piwa, kotrež pschi naß hischcze žaneho mena nima.

M. T. Wjesch dha też, kajki je pschi cžeßnym saweßelenju dobry kónz?

H. D. Nó, hdyž ßy weßoły dosez pobył, ßo narejwak, a potom saß s narunanym dobytkom lichownistwa spokojnje ßo domoj cžampasch.

M. T. Kajki dha je ßo sa herzow dobry kónz doschoł?

H. D. To ßo mojeho hórskeho klobuka wopraschej, tón je kózdy cžaß hotowy, cži tón zyły reczask na drobne roskłascz.

M. T. Hdy je dobry kónz sa nich?

H. D. Tehdom, hdyž jenož korčmar žebi da to wužite piwo sapłačičj.

M. T. Hdy dha je hubeny?

H. D. To möješch žebi ſ porſta wuzyzacj!

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Podjanska cyrkej: Jan Bedrich Kuhmann ſe Žornoſyk ſ Khryſtianu Hilžbetu ſwudowenje Nowkowej w Khelnje..

Křćeni:

Michałska cyrkej: Ernſt Auguſt, Michała Schuſtera, wobydlerja pod hrodom, ž. — Handrij Bohawjer, Handrija Auguſta Halmy, kublerja w Czemerizach, ž. — Hana Marja, Jurja Renčza, khježerja na Židowje, dž.

Zemrjeta:

Dżeń 7 junija: Karolina Amalia rodż. Kudželiz, nebo Korlje Sachſy, genſdarma w Rakezach, ſawoſtajena wudowa w Budyſchinje, 44 l. — 9., Mikławſch Juſt, khježnik w Bjelčežach, 47 l. — 11., Marja, Hany Mötkez ſ Czemeriz nem. ž., 21 n. — 13., Handrij Tačzink, khježer na Židowje, 53 l.

Čahi sakskošlezynskeje železniey z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wečzor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wečzor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipſku, 20. junija. 1 Louisd'or 5 toler 12 nžl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy čzerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nžl. 8¼ np.; winſke bankowi 75⅝.

Nawěſtnik.

Woſjewenje.

Čzeſčzenym Serbam w Radworju a wokołnoſčzi dawam najpodwolniſcho k wedženju, ſo žym korčzmarſtwo w radworſkej tak menowanej nowej korčzmje na žo wſak a pódla też rjeſniſtwo. Ja proſchu teho dla, ſo chžyli dowjerenjo, kotrež žu mojemu predomnikej ſpožčžili, też mi poſtičzicj, dokelž budu žo na wſche waſchnjo prózowacj, kóždeho ſpokojnoſcj ſdžerżečz a wſchitkich ſ rjanym mjaßom wſchjech druzinow wobſtaracj. **J. Renčz.**

Dokelž žym w ſpočzatku t. m. žwoje nowe wobydlenje na tudomnym torhoſchczu wobčzahnyl, tak čzinju to lubym Serbam ſnate, ſ tym pſchiſpomnenjom, ſo je njetko też pſchezo dobre mjaßo pola mje k dóſtačzu. Ja dowolam žebi teho dla tu próſtwu, ſo chžyli mje też, kaž w predawſchim bydlje, dale ſe žwojim wopytom počzeſčzicj, a žo nadžijam, ſo budże wjeſčzje kóždy ſ mojim poßłużenjom kóždy čzaß ſpokojom.

W Radworju 15. junija 1860.

Thomas, rjeſniſki miſchtr.

Sporuſchk

kupuju ja ſtajnje po **dobrej** płačzišnje a pſchiſpominam, ſo k. kommißar ſ Herrmann w Budyſchinje w tajkim naſtupanju offerty kóždy čzaß horje bere.

Heinrich Grengel w Draždżanach, žymenjowy pſchekupz.

Poručzenje.

Na wjazore napraſchowanja wotmolwjeju ſ tuthym najpodwólniſcho woſjewjuju, ſo budu w ſapočzatku auguſta t. l. ſaßo transport **guana** ſnateje dobroſčzje pſchińcj dacj.

Bychu žnadj njekotrſi kneža ratarjo teje wolje byli, žwoju ſkaſanu dżjelbu hacj do konza tuteho mjeßaza do prjeła ſapłačzicj, dha žo jim kóždy zentnar 8 nžl. tuniſcho doſtane.

W Luthjezach 14. junija 1860.

Pjetr Douath.

Loßy
k nationallotterii po 1 tol.

porucza

F. Kalkhoff, kollekteur,

na žitnych wikach.

Koſczinu

(Knochenmehl)

czyſtu a nefalſchowanu porucza

W. Jakub,

na žitnych wikach.

60 jendželſkich a połjendželſkich proßatow je na ryczerſkublje Jaßeńzy pola Neßwaczidła na pſchedań.

Jena familia dżjeławych ludži móže k Janej t. l. bydlenje a dżjeło pola

Jana Rabowſkeho w Pomorezach doſtacj.

We Luſy je khježa čzo. $\frac{3}{3}\frac{2}{3}$ ſ 2 ſtwomaj a komoromaj, ſe žadowej ſahrodu a ſ kruchom łuki je ſe žwobodneje ruki na pſchedań a móže žo wſcho dalſche pola wobßedżerja Michała Mulanſkeho tam ſhonicj.

W Bukezach je žiwnoſcj ſ maßiwnymi twarenemi a ſ 7 korzami leżomnoſczow, na kotruž je 112 dawkſtich jenoſczow napokoženych, ſe žwobodneje ruki na pſchedań a je wſcho dalſche pola Jana Kowarja tam ſhonicj.

Khježa čzo. $\frac{24}{28}$ w Budyſchinje, kotraž ljetnje 30 tl. bydleńſtich penes neße a je jara derje wutwarena, je ſa 450 tl. na pſchedań a móže 250 tl. na nej ſtejo woſtacj. Wſcho dalſche je ſhonicj w wudawarni Serb. Nowinow.

Čzo. **9, 10** Serb. Nowinow tuteho ljeta žo we wudawarni Serb. Now. ſaßo kupja.

Aachenſke a Münchenſke wohenſawjeſzjaze towarſtwo.

Wobſanknenja ſliczbowanja l. 1859.

Sakkadny kapital	tl.	3,000,000. —
Dokhody ſ prämiow a danje ſa 1859 (excl. prämije ſa pósniſche ljeta)	„	1,670,601. 21
Prämiſke reſerve	„	2,551,160. 20
	tl.	7,221,762. 11
Sawjeſzenja we wobſtejenju ſa l. 1859		845 millionow, 611,271. —

W Budyſchini, 23. junija 1860.

Agentura.
M. A. Flanderka.

Drewowa aukzia.

Pſchichodnu wutoru 26. junija popołdnju wot 1 hodźiny budże ßo na kobliczańſkim revjeru bliſko Bjeczíz dźjelba dubowych ſchczjepjanych a kuleczkowych kloſtrow, rubanſkich klozow ſ menſchej dźjelbu wojnarſkeho drewa a wot 3 hodźinow na hodźijſkim revjeru bliſko Ssemichowa wulka dźjelba dubowych wužitkowych, ſchczjepjanych, penkowych a kuleczkowych kloſtrow ſ liczbu rjanych ßylnych rubanſkich klozow, kaž też ſ dźjelbu ßkabeho wojnarſkeho drewa na pſcheßadźowanje pſchedawacz. Bliſche wumjenenja ſhonja ßo na termin.

W Khroſczje pola Minakała budże ßo 26. junija t. l. popołdnja wot 9 hodźinow njehdże 20korzne hono łuczneje trawy (kotraž ßo ſa dójny ſkót hodźi) po parzellach na pſcheßadźowanje pſchedawacz. Na kupenje ſmyßleni chzyli ßo na burſkim kublje cžo 5/8 nutsnamakacz.

Jutſje nedźelu **rcſe** w Raſchowje, na kotrež najpodwoluiſchjo pſcheproſchuje **Benada.**

Sandźenu nedźelu 17. junija ßu ßo wot Delneje Kiny po puczu na Kralowy Mlyn do mjeſta njemſke ſpjewarſke knihi ſhubike. Sprawny namakař chzył je pola Ginzela w Delnej Kinje abo w wudawarni Serb. Nowin. ſa pſchihódne myto wotedacz.

Rjany ßylny 20% palenz w picžołkach, kaž też wſchelake drażiny zygarow pſchedawa **Eccius** na ßerbſkich hrebjach.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
16. junija 1860.

Dowoz: 1901 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyša			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	ns	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńza	6	10	—	5	10	—	6	5	—	6	15	—	6	10	—
Rožka	4	2	5	3	25	—	4	—	—	4	5	—	4	2	5
Jecžmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	25	—	—	—	—	4	15	—	4	20	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	20	—	3	20	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	10	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßkomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—

Wozjewjenje a přeprošenje.

Naše serbske nowinarſtwo, kotrež je wot l. 1842 njepřestawajo žiwe, zasłuża kedźbnosć kóždeho Serba. W nowinach, kotrež su so wudawale w běhu časa, je so něštožkuli k lěpsemu wobroćiło. Ale ličba wudawanych nowinow so njedosahaca zda. Wyše Serbskich Nowin (kiž dyrbja jara wšelake stawy serbowstwa spokojeć, štož je při wšej dobrej woli ćežko), wyše Časopisa Maćicy Serbskeje (kiž jenož połłětnje wukhadża a wosebje nawukam a ryčespytej poswjećeny je), wyše Missionskeho Pósła (nabožny měsačnik za evangelskich Serbow) trjebamy nuznje wyšši zabawny časopis, hospodarſke nowiny (na kotrychž wudawanje su so někotři już hotowali) a nabožny měsačnik za katholskich Serbow. Přenjej potrjebje chcyše „Měsačny Přidawk k Serbskim Nowinam“ po něčim wotpomhać. Na jeho město stupi nowy wosebity a zwjetšeny organ, kotryž 1. julija přeni króć wuńdże pod mjenom:

ŁUŽIČAN.

ČASOPIS ZA WYŠŠU ZABAWU A POWUČENJE.

Měsačuje listno na rjanej papjerje a z nowymi pismikami. Předpłata na 6 čisłow je 7½ nsl. w Smolerjowej knihařni w Budyšinje, kaž też na kral. sakskich póśće, kiž też exemplary, na wukrajnych póstach zamołwjene, wobstara.

J. E. Smoler, zamolwity wudawař. **M. Hórnik,** redaktor.

Dźiwajo na horejše wozjewjenje poruča so Smolerjowa knihařnja k přijeću połłětneje předpłaty (7½ nsl.) na Łužičana a budża też wšě zamołwjenja, kotrež so na póstach stanu, w swojim času porjadnje wobstarać.

Čišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamołwity redaktor a wudawar J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 26. **30. junija.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: K nawedźenju. — Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyšćina. S Drježdžijan. S Bórka. S Klukšcha. S pola. S Rakojd. S Hlinc. — Dopisy. — Přilopk. — Spěwy. — Hans Depla a Mots Tunka. — Cyrkwinske powjesće — Cahi sakskošlezynskeje železnicy a t. d. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

K nawedźenju.

Čzi ßanni czeßczeni woteberarjo Sserbßkich Nowinow, kotßiż chzedża ßa ne na tßecze ßchtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbßkich Nowinow wotedadża. Też proßymy tych ßamych, kotßiż ßu nam dljeßchi czaß penesy ßa Sserbßke Nowiny winojczi, ßo bychu nam ßwój dołh wjeßcze bórßy ßaplaczicz chzyli.

Redakzia.

Swětne podawki.

Sakßka. Ministerßtwo ßmutkownych naležnoßczow wojßenja, ßo ßu teho dla, dokelž je ßkotowy mór w Czechach zylje ßaßal, wßchitke ßataßnje w tajkim naßtupanju horjeßbjehnene. — Budyßka rada je taxu ßa zakty a druhi bjely thljeb horjeßbjehnyła. — Dokelž je kneni mandżelßka prynza Jurja ße ßwojej prynzeßynu dżowku ßtrowa a czerßtwa, dha ßo njetko dale żane bulletiny (dżenße powećzije) newudawaja. — Budyßke ßudnißtwo wojßenja, ßo dyrbja ßólpßchedawarjo na wßach też ßkótnu a hnójnu ßól wobßtaracz, jeli ßo teje ßameje ł najmenßcha pok zentnarja wot njekoho pola nich ßkaßa. — Miniße-rium prawdy je wokrečne ßudnißtwo we Rochlitzu horjeßbjehnyło. — Rakußki arzywójwoda Albrecht pßchijjdże 21. junija pßches Žitawu, Lubij a Budyßchin do Drażdżan a bu na ßchleßynßkim dwórnißchezu wot Jeho kralowßkeje wyßokoßczje krónprynza Alberta, każ też wot wßchelakich wyßokich ßaßtojnikow powitany. — Kral Jan je pßchißwolił, ßo ßmje lieutnant Schultz wot 14. infanterie-regimenta rózowy rjad (orden), wot braßilßkeho khjeżora dostaty, noßyć. — Jeje kralowßka wyßokoßcz krónprynzeßyna Karola je ßo 23. junija do Badena podało. — Jeje majeßtoßcz kral Jan je lipczanßkemu ljekarej dr. Sonnenkalbej pßchi ßkładnoßczi jeho 50ljetneho doktorßkeho jubileja ryczerßki kßchiż albrechtßkeho rjadu ßpożeżił. — Teho runja je kral Jan a oßtrołßkemu vikarej a budyßkemu tachantej, kneßej bißkopej Forwerkej, ryczerßki kßchiż ßaßłużbneho rjadu ßpożeżił.

Prußy. Kral bjeßche tamuny tydżeń ßtraßchnje na widlißcheza ßkhorył, tak ßo ßebi myßlachu, ßo drje wumre. Ale widlißcheza ßu ßo be wßcheje dalßcheje ßchkody minyłe a kral ma ßo w cżjelnym naßtupanju tak, każ predy, w naßtupanju ducha a roßoma je hißcheze pßchi ßtarym. — Prynzregent je licutnantej Jachmannej, kotryż bje jeneho duella dla k 18mjeßazam twerdżißny wotßudżeny, 8 mjeßazow ßpußchczył. — S nowa ßo wo tym ryczi, ßo chze rakußki khjeżor ß prynzregentom hromadu pßchinecz, ale wjeßte hißcheze niczo newjemy. — Prynzregent je ßebi pßches to, każ je w Baden-Badenje ßkutkował, na wßchjech ßtronach wulku czeßcz dobył: pßchetoż wón je Napoleonej ßpóßnacz dał, ßo wón prußki kraj pßches ßchkodowanje druhich njemßkich werchow powetßchicz nochże, a ßhromadżenych njemßkich werchow je wón pßches ßwoje mudre ßkowa k wetßchej pßchejenoßczi pßchineßł, dyżli bje dotal w Njemzach k namakanju; ß zyła ßu czi wyßozy kneża, kiž bjechu do Baden-Badena pßchißchli, doßpołnje ßpóßnali, ßo je prußki prynzregent zylje ßprawny muż.

Rakußy. Rakußka ma w tu khwilu 2265 million. ßchjeßnakow dołha a je k ßadaneżju teho ßameho pßches 113 millionow ßchjeßnakow a k ßakońkemu pomeńßchenju dołha ljetnje pßches 13 millionow ßchjeßnakow treba. — We Winje chzedża wedżecz, ßo je franzowßke a jendżelßke knežerßtwo ß piemontßkim kralom a ß Garibaldiom zylje pßches jene a ßo je hižom poßtajene, kak ma ßo revoluzia podperacz, hdyż w Neapolu a w dalißchich bamżowych krajach wudyri. — We Lwowje bje ßo 11. junija tójßchto hólzow ßeßchło, kotßiż pßches tón dżel mjeßta czehnechu, hdżež woßebje żidżi bydła. Woni tam wulzy harowachu a żidam wßchelaku kßchiwdu czinjachu, hacż jim na poßlodku poczachu kamenje do woknow metacz. Potom roßbjeżachu ßo czrjódy. — Budget (ljetne wudawki) minißterßtwa polizije je na 2¾ milliona, minißter-

ſtwa ſwonkomnych naležnoſczow na $2^2/_5$, miniſterſtwa kultuſa na 4 millionow a miniſterſtwa wójny na 83 millionow nórtow poſtajene. — Dotalny neapelſki póſłanz na khježorſkim dworje, werch Petrulla, je Win wopuſchežił a ßo po poručnoſczi ßwojeho krala do Neapela wrócził, ſo by tam nowe miniſterſtwo ſakožił. Wón je ßebi w tajkim naſtupanju dopelnenje wſchelakich wumjenjenjow wot neapelſkeho krala ßlubicz dał, predy hacz chze miniſterſtwo naſtupicz. Najwaßebniſche wumjenenja ßu: powſchitkomna amneſtia, konſtitutionalſke knježſtwo, ßwobodny cziſchcz, poljepſchenje wójſka a t. d. (Hdy by neapelſki kral tele wjezy ßwojemu ludej predy dał, dha w Sizilii žana revoluzia wudyrika neby. Njetko budže wſcho dawanje najſkere hižom poſdžje a zyſe padarmo.)

Franzowſka. W Pariſu wumre 25. junija prynz Jérôme Napoleon w ßwojim 76. ljeczje. Wón je bratr khježora Napoleon I. a je ßa 1784 narodžił. W ljeczje 1807 ſczini jeho Napoleon ſa weſtfalſkeho krala a jako mjejeſche ßo 1813 ſ weſtfalſkim kraleſtwom kónz, bjeſche wón w Schwajzarſkej, južnych Njemzach a w Italii žiwy. Poſdžiſcho dopuſchczichu jemu, ſo ßmjedžiſche ßo do Franzowſkeje wróczicz, jako tam kral Louis Filipp knježeſche. Wón bje dwójzy ženeny, najpredy ſ džowku pſchekupza Patterſona w amerikanſkim mjeſczu Baltimore a potom ſ württembergſkej prynzeßynu Katharinu. S tuteho mandželſtwa ſtej dwje džjeſczi žiwej: prynz Napoleon, ženeny ſe ſardinſkej prynzeßynu Klotildu, a prynzeßyna Mathilda, wudata ale poſdžiſcha ſaßo roswjerowana ruſſowſka hrabinka Demidowa. — Dżeń 14. junija buchu w dotalnymaj italſkimaj krajinomaj „Nizza a Savoyſka", kotrejž bje ſardinſki kral franzowſkemu khježorej wotſtupił, ſardinſke khorhoje ſ franzowſkimi pſchemjenene a wſchitke ſaſtojniſtwa wotpokožichu franzowſkemu khježorej pſchißahu ßwjernoſczje.

Italia. Liſty ſ Palerma powedaja, ſo je tam bombardirowanje žałoßnu ſchkodu naczinilo. Njehdže ſchtwórty dżjel mjeſta je hromada roſpadankow a pod nimi je wele ludži pohrebanych, kiž tam ſpalene leža. Woßebje w bliſkoſczi kralowſkeho hrodu, hdżež wojazy wele ſtow domow wurubichu a potom ſapalichu, jara žałoßnje wonhlada. Tam tak ſa cžjekami ßmerdži, ſo nichtón wutracz nemóže. — Neapelſke wójſko je Palermo zyſe wopuſchczilo a neapelſke wojnſke ſkódže ßu tež ſ tamniſcheho pſchiſtawa (Hafen) precz wujekle. Garibaldi je ſe ßwojej wójnſkej radu wuradžił, ſo w bliżſchim cžaßu na ſizilſke mjeſto Meſſina poczehne, kotrež je hiſchcze wot neapelſkeho wójſka wobßadżene. Wón je teho dla werch Torrearſa ſa ßwojeho ſaſtuperja a namjeſtnika pomenował. — Neapelſki kral je khorowaty. — Wójſko, kotrež je ßo ſ Palerma do Neapela wróczilo, je jara neſpokojne ſe ßwojimi wyſchimi a je ßo teho dla na nich pola krala tak ſylnje wobczežowało, ſo je jich wón wele wotßadżił a do pſchepytanja wſacz dał. Hewak je w Neapelu hiſchcze mjer a pokoj, tola je wſchudžom ſtrach a bojoſcz pſched revoluziu, ſo móhła tam wudyricz.

Ruſſowſka. Wuberk, kotryž ma ſakoń dla ſahnacza leibeigenſtwa (newolniſtwa) k cziſchczenju pſchihotowacz, je tak daloko hotowy, ſo budža ßo najmažniſche kruchi hižom w mjeßazu juliju wot khježora pſchehladacz a wobtwerdżicz móz. We ſeptembru budże zyły ſakoń dokonjany a k nowemu ljetu budža wſchitzy Ruſſojo ßwobodni ludžjo. —

Ze Serbow.

S Budyſchina. Po ſryczenju, predy ſczinenym, bjechu budyſke, lubijſke a kunnersdorfſke ratarſke towarſtwo wobſankuyke, ſo chzedża w hromadzje wukhad dżerżecz. K temu bje dżeń 5. junija poſtajeny a wſchitke tſi towarſtwa ſhromadzichu ßo rano tuteho dnja na lubijſkim dwórniſchczu, ſ wotkal ßo wſchitzy pſchitomni pjeſchi do Wujerje podachu. Tam wobhladowachu woni pod nawedowanjom tamniſcheho ryczerkublerſkeho najeńka, k. Rychtarja, wſchn. ökonomiu a ſpodobaſche ßo tam woßebje rjany hollandſki howjaſy ſkót, tak ſo wele pſchitomnych to požadanje wupraji, ſo bychu tež tajki ſkót mjecz chzyli. Knes Rychtar ßlubi dobroczinje, ſo chze tajkemu požadanju po mózноſczi doſcz czinicz a tym ſamym, kiž wo to rodża, w ßwojim cžaßu tajke cželata pſchedamacz. Potom podachu ßo wſchitzy na ketliczanſke leżomnoſczje a to na tórm, kotryž je tam knes baron ſ Wunſch nad Ketlizami natwaricz dał a wokſchewichu ßo na wuhladom, kiž ßo tam ſkiczeſche, a potom tež na ßnjedanju, kiž bje pola hoſczeńzarja doſtacz. Po ßnjedanju dżjeſche wſcho do Ketliz a wobhladowaſche ßebi tamniſchi kraßny Boži dom, tež wopyta wſcha ſhromadżiſna na ketliczanſkim pohrebniſchczu rom tamniſcheho predawſcheho najeńka Gießnera, dokelž bjeſche tutón dobry ratar był a wſchudžom we wulkej luboſczi ſtejał. S Ketliz wróczichu ßo towarſtwa do Khorez, hdżež nowu a wuwolanu, wot k. Gruhla natwarenu woleńzu dżjeſchi cžaß wobhladowachu. Wot tam chzychu ßo wſchitzy na lubijſku horu podacz, ale pſchibližowaze newedro nuſowaſche jich, khwilu w hoſczeńzu k mjeſtu Warſchawje ſaſtupicz a tam mjeſchcza cžaßa pſchebycz. Bes tym pokaſowaſche jim tamniſchi kubler k. Bouffée wójnſku hapyku pruſkeho krala Bedricha wulkeho, kotruž bje tutón w bukiczanſkej bitwje wotbył, a potom dżjechu towarſtwa, hacz runje dżeſcz tež dżjeſche, na ſpomnenu horu, hdżež ßo wſchitzy pſchitomni k weßekomu wobedej ßnyſchu. Budyſke ratarſke towarſtwo bje na tutym dnju po wetſchim dżjelje wot Serbow ſaſtupene, ſchtož ßo tymaj drjehimaj towarſtwomaj woſobje ſpodobaſche a wonej teho dla wſchitkich Serbow lu-

bosnje a naležnje proßyschtej, so bychu woni pschi wuneßenju ßkawow pjeknje w ßerbskej ryczi pschihłoßowali a lubesche ßo jimaj jara, jako ßo to pschi składnoscżi w połnej mjerje sta.

Po wobedżje dżjechu wschitzy do Lubija a roseńdżechu ßo tam s tym ßlubenjom, so chzedża bórsy saßo tajki wuhkad dżerżecż.

S Budyschina. Knes krajski direktaŕ s Könneritz je ßo 25. junija na schjesecż nedżel do kißingskich kupel podak.

S Budyschina. Schtwórtk 21. junija bu w bliskoscżi tudomnych pastwischczow (Viehweide) morwy kóń se ßedkom a wusdu namakany. Nichtón newje, komu wón ßłuscha abo s wotkal je tam pschischok. Wjezy wustojni prajachu, so by tón kóń 600 tl. winojty był, hdy by żiwy był.

S Droždżija 25. junija. Dżenża ßo tudy jena brózeń saßnyła, kotraż ßo twari, a bu pschi tym 9 ludżi wobschkadżenych. (Redakzia proßy wo dróbnu rosprawu.)

S Bórku. Wetscha pokoja tudomnych schulerskich dżjeczi je sa njekotre dny na friestje a woßypizy sthorika a każ ßłyschimy, dha je to też s boschczańskimi a kotczańskimi schulerskimi dżjeczimi w sańdżenym czaßu tak dyło; tola je w tutymaj schulomaj khorosczi hižom skoro zylje pschjetrata.

S Klukscha. Tudy móże jedyn njetkole spodziwnu industriu widżecż, kajkaż drje w sakskich ßerbskich Łużizach wjazy k namakanju neje, menujzy k. wucżeŕ S. plahuje hižom njekotre ljeta zidupschedżaze hußanzy a ma jich ljetßa njehdże 5000. Na tutych bjelych hußanzach pak ßo jenemu sdako neby, kajku drohu nitku wone pschi ßwojim sapschedżenju ßnowaja, tak so ßo we nej potom pyschni ludżjo hordża. Spomnene hußanzy wulahnu ßo s jejkow, kiż ßu ßo s predawscheho ljeta sthowake. Wone ljedża 6 nedżel moruschowe liscżje a potom ßo sapschadu. Hl.

S pola. S wulkim spodziwanjom ßmy w tychle dnjach shonili, so je ßo w konferenzy evangelsko-lutherskich ßerbskich duchomnych wschitko w njemskej ryczi jednako, a ßmy ßo s cżicha jara mersacż dyrbeli, jako naß teho dla wschelazy Njemzy załoßnje schkrjejachu, prajizy, so naschi duchomni najskere tżjko ßerbski nemóża, so bychu w hromadżje ßerbski jednacż móhli. My ßmy naschich knežich duchomnych na wsche móżne waschnje pschecżiwo tutym Njemzam saryczowali, ale skónczńje womelknycż dyrbeli, dokelż skutk ßam pschecżiwo nam ryczesche, a ßmy jara wuńmjeschcheni domoj hicż dyrbeli. Na to ßmy ßo pak nemóżnje hnjewali a jako ßo potom sa tej wjezu blize wobhonjachmy, je ßo nam k hnjewej hischcze srudżba pschiwdawa, haj srudżba, wulka srudżba; pschetoż my ßmy k ßwojej wulkej srudobje spósnali, so ßo też w ßerbskich hornych Łużizach bes njekotrymi duchomnymi tajki pschecżiwoßerbski duch poczina schepericż, każ jón hewak dawno jenoż w delnych Łużizach snajachmy a kotryż knes barlinski generalsuperintendent Büchsel danski duch menuje, kajkiż k mersanju wscheho ßwjeta hižom njekotre ljeta w Schleswig-Holsteinu pakosczi.

Nam s wutroby żel cżini, tule naležnosczż w Serbskich Nowinach k ryczam pschinesecż, ale my Bohu żel! we wschej Sakskej a Pruskej hewak żaneho organa nimamy, kotryż by ßo po Sserbach horje brał, hdyż ßu nam cżi pschecżiwni, kotrychż ßmy tola wot młodosczje sa ßwojich sastuperjow spósnawacż nawukli. A duż proßymy wyßokodostajne ßerbske evangelskolutherske duchomnstwo, kotreż my tola po ßerbskim waschnju s żykej ßwojej wutrobu wyßoko ważimy a woßebje czesczimy, so by nam nasche ßłowa jako tajke newukładowało, każ bychu wone powschitkomnje pschecżiwo wschemu ßerbskemu duchomnstwu ryczane byke. Nje, Bóh swarnuj! to nam do myßli nepschindże. Jeli ßu hdże dostojni a ßwjerni pastyrjo, dha jich bes ßerbskimi knežimi duchomnymi namakamy, a jeli schtó ßwjeru sa ßwojej woßadu hlada, dha móżemy ßebi to w nastupanju ßerbskeho duchomnstwa w najpołnischej mjerje khwalicż.

Ale samelożecż ßo tola też neda, so ßu hischcże njekotrzi ßerbszy duchomni k namakanju, kotrymż niczo schkodżiło neby, hdy bychu ßerbsku stylistiku a ßerbski prawopiß, s żyła ßerbski ryczjespyt kusk ljepe rosymili a nawukli; ßnadż potom — na pschikład — jedyn prajik nebudżische, so je to panslavismus, hdyż ßo nowy prawopiß wucżi, — a druhi ßnadż pak nebudżische reknył, so ßo wot wschelakich nowinkarjow najrensche stare ßerbske khjerluschje sanizuja, ale by ßo wele wjazy Bohu dżakował, so je ßo stónczńje też nad Sserbami ßmilik a jich na wyschi skhodżenk njedomnosczje postajił. Sa to my nemóżemy, so ßo tajka wjedomnosczż njekotremużkuliż nelubi, dokelż wón ju ßam newobßedżi a je nam żel, so dyrbimy teho dla temu a druhemu stare łacżanske rónczko naspomnicż: ars et lingua non habet osorem, nisi ignorantem. A hdyż my widżimy, so jedyn knes, kiż je hewak wucżeny muż, na żane waschnje ßerbski prawopiß wopschijecż nemóże, nech je stary abo nowy, dha b chmy ßebi tola myßlili, so by wón najljepe cżinił, hdy by wón w prawopißnym nastupanju zylje meleżał. Pschetoż hewak móhł ßnadż njechtón prajicż, cżeho dla dha ßo wón wo wjezy stara, kotreż s żyła nerosymi a radscho sa tym nehlada, schtoż je wo prawdżje duchomnska wjez, każ na pschikład sa tym, so bychu ßerbske dżjerżi w jeho woßadżje pjekne ßerbski katechismus nawukle a potom prjódk nepschischło, so mózachu na ßerbskej dżjeczazej wucżbje bes 93 ßerbskimi dżjeczimi jenoż tśi schtwórtu kasnju!

Bóh tón knes pak, kotryż je nasche Sserbstwo wot starych czaßow hacż dotal wodżił a sakitał, spożecż nam

miłosćiwje, so bychmy jenoż tam ryčeli, hdyž nam to saleži a w tajkim meleżeli, wo čimž my ničžo nerosymimy; pschetoż hewak jenoż hnjew žyjemy a schkeredu domoj khowamy!

S Rakojd. Pjatk pjatnateho junija popoldnju bje sa wučerjow wot Wóspórka hacž do Klukscha, wot Strózje hacž do Worzyna dżeń prawje wutrobneho wesela. Mjenujzy knes wučer Striezel w Rakojdach, wobeńdże tehdom žiwój 70. narodny dżeń. So bychu temu, w čežkim dżelenju sestarenemu, kneseju weselu hodżinku pschihotowali, shromadżichu so 16 k. k. wučerjo w Barčje, s wolkal so do Rakojd podachu, so bychu spomnenemu knesej sastaniczko pschineßli a swój dar luboscże pschepodali. Tam pschischedschi saspjewa so kmana aria a wóspórski k. rektaŕ Marczka postrowi k. Striezela w menje shromadżenych wučerjow s wustojnej ryču. Potom so saßo aria a jedyn choral wuspiwa.

Knes Striezel žebi na tajke podeńdżenje myßlił nebje a bje wot teho wscheho wutrobuje hnuty, kaž to jeho žłowa sjawnje swjedčachu. Pa krótkim pschebywanju w rakojdżanskej wučerni wroczichu so wschitzy pschitomni do Barta, so bychu hischcze te shytkne hodżiny w hromadżje wostali.

Pschi tutej składnoscži so tež po wschelakich nametach wobsankny, so ma so dżeń 11. julija w Barčje spjewanske towarstwo senčz. Pschi tym so tež na lubu maczernu ryč nesabudże, pschetoż tehdy budże so tež Serbsky spjewacz. To je wjesčje khwalby hódne, wošebje dokelž maja Ssorbja tež wschelake originalne spjewy, kiž móża kóždu wutrobu k nowej luboscži sa Serbsku wotčinu sahoricz. Jako so shromadżenk dżjelachu a žebi božemje prajachu, bje wjesčje kóždy pscheswjedčeny, sa je dżenża na oisy we wučerskim žiwenju pobył. Hl.

S Hliny. Te krupy, kiž psched njekotrym čażom tam a sem schkodu načinichu, su tež pola naß wele seschkodżiłe, pschetoż wone su wo wsy wele woknow rosbike a na polach a schtomach khjetro-wjele skasyke. Knecjstwo dostane peča 1000 tl. sawjesčeńskeho sarunanja sa krupowe schkodowanje, ludżjo pak sawjesčene nimaja.

W nastupanju teje satepeneje holčizy, na kotruż bje w cz. 25. Serb. Now. spomnene, ma so hischcze pschispomnicz, so su wokrešni ljekarjo dwaj rasaj wonka byli a tu wjez pschepytali. H.*)

*) Redakzja proßy, naslubosnischo, so byschcze pschi słanju Waschich dopißow na składnoscz neczakali, ale je w nefrankowanych listach hnydom na póst dali. S.

Dopisy.

(Mój dompucz se Sankt-Petersburga do Budyschina.) Ja bjech hižom wóndanjo spomnił, so bje parokódż Orion, na kotrejż chzychmy do Lübeka dojjecz, wuhlonabjeranja dla s Petersburga do Kronstadta delje wujjeła a naß petersburgskich paßażirow mjejesche teho dla menscha parokódż „Peterhof" hacž tam dowescz. Sswoje smachi bjechmy hižom dżeń predy na Orion pósłali a w mojich kaschczach bjechu najbóle knihi, kotrež bjech wot akademije namukow, wot khježorskeho archeologiskeho towarstwa, wot rektora petersburgskeje universitty, wot akademikow Pogodina, Ssresnewskeho a Kunika, wot makoruskeho baßnika Schewčenka, kaž tež wot k. k. Lamanskeho, Hilferdinga, Palauzowa, Kakačowa, Kostomarowa, Galagana, Ohryßka, Bogußławskeho, Jalowicza, Berga, Bodjanskeho, Besßonowa, barona Kórffa, Bernardakija, Aksakowa, Koschelewa, Chomjakowa, wot knenje Destunißoweje, wot wuberka petersburgskich studentow a wot wschelakich druhich wučenych pak sa Maczizu Sserbsku, pak sa mnje sameho darene dostak. Kaschczik moskowskich knihi a wetscha hromada knihow a spißow, kotrež je khježorske geografiske towarstwo wudalo, stej hakle pschischłej, jako bjech ja wujjeł a chzu žebi jej posdżisco pósłacz dacz.

Dżeń 12. meje, na kotrymž mjejachmy popoldnju w 2 hodżinomaj s Petersburga wujjecz, pschińdże dopoldnja w 10 hodżinach, po poručnaszi k. Ssresnewskeho, prawoßławny abo grichiskokatholski duchomny do jeho wobydlenja, hdyž ja tež w poßlenschim čażu bydlach, so by sa naß, katsiž chzychmy so na pucz podacz, puczowanskn mschu wotdżerżak. My so tuho dla se wschjem domom w jenej stwje sendżechmy, hdyž bjechu so psched swjeczatami swjeczti saßwjeczike a Boża matra na blido blisko nich postajiła. Boża służba wobstejesche s wetscha s prjódkezitanja biblijskich, sa to kmanych wotdżjelenjow a kruchow, kaž tež s wotspjewanja wschelakich modlitwow, w katrychž buchmy my wschitzy puczowarjo kóždy se swojim menom menowani. Wysche duchomneho bje tež jedyn zyrkwinski spjewar sobu, kotryž prjenschemu pschi liturgiskich wotdżjelenjach wotmolwesche. Jako bjesche nam duchomny na poßledku Boże požohnowanje wudżjelił, bje mscha skónczena a shromadżisna so saßo rosendże. Wokoło jeneje, hdyž mjejachu puczowarjo dom wopuschczicz, sendżechu so saßo wschitzy, roszohnowachu so se wschitkimi, kiž doma wostachu, poßynychu so potom a wuspjewachu nutrny wotczenasch, sczinichu znamjo swjateho kschiża a podachu so na to s domu.

Jako k kódżi pschińdżechmy, bje wschón brjóh se znatymi wobsadżeny, kiž bjechu pschischli, nam božemje prajicz. Bes nimi bjesche tež mój welemjeßaczny hospodaŕ, k. Kaiser, wobsedżeŕ hótela, Njemz, ale sprawna duscha, kotremuž bje mój wotjjesd jara žel, tak so plakasche, jako žebi k roszohnowanju ruku dawachmoj. Tež dwaj Sserbaj, bratraj Hänselaj s Pschiwczizy, mojej lubaj krajanaj, bjeschtaj pschischkaj, južny Sserb Jankowicz, Polak Bogußławski, jedyn Czech, wele znatych s ruskeho

naroda a tež njekotsi Njemzy. Wele wetsche bje pak fnajomuftwo, kotrež bje dla knenje Ssresnewskeje pschischko, tak so wschitzy prajachu, so ßu ljedy hdy tejko ludżi pschi wotjjesdżje parokódżje widżeli, a so bjechmy my wo prawdżje weßeli, jako bjesche bożemjeprajenja skónczńje kónz a parokódż wotjjedże. Hischcze dołho sa nami s rubischkami kiwachu, hacz na poßledku wscho w kurjawje sapkóway, kotraż nad wodami skhadżesche.

(Přichodnje dale.)

Přilopk.

* W bjehu tuteho ljeta je 72 wojakow s bajerskeho wójska do Franzowskeje desertirowako.

* W Nowym Mjeschczje pola Stołpnja budża tamnischi mjeschczanszy tschelzy 23., 24. a 25. julija ßwój 200ljetny jubelski ßwedżeń ßweczicz.

* W Nowym Mjeschczje p. S. padże 12. junija dwjeljetne dżjeczo, sa kotrymż ruuje nichtón nehladasche, do hłubokeho zyhloweho hata. Tuto pytny 74ljetny, sa kroßnami ßedżazy, tkalz Hartmann, kiż khjetsje ruczje s khjeżje wulječa a, nedżiwajo na strach wo ßamßne żiwenje, do hata skoczi, hdżež dyrbesche khjetry kruch pkowacz, so by dżjeczo wot ßmerczje wumohł, schtoż pak ßo jemu s pomozu ßwojeje dżowki sbożomnje radzi.

* W Żitawje bu 18. junija 25ljetny tkalz Trenkler wot sjawneho a ertneho ßuda k ßmerczi wotßudżeny, dokelż bje ßwojeho pschichodneho nana, wumeńkarja Püschela s Nußdorfa, se ßekeru saraßył a jeho potom sa remeń na jedyn rjebel pojßnył, so bychu ßebi ludżjo myßlicz dyrbeli, każ by ßo wón ßam wobwißnył.

* Se Schleswig-Holsteina pschikhadżeja hischcze pschezo frudne powesczje, so dańske knejstwo dżjeczi tamnischich njemskich wobydlerjow dale bóle nusuje, w schuli dańsku ryczż wukuycz. Duż je tam wscho jara nespokojne a, móhł rez, k revoluzii hotowe, pschetoż jenemu puczowarej rekny wóndanjo, każ njemske nowiny powedaja, jedyn schleswig-holsteinski muż: „Nasch lud nemóże dańske sakhadżenje skoro wjazy snesesch. Hdy byschtaj jenoż dwaj pruskaj abo hannoverskaj bataillonaj k nam pschischloj, lud by ßo hnydom posbjehnył a wschitkich Dańskich s kraja won wuhnał.“

* Prynzeßynje dżowzy prynza Jurja, kotruż je 20. junija k. biskop Forwerk kscheził, kmotsjachu (pschitomnje): Jeho majestosez kral sakski a Jeje majestosez kralowa saksa; (nepschitomnje): Jeho majestosez, Ferdinand, kral portugalski, Jeje wyßokosez swudowena wójwodka satsko-koburg-gotha-koharska, Jeho majestosez dom Pedro, kral portugalski, Jeje majestosez swudowena brasilska khjeżorka, Jeje majestosez, Marja Amalia swudowena franzowska kralowa a Jeho khjeżorska wyßokosez, Ludwig, arzywójwoda rakuski.

* Pschi wóhnju, kotryż bje wóndanjo w Draždżanach w piwarni, Felsenkeller pomenowanej, wuschoł, a na 20—25,000 tl. schkody naczinił, bjechu hižom ludżjo ryczez poczeli, so je ßnadż woheń sakożeny, dokelż ßo wunamakacz nehodżesche, kak je wón po prawym wudyrił. Tajke ryczje ßu ßo njetko hischcze bóle pschisporjake, dokelż ßo w tej ßamej piwarni 21. junija s nowa palicz poczja a to blisko ßmálneje komory, tak so by tajki woheń najskere jara straschny nastacz móhł, hdy bychu jón s czaßom nepodußyli. Tuteho poßleńscheho wóhnja dla buchu njekotsi ludżjo ßadżeni a do pschepytanja wsaczi.

W Ebersdórfje pola Lubija bje jena ßkużobna dżowka 20 nßl. krankła. Dokelż jeje paduchstwo na ßwjetko pschińdże, bje ßo wona tak do stracha stajika, so ßebi na to waschnje s jjedom sawda, so s pakezika schtrychowanczkom fosfor wotschkraba a jón s wodu wupi. So dyrbesche wumrecz, to móże ßebi kóżdy myßlicz.

* W Draždżanach ßweczesche 20. junija gensdarmerie-oberinspektor Seidendörfer ßwój 25ljetny ßkużbny jubileum a dosta pschi tutej składnosczi bes druhimi wjezami tež rjany ßjeborny pokal wot sakskeje gensdarmerieje dareny. Hodżijski gensdarm k. Pilk wuneße jemu pschi hosczinje ßerbsku ßkawu.

* Tamón tydżeń bje jedyn zusy knes w Draždżanach a wokolnosczi psches 1000 tl. na trusskalzy pschekupił a pósła te ßame po żelesnizy do Barlina. Wós, na kotrymż ßo wesechu, jara derje wonesche.

* S Lipska pißaja 20 junija: Sa wczerawschim popołdnju daschtej ßo dwje mkodej knežni, dżowzy tudomneho dekaterra Seebacha, bes Gohlisom a Möckernom na czołmje psches rjeku pschewesez. Pschi wustupenju na druhej stronje khabłasche ßo czołm tak jara, so jena knežna do wody padże a ßo jenoż njekak na to waschnje psched satopenjom wukhowa, so ßo s jenej ruku sa czołm a s druhej sa jenu werbu dżerżesche, pschi wschjem tym pak hłowu ljedy s wody won tykacz mózesche. Na jeje wołanje bjeżesche ökonom Niemeyer s Gohlisa k pomozy, skoczi do wody a wuczahny ju na brjóh. W tym ßamym czaßu skoczi w jeje bliskosczi zyhljedżiekar Moritz s Lindenau'a do wody, so by jej pomhał, ale wón ßo tepi a nejßu jeho cjeło hischcze namakali. Wón sawostaji wudowu a njekotre dżeczi.

* Psched njekotrym czaßom nowiny wossjewjachu, so ßu wopaczne sakske 10 nßl. penesy wokoło Lipska we wobkhadżje. Njetko poredżeja tutu powesczż, prajizy, so tajke prußke wopaczne penesy zirkuliruja, ale so żanchoklinka nimaja.

* W Neuwernsdorfje w hosczeńzu chżyschehower Schlegel s Branda kruch newareneho howjaseho mjaßa sjjesez. Ale najskere prjeni kusk dosez roskußak nebje, pschetoż tutón jemu w schiji tczazy wosta a wón dyrbesche ßo sadajicz.

* W Lipsku studuje na tamnischej universitäjze w tu khwilu 874 studentow, a to 661 tukrajanow a 213 wukrajanow. Bes nimi studuje 258 na duchomnstwo, 258 na prawisnistwo, 184 na ljekarenje, 10 na chirurgiu, 33 na haptykarstwo, 41 na pschirodne wedzenstwa, 16 na filosofiu, 4 na pädagogiu, 32 na filologiu, 20 na mathematiku a 18 na kameralia.

* W amerikanskej krajinje Illinois bjesche 3. junija tajki wjetr a wichorenje, so buchu mjesta Camanche, Jowa a Albany skoro zylje skazena. W prjenischim mjesczi bu 32 ludzi wot padazych twarenjow saraženych a je wscho do khromady njchdze 150 ludzi wo zywenje pschischko.

* Blisko Wulkeje Hrabowki bu 19. junija hólczez F. C. Schulza s Okrillje wot jenecho wosu pschejjedzeny a wosta na mjesczje morwy lezo.

* W zyrkwi w Sprembergu mjejesche so 18. junija dziwne wjerowanje, mennjzy jedyn nowosalzaski mjeschczan, 85ljetny wudowz, dasche so tam s jenej 46ljetnej wudowu wjerowacz.

* W Berbersdorfje pola Roßweina bje so 12. junija jena khjcza wotpalika. Njetko je so wunamakało, so je 6ljetny syn wobsedzerja wotpaleneje khjezje tutón woheń sakozik, dokelz nebjesche smjek na schulskim swedzenju dzjel bracz.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. O schewczej barby bruna juschka!

Mots Tunka. Khosej tez twoje meno je!!

H. D. Haj wschak haj; ja wo prawdzje newjem, hacz bych jón dale pik abo nepik.

M. T. Czoho dla dha by jón picz neßmjek? Tuni je tola dosez a swari so tez khjetsje!

H. D. To drje, ale wschako ludzjo pschi schalzy khoseja wumru, kaz sym wondanjo w Serb. Now. czitak.

M. T. Ach ty mjenisch teho w Minakalje. Luby bratse, neboj so dale: tón neje pschi schalzy, ale wele wjazy pschi schalkach wumrek.

H. D. Kak dha je so ta wjez po prawym mjeka?

M. T. Hlaj, tón bje predy dzewecz dnjow khory pobyk, na dzesatym dnju bje jemu zona khoseja nawarika a zaltu kupika. Tuteho khoseja je wón potom wosomnacze schalkow wupik a polbra kulki zalty sjjedk, na czoz je so lehnyk a wumrek. Wón je hewak hizom dolhi czas na pluza khory byk a budzische wulki dziw byk, hdy budzische wón tajke khosejpiczje pschjetrak.

H. D. Ach tak, to je njeschto druhe.

Spěwy.

Boži mjeßaczk.

We mitym swjetlje jaßnym
Won czischje swój pucz dze,
A w wjenzu hwjesdow kraßnym
Nam najrenischi je.

Njetk lubje delze hlada,
Na to so potaji,
A czischje weß'low rada
We swojej swjetkosczi.

Schtóz dzjeka wo dnjo swjetu,
Wón jeho wokschewi,
Joh' wedze weczor k mjeru,
So czischje, derje spi.

Wón kiwa: „Muczny, sprózny,
Njetk je czaß swjatoka,
A wotpoczink, tón nózny,
Cze bórsy wokschewja.

Ty, kiz sy mjeßaczk stajik
Na módre nebjo nam,
S tym sy nam jaßnje prajik:
Waß rady sweßelam.

Budz dzak czi, so nam swjeczi,
Dzak sa wsch'e weßela,
Dzak, so wsche sprózne dzjeczi
Wón k mjerej pschewodza!

Nam swjeczicz junu budze
Na sparne komorki,
Hdze? Hdy? Tu abo druhdze?
Boh predy nesjewi.

Neiri.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: C. G. Kirscha, sukelnski towarisch a wobydler na Zidowje, s Hanu Karolinu Kellerez. — Jan August Nowak s Krakez s Marja rodz. Puzerez swudowenej Kschizankowej w Brjesowje.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Gustav Adolf, Wylema Schmeißa, khjezerja a khljebneho pekarja na Zidowi, s. — Marja Amalia, Jana Kruzje, kublerja na Zidowje, dz. — Jan Ernst, Jana Bohuwjera Kudzelje, zinnosczerja w Czichonzach, s. — Augusta Clara, Korlje Augusta Preuschje, wobydlerja a krawza na Zidowje, dz.

Zemrjetaj:

Dzeń 14. junija: Hana Marja, Handrija Bohuwjera Marczinka, wobydlerja na Zidowje, dz., 13 n. — Korla August, Handrija Bohuwjera Pecha, wobydlerja na Zidowje, s., 11 d. —

Čahi sakskošlezynskeje železniey z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Drazdzan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjezna płaćizna.

W Lipsku, 26. junija. 1 Louisd'or 5 toler 12 ngl. 5⅝ np.; 1 połnowazazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 ngl. 8¼ np.; winske bankowi 78⅝.

Nawěštnik.

Barlinske woheńsawjesczaze towarstwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towaŕstwo bere sawjesczenja psche wóhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach; hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułożowanja dawa.

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towaŕstwa.

☞ **Po ßwojim domojwróczenju ßo s nowa k tunemu sawjesczenju najpodwolnischo poruczam.** **J. E. Smoleŕ.**

Wutoru 3. julija t. l. popołdnju w 3 hodźinach budźe ßo ljetusche **ßyno** na Ssworiz łukach w Bönezach po parzellach na pschedawanje pschedawacz.
Shromadźisna w Hohlfeldez korczmi w Bönezach.

We Lusy je khjeża czo: $\frac{32}{33}$ s 2 stwomaj a komoromaj, se ßadowej sahrodu a s kruchom łuki je se ßwobodneje ruki na pschedań a móže ßo wscho dalsche pola wobßedźerja Michała Mulanskeho tam shonicz.

Loßy
k nationallotterii po 1 tol.

poruczа
F. Kalkhoff, kollekteur,
na žitnych wikach.

Kosczinu
(Knochenmehl)

ežistu a nefalschowanu poruczа
W. Jakub,
na žitnych wikach.

½ pakežik à 12 nßl. — Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska **Subna Pasta** — ½ pakežik à 6 nßl.

je bes praschenja najljepschi a najspodobnischi ßrjedk k sdźerženju subow a dźaßnow a ma tež hižom w tudomnej wokolnosczi wulki wotberk. Woprawdźitu ma w Budyschinje na pschedań **Schimmel** w mjeschczanskej haptyzy.

Runklizowe ßadźeńki

s wuwołaneho bajerskeho ßymenja ßu po kopach zylje tunjo k dostaczu w **Nieckschowej** klamaŕni w Maleschezach.

Wino. Sswojim ludym pscheczelam a snatym s tutym podwólnje wossewjam, so je pola me jara dobre bjełe ßłódke wino tunjo k dostaczu a poruczam jim to ßame, kaž tež wschitke druhe czerwene wina k bohatemu wotkupowanju w mojich klamach. **Wino.**
J. G. F. Niecksch, na ßerbskej haßy.

Ssuche drożdźje

snateje dobrosczje ma na pschedań w Budyschinje a w Maleschezach **J. G. F. Niecksch.**

Nowe (Matjes) jereje

pschedawa jara tunjo **J. G. F. Niecksch.**

Kameńtowuhlowy mas

pschedawa po puntach a w małych czwiczkach stajnje w Budyschinje a Maleschezach **J. G. F. Niecksch.**

Maschinowe hosdźje

wschitkich drużinow pschedawa saßo w Budyschinje a w Maleschezach **J. G. F. Niecksch.**

W Kumschizach czo. 3 budźe ßo 2. julija (na ßw. Marju) popołnju w 2 hodźinomaj wschelaka mužaza ljetnja a symska drasta na pscheßadźowanje pschedawacz.

W Małym Budyschinku je khjeża czo. 32, kotraž ßo sa jeneho remeßnika jara derje hodźi, se ßolotowej a ßadowej sahrodu k 1. augusta t. l. na pschenajecze a móže ßo wscho dalsche pola wobßedźerja H. Mikana tam shonicz.

W Dobroschezach pola Delneje Hórki je khježniska žiwnosczž czo. 27 s zyłymi žnemi se ßwobodneje ruki na pschedań a móže ßo wscho dalsche tam shonicz.

---

60 jendźelskich a połjendźelskich proßatow je na ryczeŕkublje Jaßeńzy pola Neßwaczidła na pschedań.

---

200 toleŕ je na dobru wjestosczž hnydom wupożczenju. Hdźe? je shonicz we wudawaŕni Serb. Nowinow.

☞ Snate a dla ßwojich balsamiskich wutkow tak jara poczerstwjaze, poreńschaze a pokraßnjaze ☞ **Gebrüder Leder**'cz **balsamiske semskoworechowe mydło** ☜ je à kruch s rospokasanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakcze sa 10 nßl. — stajnje woprawdźite k dostaczu pola **C. Peschecka** na bohatej haßy.

Nukzia.

Pschichodnu pondżelu 2. julija popołnju w druhej hodźinje budźa šo w Droždżiju po Jakubje Falku njekotre pošlešćcza, muška a žonska drasta, wschelake möbelje, domjazy a pólny grat a wele druhich wjezow na pschešadźowanje pschedawacź.

Wschitke druźiny barbow k barbenju, dobry firniš k rybowanju a k rosźidnenju barby, kaž tež wschelake laki k lakirowanju meublow pschedawa tunjo

J. G. F. Niecksch.

Jablukowe wino

k mjeschczańskemu wulkemu tśelenju porucza

Jan Wannack

na schulerskej haśy.

Großowe

broštkaramellje

najlepschi šrjedk k wotstronenju kaschela a k położenju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawosć pschi sasymnenju w symnym cźasu.

Sa Budyschin a wokolnosć w hrodowskej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy cźaš na pschedań.

Eduard Groß w Wrótšławju.

Klamarnja w jenej zyrkwinskej wśy, s wele druhimi realnymi prawisnami, s dobrymi twarenemi, se sahrodu, polom a łuku je s małym napłacźenjom na pschedań a może šo wscho dalsche we wudawarni Serb. Now. shonicź.

W Dobroschczach pola Delneje Horki steji pjekne natwarena khježa se šadowej sahrodu se šwobodneje ruki na pschedań a je wscho dalsche pola Pjetra Marcźinka tam shonicź.

Cźo. **23.** Serb. Nowinow 1860 šo we wudawarni Serb. Now. šaso kupuje.

Nowy serbski měsačny časopis

ŁUŽIČAN

wuńdże najskerje hižom na nowy tydźeń. Wón budże jenož w nowym prawopisu čišćane a płaći połletnje 7½ nsl., za kotruž płaćiznu może so we wudawarni Serb. Nowinow a na wšěch tukrajnych póstach na lěto 1860 dóstać. Też bjeru wšě wukrajne pósty předpłatu na Łužičana ze zwučenym přibitkom horje.

NB. Łužičan je w pruskim kralestwje stempla swobodny.

W Budyšinje 29. junija 1860.

Poredźenka.

W dźenšnischim cźišćle Serb. Nowinow na stronje 203, w nastawku, hdźež je wo nadeńdźenym konju rěcź, neßmje rjekacź: „S Budyschina," ale: „S Draždźan" a šlusch tuten kóń s zyła do Pschilopka. Red.

---

* † *
* * *

Štož čini Bóh, wšo dobre je!

Temu knjezej na žiwenju a smjerći je so spodobało, našeho wutrobnje horco lubowaneho mandźelskeho a nana, kublerja **Handrija Ernsta Wehlu** we Wajicach, k sebi zawołać. Na Božu hnadu w Khrystusu Jesusu, swojim zbóžniku, ke kotremuž sebi tak horco žadaše, so zepjerajo wusmy tón samy cźiše a změrnje póndźelu, 18. junija t. l. dopołdnja ¼10cich swojeje staroby 73 lět 6 měsacow 4 dny. Jeho wotemrjete cźěło smy štwórtk 21. junija do khłódneho klina zemje na bukečanskim pohrebnišću khowali.

Tutu zrudnu powjesć wšitkim swojim a jeho přećelam, lubym a znatym podawajo prajimy za wšitku jemu a nam wopokazanu lubosć a česć swój najrjeńši a najwutrobniši džak!

Hłuboko zrudźeni zawostajeni we Wajicach pola Bukjec, w Budyšinje, w Spytecach.

Smertny wospjaw a džak.

Tón knes na žiwenju a šmerći sawoła 21. junija naschcho wutrobnje lubeho mandźelskeho, pschichodneho šyna, bratra a šwaka, **Korla Augusta Zieschanka,** rjesnischkeho mischtra na Židowi, we jeho 34. ljećźi do wjecźneho žiwenja domoj, a nasch nebocźiczki we wjeri do šwojeho wumóžnika cźicho a s mjerom wuńdże.

Wróciwschi šo wot rowa naschcho lubeho semretcho džakujemy šo hacź najwutrobnischo wschitkim lubym pschecźelam, šuboam a we luboszi snatym sa wschitku tu wulku šmertnu pychu jako też sa to cźešne k rowu pschewoženje a druhe pokasma šobnstrudneje luboszje. Woni šu s tym naschim rosbolenym wutrobam jara wele dobroty cźinili. Tón luby Bóh nech jim to połnje saruna, a jich domy nech pschez trudobu sakhowa s nebeskej hnadu.

Na Židowi, w Konezach a Budyschini, na pohrebnym dnju, 24. junija 1860.

Cźi hluboko-trudni sawostajeni.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
23. junija 1860.

Dowoz: 2015 kórcow.	Płaćizna w přerěčzku														
	na wikach,								na bursy,						
	wyšša.			nižša.			srjedźna.			najwyšša			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pschenża	6	10	—	5	10	—	6	5	—	6	16	3	6	10	—
Rožka	4	5	—	3	25	—	4	—	—	4	5	—	4	2	5
Jeczmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	7	5	—	—	—
Wowš	2	17	5	2	5	—	2	12	5	2	15	—	2	12	5
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	15	—	4	15	—	—	—	—
Woka	4	5	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	25	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa šłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. šyna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čislo 27. 7. julija. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Wyßokeje pola Woßlinka. S Noweje Wßy pola Neßwaczidła. S pola. S Khróscziz. S Porschiz. Se Sdzerja. S Neßwaczidła. S Holeschowa. Se Sprejz. S Radworskeje wokołnosczje. S Boranez. — Wułoženje. — Za dom a hospodaŕstwo. — Schjeszaschtyrzeta ßerbska Boža ßłužba w kschižnej zyrkwi w Draždzanach. — Připósłane. — Přilopk. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće.

K nawedženju.

Czi ßami czesczeni woteberarjo Sserbskich Nowinow, kotsiž chzedža sa ne na tsecze schtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbskich Nowinow wotedadža. Tež proßymy tych ßamych, kotsiž ßu nam dljeschi czaß penesy sa Sserbske Nowiny winojczi, so bychu nam ßwój dołh wjeszje bórsy sapłaczicz chzyli. Redakzia.

Swětne podawki.

Sakska. W kralowskej kapałzy w Pilnizach je ßo 2. julija firmowanje prynzeßyny Sofije psches knesa biskopa Forwerka stało. — Jeho majestoscz kral Jan je pekaŕskemu mischtrej Hitzzy a kublerej Bleylej w Kameńzu słotu, k saßłužbnemu rjadej ßłuschazu, medaillu spožcził. — Jeho majestoscz kral Jan je lipczanskeho profeßarja Dr. Brücknera sa konsistorialneho radziczela pomenował. — W waldheimskim zuchthausu ßedzi hischcze jenož jedyn mejski sbježkaŕ, s menom Röckel s Draždzan, wschitkich druhich je kral wobhnadził. — Bajerski kral a bajerska kralowa staj 3. julija popołdnju w tseczej hodzinje do Draždzan pschijjełoj a tam w hosczeńzu „hotel de Saxe" wotstupiłoj. W tsjoch hodzinach podaschtaj ßo wonaj do Pilniz k kralowskemu wobedej.

Prußy. Njekotre nowiny chzedza wedzecz, so prynzregent franzowskeho khježora bórsy w chalonskim ljehwje wopyta, druhe nowiny pak sawjesczuja, so w tajkim nastupanju hischcze niczo wjeste neje. — Pruski póßłanz na khježorskim dworje we Winje ma w tu khwilu wele rosryczowanjow s tamnischim ministrom Rechbergom a sczele jara husto depeschje do Barlina. — Minister Schleinitz je w Baden-Badenje a je tam tež wele ministrow s druhich krajow shromadzenych. — S Jendzelskeje a Franzowskeje pißaja, so budza tam ržane a pscheńczne žuje wele hubeńsche, hacž loni. — Prynzregent je na wschjech njemskich weŕchow wokolnu depeschu póßłał, w kotrejž jim wón wo ßwojim baden-badenskim skutkowanju rosprawu dawa a podla tež wułožuje, schto by dla wobtwerdzenja powschitkomnych njemskich naležnosczow cžinicz treba było.

Rakußy. Pražszy kupzy ßu khježora wo to proßyli, so by ßo ministerstwo pschekupskich naležnosczow sałožiło. — Njekotre nowiny pißaja, so je rakuske wójsko w venezianskim kraju tak postajene, so móhło kóždy dzeń pscheczіwo piemontskemu kralej na wójnu czahnycz a so ßnadz rakuske knežeŕstwo hischcze nadzija spuschcziło neje, lombardski kraj w ßwojim czaßu saßo dobycz.

Franzowska. W chalonskim ljehwje ßu ßo hižom maneuvry sapoczałe a khježor chze ßo tam w tutym mjeßazu podacz. — Pohreb prynza Jerome bjesche 2. julija a wón bu se wschej ßmertnej pyschnosczu wotdzeržany. W Parisu chzedza wedzecz, so stej pruske a rakuske knežeŕstwo w hromadzje wujednałej, kak budzetej ßo wojerszy sadzeržecz, jeli chzył žadyn nepscheczel njemske kraje nadpanycz. — Garibaldi je jeneho diplomatiskeho agenta do Parisa póßłał a bu tón ßamy tež wot khježora pschijaty. — Pscheczelstwo bes franzowskim a ruskim knežeŕstwom nesda ßo wjaz tak wulke bycz, kaž w sańdzenym czaßu, schtož je woßebje s teho widzecz, so je ßo ruski khježor w nastupanju sizilskich naležnosczow zylje hinak wuprajił, hacž Napoleon.

Jendzelska. Krónprynz Alfred pojjedze 10. julija do Ameriki, so by tamnische, pod jendzelskim knejstwom stejaze krajiny wopytał. Tamni wobydlerjo bjechu jendzelsku kralowu proßyli, so by jich wona wopytała, ale wona bje jim wotmolwiła, so ßo to nehodzi. So bychu pak jeje dobru wolu widzeli, dha chze ßwojeho starscheho ßyna k nim na wopytanje póßłacz. Wón pojjedze na wójnskej łódzi „Hero" a dwje druhej tajkej łódzi „Ariadne" a „Flying Fish" ßobu pojjedzetej. Po

wopytanju amerikanskich jendželskich krajow chze prynz Alfred tež njekótre druhe amerikanske kraje wobhladacz.

Rußowska. Werch Gorczakow, khježorowy namjestnik w Pólskej, je ßo do wukraja do kupel podak. — Rosprawy ſ Kawkasa powedaja, ſo je ruske wójſko kruch tamniſcheho, hiſchcze nepodczißneneho a wot tak menowanych Schapſuhow wobhdleneho kraja po njekotrych małych bitwiczkach dobyko a wobßadziko.

Turkowska. Wojazy, kotſiż w Damaſku ſteja, ßu tam huſto wobhdlerjow wurubili. Gubernator tutcho mjesta je wotßadzeny. S Alcppa pißaja, ſo maja ßo tam kſcheſczijenjo ſtajnje ßmerczje bojecz, dokelż ßu tamniſchi muhamedanſzy wobhdlerjo jara na kſcheſczijanow rossſkobeni. — Zhpriſzy kſcheſczijenjo ſ hromadami do grichiſkeho kraleſtwa czjekaja.

Italia. Garibaldi je hiſchcze w Palermje a kralowſke wójſko je ſ djjela do Neapela wotczahnyko, ſ djjela pak do ſizilſkeje twerdjiſny Meßiny. Neapelſki kral ma menujzy na kupje Sizilii hiſchcze tſi mjeſta w ßwojej mozy a te rjekaja: Meßina, Syralnſa a Milazzo, a pſcheczíwo tym ßo njetko Garibaldi hotuje. Ludzi jemu ſe wſchjech ßtronow doſcz pſchipaduje, ale wón, każ ßo ſda, pſchezo hiſchcze bróuje doſcz nima, ſo by wſchitkich wobbrónicz mókk. Bitwy w poßlenim czaßu żane na kupje Sizilii byke nejßu a Garibaldi pyta, kak by bes tym kraj po ßwojim ſpodobanju ſrjadowak. S miniſterſtwom, kotrež je wón poſtajik, Sizilianſzy peczа we wſchjem naſtupanju ſpokojom nejßu.

Neapelſki kral je krajej nowu konſtituziu dak a ßwobodnoſmyßlene miniſterſtwo poſtajik, ale lud, każ ßo ſda, tej nowej kraßnoſczi tak prawje wjericz nochze. Tola je tuta nowoſcz tak welc pomhaka, ſo je pſchihotowana revoluzia ßylnje na mozach ſhubika a ſo ßo w Neapelſkej ßnadż mjer ſdżerżi, jeli kral ſ konſtituziu ſprawnje mjeni.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Nascha módra garda ßweczeſche pſchi ſtkadnoſczi tudomneho wulkeho tſjelenja ſaudżenu póndżelu ßwój 25ljetny jubileum. Duż czehneſche wona ſe ßwojimi, liſchcze żiwymi, ſakożeremi, ſe predawſchimi a czeßnymi ßobuſtawank, kiż bjechu pſched ßamym wuczehnenjom czeßne ſnamenja doſtali, pſches mjeſto, a ſ nimi tež mjeſchczanſzy tſjelzy, każ tež kommandanty a adjutanty kommunalſkeje a mjeſchczanſkeje gardy. W ſtanje (zelczje) módreje gardy dżerżeſche ßo potom pyſchne ßnjedanje, na kotrež bjechu tež radni kneża a prjódkſtejerjo mjeſchczanſkich ſaſtuperjow pſcheproſcheni.

S Budyſchina. Wutoru 3. julija rano ½8 hodżinow pſchijjedże Jeho kralowſka wyßokoſcz krónprynz Albert ſ generalmajorom ſ Hake na extraczahu na tudomne dwórniſchczo a poda ßo, jako bjeſchtaj jeho tam tudomny mjeſchczanoſta k. Löhr a pſchedßyda mjeſchczanſkich wotkaſanzow, k. ryczník Gerathewohl pokornje poſtrowikoj, na exercirowaniſchczo, ſo by tam rekrutow pruhowak a poda ßo potom ſaßo runy pucz do Draždżan, ſo by tam pſchi powitanju bajerſkeho krala a bajerſkeje kralowcje pſchitomny byk.

S Budyſchina. Saudżeny tydżeń je tajny radziczel Renning ſe wſchelakimi knežimi, bes kotrymiż je tež k. ſ Noſtitz-Drzewiecky nad Pawłozami, ſ Zenker nad Pomorczami a ſ Magnus nad Drożdżijom, do Jendżelſkeje wujjek, ſo by tam njeſchto jendżelſkeho ſkotu ſa ſakſke ratarſtwo kupik.

S Wyßokeje pola Woßlinka. Saudżenu nedżelu je k. duchomny Wanak tudomnu nowonatwarenu ſchulu na jara ßwedżeńſke waſchnje poßwecżik. Tej dotalnej ſtarej ſchuli bu hnujaze wutrobne bożemje prajene a ſa tu nowu wo Boże miłoſczíwe żohnowanje a ſakitane proſchene. (Podrobniſcha rosprawa wo tutym ßwedżeńſkim poßwecżenju by redakzii a czitarjam jara witana byka.)

S Noweje Wßy pola Neßwaczidka. Pola tudomncje khježkarki Żuroweje wóndanjo w nozy na pok jeneje poß jara harowaſche a jako ſa tym hladachu, ſchto móhko to tola bycz, pytnychu, ſo bjechu paduſchi krutwu ſ hródżje wuwedli. Duż ßo ſa nimi puſchczichu a jich ſ pomozu pßa a, dokelż krutwa ſtraſchnje rujeſche, tež bórſy wotchnachu, tak ſo mózachu krutwu ſaßo ſbożomnje do hródżje doweſcz. Schtó ßu paduſchi byli, ßo hiſchcze newje.

S pola. Na naležne napraſchowanje redakzije Serb. Nowinow lubjerad k dobroczíwemu nawedżenju dawamy, ſo w naſtawku „ſ pola,“ w cz. 26. Serb. Now. woſjewenym, tež ani jedyn pißmik budyſkeho k. diakonuża Mrósa nenaſtupa. S żyka my newjemy, kak je njechtón na tuteho kneſa pomyßlicz mohk, wot kotrehoż tola wſchitkón ßwjet wje, ſo wón, ani na prawizu ani na ljewizu hladajo, ßwoju runu drohu dże a tak derje Njemzam każ Sserbam jich prawo woſtaji. Komuż pak je tak jara wo mena czinicz, tón móże dje je lohko pola kóżdeho kneſa duchomneho ſhonicz, kiż je na ßerbſkej konferenzy pobyk.

S Khróſczíz. Wutoru rano wumre tudy duchowny knes Michał Kuczank, kiż hižom njekotre ljeta jako emeritus (na wotpoczinku) bes nami pſchebywaſche. Rodżeny bje wón ſ Nukniży (w ljeczje 1783), ſtudowaſche w Praſy a doſta 1809 duchomniſku ßweczíſnu, kotrejež pokſtaljetne wopomneczje je w loni ßweczik, każ ßmy tehdom w tutych nowinach ſpomnili. Hdyż bjeſche hiſchcze ſtrowy, je dołhe ljeta w Ralbizach a Nebelczizach kapłanik. Bóh daj jemu wjeczny wotpoczink!

S Porſchiz. Tudy budże, każ błyſchimy, wokoło Michała ljetuſchi ßerbſki miżionſki ßwedżeń ßweczeny.

Se Sdžerja. W Serbſkich Nowinach ßu ßo praſcheli, hacž my newjemy, cžoho dla w naſchej wßy žanych wroblow nimamy. My na tuto praſchenje žane druhe wotmolwenje dacž newjemy, hacž tajke, kotrež nam tudomna ſtara bajka podawa. Tuta pak powěda, ſo ßu njehdy zyganjo do naſcheje wßy pſchiſchli a ſo ßu jich tehdomni wobydlerjo jara derje horjewſali. S džakomnoſczje ßu zyganjo potom wſchitke wroblje, kotrež na naſchich polach wele ſchkody cžinjachu, ſ naſchich ležomnoſczow tak krucžje wužohnowali, ſo wot tamneho cžaßa žanych wjazy pola naß newidžimy a hdyž tež ßo w ſymje ßnadž jedyn abo druhi tudy pokaže, dha tu wón tola nihdy dljehe, dyžli džeń, newoſtane. — Wyſche teho ßu zyganjo tehdy tež tudomnym žabam rechtanje ſažohnowali, pſchetož wot wſchitkich žabow, kotrež pola naß mamy, tež ani jena nerechta. Jedyn Sdžerjan.

S Neßwacžidła. Schtwórtk 28. junija ßwecžeſche naſch wyßoko doſtojny farař k. Rychtař ßwój 25ljetny ſaſtojnſki jubilejſki ßwjedženj. Rano 7. hodž. pſchindže teho dla ſchulſka mlodoſz prjeneje rjadomnje wſchitkich woßadnych ſchulow ſ wjenzami renje a bohacžje wupyſchena, ſe ßwojimi kneſami wucžeremi pſched faru a pſchineße kneſej jubilarej ramiſche poſtrowenje pſches wuſpjewanje khjerlinſchow 319 „Nech Bohu džakuje,“ a 608 Ach woſtań pſchi naß ſ hnadu. K. k. wucžerjo pſchineßechu jemu na to ßwoje ſbožopſchecze, na cžož ßo wón jim kaž tež džjecžom pſches dljeſchu ryčž ſa tu jemu nenadžiwſchi wopokaſanu cžeſcž a luboſcž wutrobnje podžakowa. (Kneſa fararjowe wotpohladanje mennjzy bjeſche, tutón džeń ſe ßwojej ßwójbu w cžiſchinje ßwecžicž.) Dale bjechu ſbožopſchecza pak ßami ertnje pſchineßli, pak pſches piſmo pſchipóßłali: wyßoka kralowſka krajſka direkzia w Budyſchinje, kral. ßudniſtwo w Rakezach, kollator k. hrabja ſ Rieſch, k. diakonuß Taffla, nnoſy kneža duchomni, woßadni ryčzerſkublerjo a t. d. Tež pſches dary bjechu ßwoju luboſcž kneſej jubilarej wopokaſali, bes kotrymiž jenož na te najwažniſche ſpomnimy, mennjzy: ßljeborny khelich wot kneſa barona ſe Schönberg-Bibrana, a wot njekotrych k. k. duchomnych tež teho runja tajki, ſbožopſchejazy ſpjew, a t. d. a t. d.

Popołdnju bjeſche hoſzina, pſchi kotrejž ßo tež, kaž je to waſchnje, njekotre „toaſty“ wuneßechu. Wecžor pſchineßechu woßadni k. k. wucžerjo k. jubilarej pjekne ſaſtaniczko. Bóh tón knes pak ſpožež naſchemu kneſej fararej ßwoju hnadu, ſo by wón hiſchcze dołho w kneſowej winizy džełacž a tak tež 50ljetny jubilej ßwecžicž mohł.

S Holeſchowa. Lenka, tudomneho wobydlerja Jana Mjerſcha džówka, njehdže 1½ ljeta ſtara, mjeješche ſchtwórtk pſchipółdnju džeń 28. junija to neſbože, ſo wyſche mlyna do wody pany, hdžež potom na mlynſke koło pſchindže, a w luzoli ßwoju ſrudnu ßmerc namakacž dyrbeſche.

Neje wulka liczba podomnych podawkow hiſchcze ſtarſchich doſz napominała, ſo nedyrbja ßwoje małe džjecži newobkedžbowane woſtajicž!?

Se Sprejz. Tjecžu nedželu po ßwjatej trojizy bu naſch nowy farař, k. Dr. Nowotny, dotal duchomny w Hóſnizy, wot wojerowſkeho kneſa ſuperintendenta Kubizy do ßwojeho ſaſtojnſtwa ßwedženjzy ſapokaſany.

S Radworſkeje wokolnoſczje, 29. junija. My dowolamy ßebi tudy rosprawu dacž w naſtupanju ljetnſchich płodow naſcheje wokolnoſczje, ßo nadžijizy, ſo nam tež wot druhich ſtronow tajke rosprawy ßobudžjela.

Rózka je duſchnje wukczjeła a budże, ſ wuwſaczom hłuchich pjeſkow, w ßwojim cžaßu ſpokojecž, hacž runje budże na ßkomje krotſcha, dyžli loni. Pſcheńza ſteji ſ Boha jara rjana, niz pak tak jecžmeń a wowß, kiž ſtaj ſ džjela wot dljehe trajazeje ßuchoty khjetro czerpeloj. Teho runja nam tež jahły wele płodow nelubja, rjepik pak ſteji wuberny a woßebnje tež bjerny, kiž hižom jara renje kčjeja. Džecželje ſtejachu rjane, tola počzinaja wuhorecž a proſcha ſa Boži deſchczik. Leny ßo radžiże nejßu a naſche pſchedliczje w ſymje wele pſchaſecž neſmjeja.

Sſynowe žnje ßu ſkónczene a hacž runje bje ßyna po fórach njeſchto mene, dyžli konſche ljeto, dha pak je cžim ljepſche, dokelž woßobnje derje domoj pſchindže. — Sſad je ßuchoty dla khjetro ſpadał; tola pak budžemy ßo hiſcheze jabłukow a kruſchwow najjeſcž móz, jeli te ſeſrawja, kiž ßu wißajo woſtałe. *†*

S Boranez. Naſche, hižom we wokolnoſczi derje ſnate wiſchnizy ßu woßobnje ljetßa jara ſ kraßnymi płodami žohnowane, a tudomny wiſchnjowy najeńk, kiž je wulku ßkomjanu khježu a w nej blida a kawki ſa wiſchnjejjedžkow natwaricž dał, hlada wſchjednje ſa wopytom. My widžimy tež, woßebje wokoło wecžora, ſo ßo zyke cžrjódy wiſchnjowchzyjatych pſchibližowaja a ßo tudy wokſchewjuja. A by ßebi ßnadž jedyn abo druhi njekat žołdk ſkaſył, tak ma k. Hipa tež ſchkleńczku dobreho ſchczipaka k rukomaj, a ſa hłódnych ßo naſch twarožkař, kiž hnydom pódła bydli, radlubje poſtara.

My teho dla wſchitkich lubych Sſerbow, kiž chzedža cžerſtwe a cžiſte wiſchnje pojjeſcž, na naſche wiſchnje ſ tutym kedžbnych cžinimy. *†*

Wukożenje

k naſtawku wo neſpodobnoſczach w ſakſko-ßerbſkim ſchulſtwje w cž. 23. Serb. Now.

Ta nowa wukaſnja wyßokeje krajſkeje direkzije wot 20. haperleje 1860, kotraž je ßo w naſtupanju wukneuja njemſkeje ryczje w ßerbſkich ſchulach wudała a na kotruž je w cž. 23. Serb. Nowinow ſpomnene, nežada ßebi niczo nowecho. Wona chze jenož ſaßo do pomjatka

ſawokacz postajenja, hižom ſakońſzy date. A to je ßo teho dla ſtako, dokelž w njekotrych ſchulach wjedomnoſcz njemſkeje ryczje pſched ßerbſkej w tajkej mjerje do ſady ſtupaſche, kotraž ßo ſakońſzy czerpicz nemóże. So pak to we tej wukaſni wopſchijate napominanje ßo jenoż na tych ßamych wobroczilo neje, hdjež tajki poruk cžinicz bjeſche, ale ſo je ßo to ſ powſchitkomnej wukaſnju poruczilo, to je kahodniſche waſchnje wyſchnoſczowcho poruczowanja. Hdjež ta wukaſnja netrechi, tam też nima trechicz. Njemſka ryczˇ je w ßerbſkich ſchulach runje tak lekzia (pſchedmet wuczenja), kaž liczbenje, pißanje a czitanje w njemſkich a ßerbſkich ſchulach. So ßo to pak žada, to neje człowſka wobožnoſcz, ale Boža wjez, pſchetož Bóh je dopuſcziczˇ, ſo tutaj dwaj narodaj do tak bliſkeho wobkhada ſtupiſchtaj; ſo by pak wužiwanje a trebanje ßerbſkeje ryczje ßo njekak pſchikrotßiło, na to ßo neje pomyßliło: jejne wužiwanje a trebanje w ſchuli je a woſtane runje tak obligatoriſke (t. j. niz do njekoho wolje date, ale kóždemu wuczerej pſchikaſane) kaž predy. Podrobne wukłożowanje ſnajomnſtwa njemſkeje ryczje neje, kaž ßo ßamo roſymi, niczo druhe, hacz ſnajomnſtwo njemſkeje ryczje w powſchitkomnym a nežada žadyn druhi wottykneny ſchulſki kónz, dyžli ßo ßłuſcha, menujzy ſo by paczerſke džjeczo liſt pißacz a rachnonku wudžjełacz móhło. To ßo wot wſchitkich ſchulſkich džjeczi bes wumjenenja žada. Schtóž to ſe ßwojimi ßerbſkimi džjeczjuni nemóże dozpicz, budże jenoż ſ wumjenenjom a w džiwanju na druhe nuſne ſamóßy pſchiſwolenje ßwojeho lokalneho ſchulſkeho inſpektarja k konfirmazii ßwojich ſchulerjow dostacz. So budże tutón wottykneny ſchulſki kónz wot jeneho bóle, wot druheho mene dozpite, po tym hacz te dary a mozy ßu, ßo ßamo wot ßo roſymi; ale na to ßo tola nemóże džiwacz, hdyž ma ßo wottykneny ſchulſki kónz w powſchitkomnym postajicz. (Sa ſchulſki wottykneny kónz tola nemóże płaczicz, ſchtoż najßłabſche džjeczi móża nawuknycz, ale to, ſchtoż najſljepſchi ſchulerjo nawuknycz ſamóża.) So pak hólczej, kiž chże wuczeˇr bycz, dyrbi tak daloko pſchineßeny bycz, to drje ßo tola ßamo wot ßo roſymi.

W ſeminaru ßu Sſerbjo hacz dotal nimale pſchezo tſeczi džjel wuczinili; bes tymi 330 wuczeremi w (ſakſkej) Hornej Łužizy je jich njehdže 60, kotfiž dyrbja ßerbſkeje ryczje mózni bycz. Teho dla nebudże ſ Božej pomozu tak lohko na ßerbſkich wuczerjach pobrachowacz.

Spomnenje na ſchleſwigholſteinſke hubenſtwo je runje tak bestaktne kaž neroſomne a nedžakomne a móże dobrej wjezy jenoż ſchkodžicz. Dopomnenje na dr. Klina je hubenje nałożene; nichtón ßebi bóle nežadaſche, hacz wón, ſo bychu ßerbſke džjeczi dla ßwojeho dalepſchindženja w ßwjeczje też njemſki nawukłe.

Spißowarˇ tutych ryncžkow, kiž ſ wobſtaczom a wutwarenjom ßerbſkeje ryczje ſprawnje mjeni a kotrehoż bjeſche naſpomnena wyßoka wukaſnja też khjetro do newjeſtoſczje a dwjelowanja pſcheßadžiła, neje wſchak, ſo by tej dobrej a ſprawnej wjezy ßłužił, tu prózu lutował, ßebi na prawym mjeſczje to nuſne wukłożowanje wuproßnej.

W tym horka rospomnenym je tuto wuloženje date. Jenu drje ßo neje žana poruczˇnoſcz, ale też žana ſakaſnja wuprajiła, to woſjewicz. Wón ßo pak nadžije, ſo móże tajke woſjewenje ſaſtupicz, hdy by ßo jeho dla wot neho ſamolwenje žadało. =

Pſchiſpomnenje redakzije.

Dokelž bje mi po wukhadžje ſpomneneho, w cž. 23 wotcziſchczaneho naſtawka ſ hódneje ſtrony wjeſte a prawe wukłożowanje wukaſa ßlubene; dha ßym wſchitke te naſtawki, kotrež bjechu mi w tajkim naſtupanju ſa Serb. Nowiny pſchipóßłane, hacz dotal na ſtronu położił a ja dyrbju tym kneſam dopißowarjam do wolje dacz, hacz chzedža ßwoje naſtawki też njetko hiſchcze woſjewene widžecz abo je naſpet wſacz. S.

Schjeſzaſchtyrzeta ßerbſka Boža ßłužba w kſchižnej zyrkwi w Dreždžanach.

Runjež bje wedro khjetro newobſtajne, bjeſche ßo 4. nedželu po ßwjatej trojizy, 1. julija, tola bohata ßyła ßerbſkich kemſcherjow, ſtarſchich a młódßich, niſchich a woßebniſchich, w kſchižnej ßwjatnizy ſhromadžiła.

Spowednych ludži, kotrychž ßo 290 naliczi, roswuczeſche w dwjemaj wotdžjelenjomaj knes duchowny Jäkel ſ Wujeſda. — Prjedowanje džerżeſche knes duchowny Wjazka ſ Budyſchina po ſzenju ßwjateho Mattheja 7, 24—27, pod tymle rospokożkom: Twarcże ßwoju nadžiju na ſkału. 1) Schto to rjeka: (a. Hladajcże pſchi ſakoženju ßwojeje nadžije niz jeno na Božu hnadu a ßmilnoſcz, ale tež na jeho ßwjatoſcz a prawdoſcz; b. wſmicże k wutrobje niz jeno jeho ßlubenja, ale też te kaſnje ſakonja; c. roſzcże niz jeno we wjerje, ale też we ßweczenju). 2) Schto to pomha? (Tak ani Boże powuczenja ani ßwjetne ſpytowanja ani hrjeſchne myßlje waſchu nadžiju ſkaſycz móż nebudža.)

Jako ßerbſki ſpjewarˇ bjeſche ßo knes kantor Pekarˇ ſ Budyſchina ßem podał. — Khjerluſchje bjechu, kaž hewak, ſe „ſpjewarſkich“ woßebje wotcziſchczane, a ſpjewachu ßo: do ſzenja cž. 7, do prjedowanja 436 (pſchi prjedowanju ßedma ſchtuczka), po predowanju 79, pſchi Božej weczeri 172.

Boža ßłužba, kiž ßo w 11 ſapocža, bje $^3/_4$2 ſkónczena. —

Tſeczje ßerbſke kemſchenje teho ljeta ſmjeje ßo, da-li Bóh, wóßomnatu nedželu po ßwjatej trojizy, 7. dżeń oktobra. — —

„Woni nebudża wschitzy, kiž ke mni reknu: Kneže! Kneže! do nebeskeho kraleſtwa pschińcz; ale cźi, kiž wolu cźinja mojeho wótza w nebeßach.“ ⌗

(Připósłane.)

Se Spremberga.

My dowolamy ßebi, khumschtylubowazych wobhdlerjow Budyschina a wokolnoscźje na wuberne kuſki schtyrinohatych a schtyrirukatych khumschtarjow bratrow Taddei, kiž ßu ßebi pola naß polne pschipósnacźje saßłużili, ſ tutym kedźbliwych cźinicz a tych ßamych jako wobhladanja hódne naležnje poruczicz: pschetoż niz jenoż dźjeczom budze ßo ſkutkowanje tutych małych khumschtarjow jara ſpodobacz, niz jenoż pschecźeljo pßyczźeje a wopicźeje dreßury budża psches wschelake ſchtuki tutych ſtworenjow ſweßeleni, ale tež kóżdy myßlaty wobkedźbowar widzi tudy ſ nowa, schto wuczenje a wutracźje tež nad ſwjerjatami samóża. Kóżdy ßo wjeſcźje dospołnje ſpokojeny ſ pschihładowanja wroczi.

(Připósłane.)

Khumschty w rómſkim ſalonje bratrow Graf na tudomnym tſjelniſchczu ßu we wſchitkich, kotſiž ßu je widźeli, najwetſche ſpodobanje wubudźiłe. Jara derje wuwedźa ßo reje na jendźelſkim powjaſu a hdyž jedyn arabiſkej hri rad pſchihladuje, dha dyrbi amerikanſke turnowanje k ſpodźiwanju ßylnoſcźje nawabicz. Pjekne a hładke wuwedźenje wſchelakich ſtraſchnych ſkakanjow, kotrež muſke ßobuſtawy towarſtwa cźinja, dyrbja ßo kóżdemu lubicz, a te wo prawdźje kraßne prjódkſtajenja knežniczkow, kaž tež małeje Luiſy a Amandy, nuſuja pſchihladowarjow kóżdy raz k najwetſchemu ſpodobanju. My mójemy teho dla wopytanje romſkeho ſalona Grafiz bratrow kóżdemu najnaležniſcho poruczicz. Nekotſi wopytowarjo.

Přilopk.

* W Sprembergu pola Nowoſalza padże 18. junija 2½ ljetny hólczez pokleńka Iſraela do wódnika, na dworje ßwojeho nana ßo namakazeho, a tepi ßo tam.

* W Lichtenſteinje je 23. junija na torhoſchczu woheń wuſchoł a je ßo tam 12 twarenjow wotpaliło.

* W Geithajnje je ßo 15. junija jedyn jjeſny, ſ menom Roſe, ſatſjelik.

* W Barlinje poßła wóndanjo jedyn mjeſchczan próſtwu na knejſtwo, ſo by ßo jemu wot jeho żony roswjerowacz dało, dokelž ta ßama tak ßylnje ßmorcźi, ſo wón żanu nóz ſpacz nemóże a teho dla na ßwojej ſtrowoſcźi wulki wotberk cźerpi.

* W Hannoveru buchu wondanjo tak menowane cźehnene kanony pruhowane, kotrež bjechu leli a pschihotowali; ale żana niczo hódna nebje, pschetoż kóżda po njekotrych wutſjelenjach roslecza.

* Pjatk dopołduja pſchijjedże Jeho kralowſka wyßokoſcź krónprynz Albert do Delneje Hórki, ſo by tam rekrutow pruhował. Po pruhowanju wróczi ßo pſches Budyſchin, hdźež w hoſcźeńzu k winowej kiczi wotſtupi, ſaßo do Draždżan.

* W Konſtantinoplu mjejachu 10. junija jara wulki woheń, kotryž je pſches 2000 twarenjow do procha a popeła pſchewobroczik. Tež ſpalichu ßo 4 moſcheje (turkowſke zyrkwje) a jara wele pſchekupſkich klamow. Schkoda woblicza ßo na 4 milliony tolerow.

* Kak wulka je ljetßa mnohota mejſſkich brukow była, nech tónle podawk pokaże. Njekotſi ratarjo w Reichſtadtu w Cźechach kupichu 60 zentnarjow mejſſkich brukow, zentnar po ſchjeßnaku, ſo bychu hnój ſ nich ſhotowali. Na 1 zentnar dże njehdże 50000 brukow, na 60 zentnarjow po tajkim 3 milliony brukow. A te bjechu na wobßahu ⅜ quadratnych mil hromadżene, ale ljedy ſtoty dźjel zyłeje teje mnohoty, kotraž tam na tutej wobſchjernoſzi bjeſche.

* W tutej naſymje budże ſakſke wójſko po brigadach tſi abo ſchtyri nedźelje kantonnirowacz a budże prjenja jjeſna brigada bes Oſchatzom a Strehlu, druha k polnoczy wot Lipſka, leibinfanteriebrigada pola Mügelna, prjenja infanteriebrigada bes Schjerachowom, Nowoſalzom, Lubijom a Budyſchinom, druha infanteriebrigada bes Roßweinom a Lommatzſchom, tſecza pola Draždżan a tſjelzy pola Wechſelburga. Na poßledku budże wſcho wójſko na tydżeń hromadu ſcźehnene.

* W ſakſkim Königshainu wudyri 25. junija woheń pola bura Eiſlera a ſpalichu ßo tam dómſke.

* W Schjerachowje bu 21. junija dżowczicźzy ſchewza Vogta, kotraž bjeſche bes pjeſtonczje na haßy, wot jeneho cźeźkeho woſa noha tak roſjjedżena, ſo dyrbeſche ßo jej po njekotrych dnjach wotrjeſacz.

* W Sſkanknowje (Schluckenau) ſta ßo w nozy 23. junija żakoßne neſbożje. Schtyrjo bratſja Mildnerjo chżychu k ljetuſchemu ßkanknowſkemu tſjelenju tak menowany „fajerwerk (wóhnjoſtroj)“ wotpalicz a bjechu teho dla hižom wele tajkich palatych wjezow pſchihotowali. Dokelž jich pak hiſchcze doſcz nebje, dha tež hiſchcze w nozy predy wſchitzy ſchtyrjo na tych wjezach dźjełachu. Pſchi tych ſapali ßo njekak próch, na blidźje leżazy, a ſ nim jedyn ljetak. Tutón ſlecza do jeneho werczaka, kotryž potom pſchi werczenju ßwoje ſchkrje po wſchej ſtwje wokoło metaſche, hacž ßo njehdże ſchtyri tuzenty raketow ſapopanychu. Pſches rosbuchnenje, kotrež ßo ſ tym ſta, bu dżeßacz parſchonow, wo jſtwje pſchebywazych, mene a bóle ranenych. Jena żona a młódſcha dżewczljetna dźówka buſchtej tak jara wobſchkodżenej, ſo ſtej bórſy potom wumrełej a jedyn tych bratrow je hiſchcze w ſtrachu żiwenja a ßmercźje.

* Draždżanach padże 26. junija w nozy blacharnik Meier ſ Bernsbacha ſ prjeneho poſkhoda ßwojeho wobhdlenja ſ woknom won a wobſchkodźi ßo jara ſtraſchnje.

* W Zwikau-wje je tamniſchi bjetnar Wunderlich ſpiritußowe ßudobjo wudźełał, kotrež 300 ejmarjow wopſchija.

* Na tharandſkej żeleſnizy namakachu wóndanjo bliſko Haſelbrunna neſnateho morweho cžłoweka. Dokelž mjejeſche wocži ſ rubiſchkom ſawjaſanej a pſches koliju leżeſche, dha bje ßo tam najſkere w nozy lehnyk, ſo by jeho nózny cžah pſchejjeł a morił.

† S Gothy pißaja: Wóndanjo dżjechu tudy ſchulerki jeneje privatneje ſchulje ſe ßwojimi wucżeremi a wucżerkami na pſchekhadżowanje do bliſkeho hajka. Jako bjechu tam pſchiſchli, pſchekhwata jich newedro a błyſk dyri bes nich. Wjazore dżjeczi k ſemi padżechu a jena holczka, dżowka pſchekupza Blochmanna, morwa leżo woſta. Błyſk bje ju do hłowy trechił.

* Najwetſcha łódż na ßwjeczje, pſches ßwoje wſchelake neſbożje ſmaty „Great-Eaſtern," je ßo 17. junija na pucz do Ameriki podała. Teho dla też jenoż 34 pucżowarjow ßobu jjedżiſche.

* W jenej wßy bliſko Meiningena bu wóndanjo jenemu dżjeſczu, kotryż we woſyczku w nepſchitomnoſczi pjeſtonczje leżeſche, wot jeneho ßwinecża jene wucho a jena ruczka woteżrana, tak ſo dyrbeſche to dżjeczatko potom wumrecz.

* W Ullrichsbergu pola Roßweina buſchtaj 28. junija muſki a żónſka morwaj ſ wody wucżehnenaj. Wonaj mjejeſchtaj ruzy ſ jenym rubiſchkom hromadu ſwjaſanaj, ſnate pak neje, ſ workal a ſchtó ſtaj błkoj.

* Kubleŕ Rychtaŕ to Roßweinje mjejeſche 26. junija to neſbożje, ſo ſ pſchatrow na huno padże a ßo pſches to tak wobſchkodźi, ſo dyrbeſche ſa 12 hodżinow wumrecz.

Spěwy.

Spjewacž je mi weßelje.

Kajke by to żiwenje
Było bes ſpjewanja?
Spjewacž je mi weßelje,
Spjewam ßej wot ranja.
Schto dha nam tu poloża
Stup a drohowanje
Pſches puſczinu żiwenja?
Ssy Sserb, ſaſpjewanje!

Hdyż cži ſpane wutroba,
Newjeſch radżicž ßebi:
Saneß ßej bes komdżenja,
Lożo budże tebi;
Każ je roßa roſtlinam
Kraßne wolſchewenje,
Tak hłoß khjerlnſchow je nam
Duſchow ſweßelenje.

Schkowroncžk ſpjewa ſ wyßoka,
Ssołobik we haju,
Na poli tam pozpula,
Laſtojczki hłoß ſnaju:
Wſchudżom hłoßy ßłyſchimy,
Hłoßy weßełoſczje;
Duż też ſpjewy ſpjewajmy
Sserbſkej narodnoſczje! Nejrh.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Ludwig Fritzſcha, ökonom we Wurizach, ſ Lauru Franziſku rodż. ſ Gablenz ſwudowenej Hörnigowej. — Jan Halma, żiwnoſczeŕ w Tſjelanach, ſ Madlenu Kaplerez.

Podjanska cyrkej: Ernſt Louis Clauß, ryczerkubleŕſki najeńk w Lichanju, ſ Marju Paulinu Berganez ſ Dołheje Borſchczje.

Křćenaj:

Michałska cyrkej: Eduard Louis Pawoł, C. F. Schierza, wobydlerja pod hrodom, ß.

Podjanska cyrkej: Karolina Madlena, Jana Rachlizy, korczmarja w Mniſchonzu, dż.

Zemrjeći:

Dżeń 23. junija: Johanna Henrietta rodż. Bärez ſwudowena Heinelowa, nebo Korlje Adolfa Wapplera, wobßedżerja kowarſkeje żiwnoſczje w Hodżiju, ſawoſtajena wudowa, 62 l. 1 m. 4 d. — Jan Ernſt, Jana Bohuwjera Kudżelje, żiwnoſczerja w Nowych Cžichońzach, ß., 10 d. — 27., Korla Ota, Korlje Adolfa Voigta, fabrikſkeho dżjełaczerja pod hrodom, ß., 1 l.

Čahi sakskošlezynskeje żelezniey z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 4. julija. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cžerweny ſkoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 79⅝.

Nawěštnik.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Triesće

bere horje ſawjeſczenja wſchitkich drnżinow pſche woheń na pſcheßadżite wobßedżenſtwa, pſche elementarne ſchkodowanje na pucżowanſke kubła, teho runja ſawjeſczenja na żiwenje cžłoweka.

Policy a ſarunanja ſchkody w pruſkim kourantu ſa najtuniſche prämije.

Saruczenſki fond towarſtwa 16⅗ millionow ſchießnakow ßljebora.

J. G. Richter,
diſtriktny agent ſa Budyſchin a wokolnoſcž.

Sawjeſczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobſtara ſawjeſczenje hypothekariſkich žadankow (kapitaliow) kaž tež ſhromadneje płaczißny wot leżomnoſczow (burſkich wjezow, kubłow, żiwnoſczow a t. d.) pſcheczißwo ſchkodźi a ſhubenju w ſubhaſtazijach: tehorunja tež ſawjeſczenje danje hypothekariſkich žadankow pſcheczißwo komdźazemu, nerodnemu płaczenju we wójnſkich a mjernych czaßach a pſchija pſchiſtupenja k pokładnizy ſa wudółżenje hypothekow. — Tu ßu tež wobſchjerniſche proſpekty a ſawjeſczenſke wumjenenja kóždy czaß k doſtaczu. —

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Agentura ſakſkeho hypotheki-ſawjeſczazeho towarſtwa.
G. E. Heydemann.

Drewowa aukzia.

Sſredu 11. t. m. budże ßo na huſczańſkim revjeru dopokuja wot 10 hodźinow pod wumjenenjom nadawka a pod wumjenenemi predy woſjewjomnymi

na drewniſchczu w medźojſkim ljeßu: 27½ kopy ¾ mehkich walczkow,
" " w żiczeńſkim ljeßu: 50 kloſtrow ¾ mehkich ſchczjepow,
48 " ¾ " kuleczkow,
58¼ " ¾ " walczkow,
na drewniſchczu w druźkeczańſkim ljeßu: 11¼ kopy ¾ mehkich twerdych walczkow

na pſcheßadźowanje pſchedawacz. Aukzia ſapoczne ßo na drewniſchczu w medźojſkim ljeßu.

Hrabinſke hajniſke ſarjadniſtwo w Huſzy 4. julija 1860.

Opelt.

Wino. Sſwojim lubym pſcheczelam a ſnatym ſ tutym podwólnje woſjewjam, ſo je pola me jara dobre bjeke ßłódke wino tunjo k doſtaczu a poruczam jim to ßame, kaž tež wſchitke druhe czerwene wina k bohatemu wotkupowanju w mojich klamach.

J. G. F. Niecksch, na ßerbſkej haßy. **Wino.**

Ssuche droźdźje

ſnateje dobroſczije ma na pſchedań w Budyſchinje a w Maleſchezach **J. G. F. Niecksch.**

Nowe (Matjes) jereje

pſchedawa jara tunjo **J. G. F. Niecksch.**

Kameńtowuhlowy mas

pſchedawa po puntach a w małych cźwiczkach ſtajnje w Budyſchinje a Maleſchezach **J. G. F. Niecksch.**

Maſchinowe hoſdźje

wſchitkich druźinow pſchedawa ſaßo w Budyſchinje a w Maleſchezach **J. G. F. Niecksch.**

Runklizowe ßadźeńki

ſ wuwołaneho bajerſkeho ßymenja ßu po kopach zylje tunjo k doſtaczu w **Nieckſchowej** klamarni w Maleſchezach.

Wſchitke druźiny barbow k barbenju, dobry firniß k rybowanju a k roſźidnenju barby, kaž tež wſchelake laki k lakirowanju meublow pſchedawa tunjo

J. G. F. Niecksch.

S tutym ßo wſchitkim tym ßamym k wedźenju dawa, kotſiž wot Sdźara do Budyſchina abo hewak druhdże puczuja a ßu ßebi k temu pſches ſderjanſke pola abo meſy neprawu ſchczeźku ſhladali, ſo je tajka ſchczeźka wot njeje kóždemu ſakaſana. Schtóž pak ßo po tym ſkóżowacź uochze, ton budże ßudniſtwu k dalſchemu pſchepokaſanju podaty.

W Sderi 30. junija 1860.

Njekotſi hoſpodarjo.

Klamarnja w jenej zyrkwinſkej wßy, ſ wele druhimi realnymi prawiſnami, ſ dobrymi twarenemi, ſe ſahrodu, polom a łuku je ſ małym napłaczenjom na pſchedań a móże ßo wſcho dalſche we wudawarni Serb. Now. ſhonicz.

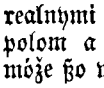

We Łuſy je khjeża czo. 3/3 ſ 2 ſtwomaj a komoromaj, ſe ßadowej ſahrodu a ſ kruchom łuki je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań a móże ßo wſcho dalſche pola wobßedźerja Michała Mulanſkeho tam ſhonicz.

W Khróſczizach je khjeża czo. 76/8 ſe ſahrodu, ſ dobrej ſtudnju a rjanej pinzu na pſchedań a je wſcho dalſche k ſhonenju pola Pjetra Bódlanka tam.

Jedyn teßak, kotryż by ßo jara derje ſa jeneho wajchtarju hodźił, jc na pſchedań. Hdże? to móże ßo we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

Sańdźenu ßobotu bu na Żidowje jedyn dyhßaczny czaßnik (Taſchenuhr) namakany a móże ßo wot teho, kotryż je jón ſhubił, we wudawarni Serb. Nowinow ßaßo doſtacz.

Jeli by ſchtó Tydźeńſkeje Nowiny 1843 czo. 27 hacz 52 a ſ ljeta 1844 czo. 1 hacz 13, kaž tež czo. 15, 17, 20, 30, 31, 33, 36, 37, 39 pſchedacz chzył, ton budź tak dobry a daj to wudawarni Serb. Nowinow k wedźenju.

Nasch ßkawny a wot kóždeho ſ wulkim ſpodobanjom widżeny

wopiczi theater

je na tudomnym tſjelniſchczu k wobhladowanju wotewreny a budża dżenża ßobotu popołnju wot 4 hodżinow a jutſje nedżelu popołnju wot 4 hodżinow a weczor wot 8 hodżinow prjódkſtajenja dawane. Czeſczenych Sserbow Budyſchina a wokolnoſczje pſcheproſchujemy k tutym jara ſpodżiwnym kekljam. Wſcho dalſche je ſ czíſchczanych wuwjeſchtkow ſhonicz. Billetty ſa 3 mjeſta na jedyn ras ßu pola k. Sondershauſena k dóſtaczu.

Taddei a Comp.

Romſki Salon bratrow Graf.

Czeſczenym Sserbam Budyſchina a wokolnoſczje ſ tutym najpodwolniſcho woſjewjamy, ſo ßmy ſe ßwojim khumſchtarſkim towarſtwom ßem pſchiſchli a wſchjednje na tſjelniſchczu wulke

khumſchtne prjódkſtajenja

dawamy. Bes wſchelakimi wobhladowanja hódnymi ſchtukami wuſnamenja ßo woßebje: dżiw gymnaſtiki abo powjetrowi turnarjo, wuwedżeny wot R. Grafa a H. Hoppy. Wſcho dalſche pſches nawjeſchtki a czíſchczane woſjewenja, kotrez ßo kóždemu wopytarej darmo dadża. Sapoczatk prjeneho prjódkſtajenja w 3 hodżinach, hłowneho prjódkſtajenja: weczor we 8 hodżinach.

Bratſja Graf.

Sandżeny ſchtwórtk popołdnju je radaktor Serbsk. Nowinow pſched ſwojimi khlamami jedyn dekelin namakał a móże jón tón, kotryż je jón ſ wosa ſhubił, pola neho ſaßo dóſtacz.

Mißionſka hodżina we Wulkim Welkowje.

Tżiwoczanſke ßerbſke ev. luth. mißionſke towarſtwo ſmjeje jutſje ſa tydżeń — nedżelu 15. julija — we wulkowelkowſkej ſchuli mißionſku hodżinu. Teho dla ßo ſ tutym wſchitzy pſcheczeljo mißionſtwa, woßebje pak ßobuſtawy towarſtwa lubje proſcha, ßo na pomenowanym dnju, popołnju w tſjoch, tam bohaczje nutsnamakacz.

Pjetr Mtonk, pißmawedżer.

O Ty luby wujo nasch,
Swotkal tajku pódusch masch? Njekotre cżely.

Woſjewenje.

Czeſczenym tudomnym a ſwonkomnym ſnatym mojeho nebo muża, klempnarſkeho miſchtra Jana Gottlieba Rachlitza, najpodwólniſcho woſjewjuju, ſo pod wedżenjom mojeho ßyna klempnarſtwo dale dże, a ſo ßo twarſke dżeła a tſjeſchne roły każ k predy wobſtaranju horje bern. Ja mam tez wulki wuberk blachowych khachlow, tajkich wuhnjow, khachlowych a rokowych durczkow a druhe tajke wjezy na pſchedań. Sso ſa dotalne dowjerenje najrenſcho dżakujo proſchu ja wutrobnje pſchi ſaſtupenju wſchelakeje potrebnoſczje wo dobroczíwe wobkedżbowanje mojeho klempnarſtwa na bohatej haßy ſ napſchecza winoweje kicżje.

W Budyſchinje 7. julija 1860.

Louiſa ſwudowena **Rachlitzowa**
rodż. **Dracheż.**

Dżenża wumre po ljedy ſchtyriljetnym ſbożomnym mandżelſtwje mój drohi mandżelſki, tudomny ryczník Michał Zyż, ßerbſkeho naroda, ſ Noßliz rodżeny, po dołhim a czeżkim czerpenju, pobożnje a pokornje w 36. ljeczje ßwojeje ſtaroby, hłuboko wobżarowany wot wſchitkich, kotſiż jeho ſnajachu, horzo wobpłakany wot ßwojich ſawoſtajenych.

W Kameńzu 4. julija 1860.

Roſalia ſwudowena **Zyżowa**
rodż. **Bretſchneiderez.**

Lubemu wujej!

Jeſuß Waß, o luby wujo,
Krawzez nano konczanſki,
Wupſchahnu po ßwojej hnadżi
Wot toh czeżkoh hubenſtwa.

Wy wſchak wjeſze, kak Waß tola
Lubowaſche luba macz,
Kak we nozy mało ſpaſche
S waſchimi lubymi dżeczimi.

Kak tam powita Waß renje
Luby ßyn, kiż predy Waß
We najreńſchich ljetach wuńdże
Do kraja nebeſkeho.

Srudna ſa tym kaſchczom dżjeſche
Waſcha luba mandżelſka,
Djjeczi a ßwak płakaju
A Waß horzo żaruju.

Spicze njetko w czichim rowje,
Pſcheczerpili Wy wſchak ſze.
Jeſuß tón po ßwojej hnadżje
Spożcż Wam czichi wotpocżink.

Troſchtujcze ßo wſchitzy renje,
Luba ßwójba nepłaczęze,
Wſchitko, ſchtoż nam Jeſuß ſczele,
Naſchim duſcham k ſbożu je.

Naß wſchjech wucz, o Jeſom Khryſchcze,
Naſch czaß prawje woponnicz,
So ßamo naſche ſkónczenje
Pſches Khryſta krej tez ſbożne je. p. M.....l.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
30. junija 1860.

Dowoz: 2191 kórcow.	Płaćizna w přerěžku														
	na wikach,									na bursy,					
	wyšša.			nižša.			srjedźna			najwyšša.			najnižša.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńza	6	17	5	5	15	—	6	10	—	6	17	5	6	10	—
Rožka	4	5	—	3	25	—	4	—	—	4	5	—	3	25	—
Jecźmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	7	5	—	—	—
Wowß	2	17	5	2	—	—	2	12	5	2	15	—	2	12	5
Hróch	4	10	—	—	—	—	4	—	—	4	10	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	25	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 28. **14. julija.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. Se Sdzerje. S Čzornych Noßliz. S klóschtra Marineje Hwjesdy. S Njeczina. S Huski. S Wojerez. S Bukez. S Zympla. S Lipicza. S Hodzija. W Maleschezach. — Schto praji sakoń a prawo w nastupanju sakskich serbskich schulow? — Přilopk. — H. Depla a M. Tanka — Spěwy a t. d.

Swětne podawki.

Sakska. Meniny Jeje kralowskeje majestoscze buchu w Budyschinje wot wojerskeje hudzby 10. julija s pjeknej revcillu swjeczene. — Jeho kralowska majestosć je hrodowskemu czjeßliskemu mischtrej, mjeschczanskemu radzicelej Zwiefelej w Budyschinje słotu, k sasłużbnemu rjadej ßluschazu, medaillu spożczika. — W Lipsku bu 9. julija jedyn student, semjan v. L, teho dla arretirowany, dokelž bje pschi exerzirowanju kommunalgardy kommunalgardistej, kiž bje s konjom dzjeczo powalik, nelube ßlowa prajik. Weczor teho ßameho dnja bjechu teho dla njekotre swady bes studentami a kommunalgardistami. Studenty menujzy mjenjachu, so jich arretirowany towarsch na polizii ßedzi, a chzychu jeho wot tam won mjecz. Polizia jeho pak wudacz nemóżesche, dokelž bje wón do universitetskeho karzera ßadzeny, s wotkal jeho posdzischo puschczichu. Tola sta ßo na haßach njekajki sbjezk, na kotrymž ßo tez druhy ludzjo wobdzjelichu, s kotrychž buchu njekotsi s nowa arretirowani. — W kralowskej penezownі w Draždzjanach bu w lječzje 1859 nabitych: 9040 tolerow w słotych penesach, 3,435,142 tl. 20 nßl. ßlicborych penesach a 15,154 tl. 21½ nßl. w koprowych penesach. — Hacz runje bje ßo lipsczanskim studentam wot rektora senata 10. julija napominanje stało, so dyrbja pokoj dzerzecz, dha ßu tola weczor a w nozy sazo wschelake swady bes kommunalgardu a studentami byle, czohoż dla bu njehdże dwazyczi studentow arretirowanych a do karzera ßadzenych.

Prußy. Pschi rosryczowanjach, kotrez ßo w Baden-Badenje mjejachu, neje ßo w nastupanju ryczow, s khjezorom Napolconom mjetych, s zyka niczo pißało, ale posdzischo, jako njemszy werchojo bes ßobu jednachu, bu sa potrebne spósnate, so bychu ßo tajke jednanja protokollarischy napißałe. A dokelž tola żadyn werch żaneho ministra ßobu nemjejeschc, dha bu Jeho majestosć kral sakski wot shromadzenych wyßokich knesow sa protokollanta wuswolcny a to jako tajki, kiž tu wjez najljepe rosymi, kaž je to predy hizom na wjazorych sakskich ßejmach wopokasał. Wón je teho dla dwaj protokollej spißał, kotrajž wschitzy najjaßnischi knesa podpißachu. — Prynzregent je na rakuskeho khjezora list pißał a jemu w tym ßamym rosskładował, kak bychu ßo powschitkomne njemske wojerske nalezuosczje najljepe srjadowacz hodzike. — Twerdzisnje Jülich a Silberberg stej jako tajkej horjesbjehnenej a sa to stej dwje nowej sakoženej, menujzy Lötzen a Marienburg. — W poßlenich dnjach sandzenecho tydzenja pschijjedzeschtaj bajerski kral a jeho wyßoka mandzelska do Potsdama na wopytanje k kralowskej swójbje.

Rakußy. Rakuskemu Sskowjanstwu je ßo w tychle dnjach tez saßo njeschto wjaz prawa dostało, pschetoz ministerstwo je pschikasało, so maja khjezorske sastojnstwa w krowatskim, ßlawonskim a dalmatskim kraleswje we wschjech swojich pißmach krowatsku rycz nalożecz. — Pschi wotewrenju münchensko-salzburgskeje żelesnizy, kotrez ßo 15. augusta t. l. smjeje, chzetaj ßo rakuski khjezor a bajerski kral sesnez; tez poweda ßo, so tam tehdy najskere tez njekotsi druhy njemszy werchojo pschijjedu.

Franzowska. W nastupanju żnjow pißaja s tuteho kraja: Symne wedro je w polnóznej Franzowskej żitam jara seschkodziło, sa to je pak ßyna wele a wschje rostliny, kotrez sa skótnu pizu ßkuża, steja renje. Napschecziwo temu ßo ßyno w polonschej Franzowskej s zyka radziło neje, ale sa to bjechu tam żita czim renische. Runklizy a bjerny lnbja dobry wunoschk, ßadu je wschudzom dosez, wino steji rjane w naranschich a ßredżnych krajach Franzowskeje, je pak khore w polonschej Franzowskej.

Jendżelsku. Ministerstwo żada ßebi sa prjódkstejazu chinesisku wójnu nehdże 24 millionow tolerow wot kraja a je tez najskere dostane. Wone poscżele tam pod wedżenjom dweju admiralow 59 wójnskich kódżow wschelakeje wulkosczje a na tutych je 490 kanonow. — S Londona pißaja pod 5. julija: Najważnische a najljepsche, schtoż możemy dżenża ßobudżjelicz, je to, so ßo hizom schtyri duhy najstraßnischeho wedra sweßelujemy. To bje pak tez najwetschi czaß, so ßo wedro pschemjeni. Bohatych żnjow ßo wjazy nadżecz nemożemy, tola wschitzy ratarjo praja, so bychu te ßame zylje shubene było, hdy

bychu ſymme deſchczje jenoż hiſcheze khwilu trake. Se ſaſtupenjom dobreho wedra je żitna płaczišna dale horje hicż ſaſtala. — S Melbourny w Auſtralii piſaja, ſo ſu ſo w Neuſeelandii tamniſchi dżiwi ludżo ſnembrili a ſ czrjódami ſydliſcheza kſcheſczijanow nadpaduja, palo a kónzujo, hdżeż je dobyczje na jich ſtronje.

Nußowſka. Njekotre rakuſke nowiny maja to waſchnje, wobſtajnje dwje kżje rosnoſchowacż, kotrejż potom też druhe nowiny wotczišchczuja. Wone powedaja menujży jenu khwilu, ſo wſcho ruſke wójſko w pólſtich a jużnoruſkich krajach na turkowſke meſy czehne, a hdyż ſu to ſchjeſcz mjeßazow powedake, dha wudawaja potom to druhe pokljeto, ſo ſo w Pólſkej wulka revoluzia pſchihotuje. Żenje żane ſłowo na tym wjerno neje a je jenoż ſpodżiwne, ſo ſo pſchezo hiſcheze ludżjo namakaja, kotſiż tajkim łżam wjerja.

Turkowſka. Muhamedanarjo, kotſiż bes Tyruſom a Damaſkom bydla, ſu tamniſchich kſcheſczijanow nadpanyli, jich mjeſta a wſy ſpalili, pſches 1000 kſcheſczijanow ſabili a wſchitko ſkaſyli ſchtoż ſobu wſacż nemóżachu.

Italia. Garibaldi hiſcheze Palermo wobſchańcził neje, ale dżeła tam wo dnjo a nozy, kak by ſwjoje wójſko do rjadu ſtajił a kraj na najlepe ſrjadował. Wón ma tam ſe wſchelakim neporjadkom wojowacż, woſebje dokelż Sizilianſzy ſami ſakonjam tak prawje poßluchacż nochzu a wſchitkich predawſchich pólizajow kónzowachu, kotrychż mózachu doßahnyczż. Garibaldi je to krucżje ſakaſał a ſ zyka pſchikaſał, ſo dyrbi ſo kóżdy na wyſchnoſcz wobroczicż, hdyż ma na ujekoho ſwoje prawo pytacż.

S Neapela piſaja, ſo je krajny ſejm k 1. ſeptembra po konſtituzii wot ljeta 1848 powołany a ſo je ſwobodny cziſchczowy ſakoń wot ljeta 1848 a 1849 ſaßo mózh doſtał. Dale je kral w ſwojej proklamazii woſjewił, ſo chze wón ſ piemontſkim kralom do pſcheczelſtwa ſtupicż a Sizilianſkim woßebneho vizekrala dacż. — To ſu wſcho jara dobre wjezy, ale tola w neapelſkim kraleſtwje nihdże żadyn wjerny pokoj widżicż neje a boja ſo tam, ſo pſchi wſchitkich tutych dobrych wjezach revoluzia wudyri, kotrejeż wotphladanje je, krala ſ kraja wuhnacż.

Ze Serbow.

S Budyſchkina. Pſchi naſchim ljetuſchim wulkim, pſchi jara hubenym a ſymnym wedrje wotdżerżanym, tſjelenju bu w prjenej tarczi reſtaurateur Kiſtner ſ kralom a cżaßnikaŕ Müller ſ marſchalom, w druhej tarczi pak ſchtrympaŕ Darſchau II. ſ kralom a kowaŕſki miſchtr Peſchka II. ſ marſchalom.

Se Sdżerje. W nozy 1. julija wudyri tudy woheń a je ſo hródż a kólnja korczmarja Jana Kuby zylje wotpalika; też je ſo jemu njeſchto mobiliara ſpaliko.

S Cżornych Noßliz. W naſtupanju klecheżow, kotrychż dla ſo w Serb. Nowinach napraſchowanja ſtachu, nemóże ſo njetko wjazy żana prawa wjeſtoſcz prajicż, dokelż ſu te leżomnoſczje, hdżeż predy ſtót khodżeſche a hdżeż ſo klecheżje ſ hromadami namakachu, w tu khwilu ſahajene a ſo tam żadyn ſtót wjazy nepaße. Tola wedża to tudy hiſcheze wſchje ludżjo, ſo ſu wone tam ſtót tak cżwilowali, ſo bje ſrudno hladacż, a jich cżaß bjeſche tak wokolo Jana a trajeſche njehdże 4—6 nedżelje, tak dołho hacż njehdże roſtlina, hoſowż pomenowana, kżejeſche. — S.

S klóſchtra Marineſe Hwjeſdy. W tudomnej żyrkwi moluje njetko, każ to ſu pražſke nowiny „Lumir" powedaja, nam ſußodny Sſkowjan, wuwołany cżjeſki molerſ, k. Hellich, a jako pomoznikow ma wón kneſa Antonina Lhotu a kneſa Bernarda. Knes Hellich je też wóudanjo wokolne ſtaroſerbſke hrodżiſcheza wopytał a je ſwjeru wobhladował a pſchepytał.

Pſchiſpomnenje redakżije. Nam je jara żel, ſo tajkich wyßokocżeſczenmych hoſczi hacż dotal hiſcheze ſeſnali nejßmy, tola nadżijamy ſo, ſo budżemy jich pak w kloſchtrje pak w ſamym Budyſchinje widżecż móz.

S Njeczżina Sandżenu nedżelu tſjelachu tudy tſjo hólzy do wróblow, kotrejż jako neproſcheni hoſczjo do cżjeſchnjow pſchikhadżachu. Pſchi tym ſta ſo, ſo jedyn tych tſjelerjow ſ nabitej tſjelbu njekak do nohi praßny, pſches cżoż ſo tſjelba ſpuſchczi a to tak neſbożomnje, ſo tudomnemu Bjeharej 12ljetnemu hólczczej njehdże 100 ſchrótow do nohi tſjeli. Ljekaŕ je jemu potom 20 ſchrótow wucżahnył, hacż pak je ſo jemu to poſdżiſcho też hiſcheze ſ druhimi radżiko abo neradżiko, to hiſcheze ſhonili nejßmy.

S Huſki. Tudomne hrabinſke knejſtwo je ſo pſcheczżiwo khudżinje pſchezo jara ßmilne a dobroczżiwe wopokaſowało a my chzemy dżenża jenoż na to ſpomnicż, ſo ſo w naſymje kóżdeho ljeta 12 kop walczkow ſ hrabinſkich ljeßow bes tudomnymi khudymi roſdżjeli. Też je neboha knemi hrabina, wjerna dobroczelka khudżiny, w ljeczje 1843 dżjeſanſku ſchulu ſałożiła, w kotrejż ſtajnje 30 holczkow wucżbu w ſchtrykowanju, ſchiczu a wuſchiwanju darmo doſtawa: pſchetoż wucżerka, teho dla poſtajena, ſo ſ hrabinſkeje pokladnizy płaczi.

S Wojerez. Pjatk 29 jun. pſchijjedże k. generalny ſuperintendent Dr. Hahn ſ Wrótßławja k nam a woſta tſi dny pola naß. Pſchi tutej ſkładnoſczi wopyta wón też njekotre tudomne ſchulſke klaßy a bjeſche nedżelu też pſchi żyłej Bożej ßkużbje (tak derje ßerbſkej każ njemſkej) pſchitomny, tak ſo wón rano wot 5 hodż. hacż pſchipołdnju do 1 hodżiny w żyrkwi woſta.

S Bukez. Tudy wumre ſandżeny tydżeń naſch ljekaŕ, k. medicinae practicus Damm, kiż je njehdże 14 ljet pola naß a w tudomnej wokolnoſczi ljekaŕił.

S Zympla. Blišschu wutoru k nam, dali Bóh, schlesynski wyschi präsident knes se Schleinitz pschijjedze, so by hatowstwo naschcho ryczerkublerja, knesa ryczerja Neu'a, podrobnje wobhladowak.

S Lipicza. W ljeßu, tudomnemu knejstwu ßkuschazym a na pruskich mesach leżazym, bje ßo 21. jun. palicz poczało a ßo psches to na leżomnoscži, 4 akrow 50 prutow wulkej, niz jenoż ßlanje zylje spaliło, ale tež tamnische 10-, 20- a 30ljetne khójnowe drewo tak jara wobschkodziło, so dyrbi ßo spuschczecz. Jako bje wohen dwoje hodzinje trak, bu wón wot Lipiczanow a Drjewczanow sahaschony.

S Hodzija. Nasch snutskommje tak rjany wulkotny Boži dom dostane, każ je zyrkwina deputazija jenohlosnje wobsankuyła, hischcze ljetßa nowy krym se ßwjeczażych zyhelow, kajkež ßu na mjeschczanskej tuchorskej zyrkwi widżecz.

W Maleschczach 30. jun. Pola lubych pschczelow na wopytanju, mjezach składnosez, schulski ßwedżeń, każ ßo kózde ljeto tudy ßweczi, wohladacz a na tym ßamym ßobu dżjel bracz. Pschedspomnicz ßo ma, so je predawschi ryczerkublerski najeńk tudy, k. Wagner, wjesty kapital wotkasak, kotrehoż dań ßo k tutomu ßwedżenej małożicz ma, a wot kotrejež tež k. farař a k. wucżeř, tudy schrybař menowany, sa wschelaku prózu wjesty dżjel dostanetaj.

Schulske dżjeczi wobeju rjadownjow cżehnichu teho dla w ßwedżeńskich drastach a ſ wjenzami wupyschene na pohrebnischczo k rowej horkach pomenowanecho testatora, kotryż bjesche tež — mennjzy rów — bohaczje ſ wjenzami wupyschcny, a wuspjewachu njemski khjerlusch a ariju, a podachu ßo wot tam saßo do ßwojeje wucżerńje, hdżež zakty dostachu. Każ bjesche ßebi pißař tutcho nastawka wotpoßkuchał, dha je predawschi k. farař na tutym ßwedżenju na kerchowi pola rowa k. Wagnera kózde ljeto ryczż dżerżak, njetko pak ßo to wjazy nestane; czoho dla tež to niz? = Po khwili sestupachu ßo dżjeczi saßo psched wucżernju do rynka, hólzy ſ mnohimi khorhojemi a khorhojczkami a prjenja bjesche ßerbskich barbow se ßerbskim napißmom. Bórsy potom pschińdżechu njekotsi mużojo wójerskeje hudżby, a derje srjadowany czah dżjesche na hlinzansku wjetrnikowu horu, hdżež ßo, każ je to pschi schulskich ßwedżenjach waschnje, wschelake dżjeczaze hry wuwedżechu. Ssyka luda, woßadnych a zusych, bjesche ßo czahej pschisankka a ßobu na horu pschischka, hdżež bjeschtej tež dwje stani natwarenej, schtoż zyłej wjazy napohlad każ ludowemu ßwedżenej dawasche. Schkoda, so jenoż tak jara symny wjetr dujesche. We woßmich hodżinach wróczi ßo wschitko saßo do Maleschcz, abo hdżež hewak kózdy ßwój dom mjejesche, dżjeczi sandżechu saßo do ßwojeje wucżernje, hdżež njekotre ßerbske spjewy jara derje wuwedżechu, a ſ khjerluschowej schtucżku: „Hdy bych ja ſ tawsynt jazykami" ßwój ßo jim kózde ljeto wróczazy ßwedżeń wobsankuychu. Na druhi dżeń ßo potom dżjeczi saßo we wucżerni shromadżuja, hdżež wo wjezy, jim sa predy spomnene penesy nakupene, loßuja. Pißarej ßo tuto waschnje jara sprawne bycż ßda, pschetoż tak tola kózde dżjeczo njeschto dostane, bes tym, so hdyż wo pschemó bjehaja, każa a t. r. jenoż njekotsi swoże maja, a drusy, kiż ßu ßłabschi na cżjeli, niczo nedostanu.

Skónczinje nadżije ßo rosprawnik, so wjesczje po mysli kózdeho cżini, hdyż k. wucżerej Pechej sa jeho wschelaku prózu pschi tutym ßwedżenju, sjawny dżak pschineße. §*.

Schto praji sakoń a prawo w nastupanju sakskich serbskich schulow?

W poßleńschim cżaßu je ßo se strony wele serbskich schulskich prjódkstejerjow a ſ zyła se strony cżeßnecho serbskeho ratarstwa na podpißaneho redaktora jara wele praschenjow stako: schto tola sakoń a prawo w nastupanju sakskich serbskich schulow po prawym praji. Redaktor je lubjerad na tajke praschenja wotmolwjak a hewak, dokelż wón ßnadż wschje sakónske postajenja ßam dosez nesnaje, kózdeho prascherja na jeho schulskeho inspektarja pokasak, so by tam wscho dalsche trjebne shonił. Ale dokelż ßo pschi wschjem tym tola hischcze stajnje mnosy napraschuja, dha dżerżi redaktor sa najljepsche, pomaku wscho, schtoż wón wo tutej należnosrżi wje, w Serb. Nowinach wotcżischczecz dacz, so by ßebi tam kózdy po ßwojej spodobnosczi radu nabrał. Redaktor poda teho dla dżeńża tśi wjezy, menujzy 1) Dwaj paragrafaj se sakskeho schulskeho sakonja, wot 6. junija 1835; 2) Wukożenje tutcho sakonja, poruczenja k jeho dalschemu wuwedżenju a ßlubenja w tajkim nastupanju se strony wyßokeje kudyskeje krajskeje direkzije, wot 28. augusta 1849 a 3) Wukas na wschitke kollaturske sastojnstwa a na lokalnych schulskich inspektarjow serbskich evangelskich wucżernjow, wot 27. augusta 1849. — Druhe postajenja cżemy posdżischo ßobudżjelicz.

1) Salski schulski sakoń wot 6. junija 1835 praji w nastupanju serbskich schulow takle: „§. 28. We wschitkich ludowych schulach ßo wucżenje w njemskej ryczi podawa, tola pak maja ßo dżjeczi serbskeho naroda tak derje njemske, każ tež serbske cżitanje wucżicz, tež ma ßo, tak dołho hacż Boża ßłużba w jenej wosadżje ſ zyła serbska wostane, dowolicz, so ßo niz jenoż memorirowanje (ſ=hkowy=wukuenje) katechißmußowych hawptschtukow, biblijskich schpruchow a khjerluschow a khjerluschowych schtucżkow, ale tež podawanje nabożuiskeje (kischeszijanskeje) a konfirmandskeje wucżby ſ nakożowanjom serbskeje ryczje stane, tak so ßo tuta ſ dżjela k jaßnischemu wukożowanju

wuczbnych ßadow, ſ dźjela k wospetowanju ſapſchijateho treba. — §. 45. W tych krajinach, w kotrychž ßo zylje ßerbſke ſchulje namakaja, nemóża ßo trebanja ßerbſkich bibliow, katechismow a ſpjewarſkich knihow ſminyć. Ale też w tutych ſchulach maja ßo dźjeczi k ſrosemenju a k nakožowanju njemſkeje ryczje w nabožniſkim naſtupanju pſchiwuczeć a teho dla tak jara hacž móżno też ſ njemſkej biblin a t. d. ſnajomne cźinicź. K pomeńſchenju a k pomalemu wotſtronenju wobcźeżnoſczow, pſchi tym ßo namakazych, ma ßo na ſawedźenje katechismuża a woßebneje nabožniſkeje knihi, hdyż njemſki a ßerbſki tekſt pornjo ßebe ſtejitej, w ßerbſkich ſchulach kedźbu mjeć."

To je wſcho, ſchtož ſchulſki ſakoń ſa ßerbſke ſchulje podawa a, hacž runje maja ſakſzy Sserbja po ſakſkej krajnej wuſtawje abo konſtituzii zylje te ßame prawa, kaž ſakſzy Njemzy, dha bjechu woni tola ſ tym, ſchtož bu jim date, ſpokojni a wſachu je ſ dźakomnoſczu horje. Ale hdyż ßu ßerbſke ſchulje, tam dyrbja też ßerbſzy wuczerjo być, kiž we nich wucźa, a ßerbſzy duchomni, kiž inſpekziu nad nimi wedu, a hdyż maja ßo ßerbſke biblije, katechismuży a ſpjewarſke knihi w ſchulach trebać, dha dyrbja tola też wucźeni ludźjo być, kotſiž tajke knihi po żadanjach roſomneho ßerbſkeho ryczjeſpyta wudawać wedźa. A dokelž ßo tam a ßem ljenik abo nepſcheczel Sserbowſtwa ſa nejaßnoſczu ſakońſkeho poſtajenja khowaſche a ßerbſku ryć ſ zyla netrebaſche, dha ſebra ßo wſchón ſakſki ßerbſki lud kaž tuteje pſchicźiny, tak też runje ſpomnenych potrebnoſczow dla a podpiża ſ wjazy dyżli 5000 podpißmami wobſchjernu petizin a póßla ju ſ woßebnym póßelſtwom do Draždźan. Tehdy khileſche ßo wſchón ßwjet pſched nowymi Bohami, ale Sserbja pomyßlichu ßebi, ſo je ſprawniſcho, po ſtarej ßwjernoſczi ſkutkować a doneßechu ßwoju najpoddaniſchu próſtwu na podnožki kralowſkeho throna.

Njehdże ljeto poſdźiſcho, jako bje kral a kraj ſrudne dny pſchjetrał, ale pſchi tym tak derje w Draždźanach, kaž też we Łužizach ßerbſku ßwjernoſcź w jeje nekhabłatoſczi ſpósnać móhł, doſta ßo fararej Bróſzy w Budeſtezach, jako ſtarſchemu ßobuſtawej ſpomneneho póßelſtwa, wukas wyßokeje budyſkeje krajſkeje direkzije, ſ kotrehož chzemy tudy to ßobudźjelicź, ſchtož ßerbſke ſchulſke należnoſczje naſtupa. Naſpomneny wukas ma ßo pak w tajkim naſtupanju takle: „Wot kralowſkeho miniſterſtwa kultuża a ſjawneho wukźeńſtwa bu w mjeßazu juliju ſandźeneho ljeta petizia ſakſkich Sserbow, kotruż bje póßelſtwo kralowſkemu ſhromadnemu miniſterſtwu pſchepodało, tak daloko hacž ta ßama zyrkwinſke a ſchulſke wjezy naſtupa, po wucźahu, k roſßudźenju a k dalſchemu prjódkneßenju podpißanej krajſkej direkzii ßobudźjelena.

So by ßo potrjebne roſßudźenje w tutej, ſa ßerbſke wobydleŕſtwo tudomneje krajſkeje direkzije woprawdźje wulzy jara ważnej należnoſczi, po móżnoſczi doſpolnje ſtacź móhło, ßu ßo ſtaroblíwe wuradźowanje ſtake, też je ßo krajſka direkzia hiſcheze wo mjenenja njekotrych ßerbſkich duchomnych*) a wucźerjow poſtaraka, a jako bje po ſcźinenych wuradźowanjach tak daloko pſchiſchła, ſo by neſtroniſke roſßudźenje wuprajicź mohła, je kralowſkemu miniſterſtwu kultuża a ſjawneho wucźeńſtwa wobſchjerne prjódkneßenje pſchepodała a prjódſtajiła, kak bychu ßo te wobcźeżowanja proſchazych, tak daloko hacž ßo ſa wjeſte a wjerne dźeržeć dyrbjachu, najlepe wotſtronicź a ßo hewak hiſcheze jich ſdobne požadanja dopelnicź móhłe. Po pſchipóßlanju wobſankenja ſpomneneho kralowſkeho miniſterſtwa wot 28. julija / 19. auguſta ßo Wam k dalſchemu woſjewenju na proſchazych, tuto k nawedźenju dawa:

W powſchitkomnym ma ßo to ſmjeroważe wuprajenje woſjewicź, ſo wotpohladanje a prózowanje knežeŕſtwa ženje na to ſchło neje, Sserbow narodnoſcź a maczernu ryć njekak pſchikrótßicź abo ſahnawać. Hdyż proſchazy w naſtupanju ſchulſtwa tuto w pſchiprawenju ludowych ſchulow namakać myßla, dha pſchepóſnawaja**) woni poſtajenja knežeŕſtwa.

To wobſtejenje, ſo ßo w najwjazorych ſchulach, ſ jara małymi wumjenenemi, wele njemſkich dźjeczi wucźi, wuſankne tu móżnoſcź, ſo by ßo wucźba w tutych ſchulach jenoż w ßerbſkej ryczi podawała. Bes tym pak, ſo je Njemzam ßerbſka ryć mene potrebna, dha Sserbja njemſkeje ryczje parować nemóża, dokelž woßredża wele wetſcheho njemſkeho wobydleŕſtwa bydła, kotrehož zyle ſarjadniſtwo njemſku ryć nakožuje. Duż dyrbi ßo we wſchitkich ſchulach njemſka ryć wucźicź a proſchazy ßami to chzedża a ſa nuſne ſpósnawaja. Ale to doßahać nebudże, tutu ryć jenoż w mało hodźinach wucźicź, wona dyrbi ßo dźjeczom, cźim mene ju ſ wonka ſchulje ßłyſcha a ryczа, cźim bóle w ſchuli pſchiwuczować, a teho dla wulki dźjel wucźby w tutej ryczi wudźjelecź. W naſtupanju teho, kak wele ma ßo w kóżdej ſchuli, w kotrejż ßo wjazy abo mene ßerbſkich dźjeczi roswucźuje, njemſkej ryczi wotpuſchcźicź, nedawaja ßo ſhromadne poſtajenja dacź. Prawiłkomnje budże drje ſpomnenych pſchicźinow

*) Wyßoka krajſka direkzia bje ßebi bes druhim też wot k. k. fararjow Jakuba, Krilgarja, k. wucźerja Hataßa a t. d. njekotre kruchi roſpomnicź daka. S.

**) Potom wot ljeta 1849 hacž do naljecza 1860 żanenu ſakſkemu Sserbej też ani wo ßnje do myßlje pſchiſchło neje, ſo chzyło knežeŕſtwo ßerbſku narodnoſcź njekak pſchikrótßicź. Hakle po nepſchipuſchczenju njekotrych ßerbſkich ułodnych ludźi na budyſku präparandu w tutym naljeczu poczachu tam a ßem po kraju bledźicź, ſo drje tam Sserbſtwo wjaz tak lubo nimaja a jako potem wukas wot 20. haperl. t. l. wuńdże, bje poſtrożenje po wſchjech Sserbach wulke a ßami najljepſchi pſcheczeljo knežeŕſtwa buchu do newjeſtoſczje a dwjelowanja ſtajeni. Njetko pak, hdyż ßmy w cź. 27 Serb. Now. wukożenje k tajkemu wukaſej cźitali, ßo drje, po naſchej nadźiji, tajke dwjelowanje ſaßo ſhubi. S.

dla njemſka ryež pſchewažowacz dyrbecz. Tola pak je po prjódſtajenju krajſkeje direkzije kralowſke miniſterſtwo ſa dobre ſpóſnało, ſo by pſchichodnje ſchulſke prjódſtejerſtwo naſtupazeho ſchulſkeho wokreża teho dla žkyſchane było a tak potreba gmejny žo ſtaroblíwje pſchepytała a wuczba žo tak do rjadu ſtajiła, kaž žo k dožahnenju ſchulſkeho wotpohladanja najljepe hodži.

Hižom dotal neje hewak po §. 28. ſchulſkeho ſakonja wot 6. junija 1835 wuczerjam, kaž proſchazy mjenja, ſawoſtajene było, hacž bychu nabožniſku wuczbu žerbſkim džjeczom jenož w njemſkej ryczi abo tež ſ nałożowanjom žerbſkeje ryczje wudžjelecz chzyli. Krajſka direkzia je w poſtajenju ſpomneneho ſakonjoweho paragrafa: „We wſchitkich ludowych ſchulach žo wuczba w njemſkej ryczi podawa, tola pak maja žo džjeczi žerbſkeho naroda tak derje njemſke kaž tež žerbſke czitanje wuczicz, tež ma žo, tak dołho hacž Boża žłużba w jenej woſadzje ſ zyła žerbſka woſtane, dowolicz, ſo žo niz jenož ſ-hłowywuknenje katechismußowych hawptſchtukow, biblijſkich ſchpruchow a khjerluſchow a khjerluſchowych ſchtuczkow, ale tež podawanje nabožniſkeje a konfirmandſkeje wuczby ſ nałożowanjom žerbſkeje ryczje ſtane, tak ſo žo tuta ſ džjela k jaßniſchemu wukożowanju wuczbnych žadow, ſ džjela k woſpetowanju ſapſchijateho treba“ ſpóſnacz dyrbecz mjenika, ſo je myßl ſakonḋowarja na to ſchła, ſo žo žerbſke džjeczi wſchudžom, hdžež žo ſa ne elementarſke ſchulje namakaja, niz jenož žerbſki czitacz wuczicz maja, ale ſo žo jim tež doſpołna nabožniſka wuczba ſ podłożenjom žerbſkeje ryczje podawacz dyrbi. Tež kralowſke miniſterſtwo je tutomu wukożenju pſchiſtupiło. Je žo pak tola ſtało, ſo njekajki wuczeŕ žerbſke džjeczi jenož njemſki wuczeſche, dha je to wuczerjowa wina była, kiž žerbſkeje ryczje žwjedomy nebje abo ju ſ zyła neroſymeſche. Kaž hewak ſpomneneho wuczenja dla woßebny wukas na naſtupaze inſpekzije wuḋže, dha chze tež kralowſke miniſterſtwo pſchi pſchehladowanju ſchulſkeho ſakonja na jaßniſche wuprajenje teho ſameho kedžbu mjecz, ſo by žo tajke wopaczne ſroſymenje dale neſtało, k czomuž žu njetzniſche žłowa ſakonja winu dake.

Nedoſtatku wuczerjow žerbſkeho naroda, kiž žo pſched njekotrymi ljetami jara ſaczucz daſche, je kralowſke miniſterſtwo pſches präparandſki wuſtaw ſa žerbſkich ſeminariſtow wotpomhacz pytało.

Dokelž žo dale tež wetſche wobkedžbowanje žerbſkeje ryczje pſchi wuczbje na budyſkim ſeminaru potrjebne ſda, dha je kralowſke miniſterſtwo ſa dobre ſpóſnało, ſo by žo pſchihot na to czinił, niz jeno, ſo by žo wuczba w žerbſkej ryczniży, kotraž je žo hacž dotal jenož kóžde druhe ljeto tydženſzy w dwjemaj hodžinomaj dawała, ſtajnje kóždy tydžeń ſ najmeńſcha dwjehodžinſzy dawała ale tež, ſo bychu ſeminariſtojo ſkładnoſcz doſtawali, w jenej žerbſkej ſchuli w mjeſcze abo w jeho bliſkoſczi w žerbſkim wuczenju a woßebnje w žerbſkej nabožniſkej wuczbje pod wodženjom jeneho duchomneho žo roswuczowacz. W poßleńſchim naſtupanju budże to ſ budyſkej mjeſchczańſkej radu wujednane.

Tež ſtane žo teho runja jednanje krajſkeje direkzije ſ gymnaſialnej kommißiu, ſo by žo gymnaſiaſtam woſebnje pak tym ſ nich, kiž chzedža duchomnſtwo ſtudowacz, ſkładnoſcz dawała, žo w žerbſkej ryczi roswuczowacz a wudokonecz. — Napoßledku dyrbi tež ſa to ſtarane bycz, ſo žo w ludowych ſchulach a w ſeminaru knihi ſ njemſkim a žerbſkim tekſtom ſawedu . . . . . .

W Budyſchinje, 28. auguſta 1849.

Kralowſka ſakſka krajſka direkza.

Trützſchler. ſ Kieſenwetter.

(Přichodnje dale.)

Přilopk.

* Sserbſka protyka nam poweda, ſo žo 18. julija ſaczmiczje žłónczka ſtane, kotrež budże ſ džela pola naž k widženju. Sapoczatk budże popołnju w 2 hodžinomaj 44 minutow a kóńz w 4 hodžinach 47 minutow.

* Žitawczenjo chzedža predawſchemu tamniſchemu archidiakonußej dr. Peſchekej wopomnik ſtajicz, dokelž je wón wele k czeſczi a khwalbje Žitawy pißał. Wopomnik (menujzy żeleſna buſta) budże na horje Dybinje poſtajeny.

* W Norwegſkej žu jara wulke wody mjeli, pſchetož ſ tuteho kraja pißaja: Wulke neſbožje je naſch kraj potrechiło. Wſchitke rjeki a jjeſory žu pſches žwoje brjohi wuſtupiłe; najdróżſche moſty a druhe wódne twarby žu roſtorhane, pucżowanje je ſadżjewane, telegrafowanje ſkażene. Na rjekach drewjane khjeżje po tuzentach delje płówaja. W jenej zyrkwi w Näßu ſteji woda hacž wyſche woltarja, tak ſo ſ czołmami w Božim domje wokoło jjeſdża. Bes żeleſniſtimi ſtaziami Trognerom a Strömmenom žo pucżowarjo ſ parokódżu woża a pſches eidswaldſki tunnel jjeſdża ſ czołmami. Schkoda na wotpławenym drewje je jara wulka a je tež njeſchto ludži wo żiwenje pſchiſchło. W najpłódniſchich dolinach žu żnje ſkoro zyłje ſkażene, pſchetož nerjad a pjeſk je pola a łuki kohczjewyßoko popſchikrył.

* Wóndanjo žo w bliſkoſczi Draždżan hrabja Khuen ſ Bajerſkeje a dr. May ſ Laubegaſta na jenym czołmje po Łobju weſeſchtaj. Bliſko Niederpoyritza pſchiiḋże pſches żolmenje njeſchto wody do czołma, ale niz tak wele, ſo by žo czołm nurecz dyrbjał. Tola hrabja Khuen ſkoczi do wody, ſo by k brjóhu płował, ſchtaż žo łóhka wjez ſdaſche, dokelž bje wón jako dobry płowaŕ ſnaty. Njehdże dżeßacz króczeli wot brjoha ſawoła wón na dr. Maya, ſo dyrbi wón tež ſa nim płowacz, ale ljedy bje tute žłowa wuprajił, dha tež žo do hłubiny ſhubi, a nejžu jeho czjeło hacž dotal namakali.

* H. S Birkenrody 11. julija. Dżenża ma tudomniſcha ſawoſtajena wudowa Hejnina ſe ſwojimi ſchtyrimi nedoreſzenymi dżeczimi ſrudny dżeń. We Draždżanach budże to cżjeko jeje mandżelſkeho do zuſeje ſemi pohrebane. Tón ſamy bjeſche menujzy póndżelu popoldnja wokoło tſjoch ſ wiſchnemi do Draždżan pſchijjeł — (kotreż ſa ſemiczanſkeho korczmarja Kreczmara wobſtaraſche —) a bu wot ſpłóſchiwcho konja runje we tym wokomiknenju delje cżißneny, jako druhi wós pſchijjedże. Pſches to pſchińdże wón bes teju wosow a bu tak wobſchkodżeny, ſo na weczor hižom ducha ſpuſcheżi. Tuto neſbożje je ſa jeho ſwojbu cżim ſrudniſche, dokelż pſchi żiwenju hižom ſ khudobu wojowacż mjejeſche. Wot tych ſchtyrjach ſyrotow pak nemóże żana ſebi ſwoju potrebu ſaßkużicż, pſchetoż wone ſu 13, 10, 8 ljet najmeńſcha pak 4 nedżelje, ſtare. So też macż pſchi tutych dżeczoch jenoż mało ſaßkużicż móże, to ſo ſamo roſymi a jich mala, hubena khjeżka budże jim ljedom dljehe wobydlenje dacż móż, dokelż je — każ ßłyſchimy — khjetro pſchedołżena. Bóh chżył temu ſemretemu cżichi wotpoczink we rowi dacż, jeho wudowje a ſyrotam pak pſcheczelow pſchipóßłacż, kotſiż bychu ſe ſmilnej wutrobu jich khudobje wotpomhali a te tyſchne ſrudne duſchje troſchtowali ſ tymi darami, kotreż je jim Boża miłoſż hacż dotal wobradżiła!

* W Krimmitſchawje wotpali ſo 8. julija w nozy Streicherowa pſchadowonja (Spinnerei). Wſchitke maſchiny a pſchihotowane twory ſo ſobu ſpalichu, ſchtoż je ſa wobßedżerja cżim ſrudniſcho, dokelż wón nowotwarby dla hiſchcże niczo ſawjeſcżił nebje.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Ssy dha, Motſo, pſchi ſkładnoſczi budyſkeho wulkeho tſjelenja też w tej budżi pobył, w kotrejż pßy a wopizy ſwoje khumſchty cżinjachu.

Mots Tunka. To ſo wje, ſo ßym tam pobył.

H. D. Kak dha je ſo cżi tam lubiło?

M. T. Jara derje; ale najljepe ſo mi te pßy ſpodobachu, pſchetoż tajke kußy, każ tele mózachu, to bje tola wo prawdżje ſpodżiwne.

H. D. Ach, tajke ſpodżiwne kußy móża budyſke pßy też a jedyn ma pſchihladowanje hiſchcże darmo.

M. T. To budże też wjeſcżje wele hódneho!

H. D. Nó, poßkuchaj jenoż predy a potom hakle rycż! Jako ja nedżelu po jenej haßy dżjech, bjechu ſo tam ſchtyri weßne holczki poßynyle, kotreż ſo tam ſchtrympy a ſtupnje wobuwachu. Wokoło nich jedyn pßyczk bjehaſche a runje, jako ſo jena tych holczkow jenu ſchtrympu wobuwaſche, hrabny tutón pßyczk jeje brjeneſchko, w kotrymż hiſchcże ta druha ſchtrympa ſ wobjemnej ſtupnjomaj bjeſche, a bjeżeſche ſwoju ſtronu. Duż tej holczży niczo wyſche newoſta, hacż khjetſje ruczje w jenej ſchtrympje a ſ jenej boßy nohu ſa nim bjeżecż. So to też jara ſpodżiwne wothładaſche, to móżeſch mi wjericż.

M. T. Haj, to cżi wjerju; ale je dha jeho wona doſcżahnyka?

H. D. To hiſchcże ſhonik nejßym a by mi lubo byko, hdy by mi to njechtón woſjewił.

Spěwy.

Na ſtwórbu.

(Časopis Maćicy serbskeje č. 19.)

Stwórba Boża, templo ßwjaty,
Wotczińi twoje wrota mi,
Nech we tebi pſchemjenjaty
Wobras widżu żiweńſki:
So ßo młodoſcż dyrbi minyċż,
Sańcż te róże na liczku,
Każ ma dale neſcż a linyċż
Żołma żołmu ßlzebornu.

Stwórba Boża, tajna, żiwa,
Dżjełaczerka wulkotna,
Wucż me pytnyċż neſpróżniwa
Twój ßljed, twoje prawidła;
Wedż me k żiwej dżjeławoſczi,
Kiż me twari, poſbjehne,
Każ we hłuchej błyſkotnoſczi
Zadyn twój dżeń neſańdże.

Roſcż a ſrawicż w horzych pruhach
Dyrbja kwjetki, trawiczki,
Kłoßy dóńcż we cżjeßnych tuhach
A płód ßłódny na ſchtomi;
Horja płód je dokonenje,
Prózy ßyn je weßelje;
Sczerpliwoſcż a pſchebjedżenje
Sarucżitej dobyczże.

Do żnjów żada ßyeŕ cżahnyċż,
Żneńcar kłoß do różow pleſcż,
Hraje, ßony dyrbja ſpanyċż,
Żiwenje płód dyrbi neſcż;
To je ſ nebeß porucżenje,
Temu ſtwórba pſchißwjedcża,
To je trajne ſweßelenje,
To ßu wjenzy do nebja!

***

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Jan Handrij Ernſt Pjetſch, khjeżeŕ a poleŕ na Židowje, ſ Hanu Khryſtianu rodż. Gäblerez. — Handrij Benowſki, kubleŕ we Walowach, ſ Madlenu Kłoßez ſ Brjeſowa.

Kŕćeni:

Michałska cyrkej: Jan Pawoł, Jana Miczka, wobydlerja na Židowje, ß. — Marja Madlena, Jana Pjetſcha, pokleńka w Bobolzach, dż.

Podjanska cyrkej: Jan Auguſt, Michała Bjetki, wobydlerja w Sſłónkezach, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 21. junija: Handrij Korla Auguſt Zieſchang, bjergaŕ a rjeſniſki miſchtr na Židowje, 33 l. — 2. julija, Marja Madlena rodż. Zieſchangez, Korlje Auguſta Rychtarja, bjer-

garja a ökonoma w Budyschinje, mandzelska, 45 l. — Handrij Bohuwjer Pech, wobydleř a krawz na Židowje, 46 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železniey z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 11. julija. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowi 79⅝.

Nawěštnik.

Wosjewenje.

Dokelž je knes **Gustav Adolph Lövenig** konzeßiu, k sastejenju agenturskich skutkowanjow po wukasu wot 5. novembra 1859 jemu datu, saßo słožił, dha je ßo njetko knesej ökonomskemu kommißarej **Ernstej Moritzej Herrmannej** tudy konzeßia wudžjeliła, kupne, mjenenske, najeńske a pschenajeńske wujednanja dla ležomnosczow a realnych prawisnow wußrjedkowacz, požczeńske, ceßionske, saruczeńske a hewajsche penežne naležnosczje wobstaracz a ßłužby a dźjeła, tak daloko hacž pod czeladny porjad neßłuscheja, wukasowacz.

W Budyschinje, 2. julija 1860. **Mjeschczanska rada.**

Po prjódkstejazym officialnym wosjewenju poskicza podpißany pschi prjódkpschińdzazych kupnych, mjenenskich, najeńskich a pschenajenskich naležnosczach, kaž tež pschi požczeńskich, ceßionskich, saruczeńskich a penežnych wjezach, teho runja wschitkim wyschim ökonomskim, mjesto pytazym, sastojnikam ßwoju pomoz a ßłužbu a to pod wobwjesczenjom kóždoczaßneje najwetscheje sprawnosczje.

W Budyschinje. v. Herrmann, kommißar.

S brunizowych podkopkow (Braunkohlenlager), pschi khwaczanskich honach ležazych, a podpißanemu ßłuschazych je wot njetczischeho duja stajnje dobra ßucha bruniza na pschedań a to

hruba bruniza, kórz po 4 nßl. 5 np.
ßrjenja „ „ „ 3 „ 5 „
knorpel „ „ „ 2 „ — „

☞ Kupowarjo chzyli ßo teho dla na nakedžbowarja Michała Mürbu tam wobroczicz a móža dobreho poßłuženja wjesczi bycz.

Wo dobroczíwe wokedžbowanje proscho, porucza ßo

W Dalizach, 7. julija 1860.

Khrystof Gruhl.

Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska **Subna Pasta**

¼ pakczik à 12 nßl. — ½ pakczik à 6 nßl.

je bes praschenja najljepschi a najspodobnischi ßrjedk k sdžerženju subow a dźaßnow a ma tež hižom w tudomnej wokolnosczi wulki wotberk. Woprawdžitu ma w Budyschinje na pschedań **Schimmel** w mjeschczanskej haptyzy.

Wote mne dźjełane draždžanske beńtuschki psche kurjaze woka poskiczuja tak lohki, kaž wjeszje pomhazy ßrjedk k wotstronenju tuteje tak bolosneje czwijle. W Draždžanach pschedawa je **jendzelska haptyka**, w Budyschini pak **hrodowska haptyka**. **H. Werner.**

Wschitke družiny barbow k barbenju, dobry firniß k rybowanju a k rosžidnenju barby, kaž tež wschelake laki k lakirowanju meublow pschedawa tunjo

J. G. F. Niecksch.

Klamaŕnja w jenej zyrkwinskej wßy, s wele druhimi realnymi prawisnami, s dobrymi twarenemi, se sahrodu, polom a łuku je s małym napłaczenjom na pschedań a móže ßo wscho dalsche we wudawarni Serb. Now. shonicz.

Jedyn teßak, kotryž by ßo jara derje sa jeneho wajchtarju hodźił, je na pschedań. Hdže? to móže ßo we wudawarni Serb. Nowinow shonicz.

Czo. 3, 9, 10, 16, 19, 23 Serbskich Nowinow ßo w Ssmolerjowej kniharni saßo kupnja.

☞ Snate a dla ßwojich balsamiskich wutkow tak jara poczerstwjaze, poreńschaze a pokraßnjaze ☞ **Gebrüder Leder**'ez **balsamiske semskoworechowe mydło** ☜ je à kruch s rospokasanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakcze sa 10 nßl. — stajnje woprawdžite k dostaczu pola **C. Peschecka** na bohatej haßy.

Pscheproschenje.

S tutym wosjewjujo, so budże tudomne pobocżne towarstwo Gustav-Adolffkeho wustawa swoju ljetuschu hlownu shromadżisnu sjenoczenu s zyrkwinskim swedżenjom

srjedu 18. julija t. l.

w **Hornym Wujesdżu** wotdżerżecz, so k temu niz jenoż wschitke sobustawy towarstwa, ale tez wschitzy hewajschi pschecżeljo tuteho wustawa tak nalecżnje kaz pschecżelniwje pscheproschuja.

Sswedżeń budże w tym wobstawacz, so so dżjelbererjo rano ½8 hodżinow we wujesdżanskim herbskim grychczje shromadża a wot tam w srjadowanym czahu pod swonenjom swonow do zyrkwje póńdu, hdżez smjeje so najpredy w 8 hodżinach serbska, potom w 10 hodżinach njemska Boża służba s prjedowanjom, we wobjemaj ryczomaj wot hodżijskeho knesa diakonuża Voigta dżerżanym, po Bożimaj służbomaj pak budże so kollekta k ljepschemu Gustav-Adolffkeho wustawa shromadżowacz a ljetna rosprawa budże wot biskopskeho wucżerja Pachi wotdżerżana. Potom so shromadżisna saso do grychty poda a smjeja so tam jednanja a postajenja dla nalożenja pschinoschkow, wotpokożenje ljetneho sliczbowanja na ljeto 1859 a hewajsche rosrycżowanja wo nalecżnoscżach towarstwa. — Skónczńje budże sa tych, kotsiż to wosjewja, jednory wobed w grychczje hotowy.

W Biskopizach, 9. julija 1860.

Wuberk pobocżneho towarstwa Gustav-Adolffkeho wustawa.

Sup. Zschucka, pschedsyda.

Wosjewenje.

Wy smy teho dla, dokelż je nasch

wopiczi theater

tudy tajke spodobanje namakał, po wschelakich żadanjach wobsankli, tón samy w bliskoscżi tudomneje tjelernje hacż na dalische wotewreny wostajicz a budża dżeńża (sobotu) popołnju wot 4 hodżinow a wecżor wot ½8 hodżinow, jutsje (nedżelu) pak teho runja popołnju wot 4 hodżinow a wecżor wot ½8 hodżinow prjódkstajenja s zylje nowymi kruchami dawane. Czescżenych Sserbow Budyschina a wokolnoscżje pscheproschujemy najpodwólnischo k tutym wohladanja bohatym keklijam a smy pscheswjedczeni, so budże kóżdy pschihladowar s khumschtami naschich schtyrinohatych kekleriow jara spokojeny. Wscho dalsche je s cziscżanych wuwjeschtkow shonicz. **Taddei a Comp.**

Grossowe

brostkaramellje

najljepschi srjedk k wotstronenju kaschela a k położenju dychanja, kaz tez k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czasu.

Sa Budyschin a wokolnoscz w hrodowskej haptyzy knesa M. Jażinga kóżdy czas na pschedań.

Eduard Groß w Wrótzkawju.

Jeli chzył schto Tydżensku Nowinu 1846 czo. 1—13 a 1848 czo. 6, 20, 26, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52 pschedacz, tón nech to we wudawarni Serb. Nowinow wosjewi.

Lube czety!
Pódusch maka tulojta
W tjelerni je lezała.
Kr. d. wuj.

Sserbske Nowiny wot ljeta 1851—1858, derje swjasane, su, ljetnik sa 15 nsl., k dostaczu w Ssmolerjowej kniharni.

ŁUŽIČAN

może hakle na nowy tydżeń wunić, dokelż jón w ćišćeŕni dla njedostatka pismikow „j, y“ dostajeć a pismikowsku potrjebu ruče dosć zarunać nemożachu. Red.

✝ We wjerje do swojeho swjerneho knesa a sbożnika wusny po newustawazej dżjelawoscżi k ljepschemu żiwenju 11. jul. rano po 9 hodżinach nasch lubowany nan, pschichodny nan a dżjed, hrabinski Lippski ökonomiski inspektar knes Ernst Benjamin Gotthelf Goltzsch w swojim 63. ljeczje, schtoż my pscheczelam a snatym s pschispomnenjom, so so khowanje nedżelu popołnju w 2 hodżinomaj smjeje, wo cziche sobużelenje prosscho, najpodwólnischo wosjewjamy.

W Barcżje 12. julija 1860.

Hłuboko srudżeni sawostajeni w Barcżje, Budyschinje a Sarcżu.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
7. julija 1860.

Dowoz: 2651 kórcow.	Płaćizna w přerězku na wikach, wyšša.			niža.			srjedżna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pschenża	6	20	—	5	20	—	6	15	—	6	17	5	6	12	5
Rożka	4	7	5	3	25	—	4	2	5	4	5	—	—	—	—
Jecżmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	7	5	—	—	—
Wowż	2	17	5	2	—	—	2	12	5	2	15	—	2	10	—
Hrócz	4	10	—	—	—	—	4	—	—	4	10	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	—	6	7	5
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa słomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. syna	—	20	—	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nal.

Čisło 29. **21. julija.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyšcina. Se Židowa. S Noweje Wsy. S Bronja. S Bórka. S Lubija. S Brjesyny. S Dobruschje. — Schto praji sakoń a prawo w nastupanju sakskich serbskich schulow? — Saso njeschto wo knocjje. — Sudniske dopisy. — Za dom a hospodarstwo. — Přilopk. — Spěwy a t. d. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. W Draždźanach bu 15. julija nebo generallcutnant s Friderici pohrebany. — Studentski nemjer w Lipsku je so saso schlynył a to wosebje psches pschiryczowanje rektora Wächtera a krajskeho direktarja Burgsdorffa, kotrajž na stronu studentow stupischtaj a jim dospołne sudniske pschepytanje wschcho teho slubischtaj, cjohoż dla so woni wot kommunalgardy na cjesczi ranenych dżerżachu. Jedyn dżeń bjesche na 500 studentow s Lipska won wuczahnyło a chzychu druhi dżeń dale cjahnycz, hacz so skónczuje tola wot teju pomenowaneju knesow k wróczenju namołwicz dachu. — Jeho majestosc kral Jan je wczera s Pillnitza wujjeł, so by voigtlandsku krajsku direkziu a s dżjela tez rudne hory wupytał. Wón chze tam krajne ljesy, kaž tez mjesta se jich zyrkwami, schulemi, sudniskami a fabrikami wobhladowacz. Najskerc wón tez njetotre mjesta lipsczanskeje krajskeje direkzije wopyta. — W kralowskej penezowni je so w ljecze 1859 sa 74,932 toler stotych penes nabiło (niz sa 9040 tl., kaž w cj. 28. stejesche). — W ljecze 1859 je w Sakskej 696 wóhnjow było (92 w Hornych Łužizach) a dostachu mjesta 1,063,782 tl., wsy pak 519,184 tl. sawjesczenskich penes s krajneje woheńsawjesczazeje pokladnizy. Mjesta su w nej sawjesczene sa 117,639,525 tl. a satske wsy se 177,777,562 toleremi, tak so wscho sawjesczenje twarenjow 295 millionow a 417,087 tolerjow wunosscha.

Pruzy. S Barlina pisaja, so drje so ziwenjom krala Bedricha Wylema IV. k kónzej bliži. Wón dyrbi po swojim wróczenju s Italije, schtoż je so hijom psched 15 mjesazami stało, wo prawodzje zakoznje czerpicz. S postróżenjom kóżdy na stronu stupi, hdyż na teraźny w Sanssouciu wosyczk setka, na kotrymż dwaj stużobnikaj mrjejazeho krala pomału wokoło wosytaj. Kóżdy, kiž jeho wuhlada, dyrbi jeho je wschej duschu wobzarowacz. Jeho cjelo je zylje wosłabnyło, wosebje prawy bók, a nosy a ruzy mózetej so jenoż s zusej pomozu hibacz; ryczj je so do uesrosemliwych synkow pschewobroczika. Najzelnoscziwsche je pak to, so so s khwilemi sirowe myslje wróczeja a so tón wbohi kral tehdy swoje newuprajne hubenstwo wopschijecz może. W takich wokomikenjach wón wutrobnje płaka a Boha horzo wo wumózenje s tuteje semskeje zalosczje prosby. — Sandżeny tydżeń bjesche schwedska kralowa s prynzesynu dżowku njekotre dny w Barlinje a Potsdamje na wopytanju. — W tu khwilu wele wo tym powedaja, kak bychu so pruske a s zyła njemske mórske brjohi najljepe psched nadpadami, s morja wot nepschecželow cjinjomnymi, najljepe wobrucz móhle, a su wunamakali, so dyrbjało so teho dla swydom hódnych twerdzisnow po mórskim brjohu natwaricz abo so dyrbjała sebi Prusia wulku liczbu wójnskich łódżow pschihotowacz. — Prynzregent sredz mjesaza augusta do ostendskich mórskich kupel pojjedże a może bycz, so pschi tej sklodnosczi tez do Franzowskeje dojjedże a tam khježora Napoleona wopyta. — W blischim czasu chze jendżelska kralowa k swojej prynzesynje dżowzy, mandżelskej prynza Bedricha Wylema na wopytanje pschijjecz. — Pruskeho wójska je njetko njehdże 180,000 muži pod brónju stejazeho.

Rakuska. Se strony franzowskeho, pruskeho, jendżelskeho a ruskeho knjezerstwa su pisma k rakuskemu ministerstwu pósłane, w kotrychż je na tu nusnosc pokasowane, so bychu wschitke tute knjezerstwa w hromadżje k podtłóczenju pschesczehanja a mordowanja turkowskich schesczijanow sakroczike. — Krajna rada składuje njetlo radu, kak by so rakuski krajny dołh najljepe do rjadu stajicz dał. Kajki porjad je w tej wjezy był, widzi jedyn s teho, so krajna rada a ministerstwo dla 56 millionow schjesnakow dołhu khwilu na prawu wjestosc pschinez nemózeschtej. — Wuherski gubernator Benedek je pschiswolił, so ma so we wschitkich krajinach, hdjež madżarska ryczj knjezi, tez psched wschitkimi krajnymi a mjeschczanskimi sastojnstwami w madżarskej ryczi jednacz, to samo je tez khrowatski ban Schokczewicz w nastupanju khrowatskoslowjanskeje ryczje pschikasał.

Franzowska. Turkowske nalezjnosczje su kedżbliwosez khježora w poknej mjerje na so sczahnyle a wón je wobsankył, skere ljepe njekotre wójnske łódzje k syriskim pschimórskim mjestam pósłacz a je wobsadżacz,

jeli turkowske knježerstwo ßamo tamnischich kschesczijanow psched Turkami sakitacz nemóże. Wón je ßo w tajkim nastupanju tez na jendzelske ministerstwo wobrocził a tuto tam tez w blizschich dnjach njekotre tajke łódzje póschele.

Rußowska. Khjezor najskere w mjeßazu oktobru na njekotre dny do Pólskeje pschijjedze. — Wuhlady na znje ßu nimale po zykym khjezorstwje jara rjane. — Dla wikowanja je wukas wuschoł, po kotrymż ßu zusy kupzy rune prawa s ruskimi dostali.

Turkowska. W Syrii je ßo sa kschesczijanow załoßny czaß sapoczał, pschetoż wschudzom ßo Muhamedanarjo pschecziwo nim sbjehaja a jich pschesczehaja a kónzuja. Zyła krajina, hdżeż maromitszy kschesczijenjo bydła, je wot muhamedanskich Drusow sapuschczena. Wschitke kschesczijanske wßy ßu wurubene a spalene, żony woneczeschczene, muszy sabiczi. Mjestam Zahle, Hasbejeh a Rasbejeh ßo runje tak dżjesche a bu tam wele tawsynt ludzi skónzowanych.

Tajke ßurowenje muhamedanskeho wobhdlerstwa pschecziwo kschesczijanam je ßo tez na wetsche syriske mjesta wupschjeschczeracz poczało. W Damasku sta ßo prjeni nadpad na kschesczijanow weczor 9. julija, wele kschesczijanow bu fabitych a kschesczijanki buchu wot Turkow sajate a do jich haremow wotwedzene, so bychu jich żony byke. Wschitke konsulaty, s wuwsaczom jendzelskeho, buchu spalene a konsulojo czjekachu k Abdelkadrej, kiż tam bydli. Tola bu hollandski kónsul skónzowany a wyschi neho psches 500 kschesczijanow. Turkowske knježerstwo je tak ßłabe, so pschecziwo tajkemu neporjadkej niczo czinicz nemóże.

Italia. Tudy je po prawym hischcze wscho tajke, każ to tydzenja wopißachmy. Garibaldi je hischcze w Palermje a czinja jemu tam, każ ßo sda, jeho pschecżeljo wjazy wobezeżnoszow, dyżli nepschecżeljo. Wón je s najmenscha tsjóch ßwojich dobrych pomocznikow se Sizilije precz pósłał, dokelż chzychu hinak skutkowacz, haez wón chzyschi a wyschi teho je wón teho dla ßaßo zyke nowe ministerstwo pomenowacz dyrbjał. — Hdy na Meßinu poczehne, hischcze snate neje. — W Neapeli ßo niczo woßebneho stało neje a s Roma tez żane ważne powesczje pschischłe nejßu, khiba so chzedża jón Franzowsojo wopuschczicz.

Ze Serbow.

S Budyschina. We wschelakich pschihotach sa kjetuschi „wulki ßerbski spjewanski ßwedżeń", kotryż ßo, sechzeli Boh, najskere w sapoczatku oktobra tudy w hosezeńzu k tsjóm lipam wotdzerżi, ßo dale bóle pokraczuje. Hłoßy ßu hizom wupißane, tak so ßo czesczenym ßerbskim knežnam spjewarkam a knesam spjewarjam njetko pschipósczewacz poczinaju. — —k.

S Budyschina. W blizschich mjeßazach budża tudy tsi wulke skhadzowanja: pschichodnu ßredu 25. julija dopoldnja budże horuołużiska proviuzialna prjedarska konferenza w mjeschczanskej wuczerni wotdzerżana a popoldnju w 4 hodzinach smjeje ßo njemski mißionski ßwedżeń w pjetrowskej zyrkwi; 1. a 2. oktobra budże tudy powschitkomna sakska wuczerska shromadzisna a w tym ßamym mjeßazu tez serbski spjewanski ßwedżeń.

S Budyschina. Schtwórtk pschipoldnju mjejachmy tudy ßurowe newedro se ßylnym hrimanjom. Tez padasche khjetro wele krupow, tola bes wetscheje schkody.

S ranischeje strony blisko Budyschina. Schtoż płody na polach a łukach nastupa, dha ßmy tudy ßyna trochu mene mjeli, dyżli hewak: rożki a pscheńza ßu rjane a naljetne ßywy steje kraßne, leny ßu najbóle ßrjene. W nastupanju ßadu smjejemy kruschwow a ßłowkow tejko, każ ljedy hdy predy, tola budże jabłukow mene, hacz runje tez hischcze tak wele, so budżemy ßo jich najjesez móz.

Se Židowa. Ssredu popoldnju mjejachmy tudy pschi ßylnym hrimanju jara wulki sliwk, tak so nascha rjeczka Jordank ßwoje brjohi pschekroczi, a hewak tez ßurowy wjetr a khjetre krupiczki. To ßamo wedro je pecza tez dale dele pjches Welkow haez do Neßwaczidła doßahało a je błysk do jeneje pupy rożki blisko Ssulschez dyrił. (W Budyschinje mjejachmy tez popoldnju bórsy po tsjoch khwilu deschcz a duczje, ale dale niczo, khiba so mróczelow dla saczmiczje ßkónza runje tehdy wobhladowacz nemóżachmy, hdyż bjesche najwetsche. Red.) Hnydom po newedrje bje saßo jaßne, tak ßo mózachmy tola poßlene wotdzjelenje ßkónczneho saczmicza widzecz. Najljepe mózesche ßebi je jedyn we łużiczkach, wot deschcza sawostajenych, wobhladowacz, wele ljepe, hacz pjches poczornenu schklenzu, a bje wotsczjen mjeßaczka we wobrasu ßkónczka, kotrez do tajkeje łużiczki ßwjeczesche, spodziwnje derje widzecz. Tez buchu tam a ßem schtomy powalene abo podłamane.

S Noweje Wßy nad Sprewju, 15. julija. W naschej zyłej wokolnoszi je ta rożka, kotrejez bje hizom tójschto poßyczeneje, w sandżenych dnjach mokreho wedra dla khjetro wuroscz poczała, srała stejaza je pak jara wocżornika, ale pósnja je jara rjana. Pscheńza wubernje steji, wowß je wyßoki, len ßo poczina ljehacz a bjerny dawaja nadżiju na dobry wunoschk.

S Bronja. Tamnu wutoru bje Wokuitscz dżowka do trawy wujjeła a, dokelż pschipoldnju domoj nepschindże, poczachu ju pytacz. Popoldnju wokoło tsjoch namakachu ju na jenej mesy we krwi leżo. Wona bjesche ßebi krk narjeska, tak so potom, dokelż bjesche hizom njekotre hodziny w ßwojej krwi leżała, wele żiwenja wjaz we nej nebje. Tola wożiwi wona posdżischo saßo pjches ljekarsku pomoz,

rana bu ſaſchita, a je nadżija, ſo budże pſchi żiwenju ſdżerżana. — Make paduchſtwo, kotreż jej winu dawachu, bje wina jeje ſadwjelowanja. *†*

S Bórka pola Wojerez. Popołdnju 9. jul. padże ſchtyriljetna holczka tudomneho młynka Kuliſcha do rjeki a ſatepi ſo. Jako ſo nan, kotryż bje ſo do Barſcheza na wiki podał, ſaſo domoj wróczi, namaka wón ſwoju dżowczičku k ſwojej wulkej ſrudobje na marach leżo. (H. W.)

S Lubija, 16. julija. Też w ſußodnej Woleſchnizy ſo Sſerbſtwo hižom dołho w czeſczi dżerży. W ſchuli ſo niż jenoż w ſerbſkej biblii czita, ſerbſke ſchpruchi, hawptſchtuki a khjerluſchje ſo wukneja, ale też nabożniſka abo kſcheſczijanſka wuczba ſo w ſerbſkej ryczi wucži. Też maja Woleſchenjo a Starolubijczenjo kóżdu druhu nedżelu ſerbſku Bożu ſłużbu a we kneſu diakonuſu Lahodżje dobreho ſerbſkeho prjedarja. Kak ſe ſerbſkej ſpowedżu*) ſteji, je nam neſnate.

Woleſchanſke ſchulſke dżjeczi mjejachu 8. jul. wuberny ſchulſki ſwjedżeń, na kotrymż buchu pſches dobroczinoſcz woſadnych a dżjeczipſcheczelow bohacżje wobdarene. S hudżbu, ſ khorhojemi a wjenzami czehnechu po wſy na Böhmarez ſahrodu, hdżeż ſo wſchelake hry wuwedżechu a zyle weſelje ſo ſ khjerluſchom: „Nech Bohu dżakuje a t. d.“ wobſankny.

*) To, ſo Sſerbja kóżdu nedżelu ſerbſke kemſchenje nimaja, je hižom wulka neprawda; hdy bychu pak zmſowani byli, na njemſku ſpowedż khodżicz, dha by to tola wſchu mjenu kſcheſczijanſleje ſdobnoſcze pſchekroczilo. Red.

Schto praji ſakoń a prawo w naſtupanju ſakſkich ſerbſkich ſchulow?

Wot redaktora.

(Pokračowanje z č. 28.)

Sſkowo Boże dyrbi naſ pſchewodżecz wot kolebki hacz do rowa.
S popołdniſcheho prjedowanja na 6. nedż. p. ſw. tr.

Wuczeŕ, kotryż ſwojich ſchulerjow kſcheſczijanſku wuczbu doſpołnje nawucził neje, tón je jich najtwerdſcheje bróńje wurubił, ſ kotrejż mahli ſo woni pſchi ſwojim dalſchim żiwenju pſchecziwo wſchelakemu ſawedżenju, haj, pſchecziwo ſamemu ſadwjelowanju ſbożomnje wobaracz, — a duchomny, kiż ſwjeru ſa tym nehlada, ſo by po móżnoſczi tajkich poſłucharjow ke mſchach mjek, kiż ſu ſe ſnajomnoſczu Bożeho ſłowa hižom ſ młodych ljet derje wuhotowani, tón budże ſ wetſcha hluchemu wuchu prjedowacz a jeho ſłowo pożadany płód neponeſe. Sswjeru pak ſerbſki duchomny ſa ſwojej ſerbſkej młodoſczu nehlada, hdyż krucżje na to nedżerżi, ſo bychu pſchichodne ſobuſtawy jeho ſerbſkeje woſady ſerbſki katechismuſ, ſerbſku bibliu a ſerbſke ſpjewarſke w ſchuli derje ſeſnali, a doſpołnje wuczeŕ ſerbſke dżjeczi kſcheſczijanſku wuczbu newuczi, hdyż jim Boże ſłowo jenoż w njemſkej ryczi podawa. To ſu wjernoſczje, wo kotrychż ſmy mjenili, ſo ſu kóżdemu Sſerbej, ſ najmenſcha kóżdemu ſerbſkemu duchomnemu a wuczerej derje ſnate. Ale w nowiſchim czaſu ſmy ſo k naſchemu wobżarowanju hinak pſcheſwjedżicz dyrbeli a naſhonili, ſo temu tak neje, hacż runje je to krajny ſakoń hižom pſched 25 ljetami, to je w ljeczje 1835, wuczicz počzał a kralowſke miniſterſtwo ſ wyſokej budyſkej krajſkej direkziu teho dla ſtarobliwe wukożowanje a napominanje też hižom pſched 11 ljetami (1849) miloſcziwje podało. My ſmy to woboje w cz. 28 Serbſkich Nowinow wotcziſchczeli. A ſo bychu Sſerbjo widżeli, kak prawa kſcheſczijanſka wyſchnoſcz ſwjeru ſa tym ſteji, ſo by ſo też bes Sſerbami kſcheſczijanſtwo prawje a połnje pſchiſporjało, a ſo bychu woni ſpóſnali, kak derje naſcha luba wyſchnoſcz wje, ſo ſo to w ſerbſkich ſchulach jenoż ſ pomocu ſerbſkeje ryczje ſtacz może, dha tudy też hiſchcze wukas wyſokoje budyſkeje krajſkeje direkzije wot 27. auguſta 1849 wotcziſchczecz damy, każ bjechmy to hižom predy ſłubili. Wón ma ſo pak takle;

„Wukas na wſchitke kollaturſke faſtojnſtwa a na lokalnych ſchulſkich inſpektarjow ſerbſkich evangelſkich ſchulow w Hornych Łużizach a na biſkopſkeho ſuperintendenta, nakożowanje ſerbſkeje ryczje pſchi ſchulſkej wuczbje naſtupazy.

W jenej petizii wulkeho dżjela ſerbſkeho wobydlerſtwa tudomneje krajſkeje direkzije je ſo na to wobczežowało, ſo njekotſi wuczerjo w ſerbſkich ſchulach poſtajenja §. 28. ſchulſkeho ſakonja wot 6. junija 1835 na to waſchnje wukkaduja, każ by jenicżzy w jich woli ſtało, hacż chzedża nabożniſku kſcheſczijanſku wuczbu ſerbſkim dżjeczjom jenoż njemſzy abo ſ nakożowanjom ſerbſkeje ryczje po ſakońſkej mjerje wudżjelecz. Pſchi tym je wot proſchazych tón namet ſtajeny, ſo by w ſerbſkich ſchulach ſerbſka ryczˇ podcziſchczana nebyła, ale ſo jej ſako macżernej ryczi w napohladanju nakożowanja pſchi wuczenju połne prawo doſtało, pſchi tym ſo pak tola też njemſka ryczˇ bes ważniſchimi wuczbnymi pſchedmetami w ſpomnenych ſchulach wuczila.

Po pſcheſwjedżenju, wot podpiſaneje krajſkeje direkzije horjewſatym a wot kralowſkeho miniſterſtwa kultuſa a ſjawneho wuczeńſtwa ſa dobre ſpóſnatym, je w ſpomnenym ſakonju zmyſł ſakońdawarja woprawdżje na to ſchło, ſo ſo ſerbſke dżjeczi wſchudżom, hdżeż ſo ſa ne elementarſke ſchulje namakaja, niż jenoż ſerbſke czitanje wuczicz **maja,** ale ſo ſo jim też doſpołna nabożniſka wuczba ſ podkożenjom ſerbſkeje ryczje wudżjelecz **dyrbi.** Teho dla wuczerjo pſchi ſerbſkich ſchulach na żane waſchnje wot teho wotſtupicz neſmedża. Mimo teho wuſankuje pak to wobſtejenje, ſo ſo w najwjazorych ſchulach, ſ jara malym wuminjenjom.

wele njemſkich džjeczi wuczi, tu možnoſcz, ſo by ſo ſchulſka wuczba jenož w ſerbſkej ryczi wudžjelała. Bes tym pak, ſo je Njemzam ſerbſka rycz mene potrjebna, dha Sserbjo njemſkeje ryczje parowacz nemóža, dokelž woſtredža wele wetſcheho njemſkeho wobydlerſtwa bydla, kotrehož zyke ſarjaduiſtwo njemſku ryczˇ nałožuje.

Duž dyrbi ſo we wſchitkich ſchulach njemſka ryczˇ wuczicz, kaž bu to tež wot proſchazych ſamych žadane a ſa nuſne ſpósnate. Ale to doſahacz nebudze, tutu ryczˇ jenož w mało hodžinach wuczicz, wona dyrbi ſo džjeczom, czim mene ju ſ wonka ſchulje ſłyſcha a ryczˇa, czim bóle w ſchuli pſchiwuczowacz a teho dla wulki džjel wuczby w tutej ryczi wudžjelecz. W naſtupanju teho, kak wele ma ſo w kóždej ſchuli, w kotrejž ſo wjazy abo mene ſerbſkich džjeczi roswuczuje, njemſkej abo ſerbſkej ryczi wotpuſchczicz, nehodža ſo ſhromadne poſtajenja dacz. Prawidłomnje budze drje ſpomnenych pſchiczinow dla njemſka ryczˇ pſchewažowacz dyrbecz; tola je pak kralowſke miniſterſtwo, po prjódkſtajenju krajſkeje direkzije, ſa dobre ſpósnako, ſo by pſchichodnje ſchulſke prjódkſtejerſtwo kóždeho ſchulſkeho wokreża teho dla ſłyſchane było a tak potreba gmejny ſo ſtarobliwje pſchepytała a wuczba ſo tak do rjadu ſtajiła, kaž ſo k doſahnenju ſchulſkeho wotpohladanja najlepje hodži.

Duž dóſtawaja lokalni ſchulſzy inſpektarjo ſerbſkich evangelſkich ſchulow w Hornych Łužizach, a dla ſchulow w biſkopſkej eforii, biſkopſki ſuperintendent, ſ tutym poručnoſczˇ, ſe ſchulſkim prjódkſtejerſtwom a wuczerjom kóždeje ſchulje wuradžicz a to w naſtupanju ſchulow biſkopſkeje eforije tež ſ lokalnym ſchulſkim inſpektarjom: kak by ſo ſchulſka wuczba w ſerbſkej a njemſkej ryczi tak do rjadu ſtajicz hodžiła, ſo by potrebam gmejny po możnoſczi doſcz czinika, a nech ſo potom tajke wuradzenje ſ pſchikoženjom aktow, tuteho jednanja dla ſpiſanych, hiſchcze do kónza tuteho ljeta podpiſanej krajſkej direkzii k nawedzenju da.

W Budyſchinje, 27. auguſta 1849.

Kralowſka ſakſka krajſka direkza.

ſ Könneritz. ſ Kieſenwetter.

S teho wſcheho, ſchtož je ſo ſe ſakonjow a poſtajenjow wyſchnoſczje w tutym a 28. czißlje Serb. Now. pod rubriku „Schto praji a t. d.“ wotczitſcheżako, po naſchim ſdaczu ſłijeduje:

a) ſo ſo wſchitke ſerbſke džjeczi wſchudžom, hdžež ſo ſa ne elementarſke ſchulje namakaja, ſerbſke czitanje a doſpołnu nabóżniſku wuczbu ſ pomozu ſerbſkeje ryczje be wſcheho dalſcheho praſchenja wuczicz dyrbja;

b) ſo ſo ani žadyn kollator, ani ſchulki inſpektar, ani wuczer, ani ſchulſke prjodkſtejerſtwo, ani ſtarſchi, ani ſchulſke džjeczo temu napſchecziwicz nemóža a neſmedža: pſchetož kralowſki ſakoń to žada;

c) ſo ma wuczer połne prawo žadacz, ſo by kóżde ſerbſke džjeczo ſerbſki katechismuß, ſerbſku biblin, ſerbſke ſpjewanſke a ſerbſku czitanſku knihu w poſtajenym czaſu ſobu do ſchulje pſchineßło;

d) ſo maja ſo ſerbſke džjeczi hakle potom, hdyž je ſo ſerbſkej nabóżniſkej wuczbje jeje połne prawo doſtało, tež k froſemenju a nałożenju njemſkeje ryczje w nabóżniſkim naſtupanju pſchiwuczecz;

e) ſo wotpohladanje knježerſtwa ženje na to ſchło ucje, Sserbow narodnoſcz a maczernu ryczˇ njekak pſchikrotßicz abo ſahnawacz;

f) ſo dyrbi ſo dla wſchelakeje potrebnoſczje wulki džjel ſchulſkeje wuczby w njemſkej ryczi podawacz, haj, wona budze pſchi wuczenju ſ wuwfaczom nabożniſkeje wuczby a czitanja ſnadz pſchewažowacz dyrbecz;

g) ſo pak ſo we tym ſhromadne poſtajenja dacz nehodża;

h) ſo ma po tajkim ſchulſki inſpektar ſe ſchulſkim prjódkſtejerſtwom a ſ wuczerjom kóždeje ſchulje wuradžicz: kak by ſo (wyſche ſerbſkeje nabóżniſkeje wuczby a wyſche ſerbſkeho czitanja) ſchulſka wuczba w ſerbſkej a njemſkej ryczi tak do rjadu ſtajiła, ſo by potrebam gmejny po możnoſczi doſcz czinika. S teho ſłijeduje,

i) ſo ma ſo w ſerbſkich ſchulach tež ſerbſke pißanje a t. d. wuczicz, jeli je tajka potreba pytnycz. (A hdže by nebyła!) Dale,

k) ſo je kralowſke miniſterſtwo woßebje ſa ſerbſkich młodžeńzow, kiž chzedża na wuczerſtwo wuknycz, budyſki präparandſki wuſtaw poſtajiło a ſo ſo Sserbja bes nuſy wot neho wotpokaſowacz nimaja, dokelž móhł hewak nedóſtatk wuczerjow ſerbſkeho naroda naſtacz. (Naſtupazy wukas tež pſchineßemy.) A

l) ſo ma ſo ſerbſkim ſeminariſtam na budyſkim ſeminaru wuczba w ſerbſkej ryczˇnizy a t. d. dawacz;[1])

m) ſo dyrbja ſo ſerbſzy ſeminariſtojo w jenej ſerbſkej ſchuli w Budyſchinje abo w jeho bliſkoſczi w ſerbſkim wuczenju a woßebnje w podawanju ſerbſkeje nabóżniſkeje wuczby roswuczowacz;[2])

n) ſo ma ſo ſerbſkim gymnaſiaſtam[3]) na budyſkim

[1]) Na budyſkim ſeminaru ſerbſka wuczba te płody poneße, kotrež wyßoke miniſterſtwo a krajſka direkzia wót neje doczakujetej, dokelž je obligatoriſka t. j., dokelž kóżdy ſeminariſt na nej porjadnje a bes wumjenenja džjel bracz dyrbi. S.

[2]) Tuto poſtajenke hiſchcze wuwedzene neje. Hdyž da żiwenja ſtupi, dha dyrbjało ſo woßebje tež na to hladacz, ſo by ſo ſeminariſtam pokaſowało, kak maja wyſche ſerbſkeho czitanja a ſerbſkeje nabożniſkeje wuczby tež njemſku ryczˇ w ſerbſkich ſchulach wuczicz. S.

[3]) Sa ſerbſkich gymnaſiaſtow je tydżeńſzy jena hodżina (ſa niżſche tſi klaßy w hromadzje a ſa wyſche teho runja) ſa ſerbſku wuczbu poſtajena. To je ſamo na ſebi hižom jara mało, ale my bychmy pſchezo hiſchcze njekak ſ tym ſpokojni byli, hdy by tajka ſerbſka hodżina ſa ſerbſkich gymnaſiaſtow obligatoriſka była. Dokelž tajka neje, dha pſchińdu

gymnasiu składnosć dacz, šo w šerbskej ryczi roswuczowacz a wudokonecz; a skónczinje,

o) so je to wschitko wot kralowskeho ministerstwa po nameczije budyskeje krajskeje direkzije sa dobre spósnate a wobtwerdzene.

(Pozdźišo dale.)

woni do hodźiny, hdyž šo jim sesdane, abo newopytaja ju 3—4 ljeta sa šobu, tak so potom hnsto dasaz šerbski abiturient pschi wotendźenju na universitu tejko w šerbskim newje, kaž najmłódschi šerbski präparand, hdyž na seminar pschekroczi. Dobrota, kotruž stej kralowske ministerstwo a budyska krajska direkzia Sserbstwu se šerbskimi hodźiuami na budyskim gymnasiu wopokasacz chzyłej, wostane tak dołho illusorisk, hacz šo nepostaji, so kóždy šerbski gymnasiast (po žadanju swojich starschich) šerbske hodźiny bes wumjenja porjadnje wopytowacz dyrbi a hacz šo dla šerbskeje wuczby zenzury nedawaja a šo pschi sjawnych pruhowanjach też šerbszy nepruhuje. S.

Saso njeschto wo knoczije.

Wo knoczije je šo w nalječu wele pišało a ryczało. Pschecželjo knota nochzedza pschidacz, so je schkoda teho šameho wetscha dyžli wužitk, jim pak šo też hischczen ncje radźiło, naš wo tym pschešwjedczicz.

W cž. 12 prascha šo jedyn ratař: „Kak dha to pschinđže, so na łukach, hdjež je knot pojjesdźił a potocził, bes jeho hromadkami a we wokoluoscji wokoło nich, šu pak šo roshrabałe, też tu hdjež šu šame hromadki leżałe, najbóle najwenscha trawa narosze a t. d." To šnano je na jeho leżomnoscjach tak, na naschich neišmy to hischczen zenje namakali, też nam to žadyn ratař hacz do teho czaša jako wjernosć, wobšwjedcził ncje. Na naschich dobrych a niskoležazych łukach mamy bes knotoweho borkanja kóžde ljeto jara rjane šyno a wotawu, a na tych šuchich, wyšoko ležazych łukach, hdjež šo powodźicz nchodźi, mamy hubenische šyno a wotawu, hdyž tam knot borka, hacz tchdym, hdyž tam neborka. Pschetoz psches jeho borkanje wedje wón tu deschczowu wodu hłuboko do semje a koreschk trawy mało wobkhowa. My mamy pola a łuki, na kotrychž šo w czašu nascheho žiwenja žadyn knot pokasał neje a tola tam neišmy wot pschetkacza a sakišnenja semje niczo pytnyli. Pnczje na młodych šywach drje šmy teptali, ale schto nam pomhasche? Dženša teptachmy, jusje biechu tam saso nowe. Wulku schkodu czinja nam knoty ljetsa we kałach a runklizach, hdjež nimamy njetko pschi žnjach khwilje, kóždy dżeń won khadźicz, pucje teptacz a nowe šadźenki naša-dźowacz. Tej skorzbje tamneju šyzkow w 25. cž. Serb. Now. pschipanemy też my; pschetoz hacz šmy runje we nalječu se mschej šwjernosczu wschitke knotowe hromadki na naschich łukach roshrabali, dha pschi šynošyczenju jich tam tola saso jara wele namykachmy, a bes nimi njekotre tak wulke, so móhli na nich šedžo šnjsdacz. Te nebje žana mysch naššypała. A kak slje by było, hdyž by kóždy knoty plahował! Pschetoz jedyn por knotow newulehnje ljetnje jenoz dweju młodeju, kaž bu w 9. cž. S. N. spomnene, nje, hnjesda šmy wuworali a wuryli, we kotrychž bje 7, 8, haj 9 młodych knotow. Semski hajnik W. w J. prajesche, so je wón we žiwoczije starcho knota, też 11 młodych namykał. K temu hischczen pschinđže, so knot ljetnje dwójzy lehne. — Pschecžel knotow drje praji: „Ja na mojich leżomnoscjach nedam knoty łojicz, a tola jich niczo wjaz nimam, hacz czi, kiž je dadza łojicz." Haj, to je mózno, dokelž jeho knoty šušodźio šobu łója; ale hinak by wonhladało, hdy by bes 1000 ratařemi jedyn knoty łojił, czi druhy 999 niz. So knot medwedže žere, newjerimy. My mjejachmy na naschich leżomnoscjach medwedže a knoty hromadże; knoty šo šame wot šo shubichu a medwedže wostachu. Czoho dla dha knoty dale džjechu, wschak bje tu hischczen zyroba. Też mamy dwje hromadże mesowazej łuzy; na jenej bjechu medwedže, na druhej knoty. Knoty nendźichu na te medwedže. Tón predy spomneny semski hajnik je knota, bes medwedźemi popadneho, pschepytał, ale niczo wot medwedża we nim nenamykał, wón mjejesche jenoz wudźeuzy (rybjaze waki). Tu w 5. a 11. cž. Serb. N. spomnemu knižku je sakske knježerstwo na nataŕske towaŕstwa póšłało a tu wjez k nataŕskemu praschenju sczinilo, ale neje sakasało, knoty moricz, też neje pschikasało, knoty plahowacz. Jeli pschecželjo knota, kiž jeho w Serb. N. sastupowachu, derje s nim mjenja, dha wjesce sakomdźili nejšu, psches semskeho hajnika we Wujesdže nad Sprewju k najmenschemu njekotrym tawsyntam žiwenje sdźerżecz, psches to, so šu je žiwe jemu wotkupowali a na šwoje leżomnoscje šadźeli. — ⊙

Ze Serbow.

S Brjesyny pola Hucziny. Schtwórtk dopołdnja wokoło 11 hodźinow bu 13ljetna dźowka tudomneho kowarja Granicha na poli wot błyska sarażena. Wona bjesche šo sa jenej pupu rożki psched deschczom wukhowacz chzyła, błysk bje pak do tuteje pupy dyrił a tu holczku sarasyk. Jejnemu bratrej, kiž bje šo sa druhej pupu skhował, bje wot błyska też tak jara swadźiło, so šam domoj hicz nemózesche.

S Dobrunschje. Schtwórtk pschipołdnju dyri tudy błysk do jeneje pupy rożki a spali ju.

S Minakała. Schtwórtk pschipołnju w 1 hodźinje pschicżeže k nam wulke newedro s krupami, kiž šu jara wulku schkodu naczinike. Bes krupami bjechu njekotre 2 haj 4 luty czežke. Njekotre žita bjechu s nimi czisczje pokryte a po krupach bje luta kurjawa a khjetra syma. (Pschichadnje wobschjernischo.) W Sderi, Komorowje a t. d. šu też sbite.

Za dom a hospodarstwo.

Hdyž šu bjerny w nalječu khacholy dostałe, dha nejšu wjazy dobre k warenju: wone błodźa njekak po-

mydlisnach abo tola niz derje. Dobre móže jedyn te ßame sczinicz, hdyž wot kóždeje kusczicžk wotrjesnesch, predy hacž je do khachlow stajisch. S wobrjesneneho kónczka wuwari ßo menujzy nedobra juschka a wubjehne do wody, w kotrejž bjerny warisch, na wotrjesku tutych nastane pak kóžka a bjerny ßu potom mucznate a dobre, hdyž ßu swarene. Te wotrjesane kuski dadza ßo skotej.

Runje njetko ma kóždy skladnoscz, ßo wo wjernosczi abo newjernosczi tuteho wuprajenja ßam pscheßwjedczicz. — W jenych njemskich nowinach czitach psched krótkim, so móže jedyn hußancže hnjesda psches to skasycz, hdyž je s perom, we woliju wotunkanym, pomasasch. Kóždy wolij je k temu dobry, tola najljepe je ßo worechowy wolij wopokasał. Hußanzy jón snescz nemóžeja a wot jeneje kapki jich zyłe hnjesdo sahine.

Přilopk.

* Pjatk 29. junija dzjechu tsjo hólzy s Mittelfrohny pola Chemnitza do Bräunsdorfskeho ljeßa, so bychu tam holanske jahody schczipali. Po krótkim czaßu pschiczeže tam newedro a czi hólzy khwataja domoj. Jedyn s nich, nimalje 13ljetny August Landgraf, sdychne pschi ßylnym hrimanju: „Ach, Božo, budž nam hnadny; hdy bychmy tola hižom doma byli!" W tym ßamym wokomiknenju ßo sablyskne a straschnje sahrima; wschitzy tsjo k semi panu, ale jenož dwaj saßo stanetaj, runje pomenowany hólczez wostane pak morwy ležo, wot błyska trecheny a wschón wopaleny. Nan, kotryž na wołanje k pomozy pschibježe, (pschetož to nesbožje sta ßo blisko doma) dyrbesche s wulkej srudnosczu ßwojeho ßyna morweho domoj nescz.

* We Wurzenje bjechu dzjeczi 8. julija schulski ßwedzeń psched mjestom mjeke a jako saßo domoj czehnechu, bje ßo na jenym mosczje tejko ludzi seschło, so tam wulka czischczeńza nasta, pschi kotrejž bu 3½ ljetna holczka schewza Lißmanna s mosta delje storczena, tak so hłuboko delje padže. Hacž runje ju hnydom saßo won wuczahnychu, dha bjesche tola tak wobschkodzena, so na jeje wustrowenju dwjeluja.

* W Budyschinje bu 16. julija predawschi primariuß Scholta pohrebany.

* W Lubiju bu 11. julija dzjełaczeŕ Frenzel s Dittmannsdorfa na sakskoschlesynskej želesnizy nedaloko noweho maschinskeho twarenja wot szjeny perschczje saßypneny. Hacž runje jeho hnydom wuhrebachu, dha wumre wón tola sa 10 minutow.

* W Draždžanach schczipasche 10. julija wjesta Güntherowa w jenej sahrodzje wischnje a padže pschi tym s rjebla a to tak nesbožomnje, so ßebi jenu tyczku do žiwota kło. Wona dyrbesche po njekotrych hodzinach wumrecz.

* W Draždžanach je wustajeńza wschitkich tych wjezow w starej gallerii wotewrena, kotrež ßu jako dobytki sa nationallotteriu darene.

* Czjeło hrabje Khuena, tiž bje wóndano we Lobju ßmercz namakał, ßu 13. julija blisko Niederpoyritza namakali.

* W Draždžanach bje ßo wóndanjo ßłužomnik, kiž bje list s 800 toleremi na post donescz dyrbjał, s listom a s penesami shubił. Ale hižom na tseczi dzeń jeho we Wolkensteinje saßo namakachu a nimale wschitke penesy s nim.

* Jako czah 12. julija blisko Wiesenburga pola Zwickaua po želesnizy pschijjedze, trechi wón tam na stadło wowzow, s kotrychž buchu 18 morene, 12 pak czežzy rauene.

* W Czoplizach budže 22. a 23. augusta wulki spjewanski ßwedzeń wotdzeržany.

Spěwy.

Hudanczko.

Rjany ptaczk tón je mi snaty,
Tola neje najmeńschi,
Burej sda ßo jenož daty,
Pschi nim khodzi po dwori,
Rano, hdyž ßo ljedom ßwita,
Woła jeho, k dzjełu wita.

Pißane a jara rjane
Ma wón perka na czjeli,
A kaž było molowane,
Tak ßo kóžde syboli;
Ljetacz jara nesamóže,
Bjehanje jom' pschińdže lóže.

Tola druhdy widzisch jeho,
Tehdy pak wón neljeta,
Na tórmach tam wysche wscheho,
Je kaž khorhoj werczata,
Tam wón ludzom pokasuje,
Swotkal žadyn wjetsik duje.

Njetko shudaj ty mi jeho,
Kajki ptaczk je mjeneny,
Hdyž czi hischcze wysche teho
Praju, so bje mol'wany
Sady w prjenich knihach bjesche,
S kotrymiž ty k schuli dzjesche. K.

Cyrkwinske powjesće.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Marja Louisa a Korla Richard, Korlje Freunda, wobydlerja na Židowje, dwojniskej dzjesczi. — Marja, Augusta Moritza Stelziga, wobydlerja na Židowje, dz. — Korla Pawoł Jan, Korlje Adolfa Wetzki, kublerja pod hrodom, ß.

Zemrjety:

Dzeń 6. julija: Jan Korla Gustav Gruban, kralowski

pruski wokreßnoßudniski aktuar w Rosborku, 39 l. 2 d. (Bu na budyskim Tuchorju pohrebany.)

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 18. julija. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowi 79⅝.

Nawěštnik.

Krajnostawski bank.

Dań sa pschepodaczje penes do nalutowařnje pschi pschinoschkach wot 100 toleř a wjazy je sa ljeto na 3½ prozentow s 12mjeßacznym wupowedzenjom postajena.

W Budyschinje, 10. julija 1860.

Direktorium krajnostawskeho banka kral. saks. hornołužiskeho markhrabinstwa.
s Thielau.

Kubło na pschedań.

Burske kubło bes wumeńka, ¾ hodźiny wot Budyschina ležaze, w **najljepschich** honach, kaž tež k dismembrazii **jara pjeknje** ležaze a 140 kórzow areala wopschijaze steji se ßwobodneje ruki na pschedań a móže ßo, po požadanju, s **polnymi** wubernymi žnemi pschepodacz. **Wschu bližschu rosprawu** da **podpißany**, kotremuž je tež pschedawanje wjazorych druhich, teho runja w bliskosczi mjesta Budyschina ležazych, jich **dobrych** ležomnosczow, twarenjow a kultury kaž tež dla jich hewajschich spodobnosczow **woßebje khwalobnych** ryczeřskich a burskich kubłow wetscheho, ßrjeneho a meńscheho wopschijecza **spezialnje** wukasacz pschiporuczene. **Kommißar v. Herrmann** w Budyschinje.

S brunizowych podkopkow (Braunkohlenlager), pschi khwaczanskich honach ležazych, a podpißanemu ßłuschazych je wot njetczischeho dnja stajnje dobra ßucha bruniza na pschedań a to

hruba bruniza, kórz po 4 nßl. 5 np.
ßrjenja „ „ „ 3 „ 5 „
knorpel „ „ „ 2 „ — „

☞ Kupowarjo chzyli ßo teho dla na nakedžbowarja Michała Mürbu tam wobroczicz a móža dobreho poßłuženja wjesczi bycz.

Wo dobroczíwe wokedžbowanje proscho, porucza ßo
W Dalizach, 7. julija 1860.
Khrystof Gruhl.

Wosjewenje.

Wschitke družiny barbow k barbenju, dobry firniß k rybowanju a k rosžidnenju barby, kaž tež wschelake laki k lakirowanju meublow pschedawa tunjo
J. G. F. Niecksch.

Pilni a dobri cžjeßliszy wotroczzy móža hnydom trajaze dźjeło pola podpißaneho dostacz.
Ritscha
cžjeßliski mischtr we Wulkim Woßyku.

Piwarnja w Motydlje je na pschenajeczje. Wschodalsche je shonicz w herbskim grychczje tam.
Motydło, 17. julija 1860.
Korla Gottlieb Wolf.

Pschedań.

Ja ßym wotmyßleny, moju maßiwnu ležomnoscz, na kotrejž prawisna palenzpalenja, kißałodźjełanja a piwowuscheńkowanja wotpoczuje, hnydom se ßwobodneje ruki pschedacz. Wscho dalsche je pola me shonicz. W Budyschinje na ßerbskej haßy.
L. J. Rücker.

Najpodwólnische schewske praschenje.

Wschudźom, hdźež je schewstwo cžeßne,
Nech je mjeschczanske, nech weßne,
Wedźa, so je pódusch dołhojta,
Niz pak tajka kulojta,
Kaž ßmy w Nowinach to cžitali
A ßo nad tym jara dźiwali.
Duž je nascha schewska jednota
Teho dla tež kwartal dźeržała,
A tam to sa dobre spósnała:
So je wjesczje tajka pódusch mjenena,
S kotrejž hroža dźjeczom saplatacz,
A jim predy wuschi wotrjesacz.
Tam by pódusch mała kulojta
Wubernje ßo trebacz hodźiła,
A duž my ßo tudy praschamy
A wo wotmolwenje proßymy:
Hdźe ßo tajka žadna póduschka
Pjeknje tunjo schewzam pschedawa?

Kukiczanska schewska jednota.

K. K. priv. Assikurazioni Generali w Trieszcze

sawjeszczenja na pschedmet wschitkich druzinow psche **woheń** horjebere, tak derje w mjestach, kaz na wsach, pod zyhlowanej a słomjanej tschechu, tak tez na ratarske **polne płody** w brózujach a sajmach.

Policy a sarunanja schkody płacza so po pruskim courantu, prämije su twerde a tune.

Saruczeński fonds towarstwa: 16 millionow schjesnakow śljebora.

J. G. Richter, na mjasowym torhoschczu, wokresny agent sa Budyschin a wokolnosez.

Barlinske woheńsawjeszczaze towarstwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj tolerow.

Tuto hizom 46 ljet wobstejaze towarstwo bere sawjeszczenja psche wohnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdyz sawjeszczeny zenje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeszczenja wobstara a wschje wukozowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoler,** wudawar Serb. Now., agent barlinskeho wohenśawjeszjazeho towarstwa.

☞ **Po swojim domojwróczenju so s nowa k tunemu sawjeszczenju najpodwolnischo poruczam.** **J. E. Smoler.**

Klamarnja w jenej zyrkwinskej wsy, s wele druhimi realnymi prawisnami, s dobrymi twarenemi, se sahrodu, polom a luku je s malym napłaczenjom na pschedań a moze so wscho dalsche we wudawarni Serb. Now. schonicz.

Sa jene wetsche hospodarstwo blisko mjesta Budyschina pytatej so diwje dobrej dzowzy, kotrejz mózetej 1. oktobra t. l. do słuzby stupicz. Hdze? to schoni so we wudawarni Serb. Nowinow.

Wote ume dzjełane

drazdzjanske beńtuschki psche kurjaze woka

posliczuja tak lohki, kaz wjeszje pomhazy srjedk k wotstronenju tuteje tak bolosneje czwijle. W Drazdzjanach pschedawa je **jendzelska haptyka**, w Budyschini pak **brodowska haptyka.** **H. Werner.**

We wěrje do Jezom Khrysta wusny ćiše po njewustawacej dźěławosći a starobliwosći za swojich a po dołhim ćežkim ćerpjenju zańdźeny pjatk 13. jul. popołdnju ½5 hodźinow naša wutrobnje lubowana mandźelska, mać a přichodna mać **Henrietta Ernestina Ryćerjowa** rodź. Šołćic z Wujezda n. S., swojeje staroby 55 lět 1 měsac. — Jejne wotemrjete ćěło smy w zbóžnej nadźiji na radostne zasowidźenje dźensa dopołdnja khowali.

Tón miłosćiwy Bóh w njebjesach chcył po swojej hnadze w Khrystusu Jezusu našu lubu njebohčičku mać tam horka krónować z tej krónu, kotruž je wšitkim swojim swěrnym slubił.

Wo přećelne dźěłbranje na swojej wulkej zrudobje proša

We Woslinku 17. julija 1860.

hłuboko zrudźeni zawostajeni we Woslinku, Łuću a Lipsku.

Jedyn teśak, kotryż by so jara derje sa jeneho wajchtarju hodźił, je na pschedań. Hdze? to może so we wudawarni Serb. Nowinow schonicz.

Pola knihiczischczerja **J. Kulmana** w Wojerezach a pola knihikupza **J. E. Ssmolerja** w Budyschini je k dóstaczu: nšł.

Bohumił, abo Boże rukowanje na śyrotach ꝛc. 2. nakł.	2
Bonifaziuš, abo pschindź k nam twoje kraleſtwo	1½
Sahrodka kwjetkojta, to je: dwójzy dwaczeczi ꝛc.	1
Druha wetscha Sahrodka kwjetkojta, ...	1
Cžorny kóš a drósna. Spjewy sa wotroszenych.	
Prjeni sbjer	1
Cžorny kóš a drósna, ꝛc. Druhi sbjer	1
Sserbski wustojny pczołar, ...	5
Khwalba Boża, pschekozk pjatnaczich hymnow . .	2

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
14. junija 1860.

Dowoz: 2364 kórcow.	Płaćizna w přerězku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tl.	nsł	np	tl.	nsł	np.	tl.	nsł	np.	tl.	nsł	np.	tl.	nsł	np.
Pschenza	6	17	5	5	20	—	6	12	5	6	17	5	—	—	—
Rožka	4	15	—	4	—	—	4	10	—	4	15	—	—	—	—
Jecjmen	3	12	5	3	—	—	3	7	5	3	10	—	—	—	—
Wowš	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	15	—	—	—	—	4	—	—	4	10	—	—	—	—
Woka	4	5	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	—	6	7	5
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	11	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa słomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. syna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěšťki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawař
J. E. Smoleř.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 30. **28. julija.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. Se Židowa. S Kameńza. S Delneje Bukojny. S Małych Maleschez. S borschczanskeje wožady. S Brjesy. S Hrodźischcza. S Łahowa. S Manjowa. S Wojerez. S Koperz. S Horneho Wujesda. S weczorneje a s krótkoweczorneje strony Dubrawow. — Gustav-Adolfski wustaw. Sudniske dopisy. — Přilopk. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće a t. d. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Jeho majestosć kral Jan je w tych dnjach wot 20. hač do 25. julija wschelake mjesta a mjestaschka wopytał a tam šudnistwa a druhe sastojnstwa, zyrkwje a schulje, fabriki a wustawy wobhladał. Wón wopytasche bes druhim też: Reichenbach, Lengenfeld, Treuen, Friesen, Greiz, Elsterberg, Pausa, Mühltroff, Plauen, Oelsnitz, Schöneck, Elster, Adorf, Markneukirchen, Klingenthal, Auerbach a t. d. W pschewodźenstwje krala pućowachu też general s Engel, adjutant major s Thielau a tajny radźicjel Bär. Jeho majestosć bu wschudźom najpyschnischo a najpokornischo powitana. — Ssobustawy deputazije, wot poßleneho ßejma k wuradźenju evangelisko-lutherskeje zyrkwinskeje wustawy, kaž też noweho remeßnischeho porjada wuswolene, ßu k 15. augusta do Draždżan dalscheho skutkowanja dla powołane.

Pruska. Prynzregent je pschikasał, so ma ßo w nastupanju tornistrow, kotrež dyrbja wojazy noßycz, njekajke poredźenje stacz. Tuto poredźenje wobstoji woßebje w tym, so budże tornister njetko wele lóßschi, hač predy. — Rakuski khježor Franz Josef je wóndanjo prynzregentej pißał, so by jemu jara lubo byko, hdy by ßo wón s nim njehdże setkacz móhł. Prynzregent je tajke pschesroschenje pschecželniwje pschijał a bórsy wotmolwił, so by ßo chzył w Czoplizach s rakuskim khježorom sesnicz, jeli ßo jemu tak spodoba. — Mandželska prynza Bedricha Wylema (jendželska prynzeßyna Viktoria) je 24. julija prynzeßynu porodźiła.

Franzowska. Nech je khježor Napoleon, kajkiž chze: mudrosć jemu nichtón wotrez nemóże; pschetoż wschо, schtoż móhło k jeho czesczi a k powyschenju franzowskeho mena ßłużicz, to wje wón s wulkej wustojnosczu wužicz. Turkowszy kschesczijenjo, kotsiž blisko rakuskich a ruskich mesow bydla, ßu hižom wele ljet žałoßnje wot Turkow pschesczechani, woni s czrjódami do Rußowskeje a Rakuskeje czjekaja a ßu tam wele krócz a na to najželniwosczіwsche waschnje wo njekajku pomoz proßyli. Ale ani rakuske ani rußowske knježerstwo też niz jeneje flinty k jich pomozy pósłało neje. Napoleon je hinaschi. Hakle psched jara krótkim czaßom ßu syriszy Turkojo tamnischich kschesczijanow nadpadowacz a kónzowacz poczeli a syriszy kschesczijenjo ßo teho dla na khježora Napoleon pomozy dla wobroczichu. Woni netrebaja na nju tak wele dnjów czakacz, kaž wele ljet bolharszy, boßnischy a herzegowinszy kschesczijenjo na rußowsku a rakuska pomoz czakaja. Napoleon je hnydom na wschitkich wetschich weŕchow pißał, so dyrbi ßo neporjadej w Syrii hnydom kónz sczinicz a so jich wón k wobdźelenju na tajkim skutku pschesroschuje. Schto chzychu kschesczijanszy weŕchojo druhe czinicz, hač do teho swolicz! Bes tym je wón turkowskeho sultana powucził, so jemu to niczo neschkodźi, hdyž franzowske wójsko do jeho kraja pschińdże, a Jendželczanow je też samohł, so njeschto wójnskich łódźow (hdyž też rad nerad) do Syrije posczeku. A so by pschi hołych ßkowach newostało, dha je poručił, so ma hnydom 20,000 muži franzowskeho wójska do Syrije wotjecz. Tajke skutkowanje ßo Franzowsam jara lubi, wone lubi ßo syriskim kschesczijanam a hewak kóždemu kschesczijanej woßebje. Mózno wschak je, so ma Napoleon pódla sakitanja syriskich kschesczijanow hischcze njekajke druhe wotpohladanje. To móże pak byczz, kajkeż chze, tak wele je tola wjeste, so budże kschesczijanam k ljepschemu ßłużicz, Muhamedanarjam pak k schkodźje.

Jendželska. Tudomne ministerstwo je, hač runje s kißałym wobleczom, też do teho swoliko, so by ßo k sakitanju syriskich kschesczijanow njekotre wójnske łódźje pósłałe, ale lubo jemu s zyła neje, so Napoleon tejko wójska do Syrije sczele, dokelž je mózno, so Franzowsojo tón krócz tak khjetsje s Turkowskeje domoj nepóńdża, kaž po krymskej wójnje.

Rakuska. Khježor je ßo na pucz do Czopliz podał a je tam wutoru 24. julija pschijjeł. S nim je rakuski ministerpschedßyda hrabja Rechberg a wschelazy wyßozy sastojnizy. Nasajtra popołdnju w 6 hodźinach pschijjedże tam też pruski prynzregent a bu wot khježora najpschecželnischo powitany. Prynzregent bje tón ßamy

dżeń rano w 9 hodźinach se sakskim krónprynzom Albertom, s kotrymž bje so w Lipsku trechił, do Draždżan pschijjeł a tam na pruskim poßelstwje wotstupił. Tam jeho kral Jan, kotryž bje so w 11 hodźinach s Zwickawa wróćził, na njekotry czaß wopyta a wobaj wyßokaj kneśaj weseschtaj so potom w hromadźje do Pilnitz. Wot tam je so prynzregent ¼ na 4 hodźiny dale do Czoplitz podał. S nim bje ministerpschedßyda werch Hohenzollern a hewak hischcze k. je Schleinitz, minister swonkomnych naležnoscżow. Czoplizy bjechu jara s khorhojemi a wjenzami wupyschene. — Schto budżetaj thjezor a prynzregent w hromadźje wuradżowacz, to snate neje, ale so budża ważne wjezy, to móże jedyn po tym ßudźicz, dokelž staj ßwojich ministrow ßobu wsakoj. — W Peschczje (wuherskim khownym mjesczje) njekotre weczory sa ßobu ludźo khjetru haru czjerjachu, tak so dyrbesche wójsko sakroczicz. Njeschto ludźi bu sajatych.

Italia. Nowische telegrafiske depeschje ßu tu powesczˇ pschineßke, so je Garibaldi s njekotrymi wójnskimi łódźemi se Sizilije wujeł a njehdże 21. julija s 8000 abo 10,000 muźemi bliško Neapela na kraj wustupił. Neapelski lud wokasche w pschitomnoscżi kralowskeho wójska: Sława Garibaldijej! a kónzowasche wschitkich poliziſtow, kotrychž mózesch doßahnycz. (S teho mózemy srosemicz, so w Neapelu tež porjad wjazy nekneži, ale so je tam revoluzia pschemóz dobyła.) — Neapelski kral je ßwojemu wójsku pschikasał, so dyrbi Sizilu wopuschczicz a jemu w Neapelu k pomozy pschińcz. Garibaldijowe sizilske wójsko je kralowskemu wójsku twerdźisnu Milazzo wotdobyło, a tuto je potom tež twerdźisnu Syrakus wopuschczilo, tak so bjesche w poßlenich dnjach jenoż jene sizilske mjesto, mianujzy Meßina, w ruzy kralowskeho wójska.

Ze Serbow.

S Budyschina. Pschi tsjelenju, kotreż tudomna kommunalgarda 25. a 26. julija mjejesche, staj prjeni dżeń dwaj Sserbaj derje tsjelikoj. Pschi 4. kompagnii bu menujzy rjesniski mischtr Kschižank s kralom a pschi tej ßamej kubler Pjetr Renež s marschalom.

S Budyschina. Tudy a na ßußednym Židowje njetko nimale w kóždym domje dżjeczi na masry a woßypizy khore leża, tak so do nizschich klaßow tych schulow, kotreż hischcze prósniny nimaja, jara mało schulerjow schulske hodźiny wopytuje. — Sserbski spjewanski ßwedżeń budże najskere 3. oktobra wotdżerżany abo, jeli ßo to dla powschitkomneje sakskeje wuczerskeje shromadzisny, tudy 1. a 2. oktobra wotdżerżomnej, jenoż njekak hodźi, hižom 2. oktobra. To budże w blizschim czaßu twerdźje postajene.

Se Židowa. Na naschim, hižom millionszy wobskorżenym, ale tola pschezo hischcze nepschetwarenym mosczje, sta ßo sandźenu ßobotu w 9 hodźinach to nesbożje, so bu mandżelska pjeskpschedawarja Klimanta s Radworja wot wosa wulkosdżarowskeho burra Hasy pschejjedżena. Wós dżjesche jej njehdże psches klin a ledźby a hacz runje na nim 11 kórzow żita leżesche, dha tola, kaž ßo sda, żane koscżje roskamane nejßu. Pschi wschjem tym je pak Klimantowa jara wobschkodżena a budże drje dljeschi czaß khora leżecz dyrbecz, schtoż je czim bóle k wobżarowanju, dokelž staj Klimant a jeho mandżelska khudaj a dyrbitaj ßebi ßwój khljeb s ruku warbowacz.

S Kamenża. Pschi newedrje, kotreż tudy 18. julija mjejachmy, bu sahrodnik Hensel s bliskeho Burkersdorfa, kotryž s pola domoj jjedźische, wot błyska saraženy a s nim dwje kruwje, kotrejż bjeschtej do wosa sapschehnenej. — Tudy bu snaty pàduch a rubeżnik Täubert s Ramenjowa 21. julija s pomozu jeneho ßwojich predawschich towarschow wot gensdarma Meißnera a polizaja Hohlfelda popanenY.

S Delneje Bukojny. Tudy je ßo rano 24. julija jena khjeża wotpaliła.

S Małych Maleschez. Se Ssymankez khjeżje, kotruż chżyschе wobßedżer wottorhacz a potom s dostateho prósneho mjesta kruch pola wudżjekacz, nochżyschе jedyn wobydler, s menom Wobwertko, wuczahnycz, hacz runje bje ßo kruch khjeżje hižom wotstroniło a druhi kruch s panenjom hrożesche. Duż dyrbesche budyske ßudnistwo sakroczicz, kotreż tež wóndanjo ßwojich sastojnikow ßem póßła, kiż Wobwertka won wuwedżechu. Khjeża ßo potom, jako bje ßo to stało, hnydom do hromady ßypny.

S borschczanskeje woßady. Ssredu 18. julija mjejachmy rano w 8. hodźinje 20 gradow R. horzoty, popołdnju newedro, wulki deschcz a njehdże ¼ hodźiny krupy, kiż pak wulke nebjechu a huste nepadachu. Wókna nejßu żaneho, khjetro pak kały a t. d. rosbiłe. W Zymplu bje ßnadny deschcz, wetschi w Turjom s krupami a w Mikowje je to wedro pecża khjetru schkodu naczinilo. Deschcz bje na sliwk podobny a je wot naß, kaž ßo poweda, njekotre milje daloko doßahał. — Dokelž ßo deschcz w tym czaßu lijesche, hdżež bje saczmiczje ßłónza pschipowedżene, dha nejßmy niczo wot neho wohladacz móhli.

S Brjesy. Schtwórtk 19. julija mjejachmy tudy ßylne newedro a pschi tym ßamym dyri błysk do Probstez bjernoweho sahona, njehdże 50 krocżel wot knežich hródżow, a je 20 bjernowych rynczkow wopalił.

S Hrodżischcża. Kaž ßmy sandźenu nedżelu se ßwjateho mjesta tudy shonili, dha ma ßo nasche nowe pohrebnischczo, kotreż je jara srumne kaž tež renje leżaze a s dotalnym pohrebnischczom na połnóznym boku

hromadźje wißaze, jutſje jako woßmu nedźelu po ßwjatej troſizy popołduju wokoło 2 hodźinow po kſcheſczijanſkim waſchnju poßweczicz. Tez wobnowja ßo ljetßa naſcha zyrkej: dotalny ſtary kſchindźelowy kryw ßo wotnoſchuje a na jeho mjeſto pſchindźe nowy wot ßwjetkych zyhlow. Wjeza, kotraz bje dotal tez ſ drewom kryta, doſta nowy blachowy kryw. Wyſche teho ßo tez wſchije murje wobmetuja a tſi nowe pſchitwarki ßo twarja, tak ſo ſmjeje zyrkej zylje nowy napohlad. My nadźijamy ßo, ſo budza potom tez ſtare bnrglje, kotrez ßu nimale dodźerżake, wottorhane a na jich mjeſto nowe, reniſche a wetſche natwarene. D. 21.*)

S Lahowa. Sſredu popołdnju 18. julija dyri błyſk do pupy na leżomnoſczach tudomneho żiwnoſczerja Pjetra Frenzela. Dokelż pak ludźjo w bliſkoſczi bjechu a pupu hnydom potorhachu, dha jenoż ßo njekotre ßnopy ſpalichu. — ra.

S Manjowa. Newedro, kotrez ſchtwórtk 19. julija ſ krupami ßem pſchiczeże, je na tudomnych leżomnoſczach jara wulku ſchkodu naczinilo a wo wßy jara wele woknow rosbiło. Na knežim dworje bje 144 woknowych ſchkleizow rosbitych. W Komorowje je tez nimale tak dyło a w hoſczeńzu a w druhich domach buchu wokna ſ jeneje ſtrony wubite, ſkoro tak bjeſche tez w Delnym Wujeſdźje a we Luczu, hdźez ßu dnje wokna wſchitke zyke woſtake, tola buchu bjerny a druhe ſelene płody jara pobite.

S Wojerez. Tudy dóńdże 13. julija jedyn dźjekacżer ſ njekotrymi piczkami do jeneje korczmy a bjeſche ßo tam po njekotrym czaßu tak wopił, ſo jeho zylje pjaneho do kólnje donesechu, ſo by ßo tam wuleżał. Jako po khwili ſa nim pohladachu, bje wón morwy. (H. W.)

S Koperz**) mamy dżenża ſrudnu powesć ßobudźjelicz. Naſch mlynk, miſchtr Jan Hurban, bjeſche w ſandźernym leczje zylje nowy maßiwny mlyn natwarił, w kotrymż ßo tez jedyn, po najnowſchim waſchnje ſtwareny, zylindrowy gank namaka. Ssobotu 14. julija meczeſche wón wokoło neho a to runje tam, hdźez koleſzy, njehdże 6 a 8 zolaw we pſcherjeſku wulkej, do ßo pſchimatej. Tutej jeho ſa wuhorneny koſchlowy rukaw doßahnyſchtej, nemóżeſchtej pak jeho wuſkoſczje dla a dokelż bje ßo do ßylneho drewa ſaprjeć, na mjeſczje moricz, tola buchu jemu w tajkim poſtajenju, hdźez wón njehdże ſchtwórcz hodźiny ſe ßmerczu wojowaſche, zyła koſchla, laz a kholowy ſe żiwota ſtorhane a wokoło żeleſneje, njehdże 5/4 kohcza dołheje, walzy ſwite. Kak jara bje ßo wón temu pſchecziwjak, ſo by ßobu do koleßow nepſchiſchoł, bje ſ teho widżecz, ſo bjechu jemu koſchlowe ſchowy na wele mjeſtnach mjaßo hacz do koſczje pſcheriſake. Na jeho wołanje bje wuczomny hólz mlyn ſaſtajił a wón móżeſche drje njetko ſe ßmertneho ſtrachu cżekacz, ale tola bjeſchtej jemu ſpomnenej koleſzy na prawej ruzy bes kohczom a ramenjom mjaßo nimale ſwottorhałej, każ tez żily a ßuche żiły pſchetorhałej. Lekarſka pomoz bu na mjeſczje ſe wſchjech ſtronow pytana, ale pak, każ ßłyſchimy, jara pomału dostata, a hižom ßredu 18. t. m. dyrbeſche jemu ſymneho wóhnja dla ruka w ramenju precz wſata byez. Tola tez to hiſchcze nedoßahaſche k ſdżerżenju jeho żiwenja, pſchetoż ſchtwórtk 19. julija dyrbeſche wón po newuprajnych boloſczach wumrecz. Wón ſawoſtaji wudowu a jenu dżowku.

S Horneho Wujeſda. Ssredu 18. julija ßwecżeſche biſkopſke guſtav-adolfſke towarſtwo w naſchej zyrkwi ßwoj ljetuſchi ßwedżeń. Wot naſcheje woßady bje ßo k temu Bożi dom jara renje ſ wjenzami wupyſchił. Rano 8. ſapocza ßo ßerbſka Boża ßłużba. Shromadżili bjechu ßo ſchtyrjo ßerbſzy a peczo njemſzy kneza duchomni, bes kotrymiż bje tez biſkopſki k. ſuperintendent, dale wotpóßłani biſkopſkeho g. a. towarſtwa a budyſkaj radnaj kneſaj Häßler a Jakub. Wſchitzy tuczi kneza cżehnichu wot farſkeho dwora w dołhim czahu, kotremuż khebjetarjo a mkodźi hólzy a mkode holzy wujeſdżanſkeje woßady ſ khorhojomi a ſ wjenzami predy dżjechu, pſches cżeßne wrota, kiż bjechu pſched klamarnju natwarene, rano 8 k ßerbſkej a potom ſaßo dopolnja 10 k njemſkej Bożej ßłużbje do zyrkwje. Prjedowanje dżerżeſche pſchi wobjemaj Bożimaj ßłużbomaj k. diak. Voigt ſ Hodźija po 1. Kor. 16, 8—10 a rospomni w tutym, cżeho dla ma ßo kóżdy evangelſki kſcheſczijan na guſtav-adolfſkim wuſtawje ßobu wobdźjelicz. Po njemſkim prjedowanju bu tez w zyrkwi wot biſkopſkeho k. wuczerja Pachi rosprawa data, ſchto je guſt.-ad. wuſtaw hacz dotal a ſchto je woßebje w poßlenim ljeczje cżinił. W ſchkliczkach pſched zyrkwinymi duremi nahromadzi ßo ſa towarſtwo 24 tol. 24 ngl. 8 p. a w móſchniczzy ſa tu ßamu wjez 2 tol. 28 ngl. Po kemſchach bje we wujeſdżanſkim hoſczeńzu rosryczowanje guſt.-ad. należnoſzjow dla. Pſchi tutym ſhonichmy, ſo je ßo w poßlenim ljeczje 574 evangelſkich woßadow, kiż ßu bes podjanſkimi rospro ſchene, wo pomoz na guſt.-ad. towarſtwo wobroczike. Jako ßo njetko praſchesche, kotrej woßadźje chze biſkopſke towarſtwo tſeczinu ßwojich dokhodow pſchipóßłacz, wobſaukny ßo, ſo ma ßo ta ßama do Böhle w Weſtfalſkej a do Meppena w Hannoverſkej póßłacz, każ tez ſo matej ßo khudej evangelſkej woßadźi Babin-Hauland w Poſnanſkej a Reichenberg w Czechach hłównemu towarſtwu dla druheje tſeczinu biſkopſkich penes poruczicz. Jako bje to wſcho wuradżene, ſjenoczi ßo njehdże 40 parſchonow k małej hoſczinu w wujeſdżanſkej grychczi, pſchi kotrejż ßo wſchelake ßławy wuneßechu. z D.

*) My Waß jako nowehо dopißowarja najlubośniſcho witamy a proßymy Waß wo dalſche ſkutkowanje w tajkim naſtupanju. Redakzia.

**) Najlubośniſchi dżak ſa tajki podrobny dopiß. Red.

Swječorneje a ſ krótkowječorneje strony Dubrawow. — Dwaj žadnaj hoſćej pſchebywaſchtaj ſandźeny tydźeń we ſerbſkej pruſkej Łužizy: wyſchi pſchedźyda Schleſynſkeje, k. ſe Schleinitz, ryčeŕ ječleſneho kſchiża a ſwjatojanſkeho rjada, a chefpſchedźyda ſ Liegnitzy, k. hrabja ſ Zedlitz-Trützſchler. Łóſchta dla jow nebjeſchtaj pſchiſchłoj, ale podſemſke, ratarſke a hatne ſkutkowanje we ſerbſkej Łužizy wohladacź a wobhladowacź. Wutoru, 17. prażnika, wobhladowaſchtaj hornjobrußanſke brunizowe podkopy. Rozbórſkeho krajneho radźiczela ſaſtupeŕ, k. Behm nad Wukranczizami, wulkohradſchanſki knes, ryčeŕ ſwjatojanſkeho rjada, k. ſ Noſtitz, a zymplanſki knes, ryčeŕ čerwjeneho worela, k. Reu, bjechu jeju pſchewodźowarjo a wukładowarjo. K. hrabja Zedlitz-Trützſchler wróčił ſo w Brußach do Liegnitzy, ale k. wyſchi pſchedźyda pſchijedźe wokoło popołdnja na zymplanſke leżomnoſćije, wobhladowaſche tudy haje, łuki, woſebje pola a haty ſe wſchej kedźbliwoſću. Pſches ſwoje, tudy na 29 ljet trajaze, ſkutkowanje je wobſedźeŕ Zympla a Turjoho ſebi wyſokich wyſchnoſćow kedźbliwoſć a ſpodobanje ſaſłużił, čehoż dla je też ſ nanajwyſcheho mjeſta rjad čerwjeneho worela doſtał. Na jeho leżomnoſćach je pak też tak njekotre jutro, na kotrymž ſo žana ſchtyrihrawita ſtopa nenamaka, kiž neje na łopaczu a w deſkowanej karje pobyła wurunanja dla a to je ſo ſtało pſches pilnych Serbow ruzy. Zymplanſkich hatow frjadowanje a zymplanſke hatne hoſpodarenje ſteji khjetro daloko a ſchjeroko we čeſći. Haty bjechu tam drje predy njetčiſchcho kneſa, ale we kajkim wobſtejenju? Njekotry ſakraßneny dom bu wotſkoty a na pſchihódne mjeſto ſadźeny, a te kary jemje abo wele bóle pjeſka, kiž ſu k nowym haczenjam wožene a na ſwoje mjeſto doweſene, neje drje też tón Serb ſ Turjoho licził, kiž je na k. Reua roſpokaſanje a pſchikaſowanje to dźiſko ſ wetſcha wedł. Hjiſſo ſym prawje ſkyſchał (a ja ſym mojej ſerbſkej wuſchi khjetro 17. prażnika w Zymplu naſtajał, też mjenju, ſo ſym tym wyſokim Njemzam hewak wſcho ſlepje doſcź doſroſymił) dha je k. Reu na 30,000 tolerjow na holje a łuki, woſebje pak na pola a haty w tych 29 ljetach ſwojeho tudomniſcheho hoſpodarenja nałożił, a na tym wſchjem ſu pilni Serbjo dźiełali.

W prjenej popołdniſchej hodźinje dojpi k. ſe Schleinitz do Zympla na dwór. Kneži dom bje pſchiſprawnje wudebeny. Na ſkhodźeńkach do neho ſtejachu tſi ſerbſke holčki w ſerbſkej draſčje, jena w borczje, a pſchepodachu jemu khjetre woneſchka žiwych rózow. Tym kneſam, kotſiž bjechu ſobu pſchiſchli, lubjachu ſo te holčki woſebje ſerbſkeje draſty dla, pſchede wſchitkim pak ta we borczje. Sapoſdźiłej bjeſchtej ſo dwje druhej, tak ſo bjeſche jich napoßledk 5; ale tejle poßlenej bjeſchtej w pſchenjemčenej draſčje, duž rjekaſche: „Die Kleidung iſt nicht hübſch.“ (Ta draſta neje pjekna.) — Pſchi hoſćinje wuſna k. ſe Schleinitz, ſo neje hacź dotal ſa mózno dźerżał, ſo by ſo we a na pjeſtnizy tak khwalobnje hoſpodaricź hodźiło, kaž je njekt widźił; ſo je ſo ſ nowa pſcheßwjedčił, ſchto je tola roſomnej, pilnej, newuſtawacej prózy wſcho mózno. — Pſchede wſchjem je zymplanſke hatniſtwo wuwołane. Swoju wjedomnoſć a ſhonjenje we tejle wjezy je k. ryčeŕ Reu we pißmje: „Die Teichwirthſchaft, die Teichfiſcherei und der Teichbau. Bautzen in Comiſſion bei Robert Helfer 1859“*) wojſewił a ſu pječa tele knižki też ſa tych wužitne, kiž maja jenoż malo hatne hoſpodarſtwo. — Tak daloko hacź k. Reua wyſchnowſka ruka doßaha, dha też je dobra ródnoſć; jeho móz je temu a tamuemu wobczežna, woſebje pak ſrjehuje ſo bórſy w Zymplu a w Turjom nekniczomnikam. Jara mózno, ſo budźa jemu hakle poſdźiſcho we Zymplu a Turjom prawje džakomni. — Tón ſamy dźeń popołnju wopuſczi k. ſe Schleinitz Zympel a jjedźiſche do Delneho Wujeſda. Tam ſu też Serbjo, njewjem pak, hacź je ſo tam žadyn knes hibak, ſo by jeho na Serbow kedźbliwcho ſčinił; Serb ſam ſo k temu neſmuži. Kak, ſo ſnadź ſ wojerowſkeje krajiny, hdźež wſchak tola też na Serbach nepobrachuje, wot teho też njeſchto ſweßeljaze naſhonimy. — Hiſcheje pſchiſpomnju, ſo te 5 holčki a gryčhy, kiž bjechu też pſchi tym ſwjedźeńſkim witanju k. ſe Schleinitz, nejßu ſ zymplanſkeho kneżeho dwora hłódni a łaczni domoj ſchli.

*) Tute knižki ſu też w Smolerjowej kniharni ſa 10 ngl. k doſtaczu.

Guſtav-Adolfſki wuſtaw.

(Připóſłane.)

Evangelſkim Serbam je wjeſcźje ſnate, ſo bu pſched njekotrym czaßom towarſtwo ſakoženo, kotrež ſo Guſtav-Adolfſki wuſtaw mennje. Tuto towarſtwo je po wſchjech Njemzach roſpſchjeſtrene a ma to wotpohladanje, ſmilne dary ſa to ſhromadźowacź, ſo bychu ſo khude evangelſke woßady we wſchitkich krajach k wotſtronenju jich zyrkwinſkeje nuſy ſ penesami podperali. To je ſo hacź dotal hižom w bohatej mjerje ſtało a je ſo ſ pomozu Guſtav-Adolfſkeho wuſtawa wele nowych zyrkwjow natwariło, ſtarych Božich domow ſporedźało a wele hubenych duchomnych a wučeŕſkich mjeſtow poljepſchiło. Ale hacź runje je tajki wuſtaw w poßlenich ljetach kóždoljetnje pſches 100,000 toleŕ bes khude evangelſke woßady roſdźjelił, dha ſ kóždym ljetom zyrkwinſka nuſa evangelſkich woßadow w bliſtich a dalokich krajkach też bóle pſched wocźi ſtupa, dyžli predy, a je ſjawnje widźicź, ſo je hiſcheje wele penes k jeje ſahnaczu treba 100,000 toleŕ je wele, ale jenu zyrkej natwaricź, to też wele khoſchtuje, a hdyž dyrbja ſo pódla też hiſcheje ſara a ſchkoła twaricź a hubere farſke a ſchulſke mjeſto

porodżicz, dha je 100,000 toler bórsy roscżahanych a zyrkwjow je mało natwarenych. A kak wele woßadow kóżde ljeto wo podperanje proßy! Kóżde ljeto je to hóre, pschetoż ſ kóżdym ljetom dale bóle ßwoju zyrkwinſku nuſu ſacżuwaja. A hacż runje je Guſtav-Adolfſki wuſtaw hacż do ljeta 1858 wjaz dyżli 850 evangelſkich woßadow penezżnje podperał, wjazy dyżli 100 zyrkwjow a ſchulow natwarił, pſches 500 duchomnych a wucżerjow ſ penezżnej pomozy wokſchewił a ſ tym k temu pomhał, ſo mózachu na ßwojich hubenych farſkich a wucżerſkich mjeſtach wutracż: dha tola hiſcheże wſchjednje na neho próſtwy ſ Czech a ſ Wuherſkeje, ſ Póſnanſkeje a Weſtfalſkeje, ſ Franzowſkeje a ſe ßamcje Turkowſkeje pſchikhadżeja, a nuſa, kotruż wone wopißaja, je wo prawdżje tajka, ſo ßo jej ſ mjerom pſchihladowacż nemóże. Dokelż je pak tajka nuſa najbóle ſwonkomna, dha ßo k jeje wotſtronenju tež najbóle jenoż penesy hodża, a zentralne pſchedßydſtwo w Liſku proßy teho dla wſchitke hlowne a poboczne towarſtwa Guſtav-Adolfſkeho wuſtawa, ſo buchu ſe wſchej pilnoſczu penezżne ßmilne dary tajkeje nuſy dla ſhromadżowało.

W ſakſkich Łużizach je 8 poboczných towarſtwow a wone ſteja pod draždżanſkim hlownym towarſtwom. Budyſke poboczne towarſtwo je loni 120 tl. nahromadżiło a ſ tutych penes tejko, każ jemu pſchiſtejeſche, reichenbergſkej woßadżje w Czechach dariło a chże tutu ßußodnu woßadu tež dale podperacż. Chżyłli ſchtó k dopelnenju tajkeho jeho hwalobneho wotpohladanja ßobu pomozny bycż, tón móhł ßwój pſchinoſchk ßwojemu k. fararej k dalſchemu wobſtaranju podacż abo jón ßuydom pola budyſkeho k. komornika Lieberta jako kaßirarja towarſtwa wotedacż. Tam móże kóżdy tež wſchelake pißma doſtacż, ſ kotrychż je wſcho naſhonicż, ſchtoż ſkutkowanje Guſtav-Adolfſkeho wuſtawa naſtupa.

„Czińcże dobrotu wſchitkim ludżom, najbóle pak ßwojeje wjery towarſcham. —g—

Budiske dopisy.

Saßudżeni buchu A. wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje a) 2. julia ßkużomna Antonia Sentnarez ſ Schjerachowa paduchſtwa dla do 7 mjeßazow arbeitshauſa; b) 14. junija pjeſtoucża Auguſta Klara Frankez ſ Halſchtrowa dla ſpytaneho ſ jjedom ſawdaczja ji k pjeſtonenju poruczeneho Jankez dżjeczatka w Kamenzu do 5 ljet arbeitshauſa; c) Khryſtian Gottlieb Hendrich ſ Bejerez dla kranenja dweju poßleſchczow, hkowakow a ptachtow w Kozorez hoſczenzu w Trebeńzach, każ tež dla pſchekſchiwenja zuſeho pſchedżena do 1 ljeta 8 mjeßazow zuchthauſa; d) 18. julija mkynk Bedrich Adolph Jencż ſ Kunnersdorfa pola Kamenża dla ſpeczenja na ßudniſtkim hamczje w Kamenzu do 3 mjeßazow jaſtwa; e) mureriſki Korla Auguſt Neumann a Marja Madlena Tiſcherz ſ Budyſchina inceſta dla prjenſchi do 3 mjeßazow a poßlenſcha do 2 nedżel jaſtwa; f) 21. junija Franz Hühna, pißak w Budyſchinje na ßudniſkim hamczje, jebanſtwa dla do 6 mjeßazow arbeitshauſa; g) 27. junija rowryjer Jan Gottlieb Heyda ſ Delnych Póżkowow dla kaženja domjazeho pokoja cżielneho ſranenja a cżeſcżranenja do 5 mjeßazow arbeitshauſa: h) Hana Kryſta Dießnarez ſ Budyſchina nepózcżiwoſczje dla do 4 mjeßazow arbeitshauſa; B. wot wokreßneho ßuda w Lubiju i) 11. junija kowarſki Kubaſch ſ Hrodżiſcheza paduchſtwa dla do 1 ljeta arbeitshauſa; k) 19. junija dżjekacżer Jan Trawda Deutſcher ſ D. Rupersdorfa kranenja dla do 5 mjeßazow arbeitshauſa; l) klamptuarſki hólz Ernſt Weber ſ D. Kunnersdorfa kranenja dla do 6 nedżel jaſtwa; m) 29. junija ßkużomny Handrij Ulbrich ſ Ketliz paduchſtwa dla do 1 ljeta 9 mjeßazow arbeitshauſa; n) dżjekacżer Ernſt Pfalz pomcń. Sommer ſ H. Seifersdorfa kranenja dla do 3 mjeßazow 2 nedżel jaſtwa.

S dnjom 21. julija ßu ßo na wſchitkich ſakſkich ßudniſtwach a wokreßnych ßudach **prózniny** abo **ferije** ſapoczałe. Wone traja 6 nedżel, to je: hacż do 1. ſeptembra. W tutym cżaßu ßo tam jenoż najnuſniſche wjecży, po wukaſu wot 10. mjerza 1859, expediruja a wobſtaraja. Wſchitke druhe ßudniſke wjecży a ſkutkowanja pak w tym cżaßu leża a wotpocżuja, ßo horje neberu. Tuta naprawa je wot konſcheho ljeta w Sakſkej zylje nowa a w loni prjeni a ljetßa njetk druhi krócż do żiwenja ſtupika. My ßebi myßlimy, ſo je tuta naprawa zylje we intereßu ßudniſkich poddanow a woßebje weßujanow, kiż wo żuże, hdżej maja je zuenſtim dżjekom pokuej ruzy cżiniczż, huſto żaneje khwilje nimaja, daloke pucżże na hamt khodżicż a ßebi nuſne dżjeko ſakomdżież. Tež w Prußach ßu, każ je nam wjedomne, tajke próżniny na ßudniſtwach. W kotrym cżaßu pak a kak dołho, newjemy. Teho dla by nam lubo było, hdyż bychmy to ſhonili, tak ſo bychmy jo ßwojim lubym Serbam w Pruſkej woſjewicż móhli a hiſcheżen lubſcho, hdyż by to njechtó ſ Pruſkeje ßameje ßwojim pruſkim ßobukrajanam w Nowinach woſjewił. Pſchetoż newedża to, dha móhło ßo — a to płacżi tež njetko wot ſakſkich poddanow w ſpomnenym Gnedżelſkim próżninſkim cżaßu — ſtacż, ſo by ßebi ßnano njechtóżkuliż podarmo daloki pucż do ßudniſtwa cżinił, dokelż tam pſchiſchedßi neby horjewſaty był a ßwoju wjez neby wucżinicż móhł.

Přilopk.

* W nozy k 17. julija wotpali ßo dom wudowy Rebſchoweje w Draußendorfje a dómſke rychtarja Schäfera buchu wot wóhnja wobſchkodżene.

* W Märzdorfje blisko mjestaschka Groitzsch wumre 16. julija burski wumeńkař Jurij Kaliner, 105 ljet stary. Wón bje so 24. haperleje 1755 narodźił a bjesche nimale hacź do poślenich dnjow swojeho žiwenja cžerstwy.

* W Chemnitzu wotpali so wóndanjo wulki dźěl Hartmannoweje maschinoweje fabriki. Naczinena schkoda wuczinja psches 350,000 tolerow, tola budże jón wobsedźer fabriki lóhko pschecžerpicź móz, dokelž je tón wotpalcny dźěl sa 341,000 tl. psche wóhnjowu schkodu sawjescźił.

* W Lipsku bu 20. julija wjesty Hackeschmidt k smerczi wotsudzeny, dokelž bje wumeńkarja Biehwega w Machernje sarasył.

* W Kelzenbergu paseschе dźowka jeneho kubleria kruwy. Jako chzyschе je domoj honicź, pschiwda so k nej 11ljetny kublerjowy hólczez, so by jej pomhał. Pschi tym wobeńdże wón tu hłuposcź, so schtryk, sa kotryž bje kruwa, wot neho wodźena, swjasana, tež sebi twerdźje sa žiwot swjasa. Duzy domoj so ta kruwa njekak spłóscha a pocza se wschej mozu psche wscho prjeki bjeżecź. Hólczez ju sdźerżecź nesamóże a dyrbi sobu bjeżecź. Ale to daloko neńdże a wón pane, kruwa so psches to czim bóle snemdri a bjeżi tak khjetsje, so tón hólczez wjazy stawicź nemóże, ale dyrbi so psches kamenje a wschije nerumoscźje wot kruwy wlez dacź, kotraž husto dosecź s nohami na jeho po semi wleczene czjeło trechi. Jako bje kruwa hacź do wsy pschibjeżała, prażny s hłowu hólczeza tak wo jedyn kamen, so ta sama rosleza, a nichtón nemóżesche to wowrótnene swjerjo sdźerżecź, hacź wone na poślednu do wody sabjeża, hdźež je popanychu. Hólczez bje hižom morwy a tak rosbity, so jeho nichtón wjazy sesnacź nemóżesche.

* Draždźanska ptacža łuka so jutsje sapocžne a traja hacź do nedźelje 5. augusta. Tune billety (Tagesbillet) na żelesnizy ptacža hacź do póndźelje 6. augusta.

* W Draždźanach cžeresche wóndanjo jedyn hólczez njeschto skopow po wilsdrusskej haśy, hacź na jene dobo jedyn skop pscheð khlamami stejo wostane, hdźež wókna hacź na semju delje dźeja. Tute wókna su se schpiheloweje schkleńzy a duž so tam tón skop we wschej swojej wulkoscźi wuhlada. To bjesche jemu dźiwna wjez! Wón kiwne s hłowu, tamón tež; wón nemdrje wokoło so pohlada, tamón tež. Duž wón dłjehe cžakacź nemóże, ale sabjehne so roshnjewany, so by s hłowu do swojeho pscheczitwnika praznył. Ale wón prażne jenoż do schkleńzy, kotrejež kruchi wokoło neho ljetaja, a dże potom, jako je so njekotre minuty roshladował, tola pak žaneho pscheczitwnika newuhladał, wschón hordy sa druhimi wowzami domoj. Jeho knes budże sa tu rosraženu schkleńzu njehdże 5 tl. sapłaczicź dyrbecź.

Spěwy.

Swjaty wecžor so swoni.

Tamle wo wsy na wjezi, tam saswonjuja
Dnju k swjatokej, swonja jón do rowa,
Jom' swonja a swonja, a ja a ty,
Mój słyschimoj rady to swonenje.

Hdyž tam swonja, so dyrbimy pschihotowacź,
Saß nuthrnje wotzenasch wuspjewacź,
To k cześczi tym swonam my prajimy:
Jich synkow hłoß wele nam prajicź chze.

Swonja nerźeln, klinczi to najreniscźo,
Tehd' dyrbimy do doma Bożeho,
Tam nutrnje spjewacź a poślucháchacź,
To słowo sej w wutrobje sakhowacź.

Swonja k lschcżeńzy tu, swonja tam k wjerowanju;
Hdyž poneßu k pósljenjom' wotpocźinku
Naß s cześczu, dha budże nam swonicź so;
So swoni so, swjate je waschnje to.

Modl so s wutrobu; njetko tam pschebijeja,
Tsi rasy, pschi skónczenju swonenja;
To k cześczi je swjateje trojizy;
K trojeniczkom' Bohu so modlimy. Něrh.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: Michał Handrij Pjeta, khjeżnik w Khwacjizach, s Marju Madlenu Lischkez s Nowych Bobolz.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Bedrich Richard, C. G. Neumanna, rjesnika pod hrodom, ß. — Hana Khrystiana, Korlje Augusta Hempela, polerja na Židowje, dź. — Emilia Augusta, Hany Petrachez s Borauez nem. dź.

Podjanska cyrkej: Ernst Wilibald, Franza Kumpfy, póseluika na kralowskim sudnistwje, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 12. julija: Hana, Handrija Handrika, wobydlerja na Židowje, dź., 2 l. — 14., Ernst August, Michała Schustera, wobydlerja a pohoncza pod hrodom, ß., 6 n. — Karolina Friederika Wilhelmina rodź. Sperlinez, nebo Korlje Wylema Schreitera, schußejoweho bjerki w Jenkezach, sawostajena wudowa, 58 l.

Čahi saksko-šlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecžor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždźan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecžor 7 h. 41 m.; w nocy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 25. julija. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažny cžerwjeny skoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowi 79⅝.

Nawěštnik.

Krajnoſtawſki bank.

Dań ſa pſchepodaczje penes do nalutowarnje pſchi pſchinoſchkach wot 100 toler a wjazy je ſa ljeto na 3½ prozentow ſ 12mjeſaczným wupowedzenjom poſtajena.

W Budyſchinje, 10. julija 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſ. hornoluzíſkeho markhrabinſtwa.

ſ Thielau.

Pſchedań.

Jena ſ najwetſchich a w czaſu maſzy kaž tež hewak jara **rentabelſkich khjezow** w Frankfurczje nad Odru ſ polnym, ſa maſzu potrjebnym, inventarom je na pſchedań; hypotheki ſu twerde; teho runja

jena Zſchoſzowa khjeza ſ reſtauraziu a materialowymi khlamami, ſe ſadnim domom a ſe ſahrodu, ſo pſches 700 tl. danjaza, w Shorelzu; a

deſtillazia a kiſalowe khlamy ſe 27 maſchinami, ſ dobrym a roſpſchjeſtrenym wotberkom, hdzež ſo druhe pſchebytki nimale ſe 220 toleremi danja, w Hródku, ma ſ malym napłaczenjom na pſchedań

W Lubiju, w juliju 1860.

K. Seipt, agent.

S brmizowych podkopkow (Braunkohlenlager), pſchi khwaczanſkich honach leżazych, a podpiſanemu ſkuſchazych je wot njetczíſcheho dnja ſtajuje dobra ſucha bruniza na pſchedań a to

hruba brnniza, kórz po 4 nſl. 5 np.
ſrjenja „ „ „ 3 „ 5 „
knorpel „ „ „ 2 „ — „

☞ Kupowarjo chzyli ſo teho dla na nakedzbowarja Michała Mürbu tam wobroczicz a móża dobreho poſkuženja wjeſczi bycz.

Wo dobrocziwe wokedzbowanje proſcho, porucza ſo

W Dalizach, 7. julija 1860.

Khrystof Gruhl.

½ pakczik à 12 nſl. — Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska **Subna Pasta** — ½ pakczik à 6 nſl.

je bes praſchenja najljepſchi a najſpodobniſchi ſrjedk k ſdzerzenju ſubow a dzaſnow a ma tež hizom w tudomnej wokolnoſczi wulki wotberk. Woprawdzitu ma w Budyſchinje na pſchedań

Schimmel w mjeſchczanſkej haptyzy.

Koſczinu

(Knochenmehl)

ma na pſchedań mlynwobſzedzer Mieczka w Rakojdach pola Barta.

Pſchedań.

Ja ſzym wotmyſlemy, moju maſzinu leżownoſcz, na kotrejż prawiſna palenzpalenja, kiſakodzjeſanja a piwowuſcheńkowanja wotpoczuje, hnydom ſe ſwobodneje ruki pſchedacz. Wſcho dalſche je pola me ſhonicz. W Budyſchinje na ſerbſkej haſzy.

L. J. Rücker.

Pilni a dobri czjeßliſzy wotroczzy móża hnydom trajaze dzjeło pola podpiſaneho doſtacz.

Nitſcha
czjeßliſki miſchtr we Wulkim Woſzyku.

Dwaj hiſchcze zylſe dobraj woſaj ſchjerokeje kolije, na dweju konjow, ſtaj pola korczmarja Wjazki w Slyczinje bliſko Laſa na pſchedań.

Wotmolwenje

kukiczanſkej ſchewſkej jednoczje.

S czim ſchewzy dzjeczi płataja,
To we wſchak niczo neſtara,
Tym żanu poduſch nepſchedam,
Jn ſa te kube czety mam. Wuj.

Přirodospytny wotrjad M. S.

Expedizia k dowuſljedzenju bjeła rjeki Sprewje ſo nedzelu 5. auguſta ſ Budyſchina na pucz poda. Wona budze, jeli Bóh dobre wedro wobradzi, prjeni dzeń najſkere w Delnym Wujeſdzje nozowacz, druhi dzeń lehko doſcz w Sslepom, tſeczi ſnadz w Sprewizach abo w Hródku a ſchtwórty we Laſu, ſ wotkal ſo do Budyſchina wróczi. Ssobuſtawy pſchirodoſpytneho wotrjada (abo ſ zyła Maczizy Sserbſkeje), kiż chzedza ſobu hicz, nech to czaſa doſcz, najpoſdzíſcho pak hacz do ſoboty 4. auguſta we wudawarni Serb. Rowin woſjewja. Treba neje, ſo bychu wſchitzy dzjelbererjo zyły pucz ſobu ſchli, ale dowola ſo, ſo ſmje ſo kózdy tak daloko wobdzjelicz, kaž ſo jemu ſpodoba. **Wuberk.**

☞ Snate a dla ſwojich balſamiſtich wutkow tak jara poczerſtwjaze, poreńſchaze a pokraßnjaze ☜ **Gebrüder Leder**'ez **balſamiſke ſemſkoworechowe mydło** ☜ je à kruch ſ roſpokaſanjom po 3 nſl., 4 kruchi w jenym pakczu ſa 10 nſl. — ſtajnje woprawdzite k doſtaczu pola

C. Peschecka na bohatej haſzy.

Barlinſke wohenſawjeſczaze towarſtwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towarſtwo bere ſawjeſczenja pſche wohnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale twerdych prämijach, hdyž ſawjeſczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukładowanja dawa

W Budyſchinje.

J. E. Ssmoleŕ, wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinſkeho wohenſawjeſzjazeho towarſtwa.

Khwalobnje ſnaty a pſches ſwoje hojaze ſkutkowanje dopokazany **bróſtſyrop** je ſaßo k dostaczu w **hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Wosjewenje.

Dźiwoczanſke ſerbſke ev. luth. miſſionſke towarſtwo ſmjeje jutſje ſa tydźeń — 5. auguſta — popołnju w tſjoch hodźinach ſhromadźiſnu. Pjetr Młónk, pißmawedźeŕ.

Korczma w **Nowych Pßowjoch,** na dróſy wot Minakała do Rakez leżaza, dwajſchoßowa, ſ polemi a łukami, ſ prawiſnu peczenja, rjeſanja a palenz-palenja, je hnydom ſe ßwobodneje ruki na pſchedań a je wſcho dalſche ſhonicz pola **Jana Kaſpara** tam.

Prěnje čisło

ŁUŽIČANA

je wušło a móže so we wudawarni Serb. Nowin dostać. Hač runje je tutón měsačnik po prawym jenož za połletnu předpłatu, 7½ nsl. wunošacu, na předań, dha budźa so tola też z woprědku jenotliwe čisła po 13 np. předawać. —

ŁUŽIČAN je na rjanu papjeru z pěknymi pismikami čišćany, tak zo so lohko čita, a my nadźijamy so, zo budże so też radlubje čitać, dokelž je po swojim wopřejeću tajki, zo móžemy jón z dobrym přeswědčenjom kóždemu poručić, kiž powučace, wokřewjace a zabawne čitanje lubuje. Najprjódcy namakamy w 1. čisle přihódne předsłowo wot redaktora k. M. Hórnika, potom sleduje lubozny spěwk „trawička“ wot našeho sławneho basnjerja Seilerja a po tutym powjedančko „swójbiny pokład“ wot L. N—na. Dale poskića so nam starožitnostny nastawk „dwě hrodźišći“ wot J. J—ča a narodna powjesć „morwa holčka“ wot M. Haški, kaž też powjesć z luda „klinkotata lipka“ wot H. D—a. Potom zetkamy zaso dwěmaj spěwomaj, mjenujcy spěwej „při wusywje“ wot Nčrha a „powab Marki“ wot Bjezmjenca a wumjołskemu rozpomnjenju „vatikan ze sixtinowej kapalu w Romje“ wot Fiedlerja. Na to nadeńdźemy „słowjanski rozhlad z literarneho, nawukowneho a wumjeństwoweho žiwjenja druhich Słowjanow“ kaž też zajimawe wjedźeńske spomnjeńki z Budyšina a z Łužicy wot redaktora. Skónčnje su rozmłowy knjezow Čibki a Mudronje, kaž też „rjedźeŕ a porjedźeŕ“ serbskeje knižneje ryče přiwdate.

Z teho wšeho móže kóždy spóznać, zo je wopřijeće Łužičana wěsće čitanja hódne. pp.

Jedyn teßak, kotryž by ßo jara derje ſa jeneho wajchtarju hodźił, je na pſchedań. Hdźe? to móže ßo we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

Pola knihiczíſchczerja **J. Kulmana** w Wojerezach a pola kuihikupza **J. E. Ssmolerja** w Budyſchini je k dóſtaczu: ngl.

Bohumił, abo Boże rukowanje na ßyrotach ꝛc. 2. nakł.	2
Bonifaziuß, abo pſchindź k nam twoje kraleſtwo	1½
Sahrodka kwjetkojta, to je: dwójzy dwaczeczi ꝛc.	1
Druha wetſcha Sahrodka kwjetkojta, ...	1
Cžorny kóß a dróſna. Spjewy ſa wotroſzenych. Prjeni ſbjer	1
Cžorny kóß a dróſna, ꝛc. Druhi ſbjer	1
Sſerbſki wuſtojny pczołaŕ, ...	5
Khwalba Boża, pſchekożk pjatnaczich hymnow . .	2

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
21. julija 1860.

Dowoz: 2422 kórcow.	Płaćizna w přeręžku												
	na wikach,								na bursy,				
	wyšša.			niža.			srjedźna		najwyšša			najniža.	
	tl.	nsl	np	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.	tl.	nsl	np.
Pšeńza	6	17	5	5	20	—	6	12	5	6	17	5	—	—	—
Rožka	4	15	—	4	—	—	4	10	—	4	10	—	4	8	8
Jećmen	3	10	—	3	—	—	3	7	5	—	—	—	—	—	—
Wowß	2	17	5	2	—	—	2	12	5	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	15	—	—	—	—	4	—	—	4	10	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	10	—	—	—	—	—	—	—	6	7	5	6	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	20	—	—	—	—	5	15	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Ze Serbow.

S Brjeſynki. Wutoru weczor weſeſche powoſnik Michał Broda ſ Budyſchina dwje ßažni drewa po ſchußeju do mjeſta. Bliſko naſcheje wßy ſkoczi wón ſ wosa delje a ſaſchmata ßo pſchi tym tak do wotežki, ſo padże, a wós pſches neho dźjeſche a bu jemu pſches to jena noha horka niże żiwota ſłamana.

S Nadźanez. Tudomny hetman Handrij Hurban bu ſańdźenu póndźelu na to waſchnje jara wobſchkodźeny, ſo jeho wós, kotryž na huno nuts ſtorkachu, k wopažni pſchiprje, tak ſo wón padże a jemu koło ſ jeneje nohi ſpódni dźjel ſtopy wottorże.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čislo 31. 4. augusta. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. S Rakez. S bukičzanskeje strony. S biskopskich stronow. S Minakała. S Brjemenja. S Lutobcza. S pod Czornoboha. S Trebeńz. S Koperz. — Najkraßnische pomenowanja. — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

K dobroczіwemu nawedżenju.

My ßmy wschelakim czesczenym woteberarjam Serb. Nowin sańdżeny tydżeń prjene czißło ŁUŽIČANA s 30. czißłom Serb. Nowin na wobhladanje ßobu pößłali a proßymy jich, so bychu njetko, jeli ßo jim spodoba, pak na pósczje pak we wudawarni Serb. Nowin bórsy na njón abonnirowacz chzyli, so bychmy wedżeli, kak wulki ma ßo nakład druheho czißła czischczecz. Pschedpłata je na sakskim pósczje a we wudawaŕni 7½ nßl. a pschispominamy hischcze, so je Łužičan we pruskim kralestwje schtempla ßwobodny.

Redakzia.

Swětne podawki.

Sakska. Jeho majestoscz kral Jan je 29. julija w ßwojim puczowanju dale pokraczowal, kotrež bje psches wopyt pruskeho krala a rakuskeho khježora na njekotre dny satorhnene. Wón je ßo najprjódzy do Eibenstocka podał a wot tam dale do rudnych horow. Rakuski khježor bje menujzy 27. julija do Pilniz pschijjeł a tam do dopołdnja 28. julija wostał. — Minister s Beust je ßo do Gasteinskich kupel podał, minister s Rabenhorst pak do Würzburga so by ßo na wojerskej konferenzy wobdżjelił, kotruž tam wotpoßłanzy ßrjenich njemskich krajow dżerża. Minister Dr. s Behr pschebywa w Czoplizach a minister s Friesen w ostendskich kupelach, so je tak jenož minister kultußa a sjawneho wuczeństwa, k. s Falkenstein, w Draždżanach. — Psches Lipsk dżjesche 27. julija njehdże 50 Irlandskich, kiž bjechu na dompuczu s Roma, hdżež bjechu khwilu we wojerskej ßłužbje stali, ale ju saßo wopuschczili, dokelž ßo jim spodobała nebjesche.

Prußy. Prynzregent je ßo 27. julija s Czopliz do Potsdama wrócził. — Jendżelska kralowa hakle w mjeßazu septembru do Barlina pschijjedże, pschetož tehdy budże tam nowonarodżena dżowczičzka prynza Bedricha Wylema a jeho mandżelskeje (jendżelskeje prynzeßyny Viktorije) kschczena. — Swudowena ruska khježorka je do Barlina na wopytanje pschijjeła. — Prynzregent je pschikasał, so by ßo wójnska łódż „Loreley" do Sizilije a łódż „Danzig" do Syrije dla sakitanja pruskich poddanow, tam pschebywazych podała. — Po powesczi, s Damaska w Syriskej do Barlina póßłanej, je tamnischi pruski konsul, Dr Wetzstein, wot Muhamedanarjow newobschkodżeny wostał.

Rakußy. Khježor je ßo do gräfenbergskich, w rakuskej Schlesynskej ležazych, kupel podał, hdżež w tu khwilu tež bajerski kral pschebywa. Wrótßławski (breslauski) weŕchbiskop Dr. Förster je tam tež pschijjeł. — Schto je khježor s pruskim prynzregentom w Czoplizach wuczinił, to snate neje, so pak staj ważne wjezy wujednacz mjełoj, to móže ßebi kóždy myßlicz. Wobaj wyßokaj knesaj bjeschtaj tam s wetscha pschezo wot ßwojich ministrow wobdataj, tola staj njehdże poł hodżiny zylje ßamaj w hromadżje ryczałoj. — We wuherskim mjesczje Peschczje je wot teho dnja, hdżež je ßo tam krajny gouverneur Benedek wrócził, wschón nemjer woczichnył. — Gubernator tak menowaneje ßerbskeje wójwodiny je pschikasał, so ma ßo njetko s kóždym tamnischim poddanom se strony wyschnosczje w jeho narodnej ryczi jednacz, nech je ta ßama njemska, ßerbska, madżarska abo rumunska, tak so smjeje tam kóždy lud połne prawo ßwojeje maczerneje ryczje. — Khježor je porucził, so matej ßo dwje wójnskej łódżi do Syrije k sakitanju tamnischich rakuskich poddanow podacz. — Njekotre nowiny powedaja, so je predawschi hłowny wuherski sbježkaŕ Koßuth do ßußodneje Walachije pschijjeł a tam najskere na to łaka, hacž ßnadż ßo neby na njekajkim sbježku we Wuherskej wobdżjelicz móhł.

Franzowska. Hacž dotal hischcze wysche tych njekotrych wójnskich łódżow, kotrež je Napoleon do Syrije póßłał, žane wójsko do tuteho kraja woteschło neje a s nowischich powesczow jedyn tež hischcze dowusnacz nemože, kak s tej wjezu po prawym steji. Najskere ßo Jendżelska na wsche móžne waschnje sapera, hacž runje

je predy k wotpóßłanju franzowskeho wójska ßwoju dowolnoscz dała. — Njekotre nowiny chzedza wedzecz, so dyrbi tez wschitkim druhim werchan dowolene byez, njeschto wójska do Syriskeje póßłacz a so je sultan jenoz do wotpoßłanja 10,000 muzi swolił, tak so by Franzowska 4000 a Jendzelska, Rakuska a Pruska kózda po 2000 muzoch poßłała.

Italia. Powescz, so je Garibaldi Sizilu wopuschcził a blisko Neapela na kraj wustupił, nebje wjerna. Wón je ßo wele wjazy ſ Palerma do bliskoscije sizilskeje twerdzisny Milazza podał a tam ſ wójskom neapelskeho krala twerdzje wojował. Psched Milazzom bje horza bitwa a mjejesche Garibaldi 780, kralowske wójsko pak, kotrez dyrbesche skónczuje zofacz, njehdze 1000 morwych. Po bitwje schtórmowasche Garibaldi Milazzo a doby je tez. Wón je tam 39 wobydlerjow satsjelicz dał, dokelz bjechu na jeho wojakow pschi dobywanju mjesta warjazy wolij a krop leli. — Neapelske wójsko w Sizilii kommandiruje general Clary a po najnowschich powescjach, kotrez praja, so je Garibaldi tez mjesto Meßinu wobßadzył, je tutón general ſ Garibaldiom njekak pschimjer (Waffenstillstand) sczinił. Po tutym ßmje neapelske wójsko wobtwerdzenja pschi Meßinje, Syrakusu a Agostu w ßwojej ruzy wobkhowacz a wone ßmje tez w tych pomenowanych mjestach, kotrez ßu w Garibaldiowej ruzy, ßwobodnje wokoło khodzicz. Najskere wone posdzischo Sizilu wopuschczi a ßo do Neapela pschewese.

Turkowska. Konstantinopelske nowiny wobßwjedczuja, so ßu Muhamedanarjo w Syrii wot 29. meje hacz do 30. junija pschez 5000 kschesczijanow sabili, jim 154 mjestow a wßow, 14 kloschtrow a 200 zyrkwjow spalili, 100 podjanskich mjeschnikow skónzowali a pschez 75,000 kschesczijanskich ludzi ſ jich wobßedzenstwow do zusby a nusy wuhnali. — Kak wele kschesczijanow je w mjeßazu juliju w Damasku, Beirutu a druhich mjestach sabitych, to hischcze snate neje, tola je jich wjesczje wjaz, dyzli 1000 wo zywenje pschischło. — W Damasku, hdzez je 5000 muzi turkowskeho wójska, ßu njetko Drusoio ſ knesom a turkowske wójsko dawa jim be-wschcho saperanja ſ kschesczijanami sakhadzecz, kaz ßo jim spodoba. Jenoz Abdelkader, njehduschi algierski werch, njekotre ljeta predy wot Franzowsow jaty dzerzany a wot Napoleona ſjasstwa puschczeny, kotryz njetko ſ njekotrymi Algierskimi w Damasku bydli, je ßo ßwjeru po kschesczijanach horjebrał a jich njehdze 2000 w ßwojim wobydlenju sakitał.

Ze Serbow.

S Budyschina. Kaz ßłyschimy, dha je wulka woda na Kronez blejschje wschelakim mjeschczanam tójschto schatow wuwedła. Hewak ßmy shonili, so je w schjerachowskim paperniku wele schkody nacziniła a teho runja tez w dobruschanskim papernikú, hdzez schkoda njekotre tyßazy tolerz wuczinja, woßebje pschez to, dokelz je woda do alaunna a chlorkalka a druhich wjezow nabjezała a tez do maschinow stupika, tak so hudze wele dzjeła k wotstronenju serfawoscejje a nerjada treba. To ßamo trechi ſ dzjela tez budyski papernik a pólvernik, kotrajz drje nebudzetaj dla redzenja nerjada zyły tydzeń niczo dzjekacz moz. Pschi dobruschanskim papernikú je wulki kruch sahrody wotneßeny a pola schlajfmlyna je woda most spodtorhała.

S Budyschina. Hizom wot sandzeneje nedzelje mjejachmy wjazy mokreho, dyzli ßucheho czaßa a wutoru lijesche ßo wot ranja hacz do weczora ſ mróczelow. Duz zadyn dziw nebje, so ßo wulkeje wody bojecz poczachu a ta ßama pocza tez w pólnozy ßylnje pschiberacz, tak so bu mjesto ßredu rano w tsjoch hodzinach ſ pischczelemi kommunalgardy a trubami wójska wubudzene a ßo djelby wójska kaz tez mjeschczanska wukhowarska kompagnia (Rettungs-Compagnie) na te mjestnoscije pschi rjezy Sprewi podachu, hdzez najwetschi strach hrozesche. Woda nimale hacz do schtwórteje hodziny pschibywasche a bje njehdze 7/4 lohcza nize wyßokoscije, kotruz bje w ljeczje 1804 mjeła. Ludzjo ßami do stracha zywenja pschischli nejßu, ale w sahrodach, pschi Sprewi lezazych, je woda wele schkody nacziniła, tak, na pschikład, w Droschizez sahrodnistwje, a hacjenja Klingstez (Beßerez) sahrody ßu na wjazorych mjestach rostorhane, schtomy a kerki podemlete a woda ßylnje pschewschcho prjeki djjesche. W Fischerez papernika woda do wschelakich twarenjow khjetro wyßoko stupasche, a dale horje na landrychtarja Kschizanka lezomnoscji je rjeczny brjóh wobschkodzeny, wele bóle pak hischcze na prawym boku wot zidowczanskeho mosta hacz k tak menowanemu „lohmlynej.“ Pod hrodom bje Ludwigez mosczik nimale k pancenju hotowy a pola wulkich mlynow bu maka kólnja wottorhana. Tam je tez wele drewa wotpławeneho. Na Kronez blejschje blisko fabriki bu jena kólnja po wetschim djjelje powalena, schaty pak, kotrez tam w jenej dóinzy stejachu, buchu ſ wetscha sdzerzane, jenoz njekotre kruchi ßu wupłowake. Tez je tam pecza tamnischi wajchtar ſ tej khjezku, w kotrejz pschebywasche, khwilu wokolo płował. So je woda tójschto lezazeho, kaz tez w pupach stejazeho zita ßobu wsaka, to bje tez widzecz.

Pschispomnenje redakzije. My proßymy wschitkich ßwojich lubych dopißowarjow a ſ zyła kózdeho, kiz pißacz chze a wje, so bychu nam hacz do pschichodneje ßredy dobroczinje w nefrankowanych listach wedzecz dali, schto je kózdy w ßwojej wokolnoscji w nastupanju wulkich wodow pomnecza hodne pytnył. Redakzia.

S Rakez. Sa serbskeho tołmaczerja na tudomnym ßudnistwje je k. ljekar Błazik postajeny.

S bukiczańskeje strony. Wutoru 13. julija mjejachmy tudy jara wulki deschcz, woßebje popoldnju, hdzeż ßo druhdy tak dzjesche, so bje wscho czma. Nasche hewak make rjeczki teho dla tak narosczechu, so bjechu łuki a ſ dzjela tez pola wokoło nich bórsy powodzene. Woda je wele mostow wobschkodziła a to tez, kaz ßmy ßłyscheli, tón w Rodezach, kotryż psches rjeku k Łuskej wedze a je hakle w tutym nalje czje wot wulkich kamenjow twarenych.

My bjechmy ßo wo nasche, ßo hischcze wonka namakaze rożki nabojeli, ale dokelż mjejachmy ßredu saßo trochu ljepsche wedro ſ wjetrom, dha ßo jim dale żana schkoda nestane, woßebje pupam niz, tola rożka, w hromadkach leżaza, je khjetro napuschczika. IV.

S biskopskich stronow. Sserbam, kiż chzedża naschu butrowu horu pola Biskopiz wopytacz, radzimy, so bychu hischcze khwilu czakali. Kamenitny tórm na nej je drje dotwarenych a je na nim tez jara rjany wuhlad do Sserbow a do sakskeje Schwizy, ale restauraziu ßu hakle psched dwjemaj nedzelomaj sbjehnyli. Na horje je hischcze wscho polne murerjow a frunane tam tez hischcze niczo neje. Tola je tam hizom hospodar, kiż w drewjanych budach piwo, zakty a kołbaski pschedawa. Tak ruczje, hacz budze wscho dotwarene, to w nowinach wosjewimy. Kaz ßo sda, nebudze do nasymy wschitko hotowe a budyska beßada nech teho dla ljetßa hischcze se ßwojim wopytom butrowcje hory wotczakne.

S Minakała. Nasch hizom w Sserbach khwalobnje znaty kowarsti mischtr k. Schimank je ßo sandzeny tydzeń ſ dljescheho puczowanja saßo domoj wróczik. Wón je menujzy Franzowsku a Jendzelsku pschejiesdzik a tam woßebje wschitke najwoßebnische kowarnje a kowarske fabriki wopytak, so by ßo w ßwojim powołanju, jeli mózno, hischcze bóle wudokonjak. To puczowanje je wón po radzje nascheho knesa hrabje ſ Einsiedel nastupik a tutón je jemu tez w tych najwaznischich mjestnoszach pschistup wuskutkowak.

Nam je czim sweßelaze, wo tym powedacz, dokelż k. Schimanka tez jako dobreho Sserba znajemy. *†*

S Brjemenja, 27. julija, Nasch nowy wobßedżeŕ tudomneho Fulez kubka bjesche znły tydzeń pilnje mlóczik a ßebi tez dzenßa 10 kórzow rożki nawuredzik, so by ju jutsje w Budyschinje pschedak. Ale jedyn dobry pschecżel, kiż pak chze potajny wostacz, chzyschce jemu taiku prózu salutowacz a jemu w nozy 7 kórzow rózki ſ huna psches jene wuhlado wotnoßy. Schtó je tón paduch byk, to ßo hischcze wußljedżiko neje.

S Lutobcża. To, schtoż nam Sdżerjenjo w Serb. Nowinach ßobudżjelichu, je naß nawabiko, tez njeschto temu runeho ſ nascheje wßy wosjewicz. Menujzy pola naß w tych hatkach blisko hrodu żenje żane żaby nerechtaja, hacz runje jich tam tez kózde ljeto je, kaz w tych bóle delka leżazych hatkach, hdżeż pak ßwoje schije tak napinaja, so wokoło ßwjatcho Jana wschitka wokolnoscz żri. -- Sa pschiczinu tajkeho nerechtanja baje ßo ta baßniczka, so je tu njehdy jedyn stary wojerski wyschi bydlik, kotrehoż je to neßmilne rechtanje w jeho bliskoszi wulzy jara hnjewako, dokelż jemu husto dosez czichi wotpoczink rubesche. Wón je teho dla wschjednje na te żaby żażakoßnje selik a junu, hdżeż bje ßo nemóżnje na ne rosmersak, je je tak sakljewak, so ßu hnydom pschestake rechtacz a ßo hacz do dżenßnischeho dnja nochzedża wjazy ßłyschecz dacz.

S pod Czornoboha. W 29. czißlje Serb. Nowinow bje jedyn dopißowar „ſ ranscheje strony Budyschina" pißak, kak tam se ßywami a płodami steji. Jeli ßo ßmy tam my tez ßobu mjeneni, dha mózemy temu pschecżelej wobßwjedczicz, so je wón we wschjem wjernoscz a prawdu pißak, jenoż w nastupanju lenu je pola naß hinak. Leu menujzy, kotryż ßmy w Budyschinje po tunach kupowali, jara renje roscze a woßebje ta żida w nim, a to tak, so ßo, hdyż na jenym rózku sahona sa jedyn woßredk saczehnesch, tez na druhim kónzu wscho satschaßne. To tajke weßelje czini, so jenemu wocźi pschenżdżetej, a wysche teho masch wo dnjo a w nozy staroscz, ſ wotkal pschedlczje bracz, kotrez bychu żidu pschadke, dokelż pola naß żidu pschascz nawukke nejßu.

S Trebenz. Sandżeny tydżeń mjejesche tudy jedyn Bjebrachez wotroczk to nesbożje, so ſ pschatrow padże a ßebi ruku straschnje slemi.

S Koperz. Wóndanjo bje tudomny hoscżeńzak Schpenka fóru żita domoj dowesk a potom na tak dołho hacz by żito ſ wosa składk, konja wupschahnyk a do sahrody stajik a pschiwjasak. Po khwilzy dżjesche jedyn ßußod nimo sahrody a dokelż widżesche, so tón kóń leży, dha pschistupi bliże a wuhlada, so je wón zylje ſ pczolami pschikryte. Wón woka hospodarja k pomozy, ale kóń bórsy potom wumre. W sahrodżje ßu menujzy pczoły, te pak bjechu ßo najskere rojike a jedyn rój bje ßo na teho sapoczeneho konja walik a jeho khjetsje ruczje tak roskakak, so żana pomoz wjazy nebje.

S Budyschina. S wyßokoczeszomneje strony ßmy shonili, so je pschetwarenje żidowczanskeho, psches rjeku Sprewju wedżazeho mosta a pschemjenenje tuteho dotal kameńteho mosta se żelesnym hizom wot kral. ministerstwa finanzow wobsanknene, a so budże to w bliżschim nalje czu na jene dobo ſ rosschjerenjom dróhi psched garbarskimi wrotami wuwedżene. S.

Najkraßnische pomenowanja.

Se żónskeho pera.

Najßkódsche mena ßu te, kotrez wot pschirody ßameje dostanemy, a kózdy czucziwy człowek pschida, so we

tutych menach najluboſniſche wokoſchenje leži. Kak ßłódzy newotſynkuje ßo to meno we naſchej wutrobje:

„Moja dźówka!“ Naſch pomjatk ßo wróczi do dawno ſańdzenych ljet, jako „dźówka“ hiſchcze zylje maka holczka bieſche, kotraž pſches luboſne wóczko a mile poßmjewkowanje nanej a maczeri wutrobu rosjaßni. Luboſne domſtwo ſtupi pſched naſchej woczi, hdzež ſ pukotatej wutrobu na rjane bajki a powedanczka poßłuchachmy, kotrež macz powedaſche, a hdyž maczerne a nanowe wokoſchenje wſchitke ßylſy ſ naſcheju woczow wutrje a wſchitke naſche make ſtaroſcze ſmjerowaſche. Nam je jako bychmy hiſchcze ßłyſcheli to ßkowo, wot nana abo maczerje wuprajene, „naſcha dźówka,“ hdyž wonaj dawno wjazy pſchi ziwenju nejſtaj, a hdyž ßo dopomnimy na wſchitke dopelnene dźjeczaze pſchißłuſchnoſcze a ſtaroſcze, kótrež troſcht a ſbožje dawachu, ſtupja nam ſe ſnamenjom tych ßamych czi pſched woczi, kotſiž naß „dźówka“ menowachu.

„Moja ßotra!“ ßłódke meno, ryczane wot hubkow bratſika, wot zyleje ßyły weßołych bratrow a ßotrow, kotrež ſ dwjerenjom ßo na „ßotru“ wobrocza, wot kotrejež ſtajnje jenož dobroty doſtachu, kotrejež ert pſchezo luboſne, weßołe a roſomne ßkowa ryczeſche, kotrejež khoſtaze pokhmurene pohladanje hižom najtwerdſche khoſtanje bje ſa makeho ſłóßnika. „Ssotra!“ ßwjate ßlowo, kotrež zenje himak, hacz ſ luboſczu menowane bycz nedyrbjało. Ssotra — mjeſchniza pſchi domjazym woltarju, kak je jeje luboſna dźjekawoſcz ſapleczena ſe wſchjem weßelom a ſ wſchej ſrudobu ßwóiby! Ssotra — rjane meno, hacz runje pſchemudri rjanoſcz teho ßameho widzicz a pytnycz nóchzedza. Ljeta ſańdu, ziwenje wokruczi, naſch nadawk we wótznym domje je dopelnene a nowe meno, nowe ziwenje naß doczaka.

„Moja newesta.“ Muſki je wokoło naß, jeho ßwjerna wutroba ßo jenož ſa naß hori. Hdyž jeho ßylna ruka nas wopſchija, na kotruž ſeprene pſches ziwenje hicz a jeho jaßne a czjemne puczje pſchekhodzicz chzemy: tehdom ßmy we tym wokomikuenju, hdzež ſańdzenoſcz, njetkoſz a pſchichodnoſz ſ runej mozu naſchu wutrobu ſapſchijeja weßeliſcho a ſruduiſcho, dyžli hdy predy. „Moja newesta!“ Meleczenje je nimo, nowe hłoßy ſynicza we wutrobje a ziwenje leži pſched nami, rosjaßnene pſches nadziju, mjer a radoſcz.

„Moja żona!“ Ta ßama ßylna ruka wopſchija naß, tón ßamy luboſny hłóß woka naß, a nihdy nihdy neje luboſniſche meno k namakanju! Wono klinczi na wutrobnych trunach najzuniſcho a najmózniſcho, wubudzi w duſchi najczißiſche a najßweczißche prjódkwſacza, wotewri polo najrenſchich pſchißłuſchnoſczow a da nam ſaczucz, ſo my ßwjatnizu ziwenja wobſtupimy. „Moja żona!“ Tuto meno praji nam, ſo wutroba a domſtwo muża tež naſche je, ſo je naſcha ta moz, ſo mózemy wobeje napelnicz ſ radoſczu a ſe żohnowanjom abo ſ nemjerom a hubeńſtwom. My dżerżimy klucz k ſbožu a k czerpenju w rukomaj; o hdy bychmy wſchitke ßo dowjerenja hódne wopokaſake pſches wjerne ſkutki luboſcze a weßekeho ßamoſaprjecza, ſo bychmy temu lubowanemu mużej to ſbożje daricz móhke, kotrež wón wot naß doczakacz a żadacz móże. Potom budżetej jeho ramjo a ruka mózniſchej, kóżdy dzeń budże nowe weßelje pſchinoſcheczz, hacz ziwenje muża we ziwenju żony ßo ſjenoczi a to ßłódke meno „moja żona“ rjane a ßwjate dopomnenja, cziſte a kraßne wopokaſma nadżije ſbudzi.

„Macz!“ Mehkej ruczzy wotpoczaßetej we naſchimaj rukomaj a ßomotne liczko pſchitłoczuje ßo k naſchemu beswoczu. Jaßnej wóczzy ryczitej wot luboſcze a dżaka, hacz runje ſtej rożójtej hubzy newueczenej we trebanju ßłowow. Kraßny dar je nam daty, a my czujemy to wulke ſamolwenje, kotrež je nam pſches tón ßamy nadpokożeny. Tola pak hladamy ſ dowjerenjom a ſ nadżiju do pſchichoda, ſaczujo, ſo je naß trajazy ſwjaſk ſe ziwym, wjeczńje kezjejazym człoweſtwom ſwjaſak, a ſo ßwjatoſcz luboſczje wuhladamy na naſchim dżjeſczu. Pſches ßłódke meno „żona,“ kotrež je nam njetk dwójzy drohe, doſtanemy króńu żońſkeho powokanja, a „maczje,“ każ to make, pomozy potrebne ſtworeńczko na naſchej wutrobje ſ newuprajnej ryczu ſchepta — je to najßłódſche meno be wſchitkimi menami. Njetk hakle mózemy zylje wopſchijecz, kak jara naß naſcha macz lubowaſche, kak wele ſa naß czinieſche, a njetk hakle mózemy, hdyž tež jenož we wutrobje a pſches ßwjerne dopelnenje ßwojich maczernych pſchißłuſchnoſczow, ji ßo dżakowacz ſa luboſcz, kotruž doſtachmy w czaßu, we kotrymž nam hiſchcze dopósnaczje luboſczje pobrachowaſche.

S „Bazara“ pſchekożene wot Horißława.

Prilopk.

* Mrudnych horach a po wſchej Sakſkej ßu ſańdzenu wutoru tež wſchudze wulke wody byke a ſchkody doſcz naczinike. (My chzemy to wſcho a kak je w delnich ßerbſkich wßach byko, w pſchichodnym czißlje Serb. Nowinow wopißacz,)

* S Roma je ßo wſcho do hromady 116 Irlandſkich, kiž bjechu do bamżoweje wojerſkeje ßłużby ſtupili, ſaßo domoj wróciłko, dokelž tam, po ßwojim mjenenju, doſcz bjernow k jjedżi a doſcz palenza k picju nedoſtachu.

* Sserbſki werch Miłoſch je evangelſkej woładzije w Belgradżje zyrkej ſa ßwoje peneſy natwarił a jej tu ßamu darił. Wona bu 22. julija w pſchitomnoſczi 8 evangelſkich duchownych ſ Rakuſkeje a w pſchitomnoſczi njekotrych ßerbſkich miniſtrow a wyßokich ſaſtojnikow, każ tež pruſkeho, rakuſkeho a jendżelſkeho konſula poßweczena. Wona je zyrkej ßwj. Lazara narekuena.

* We Wopakej je ßo 22. julija „pčołarske towarſtwo ſa Wopaku a wokolnoſcz“ ſałożiło. Tuto chze ljetnje njehdże 6 ſhromadźiſnow w pčołarſkich należnoſczach dżerżecz.

* S Lubija pißaja: Tudy mjejachmy 31. julija tak wulku wodu, kajkejež ßo najſtarſchi ludźjo wjazy dopomnicz newedża. Najwetſcha bje wona weczor w jjednatej hodźinje, naſajtra bje pak hižom zylje ſpanyła. Schkoda kotruż je rjeka Lubata naczinika, je jara wulka. Wſchitke, w nižinje leżaze żitne a bjernowe pola, ſahrody a puczje jara hubenje wonhladaja; w tak menowanym hornim młynje bu jena kruwa wot żołmow pózreta a na puczu do Tiefenfurta bjeſche woda wele łohczow wyßoka. W tak menowanym kamentym młynje wottorhny woda murjowany pſchitwark, ſkaſy wolijowe pjeſty a wucziſcheza ſczjeny bróżnje. Blejchař Fiſcher bu wot wody ßobu torhneny a wuczekny jenoż na to waſchnje ßmerczi, ſo jedyn kerk ſapopadny.

* W Draždżanach je ſliwk a ßylny wjetr ſandżenu póndżelu na ptaczej łuzy ſtraſchnje ſakhadżał a je wulki dżel zeltow — a to runje najwetſchich a najrenſchich — ſpowalany a rostorhany. Tež wele menſchich zeltow bu podtorhanych. — Sa czaß ptaczeje łuki wukhadżeja w Draždżanach nowiny, kotrež „Vogelwieſenzeitung“ rjekaja.

* Garibaldi bu w bitwje pſched Milazzom khjetro jara do nohi ranceny, pſchetož jena kanonowa kula wottorże jemu tſchmeń (Steigbügel) a wobſchkodźi jemu pſchi tym ſtopu nohi.

* Na Albertſkej żeleſnizy, kotraż ſ Draždżan do Tharanda wedże, ſta ßo 28. julija to żałoßne neſbożje, ſo buſchtej blisko Gitterſeca w plauenſkej dolinje poldraljetnej dżowczičży pſchespucjoweho dohladowarja Steglicha wobej nóżzy wot woſow, tam po żeleſnizy jjedżazych, wyſche kulkow wotjjedżenej. Steglich bje ßwojej dwje dżjeſczi, ſtarſche 4ljetne ſpize, a menſche ſ młodej kóczku hrajaze, w ßwojej khjeżzy woſtajił ſ pſchikaſanjom, ſo byſchtej tam ſ mjerom woſtałej. Kóczka bje pak ſ duremi won wuczekka a ta mała holczka ſa nej bjeżała. Bes tym ßo czah po żeleſnizy pſchibliżuje. Stelzig, żerdzje pſches pucz ſaczahnjo, newje, ſchto ßo ſa jeho khribetom ſtaue, ale wedżer lokomotiwy wuhlada, ßo njehdże 150 krocżel wot neho dżjeczo na żeleſnizy ßedżi a da huydom ſnamjo k ſaſtajenju woſow. To pak bje nemózne, hacż runje ßo wſcha próza nałożowaſche a prjenej dwje koleßy lokomotiwy holczku pſchejjedżeſchtej. Jeje nan chzyſche, jako to neſbożje wuhlada, do wody ſkoczicz, bu pak wot teho wotdżerżany a maczż padże, jako bje po domojwroczenju ſ mjeſta tajku żałoſcz pytnyła, do nemozy, ſ kotrejež hakle po 2 hodżinomaj ſaßo k ßebi pſchindże. Ta neſbożonna holczka je pak naſajtra wumrela.

* S Erfurta pißaja pod 24. julija: Wczera ſta ßo wo wßy Ingerslebenje, njehdże dwje hodźinje wot naß leżazej, ßljedowazy ſrudny podawk. Dżjeczatko, 6 mjeßazow ſtare, bje ßwojej 12 ljetnej ßotrje k pjeſtonenju pſchepodate. Tuta dżjeſche, jako bje to dżjeczo we woſyczku wußko, do bliſko leżazeje ſahrody, ſo by tam ßyno wobroczała. Bes tym bjechu ßo ßwinje, kotrež dżjeſczowym ſtarſchim ßłuſchachu a ßo na pódlanſkich leżomnoſczach paßechu, woſu bliſko pſchiſchłe, w kotrymż to dżjeczo ſpaſche, a jemu nóß, lizo a jene wóczko nakußnyke.

* Bliſko naßauſkeho mjeſtaſchka Braubacha bu wóndanjo jena mkoda holza wot cżeżkeho kamenja ſarażena, kotryż bje pſchi roſtſjelenju ſkały na nju ſlecził. Wona bje newesta a bje wjerowanje na bližſchi dżeń poſtajene. Jeje nawożenja dżjełaſche w tej ſkalje a wona noſcheſche jemu tam wſchjedńje wobed. Roſtſjelenje ſkały ſtawaſche ßo najbóle wokoło pſchipołdnja a pſchi tym poda ßo, ſo jedyn kamen jara daloko ſlecza a tu wbohu neweſtu pódła jeje nawożenje ſaraſy.

* W Hamburgu je 17. meje wjeſty Jan Pelz, ßobuſtaw tamniſcheho theatra wumrek, a w budyſkich njemſkich nowinach je napraſchowanje ſa jeho herbami wotczjiſchczane.

* Mjeſto Lipſk ma ſa ßwoje ſchulje ljetnje pſches 60,000 toleř wudawkow. Schulſkich dżjeczi je njehdże 8000 wſcho do hromady.

* W Kolditzu wotpalichu ßo w nozy k 29. julija ſchtyri khjeże a tſi pſchi tej ſkładnoſczi podtorhachu.

* W Lipſku je 184 knihaŕnjow ſ 243 pomoznikami, ſe 107 wuczomnikami a ſ mnohimi dżjełaczeremi, tak ſo je tam pſchi knihikupſtwje pſches 500 ludźi ſaſtaranych.

* S Odeßy w połonſchej Rußowſkej pißaja: Skopczki ßu w ſatraſchnje wulkich cżrjódach njehdże tſeczi dżjel tiraſpolſkeho wokreża domapytałe a tam wſchje roſtliny wutupike. Rjeka Dnjeſtr je wotdżerżecz nemóżeſche a 10,000 wojakow je tam pósłanych, ſo bychu je, tak wele harż mózno, ſ wóhnjom morili.

* Po najnowſchich powesczach ſ Damaſka ßu tam Muhamedanarjo kſcheſczijanam pſches 2000 domow ſpalili a njehdże 3000 kſcheſczijanow ſabili. Mordowanje nebje 13. julija hiſchcze ſaſtako.

* Tež w Konſtantinoplu poczinaja Turkojo na kſcheſczijanow kſchiwje hladacz a je ßo ſtako, ſo woni w poßlenich dnjach njekotrych kſcheſczijanow nabichu. Tuczi ßu ßo tam teho dla do wulkeho ſtracha podali.

* Ruſki khježor je porucził, ſo bychu tſi ruſke wójnſke łódżje do Syrije wujżeke.

* W Bjełej pola Kamenza wumre 17. julija predawſchi ſakſki wyſchi ſ Walther-Jeſchky, wobßedżeř Bjeleje a Bjeczig. Wón bje w 23 bitwach wojował.

* W Eppendórfje bu 18. julija tamniſchi kubleř Klemm wo jſtwje wot błyſka ſarażeny.

* We Kamjenitych Wołbramezach je 25. julija rano w pjatej hodźinje woheń wudyrił, kotryž dómske C. A. Zenkara a J. F. Preuschje do popeła położi.

* W Dittersbachu wuńdże 23. julija w jenej hornej komorje dómskich kublerja Zachmanna woheń, kotryž bu pak wot tuteho a wot jeho cżeledźje saßo hascheny, so bje wobschkodźenje jenoż jara małe. Dla nastacża teho wóhnja počzachu bórsy na Zachmannez ßłużobnu dźowku, wjestu Hanu Karolinu Scibtez ſ Burkersdorfa, tukacż, kotraż bje sańdźene ljeto, hdźeż ßo kublerja Förstera dwór w Dittersbachu 4. julija spali, pola tuteho Förstera sa pjestonczu ßłużiła. Jako bu wona teho dla wot bernardźańskeho genśdarma Grundiga wuwoprascho-wana, wusna ßo wona też hnydom, „so je niz jenoż woheń pola Zachmannez, ale też pola Försterez założiła, so by, dokelż bje ju hosposa hubenje dźerżała a hnsto też bila, druhu ßłużbu dostała.“ Wona bu teho dla do Bernardźiz do jastwa wotwedźena a wotkryczje jeje słoscżje bje też teho dla ważne, dokelż hacż dotal mjenjachu, so bje Förstarez woheń tkalz Rychtaŕ ſ Dittersbach założił.

* W Uhlsdorfje pola Peniga tepi ßo 22. julija poltsczaljetny hólczez w jenym wódniku. To dźjeczo bjesche w ßwojim, blisko tuteho wódnika stejazym, wosyczku spało, bje pak pschi wotuczenju ſ nim do teho wódnika swrócziło a to tak nesbożomnje, so wós na ne pany a je zylje pschikry.

* W Draždźanach bjechu 27. julija njekotsi wotroczży dźewczljetnemu Leipnitzez hólczej, kiž ſ nimi ßobu na dźjelje bjesche, tejko tobaka kuricż a tak wele palenza picż dali, so je wón potom weczor teho ßameho dnja wumrek. Polizia je tych wotroczkow do jastwa ßadźiła.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Ale, Motso, hdźe dha ßy tola khodźił, pschetoż jedyn cże njetko tola skoro nihdże wjazy newidźi!!

Mots Tunka. Ja dljehe khodźicż nebudu, ale pónđu do murerjow.

H. D. Czoho dla niz? murerstwo je khwalobne remeßło.

M. T. Haj, sda je dobra a dźjeło też duschne.

H. D. No, Motso, ſ tej wulkej duschnosczu ßo drje seńdźe; straschne tola je a dosez cżeżke też.

M. T. Ach, schto cżeżke?! To ßebi tsjoch „haudlangerow“ pschiwosmesch, dha to jara hładzy dźe, a skónczńje ßo też stane, ßo mózu ßnadź mischtr bycż.

H. D. Haj tak, hm! Takle ßebi ja tu wjez rosmyßlił nebjech, wele wjaz budźich ßebi myßlił, so to rjeka, twarskeho kneſa wo penesy nesez.

M. T. Ach schto ty tola bajesch! To jedyn tola widźi, so ty wo tej wjezy mało dosez rosemisch.

Spěwy.

Žuchański khjerlusch.

(Se spjewa „žnje“ pomenowaneho.)

Sto krócż skote kczjeje sbožje,
A koßa brinczi ſ weßelom,
Khljeb radżeny kracż budźa nożje,
Hdyż pschikhadźa Bóh se ßłónzom,
So ßuchi kłóß a hromadka
Sso do powrestka sawjasa.

Tehdy rad ßo wjenzy wija,
Rosschjerja ßo wutroba,
Cżjeka staroscż, rany żija,
Weßelje dże do dwora.

Ale hdyż ßo wody lija
S mróczných plowych nebeßow,
Sorno roscże, stwelza hnija,
Tehdy dże czaß drohotow.

Tehdy khudźi saplakaja,
Bljedy hłód do kraja dże,
Lichomnizy pożcraja
Pót a kubło bratrowske.

*
* *

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: Jurij Forkel pomenowany Handrik, wobydleŕ na Židowje, ſ Hańżu Jenczez.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Bohuwjer Hadam, Handrija Michała Bartuscha, khjeżerja a korberja na Židowje, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 20. julija: Gustav Richard, E. G. L. Jakischa, młynwobßedzerja w Hownjowje, ß., 10 m. — 22., Bohuwjer Kmoch, wobydleŕ na Židowje, 47 l. — Johanna Rosina rodż. Schmidtez, nebo Pomhajboha Augusta Bohla, superintendenta w Wojerezach, sawostajena wudowa w Budyschinje, 76 l. 8 m. — 23., Michał Bohuwjer, C. G. Neumanna, wobydlerja a wikowarja pod hrodom, ß., 5 l. — Marja Louisa, Korlje Freunda, wobydlerja na Židowje, dwójniska dż., 21 d.

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždźan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 2. augusta. 1 Louisd'or 5 toler 12 ngl. 5⅝ np.; 1 połnowažny czerwjeny skoty abo dukat 3 tol. 3 ngl. 8¼ np.; winske bankowi 78⅝.

Nawěštnik.

Sawjeſczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobſtara ſawjeſczenje hypothekariſkich žadankow (kapitaliow) kaž tež ſhromadneje płaczišny wot leżomnoſczow (burſkich wjezow, kubłow, žiwnoſczow a t. d.) pſheczišwo ſchkodži a ſhubenju w ſubhaſtazijach: tehorunja tež ſawjeſczenje danje hypothekariſkich žadankow pſheczišwo kombžazemu, nerodnemu płaczenju we wójnſkich a mjernych czaßach a pſchija pſchiſtupenja k pokładnizy ſa wudółżenje hypothekow. — Tu ßu tež wobſchjerniſche proſpekty a ſawjeſczenſke wumjenenja kóždy czaß k doſtaczu. —

W Budyſchinje, 1. mjerza 1860.

Agentura ſakſkeho hypotheki-ſawjeſczazeho towarſtwa.
G. E. Heydemann.

K. K. priv. Aſſikurazioni Generali w Trieſczje

ſawjeſczenja na pſchedmet wſchitkich družinow pſche **woheń** horjebere, tak derje w mjeſtach, kaž na wßach, pod zyhlowanej a ßłomjanej tſjechu, tak tež na ratarſke **pólne płody** w bróžnjach a ſajmach.

Policy a ſarunanja ſchkody płacza ßo po pruſkim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeńſki fonds towarſtwa: 16 millionow ſchjeßnakow ſilbora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoſchczu, wokreßny agent ſa Budyſchin a wokolnoſcz.

Pſchedań.

Ja ßym wotmyßleny, moju maßiwnu leżomnoſcz, na kotrejž prawiſna palenzpalenja, kißakodžiełanja a piwowuſcheńkowanja wotpoczuje, hnydom ſe ßwobodneje ruki pſchedacz.. Wſcho dalſche je pola me ſhonicz. W Budyſchinje na ßerbſkej haßy.

L. J. Rücker.

☞ S khjež. kral. rakuſkim privilegijom a ſ kral. pruſkej miniſterialnej approbaziu. ☜

Dr. Borchardtowe aromatiſte ſelowe mydło, k poreńſchenju a poljepſchenju wobleczowoje barby a khmane pſche wſche necziſtoſczje kožje; (w ſaſyglowanych originalnych pakczikach po 6 nßl.)

Profeßora **Dr. Lindowa** vegetabiliſka żerdkowa pomada, powetſcha błyſchczenje a ſhibiczliwoſcz włoßow, a je pódla khmana k jich hromadu dżerżenju; (w originalnych kruchach po 7½ nßl.)

Haptykarja **Sperati'a** italſke medowe mydło, wuſnamena ßo pſches ßwoje woziwjaze a ſodżerżowaze ſkutkowanje na ſhibiczliwoſcz a mechkoſcz kožje; (w pakczikach po 2½ a 5 nßl.)

Dr. Hartung'a chinaſkorowy wolij, k ſodżerżenju a poreńſchenju włoßow; (w ſaſyglowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych bleſchkach po 10 nßl.)

Dr. Hartung'a ſelowa pomada, k faßowubudżenju a woživenju włoßoweho roſtu; (w ſaſyglowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych tygelkach po 10 nßl.)

Woprawdzite pak horejſche, pſches ßwoju dopołnatu ſolidnoſcz a khmanoſcz tež w tudomnej krajinje tak rad kupowane artiklje w **Budyſchinje** kaž predy, tak tež njetko **jenoż jenicżzy** pſchedawa

Wilh. Hammer
pod radnej khježu.

Kral. Pr. wokr. fyſikuſa

Dr. Kocha

ſelowe bonbony

¼ tyſka po 10 nßl.	½ tyſki po 5 nßl.

ßu dla ßwojich bohatych wobſtejeńſkich dżelow ſ wubernje khmanych ſelowych a roſtlinowych brjeczkow jako **probatny** domjazy ßrjedk dopołnate pſchi katarrhje, dybawoſczi, ſchkropawoſczi w ſchiji, pſchi ſazwanju a t. d. a je w **Budyſchinje** ſtajnje **jenoż** pſchedawa

Wilh. Hammer
pod radnej khježu.

Großowe

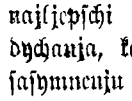

broſtkaramellje

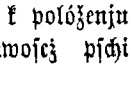

najljepſchi ßrjedk k wotſtronenju kaſchela a k połóżenju dychanja, kaž tež k ſwarnowanju pſche dybawoſcz pſchi ſaſymnenju w ſymnym czaßu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcz w hrodowſkej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Pilni a dobri cżeßliſzy wotroczży móża hnydom trajaze dżeło pola podpißaneho doſtacz.

Nitſcha,
cżeßliſki miſchtr we Wulkim Woßyku.

4000 toler penes ßu we wetſchich a menſchich ſummach na dobru wjeſtoſcz wupożczicz. Hdże? to je we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

Providentia.

Frankfurtſke ſawjeſczeńſke towarſtwo,

konzeßionirowane ſakzijiſkim kapitalom wot dwazyczi millionow ſchjeßnakow, ſ kotrychž je woßow millionow emittirowanych.

Tuto towarſtwo bere horje po najtuniſchich prämiach ſawjeſczenja pſche **wóhujowu ſchkodu** w mjeſtach a na wßach, pſche transportne ſchkodowanje na morjach, rjekach a dróhach, kaž tež ziweńſke, reutſke, wjenowe a ſtarobu ſaſtaranſke ſawjeſczenja. Tež ſawjeſcza wone pſche newarbniwoſcž a woneſbožomnoſcž wſchitkich druzinow.

Proſpekty a ſawjeſczeńſke formulary darmo podawa agent towarſtwa

Korla Traugott Ulbricht

w Budyſchinje

na zitnych wikach czo. 634.

Pſcheńczņu parnu muku

najljepſcheje dobroſczje pſchedawa najtuniſcho **David Berger** na zitnej haßy, pred Robert Klemm.

Aukzia.

Dzeń 10. auguſta t. l. popołdnju w 2 hodzinomaj budze ßo ſe ſawoſtajenſtwa nebo wójnarja Handrija Henczа w Schunowje zły wojnarſki grat, tež dzjelba wuzitkoweho drewa, njeſchto möblow a wſchelaka draſta na pſcheßadzowanje pſchedawacz.

Katharina ſwudowena Henczowa.

Aukzia.

Pola tyſcherſkeho miſchtra Jana Deja w Pſchiwczizach budza ßo pſchichodny ſchtwórtk jako 9. auguſta popołnju wot 1 hodz. wſchelake wjezy, bes nimi tyſcherſki grat, njeſchto pólneho gratu a möblow a wele druheho na pſcheßadzowanje pſchedawacz.

Hollandſki mlókowy pólver.

Tutón, ſe ſtarodawnych czaßow dopokaſany, ſ najljepſchich ſelow a korenjow pſchihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj kzizomaj wſchjednje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pſchiſporja wobzernoſcž, pkodzi wele mloka a ſadzjewa jeho wotlißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k doſtaczu w

hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Wote mne dzjełane

draždżanſke beutuſchki pſche kurjaze woka poſkiczuja tak lohki, kaž wjeſzje pomhazy ßrjedk k wotſtronenju tuteje tak bolosneje czwijle. W Draždżanach pſchedawa je **jendżelſka haptyka**, w Budyſchini pak **hrodowſka haptyka**. **H. Werner.**

Rachlowſke evangelſko-lutherſke towarſtwo ma jutſje w Rachlowje ſhromadżiznu. Wſchitke ßobuſtawy, kaž tež druſy pſcheczeljo mißionſtwa chzyli ßo w prawym czaßu nutsnamakacz. Pſchedßydſtwo.

Wótrjetoczene a derje wotczehnene britwje pſchedawa **A. Rockſch** na zitnej haßy w Budyſchinje.

Jena wulka koprowa ponej, njehdże 30 wódnych khanow wulka, ſ moßaſnym honaczom a ſ koprowym hadom, kiž we wóhnju leži, tak ſo ßo woda jara khjetſje ſawari, je na pſchedań a może ßo wſcho dalſche we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

W Nechornju pola Wöſporka ſteji khjeża czo. 27 ſe ßadowej a ßolotowej ſahrodu, a kotraž je w dobrym redżje, ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
26. julija 1860.

Dowoz: 3062 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša. tl.	nßl	np.	niža. tl.	nßl	np.	srjedźna tl	ßl	np.	na bursy, najwyšša. tl.	nßl	np.	najniža. tl.	nßl	np.
Pšeńza	6	17	5	5	15	—	6	12	5	6	17	5	6	15	—
Rožka stara	4	10	—	4	—	—	4	5	—	4	10	—	—	—	—
Rožka nowa	4	—	—	3	25	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Jećmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowß	2	17	5	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	—	—	4	10	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	29	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	20	—	—	—	—	5	15	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zeut. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 32. 11. augusta. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. S Njewßez. S Huczinh. S Noweje Wßy nad Sprewju. Se Skanez. S Noweje Wßy pola Neßwaczidła. S Nowych Koperz. S Hrodźischcza. S Wichowow. Se Zidowa. S Klukscha. S Weleczina. Wot Czornizy wysche Neßwaczidła. S Delneje Hórki. S Delneho Wujesda. — Zitna rosprawa. — Přilopk. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće a t. d. a t. d. — Nawěštnik.

K dobroczinemu nawedźenju.

My ßmy wschelakim czesczenym woteberarjam Serb. Nowin tamny tydźeń prjene czißło LUŽIČANA ſ 30. czißłom Serb. Nowin na wobhladanje ßobu pósłali a proßymy jich, so bychu ujetko, jeli ßo jim spodoba, pak na pósczje pak we wudawarni Serb. Nowin bórsy na njón abonnirowacz chzyli, so bychmy wedźeli, kak wulki ma ßo naklad druheho czißła czischczecz. Pschedpłata je na sakskim pósczje a we wudawarni 7½ nßl. a pschispominamy hischcze, so je Łužičan we pruskim kraleſtwje ſchtempla ßwobodny. Redakzia.

Swětne podawki.

Saksa. Jeho majestosć kral Jan je ßo 5. aug. ſ rudnych horow do Draždzan wrócził a ßo wot tam na ßwój hród Weesenstein podał. S Pilniz je ßo tam kralowska ßwójba tez pschesłydlika. — Predawschi kapelny mischtr draždzanskeho theatra, Richard Wagner, bje w revolucii ljeta 1849 tak wele jawinował, so dyrbesche do wukraja cjekacz. Kral Jan je jeho ujetko tak dalo wobhnadźił, so ßmje wón ſ wuwsaczom Sakskeje we wschjech njemskich krajach pschebywacz. — Hubeneho wedra dla je kralowske ministerstwo dowoliło, so je draždzanska ptacza kuka hacz do sandźenecje wutory tracz ßmjela. — W Lipsku bu 2. aug. profesor Dr. Roscher ja rektora magnifikuża wuſwolony.

Pruska. Prynzregent je ßo 4. augusta na njekotry czaß do ostendskich morskich kupel podał; ministrow zanych ßobu brał neje. — Po njekotrych nowinach wobsteji hlowny plód prynzregentoweho wopyta w Czoplizach we tym, so je tam rakuski khjezor do teho swolił, so by prynzregent pschi njekajkej pschichodnej wójnje, kotruż bychu Njemzy ſ njekajkim wukrajnym nepschecezelom wesez dyrbjałe, wysche roskasowanje nade wschitkim njemskim wójskom mjeł. — Kóżda pruska artillerista brigada je hacz dotal hižom dwje batteriji czehnenych kanonow dostała a tu khwilu sczelu ßo tajke kanony czeżkeho kalibra do twerdzisnow abo do wobtwerdzenjow pschi Rheinje a na brjohach naranscheho morja. Wone ßo najbóle w Spandawje lija. Prynzregent memujzy mjeni, so Napoleon ſ njemskimi krajemi wjesczje zanu wójnu nesapoczne, hdyż widzi, so je wscho derje wobrónene a wobarnowane. — Swudowena ruska khjezorka je ßo 3. augusta ſ Barlina na dompucz do Rußowskeje podała. — Bajerski kral, kotryż bje tón tydźeń na dwaj dnaj do Barlina pschijjeł, je ßo wot tam do ßwojeho hlowneho mjesta Mnichowa (München) wrócził.

Rakuska. Njekotre nowiny wudawaja, so khjezor Franz Josef w mjeßazu septembru do Warschawy pojjedze a so tam tehdy tez pruski prynzregent pschijjedze, so byschtaj wobaj ſ ruskim khjezorom poryczałoj. — Wuherski gouverneur Benedek je pschikasał, so ma ßo na wschitkich wuherskich ßudnistwach ſ kóżdym, kiž ma tam njeschto czinicz, w jeho maczernej ryczi jednacz. Po tajkim dyrbja sastojnizy na tajkich ßudnistwach njemsku, madźarsku, ßłowaksku, serbsku, makorusku a rumunsku ryczi rosemicz a pißacz móz.*) — We Wuherskej je w tu khwilu saßo wschitko czicho. — W Czechach nemjejachu hacz dotal żane newotwißne nowiny w czjeskej ryczi a hacz runje bje tón a tamón wo dowolnosć k wudawanju tych ßamych proßył, dha ju tola nikomu dali nebjechu. Duż je pod nawedowanjom czjeskeho stawisnarja Dr. Palazkeho tójschto wuczenych a nahladnych Czechow próstwu wo dowolenje k wudawanju czjeskich nowin na khjezora do Wina pósłało a tón je tez peczą wuproschenu dowolnosć hnydom dał.

*) Sakske ministerstwo je, jeli ßo zylje nemolimy, tajke wulkeho dźaka hódne postajenje tez njehdy w nastupanju tych łużiskich ßudnistow, do kotrychż Sserbjo ßłuscheja, mikoszciwje sczinilo abo ßlubiło, ale po naschim wedźenju ßu jenoż na budyskim a rakeczanskim hamczje kralowszy sastojnizy, kiž serbszy protokollirowacz rosemja. Kak je w Lubiju, Wósporku, Schjerachowje a na budyskim wokreßnym ßudźje sa Sserbow starane, to je nam nesnate; tola wjemy, so tam żanych serbskich prawisnikow nimaja. Red.

Rußowſka. Khjeżor je woſjewicz dał, ſo też w tutym ljeczje żane rekrutirowanje nebudże. (To je njetko hižom ſcheſte ljeto, ſo wón neje rekrutirowacz dał. Kajki wużitk to ſa kraj je, to móże ßebi kóżdy myßlicz; a dokelż je wón pſched njekotrym cżaßom 20ljetnu wojerſku ßłużbu na 13ljetnu pomeńſchik, dha hinak bycz nemóże hacz ſo je ruſke wójſko njetko jara mało. S zyła je ſe wſcheho ſpósnacz, ſo khjeżor Alexander żadyn wójnulubowazy knes neje.) — Ruſke wójnſke łódżje, kotrez w ßredżnokrajnym morju pſchebywachu, ßu poruczność doſtałe, ßo k ſyriſkim brjoham podacz.

Franzowſka. Po dołhich jednanjach, kotrez woßebje jendżelſki póßłanz ſe ßwojim pſhecżiwenjom każeſche, je ßo 3. auguſta khjeżorej Napoleonej ſkónczńje radżiło, druhich werchow k temu nawabicz, ſo by ßo ſyriſkim kſcheſczijanam hnydom pomoz póßłała. W protokollje, kiż bu teho dla ſpißany, je prajene: 1) ſo ßo tajka pomoz na požadanje turkowſkeho ſultana ſtane, 2) ſo ma ßo do Syrije najprjódzy 12000 muži wójſka poßłacz, kotrehoż jenu połojzu franzowſki khjeżor poſczele, druhu połojzu pak druſy werchojo, 3) ſo tuto wójſko dljehe w Syrii woſtacz neßmje, dyżli 6 mjeßazow. — Tón ßamó dżeń je Napoleon njekotrym dżjelbam wójſka pſchikaſał, ſo bychu ßo na łódżje podałe a hižom 5. auguſta 4 łodżje ſ wojakami do Syrije wotjedżechu. — Wo tym, hacz budża tam druſy werchojo wojakow póßłacz, hiſchcze niczo ßłyſchecz neje a duż je mózno, ſo woni Napoleonej dowola, tam lutych Franzowſow póßłacz.

Italia. Po najnowſchich poweſczach je pecża 1500 muži garibaldſkeho wójſka w neapelſkim kraleſtwje a to w krajinje Kalabrii na kraj wuſtupiło a neje tam żaneho pſhecżiwenja naſchło. Hacz je tam Garibaldi ßam też ſ Meßiny dojjeł, neje hiſchcze wjeſte, móże pak bycz; pſchetoż ſ Neapela ßameho pißaja, ſo je tam bes tamniſchim kralowſkim wójſkom njekajka revoluzia wudyriła. — W Sizilii je njetko mjer a kralowſzy wojazy ſ wetſcha ſe ſbjeżkaremi dżerża, tak ſo jich kral do Neapela dóſtacz nemóże, ſo bychu jemu tam pomhali. Też poweda ßo, ſo ßu wſchitzy kapitanojo neapelſkich łódżow na Garibaldowej ſtronje a ſo ßo kral teho dla boji, żanu łódż pſhecżiwo Garibaldej póßłacz, dokelż by wona tola hnydom k Garibaldijej pſheſchła. Teje ßameje winy dla też kral żane łódżje po to wójſko póßłał neje, kotrez hiſchcze w Sizilii pſchebywa.

Turkowſka. Po nowiſchich poweſczach ßu Muhamedanarjo 8000 kſcheſczijanow w Damaſku ſabili. Jeli by tam predawſchi algierſki werch Abdelkader, kotryż je njekotre ljeta w Franzowſkej pſchebywał, runje nebył, dha by hiſchcze wele wjaz kſcheſczijanow żiwenje ſhubiło; pſchetoż tutón, hacz runje ßam muhamedanſkeje wjery, je jich 2000 w ßwojim domje ſakitał a 9 tawſyntam je do damaſkowſkeje zitadellje cżeknycz pomhał. Nimale wſchitke kſcheſczijanſke domy ßu ſpalene a wurubene a hdżež Turkojo żaneho kſcheſczijana abo kſcheſczijanku doßahnychu, tych też ſabichu, khiba młode kſcheſczijanki niż, kotrez do ßwojich domow wotwedżechu, ſo bychu je ſa pſchikóżnizy mjeli abo je jako ſchkloviny pſchedali. Turkowſka wyſchnoſcz niczo pſhecżiwo tajkemu żadławemu ſkutkowanju cżiniła neje. — Se Smyrny pißaja, ſo ßu tam jendżelſke, franzowſke, ruſke a rakuſke pſhekupſke łódżje w poßlenich dnjach zyłe cżrjódy cżjekazych kſcheſczijanow pſchiweſe; też do Grichiſkeje ßu jich njekotre tawſynty pſchiſchke. Wſchitzy cżjekanzy ßu najbóle bes penes a ßu wele ſtracha a nuſy pſhecżerpicz dyrbeli, predy hacz je ßo jim wucżeknycz hodżiło. — Mordowanje w Damaſku trajeſche wot 9. hacz do 16 julija. W Hauranje żadyn kſcheſczijan żiwy woſtał neje a w Homſu, każ też Humje bu też wſcho ſkónzowane, ſchtoż bje kſcheſczijanſke. Na wßach a w meńſchich mjeſtaſchkach wokoło Damaſka też ani jedyn kſcheſczijan żiwy woſtał neje.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Njetko je twerdżje poſtajene, ſo budże ßerbſki ſpjewanſki ßwedżeń 3. oktobra tudy wotdżerżany. Po ſpjewanju, na kotrymż ßo też wele ßerbſkich knežnow wobdżjeli, budże wulka hoſczina a po nej pyſchny bal.

S Budyſchina. Do wuberka ſa ſakſku hłownu wucżerſku ſhromadżiſnu, kotraż ßo 1. a 2. oktobra w Budyſchinje ſmjeje, ßu wuſwoleni: k. mjeſchczanſki radżiczel Häßler jako pſchedßyda, k. ſchulſki direktaŕ Seeliger jako mjeſtopſchedßyda, k. wyſchi wucżeŕ Lehmann jako pokładnik a k. ſeminarſki vicedirektaŕ Blumentritt jako ſarjadowaŕ, a jako ßobuſtawy: k.k. kantor Wolf, kantor Pekaŕ, wucżeŕ Wehla, wucżeŕ Lemmer, direktaŕ Arras, a mjeſchczanſzy wucżerjo: k.k. Rüdinger, Börner, Kreczmaŕ, Schołta, Manteuffel, Tauer, Schmidt, v. Gersheim, Lauſchka, Falka a Biela, każ też mjeſchczanſki radżiczel Roſencranz, a mjeſchczanſkaj ſaſtuperej Lehmann a Geyer.

S Budyſchina. Ssredu wecżor pſchiweſechu na tudomne dwórniſchczo ſkót, kotryż je ßo ſa ßobuſtawy ſakſkich hornokużiſkich ratarſkich towarſtwow w Jendżelſkaj njehdże ſa 15,000 tl. nakupił. Tudy bu ſ tuteho ſkotu 31 kruwow, jałojzow a t. d. a 8 bykow na nóż do hoſczeńza k połmjeßazej cżjerenych, njehdże 4 howjada a 70 wowzow bu pak do Pomerez wotweſenych.

S Budyſchina. Knes krajſki direktaŕ ſ Könneritz je ßo ſ kupel ſaßo wrócził, knes hamtſki hetman ſ Noſtitz-Wallwitz je pak wot 8. hacz do 22. aug. ſapucżował a ma jeho w tutym cżaßu k. hamtſki hetman baron Gutſchmid w Lubiju ſaſtupowacz.

S Njewßez, 1. auguſta. Sprewja poczinaſche na prjódkſtejazym dnju rano wokoło 1 hodziny ßylnje roſcz a dołho netrajeſche, dha ßwoje brjohi pſchestupi a pola, łuki a ſahrody do ßwjetłeho ſchpihela pſchewobrocži. Pola Jokuſchiz a Halmiz buchu hródzje ßnydom ſ wodu napełnene a ſkót móżeſche ßo jenoż ſ wulkej prézu ſatepenju wutorhnycz, dokelż woda tak wyßoko ſtejeſche, ſo ßo krowom pſches khribet lijeſche, a rjelata bjechu jenoż ſ hkowu ſ wody won widżecz. Tez do Jokuſchiz dómſkich ſtupaſche woda a khljeb, butra, mloko a t. d., kiż wo jſtwje a w pinzy bjeſche, bu wot wody ſpożerane. Hewak je woda Förſtarezom njekotre kupy rożki a Bjebrachezom njeſchto jeczmenja ßobu wſaka. †.

S Huczíny. Sańdżeny tydżeń pſchijjedżeſchtaj powóſnikaj Hennersdorf a Naczka ſe Schtyrjoch Dubow ßem k naſchemu hoſczeńżej, ſo byſchtaj tam wuſtupiłoj. Ale predy hacz wonaj ſ wosa wuljeſeſchtaj, dha ßo kóń wot teho ſpłóſcha, dokelż wjetr jara ſ plonu metaſche, a pocza wós tam a ßem ßuwacz, hacz jón ſe wſchjem, ſchtoż na nim bjeſche, do wody ſwróczi, kotraż bje tehdy runje khjetro wulka. Wobaj paßażiraj pſchińdżeſchtaj pod wós do wody, ſ wotkal jeju pak Naczka ſ Mochołza ſbożomnje won wuczaha. Tola bje ßo 23 khaponkow tepiło a jena baſka kołmaſa bje ßo roſlaka a to ſ dżjela jenemu na bjeke kholowy a hewak po wſchem wosu. Huczanſzy bjechu potom tak dobri, ſo tymaj womaczanymaj draſtu pożczichu, ſo móżeſchtaj dale do Budyſchina jjecz. 6.

S Noweje Wßy nad Sprewju, 1. auguſta. Wczeramſchi deſchcz, kotryż ſa zyły dżeń nepſcheſta, je nam żałoßnje wulku wodu pſchineßł a pſchjerowy ſchwórcza, rjezy ßo runajo, k połnozy delje. Sprewja, hewak w ßwojich hłubokich brjohach ßo nimo naß wijo, je ßwoje brjohi pſchekrocziła a ſpjeſchnje do ſchjerokoſcżje ßo walejo, żałoßnje ſchumi. Wona je pola, bliſko neje leżaze, podnuriła a bjerny budża drje teho dla dołho w mokrym ſtejecz a ßnadż ſchkodu czerpicz dyrbecz. — W Lichanju ſtaj ßo pecza dwaj hataj rostorhnyłoj. P— č.

Se Skanez. Pſches naſchu weß bjeżitej dwje rjezy, menujzy Lubata a Kotowka, kotrejż ſtej hewak njehdże 200 kroczel wot ßo ſdalenej, ale tehdy, hdyż je woda wulka, ſjenoczenej pſches jene dżetej. Tuto ſta ßo też 1. auguſta. Hižom weczor 31. julija poczeſchtej wobej rjezy khjetro pſchibywacz, tak ſo bjeſchtej naſajtra rano wokoło 3 hodżinow ßwoje brjohi pſchekrocziłej. Pſchibywanje wody trajeſche hacz do 7 hodżinow, hdżeż bje jeje wyßokoſcz njehdże łohcz niżſcha hacz 1804. — Woda je njeſchto żita a lenu ßobu wſaka, każ też ławu, kotraż pſches Lubatu wedże. — Ludżjo ßu w bojoſczi, ſo budża bjerny a kały, na kotrez je woda pſchiſchła, hnicz poczecz. D

S Noweje Wßy pola Neßwaczidła. Na naſchej rjezy je ßredu 1. auguſta też khjetra woda była, tak ſo tehdy na tych puczach a ſchczeżkach, wot ranja a połnozy do Neßwaczidła wedżażych, wſchudżom derje na tamniſche wiki hicz nemóżachmy, ale dyrbjachmy po kruchach khjetro we wodżje ljeſcz. Tola neje woda tak wulka była, każ druhe raſy, a ſchkodu też dale żanu wulku naczinika neje.

W naſtupanju pólnych płodow możemy rez, ſo je rożka pola naß rjana była. Wona je też pſched krupami a wſchitkej ſchkodu ſwarnowana a też ſ wetſcha rjana domoj pſchiſchła. Wutoru 31. julija ßmy drje też wulke deſchczje mjeli, każ wſchudżom druhdże, ale druhe dny padachu deſchczíki najbóle njekotre hodżiny wot naß po horach abo po Delanach. Bjerny ßu tu rjane a ſtrowe, ale naljetni ßyw je kuſchi a neradżeny; ſe ßynami móżemy ſpokojom bycz, tak też ſe ßadom, a wotawa budże najſkere jara rjana. — Pſchiſpomnicz chzu, ſo pola naß ljetßa tak wele knotow na polach neje, każ druhe ljeta, ale ſa to ßu woni na łukach njeſchto hromadow wjazy natoczili. J. H.

S Nowych Koperz. (Wobſchjerniſcha rosprawa.) Tudomny hoſczeńżař k. Schpenka fóru rożki domoj pſchiwieſywſchi pſchiwjaſa konja bes tym, hacz ßo wona ſ wosa bereſche, k ſchtomej, wot kotrehoż pczolniza nedaloko ſteji. Pczoły, najſkere na newobſtajne wedro wobużne, dachu ßo tam na konja, — najprjódzy jenoż njekotre, ale jako kóń pocza ſkakacz a bicz, pſchińdże jich pſchezo wjazy a wjazy, tak ſo ßo kóń dla boloſczje waleſche a metaſche. Jedyn ßyn k. Schpenki ßo na to dohladawſchi chzyſche wbohemu konej pomhacz, ale wón dyrbeſche weßoły bycz, to móżeſche, jenoż ſ njekotrymi żahadkami kloty, ſbożomnje czeknycz. Na to ßo njekotſi ſmużichu a dżjechu ſ wodu a ſ khoſchczemi konej na pomoz a jeho tak njekak wumóchu. Ale pczoły bjechu jeho do wuſchow, wocżow, huby a noßa, każ też na zyłym czjelu tak roskakale, ſo pſchi żiwenju woſtacz nemóżeſche a ßu jeho potom dokónzowacz dyrbeli. IV.

S Hrodżiſchcża. Każ bje predy pſchipowedane, dha mjejeſche ßo woßmu nedżelu po ßwjatej trojizy naſch nowy kerchow poßweczicz a bje ßo teho dla tón ßamy dżeń popołdnju w dwjemaj hodżinomaj jara wele ludżi w naſchim Bożim domje ſeſchło. Sswjatocznoſcz ſapocza ßo ſe ſwonenjom wſchitkich ſwonow. Potom ſtupi naſch k. duchomny na wołtař a dżerżeſche njemſku rycz, po kotrejż ßo njemſka ſchtuczka wuſpjewa a k. duchomny jara rjanu ßerbſku rycz wotdżerża. Po wuſpjewanju ßerbſkeho khjerluſcha podachu ßo wſchitzy na nowy kerchow, kotryż k. duchomny po wuſpjewanju njemſkich ſchtuczkow njemſzy a, jako bjechu ßo też ßerbſke ſchtuczki wuſpjewałe, ſ jara rjanej ßerbſkej rycżu poßweczi. —

Jako bje njekt tuto predawſche polo k Bożej roli

poßweczene, bu do neje też forno wußyte, menujzy jene 11 dnjów ſtare dźjeczatko ſ Kortuizy. — Schkoda jenoż ſo pſchi wſchjem tym jara deſchcz dźjeſche. 21.

S Wichowow. Tudy padże 28. julija jedyn kaſchcz, kiż bje na ſchtom ſepreny, na 3ljetneho ßyna tudomneho żiwnoſczerja Sswjedoma tak neſbożomnje, ſo dyrbeſche tón hólczez naſajtra wumrecz. 21.

Se Żidowa. (I.) Ssydomljetny Wladimir Ssmoleŕ (ßyn knihikupza Ssmolerja) je ſańdżenu nedżelu tſiljetneho Auguſta Haufera tudy ſ rjeki Sprewje wuczahnył a jeho pſches to wot ßmerczje ſatepenja wumóhł.

S Klukſcha.*) Wſchudżom ßo wo wulkej wodźje ryczi, też pola naß je pobyła a naß do ſtracha ſtajiła. Ludżjo drje ju doczakachu, ale ſo budże tak wulka, to ßebi nichtón nemyßleſche.

K nam wali ßo woda 1. auguſta rano wokoło 6 hodżinow a napinaſche ßo na njekotrych mjeſtnach wyſche, hacz pſched dwjemaj ljetomaj. Każ je ſnate, dha je naſcha ſtrona niſka runina, wot małeje a wulkeje Sprewje pſchebjezana, a duż ſ zyła dołho netrajeſche, ſo bjechu na ſpomnenym dnju wſchitke łuki wele hodżinow dołhi jjeſor, ſchtoż bje ſrudnokraßny napohlad. Wobej Sprewi pak pſchezo wetſche a wetſche wody pſchinoſchowaſchtej. Njetk buchu łuki ſady dwora pſchenapelnene a woda liny ßo pſches khjetro wyßoki ſchußej a pſches hadlerje bes młynom a knežim dworom do młynſkeho kużoła a dźjeſche njehdże łohcz wyßoko a hiſchcze wyſche. Teho runja bu kneži dwór powodżeny a woßebje tamniſche hródźje. Ludżjo dyrbjachu teho dla ſkót khjetſje pſches hłuboku wodu na wowczeŕnje wodźicz. Czelata buchu na woſach pſchewesene, — proßata pak doſtachu bydlenje na ßynowych łubjach.

Bes tym pſcheliny ßo też wulka Sprewja wyſche wßy a powodźi tam njekotre pola, pohroſy też knežemu hatej, kiż tamnu ſtronu ſchußeja leži. Ale tam bjechu hnydom njekotſi hoſpodarjo k pomozy. Se wſchej pilnoſczu wobkładżechu dróhu ſ hnojom a duż ßo woda pſches nju do hata pſchelinyez nemóżeſche. Teho runja buchu też te pſchetoki (Schleußen) ſpody dróhi ſatykane a hacżenja ſ dźjela ſ deſkami wobhrodżene. Pſches tajku pilnoſcz bu hat wobarnowany, ſo karpy czjekacz nemóżachu, każ pſched dwjemaj ljetomaj.

Woda pak ßo njetko po wſchjem ſchußeju bes khjeżemi do pſchenapelneneho młynſkeho kużoła waleſche a pucżowanje bje tam na khwilu pſchetorhnene, pſchetoż pſches hłuboku wodu, kiż pola korczmy ßama hacz na keŕchow ſtupaſche, nichtón pſchekroczicz nemóżeſche. — Wo wßy dyrbjachu njekotſi ludżjo ßwój dom wopuſchczicz, dokelż bje wulzy powodżeny.

Sady Klukſcha, na ſakhowſkich honach, tam hiſchcze ſrudniſcho wonhladaſche. Pſchetoki ſa klukſchanſkim knežim dworom najſkere doſcz wody pſchepuſchczecz nemóżachu a tak ßo ſta, ſo ßo ſakhowſke hacżenja pſchetorhnychu. Duż ſtejachu hnydom wſchitke pola na weczornej ſtronje Sakhowa we wodźje, kotraż ßo też w 10minutnej ſchjerokoſczi pſches ſchußej liješche a tam wſchón dżeczel, runkliżu, len a bjerny potepi.

Dopołdnja w 10 hodżinach ſaſta woda pſchibywacz, haj wona pocza ſpadowacz, a ludżjo mózachu ſaßo lózo dychacz. Hiſchcze pjatk bjechu wſchitke łuki ßwjetke a dołho hiſchcze powoſtanki powodżenja wobkhowamy. — Hdżez je ßo woda ſhubiła, tam je njetko widżecz, kaku ſchkodu je nacziniła. Na polach, hdżez je njekotre dny ſtała, je woßebje bjernam ſeſchkodźiła, kotrez poczinaja pſchemjerneje mokroty dla tam a ßem hnicz. Pola naß ßu woßebje czi khudżi ludżjo ſbiczi, kotſiż maja na ſakhowſkich polach bjerny ßadżane. Na dworje je pak woda też teho dla wele ſchkody nacziniła, dokelż je do ſaworſchtowaneje rożki ſtupała. To pak je ßo też druhdże ſtało. — Jedyn kneži hat, kotryż je ſ pſchenżu wobßyty, ſtejeſche też pod wodu. — Rybow pak pſches mjeru wele czekko neje, dokelż buchu haty derje wobkedżbowane. — Ludżjo mjenja, ſo ma ßo ſchkoda, w tudomnej wokolnoſczi wot powodżenja naczinena, po tawſyntach tl. ſliczbowacz.

Najwetſche ſbože pſchi tej zyłej wodźje bje, ſo wona wo dnjo pſchińdże; hewak by ßo wele ſkotu ſatepicz dyrbjało.

Też Lubata je wele ſchkody nacziniła; woßebje je w Bukojnje tójſchto pſchenży a t. d. ßobu wſała. Teho runja bje też Hucżina powodżena a woda wyßoke hacżenja niże hucżanſkeho moſta nimale pſchekroczi; ſ czehoż je widżecz, kak wulka je była.

Powodżenje je po ßebi wſchudżom wele nerjada ſawoſtajiło, kotryż wótre a jara neſtrowe wonenje dawa a naſchu płódnu runinu wohidnje ßmerdżazu każ też ſa khoroſcz (ſymu) jara khmanu czini. H.

S Welecżina. Ssudniſtwo mjeſta Hamburga woſjewjuje w njemſkich nowinach, ſo je tam 17. meje tuteho ljeta Jan Pelz ſ Welecżina jako ßobuſtaw hamburgſkeho theatera wumrek a ſo maja ßo wſchitzy jeho herbojo, kiż prawo na jeho ſawoſtajenſtwo maja, hacz do 10. dezembra tuteho ljeta pola niżſcheho ßudniſtwa w Hamburgu pſches jeneho ryczniika tuteho mjeſta ſamkowicz. Tuton Pelz bje rodżeny Sserb a ſtudowaſche njehdy we ljetach 1834—36 na duchomnſtwo w Lipſku, je pak ßo potom k theaterej pſchiwobrocził a pſchi tym ßamym też, każ njetko ſ nowinow ſhonimy, hacz do ßwojeje ßmerczje ſawoſtał.

Wot Czornizy wyſche Neßwaczidła. Wulka woda, pſches ßyłny deſchcz naſtata, kotryż ßo poßlene

*) Najreńſchi dżak ſa wobſchjerny dopiß. Red.

dny julija ſ hromadami ſ mróčelow ßypaſche, je, kaž ſe wſchelakich ſtronow ßkyſchimy, a kaž nam tydzenja też Serb. Now. powedachu, tam a ßem wele ſchkody naczinika. Też naſcha Czorniza bieſche — kaž hewak bórſy — ßwoje brjohi pſchekroczika, a na łuki, pſchi kotrychž a pſches kotreż ßo we wele ſtów kſchiwiſnach wije, wulinyła, a te ßame zylje powodzika, tak ſo wſchitko w ßwjetlinje ſtejeſche. Wulkeje ſchkody pak woda naczinika neje, ſ wuwſaczom njekotrych małych drewjanych moſczikow, kiž je ßobu wſaka. m.—

S Delneje Hórki. Sandzenu wutoru pſchipokdnju w 12. hodzinje wudyri tudy woheń a wupali ßo murjowana brózeń ſahrodnika Jana Liſchnje. W nej bje 50 kop rożki, njehdże 10 fórow ßyna a 2 kopje ſtareje ßłómy, ſchtoż je ßo wſchitko ſpaliko abo wot wóhnja ſkaſyło. Woheń je na to waſchnje wuſchoł, ſo bje 6ljetny Liſchniz hólczeż ſchtrychwanczku wo jitwje ſ polzow wſak a ßo potom do brózinjoweje komory podał, hdżeż bje ſ nej wo ſczjenu ſchmyrał, hacż bje ßo ſaßwjeczika a pódla leżazu ßłómu a ßnopy ſapopanyła. Tón hólczeż, pſches to ſaſtrózany, bje potom do ſahrody czekny a ßo tam ſa jenym kerkom ſkhował, tak ſo ßo ludzjo hakle na woheń dohladachu, jako ßo hižom ßylnje paleſche. Wot ßykowow bje, ſa naſchej delnjohórczanſkej, khwaczanſka ßykawa ſpodzinje ruczje na pomoz pſchijeła a druhe wokolne nedachu też dołho na ßo czakacz, tak ſo woheń jenoż na ſpomnenu brózeń wobmeſowany woſta.

S Delneho Wujeſda. Tudy bu wóndanjo jena żónſka ſ Koſkow na polu morwa namakana. Najſkere bje ju Boża ruczka ſajała.

Žitna rosprawa.

(S wrótßkawſkich nowinow.)

Se Schleſynſkeje pißaja 5. auguſta t. l.: Naſche ljetuſche żnje bychu we wſchjem naſtupanju jara pożohnowane byke, hdy by je hubene wedro tak jara nekaſyło. Rożka je w ſchleſynſkej runinje nimale wſcha domoj a ßu ju też wſchudżom, hdżeż ßłóncżne dny a hodżiny ſe wſchej pilnoſczu a djełakwoſczu wużichu, hjetro ßuchu do brózinje ſchiknyli. Hdżeż ßu pruhi dla pomkoczili, ßu naſhonili, ſo je dwójzy tak wele nawdała, kaž loni, a hacż runje bje kop njeſchto mene, dha je tola wunoſchka hiſchcze wjazy, dyżli konſche ljeto. Hiſchcze bohatſcho, hacż w runinje, budże rożka w horach dawacz, hdżeż budża ßo żnje tón tydżeń ſapoczinacz. Wunoſchk rożki budże teho dla wele wyſche ßrjenich żnjow a je po tajkim lohko doſcz mózno, ſo płaczisna po dokonjanych żnach delje póndże. — Pſcheńza, kotrejeż je hižom tójſchto poßyczeneje, je ßo hiſchcze bóle radżika, dyżli rożka, a budże jeje wele na pſchedań, jeli ßo poradżi, ju derje domoj ſkhowacz. Jeje ſorno je jara pokne a czeżke, ſchtoż ßo też wo rożzy prajicz hodżi — Jeczmenja je też hižom wele poßyczeneho; deſchcża dla je habeńſchu barbu doſtał, ma pak jara pókne ſornjatka. Wunoſchk młócżenja je dobry. Jara wużitny bje deſchcż wowßej, kiž drje je krótki w ßkomje, ſa to pak w kłóſkach a ſornach wuberny, — kaž jón wele ljet ſa ßobu mjeli nejßmy. — Bjernow dla ßo njekotſi jara boja. Wſchitkim ſażnim drużinam, kaž też tajkim, kiž ßu ſahe ßadżane, je ſelo wocżorniko a nahniko, też pokaſuja ßo w bjernach ßamych trupy, tola neje hiſchcze niczo wot ſchjeroczornych blakow widżicz, kotreż ßu hakle wjerne ſnamjo bjernjazeje khoroſczje, kotraż pak móże ſaſtupicz, jeli ſkoro ljepſche wedro nedóſtanemy. Tola budże hinenje ſela ſa bjerny tak daloko ſe ſchkodu, dokelż budże jich roſczenje a pſchibywanje jara ſadżjewacz.

Sa ſkót budże prjódkſtejaza ſyma dobra, dokelż mokrota roſczenje trawy a dżeczela ſpodżiwnje pſchiſporja. A dokelż ßmjemy ßo po njetcziſchim mokrym wedrje jara rjaneje a dołheje naſymy nadżecz, dha mózemy też wotczakowacz, ſo budżemy wotawu derje domoj ſkhowacz móz, tak ſo budże krótka ßłoma pſches nju bohaczje ſarunana.

Skónczinje mamy pak hiſchcze pſchiſpomnicz, ſo ßo pſcheńza na mnohich polach hižom pukacz, to je, khochołki hnacz poczina, a to niz jenoż poßyczena, ale też ſtejaza. Jeli by tajke wuroſtowanje hiſchcze dljehe trało, dha by dobrota pſcheńczneho ſorna jara ſchkodowała a ßo to ßamo potom hubenje pſchedawało. To pak by ſa zyku krajinu wulka ſchkoda była.

Přilopk.

* W Kolditzu ſatepi ßo 22. julija poltſeczaljetny holczeż w jenym wódniku, kotrehoż bje hakle nedawno jena żona ſ rjeki Muldy, do kotrejeż bje panył, wuczahnyła a jedyn muż pſched woſom, kiž chżyſche jeho pſchejjeczż, wot pſchejjedżenja wumohł.

* W Karlsfeldżje bieſche 21. julija wjeſty Müller w khjeżi a wuczahnowaſche ſe ſtarych kſchindżelow hoſdżje, w tym ßamym czaßu pſchekrywaſche pak jedyn czjeßla tſjechu tuteje khjeżje. Pſchi tym wuhlada wón we wuhnju kameń, kiž tam twerdżje netzeſche, a woſme jón precz, ſo by tutón ßnadź njekomu na hkowu nepanył. Jako je to ſczinił, woła wón, hacż je ſchtó pſched thjeżu, a jako bjechu jemu wotmolwili, ſo tam nichtón neje, czißne wón tón 11 puntow czeżki kameń delje. W tym ßamym wokomiknenju ſtupi Müller ſ duremi won, kameń ſleczi jemu do hkowy, kotruż tak ſtraſchnje rosraſy, ſo Müller na ſemju pane a na mjeſczje morwy woſtane. Wón ſawoſtaji wudowu a dżewecż ßyrotow.

S Nowoſalza pißaja: Schtyripſchezny póſt, kotryż 31. julija weczor ſ Wopakeje do Ebersbacha jjedżeſche, mjejeſche wulkeje wody dla tak ſtraſchne jje-

dzenje, ſo ßo paßażirojo ßobu weſcz boiachu. To bje tez derje, pſchetoz w Delnym Ebersbachu wón na ſchußeju, kiz bje wot zołmow ſtraſchnje rosryty, do hłubokeje dzjery ſwrócźi a móżeſche konjow jenoz na to waſchnje ſe ßmerczje wunóz, ſo jim poſtronki khjetſje ruczje wotrjeſa a ſ nimi czeluy, jako bje pſchi tym kſchud a kłobuk wotbył. Póſtſki wós bje zylje nowy a bu naſajtra jara wobſchkodzeny namakany. W Delnym Ebersbachu bje zyły ſchußej njekotre kohczije wyßoko powedzeny. W Friedersdorfje je woda 2 khjeźi ſkaſyła, w Sprembergu pak 3 a w Hołbinje tez 2 twareni.

* Ljetuſcha hkowna ſhromadzisna katholſkich ſjenoczeńſtwow njemſkeho kraja budze wot 24. do 27. ſeptembra w Praſy wotdzerżana. Jednanja ſmjeja ßo ſ dzjela tez w cźjeſkej ryczi.

Spěwy.

Swotkel kwjetki, rożje?

Schtó rożje ßej je wumyßlik,
Schtó tak kraßnje wupyſchik:
Zołte, módre, czerwene,
Bjele, wſchelko pißane?

Schtó wußył je je na łuki,
Naßył w naſchej ſahrodzi?
Pred bje ſemja ſtwerdnena,
Njekt ßo kwjetki ſybola!

Schtó woźiwi jich koreſchki?
Schtó je ſ roßn wokrepi?
A ſchtó na ne pſchikaże
Sſłónczku ßwjeczicz luboſnje?

Schtó je tak kraßnje wupyſcha,
Wónje ßłodkeje jim da,
So ßu dzjeczom radoſczenje
A tez wulkim ſweßelenje?

Schtó je to, ſchtó to ſamóże
A jom' neje woſtudke?
Jenoz Bóh to dokonja!
Rożje Boha prjeduja. Nczrh.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Jan Kſchiżank w Cźichońzach ſ Madlenu Miczkez ſe Żidowa.

Podjanska cyrkej: Jan Bohuwjer Pätzig, wikowar w Spytezach, ſ Hanu Khryſtianu Louiſu Hennigez ſe Ssokołzy.

Kŕćeni:

Michałska cyrkej: Jan Auguſt, Handrija Peſchela, wobydlerja na Żidowje, ß. — Minna Selma, Jana Bohmjera Magera, ſahrodnika w Libochowje, dż. — Korla Auguſt, Jana Kſchiżana, ſahrodnika w Jeńkezach, ß. — Korla Auguſt, T. B. O. Bieſolda, wobydlerja pod hrodom, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 26. julija: Marja, Madleny Wiczaſez ſ Mikowa nem. dż., 10 m., w Cźichenzach. — 27., Ernſt Bohuwjer, Korlje Auguſta Hobra, murerja a khjeżerja na Żidowje, ß., 1 l. 6. m. — 29., Jan Bohuwjer, Hany ſwudoweneje Petaſchoweje na Żidowje nem. ß., 1 l. 8 m.

Ćahi sakskošlezynskeje železniey z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołuju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołuju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 9. auguſta. 1 Louisd'or 5 toler 12 ußl. 5⅚ np.; 1 połnoważazy czerweny ſkoty abo dukat 3 tol. 3 ußl. 8¼ np.; winſke bankowi 78⅝.

Nawěſtnik.

A. H. W.

W Bukezach tam na kerchowje
Rożowa je ſahroda,
Rożje kcjeja tam na rowje
Sſerbſkoh' ßwjernoh' holecza.
A hacz runje tu na ßwjeczje
Je ßmercz naju dzjeliła
A twój row je pokrepeny
S jara wele ßylſami:
Junu tam we Bożim raju
Naju niczo nedzjeli.
Czjiſchje ſpi we khłódnym rowje,
Ssylſy praja bożemje!

* M. B. D. *

Pſchedań.

Ja ßym wotmyßleny, moju maßiwnu leżomnoſcz, na kotrejż prawiſna palenzpalenja, kißakodzjełanja a piwowuſchcźkowanja wotpoczuje, hnydom ſe ßwobodneje ruki pſchedacz.. Wſcho dalſche je pola me ſhonicz. W Budyſchinje na ſerbſkej haßy.

L. J. Rücker.

Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska **Suhna Pasta**

½ pakczik à 12 ngl. — ½ pakczik à 6 ngl.

je bes praſchenja najljepſchi a najſpodobniſchi ßrjedk k ſdżerżenju ſubow a dżaßnow a ma tez hiżom w tudomnej wokolnoſczi wulki wotberk. Woprawdżitu ma w Budyſchinje na pſchedań

Schimmel w mjeſchczanſkej hapthzy.

Njemski Phönix,

wohenſawjeſczaze towarſtwo w Frankfureczje n. M.

Sakladny kapital 3,142,800 tl. pruſk. kouranta,
Reſerwny fond 538,586 : : :

ſawjeſczuje pſche wohnjowu ſchkodu wſchitke hibite wjezy po twerdych tunich prämiach be wſcheho dopłaczowanja. — Wyſche wöhnjoweje a blyſkoweje ſchkody ſaruna towarſtwo tež ſchkodowanje, pſches haſchenje, wunoſchowanje a wotſtrouenje naſtata; da

pſchi 4ljetnym pſchedpłaczenju prämije 1 ßwobodne ljeto,

pſchi 6ljetnym 1 ßwobodne ljeto a wyſche teho 10 prozent rabatta na prämiu.

Woßebje k wobſtaranju ſawjeſczenja žnjow pod twerdej a mehkej tſjechu, w ſajmach a hromadach poruczeja ßo podpißani agentojo, kotſiž ßu tež k wſchemu požadanemu wukaſanju hotowi.

A. Siems, firma: **J. G. Klingst Nachfolger** w Budyſchinje,
C. W. Grundmann, radny regiſtrator w Kameńcu,
G. L. Kirchner, ökonomſki inſpektaŕ w Lubiju.

Providentia.

Frankfurtſke ſawjeſczeńſke towarſtwo,

konzeßionirowane ſakzijſkim kapitalom wot dwazyczi millionow ſchjeßnakow, ſ kotrychž je woßow millionow emittirowanych.

Tuto towarſtwo bere horje po najtuniſchich prämiach ſawjeſczenja pſche **wöhnjowu ſchkodu** w mjeſtach a na wßach, pſche transportne ſchkodowanje na morjach, rjekach a dröhach, kaž tež žiweńſke, rentſke, wjenowe a ſtarobu ſaſtaranſke ſawjeſczenja. Tež ſawjeſcza wone pſche newarbniwoſcž a woneſbožomnoſcž wſchitkich družinow.

Proſpekty a ſawjeſczeńſke formulary darmo podawa agent towarſtwa

Korla Traugott Ulbricht
w Budyſchinje
na žitnych wikach čzo. 634.

K. K. priv. Aſſikurazioni Generali w Trieſczje

ſawjeſczenja na pſchedmet wſchitkich družinow pſche **woheń** horjebere, tak derje w mjeſtach, kaž na wßach, pod zhlowanej a ßlomjanej tſjechu, tak tež na ratarſke **pölne plody** w brožnjach a ſajmach.

Policy a ſarunanja ſchkody płacza ßo po pruſkim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeńſki fonds towarſtwa: 16 millionow ſchjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoſchczu,
wokreßny agent ſa Budyſchina wokolnoſcž.

Pſcheńezna parna muka

najljepſcheje dobroſczje pſchedawa najtunſcho **David Berger** na žitnej haßy, predy Robert Klemm.

Snate a dla ßwojich balſamiſkich wutkow tak jara poczerſtwjaze, poreńſchaze a pokraßnjaze **Gebrüder Leder**'cz **balſamiſke ſemſkowworechowe mydło** je à kruch ſ roſpokaſanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakcze ſa 10 nßl. — ſtajnje woprawdžite k doſtaczu pola **C. Peſchecka** na bohatej haßy.

Barlinske wohenſawjeſczaze towarſtwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towarſtwo bere ſawjeſczenja pſche wóhnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale twerdych prämijach, hdyž ſawjeſczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukožowanja dawa

W Budyſchinje. **J. E. Smoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinſkeho woheńſawjeſzjazeho towaŕſtwa.

Žneńſki ſpjew.

Žneńz, kiž ſ koßu ſprawowanej
Schoł na ßwoje polo won,
S wjenzom, bantom wudebjany,
Ssmjejkotaŕ ßo ſ weßelom.

Rjane hólczo ſa nim dźjeſche,
Se ßerpikom wotberacz,
Žneńzej dariła wſchak bjeſche
Banty, wjenz a woneſchko.

Žneńſki ſpjew ßej ſaneßeſchtaj
S dźakom k Bohu radoſtnje,
So ßu ljetßa radźike
Žnje ßo wſchudźom bohate.

Daj nam Bóh njetk wedra doſcz,
So nam w ßnopach nebdże roſcz,
So by ßuche pſchiſchło dom,
Mtóczilo ßo ſ weßelom.

Ssu do bróžnjow dokhowane
Dary kraßnje zohnowane,
Dha nech Bóh je ſwarnuje,
So je woheń nepóžre.

Nech njetk Bohu dźakuje
Wutroba ßo wſchitkich ludźi,
Proſchmy, ſo je ſtrowi w mjerje
Wuživacz je wſchitzy ßmjeli.

Nech też nichtón neſapomni,
So wón na tych khudych ſpomni,
Bóh nej burej ßamom' dał,
So by ßam wſcho wuživał.

Njetk ßo domkhowanka pecze,
Žneńſki ßwedźeń ßweczi ßo,
Kotſiž pomozni wam bjechu,
Nech ßo na njón pſcheproſcha.

A nech nichtón neſabudże
Tamnych wulkich wjeczných žnjow,
So by też tak ſweßeleny
Znecz wot ßwojich ſkutkow móhł.

L. ſ Plußnitkez.

Sahrodniſka žiwnoſcz cžo. 25 w Pſchiwczizach ſe 4 akrami 274 □prutami wuberneho pola a łuki je pſches podpißaneho tunjo na pſchedań.

A. Franz, conc. agent w Budyſchinje.

Jedyn teßak, kotryž by ßo jara derje ſa jeneho wajchtarju hodźił, je na pſchedań. Hdże? to móże ßo we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

Khwalobnje ſnaty a pſches ßwoje hojaze ſkutkowanje dopokaſany **bróſtſyrop** je ſaßo k dostaczu w **hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.**

Pſchedań.

Moja korczmarſka leżownoſcz ſ poknymi žnemi, ſ realnej prawiſnu rjeſanja, hoſczowanja a ſchenkowanja je pſchemjenenja dla hnydom na pſchedań a móże ßo wſcho dalſche pola me ſhonicz.

W Raſchowje 9. auguſta 1860.

Handrij Benada.

Dobry khoſej punt po 8 nßl. a też hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho

Ecrius ſ napſchecza kaſerny.

Zańdźenu njedźelu tydźenja wumrje w swojim třećim lěće ćiše a zbóžnje naš wutrobnje lubowany synk **Gustav Jurij Pawoł.**

W Nosaćicach 4. augusta 1860.

Jan Bartko, wučeŕ.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
4. augusta 1860.

Dowoz: 3954 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pšeńza	6	22	5	5	15	—	6	15	—	6	22	5	—	—	—
Rožka stara	4	10	—	4	—	—	4	5	—	4	10	—	—	—	—
Rožka nowa	3	25	—	3	15	—	3	20	—	—	—	—	—	—	—
Jecimen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	2	17	5	2	—	—	2	10	—	2	15	—	2	12	5
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	15	—	4	15	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	7	5	—	—	—	6	—	—	6	10	—	6	7	5
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	10	—	1	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	15	—	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawař J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. póśće 7½ nsl.

Čisło 33. 18. augusta. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. S Radżanez. S Wyšokeje pola Wóšlinka. S Zitra. — Jahodař ſ pola. — Dopisy. — Přilopk. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi saksko-šlesinskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenjeżna płaćizna. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Saksa. Jeho majestoſcej kral Jan, kaž tež Jeje majestoſcej kralowa Marja a wscha kralowska ſwójba bjesche 9. augusta w podjanskej dwórskej zyrkwi pschitomna, hdżež ßo tehdy Boża ßłużba k dopomnenju na ßmerć nebo krala Bedricha Augusta dżerżesche. — Wot Radeberga chzedża żelesnizu psches Kameńz do Khoczebuza a dale twarić. K temu ßłuscha pak predy dowólnoſcej wyschnoſcje a tu predy dostać nemóża, hacž nepokasaja, hdże a kak by ßo twarić móhła. Duž ßu ju w tychle dnjach w tajkim wotpohladanju wottykowacz počeli.

Pruſſy. Bajerski kral, kiž bjesche wóndanjo njekotre dny w Barlinje, mjesche tam njekotre rosrycżowanja ſ ministrami a sda ßo, so je wón woßebje ßrjednika bes rakuskim khježorom a pruskim prynzregentom cżinić a so ßo hischcże wo to stara, kak by politiku tuteju dweju kneżerjow dale bóle sjenocził. Wón je pecża też woßebje k temu dopomhał, so je ßo prynzregent do Czopliz k rakuskemu khježorej na wopytanje podał. Franzowskemu khježorej Napoleonej ßo to nespodoba, so bes njemstimi werchami pschejenoſcej kneżicz počzina, pschetoż hdyż ßu woni wschitzy jeneho smyßlenja a chzedża ßebi pschecżiwo kóżdemu wukrajnemu nepschecżelej ßwjeru w hromadżje pomhacz, dha też ani Napoleon niczo pschecżiwo Njemzam cżinicz nemóże. Wón pyta teho dla, so by jim, woßebje pak rakuskemu khježorej, na druhe waschnje schkodżił. Rakuski khježor ma mennjzy hischcże truch italskeho kraja, kotryż Benezianska rjeka. Benezianski lud by pak rad rakuske knejſtwo wotbył a ßo k italskemu móznarſtwu sardinskeho krala pschiwdał. To pak ßo w ta chwilu nechodżi, pschetoż ſ dobrej wolu jich rakuski khježor nepuschczi, ſ gwaltom pak ßo jemu woni wutorhnycz nemóża, dokelż je jich móz pschecżiwo rakuskemu wójſku ßłaba. Duž bje wjesta italska strona tón plan sczinika, so ma ßo wschón italski kraj najprjódzn pod knejſtwo sardinskeho krala pschiwesczej a potom dyrbjała wscha sjenoczena italska móz na rakuskeho khježora czahnycz a jemu Benezianſku wotdobycz. W Italii pak hischcże wetschi dżjel bamżoweho kraja a neapelskeho kraleſtwa pod sardinſkim knejſtwom nesteji. Napoleon bje pecża dowolił, so by ßo wschón bamżowy kraj ſ wuwſaczom mjesta Roma sardinskemu kralej dał, ale so by neapelske kraleſtwo ßamo sa ßebe wostało, tak so by w Italii po tajkim dwoje knejſtwo było a wona teho dla pschezo hischcże ßłaba wostała: pschetoż sardinski a neapelski kral byschtaj wjesczje stajnaj nepschecżelej byłoj, tak so by ßo sardinski na Franzowſow seperał, neapelski pak ſ Rakuskej dżerżał. Tajke neapelske pschecżelſtwo by potom najſkere k temu pomhało, so ßo Sardinſzy nebychu do Benezianskeje dacz móhli a rakuski khježor by tutón kraj tak njekak w dobrym mjerje wobkhował. A so by njekajka dwojitoſcej w Italii wostała, to bje też Napoleonej zylje prawje, pschetoż wón je woßebje psches to k mozy pschischoł, so je nepschejenoſcej wokolnych werchow derje sa ßebe wużicz widżił. Wón teho dla też na dotalnu njemſku nepschejenoſcej wulku nadżiju stajesche a nochzyschе pschidacz, so by Garibaldi po dobyczu kupy Sizilije, neapelskemu kralej ßluschazeje, na ßamo neapelske kraleſtwo nadpad sczinił. Ale njetko, hdyż staj ßo Rakuska a Pruska sjednalej, je wón hnydom do teho swolił, pschetoż ßam wón pschecżiwo sjenoczenym Njemzam niczo cżinicz nemóże, jeli pak ßo Garibaldijej radżi, wschu Italiu sjenoczicz a ju potom pod roskasowanjom sardinskeho krala pschecżiwo rakuskemu khježorej wesczż, dha by ßo Napoleon skere na Pruſku walicz móhł, dokelż by rakuske wójſko w Benezianskej cżinicz mjeko a neby po tajkim Prußam pomhacz móhło. Tuto wotpohladanje, kaž ßmy je tudy runje rosestajeli, njetko wschitzy politikarjo Napoleonej winu dawaja, a jeli wone wo prawdżje tajke, dha nam wscho jene bycz nemóże, kak ta wjez w Italii wupane, hdy bychmy też Italskim hewak wscho dobre popscheli. — Prynzregent je pschikasał, so maja wschitke armeekorpsy ljetża jenoż k tsidżeńskim polnym manövram hromadu ſtupicz, so pak dyrbja ßo predy nich exerzirowanja w brigadach a divisiach mjecz, kaž je ßo to dotal druhe ljeta stało.

Rakuſka. Khježor je ßo 12. auguſta do Salzburga k wotewrenju tak menowaneje hilžbetſkeje želeſnizy podał, kotraž wot tam do Bajerſkeje wedže. Bajerſki kral bje tam tež pſchiſchoł. Pſchi pyſchnej hoſcžinje, kotraž ßo po ßwedžeńſkim wotewrenju mjejeſche, rekny rakuſki khježor bes druhim, ſo ma wón na tej nowej želeſnizy teho dla wulku radoſcž, dokelž wona dwaj njemſkaj ſplahaj bliže ſjenocza a ſo wón teho dla tež rad na to ſpomni, kak je jemu pruſki prynzregent k wobtwerdženju njemſkeje pſchejenoſcžje w Czoplizach ruku ſkicził. — Po hoſcžinje pſchewodžeſche wón bajerſkeho krala do jeho hłowneho mjeſta Mnichowa (München) a ſ nim pſchijedže tam tež khježorka a ſchjeſcž rakuſkich arzywójwodow. Peneżnik baron Rothſchild bje tam tež pſchiſchoł a mjejeſche pola khježora audienzu w peneżnych naležnoſczach. — Rakuſka krajna rada je ſaßo njekotre poßedženja mjeła a je ßo w tych ßamych najbóle wo krajne peneżne naležnoſcžje jednako. Jeli mjer woſtane, dha ßo krajne dawki nebudża powyſchicž trjebacž.

Franzowſka. Khježor je Abdelkadrej ſa to, ſo je ßo tak khwalobnje po damaſkowſkich kſcheſczijanach horje brał, wulki kſchiž czeßneje legije póßkał. Tón ßamy je do drohich kamenjow ſaßadženy a płaczi njehdže 14,000 nórtow. — Napoleon ujetko w chalonſkim ljehwu pſchebywa a ma tam tež ßwojeho ßyna ßobu. — Wójſko, kotreż mjejeſche do Syrije woteńcž, je hižom wſchitke wujjelko a najſkere w tychle dujach na brjóh ſyriſkeho kraja ſ łódžow wuſtupiło. — Sa thósty, kotreż budże ſyriſka expedizia czinicž, je khježor 25 millionow nórtow poſtajił.

Rußowſka. Mała dželba tych kawkaſkich Czerkeßow, kiž ßu ßo ruſkemu khježorej podczińnyli, bje ßebi wóndanjo tu wjez hinak pſchemyßlika a ßo k nadpadej na jene ruſke wojerſke wotdžjelenje ſjenoczika. Ale Rußojo Czerkeßow tak domoj póßkachu, ſo tuczi hnydom ſaßo wo hnadu proſchachu. — Muhamedanſzy wobydlerjo na połkupje Krymje nochzedża wjazy rußowſzy poddanjo bycž a ßu rußowſku wyſchnoſcž wo dowolnoſcž k wuczehnenju do Turkowſkeje proßyli. Tajka dowolnoſcž je ßo jim dała a wele tawſynt je jich hižom wuczahnyło; ſbytkni czakaja jenoż na to, ſo bychu ßwoje leżomnoſcžje dorospſchedali, potom chzedża tež ßwoju ſtronu hicž. (Ydy bych ja njekotre tawſynty tolerowyſche mjeł, dha bych ßo na mjeſcžje do Krymy podał a ßebi tam pjekny leżomnoſcž kupił; pſchetoż kraj je tam kraßny a ſemja płódna, leżomnoſcžje pak w tu khwilu jara tune. Red.)

Turkowſka. Wſchelake nowiny chzedża wedžecž, ſo bu w Syrii hacž dotal 18,000 kſcheſczijanow wot Turkow ſabitych, njehdže 1000 kſcheſczijanow padże ſ bróńju w ruzy, 75,000 je na czjekanju a khowa ßo na horach a w ließach, 10,000 džjeczi nima žaneho nana, wudowow je ßo pſches 6000 naliczenych a 3000 młodych žónſkich ßu Turkojo ßobu wſali. — Sultan je noweho guverneura, wjeſteho Muhamed-paſchu, do Damaſka poßłał. Tón je tamniſcheho dotalneho guverneura wotßadził a njehdže 700 Turkow, kotſiž bjechu ßo na tym mordowanju wobdžjelili, do jaſtwa czißnył. Wón je tež ßudniſtwo poſtajił, kotreż ma tych winowatych wotßudzicž a jich bórſy na ziwenju khoſtacž. Tež žadaſche ßebi Muhamed-paſcha, ſo bychu Turkojo wſchu ßwoju bróń wotpołożili, ale woni to czinili nejßu, wele wjazy ßu ſaßo pſcheczjiwo kſcheſczijanam hawtowacž poczeli a ßebi žadali, ſo bychu ßo jim wſchitzy kſcheſczijenjo wudali, kotſiž pola Abdelkadra a w zitadelli bydła. Duž chzyſche Muhamed-paſcha ßwojich wojakow na nich póßlacž, ale czi ßo ſarecknychu, prajizy, ſo ßebi najprjódzy ßwoju, wele mießazow ſaſtejanu, wojerſku ſdu žadaja. Gouverneur poßła teho dla do Beiruta, ſo by wot tam penesy a hiſcheze njeſchto wojakow doſtał. Wojazy tež pſchińdžechu, ale žane penesy niz a tak móže bycž, ſo budża nowi wojazy ſe ſtarymi jenak nepoßłuſchni. Duž je jara derje, ſo ßo Franzowſojo k Damaſkej bliža, pſchetoż hewak by tam ßnadž tež poßłeni ſbytk kſcheſczijanow kónz wſacž dyrbjał.

Czornohórſka. Po poweſczach ſ rakuſkeho mjeſta Kotara (Cattaro) bu tam 12. auguſta czornohórſki wjerch Danilo wot Czornohorjana Kadicza tak ſtraſchnje tſjelony, ſo dyrbeſche po njekotrych hodžinach wumrecž. Tón neſkutk ſta ßo, jako chzyſche Daniło do ßwojeje łódzje ſtupicž, ſo by ßo kruch domoj pſchewesczecž dał. Kadicž, kotrehož ßu hnydom ſajeli, bje ſ Czornohórſkeje njekajkeho pſchestupenja dla wupokaſany.

Italia. Garibaldi je ßo wóndanjo ſkradžu hacž pſched wrota mjeſta Neapela podał a tam ſ pſchecželemi ßwojich wotpohladanjow wuczinił, kak ma ßo wójna pſcheczjiwo neapelſkemu kralej ſ nowa dale wesecž. Po najnowſchich poweſczach je wón potom blisko Reggia w Kalabrii ſ 8000 muženi na kraj wuſtupił a chze wot tam na Neapel czahnycž. Bes tym dyrbi jeho druhe wójſko ſe Sizilije ſa nim pſchiczahnycž a najſkere tež w mjeſczje Neaplu ßamym revoluzia wudyri.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Saůdženy tydžeń je naß k. Dr. Sigismund, profeßor w Rudolſtadtu wopytał, ſo by ßerbſki kraj nawedził a ßerbſki lud ſeſnał. Po jeho ßwjernym wuſnaczu mózemy prajicž, ſo je ßo jemu Sserbſtwo wubernje ſpodobało a ſo wón teho dla najſkere knižku wo Sserbach cziſchczecž da.

S Budyſchina. Nedželu 5. auguſta pſchijjedże ßlawny czjeſki ſpißowař k. Pfleger do naſcheho mjeſta a poda ßo naſajtra dale do Czech. S.

S Budyſchina. Na hłownej ſhromadžiſnje ſakſkeho wuczerſtwa, kotraž ßo 1. a 2. oktobra t. l.

tudy smjeje, budże rospomnene: 1) sakske pestalozzijske sjenoczeństwo, 2) powschitkomne wohensawjesczaze towarstwo sakskich wuczerjow, 3) sjenoczeństwo sakskich a thüringskich wuczerjow k wsajomnemu podperanju w khorosczi, 4) schulska statistika, 5) ßu schulske ßwedzenje požadanja hódne a kak maja ßo hodnje srjadowacz? 6) wuczerjowe khostanske prawo, 7) kak móże narodna schula ßwojemu skutkowanju trajnu móz wudobycz. — Kak wele wuczerjow pschińdże, neje wjeste. W Drażdżanach bjesche jich 1500, a móże bycz, so ßo jich w Budyschinje pschezo njehdże 6—700 shromadzi. Wuberk budże teho dla najskere mjeschczanow proßycz, so bychu wuczerjam, ßem pschischedschim, njekotre dny darmo hospodu popscheli. — Zusokrajni wuczerjo budża tez witani.

S Nadżanez. Tudomny hetman Handrij Hurban, kotrehoż bje, na czoż ßmy w Serb. Nowinach hižom spomnili, psched njekotrym czaßom wós w brózni na nosy wobschkodził, je tajkeje rany dla 2. auguśta w budyskej hojerni wumrecz dyrbjał. Teho runja wumre tam 3. t. m. Jurij Schüller s Horneho Hbelska, kiž bje jako wotroczk pola Bjebrachcz w Trebenzach tam s pschatrow panył a ßebi ruku slamał.

S Wyßokeje pola Wóßlinka. (Saposdżene.) Kaž je ßo hižom w 27. czißlje Serb. Now. spomniło, bu nedżelu 1. jul. nascha rjana nowa schula, wot knejstwa a gmejny natwarena, na jara ßwedzeńske waschnje poßweczena. Popóldnju ½3 shromadżichu ßo schulske dżjeczi hischcze k poßlenemu rasej w starej schuli, w kotrejż hacz dotal wukuńke bjechu, so bychu tez hischcze starej pschecżelniży wutrobne „bożemje“ prajiłe. Jako bje ßo to stało, wopuschczichu tu ßamu s tym spjewom: „Bożo, wonkhód požohnuj a t. d.“ a sestupachu ßo psched tej ßamej do rjada. Wschitke dżjeczi bjechu w ßwedżeńskich draßtach; hólzy s mnohimi khorhojemi a czeßnymi paßami (Schärpen) a holzy neßechu rjane wjenzy a pletwy na hkowje a w rukomaj. Potom dżjesche derje srjadowany czah — prjedku smahowasche ßo rjana wulka zyrkwina khorhoj wyßoczanskeje gmejny a hudżba hrajesche pschisprawnu hkóß — pomalu psched nowu wuczernju. Ta ßama bje wot nascheje lubeje mkódosczje s nutska a s wonka jara wulzy s wjenzami a s pletwami wupyschena. Rjane czeßne wrota wedżichu do teje ßameje a schtóż jejne sunтskomne wuhlada, temu sradowasche ßo wjesczje wutroba. Psched nowej schuli posasta njetko czah, hudżba womelkny a k. duchomny Wanak, kiž ßo pod czeßne wrota a smahowazu khorhej stupi, dżerżesche njetko najprjódzy rjanu a hnujazu ryczż; wedżische k. wuczerej Wiczasej wulku ważnosczż jeho sastoinstwa, kotrezż ma ßo njetko w tutym nowym twarenju saßo ßwjeru dale wesczż, k wutrobje; napominasche starschich, so bychu ßwjeru ßwoje dżjeczi k schuli dżerżeli a wuczerej jeho czeżke dżjeko na kóżde waschnje polożowacz pomhali a t. d. Po tym poßweczesche wón w menje tsijenicżkeho Boha tón dom, kotryż k jeho ßkużbje pschihotowany je a staji jón pod jeho hnadne sakitanje. Nasch wo nowu schulu wulzy jara saßkużbny kollator k. s Zehmen pschepoda njetko tez na ßwedżeńske waschnje klucz noweje schulje a dżjeczi sandżechu prjeni ras do teje ßameje. Ljesczanske spjewanske towarstwo wuspjewa rjanu motettu: „Wótze nasch.“ Knes duchomny wobroczi ßo njetko hischcze s nowa s ryczu k schulskim dżjeczom, napominasche te ßame k pilnosczi a k wschemu, schtoż ßo dobremu dżjesczu sależi a k. wuczer wobsankny tu ßweczisnu s krótkimi ßtowami, w kotrychż wón dżjeczi na ważnosczż tuteho dnja sa teßame dopomnjowasche a ßebi Božu pomoz a żohnowanje k ßwojemu skutkowanju w tutym domje wuproschowasche. Spjewarjo wuspjewachu hischcze khwalospjew a tak bu ßweczisna tuteho dnja dokonjana. Njetko pak rjekasche: „Won, won na lóschtnu hraju se spjewom po puczu a t. d.,“ dżjeczi ßo srjadowachu saßo po snatym waschnju, hudżba hrajesche a weßelje stupajo dżjesche czah na hórku na hornym kónzu nascheje wßy leżazu a s rjanymi lipami wobßadżanu. Tudy bjechu kawki a blida a bje sa dżjeczazu hru wschitko hacz nanajljepe srjadowane. Sa tu ßamu bjesche ßo wot gmejny a woßebje tez wot knejstwa rjany penes nawdak, tak so bje móżno, kóżde dżjeczo s nusnymi schulskimi wjezami, rubischkami a t. d. jara bohacżje wobdariez. Wetschi hólzy hrajachu s wótrym ptakom (Stechvogel) a menesche dżjeczi pschiindżechu na wschelake druhe lóżsche waschnje k ßwojim dobytkam. Napoßledk ßo w mjechach stakasche, khapon bijesche a t. d., a rjane wjezy buchu tez hischcze skónczńje wuloßowane. Każ bu pschi tutym dżjele nasch k. wuczer wot njekotrych s nascheje gmejny, tak woßebje wot knežeho hajnka k. Wenka jara podperany, tak tez k. s Zehmen nedżerżesche sa niske, s dżjeczimi hracz a s nimi bjehacz, haj bje ßamo tez ßwoje dżjeczi bes schulske sarjadowacz dał. Jako ßo czmicz poczinasche, wopuschczichu dżjeczi s k. wuczerjom tuto mjesto weßela a wuspjewachu w nowej schuli k wobsanknenju tuteho dnja stajneho dopomnecza njekotre dżakomne spjewy. Radosczż, pilnosczż a sbożje nech kżjeje we tutej schuli stajnje a pschezo! ⊙

S Jitra. (Saposdżene.) Tudy wumre 30. jul. w nozy na pół jidnaczich zylje nahlje knes Korla August s Konik nad Jitrom w 58. ljeczje ßwojeje staroby. Boża ruczka bje jeho sajała. Wón bje rodżeny Sserb. J.

Jahodar s pola.

A. So ßy ßebi ferije czinił, to ßym ßkyschał; hdże dha pak ßy puczował?

B. Preczkach, daloko!

A. Dha drje w Włóskej pola Garibaldia?

B. Tam chzych ßo naſtajicz, dokelz pecza tam zytrowy, pomeranzy a ſigi roſtu.

A. Ty tola nejßy! Njetk wjem, czoho dla ßo tam k nemu tejko luda nacjjeri. Czoho dla dha tam ty neńdziſche?

B. Newedzich pucza, a prajachu mi ludzjo, ſo je to ſaklepanje daloko; tez nochzech nikomu zaneho ſloho hexempla dacz, dokelz rjeka: „Woſtań w kraju, to czi praju!“

A. Hdze dha ßy pobył? Schtoha naſhonił?

B. To chzu czi prajicz, ale ſo mi wot teho nikomu ßłowczka nepiknesch, hewak pſchińdze do Nowinow a wſchón ßwjet ßo mi ßmjeje; to by me ſabiczje hrebako a ty by ßnano khwilu módre blaki na koži mjek.

A. Nebudz wſchak dziwny! So mózu meleczecz, to tola dawno wjeſch.

B. Hlej, kmotſe, mi chzyſche ßo jara holanſkich jahodow.

A. Po tych netrebaſch wokoło bjehacz, wſchak nam jich napóraja doſcz a na doſcz.

B. Sſad mi ſe ſchtoma najljepe ßłodzi, duz chzych ßo jich teho dla w holi najjeſz, tola pak tez ßebi jich njeſchto hódneho dom naſchczipacz. Kupich ßebi kloßowy korb, wotrjeſnych ßebi ſchwarmu ſchponſáu na ſmije, dziwe ßwinje a druhu ſwjerinu; tez wupilach ßo najpyſchniſcho, ſo bychu holenjo me ſa nadobneho grnganza dzerzeli a reſchpekt pſchede mnu mjeli; wſach mój kloßowy korb na khribet a khelpach pſchiſtojnje k polnozy.

A. Czoho dla dha pak nejßy ßo ſ hejdatom pórał? To dzje by tez pſchiſtojne było.

B. S karu rady nejjedzu a ßym weßeky, ſo zaneje ßobu nemjejach. Na te ferije chzu ſpominacz!

A. Tebi je ßo drje dziwnje ſeſchko pſchi twojich holanſkich jahodach.

B. Hacz do Maleſchcz ßo wedzich a do Hucziny trechich. Tu hizom trochu hinak ßerbſki ryczja, hacz my. „Schto dha tam ſtojiſch?“ wolaſche ßo na dworje. Praſchach ßo do holanſkich jahodow, tón czlowek pak proſczje na mne hladaſche, kaz by zenje zaneho muza a kloßoweho korba newidził, a neprajeſche mi niczo. Duz dyrbjach dale a nadeńdzech hnydom pachoła, kiz ßebi karpjazu kóſcz ſ nohi czahaſche nedaloko khlamarja; tola me ſa huna pokaſa, kaſaſche mi dale hicz a ßo bóry na ljewu ruku na ſchczeżku winycz.

A. Bjechu tam jahody, abo nebje hiſchcze zadyn kónz nózkowanje?

B. Dolho hiſchcze zadyn kónz.

A. Dha drje nebudziſche k Garibaldijej niczo dale mjek a tam figow a druheho dobreho ßadu doſcz.

B. To wſchak je mózno. Njetk pak trechich bes haty a jedyn bje tak wulki, ſo ßebi myßlach: To je morjo. Bjeſche pak dopołnja bliſko 11, zaloßna horzota a ja w wulkej hroſy morja dla; płót mi wot wloßow, wot noßa a wot wuſchow kapaſche a kak jara ßo mi po rjapje lijeſche, to nejßym widził, w korbje bjeſche jeſcht, a we mojim zoldu ſaſwonjowaſche ßo k wobedu. Mi nebje derje. Schto by ty njetko czinił?

A. Korb bych precz czißnył a ßo domoj wrócził.

B. A domach bychu ßo czi ßmeli a cze kakali a ßo praſcheli, hdze ßy korb woſtajił a hacz ßu czi jahody ßłodzike. To by mi było!

A. So ßym jón precz czißnył, nebych nikomu na nóß pójßnył, ale rekł: hdyz ßo czapnych, dyri pruſki kraholz do mne, wotraſy mi korb, ſo ſchtó wje hdze flecži, mjeneſche najſterſcho, ſo je to dziwi kaczor.

B. Ja zenje nekzu. — Mi derje nebje: ßłónzo me zaloßnje prazeſche, hłód me pſchezo bole cźwilowaſche a tón wulki hat bje mi morjo. Kak hdyz tón ßo wot ranja k weczoru wine, ſchto ſapoczecz? Kloßowy korb neje kódz a mój kij niz weßło! Nebudziſche tak zaloßnje horzo było, dha budzich ßebi myßlił, ſo k lodowemu morju pſchindu; pſchetoz, ſo k polnozy dzjech, to na ßłonzu widzich, a moje dzjeczi ſpjewaja:

. . . . . Syma
Hrod lodzamy konz ſemje ma,
K' polnozy w morju leži.

Nihdze nebje zana ziwa duſcha k ſawohladanju. Storzech korb ſ khribeta, wuſnuch ßo ſchtórnje, wußleczech ßo ropr a laz, ſmetach wſcho do korba a ſ nim na khribeczje dzjech k ſemi hladajo ſamyßleny dale, hacz bjech na jene dobo kónz wulkeho hata.

A. Ja budzich ßo njetkle we wulkim haczje wukupał a ßo tak wokſchewił.

B. A bes tym by paduch ſ kerka wuſkocził, mi draſtu krannył a ja móhł potom na haczjenju ſpody mojeho kloßoweho korba ßedzicz, hejſo tón neby tez k ſchibenzy był. To by mi wokſchewenje było!

A. Ty ßebi tola wſcho rospomniſch a pſchemyßliſch! Kaha dha czi ta wjezka dale dzjeſche?

B. Seńzeſch ßo tam nedaloko czopa pod wulki dub, hladach na mój torniſter a pytnych, ſo je ßo tak jara rosßnſchił, ſo zana holanſka jahoda we nim woſtacz nemóze. Schto ſapoczecz? To bje ſabita wjez!

A. Ja budzich ßebi jón wupozahacz dał.

B. Hdze dha? Twoja mudroſcz nech po proſchenju dze!

A. Nerosſchkeredz ßo, kmotſe, ſo czi zolcz do krwje neſtupi; to czi ſchkodzi. Schtoha dha ßy czinił?

B. Wſach mój korb a maczach jón, w haczje ſ nim wodu naczjerajo, ſo by nabubnił. S kerka wuſtupi muz abo hólz, pſchihladowaſche, ßo mi ßmjejo, a rekny: „Tak niz, pſcheczelo; k temu ßłuſcha ßak, hewak zaneje nepopanecze.“ „Ryby nechcham,“ wotmolwich, to by paduchſtwo było; maczam korb, ſo by nabubnił, hewak zaneje jahody we nim neſthowam; do holanſkich

jahodow du. Duž ßo mi khadla woschezereſche a dzieſche ßwój pucz, ja pak na neho rjeßnych: Stej a praj mi, hacz ſmjejeja te roskoczene haty ſkoro kónz. Schtoha je ſ kónza hatow? Ssu tam jahody? Duž ſhonich, ſo budu ſa ¼ hodzíny wo wßy a ſa dobru ½ hodzínu w jahodach. To bje mi luba powjeſz. Weß rjekaſche Stróža, pucznìki mjejachu tez ßerbſke napißma, a tak bjech dha hiſcheze w Sserbach a to w Sserbach, kiž hiſcheze na Sserbſtwo dzerza a nemjenja: „To dzje gmejna penesy precz czißne, hdyž na pucznìki tez ßerbſke napißma da ſtajicz.“ Pſchede wßu praſchach ßo njehdze 12ljetneho pachoka wo pucz do holanſkich jahodow, a tón, hdyž tez newjernje na mne a na mój korb hladaſche, mi tola wſcho tak roſomnje rospraji, ſo bje k ßlyſchenju: Jowle wuczeŕ na to dzerzi, ſo dzjeczi ſroſymlìwje ryczja, a to, ſchtož prajicz a ryczecz maja, roſomnje roſeſtajecz wukmu a nawukmu. Pachoka ſawola macz k wobedu a wón bjeżeſche. Hdy budzjiſche tola tez me njechto ſawokał, ßo nebudzich dołho nuſowacz dał; mi w brjuſchje korczeſche. (Přichodnje dale.)

Dopisy.

Se Semiz, 3. auguſta. So bych pczołarſtwo we thüringſkim kraja wobhladał, hdzez wone welc ſaſtupowarjow a hajerjow ma, podach ßo, jako bjech wot łużiſkeho wokreßneho rataŕſkeho towaŕſtwa k temu penezne podperanje, wot krajſkeje direkzije pak dowolnoſcz k ſapuczowanju do wukraja doſtał, — 26. julija na pucz, a pſchindzech hizom na pſchichodnym dnju do mjeſta Gothy. Tam pſchebywa mennjzy wulki a wuwołany pczołaŕ baron ſ Berlepſch — a druhe tajki a to redant Kalb. Berlepſch pak bjeſche do Altenburga ſapuczował, hdzez ßo runje ſhromadzíſna pczołarjow wotdzerzeſche. Pſches to tez nebjeſche mózno jeho kołczje wobhladowacz, kotrychz wón na 100 we Seebaſchje njehdze 6 hodzinow wot Gothy wobßedzi. Tola nebjeſche moje puczowanje podarmo, pſchetoz k. Kalb mjejeſche ßam na 49 kołczow, a ja mózach tam wſchitko to wohladacz, ſchtoz bje tez pola k. ſ Berlepſcha — k widzenju. Schtoz pak ßym tam wſchitko wohladał, hakle posdzíſcho woſjewju, ßnadz we njekajkej knizzy. Knes baron ſ Berlepſch pak je ſkoro dzeń wote dnja pola k. Kalba a wobkedzbuje jeho pczołki. — K. Kalb je knihownju ſałożił, we kotrejz chze wón wſchitke te pißma po czaßu ſhromadzicz, kotrez ßu wot najſtarſchich czaßow we zyłym njemſkim kraju we naſtupanju pczołaŕſtwa wuſchłe. Jeho bibliotheka wopſchija njetk hizom 220 czißlow. Najſtarſcha knizka teje ßameje bjeſche 1601 we Shorelzu wot Jana Rhambowa wudata. Wot naſcheho krajana Schiracha ſ Małeho Budyſchinka bjeſchtej tam 2 knizzy, jena we ljeczi 1770 we Budyſchinje, druha 1784 we Lipſku czíſchczana. Ja pſchepodach jemu Kulmanoweho wuſtojneho ßerbſkeho pczołarja, kotrehoz wón ſ wulkej radoſczu pſchija a jemu dobre mjeſto we knihowni ßlubi. Wſchitkim pczołarjam ßerbſkeho kraja da wón wele dobreho prajicz, najbóle pak tym, kiž ßo prózuja, ſo bychu we plahowanju pczołow po nowym, ljepſchim waſchnju pſchezo wetſchu wudokonjanoſcz nadobyli. — We meiningſkim kraju, dwje hodzinje ſady Inſelsberga we kupeli Liebenſteinje a wokolnoſczi wuhladach ſaßo kołczje wſchelkeje twarby — nemózach pak w Eiſenachu, Erfurczje a na njekotrych druhich mjeſtnach, hdzez ßo pczołarjo ſ mnohimi a kraßnymi kołczami namakachu, teho wulzy hroſneho wedra dla ſ parowoſa wuſtupicz, ale dyrbjach dale jjecz a nemózach wſchitko to wohladacz, ſchtoz bjech ßebi nawedzicz prjódkwſak. Mucžink.

Přilopk.

* W Hainewałdzje pola Žitawy dyri błyſk 31. julija do jeneje khjeżje a ſpali ju.

* W Chemnitzu ſatepi ßo 8. auguſta żona jeneho dżjelaczerja w bliſkim haczje. Wona nemózeſche mennjzy ßwoje nowonarodzene dżjeczo czjeſchicz a duž bje wot mloka do tajkeje tyſchnoſczje ſapaduła, ſo njekotre hodziny pſched kſchczenjom dżjeczatka ſe jſtwy czekny a do wody ſkoczi, ſ kotrejez bu morwa wuczehnena.

* Hoſczenżaŕ hotela „London“ w Czoplizach, kotryż bje rakuſki khjeżor wóndanjo na njekotre dny ſa ßebe a ſa ßwojich ludzi wotnajał, doſta na kózdy dzeń 580 ſchießnakow ſapkaczenych a pſchi wotjjeſdzje dari jemu khjeżor hiſcheze ſlotu tobakowu tyſku. — W ſpomnenym hoſczenżu je 72 ſtwow, jj.dzina ſala, ſahrodny ſalon a t. d.

* W Joſefinje w Czechach je khjeżorſki lieutnant Schindelka kanonu wunamakał, kotraż wſchje dotalne kanony pſchetrechi. S nej móże ßo ſa minutu 10 hacz 12 krócz tſjelicz a wona czißne 15 puntowu kulu njehdze połdra milje daloko.

* W Barlinje wumre 27. julija żona jeneho tamniſcheho khjeżerja po dljeſchej khoroſczi. Lekaŕ bje ju ſa morwu wurrajił, duž bu wſcho ſa pohreb potrebne pſchihotowane, czjeło ſwobłekane, do taſcheza położene a potom ßamo woſtajene. Njekotre hodziny poſdzíſcho ſaßłyſchachu ſrudni ſawoſtajeni, ſo ßo w pódlanſtej ſtwje, hdzez czjeło leżeſche, njeſchto hiba a jako tam dzjechu pohladacz, poſtróżichu ßo khjetro, pſchetóż ta ſemreta żona ſtejeſche pſched nimi a wobhladowaſche ßebi ſe ſpodziwanjom ßwoje wobleczenje. Bórſy ßo domaßachu, ſo to żane ſcherenje neje, ale ſo ta żona hiſcheze morwa nebje. Woni ju teho dla ſaßo khjerjje do łoża położichu a ljekarja ſ nowa k pomozy ſawołachu, ale nadzija na jeje wuſtrowenje je jara mała, dokelž je ta żona na tajke waſchnje khora, ſo budze najſkere bórſy wumrecz dyrbecz.

* Se Schjerachowa pißaja: Schkoda, kotruž je wóndanjo powodźenje tudy a w tudomnej wokolnoscźi na puczach, mostach a płotach, kaž na domach, polach a łukach, tehs runja pśches wotpławenje drewa a woßebje rožki naczińiło, je jara wulka. Tak bu kamentny móst pśchi nowym młynje w ßerbśkim Sohlandźje wottorhneny, młynkomaj Kunzy a Queißerej w Schjerachowje jara wele drewa a deskow wotpławenych, kśeža bjetnarja Sentnera po wulkim dźjelje powalena a dom kśeźkarja Hohlfeldta w Korsymje do panenja wobschkodźeny. W Budestezach woda tak kśetśe pśchibywasche, so dyrbjachu wjazore hußy w kślewje kónz wsacz, też bu tam a w Hajnizach njekotrym wele kop w pupach stejazeje rožki wotpławeneje.

* Blisko Poczapla pola Draždźan bje hewer Petasch ſ Oberdöhlena se schkleńczerńikomaj Frostom a Grahlom jenu studźeń hižom 26 łoheži hłuboko wurył. Jako Petasch 1. augusta do neje dełe ljesesche, pytny Grahl, so je wón na jene dobo do hłubiny panył, a khwatasche pomozy dła ruczje sa nim. Ale też wón dełe pane a Frostej ßo runje tak seńdże. Mjenujzy w 12łoheczowskej hłubokoscźi bjechu tuczi studnjerjerjo na jedyn stary podkopk trechili, ſ kotrehoż skaženy powjetr do studnje stupasche, bjechu jón pak po sdaczu tak sastajeli, so ßo jeho dale bojecz treba nebje. Ale dokelž woni dljeschi czaß w tej studni dźjekali nebjechu, dha bje ßo tam tejko skeho powjetra pschecźischczako, so wschjech tśjoch pomenowanych hnydom mori, jako woni do jeho wobßaha pschińdźechu. Po pilnym wupumpowanju a wupalenju studnje poradźi ßo hakle weczor w 10 hodźinach morwe czjeła wuczahnycz. Petasch sawostaji wudowu a schtyri make dźjeczi.

* Wóndanjo dźjechu 300 hewerjow ſ Kurheßenskeje a Westfalskeje pśches Draždźany do Rußowskeje a sa nimi jich tam pecza hischcze 1000 póndże.

* W Draždźanach padże 4. augusta pottsecźaljetny hólczez do młynskeho pschjerowa rjeki Weißeritzy a bu wot wody kruch wotneßeny. Jedyn hólczez to widźiwschi skoczi ruczje na kawu, pśches pschjerow położenu, doßahny tam to dźjeczo sa drastu a dźerżesche je tak dołho, hacž garbarski mischtr Diesend pschibjeża a je hischcze żywe ſ wody wuczahny.

* W Lipsku padże 10. augusta zyhljekryjeŕ Schokta ſ Abtnaundorfa ſ tśjechi haptyki, schtyri poskhody wyßokeje, do dwora dełe a wosta na mjesecźje morwy leżo.

* W Elberfeldźje hrajkasche wóndano w druhim poskhodźje (schoßu) pschi wotewrenym woknje jene dwjeljetne dźjeczo ſ pßom a wobej pschehladaschtej ßebi tak, so dełe na haßu na plester padżeschtej. Poß wosta na mjesecźje morwy, to dźjeczo postaże pak zylje strowe a czerstwe, dokelž bje na pßa tak sbożomnje panyło, so ßo nebje nihdże wobschkodźiło.

* We Waldheimje pschińdże wóndano schjesecz cźłowekow wo żiwenje, dokelž chzeha jenemu pßej żiwenje sdżerżecz. Młynk Liebig wesesche ßo mennjzy 8. augusta ſ peczimi druhimi a se swojim pßom w cźołmje pśches tamnischu rjeku Cźopawu, w kotrejż bje runje khjetro wulka woda. Sredź rjeki tón poß njekak ſ cźołma wuskoczi a dokelž ßo bojachu, jo mohł ßo satepicz, dha sa nim jjedźichu, so bychu jeho ſ wody wuczahnyli. Pschi tym ßo cźołm swróczi, wschitzy padżechu do wody a satepichu ßu.

Śpěwy.

Nedźelu.

Tak ßwjedźeńszy a cźischje,
Kaž dźeńß je we domi,
Budź też we mojej duschje
Na lubej nedźeli.

Mi ſwony klineża renje
S blíska a ſ daloka,
Do Bożoh' doma proscha,
Hdżeż renje spjewaja.

Tón hłóß ja dyrbjak sazpicz?
Do zyrkwje nochzył ja?
Schtó netrebał by hnadu
A lubosc wot Knesa? Nczrh.

Cyrkwinske powjesće.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Korla August, Jana Michałka, wobydlerja w Dobruschi, ß. — Ernst August, Pjetra Wicźasa, wulkosahrodnika w Jenkezach, ß. — Ernst Hendrich, Hańże Bärez se Schekez nem. ß.

Zemrjeći:

Dźeń 2. augusta: Handrij Hurban, hetman na knežim dworje w Nadźanezach, 54 l. — 3., Jurij Schüller, wotreczk ſ Horneho Hbelska, 32 l. (Wobaj wumreschtaj w budyskej hojerni.) — Michał Ernst, Michała Barcza, wobydlerja pod hrodom, ß., 1 l. — 7., Korla Emil Max, Marje Madleny Petschkez se Židowa nem. ß., 10 n.

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždźan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 16. augusta. 1 Louisd'or 5 toler 12 ngl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerwjeny skoty abo dukat 3 tol. 3 ngl. 8¼ np.; winske bankowi 78⅝.

Nawěštnik.

Providentia.

Frankfurtſke ſawjeſczeńſke towarſtwo,

konzeßionirowane ſ akzijſkim kapitalom wot dwazyczi millionow ſchjeßnakow, ſ kotrychž je woßow millionow emittirowanych.

Tuto towarſtwo bere horje po najtuniſchich prämiach ſawjeſczenja pſche **wóhnjowu ſchkodu** w mjeſtach a na wßach, pſche transportne ſchkodowanje na morjach, rjekach a dróhach, kaž tež žiweńſke, rentſke, wjenowe a ſtarobu ſaſtaranſke ſawjeſczenja. Tež ſawjeſcza wone pſche newarbniwoſcž a woneſbožomnoſcž wſchitkich družinow.

Proſpekty a ſawjeſczeńſke formulary darmo podawa agent towarſtwa

Korla Traugott Ulbricht
w Budyſchinje
na žitnych wikach čzo. 634.

Njemski Phönix,

wohenſawjeſczaze towarſtwo w Frankfurczje n. M.

Sakladny kapital 3,142,800 tl. pruſk. kouranta,
Reſerwny fond 538,586 = = =

ſawjeſczuje pſche wohnjowu ſchkodu wſchitke hibite wjezy po twerdych tunich prämiach be wſcheho dopłaczowanja. — Wyſche wóhnjoweje a blyſkoweje ſchkody ſaruna towarſtwo tež ſchkodowanje, pſches haſchenje, wunoſchowanje a wotſtrouenje naſtata; da

pſchi 4ljetnym pſchedpłaczenju prämije 1 ßwobodne ljeto,

pſchi 6ljetnym 1 ßwobodne ljeto a wyſche teho 10 prozent rabatta na prämiu.

Woßebje k wobſtaranju ſawjeſczenja žnjow pod twerdej a mehkej tſjechu, w ſajmach a hromadach poruczeja ßo podpißani agentoja, kotſiž ßu tež k wſchemu požadanemu wukaſanju hotowi.

A. Siems, firma: **J. G. Klingst Nachfolger** w Budyſchinje,
C. W. Grundmann, radny regiſtrator w Kameńzu,
G. L. Kirchner, ökonomſki inſpektaŕ w Lubiju.

K. K. priv. Aſſikurazioni Generali w Trieſczje

ſawjeſczenja na pſchedmet wſchitkich družinow pſche **woheń** horjebere, taŕ derje w mjeſtach, kaž na wßach, pod zyhlowanej a ßłomjanej tſjechu, taŕ tež na ratarſke **pólne płody** w brožnjach a ſajmach.

Policy a ſarunanja ſchkody płacza ßo po pruſkim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeńſki fonds towarſtwa: 16 millionow ſchjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoſchczu,
wokreßny agent ſa Budyſchina wokolnoſcž.

Dr. Whithowa wodziczka ſa woczi

wot **Dr. Ehrhardta** w **Altenfeldži** w **Thüringſkej,** ſ wjazorymi privilegiami wyßokich werchow poczeſzena, wopokaſuje ßo be wſchitkimi dotalnymi woczi hojazymi ßrjedkami pſches ßwoje ſbožomne ſkutkowanje wſchjednje jako najkahodniſcha a najljepſcha wodziczka w tajkim naſtupanju, a móže ßo jako dopokaſany hojazy a poßylnjazy ßrjedk a jako

wjeſta pomoz ſa ludži na woczomaj biednych

kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeſzje a ruczje a be wſchitkich ſchkódnych ſzjewkow, woßebje pſchi ſahrorenju, ſzerpnenju, ßuchoczi, ßylſowanju a bježenju woczow, kaž tež pſchi ßłaboſzi po bjelmi a płaczi bleſchka ſ wukožowanjom jenož 10 nßl. a dźeła ju jenož woprawdžitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldži w Thüringſkej.

Skład ſa Budyſchin w hrodowſkej haptyzy.

Barlinske wohenſawjeſczaze towarſtwo.

Sakożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj tolerjow.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towarſtwo bere ſawjeſczenja pſche wóhnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale twerdych prämijach, hdyž ſawjeſczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukożowanja dawa

W Budyſchinje. **J. E. Ssmoler,** wudawar Serb. Now., agent barlinſkeho wohenſawjeſzjazeho towarſtwa.

Pſcheproſchenje.

Kaž ßu hižom Serbske Nowiny w 32. czißlje naſchim lubowanym Sserbam woſjewjake, dha je ßo njetko twerdzje poſtajiło, ſo ma ßo, ſechzeli Bóh tón Knes, na dnju

3. oktobra

tuteho ljeta w tudomnym hoſczeńzu k tſjóm lipam jara pyſchny, wulki

ßerbſki ſpjewańſki ßwedżeń

pod wedżenjom kneſa kantora Kozora wotdżerżecz. Sa tajki ßwedżeń je ßo hižom wot 32 kneżnow ſpjewarkow a wot pjekneje liczby ſpjewarjow ßobuſtutkowanje ßlubiło, tola ßu nam hiſchcze wjazy dobrych ſpjewańſkich mozow wulzy jara witane. My teho dla wſchitkich lubych ſakſkich a pruſkich ßerbſkich k.k. wucżerjow, kaž tež druhich kneſow, kotſiž ßo na ſpjewanje derje wuſteja, ſ tuttym k wobdżjelenju pſchi naſchim ſpjewańſkim ßwedżenju najpodwólniſcho pſcheproſchujemy, a proßymy, ſo bychu ßo ſkere ljepe pak liſtnje, pak ertnje we wudawarni Serb. Now. tudy ſamolweli a pſchi tym woßebje woſjewicz neſapomnili, kajki hłoß ſpjewaja. Hłoß móża ßebi kneża ſpjewarjo hnydom tudy wotewſacz, abo ßebi jón tež po ſpodobanju pſchipóßłacz dacz. Runjež ßmy ßo wulzy jara ſa ßerbſkimi kneżnami ſpjewarkami wobhonjowali a hižom tajku liczbu pſcheproßyli, dha ßo ßnano tola hiſchcze tu a tam wuſtojne ſpjewarki, nam dotal neſnate, namakaju, kotrež bychu derje a rady ßobu ſpjewałe. My teho dla tu pſchecżelnu próſtwu wuprajujemy, ſo by ßo nam to tola bórſy we wudawarni S. N. dobroczinje woſjewiło.

W Budyſchinje, 17. auguſta 1860.

Sswedżeńſki comité.

Ssredu 22. auguſta t. l.

budża ßo w predawſchim Nopperez burſkim kublje we Weßelu wſchitkón żiwy a morwy inventar ſe wſchjem, ſchtož je w bróżnjach a na ßynowych kubjach, kaž tež płody wſchitkich drużinow na polach a kukach na pſcheßadżowanje ſa hotowe penesy pſchedawacz.

We Weßelu 16. auguſta 1860.

C. Jahn, con. agent.

Sahrodniſka żiwnoſcz cżo. 25 w Pſchiwcżizach ſe 4 akrami 274 □prutami wuberneho pola a łuki je pſches podpißaneho tunjo na pſchedań.

A. Franz, conc. agent w Budyſchinje.

Dobry khoſej punt po 8 nßl. a tež hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho

Eccins ſ napſchecża kaſerny.

Hollandſki mlókowy pólver.

Tutón, ſe ſtarodawnych cżaßow dopokaſany, ſ najljepſchich ſelow a korenjow pſchihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj kżizomaj wſchjednje krowom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pſchiſporja wobżernoſcz, płodżi wele mloka a ſadżjewa jeho wokißnenje. Pakcżik płaczi 4 nßl. a je k dóſtaczu w

hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Druhe čisło

ŁUŽIČANA

so dźensa rozesłać póčnje. Wudawarńja.

Pola knihicżiſchczerja **J. Kulmana** w Wojerezach a pola knihikupza **J. E. Ssmolerja** w Budyſchini je k dóſtaczu: nßl.

Bohumił, abo Boże rukowanje na ßyrotach ꝛc. 2. nßl. 2
Bonifaziuß, abo pſchindź k nam twoje kraleſtwo 1½
Sahrodka kwjetkojta, to je: dwójzy dwaczeji ꝛc. 1
Druha wetſcha Sahrodka kwjetkojta, ... 1
Cżorny kóß a dróſna. Spjewy ſa wotroſzenych.
Prjeni ſbjer 1
Cżorny kóß a dróſna, ꝛc. Druhi ſbjer 1
Sserbſki wuſtojny pczołař, ... 5
Khwalba Boża, pſchekożk pjatnaczich hymnow . . 2

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje

11. augusta 1860.

Dowoz: 3731 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša. tl.	nßl	np.	niža. tl.	nßl	np.	srjedžna tl.	nßl	np.	na bursy, najwyšša. tl.	nßl	np.	najniža. tl.	nßl	np.
Pšeńza	6	20	—	5	20	—	6	15	—	6	20	—	5	25	—
Rožka stara	4	15	—	4	—	—	4	10	—	4	15	—	4	10	—
Rožka nowa	4	10	—	3	25	—	4	5	—	4	10	—	—	—	—
Jeczmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	2	17	5	2	—	—	2	12	5	2	15	—	2	14	—
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	15	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	10	—	—	—	—	—	—	—	6	12	5	6	10	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	10	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 34. 25. augusta. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyšchina. S Kóšłow. S Mjerkowa. — Jahodař ſ pola. (Pokračowanje.) — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlesinskeje železnicy z budyskeho dwórniša. — Pjenjeżna płaćizna. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakſka. Deputazije, kotrež maja ſa prjódkſtejazy krajny ßejm nametu njekotrych ſakonjow pſchehladacz, ßu ßo po kralowej poruczności w Draždżanach ſhromadżiłe, a miniſterſtwo je jim hižom njekotre ſakonje prjódkpołożiło. Bes nimi namaka ßo też namet zyrkwinſkeho porjada ſa evangeliſkolutherſku zyrkej w ſakſkim kraleſtwje, a namet remeßneho ſokonja.

Pruſſy. Prynzregent pſchebywa w oſtendſkich kupelach. Wóndanjo powoła wón miniſtra wójny k ßebi a duż ßebi w Barlinje myßlachu, ſo ßnadź ßo njekajka wójna bliži, ale na tſeczi dżeń ßo miniſter ſaßo wróczi a nebje dale niczo. — Pólszy wobydlerjo pruſkeho kraleſtwa ßebi njetko kóżdy dżeń ßylniſcho żadaja, ſo bychu kralowſke ſaſtojnſtwa Polakam pjekńje pólſke pißma ßkali a na ßudniſtwach ſ Polakami też pólſzy jednali.

Rakuſſy. Tudy tak prawje do dołheho mjera newjerja a mjenja, ſo Garibaldi hnydom na Wenezianſku nadpad ſczini, tak bórſy hacz je ßo jemu poradżiło, Neapelſku dobyez. Duż dawa khjeżor ßwoje ſchtyri wenezianſke twerdżiſny nanajljepe wobarnowacz a wójſko je tam też na wſcho hotowe. — Njekotre nowiny powedaja, ſo je prynzregent rakuſkemu khjeżorej pomoz ßlubił, jeli by ßnadź Napoleon ſ nowa ſ nim wójnu ſapoczał; jeli pak jenoż Garibaldi ſe ßamymi Italſkimi na neho pſchiňdże, dha ßo prynzregent do tajkeje wójny mj ſchecz nochze.

Franzowſka. Khjeżor a khjeżorka ſtaj ßo 23. na puez do Savoyſkeje a do Nizzy podakoj. (To ſtaj tej dwje nowodoſtatej italſkej krajinje, kotrejż je ßebi Napoleon wot ſardinſkeho krala wotſtupicz dał.) — Se Syrije je powieſcz pſchiſchła, ſo ßu tam Franzowſojo na kraj wuſtupiłe. General, kotryż tamniſche wójſko kommandiruje, rjeka d'Hautpoul.

Ruſſowſka. Khjeżor je porucził, ſo bychu ßo hiſcheze 4 wójnſke łódżje do Syrije póßłake. Najſkere tam ſ nimi wulkowerch Konſtantin pojjedże. Wón je mennjzy admiral wſchitkich ruſkich wójnſkich łódżow a ßwoju wjez derje roſymi.

Czornohórſka. Czſeko wercha Danila bu 14. auguſta wot rakuſkeho general Rodicza ſe wſchjemi wojerſkemi czeſczemi hacz na czornohórſke meſy pſchewodżane a Czornohorjanam pſchepodate, kotſiż tam na, ne czakachu. Weczor teho ßameho dnja pſchineßechu woni ßwojeho ſkónzowaneho wercha do hłowneho mjeſta Cetinja, hdżeż bje ßo bes tym krajna rada ſhromadżiła a ſe ſawoſtajenej wudowu wercha Danila noweho wercha wuſwolika. Po tutym wuſwolenju ſta ßo teho dla porom, ſo ſwudowena werchowa Darinka pſchede wſchitkim ludom czjelu ßwojeho mandżelſkeho werchowſku mjezu ſ hłowy wſa a ju jeho 21ljetnemu wujej Nikizy (Mikławſchej) Njeguſchej na hłowu ſtaji. To bje ſnamjo, ſo je wón ſa noweho wercha wuſwoleny. — Nebo werch ſawoſtaji 2ljetneho ßyna. — Mordař wercha Danila rjeka Todor Kadicz. Wón je ßwak wjeſtcho Paniży a bje ſ nim njekajkeho pſcheſtupenja dla po pſchikaſni Danila Czornohórſku wopuſchczicz dyrbjał. Duż noſcheſche wón ſtoſcz pſchecziwo nemu we wutrobje, hacz jeho na poßledku ſkónzowa.

Turkowſka. Jedyn wyſchk na jendżelſkej wójnſkej łódzi piſche ſ grichiſkeho pſchiſtawa Piräußa: „Po doſtatych powieſczach wo kónzowanju ſyriſkich kſcheſczijanow puſchczichmy ßo wot jow do Bejruta (w Syrii). Sa ſchtyri dny tam pſchijjedżechmy a ſhonichmy, ſo chzedża Druſojo, kotſiż kſcheſczijanow po zylym kraju kónzowachu, nadpad na Bejrut czinicz. Turkowſzy wojazy, kiż tam bjechu, jich wot teho newotdżerżowachu, ale wabjachu jich wele wjazy k temu, a bjechu ßo predy hižom wjazy króczi na mordowanju wobdżjelili. Pſchiłhad naſcheje łódżje, każ też jeneje franzowſkeje a ruſſowſkeje fregatty, ſkaſy jim jich hroſne wotpohładanje, a jako jendżelſka łódż „Exmouth," ſe 60 kanonami wuhotowana, pſchijjedże, ſaſtachu ßo bejrutſzy kſcheſczijenjo pſched Muhamedanſkimi bojecz. Dwaj dnaj poſdżiſcho dóſta naſcha łódż poruczność, ßo 15 mil dale podacz, ſo bychmy tam czjekazych kſcheſczijanow na

nju brali. Tam pschischedschi póßka me kapitan na kraj, hdżeż my njehdże dwje mili wot mórskeho brjoha hromadu żónskich na jenej hórzy wuhladachmy. Predy hacż k nim pschiňdżechmy, setkachmy cźrjódu wobrónenych Drusow a ja dach ßo wot nich do jeneje wßy wesecź, hdżeż jich nawedowar bydlesche. Na puczu wobdachu me hromady kschesczijanskich żonow a holzow a proschachu me wo sakitanje se ßkowami, każ by ja jandżel Boži byk. Mużojo żani widżecź nebjechu, pschetoż tuczi bjechu wschitzy wot Drusow sabiczi. Ja ßlubich tym żónskim, so chzu wscho móżne k jich wumóżenju cźinicź a podach ßo k spomnenemu nawedowarej, kotremuż reknych, so ßym ja pschischoł, te nesbożomne żony a dżeczi so mnu ßobu wotwesecź, a so budża Jendżeleczenjo, jeli mi wón to wobara, na mjesczje nepscheczelszy pscheczíwo nemu sakroczicź. Wón do jich wotwedżenja swoli a duż żadach ßebi ja, so by wón wschitke k brjohej delje puschczik. To ßo sta, ale njetko my k ßwojemu najwetschemu spodźiwanju wuhladachmy, so je jich wele wjaz, hacż bjechmy ßebi myßlili, menujzy njehdże 1500. Bes nimi nebje ani jedyn muski a żadyn, psches 12 ljet stary, hólczez. Czi bjechu wschitzy sabiczi. My mjejachmy jenoż 8 cźołmow a dyrbjachmy te wbohe żónske, dokelż bje woda jara nemjerna a cźołmam teho dla hacż k ßamemu brjohu pschiňcź nedawasche, na ßwojimaj rukomaj do cźołmow noßycź. Njekotre żony a dżeczi mjejachu cźeźke rany na ßwojim cźjelu, kotrez bjechu dostake, jako Drusojo jich mużow a nanow kónzowachu. Dwje hodźinje trajesche dżeko a łódź bje tak pokna, so nikoho wjazy na nju wsacź nemózachmy. My dyrbjachmy jich hischcze njehdże 700 na brjohu wostajicź, kiž bjechu połmorwe a ßmerczmucźne wot dalokeho pucza. Ja poruczich Drusam, so bychu jim hacż na druhi dżeń jjesecź dawali, hdżeż ja ßam saßo po ne pschijjedu, a podach ßo na łódź, so bych wotjjek. Na łódźi ßym potom tak tyschnc hodźiny żiwy byk, każ nihdy predy. Po pschetratym ßmertnym strachu dopomnichu ßo njetko te wbohe żónske na ßwoje wulke hubenstwo. Woni płakachu żałoßnje, wutorhowachu ßebi srudnosczje dla wloßy, a skórżachu na żelniwe waschnje. My troschtowachmy je po móżnosczi, dawachmy jim drastu a khljeb, a pschiwesechmy jich nasajtra sbożomnje k kschesczijanskemu brjohej. Potom dojjedżechmy po te druhe, kotrez tez do Piräußa dowesechmy."

S Damaska pißa jedyn Franzowsa: „Blisko jeneje turkowskeje moscheje (zyrkwje) setka cźrjóda Muhamedanskich cźjekazu kschesczijanstu ßwójbu a wali ßo s nahimi meczemi na schjedźiwza, kiž ju wedżesche. „Ja ßym kschesczijan," sawoła wón, „skónuujcze me, ale wostajcze tute żony a dżeczi na pokoj!" „Wsmi to k sapoczatkej, giauro!" sakschicża jedyn tych dracżowarjow a wotrubny jemu ruku, s kotrejż wón jene dżeczo wedżesche. Tez cźi drusy ßo do neho dachu a wotrjesachu jemu nóß, wuschi a hubje, wurjesachu jemu kschiż na cźoło a sczeżechu kożu s cźoła na wocźi. Nimale ßlepy a skoro wrótny wot bolosczje bkudżesche tón nesbożomny po haßach wokoło, ale nichtón ßo neswaži, so by jemu pomhak. Ja ßwóje żiwe dny tajku żałoscź widżił nejßym. — Dwje kschesczijanskej maczeri, wot kotrejuż mjejesche jena ßwoje dżjeczo na ruzy, ßo twerdżje dżerżeschtej, ale Turkojo jemu wot druheje torhnychu a to dżjeczo bu na jenu hórku cźißnene, hdżeż ßym je zyły dżeń płakacź ßłyschak. Ta macź, kotruż bje Turka wobjak, ßo tak ßylnje wobaraschc, so jeho dwójzy na semju cźißny a potom, jako widżesche, so hinak hanibje wuńcź nemóże, wutorże jemu teßak a storczi ßebi jón do wutroby. Tu druhu żónsku bjechu bes tym woneczeszili a pscherjesachu ju ßredża psches cźjeko na jeje bratru, kotrehoż bjechu predy sakkóli. — Nedaloko hrodu je torhoschczo, hdżeż Hollandszy wschelake twory pschedawaja. Tam ßo turkowszy wojazy walichu a poczachu rubicź, buchu pak jara hnjewni, jako pytnychu, so tam żane penesy nebjechu. Woni doßahnychu teho dla żonu kupza Wernera, swjasachu jej schtryk sa ljewu nohu, pojßnychu ju sa nju s wokuom won a tsjelachu wot delka do neje, hacż ßo jeje drasta sapali a wona po żałoßnej cźwili hubeny kónz wosny. Wernera ßameho pschiwjasachu wojazy na khachlje, satepichu tam a praschachu jeho, hdże ma ßwoje penesy a drohe wjezy. Wón rekny, so w khlamach niczo nima, ale so je wscho w jeho domje doma. Na tajke wotmolwenje ßo woni tak roshnjewachu, so jeho tak dolho peczechu, hacż bje wón morwy. Jeho ßkużobnik, kotryż bje ßo skhował, to wscho se ßwojeho wuczeka widżesche. To je jeho tak jimało, so ßu jemu wkoßy woschjedżile a myßlje woßlabnyke. -- Jedyn żid, kiž bje k muhamedanskej wjerje pschestupił, dowedże njekotrych Turkow k pinzy, do kotrejez bjesche njehdże 30 kschesczijanow czekko. Dokelż ßo Turkam neporadzi, pinzyne durje wotewricź, pschineßechu dóżzu wolija, wulinychu jón sapaliwschi a rosbichu tam hischcze cźwizu spiritußa, tak so ßo kschesczijenjo w pinzy wschitzy spalichu."

Italia. W Neapelskej ßo dale bóle mucźi a hara drje tam bórsy wupukne. Hacż je Garibaldi hižom w neapelskim kraleskwje, to hischcze s wjestosczu newjemy: te nowiny wudawaja tak, tamne saßo hinak. Tak wele je jenoż wjeste, so tam s kralowskej mozu hnbenje steji, dokelż ßo kral pecza tez dale na wójsko spnschczecź nemóże.

Ze Serbow.

S Budyschina. W sahrodżje k. garbarja Siebenhünera blisko ßwjatoduchowskeho mosta je jabluczina, kotraż w tu khwilu kczjeje a ma tez w tym ßamym cźaßu nimale srale jabłuka.

S Budyschina. Piatk tydzenja 17. auguſta mjejachmy po dołhim czaßu tak prawje horzy ljetni dżeń a myßlachmy ßebi, ſo je njetk tajke duſchne ljeczo ſaſtupiłe, kajkež je hewak druhe ljeta mjejachmy. Tola poczа hižom popołdnju tak tužno bycz, ſo ludżjo newedro wjeſchczachu a po njekotrym czaßu poczа ßo tež ſ połonja a weczora ßylnje mróczicz, a weczor we 8 hodżinach naſta ſatraſchne błyſkanje a hrimanje, najprjódzy ſe ßylnym deſchczom a potom tež ſ krupami. Wone ßo nimale połdra hodżiny ſkoro bes pſcheſtacza błyſkaſche a hrimaſche a krupy ßu na połonſchim dżjelje naſcheho mjeſta tam a ßem khjetru ſchkodu na wóknach naczinike. Tak bu na dwórniſchczu njehdże 40 ſchajbow rosbitych. Krupy bjechu tudy njehdże 4 hacz 5 lutow cżcżke. Hiſchcże wetſche padachu w Budeſtezach, hdżež buchu wot nich wſchitke wokna na weczornej a połonſchej ſtronje tak derje w zyrkwi, kaž tež w druhich twarenjach rosbite. W Schjerachowje, Korſymje, Khemberku, Roswodezach, Jiłozach a Koſłach ßu krupy runje tak a, móhł rez, hiſchcże hóre ſakhadżake a wele ſchkody naczinike niz jeno na woknach, ale tež na tſjechach, żadowych ſchtomach a na polach, hdżež bu leżaze żito jara wubite a kały tam a ßem wſchitkich kopenow wurubene. W Meſchizach a Rachlowje, hdżež njehdże 70 ljet żane krupy mjeli nejßu, ßu wone na te ßame waſchnje ſeſchkodżile. W druhich wßach je jich mene padało, tola ßłyſchimy, ſo je pod horami najhóre było, khiba we Wujeżku niz, kotryż bu wot Cżornoboha po ſtarym waſchnju derje doſcz ſakitany. Tež ßu dale delka, kaž w Kljetnom a wokolnoſczi krupy padałe. — Dale w Njemzach je błyſk w tſjoch wßach do twarenjow dyrił a je ſpalił.

S Budyſchina. W tutych dnjach wopyta naß wuczeny pólſki literat k. J. F. Nowakowſki ſ Warſchawy, ſo by Sserbſtwo w jeho pißmorozſtwje a narodnoſczi bliże ſeſnał. S nim bjeſche tež hórſki ingenieur k. Stróżynſki pſchiſchoł.

S Budyſchina. Sandżenu ßrjedu je naß naſche wójſko wopuſchczilo, ſo by njehdże 6 nedżel bliſko Mügelna w kantonnementu pſchebywało.

S Kóſłow. Schwortk 16. auguſta padże dwjeljetny ßyn khjeżnika Lehmanna pſchi hrajkanju do tudomneho weßneho hata a ſatepi ßo w tym ßamym.

S Mjerkowa 18. auguſta. Sandżenu nedżelu wokoło weczora dyri pſchi ßylnym newedrje błyſk do pódlanſkeho twarenja, kublerjomaj Młynkej a Schubertej ßkuſchazeho a wot wjeſteho Buſchje wobydleneho. Jako bje błyſk na hornej łubji pſches hromadu brunizy pſchejjeł a neſapalił, ſlecza wón do Buſchiz komorki, hdżež ßo hnydom ßkoma w jenym tam ſtejazym kożu palicz poczа. Buſchiz hólz pak hrabny jemu deſku a ſabi woheń, tak ſo wón dale żaneje ſchkody nenaczini. Tež Buſchiz ßwójbje, kotraż bjeſche pódla wo jſtwje, niczo ſeſchkodżiło nebje. K.

Jahodaŕ ſ pola.

(Pokračowanje.)

A. Ty ẃóndanjo na to ſpomni, ſo bje ty na ßwojim puczu do holanſkich jahodow bliſko Stróżje żałoßnje hłódny był. Cżoho dla dha tam nejßy do korczmy ſchoł a ßo tam nawobedował.

B. Hdy by tam żana była! Tež chżych expartu jahody w holi wobedowacz. Nejdżich dołho, dha wuhladach krajne mjeſniki. Hnydom ßo ßynych, tyknych nohi do ſchkornjow, ſwoblekach ßo ſaßo a cżehnich ßwedżenſzy pſches meſy. Bórſy bjech ſaßo ſ holje a żaneje jahody nebjech woptał. Wuhladach weß, pſchibliżowach ßo k nej a wußłyſchach dwje żonje, kiż ßebi khjetro nepobożnje wjernoſcz doryczowaſchtej a hacz runje żana krka nelutowaſche, dha wſchak ßebi tola nemóżeſchtej doryczecz. Trochu naſtróżany winych ßo na bok.

A. Hacz tež ßu tola wſchitke pruſke żony tajkele? A kajke tež ßu tola pſchecżiwo ßwojim mużam?

B. Muż me bórſy doſcżeże, hladaſche ſpodżiwnje na mój kórb a poczа njemſki ryczecz.

A. Sso nadżiju, ſo ßo nejßy ſa Njemza wudawał. Hdyż to ſhonju, dha cże w Sserbſkich Nowinach pſchewochluju, ſo budżeſch cżucz.

B. Sserbſki ßym ſ nim ryczał, a wón móżeſche tež ßerbſki, ryczeſche pak trochu po delanſku. Swoju żenu ßebi khwaleſche, kiż by jemu ljepſcha bycz nemóhła, hdy by jenoż na palenz newobarała.

A. Widżiſch, wſchudżom, kaž pola naß! Hacz je ju poßłuchał?

B. K najmenſchemu dżenża woneſche po ſchczipaku a bjeſche po nim laczny.

A. To je tež, kaž pola naß. Wedżiſche cżi pucz do jahodow prajicz?

B. Chżyſche me najpredy do korczmy mjecz, ryczo, ſo bych tam dobry wobed namakał a ſo chże mi tam hußłowacz. Duż pytnych, **hdże** jemu pobrachuje.

A. To bych newedżił; dobry wobed budżiſche ßo cżi tola pſchihodżił.

B. To maſch prawje, ale ſchtó dha budże ßebi k wobedu hußłowacz dacz?

A. Ssnadż je to w pruſkich nadobnych korczmach „móda“. Tež je ßnano widżił, ſo ßy wuſkoczny na nohi, duż je cżi k rejam pohußłowacz chżył. Tón muż je derje ſ tobu mjenił.

B. Ale ſ kim dha rejwacz? Se łżizu a ſ hornykom? Wyſche teho nejßym żenje reje lubował. — Praſchach ßo jeho wo pucz do jahodow. „Bórſy ſcze

w Želesnej a tam budże ſa waß „mach a," mi wotmolwi; a bjeſche też tak.

A. Schto dha to je Želesna? Korczma?

B. Korczma neje, ale hola a to dubjanſka.

A. Duż dha bje twoje żadoſzenje dopelnene! Kak dha czi ſchczipanje wot rukow djjeſche?

B. Schwiknych korb na ſtronu, hrabach ſ wobymaj rukomaj, ſchtoż mózach, tykach do hubY a pożerach a ſpożerach tak njekotre kopeſchko ßobu; bórſy pak ſczerpnyſchtej mi ruzy, duż poſaſtach a ßo wohladach a wuhladach hólczińſko, kiż ßo mi ßmejeſche. „Czoho dla ßo ßmjejeſch hólcże? ßo praſchach." Wy neſſze wjeſzje ſchcze hewak żenje w jahodach byli, mi wotmolwi. Duż ßo wopraſchach: Swotkel to wjeſch? Wón mi rekny: Tak ßo tola jahody neſchczipaja; czinicze, każ byſchcze ſ porſtami ßkauje hrabacz chżyli, a k czemu dha macze tajkile korb? — To me merſaſche, ſo ßej też na njón hubu torha, tola jemu prajach: „Hdyż ſmjeju tón polny, pońdu dom a predy niż." Duż ßo mi ſ żykej ſchiju ßmjejeſche. Teho dla hrabnych ſa mojej ſchpouſkej, ale tón neplech bje precz, każ by ßo pſchepanył.

A. Kah', ſo bje njekajki duch, abo pſchipolniza.

B. Niczo, hólczińſko bjeſche. Sbjeże ßo bórſy nedaloko wołanza: „Wjeczny żid! Hłupy muż!" Duż ſhrabnych mój kij a korb a djjech na nich a wuhladach na 8 hólczińſkow, kiż ßo takle klamachu; wuhladachu me a wołajo czjerjachu ßo na mne, hacż jim runje ſ kijom hrożach.

A. To je hubeny reſchpekt! Ty b'djeſche jich ſchicż dyrbjal, ſo bychu ßo jim myſchje ſa kożu lahnyłe.

B. To je beſbożna „roßa," ßej myßlach, puſchczich ßo do ſkoka a ſhubich ßo pſched jich wocżomaj w huſczinje, hdżeż pak ſpjeſchnje do prjedka n adjiſche korba dla. Derje ſa mne, ſo bje też tu njeſchto jahodow; bjech jara hłódny a wutły; ßedżich a ſchczipach ßebi lube jahody. Jara lubośnje ſaſpjewa ßo ßerbſti nedaloko me, to bjechu mi lube ſynki. Lżeſych, dokelż chżych te lube ſpjewarki rady wohladacż, ljeſych po ſchtyrjoch, ſo me wuhladajzy ßo nebychu njchdże naſtrożake a ſpjewacż pſchestake.

A. Duż dha też w Pruſkej ßej ßerbſki ſaneſz wedża. Hacż też tola tam wſchudżom, hdżeż ßu Sserbja?

B. Wſchudżom neßym byk. Moje ſpjewarki bjechu tu ſchulſke holczki; budżich je ſ wutrobu rady pokhwalił, ale budżichu pſchestake, ßo me naſtrożo.

A. Wſchak bje pſchiſtojnje wuhotowany, czola dyrbjaſe ßo cze naſtrożecż.

B. Kuntwory me jara bes wocżi kakachu, duż perich, ſo bych je wſche ſeſabijak a ſ tym bjech ßej beswożo womaſal; ruzy bjeſchtej wuhel czornej. Lżedom bjech ſaß k mojemu korbej doljeſł, dha ßo tſyli nedaloko wote mne. Kak ßo tola naſtrożich! Tón bjeſche do mne mjerił, nebje pak trechił. Tſchepotach każ woßowy liſt.

A. Tu bjeſche tola netrebawſchi bojoſcż, nejßy wſchak ßornik, ani jeleń, też niż djiwe ßwinjo.

B. Ale mój korb móżeſche ßo hajnikej zuſe ſwjeriſko ſeſdacż, a na te ßu hajnizy wſchitzy djiwi. Shrabnych mój korb a czjerjach dale, w huſczinje pak to ſaklepanje pomalu djjeſche, woßebje korba dla.

A. Tebi dha bjeſche w Pruſkej wutroba żylje ſpanyła.

B. Hdyż budżich mjeł ſchrót w plezach, potom budżiſche poſdże było, ßo na kedżbu bracż. Duż bjeżach ſ czaßom, ſo bje ßmuha ſa mnu, meńſche khójczki pſcheſkakowach, druhdy woſtach ſa korb wißajo, druhdy padżech, ale do prjedka, pſchezo do prjedka djjeſche, ſo ßo wſcho ßmudżeſche. Kak bjech weßely, jako do pola won ſleczich. Njekt móżeſche hanik tola widżież, ſo ma cżłoweka pſched ßobu.

A. To by hladanja hódne było. Bjeſche jara wuſkał?

B. Żałoßnje jara, a niż nikka na mni ßucha nebje, tak bjech ßo pſchepoczik. Lehnych ßo na prjenju ljepſchu meſu ſa roż a tam jachło wotpożnach, kłoßki ßebi luchczo hłoda dla. Poſtażech, wohladowach ßo po ludżoch, wuhladach muża khjetry kruch wote mne na polu, wſach ßwój korb, djjech potuleny, ſkoczich do pſchjerowa a ſatyknych jón tam ſpody czernjoweho kerka.

A. Tak dha bu tola korb k mjerej, hdyż też ty niż. Schtoha pak njekt ſapocża? (Přichodnje dale.)

Přikpk.

* W Großnaundorfje pola Poleżnizy dźi błyſk 17. auguſta do twarenjow kublerja Hauſy a ſpali je. Teho runja ſapali bliſko Großhennersdorfa jemu khjeżu a pſchewobroczi ju do procha a popka.

* W Heidelbachu bliſko Wolkenſteina ſadußychu ßo w nozy 17. auguſta tſjo mużojo a dwaj leżikaj hiſchcze cżeżko khoraj. Tuczi peczo ludżjo bjechu mennjizy wyſche kalkowoje pezy, w kotrejż djjekachu, w jennym pſchebytku ſpali, kotrehoż djjery bjechu mokreho wedra dla a dokelż ßo w pezy ſchjeſcż nedżel paliło nebje, twerdżje ſatykali. Wodnjo pſched ſpomnjenym dnjom bje ßo w tej pezy ſaßo ſatepiło, ale czi djjekacżerjo bjechu te djjery ßwoje ſparneho pſchebytka wotewricż ſabyli, tak ſo buchu wot gaſow, pſchi kalkpalenju naſtatych, pak moreni pak do khoroſcje ſłożeni.

* W jenej pólſkej wßy w Pósnańſkej pſchińdże wóndanjo ſtadło wot 23 huß jenej pczolnizy tak bliſko, ſo buchu wot pczołow nadpadnene. Hußy cżjekachu do dwora ßwojeho hoſpodarja, pczoły leczichu pak ja ninni a roskakachu je tak, ſo bjeſchtej na ſajtra jenoż hiſcheze dwje pſchi żiwenju. Pſchi tym bjechu ßo pczoły tak rosnemdrile, ſo ßo też do jſtwy nuts walichu a tam

poltſeczalſetne dźjeczo tak beswoczi roskakachu, ſo wone hakle po 12 hodźinach widźecz móżeſche a wobleczo wele dnjow ſaczekło woſta. Pczoły dachu ßo jenoż ſe ßylnym kadźenjom ſe jſtwy wuhnacz.

* W Hauswałdźje ſatſjeli ßo wóndanjo młody człowek, kiż bje ßmertnje do jeneje holczki ſalubowany. Dokelž jeho tuta pak tež lubowacz nochzyſche, dha wſa wón piſtoliu, dźjeſche ſa tej holzu na polo, ſawoła ju tam pſchi jeje menje a — ſatſjeli ßo pſched jeje wocźomaj. Ta holza pak nochzyſche tež pſchi jeho ßmerczi niczo wo nim wedźicz, neſtupi teho dla k nemu, ale woſta pſchi ßwojim dźjelje a dźjeſche, jako bje ßyło na tej łuzy ſwobroczała, hdźež tón młódźenz leżeſche, ſ mjerom domoj.

* Dahomejſki kral (w Afriży), kotrehoż nan je wóndanjo wumrek, hotuje ßo na to, ſo by jemu bórſy wulki wopor pſchineßł. Tajki wopor wobſteji w tym, ſo ßo na rowje ſemreteho krała tejko ludźi ſarjeſa, ſo móże na jich roſłatej krwi ciołm płowacz. K temu je njehdże 2000 człowekow treba. (Zendźelczenjo pytaja, kak bychu tajke mordowanje njekak ſadźjewali.)

* W new-yorkſkich nowinach ſtejeſche wóndanjo ßljedowazy nawjeſchtk: „Pſched njekotrymi dnjami czekny mi Betty Barlowa, żónſka, kotraż bje pecz ljet moja mandźelſka. Winu jeje wotßalenja wunamakacz nemóżu. Wona bje pſheczíwo mi pſhezo pſheczelniwa a ja bjech jej pſchi ſkładnoſczi dobry. Wona je ßrjeneje wulkoſczje, ma czorne włoßy, ſpodźiwnje kraßne pohladanje a tajke nohi. John Barlow."

* Piwarz Neſtler w Mitweidźje pola Schwarzenberga je wóndano ßwinjo jendźelſceje raßy ſarjeſak, kotrež 387 puntow czehneſche. Mjaßo ważeſche 332 puntow a ßadło 55 puntow. To ßwinjo bje 293 dnjow ſtare a bje kożdy mjeßaz 39 puntow (abo kożdy dźeń njeſchto pſches punt) pſchiberało.

* W ßljeborowych podkopkach „Himmelsfürſt" blisko Zwickaua bu hewer Wimmler 15. auguſta ſaßypneny a hakle po 9 hodźinach pod kamenemi, bes tym wotſtronenenymi, żiwy won wuczehneny. Jemu nebje niczo ſłamane abo rosraženy, tola pak dyrbeſche wón na tſeczi dźeń wumrecz, dokelž bje jeho czjelo pſches mjern dołho pod kamenemi ſe wſchjech bokow meczene a tłoczene było.

* Blisko werdauſkeho dwórniſchcza czißny ßo jedyn ſkalſki towariſch, jako ßo czah wot Lipſka bliżeſche, khjetſje ruczje pſched lokomotivu, tak ſo bu wot koleßow do dweju dźjelow rosrjeſneny a na mjeſczje moreny.

* Pola Schandawy ſtorczi 16. aug. czołm, ſe ßadom napelneny, tak jara do jeneho druheho czołma, ſo ßo ſwróczi a ſo dwaj mużej, kiż jón wedźeſchtaj, do wody panyſchtaj. Jedyn ſaßo ſ wody wulječy, teho druheho pak woda pod jenu łódź ßobu torhny a wón dyrbeſche ßo tepicz.

* W Miſchnje pſchineßechu 18. auguſta prjene ljetuſche ſrake winowe kiczje na wiki na pſchedań.

* Nordamerikanſke ſjenoczene ſtaty maja po najnowſchim liczenju 29,395,577 wobydlerjow a bes nimi je pſches 7 millionow Njewzow.

* Na ſpjewanſkim ßwędźenju, kotryż ßo 12. a 13. auguſta w Połczniży wotdźerża, bje njehdże 450 ſpjewarjow ſe wſchelakich ſtronow pſchiſchło. S Budyſchina bjeſchtej dwje ſpjewarſkej ſjenoczeńſtwje pſchitomnej.

Hans Depla a Mots Tunka.

H. D. Mój ßo prawje dołhe najßmój rosrycżowacz móhkoj.

M. T. Ja na tym wina nejßym. Ty, Hanßo, ßy pſchezo tón, kiż rady wokoło pucżuje. Hdże dha ßy po prawym wokoło czahał a khelpał?

H. D. Ja, khelpał? Nje, płował; tak każ je ßo njekotremużkuliż ſchło, kotrehoż je wulka lijenza potrechika.

M. T. Bohu dźak, ſo je tutón czaß nimo a ſo je njeſboże tola hiſchcze wele menſche, hacz ßebi ludźo najpredy myßlachu.

H. D. To je wjerno. Bohu budź dźakowane! Ale ßłyſchiſch, Motſo, pſchi tej wulkej njeſbożownej wodźi, dha je ßo tola tež tam a ßem njeſchto żortne podało.

M. T. To ſtoro wjericz nemóżu. Powedaj!

H. D. Hlaj, ja bjech runje tam w jenej weſzy nedaloko Budeſicz, hdżež je woda tola tež khjetro wulka była. Tam mi powedachu, ſo ßu ludźo hižom weczor czjekali, dokelž bje woda nahlje pſchibywała. Tak tež jena hoſpoſa ſe ßwojimi dźjeczimi. Jejny muż pak woſta doma, ſo by khjezu wobkedźbował, myßlo ßebi, ſo tak ſlje nebudże. Wón ßo lehne na kawu, ale dołho netraje, dha je woda wó jſtwje a czjeri jeho bórſy hacz na blido.

M. T. Neje wjerno, napoßledku je wó jſtwje wokoło płował, aby na tſjechu ſljeſcz dyrbjał?

H. D. Najſkere tola njeſchto tajke. Jedyn druhi hoſpodar ſaßo neje czjekacz chcył; dokelž rad rybý łoji, dha je wotczakacz chcył, hacz dó jſtwy pſchiúdu. Hodźinku poſdźiſcho ßo woda dó jſtwy da.

M. T. Dha drje je rybý łojił, a pódla wulkeho karpa abo kopu jerejow popadnył? Ty, ſchibale, ty, dha chzeſch me ßaßo njeſchto narycżecz.

H. D. Nó, wotczakaj, jenoż, wſchak wjeſch, ſo ja kźje żenje nerycżu. Wón drje by to czinicz móhł, ale wón bje ßo naſtróżał, dokelž bje ßo ſchpundowanje ſbjehacz poczało. — Raki a rybý je potom na ranje w ſchklach, hornykach a w dóżach namykał, tak ſo je zhlje ſpokojom był.

M. T. To by było, hdy by raki a rybý mjek.

H. D. Poßłuchaj dale! W. R.. lehne ßo jedyn hoſpodar weczor na kanapej, jeho mandźelſka na kawu. Na wulku wodu ßebi ſ zhła njemyßło wußnyſchtaj twjerdźje. Njekotre hodźinki poſdźiſcho wotuczi mandźelſki, ſpiży hraba wokoło ßo a dyri do wody. So je wotucził, to drje wjeriſch. Ale kak móżnje bje ßo woda nuts laka, móżeſch ſ teho ſpóſnacz, ſo bje kolebka, kiż bje ſ dźjeſczom pſchi maczeri ſtojała, hacz k nanej pſchipłowała.

M. T. A to dźjeczatko, neje wjerno? je ſ rybiczkami w kolebzy hrajkało?

H. D. To drje je możno! —

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: Korla Pjetsch, rjesbař na Židowje, s Karolinu Henriettu Amaliu Walterez.

Křćenaj:

Michałska cyrkej: Ernst Bohuwjer, Jana Handrija Wehlje, wobydlerja na Židowje, ß. — Gustav Hermann, Korlje Heinricha, sahrodnika w Lubochowje, ß.

Zemrjeći:

Dźeń 14. augusta: Jan August, Jana Bohumiła Mittaga, wobydlerja pod hrodom, ß., 11 m. — Marja, nebo Michała Kubascha, khježnika na Ssokolzy, dź., 61 l. — 15., Bedrich Richard s Trosky, ryczerkubleř w Dobruschi, 38 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wečzor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wečzor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipsku, 23. augusta. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy čzerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowi 77⅝.

Nawěštnik.

Krajnostawski bank.

Wukupowanje bankowkow nastupaze.

Dokelž ßo, hacž runje bu to wospet žadane, khjetro wulka liczba **naschich notow prjeneje emißije** à 5 tl. hischcže pschezo k wumjenenju pschineßło neje, podljeschamy termiju jich präclusije hacž

do 31. dezembra 1860

a chzemu k polôžnosczi publiki jich wumjenenje niz jenož **na blidzje podpißaneho banka**, ale tež:

w Lipsku pola knesow **Becker & Comp.** a **Schirmer & Schlick**,
w Draždžanach pola knesa **M. Schie**,
w Barlinje pola knesow **Jacquier & Securius**,
w Wrôtßławje pola knesow **Eichborn & Comp.**

hacž k minenju spomneneje termije hischcže stacž dawacž.

W Budyschinje, 20. augusta 1860.

Directorium krajnostawskeho banka kral. saks. hornołužiskeho markhrabinstwa.
s Thielau.

K. K. priv. Assikurazioni Generali w Triesczje

sawjesczenja na pschedmet wschitkich družinow psche **woheń** horjebere, tak derje w mjestach, kaž na wßach, pod zyhlowanej a ßłomjanej tsjechu, tak tež na ratařske **pôlne plody** w brôžnjach a fajmach.

Policy a sarunanja schkody placža ßo po pruskim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeński fonds towařstwa: 16 millionow schjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoschczu,
wokreßny agent sa Budyschina wokolnoscz.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drožďže

poskiczam saßo najnaležnischo k prjôdkstejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drusy drožďžepschedawarjo w ljeczu lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drožďže nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužuju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drodzemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pschedawacž. To wscho k pscheczelnemu wobkedžbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Niecksch.**

☞ Snate a dla ßwojich balsamiskich wutkow tak jara poczerstwjaze, poreńschaze a pokraßnjaze ☞ **Gebrüder Leder**'ez **balsamiske semskoworechowe mydło** ☜ je à kruch s roopokasanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakcze sa 10 nßl. — stajnje woprawdžite k dostaczu pola **C. Peschecka** na bohatej haßy.

Njemski Phönix,

wohenſawjeſczaze towarſtwo w Frankfurczje n. M.

Sakladny kapital 3,142,800 tl. pruſk. kouranta,

Reſerwny fond 538,586 : : :

ſawjeſczuje pſche wohnjowu ſchkodu wſchitke hibite wjezy po twerdych tunich prämiach be wſcheho dopłaczowanja. — Wyſche wohnjoweje a błyſkoweje ſchkody ſaruna towarſtwo też ſchkodowanje, pſches haſchenje, wunoſchowanje a wotſtronenje naſtata; da

pſchi 4ljetnym pſchedpłaczenju prämije 1 ſwobodne ljeto,

pſchi 6ljetnym 1 ſwobodne ljeto a wyſche teho 10 prozent rabatta na prämiu.

Woſebje k wobſtaranju ſawjeſczenja žnjow pod twerdej a mehkej tſjechu, w ſajmach a hromadach poruczeja ſo podpiſani agentojo, kotſiž ſu też k wſchemu požadanemu wukaſanju hotowi.

A. Siems, firma: **J. G. Klingst Nachfolger** w Budyſchinje,
C. W. Grundmann, radny regiſtrator w Kameńzu,
G. L. Kirchner, ökonomſki inſpektaŕ w Lubiju.

Wſchitkich tych, kiž ſu mi ſ mojeje dotalneje, njetko pſchedateje, maleſchanſkeje klamarnje, ſa wſchelake tam požczowane twory hiſchcze winojczi a kotrychž ſym hižom wjazy króczi ertnje a piſmje proſyk, proſchu ſ tutym poſleni ras prawje pſcheczeliwje: me w bliſchich 4 nedželach a najpoſdžiſcho hacž do poſleneho ſeptembra t. l. ſaplaczicz, dokelž budu hewak nuſowany, wſchitke reſty, hacž do tuteho dnja neſaplaczene, ſudniſtwu k nutſczehnenju pſchepodacz.

W Budyſchinje 25. auguſta 1860.

J. G. F. Nieckſch.

Czeſczenym kowarſkim miſchtram a ſchtož hewak ſ kameńtym wuhlom tepi, dawam k nawedženju, ſo je wot njetk ſaſo ſtajnje dobre burgſke myjne a druhe kameńte wuhlo k pola me dostaczu. **J. G. F. Nieckſch.**

☞ S khjež. kral. rakuſkim privilegijom a ſ kral. pruſkej miniſterialnej approbaziu. ☜

Dr. Borchardtowe aromatiſke ſelowe mydło, k poreńſchenju a poljepſchenju wobleczoweje barby a khmane pſche wſche necziſtoſczje kožje; (w ſaſhyglowanych originalnych pakczikach po 6 nßl.)

Profeßora **Dr. Lindowa** vegetabiliſka žerdkowa pomada, powetſcha błyſchczenje a ſhibiczliwoſcz włoßow, a je pódla khmana k jich hromadu dżerżenju; (w originalnych kruchach po 7½ nßl.)

Haptykarja **Sperati'a** italſke medowe mydło, wuſnamena ßo pſches ßwoje woživjaze a ſdżerżowaze ſkutkowanje na ſhibiczliwoſcz a mehkoſcz kožje; (w pakczikach po 2½ a 5 nßl.)

Dr. Hartung'a chinaſkorowy wolij, k ſdżerżenju a poreńſchenju włoßow; (w ſaſhyglowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych błeſchkach po 10 nßl.)

Dr. Hartung'a ſelowa pomada, k ſaßowubndżenju a woživjenju włoßoweho roſtu; (w ſaſhyglowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych tygelkach po 10 nßl.)

Woprawdzite pak horejſche, pſches ßwoju dopóſnatu ſolidnoſcz a khmanoſcz też w tudomnej krajinje tak rad kupowane artiklje w **Budyſchinje** kaž predy, tak też njetko **jenož jenicžzy** pſchedawa

Wilh. Hammer
pod radnej khježu.

Ljetuſcha druha konferenza

weßnych wucżerjow budyſkeho a rakeczanſkeho ßudniſko-hamtſkeho wokreża budże ßo 8. ſeptembra dopołdnja w 10 hodžinach w pruhowanſkej ſali tudomneho ſeminara wotdżerżecz. Protokollje partikularnych konferenzow nech ßo w prawym czaßu ſapóßkaja.

Korla Ernſt Pekaŕ, kantor,
w t. kh. pſchedßyda.

Rjane a tune ßerbſke ſpjewanczka.

Sserbſki pſcheczel je mi jako pokkadnikej towarſtwa k wudawanju ßerbſkich ſymbolſkich knihow njeſchto ekſemplarow tych knižkow: „Sserbſke ſpjewanczka, ſ luboſzje k dżjeczom pſchekożene wot M. B." dobroczliwje pſchepodał, ſo bych je k ljepſchemu kaßy pomenowaneho towarſtwa roſpſchedał. Dokelž ſu tute knižki pſchekożk tych prjenich knihow wot „Sechs Bücher deutſcher Lieder," dha móża ßo wone, kaž we domach, tak też woßebje wužitnje w ſchulach trebacz. Wone wopſchimnu 40 rjanych ſpjewanczkow, kotrež, kaž ſe ſhonenja wjem, ßerbſke dżjeczi rady ſ hłowy wuknu a ſpjewaja. Schtož chze tajke, ſtarych a mkodych ſweßelaze, knižki mjecz, treba pola me jenoż pecz nowych penezkow ſaplaczicz. Sa to ma tunjo weßelje a podpera hiſchcze dobry ſkutk.

J. K. Mrós, pſchipółdniſchi prjedaŕ
pſchi Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje.

Miſſionſka hodžina w Hnaſchezach.

Dżiwoczanſke ßerbſke evang. miſſionſke towarſtwo ſmjeje jutſje ſa tydżeń jako 2. ſeptembra miſſionſku hodžinu w ſchuli w Hnaſchezach. Duž pſcheproſchuja ßo wſchitzy pſcheczeljo miſſionſtwa, Sserbja kaž Njemzy (dokelž budże też njemſka ryczż dżerżana), woßebje pak ßobuſtawy towarſtwa, ßo popołdnju tſjoch na pomenowanym mjeſczu nutsnamakacz.

W Dżiwoczizach 25. auguſta 1860.

Pjetr Mkónk, pißmawjedżeŕ.

Saŭdżenu ßobotu je njechtón nown ſchwindu w khlamach pſchekupza Hauptmanna w Budyſchinje ſabył a może ju tam po ſapłaczenju penes ſa nawjeſchtk ſaßo doſtacz.

Wam mojim lubym Maleſchczanam, ſ kotrymiż ßym njekotry czaß ßobuwobydleŕ był, praju pſchi ßwojim rozßalenju ſ Maleſchez ßwój najwutrobniſchi dżak ſa wſchitku mi wot Waß wopokasanu luboſcz a pſcheczelnoſcz; a hdyż Waß proſchu, ſo byſchcze mi ju też dale ſdżerżeli, wobßwjedczam ja Wam, ſo mi Maleſchezy a jich lubi wobydlerjo w żiwym wopomnenju wostanu a ſo me kózdy czaß wulzyſchnje ſweßeli, hdyż budu Waß w ßwojich klamach w Budyſchinje powitacz móz.

Tak, lubi Maleſchczenjo, Wam
Ja Bożemje! njetk pſchiwołam,
Kiż ßym Waſch ßobuſtaw też był,
Hdyż klamarnju pſchi Waß ßym mjek.
Hdyż też ßo wot Waß dżelił ßym,
Dha ja Wam tola praju wſchjem:
Ta luboſcz k Wam pſches dżelenje
We mojej duſchi nehaßne.
Duż wopytajcze pſchichodnje
Wſchak tola też we mjeſczże me;
Hlaj ja a wſchitzy moji tu
Waß budża witacz ſ luboſczu.
Też mojej czornaj bobakaj,
Kiż pſched duremi ſtejitaj,
Taj kedżbujetaj wobſtajnje,
Hacz wot Waß ſchtó do klamow dże.
Duż pſchiindżeze tola ke mni pſchez
Hdyż tykanzy Wy chzecze pez,
Tak derje njetk domkhowanku,
Każ potom Waſchu kermuſchu.
K nim ßuche drożdżje wuberne
A ſchtoż Wy hewak trebacze,
Ja wſchitko rad a lubje Wam
Hacz najlżepſche wobſtaram.
A ſdżerżi Bóh mi żiwenje,
Dha wſchak to lohzy możno je,
So też ßo móhło druhdy ſtacz.
So możu ja Waß wopytacz.

W Budyſchinje, 17. auguſta 1860.

J. G. F. Nieckſch.

Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska

Subna Pasta

½ pakżik à 12 nßl. — ½ pakżik à 6 nßl.

je bes praſchenja najlżepſchi a najſpodobniſchi ßrjedk k ſdżerżenju ſubow a dżaßnow a ma też hižom w tudomnej wokolnoſczi wulki wotberk. Woprawdżitu ma w Budyſchinje na pſchedań **Schimmel** w mjeſchczanſkej haptyzy.

Je tón teßak wótry?
A kak dołhi ßnadź wón je?

Pſcheproſchenje.

Każ ßu hižom Serbske Nowiny w 32. czißlje naſchim lubowanym Sserbam wosjewjake, dha je ßo njetko twerdżje poſtajiło, ſo ma ßo, ſchżeli Bóh tón Knes, na dnju

3. oktobra

tuteho ljeta w tudomnym hoſczeńzu k tſjóm lipam jara pyſchny, wulki

ßerbſki ſpjewanſki ßwedżeń

pod wedżenjom kneſa kantora Kozora wotdżerżecz. Sa tajki ßwedżeń je ßo hižom wot 32 kneżnow ſpjewarkow a wot pjekneje liczby ſpjewarjow ßobuſkutkowanje ßlubiło, tola ßu nam hiſchcze wjazy dobrych ſpjewańſkich mozow wulzy jara witane. My teho dla wſchitkich lubych ſakſkich a pruſſich ßerbſkich kk. wucżerjow, każ też druhich kneſow, kotſiż ßo na ſpjewanje derje wuſteja, ſ tuthym k wobdżjelenju pſchi naſchim ſpjewańſkim ßwedżenju najpodwólniſcho pſcheproſchujemy, a proßymy, ſo bychu ßo ſkere ljepe pak liſtuje, pak ertuje we wudawarni Serb. Now. tudy ſamotweli a pſchi tym woßebje woſjewicz neſapomnili, kajti hłoß móża ßebi kneża ſpjewarjo hnydom tudy wotewſacz, abo ßebi jón też po ſpodobanju pſchipóßłacz dacz. Nunjez ßmy ßo wulzy jara ſa ßerbſtimi kneżnami ſpjewarkami wobhonjowali a hižom tajku liczbu pſcheproßyli, dha ßo ßnano tola hiſchcze tu a tam wuſtojne ſpjewarki, nam dotal neſnate, namakaju, kotrez bychu derje a rady ßobu ſpjewałe. My teho dla tu pſchecżelnu próſtwu wuprajujemy, ſo by ßo nam to tola borſy we wudawarni S. N. dobroczinje woſjewiło.

W Budyſchinje, 17. auguſta 1860.

Swedżeńſki wuberk.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a też hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre żygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho **Eccius** ſ napſchecża kaſerny.

Wopřijeće druheho čisła ŁUŽIČANA: Spěw za žnjeńcow, wot Seilerja. Měsačk, wot Fiedlerja. Moja róża, wot J. Swójbiny pokład, wot L. N. Khapałka w Tuchorju, wot K. A. Jenča. Proßeny buk w Tuchorju, wot K. A. Jenča. Kak je čert w šlifarnjach sedźił, ze Serb. Now. łuž. prědarskeho towarſtwa w Lipsku. Włosančki, wot K. A. Jenča. Pastyŕ, delnołużiski přełožk Theokritowych pěsni, wot Stempela w Lubnjowje. Skorpion, wot Fiedlerja. Serbske přisłowa, wot H. S. Słowjanski rozhlad, wot redaktora. Z Budyšina a z Łużicy. Druzy wo nas, wot redaktora. Čibka a Mudroń. Rjedźeŕ a porjedźeŕ, wot redaktora.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje

18. auguſta 1860.

Dowoz: 4104 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyſſa. tł.	ngł	np.	niżſa. tł.	ngł	np.	srjedźna tł.	ngł	np.	na bursy, najwyſſa tł.	ngł	np.	najniżſa. tł.	ngł	np.
Pſcheńza	6	10	—	5	10	—	6	5	—	6	15	—	—	—	—
Rożka stara	5	15	—	5	—	—	5	7	5	5	15	—	—	—	—
Rożka nowa	4	7	5	3	25	—	4	2	5	4	7	5	4	2	5
Jeczmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	2	15	—	2	—	—	2	10	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	2	5	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	15	—	—	—	—	6	12	5	6	15	—	6	12	5
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	10	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Čiſć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamołwity redaktor a wudawar J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7⅛ nsl.

Čisło 35. 1. septembra. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. S Radworja. S wojerowskeho wokreża. S Delneje Nachlowa. S Hóska. Se Semiz. — Přilopk. — Jahodaŕ ſ pola. (Pokračowanje.) — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlesinskeje železniey z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Saksa. S Lipska pišaja: Póndźelu wječor smjejachmy tudy tak ſatraſchne newedro, kaž ſo nichtón tajkeho dopomnicź nemóże. Njehdże wokoło ſcheſezich pſched wječorom poczja ſo mróźicź, tola ſo nebojachmy, dokelź ſo ſdaſche, ſo wjetr newedro nimo mjeſta powedże. Ale na poł ſedmich wotewri ſo nejapzy jena mróczel a pſche wſchu mjeru ſtraſchne krupobiczje ſo ſapocza. Na tych ſtronach domow, kotreż bjechu newedru pſchiwobroczene, buchu wſchitke wokna do cźiſta rosbite, kaž też ſawjeſchki, rouleauxy a t. d. rostorhane, haj ſchkleńczane khamory, njehdże 5—6 kohczow wot woknow ſtejaze, ſu krupy też wobſchkodźite. Zyhlje ſ tſjechow padachu, taflje a ſchkity, na haßach wyſche khlamow wupoſſchane, buchu wot krupow roskłóte a na haßu delje ſmetane a ſchtomy ſhubichu wſchón ſwój ſad a wſche ſwoje liſczje. Na poſczje też ani jena woknowa ſchkleńca wjazy neje. Krupy, kotreż bjechu hižom dwje minuczje leżałe, predy hacź buchu ſbjehnene, bjechu dwaj zolej tołſte a ważachu pſches 6 lutow. (Jena krupa ważeſche nimale 8 lutow.) Niżſche dźelje mjeſta bjechu ſ zyła powodźene. W bliſkoſczi konjazeho torhoſcheża dyrbjachu wſchitzy, kotſiż mjejachu tam khodźicź, hacź do kułkow w krupowych kruchach brodźicź, a ſchtóż na zyłje bjele kralowe torhoſchczo pohladny, dyrbeſche ſebi myßlicź, ſo je w mjeßazu januaru źiwy, niż pak kónz mjeßaza auguſta. Dokelź bjeſche póndźelu jedyn ſ ljetuſchich najreńſchich a najczopliſchich dnjow, dha bje wele wobydlerjow ſ mjeſta won na pſchekhadźowanki wuſchko, ale wele bu jich wot newedra pſchekhwatanych a ſ krawynmi hłowami domoj poßłanych. Po tym, ſchtoż je na polizii woſjewene, dha dwje dźjeſczi a jenu źónſku nihdże namakacź nemóża. Jedyn pohoncź, kotremuż ſo kóń ſpłoſcha, bu pſchejjedźeny, grimmaſkemu poſtillonej bje jedyn kóń ſtraſchnje rosbity a naſajtra pſchiwoſechu jeneho pohoncża a dweju konjow do Lipſka, kotrychż wſchjech bjechu krupy ſabili.

Dale pišaja ſ Lipſka 28. auguſta. Raſche mjeſto a jeho wokolnoſcź podawaſche dźeńża rano ſrudźazy napohlad. Wječerawſche newedro je tu załoßnje hroſnje ſkutkowało a cźłowek móże ljedom wopſchijecź, kak je ſo tola ſa tak krótki cźaß tak wele ſkaſycź a ſahubicź móhło. Mjeſto ſamo wonhlada, kaž by ſo njekotre dny ſa ſobu ſ kulemi do neho tſjelało. Na ſtronach, k newedru pſchiwobroczenych, we wóknach też ani kuſk ſchkleńcy newidźiſch (na radnej khježi je 900, na póſczje 700, na knihikupſkej burſy 400, w mnohich priwatnych domach 400, w Brockhauſez domach wjaz hacź 1800 woknowych ſchkleńzow rosbitych), wſchitke tſjechi ſu mene bóle wobſchkodźene, njekotre ſu po pokojzy wotkryte a hromady delje ſmetanych zyhlow leża na haßach. Njekotre cźiſchczerńnje a fabriki ſu na njekotre dny dźjelacź ſaſtali a w ſchulach ſo też wuczicź nehodźi. — Jara wulku ſchkodu je krupobiczje w mjeſchczańſkim muſeju naczinilo. Sklawny wobras „Napoleon w Fontaineblau-wje" je wot krupow na 17 mjeſtach wobity abo rostorhany a hewak je wele najreńſchich wobraſow a druhich wjezow jara wobſchkodźenych. — W Lipſku ſamym nichtó wo źiwenje pſchiſchoł neje, hacź runje je wele ludźi khjetro jara wot padazeho lodu ranenych. Ludźjo, kotſiż ſu dźeńża ſ wokolnych wßow do Lipſka pſchiſchli, powedachu, ſo ſu krupy wele ſkotu na polach a puczach ſabiłe. Tak ſu wone wulkoczocherſkemu hamtmanej dweju konjow, jenemu małoczocherſkemu kubleroj jeneho konja a też lindenauſkemu rychtarej jeneho konja ſabili. Wotroczk ehrenbergſkeho mlynka je wot krupow hacź do ſmerczje ranený. Na ſchußeju bliſko Lindenaua leżi pecź fórmanſkich wołow, ſe żitom nakładzenych, w ſchußejowym pſchjerowje a nedaloko Schönaua bu jedyn wós, na kotrymż muż a żona ſedźeſchtaj, do hrebje cźißneny. — Kak je ſo meńſchim ſwjerjatam pſchi tym newedrje ſeſchko, to móże jedyn ſ teho ſudźicź, hdyż na to ſpomnimy, ſo bu w jenym jeniczkim dworje 14 morwych wroblow namakanych. — Hiſchcze njetko, 16 hodźinow po tym newedrje, móże jedyn na wſchelakich haßach a dworach krupy w hromadach, 4 zolje wyßokich, leżo widźecź. — Schkoda, kotruż ſu krupy w Lipſku jenoż na woknach naczinike, wobliczuje

ßo w ßamym mjeſczje na 400,000 toleŕ. Duż też hnydom dżenßa mnoſy ſchkleńczerjo do Draždżan po ſchkleńzu jjedżechu a ſ Draždżan bje hižom 500 zentnarjow ſchkleńzy do Lipſka duzy, dokelż bjechu tam wo nju bórſy telegrafirowali. Też woża hižom ſe wſchjech ſtronow tſjeſchne zyhlje do Lipſka.

S Wurzena piſaja 27. auguſta. Tutón weczor w 7 hodżinach mjejachmy tudy ſatraſchne krupobicżje, kotreż njehdże poł hodżiny trajeſche a pſchi kotrymż pjaſcz wulke kruchi lodu padachu. Schkoda na woknach, ſchtomach a też na pólnych płodach je jara wulka, cżlowekojo pak tola pecża żani wo żiwenje pſchiſchli nejßu.

Se ſakſkeho Voigtlanda ſhonichmy, ſo ßu tam 23. auguſta ſemerżenje mjeli a to bes druhim też w Adorfje, Elſtrn, Reuthu, Hofje, Voigtsbergu a też druhdże, menujzy rano w 4 hodżinach ſemja ſarża. Wona ßo tak hibny, każ njehdże wós na żeleſnizy poſkoczi, a wo jſtwach wobraſy a ſchpihelje ſe ſcżenow, każ też hornyki a talerje ſ polzow padachu. Tam a ßem ßu ßo werchi ſtwow roskoczike.

W Budyſchinje bu ſandżenm ßobotu 25. aug. na ryczerkubleŕſkim wolbnym dnju wuſwoleny: k. landesbeſtallta Hempel nad Ohornom jako ßobuſtaw prżeneże komory, k. appellazionſkoßudniſki pſchedßyda ſ Criegern nad Tumizami a k. hrabja Theodor ſ Lippe nad Cżichońzami do druheże komory. Sa jeju ſaſtuperjow buſchtaj k. ryczerkubleŕ Schmalz nad Hłoſchinu a k. ryczerkubleŕ ryczník Schenk nad Żornoßykami wuſwolenaj. Hewak wuſwoli ßo hiſchcże k. hamtſki hetman baron ſ Gutſchmid nad Wulkej Sswónzu ſa ſaſtuperja ryczerkublerja Dr. Herrmanna nad Wutolczizami a k. ryczerkubleŕ ryczník Weber nad Ssmochczizami ſa ſaſtuperja k. hamtſkeho hetmana ſ Noſtitz-Wallwitz nad Sohlandom.

Mjeſto Lipſk je ſdu ßwojich wuczerjow powyſchilo. Woni ßu do 4 rjadow dżjeleni a doſtanu njetko po tutych ſchtyrjoch rjadach 500, 550, 600 abo też 700 toleŕ.

Pruſy. Straſchne newedro a krupobicżje, kotreż 27. auguſta w lipſczańſkej wokolnoſczi mjejachu, je w pruſkich delnych a hornych ßerbſkich Łużizach też ſlje ſakhadżało. Jedyn puczowaŕ, kotryż tehdom runje we Lutach (bes Słym Komorowom a Wojerezami) pſchebywaſche, je nam powedał, ſo ßu tam pónd̄zelu weczor krupy padałe, każ włóſti worech wulke a też hiſchcże wetſche a ſo ßu wſche wokna wubite, zyhlje na tſjechach rosbite a ſe ſchtomow wſcho liſczje, każ też ßad a ſ khójnow wulki dżjel jehliny wotbite. Płody na polach, każ kołodżij, bjerny a jahły, ßu byłe każ walzowane a kał je kopena nimale zylje ſhubił. Newedro je wot tam pſches ezornokhołmczańſku a wojerowſku woßadu cżahnyło a tam też żałoßnje hawtowało, wókna rosbiło, ſchtomy podkamało a pólne płody ſkaſyło. W Bjełym Khołmzu ßu njekotre topoły panyłe a jedyn wulki dub bu wot błyſka na kruchi rosrażeny. Wßy łuczańſkeje woßady ßu ſ wetſcha tón ßamy ſtrach wutracż dyrbjałe a też jara wulku ſchkodu na woknach, na polach a na ßadowych ſchtomach cżerpiłe. We Luczu buſchtaj dwaj topołaj powalenaj a wele druhich ſchtomow ſłamanych. W Hamorach a Rychwałdżje je to ßamo krupobicżje a newedro było a je wot tam hacż do Halbau'a a dale cżahnyło.

Pſchiſpomnenje redakzije. Jara lubo by nam było, hdy bychmy ſ pomenowanych woßadow bórſy podrobne rosprawy w nefrankowanych liſtach doſtali.

Rakuſy. Meńſchina krajneje rady je namet ſtajiła, ſo by khjeżor tajke ſrjadowanje ſcżiniŕ, w kotrymż bychu wſchitke rjadomnje wobydlerjow ßwojich ſaſtuperjow namakali a to w gmejni, w krajnym ßejmje (Landtag) a w krajnej radżje. — Miniſtrjo ßo njetko nimale kóżdy dżeń ſhromadżuja a ſda ßo, ſo khjeżor ſkere ljepe do teho ſwoli, ſo bychu cżi, kiż dawki dawaja, też ßo pſchichoduże ſa tym praſcheczej ßmjeli, kak ßo te ßame nałożuja.

Franzowſka. Franzowſam ßo ſ kóżdym dnjom mene lubi, ſo ſtaj ßo pruſki prynzregent a rakuſki khjeżor tak njekak ſjednałoj, a hewak je jim też ta powesczj jara neſpodobna, ſo ßebi pruſki prynzregent wſchu prózu dawa, kak by ruſkeho a rakuſkeho khjeżora też ſjednał. Franzowſke nowiny teho dla na prynzregenta jara ßwarja. — Khjeżor a khjeżorka puczujetaj po ſavoyſkim a nizzaſkim kraju a jeju tam jara pyſchnje witaja. — Wot franzowſkeho wójſka, w tu khwilu w Syrii pſchebywazeho, hiſchcże żane ważne powesczje pſchiſchłe nejßu.

Italia. Garibaldi je njetko w neapelſkim kraleſtwje. Wón je tam ſ 8000 mużemi ſ kóżdow na kraj wuſtupił a neapelſke wójſko, kotreż chżyſche jemu dalehiczje wobaracż, bórſy ſbił, twerdżiſnu Reggio dobył a ßo w Potenzy, ſchtoż je hłowne mjeſto w provinzy Baſilicata, ſa dictatora wuwołacż dał. Provinzy Calabria a Apulia ſtej też hižom nimale ſa neapelſkeho krała zylje ſhubenej, pſchetoż ſkoro wſchitzy wovyhlerjo ßu tam Garibaldijej pſchipanyli a dwje brigadżje kralowſkeho wójſka ſtej k nemu pſcheſchłoj, tak ſo ma tam wón njetko hižom pſches 25,000 muży pod brónju. W Neapelu myßla ßebi kóżdy dżeń, ſo tam revoluzia wudyri a kral je ßwoje penesy a drohe wjezy hižom na njekotre kóżdje ſwoſyczej dał, tola niz na ßwoje neapelſke, dokelż ßo jim wjazy dowjericz nemóże, ale na rakuſke. Sswjernoſcz wójſka je też jara newjeſta.

Ruſowſka. Khjeżor je poruczik, ſo ßo wojazy wjazy biez neßmedża, khiba ſo ßu ßwojich pſcheſtupenjow dla do druheje klaſy pſcheßadżeni; wón je też pſchikaſał, ſo dyrbja ßo pſchi wſchitkich regimentach ſchulje ſałożicz, w kotrychż maja ßo wojazy cżitacz a pißacz wuczicz, każ też w ſemjopißu, ſtawiſnach a t. d. roswuczowacz. — (W cżaßu mojeho pſchebywanja w Petersburgu bje ßo to hižom tam pſchi njekotrych regimentach ſapocżało a wojazy ſchulſke hodżiny ſ wulkej pilnoſczu wopytowachu. Redaktor.)

Turkowska. Hacž runje je Fuad-pascha w Damasku psches 800 mordarjow sajak, dha we wschej Syrii tola hischcze bes kschesczijanami wulki strach knezi, pschetož se wschelakich menschich syriskich mjestow stajnje hischcze powesczje wo dalischim konzowanju kschesczijanow pschikhadzeja. — W bliskosczi mjesta Jean d'Akra su Turkojo kschesczijanow we wokolnych wsach sabili. — Tez we Herzegowinje blisko rakuskich mesow je so nowe mordowanje sapoczało; Turkojo su tam 5 kschesczijanskich wsow spalili, muskich sabili, zonske pak wonecžesczili abo jate wotwechli.

Ze Serbow.

S Budyschina. Nasch serbski krajan, k. Jurij Glausch, rodzeny s Worklez, lieutnant wot armeje, hacž dotal wyschi gränzcontrolleur w Eibenstocku, bu psched krótkim jako tajki do Zitawy pscheradzeny.

S Budyschina. Dotalny student duchomnstwa, k. Alwin Kanig s Klukscha, je nedawno pruhowanje pro candidatura khwalobnje wobstał a budze najskere njetko we wótzuym kraju pschebywacž.

S Radworja. Nascha wesz saso jenu pychu wjaz dostane. Mennjzy nasch k. hrabja Einsiedel dawa tudy krasnu rostlinarnju (Gewächshaus) sa wukrajne rostliny twaricž a wona dyrbi hižom pschichodny mjesaz hotowa bycž, tak so potom hnydom wschelake zusynki dostane.

S wojerowskeho wokreża. Pjatk 17. aug. bjescho w tudomnym wokreżu tez surowe newedro s pschemjernym blyskanjom a hrimanjom, kaž tez s jara wulkim deschczom a wjetrom. W Brjetnej je blysk tehdy jenu khježu sapalił a je so ta sama wotpalila, kaž tez susodowa brózeń. W Małej Rydej je blysk do wuhnja khježnika Krala dyril, neje pak žaneje druheje schkody naczinił, khiba so je njekotre zyhlje a kamenje s wuhnja wutorhnyk.

S Deln. Nachlowa. Pola nasch je so jenemu burej wowza wobwisnyka. Bjesche na sahrodze sa schtom swjasana, s boka bjechu drewowe walczki nakładzene. Wowza chzysche sebi najskere wokolnosczž wobhladacž a saljese na walczki. Tam wobsunu so wboha a spadny na druhu stronu, a dokelž bjesche powjas trochu krótki, dyrbesche swoje mkode živenczko na tak srudne waschnje skónczicž. —

S Hóska. Tudy wudyri schtwórtk 23. augusta rano w 6 hodzinach pola mlynka Žura woheń. Woheń wuńdze we drewenzu (drewowej kólni), a rosschjeresche so wot tam psches brózeń, mlynzu, domske; mlynkej, kotryž mjejesche wschitko sawjesczene, wosta jena brozeń s dzjelbu zita stejo. Wot Mlynkez hrabuy woheń twarenja bura Hanty, kotremuž so czischcze wschitko spali; jeho nesbožo je czim welsche, dokelž sawjesczene nima. Woheń bje najskere sapoloženy. Ssykawow bjesche 5 na pomoz pschijjeko: Sdzarowska, kulowska, komorowska, rakeczanska a sulschowska. Pschi wunoschowanju bjesche so mlynk w khjezi saposdžił a na neho wali so palaza tsjecha a wopali jeho tak straschnje, so dyrbesche pjatk dopołdnja s newuprajnymi bolosczemi wumrecz, hacž runjez bjesche so wschitka ljekarska pomoz nałożowała. Tez czżesła Kubańka se Ssalowa wopali so jara, tola je nadzija, so so sasy wuhoji.

H. Se Semiz, 24. augusta. Sandzenu sobotu popołdnju bjesche ruka besbožneho slósnika do hródznych twarenjow kuesa hosczenzarja Forkera na „fakskim rajtarju" pschi Tumizach woheń saloziła. Wokoło schtyrjoch sjedzische jedyn kues nimo, kotryž kad s tsjechi wukhadzazy wuhlada, tak so mózachu woheń hischcze podusycž. Tam namaka so potom njeschto na pok spaleneje papery a lapow we tsjeschje. Jedyn dyrbi so dziwacž, kak je sebi tón nekrasnik sredz bjeleho dnja a tak blisko pschi puczu swjericž móhł, swoje prjódkwsaczje do skutka stajicž. Psches Boże hnadne wobarnowanje bu wulke nesbožje wotwobroczene. — Na tym samym dnju pschindze brat nascheho najenka a mlynka Wendschuha s Trechowow we spytowskim mlynje s ruku do gratu a buchu jemu njekotre porsty žalosnje wobodrene, haj skoro zylje rosmeczene. — Tez wczera popołdnja po dwjemaj sta so wo wsy nesbožje. Nasch schulski a gmejnski prjodkstejer Frenzel padze pschi worschtowanju zita s pschatra na huno delje a wosta sa morweho ležo, pschindze pak posdzisscho saso k sebi. Wón je beswoczi straschnje sraneny. Psched dljeschimi ljetami, jako bje wón sobu we kamenjach djelał, pschindze wo ljewe woko a tu khwilu je prawe we straschje, jeli sahorenje poduschene nebudze. Njetk so sda, so budze to mózno, a so so jemu to jenicžke woko sdzerži. — We Ssmilnej su 3 žonske žito na polu we pupach kupowale. Dokelž pak su jenož po suopu (to rjeka s jeneje pupy) kupowacž chzyke, dha su so wo dnjo hanibowale a su w nozy na kneze pola khodzile. Pschi tym wschjem pak su doma penesy we druhej sukni wostajile (hacž pak doma druheje suknje mjejachu, je nesnate) a na płaczisnu bjechu zylje sapomnile. Ale knes D. nashoni jich sabyczliwosczž a budze je psches biskopske suduństwo pominacž dacž. Tajke kupowanje drje jim potom saskoczi.

Pilopk.

* W Großporitschu shubi hewer E. W. Pohl s Messersdorfa pola Lubanja psches to swoje živenje, so bje do jenych starych podkopkow saschok, hdzež bje jeho sły powjetr sadusył. Wón bje tam wohladacž chzył, kak wysoko woda steji a bje najskere hnydom smysła shubić

a do wody delje panyk, kotraž tam 4 kohejje hłuboko ſtejeſche. Jako bjechu ſły powjetr wupalili, poradźi ßo hakle, jeho cźjeło won wuczahnyć.

* Do Lubija pſchicźeże 25. auguſta prjenja linieninfanteriebrigada (kronprynza Alberta), ſo by we wokolnoſcźi kantonnementy wobcźahnyła. Brigadeſtab ſteji w Kumwałdźje a hłowne exercirowaniſchcźo leźi bes Halbauom, wyſchim Kumwałdom a Cźornobohom.

* S Gdańſka (Danziga) piſaja 24. auguſta: Sańdźenu nóz je tudy tak ſyma było, ſo buchu rano cźeńke kruſchki lodu na haßach namakane.

* S Lipſka hiſchcźe ßłyſchimy, ſo ßu tam pón-dźelſke krupy tež 2900 gaſowych latarnjow na haßach a torhoſchcźach rosbiłe. Tež woſjewjuje tamniſcha kralowſka krajſka direkźia, ſo ßu dla wulkeje potreby wokno-weje ſchkleńcźy dotalne prawiſny lipſcźanſkich ſchkleńcźerjow na cźaß horjeſbjehnene a ſo móże tam teho dla kóždy ſchkleńcźeŕ, nech je ſwotkal chce, pſchińcź a dźjelacź; ta ßama dowolnoſcź je tež murerjam a zyhlekryjerjam data.

* Wot jeneho dobreho ſnateho, k. P. ſ B., kotryž je ſańdźenu wotoru we Łaſowſkej woßadźje kmótßił, ßmy ſhonili, ſo ßu tam krupy żakoßuje wulku ſchkodu nacźiniłe kaž na domach, tak tež na polach a ſchtomach. Meńſchich ßadowych a druhich ſchtomow je we wſchjech wßach wele ſpowalanych było a hewak je krupobicźje wſchitkim ſchtomam mene a wjazy hakoſow a hakoźkow rubiło. We Łaſowſkim parku je błyſk do wulkeho duba dyrił a jón jara wobſchkodźił, w w Bjełym Khołmzu je ſatraſchny wjetr dwaj wulkaj topołaj bliſko wobydlenja k. wyſcheho hajnika Felſela powalił a kuſk dale jedyn tſeźi, bliſko ſchulje ßu tſi wyßoke topoły panyłe a pola k. rentmiſchtra rjana lipa, kotraž bje tak tołſta, ſo ju dwaj mużej ſ rukomaj wobßahnyć nemóżeſchtaj. Hewak je tam tež wele druhich ſchtomow ſpadałe, ale wulke a małe je wjetr tak ſmetał, ſo nihdże na żadyn dom panyłe a żaneho cźłoweka wobſchkodźiłe nejßu. W Khołmzu je newedro hiſchcźe hórſche było, dyžli we Łaſu a woda na łukach a polach tež wetſcha, tak ſo budźe wotawa, kaž na łaſowſkich tak hiſchcźe wele bóle na khołmcźanſkich łukach jara maſana. A dokelž tam woda jara dołho ſteji, dha móże ßo lohko ſtacź, ſo wotawa ſ zyła k niczomu nebudźe, ſchtož by cźim bóle wobżarowacź było, dokelž bje hacź dotal jara rjana. -- W Radszy je newedro tež ſlje ſakhadźało a wjetr je tam jenu knežu bróżeń powalił a dźewecź fórow ßyna tak do wſchjech kónzow ßwjeta rosmetał, ſo w tej bróżni tež ani żwacźk woſtał neje. Tež je we wſchej tamniſchej wokolnoſcźi wele kurwotow a druhich meńſchich ptacźkow wot krupow ſabitych a hewak ßu tam njeſchto ſaraźenych ſajazow namakali. Na jenej meſy je jena ſtara kurwota ſ dźewecźimi mkodymi leżała a wſchitke ßu morwe było.

* We Witkowizach (na Morawje) ßu ßo 19. auguſta tamniſche hamory, bohatemu Rothſchildej ßluſchaze, ſkoro zyłe wotpalike. Najwetſcha ſchkoda bje ta, ſo woheń w pódlandſkimaj dwjemaj twarenjomaj jara wele nowych a jara drohich maſchinow ſkaſy, tak ſo ßo ſchkodowanje na poł milliona ſchjeßnakow wobliczuje.

* Po najnowſchich poweſcźach je nimale wſchitko neapelſke wójſko ßwojeho krala Franza wopuſchcźiło abo nochze ßo ſ najmeńſcha ſ Garibaldiom bicź, tak ſo je kral pecźa wobſankнył, ßwoje kraleſtwo ße ßwojej ßwójbu wopuſchcźicź a do Wina cźeknycź. Haj njekotre nowiny wudawaja, ſo je wón hižom 29. auguſta po morju wujjeł, ſchtož pak ßo nam tola tak prawje wjericź nochze.

* S Łuczina w Cźechach piſaja: Wutoru 14. aug. bu tudy cźłowek pohrebany, kotrehož bjechu pcźoły ſtónzowałe. Wjazßław Z., njehdże 30 ljet ſtary, kubleŕ w Jiſbizach, bje wopiły k ßwojej pcźolniźy ſchoł. Pcźoły, naſkere na palenzowu wóń hnjewne, dachu ßo hnydom po tawſyntach do neho a morichu jeho. So bychu cźjeło ſ bliſkoſcźje pcźolniźy wotneſcź mohli, dyr-bjachu predy ſ wodu na kołcźje ßykacź a potom ßmjedźachu ßo jenoż tajźy pſchikhadźecź, kiž bjechu tak ſwo-blekani, kaž ßo pcźołarjo wobarnuja, hdyž mjed wurje-ſuja. Ssamo cźjeło nochżychu pcźoły wopuſchcźicź a dyrbeſche ßo tam woda lecź, ſo bychu ßo wotehnałe. Pcźoły bjechu ßo tak rosnemdrike, ſo po wſchjem ßużod-ſtwje wokoło ljetachu a kakachu, ſchtož jim do pnecza pſchińdże, tak ſo pßy boloſcźje dla ſkiwlachu a hußy a kury kjawkachu a ſe ſtrachom wokoło ljetachu.

* Wóndano bje w jenych nowinach wotcźiſchcźane: „Jedyn kanarik (Kanarienvogel) je cźeknył; ſchtóž jeho ſaßo pſchineße abo dopokaże, hdże ßo wón namaka, do-ſtane 2 tol. ſarunanja pola radźicźelki Finkemanoweje.“ — Naſajtra pſchińdże k tej kneni jedyn muż, kotryž ſpody ßwojeho khjetro dźjerateho mantla njeſchto dźerži a rekne: Scze Wy ta kneni, kotrejž je tón kanarik cźek-nył? „Haj,“ rekne wona, „neßecze jón?“ Nje; to niz, ale dopokaſmo, hdże ßo wón namaka; hlajcze, tale kocźka je jeho ſcźrała a ja wuproſchu ßebi njetko taj dwaj tolerej myta.

* W Hamburga je ßo wóndanjo würtembergſki wójwoda Ernſt ſ theatrowej ſpjewarku Nataliu Eſch-bornowej woženił.

* W Altenburgu bje ßo ßyn jeneho rukajzarja ſe ßwojim nanom ſwadźił a potom woteſchoł, liſt ſa-woſtajſchi, ſo je ßebi ßam żiwenje wſak. Nana to tak ſrudźi, ſo ßo wón wobwißny. Ale ßyn bje ßo jenoż ſkhował, ſo by wón tak nana do ſtracha ſtajił. Jako pak njetko nanowu ßmercź ſhoni, bjeżeſche wón do pati-ſkeje ſkały, ſkocźi tam do hłubiny, ſwotkel bu morwy won wuczehneny.

* Sakſke hkowne bibliſke towarſtwo wobeńdże 21. auguſta ßwój ljetny dżeń w Draždżanach w jenej tamniſchej zyrkwi. Po rosprawje, tam datej, je towarſtwo ſańdżene ljeto 9964 toleŕ dokhodow a 9786 tl. wudawkow mjeko, rosſchjeriko je pak w tym ßamym ljeczje 10,084 zylych bibliow, 6175 nowych teſtamentow, 135 pſaltyrow, 15 hebrejſkich ſtarych a 14 grichiſkich nowych teſtamentow.

* We Ramnjowach je ßo 22. aug. dopoldnja w 9 hodżin. 2½ ljetna nemandżelſke dżjecze Eleonory Hejdżiz we hlinjowej jamje tepiko.

* W Hauswakdżje bu 21. aug. kubleŕ Gäbler wot ßwojeho konja tak ſtraſchnje do hkowy dyreny, ſo dyrbeſche naſajtra wumrecz.

* W Draždżanach bu wóndanjo ciſeleur Kranßa ſe ßwojej żonu a jenym pomoznikom ßadżeny, dokelž bje wopaczne tolerje dżiekał.

* W Biſkopizach bu 27. auguſtu wachtmiſchtr Uhlemann pohreban. Boża ruczka bje jeho, jako ßobotu weczor weczereſche a ßebi runje jenu bjernu bjeleſche, ſajaka, tak ſo bje na meſzje panył a wumreł.

Jahodaŕ ſ pola.

(Skónčenje.)

A. Schtodha ty potom cżineſche, jako bje ßwój korb pod cżernjowy keŕk ſkhował?

B. Dżjech k temu mużej, kiž bje nedaloko na polu, a praſchach ßo: Pſcheczelo, kaha tamle tale weß rjeka? Wón rekny: To je naſcha luba Borſchcż. Chzecze do Borſchczje? — Haj, tam chzu! wotmolwich, a wón woſta ſ posbjehnenej motyku ſtejo a hladaſche proſczje na mne. Poczach ßo bojecz, ſo budże me morßnycz, wón pak rekny: Tajki nemóżecze do wßy hicz, tajkile cżorny maſany. Jowle je kuża, ſmjecze ßo; hewak dżjeczi na waß wołaju. Duž ßo dopomnich na tu besbożnu „raßu“ w Żeleſnej, ſczinich ßebi wjechcz wot trawy a rybowach ßebi najpredy beswoczo a potom ruzy, ſo ßo wſcho jeſchczeſche; to pak besbożnje paleſche. „Ta kuża je jjedojta, me beswoczo pali, każ żiwy woheń“ prajach, wón pak mjeneſche, ſo drje tola jjedojta neje, ale ſo ßym ßo ſchtó wje ſ cżim rybował. Teho dla kakach do mojeho wjechcza, a rostſchaßnych jón, a ſ cżim bjech ßo rybował?

A. Tola niz ſ jjedojtej roſtlinu?

B. Kopſchiwy bjech do wjechcza ßobu ſhrabnył.

A. Dha nejßy bljedy do Borſchczje ſchoł.

B. To pak me nemóżnje ßmudżeſche. Schto chzych cżinicz? Kajawki ßu nerowczawki! Duž ßo praſchach: Je dha w Borſchczi ſchto k jjedżi? A wón rekny: Njetko pſchide żnemi pola njekotreho ſkoro niczo. — Teho dla ßo froſymliwiſcho praſchach: Neje tam kruch korczmy, hdżeż móże cżłowek ßo ſa penesy najjeſcz. — Sa penesy, rjekaſche, ſa penesy je tam to a wono k doſtaczu. Mamy dweju pekarjow, ſkoro poltſcza khlamarja a korczmu, duž jjeſcz tam je ſa penesy, mi wotmolwi.

A. Sslyſchiſch, to ſkoro tak klinczi, każ by tam też na tajkich nepobrachowako, kiž ſjjedżeny khljeb rady nepkacza, dokelž je tam jenoż ſa penes njeſchto k doſtaczu.

B. Ja pak chzych lubje rady płaczicz. Dżjech a pſchińdżech nimalje do wßy a wopraſchach ßo ſtarcje żónki: Ssu tole farſke twarenja? — To je kneżi dwór, mi wotwolmi. Duž ßo ſtróżich, wjeſch cżoho dla?

A. W Pruſkej je weßne polizajſtwo na dworach a ty wjeſczje żaneho wopißma nemjejeſche.

B. Niz pißmika nemjejach! Naſtróżany ßo po polizajſtwje wopraſchach a k mojemu troſchtej ſhonich, ſo je to we Wolſchinje. Duž dżjech a kupich ßebi dwje zakczje, a jej kmutajo dżjech po wßy k zyrkwi ſa korczmu hladajo, nadeńdżech ju też a najjech ßo do wolje. Na to ſdrjemnych a hdyż wotneżich, bje mi wele lóże, hacz tam na meſy, hdyż bjech ſ holje wuleczik. Teho dla ßo ſmużich, ßo roshladacz hicz, a pſchińdżech blifko k Wolſchinje. Tam bje njemſka rjeſkanza a ſelenje, ſo ßo mi wloßy ſcheperjachu.

A. Schtó dha bjeſche ßo tam ſnemdrik? Ssu tam luczi Njemzy?

B. Neſwjerich ßo blize, dokelž ßo na weßne polizajſtwo kopomnich a żaneho pißma nemjejach. Pſchińdżech ſaßo do korczmy. Tu bjechu tſjo weßni abo tola woßadni.

A. Ssnano tajzy, kiž maja tam nimalje kóżdy dżeń nyſchpor?

B. To newjem. Jedyn bje ſe wßy, niz pak ſ woßady.

A. Dha drje bje Turka?

B. Nje, Turkojo neßmjedża żane wopojaze pieżje picz.

A. Dha ja ßo k Turkom nedam. Schto dha wot tych ſhromadżenych naſhoni.

B. So je we Wólſchinje huſto tajka „kordija,“ ſo pak ßebi ſ teho ſkoro nichtó niczo wjazy neſeżini, a ſo ßu w Borſchczi na pohrebniſchczu też ßerbſke napißma na kſchižach.

A. Tole bje wohladanja hódne.

B. Ssym też ßej je wobhladał. Pißmo bje ßerbſke, ale pißmiki bjechu na njekotrym wopomniku tajkeho ſchtalta, ſo móhł ßo nabojecz.

A. To ßo mi lubi, hdyż Sserbja ßwojim wotmretym wopomnik we **tej** ryczi na row ſtaja, we kotrejż ßu tu ſ nimi ryczeli.

B. Mi też, a teho neſposnaju ſa Sserba, kiž Sserbej da na kſchiż njemſke pißmo ſtajicz. — Bjechu tam pak tola też njekotre ßerbſke kſchižje rjaneho pißma. Na wele rowach nebje żadyn kſchiż.

A. Najskerscho tam na wuschiknym ßerbskim pißarju pobrachuje.

B. To drje niz zylje: ßu tam kschižje khjetro rjaneho pißma w ßerbskej ryczi.

A. Ssy dha ſ pohrebniſchcza runy pucz dom ſchoł?

B. Nje, dźjech saßo do korczmy a tam njetk ſhonich, we kajkim ſtraſchje ßym ßnano w Żeleſnej był, a nebjech niczo wo tym wedźik.

A. We kajkim ſtraſchje? W Żeleſnej tola welki nejßu?

B. Sskyſchach, ſo we njekotrych holach neßmjedźa hajnizy żane jahody ſchczipacz, żane hribny ſbjeracz dacz.

A. Schtó je to tola ſakaſak.

B. Wobßedźerjo holow.

A. Czi tola nemóża jahody ßami ſjjeſcz, ani wſche hriby dojjeſz. Ssnano ßo boja, ſo bychu ludźio na ſjedojte jahody abo na ſjedojte hriby trechili a ßebi tak na ſtrowoſczi a żiwenju ſchkodźili, a to wotpohladanje khwalu.

B. Sso moliſch; ludźio ßmjedźa jahody ſchczipacz a hriby ſbjeracz, hdyż ßebi dowolnoſcz kupja.

A. Człowek tola netreba na kóżdu jahody a na kóżdy hrib dowolnoſcz mjecz?

B. Tole ßo nejßym wopraſchak.

A. Schtó dha te dowolnoſczje pſchedawa, khlamak, abo rychtak, abo hewak ſchtó?

B. To tez newjem, dokelż ßo napraſchowacz nechach, ßo bojo, ſo bychu poczeli na mne tukacz, ſo ßym w Żeleſnej był bes dowolnoſczje.

A. Kmotſe, ta wjez neje wolbr wumyßlena; tez ßo mi prawda ſda, ſo ßo dowolnoſczje na jahody a hriby pſchedawaja.

B. Prawda? To je dźiwna prawda!

A. A tola; hlaj, ſchtóż chze na hońtwu khodźicz, dyrbi dowolnoſcz kupicz. Hońtwa je kißała warba, ſwjerina hanja wokoło, hóre hacz ty w Żeleſnej, jahody a hriby pak niz. A hdyż maſch dowolnoſcz a byrnje kóżdy dźeń jenoż kloßowy korb hribow a jenoż kloßowy korb jahodow było, ßebi dom wotneſcz, to je ſchwarna warba w khłodku. Nebjeſche ßebi ty twój korb polny naſbjerak abo naſchczipak?

B. Hudaj, wſchak ßy mudry na hudanje.

A. Ale wjeſch dha, ſo ßy ſ neprawdu ſchczipak, hdyż nejßy dowolnoſcz mjek?

B. Swotkel dha wjeſch, ſo me ßwjedomnje nekußa?

A. To dźje je mózno, widźicz pak neje niczo na tebi.

B. Hdyż do brußnizow póńdu, ſmjeju dowolnoſcz w dyhſaku.

A. Hdże ßo tele ßwjedawaju?

B. Chzemoj ßo w Nowinach wopraſchowacz!

(Skóńcenje přichodnje.)

Spěwy.

Sajeczk a hajnik.

Wczera wecżor won ja dźjech,
Bliſko pola kerczkow bjech;
Sajeczk w kerczku ßedźiſche,
S kerczka na mne hladaſche,
A ßo ke mni pſchibliża,
Tez me takle wopraſcha:

Mużo nejßy hajnik ty?
Neſchczużjeſch ty na mne ßy?
Hdyż twój poß me ſadre hdże,
Kónz je ſo mnu, ty maſch me;
Ach kak ßo mi pońdże tu,
To mi tyſchi wutrobu!

Kak ßy bljedy, ſajeczko!
Nekhodź ludźom na polo,
Nekhodź bnram do kaku,
Hewak tebe popanu;
Boh tón knes je buram kat,
Sajazam pak trawu dat.

Nejk.

Cyrkwinske powjesće.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Ludwig Theodor Bruno, Ludwiga Lukana, wobydlerja a żeleſowerczerja na Żidowje, ß. — Korla August Maximilian, Jana Korlje Ferdinanda Lorza, wobydlerja a czjeßlje na Żidowje, ß. — Marja Madlena, Jakuba Zyża, khjeżerja pod hrodom, dż. — Marja Auguſta, Korlje Bedricha Wylema Grellmanna, wobydlerja a ſchewza na Żidowje, dż.

Podjanska cyrkej: Marja Madlena, Jana Franza Bergera, khjeżerja na Żidowje, dż.

Zemrjeći:

Dżeń 16. auguſta: Korla Bohuwjer Bernhard, Jana Ernſta Beckera, khjeżerja na Żidowje, ß., 2 l. 4. m. — 17. Hendrich August, Marje Schneiderez w Hrubelczizach nem. ß., 12 d. — 20., Hana, rodż. Jakubez, nebo Jana Bohuwjera Eißlera, młynka w Lejnje ſawoſtajena wudowa 60 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecżor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecżor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 30. auguſta. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerwjeny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 77.

Nawěštnik.

Sawjesczenje hypothekow.

Podpißana agentura wobstara sawjesczenje hypothekariskich žadankow (kapitaliow) kaž tež shromadneje płaczisny wot ležomnosczow (burskich wjezow, kubłow, žiwnosczow a t. d.) pscheczіwo schkodži a shubenju w subhastazijach: tehorunja tež sawjesczenje danje hypothekariskich žadankow pscheczіwo komdžazemu, nerodnemu płaczenju we wójnskich a mjernych czaßach a pschija pschistupenja k pokładnizy sa wudółženje hypothekow. — Tu ßu tež wobschjernische prospekty a sawjesczenske wumjenenja kóždy czaß k dostaczu. —

W Budyschinje, 1. mjerza 1860.

Agentura sakskeho hypotheki-sawjesczazeho towarstwa.
G. E. Heydemann.

K. K. priv. Assikurazioni Generali w Triesczje

sawjesczenja na pschedmet wschitkich družinow psche **woheń** horjebere, tak derje w mjestach, kaž na wßach, pod zyhlowanej a ßlomjanej tsjechu, tak tež na ratařske **pólne płody** w bróžnjach a fajmach.

Policy a sarunanja schkody płacza ßo po pruskim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeński fonds towařstwa: 16 millionow schjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoschczu,
wokreßny agent sa Budyschina wokolnoscz.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drožďže

poskiczam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drnsy drožďžepschedawarjo w ljeczu lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drožďže nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužnju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drodzemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedžbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Wschitkich tych, kiž ßu mi s mojeje dotalneje, njetko pschedateje, maleschanskeje klamarnje, sa wschelake tam požczowane twory hischcze winojczi a kotrychž ßym hižom wjazy krócz ertnje a pißnje proßył, proschu s tutym poßleni ras prawje pscheczelniwje: me w bližschich 4 nedzelach a najposdžischo hacž do poßleneho septembra t. l. saplaczicz, dokelž budu hewak nusowany, wschitke resty, hacž do tuteho dnja nesapłaczene, ßudnistwu k nutsczehnenju pschepodacz.

W Budyschinje 25. augusta 1860.

J. G. F. Niecksch.

Czeſczenym kowařskim mischtram a schtóž hewak s kamenitym wuhlom tepi, dawam k nawedženju, so je wot njetk saßo stajnje dobre burgske myjne a druhe kamenite wuhlo pola me k dostaczu. **J. G. F. Niecksch.**

Großowe

brostkaramellje

najljepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k polóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czaßu.

Sa Budyschin a wokolnoscz w hrodowskej haptyzy knefa M. Jäßinga kóždy czaß na pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Dobry khofej punt po 8 ußl. a tež hischcze ljepschi, teho runja **dobre zygary a palenz** pschedawa najtunischo **Eccius** s napschecza kaserny.

W Barczje je khježa czo. 59, na dwjemaj schoßomaj a bes wumeńka, se ßwobodneje ruki na pschedań a je wscho dalsche tam shonicz.

Sserbski mißionski ßwedzeń

budže ßo, dali Bóh, kjetsa ßredu 12. septembra popołdnju wot 2 hodzinow ßem we Porschiskej zyrkwi ßweczicz. Prjedowanje chze k. duch. Jencz s Palowa dzerżecz, modlitwu psched Božim woltarjom pak je k. duch. Wjazka s Budyschina dobroczіwje na ßo wsał.

Pscheczeljo mißionstwa s bliska a s daloka ßo teho dla k bohatemu dzjelbraczu s tutym wutrobnje pscheproscha.

W Budyschinje 24. augusta 1860.

Diac. J. K. Mrós, pokładnik.

Ljetuscha druha konferenza

weßnych wuczerjow budyskeho a rakeczanskeho ßudnisko-hamtskeho wokreßa budže ßo 8. septembra dopołdnja w 10 hodzinach w pruhowanskej sali tudomneho seminara wotdzerżecz. Protokollje partikularnych konferenzow nech ßo w prawym czaßu sapóßłaja.

Korla Ernst Pekař, kantor,
w t. kh. pschedßyda.

Bruſſnizy

ſ zokorom ſawarene porucza **Jan Wannack**
na ſchulerſkej haſſy.

Hollandſki mlókowy pólver.

Tutón, ſe ſtarodawnych cžaſſow dopokasany, ſ najljepſchich ſelow a korenjow pſchihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj kžizomaj wſchjednje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naſſypany, pſchiſporja wobžernoſcž, plodži wele mloka a ſadžjewa jeho wokiſſnenje. Pakcžik ptaczi 4 nſſl. a je k dostaczu w

hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Podwólniſchi nawjeſchtk.

Blížſchu póndželu 3. ſeptembra ſmjeje ſo cžehnenje 4. klaſſy kral. ſakſk. lótterije. **C. F. Jäger.**

Jutſje, nedželu 2. ſeptembra budže ſo pola me

kolbaſſowa hoſczina

ſ rejemi

wotdžeržecž a ja na nju wſchitkich Sserbow a wſchje Sserbowki najpodwólniſcho pſcheproſchuju.

Jan Rencž w Radworju.

Na Židowje bu ſandženu nedželu pſchedeſchcžnik (Regenſchirm) namakany a móže ſo tam ſaſſo dostacž. Hdže? to je ſhonicž we wudawarni Serb. Nowin.

Rachlowſke evangelſkolutherſke towarſtwo ma jutſje miſſionſku ſhromadžiſnu. Pſchedſſydſtwo.

Pſcheproſchenje.

Kaž ſu hižom Serbske Nowiny w 32. cžiſſlje naſchim lubowanym Sserbam woſjewjake, dha je ſo njcžto twerdže poſtajilo, ſo ma ſo, ſechzeli Bóh tón Knes, na dnju

3. oktobra

tuteho ljeta w tudomnym hoſczeńzu k tſjóm lipam jara pyſchny, wulki

ſserbſki ſpjewanſki ſwedžeń

pod wedženjom knesa kantora Kozora wotdžeržecž. Sa tajki ſwerženj je ſo hižom wot 32 knežnow ſpjewarkow a wot pjekneje liczby ſpjewarjow ſobuſtkowanje ſlubiło, tola ſu nam hiſchcze wjazy dobrych ſpjewanſkich mozow wulzy jara witane. My teho dla wſchitkich lubych ſakſkich a pruſkich ſerbſkich k. k. wucžerjow, kaž tež druhich knesow, kotſiž ſo na ſpjewanje derje wuſteja, ſ tuttym k wobdžjelenju pſchi naſchim ſpjewanſkim ſwedženju najpodwólniſcho pſcheproſchujemy, a proſſymy, ſo bychu ſo ſkere ljepe pak liſtnje, pak ertnje we wudawarni Serb. Now. tudy ſamohweli a pſchi tym woſſebje woſjewicž neſapomnili, kajki hłóſ ſpjewaja. Hłóſ móža ſebi knesa ſpjewarjo hnydom tudy wotewſacž, abo ſebi jón tež po ſpodobanju pſchipóſſlacž dacž. Runjež ſmy ſo wulzy jara ſa ſerbſkimi knežnami ſpjewarkami wobhonjowali a hižom tajku liczbu pſcheproſſyli, dha ſo ſnano tola hiſchcze tu a tam wuſtojne ſpjewarki, nam dotal neſnate, namakaju, kotrež bychu derje a radý ſobu ſpjewale. My teho dla tu pſchecželnu próſtwu wuprajujemy, ſo by ſo nam to tola hórſy we wudawarni S. N. dobroczinje woſjewiło.

W Budyſchinje, 17. auguſta 1860.

Sswedženſki wuberk.

Tune ſerbſke knihi na pſchedań!

W Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach, kaž tež w klamach kn. pſchekupza Jakuba na kamentnej haſſy w Budyſchinje, ſu tele knihi ſa pſchiſtajenu ptaczinu k dostaczu:

1. Lubenſkeho ſchtyri prjedowanja; wužitny kwaſſny dar ſa nawoženjow a newesty. Ptaczina 4 nſſl.
4. Sserbſke Horne Łužizy atd. 7½ nſſl.
6. Riboweženjo (powedanje); 2½ nſſl.
7. Dobroty, džiwy a ſſudy Boże na iſraelſkimi džjeczjimi; wopiſſanje Kanaana atd. 4 nſſl.
12. Selenſka, I. 4 nſſl.
22. Selenſka, II dž. 5 nſſl.
14. Wunenkaŕ (powedanczko) 2½ nſſl.
15. Ssadowa knižka (jara wužitna ſa wobſſedžerjow ſſadowych ſchtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana. 2½ nſſl.
17. Boža kraſſnoſcž w ſtwórbje; I. dž. 2½ nſſl.
23. Boža kraſſnoſcž w ſtwórbje; II. dž. 2½ nſſl.
18. Nadpad pola Bukez (ſe ſwjedomjetnoje wójny) 2½ nſſl.
19. Ssobudar na pucž pſches žiwenje; 2 nſſl.
25. Nedžela. 2½ nſſl.
26. Sserbſke haſſnje wot Seilerja. 2½ nſſl.
28. Woſſobny dar ſa kſchesczijanow. 2½ nſſl.
30. Spjewy ſa ſerbſke ſchulje. 1½ nſſl.
32. Kſchižne wójny. 1½ nſſl.
34. Choralbuch. 2½ nſſl.
35. Serbske přisłowa, zběrane wot Jakuba Buka, 3 nsl.
37. Protyki ſ ljetow 1856—1859 po 2 nſſl. ſa 1 exemplar.
36. Časopis towarſtwa Maćicy Serbskeje, 20 zešiwkow; poſlenje 4 po 7½ nsl., prjedawše po 3 nsl. 8 now. Štóž prjene 16 zešiwki (2 zwjazkaj) nadobo kupi, dostanje je za 1 tol. 10 nsl.

Wſchitke tele knižli a knihi móža ſo w partijach hiſchcze tunjſcho dostacž pola knesa pſchekupza Jakuba, knihiſkadnika a pokładnika Maćicy Serbskeje w Budyſchinje.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
25. augusta 1860.

Dowoz: 3810 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedžna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tl.	nſſl	np.	tl.	nſſl	np.	tl.	nſſl	np	tl.	nſſl	np.	tl.	nſſl	np.
Pſcheńza	6	10	—	5	—	—	6	—	—	6	—	—	5	27	5
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	2	5	4	—	—
Jecžmen	3	2	5	2	25	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowſſ	2	10	—	1	20	—	2	5	—	2	15	—	—	—	—
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	15	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	17	5	—	—	—	6	15	—	6	17	5	6	15	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	25	—	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	2	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ſſkomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ſſyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Čišč Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. póšće 7½ nsl.

Čisło 36. **8. septembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyšchina. S Jeńkez. Se Sserje. — Jahodař ſ pola. (Skónčenje.) — Kukečanske listy. — Sudniske dopisy. — Njeschto dla kamentnych kschižow. — Přilopk. — Spěwy. Cyrkwinske powjesće. — Čahi saksko-ślesinskeje železnicy a t. d. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Saksa. Wscha wyšoka kralowska šwójba je šo ſ hrodu Weesenſteina do Pilniz pschešydlila. — Wutoru 4. septembra bu. k dopomnenju na sałoženje krajneje konſtituzije, kaž w druhich mjeſtach, tak też w Budyšchinje rano wot 5—6 hodźinow ſe swonami swonene a wot kommunalgardſkeje hudźby pječna reweilla wotdźerżana. — S rudnych horow pišaja, ſo maja tam tłaźy tejko dźełka, ſo wſchej potrebje po nowych tkaninach doſcź činicź nemóža. Sda je teho dla wyſcha a kóždy, kiž chce dźełacź, ma njetko pjekną saßkužbu, tak ſo bychu tamniſchi wobydlerjo zylje spokojeni byli, hdy bychu tam bjerny tak pſche wſchu mjeru kónz nebrałe. Ta šama ſtórżba je ſe wſchjech ſtronow Saksſkeje šłyſchecź, a runje powesćje wo khorych a huiźajych bjernach móże jedyn też wſchjednje ſ druhich krajow ſhonicź. Niz jenoź ſe wſchjech Njemzow, ale też ſ Polſkeje, Jendźelſkeje a Franzowſkeje pišaja, ſo je mokre wedro bjerny jara ſłaſyło. — S Tharanda pišaja, ſo šo na nowej tharandſko-freibergſkej żel.ſniz) pilnje twari, ale ſo tam w tu khwilu jara na murerjach pobrachuje, kotrychž bychu tam hiſchcze tójſchto trebacź móhli. — Miniſter ſ Frieſen je šo ſaßo ſ oſtendſkich kupel do Draźdźan wróćził. Teho runja je šo miniſter Beuſt wróćził.

Prußy. Miniſter hrabja Schwerin je wóndanjo w Poſnanſkej pobył, ſo by tam šam ſa tym pohladał, kak by šo ujſpokojnoſcź Polakow w naſtupanju potrebowanja jich wjeźje ſkere ljepe sahładkowacź móhła. — Prynzregent je šo ſ oſtendſkich kupel do Barlina wróćził. — Barliniſke nowiny pišaja, ſo prynzregent 17. abo 18. septembra do Warſchawy pojjedźe, ſo by tam ruſkeho khježora Alexandra wopytał. Tutón je też wſchelakich druhich kralowſkich prynzow na wulku honćwu pſchepročył, kotruž chce w ljeßu blisko pólſkeho mjeſta Bjałoſtoka wotdźerżecź.

Rakußy. Wſchelake rakuſke nowiny chzedźa ſ wjeſtoſcźu wedźicź, ſo khježor Franz Joſef šredź mjeßaza septembra do Warſchawy k ruſkemu khježorej Alexandrej na wopytanje pojjedźe. Rakuſki khježor je dawno ſa tym ſtejał, kak by šo ſ ruſkim ſaßo njekak ſjednacź móhł, ale hacź dotal šo jemu to hiſchcze radźiło neje. Njetko pak je to pecźa prynzregent wujednał a wyſche teho je belgiſki krónprynz, kiž je ſ jenej rakuſkej arzywojwodku ženeny a w tu khwilu po Rußowſkej puecźuje, tajkeho ſjednanja dla też w Petersburgu pobył a w tutej naležnoſcźi ſkutkował. — Dokelž šebi we Winje myßla, ſo Garibaldi a piemontſki kral po dobyću neapelſkeho kraleſtwa najſkerc nadpad na Benezianſku ſcźinitaj, dha šo njetko żeleſniza, ſ Rakuſkeje do Benediga wedźaza, ſe wſchej ſpjeſchnoſcźu twari, ſo by šo potom wójſko cźim ſpjeſchniſcho do tamniſcheho kraja poßłacź móhło. — Tež pſchihotuja šo ſa wosy tak menowaneje polonſkeje żeleſnizy tajke ławki, kajkež tam w poßlenej italſkej wójnje pſchi woźenju wojakow mjejachu. Hewak poweda šo, ſo je tſeći armeekorps, kotryž w Benezianſkej ſtoji, porucźnoſcź dostał, ſo by kóždy dźeń k wójnje pſchihotowany był.

So šo rakuſke kneźerſtwo nowcje italſkeje wójny boji, to widźi jedyn też ſ teho, ſo šebi wone wſchu prózu dawa, kak by pomoznikow dostało. Tak je pecźa pruſkeho prynzregenta na šwoju ſtronu ſcźahnyć wedźiło, ſo chce tón rakuſkemu khježorej pomhacź, jeli bychu jeho Italſzy a Franzowſojo w Benezianſkej pſchimacź počeli, a bajerſki kral je pecźa też šlubił, ſo dźelbu wójſka do Tyrola k pomozy poſcźele, hdyž wójna w Benezianſkej wudyri.

Wſchelakim njemſkim ſtronam šo tajke šlubenja a chzyćiwoſcźe na žane waſchnje nelubja, pſchetoż jim šo to neprawje ſda, ſa rakuſkeho khježora ludźi a penesy dawacź a niczo ſa to daſtacź, khiba ſo nam hiſchcze Franzowſojo hnydom nadpad na wſchón njemſki kraj ſcźinja, jeli jenoź jedyn njemſki werch pſchecźiwo nim jako pomoznik rakuſkeho khježora wuſtupi.

We Wuherſkej je šud njekotrych młodych ludźi k dljeſchemu a krótſchemu jaſtwu wotšudźił, dokelž bjechu

ßu jako pschezíwnizy rakuskeho knježerstwa wopokasowali a sbjezkarske myßlje bes ludom rosschjerez pytali.

Franzowska. Njetko je s wjestoszu postajene, so khježor a khježorka po skónczenju ßwojeho puczowanja po savoyskich a nizzaskich krajinach bórsy do Algierskeje pódżetaj, so byschtaj tamnischi kraj wopytałoj. Powesez wo tajkim wopytu je bes wobydlerenu Algierskeje, kiż ßu wschitzy Muhamedanarjo, wulku kedżbliwosez na ßo sezahnyła a woni hotuja ßo, khježora a khježorku najpyschnischo powitacz a to czim bóle, dokelż hischcze nihdy żanu tajkich woßebnych knežich widżeli nejßu. Marokanski khježor, kiż s franzowskej Algierskej mesuje, posezele ßwojeho ßyna k postrowenju khježora Napoleona a khježorki Eugenije, a tunisti bej ßam pschinidże, so by ßwoje dobre ßußodstwo wobßwjedczik.

Jako bjesche khježorka wóndanjo w Lyonje, wobhladowasche tez, kak ßo żidżane schawlje tkaja. Jena holczka, kotraż tez tajki schawl tkajesche, bje tak khroßka a woprascha khježorku, hacz ßnadż tez neby kusk tkacz spytała. Khježorka, kotraż je hewak jara wuschikna, bje k temu swólniwa a tkajesche pod nawedowanjom teje holczki njehdże 15 minutow a jeje dżjelo bje ßo derje radżilo, tak so ju jara khwalichu. To je ßo jej tak spodobało, so je wona tez holczy rjany słoty czaßnik (jegerk) s drohim słotym reczazom poßłała.

Rußowska. Khježor je ßo 23. augusta na pucz do Moskwy, do Tulje a do njekotrych druhich mjestow podał. Njehdże 4. septembra wroczi ßo saßo do Petersburga a 7. t. m. pojjedże do Warschawy. — Ruske ministerstwo je wschjem werchan wosjewicz dało, so chze khježor pjaty armeekops na turkowske mesy póßkacz a to teho dla, so bychu ßo Turkojo w europiskej Turkowskej bojeli, kschesezijanow hischcze bóle pschesezehacz.

Turkowska. S Damaska pißaja, so je tam njetko saßo njekajki mjer a porjad. Fuad-pascha je njehdże 1550 mordarjow ßadżicz a 75 tych ßamych, kiż ßu najhórscho fakhadżeli, na schibeniu spowjeschecz dał. Jara wele Turkow je s tym, schtoż ßu ßebi w Damasku narubili, do horow ezekło, hdżez jim nichtón bliśko pschińcz nemóże, a tam ßu woni tez te kschesezijanske żónske ßobu wsali, kotreż hischcze rospschedali nebjechu. — S Konstantinopla pißaja, so ßnadż bes Sslowjanami w Bulgarii skoro sbjezk wudyri, dokelż woni ßwoje hubenstwo a podezischczowanje dale snesez nemóżeja.

Czornohorska. S Wina pißaja, so ßo Czornohorcnjo se wschej mozu na wójnu s Turkami hotuja. Mennjzy Mirko, nan njetezischeho czornohórskeho werscha Nikizy, je wulki nepschecżel Turkow a mjeni, so dyrbja Czornohorcnjo Sserbam a Bokharam na wschc waschnje pombacz, hdyż czi w Bosnii, Herzegowinje a Rumelii pschecżiwo Turkam postanu.

Italia. Garibaldi ßo bóle a bóle k Neapelu, hdżez mjesto neapelskeho krala, pschibliżuje a nichtón jemu napschecżiwo nestupi, hacz runje ma kral wulke, njehdże 80,000 muży ßylne wójsko a jemu niczo wysche newostane, hacz czekanyez. Wón je pecża hižom na to pschihotowany a chze ßo do Schpanskeje podacz. — Wschelake nowiny mjenja, so Garibaldi najskere 10. abo 11. septembra do Neapla nuts poczehne a so ßo neapelske kralestwo potom hnydom k Sardinii pschisanke. — Hdyż budże to dokonjane, pschińdże rjad na bamżowe kraje, pschetoż bamżej dale niczo wostajicz nochzedża, hacz ßamo mjesto Rom, a so by wón to tola wobkhowacz mohł, dha tam njeschto franzowskeho wójska stejo wostane.

Ze Serbow.

S Budyschina. Sandżenu ßobotu pschijjedże ßkawny petersburgski professor k. Ssresnewski, ßobuzkaw khježorskeje akademije, a sawjerny statny radżiczel, kiż bje psched dwjemaj mjeßazomaj psched ßwojim puczowanjom do Italskeje, Schwajzarskeje, Franzowskeje, Belgiskeje a Njemskeje krótki czaß tudy pobył, se ßwojimaj ßynomaj saßo do Budyschina. Njekotre dny predy hižom bje kmeni Ssresnewska se ßwojej knežnu dżowku ßem dojjela. Wutoru rano je zyła czesezena ßwójba wot jow pschez Draždżany a Barlin ßo na dompucz podała. Wschjem je ßo lubiło bes Sserbami, kotrychż dobropschecża jich domoj pschewodżeja. M.

S Budyschina. Po rosprawje, kotruż ßmy wot tudomneho wuberka sakskeje wuczerskeje shromadżizny dostali, je direkzia sakskich krajnych żelesniczow wuczerjam, tutu shromadżiznu wopytazym, ponizenu placzizna sa wesenje spożżika. Mennjzy te jednore tourbillety, kotreż ßo w dnjach wot 27. hacz 30. septembra na saksko-czjeskej, saksko-schlesynskej a lubijsko-żitawskej żelesniczy kupja, maja sa ßobustawy teje shromadżizny tez sa jich domojwróczenje hacz do 4. oktobra płaczicz. Ta ßama dobrota je tez wot druhich żelesniczow spożżena a wuczerjo dyrbja ßo bórsy pschi kupenju billeta jako tajzy legitimirowacz a billet budże potom hnydom dwójzy wotschtemplowany.

Samlowenja wobydlenjow maja ßo hacz do 25. septembra na knesa schulskeho direktarja Seeligera poßlacz. S dobom tez shonichmy, so je referat wo „wuczerjowym khostanskim prawje“ knes kantor Kozor s Ketliz a referat wo praschenju: „Kak móże ludowa schula żylnischo skutkowacz?“ knes mjeschczanski wuczer Kreczmar na ßo wsak.

S Budyschina. Na wschelake napraschowanje mózemy wotmolwicz, so budże na żerbskim spjewanskim ßwedżenju 3. oktobra t. l. pschez 40 spjewarkow a 70 spjewarjow spjewacz. Spjewanje smjeje ßo we wulkej sali hosczenza k tsjom lipam. Wone sapoczne

ßo w 7 hodźinach wječor a skónczi ßo w 9 hodźinach. Pschisposłuchacz ßmje kóždy, kiž ßebi k temu billet w pomenowanym hosczeńzu pschi kaßy abo predy w Budyschinje na hischcze postajonnym mjesczje sa 5 nßl. kupi. Po spjewanju budże hosczina s hudźbu a wschelakimi ryczemi a na nej ßmje ßo kóždy a kóžda wobdźjelicz a budże ßo sa kouvert njehdże 10 nßl. płaczicz. Po hosczinje smjeje ßo pyschny bal, na kotrymž ßmjedźa tež wschitzy dźjel bracz, kotsiž ßebi balski billet (njehdże sa 8—10 nßl.) kupja. Cżesczene rejwarki žaneho billeta netrebaja, ale jenoż rejwarjo dyrbja jón mjecz.

So by kóždy wedźił, schto ßo spjewa, dha budża tež tekstne knižki na pschedań a to ßerbske a njemske, tak so budże to spjewanje tež njemskim poßłucharjam rosemliwe. — Wschitko druhe budże w nawjeschtniku Serb. Nowinow cżaßa dosez wosjewjane.

S Budyschina. Tón tydzeń pschebywasche ßobustaw hłownego ratarskego towarstwa w pólskim kralestwje, k. hrabja Walewski, w naschich sakskich kužizach, so by tudomne ratarstwo bliže sesnał. Wón je teho dla pola k. ryczerkublerja Dr. Herrmanna nad Wutołczizami, s Magnus nad Droždźijom, Schmałza nad Hlóschinu a pola njekotrych druhich, w ratarstwje snajomnischich, ryczerkublerjow pobył. Hewak je wón tež burskeju kublerjow k. Jana Duczmana w Bosankezach a k. Bohuwjera Herrmanna we Wurizach wopytał, tam wschitko ßwjeru wobhladował a ßo w nastupanju jeju ratarstwa a hospodarstwa s najwetschej khwalbu wuprajił.

S Jenkez. Pola Hioba tudy je w tu khwilu amerikanska kórka widźecz, kotraž je kohož dołha a 35 zołdow w kulojtoszi tołsta, a wona najskere hischcze wetscha narosczje. Te druhe kórki su tež wulke, ale hacz dotal tola hischcze wo njeschto krótsche. b.

Se Sderje. Hižom wot njekotreho cżaßa ßem mamy pola naß woßebnu fabriku, kajkuž hischcze wo wschjech Serbach žanu nenamakasch, mennjzy fabriku, w kotrejž ßo żołta a cżerwena barba hotuje. Tu ßamu je wjesty k. Schneckenberg s Draždźan na ležomnoszach, tudomnemu kublerej Kopaczej ßluschazych a bes Brjemenjom a Sderju ßo namakazych, saložił. Tudy namaka ßo mennjzy tajka żołtocerwena hlina, kiž ßo k barbje jara derje hodźi a pódła sa saloženja rjany dobytk wotczińnje, dokelž, kaž ßłyschimy, ßo zentnar po 10 tolerjach pschedawa a tajka barba je wot perschczje pschihotowana, kiž hewak žaneje wulkeje ważnoszje nima. Schkoda jenoż, so ßu ßebi Serbja tajki dobytk wot Njemzow pod noßom precz wsacz dali.

W spomnjenej fabrizy, kiž kaž khjeżka, wot deskow natwarena, wonhlada, namaka ßo maschina, mały żelezny ruczny młynczk a druha k temu trjebna pschiprawa, a we nej dźjela w tu khwilu 5 dźjelaczerjow, kiž ßu wschitzy Serbja.

Dokelž ßo tajka perschcz ßnano tež druhdże w Serbach namaka, dha cżinimy wschitkich Serbow na to kedźbnych, woßebje tež cżelchowskich, pschetož na jich ležomnoszach ßo runje tajka żołtocerwena hlina namaka, kaž my to hižom loni ßobudźjelichmy.

Wot teje żołteje, kaž tež wot teje cżerweneje perschczje, je wot dopisowarja kruch do pschirodosłytneho museja M. S. darena a móże ßo tež we wudawarni Serb. Now. wobhladacz. *†*

Jahodar s pola.

(Skónčenje.)

A. Kak dha pak ßy s Borschczje dom pschischoł?

B. Nejßym schoł, ßym ßo west, a to s zylje zusym Njemzom, kiž do mjesta jjedźische.

A. Ssy ßo njehdże njemszy k nemu pschilischcził a ßo sa Njemza wudawał?

B. Nejßym; wobžaruju tu hłupikojtosez, hdyž Serb ßo do Njemzowstwa cżischczi a mjeni, so je njetk woßobuischi.

A. Ssym tež tak smyßleny. — Neshoni na dompuczu niczo nowe?

B. Skoro niczo, schtož by hodno byko naspomnicz, khiba hdyž nimo dubjanskeje korczmy cżjerjachmoj, dha prajesche mój Njemz: „Jowle ßu napißma hubeneho prawopißa.“

A. Widźisch, Njemzy maju tež dwoji piß! Nech jenoż na nasch dwoji prawopiß jjedu, dha chzemoj jich do Duboho pokasacz a prajicz: Mamy dwaj pißaj a staj wobaj prawopißaj, ale waschej?

B. To je woprawdźje wjerno! — Nedaloko Suborniczki steji kamentny puczník a jeho napißma a klaki pokasuja na zylje wopaczne strony.

A. Kaha so to puczník neje, ale khoroj, kiž dha ßo po wjetsi wobrocza.

B. Mózno; mój Njemz prajesche, so je puczník.

A. Bjechu dha te napißma ßerbske?

B. Bjechu njemske.

A. Saßo njeschto, s cżimž mózemy Njemzow schczipnycz, hdyž do naß kakaju. — Ale hischcze jene, knotse: Hdże masch twój korb?

B. Tón je derje sklowany tam w pschjerowje.

A. A te jahody we nim, schto dha s tych budże?

B. Te ßo tam wußuscha a hdyž do brußnizow póńdu, ßypnu je do mjecha a wosmu ßebi je dom. Ssuschene jahody ßu strowe, praji nascha baba.

A. Ale bes dowólneho pißma neckhodź, hewak cże w Pruskej do djjery tyknu.

B. Hdy bych jenoż shonił, hdże tajke pschedawaju. A wjesch, schto? Ja chzu to, schtož ßo mi s twojich ferijow njetko ßobudźjelił, spißnycz a do Nowinow poßłacz, dha ßnano shonimoj.

B. Sčžinisch to, dha ßmoj pschečželej bykoj a a ropr čzi też pschéklepam. Najljepe, hdyž čzi do prjedka njeschto dam.

A. Ja wschak nebudu; wjesčzje wjerno, ja nebudu!

B. Hejso budžesch hubu dżerżečz, dha cze do brußnizow ßobu wosmu.

A. Hdże dha to póńdżemój? do Żelesneje?

B. Tam niz, ale do krebjanskeje a mużakowskeje holje. Naprašchuj kóždu ßobotu korbikarjow a schwindarjow, hdże ßu dowolnosčzje na hriby a brußnizy na pschedań. Čzi ßu ſ holje a maju w holach dżjelo, duž je mózno, so wedża. Hladaja najradssjo ſa korenemi!

A. Woprawdżje, to ßo hodżi a duž do ßerbskich Nowinow niczo nepschińdże. Pschi tym nech wostane!

Kukecanske listy.*)

I.

W Kukezach, 24. auguſta 1860.

Lubi Sserbja! Ważnu nowosčz mózemy Wam sjewičz, a čzinimy to čzim radscho, dokelž snajemy, kak wežipni na nowinki scze. Wy tola też na wjedomstwach pschibywacze a ßo dale a bóle we nich wudoſpołnujecze, a też zuse ryczje wukneczе; wo waschu maczernu ryčz, ja mjenju wo ßerbsku ryčz, pak ßo nestaracze. A to też dale treba neje, wschako ju wschitzy mózemu; my tak derje każ Wy. Tak je ßo nam, starschim a prjódkſtejerjam wo wßy, dobre sdako, so bychmy njetko njemski wukuyli a bes ßobu ryčeli, a na ßerbsku ryčz dale nemyßlili; pschetož też nasch k. d. P. praji: „ta ßerbska ryčz je jena żadkawa ryčz.“ A tak ßmy ßo sjednali a sjenoczili, so chzemy wot njetk njemski wukuyčz a bes ßobu ryčeczь. Wschitzy wo wßy niz, pschetož też pola naß je hischcze dosčz tajkich nelepych kopołow, kiž ßerbsku ryčz spuschczičz nochzedża, ale my, čzi woßebnischi a ljepschi wo wßy, ßmy ßo nahnuczeni saczuli, ßo wo wuczerja staracz, kiž by naß njemsku ryčz tak prawje ſ jadra do jadra nawucził. A tajkeho wuczerja ßmy njetko namakali, wón je dostojny k. Dr. Hägebarth. Tutón dostojny k. Dr. pola naß nebydli, ale je ſ bydkom w Brasiliskej w mjesczje Rio Janeiro, kiž leži k wečzoru wot naß, na stronach atlantiskeho morja, każ ßmy ßebi prajičz dali. Wón pak chze naß njemsku ryčz psches listy nawuczičz, a mjeni, so se schtyrioch listow wot neho njemsku ryčz dowuknemy. A nam pische, a pokasuje naß do nowinow: „Illustrirtes Familien-Journal“ kak też Njemzy jendżelsku a franzowsku ryčz ſ listow wukneja. Tajki wuczeński list wot neho płaczi pecz toleř, a pórto ſa njón je nam na pok pschiliczene, pschetož wón ßam też na pok pucza, hacz do ßredż atlantiskeho morja, pórto saplaczi. Sandżemy tydżeń ſsmy prjeni tajki list wot neho dóstali, a wón ßo nam jara spodoba, a my wuknemy njetko njemski jedyn pschemoh druheho.

Wam, lubi pschečželjo, chzemy te listy we S. N. wosjewicz, a je Wam darmo podacz, hacz mamy runje wulke wudawki ſa ne. My čzinimy to jenicżzy ſ tym dobrym wotpohladanjom, so byschcze ſ nami njemski wuknyli, a ßo ßerbskeje ryczje sdalowali, kiž nasdobneho a wuczeneho człoweka wohidži. Čzineze teho dla po naschej radzje, a wukcze njemski, so, hdyž my njehdy k Wam pschińdżemy, abo Wy k nam, so bychmy ßo hromadżje sryczečz móhli bes tolmaczerja. Nadżijamy ßo, so naschu dobru wolu spósnajecze; pschetož my wot Waß wjemy, so darmacżkow nehladacze. Mjejcze ßo derje, a prajcze Waschim żonam wele dobreho wot naß.

Waschi ßwjerni a dobri pschečželjo:

Jurij Rak, weßny scholta.
Mots Bruk, starski muż.
Hanß Hrib, rambora.
Matij Himpak, nózny straźnik.
Mertn Čzepl, khódnik.

*) My nadżijamy ßo, so budże kóżdy tute listy prawje frosemečz. Red.

**) Wón najskere derje ßerbski neroseni a je jenoż njekak ßerbski nawuknył, so by ßerbski khljeb dostał. Tón jenn wjesčzje ßkodži, hacz runje jemu ßerbska ryčz ßmerdži. Red.

Njeschto dla kamentnych kschižow.

Naschi stari wótzojo mjejachu waschnje, tam, hdżež bjechu ßo wschelake ważne podawki podake, mordarstwa, nesbożje a t. d., pak jednore kamenje, pak kamentne kschižje stajicz a psches to tajke mjestna ſa wschón czaß wusnamenicz. Psches te kschižje a kamenje sdżerża ßo też powesčz wo tym, schtož wone wosnamenja, żiwa, tak so je bes ludom hischcze dżenßnischi dżeń snate, schtož je ßo njehdy ßnano psched 2 abo 3, haj psched 5 stów lietami na tym mjesczi podako, na kotrymż jedyn kamen abo kschiž steji. Wschelake, haj najbóle sajimaze powjesčzje wißaja husto ſ tymi wschelakimi kamenemi abo kschečzemi hromadżje. Ale pschedzo póczina mene tajkich byczь, kiž bychu nam wo nich njeschto wjeste powedacz móhli a po czaßu nebudże ßnano nichtón wjazy wedżicz, schto chze tón abo tamny kameń abo kschiž prajicz. Teho dla je starożitnostny wotrjad Maczizy ßerbskeje wobsanknył, te wschelake powesčzje, kiž ſ pomenowanymi starymi kamenemi a kschižami hromadżje wißaja, po czaßu ſhromadżicz a je tak sabyczu wukhowacz. Wele je ßo hižom w tutym nastupanju czinilo a wosjewilo, ale wele kschižow a kamenjow je też hischcze, wo kotrychž niczo newjemr a wo kotrychž hischcze nihdże niczo pißane neje. Ja chzu dżenßa njekotre tajke stare kamenje a kschižje pomenowacz, kotreż ßym pschi ßwojim puczowanju w ßerbskich Łużizach nadeschoł a wot kotrychž hischcze żane prawe a wjestę powjesčzje nimamy.

1. Kameń na małej hórzy pola Szokolzy. Wosnamenja pječa mjesto na kotrymž ßu njehdy jemu dźjeczi mordarku kónzowali.
2. Kameń na schežežzy ſ mjesta do Wuriz, hdźež je pječa njechtón pſches bróny wo žiwenje pſchiſchoł.
3. Kameńtnaj kſchižej na jenej mjeſezanſkej łuzy pſchi ſchežežzy, kiž ſ kralowſkich wrotow k pſchibohej delje wedže. Pokaſatej pječa mjesto, na kotrymž ſtaj ßo dwaj ßyzkaj jeneje holzy dla ſ koßami ſkónzowałoj.
4. Kameńtny kſchiž na ſchežežzy ſ Małßez do Hownjowa ſ wurubanej ßekeru. Kaž ßo powęda je tudy jedyn mlynſki pſches neßwjernoſcž ßwojeho miſchtra wo žiwenje pſchiſchoł a to pſchi ſkładnoſczi jeneje wety.
5. Kameń pſchi dróſy do Delneje Hórki, niz prjeni, kiž na hórzy horkach, predy hacž ßo wot dróhi precž do kralowſkeho młyna ſwineſch, ſteji, ale druhi, kiž niže hórki ſteji. Wot prjenſcheho je powęſcž ſnata.
6. Kameńtny kſchiž w Barežje pola gmejnſkeje khježje, hdźež je pječa njehdy kóń jeneho wotročka ſaraſył.
7. Kameńtny kſchiž na dróſy pſchi Hučzinje. Kaž ßo powęda je tudy w ßwojim čaßu jedyn wotročk pod koło a wo žiwenje pſchiſchoł.
8. Dwaj kameńtnaj kſchižaj ſtejitaj też we Wujeſdźje, wot kotrejuž ſ zyła niczo newjemy.
9. Kameń pſchi dróſy do Kameńza nedaloko tak menowaneje Tippelſchenki.
10. Kameńtny kſchiž w Khróſczizach ßredź wßy pſchi kuži.
11. Kſchiž ſ kamenja w Nebelczizach na kónzu wßy, hdźež ruež do Kameńza wedže. Tudy je pječa jedyn ſraneny wojak pohrebany.
12. Kameńtny kſchiž ßredźa w bahnje a ſ wodu wobdaty blisko pola pruſkeje wßy Schprojzy nedaloko Niſkeje.
13. Kameńtny woltař nedaloko Hóſnizy ſ napißmom 1632, pſchi kotrymž je ßo njehdy w čaßu móra Boża ßłužba dljeſchł čaß dżerżała.

Jeli ſchtó wo ſpómnjenych kamenjach a kſchižach njeſchto wjazy powędacz wje abo druhe wopomnički tehoruneczja ſnaje, tón budź tak dobry a woſjew nam to pſches ßerbſke Nowiny. Je jich wjazy k temu pomozujcych, dha móže ßo nam tola poradźicz, njehdy ſbjerku ßerbſkich narodnych powjeſczow ſe rta luda dostacz.

Sudniske dopisy.

Wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje buchu ſaßudżeni a., 18. julija ßłužobny Jurij Henoch ſ Połpiz kranenja dla do 4 mjeßaczneho jaſtwa; b., 20. julija czeladniza Madlena Bradelez ſ Kameneje wopaczneje pſchißahi dla do 9 mjeßazow arbeitshauſa a czeladniza Hanża Łódnez ſ Kameneje dla naſchtykanja k wopacznej pſchißahi do 10 mjeßazow arbeitshauſa; c., 10. auguſta czeladny Korla Hermann Julius Heinza ſe ſtareho Lubija paduchſtwa a jebanja dla do 1 ljeta zuchthauſa d., 24. auguſta Korla Auguſt Holtſch ſe Žiczenja a Jan Bohuwjer Pſyk ſe Židowa kranenja dla kóždy do 1 ljeta zuchthauſa; e., 31. auguſta tkalz Korla Gottlieb Bergmann ſe Starych Habraczig kranenja a ſpeczenja dla do 1 ljeta zuchthauſa.

— Žiwnoſczeŕ Pjetr Krawz w Boſchezach je ßo ſa nerodnika ſpósnał a ßo jemu teho dla kowaŕ Jan Lúka tam ſa vormúndu poſtajił.

— Schtwórtk 20. ſeptembra ſmjeje ßo rano wot 8 mich ſjawne ßudżenje nad Mikławſchkom ſ Hórkow dla ſkónzowanja wumeńkarja Jana Hižki a ſapalenja jeho khježje.

Přilopk.

S Hóſki dostawamy tu poredźazu powęſcz, ſo je tamniſchi mlynk Žur, kotryž je ßo 23. auguſta wotpalił, drje ßwoje hibite wjezy ſawjeſczene mjeł, ale to jenoż po pokojzy, tak ſo wón jenoż njekajki dźjel ßwojeho ſchkodowanja ſarunane dostane. Hanto nemjejeſche ßwoje hibite wjezy ſ zyła ſawjeſczene ale jenoż twarenja po wjeſtym dźjele, tak ſo je wón też jenoż ſ dźjela ſarunene dostane.

* Jedyn Jendżelczan bjeſche wetował, ſo wot 1. meje hacž do 29. auguſta t. l. wſchjednje deſchcz póudże. So kóždy dżeń, hdźež deſchcz dźjeſche, mjejeſche wón 10,000 nórtow dostacz, na kóždy dżeń pak, na kotrymž żadyn deſchcz neńdżeſche, 10,000 nórtow ſapkaczicz. Wón je pječa wſcho do hromady 70,000 nórtow dobył.

* Damaſkowſzy mordarjo bjechu jenej karawanje, kotraž wot tam do arabiſkeho mjeſta Mekka czehneſche, žónſke a dźjeczi 150 kſcheſczijanſkich ßwójbow pſchedali. To je egiptowſki mjeſtokral ſhonił a teho dla dźjelbu wójſka wotpoßłał, ſo by tole tu karawanu wotpaßło a jej te kſcheſczijanſke žónſke a dźjeczi wotehnało.

* Generalmajor ſ Hake je wot krala ſa generalleutnanta a ſ dobom też ſa gouverneura mjeſta Draždżan pomenowany.

* Do Brünna (Brna) pſchijjedźeſchtaj 25. aug. dwaj židowſkaj mandżelſtaj a podaſchtaj ßo tam do hoſczeńza k ſkotemu ßłónzu. Pſchipołnju wokoło 12 hodźinow ſatſjeli muž najpredy ßwoju żonu a potom ßamcho ßebe. Pſchiczina tajkeho neſtutka neje ſnata.

* Schkodu, kotruž je mjeſto Lipſk pſches krupobiczje 27. auguſta czerpiło, wobliczuje ßo na 2 millionaj tolerow.

* W Seitendorfje pola Woſtrowza (Oſtritz) padże 69ljetny kubleŕ Riedel ſ pſchatrow a wobſchkodzi ßo tak, ſo dyrbeſche po njekotrym čaßu wumrecz.

* Hacz runje ßu ſkopeżki w polouſchej Rußowſkej njekotre krajiny jara wutupike, dha ßu tam żnje tola ſ zyła jara bohate wupamyke, teho runja też w Moldawje a Walachii.

* S New-Yorka (w Amerizy) piſaja, ſo je 18. aug. ſatraſchne newedro mjeſto Proctorsvillu domapytało. Woda bje 6 łoheżi wyſoka a wotplawi tam ſkoro wſchitke twarenja, tak ſo njehdże 140 żłowekow żiwenje ſhubi.

* Czehnenje dražđanſkeje tak menowaneje national-lotterije, kotraż je k ljepſchemu Schillerowego wuſtawa ſrjadowana, ſapoczne ßo 10. novembra teho ljeta.

* W Oberpoſczje bu 23. aug. ſkałań Nychtaŕ wot jeneho kamenja ſaraženy, kiż na nego padże. Wón ſawoſtaji wudowu a njekotre dżeczi.

* W Nieder-Gersdorfie wotpaliſchtaj ßo 26. auguſta domaj khjeżnika Guhra a Schneidera. Woßomljetny Guhrez hólczez je ßo wuſuał, ſo je woheń pſches nego wuſchoł, dokelż bje wón ſ jenym druhim hólzom wo jſtwoje njekotre ſchtrychwanczka wſak a w jenym kuczje njeſchto ßkomy, pſches nju pak ßamón dom ſapalik.

* W Lichtenbergu pola Półczniży dyri ßobotu 1. ſeptembra wokolo 9 hodżinow weczor błyſk do brożnje kublerki Schönoweje a ſapali ju, każ wſchje druhe twarenja tutcho kubła a pſchewobroczi je do procha a popeła. Też ſpalichu ßo tſi woły a dwje ßwini. — Hewak dyri tam błyſk też do Seifertez domſkich, neſapali pak, ale rosraſy jenoż 8 tſjeſchnych kóſłow.

* Tón ßamy weczor w 11. hodżinje buchu Gochtez domſke w Alt-Ebersbachu wot błyſka ſapalene, tak ſo ßo zyłe wotpalichu.

* Pſchi mjeſchczanſkim tſjeleniu, kotreż ßo 30. aug. w Chemnitzu mjeſche, bu też, każ hewak, ſ małymi kanonami tſjelane. Jena tajka kanona roſſtoczi pſchi wutſjelenju a kruch żeleſa trochi ſchtrympaŕſkeho fabrikanta Klemma jun. tak ſtraſchnje do wohi, ſo ju rosraſy. Noha dyrbeſche ßo poſdżiſcho wotrjeſacz.

* W Lipſku bu konikupz Pinner ſ Halje na magdeburgſkim dwórniſchczu wot jeneje lokomotiwy, kotrejż ſahe doſcz ſ pucza neüdżeſche, pſchejjedżeny, ſo na mjeſczje morwy leżo woſta.

* Wſcho franzowſke wójſko, kotreż njetko w Romje ſteji, wobliczuje ßo na 15,000 muži a wone ma poručnoſcz, mjeſto Rom ſa bamża wobarnowacz, do wſchitkich druhich wjezow pak ßo nemjeſchecz.

* Wyſchi roskaſowaŕ nad bamżowym wójſkom rjeka Lamoriciere. Wón je Franzowſa a bje do teho czaßa, hdyż ßo Napoleon III. ſa franzowſkeho khjeżora ſczini, jedyn ſ ljepſchich generalow franzowſkeho wójſka. Wón je njetcziſche bamżowe wójſko hacz na 30,000 muži pſchiſporik a chze ſ tutymi bamżowe kraj pſched Garibaldiom ſakitacz pytacz.

Spěwy.

Salomon a bur.

Trón w Bożej ſtwórbje mjeſche
Kral Salomon, hdżez knježeſche.
Wón widżi njehdy ßymjo ßyjo
Tam bura kroczicz neſpróżniwoh'.

„Schto czińiſch ty?" kral praſcheſche,
„Żnje rola jow czi neneße.
Ty neb'dżeſch wußyw ſaßo doſtacz,
Schto hakle b'dże czi wyſche woſtacz?"

Bur w ßwojim dżelje poſaſta
A newje njetk, ſchto czińicz ma. —
S dobom pak ſaße, rutu ſbjehnje,
Wón ßyje, k kralej takle mjenjo:

„To polo je, ſchtoż wobßedżu;
Duż wobdżelam je, wobßyju.
Schto chze mi dale liczbowanje?
Ja ſerno dam, Bóh żehnowanje!"

Pſchek. H—k, ſem.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Handrij Ryczeŕ, khjeżnik w Bónezach, ſ Hann Madlenu Neckez ſ Jenkez.

Podjanska cyrkej: Franz Joſef Rückert, bjergaŕ a ſchewſki miſchtr, ſ Marju Mjerczinkez ſ Khelna.

Kŕćeni:

Michałska cyrkej: Hana Marja, Kórlje Moritza Gamma, czaßnikarja na Żidowje, dż. — Minna Hedwig, E. W. Martinez pod hrodom nem. dż. — Hana, Jurja Schwuraka, wobydlerja we Wulkim Welkowje, dż.

Podjanska cyrkej: Jurij Hermann, Korlje Jakuba Domſchki, bjergarja, khjeżerja a rjeſnißkeho miſchtra ß. — Marja Madlena Weronika, Jakuba Petaſcha, krawza a khjeżnika w Njeswjezach, dż. — Wolf Bedrich, Bedricha ſ Walter-Jeſchky, majoratſkeho kneſa nad Bjeczijzami, ryczeżnika a konſiſtorialneho aßeßora, ß.

Zemrjetej:

Dżeń 22. auguſta: Marja Madlena, Jana Franza Bergera, khjeżerja na Żidowje, dż. 9 d. — 27., Hańża, Jakuba Haberki, wobydlerja na Żidowje, dż., 1 l. 8 m.

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 6. ſeptembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny ſtoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 77.

Nawěštnik.

Krajnostawski bank.

Dla wobliczbowanja danje nebudze ßo w krajnostawskej nalutowařni wot 12. septembra hacz ßobu 30. septembra t. l. expedirowacz.

Barlinske woheńsawjesczaze towarstwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleř.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towařstwo bere sawjesczenja psche wöhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułożowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleř,** wudawař Serb. Now.,
agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towařstwa.

Přirodospytny wotrjad M. S.
změje sobotu 15. septembra dopołdnja wot 11 hodźin. zhromadźiznu w hosćeńcu k złotej krónje w Budyšinje.

Pöndzelu 10. septembra t. l.
popołnju w 2 hodźinomaj
budźa ßo wjazore pólne a drewowe parzellje wot burskeho kubła ženeneje Ssworoweje w Bönezach, kotrež ßo tež sa Bjelczanskich, Hrubocżanskich a Lubeńczanskich hodźa, psches podpißaneho pschedawacz abo pschenajecz.

Na kupenje smyßleni chzyli ßo w Hohlfeldez korczmje w Bönezach seńcz.

Podpißany je tež hotowy, hižom predy s kupzami jednacz. —

W Budyschinje 1. septembra 1860.

Franz, agent.

Na Židowje bu tamu ßobotu pschedeschcżnik (Regenschirm) namakany a móže ßo tam saßo dostacz. Hdźe? to je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Czesczenym kowarskim mischtram a schtóž hewak s kameńtym wuhlom tepi, dawam k nawedźenju, so je wot njetk saßo stajnje dobre burgske myjne a druhe kameńte wuhlo pola me k dostaczu. **J. G. F. Nieckſch.**

Kral. Pr. wokr. fysikußa
Dr. Kocha

¼ tyska po 10 nßl.	**selowe bonbony**	½ tyski po 5 nßl.

ßu dla ßwojich bohatych wobstejeńskich dźjelow s wubernje khmanych selowych a rostlinowych brjeczkow jako **probatny** domjazy ßrjedk dopóßnate pschi katarrhje, dybawosczi, schkropawosczi w schiji, pschi sažwanju a t. d. a je w **Budyschinje** stajnje **jenož** pschedawa.

Wilh. Hammer
pod radnej khježu.

Großowe

brostkaramellje

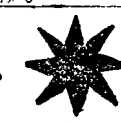

najljepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k połóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czaßu.

Sa Budyschin a wokolnoscz w hrodowskej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Dr. Whithowa wodźiczka sa woczi

wot **Tr. Ehrhardta** w **Altenfeldźi** w **Thüringskej,** s wjazorymi privilegiami wyßokich weřchow poczeszena, wopokasuje ßo be wschitkimi dotalnymi woczi hojazymi ßrjedkami psches ßwoje sbożomne skutkowanje wschjednje jako najłahodnischa a najljepscha wodźiczka w tajkim nastupanju, a móže ßo jako dopokasany hojazy a poßylujazy ßrjedk a jako

wjesta pomoz sa ludźi na woczomaj bjednych

kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeszje a ruczje a be wschitkich schkódnych szjewkow, woßebje pschi sahrorenju, szerpnenju, ßuchoczi, ßylsowanju a bjeżenju woczow, kaž tež pschi ßłaboszi po bjelmi a płaczi bleschka s wułożowanjom jenož 10 nßl. a dźjeła ju jenož woprawdźitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldźi w Thüringskej.

Skład sa Budyschin w hrodowskej haptyzy.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drożdże

posticzam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drnsy drożdżepschedawarjo w ljeczu lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drożdże nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužnju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drodźemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedźbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Nieckſch.**

Ratarski aßekuranzbank sa Njemzy w Draždżanach.

S tutym ßo k sjawnemu nawedżenju dawa, so je ßo

knesej pschekupzej G. E. Klingstej w Budyschinje

dżenßnischi dżeń spezialna rendantura spomnjeneho towarstwa sa Budyschin a wokolnosć pschepodała a so je wón se wschitkimi, k sawjesćenju potrebnymi formularami sastarany a k pschijeću podagentow potnomózny.

W Draždżanach, 1. septembra 1860.

Direkzia.

Na horne dżiwajo poručam ßo k kóždemu wukasowanju w nastupanju tuteho, wot ljeta 1851 wobstejazeho wustawa a k pschijeću sawjesćenjom, s pschispomnenjom, so wón sa tune prämije (na pschikład; konje s 2 %, howjada s 1⅓ % na ljeto) wscho nesawinowane wotbyćje konjow, howjadow, wowzow, ßwini a kosow sawjesćuje. — Jara tune a spodobne wumjenenja a dobre srjadowanje tuteho wužitneho towarstwo wjesće dosć ćinja wschitkim sprawnym požadanjam, tak so móže wone ßebi też polne dowjerenje ratarskeje publiki žadać a ßo k bohatemu dżjelbraću pschede wschitkim poručić.

W Budyschinje, 6. septembra 1860.

G. E. Klingst, Siebergasse No. 214.

100 muži

ßylnych dżjelaćerjow móža też sa symu trajaze dżjelo dostać. Samotwenja staun ßo pola **Schachtmeister Born, Werkplatz Nieder-Bobritzsch bei Freiberg.**

Dobry khofej punt po 8 ngl. a też hischcze ljepschi, teho runja **dobre zygary a palenj** pschedawa najtunischo **Ecćius** s napschećza kaserny.

Sa kermuschu

poruća tuni zokor, tune rósynki a ćerstwe korenje

Ecćius, s napschećza kaserny.

Jabluka.

Srale jabluka ßo wot dżenża kupuja pola

Jana Wannacka

na schulerskej haßy.

Pólver pschećziwo insektam,

najwjesćischi a najmjenje schkódny ßrjedk k sahnaću muchow, tkow, schćonnowow a t. d. Pßy a druhe swjerjata, kiž ßu wot tutych ćiwilowane, trebaja ßo jeno s tutym pulverom narybować a požadany wužitk ßo hnydom pokaże. W kóždej mózhnej mjeri k dostaću pola

Davida Bergera

w zitnej haßy.

W Nowej Wßy pola Neßwaćidła je ziwnosć ćo. 2, kotraž je w dobrym redże a ma 13 akrow 130 prutow pola a łuki, se ßwobodneje ruki na pschedaj a je wscho dalsche pola podpißaneho wobßedżerja shonić.

Jurij Wićaš.

W Pßowjoch je jena khjeża, k kotrejž 90 kwadratnych prutow leżownosćow (se ßadowej fahrodu) ßluscha na pschedaj a je wscho dalsche na knežim dworje we Lomsku pola Minakała shonić.

Najpodwolnische praschenje s Welećina.

Newje dha nam nichtón praji, hdy my nascheho tsećeho wućerja, dokelž ßerbski nemóże, wotbudźemy a na jeho mjesto ßerbskeho wućerja postanemy? kaž bu nam na zyrkwinskej a schulskej visitazii twerdżje ßlubene.

Njekotsi Serbja,
kotsiž „schulgeld" porjadnje płaća a
dyrbja swoje dżjeći tola hischcze ßami
doma ßerbski wućić.

W Khrósćje pola Minakała budże ßo 10. septembra t. l. rano w 9 hodźinach njehdże 10 kórzow leżownosćje stejazeho lena, kaž też njehdże 18 kórzow leżownosćje stejazeje wotawy na pschedawanje pschedawać. Na kupenje smyßleni nech ßo na burskim kublje cz. ꝛ shromadża.

Serbski mißionski ßwedżen

budże ßo, dali Bóh, ljetsa ßredu 12. septembra popołdnju wot 2 hodźinow ßem we Porschistej zyrkwi ßwećićz. Prjedowanje chże k. duch. Jenć s Palowa dżerżeć, modlitwu psched Božim woltarjom pak je k. duch. Wjazka s Budyschina dobroćiwje na ßo wsak.

Pschećeljo mißionstwa s blska a s daloka ßo teho dla k bohatemu dżjelbraću s tutym wutrobnje pscheprosća.

W Budyschinje 24. augusta 1860.

Diac. J. K. Mrós, pokładnik.

Připosłane.

Jo teke delnemu Łužycanoju dobrośiwje dowolone, na Wašym spěwańskim swěženju přisłuchać a hosć byś?

Jaden delnołužycański hucabnik.

Wotgrono. Kóždy delnołužycański Serb bužo nam wjelgin witany. Sm.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 1. septembra 1860.

Dowoz: 4439 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			nižša.			srjedźna			na bursy, najwyšša			najnižša		
	tl.	ngł	np.	tl.	ngł	np.	tl.	ngł	np	tl.	ngł	np.	tl.	ngł	np.
Pschenża	6	5	—	5	—	—	6	—	—	6	5	—	—	—	—
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	2	5	—	—	—
Jećmen	3	2	5	2	25	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	2	5	—	1	20	—	2	—	—	2	5	—	—	—	—
Hróch	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	5	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	15	—	—	—	—	6	10	—	6	20	—	6	12	5
Jahły	6	15	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	15	—	—	—	—	5	10	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čislo 37. **15. septembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. S Porschiz. S Czornowa. — Rjeka Sprewja niže Delneje Hórki. — Hudančka. — Přilopk. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy a t. d. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik. —

K nawedzenju.

Czi ßami czesczeni woteberarjo Sserbskich Nowinow, kotsiž chzedza sa ne na schtwórte schtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbskich Nowinow wotedadza. Redakzia.

Swětne podawki.

Sakska. Dokelž ma ßo po nowym remeßnym sakonju, kotryž chzedza na bližschim ßejmje w Draždzanach dowuradzicz, tež sakasanske prawo horjesbjehnycz, kotrež njekotre remeßła mjejachu, dha je ßo hižom do prjedka wuliczilo, kak wele by ßo tajkim remeßłam sarunanja dacz dyrbjało. Na sarunanje rjesniskich prawisnow by we wschej Sakskej njehdze 446,000 toleŕ treba było, na sarunanje pekaŕskich 172,000 tl., schewskich 105,000 tl. truhaŕskich 122,000 tl., khlamarskich a tüchleŕskich 39,000 tl., tyscheŕskich 6000 tl. Na Draždzany by s zyła 330,000 tl. sarunanja pschischło, na Lipsk 126,000 tl., na Žitawu 96,000 tl., na Budyschin 54,000 tl., na Kameńz 29,000 tl., na Lubij 18,000 tl., na Pirnu 18,000 tl., na Biskopizy 14,500 tl. a na druhe mjesta po jich wulkosczi w runej mjerje. Tajke sarunanje ßo kóždemu najskere hnydom s krajneje kaßy saptaczi. Nowy remeßny sakoń po zyłym kraju wulke pschemjenenje naczini, pschetož potom, hdyž wón do žiwenja stupi, ßmje kóždy w kóždym mjesczje a w kóždej wßy remeßło (handwerk) sapoczecz, kajkež chze a nima ßo nichtón sa tym praschecz, hacž je wón mischtr abo niz, pschetož žane remeßne jednoty (Innungen, Zünfte) wjazy nebudza: kóždy budze dzjełacz móz, schtož wón dzjełacz rosemi a budze wscho jene, hacž je wón to ßam wot ßebe nawuknył abo wele ljet wuczomnik był. Tež nebudza mjesta dale sakasacz móz, so milu wokoło nich žadyn mischtr bycz neßmje, pschetož po nowym sakonju budze ßo kóždy remeßnik saßydlicz móz, hdzež ßo jemu najljepe spodoba. Duž smjeja remeßnizy połnu ßwobodu dzjeła a bydlenja.

Prußy. Prynzregent wele posdzischo k ruskemu khježorej do Warschawy pojjedze, hacž bje wo prjedka postajene, menujzy wón tam hakle 14. oktobra póńdze. Winu tuteho wotstorczenja chzedza wschelazy we tym widzicz, dokelž jednanje bes rakuskim a ruskim khježorom hischcze tak daloko hotowe neje, so by rakuski khježor tež k ruskemu do Warschawy dojjecz móhł. Njekotsi mjenja, so ßo skoro doczakacz nemóže, so by ßo ruski khježor s rakuskim sjednacz móhł, dokelž je rakuske knežeŕstwo w czaßu poßleneje turkowskeje wójny rußowskemu knežeŕstwu na wsche móžne waschnje schkodziło a wysche teho hischcze jara hanibnje pschecziwo nemu sakhadzało. To w Rußowskej kóždy wje a duž je tam wschitko na Rakusku jara hnjewne a niz jenož khježor, ale tež zyły lud, tak so je hižom s tuteje winy pschecżelne pschibliženje jara czežke. A wysche teho stej ßebi rußowska a rakuska politika zylje napschecziwnej; rußowska politika chze, so by Turkowska skere ljepe rospanyła, rakuska pak Turkowsku po móžnosczi podpera, so by nepanyła; rußowska politika chze ruske wójsko do pschimesnych turkowskich krajow k pomozy podtłoczowanych kschesczijanow poßłacz, rakuska pak ßwjeru na to dzerži, so by žadyn ruski wojak turkowske mesy nepschekrocził, a kaž w tutych, tak stejitej Ruska a Rakuska ßebi tež nimale we wschitkich druhich, Turkowsku nastupazych, naležnosczach zylje napschecziwo. Duž je czežko wjericz, so budzetej ßo tak khjetsje sjednacz. To ßo po naschim mjenenju jenož tehdy stane, hdyž ßnadž Rakuska do jara wulkeje nusy pschińdze; pschetož tehdy jenož wona wot ßwojeje Turkolubowazeje politiki wotstupi a ruskemu khježorej dowoli, so ßmje wón w nastupanju Turkowskeje skutkowacz, kaž ßo jemu ßamemu najljepe spodoba. So pak by hižom hacž do mjeßaza oktobra sa Rakusku tajki czaß wulkeje nusy

saſtupił, to ßnadź tola nebudże; hacź runje ßo ſda, ſo Garibaldi a ſardinſki kral, hdyž ſtaj neapelſke a romſke kraje ſe Sardiniju ſjenoczikej, potom hnydom nadpad na rakuſkeho khježora ſčinitaj, ſo byſchtaj jemu Benezianſku (w kotrejž tež ludźjo italſkeho jaſyka bydla) wotdobykoj. Jeli ſmjeſetaj wonaj tam ſbožje, dha móhło drje tehdy ſa Rakuſku to wokomiknenje saſtupicź, hdźež budże ßo praſchecź, hacź budże dale bes zuſeje pomozy wobſtacź móz. Pſchetoź hdyž ßo Benezianſkim poradźi, ßo wot Rakuſkeje wußwobodźicź, dha najſkere tež hnydom we Wuherſkej revoluzia wudyri. Hdyž pak rakuſki khježor w ljeczje 1849, hdźež jeho ßłowjanſke ludy ßwjeru k nemu ſtejachu, ßam nad wuherſkimi ſbježkarjami dobycź nemóżeſche, ale Rußow k pomozy wołacź dyrbeſche, kak chze wón njetko ſchto we Wuherſkej ßam wuſkutkowacź, hdyž ßu dla nedźakomnoſczje rakuſkeho knježerſtwa tež jeho Sſkowenjo w luboſczi k nemu wokhłódnyli a hdyž Rußowſka, Italſka a Franzowſka pſcheczíwo nemu ſteja. Duž wſchak žadyn dźiw neje, ſo ajze ßo rakuſki khježor ſkere ljepe ſ ruſkim khježorom ſdobricź, ale ſo to tak ruczje póndże, kaž je ßo jemu ſ pruſkim prynzregentom radźiło, to ßo nam tak prawje wjericź nochze. — Prynzregent pojjedże kónz mjeßaza ſeptembra do Baden-Badena, ſo by tam narodny dźeń ßwojeje knemi mandźelſkeje ßwecził. Wón chze 8. oktobra na hrodźje Stolzenfelſu pola Koblenza bycź, ſo by jendźelſku kralowu Viktoriu, kotraž tam tehdy pſchijjedże, pſcheczelnje powitał.

Rakuß y. Wóndanjo rekny miniſter hrabja Rechberg w jenym poßedźenju krajneje rady, ſo ßu wſchitzy miniſtrjo we tym jenoſmyßleni, ſo dyrbi ßo w Rakuſkej bórſy nowy porjad ſakoźicź, we čzim pak ma wobſtacź, to wón neprajeſche, ludźjo pak mjenja, ſo budże to nowa krajna konſtituzia. Kajka tale nowa konſtituzia budże, wo tym jedyn tak, druhi ſaßo hinak myßli. Tutón praji, ſo ſmjeja wſchitke rakuſke kraje jenu jenicźku konſtituziu a ſo budże ßo powſchitkomny krajny ßejm we Winje wotdźerżowacź. Tamón chze wedźicź, ſo ſmjeje kóždy kraj ßwoju woßebnu konſtituziu ſe ßwojim woßebnym ßejmom, tak ſo budże w Czechach hinaſchi porjad, dyžli we Wuherſkej, w Galizii hinaſche waſchnje knejſtwa, hacź w Krajnſkej a t. d. Jeli by ßo po poßleńſchim njenenju ſtało, dha by do tych jenotliwych rakuſkich krajow najſkere ſaßo kuſk žiwenja pſchiſchło, pſchetoź njetkole bjeſche jenoź w miniſterſtwje we Winje žiwenje pytnycź, wſchije druhe mozy buchu w najwetſchej womorje a podczíſchczenoſczi dźerżane; nichtón ßo nihdże hibnycź neßmedźiſche. — Rakuſki khježor je pecźa poruczноſcź dał, ſo bychu ſchtyri armeekorpſy pod bróń ſtupike a ßo mobiliſirowałe. Wina tajkeho poruczenja je drje najſkere pokroczowanje, kotrež Garibaldi w neapelſkich krajach czini. — Neapelſki kral chze, kaž njekotre nowiny powedaja, do Rakuſkeje pſcheßydlicź, hdyž wjazy w ßwojim kraju woſtacź nemóże a rakuſki khježor dawa teho dla ſa neho wobydlenje w Hetzdorfje nedaloko Wina pſchihotowacź. Mandźelſka neapelſkeho krala je ßotra rakuſkeje khježorki. — Jene pruſke nowiny piſaja: Njetko ſda ßo wjeſte bycź, ſo tež rakuſki khježor do Warſchawy póndże a ßo tam ſ ruſkim khježorom w tym ßamym czaßu ſendże, hdyž tam pruſki prynzregent pſchindże. Najſkere budża tam tež bajerſki kral a njekotſi druſy njemſzy werchojo pſchitomni. Doroſenenje bes Rußowſkej a Rakuſkej je hižom tak daloko do prjedka pokroczíło, ſo je pecźa uadźija wulka, ſo ßo w tych najwažniſchich wjezach njekak ſjednatej (?). — Rakuſke miniſterſtwo wedźiſche, ſo predawſchi grichiſki oberſt Tzemos-Karataßos w grichiſkim kraleſtwje dobrowólnikow ſhromadźowaſche, ſo by ſ nimi k Garibaldijej czahnył. Njetko pak je na ßwjetko pſchiſchko, ſo ßo tuczi dobrowólniży neſhromadźuja, ſo bychu ßo k Garibaldijej podali, ale ßo na to pſchihotuja, kak bychu najlepe do europiſkeje Turkowſkeje pſchińcź móhli, hdyž tam kſcheſczijenjo pſcheczíwo ſultanej poſtanu. Duž je ßo turkowſki póßłanz pola grichiſkeho miniſterſtwa teho dla wobczežował a kóždy dyrbi prajicź, ſo ma wón k temu połne prawo. Ale dźiwnje je to, ſo je tež rakuſki miniſter teho dla napominanje do Athena na grichiſke knježerſtwo póßłał a pſchi tym ßwoje wulke Turkolubſtwo ſ nowa wopokaſał.

Franzowſka. Khježor a khježorka ſtaj ßo ſe ſavoyſkich a nizzaſkich krajinow wróczíłoj a puczujetaj njetko po pokonſchej Franzowſkej. Hacź khježorka ßobu do Algierſkeje póndże, je newjeſte; wona je ßo mennjży faſymnika a je teho dla khorowata. Kolonialny miniſter je ßo hižom do Algiera podał. — Khježor je ſardinſkemu kralej k nawedźenju dał, ſo jemu pomhacź nochze, jeli wón nadpad na Benezíu ſčini a ſo wón pſchiwdacź nemóże, ſo bychu Italſzy bamża ſ Roma wuhnali. Miniſtrjo ſardinſkeho krala pak wjericź nochzedża, ſo ßu tute ßłowa woprawdźje tak mjenene, kaž ßu prajene, woni wele wjazy wudawaja, ſo budże jim Napoleon wjeſczje k pomozy, jeli budże ſardinſki kral njekak pomozy potrebny. — Se Syrije ßu powieſczje pſchiſchke, ſo tamniſche franzowſke wójſko najſkere na Druſow poczehne, kotſiž ßu wſchitzy ſ wokolnoſczje Damaſka do ßwojeje horateje krajiny roſczjekali. Fuad-paſcha je hacź dotal 112 turkowſkich mordarjow a rubežnikow ſatſjelicź, 75 wobwjeßnycź a 9 pſchekkocź dał. Wele tych ßamych ßkuſcheja k tamniſchim najwoßebniſchim familiam.

Italia. Garibaldi je 7. ſeptembra ßwedźeńſzy do Neapla, 400,000 wobydlerjow mjejazeho hłowneho mjeſta neapelſkeho kraleſtwa, nuts czahnył. Neapelſki kral Franz II. bje dźeń predy Neapel wopuſchcził a ßo do twerdźiſny Gaëty podał. Wot tam chzyſche wón ſe wſchitkimi tamniſchimi neapelſkimi wójnſkimi kódźemi do Trieſta wujjecź a je na tajke waſchnje do rakuſkeje ruki pſchi-

weſcz, ale wyſchzy kódzow ſtupichu hromadu a wobſankuychu, jemu poßkuſchnoſcz ſapowedzicz a doma woſtacz. Kral je ßo potom pecza na jenu zuſu kódz podak a precz wujjek a to do Schpanſkeje, kaz njekotſi praja, abo do Rakuſkeje, kaz chzedza druſy wedzicz. Garibaldi je potom hnydom ſardinſkeho krala Viktora Emmanuela a jeho potomnika ſa italſkeho krala wuwołak, pod kotrehoz ſzeptak maja njetko tez kraje dotalneho neapelſkeho kraleſtwa ßkuſchecz. Wón je tez bórſy tych mużow pomenowak, kotſiz dyrbja nalezhnoſczje neapelſkich krajinow hacz na dalſche ſarjadowacz. Bes tutymi mużemi ſtaj tez dwaj dotalnaj neapelſkaj miniſtraj, ſ czehoz je widzecz, ſo je neapelſke miniſterſtwo ßwojemu dotalnemu kralej hizom predy ſkradzu neßwjerne było a potajnje ſ Garibaldiom dzerzake. — Spodzhiwne, wulzy jara spodzhiwne pak je tola, ſo je neapelſki kralowſki dom tak mako ßwjernych a ſprawnych poddanow mjek, ſo je pſched człowekom czeknycz dyrbjak, kiz pſched krótkim czaßom ſ 1200 mużemi do Sizilije pſchindze a po jeje dobyczu ſ 8000 mużemi do Neapelſkeje pſchekroczi, kotruz wón ſa dwje nedzeli doby, hacz runje mjejeſche pſchi ſapoczatku wójny neapelſki kral pſches 80,000 muzi wójſka, ſe wſchjem nanajlepe wuhotowaneho, a wjazy, dyzli 40 wójnſkich kódzow, kotrez bjechu ſ njekotrymi ſtami kanonow wobrónene. — Wſchitke neapelſke wójſko je ſtónczhnje k Garibaldijej pſcheſchło abo bróń precz czißnuwſchi ßwoju khorhoj wopuſchczilo, a wójnſke kódzje ßu ßo pod Garibaldijowe kommando ſtajike, ſe wſchitkeho druheho krajneho wobydlerſtwa ßo pak ani jena ruka ſa krala k pomozy poſbjehnyła neje.

Tak bórſy hacz bje ßo w bamżowych krajach poweſcz rosneßła, ßo je Garibaldi na neapelſku ſemju poſtupił a ſo ßo wón Neapelej dobyczerſzy bliżi, dha tez we wſchelakich bamżowych mjeſtach a mjeſtaſchkach revoluzia pocza ßwoju hłowu ſbjehacz, tak ſo ßo ſbjezkarſtwo hizom po khjetro wulkej dzjelbje bamżowcho kraja hori. Sardinſke wójſko je teho dla niz jeno na mieſy pokroczilo, ale ſardinſki kral je tez ſbjezkarſku deputaziu ſ bamżoweje provinzy Umbrije a ſ tak menowanych romſkich markow pſchecżelniwje pſchijak, ſakitarſtwo tutych krajinow, jemu wot ſpomneneje deputazije poſkiczene, dobroczhiwje na ßo wſak a poruczik, ſo by wulka dzjelba ſardinſkeho wójſka ſbjezkarjam k pomozy czahnyła. Bamżowy general Lamoriciére ßo hacz dotal nihdze pſchecżiwo ſbjezkarjam hibnyk neje.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Wutoru bje inſtallazia noweho tachantſkeho probſta, kotrez mjeſto (po ſtatutach ſ jenym ſemjanom evangelſkeho wjeruwuſnacza a pódla ßobuſtawom miſchnjanſkeho kapitula wobßadzomne) bu pſched dwjemaj ljetomaj wuprósnene. Jeho majeſtoſcz naſch najmikoſczhiwſchi kral, kiz ma prawo wobßadzenja, je njetko k temu wyßokoczeſczomneho kneſa ſ naſcheho mjeſta wuſwolik, menujzy k. hamtſkeho hetmana ſ Noſtitz-Wallwitz nad Sohlandom a tutón bu na ſpomnenym dnju na tachantſtwje do ßwojeho noweho doſtojnſtwa ſapokasany. —

S Budyſchina. Kandidat wucżerſtwa, k. Bur ſ Kukowa, kiz bjeſche wot jutrow wucżer na tachantſkej ſchuli, je do Königshaina pola Oſtritza pſchiſchoł.

S Budyſchina. Na dalſchu próſtwu wuberka hkownoje wucżerſkeje ſhromadzisny je termija, hacz do kotrejez dyrbja ßo wot wucżerjow billety, tez ſa dompucz płaczaze, na ſakſko-czjeſkej, ſakſko-ſchleſyniſkej a lubijſko-zitawſkej zeleſnizy kupicz, dla tych wucżerjow, kotſiz móza hakle pódzelu 1. oktobra wot domu wujjecz, wo jedyn dzeń podljeſchena, tak ſo wſchitke wot 27. ſeptembra hacz 1. oktobra t. l. kupene jednore tourbillety hacz ßobu do 4. oktobra płacza. Kneza wucżerjo ßo na to kedzbliwych czinja, ſo maja ßo hnydom pſchi kupenju billeta pſches pokaſanje ßwojeje vokazije abo ßobuſtawſkeho liſtka ſ jeneho ſ tych 4 ſakſkich powſchitkomnych wucżerſkich towarſtwow (peſtalozziſkeho, khorychpodperazeho, woheńſawjeſczazeho towarſtwa abo emeritſkeje pokładnizy) jako wucżerjo legitimirowacz. Pſchetoz wſchitke billety, kotrez dyrbja tez ſa dompucz płaczicz, ßo hnydom pſchi kupenju woßebje k temu wotſchtempluja. Jeli by ßo to neſtako, dha nebychu potom na dompucz płaczike.

Hewak je ßo wucżerſkej ſhromadzisnje tez wot tudomnych duchomnych ſaſtojnſtwow pſcheczelniwoſcz dostała. Knes zyrkwinſki radzicżel Dr. Wildenhahn, dobroczhiwje na nju dzjiwajo, je jeje dla ljetuſchu generalnu konferenzu kuzjiſkich wucżerjow, kotraz by nimale do teho ßameho czaßa panyła, wupanycz dak a wyßokodoſtojne tachantſke konſiſtorſtwo je w jenym wotmolwjazym piſmje k wuberkej tu nadzjiju wuprajiło, „ſo ßo tez podjanſke wucżerſtwo na tutej wjeſczje khwalobnej ſhromadzisnje bohaczje wobdzjeli.“ — l —

S Budyſchina. Pjatk tydzenja 7. ſeptembra wopytaſchtaj naß dwaj ruſkaj ſemjanaj, kneſaj Konſtantin a Iwan Akſakow ſ Moſkwy. Wonaj bjeſchtaj na puczu do Dürkheima, ſo by ßo tam jedyn wot neju wot ßwojeje khorowatoſczje wuljekowak. A hacz runje wonaj teho dla dołho pola naß woſtacz nemóżeſchtaj, dha chzyſchtaj tola jako dobraj ſnajerej ruſkeho ratarſtwa tez ſkere ljepe ßerbſkich ratarjow bliże ſeſnacz a ſtaj ßo teho dla do Bónez k k. kublerej Rychtarej podakoj, zebi tam wſchitko ßwjeru wobhladowakoj a ßebi wot k. Rychtarja wſchelake wjezy wukożowacz dakoj. Wonaj bjeſchtaj ſe wſchjem, ſchtoz bjeſchtaj widzakoj a ßłyſchakoj, woßebje ſpokojenaj a ſtaj ßo wo tym jara khwalobnje wuprajiloj.

S Porschiz. Sańdzenu ſrjedu popołdnju bu tudy ſerbſki mißionſki ſwjedżeń wotdżerżani. Drobniſchu rosprawu wo tym ſamym w blišſchim čißlje Serb. Now. podamy.

S Čžornowa. Tudy wotpali ſo 3. septembra gmejnſka khježa. Kak je woheń wuſchoł, neje nam ſnate.

Rjeka Sprewja niže Delneje Hórki.

Blisko Delneje Hórki džjeli ſo Sprewja do dweju rjekow. Rjeka, k prawizy bježaza, je mała Sprewja, dokelž ljedom tſečzinu wody ſ wulkeje Sprewje wotwedże. Mała Sprewja je ſ woprjedka jenož mała rječžka, woßebje teho dla, dokelž ſo husto doſcž tamniſchich hatow dla džjeli. Tajki ſchpatny napohlad ma tež na ranſchej ſtronje Klukſcha, hdjež wona pſches łuki bježi. Wulka Sprewja bježi pola Delneje Hórki dale nimo Brjeſynki tež do Klukſcha. Wyſche klukſchanſkeho młyna pak je war a pſches njón ſčzele wulka Sprewja ſkoro runje tak wele wody do maleje Sprewje, kaž tuta hižom ſama ma. Pſches to je wona hnydom ſylniſcha a doſtane njetko napohlad kaž prawa rjeka. Niže Klukſcha, na lichańſkich meſach, bližitej ſo wobej Sprewi hač na 10 kročzel. Mała Sprewja je tam pſches war napjata a wine ſo pſches njón k prawizy, wyſche neho pak ſčzele njeſchto wody po rokach do wulkeje Sprewje. Potom bježi wona we hłubokich brjohach hač do Małeho Lichańka, hdjež ſo ſ Lubatu ſjenoczi. Wot tam widžiſch ju jako ſylnu rjeku po hłubokim rječžniſchczu pſches Kißlizu, Nowu Weß a t. d. do Pruſkeje bježcz. Wokoło Kißlizy a Noweje Wßy wona ſkoro lóždze ljeto ſwoje brjohi pſchemjenjuje, dokelž ßu wone jara pjeſkojte.

Wulka Sprewja bježi na klukſchanſki mlyn, Lichań, Kobelń, Minakał, Lipicz tež do Pruſkeje, a wobej rjezy ſo potom blisko Sprewizow nedaloko Hródka ſaßo ſjenoczitej.

Hižom pſched njekotrymi ljetami bje ſo wo to ryčzało, ſo dyrbi Sprewja (wulka a mała) regulirowana byčz. Krajna wyſchnoſcz póßła tež teho dla ingenieura Dr. Zumpu, ſo by wobej rjezy pſchemjerił a ßwjern pſchepytał a poſtajił, kak by ſo tajke regulirowanje (runopołoženje) hač najljepe ſtacz móhło. Wón wotkry tež wſchelake brachi Sprewje, wudjjeła podrobne kharty a t. d., ale ta wjez woſta ležo.

Lonſche ljeto počzachu ſ nowa ſa tej naležnoſezu kopacz, woßebje dokelž bje w Sprewjowej nižinje jara wele khoroſczow naſtało a ljekarjo wupósnachu, ſo je ljeni a jara ſekſchiweny bjeh Sprewje na tym wina kaž tež tón hroſny nerjad, kotryž wona teho dla po kóždym wuſtupenju pſches ßwoje brjohi na łukach ſawoſtaji.

To je pſchičzina wele khoroſczow, woßebje pak tak menowaneje ſymy (ſymizy). Wyſche teho čzini Sprewja ſe ßwojimi neporjadnymi brjohami krajne meſy bes Sakſkej a Pruſkej neſnajomne a wobaj brjohaj ſtaj ſ čzaßami wina wulkeje ſchkody, dokelž ßo huſto ſawalujetaj.

So by ßo temu wſchemu na njekak mózne waſchnje wotpomhało, ſhromadži ßo w ſańdzenym mjeßazu juliju klukſchanſke ratarſke towarſtwo w Hučzinje a jednaſche w tutej wjezy. Na ſhromadžiſnu bjechu tež pſchiſchli k. k. hamtſki hetman ſ Noſtitz-Wallwitz, ßudniſki hamtman Hartenſtein, ryčznik Schenk, hrabja ſ Lippe, k. ſ Polenz, ljekarſki radžiczel Dr. Reinhardt a t. d. S teho je widžicz, ſo mjejeſche ta ſhromadžiſna ßwoju waznoſcz. Knes hamtſki hetman bje tež hromadu khartow ßobu pſchineßł, na kotrychž mózeſche ßo kóždy orientirowacz a hdjež bje widžecz, kak by ßo runopołoženje rjekow najljepe wuweſcz móhło. Shromadžiſna tam a ßem jednaſche a tež regulirowanje ſa jara nuſne ſpoſna, tola pak ßebi tež ßameležecz nemóješche, ſo by to pſches 20,000 tolerjow khoſchtowało, hdy by ßo Sprewja po kruchach runje połožiła, wot peńkow a druhich ſadžjewkow wuredžiła a tam a ßem ſ haczenemi wobdała, kotrež bychu ßo ſ neje wumetałe. Skónczne wobſanknenje bu pak dalſchej ſhromadžiſnje klukſchanſkeho ratarſkeho towarſtwa ſawoſtajene.

Njekotryžkuliž budże ßebi myßlicz, tajke regulirowanje, to tak nuſne neje: woda a błoto nam niczo neſchkodži, wſchak ßmy žiwi a mamy ßo derje. Ale, mój pſcheczelo, to ßo jenož tak ſda, a jeli ſo maſch ßwoje derjechiczje a ßwojeje ßwójby pſchichodne ſboże we wočzomaj, dha poßłuchaj!

Zyrkwinſke knihi nam powescz wo tym dawaja, ſo je ßmertnoſcz pola naß w tych mokrych mjeſtach wele wetſcha, hač tam, hdjež ßo kraj tak nepowodża. Tak je, na pſchikład, hučzanſka woßada najneſtrowſcha; pſchetož 10ljetny pſcherjeſk nam pokaže, ſo tam ludžjo ſtarſchi nebywaja, dyžli 54 ljet Klukſch je połſchtwórta ljeta ljepſchi, Porſchizy pak 6 ljet a po tajkim je tam ßredžna ſtaroba 60 ljet. To je k. Dr. Reinhardt wuliczbił a to ßamo tež ſtatiſtika wopokaže. Najwyſchu ſtarobu doßahuja pak ludžjo w mjeſtnoſczach, kotrež ßo na ſkałach namakaja. Tam ßama cholera dołho kneżicz nemóže abo tam hakle ſ zyła nepſchińdże. Pola naß w Sprewjowej nižinje a kſchiwinje je pak hinak: tu naß ſyma a teho runja khoroſczje druhdy zyke ljeto nepuſchcza.

Teho dla, ludžjo, wopomńcze to a ſjednajcze ßo w naſtupanju regulirowanja Sprewje; pſchetož ſjenoczene mozy wele ſamóža, a waſchi potomniži budża waß njehdy ſa waſchu ſprózniwoſcz žohnowacz! H.

Hudańčka.

1. Kak wele hoſdžow treba derje wobkowany kóń?
2. Kak móżeſch wodu w kſchidżje noßycz?
3. S kajkim wokom niczo newidžiſch?

(Wuhudanje příchodnje.)

Přilopk.

* Kaž pſches nowiny ſhonimy, dha je pſched krótkim w mjeſzi Ohio w Amerizy wulka ſhromadźiſna była, na kotruž bjechu ßo jenož žony a to ſkoro ſ zykeje Ameriki ſeſchte. Na nej bu wſchelake wuradźene a wobſanknene jako: rune prawa we wſchjem ſ mužemi, dźjelbranje pſchi wuradźenjach a dawanjach ſakonjow, ßwobodnoſz w domjazym žiwenju kaž mužojo, dale ßwobodnoſz wot dawkow ſa tajke žony, kiž dyrbja ßebi ßwój khljeb ſ rukomaj ſaßłužicz a t. d.

† S mjeſta Inſbruka w Tirolſkej piſchu, ſo je ßo tam na tych wyßokich horach 24. dżeń ſańdżenecho mjeßaza wulzy ſrudny podawk ſtał. Tam bje menujzy jedyn bohaty bur ſe ßwojim 17 ljet ſtarym hólzom won do horow na hońtwor ſa dźiwimi koſami ſchoł. Jako bjeſchtaj hižom wo dnjo njeſchto nadobyłkaj, dha dźjeliſchtaj ßo, dokelž hiſchczen ſ tym runje won ſpokojom nebjeſchtaj, pſched weczorom na dompuczu pſchi jenej horje, ſo byſchtaj tójdy na druhim mjeſzi kuſk na dźiwju koſu pokakaloj. Jako bjeſchtaj ßo tak kójdy na ßwoje mjeſto a tak, ſo žadyn newedźiſche, hdże tón druhi ſteji, ſtupiłoj, ſahwiſda tón nan wótſje, runje won kaž dźiwe koſy, ſo by tute pſches to wabił. Tón ßyn, kiž to ſaßłyſcha, bu na to kedźbliwy. Po khwilzy tón nan ſaßy ſ nowa ſahwiſda, pſches czoż tón ßyn hiſchczen bóle wuſchi a wóczi napinaſche a dokelž na ſdala njeſchto ſchjere ſawohlada, dha myßleſche ßebi, ſe je to wopraw dźje jena dźiwja koſa, ſtoži teho dla ßwoju buſchkwju, pomjeri ßo a ſpuſcheżi. Ale, o ſrudnoſz! wón ßwojeho nana ſaßłyſcha ſawołacz: Hólcze, ty ßy me tjekił. Tón ßyn, kiž newedźiwſchi ßo daloko wot teho nana ſtupił nebje, pſchiſkoczi ruczje, namaka ßwojeho nana w krwi leżo a żałoſzjo. Wón wo wodaczje płakajo proßyſche, a jako bje tón nan wudychnył, pokoži jeho na holu ſkału, kaž na mary, a dźjeſche ßwój żałoßny ſkutk wyſchnoſzi woſjewicz.

* Saſtarſki cżaß. W ſtarych ſańdżenych cżaßach bje to waſchnje, ſo buchu Żidźi, hdyž bjechu krannyli a paduchſtwo wobeſchli, ſ wopeczizu ſa nohi wojbeſcheni, a kójdy krócz temu wojbeſchenzej dwaj pßaj, jedyn k prawizy a jedyn k ljewizy ßobu na ſchibenzu pojßnenaj.

* W ſchwajzarſkich horach ßu hlſchcze medwedźje (bary) a wóndano je tam jedyn na graubündtſkich leżomnoſczach ſtadło wot 240 wowzow tak do ſtracha ſtajił, ſo wſchitke pyches ſkału do hłubokeho beſdouka (Abgrund) ſkoczichu a ßo tam ſaraſychu.

* W Budyſchinje ßweczeſche 7. ſeptembra banquier Heydemann ßwój 25ljetny jubelſki ßwedźeń jako ſtarſchi budyſkeje pſchekupſkeje jednoty.

* W Oberkiesdorfje wotpali ßo 3. ſeptembra ſamoſtejaza bróżeń kublerja Erdmanna a je ßo we nej 267 kop żita ſpaliło.

* W Lichtenawje je błyſk 27. auguſta Klaußez dómſke ſapalił a je do procha a popeła pſchewobrocził.

* Predawſchi fabrikant Herrmann w Roſenbergu w ſakſkim Voigtlandźje je guſtav-adolfſkemu wuſtawu 10,000 tl. darił.

* S Mügelna piſaja, ſo ſtaj ßo tam wóndanjo dwaj wojakaj kralowſkeje leibrigady, njetko tam w kantonnemenczje ſtejazeje, ſatſjelikoj. Mennjzy 2. ſeptembra ſatſjeli ßo wojak Korla Thiela wot 2. kompagnije 16. bataillona, ſ Ganziga rodżeny, w ſahrodźje ßwojeho hoſpodarjo, dokelž ßo pecza ſchtrafy bojeſche, kotruž mjejeſche dla njekajkehy małeho neporjadka pſchi revui wotczakowacz. Tón druhi wojak, wjeſty Friedrich Schubert wot 2. kompagnije 15. bataillona, ſ Anſprunga pola Zöblitza, ſatſjeli ßo 4. ſeptembra w Niedergoſelnu w komorje ßwojeje kwartjery, a neje ſnate, czoho dla je wón to czinił. Wobaj ſtaj hakle 21 ljet ſtaraj a bjeſchtaj hewak dobraj wojakaj.

* Po nowſchich powesczach je ßo bamżowe wójſko ſe ſbjeżkaremi bicz poczało a jich tež w jenym mjeſczu ſbiło, mjeſto ßamo pak pecza wutupiło. Na to je ſardinſki general Cialdini ſe ſardinſkimi wojakami romſke meſy pſchekrocził a hižom njekotre mjeſta wobßadźił. Bamżowi wojazy jemu nihdże ſ brónju w ruży napſcheczizwo neſtupichu, ale k nemu pſcheńdżechu abo dźjechu woſtajſchi wſcheho ßwoju ſtronu.

* Bamżowe kraje wobſtejachu loni ſ 20 provinzow, kotrež 748 kwadratnych mil a 3,125,000 wobydlerjow wopſchijachu. S tutych wottorhnychu ßo tak menowane ſchtyri połnóżnoranſche legazije Romagny, 175 kwadratnych mil a 1,015,000 wobydlerjow liczaze, a pſchiwdachu ßo k ſardinſkemu kraleſtwu. Marki a Umbria, kotrež 13 provinzow ſe 422 kwadratnych mil kraja a ſ 1,635,000 wobydlerjow wopſchijeja, chzedża ßo njetko tež ſardinſkemu kralej podczińnycz a je tam teho dla revoluzia a wójna wudyrika. — Mjeſto Rom a ſbytkne 3 provinzy, 149 kwadratnych mil a 475,000 wobydlerjow wopſchijaze a wokoło Roma leżaze, chzedża bamżej woſtajicz a maja Franzowſojo ſa tym hladacz, ſo by tam mjer a pokoj woſtał.

* W Barlinje je jedyn bohaty muż, kotryż ma ſ cżaßami to waſchnje, ſo ludźom kłobuki ſ hłowu delje bije. Sa kójdy kłobuk ſapłaczi wón potom 3 tolerje. Loni je 276 kłobukow ſapłacził a ljetßa je na ſpjewanſkim ßwedźenju ſa 53 kłobukow, kotrež ßo jemu druhim ludźom na hłowje nelubjachu, 158 tl. ſapłacził.

Wopřijeće 3. čisła Łužičana: Łužičanej. Wot Wólšinskeho. — Paw a słónčko. Wot Seilerja. — Kermušnikoju. Wot Wólšinskeho. — Přiběh Swjantowit a jeho rozłamanje. Wot Jenča. — Konjacy ćelčk. Wot Fiedlerja. — Słowjanski rozhlad. Z Budyšina a z Łužicy. Rjedźer a porjedźer. Wot redaktora Ćibka a Mudroń. Wot x.

* W mjeſczje Jakobshagenu w Pomorſkej je ſchjedźiwz żiwy, kiž je, hacz runje 117 ljet ſtary, hiſchcze tak mózny, ſo móże wſchjednje pół milje daloko hicz. Wón widźi też hiſchcze zylje derje.

* S Liegnitza, Hainaua, Wohlaua a ſe wſchelakich druhich ſchleſynſkich mjeſtow a wſow piſaja, ſo je tam weczor a w nozy 2. ſeptembra ſtraſchne newedro a krupobiczje jara wulku ſchkodu naczinilo. Muztolſte ſchtomy buchu podkamane, ſomoſtejaze twarenja, kaž na pſchikład, 15 wjetrnikow, ſpowalene, a tſjechi pak wot wjetra ſkażene, pak wot krupow rosbite, kotrež na woknach, ſahrodach a polach newuprajnu ſchkodu naczinichu. Krupy ſu też wele ſajazow, kurotwjow a druhich ptakow ſabite.

* S Mosbacha (w Badenſkej) piſaja 31. auguſta: Dżeńſa je naſche mjeſto a jeho wokolnoſcz ſatraſchne newedro ſ krupobiczom domapytało. Popołnju wokoło peczich hodźinow pokry ſo nebjo ſ cżornymi mróczelemi a hnydom poſbjehny ſo wjetr, kiž wſcho powaleſche, ſchtož jemu napſcheczźiwo ſtejeſche. Zyke tſjechi buchu wottorhane, daloko wotneſene a na druhe twarenja ſmetane. K temu pſchiwda ſo wulka lijenza a hróſbne krupobiczje; pjaſczwulke krupy, njehdże 5 minutow jara huſte padajo, rosbijachu wokna a tſjechi. W Neckarelzu buchu 4 parſchony, kotrychž bjeſche newedro wonka pſchekhwatało, wot krupow ſaražene a druhe ſu ſebi ruzy a nohi ſlemike, dokelž wjetr ludźi 10 haj 12 kroczelow daloko metaſche. So je na polach a we winizach wſchitko ſkażene, to móże ſebi kóždy myſlicz.

* Mecklenburgſko-ſtrelitzki welwójwoda Jurij je 6. ſeptembra 81 ljet ſtary wumrěł a je njetko welwójwoda Bedrich Wylem (rodźeny 17. oktobra 1819) knježerſtwo naſtupił.

* W Niederzwönitzu bu njehdże pſched 9 nedźelemi tamniſchi wobydlěr Stör wot jenecho pſyczka trochu do woblecza kußneny. Stör teje lohkeje rany kedźbu nemjejeſche a żadyn cżlowek nemyßleſche ſebi, ſo je tón pſyczk ſkażeny był, hacz 1. ſeptembra na jene dobo ſkażenoſcz pola Störa wudyri a wón po 24hodźinſkim żałoßnym cżerpenju wumrecz dyrbeſche. Wón ſawoſtaji żonu a dwje dźjeſczi.

Spěwy.

Khryſtuß, paſtyr.

Hlajcże, po ſelenych honach
Tam naſch luby paſtyr dże!
Hdźež tón dże, tam na wſchjech ſtronach
Renſcho kczjeja ſahony.

Stadło jeho je wam ſnate?
Snaty wam kij paſtyrſti?
Wot wótza je jemu daty
Kij ſ tym ſtadłom do ruki.

Jehnjo jene ſabjeżało
Je wot jeho ſtadła ßo;
So konz żane neby wſało,
Dże wón ſa nim khwatajo.

Paſtyr ßwjerny na ramenju
Dom jo neßy weßoły.
Pſchewinycz ßo ſtruchłoſczenju
Nedaj, hdyż we błudźje ßy.

Ach, ſo byſchcze ſaczuwali
Jeho luboſz paſtyrſku,
A ßo k jeho ſtadku dali,
Kiž je kupił ßebi ſ krwju.

Wedź na twoju paſtwu, Bożo,
Wodź me k twojej ſtudniczźy!
Dże pſches horjo, dże pſches ſbożo,
Sbóżuje wſchak naß wedżeſch ty. Nejrh.

Cyrkwinske powjeſće.

Wěrowanaj:

Podjanska cyrkej: Korla Auguſt Schwoj, wobydlěr w Khelnje, ſ Madlenu Schołtowej tam.

Krćeni:

Michałska cyrkej: Hana Marja Madlena, Jana Auguſta Förſtarja, wobydlerja pod hrodom, dż. — Auguſta Selma, J. K. F. Naumanna, pekarja pod hrodom, dż. — Jan Bedrich Hermann, Jana Bohumjera Kloczje, ſahrodnika w Cżichońzach, ß. — Marja Thereſia, Jana Bohuwjera Bemſcha, khjeżnika w Jeńkezach, dż. — Hana Thereſia, Madleny Henſelez ſ Wyßokeje, dż.

Podjanska cyrkej: Jurij Aloyſius, Jurja Bandy, fouriera 1. komp. 16. inf. bat., ß. — Hermann, Korlje Hermanna Salma, khjeżerja a ſchtrymparja na Żidowje, ß. — Amalia Marja, Jana Schołty, polerja w Hruboczizach, dż.

Zemrjeći:

Dżeń 31. auguſta: Jan Auguſt, Handrija Peſchela, wobydlerja na Żidowje, ß., 6 n. — 1. ſept., Hermann, Korlje Hermanna Salma, khjeżerja a ſchtrymparja na Żidowje, ß., 3 h. — Jurij Aloyſius, Jurja Bandy, fouriera 1. komp. 16. inf. bat., ß., 8 d. — 2., Hańża, Madleny Manjowkez ſe Żidowa, nem. dż., 1 l. 8 m. — 6., Hana Amalia, Jana Jurja Ponicha, kublerja w Bórku, dż., 6 m.

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 13. ſeptembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cżerwjeny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 76.

Nawěštnik.

Marji.

Najreńſche kneżny junu bjechu
Wſchak Sulamith a Helena,
Hacž dotal runja jim nebjechu
Pſche wſchitke tu ljetſtotetki.
Kaž iſraelſka Sulamitha
A grichſka rjana Helena,
Tak rjana, lubosna a czíſta
Je mi njetk moja Marija.

Kak rosjaßnene jejne khody
Ssu byle wot jej' mlodoſczje,
A newuſtaſchtej jeje noſy
Mi na tym puczu ßwjernoſczje.
Jej' dobry roſom, myßl a wola
A wſchitke jeje żadoſczje
Mi bes poruka bjechu tola
We ſawjeſchku tej' czíſtoſczje. —

Tu wo prawdżje mi tebe rjanu
Bóh luby knes je ſhotowal,
Duż nelutuju prózu żanu,
So bych cże ßebi ſkoro wſak.

Kak żiwej' barby kczjeja renje
Te twoje liza czerwene,
Ja Marju neſabudu żenje,
Kczjew mlódny twój a luboſny.

A twoje waſchnje, kak je wone
Tak wudebjaze pſcheczelne,
A twoje ryczje, pſche wſcho wone
Mi ſaklincza tak luboſne:
Tych wele woßebnoſczow rjanych,
Kiž na tebi ßo ſjenocza,
Ja nenamykam ßkowow żanych,
Kiž doſpolnje je wurycza.

Tak woſtaneſch mi lubodroha;
Schtó chzył naj' róſno rosdżjelicz?
Hacž k rowu dóńdże moja noha,
Cże nihdy nochzu ſapomnicz.
Mój woſtanemoj ßwjernaj ßebi,
Hacž Bozi hlóß me wotwoła,
A tam dam ſ nowa ruku tebi
Na wjeczne, luba Marija.

B. H.

Krajnoſtawſki bank.

Dla wobliczbowanja danje nebudże ßo w krajnoſtawſkej nalutowarni wot 12. ſeptembra hacž ßobu 30. ſeptembra t. l. expedirowacz.

Dražđžanſke woheńſawjeſczaze towarſtwo.

Sakładny kapital: **Tſi million toler.**

Prjenja emißia: **Jedyn million toler.**

K wobſtaranju ſawjeſczenjow na hibite wjezy wſchjech druzinow, na ratarſki grat, kaž tez na żito w hróżnjach a ſajmach ßo ſ tutym najpodwólniſcho poruczam.

W Budyſchinje, 8. ſeptembra 1860.

Heinr. Meisel,
agent dražđžanſkeho woheńſawjeſczazeho towarſtwa,
ſ bydlenjom na bohatej haßy cżo. 90.

Ratarſki aßekuranzbank ſa Njemzy w Dražđžanach.

S tutym ßo k ſjawnemu nawedżenju dawa, ſo je ßo

kneſej pſchekupzej G. E. Klingſtej w Budyſchinje

dżenßniſchi dżeń ſpezialna rendantura ſpomeneneho towarſtwa ſa Budyſchin a wokolnoſcz pſchepodała a ſo je wón ſe wſchitkimi, k ſawjeſczenju potrebnymi formularami ſaſtarany a k pſchijeczu podagentow poknomózneny.

W Dražđžanach, 1. ſeptembra 1860.

Direkzja.

Na horne dżiwajo poruczam ßo k kżdemu wukaſowanju w naſtupanju tuteho, wot ljeta 1851 wobſtejazeho wuſtawa a k pſchijeczu ſawjeſczenjom, ſ pſchiſpomnenjom, ſo wón ſa tune prämije (na pſchikład; konje ſ 2 %, howjada ſ 1⅓ % na ljeto) wſcho neſawinowane wotbyczje konjow, howjadow, wowzow, ßwini a koſow ſawjeſczuje. — Jara tune a ſpodobne wumjenenja a dobre ſrjadowanje tuteho wużitneho towarſtwo wjeſcze doſcz czinja wſchitkim ſprawnym požadanjam, tak ſo może wone ßebi tez pokne dowjerenje ratarſkeje publiki żadacz a ßo k bohatemu dżjelbraczu pſchede wſchitkim poruczicz.

W Budyſchinje, 6. ſeptembra 1860. **G. E. Klingſt,** Siebergaſſe №. 214.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a tez hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho **Ecclus** ſ napſchecza kaſerny.

Sa kermuſchn

porucza tuni zokor, tune róſhnki a czerſtwe korenje

Ecclus, ſ napſchecza kaſerny.

Sawjeſczenje hypothekow.

My dawamy ſ tutym najpodwólniſcho k nawedżenju, ſo je kneſej kommiſarej **Meiſelej** w Budyſchinje naſche ſaſtupenje ſa budyſki a rakeczanſki ſudnohamtſki wokreß dowjerene.

W Draždżanach, 10. auguſta 1860.

Direktorium ſakſkeho hypotheki-ſawjeſczazeho towarſtwa.

Gustav Ackermann. Theodor Zſchoch.

Podpißana agentura wobſtara ſawjeſczenje hypothekariſkich žadankow (kapitaliow) kaž też ſhromadneje płaczißny wot leżomnoſczow pſcheczíwo ſchkodźi a ſhubenju w ſubhaſtazijach: tehorunja też ſawjeſczenje danje hypothekariſkich žadankow pſcheczíwo kondżazemu, nerodnemu płaczenju we wójnſkich a mjernych czaßach a pſchija pſchiſtupenja k pokładnizy ſa wudokżenje hypothekow. — Tu ßu też wobſchjerniſche proſpekty a ſawjeſczenſke wumjenenja kóżdy czaß k doſtaczu. — W Budyſchinje w ſeptembrje 1860.

Agentura ſakſkeho hypotheki-ſawjeſczazeho towarſtwa.

Heinr. Meisel,

kommißar, na bohatej haßy czo. 90, w 2. poſchhodźe.

Woſjewenje.

Pſchichodnu wutoru, 18. ſept., chzu, dali Bóh, weczor wot 6. hacž do 8. hodźiny w ſali budyſkeho hoſczenza k ſkotej krónje ſ tamniſchim ßerbſkim ſpjewanſkim chorom pruhu wotdżerżecz, na kotruż knežny ſpjewarki a kneſow ſpjewarjow ſ wokolnoſczije Budyſchina, kotrymž by ßo ßnano hodźiło, tajku pruhu wopytacz, najpodwólniſcho pſcheproſchuju.

Kozor.

Wot gmejnſkich grychtow w Bónezach budźa ßo pſchichodnu póndżelu jako 17. ſeptembra popołnju w 2 hodźinomaj ßljedowaze wjezy na pſcheßadżowanje pſchedawacz, jako: jena ßukuja, jedyn ſczjenowy czaßnik (ſeger), dwje koſy, ſchtyri kopy pſcheſymſkeje rożki, ożjelba jeczmenja a njeſchto bjernow.

Shromadżiſna je w Hohlfeldez korczmje tam.

Młody człowek

dobrych poczinkow a wot niż zyłje neſamóżitych ſtarſchich, kotryż chze pſchekupſtwo wukuycz, móże k temu mjeſto naſhonicz we wudawarni Serb. Now.

Wuczomnik pytany.

Młody człowek wot niż zyłje neſamóżitych ſtarſchich a ßerbſkeje ryczje mózny ßo ſa jene materialne khlamy jako wuczomnik pyta. Wot koho? je we wudawarni Serb. Now. ſhonicz.

Khjeża cz. $^{24}/_{28}$ w Budyſchinje, kotraż je jara derje wutwarena a ljetuje 30 tl. neße, je ſa 440 tl. na pſchedań. Napłaczicz móża ßo 200 abo 250 tl., 100 tl. móże zyle ſtejo woſtacz a ſbytk ßo po ſpodobnych termiach płaczicz. Wſcho dalſche je we wudawarni Serb. Now. ſhonicz.

Jedyn dżełakwy wulki-pohoncz móże hody na jenym knežim dworje ßłużbu doſtacz. Wſcho dalſche je ſhonicz pola Herrmanna na żitnym torhoſchczu w Budyſchinje.

Na knežim dworje w Stróżi pola Hucżiny móże jedyn wulki wotroczk, kaž też jedyn ßrjenk hnydom ßłużbu doſtacz.

Shromadżiſna pczołarſkeho towarſtwa w delnym dolje Sprewje

ßredu 19. ſeptembra t. l. popołnju w 2 hodźinomaj w Dobroſchczach pola Delneje Hórki. Pſchedßydſtwo.

Wóndanjo bu w Bukezach wot Heßy hacž k Warnaczej mjezka namakana a móże ßo we wudawarni Serb. Now. po ſapłaczenju nawjeſchtka ſaßo doſtacz.

S. L. S.

Zhromadźizna ſobuſtawow Łużiskeho prědarskeho towarſtwa w Lipsku na Oybinje 19. ſeptembra a. c.; zeńdżenje wot 10 hač 11 dopołnja na dwórniſcu we Żitawje (ſtare twarenje); ½2 wobjed na Oybinje; — hrozne wjedro njezadżewa. — Wſitke prjedawße ſobuſtawy ſo najpodwólniſo na nju přeproſuja.

Próſtwa na přirodoſpytny wotrjad M. S.

Jara lubo by nam było, kdy by chcył přirodnoſpytny wotrjad M. S. bórzy w časopiſa ſerbſki horoſpis wozjewić. Mjena ſerbſkich horow, kiż ſo wot Lubija hač do Biſkopic ćehnjeja, ſu hiſće khětro njeznate, tak zo někotre hory, kaž na přikład: Bóćin, Bubnik, Popica pola Njeznarow a t. d. ani w ſerbſkim ſłownyku njeſteja. Dale knježi też njewěſtoſć we mjenje Pichowa, kotrychž je, kaž ſo zda, wjacy, hač jedyn. Za nastawk, kiż by tudy wěſtoſć přinjeſł, bychmy ſpómnjenemu wotrjadej jara dżakomni byli. Chcyli ſo k tajkemu dżełu knjeża J. M. w D., R. w D., M w Z., R. w W. a druzy, kiż blizko horow bydla, zjenoćić, bychmy wěſće bórzy rjany nastawk za Časopis doſtali.

z D.

Wutrobne bożemje.

Wſchitkim lubym pſcheczelam a ſnatym, ſ kotrymiż ßo nejßmoj pſchi ßwojim pſcheßydlenju ſ Małeho Budyſchina do Wina widżecz móhłoj, prajimoj ſ tutym ßwoje najwutrobniſche bożemje!

Handrij Mikan a mandżelſka.

✝ Na drohu ſaßłużbu ßwojeho ſbożnika wußny cziſchje ſchtwórtk, 6. ſeptembra, pſchipołdnju w 12 hodźinach **Handrij Kruſchwiza**, ſahrodnik w Hucżinje we 43 ljeczje ſawoſtajſchi wudowu, tſi ßyrotki a bratra. Wutrobny dżak prajimy wſchjem jeho pſcheczelam a ſprawnym ſnajomnym, wſchjem, kiż ßu we czaßu jeho khorowanja jemu w hoſpodarſtwje pomozni byli, a też tym wſchitkim, kiż ßu jeho k rowu pſchewodźili.

Sawoſtajeni
we Hucżinje a Delnej Borſchczi.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smolerk.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 38. **22. septembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Lubija. S Maleschez. S Porschiz. — Sudniske dopisy. — Starožitnostne museum Maćicy serbskeje. — Njehduscha weß Nonowy pola Kameneje blisko Nadworja. — Spjewanski ßwedżeń. — Za dom a hospodarstwo. — Kukečanske listy. — Přilopk. — Hudančka. — Spěwy. — Cyrkwinske powjesće. — Nawěštnik.

K nawedżenju.

Čzi ßami czeſczeni woteberarjo Sserbſkich Nowinow, kotſiż chzedża ſa ne na ſchtwórte ſchtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbſkich Nowinow wotedadża. Redakzia.

Swětne podawki.

Sakſka. Sandżenu wutoru mjejeſche wetſcha dżjelba artillerije pſched kralom wulke tſjelenje na artilleriſkim tſjelniſchczu blisko Draždżan. Jeho majeſtoſcz kral Jan wupraji po ſkónczenju tſjelenja ßwoju poknu ſpokojnoſcz ſ tym ßamym. — Tón ßamy dżeń pſchijjedże prynz Waſa, nan naſcheje czeſczomneje krónprynzeßyny, do Draždżan a poda na krónprynzowu villu. — Shromadne miniſterſtwo je w poßedżenju, 13. ſeptembra wotdżerżanym, wobſanknyło, ſo ma ßo ljetuſchi krajny ßejm 1. novembra w Draždżanach ſapoczecz. — Na wopytanje kralowſkeje ßwójby pſchijjedże 17. ſeptembra ſwudowena toſkanſka welwójwodka a bajerſkaj kralowſkaj prynzaj Ludwig a Leopold do Draždżan. Wſchitzy ßu na kralowſkim hrodżje wotſtupili. — Miniſter finanzow k. ßwobodny knes ſ Frieſen je ßo na njekotre dny do Freiberga podał a miniſter prawdy k. Dr. ſ Behr je na inſpekzionſkim puczowanju. — Kral je 18. ſeptembra na twerdżiſnje Königſteinje pobył a ju bajerſkimaj prynzomaj, pola nehо na wopytanju pſchebywazymaj, pokaſował.

Pruß y. W naſtupanju wunoſchka żnjow bjechu ßo wſchelake bojaſne ryczje a mjenenja po kraju rosneßke, tak ſo pocza njekotrym ludżom ſtrach bycz. Duż je miniſterſtwo wot wſchitkich pruſkich ratarſkich towarſtwow wotmolwenje na to praſchenje żadało, kak ßu ljetuſche żnje po prawym wupanyke? Spomnene towarſtwa ßu wotmolwiłe, ſo ßu żnje, hacż runje je jim hubene wedro tójſchto ſeſchkodziło, tola derje doſcz wupanyke a ſo ßo teho dla nichtón ſtrachowacz netreba, dokelż budże żito wſchudże doßahacz. — Mjeſto Kralowz (Königsberg) je njetko tak ßylnje wobtwerdżene, ſo je w tutych dnjach wot prynzregenta ſa twerdżiſnu prjeneje rjadomnje pomenowany. — Njekotre nowiny chzedża wedżecz, ſo ſ prynzregentom żadyn miniſter do Warſchawy ßobu nepóńdże a ſo tež rakuſki khježor żaneho miniſtra ßobu nepſchiwedże. — Teho runja piſaja wſchelake nowiny, ßo tež franzowſki khježor Napoleon do Warſchawy pojjedże.

Rakuß y. Se wſchjech ſtronow ßo piſche, ſo ſjednanju bes ruſkim a rakuſkim khježorom niczo ważneho wjazy na puczu neſteji, woßebje dokelż je rakuſke miniſterſtwo pecza ßlubiło, ſo politizy ruſkeho knežerſtwa w naſtupanju turkowſkich krajow dale napſchecżiwne bycz nochze. Jeli temu tak, dha móże bycz, ſo budże ruſki khježor ſpokojeny, ale ſ druheje ſtrony je to tež ßwjedczenje, ſo rakuſke knežerſtwo na jara ßłabych nohach ſteji, hdyż Rußam dowoli, ſo ßmjedża w Turkowſkej po ßwojim ſpodobanju ſkutkowacz. — Ruſki mjeſtokral w Pólſkej, werch M. Gorczakow pſchijjedże 13. ſeptembra weczor ſ Warſchawy do Wina a mjejeſche naſajtra woßebnu audienzu pola khježora Franza Joſefa. Weczor teho ßameho dnja ßo wón ſaßo do Warſchawy wróczi. — W tu khwilu jara wele depeſchow bes ruſkim a rakuſkim khježorſkim dworom khodżi a we Winje nichtón wjaz na tym nedwjeluje, ſo khježor do Warſchawy pojjedże. Tež poweda ßo, ſo tam nejſkere tež wſchitzy druſy woßebniſchi njemſzy kralojo a werchojo pojjedu, ſo bychu tam w hromadżje wucżinili, kak bychu ßo w prjódkſtejazych ſtraſchnych czażach ſadżerżecz mjeli.

Pſchi ſkładnoſczi meninow (Namenstag) ruſkeho khježora bjeſche rakuſki khježor pyſchnu hoſczinu na ßwojim hrodżje w Schönbrunnje blisko Wina wuhotowacz dał a na tu ßamu tež ruſkeho póßłanza k. Bakabina, każ tež druhich woßebnych knežich pſcheproßył. Pſchi hoſczinje

ßamej wuneße wón ßkawu na ruſkeho khjeżora, jako „na pſchecżela Rakuſkeje a ſakitarja wſcheho dobreho prawa.“ (S teho je widżecż, ſo rakuſke knjeżerſtwo rjanych ßkowow nelutuje, ſo by ruſkeho khjeżora na ßwoju ſtronu doſtacż mohło.)

Krajna rada ma njetko huſto poßedżenja a wumetuje miniſtram cżaſto doſcż hórke wjezy. Miniſterſtwo lubi kóżdy ras poljepſchenje, ale hacż dotal je tola hiſchcże wſchitko pſchi ſtarym woſtało a paperjane peneſy dale bóle w płacżiſnje ſpaduja, tak ſo jedyn w ſańdżenych dnjach ſa ſto paperjanych ſchjeßnakow jenoż 74 ßljebornych ſchjeßnakow doſtawaſche.

Sſerbia. Werch Mikoſch je pſched njekotrymi dnjami wumrek a je jeho jeniczki ßyn Alexander ßerbſke knjeżerſtwo naſtupik.

Cżornohórſka. Franzowſki, ruſki a rakuſki khjeżor ßu pſches woßebitych póßkanzow nowemu cżornohórſkemu werchej Mikkawſchej woſjewicż dali, ſo jeho woni ſa praweho cżornohórſkeho wercha pſchipóſnawaja. To ßamo je jemu turkowſki ſultan pſches ßwojeho póßkanza k nawedżenju dak a je to prjeni ras, ſo turkowſke knjeżerſtwo cżornohórſkeho wercha jako ßamoſtatneho knjeżerja pſchipóſnawa. Nowy werch Mikkawſch (Nikiza) je ſekretarja predawſcheho wercha tez ſa ßwojeho ſekretarja pomenowak. Wón rjeka Wazlik (Vaclik) a je rodżeny Cżech. (Pſched njekotrym cżaßom doſta naſcha Macżiza Sserbſka jemu knjižku wot neho pſchipoßkanu.)

Franzowſka. Khjeżor a khjeżorka ſtaj kupu Korſiku wopytałoj a ßo wot tam pod pſchewodom njekotrych wójnſkich kódżow do Algierſkeje podakaj. — Khjeżor je generala Goyona do Roma póßkak, ſo by tón tamniſche franzowſke wójſko kommandirowak. — S Turina (ſardinſkeho hkowneho mjeſta) je Napoleon ßwojeho póßkanza wotwołak, dokelż je ſardinſki kral pſchecżiwo jeho radżje wójſko do bamżowych krajow póßkak. — Njekotre nowiny powedaja, ſo je jedyn mnż ſa Napoleonom tſjelik, jako tón wóndanjo w Toulonje pſchebywaſche, ale ſo wón khjeżora trechik neje, dokelż jena żona khjetſje ruczje w tym wokomiknenju do piſtolije ſtorczi, jako ju tón mordak wutſjeli, tak ſo kulka nimo khjeżora leczeſche. Tón cżlowek bu ſajaty a ſda ßo wrótny bycż. — Sardinſki kral je póßkanza k Napoleonej póßkak a jemu pſches teho ßameho wukożowacż dak, ſo je wón nuſowany byk, ßwoje wójſko do bamżowych krajow póßkacż, dokelż by tam hewak Garibaldi ſchók, kiż by wjeſcżje bórſy na Rom ßamy nadpad ſcżinik a bamża wuhnak. Wón (ſardinſki kral) chze pak po woli franzowſkeho khjeżora bamżej mjeſto Rom a tſi wokolne krajiny lubjerad woſtajicż.

Italia. Garibaldi pſchebywa hiſchcże w Neaplu a pſchihotuje tam ßwoje wójſko, ſo by pſchecżiwo bamżowemu wójſku cżahnyk. Hacż runje je wón woſjewik, ſo maja Neapolitanſzy pſchichodnje tez poddanjo ſardinſkeho krala bycż, dha wón tola hacż dotal ani neapelſke kraleſtwo ani kupu Sizilu ſardinſkemu knjeżerſtwu pſchepodak neje, jenoż neapelſke wójnſke kódżje je pod kommando ſardinſkeho admirala ſtajik. Garibaldi menujzy praji, ſo by wón, hdyż by neapelſke kraleſtwo hižom zylje ſardinſkemu kralej wotſtupik, tez wſcho ßwoje a neapelſke wójſko wotſtupicz dyrbjak. To pak ßo jemu nochze, dokelż wje, ſo chze ſardinſki kral franzowſkeho khjeżora dla bamżej Rom a njekotre wokolne krajiny woſtajicż, a ſo by po tajkim jeho myßl, ſo dyrbi w Italii jenoż jedyn kral a jedyn lud bycż, newuwedżena woſtała. Teho dla wón neapelſke a ßwoje predawſche wójſko ſardinſkemu kralej hižom njetko wotſtupicz nochze, ale je ßebi wotmyßlik, tez hiſchcże Rom dobycż, ſo by tuto mjeſto pſchichodnje hkowne mjeſto wſchitkich italſkich krajow było. To je wyßokoſmyßlene wotpohladanje, ale hacż ßo radżi, hdyż je Napoleon pſchecżiwo nemu, to je hiſchcże jara newjeſte. — Bamż je woſjewik, ſo wón Rom newopuſchcżi, nech na neho pſchiindże, ſchtóż a ſchtoż chze. Bes tym ſardinſke wójſko jedyn kruch bamżowcho kraja po druhim wobßadżuje a ſbjeżkarſtwo dale bóle wokoło ßo hraba. Lamoriciere, bamżowy general, ßo nehiba, hacż runje ßu Sardinſzy twerdżiſnu Ankonu ſe ſtrony kraja a morja woblehnyli

W naſtupanju neapelſkeho krala chzedża wſchelake nowiny wedżecż, ſo wón hiſchcże wujjek neje, ale ſ khjetro wulkej dżjelbu wójſka w twerdżiſnje Gaëczje pſchebywa.

Ze Serbow.

S Budyſchina. W tu khwilu knes Pjetr Alexewicż Lawrowskij ſe ßwojej knenju mandżelſkej w Sserbach pſchebywa. Spomneny knes je profeßar ßkowjanſkeje ryczje a literatury na univerſitczje w Charkowje a je jako dobry ßkowjanſki filolog khwalobnje ſnaty. Wón hižom wſchitke druhe ßkowjanſke ryczje doſpoknje ſnaje a chze njetko hiſchcże njekotry cżaß we Łużizach pſchebyecż, ſo by tez ßerbſku ryczż, kotraż je jemu hižom ſ knihi ſnata, ſe rta ßameho luda bliże ſeſnak. W tajkim wotpohladanju je ſańdżenu ßredu tez knes Pawoł Apollonowicż Rowinskij ſ Kaſanje k nam pſchijjek a njekotre dny pola naß pſchebyk. My ßmy jeho jako horliwcho Sskowjana ſeſnali.

S Budyſchina. Tudomny wokreßno-ßudniſki direktar Klemm pſcheczehne ßo kónz teho mjeßaza do Dreżdżan, hdżeż je do tamniſcheho wyſcheho appellazionſkeho ßuda powołany. Na jeho mjeſto pſchiindże ßem k. Henſel, predy w Kamenżu a w tu khwilu w Rochlitzy direktar wokreßneho ßuda.

S Budyſchina. Sserbſke prjedarſke towarſtwo w Lipſku je 10. rosprawu ßwojeje dżjelawoſcżje

wudako a roseſczele tu ßamu w tychle dnjach na ßwoje predawſche ßobuſtawy. Kaž ſ neje ſhouimy, mjejeſche wone pſched hodami ſańdżeneho ljeta 20 ßobuſtawow, a to 3 Sserbow, 4 Nekužiczanow a 13 Łużiczanow. W ßerbſkich ſhromadżiſnach je ßo 34 wſchelakich ßerbſkich naſtawkow pſcheſchko a ßerbſka kuihownja w Lipſku je wot 8 dobroczelow wſchelake nowe ßerbſke a ßłowjanſke knihi dostała. — Njetczišchi Sserbjo, kiž w Lipſku ſtuduja, ßu kk. Imiſch ſ Bohowa, Jeńko ſ Radſki, Hurban ſ Hnaſchez, kiž na duchomnſtwo a Bróſka ſ Budeſtez a Hajnzka ſ Barta, kiž na ljekarſtwo ſtudujetaj. z D.

S Lubija. Dżeń 14. ſeptembra pſchiweſe ßo k nam ſ extraczahom naſch lubowany krónprynz Albert ſ Draždżan a bu na naſchim dwórniſchczu wot tudomnych wſchelakich wyſchnoſczow lubośnje powitany, poda pak ßo na mjeſczje do Kumwalda, hdżež ſtab krónprynzoweje brigady leži, ſo by w tamnej wokolnoſczi pſchi maneuvrach wojſka pſchitomny był. K jeho poczeſczenju bje we Wulkim Dažinje khjeża, jara bliſko pſchi puczu ſtejaza, ſ wjenzami wudebena a pſches dróhu guirlanda ſczehnena a ßredża na nju woßebny wjenz ſ pißmikom „A“ powjeßneny a pſched Kumwałdom ſtejachu wulke rjane czeßne wrota. Krónprynz pſchebywaſche tam dwaj dnaj na hrodżje k. ſ Polenz nad Hornym a Delnym Kumwałdom. Po dwjemaj dnjomaj wróczi ßo krónprynz ſaßo na naſche dwórniſchczo, hdżež bjechu ßo predy hižom kralowſke a mjeſchczanſke ſaſtojnſtwa, offizierkorps a wele ludżi ſhromadżili. Jako krónprynz won na perron wuſtupi, bu jemu ßylna ßkawa wuteßena. Wokoło na poł woßmi weczor wróczi ßo pod ſbożopſcheczom wſchitkich ſhromadżenych ſ czahom po żeleſnizy ſaßo do Draždżan. a—m.

S Maleſchez Tudy bu w nozy wot 15. do 16. ſeptembra kublerej Heleſchej 5ljetny a njehdże 200 toleŕ winojty kóń (liſchak) ſ khomotom a kſchudom ſ konemza kraneny.

S Porſchiz. Dwanaty dżeń ſeptembera mjejachmy w naſchej zyrkwi rjany ßwedżeń, na kotryž bjechmy ßo hižom dawno weßelili, menujzy ßerbſki mißionſki ßwedżeń. S daloka a ſ bliſka pſchińdżechu na tutym dnju pſcheczelojo miżionſtwa do naſcheho Božeho doma, kiž bje wot woßady ſ wjenzami a ſ pletwami renje wupyſcheny. Sswedżeń ßam ſapocza ßo popołnju dwjemaj. Dwanaczo duchomni kneża ſe Sserbow wobdżjelichu ßo na nim, wot kotrychž naſch k. duchomny Trautmann a bukiczanſki k. duchomny Möhna wołtarnu ßłużbu pſchi ſapoczatku a pſchi kónzu kemſchow wobſtaraſchtaj, palowſki k. duchomny Jencž pak ßerbſke miżionſke prjedowanje dżerżeſche a to po ßłowach ßw. pißma, kiž ßo w ſjewenju ßw. Jana w 7. ſtawje w 9. a 10. ſchtuczzy namakaju. W tutym ßwojim prjedowanju roſpokoži nam wón, kak kraßne miżionſke dźjeło je, ſchtož ſpóſnajemy, hdyž hladamy 1., na jeho kónz, kotryž je ßebi wotyknyło, 2., na jeho ßlubenje, kotrež wone ma a 3., na tu weßeloſcz, kotraž nam ſ neho wuroſze. Po prjedowanju dżerżeſche k. duchomny Wjazka ſ mjeſta rjanu modlitwu pſched ßwjatym woltarjom, w kotrymž wón tuto ßwjate dżjeło Bohu poruczi a wo daliſche Boże żohnowanje ſa ne proſcheſche. Kollekta kiž ßo napoßledku ſa miżionſtwo pſched zyrkwinymi duremi hromadżowaſche, wuneße 50 toleŕ 7 nßl. a 5 np., kotrež penesy chżył Bóh dale żohnowacz, ſo bychu ßobu ßłużiło k wukupenju prawje wele człowſkich duſchow ſ reczaſow póhanſkeje czjemnoſczje.

Sudniske dopisy.

Wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje buchu ſaßudżeni a., 10. ſeptbr. Jan Bohuwjer Henſel, dżełaczeŕ ſ Horneje Jaſońzy, dla nuſowanja, naſchtykanja k wopaczuej pſchiſaſy, wobſchkodżenja zuſeho ßwójſtwa a ſkſchiwdżenja do 1 ljeta 8 mjeßazow arbeitshauſa; b., 15. ſeptbr. prawiſniſki kandidat Moritz Wylem Fiſcher ſ Noweje Wßy pola Huſki dla pſchekſchiwenja zuſych penes do 1 ljeta 8 mjeßazow arbeitshauſa; c., 17. ſept. wucżomny Korla Wylem Anders ſ Biſchheima nepoczżiwoſzje dla do 6 mjeßazow jaſtwa.

☞ Sa najeńkow hońtſkich revjerow.

Maja w Sakſkej najeńkojo gmejnſkich hońtſkich revjerow to prawo, ſo móża druhich, hdyž ßami pódla nejßu a ßobu neńdu, na ßwojich revjerach hońtwicz dacz? — Po wukaſu, kiž je miniſterſtwo ſnutskomnych należnoſczow teho dla na 4. mjerzu 1857 dako, woni tajke prawo nimaja. Teho dla dyrbja tajzy najeńkojo, chzedżali druhich na ßwojich revjerach po hońtwje khodżicz dacz, kóždy krócz ßobu pódla bycz a ßobu hońtwicz. Tamni, czi hoſczjo abo nenajeńzy, neßmjedża żenje ßami bes najenka hicz. — Tuto poſtajenje ßleduje ſ §§ 17. a 18. hońtſkeho wukaſa wot 13. maja 1851.

Starożitnostne museum Maćicy serbskeje.

Do neho ßu darili w ljeczje 1859 1., k. farař Handrij Seileŕ we Łaſu żadnu kameńtnu ßekeru, namakanu we Łaſu pola ławki pſchede wßu pſchi Kolpjan puczu; 2., k. kubleŕ Jakub Schmiß w Stróżiſchczu 1 urnu abo popelny karan (w nim hiſchcze popeł a koſczje wot ſpalencho póhana) namakany na miſchonkach abo hajkach pſchi puczu do Mikkez, ſ nim też kruchi wot ſchklje, w kotrejž karan ſtejeſche: 3., khjeżeŕ k. Michał Guda pod hrodom w Budyſchinje wulki żeleſny klucz,

namakany na hrodźiſchczu pola Židowa; 4., k. pſchekupz Arnold w Budyſchinje medźowu naruczniznu abo wobruczje, namakanu w Sdźerje; (na nju abo ſ nej ſtari pſchißahachu); 5., k. wucźeŕ Kral w Radworju żeleſnu hlebiju, namakanu w brunizowych podkopkach — Margarethenhütte — pola Khwaczig; 6., k. Dr. Pful w Dreźdźanach kſchczeńſki liſtk, ßerbſki, ſ ljeta 1790. — Sa wſchitke tele dary praji w menje Maćicy najwutrobniſchi dźak a proßy lubych Sserbow wo daliſche podobne ſtarożitniſtwa aktuaŕ Wehla.

Ujehduſcha weß Ronowy pola Kameneje bliſko Radworja.*)

Hdyž wot Kameneje do Wulkeje Dubrawy dźeſch, dha pſchiindźeſch ſa ſchtwórcz hodźiny do ſeleneho, ſ khójnami a brjeſami wobhrodźeneho dolczka, hdźeż moſczik pſches maku wodźiczku wedźe. W tutym dolczku ſtejeſche pſched njehdźe 400 ljetami weß Ronowy, kiž je pecza ſ młyna a ſ tſjoch kubłow wobſtaka. W ljeczje 1496, hdźeż bu weß Kamenej ſ pſchißkuſchenſtwom wot tehdomniſcheho radworſkeho knesa Sigismunda Bära radworſkej farje darena, bjechu Ronowy hižom ſahubene; tola ßo w aktach, kiž ßo w farſkim archiwje ſ tamniſchich czaßow namakachu, wjazy krócz na tule weſku ſpominaſche. Też bu tehdy jena gmejnſka peczatka pſchepodata, na kotrejž ßo ßljedowaze ßłowa namakachu: „Kamina mit Ronov.“ Tuta peczatka bjeſche hacž do nowiſchich czaßow na radworſkej farje, neje pak njetko wjazy k namakanju.

Tych ſpomnenych aktow też dale niczo namakak nejßym; jenoż w jenym ſtarym kupnym liſczje ſ pjatnateho ljetſtotetka ſtejeſche, ſo je ßo tehdom ſtara młynſka hrebja w Ronowach a woda, kiž do neje bjeżeſche, ſ Reczkez kubła minakalſkemu knejſtwu ſa 6 nowych penezkow pſchedała.**) Tuta pomenowana „ſtara młynſka hrebja“ je hiſchcze dźenßniſchi dźeń widźecz a ßłuſcha njetko ſaßo, dokelž bu poſdźiſcho naſpet kupena (tola bes wody) k Reczkez kubłu w Kamenej, kiž pſchezo Reczkez kubło rjeka, hacž runje ßo njetczíſchi wobßedźeŕ Mrós menuje. Ta woda pak, kiž je tehdy jow bjeżała, bježi kruch dale wyſche, pſches tak menowanu brjemeńczanſku ſchczežku, hnydom do komſczanſkich hatow. Tola ſdźerżachu Reczkezy hacž do nowiſcheho czaßa to prawo, w tutych hatach ſtót paſcz, a minakalſke knejſtwo neßmedźiſche na ronowſke pomeſy żaneho hatneho czeßaka ſtajicz.*) Teho dla też huſto, hdyž nahlje wulka woda pſchiindźe, ryby ſ hatow won dźechu, a Kameńczenjo w Ronowach potom ryby kojachu. Tute prawa ßu pak pſched njekotrymi ljetami, hdźeż buchu wſchitke prawiſny na zuſnych leżomnoſczach po ſokonu wotwjaſane, też wotſtronene a tak widźimy njetko też w ronowſkej hrebji czeßak. — Chzemy ßebi njetko najpredy mjeſtnoſcź, hdźeż je weß Ronowy ſtała a kotrež leżomnoſczje hiſcheze njetko Ronowy rjekaja, bliże wobhladacź a potom ßebi powedacź, ſchtoż je ßo wo ſahubenju teje wßy w ludu wobkhowało.

Hdyž my menujzy na ſpomnenym moſczíku ſtejo woſtanemy, dha widźimy k prawizy kraßne pola a njekotre łuki, kotrež Kameńczenjo njetko nowu Ameriku menuja. Tute hona leżachu menujzy ljetſtotetki, haj najſkere wot ſahubenja teje weſki, puſte; tam a ßem ſtejeſche ſchtomik a kerecźk a bes nimi paßechu kameńczanſzy kruwarjo ßwoje ſtadła. Ale w nowſchim czaßu, hdźeż ßo ßerbſki bur jako ratař wjazy ſ tym neſpokoji, hhyž tak ma, kaž ſa dźjeda bjeſche, też Kameńczanſzy tute puſte paſtwiſchcza do płódnych polow pſchewobrocźichu. A hacž runje ßo njekotru krepku potu pódła poczicz dyrbjachu, dha tola njetko też rjany dobytk ſ teho czahnu, hdyž maja pſches ſto kórzow dobreho pola wjazy.

Podamy ßo k ljewizy wot kcho moſta, dha pſchiindźemy po 23 krocźelach k tak menowanej ſtarej hrebji, kotraž w aktach „Alter Mühlgraben in Ronow“ rjeka. Ta ßama je ſ khójnami wobroſczena a w tym czaßu hiſcheze 65 krocźeli dołha, 2½ łoheża hłuboka a pſchi kónzu, hdźeż tehdom woda wot brjemenjanſkeje ſchczežki nuts pſchiindźe, 3 krocźelje ſchjeroka. Pſchi delnim kónzu pſchi łuzy je wona 12 krocźel ſchjeroka. Wot jow hacž k tamnemu kónzej wona pſchezo wužſcho hromadu bježi. So je ta ßama w tamnych czaßach wele dljeſcha a woßobnje też hłubſcha była, ßo ßamo roſymi; tola w bjechu tejko ljetſtotetkow je ßo ſ dźjela wotryła a ſ dźjela ſaßypała abo je ſaroſtka.

(Přichodnje dale.)

---

*) Komſczanſke haty meſuja tudy ſ Ronowami a wedźe tu woßebita hrebja do nich.

---

*) Czitane wot k. Krala w poßedźenju pſchirodoſpytneho wotrjada Maczizy Serbſkeje, 15. ſeptembra 1860.

**) Móże bycz, ſo ßo w archiwje na radworſkim hrodźje hiſchcze njeſchto w tamniſchich ſtarych aktach namaka; ja pak tam pſchiſtup doſtacz nemóżach, hacž runje bje mi wjazy krócz polubeny. K.

Spjewanſki ßwedźeń.

W naſtupanju ßerbſkeho ſpjewanſkeho ßwedźenja, kotryž budźe ßo 3. oktobra t. l. w hoſczeńzu k tſjom lipam w Budyſchinje wotdźerżecz, dowolamy ßebi na wſchelake napraſchowanja k nawedźenju dacz, ſo budźe ßo ſpjewanje weczor wot 7—9 hodźinow wotdźerżecz. Poßłucharjo maja ſa ſaſtupny liſtk 5 nßl. ſaplaczicz a ßu tajke, kaž też ßerbſke a njemſke textowe knižki po 1 nßl. pola k. pſchekupza Jakuba

na žitnych wikach a posdźischo w 3 lipach pschi kaßy dostacz, kotraž ßo w 6 hodźinach wotewri. — Schtóž chze ßo na **hoscźinje** po kónzercźje wobdźjelicz, ma jjedźny couvert (po 15 ngl.) tak sahje hacz mózno pola k. knihikupza Ssmolerja do prjedka saplacźicz, jeli chze wjeste mjesto mjecz. (Hacz dotal je hižom njehdże 200 mjestow samokwenych.) Na balu ßmje kóždy pschistojny cźlowek kaž s mjesta tak tež s wßow dźjel bracz a ma sa to kóždy muski 10 ngl. pschi bale ßamym abo tež predy na k. Ssmolerja saplacźicz, źónske pak niczo płacźicz nimaja.

Cźesczenym spjewarkam a spjewarjam wosjewjamy, so budże generalna pruha dopołnja 3. oktobra rano wot 9 hodźinow w 3 lipach, so pak budże k. Kozor tež predy ßobotu 29. septembra a wutoru 2. oktobra wecźor wot 6—8 hodźin pruhu w hosczeńzu k skotej krónje wotdźerżecz. Soliski a solistojo chzyli hižom na pruhu 2. oktobra pschińcz, kóždy spjewar a kóżda spjewarka dyrbi pak generalnu pruhu wopytacz, hewak ßobu spjewacz neßmje. (Spjewarjo a spjewarki dostanu 1 ßwobodny koncertny billet, kotryż móża precz daricz, a maja bal darmo.) S.

Za dom a hospodarstwo.

a.) Wobarnowanje ßadu. We Wuherskej maja lubźo waschnje, ßad w symje takle wobarnowacz: Pod holym nebjom ßo na ßuche mjestno, trochu wysche leżaze, płóma rosesczele, na czoż ßo tón ßamy saßo ßylnje se płómu swodźewa a skónczńje se ßuchej, pjeskojcznej perschczu pschikryje.

b.) Sselenje jjedźow. Wjesty Pionnier je psches pospytowanja, kotrez je se ßobu ßamym a s njekotrymi druhimi wosobami prjódkwsał, wunamakał, so je ßół, hdyż ßo w trochu wetschej mjerje, dyżli hewak do jjedźow ßype, niz jenoż sa pschjetkaczje tych ßamych jara dobra, ale so wona tež khjetre powetschenje mozow wuskutkuje, haj so tež samóże, pschi pobrachowanju jjedźnych ßrjedkow tute hacz do wjesteje mjery sastupowacz. F.

Kukečanske listy.

II.

Neje wjerno, wy scze ßo sweßelili nad naschej pscheczelnoscźu, hdyż Wam ßlubichmy, be wscheje sawiscze a zylje darmo listy pschipósßykacz wot naschcho Doktora njemskej ryczje, so byscheze s nich njemsku rycz nawuknyli. Tajki prjeni list mamy hižom wot neho, kaž Wam pißachmy; wón neje dołhi, ale jara ważny, pschetoż wón do tak prawje praktiskeho abo djelanskeho żiwenja pschima. Sskowa jeho lista k wuknenju maja ßo tak: „Mu—thär! Lehmanez Gustel unsere Kose immer zufrieden leßt nich!" S tychle ßkowow pósnajecze bórsy wuberneho Njemza; a nam neje żel, so ßmy telko penes na zyku wjez ważili, pschetoż tu ßo hodźi njeschto hódne nawuknycz. Pschipódla dostawamy tež we lisicze roswuczenje, kak bychmy tute ßkowa we wschjednym żiwenju nakożowali. Nasche żony a wosebje djeczi ßu wschije nembre na tajke wuknenje; a żony sabywaja wobed waricz a paczerje spjewacz dla swuczowanja; djeczi pak newuknu żaneje kasnje*) ani schprucha ani khjerluscha ßerbski dla njemskeje ryczje. Kóżdy wo wetu njemski wukne. Wschudże jedyn ßkyschi, wo jstwoje, na dworje, na wßy a na polu: Mu—thäär! Lehmanez Gustel unsere Kose immer zufrieden leßt nich! — abo s wotmjenenjom: Vo—thär! Paulikez Hanßko unsere Wowze immer zufrieden leßt nich! —

Nasch professar je nam pißak, so mamy ßkowa jeho lista jara wschelko pschestajecz, a niz pschezo prajicz: Muthär, ale tež: „Vothär" abo „Brudr" abo „Schwäster" abo tež Noper; a na mjesto „Lehmanez Gustel" hodźi ßo prajicz: „Pawlikez Hanßko," abo „Schewczikez Marka" abo hewak mena, kaž budźeja runje trebane; tak tež ßo nemóże pschezo a wschudże prajicz: Kose, ale dyrbi ßo s tym wotmjenecz a ßo prajicz: „Wowze" abo „Czelko". Tute ßkowa, jako: Wowze, Kose, Czelko, ßu wschitke njemske; Sserbja s zyka żanych ßkowow nimaja we ßwojej ryczi; tak tež woni nemóża „Ordnung" prajicz na ßerbski. A hdyż Sserbam tak prawje njemske ßkowa psched wocźi wupojschnemy, jako: „Lokomotive" abo „Lektüre" abo żane druhe tajke zylje njemske, kaž, „Kassenanweisung" je, dha hakle tak prawje niczo nerosemja.

Wukcze teho dla ßwjeru a wy smjejecze s teho wulki wużitk. Njekotsi wot naschich se wßy drje mjenja, so to żana kmana njemska rycz neje, kaž ju nam nasch Dr. wucźi, wosebje klemi ßo nasch ßwinjazy pastyr prajizy: „sa Drezdźanami je zylje hinascha njemska rycz," a wón je tam dwje ljeczje poßkużił, a ju khjetro dosez nawuknył. Nech pak wón żuje, schtoż chze; my wjemy, schto mamy. A tak ßo tež nedajcze Wy nikomu

*) Pschispomnenje redakzije. To wschak w Kukezach ßamych tak neje; pschetoż hewak bjesche hacz do nowischeho cźaßa w njekotrych ßerbskich schulach to waschnje, so tam wscho njemszy wucźachu, tež ßamu nabóżinu, tak so dyrbjachu starschi ßwoje djeczi ßami ßerbski katechismus a ßerbske schpruchi wucźicz, jeli je nochzychu zylje bes pósnacja ksches.zijanskeje wucźby wostajicz. W sakskich ßerbskich schulach je ßo, po naschim wedźenju, w tajkim nastupanju poljepschiko, kak pak ßo s tym w pruskich ma, to newjemy a by nam lubo było, hdy by nam njechtón wo tym dospołnu rosprawn dacz chzył.

molicz, pschetož pola Waß budzeja ßo tež sažłanzojo namakacz, kiž budzeja Waß pytacz sawescz, ale stejcze twerdzje a netwochujcze. Nasche žony dawaja Wam wele dobreho prajicz; postrowcze tež Wasche žony wot naß. Mjejcze ßo derje!

Waschi ßwjerni

W Kukezach 12. septembra 1860.

Jurij Rak, schołta.

Hanß Hrib, rambora.

Pschipißmo: Tsjo mužojo s nascheho czeßneho prjódstejerstwa runje doma nejßu, teho dla ßo nemóžachu podpißacz.

Horka podpißanaj.

Přilopk.

* W Diwenowje blisko Schczeczina popanychu rybazy wóndanjo jenu tak menowanu meczorybu, kiž bjesche 5 łohczi dołha. Jeje mecz bjesche połdra łohcza dołhi.

* Blisko Helmshory w Jendzelskej sta ßo 4. septembra psches to wulke nesbože na želesnizy, so ßo wot jeneho czaha 15 wojow wottorhny a do druheho czaha praßny. Saraženych bu 11 człowekow a 100 bu mene a bóle ranenych.

* W Kirbisu pola Plauena je ßo 10. septembra jene dzjeczo spaliło. Wone bjesche menujzy se schtrychowanczkami hrajkało a ßebi tak ßukniczku sapaliło. Jako ludzjo k pomozy pschibježachu, bje hižom tak wopalene, so dyrbesche po krótkim czaßu wumrecz.

* W Marienbergu je ßo 14. septembra tamnischa, psched annabergskimi wrotami stejaza, mjeschczanska tsjeleŕnja wotpaliła.

* Jako wóndanjo w Pórchowach jena macz ßwojemu 4ljetnemu dzjesczu pomasku krajesche, wsa dzjeczo bleschu s arnikowym spiritußom skradzu s khamora, liny khjetru dzjelbu teho ßameho do hornyczka a wupi jón na jedyn ras. To sta ßo rano, weczor bje dzjeczo morwe.

* S Naumburga pißaja, so tam wiczne dny tejko ßadu pschiwožuje, so ßo wschitkón rospschedacz nehodzi a so burja teho dla nerospschedate sbytki ßadu radscho darmo rosdawaja, hacz so bychu je saßo ßobu domoj brali. Najstarschi ludzjo nemóža ßo na ljeto, tak na ßadu bohate, dopomnicz.

* W Niedzje pola Wostrowza (Ostritz) dyri 1. septembra weczor w dzewjatej hodzinje błysk do tamnischeho Seydelez młyna a położi jón do procha a popeła.

Hudančka.

4. Schto je najßylnische piczje na ßwjeczje?
5. Schto je najczežsche drewo?
6. Hdze ßłomu młocza?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje s czo. 36.

1. Derje wobkowany kóń netreba žaneho hosdza.
2. Hdyž je lód smersła.
3. S kurjazym wokom niczo newidzisch.

Spěwy.

Czomu wutroba ßo rudzi.

Czomu wutroba ßo rudzi,
So ßnadź wótz ju wopuschczi?
Jeho ßłónczko wschitkich ludzi
Bohumilje wobßwjeczi.

Wschjednje wón je powyschuje
Na nebesku módrinu;
Wutrobam wschjem poskiczuje
Stajnje luboscz wótzowsku.

Dzeń tu wote dnja k nam khodzi
Mjeßaczk w lubym błyschczenju,
Stadła miłych hwjesdow wodzi,
Pohladujo na semju.

Pschikrywa tež nebjo kraßne
Druhdy czmowa mróczina,
Khowaja ßo hwježki jaßne,
Hdyž deschcz semju napoja; —

Dha naß bórsy sweßeluje
Nebjo w reńschej kraßnosczi, —
Reńsche ßłónczko wobßwjeczuje
Sswjet we ßwojej jaßnosczi.

Mróczel, kotraž błyski ßapa,
Tyschnoscz je a srudoba;
S mróczelje pak deschcz tež kapa,
Predy hacz ßo wujaßni.

Hdyž cze tajka mróczel rudzi,
Ssylsuj ßylsy psches lizo;
Mjer we wutrobje to sbudzi,
S troschtom pelni wutrobu.

Duž dha, hdyž cze srudnoscz tyschi,
Nesadwjeluj na wótzu,
Wón tež czichu próstwu ßłyschi,
Nepuschcz k nemu nadziju.

S tyschnoscze cze budze wodzicz
Wón do reńschoh' weßela,
Mjer czi ljepe budze ßłodzicz
Po stysknosczach rudzenja. —

Czomu wutroba ßo rudzi,
So ßnadź wótz ju sapomni?
Jeho ßłónczko wschitkich ludzi
Bohumilje wobßwjeczi.

K. Tuchorski.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Franz Bernhard Schimank, dzjełaczeŕ na tworowej łubji pschi želesnizy, s Madlenu Hantuschez se Židowa. — Jan Bohuwjer Pawoł, kneži pohoncz w Delnej Kini, s Madlenu Reczkez.

Křćeny:

Michałska cyrkej: Bedrich August, Jana Korlje Fuhrmanna, wobydlerja pod hrodom, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 9. septembra: Marja Amalia, Jana Kalicha, wobydlerja pod hrodom, dż., 3 l. 4. m. — August Herrmann, Korlje Augusta Haasy, khjeżerja na Židowje, ß., 10 m. — Augusta Klara, Korlje Augusta Preusche, krawza na Židowje, dż., 3 m.

W Draždżanach budże jutsje sa tamnischich katholskich Serbow **ßerbska** Boża ßłużba w katholskej dwórskej zyrkwi po dotalnym waschnju wotdżerżana.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelża: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 20. septembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny skoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowi 74.

Nawěštnik.

Próchdrobnu koscżinu,

s fabriki Heufeld w Bajerskej

pod rukowanjom jenož ¾ % neczistoscżow (kotrychż maja najwjazore druhe koscżiny (Knochenmehle) rjedko mene 5 prozentow, husto wjaz) mam ja stajnje na pschedań a poruczam tu ßamu w nowych plombirowanych żitnych körznych mjechach abo w ßudach darmo sapakowanu wot jow abo na kożde požadane dwórnischczo najtunischo.

J. G. Klingst Nachfolger.

Starożitnostny wotrjad M. S.

zmėje swoje lětuše posedżenje srjedu 3. oktobra popołdnju w hosćeńcu k złotej krónje w Budyšinje.

Pismawjedżeŕ.

Najpodwólnischi nawjeschtk.

Pschichodnu pondżelu jako 24. septembra t. l. sapocżne ßo czehnenje pjateje klaßy 58. kral. sakſk. krajneje lótterije.

W Budyschinje 21. septembra 1860.

C. F. Jäger,
na swonkomnej lawskej haßy czo. 801.

Sa kermuschu

poruczja tuni zokor, tune rósynki a czerstwe korenje

Eccius, s napschecza kaserny.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a tež hischcże ljepschi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pschedawa najtunischo **Eccius** s napschecza kaserny.

Młody człowek

dobrych poczinkow a wot niz zhlje nesamożitych starschich, kotryż chze pschekupstwo wuknycz, może k temu mjesto naschonicz we wudawarni Serb. Now.

Khjeża czo. 31 w Drożdżiju s rjanej ßadowej a ßolotowej sahrodu je se ßwobodneje ruki na pschedań. Dalschu rosprawu poda

korczmaŕ **Petzolt** tam.

Kral. Pr. wokr. fysikuß

Dr. Kocha

¼ tyſka po 10 nßl.	**ſelowe bonbony**	½ tyſki po 5 nßl.

ßu dla ßwojich bohatych wobstejeńskich dżelow s wuberuje khmanych selowych a rostlinowych brjeczkow jako **probatny** domjazy ßrjedk dopósnate pschi katarrhje, dybawoscżi, schkropawoscżi w schiji, pscht sażwanju a t. d. a je w **Budyschinje** stajnje **jenoż** pschedawa

Wilh. Hemmer
pod radnej khježu.

Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska

¼ pakcżik à 12 nßl.	**Subna Pasta**	½ pakcżik à 6 nßl.

je bes praschenja najljepschi a najspodobnischi ßrjedk k sdżerżenju subow a dżaßnow a ma tež hižom w tudomnej wokolnoscżi wulki wotbjerk. Woprawdżitu ma w Budyschinje na pschedań

Schimmel w mjeschczanskej haptyzy.

Snate a dla ßwojich balsamiskich wutkow tak jara poczerstwjaze, porenschaze a pokraßnjaze **Gebrüder Leder'ez balsamiske semskoworechowe mydło** je à kruch s rospokasanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakczje sa 10 nßl. — stajnje woprawdżite k dostaczu pola

C. Peschecka na bohatej haßy.

Sſrjedu 3. oktobra t. l.

budże ßo w ſali hoſcżeńza k tſjom lipam w Budyſchinje

ßerbſki ſpjewanſki ßwedżeń

wotdżerżecż a budża: **żnje,** lyriſka pjeßeń wot H. Seilerja, do hudżby ſeſtajana wot K. A. Kozora, wot 100 ſpjewarkow a ſpjewarjow pod wedżenjom kneſa kantora Kozora ſpjewane. — Sapoczatk ſpjewanja w 7 hodżinach weczor a ßu k temu ſaſtupne liſtki po 5 nßl., każ tez ßerbſke a njemſke tertowe knizki po 1 nßl. pola k. pſchekupza W. Jakuba na żitnych wikach a 3. oktobra po wotewrenju kaßy w tſjoch lipach weczor wot 6 hodżinow k doſtaczu. — Schtoż chze ßo na hoſczinje a na pyſchnym balu, kotraż ßo po ſpjewanju w tſjoch lipach ſmjejetaj, wobdżjelicz, chzył ßo ſahje doſcz na knihikupza Ssmolerja wobroczicz; hoſczinſki kouvert (bes wina) płaczi 15 nßl., ſa rejwanſki liſtk ma kóżdy rejwar 10 nßl. ſapłaczicz, rejwarki pak żaneho netrebaja.

Sſwedżeńſki wuberk.

Pſcheńczżnu parnu muku

woßebneje dobroſczje ma ſtajnje na pſchedań a porucża ju najtuniſcho

David Berger na żitnej haßy.

Wotznokrajne wobeńſawjeſczaze towarſtwo w Elberfeldżje

porucża ßo k ſawjeſczenju hibiteho wobßedżeńſtwa jako mobiliow, żita a druhich polnych płodow, tworow, maſchinow a t. d. Prämije ßu twerde a ßo teho dla żenje żane dopłaczowanja nežadaja. — Pſchi ſawjeſczenju na dljeſchi czaß ßo woßebne dobytki poſkiczuja.

Podpißany pſchepoda po požadanju formulary a je k wſchitkemu dalſchemu wułożowanju ſtajnje rad hotowy.

R. Hauptmann, agent, na bohatej haßy.

Czerſtwe brunopiwowe drożdże pola J. G. Klingſt Nachfolger.

Na pſchedań!

Jedyn hiſchcże dobry czjelny rub ſ bjelym wuſchiwanjom, kotryż by ßo ſa jenu weßnu woßadu jara derje hodżił, ma na pſchedań

budyſka ßukelńſka jednota

pſches **C. G. Grohmann,** wyſcheho ſtarſcheho, na jerjowej haßy czo. $\frac{162}{97}$.

Njeſany tobak,

punt po 2 nßl. a pſchi wotewſaczu 25 puntow hiſchcże tuniſcho, ma na pſchedań

Emil Förſter,
pſchi garbarſkich wrotach.

---

100 muży

ßylnych djelaczerjow móża tez ſa ſynu trajaze djelo doſtacz. Samolwenja ſtanu ßo pola **Schachtmeister Born, Werkplatz Nieder-Bobritzſch bei Freiberg.**

K 1. januaru 1860 ßo 1300 tl. na prjenju hypotheku jeneho zyłeho burſkeho kubła pytaja. Wot koho? to je ſhonicz we wudawarni Serb. Nowinow.

Na Židowje bu pſched njekotrym czaßom jedyn pſchedeſcżnik (Regenſchirm) namakany a może ßo pſches wudawarnju Serb. Nowinow ßaßo doſtacz.

Ryčespytny wotrjad M. S.

zmeje srjedu 3. oktobra wot 9 hodź. dopołdnja swoje posedżenje w „tšoch lipach.“ Pismawjedżeŕ.

Evangelſka ßerbſka Boża ßłużba Draždżanach.

W kſchiżnej zyrkwi w Draždżanach budże ßo 18. nedżelu po ßwjatej trojizy, 7. oktobra teho ljeta evangelſka **ßerbſka** Boża ßłużba dżerżecz, pſchi kotrejż ſmjejetaj, dali Bóh, k. diakonus Voigt ſ Hodżija ſpowedż, k. diakonus Mrós ſ Budyſchina pak prjedowanje.

Djak a boženje.

Pſchi ßwojim pſcheßydlenju ſ Neßwaczidła do Jitka praju wſchitkim ßwojim pſcheczelam a ſnatym w Neßwaczidlje a jeho wokolnoſczi, ſ najwutrobniſchim djakom ſa wſchu mi ſtajnje wopokaſanu luboſcz a pſcheczelniwoſcz

wutrobnje boženje!

Jurij Pawlik.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 39. **29. septembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Khanez. S Mjerkowa. — Njehbuscha weß Nowowy pola Kameneje blisko Radworja (Pokračowanje). — Sudniske dopisy. — Kukečanske listy. III. — Přilopk. — Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Cahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik. —

K nawedženju.

Czi ßami czeßczeni woteberarjo Sserbßkich Nowinow, kotßiž chzedża ßa ne na ßchtwórte ßchtwórtljeto 1860 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbßkich Nowinow wotedadża. Redakzia.

Swětne podawki.

Saksa. Jeho majestoßcz kral Jan je budyßkeho mjeßchczanoßtu Löhra ßa ßobuſtawa prjeneje komory pomenował. — Kral bjeße 21. septembra w Lipßku a da ßebi tam wobßchjernje wukładowacz, hdże bjechu tam pßched njekotrym czaßom krupy wulku ßchkodu naczinike. Predy wotdżerża wón na exerzirowaniſchczu blisko Seehauſena paradu nad jjeſdnej brigadu a bje ſ nej jara ſpokojom. — Miniſter ſ Behr a ſ Falkenſtein ſtaj ßo ſaßo do Draždżan wróczikoj. — Budyßke hamtſke hetmanſtwo woſjewjuje, ſo maja njetko wßchitke gmejnſke wyßchnoßczje ßwoje pßchihoty k ljetuſchemu rekrutirowanju czinicz a ſo dyrbja te wßchelake, w tajkim naſtupanju ßczinjomne, ſapißy najpoßdźißcho hacz do 15. novembra pßchi ſminenju ßtoleŕßkeje ßchtrafy na hamtſke hetmanſtwo wobſtaracz. — Budyßki ßudniſki hamt woſjewjuje, ſo maja wohenſawjeßczazy bjerki pßchinoßchki, na druhej ljetuſchej termii płaczomne, po 5 nßl. 6 np. wote ſta a w Hornych Łužizach wyßche teho hißchcze 1 nßl. 2 np. wote ſta jako pßchinoßchk k wotpłaczenju dotalneho dołha wot ſawjeßczenych żadacz a penesy najpoßdźißcho 10. oktobra t. l. do Budyßchina wobſtaracz. Rakuſke ßchjeßnaki, dwójne a ßchtwórt-ßchjeßnali ßo wot pokładnizy neberu. — S Frankfurta nad Majnom pißaja, ſo je tam 14. septembra jendżelſka kralowa pßchijjeła a ſ nej jeje mandżelſki prynz Albrecht a dżowka prynzeßyna Aliſa, każ tež njehdże ſto ludzi pßchewodżeńſtwa. Bórſy po jeje pßchijjeſdżje poda ßo ſakſki prynz Jurij k nej, ſo by ju w menje ßwojeho kneſa nana powitał. (Mandżelſki kralowcje Viktorije je mennjzy ſakſkokoburgſki prynz Albert, po tajkim je jendżelſka kralowa wßchjech ſakſkich werchow czeta.)

Prußy. Prynz Bedrich Wylem a jeho mandżelſka, jendżelſka prynzeßyna Viktoria, ſtaj ßo ſe ßwojim ßynkom do Koburga podakoj, hdżeż je 25. septembra jendżelſka kralowa pßchijjeła. — Predy bje hižom prynzregent ſ nej wot Kölna hacz do Dürena puczował a ßo wot tam do Jülicha podał. — Sa pruſke wójſko te penesy, kotrež bjechu ſa ne wuſtajene, nedoßahaja, dokelż je wone njetko hinak ſrjadowane, hacz predy, a po tajkim nowym ſradowanju wele wjazy penes treba. Duż je ſhromadne miniſterſtwo wóndanjo wobſankyło, na krajny ßejm tón namet ſtajicz, ſo by ßo dotalny pßchidawk k dawkam dale wot kraja żadacz ßmjeł. Tola tež wunoßchk tuteho pßchidawka ſa wetſchu potrebu wójſka (to je 9 millionow toleŕ) nedoßaha a tak chze miniſterſtwo pobrachowazy ſbytk hacz na ljepſche czaßy ſ krajneje pokładnizy pożczicz. — S Petersburga je tón tydżeń powesć do Barlina pßchiſchła, ſo móże ruſki khježor hakle 20. oktobra do Warſchawy pßchijjecz, dokelż dyrbi wotczakacz, ſo jeho mandżelſka, kotraż je wyßoko ßamodruha, predy doma porodzi. — W Poſnańſkej ſaperaja ßo Polazy dale bóle pßchecziwo njemſkej ryczi a żadaja ßebi wſchjednje ſ wetſchej horliwoßczu, ſo by ßo na wßchitkich ſaſtojnſtwach ſ nimi pólſki ryczało abo na nich pólſki pißało, woßebje dokelż je jim to tehdy twerdżje ßlubene, jako Poſnańſka (Posen) k Pruſkej pßchińdże. Pßchi poßlenim ludliczenju bjeße w Poſnańſkej 783,692 wobydlerjow, kiž pólſki ryczja.

Rakuß. Krajna rada, kotraż ſ wetſcha ſe ßamych najwoßebniſchich ſemjanow, wyßokich duchomnſkich kneſow a ſ njekotrych wulkich kupzow wobſteji, w poßlenich dnjach pilnje wurodżowaſche, ſchto by k poljepſchenju rakuſkich wobſtejenjow ßłużicz móhło. Pßchi ros-

ryczowanju wo rakuſkich peneżnych należnoſczach wupraji ßo wetſchina ſhromadżiſny ſa to, ſo k jich poljepſchenju żana druha pomoz neje, hacz tajke krajne ſarjadowanje, do kotrehoż bychu też ßami poddanjo pſches ßwojich ſapóßłanzow ryczeczż ßmjeli. Nowe dawki, bu prajene, ßo ludżom wjazy nakładowacż nemóża, dokelż je hižom tejko dawanja, ſo powyſchenje teho ßameho nichtón wjazy neby ſneſeż móhł. Duż móhła jenoż dowjera pomhacż a ta pak predy żana nebudże, hacż lud widži, ſo njechtón w jeho menje ſa tym hlada, kak ßo penesy, wot kraja nawdate, wot miniſterſtwa nakożuja. S jenym ßkowom, krajna rada wupraji to mjenenje, ſo Rakuſka dale wobſtacż nemóże, jeli ßo ſ dotalneho monarchiſkeho do konſtituzionalſkeho khjeżorſtwa nepſchemjeni. (Monarchiſki kraj je tajki, hdżeż jenoż jena móż (monarch t. j. ßamoknježeŕ) wſcho wodži, konſtituzionalſki kraj je pak tajki, hdżeż (każ w Sakſkej, Pruſkej, Jendżelſkej a t. d.) dwje mozn krajne należnoſczje wodżitej, mennjży ſ jenoje ſtrony kral pſches ßwojich miniſtrow a ſ druheje ſtrony lud pſches ßwojich ßejmſkich ſapoßłanzow.) Hacż rakuſki khjeżor do tajkeje konſtituzije ſwoli, to hiſchcże wjeſte neje a ßo też temu nichtón dżiwacż nemóże, ſo wón to tak dołho wotſtorkuje, hacż ßo wotſtorkowacż hodži; pſchetoż nichtón wot ßwojeje ßamomozy ſwólniwje newotſtupi a pokojzy teje ßameje njekomu druhemu pſchepoda. Duż też rakuſki khjeżor wjeſczje ßwojim krajam konſtituziu predy neda, hacż jeho najwetſcha nuſa k temu neczjeri. — Krajna rada dale wo to jedńaſche, kak by ßo pſchichodne krajne ſarjadowanje ſtacż mjeko. Wetſchina mjeneſche, ſo by najljepe bylo, hdy bychu wſchje te kraje a kraleſtwa, ſ kotrychż Rakuſka wobſteji, ſaßo po ſtarym predawſchim waſchnju bóle ßamoſtatne byłe, tak ſo bychu drje rakuſkeho khjeżora jako ßwojeho knježerja mjeke, ale wot winſkeho miniſterſtwa tak jara newotwißake, każ njetko, tak ſo by kóżdy kraj ßwój woßebny ßejm (Landtag) mjeł. Meńſchina pak mjeneſche, ſo by najljepe było, hdy by rakuſke khjeżorſtwo w ßwojej połnej zyłoſczi a jenoſczi, każ ju njetko ma, też dale woſtako, a teho dla jenoż jedyn ßejm ſa wſchitke kraje mjeko. Na kotru ſtronu ßo khjeżor ßnadż wobroczi, neje ſnate, najſkere drje pak ßo k mjenenju wetſchiny pſchikhili.

Franzowſka. Khjeżor a khjeżorka ſtaj ßo ſ Algiera ſaßo wróczikoj. Jimaj bu tam wot tamniſchich wobydlerjow, każ wot kſcheſczijanſkich tak też woßebje wot muhamedanſkich wulki ßwedżeń daty, na kotryż bje ßo pſches 50,000 muhamedanſkich ludżi w najwetſchej pyſchje ſhromadżiło. — Khjeżor je bamżej w Romje tu radu dał, ſo by wón Rom newopuſchcził, dokelż jemu ſa to rukuje, ſo budże jeho tam franzowſke wójſko doſpołnje ſakitowacż; jeli pak wón do Bajerſkeje abo do Schpaniſkeje póndże, każ ßo to ſe wſchelakich ſtronow wudawa, dha Franzowſojo też dljehe w Romje woſtacż nemóhli, ale dyrbeli potom, hdyż tam bamż wjazy neje, tuto mjeſto ſe wſchjem wokolnym krajom ſardinſkemu kralej wotſtupicż. — Njekotre nowiny powedaja, ſo by Napoleon rad wſak, hdy by ßo bamż do Franzowſkeje pſcheßydlił; bamż pak to na żane waſchnje nochże, pſchetoż jako wóndanjo Napoleon ſaßo 6000 wojakow do Roma poßła a ßo to bamżej woſjewi, dha rekny wón: Dha ßu mi k tym franzowſkim bjerzam, kotrychż hižom mam, 6000 nowych pſchipóßłali.

Italia. Bamżowy general Lamoriciere je 18. ſeptembra ſe ßwojimi wojakami bliſko Caſtel-Fidarda nadpad na ſardinſke wójſko ſczinił, bu pak wot tuteho tak ſbity, ſo ßo jemu ljedom poradżi, ſ njekotrymi jjeſdnymi do twerdżiſny Ankony cżeknycż. Njehdże 5000 muży bamżoweho wójſka ßu Sardinſzy ſażeli a ſbytk je do wſchjech kónzow roscżjekał, tak ſo żane bamżowe wójſko wjazy neje, khiba ſo ma Lamoriciere w Ankonje hiſchcże njehdże 4000 wojakow. Cżi ßo pak tam dżerżecż nemóża, pſchetoż Sardinſzy ßu wele krócż ßylniſchi a ßu pecża hižom jenu murju tak roſtſjelili, ſo budża Ankonu ſ lohkej próżu dobycż móż. — Garibaldi je hiſchcże w Neaplu a neapelſki kral neje zylje ſe ßwojeho kraja cżeknył, ale pſchebywa w ßwojej twerdżiſnje Gaecżje.

Ze Serbow.

II S Khanez, 24. ſeptembra 1860. Runje pſched 21 nedżelemi ſahubi pola naß woheń ſchtyri kubła a hižom druhi ras trechi naſchu weß tajke neſbożje wczera rano. We brózni kublerja Knauka wudyri wokoło 2 woheń a ſahubi wſchitke jeho twarenja, każ też burow Mejc, Cżocha a Muki abo Kubaſcha. Woheń tak nahle wokoło ßo hrabaſche, ſo je ßo płomenjam jenoż mało wutorhnycż móhło. Tak je ßo zyła bohata domkhowanka, żito, ßyno a wotawa ßobu ſpaliła. Knauk mjejeſche poßleni wós wotawy na hunje ſtejo a też ta ßo ſ woſom ßobu ſaniczi. Tjjo maja ßwoje wobßedżeńſtwo ſawjeſzene, M. pak niz a je jeho ſchkoda cżim wetſcha. Pſchi tym bu też hiſchcżen wobkraneny, tola popadżechu nekraßnika runje we tym wokomiknenju jako penesy wóhnju wuttorhnene do ſaka tykaſche. Hižom mjejeſche 21 tol. 5 nßl. we ſaku. Najſkerſcho je też tutón żadkawy cżłowek, zuſnik kiż żancho wopißma nemjejeſche a ßo ſ Medewitſcha pola Mügelna (?) wudawaſche, — woheń ſakożił, ſo by kraunycż móhł. Wón bu hnydom ſwjaſany a naſajtra do Biſkopiz wotwedżeny, hdżeż budże ßo wupokaſacż, hacż je jenoż paduch abo też ſapaleŕ byk. Jeho wuprajenja bjechu tak newjeſte a ſaſchmjatane, ſo ßo bórſy ßam pſcheradżi. Najpredy prajeſche, ſo je ſ Medżowza, jako pak Medżowczenko pſchiſtupichu, jeho nichtón neſnajeſche; duż dżeſche potom, ſo Lehmann rjeka a je ſ Medewitſcha. Newedżiſche pak,

pod tajki hamt Medewitſch ßkuſcha a kak ryczerkubleŕ tam rjeka. Poweda ßo, ſo je tutón cžłowek tež pſchi prjenim wóhnju pódla byk, tak ſo ßnadź ma dwoje ſakoženje na ßwjedomnju. — We naſchej bliſkoſczi, na knežich ſpytowſkej leżomnoſczach, je ßo na makej hórzy nedaloko dróhi (wot Spytcz k dołhemu ranju leżazej) ſtare ßłowjanſke póhanſke pohrebniſchczo wunamakało. Tutale hórka je hakle pſched njekotrymi ljetami k polam ſczinena a bu na nej pſched njekotrym cžaßom worane. Cžrjop ßo wuwora a pohoncž pokaſa jón k. ſchoßarej Wujanzej (ßynej naſcheho wuczerja), kotryż jón hnydom ſa kruch ſtareje urny ſpóſna. Njetk wón poczа dale pytacž a ryczż a trechi na zyku ßyku wſchelakich ſtarych ßudobjow, wulkich a małych, kotrež we cžornym wopalenym pjeſku we rjanym rjedźje ſtejachu. Woßredźa bje jena każ wulka ſchkla ſ wjekom, tola zylje rospadże, jako ßo jeje dotknychu. Njetk nakoži knes Wujanz wulku prózu na wuryczje tych druhich kruchow. Wón je ſe ſemje wuſchkraba a woſtaji je dljeſchi cžaß ſtejo, ſo bychu we powjetſi wotwerdnyke a to ßo wo prawdźje ſta, pſchetoż poſdźiſcho móżeſche wón 12 ßudobjow zyke ſe ſemje wudobycž, kiż nerospadachu. We najwetſchim, we urnje kiż njehdże pok łóhcza wyßoka, namakachu ßo ſpalene a wopalenje koſczje. Jena druha urna je njehdżen wo pokojzu meńſcha; te druhe ßudobja ßu wetſche a meńſche karanczki a nopaſchki. Pſchi ryczu dyrbeſche ßo dwoja ſemja pſcherycž, predy hacž tón cžorny, wopaleny pjeſk pſchińdże, we kotrymż ßo tajke wjezy ſ wetſcha namakaja. Menujzy ſ werſcha bje dobra rola a potom pſchińdże cžerweny pjeſk. Wſchitke te wjezy ſteja pola knesa Wujanza, hdżež móże je kóżdy widźicž. — Jeho próza a roshladniwoſcž, ſ kotrejż je te żadne wjezy ſahubenju wutorhnył, ſaßkuži wulki dżak.

S Mjerkowa, 6. septembra. Wczera ſta ßo tudy tajkile podawk. Dżeßaczljetna dżowka tudomneho wobydlerja Hejduſchki ſapany, jako runje ßad ſbjeraſche, na jene dobo 15 łohczi do ſemje. Jedyn bliſki dżjekaczer, kotryż ßebi nenadżite ſhubenje teje holczki wułożicž nemóżeſche, bjeżeſche tam teho dla a wuhlada ſ poſtróżenjom, ſchto je ßo ſtako. Dokelž wón pak tu holczku we hłubinje hiſchcze wołacž ßłyſchi, puſchczi wón khjetſje ruczje ſchtryk ſ pſchiwjaſanym prjekuſchom delje a pſchiwoła jej, ſo dyrbi ßo na tón prjekuſch ßynycž. Na tajke waſchnje wón ju żiwu a ſkoro zylje newobſchkodżenu won wuczehne. Boża miłoſcž bje tu holczku wukhowała, pſchetoż kruch dornika, w kotrymż wona tczeſche, bje ßo duzy ſaprjeł, tak ſo wona dale delje panyež nemóżeſche a tak pſched ſrudnej ßmerczu ſwarnowana woſta. Bjechu pak to ſtare podkopki, do kotrychż bje ßo wona pſchepanyła.

Ujehduſcha weß Nowowy pola Kameneje bliſko Radworja.

(Pokračowanje.)

Wot ſtareje hrebje hacž k mjeſtnu, hdżež je młyn ſtał, mamy 30 króczelow. Wón je po ſdaczu na tſjoch kupach, kotrež ßo nam njetko każ tſi hrodźiſchka pſched woczi ſtajeja, natwareny byk. Prjene hrodźiſchko, wot wobßedżerja k. Mrósa njetk kupa Korſika pomenowane, ma 45 króczelow w kulowatoſczi a je pſches tſi łohczje wyßoke. Wone je ſ njekotrymi wilkimi khójnami a brjeſami na bokach wobroſczene, ßredźiſna je pak próſna a ſ bjełym pjeſkom poßypana, tak ſo móżeſch po nim wokoło khodźicž. Na to ßamo je k. Mrós wulki, tſi łohczje wyßoki kehel, kiż ma delka njehdże 1½ łohcza w pſcherjeſku, wot wſchelakich tudy namakanych kamenjow natwaricž dak, kiż w ßwojich wſchelakich barbach ſpodźiwny napohlad poſkicżuje. Najreńſche widźimy pak na werſchku tuteho kehela. Je to menujzy woßobnje rjany, njehdże 2 zentnarej cžežki kameń, kiż ma dźiwny napohlad, a wón ſ nowa pokaſuje, kak ſpodźiwne wjezy pſchiroda też w kamenjach ſtworicž wje. Tutón kameń menujzy tajki wonhlada, każ by koſczak (Gerippe) njekajkeho ſwjerecza byk, tak ſo njekotſi zuſomnizy ſ Draždżan, kotſiż tónle kameń wóndanjo ſ podźiwanjom wobhladowachu, wjericž nochżychu, ſo je wot ßebe ßameho tak froſczeny. Ludowa bajka wudawa, ſo je tutón kameń njehdy cžert w rukomaj pomjeł a ſo ßu ßo wot jeho pſchimnenja paſory na nim wotſnamenili. A dokelž, każ w ſtarych pißmach cžitamy, cžert w tym cžaßu, jako ßo poczachu kſcheſcžijanſke zyrkwje twaricž, druhdy po kraju wokoło cžahaſche, dha ßo wón na to huſto tak rosſkobi, ſo prjeni ljepſchi kameń hrabny a jón do tajkeje nowotwareneje zyrkwiczki cžißnycž ſpyta. So wón pſchi tym runje mały kamuſchk newſa, ale wulki kameń hrabny, a jón ſ merſanjom krucżje pſchimny, tak ſo ßo jeho paſory na tym kamenju potom woſnamenichu, to móże ßebi kóżdy myßlicž. A ſo je wón tajki kameń, traſch hdyż po dubrawſkich hórkach khodźeſche, do tuteho doka cžißnył, to ßo jedyn cžertej też dźiwacž nemóże, hdyż je tehdom w bliſkim Radworju kſcheſcžijanſku zyrkej twaricž widźał. — Tón kameń bu w bliſkoſczi Nonowow w ſemi namakany a ſ wulkej próżu ßem doweſeny. Schkoda jenoż, ſo je ßredźa trochu pukneny.

Kehel, na kotrehoż werſchku tutón kameń njetko wotpocżuje, je bruny wobarbeny a na nim ſteja ßłowa: „Kupa Korſika“ a cžißło 1860, jako ljeto jeho poſtawenja. Pódla kehela je k. Mrós kameńtnu ławku poſtajicž dał, ſo móże pucżowaŕ tudy ſchwarnje wotpocżnycž. A ſo by ta kupa też ſa woczi leßny napohlad mjeła, je ta ßama koło wokoło ſe ſelenymi ſchmrjócžkami a dźiwimi kaſtaniczkami wobßadżana.

Ssynemy ßo na ſpomnenu ławku, dha mamy kraßnu ſelenu łuku pſched ßobu, kotraž je njehdże 3 kórzy wulka a ſ tamneho boka wot khójnow wobhrodżena; woczko budże wjeſczje rad na rjanej, hacž łohcz dołhej, trawje pſchebywacz. Bjeſche to menujzy predy wulke tonidko a hat, ſ kotrehoż ronowſki młynk mljejeſche. Pſches nawożowanje, kotreż ßebi wulke penežne wudawki żadaſche, je tuta mjeſtnoſcz pſches wobßedżerja Mrósa pſched njekotrymi ljetami do kraßneje łuki pſchewobrocżena, kotraž jemu ljetnje wele fórow ſeleneho podawa, a to czim bóle, dokelž móże ju kóżdy czaß po potrebnoſczi powodżicz; wſchako wodżiczka po poboczných hrebjach woko łuki ſchwórczo bjeżi a niże łuki ſaßo do jeneje hrebje ßo ſienoczi, ſo by czim ſpjeſchniſcho do komſczanſkich hatow pſchiſchła a ßo tam ſ rosdżjelenej ßotru ſaßo ſjenoczika.

Pod tutej kupu je tež podſemſki pſchebytk, kotryž je 2 łohczej ſchjeroki a $2\frac{3}{4}$ łohcza wyßoki, a w nim je pſchiſtojna kamentna ławka poſtajena. Teho dla ßo pucżowar netreba bojecz, ſo ſmokne, byrnje jeho tež pſchi wopytanju w Ronowach newedro pſchekhwatako; pſchetoż w tutej podſemſkej khowanzy żana krepka deſcheza na neho nepſchindże. A jeli koho ßkóncżne pruhi wobcżeżuja, dha móże jim tam wucżeknycz. Tež ſa to je ſtarane, ſo ßebi nichtón pſchi ſaſtupenju trebaj kłobuk wot perſchczje na werchu womaſak neby, dokelž je tam wyſche nutſkhoda ſchtyrirózkaty ſchjeroki kamen ſapokożeny.

Wot teje prjeneje kupy na njetcziſche ßredżanſke hrodżiſchko wedżeſche pſches tak menowanu nowu hrebju wulki drewjany móſt, kiž ßo w nozy horjeſczahnycz hodżeſche. Tajke moſty bjechu w predawſchich czaßach huſto a to woßebje pſchi knežich hrodach widżecz. Spomneny móſt bjeſche ſa tudomneho młynka, jeli chzyſche pſched paduchami ſakitany bycz, teho dla nuſny, dokelž ta prjenja kupa zylje ſ wodu wobdata nebje, ale ſ krajom ſ jeneje ſtrony hromadu wißaſche. Bje to po tajkim jenoż pokkupa. Wyſche teho pak młynk tež wo dujo móſt trebaſche, ſo bychu ludżjo k nemu żito do młynzy pſchiweſcz móhli. Pſchetoż hdyž młynk niczo mljecz nima, hda bórſy ſrudnje ſ nim ſteji, a ſtare ßkowo, ſo młynka, hdyž młyn wjazy neklepoze, myſchje żiweho ſeżeru, cziſczje neprawje nerycżi.

Spomnena nowa hrebja, pſches kotruż móſt wedżeſche, dże koło wokoło ßredżanſkeho hrodżiſchka, a je njetko hiſcheze 3 łohcze hłuboka a 12 krocżeli ſchjeroka. Bje pak w predawſchich czaßach wele hłubſcha a je w nowiſchim czaßu wele łohczi nawożena, ſo by woda ſkere wotbjeżała a tam tak trawa ljepe roſtka. To je wobßedżer tež dozpił a je tam njetko rjana ſelena hłubina, po kotrejž pak móżeſch ſe ßuchimaj ſchlórnjomaj pſcheńcz. Tu ſelenu pychu poſbjehowaja hiſcheze njekotre pjekne ſchmrjeczki a jjedlje, kiž ſu ßredż hrebje narоſtle.

Stupmy njetko na ßredżanſke hrodżiſchko abo kupu Helenu, kaž bu wot wobßedżerja pomenowana. Na tutej kupje ſtejachu dómſke a hródżje ronowſkeho młynka, młynża bje pak pſches hrebju na tamnej ſtronje hacž na tſeczu kupu pſchetwarena a ßo tam ßredż teju kupow młynſke koło werczeſche a woda jeſchczeſche.

Chzemy ßebi kupu Helenu bliże wobhladacz. Wona je delka 90 a horka 76 krocżel w kulowatoſczi wyßoka, a ſchjeroka je njehdże 14 krocżel. Horka je po bokach ſ zyka wobroſczena, wo ßredża ſteja tſi wulke duby a druhe kerjaſchki. Semja je ſ pjeknym mochom pokryta, w kotrymž ßo nam, hdyž tam naſymu pſchiňdżemy, molkojte prawaki a żołte kurjatka nepſcheczo ßmjeja. — Na kupje Helenje je k. Mrós na bok k pucżej pſchiſtojny wopomnik ſtajicz dał; je to kamen, w kamenjanſkej ſkalje wot miſchtra Böhmarja k temu pſchihotowany. Wón je wot ſemje $2\frac{1}{4}$ łohcza wyßoki, 1 łohcz a 3 palzy ſchjeroki a $\frac{1}{4}$ łohcza tołſty; ſdónk je bjeły a kromy ſelene barbene (ſchtoż ßu ſakſke krajne barby). Na nim ſteja w prjedku w nowym prawopißu tute ßłowa: „Tudy stoješe hač do 14. stotetka wjes Ronowy z młyna a tŕoch žiwnosćow wobstojaca. — Mjena Ronowčanow wjacy njeznajemy, Twoje mjeno, Khryšće, wěčnje khwalić chcemy. Přełutuj nas, o Knježe! — Na kamenju ſadły ſteji: „Wopomnik teho staji M. Mrós, kubleŕ w Kamjenej 1860. — To pißmo w prjedku je ſ czerwenomódrej kromu wobdate, tak ſo ma wopomnik tak derje ſakſke, kaž tež ßerbſke barby. Na njón budże hiſcheze żeleſna, poſłoczana Boża matra ſtajena, k wopomneczu, ſo je tudy kſcheſczijanſka weß ſtała.

(Přichodnje dale.)

Sudniske dopisy.

Schtwórtk 20. a pjatk 21. ſeptembra bu tudy nad Jakubom Mikkawſchkom ſ Hórkow ſjawny a ertny ßud wotdżerżany. Ta wjez mjejeſche ßo takle: Sahrodniſka żiwnoſcz, wot wobſtorżeneho mandżelſkeje w l. 1858 w Hórkach kupena, wobſtejeſche ſ dómſkich ſ pſchitwarenej hródżu a bróżnju, leżeſche ßama pod hórku a bje wobydlena wot Mikkawſchkez mandżelſkeju, jeju 4ljetneje dżowki a 60ljetneho wumeńkarja Jana Hizki, kotrehoż wobydlenje bje horka ſ napſcheczа Mikkawſchkez ſparneje komory. Mikkawſchkowa bje ßo 6. meje t. l. popokuju k ßwojim ſtarſchim do Worklez podała, bje ßo pak wokoło 7 weczor ſaßo wróczika a bje tam potom bórſy wjeſty Schneider ſ Bóſchez pſchiſchoł, ſo by pola Mikkawſchka dla kupowanja ßłomy jednak. — Bes tym bje Hizka wot ßwojeje mandżelſkeje, kotraž mjejeſche na Bukez żiwnoſczi wumeńk, domoj pſchiſchoł a w Mikkawſchkez ſtwje ßwoju weczer ſjjedł. Mikkawſchkowa dżjeſche na to do Leopoldez korczmy a po nej woteńdże tež Schneider, tak ſo ſtaj potom Mikkawſchk a Hizka wot

6 hacz do 8 hodzinow najskere ßamaj doma bykoj. W 11. hodzinje bje we wumeńkarskim bydlenju, kaž tež wysche neho w tsjesche woheń wudyrik, schtož pak bu bórsy pytnene a woheń haschený, tak so bjechu jenož schpundowanje w Hizkowym wobydlenju kaž tež durje a dzjelba tsjechi wopalene. Pschi wóhnju bjechu Hizku pytali a jeho psches wokno morwcho na łožu ležo wuhladali, cźjeło s woknom won sczahnyli a k Bukezom donesli, hdzež wschelake ßljedy gwakta na nim namakachu, cźohož dla na mjesczje tukacz poczachu, so je Hizka saraženy. To bu wot ljekarja potwerdzene a teho dla Mikkawsch sajaty, dokelž jemu winu dawachu, so je wón Hizku skónzowak. (Skónčenje přichodnje.)

Kukečanske listy.

III.

Lubi Sserbja! Wjesczе sczе ßo spodziwali nad wubernej rjanosczu njemskeje ryczje, kaž ju nam nasch dostojny kn. **Dr.** Hägebarth wucźi; a my nimamy tež niz make weßelje na njemczinje, a ßkowa nam njetko tak hładzy wot hubow padaja: „er mich zufrieden laßt nich" na mjesto, so ßmy predy jedyn druhemu prajili: „wón me na pokoj newostaji! -- K wjerenju je, so ßußodne wßy na naß se sawisczju shladuja dla nascheje njemczinу. To pak woni netrebali, nech k nam pschindzeja abo nam pißaja, my chcemy jim radzi s naschimi listami poßłużicź tež darmo a be wscheho ludanja, runje jako Wam. — Derje je derje, ale ljepe je tola ljepe. My to tak njenimy: predy je nam derje byko, hdyž ßmy ßerbski ryczeli; njetko pak je nam ljepe, hdyž tež mózemy njemski a to tak njemski, kaž we zyłym ßwjeczje nerycźa. To ßo njetko tak schwarnje bes ßobu rosmołwjamy; a ßo tak leßnje pschipoßłuchuje, hdyž Wórtyja praji: „Michel mich zufrieden laßt nich!" Abo hdyž Marja ßmjejo wuraßy: „Jäger sich mit mir schczjeka und mich immer zufrieden laßt nich!" —

Lubi pschecźeljo! wobhladajcze kak wuberna njemska konstrukzia we ßkowach je, kak wona wschitke ßkowa do praweho porjada postaja. Kaž ßu ßebi Sserbja njemske ßkowa do ßwojeje khudobneje ryczje pożczowali, runje tak ßu tež ßo we konstrukzii cźiscźje po njemskim skożili, a stajcja ßwoje ßkowa runje tež do tajkeho porjada, kaž we njemskim stejecź dyrbja. Pschetoż to neby żadyn prawy spad we ryczi był, hdy by Njemz prajił: „er läßt mich nicht zufrieden." To po ßerbsku rjeka: „wón wostaji me niz na pokoj!" — Tak pak, hdyž masch prawy porjad we ßkowach, kaž **Dr.** Hägebarth wucźi: „er mich zufrieden immer laßt nich!" dha ßo zyke bes-wocźo ßmjeje na wubernej pschistojnosczi prajenja.

Nadzijemy ßo, lubowani, so sczе nasch prjeni list dowuknyli, a podawamy Wam teho dla nasch druhi list wot naschcho professarja, tón je pak wele cźeżschi hacź prjeni, a ma ßo tak: „Fuhr a sich nach Bauzen, war a sich hungrig, koft a sich a Wurst, biß a sich rein, stank a sich, warf a sich weg, daß sich alles quatschte!"

Kaž ßmy we prjenim liscźje dostali napokasmo, ßo bes ßobu me njemskej ryczi prawje pschistojnje rosmołwecź, tuk mamy we tutym druhim napokasmo, kak dyrbimy ßebi wschelke ważne podeńdzenja prawje njemski wupowedacź. My ßo tež njetko pilnje swucźujemy, nasche podeńdzenja we tajkej wubernej njemczinje naschim ßußodam wupowedacź; woßebje je bur Żwak we tajkej wustojnosczi najdale pokrocził, a móże hižom khjetro po tajkim waschnju ßwoje skutkowanje wupowedacź. Wóndano dachmy ßo s nim do ryczow, a wón nam powedasche: „Ging a sich nach Schänke, war a sich durstig, koft a sich a Fläsch'l, koft a sich a biss'l, schmeckt a sich, goß a sich a Hols, daß sich alles kluckerte!" — My jemu pokni dziwanja pschipoßłuchachmy, pschetoż tak daloko hischcze żadyn wot naß neje, so by sa tak krótki cźaß tak wele nawuknył. Budźemy pak ßo prózowacź, jeho dósczahnycź.

Nech je dzenßa dosczь. Sslubimy Wam na pschichodny mjeßaz dalschi list; wukcze tutón pilnje, so jón sa tón cźaß dowuknecze.

W Kukezach 19. septembra 1860.

Jurij Rak, weßny schokta.
Mots Bruk, starski muż.
Hanß Hrib, rambora.
Matij Himpak, nózny straźnik.
Mertn Cźepl, khórnik.

Přilopk.

— * W Leukersdórfje bu 4ljetne dźjeczo khowane, kotreż bje s jeneje bleschje oleum piko a teho dla potom njekotre hodźiny posdźischo wumrecź dyrbjako. Ljedy dwje hodźiny predy bje to ßamo dźjeczo ßmercźi wuschko. Wone ßo menujzy na jenym wosu ßobu wesesche a padże s neho psched prjedne koko; dokelž pak pohoncź khwatajzy konje sastaji, dha bes wobschkodźenja woteńdże. Loni bjechu je pokmorwe s wody wucźahnyli.

* W Draždźanach padże 18. septbr. tsiljetna dźowka korczmarja Bauera s jeneho wokna schtyri schoßy wyßoko do dwora delje. Wona bje ßo pak pschi tym mako wobschkodźiła, dokelž bje na jenu shniłu tsjeschku panyka a s tej na plestr sleczaka.

* S New-Yorka pißaja, so bu tam parokódź „lady Elgin" na wyschim jjesoru wot jeneje druheje kódźje pschejjedzena a so ßo psches 300 ludźi satepichu.

* W Budyschinje buschtej sańdźenu ßobotu w nozy s jeneho domu na Haschiz haßy 200 tl. we weimarskich a geraskich banknotach a. t d. kranenej.

Spěwy.

Meja.

Spjewanskeho ßwedženja dla na požadanje ſ nowa wotczišchczana.

Selena ta meja,
Sserbſka leßna reja,
Kiwa k rjanom' weßelu.
Duž hotuj ßo, ty holczo,
Hotuj ßo na rejku
S pachołom na trawniku.

Deſchczik budże kapacz,
Sołonczko budże ßapacz,
Bórczi nan a wotradża.
Maczerka ta ſtara
Ta je połna ßwara
Penezkow tych ßwjetłych dla.

Mike nebjo renje ßmjewa ßo
A ßwoje holczo webże pacholo,
Wokoł' rjanej' meje
Sejhrawaja reje;
Horka banty, rubiſchcza.

Meja rubiſchczata khila ßo,
Duž kedžbuj, kedžbuj ſpjeſchne pacholo,
Sa tym werſchkom hrab,
Wona leczi, hrab ſa werſchkom ſelenym.

Pacholo ßo merſaſche,
Kiž tu meju nekrydże,
So nej' holczo jeho
W rejach kralowa.

Do korczmy duzy
Tu meju w ruzy
Tón hólczik wyſka
Na ßylnych ramenjach.
Czi herzy hudża
A weß'lje ſhudża
A hraja reńſche pſchespolo.

Sawyſkajcże, poſkakajcże
Weßelcże ßo rjanej' mlodoſczje
Berczę, berczę dar tej' luboſczje
S ruki holiczow.

Njehdy ßnjehi nańdu,
Liczkow rózje ſańdu,
Róża newinoſczje
Wjeczńje rjana kcze. **

Hudanečka.

7. Kotra ſemſka wjez nima ani ſapoczatka ani konza?
8. Hdże len ßyja?
9. Czoho dla bjeke wowzy wjaz ſeżeru, dyžli czorne?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cž. 37.

4. Woda, pſchetoż wona młynſke koło cżjeri.
5. Proſcherſki kij je najczežſche drewo.
6. Nihdże ßłomu nemkocza, ale wſchudże žito.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Handrij Frenzel ſ Wulkeho Welkowa ſ Hanu Madlenu Freundez ſ Delneje Kiny. — Jakub Ernſt Hempel, wojnar w Njewßezach, ſ Marju Louiſu Thereſu Lehmanez ſe Židowa.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Hana Marja, Handrija Hencza, ſahrodnika a kowarja w Brjeſowje, dž.

Podjanska cyrkej: Michał Bohuwjer, Jana Sswory, wobydlerja w Hrubocżizach, ß. — Hana Helena, Jana Pecha, wobydlerja w Dalizach, dž. — Jan Jakub, Pjetra Krala, žiwnoſczerja w Czemerizach, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 7. ſeptembra: Marja Madlena, Jakuba Petaſcha, khježnika a krawza w Njewßezach, dž., 2 n. — 16., Handrij Jakub, khjeżeŕ a poleŕ pod hrodom, 68 l. — 18., Korla Auguſt, Handrija Handrika, wobydlerja na Židowje, ß., 5 l. 7 m. — Bedrich Auguſt, Korlje Wylema Poſtela, kublerja a landrychtarja na Židowje, ß., 9 l. 10 m. —

W kſchižnej zyrkwi w Draždżanach budże ßo 18. nedželu po ßwjatej trojizy, 7. oktobra teho ljeta, evangelſka **ſerbſka** Boža ßłužba dżerżecz, pſchi kotrejż ſmjejetaj, dali Bóh, k. diakonus Voigt ſ Hodżija ſpowedż, k. diakonus Mrós ſ Budyſchina pak prjedowanje.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecżor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecżor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 27. ſeptembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny złoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 74.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 22. ſeptembra 1860.

Dowoz: 3134 kórcow.	Płaćizna w přerežku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tł.	nßl	np.	tł.	nßl	np.	tł.	nßl	np.	tł.	nßl	np.	tł.	nßl	np.
Pſcheńza	6	15	—	5	15	—	6	10	—	6	15	—	6	12	5
Rožka	4	—	—	3	20	—	3	27	5	4	2	5	4	—	—
Jeczmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—
Wowß	2	—	—	1	20	—	1	25	—	2	—	—	—	—	—
Hróch	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Njepik	6	10	—	—	—	—	6	7	5	6	7	5	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Sſredu 3. oktobra t. l.

budże ßo w ſali hoſcżeńza k tſjom lipam w Budyſchinje

ßerbſki ſpjewanſki ßwedżeń

wotdżerżecż a budża: **żuje**, lyriſka pjeßeń wot H. Seilerja, do hudźby ſeſtajana wot K. A. Kozora, wot 100 ſpjewarkow a ſpjewarjow pod wedżenjom kneſa kantora Kozora ſpjewane. — Sapoczatk ſpjewanja w 7 hodźinach weczor a ßu k temu ſaſtupne liſtki po 5 nßl., każ tez ßerbſke a njemſke tertowe knizki po 1 nßl. pola k. pſchekupza W. Jakuba na żitnych wikach a 3. oktobra po wotewrenju kaßy w tſjoch lipach weczor wot 6 hodźinow k doſtaczu. — Schtóż chze ßo na hoſcżinje a na pyſchnym balu, kotrajż ßo po ſpjewanju w tſjoch lipach ſmjejetaj, wobdżjelicż, chzył ßo ſahje doſcż na knihikupza Sſmolerja wobroczicż; hoſcżinſki kouvert (bes wina) płaczi 15 nßl., ſa rejwanſki liſtk ma kóżdy rejwar 10 nßl. ſapłaczicż, rejwarki pak żaneho netrebaja.

Sſwedżeńſki wuberk.

Pſcheńeżnu parnu muku

woßebneje dobroſcżje ma ſtajnje na pſchedań a porucża ju najtuniſcho

David Berger na żitnej haßy.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche droždże

poſkicżam ſaßo najnależniſcho k prjódkſtejazhym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi drnſy drożdżepſchedawarjo w ljeczu lohkeho ſkażenja a porjedkeho woteberanja dla żane drożdże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßłużuju tak tez zyłe ljecże ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drodżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tez wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacż. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Napominanje.

Wſchitkim tym ßamym, kiż moje piwowe ßudobje hiżom dljehe hacż dwaj mjeßazaj pſchi ßebi maja a je njekotryżkuliż ßnadż k ßwojej potrebnoſczi wużiwa abo zhlje ſa ßwoje dżerżi, dawam ja ſ tutym najnależniſcho k nawedżenju, ſo bychu mi moje ßudobjo hacż do 13. oktobra t. l. ſaßo dali, dokelż bych ßebi je hewak pſches ßudniſtwo domoj żadacż dyrbjał.

W Sdżerju, 26. ſeptembra 1860.

Jan Probſt,
najeńk piwarnje tam.

Woſjewenje.

Dokelż ßwoje, we welbach pod radnej khjeżu ßo namakaze, jehlarſtwo wot 1. oktobra teho ljeta horjeſbjehnu a to ßamo ſ jehlarſtwom mojeho ßyna, w mojim pſchi mjaßowych hjetkach leżazym piwnym dworje hiżom ßo namakazym, ſjenoczu, dha to czeſczenym Sſerbam Budyſchina a wokolnoſczje ſ tutym ſdobnje woſjewjam a proſchu jich, me tez dale ſe ßwojim wopytom poczeſczicż.

W Budyſchinje, 29. oktobra 1860.

Korla Hendrich Winziger.

Sa kermuſchu

porucża tuni zokor, tune roſynki a czerſtwe korenje

Ecclus, ſ napſchecża kaſerny.

☞ S khjeż. kral. rakuſkim privilegijom a ſ kral. pruſkej miniſterialnej approbaziu. ☜

Dr. Borchardtowe aromatiſke ſelowe mydło, k poreńſchenju a poljepſchenju wobleczoweje barby a khmane pſche wſche necziſtoſczje kożje; (w faſygłowanych originalnych pakczikach po 6 nßl.)

Profeßora **Dr. Lindowa** vegetabiliſka żerdkowa pomada, powetſcha błyſchczenje a ſhibiczliwoſcż włoßow, a je pódła khmana k jich hromadu dżerżenju; (w originalnych kruchach po 7½ nßl.)

Haptykarja **Sperati'a** italſke medowe mydło, wuſnamena ßo pſches ßwoje wożiwjaze a ſdżerżowaze ſkutkowanje na ſhibiczliwoſcż a mehkoſcż kożje; (w pakczikach po 2½ a 5 nßl.)

Dr. Hartung'a chinaſkorowy wolij, k ſdżerżenju a poreńſchenju włoßow; (w faſygłowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych bleſchkach po 10 nßl.)

Dr. Hartung'a ſelowa pomada, k faßowubudżenju a wożiwenju włoßoweho roſtu; (w faſygłowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych tygelkach po 10 nßl.)

Woprawdżite pak horejſche, pſches ßwoju dopófnatu ſolidnoſcż a khmanoſcż tez w tudomnej krajinje tak rad kupowane artiklje w **Budyſchinje** każ predy, tak tez njetko **jenoż jenicżzy** pſchedawa

Wilh. Hammer
pod radnej khjeżu.

Pschedbjeżne wosjewenje.

Moje stare sbożje je me bórsy w prjenich dnjach cżehnenja 5. klaßy 58. lotterije domapytało a ja dostach do mojeje kollekzije

na cżo. **40,833** ⅔ po **40,000 tl.**

na cżo. 38983 ⅔ po **1000 tl.**

na cżo. 17685 ⅛ po **1000 tl.**

na cżo. 11212 ⅛ po **400 tl.**

na cżo. 23320 ⅛ po **200 tl.**

na cżo. 23367 ⅛ po **200 tl.**

Każ też hacż dotal 13 loßow po **100** tl.

W Budyschinje, 29. septembra 1860.

C. F. Jäger,
na swonkomnej lawskej haßy cżo. 801 delka.

K. K. priv. Assikurazioni Generali w Trieszcze

sawjeszczenja na pschedmet wschitkich drnżinow pschе **woheń** horjebere, tak derje w mjestach, każ na wßach, pod zyhlowanej a ßłomjanej tschechu, tak też na ratarske **pólne plody** w bróżnjach a fajmach.

Policy a sarunanja schkody płaczja ßo po pruskim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeński fonds towarstwa: 16 millionow schießnakow ßljebora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoschczu, wokreßny agent sa Budyschina wokoluoscz.

Sklad schpihelow a schpiheloweje schkleńzy
Rudolpha Wilhelma
na ßerbskej haßy

porucza ßwój wulki wuberk schpihelow s ½, ¾ a zylje bjelymi a tolstymi krystalowymi schkleńzami, s facetami a bes nich, toczene, a wschelakeje wulkoscżje w najrenschich wobtukach k dobroczżiwemu wobkedżbowanju pod saruczenjom najtunischeje płaczisny.

Cigary.

Wulku djelbu starych wotleżanych cigarow, 25 sa 35 np. ma na pschedań

Emil Förster,
pschi garbarskich wrotach.

Nowe tuczżnojereje

jedyn po 2 np., w kopach hischcże tunischo, ma na pschedań

Emil Förster.
pschi garbarskich wrotach.

Na pschedań!

Jedyn hischcże dobry cżjelny rub s bjelym wuschiwanjom, kotryż by ßo sa jenu weßnu woßadu jara derje hodżił, ma na pschedań

budyska ßukelńska jednota

psches **C. G. Grohmann,** wyschcho starscheho, na jerjowej haßy cżo. $\frac{362}{92}$.

Dżiwoczańske ßerbske ev. luth. mißionske towarstwo smjeje jutsje sa tydżeń (7. oktobra) popołdnju w tsjoch shromadżisnu.

Nachlowske ßerbske ev. luth. mißionske towarstwo smjeje jutsje (30. septembra) shromadżisnu.

Ryčespytny wotrjad M. S.

zmeje srjedu 3. oktobra wot 9 hodź. dopołdnja swoje posedżenje w „tšoch lipach.“ Pismawjedżeŕ.

Starożitnostny wotrjad M. S.

zmeje swoje lětuše posedżenje srjedu 3. oktobra popołdnju w hosćeńcu k złotej krónje w Budyšinje.

Pismawjedżeŕ.

✝ Po dwjenedżelskej khorosczi wumre tudy 22. septembra ßerbska młoda holza Hana Khrystiana Kschižanez se Židowa w 26. ljecze ßwojeho żiwenja. Nebocżiczka ßłużesche najprjedy w Budyschinje na jenym mjeßi ßydom ljet a potom pola podpißaneju schtyri ljeta se wschej swólniwosczju a ßwjernosczju. Bohate pschewodżerstwo jej 25. septembra poßlednju cżeßz wopokasa: knes duchowny pak pschi jeje rowje na „Eliaßowym pohrebnischczu“ we wutrobnej ryczi na to spomni, kak je sa tym staka, so by kscheszijanske żiwenje wedla a ßwojemu knejstwu stajnje pomozna a wużitna była. Bóh tón knes daj jej s hnady wjeczżnu sbożnosz! Jeje dopomnecze namaj lube wostanc.

W Dreżdżanach.

Dr. Pful a mandżelska.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 40. **6. oktobra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Biskopiz. Se Židžina. S Wosporka. — Njehduscha weß Nonowy pola Kameneje blisko Nadworja (Pokračowanje). — Prawizniski dopis. XXXI. — Sudniske dopisy. (Pokračowanje z č. 39.) — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Wójsko je ßo njetko se ßwojich kantonnementow saßo do tych mjestow wróciło, w kotrychž hewak steji. — Stawska deputazia sa pschihotowanske rossßudženje sakonjow, na ßejmje pschepodajomnych, je se strony prjeneje komory nowy remeßniski sakon hižom pschehladała a referent ma ßwoju rosprawu w tajkim nastupanju hižom nimale hotowu.

Prußy. Jako prynzregent wóndanjo s mandželskim jendželskeje kraloweje Viktorije blisko Koburga na houtwu jjedžesche, sploscheschtaj ßo konej. Prynzregent s wosa skočži a ßo pschi tym trochu do woblecža rani. — Nowe srjadowanje krajneje wobory (Landwehr) je njetko dokonjane. Hacž do woßom a dwazeteho ljeta ßluscheja mužstwa, kiž ßu we wójsku wußłužili, k wójnskej reservje, wot woßom a dwazeteho hacž do dwaj a tsizeteho ljeta ßluscheja k prjenemu wotdžjelenju krajneje wobory a wot runje spomneneho ljeta hacž do schtyrzeteho do druheho wotdžjelenja. Hacž dotal bu prjene wotdžjelenje pschi kóždej mobilisazii pod bróń powołane, njetko stane ßo to jenož w nastupanju reservy a prjene wotdžjelenje hakle tehdy pod bróń stupi, hdyž je wójna pschipowedžena, druhe wotdžjelenje pak potom sa bróń pschimne, hdyž je nepscheczel krajne mesy pschekročił. W čaßu mjera budža ßo jenož tsjelenja po kompagniach wotdžeržowacz a budža mužstwa s tak menowanymi miniéskimi tsjelbami tsjelecz. Tajke srjadowanje, kotryž wójskowy porjad nimale pschi starym wostaji, je ßo po dołhim wuradžowanju sa najljepsche sdało, hacž runje bjesche prynzregent predy tu zyłu wjez hinak sčinicz chcył.

Rakuska. Krajna rada je ßo rosescheła a pschi jeje poßlenim poßedženju bu se strony arzywójwody, pschedßydstwo wedžazeho, tež na to spomnene, so budže khježor njetko po tym, schtož je krajna rada wuradžowała, nowe krajne sakony wudawacz počzecz a s zyła po dobrej radžje skutkowacz. Ale hacž dotal hischcze niczo noweho wot khježora srjadowane neje, tak so poddanjo počzinaja dale bóle nespokojni bycz. — W Temeswaru je wyschnosez njekotrych woßebnischich ludzi, najbóle ryczników a ryczerkublerjow ßadžicz dała; to ßamo sta ßo tež njekotrym tajkim woßobam, w mjestaschku Baji bydlazym. Woni bjechu sa to ryczeli a skutkowali, so by wuherski kraj ßo po móznosczi wot druhich rakuskich krajow wotwjasał a djjelił. — Benedig je njetko tak jara wobtwerdženy, s kanonami a s proviantom tak derje sastarany, so bychu Italszy cžežke djjelo mjeli, hdy bychu Benedig dobywacz chcyli, woßebje dokelž we wójsku, tam stejazym, najljepschi rakuski duch knezi. — Khježor je tež poručił, so dyrbi ßo rekrutirowanje, kotrež bje wón po prawym ljetßa spuschcził, tola hischcze bórsy sczinicz. S teho je widžecz, so ßo rakuski khježor noweje wójny boji, menujzy tajkeje wójny, pschi kotrejž chzedža Italszy wo dobycze venezianskich krajinow a Benediga wojowacz. Tajke wójnske pschihoty pak jara wele nepotrjebnych wudawkow czinja a mozy rakuskich krajow dale bóle sezeru, tak so knezerstwo a lud s kóždym dnjom do wetscheho hubenstwa stupataj. — Hdy khježor do Warschawy k ruskemu zarju pojjedže, to je saßo newjeste.

Franzowska. S Parisa pißaja, so je khježor Napoleon ruskemu khježorej Alexandrej pißmo pósłał, w kotrymž ßwoju politiku jako tajku wukožuje, kiž je prawa a sprawna. Psches tajke pißmo je Alexander, hacž runje wo sprawnosczi franzowskeje politiki pscheßwjedženy neje, tola do wjesteje newjestosczje w nastupanju Rakuskeje sapanył, a jeli rakuski khježor woßebnu wuschiknosez nima, dha drje we Warschawje wele wuskutkowacz nebudže, hdyž tam w blischim čaßu k ruskemu khježorej pschijjedže. — Khježor je poručił so bychu ßo saßo njekotre djjelby wójska, menujzy 8000 muži, do Roma poßłake. Woni chzychu 1. oktobra s Toulona do Italskeje wotjjecz. Franzowske wójsko w Romje je njetko 25,000 mužow ßylne a ma wot khježora poručnosez, so neßmje tak dołho, hacž bamž Rom newopuschczi, sardinskim a Garibaldiowym wojakam dowolicz, Rom, Ci-

vita-Vecchia a Viterbo wobßadźicź, kiž maja wschitzy w hromadźje njehdże 420,000 wobydlerjow.

Sserbia. Sańdźenu ßobotu bu semrety ßerbski werch Mikosch w Belgradźje khowany a nedźelu bu jeho ßyn Michał w tamnischej zyrkwi ßwedźeńszy jako nowy werch wuwokany. Wón je wschitkich, kiž bjechu sa cźaß jeho nana njekajkeho politiskeho pschestupenja dla do schtrafy sapanyli abo ßwój wotzny kraj wopuschcźili, zylje wobhnadźil, tak so ßmjedźa ßo njetko saßo domoj wrócźicź.

Italia. Poßlenja bamźowa twerdźisna je panyła, pschetoż 29. septembra je twerde mjesto Ankona kapitulirowało a bamźowy general Lamoriciére je tam se wschjem wójskom wot Sardinskich sajaty. Wón mjejesche 7000 muži w twerdźisnje, s kotrymiž dyrbesche ßo pschecźiwo 35,000 muži sardinskeho wójska wobaracź. Woblehnenje Ankony je 10 dnjow trało a poddacźje twerdźisny sta ßo hakle, jako bjechu wschje murje rostsjelane. — Bamź je pecźa wobsanknył, so hischcze w Romje wostane. — Garibaldi je w Neapelu a je ßebi tam njeschto sardinskeho wójska póßłacź dał. Neapelski kral hischcze w Gaecźje pschebywa.

Ze Serbow.

S Budyschina. Sańdźenu nedźelu, póndźelu a wutoru bje tudy powschitkomna shromadźisna sakskich wucźerjow. My wo nej podrobnu rosprawu sa tydźeń podamy.

S Budyschina. Sańdźenu ßredu bu w naschim mjesczje ßerbski spjewanski ßwedźeń wotdźerźany. Spjewanje mjejesche ßo w sali hosczeńza k tsjom lipam a je ßo jara derje radźiło; poßłucharjow bje tejko, so mjesta pobrachowachu. Wobschjernu rosprawu podamy sa tydźeń.

S Biskopiz. Kónz teho mjeßaza je ßo dotalny ßudniski hamt w Hohensteinje saßo horje sbjehnył a tamnischi dotalny wachtmischtr Weidner teho dla njetk tudomnemu ßudniskemu hamtej pschidźjelić a sa domownika a ßłużobnika postajić.

Se Židźina. Popołnju 25. septembra na pok jjednaczich hodźinow wudyri tudy na dworje rychtarja Popa (Scholty) woheń a to w pasdźerjach, tam leżazych. Nichtón nebje doma, khiba 2 dźjesczi, kotrejž k wucźerej, s napschecźa bydlazemu, pschibjeżeschtej a jemu reknyschtej, so ßo na Popez dworje pali a so stej tam predy dwje proscherskej dźjesczi bykoj, kotrejž stej tón woheń najskere sakoźikej. Wucźer tam hnydom khwatasche, ale jako tam pschińdże, bje hižom posdźje, pschetoż płomjo bje hižom bliśku ßkomjanu tsjechu sapopanyło a hrabasche tak ruczje wokoło ßo, so buchu bórsy twarenja kublerjow Khrystiana Jura, Hanßa Holaska, Handrija Korczmarja, Jurja Tejki a Matija Mjelusha do popeła pschewobroczene. Hewak wotpalichu ßo s ljetazym wóhnjom bróżnje poleńkow Hanßa Homolje, Khrystiana Ssmolerja, Matija Schorata a Handrija Tillicha (Marka); tute bróżnje bjechu njehdże 300 hacź 400 krocźel wotležaze. Też dyrbjachu 4 krowy, 3 jałojzy, 5 ßwini, wele wowzow, kur a huß w płomenjach kónz wsacź. (H. W.)

S Wosporka. Tudomny ßudniski protokollant Kupfer je wot 1. oktobra t. l. jako aktuar do ßudniskeho hamta we Adorfje a rendant Pohling jako expedient (grund- a hypothekoknihaŕ) do Wurzena pschesadźeny. Na prjenscheho mjesto pschindże ßem wjesty k. Neuhoff, na poßleńscheho stupi pak tudomny deposito- a sportelowy kontroleur Schubert; a na tuteho mjesto jako nowy kontroleur sastupi dotalny tudomny expedient Droguśch. Na Droguschowe mjesto pak pschindże wjesty Körnaŕ, dotal rendant w Jöhstadźje, ßem.

Ujehduscha weß Nonowy pola Kameneje bliśko Radworja.

(Pokračowanje.)

Wokoło kamenja, na kupje Helenje postajeneho, widźimy schtyri schwižne dubicźki, kiž jón wobschkituja, a s wobeju stronow ßu małe schmrjecźki naßadźane. Wot delka du skhodźenki hacź k kamenej horje. Wokoło zykeho hrodźischka wedźe kraßna, se selenymi schmrjecźkami wobßadźana a s cźerwenym pjeskom poßypana schcźeżka a wabi kóždeho na pschekhodźowanje. Hdyž hakle tute schmrjecźki wulke narostu, kajka wuberna pschekhodźowanka budże to! Wysche ßo widźisch pjekne starodawne hrodźischko, niże ßo hłuboku selenu hrebju a psched ßobu kraßnu, se wschelakimi kwjetkami wudebenu selenu runinu, dale kotrejež ßo nam weß Kamenej se ßwojimi cźerwenymi tsjechami pokasuje. Sadk wobrubuje cźornoselena hola. — Dokelž pak tudy żadyn hoscźeńzak hłódneho a lacźneho pucźowarja naßycźicź a wokschewicź nemóże, dha ßo tola wot wopyta netrebasch wottraschicź dacź; neboj ßo, ty budźesch wschak ßo tu też wokschewecź móz, a schtoż je najwoßebnische, ty żanych penes k temu netrebasch, ale darmo móżesch tudy poßwacźicź. Bes schmrjecźki na bok schcźeżki ßu menujzy truskalzy a maleny naßadźane, kiž hižom ljetßa prjeni krócź płody neßechu. Ssy jow poschcźipak a masch hischcze na wjaz żadoscź, dha pschestup psches selenu hrebju a pschecźelniwa a wjecźnje darniwa pschiroda je tebi tam kryte blido pschihotowała: namakasch menujzy holanske jahodki, brußnizy a cźornomódre cźernjowe jahody, kiž tebe rad wokschewja. Pódla tebe tudomnische ptacźki też darmo konzert wotdźerża.

Sady kupy Heleny je tak menowany stary hat, kiž je s rjesynu a ßycźisnami saroscźeny, bes kotrymiž

ßo njekotre czerniowe kerki a maka johlina namakaja. W tutym haczje, kiž njetko jenož ſ pokojzu k Mrósez kubku pschißkuscha (druha pokojza ßkuscha k Renczez kubku w Kamenej) ſteji hischcze ſtary wotczeßany dubowy ſtołp, kiž drje je njchdy ronowſkemu młynkej ſa njekajku pſchiprawu ßłużił. Schkoda, ſo bu tutón ſtołp w nowiſchim czaßu pſchikamany, tak ſo ßo jenoż hischcze njetko jeho ſdónk tudy namaka. Po ſdaczu je wón powoſtank pſchiprawy, pſches kotruż je ßo hat tudy njekak napinacz hodził, tak ſo móżeſche ßo jena a ta ßama woda, bje-li treba, wjazy krócz na młynſke koło puſchczicz. Hdyż pak treba nebje, bjeżeſche woda po hrebji, pſched kotrejż ßo ſpuſchczadła namakachu, delje do łomſczanſkich hatow. So drje je hrebja predy wele hłubſcha była, pokaſujetaj taj kamentnaj ſtołpaj, pódla kotrejuż njetk mały kamentny moſczik pſches hrebju wedże.

Wot jow wedże ſpomnena hrebja wodu ſ dżjela ſ brunizowych podkopkow abo ſ dżjela ſe wſchelakich żórkow do łomſczanſkich hatow. Hdyż je tamna rjeczka, pſches brjemenczanſku ſchczeżku njetko hnydom do hatow ßo wuliwaza, predy njehdy też tudy bjeżała, dha je w Ronowach tak wele wody było, ſo je khjetro wulki młyn ſaſtaracz mohła. To je lohko k wjerje podobne. A wyſche teho je młynk też wodu w haczje ſhromadżowacz mohł, ſo by jemu ßłużiła. Teho dla ßo też wjericz hodżi, ſo je ronowſki młynk daloko a ſchjeroko ſnaty a jako bohaty muż wuwołany był. Pſchi wotryczu ſchczeżki buſchtaj tudy dwaj rjanaj ßljebornaj penesaj ſ 13. a 14. ljetſtotetka wot k. Mrósa namakanaj. Jedyn je wón do muſeja Maczizy ßerbſkeje darił, druhi pak je hischcze w jeho wobßedżeńſtwje.

Pſches hrjebju, 13 krocżeli ſchjeroku a tudy kohcz hłubſchu, hacz na tamnej ſtronje kupy Heleny, każ też ſ wodu napelnenu, pſcheńdżemy na tſeczu kupu. Ta ßama je wot wobßedżerja Elba pomenowana a je 2½ kohcza wyßoka. We wokolnoſczi je wona 46 krocżelow a horka 40 krocżelow, a je po napohladżje tſirózkata. Na nej ſteja ſchtyri khjetro wulke duby, njeſchto khójnow a małych ſchmrjeczkow, ſ brjeſyczkami namjeſchanych.

Na jenym boku je wot Elby kruch wotryty, tola pak to jeje napohladej niczo neſchkodzi, dokelż bu tón rózk ſ dornami ſaßo ſaßadżany a ſe ſchtomikami wobßadżany. —

Ronowy ßu, ſchtoż te tſi kupy ſ hrebemi a ſ łuku naſtupa, pod parcellu 423 kamenjanſkich hypothekſkich knihi ſapißane a wopſchija 1 akr 3 prutow. Stary hat pak je pod parcellu 426 ſapißany a wopſchija ſe ſtarej hrebju a ſ pódlanſkimi khójnami njekotre akry. Wſchitko ßłuſcha, ſ wuwſaczom 193 prutow, k Renczez kubku ßłuſchazych, k Mrósez kubku.

Wot Ronowow podamy ßo pſches njekotre dżjelby khójnow a pſches rjany ſeleny wuhon hacz nimale k Hajej. Sa 10 minutow pſchindżemy k budyſkej dróſy, kiž do Haja wedże. Tudy widżimy kamen pſchi puczu poſtajeny. Na tutym mjeſtnje bu menujzy cżjeło ronowſkeho młynka, wot rubeżnikow ſaraženeho, na druhi dżeń po wutupenju weſki a jeho młyna zhlje rosbite namakane a też pecża jow ſahrebane. Tón kamen je wyſche ſemje kohcz wyßoki. Na prjedku a ſadu je wſchudżom kſchiż wurubany, ale napißane niczo na nim neje. Mjeſtno, na kotrymż ſteji, ßłuſcha żiwnoſczerej Hajerej w kamenjanſkim Haju.

Kamenjanſka cżeßna gmejna, wot ßwojeho prjódkſtejerja k temu hnuta, je tam njetko nowy kamen ſ napißmow ſtajicz daka, ſo bychu naſchi potomnizy wedżeli, cżoho dla je tam pomnik ſtajiła. Runje pſches dróhu, napſcheczo ſtaremu kamenej, ma gmejna menujzy mały, njehdże njekotre krocżelje wopſchijazy bleczk. K cżomu móhła jón ljepe nałożicz, hacz k temu? Teho dla tam hižom loni mały rondel, ſ brjeſyczkami a ſchmrjeczkami wußadżany, ſałożichu a do ßredża kamen ſtajichu. Wón je bjeły barbeny a na nim ſteja ßljedowaze ßłowa: Tudy bu ćełło ronowskeho młynka, wot rubežnikow morjeneho, namakane. W měrnišich časach wudybichu tutón blak nětčiše wobydlerjo Kameneje 1860.

Wróćmy ßo njetko do Kameneje, 5 minutow wot jow leżazeje a Nowakowa wuwołana piwarnja lubi naſchim laczným duſcham wokſchewenje. Tam chzemy ßebi dale powedacz, ſchtoż wo wutupenju weſki Ronowow naſhonichmy. (Skónčenje přichodnje.)

Prawisniski dopis.

XXXI.

W prawiſniſkich wjezach a woßebje pſchi ſkórzbach kiž ßo w njemſkich pißmach wuwedu abo hewak ſpomnja, je cżaſto wo „Verzugu," „Verzugszinſach" rycz. Schto pak je „Verzug" po ßerbſki? Wjeſcżje niczo druhe hacz „komda." Hdyż teho dla njechtó jako dółżnik ßwoju winowatoſcz pſchecżiwo ßwojemu wjericżelej w poſtajenym cżaßu, na poſtajenym dnju, w poſtajenej termii nedopelni a, na pſchikład, penesy, kotrez ma płacżicz, na poſtajenym dnju nepłacży, dha je wón wot tuteho dnja (ſ płacżenjom, t. j. ſ dopelnenjom ßwojeje winojtoſcżje) w komdżi; wón ßo komdżi. S teho njetk lóhko ſpóſnajeſch, ſchto ßu „verzugszinſy" abo każ ma ßo to po ßerbſku prajicz, ſchto je „daň komdy" abo „komdżina daň," też „komdna daň," jeli wjeſch, ſchto „daň" je. So pak wopſchijeczje poßlenſcheho ßłowa ſnajeſch, teho ßo ſ wjeſtoſczu nadżijam, dokelż wjez, każ jeho meno „daň" pſchehuſto w żiwenju prjódk pſchindżetej. „Daň komdy" abo „komdna daň" teho dla żana druha neje, hacz ta, kotraż ma ßo komdy dla, ſa komdu, ſa komdżenje, ſa a na cżaß komdy dowacz, me-

nujzy wot dółžnika t. j. wot teho, kiž je ſ dopelnenjom ßwojeje winojtoſcžje, na pſchikład, ſ płaczenjom wjeſtych penes, w komdži: temu, kiž ma prawo, ßebi dopelnenje tuteje winojtoſcžje, n. pſch., ſapłaczenje ßwojich penes w poſtajenym cžaßu wot dółžnika žadacž, t. j. wjericzelej. Druhi daliſchi pſchikład nam tu wjez. hiſchcže bóle rosjaßni. Hadam je Bartromej 100 tol. požcził a ßebi pſchi tym wumjenił, ſo dyrbi jemu B. te ßame ſe 4 tolerami (4 prozentami) kóždoljetnje ſadanicž (to rjeka: Hadamej kóžde ljeto tak dołho hacž je ma, 4 tolerje danje wot nich dawacž) a po ſcžinenym ½ ljetnym wupowedženju ſaßo domoj płaczicž. Hadam je tu wjericzel, B. dółžnik. Na ſtronje dołžnika B. je tu dwojaka winowatoſcž: 1., k dompłaczenju dółžneho kapitala (100 tol.) po połljetnym wupowedženju, pak wot neho ßameho wjericzelej ſcžinenym, pak wot tuteho doſtatym, na wjericzela, a 2., k płaczenju kóždoljetneje danje (4 tol.); na ſtronje wjericzela Hadama pak to dwojake prawo: 1., ßebi płaczanje tuteje danje w poſtajenym cžaßu a 2., kapital ßamón, ßwoje požczene 100 tol., po predawſchim połljetnym wupowedženju wot dółžnika ſaßo (domoj) žadacž. S teho ſcžjehuje — kaž chzemy tu pſchipódla ſpomnicž — ta w prawiſnach ważna ßada: Hdjež je wjeſte prawo na jenej ſtronje, tam je tež wjeſta winowatoſcž (pſchißłuſchnoſcž, winojtoſcž) na druhej a na wopak, abo: hdjež je wjericzel, tam tež je dółžnik a na wopak. Tež widžiſch tu, ſo je pomjera a wobſtejenje bes wjericzelom a dółžnikom ſtajnje jara bliſke a wſajomne abo wujimadne; tutón je na tamneho ſwjaſany a tamny na tuteho prawiſniſzy pokaſany; jeju prawiſniſka pomjera a wobſtejenje, kotrež bes ßobu mataj, je obligatoriſke, woßebje ſa dółžnika obligatorſke (wſajomne, wjaſaze) dokelž tuteho najbóle (na wjericzela) weže, tuto prawiſniſke wobſtejenje bes nimaj ßama pak „obligazia.“ (A dokelž je na to tuto prawiſniſke wobſtejenje bes wjericzelom a dołžnikom, woßebje wot poßleńſcheho, kiž ßo ſ tym wjaſa, do woßebiteho pißma, do dółžneho liſta, na dróbniſche ſapißane a w nim wopißane a wupißany, dha rjeka tale liſczina abo dółžny liſt abo pißmo huſto tež „obligazia.“) -- Tola wróczmy ßo ſaßo k naſchemu pſchikładej. Tamne 100 tl. ßu ßo wupowedźiło; wſcho jene, hacž wot wjericzela Hadama abo dółžnika Bartromja. Tutón ma je najpoſdźiſcho po połljetom dompłaczicž na poſtajenym dnju. Ale wón je nepłaczi, ßnano dokelž necha abo dokelž neſamóže. Dżeń, na kotrymž dyrbeſche płaczicž, je ßo minył, wón ßo komdži. A wot tuteho dnja je wón njetko w komdži, w komdži ſ płaczenjom. Wot tuteho dnja ſapocžne ßo njetk „komdna daň“ na jeho ſtronje a mjeſche wón predy a hacž dotal jenož 4 prozenty dawacž, dha powetſchi ßo to ßamo njetk wot ſpomneneho, k płaczenju poſtajeneho dnja, na 5 prozentow, kaž je w Sakſkej pſches ſakoń poſtajene, woßebje tehdom, hdyž dyrbi wjericzel Hadam na ſapłaczenje ßwojich 100 tol. pſcheczíwo dółžnikej Bartromej ſkoržicž a jeho tak ßudniſzy k dopelnenju jeho winowatoſcžje, t. j. k ſapłaczenju nuſowacž. Tola je tu po ſakſkim prawje nuſne, ſo wjericzel dółžnika tež ßudniſzy do komdy ſtaji. To ſtane pak ßo tak a tehdom, tak ruczje hacž dółžnik wjericzelowu ſkorżbu wot ßudniſtwa pſchipoßłanu do ruki doſtane. Wo tuteho dnja a wokomika ſapocžne „komdna daň“ tež pſched prawom naſtawacž a pſcheczíwo nemu bježecž. Pſchetož tak dołho, hacž wjericzel ßudniſzy neſkorži, ſe ſkórżbu newuſtupi, mjeni ßo, ſo dołžnikej ßwoje peneſy hiſchcžen ſa dotalnu, wucžinenu daň dale woſtaji, kredituje. Wyßokoſcž komdneje danje je pak w Sakſkej ſakońſzy na 5 tol. wote ſta na ljeto poſtajena.

Sudniske dopisy.

(Pokračowanje z č. 39.)

Mikławſchk,*) kotremuž bje ßo 700 tl. nanowſkeho herbſtwa a 350 tl. žónſkeje pomozy dóſtako, bje predy we Worklezach piwarńju wotnajał, ale hižom w dwjemaj ljetomaj tak delje pſchiſchoł, ſo bje bankrót. Jeho mandżelſka wróczi ßo k ßwojimaj ſtarſchimaj, wón pak pytaſche ßebi ſa Draždżanami błużbu, ale tam jenož połljeta woſta a bjeſche potom pola ßwojich pſchichodnych ſtarſchich, hacž tuczi ßwojej dżowży 200 dachu, ſa kotrež jej Mikławſchk ſpomnenu ſahrodniſku żiwnoſcž ſa 950 tl. ſ wumeńkom ſa Hižku kupi. Tuto nowe hoſpodarſtwo bje pak tak ſakożene, ſo ßo żadyn dobry kónz wotczakowacž nehodżeſche; wjericzeljo Mikławſchka ſtajnje eziſchczachu, tak ſo bje wón hižom dwje kruwje pſchedacž dyrbjał a ßo jenož ſ tym wutorhnycž móżeſche, hdy by tu żiwnoſcž derje pſchedacž móhł; ale teho móżeſche ßo wón ſpomnencho wumeńka dla ſ cžeżka nadżecž. Swjedży, kiž mjejachu wuprajicž, kajkich poczinkow je Mikławſchk był, mjenjachu, ſo je w ßwojich ljepſchich cžaßach khjetro hordy a pſcheczinjaty był a wſchelake pſcheſtupenja ſ peneſami a ſ jaſtwom wotpokuczicž dyrbjał. W naſtupanju Hižkoweje ßmerczje praji wón pſched ſjawnym a ertnym ßudom tole: Jako bjeſchtaj na tamnym weczoru Mikławſchkowa a Schneider woteſchłoj, je wón njehdże 4 hacž 10 minutow ßam ſ Hižku woſtał. Tutón bje ßo potom do ßwojeho wobydlenje podał, hdżež bje wón ſa nim ſchoł, ſo by ßebi dwje wołojzy (Bleiſtift) ſaßo żadał, kotrejž jemu ßłuſcheſchtej, ale pſches pſchemjenenje jeneho blida do Hižkoweje ſtwy pſchiſchłej bjeſchtej. Hižka bje jemu, kaž wón prajeſche, jenož jenu wołojku ſ tupym kónczkom poſkicził, cžohož dla bjeſchtaj ßo ſwa-

*) Wón bu, kaž je ſnate, 21. ſeptembra wot ßudniſtwa k ßmerczi wotßudżeny.

dźiłoj a Hizka do neho storcził, prajizy, so by jeho ftwu wopuschcził, dokelž w nej niczo pytacz nima; na czoż je ßo wón tak roshnjewał, so je jeho sa schiju pschimnył a Hizku njekajku khwilu dżerżał, kak dołho? to wón ßam newje. Jako bje jeho po khwili puschcził, dha bje Hizka do jstwy panył a prosty leżo wostał, Mikławsch bje pak, każ wón wudawasche, mjenił, so wón jemu jenoż k lubu czini a bje teho dla k nemu reknył: „Hizka neczin tola tak hłupje.“ Ale jako bje jeho podarmo tschaßł a wobroczał, bje ßo wón pschesßwjedczicz dyrbjał, so je Hizka morwy, schtoż bje jemu newuprajny strach naczinilo. W połnej bojosczi bje wón potom wobsanknył, Hizku powißnycz a tak ludźi k tej myßli nawabicz, so je ßo wón ßam wobwißnył.

Duż bje wón delje seschoł a tam jedyn schtryk wsał, ßo s nim wróczíwschi jón Hizzy wokoło schije sdżernył a jeho potom sa jenu hrjadu pojßnył. Dokelž pak jemu to żaneho mjera wostajiło nebje, dha bje potom k Krausezom wuschoł a tam dwje hodżinje s neważnymi ryczemi pschecżinił. Po domojwróczenju bje jemu do myßlow pschischko, so Hizka żaneho czeßneho pohreba nedostane, dokelž budża ludźjo mjenicz, so je ßo ßamowólnje skónzował. Wón bje jeho teho dla na kożo położił, schtryk won do khjeżje czißnył a ßo potom na kubju podał, tam wjechcz ßkomy wsał, jón sapalił a pod Hizkowe kożo czißnył, hdżeż bje ßo wschelake drobne drewo hnydom palicz poczało. Potom bje wón druhi wjechcz sapalił a jón na kubji do lena czißnył. Hacz runje bje wón do ßwojeje parneje komory saschoł, dha bje tam tola krótki czaß wostał, dokelž bjechu woheń hnydom wuhladali a haru czinili, tak so bje wón woheń potom sahaschecz pomhał. (Skončenje příchodnje.)

Přilopk.

* W Urachu bje jedyn wotroczk pschi piczu moschta jenu woßu ßobu pózreł, kotraż jeho nutska w schiji tak straschnje kló, so dyrbesche wón po krótkim czaßu na saduschenje wumrecz.

* W Lipsku bu 23. septembra weczor na poł 10 hodżinow pschi pschijjedżenju czaha na magdeburgskim dwórnischczu zusenu pschekupzej, kiż bje s Parisa na maßu pschijjeł, listowuja kranena, w kotrejż bje 4000 nórtow paperjanych penes.

S Budyschina. Sredu, 3. t. m., bu nowy direktaŕ tudomneho wokreßneho ßuda, k. Heusel, do ßwojeho noweho sastojnstwa sapokasany. — S 1. teho mjeßaza je na tudomnym ßudnistkim hamczje prawisnisti kandidat k. s Watzdorf (bratr ßulschowskeho k. ryczerkublerja) jako protokollant sastupił.

* Wóndanjo jjedżesche jedyn fórman s czeżkim wosom do Waltersdorfa. Blisko zkonistwa rostorże ßo sadżerżowazy reczas a wós czjeri se wschej spjeschnosczu po horje delje. Njehdże 400 kroczel dale ßedżi jena czjeska butrowa żona pschi drósy. Tutu wós hrabne a jej hłowu tak rosmecze, so je na mjesczje morwa. Konej stej bes schkody wostałoj, tola je pohoncz na jenej nosy khjetro raneny.

* W Neu-Ebersbachu je ßo 27. septembra jena brózeń wotpaliła. Pschiczina wóhnja bje to, so bje tam jedyn ßydomljetny hólczez se schtrychwanczkami w jeje bliskosczi hrajkał.

* Semrety ßerbski werch Mikosch bje ßo 1780 narodził a bje burski ßyn. We wójnach pschecżiwo Turkam ßo wón s khrobłosczu a wutrobnosczu wusnamenesche a pschi wschelakich jednanjach s Turkami bje jeho mudroscz a roshladnosez tak wulka, so jeho ßerbski lud sa ßwojeho wercha wuswoli, jako bjesche predy woßebje pod jeho nawedowanjom Turkow s kraja wubił.. Posdżischo jeho Sserbja s kraja wupokasachu, dokelž bje won poczał jara nahrabny bycz, a wuswolichu Alexandra Karadżordżewicza sa ßwojeho wercha. Ale dokelž bje tutón jara mehki a żadyn prawy porjad wesez nemózesche, dha nuczichu jeho k temu, so ßo wón knezerstwa wotrekny a ßo do Rakuskeje pschebydli. Na wuprósneny werchowy stoł bu saßo Mikosch powołany. Wón sawostaji jeniczkeho ßyna, kotrez je ßebi jenu Madżarku, hrabinku Hunyadowu, sa mandżelsku wsał; jeho mandżelstwo je pak hacz dotal besdżjeczne byko.

* S Nordhausena pißaja, so je ßo 25. septembra pschi jara wulkim wjetrje khude mjestaschko Ellrich po wetschej dżjelbje wotpaliło.

* S Murcije w Schpanskej pißaja, so ßu tam 22. septembra khjetro ßylne semjerenje mjeli. Ludżjo wschitzy s domow won wuczjekachu, ale strach bje wetschi hacz schkoda, pschetoż domy wostachu s wetscha wschitke neranene.

* W Geringswałdżje wotpalischtej ßo 30. sept. rano we woßmej hodżinje dwje khjeży. W jenej bydlesche dżjełaczcŕ Rychtaŕ, kotryż bje se żonu na dżjeło wuschoł, dwje dżjeszi pak we kożu spizy wostajił. Tntej dżjeszi ßo, Bohu żel! ßobu spalischtej. Woheń bje na to waschnje wuschoł, so bje jedyn schjeszżljetny hólczez schtrychwanczko sapalił a do ßkomy czißnył, kotrejż njekotre walczki w khjeży leżachu.

* Drażdżanskemu ljekarej, dr. Küchenmeisterej (predy w Żitawje) je rußowski khjeżor, sa kotrehoż ßwójbu bje wón ljekarsku radu dawał, skotu sapinku, s drohimi kamenemi wußadżanu, pschipoßkał.

* W Lipsku je ßo tamnischej njemskokatholskej woßadżje dowolnosez, so ßmjedża jeje duchomni w jenej tamnischej evangelskej zyrkwi prjedowacz, saßo naspetwsała, dokelž bje tam wóndanjo njemskokatholski prjedaŕ Beyer bohahanjaze prjedowanje dżerżał.

* Großenhajnſki rentamtman Preuſker, kiž je wſchelake ſtarožitnoſtne, Łužizy naſtupaze, knihi wudał, je wot ßwojeho narodneho mjeſta Lubija cżeßne mjeſchczańſtwo dostał.

* W Berntitzu pola Lomatſcha wotpaliſchtej ßo 19. ſeptembra dwje burſkej kublje. Wſchitke twarenja ßo ſpalichu a we wobjemaj brózńjomaj pſches 1600 kop wſchelakeho zita.

* W Leppersdorfje pola Radeberga ſtej ßo 24. ſeptembra dwje najwetſchej burſkej kuble ſe wſchjemi ljetuſchimi žnemi wotpaliłej.

* W Draždżanach ßkyſchachu ſańdżenu nedżelu na jene dobo ſ jeneje tſjechi wo pomoz wołacz. Dwaj mużej, w ſchtwórtym poſkhodżje bydlazaj, bjeſchtaj ßo ſwadżiłoj a jedyn chzyſche druheho ſarasycz. Tón teho dla na tſjechu cżekaſche, ale prjeńſchi pſchińdże ſa nim, ſo by jeho delje cżißnył. Ale njekotſi rybazy jemu ruczje doſcz k pomozy pſchińdżechu, tak ſo mózeſche polizia jeho pſcheſczeharja cżaßu doſcz wotweſcz.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Schto to tola druhdy kruwom do hłowy ſajjedże!

Mots Tunka. Ty drje mjeniſch, ſo poczinaja czelczkacz?

H. D. Baj wſchak, wſchako je wonka nepaßu; nje, ja mjenju, ſo ßo drnhdy w hródżi ſnembrja.

M. T. To niczo newadżi, wſchak ßu pſchiwjaſane.

H. D. To drje, ale hdyž ßo wojakow naboja, dha wſcho prjeki a po dlu dże, ſo dyrbi potom hoſpoſa ßama teho dla puki bracz.

M. T. Wojakow dla?

H. D. Nje wſchak, kruwow dla.

M. T. Hm!

Spěwy.

Wotczińſki ſpjew.

Bratſja pruſzy,
Stejmy muſzy
Sswjerni k kralej ßwojemu!
So Bóh powołał joh' k trónu,
Jemu ſzeptał dał a krónu,
Poſnał je wón ſ pſchißahu.

Žórko ſboża,
Hnada Boża
Naſchoh' werċha ſakhowaj!
Werſchny, budź móz mudroſcz jeho,
Budź ſchkit doma kralowſkeho,
Wſchitkich ſ hnadu pſchikrywaj.

Daj, ſo w kraju
Wſchitzy maju
Wjernu bohabojaſnoſcz!
Budź nam ſchkit a ßylnoſcz naſcha
Hdyž naß wójnſke ſtrachi traſcha;
Sdaluj hordu khrobliwoſcz. Nejrh.

Hudančka.

10. Hdy małe kruſchwje a jabłuka najljepe ßłodża?
11. Hdy ßo cżłowſke dny ſkónczja?
12. Schto je ßo narodził a neje wumreł?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cż. 39.

7. Perſchczeń nima ani ſapoczatka ani konza.
8. Len nihdże neßyja, ale laue ßymjo.
9. Dokelž je bjełych wowzow wjaz, hacž cżornych.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Korla Hermann Möchel, bjergar a draſchlerſki miſchtr, ſ Hanu Khryſtianu Bertholdez ſ Libochowa. — Pjetr Schönfeld we Wulkim Welkowje ſ Marju Schramiz ſ Ratarez.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Jan, Michała Dudy, wobydlerja na Židowje ß. — Jan Auguſt, Pjetra Gudy, khježerja pod hrodom, ß. — Marja Amalia, Handrija Schneidra, krawza w Małßezach dż.

Zemrjety:

Dżeń 24. ſeptembra: Jan Auguſt, Hany Khryſtiany Frenzlez w Sajdowi, nem. ß., 20 d.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 4. oktobra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowi 74.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 29. septembra 1860.

Dowoz: 3411 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša			najniža.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pšeńza	6	20	—	5	20	—	6	15	—	6	25	—	6	20	—
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	2	5	—	—	—
Jeczmen	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	20	—	—	—	—
Wowß	2	—	—	1	20	—	1	25	—	2	—	—	—	—	—
Hróch	4	20	—	—	—	—	4	15	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	12	5	—	—	—	6	10	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	2	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	27	5	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

K. K. priv. Assikurazioni Generali w Triesczje

sawjesczenja na pschedmet wschitkich družinow psche **woheń** horjebere, tak derje w mjestach, kaž na wßach, pod zyhlowanej a ßłomjanej tsjechu, tak tež na ratařske **pólne plody** w bróžnjach a fajmach.

Policy a sarunanja schkody płacza ßo **po** pruskim courantu, prämije ßu twerde a tune.

Saruczeński fonds towařstwa: 16 millionow schjeßnakow ßljebora.

J. G. Richter, na mjaßowym torhoschczu,
wokreßny agent sa Budyschina wokolnoscz.

Barlinske woheńsawjesczaze towarstwo.

Sałožene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleř.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towařstwo bere sawjesczenja psche wóhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułožowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleř,** wudawař Serb. Now.,
agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towařstwa.

Próchdrobnu kosczinu,

s fabriki Heufeld w Bajerskej

pod rukowanjom jenož ¾ % neczistosczow (kotrychž maja najwjazore druhe kosczinу (Knochenmehle) rjedko mene 5 prozentow, husto wjaz) mam ja stajnje na pschedań a poruczam tu ßamu w nowych plombirowanych žitnych kórznych mjechach abo w ßudach darmo pakasowanu wot jow abo na kóžde požadane dwórnischczo najtunischo.

J. G. Klingst Nachfolger.

Dr. Whithowa wodziczka sa woczi

wot **Tr. Ehrhardta** w **Altenfeldzi** w **Thüringskej,** s wjazorymi privilegiami wyßokich weřchow poczeszena, wopokasuje ßo be wschitkimi dotalnymi woczi hojazymi ßrjedkami psches ßwoje sbožomne skutkowanje wschjednje jako najłahodnischa a najljepscha wodziczka w tajkim nastupanju, a móže ßo jako dopokasany hojazy a poßylnjazy ßrjedk a jako **wjesta pomoz sa ludzi na woczomaj bjednych** kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeszje a ruczje a be wschitkich schkódnych szjewkow, woßebje pschi sahrorenju, szeřpnenju, ßuchoczi, ßylsowanju a bježenju woczow, kaž tež pschi ßłaboszi po bjelmi a płaczi bleschka s wułožowanjom jenož 10 nßl. a dźjeła ju jenož woprawdźitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldzi w Thüringskej.

Skład sa Budyschin w hrodowskej haptyzy.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drožďže

poskiczam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drnsy drožďžepschedawarjo w ljeczu lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drožďže nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužuju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drodźemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedźbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Niecksch.**

Dokelž ßwoje, we welbach pod radnej khježu ßo namakaze, jehłařstwo wot 1. oktobra teho ljeta horjesbjehnu a to ßamo s jehłařstwom mojeho ßyna, w mojim pschi mjaßowych hjetkach ležazym piwnym dworje hižom ßo namakazym, sjenoczu, dha to czesczenym Sserbam Budyschina a wokolnosczje s tutym sdobnje wosjewjam a proschu jich, me tež dale se ßwojim wopytom poczesczicz.

W Budyschinje, 29. oktobra 1860.

Korla Hendrich Winziger.

Hollandski mlókowy pólver.

Tutón, se starodawnych czaßow dopokasany, s najljepschich selow a korenjow pschihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj łžizomaj wschjeduje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pschisporja wobžernoscz, płodźi wele mloka a sadźjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k dostaczu w

hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Wosjewenje.

Cžeſzenym Sserbam w Bukezach a wokolnoſzi ſ tutym woſjewam, ſo ßym ja dżeußa tu predy Konikez, njetk Schorſchez khlamarnju tudy wotewrik, a ſo we tej ßamej

materialne twory, tobak a zygary

pſchedawam. Ja budu ßo ſtajnje ſa to ſtaracz, ſo bych mohł cżeſzenym kupowarjam ſ dobrymi a po możnoſzi tunimi tworami poßłużicz, a proſchu teho dla najpodwólniſcho wo bohate wopytanje.

W Bukezach, 1. oktobra 1860.

Hermann Kirschnar.

Moja mała kollekzia doſta dżeußa, na 9. dnju cżehnenja

na cżo. **35,280 1/4 50,000 tl.**

ſchtoż ja cżeſcżenym Sserbam ſ tutym najpodwolniſcho k nawedżenju dawam.

W Budyſchinje, 4. oktobra 1860.

Guſtav Streck, na bohatej haßy.

Cżeſcżenym Sserbam w Bukezach a wokolnoſczi ſ tutym najpodwólniſcho k nawedżenju dawam, ſo ja wot 1. oktobra t. l. pola knenje wudowy Mjercżinkoweje pſchi nowym kerchowje bliſko ſchulje bydlu a proſchu, dowjerenje, hacż dotal mi ſpożcżene, mi też dale wobkhowacż chzycż.

Eduard Heßa, poſtajeny ſkotoljekaŕ w Bukezach.

Napominanje.

Wſchitkim tym ßamym, kiż moje piwowe ßudobje hižom dljehe hacż dwaj mjeßazaj pſchi ßebi maja a je njekotryżkuliż ßnadż k ßwojej potrebnoſczi wużiwa abo zhlje ſa ßwoje dżerżi, dawam ja ſ tutym najnaležniſcho k nawedżenju, ſo bychu mi moje ßudobjo hacż do 13. oktobra t. l. ſaßo dali, dokelż bych ßebi je hewak pſches ßudniſtwo domoj żadacż dyrbjał.

W Sderju, 26. ſeptembra 1860.

Jan Probſt,
najeńk piwarnje tam.

Koſaze, kóſlaze a ſajecże kózki

kupuje a najwyſchu płaczijſnu ſa ne płaczi

H. Langa, ſ wobydlenjom na żitnych wikach, ſ welbom na bohatej haßy.

W Drobach pola Minakała je ſahrodniſka żiwnoſcż cżo. 3., bes renty, ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. — Wſcho dalſche może ßo pola wobßedżerja tam ſhonicż.

W Ssmolerjowej kniharni może ßo ſaßo doſtacż: Cżlowecża wutroba tempel Boži abo ßydko teho ſkeho w dżeßaczich ſnamenjach prjódkſtajena. Płaczijſna 5½ nßl.

Dżakna ßława.

Dokelż ßo nadżijamy, ſo ßu ßo wyßokocżeſzene knežny a kuenje ſpjewarki a kneſojo ſpjewarjo ſ lubych, weßelych żnow ſtrowi a czerſtwi do mjeſta a cżicheje weſki ſaßo domoj dowróżili, dha należi nam ta wulka winowatoſcż, jim wſchitkim a kóżdemu woßebje, pſchede wſchjem pak cżeſcżomnym ſoliſtkam a ſoliſtam, jako kueni Schuſterzy ſ Budyſchina, knežnje Stangez ſ Cżorneho Kholmza, knežnje Grajſowſkej ſ Budyſchina, kneſej Zybli ſe Ssmilneho, kneſej Petaſchej ſ Khroſcżiż a kneſej Bajerej ſ Hucżiny hiſchcże junkrócż do jich daliſchich a bliżſchich domow dżaknu ßerbſku ruku poſficżicż a jim ſa jich wulku prózu a dżjelo, ſ kotrymż ßu ßerbſke meno a ßerbſku khwalbu tak renje powyſchicż a pſchekraßnicż pomhale, ſjawnje ßwój nawutrobniſchi, najreniſchi a najluboſniſchi dżak pſchiwołacż. Hdyż my teho dla ſ tutym tule ßwoju pſchißłuſchnoſcż po ßnadnych mozach dopelnjamy, dha proßymy wyßokocżeſzene knenje a knežniczki ſpjewarki a kneſow ſpjewarjow, woni wſchitke a wſchitzy chzyli pſcheßwjedcżeni bycż, ſo ßo tu wſchudżom wulka khwalba a cżeſcż, wo wubernoſczi ſpjewanja wot jara wuſtojnych mużow wuprajena, ßłyſchecż dawa, tak ſo żneńzarki a żneńzarjo ßami najreniſchu khwalbu a ßławu żnjejeja. To pſchinuczi naß, jim hiſchcże pſches zyły ßerbſki kraj, ſa kotryż ßu tak renje żneli, tſikróczny mózny ßławu wuneſcż.

Sslawa, ßława, ßława!

W Budyſchinje, 5. oktobra 1860.

Sswedżeńſki wuberk.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 41. **13. oktobra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. -- Ze Serbow: S Budyschina. S Woleschnizy pola Kljetneho. S Boschez. S Jenkez. — Sudniske dopisy. — Kameńtny kschiž pschi drósy pola Huczíny. — Sshromaschtyrzeta serbska Boža słužba w kschižnej zyrkwi w Dražďanach. — Njehduscha wes Nowowy pola Kameneje blisko Nadworja. (Skončenje.) — Přilopk. — Hans Depla a Mots Tunka. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Na kralowskim dworje bje 3. oktobra dla wotemrjeća saksko-koburggothaskeje swudoweneje wójwodki želenje na tydžeń postajene. — Dokelž ma so rakuske wójsko, kotrež w twerdźiznach njemskeho sjenoczeństwa steji, w tychle dnjach do Italskeje podacz, dha budża do spomnenych twerdźiznow njekotre druhe rakuske regimenty pošłane. Tute podadża so tam s dźjela po železnizy psches Saksku a pojjedźeja potom dale do Mainza a Rastatta. Duž bje na sakskoczjeskej a lipskodražďanskej železnizy hižom 9. oktobra wscho na tajki transport pschihotowane. — Do Mainza pojjedże też 15. oktobra njehdże 520 pruskich rekrutow a woni pojjedu wot Shorelza, psches Budyschin, Dražďany, Lipsk, Erfurt a t. d. po železnizy do spomneneje twerdźisnje, hdźež budża 38. füsilierregimentej pschidźjeleni. — W Lipsku bu 3. oktobra w jenym domje nabožniska shromadźisna polizajszy rosehnata, dokelž swoje sćeńdźenje predy polizii wosjewika nebje. Njehdże 40 ludźi bje so sešło a woni menuja so japoschtolska gmejna a su też pecza hižom prósstwu wo dowolnosć k wotdźerženju swojich shromadźisnow krajskej direkzii pschepodali. Jich japoschtoł rjeka Stolla a je s Reudniz blisko Lipska. — Jeho majestosć kral Jan je krajnych sapošłanzow k 1. novembra na rjadny krajny sejm do Dražďan powołał. — Železniza wot Koßwiga do Mischna budże najskere kónz tuteho mjeżaza zylje hotowa.

Prußy. Po wukasu ministra kultußa a sjawneho wuczeństwa wešni rychtarja abo schołty, kiž su Židži, prjódkstejerjo kschesćijanskeje schulje bycz nemóża. — S Düßeldorfa pišaja, so tam hižom tójschto zivilnych mandźelstwow bes Židami a kschesćijankami wobsteji, haj, so staj tam dwaj tajkaj mandźelskaj poraj wuczinikaj, so chzetaj swoje džeczi hacž do dwanateho ljeta be wscheje nabožniskeje wuczby wotcżahnycz a jim potom wotpuschczicz, so śmjedża sebi po swojej woli kschesćijanstwo abo židowstwo wuswolicz. — Dokelž so prjenja komora pruskeho krajneho sejma skutkowanju njetćžischeho ministerstwa napschećziwja a skoro kóždy sakon, kotryž so jemu wot ministerstwa k wuradźowanju prjódkpołoži, saćišne, dha je prynzregent njetko 24 nowych sobustawow prjeneje komory pomenował, kotsiž su tajkeho smyślenja, kaž ministrjo. Duž snadź so ministram pschichodnje skere radźi, swoje wotpohladanje też w prjenej komorje pschećzischćecz, hdyž ma tam s wjestoscu s najmeńscha 24 sapošłanzow na swojej stronje. — Ministerstwo chze sakoń wo zivilnym mandźelstwje, loni wot prjeneje komory saćišneny, na prjódkstejazym sejmje saso k wuradźowanju prjódkpołožicz. Zivilne mandźelstwo je menujzy tajke, hdźež móże jedyn swoje mandźelstwo bes duchomneho wjerowanja wesc, a hdźež to doßaha, hdyž jedyn na wßach psched rychtarjom a w mjestach psched mjeschczanostu do protokolla napišacz da, so chze jedyn s tej abo druhej žónsku mandźelszy živy bycz. W Franzowskej je to hižom stare waschnje, tola nam w Serbach by so to tola jara dźiwnje sdako, hdy bychmy so najpredy wot rychtarja a potom hakle wot duchomneho wjerowacz dacz dyrbeli.

Rakuß. Njekotre nowiny chzedża wedźicz, so je ministerstwo namet wetschiny krajneje rady saćišło. Krajna rada menujzy po wetschinje žadasche, so by kóždy rakuski kraj swoje woßebne sarjadowanje a swoju woßebnu konstituziu (wustawu) mjek, tak so by Wuherska swój samßny sejm mjeła, teho runja też Cžjeska, Galizyska, Tyrol a t. d. a so by po tajkim rakuske khježorstwo saso na tajke samostejaze kusli rosdrebene było, kaž psched ljetom 1848. So so tajka samostatnosć ministerstwu nelubi, to móże sebi jedyn drje myślicz, ale hacž budże sa ministrow ljepe, hdyž khježor wschemu rakuskemu khježorstwu jedyn shromadny sejm, jenu shromadnu konstituziu da, to so też hischcze wulzy prascha. Njeschto pak dyrbi so stacz, pschetoż wschón rakusti lud na to cžaka; schto pak to budże, to hischcze newjemy. — Khježor je arzywójwodu Albrechta sa wójsko, w Benezianskim stejaze, jako wyschcho kommandeura pomenował. — Wón je też pschiswolił, so śmje grichiskokatholske

neunirowane duchomnſtwo ſynodu dżerżecz. — W Trieſczje ßu ſaßo njekotſi Italſzy ßadżeni, kotſiż ßu młodym ludżom pſchi cżiekanju do Sardinije pomozni byli.

Franzowſka. Njekotre nowiny chzedża wedżecz, ſo je Napoleon wo prawdżje wot ruſkeho khjeżora do Warſchawy pſcheproſcheny, ale ſo tam wón nepojjedże, dokelż wje, ſo ruſki khjeżor niczo pſcheczżiwo nemu ſkutkowacz nebudże a ſo Rußowſka a Rakuſka żenje wjernej pſcheczelnizy bycz nemóżetej.

Rußowſka. Khjeżorka je 3. oktobra prynza porodżiła, kotryż je w ßwjatej kſchczenizy meno Pawoł doſtał. — Khjeżor pſchijjedże 20. oktobra do Warſchawy.

Italia. Neapelſki kral, kotryż bje ſ Neapla do twerdżiſny Gaëty cżeknył a wo kotrymż hižom pſched dlieſchim cżaßom powedachu, ſo je do wukraja wujjeł, je ßo w nowiſchim cżaßu ſebrał a pſcheczżiwo Garibaldijej khroblje wuſtupił. Wón nebje menujzy wujjeł, ale wſcho ßwoje wójſko, kotreż bje jemu hiſchcze ßwjerne woſtało, wokoło ßo ſhromadżił, tak ſo bje to ßamo na poßledku 30,000 mużi ßylne. S tutym wójſkom ſczini wón 1. oktobra ſahe rano nadpad na Garibaldia a bje też ſ woprjedka tak ſbożomny, ſo ßwojich nepſcheczelow zofacz widżeſche, ale pſchipołduju ßo ſbożje wobroczi a wón dyrbeſche zofacz a ßo ſe ßwojimi wojakami do Kapuy a Gaëty wróczicz. S wobeju ſtronow bu twerdżje wojowane a w tutej bitwje, kotraż rano wot 3 hodżinow hacz popołdnju do ſchtyrjoch trajeſche, je niehdże 4000 morwych a ranenych na bitwiſchczu leżo woſtało. Njetko hotuje ßo Garibaldi ſe wſchej mozu na Kapuu a Gaëtu a ſardinſke wójſko, kotreż je hižom neapelſke meſy pſchekroczżiło, jemu k pomozy khwata: — ßam ſardinſki kral je ßo pecża na pucz do Neapla podał.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Wokſchewjaza radoſcz wuliwa ßo kóżdemu cżuczżiwemu cżłowekej do wutroby, hdyż jeho ſnaty lubowany pſcheczel, kotryż bjeſche jemu na dołhi cżaß bolosne bożemje prajił, ßo ſaßo ſbożomnje wróczi, jeho ſ predawſchej wutrobnoſczu a luboſczu poſtrowjujo. A hladaj, lubodrohe Serbowſtwo w mjeſtach a na wßach, twój lubowany pſcheczel, kotryż bje tebe na dżeßacz ljet wopuſchcził, je ßo ſaßo wrócził; twój ſpiewanſki ßwedżeń, kotryż je predy wſchije wutroby twojich ßwjernych ßynow a dżowkow ſ radoſczu wokſchewjował, je ſ nowej mozu a horliwoſczu wotzucził. Sſredu tydżenja, 3. oktobra, wón tebe ſaßo prjeni krócz ſ zunjolubowazej wutrobnoſczu witaſche. A duż wſchak hinak bycz nemóżeſche, hacz ſo tebi tehdy ſlhadżachu najkraßniſche weßela, ſakczjewachu najmłódniſche rózje radoſczje. Haj woprawdżje, to bje dżeń, wobleczeny ſ lutej miloſczu, to bje ſelena oaſa w ßerbſkim żiwenju! — Tola wopißajmy po mózhoſczi naſchim lubowanym Sſerbam wſchón kraßny ßwedżeń, kotryż je ßławu ßerbſkeho mena rosneßł daloko a ſchjeroko, a ſ kotrehoż klina ßo wjeſczje bohate żohnowanje żórli na hona naſcheje lubeje narodnoſczje.

Jako neſapomnity 3. oktober, po kotrymż bje hižom dawno horze żedżenje, hdżeżkuliż ßwój ßerbſki narod lubowaze duſchje bydla, milje ſeſkhadża, mjejeſche ßo po wſchelakich pſchihotach wecżor ßedmich we wulkej ſali tudomneho hoſczeńża k tſjóm lipam ßerbſke ſpiewanje ſapoczinacz. Sala bje kraßnje ſ wjenzami a ſ pletwami wudekorirowana a ſ woßmimi rjanymi khorhojemi wudebena. Büſta naſcheho lubowaneho krala Jana, ſ tym ßerbſkim napißmom wyſche: „Bójcże ßo Boha, cżeſczcże krala!“ a wobraz krónprynza Alberta bjeſchtej najdoſtojniſchej a najluboſniſchej pyſchie w żykej ſali. Pſched hoſczeńżom wonkach bjechu cżeßne wrota natwarene a ſ hoſczeńża ßameho ßo dwanacże wulkich a małych khorhojow ßwedżenſzy ſmahowaſche. Runjez mjejeſche ßo ſpiewanje hakle w 7 hodżinach ſapoczinacz, dha bjeſche tola wulzy rumowna ſala hižom po ſcheſczjich ſ poßłucharemi do cżiſta pſchepełnena, tak ſo hiſchcze pſched durjemi wonkach wſcho połne ſtejeſche. Poßłucharjow bjeſche wokoło 700 a bjechu cżi ßami ſe wſchiech dżielow Hornych a Delnych Łużizow, ſ Drażdżan, ſ Lipſka, ſ Cżjeſkeje, ſ Pólſkeje, ſ Ruſkeje a t. d. Bes nimi nebjechu pak jenoż Sſkowenjo, ale też wele Njemzow, kotrymż bjeſche ſroſemenje ſpiewa pſches kraßny pſchełożk, jim wot k. wucżerja Kochty ſ Worklez pſchihotowany a kotryż bje ſa 1 nßl. pſchi kaßy k doſtaczu, mózne ſczinene. Teho runja mózeſche ßebi też kóżdy ßerbſki tekſt ſa tón ßamy penez pſchi kaßy kupicz. Kóżdy, kotryż chzyſche vokalny konzert ßkyſchecz, mjejeſche ſaſtupny penez ſaplaczicz, kiż 5 nßl. wucżineſche.

Każ je hižom ſnata wjez, buchu „żnje,“ lyriſka pjeßeń wot k. fararja Seilerja, do hudżby feſtajana wot k. kantora Kozora, k ſpiewanju wuſwolene. Spjewanje wuwedże ßo pod nawedowanjom naſcheho ßławneho komponiſta k. Kozora ßameho a trajeſche wot ßedmich hacz nimale do dżewecżich. Spjewarjow a ſpjewarkow bjeſche wſcho do hromady 117. Mena ßerbſkich knežnow ſpjewarkow ßebi dowolamy ſjawnje woſjewicz.

Jako ſopranſoliſtka wuſtupi knežna Mathilda Stangez ſ Cżorneho Khołmza, jako altſoliſtka kneni Schuſterowa a knežna Priska Graiſowſka ſ Budyſchina. W chorje wuſtupichu:

Knežny Cöleſtina Bróſkez ſ Budeſtez, Auguſta Felfelez ſ Bjeleho Khołmza, Marja Förſterez ſ Worzyna, Ida Gärberez ſ Minakala, Emma Gröllmußez ſ Cżichonz, Marja Hajnzkez ſ Barta, Hilżbeta Hattaßez ſ Budyſchina, Auguſta Horakez ſ Wuriz, Minna Horakez ſ Wuriz, Erneſtina Höhniz ſ Wulkeho Wel-

kowa, Alma Junghänelez ſ Wósporka, Adelheid Kirſchnerez ſ Bukez, Paulina Körnigez ſ Budyſchina, Herta Körnigez ſ Budyſchina, Minna Kröhniz ſ Delneho Wujeſda, Marja Kröhniz ſ Delneho Wujeſda, Hedwiga Kuringez ſ Bjeleho Kholmza, Marja Lehmanez ſ Budyſchina, Karolina Lohſez ſe Židowa, Helena Lubenſka ſ Budyſchina, Ernestina Meßnerez ſ Budyſchina, Marja Michalkez ſ Budyſchina, Marja Nowakez ſ Huſki, Marja Nowakez ſ Budyſchina, Amalia Petrikez ſ Laſa, Bertha Schichholdez ſ Laſa, Thekla Schiffnerez ſ Budyſchina, Florentina Schuſterez ſ Klukſcha, Lina Thiemez ſ Barta, Selma Thomaßez ſ Budyſchina, Marja Voigtez ſ Cžichońz, Auguſta Wagnerez ſ Maleho Welkowa, Hana Wolfez ſ Budyſchina, Marja Wolfez ſ Budyſchina, Thereſia Wonnebergerez ſ Jamnoho, Karolina Žižankez ſe Židowa a Hana Žižankez ſe Židowa.

Wyſche tutych knežnow biechu hiſchcze tſi druhe też ßwoju pomoz dobroczliwje pſchilubike, nemožachu pak ßwedżeń ſadżjewkow dla wopytacz. Wſchitzy druſy biechu mużſke ſpiewanſke mozy, bes kotrymiż pak też cžrjódżiczka młodych gymnaſiaſtow a präparandow alto podperaſche, dokelž by tutón hewak ßtabſchi byl, dyżli ſopran. W mużſkich chorach wuſtupichu tſio knežo jako ſoliſtojo, a to w tenoru k. kantor Petaſch ſ Khrójcžicz a k. kantor Bajer ſ Hucžiny, w baßu pak k. kantor Zybla ſe Ssmilneje. Też to mamy k pſchiſpomnenju, ſo je k. gymnaſiaſta Kral w jenym kruſchje jako dobry ſopranſoliſta wuſtupił.

Schtož njetko ſpiewanje ßamo naſtupa, dha hinak nemóżemy, dyżli ſ radoſczu wuſnacz: „Spiewanje bješche woprawdżje kraßne!“ Chory nemóżachu wjeſczíſche, żiwiſche a móznſche bycz, dyżli biechu. S kóżdeho krucha bje widżicz, ſo biechu naſchi ſpiewarjo a naſche ſpiewarki wſchu móżnu prózu na nawukneńe tuteje wuberneje kompoſizije nałożili. Budź jim wſchitkim horzy dżak zyłeho Sserbowſtwa daty! Tola nebjechu jenož chory dobre, ale też wſchitke ſola, kotrež biechu do nich a bes ne renje nuts ſapleczene. Woßebje pak mamy dżakomnje wuſbjehnycz ßławnej ſoliſtzy: Knežnu Mathildu Stangez a kneni Schuſterku. Pſchetoż tutej ſtej jako wubernej żneńzarzy naſchich lubych żnjów najwetſchu a najhorliwiſchu powſchitkomnu khwalbu a ßławu najbohatſcho żnjakej. Hlaj, ſ kajkej wokſchewjazej zunjoſczu ſnoſchowaſche knežna Stangez ßwoje luboſne ßljebroklinczne ſynki! Kak biechu wſchje wutroby do najzuniſchich ſacžuczow ponurene, jako wona ſ najhlubſchim wuraſom a ſacžuwanjom n. pſch. tamne ſolo: „Strach, hroſa wotkhadżuje pp.“ ſaneße! A ſ kajkej wuſtojnoſczu pſchednoſchawaſche kneni Schuſterka ßwoje altſola! Kak ßo wutroby poßłucharjow ſbjehachu, jako wona n. pſch. ſolo: „K prózy datu pp.“ tak wubernje ſpiewaſche! — S jenym ßłowom, wſcho ſolne a chorne ſpiewanje bje tak kraßne, ſo bu jara huſto ſ hrimatazej „ßławu“ poſtrowjane a ſo mjejachu ßo wſchelake kruchi woſpetowacz. Jako ßo konzertne ſpiewanje dokónczi, wuneße ßo wot wſcheho poßłuchaŕſtwa naſchemu ßerbſkemu hudżbnemu miſchtrej, k. kantorej Kozorej, kotryż je też pſches tutón ßwedżeń ßerbſke meno renje pſchekraßnił, tak horliwa „dżakna ßława,“ ſo zyły dom ſarja. (Skónčenje přichodnje.) —k.

S Woleſchnizy pola Kljetneho. Sańdżeny tydżeń padże tudy 12ljetny ßyn ſahrodnika Henczka ſe ſchtoma a wobſchkodzi ßo pſchi tym tak ſtraſchnje, ſo dyrbeſche wumrecz.

S Boſchez. Ljetßa ſda ßo we wſchelakim naſtupanju dźiwne ljeto bycz, pſchetoż na Michała t. l. widżachmy tudy w ßadowej ſahrodżje Handrija Gudy ſrale, radne truſkalzy a druhe tam bohaczje kczejachu.

S Jeńkez. Wondanjo biechu tudy w nozy pola ſahrodnika Michała Kaplerja paduſchi jeneho wola kranyli a jeho też khjetſje ruczje tak daloko wotehnali, ſo ſa nim żadyn ßljed wjazy nenamakachu. Ale hacž runje bje ßo paduchaṁ radżiło, wola kranycz, dha ßo jim tola neradżi, jeho pſchedacz. Pſchetoż jako do Wukranczig jedyn cžłowek pſchińdże a rekny, ſo ma jeneho wola na pſchedań, biechu tam ſwólniwi, jeho kupicz, tola ſeſda ßo jim to dźiwnje, ſo bje pſchedawaŕ tuteho wola ſ njekajkich kerkow pſchihnał a jeho po ſjawnej dróſy nepſchiwedł. Jako woni teho dla tajke ßwoje dźiwanje ſjawnje wuprajichu a ßo pſchedawarja ruczje wuwopraſchowacz poczachu, dha tón ſlje ſroſymi a cžiekaſche, ſawoła pak ſe iſtwy bježo: „Tón wół ßłuſcha Kaplerezom w Jeńkezach a Lowka je jeho kranył.“ Wón chżyſche ſ tym ßnadż kedżbliwoſcz wot ßwojeje woßoby wotwobroczicz, ale to jemu niczo nepomhaſche, pſchetoż Wukranczenjo ſa nim cžierjachu a wón bu w Wulkej Suberniczży popaneny a do jaſtwa wotwedżeny, hdżež ßo wupokaſa, ſo je wjeſty Scholta ſ Worzyna. Lowku pak, kotremuż ludżo wſchelake paduſchſtwa pſchipißuja, hiſchcze doßahnyli nejßu.

Sudniske dopisy.

Wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje buchu ſaßudżeni a., 13. ſeptembra murer Jan Jurij Göda ſ Budyſchina kranenja dla do 4 nedżel jaſtwa; b., cżeladnik Jan Korla Scholta ſ Hermanez dla paduchſtwa do 10 mjeßazow 3 nedżel 3 dnjow arbeitshauſa; c., 15. ſeptembra hornczerſki wucżomnik Jan Gottlieb Synaczka ſ Halſchtrowa nepózcżiwoſcżje dla do 1¼ljeta arbeitshauſa; d., 24. ſeptembra (w 2. inſtanzy) klamaŕ Pjetr Schmidt w Rachlowje a tſiechikryjeŕ Joſeph

Töppel ſ Budyſchina, dokelž bješchtaj w loni do hód na rachlowſkej gmejnſkej horje njekotre ſchmrjekowe a ſjedlowe ſchtomiki kranyloj, tamny do 7 nedžel a 3 dnjow, tutón pak do 15 dnjów jaſtwa; 24. septembra khježer Pjetr Kapla ſ podhroda partikowanja dla do 11 dnjów jaſtwa.

Kameńtny kſchiž pſchi dróſy pola Hucžiny.

Džeſch po tak menowanej niſcžanſkej dróſy wot Hucžiny do Subornicžki, dha nadeńdžeſch njehdže pecž minutow wote wßy na prawej ſtronje dróhi kameńtny kſchiž. Tón ßamy menuje ßo we naſchej wßy ſ jenym ßłowom „kſchižomnik.“ Kaž bje nedawno we Serbſkich Nowinach ſpomnene, je tam njekdy pohoncž pod koło a wo žiwenje pſchiſchoł. So je ßo to nedaloko kſchižomnika ſtało, je wjerno, a pohoncž je był wjeſty Jan Žid ſ Hliny, kotryž je wólſchowe ſchcžjepy weſt. To ſta ßo pak junu w ſymje, jako bje pelſke, wokoło ljeta 1790, tak ſo hiſchcze ſtari ludžo w naſchej wßy teho pomnja. Kſchižomnik ſteji pak tola hižom na wſchije 150—200 ljet, a kaž ßo poweda, ßu tu w tamnym cžaßu njehdy w nozy wóſku, ſe ſchtyrjomi konemi ſjedžazeho morili a to najſkere wurubenja dla. Schtó a ſwotkal je był, neje ſnate. K dopomnenju na tajki žałbawy ſkutk ßu tu tehdy kameńtny kſchiž ſtajili. —

Jako hiſchcze pſched ſcheſzimi ljetami tu ſtary pucž wedžiſche, ſtejeſche kſchižomnik na małym, njehdže 2—3 łóchcže wyßokim powyſchenju. To pak je ßo pſchi twarenju noweje dróhi wotnoßyło, a dokelž ta ßama njetko na boku ſtareho pucža kſchižomnikej ſ napſchecža wedžiſche, ßu tež tutón ſe ßwojeho ſtareho mjeſtnyſchcža wuryli a jón hnydom pſchi dróſy ſtajili. H. . . . . k.

Ssydomaſchtyrzeta ßerbſka Boža ßłužba w kſchižnej zyrkwi w Draždžanach.

Pſchi rjanym naſymſkim wedrje bje ßo wóßomnatu nedželu po ßwjatej trojizy, 7. dżeń oktobra, bohata ßyła ßerbſkich kemſcherjow w kſchižnej ßwjatnizy ſhromadžiła, bes kotrymiž njekotre žony w cžjepzach, pjeknu cžrjódku wojerſkich muži a jeneho liſtarja (liſtynoſcherja) widžachmy.

Spowednym ludžom, koiſiž mózachu ßo wjerowanjow dla hakle ¼12 wokoło Božeho woltarja ſkhadžowaci, dawaſche knes kapłan Voigt ſ Hodžija dwójzy ſpowedne roswucžowanje. Jich naliczi ßo 376.

Prjedowanje po ſcženju ßwjateho Matheja w 10. ſtawje, wot 16. do 22. ſchtuczki, błyſchachmy wot kneſa kapłana Mróſa ſ Budyſchina pod tymle ſakkadom a rospołożkom: „Wot hidženja teho ßwjeta pſchecžiwo wjernym kſcheſzijanam. 1) Swotkal tuto hidženje pſchińdże? 2) Kak mamy ßo pſchi tym ßamym ſadžerżecž? 3) Kak abo pſches cžo mózemy na hidženju teho ßwjeta dobycžje doſtacž?“

Jako ßerbſki ſpjewar bje ßo knes kantor Pekar ſ Budyſchina ßem podał. — Khjerluſchje bjechu, kaž hewak, ſe „ſpjewarſkich“ woßebje wotcžiſchcžane, a ſpjewachu ßo: do epiſtolje cž. 11, do prjedowanja cž. 246 (pſchi prjedowanju 7. ſchtuczka), po prjedowanju cž. 79, pſchi Božej weczeri cž. 187. — Boża ßłužba ſkónczi ßo ¾2.

Bliżſche ßerbſke kemſchenje ſmjeje ßo, da-li Bóh, druhu nedželu adventa, 9. dżeń dezembra.

Khwaleny budž Bóh a tón wótz naſcheho kneſa Jeſom Khryſta, kiž naß požohnował je ſe wſchiem duchownym požohnowanjom w nebeſkich wjezach pſches Khryſtußa! Eſeſ. 1, 3.

Ujehdnſcha weß Ronowy pola Kameneje bliſko Radworja.

(Skónčenje.)

Satupenje weſki Ronowow. Kaž hižom ſpomnich, bydleſche tudy bohaty młynk. Tón bjeſche wudowz, ale mjejeſche luboſnu dżowczicžku, k kotrejž, dokelž bje rjana a bohata, wele młodżeńzow ſ bliſka a ſ daloka na žeńtwu khodżeſche. Tola wona ßebi žaneho newuſwoli, dokelž ßwojeho nana, kotrehoż hoſpodarſtwo wedżeſche, hiſchcze wopuſchcžicz nochżyſche. Bohate holczki ßu pak tež huſto na kmótſtwo proſchene. Tak bje tež wona junu jako kmotra do Radworja wuproſchena a a poda ßo tam tež, wubebena ſ peneſami a paczeremi, kaž hiſchcze katholſke drużki dżeńßniſchi dżeń kmótſja, po połdnju w poſtajenym cžaßu k ſchcženju. Duży ſ doma rekny wona nanej, ſo by móſt, kiž ßo kóżdy weczor horje ſcžahny, delka woſtajił, dokelž chże wona ſ cžaßom ſaßo doma bycž. Ale wona nemóżeſche ßo tak khjetſje wrócžicz, kaž bje ßebi wotmyßlika, dokelž ju jeje kmótraj ſadżerżowaſchtaj, prajizy, ſo ju potom domoj pſchewodżitaj. Njehdże wokoło dwanacžich hodżin w nozy ßo pak wona dljehe dżerżecž nedaſche a kmotraj ju k moſcžikej wedżeſchtaj, kiž bje pſches hrebju położeny, hdżež jón njetko tež widżimy, a hdżež bje jenoż hiſchcze njekotre krocžele hacž k młynej. Wobaj prajeſchtaj jej tudy bożemje a wrócžiſchtaj ßo do Radworja. Młynk bje ſcžahowanſki móſt na požadanje ßwojeje dżowki delka woſtajił a bjechu ßo bes tym rubeżnizy, kiž ßnadż hižom dawno na dobru ſkładnoſcž łakachu, po nim do młyna walili. Młynſki, kiž chżyſche ßo wobaracž, bu hnydom ſkónzowany, młynk ßam pak, dokelž chżychu rubeżnizy wot neho ſhonicž, hdże ma peneży ſkhowane, bu wot nich ſaſpinany a krucžje wuwopraſchowany. Ale wón jim to wuſnacž nochżyſche. Dokelž pak rubeżnizy we-

dżachu, so je jeho dżowka w połnej pyschje na kschczišna schła, dha wotmyßlichu ßebi, też tutu wurubicz, hdyż domoj pschińdże. Duż czißnychu młynka swjasaneho do kuta, ßami czakachu ſ czicha na domojwróczenje jeho dżowki. Wona też slónczńje pschińdże, dżiesche pśches móſt a stupi, ßebi na niczo ſte nemyßlo, do iſtwy. Tudy ju rubeżnizy hnydom nadpanychu, jei jeje peneżne rezżaſy ſe schije ſedrechu a ju, dokelż jim też khowanku penes pokasarj nechasche, neßmilnje sarasychu. Młynka ßameho woni potom hiſchcze khwilu pschesczehachu, ale wón k niczemu neſtejesche, a teho dla pschiwedżechu jeho jeneho konja ſ konemza, pschiwjasachu jemu młynka sa wopuſch a wuhnachu jeho do khójnow. Na to w młynje wscho wurubichu a jón ſapalichu, pschi czimż ßo też te tſi żiwnoſczje, kotrez dale horka ſtejachu, ßobu wotpalichu.

Młynk je peczja jara wo pomoz wołał, tak ſo ſtaj jeho ſpomnenaj kmótraj bliſko Knežkez pola ßredża bes Radworjom a Kamenej wołacz ſaßłyſchałoj. Wonaj ßo teho dla a dokelż też płomjo wuhladaſchtaj, hnydom k Ronowam wróczíſchtaj Też druſy ludżio bjeżachu na pomoz. Tola wołanje bje bes tym woczichło, młynka pak hnydom nenadeńdżechu, hacz runje ßo kóń rehotajo k nim pſchirda. Nasajtra hakle namakachu młynkowe czjelo, jara rosbite a ljedom wjaz ſnajomne, w ſtronje njetczíſcheje weſki Haja, hdżeż bu jemu posdżiſcho tón pomnik ſtajeny, kotryż tam hiſchcze njetko widżimy.

W Ronowach bje ßo wſchitko do popeła ſpaliło. Wotpaleni tſio żiwnoſczerjo drje saßo ſ nowa twarjachu, tola niż wjazy w ljeßu, ale njehdże ſchtwórczhodżiny bóle horje pſchi budyſkej dróſy a dachu weſzy, dokelż tamny pjekny dubowy ljeſk „haj“ rjekasche, meno: Kamenjanſki Haj. Spomneny dubowy ljeſk tam hiſchcze je a ßłuſcha w tu khwilu knesej baronej ſe Schönberg-Bibran nad Luhom, kiż je tam napſcheczo Kamenjanſkemu Hajej posdżiſcho kerczmu natwaricz dał, totraj Luhowſki Haj rjeka.

Młyn nebu pak wjazy twareny, dokelż wot młynkez ßwójby nichtón pſchi żiwenju woſtał nebje, a zyła wokolnoſcz puſta leżo woſta. Hdżeż bjechu predy rjane żita roſtke, rospſcheſczerachu ßo njetko jakorz a czernje, a hdżeż bjechu predy młynk a jeho ßußodżi dżakny broſdu worali, khodżachu njetko ßorny a ſajazy a namakachu w Ronowach niz jenoż dobru paſtwu, ale też czíche bydleńczko. Nichtón jim kſchiwdu neczinesche, khiba njekajki khrobły hajnik; wot kamenjanſkich wobydlerjow mjejachu połny mjer, pſchetoż czi tam nepſchińdżechu, hdyż jich nuſa k temu neczjereſche: rjekaſche dżle, ſo tam ronowſki młynk ſcheri a wſchak njekotſi wudawachu, ſo ßu jeho tam w mukojtej draſczi khodżicz widżeli, druſy pak, kiż bjechu posdżje w nozy pſches Ronowy hicz dyrbeli, powedachu ſe ſtrózelemi, ſo ßu tam na ßredżanſkim hrodżiſchku woheńczk wuhladali a pſchi nim bjeleho młynka, kak peneſy liczeſche, ſo wscho klinkotaſche. Hiſchcze dżenßniſchi dżeń kamenjanſke ſtare żony praja, ſo w Ronowach peneſy hraja.

Tola nowiſchi czaß, kiż je wſchudżom druhdżom wele pſchemjenił, je też tudy hinaſche wobſtejenja tworił. Ronowſki młynk je dawno czichi wotpoczink namakał a nikoho wjazy neſcheri. Każ predy ſwónczk młynka do młyńzy wołaſche, ſo by żito naßypował, tak woła njetko ſwón w bliſtich brunizowych podkopkach, wo kotrychż ßebi młynk tehdy ani dżacz nedaſche, hewerjow k jich podſemſkemu dżjelu abo k ßwjatokej. Na honach, hdżeż predy Ronowczenjo pilnje worachu a kiż na ſchtyri ſta ljet puſte leżachu, woraja njetko kamenjanſzy burja, a weßołu pjeßniczku, kotraż ßo tehdom w holi ßłyſchesche, ſpiewaja njetko kamenjanſzy paſtyrjo pſchi ßwojich ſtadłach na ronowſkich łukach. Wokolnoſcz, kiż ßo ljetſłotetki puſczinje runaſche, je njetko wele wjaz na luboſnu ſahrobu podobna, hdżeż kóżdy rady dołho pſchebywa. Teho dla je ßebi k. Mrós też wſchu khwalbu ſaßłużił, ſo je wſchitko tak renje pſchihotował, a móże jeho tudomne ſkutkowanje wſchitkim, kiż maja podobne ſtaroßławne mjeſtnoſczje na ßwojich leżomnoſczach, k dobremu pſchikładej ßłużicz.

Skónczńje dowolamy ßebi tudy hiſchcze najpodwólniſchu próſtwu wuprajicz, ßo jeje pſchecżelneho dopelnenja nadżijo. Menujzy jara renje by było, hdy by bórſy ſ pucza wot maleho moſczika wuſka, ſ pjeſkom poßypana a ſe ſchtomikami wobßadżana, ſchczeżka wedła. Teho dla proßymy k. k. kublerjow Handrika a Libſchu, ſo byſchtaj ſa dobru jwjez też njeſchto czinitoj, woßebje dokelż je k. Mrós hižom ſwólniwoſcz wuprajił, ſo chże daliſchu ſchczeżku potom hacz na te kupy dotwaricz.

Kral.

Přilopk.

* W Islingtonje, każ jedyn połnózny dżjel Londona rjeka, twarja ßo njetko wot jeneho towarſtwa ſchpitalnje sa ſtare a braſchiwe pßy.

* W Shorelzu je ßo w nozy k 7. oktobra jena młoda knent, kotraż bje tam w jenym hoſczeńzu wotſtupiła, we łożu ſadajiła. Dokelż żanych paperow pſchi nej nenamakachu, newedża njetko, ſwotkal wona je.

* W Miſchnu wudyri 3. oktobra weczor woheń w domje ſejlerja Böhmy. Bórſy ßo też dwje ßußodnej khjeżi paleſchtej a wóhnju bu jenoż ſ tym mesa poſtajena, ſo ſchtwórtu khjeżu podtorhachu.

* We wjetrniku bliſko Werdy ſhubi 3. oktobra jedyn 19ljetny ſkalz na to waſchnje żiwenje, ſo bu njekak wot nutſkomneho kola hrabneny a ſameczeny.

* W Zwickawje je ßo 21. septembra jena ßlužobna dzowka w tamniſchim wulkim haczje ſatepiła; dopołdnja teho ßameho dnja je ßo murjowany wobłuk tamniſcheje wulkeje piwarnje hromadu ßypnył a dweju murerjow wobſchkodził a popołdnju je peczljetne dzjeczatko ſ Kroßena pſchi hrajkanju ſ brjoha do rjeki Muldy panyło a ßo tam tepiło.

* W Poczaplu bjechu wóndanjo njekotre dzjełaczerki na polu a kopachu bjerny. S nimi bjeſche też jedyn ſchjeſczljetny hólczez, kotremuż jena dzjełaczerka na ßwaczinje ſchalku palenza wupicz da. Tón hólczez bje wot teho tak pjany, ſo mózeſche ljedom domoj dóńcz, hdzież ßo lehny a naſajtra rano pod wulkimi bolóſczemi wumre. Ta dzjełaczerka, kotraż bje jemu tón palenz dała, je njetko do jaſtwa ßadzena.

* W Lipſku ßu 8. oktobra jenemu tkalzej ſ Horneho Kumwałda liſtownju kranyli, w kotrejż bjeſche njehdże 100 toler paperjanych penes.

* W Veronje bu 29. septembra młody człowek po poruczności tamneho wojerſkeho kommandanta ſatſjeleny, dokelż bje na ßwjetło pſchiſchło, ſo bje wón dweju rakuſkeju wojakow k deſertirowanju ſawedł.

* W Shorelzu je ßo w nozy k 7. oktobra jena młoda kneni, kotraż bje tam w jenym hoſczeńzu wotſtupiła, we kożu ſadajiła. Dokelż żanych paperow pſchi nej nenamakachu, newedza njetko, ſwotkal wona je.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hanß Depla. Nó, njetko ßo tola ſaßo mjaßowy czaß ſapoczina.

Mots Tunka. Mjaßowy czaß drje je pſchezo, hdyż maſch peneſy, mjaßo kupowacz.

H. D. Ach, to drje ja wjem; ja pak mjenju, ſo ßo njetko tójſchto wjaz mjaßa na wßach ſjje, dokelż ßu ßo kermuſchje ſapoczale a tam njetko njekotruzkuliż kruwu ſarjeſaja.

M. T. Haj, to je wjerno; ale wóndanjo mi powedachu, ſo ßo wſchije kruwy na wßach neſjjedza, kiż ßo tam ſarjeſaja.

H. D. Hdże dha to woſtanu?

M. T. Nó, jedyn korczmar mjeneſche pſched njekotrym czaßom, ſo je to tola merſaze, ſo mjeſchczanſzy rjeſnizy pokupja, hdyż ßo na wßach żana kruwa dorjeſa.

H. D. Hlaj wſchak tola! Ale nech je to każ chże, to ja neroſymju. Mi je wſcho jene, hacż je mjaßo ſe wßy abo ſ mjeſta, jeno ſo je dobre.

Hudančka.

13. Na kotru ſtronu liſchka pane, hdyż ju tſjela?
14. Kotry kral może ljetacz?
15. Schtó ma wele ſubow a nemóże tola kußacz?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ čž. 40.

10. Hdyż ßu wulke ſjjedzene.
11. Hdyż ßo pßowe dny ſapoczinu.
12. Tón, kiż je hiſchcze żiwy.

Cyrkwinske powjęsće.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Ernſt Auguſt, Jana Adlera, krawza a khjeżerja pod hrodom, ß. — Ernſt Wylem, Jana Kozora, khjeżerja a korczmarja na Židowje, ß.

Podjanska cyrkej: Jan Auguſt, Jana Renczja, khjeżnika w Bjelczezach, ß. — Madlena Karolina, Michała Hórczanſkeho, żiwnoſczerja w Hruboczizach, dż.

Zemrjeći:

Dżeń 26. septembra: Marja Madlena, Jana Handrija Wehlje, wobydlerja na Židowje, dż., 2 l. 9 m. — Ernſt Auguſt, C. G. Schmidta, wjetrnikoweho najeńka w Tſjelanach, ß., 6 l. — Pjetr, Jana Noſtoka, wobydlerja w Bjelczezach, ß., 4 l. — 28., Jan G. Gubſch, najeńk w Sczijezach, 50 l. — 30., Joſef Gäbler, żiwnoſczeŕ w Sajdowje, 77 l. — 3. oktobra, Katharina, nebo Khryſtiana Pitſchmanna, khjeżnika w Schunowje, dż., 68 l.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wecżor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wecżor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 11. oktobra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnoważazy cżerweny ſkoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 75.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje 6. oktobra 1860.

Dowoz: 2728 kórcow.	Płaćizna w přerěžku														
	na wikach,									na bursy,					
	wyšša.			nižša.			srjedźna			najwyšša			najnižša.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pšeńża	6	20	—	5	20	—	6	15	—	6	20	—	6	10	—
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	5	—	4	2	5
Jeczmeń	3	7	5	3	—	—	3	5	—	3	10	—	3	—	—
Wowß	2	2	5	1	20	—	1	27	5	—	—	—	—	—	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	20	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	7	5	—	—	—	—	—	—	6	7	5	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	2	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Sswjatoczny kwaß Marije.

W Hrodźiſchczu budu wjerowany
A duż bdje kóżdy ſmjerowany,
Schtóż na kwaß je ßo weßelił.

Sso dwanacze bdje lampow ßwieczicz,
Kak renje nebudża ßo błyſchczicz
Mi na kwaßu wſchje ßwjatoczńje.

A ſelene mi hakoſate
Sso wrota twarja różowate
A wós pſchijjedze ſ klinkotom.

Duż renje w dómczku wudebenym,
Lón weczor jaßnje rosßwieczenym
Ssej lubowanu powitam.

Kak wele jich me lubo maja,
Pſches kwaßne dary widżicz daja,
Kiż pſchipoſczelu ſ luboſczje.

Rub zwolchowy to blido kryje,
Sso ſchkleńza wina ſtejo ßmjeje
Krejczerwena tam na naju.

A ſopka piwowa mi ßłódna
Je wjeſczje kwaßna grychta hódna,
Hdyż ſ zokrom ſzymtowana je.

A tykanz żołty ßydrowany
Rósynkowy a zokrowany
Ssredż blida ßedźi na denczku.

Na to ßo khoſej w bjełej khant
Tu horjenoßy ſe ſchalkami,
Kiż ſłorćanje ßu ſdebene.

A ſchto ßo wjazy żadacz móhło,
So horjenoſchene by bóło,
Ja ſ mjeru wſchitko lubuju.

Njetk ſaklincz zunje w Bożim meni
Mój kwaßny dom mi ſ khjerluſchemi,
So ßwjatoczńje jón ßweczicz móhł.

Haj pſchewodźej naj' Boża hnada
A ſchtoż naj' wutroba ßej żada,
Daj Bóh po ßwojej miłoſczi.

A junu chzył we tamnym ßwjeczi
Naj' ſtowarſchicz bes Boże djjeczi:
Tam chzemoj ßo jom' dźakowacz. —A.

Próchdrobnu koſczinu,

ſ fabriki Heufeld w Bajerſkej

pod rukowanjom jenoż ¾ % necziſtoſczow (kotrychż maja najwjazore druhe koſcziny (Knochenmehle) rjedko mene 5 prozentow, huſto wjaz) mam ja ſtajnje na pſchedań a poruczam tu ßamu w nowych plombirowanych żitnych körznych mjechach abo w ßudach darmo pakaſowanu wot jow abo na kóżde požadane dwórniſchczo najtuniſcho.

J. G. Klingst Nachfolger.

Woſjewenje.

Czeſczenym Sserbam w Bukezach a wokolnoſzi ſ tutym woſjewam, ſo ßym ja dżenßa tu predy Konikez, njetk Schorſchez khlamarnju tudy wotewrił, a ſo we tej ßamej

materialne twory, tobak a zygary

pſchedawam. Ja budu ßo ſtajnje ſa to ſtaracz, ſo bych móhł czeſczenym kupowarjam ſ dobrymi a po możnoſzi tunimi tworami poßłużicz, a proſchu teho dla najpodwólniſcho wo bohate wopytanje.

W Bukezach, 1. oktobra 1860.

Hermann Kirſchnar.

Czeſczenym Sserbam w Bukezach a wokolnoſczi ſ tutym najpodwólniſcho k nawedżenju dawam, ſo ja wot 1. oktobra t. l. pola knenje wudowy Mjerczinkoweje pſchi nowym kerchowje bliſko ſchulje bydlu a proſchu, dowjerenje, hacz dotal mi ſpożczene, mi też dale wobkhowacz chzycz.

Eduard Heßa, poſtajeny ſkotoljekař w Bukezach.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche droždże

poſkiczam ſaßo najnaležniſcho k prjódkſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy drożdżepſchedawarjo w ljeczu lohkeho ſkażenja a porjedkeho woteberanja dla żane droždże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßłużuju tak też zyłe ljecze ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drodżemi k tykanzam a druhim peczwam. Też wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacz. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Lotterijowy nawjeschtk.

Pschi cżehnenju 58. kral. sakſk. krajneje lotterije dóstach ßljedowaze wysche dobytki do mojeje kollekzije a to na

cżo. 7974	**1000 tol.**
cżo. 23791	**1000 tol.**
cżo. 53772	**1000 tol.**
cżo. 56018	**1000 tol.**
cżo. 56041	**1000 tol.**

cżo. 13208	**400** tol.	cżo. 33311	**400** tol.
cżo. 36629	**400** tol.		
cżo. 13209	**200** tol.	cżo. 56021	**200** tol.
cżo. 23733	**200** "	cżo. 56026	**200** "
cżo. 32537	**200** "	cżo. 56053	**200** "
cżo. 32553	**200** "	cżo. 56069	**200** "
cżo. 32559	**200** "	cżo. 53790	**200** "
cżo. 42137	**200** "		

cżo. 7966	110 tol.	cżo. 32565	100 tol.
" 13201	100 "	" 32569	100 "
" 13207	100 "	" 32580	100 "
" 13283	100 "	" 33319	100 "
" 13287	100 "	" 36628	100 "
" 21518	100 "	" 36687	100 "
" 21548	100 "	" 42113	100 "
" 23732	100 "	" 42151	100 "
" 23756	100 "	" 42152	100 "
" 23759	100 "	" 53784	100 "
" 23767	100 "	" 53794	100 "
" 23781	100 "	" 56013	100 "
" 23789	100 "	" 56014	100 "
" 32502	100 "	" 56054	100 "

K 1. klaßy 59. kral. sakſk. krajneje lotterije poruczam ßo ſ loßami najpodwólniſcho.

W Budyſchinje pod hrodom cżo. 32.

Handrij Hennig.

Kosaze, kóſlaze a ſajecże kózki

kupuje a najwyſchu płaczijnu ſa ne płaczi

H. Langa, ſ wobhdlenjom na żitnych wikach, ſ welbom na bohatej haßy.

Pschemjenenje khlamow.

Cżeſcżenym Sserbam Budyſchina a wokolnoſcżje ſ tutym najpodwólniſcho k nawedżenju dawam, ſo ßym moje klamy, predawſchim ſ napſchecża, do domu knesa pſchekupza **Bergera** na żitnej haßy cżo. 32 pſchepołożił a proſchu wo dalſche dobroczinwe wobkedżbowanje.

Pschi tutej ſkładnoſczi poruczam tež wulki wuberk lampow, ßwjecznikow, denczkow, khoſejowych khanow, zokorowych tyſkow, każ tež rolowych durczkow, khachlowych rołow, blachowych khachlow a djełam tež tſjeſchne roły a wſchelke tſjeſchne kryjeſtwo.

Herrmann Rachlitz, klempnarſki miſchtr.

Pschemjenenje khlamow.

Cżeſcżenym Sserbam Budyſchina a wokolnoſcżje ſ tutym najpodwólniſcho woſſewjuju, ſo ßym moje draſchlerſke klamy ſe ßerbſkeje haßy na żitnu haßu do domu knesa tkalza **Wießnera** pſchepołożił.

S dobom poruczam ßwój ſklad ſaßlónjatkow a pſchedeſchcznikow, tobakowych a zygarowych trubkow a t. d. po tunich płacziſnach a wobſtaram poredżenja wſchitkich, do mojeho remeßła ßluſchazych wjezow, khjetſje a tunjo.

August Läuter,
draſchlerſki miſchtr a pſchedeſchcznikar.

Pſchedawanje ßudobja.

Po kupenju Rückerez inventaria ßym wotmyßleny, khjetro wulku djelbu

jara dobrych palenzowych a kißalowych ßudobjow

wſchjech wulkoſczow

pſchedacz. **Herrmann Danckhoff**
w Budyſchinje na ßerbſkej haßy.

Cżeſcżenym Sserbam Budyſchina a mokolnoſcżje ſ tutym najpodwólniſcho woſſewjuju, ſo ßym ßo djenßa do mojeho nowonatwareneho doma pſched ſchulerſkimi wrotami pſcheßydlił.

W Budyſchinje 13. oktobra 1860.

Korla Naucka,
jjerchaiſki miſchtr.

W Drobach pola Minakała je ſahrodniſka żiwnoſcż cżo. 3., bes renty, ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. — Wſcho dalſche może ßo pola wobßedżerja tam ſhonicż.

Großowe

broſtkaramellje

najljepſchi ßrjedk k wotſtronenju kaſchela a k połóżenju dychanja, każ tež k ſwarnowanju pſche dybawoſcż pſchi ſaſymnenju w ſymnym cżaßu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcż w hrodowſkej haptyzy knesa M. Jäßinga kóżdy cżaß na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

P r ó ſt w a.

Kneża ſpjewarjo a knejny ſpjewarki, wot kotrychż hiſchcże ſpjewne hłoßy doſtali nejßmy, ßo ſ tutym najluboſniſcho proſcha, ſo bychu te ßame ſkere a ljepe pola k. Ssmolerja wotedacż chżyli. Wuberk.

W Ssmolerjowej kniharni może ßo ſaßo doſtacż: Cżłowecża wutroba tempel Boży abo ßydko teho ſkeho w dżeßaczich ſnamenjach prjódkſtajena. Płacziſna nßl. 5½

Dżeń 25. t. m. popołdnju zhromadźi so belletristiski wotrjad M. S. w bydle

pismawjedźerja.

Kak ßo ſ pódſchu ma?

Jedyn wuj a jena cżeta.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoleŕ.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 42. **20. oktobra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Małeho Budyschinka. S Kulowa. S Huski. — Dżeżata powschitkomna sakska wuczeŕska shromadżizna w Budyschinje. — Prawizniski dopis. XXXI. — Přilopk. Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenjeżna płaćizna. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Kralowski dwór je ljetni pschebytk w Pilnizach wopuschczik a ßo 16. oktobra do Draždżan pscheßydlik. — W Draždżanach ßu ßo wopaczne pruske 25tolerske banknoty nadeschke. Wone hodża ßo wot prawych jenoż pśches to roseśnacz, so je na wopaczných horna żołta ßmuha khjetro tołsta, na prawych pak cżeńka. — Cżehnenje nationallótterije ßo 10. novembra stane. — S extraczahom jjedżechu 15. oktobra rekrucżi 38. füselierregimenta po żeleśnizy nimo Budyschina, so bychu ßo do twerdżizny Mainza podali. Jich bjesche 500 a ſ nimi bje 14 podwyschkow, jedyn ljekaŕ a 6 wyschich.

Prußy. W Barlinje bu w sandżenych dnjach 50ljetny jubelski ßwedżeń tamneje universitу jara ßwedżeńszy wobendżeny. — Prynzregent je ßo 20. t. m. na pucz do Warschawy podaŕ a tam 21. pschijjedże. Wón tam najskere njekotre dny dljehe wostane, hacz bje predy postajene. Ruski khježor je tam dżeń predy pschijjeŕ.

Rakuß y. Nowsche nowiny powedaja, so chże Nadasdy, minister prawdy, a hrabja Thun, minister kultuża, ſ ministerstwa wustupicz. — Khježor ßo 20. abo 21. t. m. do Warschawy poda a minister Rechberg tam njekotre dny predy póńdże. — We Wuherskej pschezo hischcze żadyn prawy mjer neje.. Teho dla je wyschnosc ſ nowa njekotrych mużow sajaka; bes nimi je też hrabja Karolyi, kiž bu na dompuczu ſ Parisa do Wuherskeje w Salzburgu jaty. Jemu menujzy winu dawaja, so je wón ſ wuherskimi cżjekanzami, we wukraju bydlazymi, wo to jednak, kak by ßo we Wuherskej ſ nowa revoluzia sakożicz móhła. — Wójsko ßo tak do rjadu staja, każ by wójna psched duremi była a woßebje ßo do Wenezianskeje pschezo wjazy a wjazy wojakow, każ też cżehnenych kanonow sczele.

Franzowska. Khježor je psched njekotrym cżaßom, każ je snate, ßwojeho póßłanza se sardinskeho dwora wotwołaŕ, schtoż by tak wele rjekacz mjeło, so je wón ſ tym nespokojny, so je sardinski kral ßwojich wojakow do bamżoweho a neapelskeho kraja poßłaŕ a so smjeje to sardinski kral ßam wutunkacz, hdyż jemu ſ teho njekajke nelubosnosczje nastanu. Ale ludżjo mjenja, so Napoleon jenoż tak psched ßwjetom cżini, potajnje pak pschezo hischcze na stronje sardinskeho krala steji a jemu skradżu pomha. — Bamżowy general Lamoriciére, kotrehoż bjechu Sardinszy w Ankonje sajeli, potom pak saßo puschczili, je ßo ſ nowa do Roma podaŕ. — Franzowske, w Romje stejaze, wójsko je njetko wschón blischschi, wokoło Roma leżazy kraj wobßadżiko, nimalje wschitke druhe bamżowe kraje ßu pak w rukomaj sardinskeho krala.

Rußowska. Khježor je ßwojeho póßłanza se sardinskeho kralowskeho dwora wotwołaŕ. — Wón je 20. t. m. do Warschawy pschijjeŕ a budże njekotre dny posdżischo se ßwojimi wyßokimi hosczemi wulku hońtwu dżerżecz.

Italia. Sardinski ßejm je ßo sa to wuprajik, so ma kral wschón italski kraj, ſ wuwsaczom Wenezianskeje a njekotrych bamżowych provinzow, skere ljepe wobßadżicz, woßebje je k temu pschiswolik, so ßmje ßo sardinske wójsko pschecżiwo neapelskemu kralej do wójny wesczi. Menujzy neapelski kral je wutrobiczje wojowacz poczaŕ a budżische Garibaldia pschi ßamym wotchnaŕ a ßo saßo do Neapela wróczik, hdy budżichu Garibaldijej njekotre dżjelby sardinskeho wójska k pomozy nepschischke. Garibaldi je w poßlenich bitwach tejko ludżi shubik, so ßam niczo ważne wjazy cżinicz nemóże a duż je sardinskeho krala wo pomoz proßyk. Hacz ta pschińdże, chże drje wón Kapuu a Gaëtu we wobleżenju dżerżecz, newjeri ßebi pak, bes sardinskeje pomozy schtórmowacz. — Po nowischich powesczach ßu hižom njekotre wetsche sardinske wojerske dżjelby do Neapela pschischke a sardinski kral Viktor Emanuel je ßo tam też na pucz podaŕ, so by ßam ßobu pschecżiwo neapelskemu kralej wojowaŕ, kotryż ma pecża hischcze 30,000 wojakow wokoło ßebe. — Bamż je wobsanknyk, hischcze w Romje wostacz a wotcżakacz, hacz sa neho njeschto dobre we Warschawje wuradża.

Turkowſka. Franzowſke, w Syrii pſchebywaze, wójſko je tam dźielbu kraja, wot Druſow wobydlneho, wobšadźiło, tak ſo šu šo šušodni kſcheſćijenjo ſašo do šwojich wšow wróćicz móhli.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Dokelž je šo pſched krótkim w ſakſtich šerbſkich wošadach wot jich kneſow duchomnych dla Budarjowych šmilnych penes ſašo ſapišowanje wſchitkich khudych, hódnych Sserbow ſtało, dha chzemy tudy tu poweſcz podacz, ſo šo njetko kóždoljetnje 1400 tl. tutych narodnoſerbſkich Budarjowych šmilnych darow na khudych, hódnych Sserbow w ſakſkej Hornej Luſicy a w miſchonſkim kraju rosdźjeluja. Tutu ſummu je miniſterſtwo kultuša w Dreždźanach (pod kotrymž Budarjowe wotkaſanje a ſarjadowanje w Sakſkej ſteji) kaž ljeta predy tak tež w loni kral. krajſkej direkziji tudy pſchipóſłała, tuta na to tele peneſy po wotcžehnenju 1 — 2 tol. ſa porto a po ſcžinenym rosdźjelenju po wošadach na šerbſtich kneſow ſararjow ſa jich wošady, kóždej jeje partu, roſeſłała. — Hdyž my tak ſ nowa lubych Sserbow na tónle narodnoſerbſki wuſtaw kedźbliwych cžinimy a Budarjowe wopomneczje žohnowane w džakomnoſczi wobnowjamy, proſymy lubych pruſkich Sserbow, nam tež ſ jich ſtrony druhdy njeſchto w Nowinach*) poweſcz, kak šo to pola nich ſ Budarjowym wotkaſanjom, jeho peneſami, wudźjelowanjam atd. ma. w.

S Małeho Budyſchinka. Sańdźeny tydźeń bjechu tudy jara dźieławi w tajſkim naſtupanju, ſo khjetru liczbu cžešnych wrotow twarjachu. Tak buchu jene na naſchich a krakeczańſtich meſach na budyſkej dróſy, dwje wo wšy, jene pſched knežim dworom a jene w dworje šamym poſtajene a to bje šo wſchitko ſtało k cžeſczi tudomneho ryczerkublerja kneſa Gadegaſta a jeho młodeje knenje mandźelſkeje, kotraž šredu 10. oktobra k nam pſchicžeže. — K jeje šwedźeńſkemu powitanju cžehnechu jej na tutym dnju pſchipołdnju w 12 hodźinach tudomne ſchulſke dźiecži, renje ſ wjenzami a khorhojemi napſcheczjiwo. S nimi dźjeſche na mjeſto k. wucžerja Babika, kotryž bje khory, porſchiſłi k. wucžer Rothenburg, kaž tež knež duchomny, wele ludźi muſkeho a žónſkeho rodu ſ gmejny, knežI dźieławy lud ſ nowej rjanej khorhoju, kneža cželedź a to džowki ſ wjenzami, pod nawedowanjom knežeho ſchošarja k. Seiferta. Tež bje hudźba pódla a wſchitzy pſchitomni ſaſtachu pola cžešnych wrotow na naſchich meſach.

Jako bje šo cžah ſrjadował, dha tež k. Gadegaſt ſe šwojej młodej knenju mandźelſkej a ſe šwojim pſchichodnym nanom k. ryczerkublerjom Roßbergom pſchijjedże. Wós pola cžešnych wrotow ſaſta a jako bje knes duchomny Haubold młodeju mandźelſkeju ſ pjeknej ryču powitał, wuneše jimaj k. ſchošar tſikróčnu šławu, kotrejž wſcha ſhromadźiſna wótſje pſchihłóšowaſche a do kotrejež tſjelby, na póblanſkej hórzy poſtajene, šylnje hrimotachu.

Potom šo cžah wrócži. Najprjódzy dźjechu dźjecži a ſa nimi wſchitzy druſy. Hudźba hrajeſche, khorhowje ſeihrawachu a wjenzy ljetachu do knežeho woſu. Wſchitko bje polne radoſczje, a hacž runje bje khjetro wjetſikojte, dha šłónczko tola tež pſchešwjeczowaſche.

Na knežI dwór pſchiſchedſchi wuſtupi k. Gadegaſt pſched hród a džakowaſche šo w šwojim a šwojeje knenje mandźelſkeje menje ſa wſchu jimaj wopokaſanu cžeſcz a luboſcz ſ tym šwjedcženjom, ſo wón to wjeſcjje nihdy neſabudże.

Zyła gmejna doſta potom piwa a palenza, tak wele hacž chzyſche picz a młodoſcz mjejeſche reje, ſchulſke dźiecži doſtachu pak khoſej ſ pomaſkami, (dokelž nihdże žane zalty wjazy nebjechu.) Bes tym ſhromadźeni Gadegaſtez mandźelſkimaj a jich domej wele šławow wuneše chu a wecžor bje hród jara renje pošwjeczeny, tež bjechu pjelne transparenty widźecz a pišane latarnje šo tež jara ſpodobachu. — Nech šo cžeſcženymaj młodymaj mandźelſkimaj a wſchej gmejnje ſ nimaj hromadźje prawje derje dże. Daj to Bóh!

S Kulowa. Póndźelu 8. oktobra poda šo khježnik Mikławſch Tryczka ſ Noweho Hóſka ſ naſcheho mjeſtaſchka wecžor domoj. Dokelž pak do šwojeho domu pſchiſchoł nebje, dha dźjeſche jeho žona pytacz a namaka jeho tež, ale, Bohu žel! ſatepeneho. Wón bje menujzy na dompucžu njekak ſmolik a do mjeſchczańſkeho hata panył, hdźež bje ſrudnu šmercz namakacz dyrbjał.

S Huſki. Sańdźenu nedźelu 14. oktobra bu tudy nowa ſchula pošwecžena. (Redakzia proſy najpodwólniſcho wo drobniſchu roſprawu.)

---

* Budarjowe wotkaſanje zyłych šerbſki lud naſtupa a intereſſuje, dokelž šu kóždy cžaš khudźi, hódni Sserbjo bes nim a we nim, kotrychž ſaſtaranje ſakonſzy hewak gmejnam nadleži, Budarjowi legitimni herbojo. Teho dla mamy ſa to, ſo ma zyły šerbſki lud a wošebje khudźi bes nim połne prawo, šebi žadacz, ſo šo jim tak wele hacž mózno wo Budarjowym wotkaſanju, wo ſarjadowanju a nałożowanju Budarjowych penes a t. d. w ſjawnoſczi k nuwedźowanju dawa, wošebje pak ſo šo wot Sserbow šamych na to hlada, ſo žani Njemzy abo pſchenjemczeni Sserbjo pſcheczjiwo Budarjowej woli niczo wot jeho šmilnych darow nedoſtanu, abo tute šo k ljepſchemu Njemzow nenałożuja, tak ſo šo Sserbjo nebychu pſchikrótšowali a šerbſkim gmejnam šo jich podpera w ſaſtaranju šwojich šerbſkich khudych newotczahowała.

Dźeſata powſchitkomna ſakſka wucžerſka ſhromadźiſna w Budyſchinje.

Dźeſata powſchitkomna ſakſka wucžerſka ſhromadźiſna,

kotraž ßo 30. ſeptembra, kaj też 1. a 2. oktobra t. l. w Budyſchinje wotdżerża a na kotreiż bje pſches 500 wucżerjow ſe wſchitkich ſtronow Sakſkeje, ſ dżjela też ſ Pruſkeje a Cżieſkeje pſchitomnych, je wjeſcże ſa wſchiech wopytarjow ſweßelazy a wokſchewjazy ßwedżeń byk. Jako bje mieſchczjanſki wuberk, k temu wuſwoleny a hižom w cż. 32 Serbſkich Nowin po menach woſjeweny, najlјepſche pſchihoty k wſchemu ſcżinik, bu ſhromadżiſna ßama w hoſcżeńżu k tſjom lipam wotdżerżana. Hoſcżeńż bje ſ khorhojemi ſakſkich a kužiſkich barbaw renje wupyſcheny, pſchi pucżu do ſahrody ſtejachu pjekne cżeßne wrota a wyſche duri, ſe ſahrody do hoſcżeńża wedżazych, biechu tute ßkowa pſchicżinene: Hlaj, kak renje a pjeknje je, hdyż bratſje mjernje bes ßobu bydla.“ A taike hrónczko je ßo też kraßnje dopelniko. Pſchetoż kaj „bratſja“ ßu ſhromadżeni wucżerſo njemſkeje w ßerbſkeje narodnoſcżje, evangelſkeho a podjanſkeho wjeruwuſnacja tak derje we wuradżowanjach, kaj też w ßwojich towarſchnych beßadach w hromadżje żiwi byli, tak ſo ßo zyła ſhromadżiſna kaj jena ßwójba bycż ſoaſche a żana pſchekora ſhromadnu radoſcż nekażeſche. Poßedżeńſka ſala bje ſ kwjetkami, pletwami a khorhojemi jara pjeknje wudebena. Wyßoka, ſa rycżerjow poſtajena, kljetka mjeſeſche w ſkotych pißmikach na ßebi napißmo: „Sbożje ſchuli!“ wokoło neje biechu kcżeſate roſtliny ſeſtajane, ſady neje na ſcżienje bje purpurſka draperia ſe ſtotej kromu. Tam bje buſta Jeho majeſtoſcżje krala Jana poſtajena ſ napißmom: „Bojcże ßo Boha, cżeſcżje krala“ a njeſchto nije wißaſche wobras Jeje kralowſkeje wyßokoſcżje krónprynzeßny Karolje, ſ wjenzom wobdaty. Pſched kljetku ſtejeſche blido ſa tſjoch pſchedßydow a biechu jako tajzy wuſwoleni knes ſeminarſki direktaŕ Steglich ſ Draždżan, knes mjeſchczjanſkoſchulſki direktaŕ Berthelt ſ Draždżan a knes mjeſchczjanſkoſchulſki direktaŕ Seeliger ſ Budyſchina, na wobjemaj ſtronomaj kljetki biechu pak blida ſa pißmawedżerjow a rosprawnikow. Wſcho ſrjadowanje dawaſche woßebje temu, kiż ſe ſahrody do ſalje ſtupi, jara pjekny napohlad. Ale też runje tak pjekny, haj radoſtiż wubudżazy napohlad podawaſche ßama ſhromadżiſna, jako ßo ſ połnoklincżazym khjerluſchom a ſ nutrnej modlitwu wotewri a jako w doſtojnym duchu ßwoje należnoſcżje wuradżowaſche. To bje jenohlóßne mjenenje tych ßamych, kotſiż biechu jako hoſcżjo pſchitomni, tak ſo woni też na wſchitkich ſhromadżiſnach ßwjeru dżjel berechu. My menujemy jako tajkich jenoż kneſow krajſkeho direktarja ſ Könneritz, zyrkwinſkeho radżiczelu Dr. Döhnera ſ Zwickawa, zyrkwinſkeho a ſchulſkeho radżiczela Dr. Wildenhahna ſ Budyſchina, knežerſkeho radżiczela ſ Beuſt, knežerſkeho radżiczela Edelmanna, past. primar. Rülinga, archidiakona Carla, wokreßnoßudniſkeho radżiczela Bleſkya, can. cap. cant. Hofmanna, mjeſchczjanoſtu Löhra, mjeſchczjanſkeho radżiczela Heßlera, mjeſchczjanſkeho radżiczela Lehmanna, a hewak bje hiſchcże wele druhich hoſczow pſchitomnych. Woni biechu też pſchi ßwedżeńſkej w tſjoch lipach póndżelu wotdżerżanej hoſcżinje, kotraż ßo ſ weßołymi a wutrobnymi ryczemi a ßławami, kaj też ſ radoſtnymi ſpjewami wuſnameneſche. Teho runja bje też na ſhromadnym wobedżie, kotryż ßo wutoru na tſjelerni mjejeſche, pſchiſtojna a dobruduſchna weßeloſcż widżecż. Tola je też mjeſto Budyſchin wucżerjow jara wutrobnje a duſchnje pſchijak. Niż jenoż ſo bjeſchtaj wyſche wucżerjow też dwaj mjeſchczjanſkaj radżiczelej a dwaj mjeſchczjanſkaj ſaſtupnikaj do wuberka ſtupikoj, dha je też mjeſchczjanſka rada w ſjenoczenju ſ mjeſchczjanſkimi ſaſtupnikami 40 tl. jako pſchinoſchk k wudawkam pſchipoßłała a wele budyſkich wobydlerjow je zuſym wucżerjam jjedż a bydlenje podało, tak ſo woni hoſpodliwoſcż Budyſchanow dokhwalicż nemóżachu a pſchi wotßalenju wuprajachu, ſo jim Budyſchin neſapomnity woſtane. Woni ßu teho dla też w budyſkich njemſkich nowinach dwoje podżakowanje woſjewili.

A tak budże tuta ſhromadżiſna, kotraż bje derje radżena pod Bożej mikoſcżiwej pomozu też wjeſcżje bohacżje żohnowana a to ßkowo „Daj to Bóh,“ kotreż knes mjeſchczjanſkoſchulſki direktaŕ Seeliger, kiż je ßebi tu żyłu wiez dał woßebje jara należanu bycż, w ßwojej powitanſkej ryczi wupraji, budże też wjeſcżje dopelnene.

Schtoż ſhromadżiſnu ßamu naſtupa, dha damy ſ dżjela po „ſakſkich ſchulſkich nowinach“ a ſ dżjela po ßamßnym naſhonenju ſcżiehowazu rosprawu.

Nedżelu 30. ſeptembra weczor w 7 hodżinach ſapocża ßo pſchedſhromadżiſna a to ſ wuſpjewanjom khjerluſcha „Njetk w Bożim menje ſapocżnu,“ po cżimż k. mjeſchczjanoſta Löhr ſhromadżenych w menje mjeſta Budyſchina najwutrobniſcho poſtrowi a jich k. ſchulſki direktaŕ Seeliger w menje wuberka w cżuczjiwej ryczi pjeknje poſtrowi. Na to ſpjewaſche ſpjewanſke towarſtwo ſpjew, wot A. Lanskya wudżełany a wot budyſkeho organiſta k. Heringa do hudżby ſeſtajany, kotryż mjejeſche napißmo: „Mój ſakſki kraj (Mein Sachſenland)“ a potom ßo pod pſchedßydſtwom k. direktarja Berthelta jednanja ſapocżachu. Najprjódży dawaſche k. Lansky w menje pſchedßydſtwa powſchitkomneho ſakſkeho wucżerſkeho towarſtwa rosprawu wo jeho ſkutkowanju wot mießaza auguſta 1858 hacż dotal. Hewak bu bes druhim poſtajene, ſo maja ßo protokollje ſtenografiſzy wot k. Wagnera ſ Draždżan napißacż, a jako biechu hiſchcże njekotre, dżeńſki porjad naſtupaze należnoſcżje ſrjadowane, buchu tſjo horka ſpomneni kneża ſa pſchedßydow wuſwoleni. Po ſkónczenju jednanjow woſta wulki dżjel ſhromadżenych hiſchcże khwilu w tſjoch lipach a ſabaweſche ßo ſe wſchelkimi rosmołwami. — Naſajtra 1. oktobra bu rano we 8 hodżinach prjenja hłowna

ſhromadźiſna ſ khſerluſchom, wot A. Lanskya ſeſtajanym wotewrena a po jeho wuſpjewanjom ſapoczachu ßo jednanja pod pſchedßydſtwom k. direktarja Steglicha najpródzy w naſtupanju ſakſkeho peſtalozziſkeho ſjenoczeńſtwa. Potom w 11 hodźinach cźitaſche k. kantor Kozor ſ Ketliz ßwój naſtawk „wo wucźerjowym khoſtanſkim prawje.“ Wón bje, kaž mózemy ßami wobßwjedcźicz a kaž ßu nam też ſe wſchelakich druhich newucźerſkich ſtronow prajili, jara khwalobnje wudźiełany a jednaſche ßo jeho dla hacź na pok 2 hodźinow. W dwjemaj ſapocźa ßo hromadna hoſcźina, na kotrejź ßo też k. krajſki direktar a ſ wetſcha też wſchitcy druſy horka pomenowani wyßozy kneźa wobdźielichu. Pſchi hoſcźinje kneźeſche wutrobna radoſcź a bu wele rjanych ßławow wuneßenych, prjeńſcha Jeho majeſtoſcźi kralej Janej a druha krónprynzeßynje Karoli jako ſakitarźy peſtalozziſkeho wuſtawa, a potom hiſchcze wele druhich. Też bu njeſchto ſpjewow, ſa tajku ſkładnoſcź wot teho a druheho pſchihotowanych, połnohłóßnje ſpjewanych a je ßo nam derje ſpodobało, ſo pſchi tym też na Sserbow ſapomnili nebjechu.

(Skónčenje přichodnje.)

Prawizniski dopis.

XXXII.

Te ßamo wſajomne a wujimadne wobſtejenja, kotrež Cźi w dopißu XXX l. na pſchikładzje pożcźonki 100 tolerjow bes wjericźelom Hadamom a dołżnikom Bartromjom pokaſach, maſch też we wſchitkich druhich prawiſniſkich wobſtejenjach a pomjerach, hdźež je na jenej ſtronje wjericźel a na druhej dółżnik. Tak na pſchikład: w kupnych wjezach, pſchi kupjach, nech je jich pſchedmet njekajka hibita (mobile) abo nehibita wjez (immobile t. j. leżomnoſcź). Pſchetoż tak ruczje hacź kupz ſa kupenu wjez ßnano żane abo tola niż wſchitke kupne peneſy hnydom pſchi doſtacźa kupeneje wjezy pſchedawarej neſapłacźi, tutón jemu po tajkim tak tu pſchedatu wjez, kaž ßo praji, bes penes pſchepoda a woſtaji, a wobaj teho dla w naſtupanju ſapłacźenja kupnych penes pak wjeſtu termiju poſtajitaj a pſchi tym wucźinitaj, ſo maja ßo kupne peneſy do tuteho dnja a najpoſdźiſcho na tutym poſtajenym dnju płacźicź, pak bes ßobu wumjenitaj, ſo drje mózeja kupne peneſy hacź na daliſche neſapłacźene (ſtejo) woſtacź, tola pak ßo poſdźiſche po predy ſcźinenym pók, abo ſchtwórcź lietnym wupowedźenju na wjeſtym dnju wot kupza pſchedawarej ſapłacźicź, dha maſch tu hnydom, tak ruczje hacź pſchedawar ßwojemu kupzej tak wſchitke, pak jenoż ſ dźiela kupne peneſy krediuje (t. r. jemu je na cźaß dowjeri, jemu w jich naſtupanja wjeri, ſo budźe je kupz ſapłacźicź a ßłowo dźerźecź, kaž je pſchilubił) — dha, praju, maſch tu hnydom bes kupzom a pſchedawarjom prawiſniſke wobſtejenje, kiż je kaž wujimadło bes nimaj a jeneho na druheho weże. Woßebje je kupz dla neſapłacźenych kupnych penes na pſchedawarja ſwjaſany a pſchedawar na kupza pokaſany. Wobſtejenje, kotrež je ſ kupje bes nimaj naſtako, je obligatorſke, dółżniſke, dółżnika (kupza) wjaſaze, na płacźenje (ſajo abo poſdźiſcho) wjaſaze. Stuteho ſwjaſka a po tutym ſwjaſku je njetk pſchedawar w naſtupanju neſapłacźenych kupnych penes „wjericźel, (creditor)“ kupz pak, tak dołho doniż ſapłacźił neje, „dółżnik“ debitor: Wobeju wujimadny ſwjaſk ßo w tym wokomiknenju roswoje, hdźež dółżnik jemu kupne peneſy, na cźaß kreditowane (w dowjerje woſtajene) połnje ſapłacźi. Nepłacźi pak je wón na predy poſtajenym dnju abo na dnju, kiż ßo po dnju (ſchtwórcź abo połljetneho) predy wupowedźenja jako termia wobliczi a poſtaji, potajkim: kombźi ßo kupz jako dółżnik ſe ſapłacźenjom kupnych penes, dha je wot tuteho dnja (wot tuteje termije), „we kombźi a tak dołho w kombźi, doniż neſapłacźi abo ßo jemu wot wjericźela w naſtupanju tutych dółżnych penes nowy, daliſchi kredit (dowjera) nedowoli. Bjechu ſa ſpomnene kupne peneſy ſa cźaß jich neſapłacźenja abo dowjerneho woſtajenja wjeſte prozenty jako ljetna dań (n. pſch. 4) wotrycźane, dha woſtanu te ßame, jeli niczo druhe jich dla bes wjericźelom a dółżnikom poſtajene neje, w jich wyßokoſcźi też ſa cźaß komby drje te ßame, dokelź ßo myßli, ſo wjericźel dółżnikej naſapłacźene peneſy hiſchcze dale ſa tu ßamu dań woſtajі, krediuje; ale tak ruczje hacź wjericźel pſchecźiwo dołżnikej ſe ſtórżbu na ſapłacźenje kupnych penes wuſtupi, ßudniſzy ſtorżi a ßebi ſe ſtórżbu pola ßudniſtwa ßwoje kupne peneſy żada, dha powetſchi ßo wot teho dnja, hdźež je ßo dółżnikej wjericźelowa ſtórżba wot ßudniſtwa pſchipoßłała a do ruki daka (inſinuowała) po ſakſkim prawje na 5 prozentow a wjericźelej pſchiſteji to prawo, ßebi wot tuteho cźaßa tak wyßoku dań jako komdnu dań żadacź a to tak dołho a hacź do teho dnja, hdźež dółżnik ſtónczńje płacźi. A kaž ma wjericźel tu na jenej ſtronje tuto prawo, tak wobſteji na druhej ſtronje ſa dółżnika ta ßama, runa winowatoſcź, tutu wetſchu komdnu dań płacźicź.

Přilopk.

* Kameńſkemu ßudniſkemu hamtej 6. oktobra woſjewichu, ſo je mandźelſka khleźnika Hausdorfa w Schönbachu wot delejpaneneho ſtwineho werha ſaraźena. Ssudniſke a ljekarſke wobhladowanje dopokaſa, ſo je Hausdorfowa wo prawdźje ſaraźena a ſo kruch ſtwineho werha delje panył; dale pak ßo też dopokaſa, ſo wona wot werha ſaraźena neje, ale ſo je ju najſkere jeje mandźelſki ſtónzował, kiż bje potom, ſo bychu na neho netukali, kruch werha na ßwoju morwu mandźelſku delje

czišnył. Hausdorf bje menujzy se swojej žonu w nepokoju žiwy byt, wošebje dokelž jemu wona swoju pomoz wotstupicz nochzyła. Na spomnenym dnju bje wón swojeho syna precz poslał, potom najskere hnydom swoju mandželsku sarasył a sam do druheje wsy wuschol. Duzy domoj bje jemu jeho syn tu powescz pschineśł, so je macz morwa; to pak bje jeho dale nehnuło, haj, wón nebje sebi ani prozu wsał, hlinu, na mandželsku napadanu, s neje wotstronicz, ale bje ju sašo na nju smetało, jako bje so to wot druhich stało. Tole wscho, kaz tez rany nebocziczkeje, kotrez bjechu tajke, so wot deljepaneneho wercha bycz nemójachu, wedzechu na to, so Hausdorfa do kameńskeho jastwa sobu wsachu, hdzez je so wón w saczuczu swojeje winowatosczje 7. oktobra wobwißnył.

* Lipske nowiny podachu wóndanjo wobschjernu rosprawu wo ljetuschich žnjach. Po tutej rosprawje žnje runje hubene nejsu.

* Na ryczerkubleriskim dworje w Seerhausenu blisko Riesy bu 9. oktobro weczor djeczatko, njehdze 2 dnaj stare a derje sawite wot wajchtarja namakane, kotremuz liszczik sa schiju wisasche, s tej próstwu, so bychu so sa ne starali a je Wylem kschczicz dali. To je so tez stało a su to djeczatko w tu khwilu jenej czieschazej žonje w Seerhausenu pschepodali.

* W Adorfje wotpalichu so 15. oktbr. schiesczwareniow blisko terhoschcza.

Nasch wuj, kiž kardy pschedawa,
Tón njetk tu dobru pódusch ma! Jedyn wuj.

---

560 piwowych sudobjow kotrez so sa kakowe sudy hodza, sud 2 ejmarej wulki, su na pschedań w korczmi w Kamenej blisko Radworja.

Spěwy.

Motsowa a Herczina skórzba pola fararja.

Herta:

Ach Božko, schto sym czinika,
So sym so takle wudała, —
So bjesche moja wutroba
Tak jara wocžku posłuschna!
Wasch swjask, knes farar, roswezcze,
So krydnu muža se schije,
Kiž sdasche so tak pjekny mi, —
A njetk je djabol najhórschi!

Mots.

Ach Božko, schto sym neczinił,
So sym so takle woženił,
Ja dóstach wóst sa naliku;
A schtoha njetko sapoczmu?
Knes farar, wsmicze boze mje,
Schtoz psched ljetom mi dali scze;
Schtoz sapłaczich sa wjer'wanje,
Nech kryje wjeczne sabyczje.

Farar:

O djjesczi, lubaj mandželskaj,
Wój jara sahnjewanaj staj;
Ja pak chzu Wamaj wupomhacz
A Wamaj bleschu wody dacz:
To je ta woda jednarska,
Kiž sahanja wschje hnjewanja,
A hnydom wschitke pschekory
We nastawanju podusy.

Ta tawsyntam je pomhała,
Duž sa waj' tez bdze słužomna;
Kaz borsy na so hnjewnaj staj,
Sso hnydom s bleschje napijtaj,
Tu wodu dzerztaj we hubi
Dójž wutroba so nesdobri,
A hdyž staj sašo sdobrenaj,
Dha potom wodu wuplúntaj!

Po tajkej radzje duchomnej
Duž Mots a Herta czineschtej.
Mjer bes nimaj we domje je,
Ta kraßna woda jednarska
Je psches pok ljeta pomhała.
O wjera, schto ty neczinisch,
Ty nemóžnosczje smóžnosczisch!
Hlaj, Mots a Herta po wodu
Sej sašo dzetaj na faru. —

Pschispomnenje: Prjódkstejazy spjew je s knižki wsaty, kiž je we Wojerezach wot J. Kulmana wudata a móže so w Ssmolerjowej knihárni w Budyschinje sa 1 ngl. dostacz. Wone maja napißmo: Bórczate, kałate a palate czmeły, wosy a scherschenje. To je: Satyriski wothłóß se Sserbow — niz k hrjechej, ale k smjechej — niz k srudzbi, ale k wuczbi, — niz k padaj, ale k rjadej. — Prjenja wobrada. (Bes druhim je w tej knizzy tez wospórski hermank wotczischczany.)

Hudančka.

16. Schto je neprawje a tola žadym hrjech neje?
17. Kajke włosy ma najreńsche holczo w mjesczje?
18. Schto wotebera, hdyž k nemu pschiwdawasch, a schto pschibywa, hdyž wot neho woteberasch?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje s cz. 41.

13. Na kosmatu stronu.
14. Mały kralik móže lietacz.
15. Czesak ma suby a nemóže pak kusacz.

Cyrkwinske powjesče.

Wěrowanaj:

Podjanska cyrkej: Jan Schmidt w Hruboczizach s Hanu Lehmanez s Djeżnikez.

Krčeni:

Michałska cyrkej: Marja Augusta, Jana Wobsta, wobydlerja w Sajdowje, dz.

Podjanska cyrkej: Amalia Khrystiana Marja, Wylema Jurka, wobydlerja w Budyschinje, dz. — Michał August, Pjetra Halje, žiwnosczerja w Hrubelczizach, s.

Zemrjeći:

Dzeń 4. oktobra: Marja, Handrija Handrika, wobyd-

lerja na Židowje, dž., 8 l. — 5., Mikławsch Lehmann, khježeŕ we Wulkim Welkowje, 60 l. — 16., Marja Madlena rodž. Mučerez ſ Bjelčeje, Handrija Žida, kublerja w Bórku mandželſka, 36 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wečor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wečor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipſku, 18. oktobra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy čerwjeny ſkoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 75.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 13. oktobra 1860.

Dowoz: 4384 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša. tl.	nßl	np.	niža. tl.	nßl	np.	srjedźna tl.	nßl	np	na bursy, najwyšša. tl.	nßl	np.	najniža. tl.	nßl	np.
Pšeńca	6	20	—	5	20	—	6	15	—	6	20	—	6	10	—
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	5	—	—	—	—
Ječmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowß	2	—	—	1	20	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	7	5	—	—	—	—	—	—	6	7	5	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	5	25	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	27	5	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche droždże

poſkiczam ſaßo najnaležniſcho k prjódkſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy drožďżepſchedawarjo w ljeczu lohkeho ſkaženja a porjedkeho woteberanja dla žane droždże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßłužuju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drodżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacz. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Pſchemjenenje khlamow.

Czeſczenym Sserbam Budyſchina a wokolnoſczje ſ tutym najpodwólniſcho woſjewjuju, ſo ßym moje draſchlerſke klamy ſe ßerbſkeje haßy na zitnu haßu do domu kneſa tkalza **Wießnera** pſchepołożił.

S dobom poruczam ßwój ſkład ſaßłónjatkow a pſchedeſchczinikow, tobakowych a zygarowych trubkow a t. d. po tunich placziſnach a wobſtaram peredżenja wſchitkich, do mojeho remeßła ßłuſchazych wjezow, khjetſje a tunjo.

August Läuter,
draſchlerſki miſchtr a pſchedeſchczinikaŕ.

Großowe

broſtkaramellje

najljepſchi ßrjedk k wotſtronenju kaſchela a k połóženju dychanja, kaž tež k ſwarnowanju pſche dybawoſcz pſchi ſaſynnenju w ſymnym czaßu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcz w hrodowſkej haptyzy kneſa M. Jäßinga kóždy czaß na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Jene kameńtne korto ſteji tunjo na pſchedań pola

Hermanna Seibta,
pſchekupza na jerjowej haßy.

Sßuche droždże

ma ſtajnje czerſtwe a mózne na pſchedań

Auguſt Pötſchka, na bohatej haßy.

½ pakcjik à **12 nßl.**

Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a aromatiska

Subna Pasta

½ pakcjik à **6 nßl.**

je bes praſchenja najljepſchi a najſpodobniſchi ßrjedk k ſdżerżenju ſubow a dżaßnow a ma tež hižom w tudomnej wokolnoſczi wulki wotberk. Woprawdżitn ma w Budyſchinje na pſchedań

Schimmel w mjeſchczańſkej haptyzy.

Kaſchczowy magazin

tudomneje tyſcherſkeje jednoty poručza tudomnemu a wonkowſkemu publikei pſchi potrebje ßwój ßkład hotowych kaſchczow, ſ duboweho, khójnoweho a ijedloweho drewa dżełanych, po tunich ale twerdych płaczijſnach.

Hrodowſka haßa pola
krawſkeho miſchtra Geßnarja.

Prósſtwa.

Kneża ſpjewarjo a knežny ſpjewarki, wot kotrychž hiſchcze ſpjewne hłoßy doſtali nejßmy, ßo ſ tutym najluboſniſcho proſcha, ſo bychu te ßame ſkere a ljepe pola k. Ssmolerja wotedacz chzyli. Wubeŕk.

W Ssmolerjowej kniharni móže ßo ſaßo doſtacz: Człowecza wutroba tempel Boži abo ßydko teho ſkeho w dżeßaczich ſnamenjach prjódkſtajena. Płaczijſna nßl. 5½

Dżeń 25. t. m. popołdnju zhromadźi ſo belletriſtiski wotrjad M. S. w bydle

pismawjedźerja.

Krajnoſtawſki bank.

S dźiwanjom na woſjewenje wot 10. julija 1860 maja ßo wſchitke, w nalutowarni hacź dotal po 4 reſp. 3⅔ pro Cent ſadanene kapitalije

wot 1. oktobra 1860

jenoź ſ 3½ pro Cent ſadanicź a doſtawaja wſchitzy wobßedźerjo knizkow, na tajke ſapołożki wudatych, ſ tutym napominanje,

najpoſdźiſcho hacź do 15. novembra teho lieta

ßwoje knizke wotſchtemplowanja dla do krajnoſtawſkeho banka pſchineſcź, dokelź by ßo hewak wupowedźenje ſapołożenych kapitaliow ſtało.

Schtoź pak ſapołożki zyrkwjow, ſchulow a gmejnow naſtupa, dha woſtane w tu khwilu pſchi ſadanenju po wyßokoſczi 4 prozentow.

W Budyſchinje, 15. oktobra 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk.
hornołużiſkeho markhrabinſtwa.
ſ Thielau.

Snate a dla ßwojich balſamiſkich wutkow tak jara poczerſtwjaze, poreńſchaze a pokraßnjaze **Gebrüder Leder**'cz **balſamiſke ſemſkoworechowe mydło** je à kruch ſ rospokaſanjom po 3 nßl., 4 kruchi w jenym pakcze ſa 10 nßl. — ſtajnje woprawdźite k doſtaczu pola **C. Peſchecka** na bohatej haßy.

Barlinſke woheńſawjeſczaze towarſtwo.

Sakoźene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toler.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towarſtwo bere ſawjeſczenja pſche wohnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale iwerdych prämijach, hdźež ſawjeſczeny źenje niczo doplaczowacź netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukoźowanja dawa

W Budyſchinje. **J. E. Ssmoler**, wudawar Serb. Now.,
agent barlinſkeho woheńſawjeſzjazeho towaŕſtwa.

Nowa ſerbſka protyka.

Pſchedźenak abo protyka ſa Serbow na ljeto

1861

budźe na nowy tydźeń hotowa a móże ßo wot pſchichodneje ßoboty 27. oktobra t. l. ſtajnje w Ssmolerjowej knihaŕni pſchi ſmuſkomnych bohatych wrotach po ſtarej płaczińſnje (2½ nßl.) doſtacź; czi ßami pak, kotſiź ju po tuzentach kupuja, chzŕli ßo teho dla na k. pſchekupza W. Jakuba na żitnych wikach wobroczicź.

Nowa protyka je ßo jara derje radźika a wopſchija wyſche ßamych protyczinych wjezow rjany wuberk kraßnych powuczazych a ſabawjazych powedanczkow, kaž tez wſchelakich żortniwych kuſkow a wjazorych pjeknych hudanczkow, tak ſo ßebi jedyn ſa 2½ nßl. wo prawdźje żanu reńſchu a tuńſchu knihu kupicź nemóże. Tuż nech ßo kóżdy ſ cjaßom wo nju poſtara, ſo by jemu ſkónczńje nepobrachnyła.

Kral. Pr. wokr. fyſikuß

½ tyſka po 10 nßl.	**Dr. Kocha ſelowe bonbony**	½ tyſki po 5 nßl.

ßu dla ßwojich bohatych wobſtejeńſkich dźjelow ſ wubernje khmanych ſelowych a roſtlinowych brjeczkow jako **probatny** domjazy ßrjedk dopóſnate pſchi katarrhje, dyhawoſczi, ſchkropawoſczi w ſchiji, pſchi ſaźwanju a t. d. a je w **Budyſchinje** ſtajnje **jenoź** pſchedawa

Wilh. Hammer
pod radnej khjeźu.

Strowotny khofej,

ßwjeru po pſchikaſni kneſa Dr. med. Arthura Lutzy w Köthenje doſta a porucźa

Auguſt Pötſchka
na bohatej haßy.

Djak.

Wſchitkim tém, kiž ſu mi tak dobroczińe z nadobnémi darami ha z luboſcziwej pomoczu pźi horetwarcźu mojoho pźed létom wotpalenoho domu podeperali, praju ja tu zjawnje z dźakownej wutrobu: Zapwacź Wam to Bóh!

W Starej Czéhelnicze 15. oktobra 1860.

Pětr Holka.

Najpodwólniſchi nawjeſchtk.

Ssljedowaze wetſche dobytki doſtach w cžehnenje 58. krajneje lotterije do mojeje kollekzije a to na

cžo. 40833 2/8 40,000 tl.

cžo. 7974 1/4 1000 tl. cžo. 23791 1/8 1000 tl. cžo. 17685 1/8 1000 tl.
cžo. 38983 3/8 1000 tl. cžo. 52974 1/8 1000 tl.

cžo. 7916 400 tl. cžo. 10019 400 tl. cžo. 10028 400 tl. cžo. 11212 400 tl.
cžo. 13208 400 tl. cžo. 21853 400 tl. cžo. 23356 400 tl. cžo. 23387 400 tl.
cžo. 38570 400 tl. cžo. 52936 400 tl.

cžo. 10070 200 tl. cžo. 11204 200 tl. cžo. 13209 200 tl. cžo. 23320 200 tl. cžo. 23367 200 tl.
cžo. 23733 200 tl. cžo. 32537 200 tl cžo. 32553 200 tl. cžo. 32559 200 tl. cžo. 38907 200 tl.
cžo. 40836 200 tl. cžo. 42137 200 tl. cžo. 52983 200 tl.

cžo. 542 100 tl. cžo. 11269 100 tl. cžo. 21819 100 tl. cžo. 23759 100 tl. cžo. 34759 100 tl. cžo. 38955 100 tl.
cžo. 7966 100 tl. cžo. 11273 100 tl. cžo. 21824 100 tl. cžo. 23767 100 tl. cžo. 34777 100 tl. cžo. 38974 100 tl.
cžo. 10009 100 tl. cžo. 13201 100 tl. cžo. 21829 100 tl. cžo. 23781 100 tl. cžo. 34783 100 tl. cžo. 38984 100 tl.
cžo. 10013 100 tl. cžo. 13207 100 tl. cžo. 21855 100 tl. cžo. 31932 100 tl. cžo. 38513 100 tl. cžo. 40819 100 tl.
cžo. 10025 100 tl. cžo. 13283 100 tl. cžo. 23336 100 tl. cžo. 31943 100 tl. cžo. 38529 100 tl. cžo. 40826 100 tl.
cžo. 10056 100 tl. cžo. 13287 100 tl. cžo. 23349 100 tl. cžo. 32502 100 tl. cžo. 38567 100 tl. cžo. 40850 100 tl.
cžo. 11209 100 tl. cžo. 16291 100 tl. cžo. 23368 100 tl. cžo. 32565 100 tl. cžo. 38584 100 tl. cžo. 40860 100 tl.
cžo. 11226 100 tl. cžo. 17669 100 tl. cžo. 23732 100 tl. cžo. 32569 100 tl. cžo. 38590 100 tl. cžo. 42113 100 tl.
cžo. 11259 100 tl. cžo. 19906 100 tl. cžo. 23756 100 tl. cžo. 32580 100 tl. cžo. 38592 100 tl. cžo. 42151 100 tl.
cžo. 42152 100 tl. cžo. 52970 100 tl. cžo. 66703 100 tl. cžo. 66777 100 tl.

Hewak hiſchcže **743** dobytkow po **65** toleŕ.

Pſchi tutej ſkkadnoſczi porucžam ßo najpodwólniſcho ſ loßami prjeneje klaßy 59. krajneje lótterije, kotraž ßo 17. dezembra t. l. ſapoczne.

W Budyſchinje 20. oktobra 1860.

C. F. Jäger,
na ſwonkonnej lawſkej haßy cžo. 801 delka.

Nazionalnu lotteriu naſtupaze.

K najwetſcho móžnemu ſmilnenju newobendžliwych ſpeſow, kotrež bychu kóždemu jednotliwemu mjeſicželej Schillerowych loßow pſches ſapóßlanje loßow a pſchipóßlanje dobytkow naſtake, woſſewjam wſchitkim mjeſicželam tajkich loßow ſ tutym najpodwólniſcho, ſo ja po poſtajenju hłowneho towarſtwa powſchitkomneje, njemſkeje nazionalneje lotterije

wot dženßa a hacž k 10. novembra t. l.

originalne loßy pod wuſtajenjom interimſtich liſtkow a pod ſjehowazym roſdželenjom dobytkow ſa najtuniſche ſarunanje pakowazych a frachtnych ſpeſow na ßo beru.

W Budyſchinje 20. oktobra 1860.

F. Kalkhoff,
na rózku žitneho torhoſchcža.

Ssuche drožđže

ſnateje dobroſcže pſchedawa ſtajnje

A. Stoſch.

Drewowa aukzia.

Wutoru 23. t. m. budže na holeſchowſ'im revjeru wulka liczba khójnowych dokhich hromadow ſ džjela ßuchich a ſ džjela ſelenych žerdžow na pſcheßadžowanje pſchedawana. Shromadžiſna rano ½9 hodž.w holeſchowſkej khaßowni.

Sſredu 24. t. m. teho runja na ſcheſchowſkim revjeru. Shromadžiſna rano ½9 hodž. pſchi Ssykoriz khójnach pala jeniſcheczanſkeho pucza.

W Neßwaczidlje 18. oktobra 1860.

B. Unger, wyſchi hajnik.

Woſjewenje.

Wódny mkyn w Koprzach pola Lubija, wobſtejazy ſ 2 mljejenſkeju gankow a 1 kónczkowateho, kaž też ſ woleńzu ma ßo ſ twarenemi a leżomnoſczemi (4 akr. 92 prutow) a wele pódlanſkich kruchow

póndželu 29. oktobra 1860

dopołdnju w 10 hodžinach

na ſchtyri lieta na najwjazyßadžazeho pſchenajecz. Na wotnajeczje ſmyßleni nech ßo w ſpomnenym cžaßu na mkynie w Koperzach nutsnamakaja a ßwoje ßadženja ſcžinja. Pſchenajenſke wumjenenja ßu też pſched termiji pola formindy kubleŕja Handrija Hurbana we Wujeſdžje pola Ketliz a pola ryczńika Freuzela w Lubiju ſhonicz.

Urbanez herbja.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 43. **27. oktobra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. Se Židowa. — Sudniske dopisy. — Djeßata powschitkomna ſaſſka wucżeřſka ſhromadżiſna w Budyſchinje. — Kukečanske listy. — Přilopk. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna.

Swětne podawki.

Saſſka. W Lipſku bu 18. oktobra wopomnenje tamniſcheje bitwy, hdżež bu Napoleon I. w ljeczje 1813 ſbity, ßwedżeńſzy wobeńdżeny. — Sańdżeny tydżeń ſchtwórtk dżieſche bataillon rakuſkich pieſchkow pſches Draždżany, hdżež biechu ſ extracżahom pſchijeli. — Jeho kralowſka wyßokoſcż krónprynz Albert je ßo do Sibyllenorta bliſko Woleſchnizy w Schleſynſkej k brunſwikſkemu wójwodżje podał.

Prußy. Hacż budże prynzregent pruſkeho pósłanza ſe ſardinſkeho dwora domoj powołacż, to budże wot teho wotwißowacż, hacż budże ßo we Warſchawje ſchto w tajkim naſtupanju wucżinecż. — Prynzregent je ßo tam 20. oktobra podał.

Rakußy. S tuteho kraja mamy tón krócż ważne wjezy woſjewecż. Khježor je menujzy nowe ſrjadowanje rakuſkich krajow poſtajił a je wone tajke, kajkeż je do ljeta 1848 było, to je, ſo bjeſche kóżdy kraj ßam ſa ßo, kiž mjejeſche ßwoju ßamßnu konſtituziu, ßwoje ßamßne dawki a t. d., tak ſo khježor w njekotrych krajach (każ w Czechach, Wuherſkej a t. d.) jenoż teho dla njeſchto płacżeſche, dokelż bje tam krónowany kral. Wot ljeta 1849 hacż dotal bje to wſcho horjeſbjehnene, żane konſtituzije wjazy nebjechu, ale winſke miniſterſtwo hoſpodareſche we wſchitkich krajach, każ ßo jemu ſpodobaſche. To budżichu ßebi wobydlerjo pſchezo hiſchcże lubicż dali, hdy budżiſche tajke hoſpodarenje jenoż njeſchto hódne było. Ale wone bje wele wjaz tak hubene było, ſo bje naposledku ſtrach, ſo wſcha Rakuſka zylje na kruchi dże, jeli ßo hiſchcże dale tak hoſpodari. Duż żana druha pomoż nebje, hacż ſo dyrbeſche ßo pſchemjenenje k ljepſchemu ſtacż, a khježorej je ßo ſdało, ſo drje budże najlepe, hdyż ßo wón k temu krajnemu ſrjadowanju wróćži, kotreż je do ljeta 1848 było. Tola je wón krajne ßejmy trochu ßwobodniſcho ſrjadował, tak ſo budża wſchitke klaßy wobydlerſtwa w nich ſaſtupene, a hewak je też ſa to poſtarane, ſo bychu wſchitke rakuſke kraje też jedyn ſhromadny organ mjele, menujzy tak menowanu móznarſku radu we Winje, kotrejeż 100 ßobuſtawy ſmjeja ßo wot jenotliwych krajnych ßejmow wuſwolicż. — Wuherſka budje ſaßo wſchitka po ßwojim ſtarym waſchnju ſrjadowana, tak ſo budje nimale zylje ßamoſtatne kraleſtwo, hdżež ſmjeje khježor żałoßnje mało roskaſowacż. Wón dyrbi ßwojeho mjeſtokrala we Wuherſkej mjecż a ßo tam ſkere ljepe krónowacż dacż. — Miniſterſtwa prawdy, kultußa a ſnutskomnych naležnoſczjow ßu horjeſbjehnene, tola budje ſa ſjawne wucżeńſtwo woßebne ſaſtojnſtwo ſałożene. — So ßu tute pſchemjenenja kedżbliwoſcż wſchitkeho rakuſkeho wobydlerſtwa we wulkej mjerje na ßo ſcżahnyle, to może ßebi kóżdy myßlicż, kiž jenoż trochu wje, kak ſchkódne dotalne waſchnje kneżenja ſa Rakuſku bje a kak cżeżko wone na kóżdeho ramenju leżeſche. Nihdże nejßu weßelſchi, dyżli we Wuherſkej a Khrowatſkej, ſo ßu ßwoju ſtaru ßwobodu ſaßo doſtali. — Hewak piſaja winſke nowiny: Miniſtrjo hrabja Thun a Nadasdy a baron Thierry ßu ſ miniſterſtwa ſtupili; hrabja Degenfeld je ſa miniſtra wójny, hrabja Szecſen (cżitaj: Żecżen) je ſa miniſtra bes portefeuilla, baron Mecſery pak, hacż dotal namjeſtnik w Czechach, ſa miniſtra polizajſtwa, baron Vay ſa wuherſkeho kanzlerja, a dotalny wuherſki namjeſtnik Benedek ſa kommandanta w Venezianſkej pomenowany. — Khježor je ßo 21. oktobra na pucż do Warſchawy podał. — Sa namjeſtnika w Czechach budże najſkere hrabja Noſtitz pomenowany. — Srjadowanje ßejma ſa ſchtajerſke wójwodſtwo (Herzogthum Steiermark) je khježor hižom woſjewił a budże tam 42 ſapoßłanzow, menujzy 6 ſaſtuperjo duchomnſtwa, 12 ſemjanſtwa, 10 mjeſtow, 2 pſchekupſtwa a 12 weßnych gmejnow. — S Peſchta piſaja, ſo je tam dotalny namjeſtnik Benedek 23. oktobra wulku paradu wotdżerżał a pſchi tej ſkładnoſczi wójſku bożemje prajił, dokelż ma ßo ſkere ljepe do Venezianſkeje podacż.

Rußowſka. Ruſki khježor je nedżelu 20. oktobra popołdnju, wot wobydlerſtwa ſ horlitym ßławuwołanjom powitany, do Warſchawy pſchijeł a hród Belvedere wobcżahnył. Naſajtra dopołnja pſchijjedże pruſki

prynzregent a weſeſche ßo ſ khjeżorom na hród Belvedere, hdżeż budże bydlicż. S nim je też miniſterpſchedßyda werch Hohenzollern a wele radżicżelow pſchiſchło. Popołdnju teho ßameho dnja (póndżelu) pſchiweſe ßo rakuſki khjeżor a bu wot khjeżora Alexandra na dwórniſchcżu powitany a pſchewodżi jeho na hród Laſienki, hdżeż też wulkoknes naßljednik a prynzregent a druſy pruſzy prynzoſo ſa nimaj djedżechu. Rakuſki miniſterpſchedßyda hrabja Rechberg bje hiżom predy pſchijeł a ſ khjeżorom bje wele radżicżelow pſchiſchło. — Bes ruſkimi, pruſkimi a rakuſkimi miniſtrami ßu hiżom niekotre rosryczowanja byłe, ale wobſanknene hacż do 23. oktobra hiſchcże niczo nebje. Prynzregent a rakuſki khjeżor chżyſchtaj hacż do pjatka 26. t. m. we Warſchawje woſtacż.

Italia. Tudy ßo w poßlenich dnjach wele pſchemjenilo neje, khiba to, ſo je Garibaldi mjeſto Kapua wójſku neapelſkeho krala wotdobył a wobßadżił.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Sſerbſki ſpjewanſki ßwedżeń. — Skónčenje.) Po khwalobnje ſkónczenym ſpjewanju ßo blida nuts ſnoßychu a jako bjechu ßo k hoſczinje pſchihotowałe, ßo ſa ne pſches 300 hoſczi ſeßyda. Hudżba ſaklincza ſ orcheſtra a jako bje na khwilu woczichnyła, wuſtupi naſch po wſchjem Sſerbowſtwje po ßwojej horliwej ßerbſkoſczi derje ſnaty k. ryczník Rychtař a wuneße jeho majeſtoſczi kralej Janej tſikróczu ßławu, kotrejż wſcha mnoholiczna ſhromadżiſna hrimotajży pſchihłoßowaſche a do kotrejeż połna hudżba ſynczeſche. Hnydom po tutej ßławje ſpjewaſche ßo wótczinſki ſpjew: „Toh' krala żohnuj Bóh a t. d. Druha ßława poßweczi ßo wot kneſa ſeminarſkeho wucżerja Fiedlerja tymaj kneſomaj, kotrajż bjeſchtaj k naſchemu ſpjewanſkemu ßwedżenej ßłowo a hudżbu pſchineßłaj. Wona mjeješche ßo tak:

Schtó kralej ſtaj ßwedżenja ſpjewanſkeho
A ßerbſkeho żiwenja horliweho?
Pſches koho nam dżenßniſcha radoſtnoſcż kcże,
Kiż wutroby ßerbſke wſchje wokſchewjuje?

Pſches koho naiżuniſcho ſakcżjewuje
Schtom młódniwy cżerſtweje narodnoſcżje?
Schtó ßławu ſtaj Sſerbowſtwu wudobyłaj,
Ju daloko rosneßłaj pſches żyły kraj.

Cżi neſnataj nejſtaj, o Sſerbowſtwo wſchje,
Wot ſchjedżiwża k dżieſcżu wſcho wo nimaj wje;
Hlaj, ſ newuhaßliwymi pißmikami
Jej' menje ßu do duſchow napißali.

Ty, Sſerbowſtwo, ſhladujeſch ſ dżakomnoſcżu
Tam k nebeßam ſ modleriſkej nutrnoſcżu,
So miły Bóh na tebe pohladuje
A tajkichle mużow Cżi wobradżuje.

Tak Seilerja, Kozora poſdżehujeſch,
Jej' ſaßłużby wulkotne wopomnjujeſch;
Tak dołho, hacż budżeſch ty Serbowſtwo, ſtacż,
Dha ßława jej' młódniwa nepóńdże ſpacż.

Haj ßłowjanſka Klio je ſapißała
Waj' ſaßłużby do Sſerbow pomjatnika,
A Waſcheju menow ſynk ßljebroklink je
Wſchjech ſtronach, hdżeż luboſne Sſerbowſtwo kcże.

Kak Waju wſchje krocżelje pſchewodżuje
Najpilniſcha ſprózniwoſcż we Sſerbſchczinje!
To djakomnoſcż wubudża bes Sſerbami
A be wſchjemi ßwjernymi Sſłowjanami.

Duż wopokas tajkeje djakomnoſcżje
Jow wſmitaj*) ſe ßerbſkeje pſchecżelnoſcżje
A tſikróczna ßława njetk wutrobita
Nech Seilerej, Kozorej ſahrimota!!!

So tutej ßławje wſchitzy pſchitomni najmózniſcho pſchihłoßowachu, to móże ßebi kóżdy myßlicż a po nej ßo horliwje ſpjewaſche: „Hiſchcże Sſerbſtwo neſhubene. — Potom poſtaże k. farař Seiler a, ßerbſku narodnoſcż ſ nepſchewinenej a w poßlenej franzowſkej wójnje pod Nettelbekom ßo tak dołho krucżje wobarazej twerdżiſnu Kołobrjegom pſchirunajo, hacż jej Gneiſenau k pomozy nepſchiińdże a nepſchecżelow ſbi, pſchiſtaji wón, ſo ßo wón też prózuje, ſa Sſerbſtwo tajki Nettelbek bycż a ſo wón wje a ßo nadżija, ſo jemu żenje tajkich ßwjernych pomoznikow pobrachowacż nebudże, każ je Nettelbek na Gneiſenauwje mjeł, a— duż wuneße wón wutrobnu ßławu wſchitkim tym Sſerbam, kotſiż Sſerbſtwo ßwjeru pſchecżiwo wſchjem nadpadam ſaſtupuja a ßerbſku narodnoſcż na wſche mózne waſchnje pſchiſporeja. Wón ſkónczi ßwoje ßłowa pod ßławuwołanjom wſcheje ſhromadżiſny. — Na to wuſtupi k. kantor Kozor a wuneße ßławu ſoliſtkam a ſoliſtam, ſ druheje ſtrony ſta ßo to wſchitkim ſpjewarjam, dale k. Sſmolerej, Fiedlerej, k. fararej Brózy, kiż bje też we wjaſanej ryczi rjanu ßławu na kk. Seilerja a Kozora wuneßł, Łużicżanej a k. Hornikej, Delnjołużicżanam, k. Kochczje, ßerbſkemu narodej (wot k. proſeß. Lawrowſkeho ſ Charkowa ßława, w rußowſkej ryczi wuneßena), horliwemu ßerbſkemu duchomnſtwu a wucżerſtwu, Maczicy Sſerbſkej, kuenjam a kneżnam ßwoju ßerbſku narodnoſcż lubowazym, jednoczje bes Sſerbami (w rußowſkej ryczi wot k. ſemjana Rowinſkeho ſe ſaratowſkeje gubernije, 500 mil wot naß ſdaleneje), pſchitomnym Njemzam, Sſerbam w Budyſchinje (w cżieſkej ryczi wot jeneho Cżecha), mjeſtu Budyſchinej a t. d., a t. d. — Bes tym buſchtaj też ſpjewaj:

---

*) Pſchi tutych ßłowach buſchtaj pjeßnerž knes farař Seiler a knes kantor Kozor pſches kneżnu Michałkez a kneżnu Grajſowſku ſ Budyſchina ſ ławrenzowym wjenzom wobwjenzowanaj.

„Naſche Sserbſtwo ſ procha ſtawa" a „Nepuſchczmy nadziju rjanu" ſhromadnje ſpiewanaj, a po hoſczinje bje pyſchny bal. Wón wotewri ßo ſe ſnatej Kozorowej polonaiſu „Meja," kotruž k. Ssmoleŕ ſ rjanej Rußowku, ſknenju Olympiadu Andrejownu Lawrowſkej nawedowaſche. Na bali, kiž hacž do 6 hodžinow trajeſche, ßo jich jara wele wobdžieli, ſchtož móže jedyn ſ teho ßudžicž, hdyž na to ſpomnimy, ſo na kotillonje 75 porow djjel bereſche.

Powſchitkomne rosßudženje wſcheho ſpiewanſkeho ßwedženja, kaž ßmy je ſe wſchelakich ſtronow ßłyſcheli, je to, ſo je ßo ſpiewanje jara derje radžiło (ljepe hacž hdy predy) a ſo je ſhromadžiſna pſchi hoſczinje a bali we wſchej pſchiſtojnoſczi a czeßnoſczi wutrobnje weßoła była. Hewak pak ßmy niz jenož ſe ßerbſkeje, ale woßebje tež ſ njemſkeje ſtrony wele króczy wuprajicž ßłyſcheli, ſo je na tutym ſpiewanſkim ßwedženju prawje ſjawnje widżecž było, kak ſpodžiwnje wele je Sserbſtwo wot poßleneho taſkeho ßwedženja, — to je w 10 ljetach — na mozach a wyßokowaženoſczi pſchibyło. Sm.

S Budyſchina. Kaž ßłyſchimy, dha je k. farař Wjazka poručnoſcz na ßo wſak, tak menowany „bibliſki pucžnik" w ßerbſkej ryczi wudacž.

Se Židowa. Sańdżenu nedżelu widżachny ſ tudomneho Fiſcherez papernika wulki ßerbſki kwaßny czah na budyſku tſjeleŕnju czahnyczy, a jako ßo napraſchowachmy, kajki to tola kwaß je, ſo je tejko kwaßarjow, ſhonichmy, ſo wſchitzy fabrikſzy džełacžerjo djenża kwaß k. Auguſta Fiſchera a jeho młodeje knenje mandżelſkeje ßwecza a ſo je jim wón wot młodeho k. mandżelſkeho na tſjeleŕni wuhotowany. Tam, hdyž bjeſche ſa wſchjech hoſczi (njehdże 250) jjedź a piczje w bohatej mjerje pſchihotowana, pſchiňdżeſchtaj potom młodaj mandżelſkaj a wobdżieliſchtaj ßo na bali, rosryczowaſchtaj ßo tež pſcheczelniwje ſe wſchitkimi a woſtaſchtaj dołhu khwilu na tſjeleŕni. Młoda knení ßo wſchitkim jeje rjanoſczje a pſcheczelniwoſczje dla jara lubeſche a zyły ßwedžeń ſłónczi ßo poſdžiſcho k powſchitkomnemu ſpodobanju.

Sudniske dopisy.

(Mikławſchkowe ſaßudženje). Jako bje Mikławſchk wſcho po ßwojim waſchnju wupowedał, rekny jemu ſtatny ryczník napſcheczíwo, ſo neje móżno, ſo je ßo wſchitko tak ſtało, kaž je wón powedał, na czoż wobſkorżeny potom praji: „tak je było, kaž ßym ja prajił, ja hinak prajicž nemóżu;" a tute ßłowa woſpetowaſche wón tež pſchi wſchitkich druhich wukładowanjach a napſcheczíwnych ryczach. — Na to bu wot wjezy wuſtojneho ljekarja dopokaſane, ſo ßo ſe ßmerczu Hižki tak mjeło neje, kaž je Mikławſchk powedał, a ſtatny ryczník w ßwojej ryczi wobſchjernje wukoži, kak je Mikławſchk predy na Hižkowe ſkónzowanje myßlił. Wón roſkładowaſche, ſo je Mikławſchk w taſkich hubenych ſamożeńſkich wobſtejenjach był, pſche kotrež je ßo jemu jenoż Hižkowa ßmercž jako jenicžki ßrjedk ſdacž mohła a ſo je wón tež Hižku jako winu ßwojeho neſboża dżerżał a teho dla pſcheczíwo nemu dale bóle nepſcheczelſzy ßmyßleny był, tak ſo je lóhko na tu myßliczku pſchińcz móhł, jeho ſkonzowacž. A ſo je taſka myßliczku we nim była, na to móhło ßnadź tež to pokaſowacž, ſo Mikławſchk 6. meje ßwoju mandżelſku, kaž bje wón to hewak kóżdu nedżelu czinił, k jeje ſtarſchim do Worklez pſchewodżał nebje, ale ſo bje, pod wudawanjom khorowatoſczje, doma woſtał a tež nochżył po nju pſchińcz, ale prajił, ſo dyrbi tam woſtacž a ßo „ſ tymi dżeczimi w ſymnej nozy domoj newlez," hacž runje ſ żyła ſyma było neje. — Pſchi rospomnenju ſkutka ßameho roſeſtaji ſtatny ryczník, ſo by Mikławſchk, hdy by wón Hižku nejapzy a nenadżuſzy ſaraſył, wjeſczje ludźi k pomozy wołał, jeli by ßebi predy wſcho neros myßlił a ßwój hroſny ſkutk ſ tym ſatajicž nochżył, ſchtoż bje po Hižkowym ſaraženju ſczinił. Duž ſtaji ſtatny ryczník tón namet, ſo dyrbi ßo wón jako mordař k ßmerczi wotßudżicž. Na to pytaſche k. ryczník Höckner, kotryż Mikławſchka ſaryczowaſche, dopokaſacž, ſo je Mikławſchk jenoż neſbożomny ſaražeŕ, niz pak wotmyßleny mórdař był, (menujzy ſaražeŕ móże ßwoju winu ſ jaſtwom, mordař dyrbi ju pak ſe żiwenjom wotpokuczicž). Ale hacž runje k. ryczník wubernje ſaryczowaſche, dha bje kónz jednanja tola pſcheczíwo jeho żadanju a Mikławſchk bu wot poſtajenych ßudnikow k ßmerczi wotßudżeny. — Wón je potom najſkere apellirował a budżemy w ßwojim czaßu woſjewecž, ſa czo je jeho apellazionſki ßud ſpóſnał. — —

Wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje buchu ſaßudżeni a., 27. ſeptembra (w II. inſtanzy) tkalz Korla Gottlieb Marr ſ Wołbramoz, rodżeny ſ Weleczina, dokelž bje 17. julia pola wudowy Dudowej w Czornych Noßlizach 10 tol. kranycz ſpytał, do 1 ljeta arbeitshauſa; b., (w II. inſtanzy) Hanża Nowakez ſ Brjeſez dla pſchelſchiwenja zuſych penes do 7 dnjów jaſtwa; c., 18. oktobra rjeſniſti Jan Ernſt Engler ſe Žitawy, dokelž bje ßo tu a tam pola burow na ſdacze pſchiſtajał, ſawdawk brał a burow wo to wujebał (hacž bu na poßledku we Wyßokej, hdyž chżyſche rychtarja Ruſlu wo 5 tol. wujebacž, wot Ruſlje popadneny) do 3 ljet zuchthauſa.

Djeßata powſchitkomna ſakſka wuczeŕſka ſhromadžiſna w Budyſchinje.

My ſpomnichmy w cz. 42., ſo Njemzy pſchi hoſczinje w tſjoch lipach 1. oktobra tež na Sserbow ſapomnili nebjechu: woßebje ßo na nich w ſpiewach, ſa blidom ſpiewanych, ſpominaſche. Tak rjekaſche w jenym:

„Verstehe nur Einer den Andern, — Auch wenn ihn der Wortlaut verdrießt. — Es geht schon, es geht ja in Bautzen, — Wo wendisch und deutsch man sich grüßt." To je: Sroſem jenoż jedyn druheho, byrnje jeho też ßłowa ſynk merſak. Wſchak to dże w Budyſchinje, hdżeż ßo ßerbſcy a njemſcy ſtrowja. — A w jenym druhim ſpjewje bjechu te ßłowa: „Seid Alle „k nam witaitſche!" — Ruft unſer Czornebog ꝛc. To je: A wſchitzy k nam witajcje, — Woła naſch Czornoboh a t. d. a hewak ßo hiſchcje na wſchelake waſchnje na ßerbſkich wucżerjow ſpominaſche. Spjewy, kotrež ßo pſchi hoſczinje ſpjewachu, bjechu, jeli ßo nemolimy, wot kk. Dreßlera a Lanſkya. Po hoſczinje, kotraż do 6. hodżiny trajeſche, dżjeſche wele wucżerjow do Tſſelan, hdżeż pak dołho woſtacż nemóżachu, dokelż mjeſche ßo wecżor wot 7 hodżinow 2. hłowna ſhromadżiſna dżerżecż, w kotrejż ßo „wo należnoſcżje powſchitkomneho woheńſawjeſcżazeho towarſtwa ſakſkich wucżerjow" jednaſche. Potom ſeńdże ßo wetſchina wucżerjow pola Jonaßez a poſdżiſcho na pinzy; na wobjemaj mjeſtomaj ßo jara ßerbſki ſpjewaſche a to cżim bóle, dokelż ßebi zuſy njemſzy wucżerjo tajke ſpjewanje woſpet a ſaßo woſpet żadachu.

Wutoru 2. oktobra rano we 8 hodżinach ſapocża ßo 3. hłowna ſhromadżiſna ſ wuſpjewanjom khjerluſcha a potom jednaſche ßo „wo należnoſcżje ſakſkich a thüringſkich wucżerjow k wſajomnemu podperanju pſchi khoroſcżach," ſchtoż hacż do 11 hodżinow trajeſche. Na to pſchińdże „ſchulſka ſtatiſtika" (rosprawnik: Dir. Petermann ſ Draždżan), na dżeńſki porjad a ſkónczńje dawaſche rektaŕ Kellner wo jenej petizii zyrkwinſkich wucżerjow rosprawu. — Jako bjechu ßo potom njekotre ßobuſtawy prjódkſtejerſtwa powſchitkomneho ſakſkeho wucżerſkeho ſjenoczeńſtwa ſ nowa wuſwolike, bu ſhromadżiſna ſ wutrobnej ryczu k. pſchedßydy Steglicha wobſankнena.

Poſdżiſcho ſjenoczi njehdże 200 wucżerjow ſhromadny wobed na tſſeleŕni, po kotrymż wſchitzy pſches mjeſto dżiechu a ßebi wulku żyrkej, Mörbitzez ßukeliſku fabriku a Fiſcherez papernik wobhladachu. Wecżor wulki dżjel domoj wotjjedże, druſy ſhromadżichu ßo ſaßo na tſſeleŕni, hdżeż bu njekotrejſkuliż radoſtne ßłowo wuprajene a njekotry njemſki a ßerbſki ſpjew wuſpjewany. Naſajtra rano ßo jich ſaßo njeſchto na dompucż poda, tola woſta jich hiſchcje tójſchto w Budyſchinje, ſo bychu hromadżje horu Czornoboh wopytali abo wulki ßerbſki konzert ßłyſcheli. S.—Sm.

Kukečanske listy.

Lubi Sserbja! Dżenß Wam nechamy dołhu predyrycż cżinicż a Waß komdżicż, wſchije nuſne powucżenja pak dyrbimy Wam tola prajicż, hewak newjeſcże kak? a cżeho dla tak abo hinak? Tak doſtanecże njetko tſecżi wucżeńſki liſt naſcheho profeßarja, we kotrymż wón wublekarniczam piſche, kak maja ſ ludżimi njemſki rycżecż a pſchiſtojnje na pſchewodżenje proßycż. A wón praji, wobłekarniczja dyrbi bycż wuſtojna żona a je jara trjebna, pſchińdże też daloko a ſchieroko wokoło, a dyrbi mjecż woßebje hładku hubu a pſchiſtojnu njemſku rycż, hdyż na pſchewodżenje proßy. Jeho wucżeńſki liſt ma ßo tak: Große Kumplimenten von Schneider Hentſchiken; morgen von zwee zum Graben komm; wentſche Bedankung zu Hauſen; deutſche Predigt bei Zyrken.

Sdobnje ßo dżiwamy nad wuſtojnoſcżu naſcheho Doktora, kak wón wutrechicż wje, ſchto je k wſchjednemu żiwenju naitrjebniſche; wulzy wucżeni ludżio a kneża to hewak newedża, ale ßo jeno wuſteja na wyßoke wjezy, kotrež my, niſzy a burſzy ludżio doßahnycż nemóżemy, dokelż nam jara wyßoko wißaja. Naſch profeßar pak wje to prawo wutrechicż, teho dla ßo też jeho powucżowanje naß tak jima, a ßmy tak ſahoreni ſa njemzowſtwo, ſo ßo jeho woſtajicż nemóżemy. Nech naß też ßußodſtwo ſa błaſnow ma, my tola wjemy, ſo dale kracżamy, hdyż ßo k njemzowſtu pſchiwobrocżimy. A naſch profeſſaŕ je nam piſał, ſo budże też ſa naß njemſko-ßerbſki ßłownik wudacż, a je nam ſ neho pokaſku pſchipołożik, kotruż Wam chżemy pſchichodnje ſ poßlenim liſtom pſchipóßłacż; dżenß pak chżemy dla naſcheho liſta njekotre ßłowa prajicż.

Ssmy wſchitzy pſcheßwjedcżeni wot ważnoſcżje tuteho liſta, a kak nuſny a trjebny je ſa wobłekarncżje. A nam ßo ſdaſche, ſo je tutón liſt a tajke powucżenje runje też tak trjebne a nuſne babam; pſchetoż te też daloko a ſchieroko po wßach wokoło pſchińdżeja, a trebaja pſchiſtojnu njemſku rycż, hdyż kmótrow proſcha. My póßłachmy dla teho naſcheho ramboru po naſchu babu, ſo bychmu ji tajku ważnu należnoſcż k wutrobje wedli, a ju namołweli, ßebi pſchiſprawne hróncżko po naſchim njemſkim liſcżje rospomnicż a potom nałożicż pſchi trebanju. A jako wona pſchińdże, a my ji tajku wulku a ſa żyły ßerbſki lud ważnu należnoſż na wutrobu położichmy, a ji też Hägebarthowy liſt podachmy, nepikny wona żaneho ßłowcżka; ale jeje wocżi ßo ßwjecżeſchcej, a hubje ßo ſziahowaſchtej a nóß ßo hibotaſche tak, każ hdyż je ſchtó weßeły a chże ßo wußmjewacż. My ſ teho wſcheho póſnawachmy, ſo ßo ji żyła wjez lubi, a ßo njetko ſe wſchej mozu na wukneńje położi; ale k naſchemu wulkemu dżiwanju nam wona wotmołwi, ſo tajkeho njemſkeho wucżenja netreba; a tak wele hacż wona njemſkeho treba, tak wele hižom móże; a ſa nju ſ żyła tajke nenuſne paranje neje, wona ma nuſneho dżeła doſcż. — Naſch knotaŕ pak, kiż bie runje po ßwoju ſdu pſchiſchoł, chżyſche ji njetko ſ horliwymi ßłowami dopokaſacż, kak duſchnje by było, hdy

by wona po tajkim nowym waschnju ßo stožiła a naß poßłuchała; to by ji pschineßło wulku rekomandaziu. Ale wona ßo se sadkom k nemu wobroczi, a prajesche nam bożemje a dżjesche se jstwy. To bje nam wobużna wjez; ale schtoha ßebi se stej żonu chzesch. Hdyż bjechmy saßo ßami, prajesche nasch schołta:

„Swita hłowa, żona ska,
Kóżdy czaß je psches djabła!

Ale czakaj, ja żno chzu cje skludżicz. Hdyż moja stara wechla wumre, ßebi młodu wosmu a potom ty czakaj, predu hacz po tebe poszelu!" —

W Kukezach, 20. oktobra 1860.

Mots Bruk, starski muż.
Hanß Hrib, rambora.
Matij Himpak, nózny straż.
Mertn Czepl, khórnik.

Pschispomnenje. Djenß netrebacje zyły list Waschim żonam wosjewicz, poßlene ßłowa bychu ßnadż jich sahorike a Waß pschipódla k wulkemu samolwenju hnuczjiko; nasch schołta ßo tez neje dla poßleneho ßłowa podpißał, so by móhł, hejsoli bychu tajke ryczje jeho żonje k wuschomaj pschischke, ji czorne na bjelym dopokasacz, so ßo neje na tajke blady podpißał, a nima żaneho dżjela na tajkim setharnym schczuwanju.

Mjejcze ßo derje!

Horka podpißani czeßni weßni sastojnizy.

Přilopk.

* W Adorsje je ßo w nozy k 15. t. m. 8 twarenjow wotpaliło a 12 twarenjow pschi tym mene a bóle wobschkodziło. Schkoda wuneße 31,000 tl.

* W Lubiju je 16. t. m. jedyn koń woso druhemu s tajkej mozu do żiwota storcził, so je poßleńschi wumrecz dyrbjak. Pohonczej wobeju wosow pódla nebjeschtaj.

* W Thüringskej je sjetßa wele schurkow. Sa kójdu hłowu, kotraż je se schurka, na lezomnoszczi jeneje gmejny popaneho, da tuta gmejna kroschik, a wysche teho ßłuscha to, schtoż je sarażeny schurk nanoßył, temu, kiż je jeho sarasył. W ljehwje njekotreho schurka namakachu kórz pschenży a w jenym tajkim ljehwje bje sa 11 tol. wschelakeho żita.

* W Rakuskej je loni młynk Grafa, w Roßweinje rodżeny, wumrek a wón je ßwojemu narodnemu mjestu położu ßwojeho samóżenja, to je njehdże 60,000 tl. wotkasak. Dań s tutych penes dyrbi ßo sa khude dżjeczi nałożicz a to na to waschnje, so wone żane schulske penesy płaczicz netrebaja a hischcze wysche teho wschije nuzne knihi a t. d. a ßnadż tez drastu dostanu.

Hudančka.

19. Czoho dla pißasche Pawoł k Romskim?
20. Czoho dla ßo sajaz wohladuje, hdyż jeho psy honja?
21. Czoho dla honacz woczi sandżeli, hdyż saspjewa?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje s cz. 42.

16. Hdyż prawu rukajzu na ljewu ruku wobujesch.
17. Sswoje ßamßne włoßy.
18. Dżjera.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Podjanska cyrkej: Jan Franz, bjergar, khjeżeŕ a murer w Budyschinje, s Madlenu Schmrkez s Nowoßliz.

Křćena:

Michałska cyrkej: Hańża Augusta, Jana Ponicha, fahrodnika we Wulkim Welkowje, dż.

Zemrjetaj:

Dżeń 10. oktobra: Marja Madlena, Jana Steglicha, khjeżnika w Njewßezach, dż., 1 l. 3 m. — 16., Madlena rodż. Marczinkez, Jana Augusta Müllera, kowarja w Bjelczezach, mandżelska, 61 l. 7 m.

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pschipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 25. oktobra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowki 76.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje
20. oktobra 1860.

Dowoz: 3289 kórcow.	Płaćizna w přerězku														
	na wikach,									na bursy,					
	wyšša.			nižša.			srjedźna			najwyšša			najnižša.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pschenża	6	20	—	5	15	—	6	15	—	6	25	—	6	5	—
Rożka	4	12	5	4	—	—	4	7	5	4	12	5	4	7	5
Jeczmen	3	12	5	3	—	—	3	7	5	3	12	5	3	7	5
Wowß	2	2	5	1	20	—	2	—	—	2	2	5	—	—	—
Hróch	5	22	5	—	—	—	5	20		—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	7	5	—	—	—	—	—	—	6	7	5	—	—	—
Jahły	6	—	—	—	—	—	5	25		—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	—	—	—	—	—	4	25		—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25		—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13		—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—		—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	5	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Knežnje **Marji Thereſiji Wehliz** ſ Boſchez a kneſej **Auguſtej Wiczaſej** ſ Wujeſda pſchi jeju wjerowanju w Porſchizach: 30. dżeń winowza, pſcheczelniwje poßweczene.

Sso duſcha tudy k nebju poſbjehuje
A pelnuje ßo ſ mikej radoſczu,
Hdyż wutroba ßo ßwjerna pokhiluje
K nej ſ horzej, wokſchewjazej luboſczu.

Wój namkaſchtej ßo, duſchi lubowanej,
Duż krocztej w jednoczje pſches żiwenje.
Sso Wamaj ßmjewaj ſbożje w pyſchje rjanej,
Wſcho horja ſchumenje nech womelkne.

Nech w Waju domje ſtajnje bydli ßwjera,
Dha nebliżi ßo nemjer besbożny;
Dha wobkhłódkuja Waju palmy mjera
A wſchelka rudżba cżjeka khwatajży.

Njetk dżjelicz dyrbiſch ßo wot domowiny,
Ty newesta we wjenzu ruczanym,
Hdżeż dżjeczatſtwo ßo milje lubje miny
We wobliczu cżi kraßnym radoſtnym.

Wot wótznej weſki, wot jej' lubych honow,
Hdżeż ſbożne hodżinki cżi ſkhadżachu;
Wot radoſtnych a jaßnych ßłódkich ßonow,
Kiż w ſpjeſchnym bjehu ßo cżi minychu.

Praj ſtarſchimaj njetk bożmje wutrobniwa
A ßylſy nech cżi ſ wóczka ſtupaja,
Każ rano roßu cżopke ßłónczko mike,
Tak ßylſy horza luboſcz wußuſcha.

A ſ luboſczu, tym ßłónzom mikym, rjanym
Cże nawożenja ßwjerny wokoſcha.
Dha cżehń ſ nim k ſtarſchim nowym lubowanym
Do nowoh' doma Hornoh' Wujeſda.

Nech Waju mandżelſtwo tu lubje kżjeje,
Hdżeż ßerbſka ßwjernoſcz twerde bydło ma,
A żohnowanje nech ßo k wſchemu ßmjeje,
Schtoż ſ Bohom Waju ruka ſpoczina.

Seminariſta **Jaurich.**

Krajnoſtawſki bank.

Wupowedżenje wupowednych ſaſtawnych liſtow Serie II. a III. naſtupaze.

S dżiwanjom na woſjewenje wot 13. januara t. l. dowola ßebi podpißany direktorium, to tam pr. 31. dezembra 1860 wupowedżenje tych wupowednych ſaſtawnych liſtow Serie II. à 3½ % a Serie III. à 4 %, kotrychż daňſke liſty ſ kónzom teho ljeta wotbjeża, ſa naſtupazych wobßedżerjow ſaſtawnych liſtow ſ tutym woſpet k nawedżenju dacz.

Direktorium je tez hotowy, ſpomnene ſaſtawne liſty, kotrymż maja ßo k nim ßłuſchaze talony ſ poßlenim couponom Nr. 10 pſchiwdacz, tez kożdy cżaß **pſched** ultimo dezembra t. l. bes wotcżehnenja ſe ſarunanjom kruſchneje danje hacz na dżeń, wukupicz.

W Budyſchinje, 22. oktobra 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk. hornolużiſkeho markhrabinſtwa.
ſ Thielau.

Krajnoſtawſki bank.

S dżiwanjom na woſjewenje wot 10. julija 1860 maja ßo wſchitke, w nalutowańi hacz dotal po 4 reſp. 3⅔ pro Cent ſadanene kapitalije

wot 1. oktobra 1860

jenoż ſ 3½ pro Cent ſadanicz a doſtawaja wſchitzy wobßedżerjo knizkow, na tajke ſapołożki wudatych, ſ tutym napominanje,

najpoſdżiſcho hacz do 15. novembra teho ljeta

ßwoje knizke wotſchtemplowanja dla do krajnoſtawſkeho banka pſchineſcz, dokelż by ßo hewak wupowedżenje ſapołożenych kapitaliow ſtało.

Schtoż pak ſapołożki zyrkwjow, ſchulow a gmejnow naſtupa, dha woſtane w tu khwilu pſchi ſadanenju po wyßokoſczi 4 prozentow.

W Budyſchinje, 15. oktobra 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk.
hornolużiſkeho markhrabinſtwa.
ſ Thielau.

Dobry khoſej punt po 8 nßl. a tez hiſchcze ljepſchi, teho rnnja **dobre zygary a palenz** pſchedawa najtuniſcho **Eccius** ſ napſchecza kaſerny.

400 tol. je na nowe ljeto 1861 na dobru wjeſtoſcz wupozcżicz. Hdże? to je we wudawańi Serb. Now. ſhonicz.

Dobrowólna ſubhaſtazia.

Po nametu herbow Handrija Poldraka w Boſchezach budje ßo wulkoſahrodniſka žiwnoſcž, tym ßamym ßkuſchaza, tam pod Kat.-Nr. $\frac{22}{24}$ leżaza, w tamniſchich hypothekſkich knihach fol. 17 ſapißana a pod dźiwanjom dawkow weßnogrychtſzy na 4147 toler wotſchazowana,

ßedmeho novembra 1860

dobrowólnje na hamtſkim mjeſcžje na pſcheßadźowanje pſchedawacž.

Na kupenje ſmyßleni ßo teho dla proſcha, na ſpomnenym dnju dopołnja w 10 hodźinach na podpißanym hamcžje ßo nutsnamakacž, ſo płaczicž móża dopokaſacž, ßwoje ßadźenja ſcžinicž a daliſcheho doczakacž.

Pſchedawanſke wumjenenja ßu ſubhaſtazionſkemu patentej, w khježi hrodu Ortenburga a w domje rychtarja Piwarza w Boſchezach wuwißazemu, pſchiwdate.

Kral. ßudniſki hamt w Budyſchinje, 19. oktobra 1860.

Hartenſtein. Drache.

Woſjewenje.

Wódny mkyn w Koprzach pola Lubija, wobſtejazy ſ 2 mljejenſkeju gankow a 1 kónczkowateho, kaž tež ſ woleńzu, ma ßo ſ twarenemi a leżomnoſczemi (4 akr. 92 prutow) a wele pódlanſkich kruchow

póndżelu 29. oktobra 1860

dopołdnju w 10 hodźinach

na ſchtyri ljeta na najwjazyßadźazeho pſchenajecž. Na wotnajeczje ſmyßleni nech ßo w ſpomnenym cžaßu na mkynje w Koperzach nutsnamakaja a ßwoje ßadźenja ſcžinja. Pſchenajeńſke wumjenenja ßu tež pſched termiji pola formindy kubleria Handrija Hurbana we Wujeſdźje pola Ketliz a pola ryczńika Frenzela w Lubiju ſhonicž.

Urbanez herbja.

Strowotny khoſej,

ßwjeru po pſchikaſni knesa Dr. med. Arthura Lutzy w Köthenje pſchihotowany doſta a poruczа

Auguſt Pötſchka

na bohatej haßy.

Sžuchc droždże

ma ſtajnje cžerſtwe a mózne na pſchedań

Auguſt Pötſchka, na bohatej haßy.

☞ S khjež. kral. rakuſkim privilegijom a ſ kral. pruſkej miniſterialnej approbaziu. ☜

Dr. Borchardtowe aromatiſke ſelowe mydło, k poreńſchenju a poljepſchenju wobleczowеje barby a khmane pſche wſche necziſtoſczje kożje; (w ſaſyglowanych originalnych pakczikach po 6 nßl.)

Profeßora **Dr. Lindowa** vegetabiliſka żerdkowa pomada, powetſcha błyſchczenje a ſhibiczіwoſcž włoßow, a je pódla khmana k jich hromadu dżerżenju; (w originalnych kruchach po 7½ nßl.)

Haptykarja **Sperati'a** italſke medowe mydło, wuſnamena ßo pſches ßwoje wożiwjaze a ſdżerżowaze ſkutkowanje na ſhibiczіwoſcž a mehkoſcž kożje; (w pakczikach po 2½ a 5 nßl.)

Dr. Hartung'a chinaſkorowy wolij, k ſdżerżenju a porcúſchenju włoßow; (w ſaſyglowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych bleſchkach po 10 nßl.)

Dr. Hartung'a ſelowa pomada, k ſaßowubudżenju a wożiwenju włoßoweho roſtu; (w ſaſyglowanych a w ſchkleńzy ſchtemplowanych tygelkach po 10 nßl.)

Woprawdzite pak horejſche, pſches ßwoju dopółnatu ſolidnoſcž a khmanoſcž tež w tudomnej krajinje tak rad kupowane artiklje w **Budyſchinje** kaž predy, tak tež njetko **jenoż jenicžzy** pſchedawa

Wilh. Hammer

wod radnej khježu.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche droždże

poſkiczam ſaßo najnaležniſcho k prjódkſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy droždżepſchedawarjo w ljeczu lohkeho ſkaženja a porjedkeho woteberanja dla żane droždże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßkużuju tak tež zyke ljecże ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drodżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacž. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Nowa ßerbſka protyka.

Pſchedżenak abo protyka ſa Sserbow na ljeto 1861

je njetko ſaßo hotowa a móże ßo wot njetcziſcheje ßoboty 27. oktobra t. l. ſtajnje w Ssmolerjowej knihańi pſchi ſmutſkomnych bohatych wrotach vo ſtarej płaczińje (2½ nßl.) doſtacz; czi ßami pak, kotſiž ju po tuzentach kupuja, chżwli ßo teho dla na k. pſchekupza W. Jakuba na żitnych wikach wobroczicz. — Nowa protyka je ßo jara derje radżiła a wopſchija wyſche ßamych protyczńych wjezow rjamy wuberk kraßnych powuczażych a ſabawjazych powedanczkow, kaž tež wſchelakich żortniwych kuſkow a wjazorych pjekuych hudanczkow, tak ſo ßebi jedyn ſa 2½ nßl. wo prawdzje żanu reńſchu a tuńſchu knižku kupicz nemóże. Duż nech ßo kóżdy ſ cžaßom wo nju poſtara, ſo by jemu ſkónczńje nepobrachnyła.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Triesće

bere horje sawjesczenja wschitkich družinow psche woheń na pscheßadźite wobßedźenstwa, psche elementarne schkodowanje na puczowanske kubła, teho runja sawjesczenja na žiwenje człoweka.

Policy a sarunanja schkody w pruskim kourantu sa najtunische prämije.

☞ Saruczenski fond towarstwa 16 3/5 millionow schjeßnakow ßljebora. ☜

J. G. Richter,
distriktny agent sa Budyschin a wokolnoscz.

Nazionalnu lotteriu nastupaze.

K najwetschomóžnemu sminenju newobendźliwych spesow, kotrež bychu kóždemu jednotliwemu mjejiczelej Schillerowych loßow psches sapóßłanje loßow a pschipóßłanje dobytkow nastałe, wosjewjam wschitkim mjejiczelam tajkich loßow s tutym najpodwólnischo, so ja po postajenju hłowneho towarstwa powschitkomneje, njemskeje nazionalneje lotterije

wot dźenßa a hacz k 10. novembra t. l.

originalne loßy pod wustajenjom interimskich listkow a pod sziehowazym rosdźielenjom dobytkow sa najtunische sarunanje pakowarsk a frachtnych spesow na ßo beru.

W Budyschinje 20. oktobra 1860.

F. Kalkhoff,
na róžku žitneho torhoschcza.

Wosjewenje.

Mojim pscheczelam a snatym ja s tutym k nawedźenju dawam, so je moje wobydlenje njetko na swonkomnej lawskej haßy czo. 408 runje cźießliskemu dworu (Zimmerhof) s napschecza, warschtat pak kaž predy nepschemjeneny w cźießliskim dworje wostane.

W Budyschinje 16. oktobra 1860.

A. B. Förster
rjesbař.

Wschitkim ßwojim lubym pscheczelam a snatym w staroßwjernym ßerbskim narodźje dawam s tutym najpodwólnischo k nawedźenju, so ja ßwoje móschneřstwo kaž predy tak tež njetko dale wedu. Ja poruczam teho dla ßwój wulki wuberk wschjech družinow kholowow, slemkoswjaskow, rukajzow, kaž tež wschitkich druhich do mojeho remeßła ßłuschazych wjezow.

W Budyschinje, 26. oktobra 1860.

Ferdinand Pietsch,
moschneřski mischtr,
s bydlenjom na swonkomnej lawskej haßy nedaloko piwařnje.

Kaschczowy magazin

tudomneje tyscherskeje jednoty porucza tudomnemu a wonkowskemu publikej pschi potrebje ßwój ßkład hotowych kaschczow, s duboweho, khójnoweho a jjedloweho drewa dźiełanych, po tunich ale twerdych płaczisnach.

Na hrodowskej haßy pola krawskeho mischtra **Geßnarja.**

Hollandski mlókowy pólver.

Tutón, se starodawnych czaßow dopokasany, s najljepschich selow a korenjow pschihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj łžizomaj wschjednje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pschisporja wobžernoscz, płodźi wele mloka a sadźjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k dostaczu w

hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

W Nechornje budźe ßo
póndźelu 5. novembra t. l. dopołn. 10. hodź.
maßivna khježa se ßadowej a ßolotowej sahrodu a kotraž je se 16 dawskimi jenosczemi napołożena, na pscheßadźowanje pschedawacz.

Biblije

a nowe testamenty porucza jendźelske bibliske towařstwo tež tón krócz k budyskemu hermankej we wschelakich ryczach, jako w ßerbskej, njemskej, hebrejskej, grichiskej, franzowskej, jendźelskej a chinesyskej. Sserbske biblije 12½—15 nßl., njemske biblije 8—15 nßl., nowe testamenty 3—7½ nßl.

Moja buda je na hłownym torhoschczu k prawizy s napschecza kupnizy.

☞ We Ssmolerjowej knihařni pschi bohatych wrotach w Budyschinje je sa dwaj nowaj ßljebornaj (2 nßl.) k dostaczu tale knižka:

„Jakub abo Bože ßłowo dyrbi žiwenje w człoweku dostacz."

My poruczamy tutu wot k. wuczerja Kulmana w Delnym Wujesdźje spißanu a psched krótkim wot Maczizy ßerbskeje w rjanym, wulkim cźischczu na bjełej paperje wudatu knižku lubym Sserbam k pilnemu cźitanju, dokelž je teho wulzy hódna.

Na kermusch w Tsjelanach

pscheproschuje najpodwólnischo **Rohleder.**

Nedźelu a póndźelu

wulka kermuscha

s połnohłóßnej balskej hudźbu w hosczeńzu w Bukezach, k czemuž najpscheczelnischo pscheproschuje

Lehmann, hosczeńzař.

Tón wuj, kiž kardy pschedawa,
Tón hakle mjerza pódusch da;
Tón pak, kiž s lipow domoj dźe,
Wam njetko pódusch dawacz chze.

K— wuj.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 44. **3. novembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Lubija. S Darina. S Mikłez. S Holeschowa. S Koßlowa. S wečzorneje strony Dubrawow. S Delneje Borschczje. S Wudworja. Se Schczeńzy. — Na tsečzim dnju oktobra 1860. — Sserbski spjewanski ßwjedzeń w Lubiju. — Přilopk. — Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Jeho majestosčz kral Jan je sańdzeny tydzeń te dzieła wobhladował, kotrež ßo hižom njekotry czaß dla runopokoženja rjeki Rödery wedu. Wón bu we wschjech wßach, psches kotrež wón pschi tutej składnosczi sjedzesche, ßwedzeńszy witany. — Ljetusche rekrutirowanje w 1. hamtiskim hetmanstwje budyskeje krajskeje direkzije smjeje ßo 26. novembra w Biskopizach, 27. w Połcznizy, 28. 29. a 30. w Kameńzu, 3. dezembra w Nowosalzu a 4., 5., 6., 7. a 8. dezembra w Budyschinje. Wschitke reklamazije maja ßo najposdzischo hacz do 11. dezembra do pschipołnja stacz a tón, kiž reklamiruje, na spomneny dzeń tež ßam psched kommißiu pschińcz. Czi ßami, kotsiž chzedza ßo we wójsku sastupicz dacz, maja 300 tl. najposdzischo hacz do 19. dezembra pola kommißije sapłaczicz a na pomenowanym dnju ßami s nanom abo formindu a s pschineßenjom wschiech nuśnych pißmow psched kommißiu pschińcz. — Jeho kralowska wyßokosczi krónprynz Albert je ßo se Sibyllenorta 28. oktobra wrócził a ßo 29. do Wina podał. — Hacz dotal je ßo pecz sakskich poddanow, kotsiž ßu w bamzowym wójsku ßłużili, saßo domoj wrócziło. Woni biechu wot Sardinskich sajeczi, potom pak puschczeni a domoj pósłani.

Prußy. Prynzregent je ßo 27. oktobra s Warschawy do Barlina wrócził. — Pschi shromadzisnach, kotrež russki a rakuski khježor kaž tež pruski prynzregent w pschitomnosczi ßwojich ministrow we Warschawje wotdzerzachu, mjejachu ßo jenoz rosrycžowanja, tak so ßo žadyn protokoll pißał a žane sjenoczenje njekajskeje wjezy dla stało neje. Woßebje ßo pecza wo italske a turkowske należnosczje jednasche, tola ßo w tajkim nastupanju žane wobsankenje nesta, kotrehož ßo njekotsi nadzachu; pschetoz rakuski khježor tola wschomóžnje pola pruskeho prynzregenta a ruskeho khježora sa tym ßlubenjom koji, so byschtaj jemu taj pomhałoj, hdy by wón s nowa s Italskimi a ßnadz tež s Napoleonom wójnu sapoczał. — Minister Schleinitz, kotryž nebje khorosczje dla do Warschawy jjecz móhł, je saßo na puczu wotkhorenja. Prynzregent jeho bórsy po ßwojim wróczenju wopyta.

Rakußy. Khježor je ßo 27. oktobra s Warschawy wrócził. Tón ßamy dzeń powoła wón wschitkich ministrow k ßebi a je s nimi wschelakich należnosczow dla radu składował — So je khježor ßwojim krajam jich stare konstituzije saßo dał, to je w prjenim wokomiknenju po wschej Rakuskej wulke weßelje naczinilo. Ale tuto weßelje je psches to khjetro jara skażene, dokelž wele ludzi wudawa, so je khježor ßwojim krajam tajku spodobnu wjez jenoz teho dla dał, so bychu wone ßwjeru k nemu stałe, hdyž wón s nowa se sardinskim kralom wójnu sapoczne. Hacz je tajke wudawanje wjerno, to nemóżemy s wjestosczu prajicz, ale na to mózemy pokasacz, so penežnizy do neho wjerja, dokelž rakuske paperjane penesy pschezo hischcze jenak hubenje steja. A dokelž je khježor ßwojeho najljepscheho generala, menujzy sbrójmischtra Benedeka, s Wuherskeje wotwołał a jeho sa kommandanta ßwojeho italskeho wójska pomenował, dha njetko saßo wele ludzi wjeri, so pak ßo wójna bes Rakuskimi a Sardinskimi w pschichodnym nalječzu saßo sapoczne: jenicžzy to móhło ju ßnadz wotwobroczicz, jeli pruske a ruske knježerstwo rakuskemu žanu pomoz ßlubiło neje. Pschetoz bes tajkeje pomozy neby rakuski khježor wójnu wescz móhł, dokelž by ßo Napoleon potom tola tež do neje mjeschał. — Rakuske, w Italii (w Benezianskej) stejaze, wójsko wopschija w tu khwilu 4 armeekorpsy. Wyschi kommandant je sbrójmischtr Benedek a pod nim kommandiruja arzywójwoda Ernst, hrabja Stadion, prynz heßenski a arzywójwoda Albrecht kóždy jedyn korps. — W Peschczje ßu w nowischim czaßu pschi wschelakich składnosczjach saßo khjetry ropot czinili, tak so je wójsko sakrocziło a khjetro wele ludzi raniło, s kotrychž ßu njekotsi na ßwoje rany wumreli. — Nowy dwórski kanzler (abo wuherski minister) Bay je porucził, so ma ßo pschi wschitkich sastojnstwach a ßudnistwach madzarska ryczž trebacz. Psches to jara

wele njemſtich ſaſtojnikow, kotrychž bjeſche predawſche winſke miniſterſtwo do Wuherſkeje pósłało, wo swoju słužbu a do hubenſtwa pſchińdże; pſchetož woni bjechu so na to ſpuſchczeli, ſo njemſka rycz na wſchón czaſ kneiſtwo wobkhowa a nebjechu teho dla madżarſku rycz wuknyli, hacž runje bjechu 10 ljet k temu khwilje mjeli. Tež w Khrowatſkej czi Njemzy swoje mjeſta ſhubja, kotſiž tamnu khrowatſku rycz nemóża.

Ruſſowſka. Wyſozy kneża, we Warſchawje ſhromadżeni, chżychu so 27. oktobra hromadżie na hońtwu podacz a sebi potom bożemje prajicz. Ale 26. t. m. doſta ruſki khježor depeſchu, ſo je jeho macz, ſwudowena ruſka khježorka, czežko ſkhoreła, tak ſo snadż budże wumrecz dyrbecz, a ſo sebi wona jara po nim żada. Duž bu hońtwa wotprajena, wſchitke rosrycżowanja pſchetorhnene a khježor wujje hižom pſchipołnju w 1 hodżinje ſ Warſchawy do Petersburga. — K czeſczi warſchawſkich hoſczow bje so w tych dnjach predy wulka wojerſka parada wotdżerżała a w hrodzi „Lazienki" a w jeho wulkej ſahrodże bje jara pyſchna illuminazia.

Italia. Sardinſzy a wojazy neapelſkeho krala so 26. bliſko Seßy bijachu. Neapelſzy dyrbjachu zofacz a padże Sardinſkim wele jatych do ruki. — Kapua neje hiſchcże wot nich dobyta a woblehnenje Gaëty budże so hakle ſapoczinacz, hdyž je ſardinſki kral do Neapela pſchicżahnył. To mjejeſche so hižom 30. oktobra ſtacz a je so tež drje najſkere tak ſtało. — Neapelſkemu kralej, kotryž w Gaëczje pſchebywa, je jendżelſki admiral Mundy jenu jendżelſku łódź poſkicżił, na kotruž móże so wón podacz, jeli by ſ Gaëty cżjekacz dyrbjał.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Wóndanjo wopyta naß młody ruſki wuczeny Sslowjan, knes Alexander Schczjepanowicz Trojanſki, dotalny gymnaſialny wuczer w Samarje, ſo by ſerbſku rycz a narodnoſcz nawedżił.

S Budyſchina 31. oktobra. Spjewanſke pruhi ſa lubiiſki serbſki kónzert su so ſ tudomnymi serbſkimi ſpjewarkami a ſpjewaremi hižom ſrjadowale a wſchitzy ſpjewarjo a wſche ſpjewarki, kotſiž so ertnje pſcheproßycz nehodżachu, so njetko w nawjeſchtniku dżenßniſchich Serb. Nowinow ſjawnje k dobroczinjwemu sobuſkutkowanju pſcheproſchuja. My nadżijamy so, ſo so jich wele wobdżjeli, dokelž je ſnate, ſo je w Lubiju pſchi tajkich ſkładnoſczi jara duſchnje. Wyſche teho wiemy, ſo su poſtorki, kotrez so pſchi budyſkim swedżenju snadż tam a sem nadeńdżechu, w Lubiju wſchitke wotſtronene.

S Lubija. Tudy je so ſa serbſki ſpjewanſki kónzert, kotryž so w naſchim mjeſczje nedżelu 11. novembra pod wedżenjom k. kantora Kozora ſmieje, wosebity lokalny wuberk ſałożił. Jeho sobuſtawy su kk. ryczník Moſig Kłoßopólſki, pſchekupz Schmidt a Dr. Schröter tudy kaž tež k. wucżer Melda ſ Wulkeho Dażina a k. wucżer Müller ſ Woleſchnizy. Kaž słyſchimy, dha je tutón wuberk wſchitku prózu nałożił, ſo by so swedżeń po możnoſczi derje radżił.

S Darina. W nozy k ſchtwórtkej 25. oktobra wotpali so tudy w nozy w 11 hodżinach żitna faſma, kneſej ſ Querfurt nad Darinom słuſchaza a ſpaliſchtej so tam 200 kop rożki a 5 kop wowßa. So je woheń njekak ſałożeny, to może sebi kózdy myßlicz.

S Mikez. Pſched njekotrym czaßom bu pſchi puczu, kiž do Strożiſchcza wedże, pſchiſtojny ſwiaty kſchiž, ſe serbſkim napißmom postajeny. Knes kubleŕ Zyž w Stróżiſchczu je jón ſtajicz dał. †

S Holeſchowa. Naſchemu kneſej knežemu najeńkej bje wóndanjo jena kruwa w nozy woteſchła a jako rano saso domoj pſchińdże, pſchiwedże sebi czelko sobu.

S Koßlowa. Tudy padże nedżelu 14. oktobra 2ljetne dżjeczatko kublerja Pawlika do poleczjoweje dóńzy, ſ horzej wodu napelnenej, a wopari so tak straſchnje, ſo dyrbeſche w nozy w 11 hodżinach wumrecz.

S wecżorneje ſtrony Dubrawow. So by so ſ pruſkich Sserbow powesc dała, kak so tam ſ Budarjowymi peneſami hoſpodari, ſtejeſche we 42. czißlje Serbſkich Nowinow; duž dawam tudy powesc, tak derje hacž możu, a proſchu, ſo bychu czi nemelczeli, kiž tu wjez hinak, abo ſkere ljepe ſnaja. — We rózborſkim wokreßu so khori, kotrymž je weßna wyſchnoſcz khudobu a duchomny jich serbſki ſplah pſches pißmo wobßwjedcził, w Niſkej, a tež pecża druhdże, na peneſy Budarjoweho wuſtawa ljekuja a doſtawachu tam hacž pſched njeſchto ljetami we khorych domje wſcho (bydlenje, kożo, jjedż, ljekarja, ljekarſtwo a wothladanje). Ljekaŕ doſtawaſche ſa tole wſchitko ſa parſchonu na dżeń 8 nßl. Duž dha nebje to, kaž sebi njekotryżkuliž myßli, kormenje ljekarja a nizczanſkeje hoptyki. Niżczanſki ljekaŕ, k. Haußmann, je sam wot so liegniczanſke knežerſtwo (regironku) ſamóhł, ſo to ſamo poſtaji: do niżczanſkeho khoreho doma horjewſatych ma pſchißłuſchna gmejna (abo khorych pſcheczeljo) ſ jiedżu wobſtaracz. Wſchitko druhe pak doſtawaju na Budarjowe peneſy tam, kaž predy. Sso ſroſemi, ſo budże njetk na parſchonu na dżeń mene hacž 8 nßl. dawane. A tola su konſche ljeto wſchitke Budarjowe peneſy ſa ljekowanje wudate, tak ſo do gmejnow tež niż kroſchik pſchiſchoł neje, kaž je to tež we wokreßnych nowinach (Kreis-Blatt) ſtało, a mi so ſda, ſo ljetßa niczo hinak nebudże. Duž dha budże na tele peneſy wele ludzi

ljekowanych, a to žadyn dźiw neje, dokelž so ſ Niſkeje jich nanajwjazy wuljekowanych domoj wrocźi, pschetož tam so nichtó horjanewosme, khiba ſo ma ljekař dobru nadźiju, ſo budże khoreho wuljekowacź mózh, a k druhemu je we Niſkej we wſchjem (we jjedźi, picźu, cźiſtoſcźi, nutsbranju) dobra ródnoſcź a rjadnoſcź, na cźimž, Bohu žel, we njekotrym domje pobrachuje: jjedźa a pija khori, na cźož jich ſalóſchtuje, hdyž jo maju; cźiſtoſcź, też tak daloko hacź mózna, je hubena, kaž by woda droha była; pſchi nutsbranju ſo cźaſ pſchehlada a mjera, a huſto doſcź ſo kaſy ljekarſtwo, dokelž w horjej ſtwje a to hiſchcźe na ſtrónzu ſteji. We wſchjem tym pak je we Niſkej ródnoſcź a rjadnoſcź. Duž ſo neda prjecź, ſo penesy Budarjoweho wuſtawa derje naložene neiſchu, ale hacź **po** Budarjowym teſtamencźje, to ſo praſcha. Prajicź ſo chze, ſo we njetko zyſle pſchenjemcźenych woſadach duchomni, kiž niz kjaw a mjaw ſerbſki nerozymja, ludźom ſerbſki ſplah wobſtwjedźuja, dokelž ſu ſtarſchi abo dźjed a wowka Sserbja byli. To drje je tola ſ cźežka **po** Budarjowym teſtamencźje, a heiſo ſu ſerbſzy duchomni pſchenjemcźenym Sserbam k wuźiwanju Budarjowych penes ſpomožni, dha bija ſami ſwój narod bes wocźi.

Je hižom njeſchto ljet, ſo nebo k. ſuperintendent Schołta we Kichiſchowje tu wjez, dokelž bje nimalje zyſle duchomnym ſ rukow wſata, pod ſwoje pero wſa, jako bjeſche ſo wjazy hacź jedyn ras ſ duchomnymi wſchjech ſerbſkich diözeſow ſradźował, a wón je wele we tym dźjełał, neje pak wjazy wuſkutkował, hacź ſo je ta wjez njetk bóle do duchomnych rukow położena. — Hdyž wot ljekowanja na Budarjowy wuſtaw ſchto wyſche woſtane, dha pſchińdźe to k rosdźjelenju pſches duchomneho we pſchesjenoſcźi ſ kollatorom do gmejnow. Konſche ljeto pak nebje we rožborſkim wokreßu niczo wyſche, a ljetſa drje też niczo nebudże. — Na bliźſchim wokreßnym dnju chze Budarjowy wuſtaw Njemz, kiž ma ſwoje ryczerſkublo we Sserbach, k. Neu nad Zymplom, k ryczi pſchineſcź a ſa to wuſtupowacź, ſo dyrbi ſo ſ Budarjowym wuſtawom zyljе po teſtamencźje hoſpodaricź, duž dha, ſo dyrbi ljekowanje na Budarjowe penesy pſcheſtacź, a ſo maju cźi ſo na wótre wot tychle penes wuſankowacź, kotrymž po Budarjowym teſtamencźje niczo neßłuſcha. To by też najljepe było, ſo by ſo teſtament **po ſłowje** dopelnjał. — Schtóž Budarjowy teſtament derje ſnaje, chzył we Serbſtich Nowinach ſ krótkim wuprajicź, kajkim khudym ludźom dźjel na Budarjowym wuſtawje ſłuſcha, a kajkim niz, byrnje khudźi byli. Nczrh.

S Delneje Borſchczje. Ssedmeho winowza 18. nedźelu po ſwjatej Trojizy bjeſche pola naß wuſwolenje woßadneje rady abo zyrkwinſkich ſtarſchich a to we zyrkwi. Wot tych 236, kiž maju hłoßowanſke prawo we woßadźje, bjeſche ſo jich 27 ſeſchło; duž cźiſchczeńza žana nebjeſche. K wuſwolenju poſtajeni bjechu: Jurij Schpank, ſahrodnik a ſtarſchi muž ſ Turjoho; Jurij Holnik, ſahrodnik w Turjom; Kryſcha Korch, khjeźnik w Mikowje, Jan Muka, ſahrodnik w Mikowje, Handrij Žid, ſahrodnik a ſtarſchi muž w Lipinkach, a Jan Nowak, ſwobodnokhjeźnik we Wólſchinje. Wuſwoleni buchu: Jurij Schpank, Jurij Holnik a Handrij Žid. — Inſtrukzija ſa zyrkwinſkich ſtarſchich abo woßadnych radźiczelow też ſerbſka wuńdźe. Woßadni zyrkwinſzy ſtarſchi ſmjejeja: ſpomózowacź kſcheſzijanſku djźeławoſź we woßadźje, pomhacź na wutwarjowanju woßady; dyrbja bycź woßadźe we wſchjem k dobremu ſnamenju; ſpomożecź pſchiſtojnoſcź pſchi Božich ſłużbach a ſweczenje nedźelje też ſwonkach zyrkwje; jim budże nadpołożena ſtaroſcź wo roſpſcheſcźeranje Božeho piſma a natwarjazych knihow, maju plahowacź a hladacź kſcheſzijanſkeho žiwenja a poczinkow; maju dźerżecź na domjazu Božu ſłużbu; dyrbja na to ſo prózowacź, ſo by we mandźelſtwach wſcho kſcheſzijanſzy ſchło; kſcheſzijanſke wotcźehnenje djźecźi a ſchulſke khoſtanje a też wopytowanje paczerſkeho roswucźenja a młodoſcź, kiž je kſchcźeńſki ſłub wobnowiła a też cźeledź we woßadźje budże jich kſcheſcźijanſkemu nakedźbowanju poruczena. Do politiſkich pſchekorow ſo nimaju mjeſchecź, ale pokornoſcź pſcheczíwo kralej a jeho domej, k woporam ſa wótzny kraj hotowa wutroba, poſłuſchnoſcź pſcheczíwo wyſchnoſczam po Božim ſłowje dyrbi jim należecź a dyrbja to wſcho ſpomożowacź. Wo kſcheſzijanſke ſaſtaranje khudych a khorych maju ſo ſtaracź, jako też ſa wudowy a ſyroty, ſa jatych a ſ jaſtwa wupuſchczanych. Pohorſchkam maju wobaracź a je wotſtronecź. Na ſynodach budźa woßadu ſaſtupowacź; kak ſ zyrkwinym ſamoženjom ſteji, budźa ſhonicź; wo we dobrem rjedźje ſderżenje zyrkwinſkich wuſtawow a twarenjow dyrbja ſo ſobu ſtaracź a też wo to, ſo bychu zyrkwinſke kollekty bohate pſchinoſchki mjeke, woſebje te, kiž ſo k ſpokojenju powſchitkomnych zyrkwinſkich potrjebnoſzjow ſhromadźa a t. d. Nczrh.

S Wudworja. Naſcha kermuſcha je ljetſa ſrudnje wotbjeżała a zyku weß do ſtracha ſtajiła. Poń-dźelu 29. oktobra menujzy pſchipołnju ½1 wudyri w domſkim kublerja Schołty (Horki menowaneho) woheń a pſchewobrocźi też wſchitke druhe twarenja teho ſameho do popela. Hacźrunje bje płomjo jara wulke a ſchjeroke, buchu tola ſ Bożej pomozy a ſ prózu pſchikhwatazych ludźi twarenja ſußodow ſakitane. Sapalilo je ſo najſkere pſches to, ſo je ſo wuheń njehdże putnył.

Se Schczeńzy. Kaž bu loni narodny dźeń naſcheho lubowaneho krala we ſtrózanſkej ſchuli ſwedźeńzy wobeńdźene, na cźimž ſo też kneza wucźerjo, gmejnſzy a ſchulſzy prjódkſtejerjo ſe Strózje, Schczeńzy a ſ Her-

manez a ſchuleŕſke dźiecźi ſe Schcźeńzy wobdźielichu, tak bu ljetźa tónle ſa naß waźny dźeń we naſchej ſchuli ßwecźeny. Dźeń 15. oktobra, jako na narodnym dnju naſcheho lubowaneho krala pſchińdźechu teho dla ſtrózanſke ſchuleŕſke dźiecźi ſe ßwojim k. wucźerjom a ſe ſchulſkimi a gmejnſkimi prjódkſtejeremi dopołdnja w 9 hodźinach k nam do Schcźeńzy, hdźeź jim naſche ſchuleŕſke dźiecźi ſe ßwojim wucźerjom a ſ gmejnſkimi a ſchulſkimi prjódkſtejeremi napſchecźiwo cźehnichu a je wutrobnje powitachu. Shromadźenej ſchuli, kneſaj wucźerej, prjódkſtejerjo, kaź teź naſch k. duchomny, kiź bje teź ljetźa k tutemu ßwedźenju k n a m pſchiſchoł, kaź loni do S t r ó ź j e, a druſy woßadni potom we ßwedźeńſkim cźahu ſe ſmahowazymi khorhojemi do naſcheje ſchulje cźehnichu, kotraź bje, kaź loni ſtrózanſka, ſ rjanymi wjenzami a pletwami renje wupyſchena.

Tudy ßo njetko wot teje bohateje ſhromadźiſny njekotre ſchtucźki khjerluſcha cźißko 790 ſpiewachu, na cźoź naſch k. wucźeŕ pſchiſprawnu a wutrobnu ryćź dźerźeſche. Po wuſpjewanju 5. ſchtucźki poſtany k. duchomny a dźerźeſche nam pſchihodźaze prjedowanje, w kotrymź wón te ßłowa ßw. Pjetra we 1. liſcźje 2. 17. „B o j cź e ßo b o h a, a cź e ſ cź e cź e k r a l a", k wutrobje wedźeſche, a naß teź ſ wutrobnymi ßłowami napominaſche, ßwjerne kſcheſźijanſke dobroproſchenje ſa lubowaneho, a po Bożej radźje hiſchcźen khoreho krala a krajneho wótza ſcźinicź.

S wuſpjewanjom 6. ſchtucźki ßo tuta rjana Boża ßłużba ſkóncźi.

Teź ſa cźielne wokſchewenje bje ßo naſch k. rychtar K a n i g ſtarał. Wón menujzy na to wſchitkim ſchuleŕſkim dźiecźom zakty wudźieleſche a ßo kóźdemu piwa napicź da; dźakomnje a weßelje ßo potom te dźiecźi domoj podachu.

Wulki dźiel doroſcźenych ſeńdźe ßo na to k ſhromadnemu wobedej pola naſcheho korcźmarja Forkerta, a bu pſchi tym beß druhim ta nadźija wuprajena, ſo naß wſchitkich lubi Hermancźenjo, dali Bóh, k ljetu k narodnemu dnju lubeho krala k ßebi do Hermanez pſcheproſcha.

Na tſecźim dnju oktobra 1860.

(Prajene na spěwanskim swjedźenju wot B.)

K a k ſ t o t e ßu t e l u b e ź n j e,
Hdyź l e n y ßu ßo radźiłe:
Haj, Sserbowki ßej khwala wſcho
Najbóle pak to koleſko.
Sa ßnopy maja kudźelje,
Sa póvy ßwoje potacije.
Tak rucźje hacź je Marcźina,
Sso wſchudźom pſchaſa ſpocźina,
Sso wercźa, ſchwórcźa piſchcźalki
A ſ baßnicźkami jaſyki.

Kuſk ſahe ßu dźenß knežniczki
Te wertawki ßem pſchineßli.
Źno nemźa ſkoro doczakacź,
Hacź b'dźa ßo wercźecź pocźinacź.
Duź dźericźe mi jo k dobremu,
Hdyź baju, baju baßniczku:
Bje njehdy pſchelcźa we Borſchczi
Njetk rjekaja jom' Laſowſki.
Pſchi wotberanju na polu
Ssej nem'że żehlicź trubczicźku,
Teź khilenje a poczenje
Je jemu khjetro woſtudłe.
Duź dźeſche macź: „Mój Handriko,
Dha wſmi ßej tola koleſko!"
Je na khribet ßej napoiſcha
A bjeźeſche ſ nim do mjeſta.
Te nitki tudy pſchedźene
Ssu hijom ſchwarne źidźane.
Lipſk ßam ßej khwali piſchczałku,
Tam wot njoh' dale wercźenu.
To m j e ſ t o pak ſa pſchelcźu nej',
Wón pſchemjeni ſ nim h o l u ßej,
Wſa Hanku ßebi k pomozy
A napſchedźe ſ nej potacije.
Źmórik na źmórik wija motydła
Hacź wele kop jich ſhotuja.
Hdźe je tón tkalź, kiź ſeſtaja
Te nitki wſchitke do rjada?
Niź w holi, ale w horach tczi
Ton kudźerjaty ſ kroßnami.
Jom' Sahorczan źdyn rjekachu,
Njetk Ketlicźan joh' menuju,
To je tón hólcźk, naſch Korlika,
Kiź w Jiłozach bje ſa tkalza.
Tam ßuka, hraje ſ porſtami
Sso tſchaße, tepta ſ nohami.
Tom' poda Handrik pſchedźeno
So bje ßo pjeknje natkało.
Joh' do bliſkoſcźje ſawoła,
Kaź to wje Stróża hucźanſka.
Tón wſa to dźieło do ruki
A rjany płat ßo wuwali,
Kiź ſdebi Sserba kóźdeho,
Kiź je jón pieknje wodźeł ßo.
Bes neho dźenßa źadyn nej',
Duź khwalcze pſchelcźu, tkalza ßej!
Ta pſchelcźa huſto w ßwojej ſtwi
Sso pódła jara ſakuri.
Tón tkalź ßo jara wupocźi,
Kaź ßmy to dźenßa widźeli.
Ton jedyn kaź tón druhi je
Na ßerbſku pychu ſmyßleny.
Ma Jene dźieło pſchelcźa, tkalź,
Kaź Jenu ruku maluſchk, palz.
Schtóź Sserbowſtwo ßo ſwobleka,
Tón Jimaj „Sßława!" ſawyſka!
Schtóź Łużicźan ßo menuje,
Nech horny abo delny je,
Schtóź Sßowjanſtwo ßej lubicź da,
Nech Ruß a Cźech jom' rjekaja,
Tón ſraduje ßo wutrobnje
Na naſchim bratſkim pſchecźelſtwje.

Schtóż cześczi pischczel, koleſko,
To ſdobne ßerbſke towarſtwo,
Tón ßławu pschelczi we holi
A ßławu tkalzej na hori
Se ßwojej ſchkleńczku pſchipije,
Tſikróczny ßławu wuneße!

Sserbſki ſpjewanſki ßwjedżeń w Lubiju.

W naſtupanju lubijſkeho ßerbſkeho ſpjewanſkeho ßwedżenja, kotryż budże ßo, ſechzeli Bóh, jutſje ſa tydżeń, 11. novembra w tamniſchim hoſczeńzu k ſtotemu jehneczu dżerżecz, dowolujemy ßebi ſczjehowaze k nawedżenju dawacz. Spjewanje ſapoczne ßo popółdnju w 5 hodzinach a budże hacz nimale do ßedmich tracz. Kaßa pak budże ßo hižom w 4 hodż. wotewricz a móża pſchi nej poßłucharjo konzertny billet ſa 6 nßl., każ tez ßerbſke a njemſke tertowe knižki po 2 nßl. doſtacz. Po konzercźje budże ſławna hoſczina ſ balom. Sa jjedżny kouvert każ tez ſa rejwanſki liſtk ma ßo 10 nßl. ſapłaczicz. — Huſto ßmy ßo nerady pſcheßwjedczicz dyrbeli, ſo ßu mnoſy bes Sserbami, kotſiż ßebi myßla, ſo woni k tajkim ßwedżenjam żaneho pſchiſtupa nimaja, dokelż ßu burjo. Teho dla woßebje pſchiſtajamy, ſo ßu tute ſpjewanja pſchede wſchjem ßwedżenje ſa naſchich lubych Sserbow, a duż móże ßo teho dla kóżdy ßerbſki bur ſe ßwojej ßwójbu na wſchjem tym ſ połnym prawom wobdżjelecz. Wſchitkich Sserbow ſ woßebitej wutrobnoſczu witamy.

Czeſczenym kneſam ſpjewarjam a kneżnam ſpjewarkam najpodwólniſcho woſjewjamy, ſo budże ßo generalna pruha w Lubiju popółdnju wot 1—2 hodż. w hoſczeńzu k ſtotemu jehneczu dżerżecz. W tej ßamej doſtane kóżdy ſpjewar a kóżda ſpjewarka billet, ſo by ßo jako tajki abo tajka, hdżejkuliż by to nuſne a trjebne było, tez wupokaſacz móhł a móhła. Kneżny ſpjewarki maja weſenje po żeleſnizy a hoſczinu, kneża ſpjewarjo pak bal darmo. Wotjjedżenje ſpjewarjow a ſpjewarkow ſ Budyſchina do Lubija ſtane ßo ſ pſchipółdniſchim czahom a budża ßo czi ßami a te ßame na lubijſkim dwórniſchczu pſches tamniſchi lokalny komité ßwedżeńzy powitacz. Jeli je nelubofne wedro, dha budża kneżny ſpjewarki we woſach do mjeſta weſene, hdżej je ßo jim tez ſa jich wſchelake pſchihóty woßebita ſtwa wotnajała. S zyła je hižom wſcho hacz nanajljepe naprawene, tak ſo ßo nadżijamy, tez w Lubiju radoſtne weßela w bohatej mjerje wużiwacz! — F.

Najnowſche.

Rußowſka ſwudowena kh ežorka je ſchtwórtk 1. novembra rano w 9 hodżinach 62 liet ſtara wumreła. — Sardinſke wójſko je pecża pſcheczíwo neapelſkemn kralej bitwu pſchehrało.

Přilopk.

* W Schleſynſkej je ljetża teiko pólnych myſchi, ſo ßu tam a ßem rjepikowe a dżeczelowe ſahony zylje wot nich wupuſczene, mało ljepe ſakhadżeja wone tez ſ rjepami, bjernami a ſ kalom. W jich hnjeſdach je 6, 12, 18 haj 22 młodżatow. Knejſtwa a wetſchi burja pytaja je na wſchje waſchnje wutupicz, ale wſcha próza mało pomha. Tak je jene kneiſtwo na ßwojich leżomnoſczach tſi nedżelje ſa ßobu wſchjednje njehdże 9—11,000 myſchi moricz dało a pſchezo hiſchcze widżecz neje, ſo bychu jara woteberake.

Czo. **42** Serbſkich Nowin ßo we jich wudawarni ſaßo kupuje.

Spěwy.

Hućanska kermuša.

Bowſkows na tajke wonenja,
Hdże tez to dżenßa peczeja?
Wón ßłódka nam nóß napelnjuje,
So ſa dżiw hdy ſchto ljepſche czuje.

„Ssnadż, kmótſe, ty mi powesz daſch,
Wſchak ſchjeroko kraj wobjehaſch.“
„„Nó, kwaß a kſchczíſna nejßu żadne,
Hdżez nepeku ßo peczwa ßnadne!““

„Nje, boże dla, to wonenje
Je ſawjeſczje wón kermuſchje;
Duż, kmótſe, ßy ßo ſchwarnje molik;
Ja k temu nebych wjery ſwolik.“

„„Haj, haj, wſchak je czaß kermuſchny
Duż prawje ßnano myßlik ßy.
Hlaj, jako khelpach wczera k domej
Se ſchiſchkow ſ holje, ſ nohu khromej,

Dha w druhej wßy tam wot holje
Nóß napelni mi wonenje,
Tez metachu tam ſ kopatami
A noſchachu ßo ſ tykanzami.

Ja pſchińdżech ſe wßy pſches wodu,
Kiż menowachu Lubatu: —
Sstym poſabył pak weſki meno;
Nej' wone tebi ſnate ßnano?““

„Ty mjeniſch wjeſczje Hucżinu! —
Ach ßlaknene, nej k merſanju?
Hlej, ſchtó by mi to predy prajik,
Ja ßo tam ſawjeſczje bych ſtajik.“

„„No wſchak ſchcze dżenßa poſdżje nej!““
Ach, dżi mi dżi, ja wiem kak ſtej':
Hdyż pſchińdże jedyn neproſcheny,
Ma ſa helu bleczk wuproſdneny.

Bych wedżał predy tole ja,
By do czaßa tam Wurſchla ſchła,
Hdżez bychu proßyczi neſabyli,
So tez na kermuſchu pſchińcz chzyli.

Kak mohł ßym tola ſapomnicź,
Też ljetſa ßwjeru kermuſchicź!
Pſchi mojim wuju ljeta predy
Sshym był wot pjatka hacź do ßredy.

Hlej, w Hucźinje je kermuſcha,
Pſched tei ßo ſhub, ty mieſchczańſka!
Żuo pjatk je wſchitko napeczene,
Sa kermuſchnikow naprawene.

Tam pecźe wſchitko tykanzy,
Nech khudy je, nech bohaty;
Nad proſcherjom ßo kóżdy ßmjeli
A jemu tykanz ßobudźjelit.

A pſchińdźe njetko nedźela
A ſwony ke mſchi ſaſwonja,
Dha młodźi, ſtari kemſchi dźeja,
Ssej ßerbſke „dobre ranje" pſcheja.

Pak pſche wſcho ßo tam wuſnamja
Najpyſchniwiſche holicźa.
A pſchińdźe weczor, herzy hraja,
Dha hakle prawe weßlje maja.

Hlaj, każ te ſpjeſchne wertawki
A cźerſtwe, młodne mutelcźki
We korczmje ſ hólzom ſarejwaju,
Każ młode ßorny poſkakaju.

Tom' hraje wjeſcźje wutroba,
Kiż widźi tele weßela. —
A ja! — nje, to nej k pſcheneßenju, —
So ljetßa takle wone pſchińdu!

Haj, rady wumrecź potom chzył,
Bych predy na kermuſchi był!
Njetk pak je wſchitko ſapoſdźene,
Wſchjje radoſcźje ßu ſakomdźene.

S tym troſchtowacź pak też ßo chzu:
Wuj k ljetu ſaß' ma kermuſchu.
A potom nech ßo ſ cźaßom ſtara:
Hlaj, khudy muż ton hlada dara.

Jem' prajicź dam, wſchak ſkładnoſcź jo,
So wukormi ßej ßwinjatko,
Też pſcheńzy pecź kórz ſemlecź dawa;
To kermuſcha by była prawa!

Też ſ Wurſchlu wobaj pſchińdźemoj,
Wſchak ßmój jo ljetſa ſkomdźiłoj.
Duż, duſcha, budź njetk radoſtniſcha,
Ssy k ljetu wjeſcźje ſbożomniſcha!

Hudanćka.

22. Hdyż dźewecź wroblow na ſchtomje ßedźi a ty tſjeliſch jich tſi delje, kak wele woſtane jich hiſchcźe ßedźo?
23. Kajki koſok żanych rohow nima?
24. Sa kroſchik kupiſch a maſch zyku ſtwu poknu. Schto je to?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cź. 43.

19. Dokelż pola nich nebje, pſchetoż hewak by ſ nimi rycźecź mohł.
20. Dokelż ſady żanej wocźi nima.
21. Dokelż chze pokoſacź, ſo może ßwoju ſchtucźku ſ hłowy.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: Handrij Jähnig w Lubochowje, ſ Marju Madlenu nebo Jana Auguſta Mucźerja, wobydlerja a murerja na Żidowje, ſawoſtajenej widowu.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Khryſtiana Auguſta, Jana Kaplerja, żiwnoſcźerja w Hownjowje dź. — Hana Auguſta, Pjetra Petſchki, wobydlerja na Żidowje, dź.

Podjanska cyrkej: Marja Juliana Emilia, Korlje Auguſta Bałzarja, murerja pod hrodom dź.

Zemrjetaj:

Dźeń 19. oktobra: Emilia Auguſta, Hany Petrachez na Żidowje, nem. dź., 3 m. 14 d. — 21., Ernſt Bohuwjer, Jana Handrija Wehlje, wobydlerja na Żidowje, ß., 2 m. 16 d.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždźan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 31. oktobra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cźerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 75.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje

27. oktobra 1860.

Dowoz: 3880 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np
Pſchenża	6	22	5	6	—	—	6	20	—	6	27	5	6	20	—
Rożka	4	12	5	4	—	—	4	10	—	4	12	5	4	10	—
Jecźmen	3	15	—	3	—	—	3	10	—	3	15	—	—	—	—
Wowß	2	5	—	1	25	—	2	—	—	2	5	—	—	—	—
Hróch	5	22	5	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Njepik	6	10	—	—	—	—	—	—	—	6	10	—	—	—	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Dobrowólna ſubhaſtazia.

Po nametu herbow Handrija Poldraka w Boſchezach budje ßo wulkoſahrodniſka ſiwnoſcz, tym ßamym ßtuſchaza, tam pod Kat.-Nr. $\frac{22}{14}$ leżaza, w tamniſchich hypotheſiſkich knihach fol. 17 ſapißana a pod dżiwanjom dawkow weßnogrychtſzy na 4147 toleŕ wotſchażowana,

ßedmeho novembra 1860

dobrowólnje na hamtſkim mjeſcżje na pſcheßadżowanje pſchedawacz.

Na kupenje ſmyßleni ßo teho dla proſcha, na ſpomnenym dnju dopołnja w 10 hodżinach na podpißanym hamcżje ßo nutsnamakacz, ſo płaczicz móża dopokaſacz, ßwoje ßadżenja ſcżinicz a daliſcheho doczakacz.

Pſchedawanſke wumjenenja ßu ſubhaſtazionſkemu patentej, w khieżi hrodu Ortenburga a w domje rychtarja Piwarza w Boſchezach wuwißażemu, pſchiwdate.

Kral. ßudniſki hamt w Budyſchinje, 19. oktobra 1860.

Hartenſtein. Drache.

Nazionalnu lotteriu naſtupaze.

K najwetſchomóżnemu ſminenju newobendżliwych ſpeſow, kotrej bychu kóżdemu jednotliwemu mjeńczelej Schillerowych loßow pſches ſapóßłanje loßow a pſchipóßłanje dobytkow naſtałe, woſſewjam wſchitkim mjeńczelam tajkich loßow ſ tutym najpodwólniſcho, ſo ja po poſtajenju hłowneho towarſtwa powſchitkomneje, njemſkeje nazionalneje lotterije

wot dżenża a hacż k 10. novembra t. l.

originalne loßy pod wuſtajenjom interimſkich liſtkow a pod ſżiehowazym roſdżelenjom dobytkow ſa najtuniſche ſarunanje pakowarſk a frachtnych ſpeſow na ßo beru.

F. Kalkhoff,
na rózku żitneho torhoſchcża.

W Budyſchinje 20. oktobra 1860.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Triesće

bere horje ſawjeſczenja wſchitkich drużinow pſche woheń na pſcheßadżite wobßedżenſtwa, pſche elementarne ſchkodowanje na puczowanſke kubła, teho runja ſawjeſczenja na żiwenje cżłowecka.

Polichy a ſarunanja ſchkody w pruſkim kourantu ſa najtuniſche prämije.

Saruczenſki fond towarſtwa 16 3/5 millionow ſchjeßnakow ßljebora.

A. G. Richter,
diſtriktny agent ſa Budyſchin a wokolnoſcz.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche drożdże

poſkicżam ſaßo najnależniſcho k prjódkſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy drożdżepſchedawarjo w ljeczu lohkeho ſkażenja a porjedkeho woteberanja dla żane drożdże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßkużuju tak też zyłe ljecże ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drodżemi k tykanzam a druhim peczwam. Też wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacz. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Dobry khoſeł punt po 8 nßl. a też hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho **Eccius** ſ napſchecża kaſerny.

W Nechornje budje ßo póndżelu 5. novembra t. l. dopołnja w 10 hodż. maßiwna khieża ſe ßadowej a ßołotowej ſahrodu a kotraż je ſe 16 dawſkimi jenoſczemi napołożena, na pſcheßadżowanje pſchedawacz.

Drewo na pſchedań.

Na ſchczenczanſkim revjeru je wot 1. novembra drewniſchczo wotewrene a móża ßo tam ſchczjepjane, haloſowe a peńkowe kloſtry ſa hotowe peneſy po łonſchich płaczijſnach wotwożowacz.

Lehmann, hajnik.

Woſſjewenje.

Dżiwoczanſke ßerbſke ev. luth. mißionſke towarſtwo ſmjeje jutſje popołnju w 2 hodżinomaj ſhromadżiſnu.

Pjetr Mjonk, pißmawedżeŕ.

Wſchitkim ßwojim lubym pſcheczelam a ſnatym w ſtaroßwjernym ßerbſkim narodżje dawam ſ tutym najpodwólniſcho k nawedjenju, ſo ja ßwoje móſchneŕſtwo każ predy tak też njetko dale wedu. Ja poruczam teho dla ßwój wulki wuberk wſchjech drużinow kholowow, ſlemkoſwjaſkow, rukajzow, każ też wſchitkich druhich do mojeho remeßła ßłuſchazych wjezow.

W Budyſchinje, 26. oktobra 1860.

Ferdinand Pietſch,
moſchneŕſki miſchtr,
ſ bydlenjom na ſwonkomnej lawſkej haßy nedaloko piwarnje.

Sswojim ſnatym a pſcheczelam w Sserbach móju tu weßołu powieſcz dacz, ſo ßym wot traſchneho pada ſ pſchatrow (23. aug.) pſches Bożu hnadu a ljekarſku pomoz k. Güttlerja ſ Pózkowow hżom njekotre nedżele ſbożomnje zyłje ſahojeny ſ khoreho łoża ſtanył.

August Frenzel w Semizach.

Krajnoſtawſki bank.

S dźiwanjom na woſjewenje wot 10. julija 1860 maja ßo wſchitke, w nalutowarni hacž dotal po 4 reſp. 3⅔ pro Cent ſadanene kapitalije

wot 1. oktobra 1860

jenož ſ 3½ pro Cent ſadanicž a doſtawaja wſchitzy wobßedźerjo knižkow, na tajke ſapołożki wudatych, ſ tutym napominanje,

najpoſdźiſcho hacž do 15. novembra teho ljeta

ßwoje knižke wotſchtemplowanja dla do krajnoſtawſkeho banka pſchineſcž, dokelž by ßo hewak wupowedźenje ſapołożenych kapitaliow ſtało.

Schtož pak ſapołożki zyrkwjow, ſchulow a gmejnow naſtupa, dha woſtane w tu khwilu pſchi ſadanenju po wyßokoſczi 4 prozentow. W Budyſchinje, 15. oktobra 1860.

Direktorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk. hornołužiſkeho markhrabinſtwa.

ſ Thielau.

Nedźelu 11. novembra t. l.

budże ßo w ſali hoſcźeńza k ſłotemu jehneczu w Lubiju

ßerbſki ſpjewanſki ßwedźeń

wotdźerżecž a budża: **žnje**, lyriſka pjeßeń wot **H. Seilerja**, do hudźby ſeſtajana wot **K. A. Kozora**, wot khjetreje liczby ßerbſkich ſpjewarkow a ſpjewarjow pod wodźenjom kneſa kantora **Kozora** ſpjewane. — Sapoczatk ſpjewanja je popołdnju w 5 hodźinach a budża k temu ſaſtupne liſtki po 6 ngßl., kaž tež ßerbſke a njemſke textowe knižki po 2 ngßl. po wotewrenju kaßy wot 4 hodźinow k doſtaczu. — Schtož chze po ſpjewanju na hoſcźinje dźjel bracž, ma pſchi blidźje ſa hoſcźińſki kouwert 10 ngßl. ſapłaczicž. Po hoſcźinje je bal, pſchi czimž rejwanſki liſtk 10 ngßl. płaczi.

Swedźeńſki wuberk w Lubiju.

Pſcheproſchenje.

Sechzeli Bóh tón Knes, dha budze ßo w Lubiju jutſje ſa tydźeń,

11. novembra,

popołdnju w 5 hodźinach w hoſcźeńzu k ſłotemu jehneczu

ßerbſki ſpjewanſki ßwedźeń

pod wodźenjom k. kantora Kozora dźerżecž. Spjewacz budże ßo to ßamo, ſchtož 3. oktobra w Budyſchinje. Hacž runjež je nam tež ſa lubiſſi ßerbſki konzert hižom wot pjeſneje liczby ſpjewarjow a ſpjewarkow ßobuſkutkowanje dobroczińwje pſchilubene, dha tola tež wſchitkich druhich czeſczenych kneſow ſpjewarjow a wſchje druhe czeſczene knežny ſpjewarki, pſches kotrychž a pſches kotrež je predy budyſki ßwedźeń tak pſcheczelniwje podperany był, ſ tutym k wobdźelenju pſchi lubjiſkim ſpjewanſkim ßwedźenju najpodwólniſcho pſcheproſchujemy a proßymy, ſo bychu ßo ſkere a ljepe we wudawarni Serb. Now. ſamołwecz a ßebi predawſchi hłoß pſchipoßłacz dacz chzyli a chzyle. Wſcho bliſcze woſjewjuje woßebity artikel w dźenßniſchim cźißle Serb. Now.

Swedźeńſki wuberk.

Kharty k hraću.

F. njemſke mjeczowe kharty I, II, III., franzowſke whiſt- a l'hombre karty

(ſaßopſchedawarjam po fabrikſkich płaczińnach)

porucza **J. G. Klingſt Nachfolger.**

Sobotu 20. oktobra je na mjaßowym torhoſchczu pſchi jenej jabłuka pſchedawarzy, jako ßo pola neje mjerza jabłukow kupowaſche, jedyn czerweny pſchedeſchczńik (Regenſchirm) leżo woſtał a proßy ßo najpodwólniſcho, jon ſa pſchihódne ſarunanje we wudawarni Serb. Nowinow wotedacz.

W piwarni w Klukſchu budże bliżſchu wutoru a ßredu jako 6. a 7. novembra t. l. mkode piwo pelnene a khana po 8 nowych penesach wobliczena.

W Klukſchu, 3. novembra 1860.

Auguſt Schröter.

W piwarni w Sderju budże bliżſchu wutoru a ßredu jako 6. a 7. novembra t. l. mkode piwo pelnene a khana po 8 nowych penesach wobliczena.

W Sderju, 3. novembra 1860.

Jan Probſt.

Reje

w Raſchowje, nedźelu 4. novembra.

Knjezej S.

Njejsće so hišće na čołmje prewjezli? Što pčołki dobreho dźełaja? Njedodźełane naléčo.

Wot redatzije. Dopiß ſ Prahi ſa tydźeń.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawaŕni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ
J. E. Smoleŕ.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čislo 45. **10. novembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Hrodzischcza. S Lubija. S Horneho Wujesda. S Delneje Borschczje. S Horneje Hórki. — Sudniske dopisy. — Dopisy. — Přilopk. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik. —

Swětne podawki.

Sakska. Wutoru 6. novembra bu draždžanski ßejm po dotalnym waschnju wot Jeho majestosczje krala Jana ßwedzeńszy wotewreny. Wón dzeržesche ßljedowazu ryczi: „Moji kneža stawy! Jako Waß poßleni ras wokoło me shromadzich, sta ßo to, so bych pschi hrožazym wójnskim strachu Waschu pomoz požadał, kotraž bu tež s Wascheje strony s wotczinskej hotowosczu skiczena. Nenadzujzy sastupeny mjer je wobschjernische wužiwanje dostatych penežnych pschiswolenjow nenusne sczinił, a Mi wysche teho dowolił, pschiswolene wurjadne dawki hižom w bjehu tuteho ljeta krajej spuschczicz. — K woßebnemu spokojenju Mi ßłuži, so dobre postajenje naschich penežnych naležnosczow Mi móžnoscz dawa, bes nowych czežow na kraj położomnych, dla njekotrych pschiswolenjow namet stajicz, kotrež hischcze pschezo napjate politiske postajenje ßebi k wudospełnenju naschich wójnskich srjadowanjow žada, a so ßo pschi tym druhe, krajne ljepsche spomožowaze wudawki wotstronicz netrebuja. — Sakonje, na poßlenim porjadnym ßejmje wuradzene, ßu wschitke do žiwenja stupiłe a woßebje je srjadowanje wotwjasowanja hońtwy, po sakonju wot 25. novembra sczinene, psches mudre wuwedzenje se strony sastojnstwow, kaž tež psches dobroczіwu hotowoscz wobdzjelenych spjeschny, móhł rez, s małymi woporami swjasany a — kaž ßo nadzijam — wschje strony spokojazy kónz dostało. — Namet k reneßnemu sakonju, k zyrkwinemu porjadej sa saksku evangelsko-luthersku zyrkej a k nowemu wojerskemu prozeßnemu porjadkej buchu postajenym stawskim bestymnym deputaziam prjódkpołožene a jich wudzjełki budza Wam najskere w najkrótschim czaßu k wuradzowanju pschepodate. Schtož woßebje remeßny sakoń nastupa, dha ßym jón, sahoreny psches pschikład wjazorych ßußodnych krajow a wedzeny wot pscheßwjedczenja, so móža ßo jenož na tajke waschnje wjeste a dobre płody dostacz, na sakładzje remeßneje ßwobody sałožicz pytał. — Sbožomny podawk w Mojim domje, narodzenje wnuczki, je, po njekotrym horkim shubenju, mojej nanowskej wutrobje saßo jenu radoscz pschineßło, kotraž bu psches nutrne dzjelbranje zyłeho luda hischcze powyschena."

Jako bje kral potom hischcze na to spomnił, so je tež naczisk zivilneho sakonja k dowuradzowanju hotowy a so pschekupstwo a remeßło s nowa kczjeje, wupraji wón ßwoju nespokojnoscz nad politiskim skutkowanjom w Italii, pschistaji pak bórsy, so je twerde hromadzjedzerženje wschitkich njemskich knežeŕstwow na puczu prawdy najljepsche rukowanje sa pschichodnoscz, a skónczi ßwoju rycz s tymi ßłowami: „Duž dzicze dha s Bohom na ßwoje dzjeło! a t. d.

Sa pschedßydu prjeneje komory je major se Schönfels a sa mjestopschedßydu ßwobodny knes s Friesen, sa pschedßydu druheje komory žitawski mjeschczanosta Haberkorn a sa mjestopschedßydu ryczeŕkubleŕ Oehmichen postajeny. Poßedzenja a wuradzowanja wobeju komorow ßu ßo hižom sapoczałe.

Prußy. Prynzregent bje kónz sańdzeneho mjeßaza psches sasymnenje trochu skhorił a teho dla njehdze tydzeń wo jstwje wostacz dyrbjał; njetko je pak saßo strowy. Wón je ßebi 6. novembra wot generala Gröbena, kotryž je w poßleńschim czaßu w Syrii pobył, wobschjernje wupowedacz dał, kak je tutón tam wobstejenja w Damasku a wokolnosczi namakał.

Rakußy. S Wina pißaja, so ßu njetko tež wopaczne 100schjeßnakowe bankonoty k namakanju. Duž je k radzeniu, so ßo kóždy pched nimi na kedzbu bere. (Teho runja nech ßebi kóždy pruske 25toleŕske bankonoty, hdzež žane dostane, ßwjeru wobhlada, pschetož bes nimi ßu tež wopaczne.) — We Wuherskej ßu s tym, so je ßo tutemu krajej konstituzia saßo wroczіła, tak njekak spokojni, ale wele ludzi tam praji, so ta wjez niczo hódna neje, jeli Wuherszy wschitke prawa nedostanu, kotrež ßu w ljeczje 1848 mjeli. Teho dla je ßo tež wele wyschich sastojnikow sarekło, kotrychž bje khježor pomenował. Schtož druhe rakuske kraje nastupa, dha je khježor hakle dwjemaj konstituziu wudzjelił a sda ßo, so

ludźjo ſ tej ſamej jara ſpokojom neßu. — Njekotre nowiny powedaja, ſo rakuſki khježor njetko na žanu wójnu pſcheczíwo ſardinſkemu kralej myßlicz nemóže, dokelž jemu ani ruſti khježor ani pruſki prynzregent we Warſchawje žanu pomoz neßlubiſchtaj; — ßam pak wón niczo ſapoczecz nemóže.

Italia. Po njekotrych meńſchich a wetſchich bitwach, kotrež Garibaldi a Sardinſzy ſ wojakami neapelſkeho krala mjejachu, je ſkónczníe tak tola daloko pſchiſchło, ſo je ßo mjeſto Kapua Sardinſkim pſchepodacz dyrbjało. Njehdże 8000 neapelſkich wojakow bu ſajatych a woni buchu, jako bjechu bróń wotpokožili, domoj poßłani. Sardinſke wójſko je potom rjeku Garigliano pſchekroczíło, wojazy neapelſkeho krala pak ßu ßo do twerdźiſny Gaëty, hdźež je kral Franz II. a jeho ßwójba, podali abo ßo w bliſkoſczi tuteje twerdźiſny poſtajili. Po nowiſchich poweſczach chze ßo wulka dźjelba tuteho, pſched Gaëtu ſtejazeho, wójſka też Sardinſkim poddacz a je teho dla do ſardinſkeho ljehwa poßłała.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Na poweſczje, w czißlje 44. Serb. Now. wo nałożowanju Budarjoweho wuſtawa, jeho penes w Pruſkej a t. d. ſ Prußow ſdźielene, chzemy dźenßa jenož wotmolwicz, ſo je tajke nałożowanje ſpomnenych ßmilnych penes jara daleko wot Budarjoweho wotkaſanja a jeho wolje ſdalene. Schtóž chze ßo wo tym pſcheßwjedczicz a Budarjowy teſtament ßam dowidźicz, kóń namaka jón ßłowo wot ßłowa w „Časopisu towarſtwa Maćicy ſerbſkeje, čiſło 17“ wot ljeta 1858 (XI. lětnik, zešiwk I. III. zwjazk 1) njemſki a w ßerbſkim pſchekožku wotczíſchczjany. Tam je woßebje dowidźicz, ſo dyrbja ßo Budarjowe peneſy jako ßmilne dary w peneſach w ßerbſkich woßadach roſeßłacz a wudźjelowacz 2) na khudych a pſchi tym też **hódnych** Sſerbow 3) wot fararjow, kotrymž je niz jeno rosdźielowanje do rukow date a poruczene, ale też ßwjedomniwe rossßudźenje hódnoſczje ßerbſkich khudych woßadnych na wutrobu położene. Schtó pak je hódny a ſchtó niz, to je tam ſjawnje prajene. Pſchetož ſo je ſchtó Sſerb a khudy (dara potrjebny), to po Budarjowej woli hiſchcze dołho doſcz neje. Wón dyrbi też **hódny** bycz, hódny tak, kaž je to Budar poſtajił. Teho dla je naprawenje, po kotrymž w Pruſkej tajzy, jenož ſo ßu Sſerbjo, khori a khudzi (pomozy potrebni) ſa Budarjowe peneſy darmo ljekowanje a t. d. doſtawaju, be wſcheho wumjenenja, hacz ßu teho też hódni, zylie pſcheczíwo Budarjowej woli. Pſchetož by ßebi n. pſch. ſchtó pſches neródne, nepoczíwe a lóhke, neſchwarne žiwenje, wopitſtwo a t. d. njekajku hrońnu, neſchwarnu khoroſcz pichiczahnył, hewak pak Sſerb a khudy był a na to wot Budarjowych penes darmo ljekowanje doſtał, dha by tola zylie Budarjowemu teſtamentej napſchecziwo było. Tajki po jeho woli niczo doſtacz nedyrbi, ſo ßo druſy hódni pſches to nebychu pſchikrótßjowali. Cźini ßo we tutym naſtupanju w Pruſkej pſchi ljekowanju ſa Budarjowe peneſy žadyn rosdźjel abo niz? Dale neßmjedza po Budarjowej ſjawnej woli žani „ſtrowi a k dźjełu kmani, kaž też tajzy, kiž ßu ßo pſches nerodne žiwenje ßami wo to ßwoje pſchineßli (ßwoje ſamóženje rosbrojili), abo hewak ſkoſczje, pſcheſtupenja, neduſchnoſczje, nekaſanſtwa a ſteſakhadźenja, jako mandźelſtwo łamanje, kurwarſtwo, paduchſtwo a teho runja wobeſchli, kaž też jich dźjeczi“, niczo doſtacz. Hlada ßo w Pruſkej pjeknje na to? — Schtó je wo prawdźje hódny a ſchtó niz, ſchtó móže a dyrbi wot jeho wotkaſanych penes ßmilne dary doſtacz, a ſchtó niz: to rossßudźecz, je nebo Budar w ßwojim teſtamenczje, hdźež jim teho dla k jich rossßudźenju hódnoſcz a nehódnoſcz bliže roſeſtaja, kneſam fararjam w naſtupanju jich khudych woßadnych Sſerbow ſjawnje porucził a do rukow dał, kaž też jim pſchi tym na wutrobu ſwjaſał, tak ſo ßo czi najbóle hódni a potrebni nebychu pſches mene abo zylie niz hódnych pſchikrótßjowali. Teho dla je też wón wele wo tym poſtajił, ſo a kak dyrbja ßo jeho peneſy (abo wele bóle ljetna daň wot nich) na kneſow fararjow roſeßłacz a wot tutych w jich woßadach rosdźjelowacz, menujzy, na najhódniſchich, khudych Sſerbow abo — kaž wón ſaßo druhdże praji — „na tajkich, kiž ßu bes ßamßneho ſawinowanja w najwetſchej pomozy potrebnoſczi žiwi a hewak ſprawne neſmaſane a besporukowe žiwenje wedu, też ßebi dla neſtrowoſczje a braſchnoſczje abo dla wyßokeje ſtaroby abo dla kipreje, ßnadneje ſtrowoty nuſnu potrebnoſcz a žiwnoſcz ßami ſaßłužicz nemóža a ju wot druhich (bliſkich, krejnych ſamožitych pſchecželow a t. d.) po napominanju, predy na nich ale podarmo ſczinenym, tola nedoſtawaju. Tajkich khudych doſtojnych Sſerbow maja fararjo kóžde ljeto po ſawjernym, predy wot wſchitkich nuſnych wobſtejenjow ßebi dobytym naſhonenju a po czinenym wobkedźbowanju ßwojeje ratione admonitione neceſſariœ ſpomneneje pſchißłuſchnoſczje a winowatoſczje ſ krótkim pſchiſpomnenjom teho wſcheho ſapißowacz a tele ſapiſki wyrſchnoſczi pſchepodacz.“ „Tuta ma na to te peneſy, kiž maja w kóždym lieczje k rosdźielenju pſchińcz, po ßerbſkich woßadach tak rosdźjelicz, ſo ma ßo tam, hdźež je jich wjazy wopraw-dźje khudych, hubenych a wulzyſchnje potrebnych woßadnych, też wetſchi dźjel jałmożiny k rosdźjelenju pſchipóßłacz.“ „Kóždoljetne proporzionalne rosdźjelenje rosdźjelomneje hłowneje ſummy zyłeje jałmożiny“ — pſchi-

kaſuje Budaŕ — „ma ßo tak wele hacź mózno, accuratnje ſćinicź, a duchomnemu kóźdeje woßady połoza teje raty, kiź na jeho, pod nim ßo miejazych khudych wupadne, k dalischej ſubrepartizii bes tych w jeho woßadźie pſchebywazych a po horka roſeſtajanym wopißanju najbóle potrjebnych, wopuſchczenych a ßmilnoſcźe doſtojnych Sserbow na to waſchnje, ſo ßo temu, kiź je pſcheczíwo druhim we wetſchej neſawinowatej khudobje a hubenſtwje źiwy, teź njeſchto wjazy ßobudźieli, kóźde pół ljeta*), pſchipóßlacź.“ — To a ſo maja ßo tak Budarjowe wotkaſane ßmilne dary (dań jeho ſamózenja) w penefach po woßadach rosdźielicź, fararjam ſa jich woßadnych khudych Sserbow roſeßlacź a we jich woßadach wot nich rosdźielowacź: to je w Budorjowym teſtamenczje ſjawnje a wobſchiernje primo loco pſchikaſane, niz pak ſo bychu ßo na druhe waſchnje, na pſchikład, na ljekowanje a t. d. nakoźowake. Jeno secundo loco by ßo tajke nakoźowanje Budarjowych penes pod wumjenenemi, kotreź je Budaŕ ßam w teſtamenczje poſtajił, a kotreź pak ßo w Pruſſej runje tak mało, kaź w Sakſkej namakaju, njekak ſamolwicź hodźiłe; tola nedyrbi tajke hinajſche nakoźowanje Budarjowych penes po woli teſtatora „pſchezo ſaßo krucźje na niczo druhe, hacź jeno na ſaſtaranje khudych a hubenych woßobow, jako wiernych ſtawow Khryſtußowych, po jich horeka wopißanej qualiteczźie“ (khudźi, hubeni, bjedni a braſchni, pobożni, ſprawni, pomoz a ßmilnoſcźje potrjebni, hódni a doſtojni, ßerbſźy) „ſtoźene bycź.“ — Kak mózeja, praſchamy ßo teho dla, w pſchenjemczenych woßadach njemſźy fararjo ludźom ßerbſki ſplah wobßwjedczicź, kiź tola źani Sserbjo neißu, a ßerbſźy duchomni pſchenjemczenym Sserbam k wuźiwanju Budarjowych penes ſpomózni bycź? Je to duchomſka ßwjernoſcź a ßwjedomniwoſcź? — Wot pſchenjemczenych woßadow a Sserbow w Budarjowym teſtamenczje nihdźje niz ßlowczka neſteji. Budaŕ tam wſchudźe jeno wot ßerbſkich woßadow, wot ßerbſkich khudych, wot khudych Sserbow, wot ßerbſkeje khudźiny ryczi. Teſtamenty pak maja ßo po ſakonſkej pſchikaſni ßwjeru po ßlowje a krucźje, a niz po wuſdaczu roſemicź, wukładowacź a wuweſcź. — Teź w tudomnej mjeſchczańſkej njemſkej woßadźie, w kotreź mnoſy Sserbjo bydla a kotraź, Bohu źel, źaneho ßerbſkeho duchomneho — kaź to w predawſchich czaßach bje, hdźeź tajkeho ſ dobrym prawom mjeieſche — nima, ßmy ßo hiźom huſto ſdobnje praſchecź ßlyſcheli: Kak dha móże njemſki duchomny wedźicź a rosßudźicź, ſchtó je Sserb a ſchtó niz? — To je tudy nedoſtatk, kotryź ßo, kaź tu w naſtupanju Budarjowych penes tak teź we wſchelakim druhim ſe ßwojimi ſchłódnymi ſczjewkami, pſchepóſnacź neda. Kak chze dale tu tajki njemſki duchomny zyrkwine a domjaze źiwenje ßwojich ßerbſkich woßadnych ſnacź, hdyź ßo tuczi tola zyrkwinſźy k ßerbſkej, michalſkej woßadźie dźerźa? Teho dla praja tu Sserbjo: Tajźy khudźi Sserbjo ßmjeli ßo teho dla pola ßerbſkeho fararja pſchi michalſkej zyrkwi ſamolwecź a ſapißowacź, a dyrbeli pſches neho Budarjowe dary doſtawacź. To teź by zylje po Budarjowej woli było. Pſchetoź wón praji: Teho dla maja fararjo kóźdeje (ßerbſkeje) woßady ſawjerny ſapiß wſchitkich wo prawdźie miſerablnych a pomozy potrjebnych ßerbſkich ſafarowanych abo kotſiź ßo hewak ſ luboſczu tam do woßady dźerźa a t. d. — czinicź a t. d. Neje pak temu tak, — jow, kaź ßnano njehdźeźkuli druhdźie, — je potom dźiw, ſo wjeſta nedowjera bes Sserbami naſtane a ßo wupraja mjenjo, ſo ßo we Budarjowych darach, dokelź je ßnano teź Niemzy doſtawaju — kaź je ßo to teź pecźa hiźom ſtało — pſchikrótßuja. — Skónczńje chzemy hiſchcze na to ſpomnicź, kak to pſchińdźe, ſo maja Niemzy wot Budarjowych ßmilnych penes wuſankneni bycź a jeno khudźi Sserbjo je po Budarjowym wotkaſanju doſtawacź. Nebo Budaŕ — jeho meno budź źohnowane — bje menujźy 1) ßam rodźeny Sserb; 2) bje teź horliwy, dobry a ßwjerny Sserb, kiź wele do ßwojeho naroda, do Sserbow dźerźeſche a jich wyßoko waźeſche; 3) bjeſche ßebi pſches ßwoju dołho dźeławoſcź jako ryczník wulki dźiel ßwojeho ſamózenja bes Sserbami — bes kotrymź bje w Hornej Hórźy teź źiwy — a wot Sserbow dobył a nahromadźił a 4) bjechu jeho Niemzy junu pſcheradźili, tak ſo je dyrbjał ljeto dołho jako khoſtanz jaty ßedźicź. W naſtupanju 1. a 3. punkta namakaſch w horka ſpomnenym 17., kaź teź w 20. czißlje czaßopiſa M. S. bliźſchu rosprawu, w naſtupanju 2. a 4. punkta pak tajku daliſchu powescź w bliſchim 21. czißlje, kotreź ßo hiźom czińſchczi a w bliſchim czaßu wuda, podamy. Spomnene pſchicźiny ßu wieſczje waźny kommentar k Budarjowemu teſtamentej a k temu wotkaſanju, ſo je wón jenoź „ßerbſku khudźinu“ we „ßerbſkich woßadach,“ „khudych Sserbow k ßwojim „univerſalnym herbam“, — nihdźje pak Niemzow — poſtajił, kaź je ßo teho dla k pct. 4 teź tak wuprajił. Tele ſchtyri pſchicźiny ßu doßahaze k prawemu roſemenju jeho teſtameuta. A tak, ſo dyrbja ßo jeno Sserbjo, kiź ßerbſźy rycza, ſ jeho darami wobdźielowacź, je teź ſakike knezerſtwo Budarjowy teſtament, kaź ßo to teź hinak nehodźi, ſtajnje roſemicź dyrbjało a roſemito.

W.

S Budyſchina. Sańdźeny tydźeń bje teź tudy jedyn wojak ſ bamźoweho wójſka widźecź, kotrehoź biechu Sardinſźy ſaieli a potom domoj poßłali. Wón bje ſ Kólna nad Rheinom, bje najpredy w pruſkim a potom

*) To ſtawa pak ßo njekt w Sakſkej jenoź jedyn krócź ſa ljeto. Teho dla ſczełu ßo zyłoljetne raty na dobo kóźdej woßadźje.

w franzowſkim wójſku (bes druhim też pſched Sebaſtopolom) ßłużił a ſtónczńje do bamżoweje ßłużby ſtupił. Wón bje ſtrowy cżłowek njekotrych 30 ljet a bjeſche ßwoju wojerſku uniformu wobleczeny, kotraż je ſkoro żylje każ franzowſka (kholowy ßu żylje czerwene.)

S Hrodżiſchcża. Sańdżenu nedżelu 4. novembra pſchipołdnju w 12 hodżinach bu wot teho kneſa nad żiwenjom a ßmerczu naſch dotalny farař, k Handrij Voigt, ſ tuteje cżaßnoſczje do tamneje wjecznoſczje ſawołany. Wón je ßo w lieczje 1794 w Rakojdach narodżił a bu po dokonjanych ſtudiach w l. 1820 ſa farſkeho ſubſtituta tudy powołany a w l. 1824 jako tudomny duchomny a farař ſapokaſany. Wón ſawoſtaji kneni wudowu a 8 dżieczi.

S Lubija, 6. novembra. Wot naſcheho naſymſkeho hermanka je ßo w tudomnej wokolnoſczi wele kranyło. Ssamón hermanſki dżeń w nozy ßu we Wulkim Dażinje pola Moſakez, każ też pola Michała Muczińka a Kowarja mantel, mużazu ßuknju, wulke rubiſchka, khoſei a druhe wjezy febrali. W Liewaldżie ßu paduſchi na 70 tl. penes pola pſchekupza Kapleria a w Schönbachu pola fabrikanta Zieſcha wele penes, ſtote perſchczenje a reczaſy kranyli. W nozy 19. oktobra bjechu ßo w tudomnym mjeſczje pola klamarki Sonntagoweje a pola korczmarki knenje Pfuhloweje nutskamali a na prjeńſchim mjeſczje 9 tl. penes, dwaj klobukaj zokora, dwaj żidżanaj pſchebeſchcznikaj a t. d, na poßleńſchim pak 4 tl. penes a bleſchu palenza ßobu wſali.

Dżenża pſched tydżenjom pſchijjecha jjeſdny na konju w nozy wokoło 12 hodżinow do Rychbacha do Lehmannez hoſczeńża, wudawajo, ſo je po ljekarja pſchiſchoł. Rano hoſczeńżaŕ pytny, ſo je jemu pſches 500 tl. ſ kaſchczika wſatych. Ludżio na teho jjeſdneho tukachu a bu wußljedżene, ſo je to kubleŕ Fl. ſ Liewalda był a wón bu teho dla ſajaty. Ssudniſke pſchepytanje pokaże, hacż je wón do teho paduchſtwa wo prawdżje ſapleczeny abo niz.

Jow a we wokolnoſczi ßo wſchitzy na naſch ßerbſki ſpiewanſki ßwedżeń, kotryż budże 11 t. m. w tudomnym hoſczeńżu k ſtotemu jehneczu wotdżerżany, wutrobnje weßela a to cżim wjazy, dokelż ßo nadżijamy, ſo pſches njón Sserbſtwo na tudomnych njemſkich meſach ßylniſcho wotucżi. So mamy ßo ſa tajki ßwedżeń kneſej pjeßnerej „Jnjow" a jich komponiſtej najbóle dżakowacż, to my derje wjemy, ale pſchepóſnacż ßo tola też neda, ſo ßmy k. ſeminarſkemu wucżerej Fiedlerej w Budyſchinje wulki dżak ſa to winojczi, ſo je wón ſ tamniſchimi ſpiewarkami a ſpiewaremi tak pilnje ſtutkował a te wſchelake pſchihoty a wobcżeżnoſczje ſ horliwoſczu pſchewinył. Jemu a jim budż wutrobny dżak!

S Horneho Wujeſda. Nedżelu 4. novembra rano wokoło 6 hodżinow cżißny ßo tudy njehdże 19 ljet ſtara ßłużomna dżowka bura Wolfa, wjeſta Wanakez ſe Żidowa, do jeneje ſtudnje a bu krótko po tym morwa ſ neje won wucżehnena. Wona bje ßamodruha a dyrbeſche teho dla tón ßamy dżeń ßo do ßwojeje domowiny na Żidow podacż, hdżež pak też nikoho nemjejeſche, kiż by ju k ßebi wſał. Teho dla pytaſche pſches ßamowólnu ßmercż wſchej daliſchej ſtaroſczi wuńcż. Jeje cżieło bu do Drażdżan póßlane.

S Delneje Borſchczje. K. ryczeŕ Neu nad Zymplom a Turjom je naſchemu Bożemu domej 100 tolerjow we Schleſynſkim rentliſczje k nowym byrglam darił. To je wſcheho dżaka hodne. Ale na naſche weßelje je tola pomedż panyła, pſchetoż te byrglie dyrbja ſa 5 ljet we zyrkwi ſtejecż, hewak móże dawaŕ abo jeho herbojo te peneſy ſaßo wſacż k ljepſchemu pod ſtawami Hornych Łużizow ſtejazeho wuſtawa ſa khudych. To je krute wumjenenje dawarja. Woßada pak je hakle pſched njeſchto ljetami nowu ſchulu twarika ſa nimalje 1800 tolerjow, ljetſa na farje nowe hródże, k kotrymż ßo miejeſche (ſdżielom hiſchcze ßo ma) pſches 900 tolerjow nawdacż a k ljetu dyrbi ßo farſka brożeń twaricż. Duż je jara mózno, ſo nam te peneſy k ljepſchemu nepſchińdu a teho dla je pomedż na naſche ljedom ſeſkhadżane weßelje panyła. Nczrh.

S Horneje Hórki. Sańdżenu ßredu rano namakachu tudy żiwnoſczerja Pjetra Radżu ſ Czornych Noßliz w rjezy morweho leżo; wón dżerżeſche hiſchcze w jenej ruzy ſchud a w druhej latarnju. Po ßudniſkim napraſchowanju je ßo wunamakało, ſo je wón wutoru weczor ſ wuhlom ſa tudomny Fiſcherez papernik na dróſy pſchijjel a ſo je ſaßwjeczena latarnju na wołu miel. Tale je jemu potom, jako je ßo wón ſ dróhi na pucż winył, kotryż k papernikej wedże, najſkere na njekajke waſchnje haßka, tak ſo je ju wón wſał a ßebi ju w tych bliżſchich khjeżach ſ nowa ſaßwjeczicż chcył. Pſchi tym je pak jeho njekak błud wobeſchoł, ſo je do rjeki trechił a tam ßmercż namakał. — Konej bjeſchtaj ßamaj hacż k paperniſkim wrotam ſchłoj a buſchtaj tam ſ wołom wot ſtrażnika namakanaj.

Sudniske dopisy.

Wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje buſchtaj ſaßudżenaj a., 26. oktobra Karla Auguſt Henczka ſ paſtyrnje w Korſymju, dokelż bje pola żiwnoſczerja a mureria Reimanna w Sonbarku wókno wutorhnył a njeſchto toleŕ penes a t. d. kranył, do 1½ ljeta zuchthauſa; b, 29. oktobra Handrij Schołta ſ Kobelnja, dokelż bje dwaj dubikaj, pſches meſy na zuſym ſtejazej, puſchcził a ßobu wotewſał, do 3 nedżel jaſtwa.

Dopisy.

Z Prahi 30. oktobra 1860. Wasch ſpjewanſki ßwedżeń, na tak wuberne waſchnje wuwedżeny, je naß każ kóżdeho wjerneho pſcheczela wotuczażeho Sserbowſtwa wulży ſweßelik. Sserbſke meno je ßo pſches tón ßamy daloko po wſchjem ßłowjanſkim kraju rosſchjerilo a nowych pſcheczelow a podperarjow namakało. Bje to wjeſczje najreńſche dopokaſmo, ſo je naſche Sserbſtwo faßo ſ procha ſtanyło. Bóh daj, ſo by dale krocziło na puczu ſdżełanoſczje a ſo by kóżdy ßobuſtaw ßerbſkeho naroda też ßwoju narodnoſcz dale bóle lubował a czeſcził.

Tudy w Praſy je nowe żiwenje wotuczilo: ſtudoważa młodoſcz je ßo faßo k żórkam wjedomoſczje wróczika, ſo by ßebi tu duchomne bohatſtwo nahromadżika. Ljetßa bje woßebje wulka cziſchczeńża k wſchjem wyſchim wuczerńjam a pſchede wſchitkim ßu realki a gymnaſtje pſchepełnene, hacż runje dołho wſchitzy, kiż wo to proſchachu, horjewſaczi bycz nemójachu. To je ſnamjo, kak wulka żadoſcz ſa ſdżełanoſcz je bes Czechami wotuczika; bes młodoſczu ßamej pak kneżi horliwy czieſki duch.

Kuſtos prażſkeho muſeja, k. Dr. Fricz, kiż pſched njekotrymi mjeßazami do Jendżelikeje a Franzowſkeje puczowaſche, je ßo faßy domoj wrócził a wſchelake kraßne wjezy ſa czieſki muſej ßobu pſchineßk. Sſławny k. Schafarik naſtupi pſched krótkim czaßom faßo ßwoje mjeſto pſchi ſjawnej knihowni.

Knes Jandaurek, njehduſchi duchomny pola k. hrabje Stolberga w Brunowje, bu ſa kanonika pola ßw. Wita wuſwoleny a ſchulſki radżiczel Effenberger je pſchi ßwojim emeritirowanju Franz-Joſefowy rjad doſtał.

Njetko widżimy w Praſy huſto wojakow, kiż naljeto do bamjoweho wójſka ſtupichu a kotſiż ßu ſ Prahi abo ſ jeje wokolnoſczje rodżeni; też njekotſi wyſchzy pſchebywaja tudy. Też ßu tu njekotſi arabſzy kupzy w ßwojej narodnej draſczje widżecz, a ſo je to ſa młodoſcz wulka weßołoſcz, może ßebi drje kóżdy myßlicz, a woni ßu teho dla, hdyż po haßach khodża, też pſchezo wot wulkeje czrjódy djeczi pſchewodżeni. — Dotalny mjeſtodżerżiczel, ßwobodny knes Mecſery (czitaj: Meczery) poda ßo dżenßa do Wina, ſo by tam ßwoje nowe mjeſto jako miniſter polizajſtwa naſtupił. K jeho czeſczi bu nowy pucz, kiż bu ſańdżenu nedżelu wotewreny, „Mecſerſka dróha" menowany — Wczera weczor jiedżeſche kronprynz Albert pſches Prahu do Wina. L.

Přilopk.

* W Lückendorfje pola Żitawy padże 22. oktobra dwjeſjetny Lehmannez hólczez do dóńży kropa a wopari ßo tak, ſo dyrbeſche po krótkim czaßu wumrecz.

* Na żitawſko-reichenbergſkej żeleſnizy je ßo saßo kruch hory na koliju delje ßunył a to runje na tym ßamym mjeſczje, hdżeż bje ßo to hižom predy ſtało.. Tworowe czahi nebudża tam teho dla njehdże tydżeń jjeſdżicz móz, parſchonſke czahi pak jjeſdża, tola dyrbja paßażirojo tón kruch, kiż je ſ perſchczu a kamenemi pokryty, pjeſchi hicz a ßo potom saßo do woſa ßynu. Ta hora leży bes Weißkirchenom a Kratzauom.

* W Ebersdorfje pola Lubija poczża ßo w bróżnjowej tjeſchje bura T. Lehmanna palicz, ale ßußod bje ßo na woheń dohladat, tak ſo bu wón ſ Bożej pomozu ſahaſcheny. Jako potom tu wjez bliże wobhladachu, namakachu w tym tjeſchnym walczku, kiż bje ßo palicz poczał, wjechcz taſkich wjezow, kotrez ßo lohko pala, ſ czehoż bje widżecz, ſo bje woheń wot njekajkeho ſlóſtnika ſakożeny.

* W Grießbachu pola Schneeberga pſchińdże jedyn pohoncz, kiż ſ Niederſchlemy jjedżeſche, na to waſchnje do neſboża, ſo ßo konej pſched czahom, na żeleſnizy ßo pſchibliżowazym, ſplóſchiſchtaj a wós na żeleſnizu ſwróczíſchtaj, hdżeż bu tón ßamy roſtorhany, pohoncz pak tak ſtraſchnje pſchejjedżeny, ſo na mjeſczje morwy woſta. Jedyn kóń je czeżko raneny, tón druhi je pak zyłje neraneny woſtał.

* W Schjerachowje wudyri 27. oktobra pſchipołdnju woheń a ſtej ßo dwje khjeżi wotpalikej. Woheń je pſches to wuſchok, ſo bje jedyn peczljetny hólczez ſe ſchtrychwanczkami hrajkał.

* Na poſczje w Auerbachu ßu paduſchi w nozy 30. oktobra 1100 toleř penes kranyli.

* W Calbitzu bliſko Oſchatza djiechu nedżelu 31. oktobra po ſkonczenej Bożej ßłużbje wjazore ßobuſtawy tamniſcheje woßady k ſpowedżi a k Bożemu blidu. Jako duchomny jenej żonſkej Boże czjeło dawaſche, pſchepadże ßo ta ßama pſched nim do jeneho ſtareho pohrebniſcheża. Wona je ßo pſchi tym jenoż na jenej noſy ſ lohka wobſchkodżika, a neje jej taſki pad dale nicżo wadżił; ale wſchitzy ſhromadżeni bjechu ßo na prjene wokomiknenje jara poſtróżili, jako ßo ta żónſka pſched jich woczomaj na taſkele waſchnje na jene dobo ſhubi.

* W Neugersdorfje je ßo 29. oktobra popołdnju jena faſma żita ſpalika.

* W Homburgu je ßo 29. oktobra wulka jjedżna ſala tamniſcheho twarenja, w kotrymż ßo wo wyßoke ſummy kharty hraja, wotpalika a ßo też pódlanſki theater ßobu wotpalił. Schkoda je na 100,000 nórtow wobliczena.

* W Zaukerodżje bu dopołdnja 27. oktobra hewer Renczſ Neunimptſcha na to waſchnje ſarażeny, ſo wulki kruch kameńteho wuhla w tamniſchich podkopkach na neho padże. Wón ſawoſtaji wudowu a tſi djeczi.

* Dźowka jeneho woßebneho ſaſtojnika w Barlinje je wóndanjo k ſidowſtwu pſcheſtupika, ſo by ſ jenym bohatym ſidom do mandźelſtwa ſtupicz mohła.

* Po wſchej ſemi je njetko njehdże 335 millionow kſcheſczijanow, 5 millionow ſidow, 160 millionow muhamedanſkich a 800 millionow pohanow. — Europa ma 272 millionow wobydlerjow, Aſia 755 mill., Afrika 200 mill., Amerika 59 millionow a w Auſtralii liczitaj ßo jenoż 2 millionaj wobydlerjow.

* Wóndanjo arretirowaſche gensdarm R. ſ Radebergu bliſko Draźdźan jeneho cźłoweka, dokelż ßo wupokaſacz nemóżeſche. Na napraſchowanje, ſchtó wón je, wotmolwi wón, ſo k jenemu cźołmej ßłuſcha, kiż na Łóbju leży. Gensdarm dże ſ nim ßobu, ſo by widźał, hacz je to wjerno. Jako pak wonaj k brjohu pſchińdźetaj, ſkoczi tón neſnaty cźłowek do wody, kotraż jeho hnydom pożre, tak ſo wot neho niczo wjazy widźecz nebje.

Hudančka.

25. W kajkim ljeßu żaneho liſcża newuhladaſch?
26. S kajkim wokom niczo newidźiſch?
27. Cźoho dla ſajaz pſched bjekym pßom bóle bjeży, hacz pſched cźornym?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cź. 44.

22. Żadyn wróbel ßedźo newoſtane, ale wſchitke wulecża.
23. Tajki koſoł, na kotrymż ßo drewo rjeſa.
24. Wot ßwjeczki, kiż ßy ſa kroſchik kupił, maſch połnu ſtwu ßwjetła.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Michał Kruſchwiza, khjeżnik a tkalz we Wulkich Debßezach, ſ Marju rodź. Mucżerez ſ Bórku. — Korla Auguſt Werner, wobydler na Źidowje, ſ Hańżu Buſchiz tam.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Bedrich Wylem, Bedricha Wylema Urbana, wodźerja w młynje w Nadźanezach, ß. — Richard Samuel, Pomhajboha Samuela Jahna, ſchtrymparja na Źidowje, ß. — Korla Auguſt, Jana Kmocha, khjeżerja na Źidowje, ß.

Zemrjetaj:

Dźeń 27. oktobra: Jan Auguſt, Jan Handrija Ernſta Pjetſcha, khjeżerja a polerja na Źidowje, ß., 6 m. — 29., Ernſt Louis, Jana Auguſta Bibaßa, krawza na Źidowje, ß., 1 l.

Ćahi sakskošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 ḣ. 47 m.; pſchipołnju 11 ḣ. 40 m.; popołnju 6 ḣ. 22 m.; wecźor 8 ḣ. 25 m.; rano 12 ḣ. 34 m.

Do Draźdźan: rano 7 ḣ. 37 m.; dopołnja 12 ḣ. 53 m.; popołnju 3 ḣ. 52 m.; wecźor 7 ḣ. 41 m.; w nozy 2 ḣ. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 8. novembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cźerweny ſtoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 74¾.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje

3. novembra 1860.

Dowoz: 3304 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedźna			na bursy, najwyšša.			najniža.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pſcheńza	7	—	—	6	—	—	6	20	—	7	—	—	6	20	—
Rožka	4	15	—	4	—	—	4	10	—	4	15	—	—	—	—
Jeczmen	3	15	—	3	—	—	3	10	—	3	15	—	—	—	—
Wowß	2	5	—	1	25	—	2	—	—	2	5	—	—	—	—
Hróch	5	22	5	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	10	—	—	—	—	—	—	—	6	15	—	6	10	—
Jahły	6	5	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	10	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Nedźelu 11. novembra t. l.

budże ßo w ſali hoſcżeńża k ſlotenu jehneczu w Łubiju

ßerbſki ſpjewanſki ßwedźeń

wotdźerżecz a budża: **żnje,** lyriſka pjeßeń wot **H. Seilerja,** do hudźby ſeſtajana wot **K. A. Kozora,** wot khjetreje liczby ßerbſkich ſpjewarkow a ſpjewarjow pod wodźenjom kneſa kantora **Kozora** ſpjewane. — Sapoczatk ſpjewanja je popołdnju w 5 hodźinach a budża k tenu ſaſtupne liſtki po 6 nßl., każ tez ßerbſke a njemſke textowe knižki po 2 nßl. po wotewrenju kaßy wot 4 hodźinow k dóſtaczu. — Schtóż chze po ſpjewanju na hoſcżinje dźjel bracz, ma pſchi blidźje ſa hoſcżińſki kouvert 10 nßl. ſapłaczicz. Po hoſcżinje je bal, pſchi cźimż rejwanſki liſtk 10 nßl. płaczi.

Swedźeńſki wuberk w Łubiju.

Barlinske wohensawjesczaze towarstwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towaŕstwo bere sawjesczenja psche wóhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułožowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towaŕstwa.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drožďže

poskiczam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drusy drožďžepschedawarjo w ljeczn lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drožďže nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužuju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drodźemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k pecženju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedźbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Niecksch.**

Dr. Whithowa wodźicka sa wocźi

wot **Tr. Ehrhardta** w **Altenfeldźi** w **Thüringske,** s wjazorymi privilegiami wyßokich weŕchow poczeszena, wopokasuje ßo be wschitkimi dotalnymi wocźi hojazymi ßrjedkami psches ßwoje sbožomne skutkowanje wschjednje jako najłahodnischa a najljepscha wodźiczka w tajkim nastupanju, a móže ßo jako dopokasany hojazy a poßylnjazy ßrjedk a jako

wjesta pomoz sa luźdi na wocźomaj bjednych

kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeszje a ruczje a be wschitkich schkódnych szjewkow, woßebje pschi sahrorenju, szeŕpnenju, ßuchocźi, ßylsowanju a bježenju wocźow, kaž tež pschi ßłaboszi po bjelmi a płaczi bleschka s wułožowanjom jenož 10 nßl. a dźjeła ju jenož woprawdźitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldźi w Thüringskej.

Skład sa Budyschin w hrodowskej haptyzy.

Großowe

brostkaramellje

najljepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k polóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czaßu.

Sa Budyschin a wokołnoscz w hrodowskej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Biblije a testamenty

w ßerbskej ryczi hornołužiskeje narycźje ßu

w kniharni Franza Köhlera

po ßljedowazych płaczisnach na pschedań:

1 ßerbska biblia do płatu swjasana 12½ nßl.
1 „ „ do kožje swjas. . . 15 „
1 ßerbski nowy testament s psalmamami do płatu swjasany . . . 5 „

Nedźelu 11. novembra 1860

hußazopecženjowa hosczina a reje

na dalokej blejschje,

kouvert po 6 nßl.,

k czemuž najpodwólnischo pscheproschuje

Tost.

Dwaj krawskaj móžetaj hnydom trajaze dźjeło dostacz pola krawskeho mischtra Jana Stangi we Warnaczizach (Arnsdorf) pola Huski.

Sa pekarjow.

Moja khježa Cat. No. 7 w Hodźiju (Hodźij je zyrkwinska weß, do kotrejež woßady 36 wßow s 18 ryczeŕkubłami ßłuscha), hdźež ßym ja pekaŕstwo woßebje derje czjerił, chzu ja pschemjenenja dla 14. novembra t. l. pschipołdnju w 1. hodźinje dobrowolnje na pscheßadźowanje pschedacz.

Dómske se satwarenej hródźu a bróžnju ßu w dobrym redźje. **E. Kramer.**

Dobry khofej punt po 8 nßl. a tež hischcze ljepschi, teho rnnja **dobre zygary a palenz** pschedawa najtunischo **Eccius** s napschecza kaserny.

Drewo na pschedań.

Na schczenczanskim revjeru je wot 1. novembra drewnischczo wotewrene a móža ßo tam schczjepjane, hałosowe a peńkowe klostry sa hotowe penesy po łonschich płaczisnach wotwožowacz.

Lehmann, hajnik.

Hollandski mlókowy pólver.

Tutón, se starodawnych czaßow dopokasany, s najljepschich selow a korenjow pschihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj łžizomaj wschjednje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pschisporja wobžernoscz, płodźi wele mloka a sadźjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k dostaczu w

hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Nowa ßerbſka protyka.

Pſchedżenak abo protyka ſa Sserbow na ljeto 1861

je njetko ſaßo hotowa a móże ßo wot njetcźiſcheho cżaßa wſchſednje a ſtajnje w Ssmolerjowej knihańi pſchi ſnuiskomnych bohatych wrotach po ſtarej płaczijſnje (2½ nßl.) dostacj; czi ßami pak, kotſiż ju po tuzentach kupuja, chżyli ßo teho dla na k. pſchekupza W. Jakuba na żitnych wikach wobroczicz. — Nowa protyka je ßo jara derje radżiła a wopſchija wyſche ßamych protycinych wjezow rjany wuberk kraßnych powuciażych a ſabawjażych powedancźkow, każ tez wſchelakich żortniwych kuſſow a wjazorych pjeknych hudancźkow, tak ſo ßebi jedyn ſa 2½ nßl. wo prawdżje żanu reńſchu a tuńſchu knižku kupicz nemóże. Duż nech ßo kóżdy ſ cżaßom wo nju poſtara, ſo by jemu ſtónczinje nepobrachnyła.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Triesće

bere horje ſawjeſczenja wſchitkich drużinow pſche woheń na pſcheßadżite wobßedżenſtwa, pſche elementarne ſchkodowanje na puczowanſke kubła, teho runja ſawjeſczenja na żiwenje cżłoweka.

Policy a ſarunanja ſchkody w pruſkim kourantu ſa najtuniſche prämije.

Saruczenſki fond towarſtwa 16⅗ millionow ſchießnakow ßljebora.

A. G. Richter,
diſtriktny agent ſa Budyſchin a wokolnoſcz.

Tune ßerbſke knihi na pſchedań!

W Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach, każ tez w klamach kn. pſchekupza Jakuba na kameńtnej haßy w Budyſchinje, ßu tele knihi ſa pſchiſtajenu płaczijſnu k dostaczu:

1. Lubenſkeho ſchtyri prjedowanja; wużitny kwaßny dar ſa nawożenjow a newesty. Płaczijſna 4 nßl.
4. Sserbſke Horne Łużizy atd. 7½ nßl.
6. Nibowczenjo (powedanje); 2½ nßl.
7. Dobroty, dżiwy a ßudy Boże na iſraelſkimi dżjeczimi; wopißanje Kanaana atd. 4 nßl.
12. Selenſka, I. 4 nßl.
14. Wumenkar (powedancźko) 2½ nßl.
15. Ssadowa knižka (jara wużitna ſa wobßedżerjow ßadowych ſchtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana. 2½ nßl.
17. Boża kraßnoſcz w ſtwórbje; I. dż. 2½ nßl.
18. Nadpad pola Bukez (ſe ßydomljetneje wójny) 2½ nßl.
20. Khryſtof Kolumbuß abo wunamakanje Ameriki; 2½ nßl.
21. Bibliſke ſtawiſny (ſa ſchulje a dom), 10 nßl.
22. Selenſka, II. dż. 5 nßl.
23. Boża kraßnoſcz w ſtwórbje; II. dż. 2½ nßl.
25. Nedżela. 2½ nßl.
26. Sserbſke baßnje wot Seilerja. 2½ nßl.
28. Woßobny dar ſa ſchcheſczijanow. 2½ nßl.
30. Spjewy ſa ßerbſke ſchulje. 1½ nßl.
32. Kſchiżne wójny. 2½ nßl.
34. Choralbuch. 2½ nßl.
35. Serbske přisłowa, zběrane wot Jakuba Buka, 3 nsl.
36. Časopis towarſtwa Maćicy Serbskeje, 20 zešiwkow; poslenje 4 po 7½ nsl., prjedawše po 3 nsl. 8 now. Štóž prjene 16 zešiwki (2 zwjazkaj) nadobo kupi, dostanje je za 1 tol. 10 nsl.
37. Protyki ſ ljetow 1856—1859 po 2 nßl. ſa 1 exemplar.

Wſchitke tele knižki a knihi móża ßo w partijach hiſchcże tuniſcho dostacz pola kneſa pſchekupza Jakuba, knihiſkładnika a pokładnika Maćicy Serbskeje w Budyſchinje.

☞ We Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach w Budyſchinje je ſa dwaj nowaj ßljebornaj (2 nßl.) k dostaczu tale knižka:

„Jakub abo Boże ßłowo dyrbi żiwenje w cżłoweku dostacz.“

My voruczamy tutu wot k. wucżerja Kulmana w Delnym Wujeſdżje ſpißanu a pſched krótkim wot Maczizy ßerbſkeje w rjanym, wulkim cżiſchczu na bjełej paperje wudatu knižku lubym Sserbam k pilnemu cżitanju, dokelż je teho wulky hódna.

W Ssmolerjowej kniharni ßu ſa 1 nßl. k dostaczu: Bórczate, kałate a palate cżmely, woßy a ſcherſchenje. (Ssu to wſchelake ſpiewy, bes nimi je tez wósporſki hermank.)

Dr. SUIN DE BOUTEMARD'a
aromatiska
Subna Pasta
¼ pakczik à 12 nßl. — ½ pakczik à 6 nßl.

je bes praſchenja najljepſchi a najſpodobniſchi ßrjedk k ſdżerżenju ſubow a dżaßnow a ma tez hižom w tudomnej wokolnoſczi wulki wotbert. Woprawdżitu ma w Budyſchinje na pſchedań **Schimmel** w mjeſchczańſkej haptyzy.

Najlubſchi wujo!
Hdże je tola poduſch woſtała?
Je ßo ſe ßniehom wſcha pſchikrywa
Abo je ßnadź ſ kałom ſamerſła?
Njeſchto wujow a cżetow.

Najnowſche.

Njehdże 16,000 muży neapelſkeho wójſka, wot ſardinſkich wojakow houeni, ßu pſches mesy bamżoweho kraja pſchekroczili a dyrbja tam bróń do ruki franzowſkeho a ſardinſkeho wójſka wotpołożicz.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoleŕ.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 46. **17. novembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Wosjewenje. — Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Lubija. (Skóńčenje přichodnje.) S Mnischonza. S Naboz. Se Skhanez. S Hrodzischcja. — Twerdzisna Gaëty. — Prawizniski dopis. — Přilopk. — Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenjeżna płaćizna. — Nawěštnik. —

Wosjewenje,

wužiwanje neschtemplowanych wahow a mjerow nastupaze.

Po § 10. sakonja wot 12. mjerza 1858, sawedzenje powschitkomneje krajneje wahi a t. d. nastupaze, smjedza so pschi sjawnym a remeßnym wikowanju jenož tajke wahi a mjery trebacz, kotrez su se schtemplom sastojnstwa, k ajchowanju postajeneho, wuhotowane.

Dokelž pak je so pytnyło, so so tudy na wiczných dnjach wot pschedawarjow ratarskich płodow tajke postajenje husto pschestupi a so wosobje pschedawarki mloka a smetany neschtemplowanu mjeru nałożuja, dha so s tutym k wobkedzbowanju horka spomneneho postajenja kruczje napomina a pódla na to kedzbne czini, so budza tajke pschestupenja prjeni ras s 10 nßl. hacz 5 tl. penes, a po wos etowanju s penesami hacz do 10 tl. abo s jastwom hacz do wosom dnjow schtrafowane.

Polijajske sastojnstwo budze husto sa wobkedzbowanjom tuteho sakonskeho postajenja hladacz a pschecziwo tym, kotsiz je pschestupja, bez wscheho komdzenja se sakonskej schtrafu sakroczecz.

W Budyschinje 9. novembra 1860.

Mjeschczanska rada.

Swětne podawki.

Sakska. Krónprynz Albert je so sasso s Wina wroczik. Wón dyrbesche tam njekotre dny dljehe wostacz, dokelž bjechu zelesnizy tak se snjehom sawjete, so so po nich jjesdzicz nehodzesche. — Na kralowskim dworje je dla wotemrecza swudowenje ruskeje thjezorki Alexandry Feodorowny tsinedzelske zelenje pschipowedzene. — Wobej komorje krajneho sejma stej hacz dotal najbóle se swojim srjadowanjom czinicz mjekej, tola je jimaj hizom budget (czitaj: budżet, t. j. krajne dokhody a wudawki) na ljeto 1861—1863 prjódkpołożeny a su dokhody sa kózde ljeto tuteho czasa na 10 millionow a 320,283 tl. a wudawki tez tak wyßoko wobliczene.

Krajne penezne nalezności su w najljepschim porjadku a nebudza so dawki na zane waschnje powyschicz trebacz, hacz runje budza so wschelake wulke twarby wuwesez a so wójska dla njekotre wetsche wudawki sczinicz dyrbecz. — Wójska poczinaja njetko czehnene kanony nakożecz, dokelž te swoje kulje wele dale nesu, dyžli dotalne kanony. Pruske knezerstwo je swojn hotowosez wuprajiło, wschitkim njemskim wójskam tajke czehnene kanony wobstaracz a duž je sakske wójsko w sandzenych dnjach njekotre batterije tajkich kanonow dostało. — Se sliczbowanja, wot ministerstwa na ljeta 1855—57 wotpołożenho widzimy, so je w tutych tsjoch ljetach psches 5 millionow toler dokhodow (nutspschindzenjow) wjazy było, hacz bjechu sebi predy wobliczili. Hibite krajne samóżenje je njehdże 33 millionow toler wulke a nehibite je njehdże 83 millionow toler hódne, tak so zyke krajne samóżenje njeschto psches 116 millionow toler wuczini. Krajny dołh wopschija njeschto psches 61 millionow toler.

Pruśy. Na pohreb ruskeje swudowenje khjezorki, kotraz je dzowka nebo pruskeho krala Bedricha Wylema III. su so tsjo »pruszy prynzojo do Petersburga podali. Pohreb sam je so tam 15. novembra swedzenszy wotdzerzak.

Rakuśy. Wójnske ryczje su njetko dale bóle woczichke a sda so, so je khjezor wot myßlje, nowu wójnu se sardinskim kralom sapoczecz, hacz na dalschi wotstupik. A schtoz sardinskeho krala nastupa, dha smjeje drje tón w swojich nowych, jemu w posleńschim czasu pschipanenych krajach tejko do rjadu stajecz, so sebi nebudze na wójnu s rakuskim khjezorom myßlicz mós, wosobje dokelž je tón nanajljepe na wójnu pschihotowany, tak so so sardinski kral neby swazicz mohł,

jeho wotkasanja, a stołpnjanskemu ßudniskemu hamtmannej a biskopskemu superintendentej, kotrymajž bjesche administraziu ßwojeho mikosćiweho wustawa poručił, najwetschu ßwjernosć a ßwjedomniwosć pschi wschjem sariadowanju a wobstaranju na wutrobu położił. Tež tu dyrbesche po tajkim jeho wotkasanje, kaž jeho testament sjawnje pokasuje, w duchomskich rukach bycz a ßo sastaracz. Tola je to ßamo w Sakskej posdźischo na ministerium kulta pschescheko, kotrež je njetko sarjaduje a nadkedźbuje. W.

S Budyschina. Sańdźenu póndźelu bu w bliskosći Židowa wojak C. G. Schlegel morwy namakany. Ljekarske wobhladowanje bórsy dopokasa, so bje wón smersnył.

S Budyschina. Sańdźenu nedźelu pschipołdnju bje ßo budyske ßerbske spjewanske towarstwo na tudomnym dwórnischczu seschko, so by ßo do Lubija podało a tam „žnje" spjewało. W Pomorezach ßo hischcze njeschto spjewarkow a spjewarjow pschiwda, tak so bjesche wscho do hromady 16 spjewarkow a 24 spjewarjow, kotsiž w prjenej hodźinje do Lubija pschijjedźechu, hdźež buchu wot k. kantora Kozora kaž tež wot lubijskeho lokalneho wuberka na tamnischim dwórnischczu pschecźelniwje powitani a na ßanjach do hotela k słotemu jehneczu doweseni, hdźež mjejesche ßo spjewanje wotdźerżecz. Generalna pruha trajesche njehdże wot 1 hacz do 2 hodźinow, kónzert ßam sapocza ßo w 5 hodźinach a bje ½7 hodźin skónczeny. Po nim bje pjekna hosczina a po hosczinje rjany bal. S.

S Lubija 12. novembra. Wczera mjejachmy tudy runje tak rjany kaž žadny ßwedżeń, menujzy ßerbski spjewanski ßwedżeń. Wot 11. oktobra 1848 jow žadyn tajki wjazy był nebje. K jeho wuwedżenju bje ßo tu lokalny wuberk postajił, kotrehoż ßobustawy bjechu kk. Mosig Kłoßopólski, Schmidt, Dr. Schröter, Melda, Müller a Bartko. Na kónzercźje ßamym spjewachu ßo pod wedżenjom k. kantora Kozora „žnje". Spjewanje jara derje a wustojnje dźjesche. Chory bjechu se wschej ßwjernosczu nawukuene a buchu s wulkej preziſiu prjódkneßene; woßebje ßo prjeni chor „Hórki, doły woßredkate" lubesche, dale chor žneńzarjow a žneńzarkow „Ha hdźeha njetk mi hona ßu", kaž tež chor „Rózkate ßej žitne koßy", pschede wschitkim spodobasche ßo pak skónczny chor „Bur s pola dobytk bere", kiž dyrbesche ßo wospetowacz. Jako sopransolistka wustupi kneni Schusterka s Budyschina, kotraž ßebi pschesches ßwój rjany, swónczkżisty hłoß, kaž tež pschesches dobru spjewansku wustojnosć a czuczjwe prjódkneßenje wulku khwalbu doby; teho runja ßo knežna Marja Wólfez s Budyschina pschesches czistosć hłoßa a dobru spjewansku schulu khwalobnje wusnamenesche a niz mene knežna Grajsowska wulke spodobauje žnjejesche. Powschitkomna khwalba dósta ßo tež sopransolistej k. gymnasiastej Kralej a tenorsolist k. seminarski, wucžer Fiedler bjesche pschesches zune czuczje, kotrež do ßwojeho spjewa sapołożicz wedżesche, zyke poßłuchaństwo sa ßebe sahorił. Baßsolo sastupischtaj k. seminarist Helma k. privatny wucžer Babik a wobaj staj ßwoje partije s wustojnosczu a k powschitkomnemu spodobanju spjewałoj. A so je k. Kozor spjewanje derje wodźił, to móże ßebi kóždy myßlicz, tak so bje ßo lubijski ßerbski konzert wubernje derje radźił a so je tež wón rjana różiczka we wjenzu ßerbskich spjewanskich ßwedżenjow, a bje Sserbam k wulkej czesczi a wschitkim poßłucharjam k dobremu spodobanju. (Skónčenje příchodnje.) J. M.

S Mnischonza. Tudomny žiwnosczeŕ Jurij Halka pomenowany Pjeterka bje sańdźeny tydźeń straschnje s wyßokosczje panył a ßo pschi tym tak jara wobschkodźił, so dyrbesche dźenßa tydźenja wumrecz.

S Raboz. Jako sańdźenu nedźelu wecźor na poł woßmich po želesniznj czah s Lubija na budyske dwórnischczo pschijjedże, wosjewi tam wedżeŕ lokomotivy, so je ßo jemu sdało, kaž by lokomotiva bes Kubschizami a Jeńkezami do njeczeho storczika. Duž bu pschikasane, sa tym pohladacz, a sta ßo tež, jako bje bes tym draždżanski czah do Lubija pschejjeł, so na želesniznj morwe, do dweju kruchow rosdźjelene, czjeło namakachu. Po dalschim wobhladowanju widźichu, so je tón nesbožomny, kotryž je wo žiwenje pschischoł, wotroczk Handrij Mjersch s nascheje wßy. Wón bje najskere, niz zylje strósby, po želesniznj schoł, hdźež bje jeho lubijski czah pod koła hrabnył a jeho pschesches bruch na dwaj kruchaj rosjjeł. Jedyn kruch bje leżo wostał, tón druhi bje pak ßo njeschto kroczeli s czahom dale wlekł, hacz bje tola skónczinje wotleczał, a bje jón potom draždżanski czah saßo nimalje hacz k prjenjschemu kruchej ßobu wsał a jón tam leżo wostajił.

Se Skhanez. Sańdźenu nedźelu rano 11. novembra bu tudy dźjełaczeŕ Handrij Nowak (hewak s Dubrawki) morwy namakany. Wón bje jara na hłowje raneny a po ljekarskim schepytanju wunamka ßo, so bje ßo saraspył. Wón bje ßo ßobotu, kaž hewak do Pschiwcziz na dźjeło podał, bje pak tam khjetro dołho sawostał, tak so bje ßuano ljedy wokolo jjednaczi domoj pschischoł. Dokelž na pradawschim Dejcz, njetko knežim kublje w khježi horka bydlesche, dha bje wón tež po sthódźje najskere tak daloko horje pschischoł, hacz hdźež kruch wobłożenje pobrachowasche; tam bje njekak nimo stupił a takle nesbožomnje delje panył. Wón bje njeschto psches 40 ljet stary a sawostaji wudowu a 2 ßyrocźje. — Spodźiwne je, so jeho panenje nichtón bórsy pytnył neje, hacz runje w tym ßamym twarenju tsi ßwójby bydla. Najskere je ßo teho dla stało, dokelž bje ßebi wón schiju tak srasył, so nebje wokacz mógł. ⊙

ßam na rakuſkeho khjeżora cżahnycż. — Dokelż w Rakuſkej jara na ßljebornych penesach pobrachuje, tak ſo ma jedyn huſto najwetſchu haru, predy hacż móże paperjany ſchjeßnak na dróbne penesy wotmjeneny dostacż, dha ßu njetko tež 10krajzarſke paperjane penesy wudate. Dżeßacż tajkich 10krajzarſkich paperow płaczi tak wele każ paperjany ſchjeßnak. — Hacż runje ßo w tu khwilu bóle do trajazeho mjera wjeri, hacż pſched njekotrymi nedżelemi, dha tola dowjera do rakuſkich należnoſczow pſchezo hiſchcże ljepſcha neje, pſchetoż kurs rakuſkich paperjanych penes ſteji pſchezo hiſchcże hubenje. — We Wuherſkej ßu wſchelazy, wot khjeżora pomenowani, ſaſtojnizy, kotſiż bjechu ßo farekli, po cżaßu na druhe myßlje pſchiſchli a ßwoje nowe ſaſtojnſtwa naſtupili. — W Granu ßo w tychle dnjach wſchitzy ważniſchi wuherſzy knecża pola wuherſkeho arzybiſkopa-primaßa ſeńdu, ſo bychu tam wuradżili, kak ma ßo we wuherſkich należnoſczach dale ſkutkowacż. Hdyż budże to poſtajene, dha budże potom najſkere bórſy ßejm powołany a khjeżor Franz Joſef ßo do Wuherſkeje poda, ſo by ßo tam ſa wuherſkeho krala krónowacż dał. — Khjeżorka, kotraż je na kaſchel khorowata, je ßo na pucż na kupu Madeiru podała, ſo by tam ßwój kaſchel wotbyła a ßo tak ſaßo wuſtrowiła. Dżjeczi woſtanu doma; khjeżor je ju hacż do Minichowa pſchewodżał.

Franzowſka. S Chiny je powesczż pſchiſchła, ſo je franzowſke a jendżelſke wójſko, tam póßłane, Chineſow tak ſbiło, ſo chzedża cżi mjer cżinicż. — General Beaufort, kotryż franzowſke wójſko w Syrii kommandiruje, je khjeżorej pißał, ſo neje mózno, ßo w poſtajenym cżaßu ſaßo do Franzowſkeje wróczicż, ale ſo dyrbi wón ſe ßwojimi wojakami ſ najmeńſcha hiſchcże pſches ſymu w Syrii woſtacż, jeli chze tamniſchim kſcheſczijanam tejko pomhacż, ſo by jeho pomoz wo prawdżje njeſchto hódna była. Hdy bychu ßo Franzowſojo hižom njetko domoj wróczili, dha bychu ſyriſzy Druſoju a Muhamedanarjo ßo wjeſcżje ſ nowa do kſcheſczijanow dali a jich najſkere zylje wutupili. — Pſcheczelnoſcż bes franzowſkim a ruſkim khjeżorom pſches warſchawſki ſjjeſd niczo ſchkodowała neje, ale wona je, każ ßo ſda, po tym ßamym hiſchcże wetſcha. — General Lamoriciére, predawſchi kommandeur bamżoweho wójſka, je ßo wóndanjo do Pariſa wrócził. — Bes bamżom a khjeżorom Napoleonom nelubośnoſcż pſchezo bóle roſcże, ſchtoż tež żadyn dżiw neje; pſchetoż khjeżor bamżej ſtajnje pomoz lubi, ale jemu jenoż tejko pomha, ſo bamż ſtajnje pomozy potrjebny woſtane a jeho ßłaboſcż dale bóle pſchibera. Bamż, kotrehoż franzowſke wójſko pſchecżiwo jeho poddanam dżerżi, chze pecża jenoż tak dołho hiſchcże w Romje woſtacż, hacż neapelſki kral Franz w Gaëcżje wudżerżi. Budżeli tón cżjekacż dyrbecż, dha chze ßo wón potom tež do Schpanſkeje podacż.

Italia. Sardinſki kral Viktor Emanuel je do Neapla nutsczahnył a bu tam jara ßwedżeńſzy witany. We wosu, w kotrymż ßo wón do mjeſta weſeſche, ßedżeſche tež Garibaldi, kotryż bje jemu njekotre milje napſcheczżiwo jjeł a jeho wutrobnje powitał. Jako kral na kralowſki hród pſchińdże, namaka tam miniſterſtwo ſhromadżene, kotreż jemu wosjewi, ſo je jeho neapelſki a ſizilſki lud pſches wothłoßowanje tež ſa ßwojeho krala wuſwolił. Kral na to ſ pſchihódnymi ßłowami wotmolwi a podpiża protokoll. Garibaldi na to ßwoje dotalne ſaſtojnſtwo ſłoży a miniſterſtwo tež ſe ßłużby ſtupi. — Naſajtra Garibaldi, kotryż ßo nochzyſche dljehe dżerżecż dacż, k kralej pſchińdże, ſo by jemu bożemje prajił a ßo na ßwoje kubleſchko podał. To ßamo leży na małej kupje Kaprera bliſko kupy Sardinije. Wón neje tež żane ſarunanje a żane penesy ani żane wyßoke mjeſto wot krala wſacż chzył, ale je ßo w mjeßazu novembru tak khudy domoj wrócził, każ je w mjeßazu meji ſ doma wujjeł, hacż runje je w tutym cżaßu kraleſtwo, 9 millionow wobydlerjow wopſchijaze, ſa ſardinſkeho krala dobył.

Ze Serbow.

S Budyſchina. K naſchemu naſtawkej, kiż pſched tydżenjom dachmy, mamy dżenża hiſchcże ſczjehowaze pſchiſtajicż. Nebo Budaŕ je jara derje wedżił, cżeho dla je wón rosßudżenje hódnoſczje abo nehódnoſczje khudych Sserbow każ tež jich pomozy potrebnoſczje kneſam fararjam do rukow położił a porucził. Teje prawiſna maja ßo teho dla tucżi po ſjawnym Budarjowym poſtajenju ſe wſchjeum prawom mozowacż. Wón je jara derje wedżił, cżeho dla je wón rosdżjelowanje ßwojich ßmilnych darow kneſam fararjam napołożił a pſchepodał. Tucżi maja ßo teho dla tnteju prawiſnow po ſjawnej Budarjowej woli, po jeho wjeſtym, krutym poſtajenju ſe wſchjem prawom **mozowacż**. Nebo Budaŕ móżeſche ßo wot kneſow duchomnych niż jeno najwetſcheje ßwjernoſczje a ßwjedomniwoſczje doczakacż, ale móżeſche tež wedżicż a wedżiſche tež wjeſczje, ſo knežo duchomni najljepe cżjelnu a duchomnn nuſu a khudobu ßwojich woßadnych ſnaja abo ju tola najljepe ſnacż a ßo w tutym naſtupanju ſa ßwojich woßadnych ſtaracż a jich pytacż dyrbja. Teho dla chzyſche jim pomoznu wjez a ßrjedk do rukow dacż, ſ kotrymż bychu ſkere ljepe ſkutkowacż a woßadnych ſbjehacż a podperacż móhli; khudżi, doſtojni a ſprawni, neſbożomni ßerbſzy woßadni pak ßo pſchi cżerpenjach a tyſchnoſczach, pſchi cżjelnej nuſy a hubenſtwje we pobożnoſczi, ſprawnoſczi a dobrym poczinku potwerdżowali. A każ kneſam fararjam, tak bje nebo Budaŕ tež (predawſchemu) wyſchemu konſiſtoriu w Dreżdżanach, kotremuż bje wyſche nakedżbowanje ßwo-

S Hrodžiſchcza. Schtwórtk 8. novembra wokoło pſchipołnja ſhromadžowaſche ßo ſe wſcheje naſcheje woßady wele ludu w naſchej wßy a ſ dalſchich ſtronow bje ßo 20 kk. duchomnych a tójſchto kk. wučerjow k nam ſhromadžiło. Woni wſchitzy bjechu pſchiſchli, ſo bychu naſchemu dotalnemu k. duchomnemu Voigtej, kotryž bje 4. t. m. we tym Kneſu wumrek, poßlenju cżeſcż a luboſcż wopokaſali, pſchetož jeho pohreb bje popołnje horka ſpomneneho dnja pſchipowedżeny. — Jako bje ßo cżłeko nebo k. fararja na mary ſtajiło, wuſpjewa ßo wot ſhromadżenych pſched khježu khjerluſch a na to dżerżeſche k. farař Kanig ſ Klukſcha ßerbſku ryczż. Po tutej ßo ſaßo khjerluſch wuſpjewa a potom poda ßo pohrebny cżah, wot wſchitkich ſchulſkich dżeczi naſcheje woßady ſapočaty, pod ſwonenjom ſwonow a pod ſpjewanjom khjerluſcha do zyrkwje, hdżež k. farař Thiema ſ Barta njemſku ryczż dżerżeſche. Po jeje ſkónczenju ſpjewachu kk. wučerjo a druſy ſpjewarjo ßmertnu mottetu, po kotrejż ßo hiſchcze njekotre khjerluſchowe ſchtuczki wuſpjewachu, na cżoż noſcherjo kaſchcż, hacż dotal w zyrkwi ſtejazy, ſaßo poſbjehnychu a jón pod ſpjewanjom pſchewodżerjow na kerchow k rowu neßechu, hdżež bu cżłeko naſcheho nebo k. duchomneho po kſcheſczijanſkim waſchnju a jako bje nad nim ßmertna kollekta wot k. fararja Rychtarja ſ Kotez wuſpjewana, cżichemu, po 40ljetnej ßłużbje w Kneſowej winizy-derje ſaßłużenemu, wotpocżinkej pſchepodate. —ŕ.

Twerdżiſna Gaëta.

Gaëta leży njehdże 20 hodżinow k dołhemu weczoru wot Neapla a 4 hodżiny wot romſkich meſow. Mjeſto a twerdżiſna leżitej na małej połkupje, kotraż ſe ſemſkej wuſczinu, njehdże 400 krocżel dołhej a 500 krocżel ſchjerokej (Monte ſecco pomenowanej) ſ twerdym krajom hromadżje wißy. Leżomnoſcż je tajka, ſo ßo ſa twerdżiſnu wubernje derje hodżi. Woßebje derje je Gaëta na tej ſtronje wobtwerdżena, hdżež ſ twerdym krajom hromadżje wißy. Tam ßu tołſte murje, ſ hłubokimi a ſchjerokimi pſchjerowami w ſkałach. a w ſchtyrjoch rynkach, jedyn wyſche druheho, liczijſch 260 kanonow, kotrež nadpadowańej, ſ kraju ßo bliżazemu, napſcheczіwo hroża. Tutym kanonam k pomozy je hiſchcze 100 wulkich ſchtukow ſe ſtrony morja poſtajenych. Hewak je na mórſkej ſtronje też wſchitkón brjóh ſ tołſtymi muremi a ſ wobtwerdżenemi, kanonow połnymi, ſakitany. Też ßu tam njekotre batterije cżeżkich, daloko tſjelazych kanonow, ſo bychu wójnſkim łódżam pſchibliżowanje ſadżjewake. Wſchitke wobtwerdżenja ßu w najljepſchim redżje a batterije ſ kanonami derje wobßadżene, polvera a kulow, każ też wſchelakeje menſcheje brónje je doſcż a na doſcż, a wójſko je ſ zyrobu bohaczje ſaſtarane.

S teho je widżecż, ſo by dobywanje twerdżiſny Gaëty jara wobcżeżna wjez była; pſchetož ſe ſtrony twerdeho kraja móże ßo pſchibliżowanje nepſcheczela jenož na ſemſkej wuſczinje, ljedy 500 krocżel ſchjerokej ſtacż, hdżež bychu ßo nadpadowarjo kulam tych ſchtyrjoch, horka ſpomnenych, rynkow kanonow wuſtajicż mjeli a potom hiſchcze pſchjerowy, njehdże 120 łohczi do ſkały wukopane, pſchekrocżicż dyrbeli, predy hacż bychu k ßamym murjam twerdżiſny pſchiſchli. Duż je gwałtny nadpad ſ tuteje ſtrony ſkoro nemóżny a móhł ßo jenož na to waſchnje ſtacż, ſo ßebi dobywazy nepſcheczel hrebje wukopa, w kotrychż by ßo jemu hodżiło, ßo twerdżiſnje bliżicż, tak njekak pſcheczіwo kulam woblehnenych ſakitany. Tajke dobywanje by pak dołho trajaze było, dokelż bychu ßo tajke hrebje po lutych ſkalniſchczach wukopowacż dyrbjałe.

Ale dwje wjezy ſtej, kotrejż mózetej Gaëtu, hdyż też hakle po dljeſchim cżaßu, dha pak tola ſ wjeſtoſczu k poddaczu nuſowacż, menujży, ſo w tutej twerdżiſnje żane ſtudnje nejßu, ale jenož ziſterny deſchczowеje wody, a ſo je Gaëta tak mała, ſo móże tam jenož njehdże 5—6000 wojakow pſchebywacż. A dokelż je tam tak mało wojakow, dha nemóża woni na nepſcheczela wupady cżinicż a jeho ßnadż wotehnacż, ale dyrbja ßebi lubicż dacż, ſo tón tak daloko wot kanonow twerdżiſny ſtejo woſtane, ſo jemu te ſchkodżicż nemóża, a tam wotcżakne, hacż je w twerdżiſnje wſcha woda ſ ziſternow wutrebana. Potom dyrbja woblehneni ßami pſchińcż a wo mikoſcż proßycż.

Prawizniski dopis.

XXXIII.

Tu a tam je ßo cżaſto ſtało, ſo ßu cżi, kotſiż bjechu njekajkeje ſłójzje, neprawdy abo pſcheſtupenja dla wobſkorżeni a ßo teho dla w kriminalnym pſchepytowanju namakachu, teho abo druheho ßwjedka k newjernemu ßwjedcżenju namołwicż, pſchinucżicż a nawabicż pytali, t. r. k temu nawołwicż pytali, ſo by pſched ßudniſtwom k jich ljepſchemu njekajku newjernoſcż prajił. To je ßo huſto ſtało, dokelż pak ßebi runje won niczo dale pſchi tym nemyßlachu, pak ßebi myßlachu, ſa to won nepſchińdże. Tola je ßo tajke neprawe ßwjedcżenje najbóle podarmo ſtało, pſchetož pak je ßwjedk pſchi ßwojim pſcheßłyſchowanju ßam wot ßo tola wjernoſczi cżeſcż dał, pak ßu jeho bórſy, woßebje w ſjawnych ßudżenjach na newjernych ryczach popanyli — a huſto na to do jaſtwa wotwedli. Ale woboje, naſchtykowanje ßwjedka k newjernemu ßwjedcżenju, każ też wjerne ßwjedcżenje ßame je ſtajnje neprawa a wulzy ſtraſchna wjez, tamne ſa wobſkorżeneho, tuto ſa ßwjedka; pſchetož woboje je (w Sakſkej we artik. 62 a 229 ſchtrafneho ſakonja) **pſchi cżeżkich ſchtrafach** ſakaſane. Tajke

namołwenje a wabenje ßwjedka k newjernemu ßwjedčenju je čim ſtraſchniſche, čim mene ßo to ßamo, kaž wſchjedne žiwenje wučži, ſamelčži a čim ložo ßo wot ßwjedka pſchi ſjawnym pſcheßłyſchowanju, hdyž ßo wſchelake nenadžite praſchenja na neho ſtajeja, tež to, ſo a kak je jeho wobſtorjeny k newjernoſcži naſchtykač pytak, ßobu wupoweda. Pſchetož to je a woſtane pſchedžo ſtraſchna a ſwaženа wjeź, njekomu zuſemu, druhemu njeſchto neprawe a ſłóſtniſke dowjericž a do wolje dač, hdyž tola newje, hač budže tón to pſchi ßebi ſkhowač a ſamelčeč, byrnje jemu tež ßwjedk džeßač a wjazy króčž ßlubik, ſo chže wo tym melčeč. To ßwjedčži pſchedžo wot wulkeje hłupoſcžje, hdyž ſchtó njekoho k newjernemu ßwjedčenju namołwja, hnučži a wabi, pſchetož runje hdyž a hdyž wón to čžini, wón ženje wedžič nemóže a newje, hač chže a hač budže tamny tež po jeho žadanju jemu k woli a tak kaž chže mječ, ßwjedčžič a pſchi tym, — ſchtož je to najwažniſche, — hač budže wo namołwenju a wabenju k wopačnemu ßwjedčenju tež hubu džeržeč, a chžyłli wón to tež čžinič, hač jeho nebudženja na newjernym ßwjedčenju popadnyč. Wjernoſcž ßebi wſchelako pučž pyta, ßo na ßwjetło wudobyč; pſcheradnik, hdyžkuli ßo njeſchto neprawe, ſke a ſłóſtniſke čžini, ženje neſpi a niczo neje tak potajne a pokryte, ſo neby na ßłónzo pſchiſchło.

Přilopk.

* We Wehlenſkej dolinje (w ſakſkej Schwajzarſkej) bu k čeſcži ſemreteho wučerja a pſchirodoſpytnika Märkela we Wehlenje marmorowy wopomnik na ßwedženſke waſchnje wotkryty.

* Schwarzburg-ſonderhauſenſke 10 tolerſke paperjane peneſy wot 11. mjerza 1854 a wot 20. dezembra 1855 płacža jenož hač do kónza tuteho mießaza.

* We wjetrniku Erdmannsdorfje pola Naunhofa je 10. novembra tamniſchi młynſki, ſ menom G. Schumann ſ Rodigkaua, 18ljetnu ßužobnu džowku Marju Bärez ſ Grimmy ſatſjelił. Wón bjeſche menujzy w žortach piſtoliu, na ſcženje wißazu a po jeho mjenenju nenabitu, delje wſał a na tu holczku ſpuſchcził. Wón bje ju tak ſtraſchnje do ljeweho boka trechił, ſo byrbeſche wona ſa połdra hodžiny wumreč.

* W Chemnitzu wudyri 11. novembra weczor w 11 hodžinach woheń w Pfaffez maſchinowej a pſchadnej fabrizy a je ßo ta ßama do cžiſta ſpaliła. Kak je woheń wuſchoł, neje hiſchcže ſnate.

* W Drażdżanach je ßo 10. novembra cžehnenje tak menowaneje nazionallotterije ſtało. Cžehnene bu cžißło 97,417 a duž je na tutón łóß najwetſchi dobytk pſchiſchoł, kotryž w jenej villi blisko Eiſenacha wobſteji. Dobywazy łóß ßłuſcha do kollekzije wjeſteho Kronacha w Bielefeldzje (we Weſtfaliſkej) Njehdže we 6—8 nedželach budže ſapiß wſchitkich dobytkow, kiž wjaz hač 2 tl. płacža, cžiſchczany a darmo roſpoßłany a dobytki budža ßo potom tež roſeßłač počinač. Druhi dobytk je „Schillerowy liſt" a tón je wot cžißła 355,972 dobyty, tſecži dobytk je „Schillerowa włoßowa kudžeŕ", kotruž je cžißło 508,432 dobyło, a ſchtwórty dobytk „Jahnowy dom pola Naumburga" je cžißło 37,192 doſtało.

* Na żeleſnizy bes Rieſu a Röderauom je ßo 11. nov. weczor na poł ßedmich pſchi cžahu, wot Drażdżan do Barlina jjedżazym, neſbożje ſtało. Dokelž bje menujzy kruch kolije wopak ſtajeny, dha zyły cžah ſe ſchjenow ſkoczi, lokomotiva pak k wulkemu ſboju na jenej póblanſkej koliji ſtejo woſta. Woſy ſajjedżechu do bliſkeje pjeſkoweje hory, hdyž buſchtaj wobaj tworowaj waſaj zylje roſraženai, parſchonſke woſy woſtachu pak neranene a paßažirojo buchu wſchitzy mene a bóle lohko wobſchkodženi. Schafnaŕ Zimmer, kiž na jenym tworowym woſu ßedżeſche, bu pſchi tym ſaraženy, a pakmiſchtr Fremder bu ſ tworoweho woſa won cžißneny a pſches to khjetro jara raneny.

* Se Salzburgſkeje (w Rakuſkej) pißaja: Sſnjeh, kotryž bje ßredž oktobra w Glemerſkej dolinje naſchoł, bje bjertlik kohcža wyßoki. Dokelž pak tam na wſchelakich polach pſcheńza a wowß hiſchcze poßyczenej nebjeſchtej, dha buſchtej wot ßnjeha kaž ſ walzu k ſemi pſchicžiſchczanej. Po roſtaczu ßnjeha počza hnydom merſnyč a bje tak jara ſyma, ſo byrbjachu ßo žneńzarjo rukajzy wobucž, dokelž hewak pſchi ßwojim džielje wutrač nemóžachu. Tež buchu wot džeławych ludži na polach wóhnje ſapalene, ſo bychu ßo pſchi nich wohrewač móhli.

* Wjeſty Williams je wóndanjo ſchtyrjoch afrikanſkich konjow do Londona pſchiweſł, kotreż ßu wſchitke doroſcžene a piekne na pohladanje, ale jenož 27 hač 31 zolow wyßoke.

* Jendželſki admiral Charles Napier, kotryž w poßlenej krymſkej wójnje jendželſke łódžſtwo na naranſchim morju kommandirowaſche, je w tychle dnjach wumreł.

* Tłha móže 600 ras tak daloko ſkakač, hač je ßama wulka. Hdy by cžłowek po tej ßamej pomjerje ſkakač mohł, dha by doroſcženy muž pſches 600 kohczow ſkocził. (Žona najſkere hiſchcze wyſche, menujzy hdyž je w krinolinje)

* Sa ßroty ſyriſkich kſcheſcžijanow ßo njetko peneſy ſhromadżuja, dokelž ßo, kaž njemſke nowiny poweda, derje nehodži, je do naſchich krajow pſcheßadžič a ſaſtaracž. Jich je pecza 20,000 a to ßame holczki, pſchetož hólzow ßu Druſojo wſchjech ſabili.

Spěwy.

Luboſcž a pſcheczelnoſcž.

Žórleſchko radoſtne ſchumi
Žohnuje hórku a dół,
Smjejkoze w ſbožomnej žołmi;
Schtó ßo tu ſrudžicž by móhł?
Spjewajo pſchiczahnu ptaczki,
Wopruja žórleſchku džak.
Na brjóžku miłym ßo waczki
Žiwenja weßela wſchak.

Wutroby žohnuje, weże
Luboſcž a pſcheczelniwoſcž;
Daloko czekmu wſchije czeże,
Hdžež chze waj' róžieſwjaſk roſcž.
Wój ſtaj to žórleſchko jaßne,
Weßeła myßl je waj' ſwa.
Schtó dha ſchto, kiž ma wſcho kraßne,
Ljepſche, hacž waju ßnadž ma?

Džakomne wutroby ßwjeru
Sa wamaj požadu,u,
Weßełoſcž, nadžiju, wjeru,
Pſchi wamaj namakaju,
Wſchudžom ßo namaka ſbožje,
Hdžež luboſcž, pſcheczelnoſcž je!
Na teho pucžu kczja róžje,
Kiž ſ wamaj k nebeßam dže! H....k.

Neſapomnita ßylſa.

Sſym wele hižom ßylſom roſßypak. —
Kak miła bieſche ßylſka džjelenja,
Kiž ſa kerczkom ßym njehdy wupkakał,
Hdyž wot weſki tam czehnich do ßwjeta!

A wele druhich ßylſow czeczeſche
Mi ſ wóczka ſrudnoh' hewak pſches liczko;
Je bórſy ſabych, hdže ßu płakane,
A hdy je miłe ßłónczko ßuſchiło.

Pak jenu ßylſku ſabycž nemóžu,
Kotrejž pſchi kaſchczu njehdy kapnycž dach
Na liczko wobljednenom' holiczu,
Hdyž „wótzenaſch" ja pſchi nim wuſpjewach.

Tu ßylſu ßobu ſahrebali ßu,
Ju neje ßłónczna pruha ßuſchiła;
Tu ßylſu nihdy ſabycž nemóžu,
Dajž wóczko junu wjazy nepłaka. Tuchołski.

Hudančka.

28. Do kajkich piczelow žane piwo lecž nemóžeſch?
29. Kotry kóń ſady tak derje widži, kaž w prjedku?
30. W kotrym kraleſtwje nejßu žani paduſchi.

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cž. 45.

25. W ſchmrjekowym ljeßu.
26. S kurjazym wokom (na noſy) niczo newidžiſch.
27. Dokelž ßebi wón myßli, ſo je ßebi kabat wußlekł a może teho dla ljepe bjeżecž.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowani:

Michałska cyrkej: Korla Bohuwjer Neitſch, wobydleŕ na Židowje, ſ Marju Madlenu ſwudowenej Czrjopkowej. — Bedrich Robert Süß, biergaŕ a tapezirař w Budyſchinje, ſ Khryſtianu Ramſchez ſ Dobruſchje.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Korla Auguſt, Jana Bohuwjera Paula, wobydlerja na Židowje, ß. — Jan Ernſt, Jana Frödy, žiwnoſczerja w Libochowje, ß.

Podjanska cyrkej: Jan, Jana Jakuba Laraßa, wobydlerja w Djejnikezach, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 31. oktobra: Hana Marja, Handrija Budarja, khjeżerja w Mniſchonzu, dž., 9 m. — 2. novembra: Marja Madlena, Marje Madleny Sodanez pod hrodom nem. dž., 5 m. — 6., Ernſt Pech, wobydleŕ na Židowje, 41 l. — Amalia Hańža, Jana Hetmana, wobydlerja na Židowje, dž., 3 l. 6 m.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z hudyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 ḥ. 47 m.; pſchipołnju 11 ḥ. 40 m.; popołnju 6 ḥ. 22 m.; wecžor 8 ḥ. 25 m.; rano 12 ḥ. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 ḥ. 37 m.; dopołnja 12 ḥ. 53 m.; popołnju 3 ḥ. 52 m.; wecžor 7 ḥ. 41 m.; w nozy 2 ḥ. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 15. novembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cžerwjeny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 74⅓.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 10. novembra 1860.

Dowoz: 3909 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			nižša.			srjedźna			na bursy, najwyšša,			najnižša.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pšeńža	7	—	—	6	—	—	6	20	—	7	—	—	6	22	5
Rožka	4	15	—	4	—	—	4	10	—	4	15	—	4	5	—
Jeczmen	3	20	—	3	—	—	3	15	—	3	20	—	3	17	5
Wowß	2	7	5	1	25	—	2	5	—	2	7	5	—	—	—
Hróch	5	22	5	—	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	10	—	—	—	—	—	—	—	6	15	—	6	10	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	14	—	—	12	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłony	5	10	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	27	5	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—

Nawěštnik.

Lubemu přećelej a swěrnemu Serbej

Janej Probstej w Brězy

a

jeho slubjenej njewjesće

Marji Madlenje Měrćinkec z Rodec

k dnju Jeju wěrowanja

20. novembra 1860

najpodwolnišo zbožo přeje

J. S., wuj.

Providentia.

Frankfurtske sawjeszeńske towarstwo,

konzeßionirowanes akzijskim kapitalom wot dwazyczi millionow schießnakow, s kotrychž je woßom millionow emittirowanych.

Tuto towarstwo bere horje po najtunischich prämijach sawjeszenja psche **wóhnjowu schkodu** w mjestach a na wßach, psche transportne schkodowanje na morjach, rjekach a dróhach, kaž tež žiwenske, rentske, wjenowe a starobu sastaranske sawjeszenja. Tež sawjeszża wone psche newarbniwosćž a wonesbožomnosćž wschitkich druzinow.

Prospekty a sawjeszeńske formulary darmo podawa agent towarstwa

Korla Traugott Ulbricht

w Budyschinje

na žitnych wikach čzo. 634.

Wosjewenje.

Wschitke wolmjane wjezy, kaž tež ßomot, žida, merino, thibet, tež hotowe kholowy, ßuknje a mantlje ßo pola me barbja a potom tak czisczje wupłokaja, so newotbarbja. Moje wobydlenje je w khježi k. pschekupza **Schanza** na **sadnej bohatej haßy** a ßo na firmje spósnaje.

Korla Mühlpfort.

Jedyn tseczak może k nowemu ljetu 1861 na knežim dworje w Njeczinje ßkužbu dóstacz.

Moja žona, Hana rodź. Mikaniz s Drožđżija, je bes mojeje dowolnosczje a najskere tež be-wschitkeho wopißma wote mne woteschła a newjem, hdże ju pytacz. Duž jej s tutym sjawnje k nawedżeniu dawam, so by ßo skere ljepe ke mni wróczika, tych pak, kiž ßo s nej helcza, kruczje napominam, so bychu jej pucz domoj pokasali; hewak móhko ßo stacz, so bychu ßo pscheb ßudom samolwecz dyrbeli.

Jurij Petschka w Brjesczach.

Duschneho wajchtarja, kiž je neženeny a k nowemu ljetu nastupicz może, pyta gmejna w Bórku pola Budyschina.

Wutrobny dźak.

Kaž ßo na nebju słocza sera weczorne po sakhadźenju jaßneho ßłonczka, tak sehrawuje radostne dopomneczje we naschich duschach po minenju sbožomnych hodźinkow w Lubiju, hdźež nam skhadźachu najkraßnische weßela, sakczjewachu najzunische rôžje radosczje. S tajkim naschim miłym dopomneczom pak ßo tež najwutrobnischa dźakomnoscz towarschuje, pschetož my derje wjemy, kajke žôrleschko je tehdy młôdne hona naschich spjewanskich radosczow wokschewjowało. Je to była najwutrobnischa luboscz, s kotrejž ßu naß tam postroweli, najpscheczelniwische horjewsaczje, s kotrymž ßu naß poczesczowali a witali. Duž ßebi tudy dowolujemy, czjereni wot saczuczow dźakomnosczje, sa tajku Waschu luboscz a pscheczelniwoscz, s kotrejž scze nam tutôn ßwedźeń najrenischo kraßnili a k nesapomnitemu dnej sczinili, Wam wschitkim, wulzyczesczeni, dostojni mužojo w Lubiju a wokolnosczi, sjawnje nasch **najwutrobnischi, najhorzyschi dźak** wuprajecz, s tym pschispomnenjom: Miły saczischcz lubijskeho ßerbskeho spjewanskeho ßwedźenja budźe naschim wutrobam stajnje młôdniwy a newuhaßliwy sawostacz! Radostne hodźinki, we Waschej lubej ßredźisnje wužite, budźa naß wschjech kôždy czaß s najlubosnischim dopomneczom pschewodźowacz!

Budyske ßerbske spjewanske towaŕstwo.

Piwny dwôr w Budyschinje, kotryž je w dobrym położenju a ljetnje psches 360 tol. khježneje danje neße, s dobrymi maßivnymi twarenemi, s płokarnskej khježu, rjanej sahrodu a t. d. je se ßwobodneje ruki na pschedań a môže ßo wscho dalsche we wudawaŕni Serb. Nowinow shonicz.

K wotmolwenju

na napraschowanje s Weleczina, w czo. 36 tutych nowinow wopschijate, nech to wobwjesczenje ßłuži, so ßo nespokojnoscz s njetczischim wobßadźenjom pomoznowuczeŕskeho mjesta we Weleczinje psches Neßerba, w spomnenym „napraschowanju" wosjewena, wot sastuperjow schulskeje gmejny s zyła nedźjeli a so je wuprajenje sapôßłarja, so dyrbi wôn ßwoje dźjeczi doma ßerbski wuczicz, wele wjazy jako newjernoscz abo pschißłodźenje spôsnate, dokelž ßo wuczenje ßerbskich dźjeczi w jich maczernej ryczi pches ßerbskeho wuczerja po prjôdkpißanym waschnju stawa.

Zyrkwinska a schulska inspekzia we Weleczinje.
Kralowska superintendentura w Biskopizach a kralowski ßudniski hamt w Schjerachowje 10. novembra 1860.

M. Zschucka. **Heink.**

Na parnym młynje mljeta wuberna rjana **pscheńczna, khljebowa a czorna muka,** kaž tež khljebowe **wotruby** ßu pschezo tak derje w zyłych zentnarjach, kaž tež w meńschich dźjelbach k dostaczu pola **Hermana Kirschnarja** w Bukezach.

Dwaj krawskaj môžetaj hnydom trajaze dźjeło dostacz pola krawskeho mischtra Jana Stangi we Warnaczizach (Arnsdorf) pola Huski.

Drewo na pschedań.

Na schczenczanskim revjeru je wot 1. novembra drewnischczo wotewrene a môža ßo tam schczjepjane, hałosowe a peńkowe klostry sa hotowe penesy po łonschich płaczisnach wotwožowacz.

Lehmann, hajnik.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a tež hischcze ljepschi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pschedawa najtunischo **Ecclus** s napschecza kaserny.

Jedyn krawski

môže hnydom dźjeło dostacz pola **Herrmanna** w Libochowje.

Dźak.

Dźeń 8. novembra bu knes Handrij Voigt, na 40 ljet duchomny pastyr hrodźischczanskeje woßady k rowu pschewodźany. Ta wulka czescz a luboscz, kotraž je temu semretemu wot wschitkich bokow tež na dnju jeho pohreba wopokasana, je tym srudźenym wutrobam tych sawostajenych jara derje cźiniła. Wam wschitkim, kiž scze widźicz dali, kak lubo teho naboczicżkeho mjeli scze, praja ßwój horzy a wutrobny dźak

czi srudni sawostajeni.

Kral. Pr. wokr. fysikußa

Dr. Kocha

¼ tyska po 10 nßl.	**selowe bonbony**	½ tyski po 5 nßl.

ßu dla ßwojich bohatych wobstejeńskich dźjelow s wubernje khmanych selowych a rostlinowych brjeczkow jako **probatny** domjazy ßrjedk dopôsnate pschi katarrhje, dybawosczi, schkropawosczi w schiji, pschi sažwanju a t. d. a je w **Budyschine** stajnje **enož** pschedawa

Wilh. Hammer
pod radnej khježu.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 47. **24. novembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Lubija. (Skónčenje rozprawy wo tudomnym serbskim kónčerće, 11. novembra t. l.) — Ssyroty syriſtich kſchesciijanow. — Dopisy. — Přilopk. — Spěwy. (Sslepy hólczej.) — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakſka. W druhej komorje ſakſkeho ßejma wuradžuje ßo njetko nowy, wot miniſterſtwa prjódkpokoženy „remeßny ſakoń (Gewerbeſetz)“ a ſda ßo, ſo budže wón pſchijaty. Najwažniſche paragrafy ßu hižom ſa dobre ſpóſnate, tak ſo ßo w tutym ſakonju, kaž je wot knježerſtwa napißany, ſkoro žane wulke pſchemjenenja wjaz ſtacz nemóža. Nowy remeßny ſakoń budže pak jara ważna nowoſcz ſa wſchón ſakſki kraj, pſchetoż wón budže njekotremužkuliž k wulkej ſchkodžje, druhim pak ſaßo k wulkemu wužitku. Po tutym nowym remeßnym ſakonju menujzy budže kóždy w kóždym mjeſcžje a w kóždej wßy, hdyž ßo jemu runje ſechze, remeßko abo wikowanje hnacz ßmjecz, tak ſo jemu to žana jednota (Immung) abo njechtón druhi ſakaſacz nemóže. Po tajkim budže ßo kóždy remeßnik bes dalſcheho praſchenja do wßy, k mjeſtu bliſkej, abo tež do ßameho mjeſta ßynycz móz a nebudže ßo nihdže pola žaneje jednoty ſakupicz trebacz. Abo pſchekupzy abo klamarjo budža ßo do kóždeho mjeſta a do kóždeje wßy pſcheßydlicz móz a neßmje jim to nichtón ſakaſacz, kaž je to hacz dotal ſ wetſcha byko. Pſchetoż hacz do njetczíſcheho czaßa bjeſche najbóle tak, ſo mjejeſche klamar, korczmar, pekar a teho runja ſakaſanſke prawo, to rjeka, wón netrebaſche pſchiſwolicz, ſo by ßo hiſchcze jedyn klamar a t. d. do wßy ßynyk. Tuto ſakaſanſke prawo njetko wjaz płaczicz nedyrbi a duž budže ßnadž nowy remeßny ſakon teho dla njekotremužkuliž k ſchkodžje, kotryž bjeſche hacz dotal w jenej wßy jenoż jeniczki ßamlutki klamar, pekar a t. d. a netrebaſche žaneho druheho wo wßy czerpicz; njekotremužkuliž pak budže wón k wužitku, kotryž by ßnadž njehdže klamarenje, pekarenje a t. d. ſapoczecz móhł, hdy by jemu dotalne ſakaſanſke prawo napſcheczíwo neſtejało, abo kotryž by ßo w mjeſcžje jara derje jako ſchewz abo rjeſnik žiwicz móhł, hdy by ßebi tam predy tak menowanu ſchewſku abo rjeſniſku kawku ſa wele ſtow toleŕ kupicz nedyrbjał. Jeli nowy ſakoń tajki ſ wuradžowanja wunidže, kajkiž je wot miniſterſtwa prjódkpokoženy, dha budže pſchichodnje kóždy kóžde remeßko a wikowanje hnacz ßmjecz, nech je to ßamo wuknył abo newuknył, a neſmjeje dale niczo treba, hacz ſo budže wyſchnoſczi woſjewicz dyrbecz, ſo chze to a to remeßko abo wikowanje hnacz. Tajke woſjewenje ma ßo ſtacz, ſo by wyſchnoſcz potom wedžała, kak wele dawkow ma ßebi wot kóždeho žadacz. — Czi ßami pak, kotſiž ßu hacz dotal ſakaſanſke prawo wo wßy abo w mjeſcžje mjeli, doſtanu ſa jeho horjeſbjehnenje penežne ſarunanje ſ krajneje kaßy. — W Hornych Łužizach tutón nowy ſakoń predy mjeſta namakacz nemóže, hacz je jón łužiſki provinzialny ßejm pſchiſwolił. So pak ßo to ſtane, na tym nemóže ßo dwjelowacz. — Prjenja komora je nowy wojerſkokhoſtanſki porjad wuradžowała a jenohłoßnje pſchijała. — W druhej komorje ſtaji ſapóßłanz Riedel tón namet, ſo by ßo ſa wſche Njemzy ßylna zentralna móz poſtajiła, pſchi kotrejž by lud tež pſches ſapóßłanzow ſaſtupeny był. (Dotalna njemſka zentralna móz, tak menowany njemſki bundestag, ßo njekotremužkuliž ſa jara ßłabu móz ſda, a druſy ßu neſpokojni, ſo maja w Frankfurcžje w ſhromadžiſnach bundestaga jenoż weŕchojo njeſchto prajicz a jich ludy pak niz.) — Hewak je ſapóßłanz Oehmichen namet ſtajił, ſo by ßo dotalny wólbny ſakon we wjeſtym naſtupanju poredžił.

Prußy. Khoroſcz krala Bedricha Wylema IV. bje w poßlenſchich dnjach tak pſchiberała, ſo ßo ſdaſche, jako by ßo ßmercz bližiła, ale na poßledku počza ſaßo trochu ljepe bycz.

Rakuß. Khježor je khježorku na jeje puczu na kupu Madeiru hacz do Mnichowa pſchewodžał, a tam ſ bajerſkim kralom dljeſche rosryczowanje mjeł, pſchi kotrymž dale nichtón pſchitomny nebje. S Mnichowa poda ßo khježor do Stuttgarta, ſo by tam würtembergſkeho krala wopytał. — We Wuherſkej w ſrjadowanju kraja dale pokracžuja. — Krakowſzy ſtudentojo ßu na miniſterſtwo petiziu póßłali, w kotrejž proſcha, ſo by ßo na krakowſkej univerſiczje pólſka ryczž jako wuczeńſka ryczž nakožowała.

Franzowska. Khjeżorka je ßo w tychle dnjach do Schottlandskeje podała, so by tam njekotry cżaß pschebyła. Wona je menujzy khjetro khorowata a też jara srudna, dokelż je jej psched njekotrym cżaßom lubowana ßotra wumrela, a duż ljekarjo pschikasachu, so dyrbi ßo wotkhorenja dla khwilu do Schottlandskeje podacż. — Bamżowy general Lamoriciére je Paris saßo wopuschcził. — Wschelake nowiny chzedża wedżecż, so chże franzowske knježerstwo k nowemu ljetu 40 millionow frankow požczicż.

Jendżelska. Kralowska kódż, kotraż bu wot kraloweje do Antwerpena pósłana, je tam 19. novembra rakusku khježorku horje wsała, so by ju na kupu Madeiru pschewesła.

Italia. Neapelski kral hischcze w ßwojej twerdzisnje Gaëczje pschebywa, hacż runje ßu ju Sardinszy krucżje woblehnyli. — W jeho predawschim kraleßtwje, haj w ßamym mjesczje Neaplu ßu ßo wot teho cżaßa, hdżeż je ßo wón wobaracż počał, ludżjo sa neho sbjehacż počeli, tak so ßu Sardinszy pscheczíwo nim s brónju sakročicż dyrbeli. To je ßo woßebje w provinzy Abruzzo stało a 14. novembra je njeschto podobne w Neaplu było. Alle wschitke tajke cżinenja predawschemu kralej niczo pomhacż nemóża a jenoż ludzi, kiż ßo sa neho wopruja, nesbożomnych cżinja; pschetoż sardinska móz je njetko tak ßylna a tak derje srjadowana, so ßo jej w Italii nichtón sbożomnje napscheczíwicż nemóże. — Garibaldi je njetko na ßwojim kublje na kupje Kaprera żiwy. — W nastupanju bamża ßo poweda, so chże ßo wón do Luzerna w Schwajzarskej podacż, jeli by Rom wopuschczicż dyrbjał.

Ze Serbow.

S Lubija. (Skónčenje rozprawy wo tudomnym serbskim kó: ercé, 11. novembra t. l.) Po skónczenym spjewanju buchu blida sa hoczinu w sali pschihotowane a sa ne seßyda ßo tejko hosczi, jako móżesche mjesto dostacż. Pschi hosczinje piskasche nascha mjeschczanska hudżba a hdyż wona melczesche, dha buchu shromadżeni s rjanymi ßławami we wjasanej a pjeschej ryczi sweßeleni. Najpredy postaże k. ryczník Mosig Kłoßopólski a wuneße ßławu na krala Jana majestosez, jako na ßwjerneho wótza ßwojich Sserbow a Njemzow, a wscha shromadżisna jemu hrimotajzy pschihłoßowasche. Potom wustupi k. knihikupz Ssmoleŕ a spomni na to, kak **lub**osnje je **Lub**ij budyske ßerbske spjewarstwo powitał a pschijał, tak so wuberkej lubijskeho ßerbskeho spjewanskeho ßwedżenja se strony budyskich Sserbow najlubosnischi dżak ßłuscha a to cżim bóle, dokelż staj ßebi dwaj njemskaj knesaj jako ßobustawaj tuteho wuberka jich dla wschu prózu dawakoj. Duż wón knesomaj Dr. Schröderej a pschekupzej C. Schmidtej jako powschitkomnjsnatymaj wumelstwolubowazymaj sastuperjomaj mjesta Lubija ßławu wuneße, kotraż bu wot wschitkich shromadżenych tsi krócż wospetowana. Na to cżitasche k Dr. Schröder k cżesczi spjewarkow a spjewarjow rjany toast w njemskej ryczi, kotryż ßo pschitomnym jara spodobasche. Tuta ßława bje w schtuczkach sestajana, kotrez ßmy, hacż runje hewak njemski text rad do naschich nowinow neberemy, delka*) wotczischczecż dali. Wona ma ßo po ßerbskej neswjasanej ryczi njehdże tak: „Spjew wobsboża, spjew porenscha żiwenje, spjew posbjehuje wutrobu w horju a weßelu; duż nech kóżdy spjewa, kotremuż je spjew daty, s polneje duschje a s polneje wutroby! S wutroby wukhadżaze du k wutrobje saßy duschjepolne, hłubokosaczuwane spjewy. — A spjewaschcze Wy też sa naß w zusnych ßłowach, dha srosemichmy tola Wasche hłoßy, wone saczischczachu ßo psches naschcje wutroby wrota do duschje w ßłódkich harmoniach. Schtoż scze Wy po ßerbsku wjernje a horliwje spjewali, to je ßo wjernje a horliwje do njemskeje wutroby sa-

*) Gesang beglückt, Gesang verschönt das Leben,
Gesang erhebt das Herz in Leid und Lust,
Drum singe Jeder, wem Gesang gegeben,
Aus voller Seele und aus voller Brust!
Vom Herzen kommend geh'n zum Herzen wieder
Die seelenvollen, tief empfund'nen Lieder,

Und singt Ihr auch für uns in fremden Worten,
Verstanden wir doch Eure Melodie'n,
Sie drangen ein durch uns'res Herzens Pforten
Zur Seele hin in süßen Harmonie'n.
Was Ihr auf Wendisch wahr und warm gesungen,
Ist wahr und warm in's deutsche Herz gedrungen.

Um Wenden und um Deutsche schlingt die Flamme
Der Liebe zur Musik ein innig Band,
Und sind wir auch nicht von demselben Stamme,
Wir haben doch dasselbe Vaterland.
Es ist bei Euren lieblichen Akkorden
Das Band, das uns vereint, befestigt worden.

Das Tonbild, das so lieblich sich entfaltet,
Hat unser Herz erheitert und gerührt,
Was einfach schön der Komponist gestaltet,
Die Sänger haben brav es ausgeführt.
Wir aber lauschten andachtsvoll und stille
Der schönen musikalischen Idylle.

Drum seid gegrüßt, Ihr Sängerinnen alle,
Drum sei gegrüßt, Du brave Sängerschaar,
Wir bringen Euch in schön geschmückter Halle
Den wärmsten Dank von ganzem Herzen dar.
So laßt uns denn die Gläser hoch erheben,
So stoßet an: „Die Sänger sollen leben!"

cžiſchczako. — Wokoło Sserbow a Njemzow weže płomjo luboſcze k hudźbje ſjenoczazy ſwjaſk, a nejßmy też ſ jeneho a teho ßameho naroda, dha mamy tola tu ßamu wótczinu. Pſchi Waſchich luboſnych akkordach je ßo ſwjaſk, kiž naß ſjenocza, ßylnje wobtwerdźił — Synkowobras, kotryž ßo tak luboſnje roswijeſche, je naſchu wutrobu ſweßelił a hnuł; ſchtoż je jednorje-renje komponiſt ſkożił, ßu ſpjewarjo renje wuwedli. My pak nutrnje a cžicho tej rjanej muſikalſkej idylli pſchipoßłuchachmy. — Duž budźcze poſtrowene, Wy ſpjewarki wſchitke, duž budź poſtrowena, Ty ßyła ßławnych ſpjewarjow; my Wam w renje pyſchenym pſchebytku najhorzyſchi džak ſ zykej wutrobu pſchineßemy. Teho dla nech my ſchkleńzy wyßoko poſbjehńmy, duž ſaklinczcze: „Spjewarjam budź ßława! — Toaſt, wot kn. Dr. Schrödera wuneßeny, namaka tak derje pola ßerbſkich, kaž pola njemſkich pſchitomnych wulke ſpodobanje. — Na to ßljedowachu wſchelake ßławy a jich bjeſche tak wele, ſo je nejßmy wſchitke w pomjatku wobkhowacz móhli. Tak bu kneſej Moſigej Kłoßopólſkemu jako ßerbſkemu ßobuſtawej bes ßwedźeńſkimi, w Lubiju bydlazymi, wubernikami džakna ßława wuneßena, teho runja wuneße ßo też rjana ßława baßnerej a komponiſtej žnjow, k. wučeŕ a wubernik Müller ſ Woleſchnizy ßławeſche pſchejenoſcz bes Sserbami a Njemzami a potom khwaleſche wón też ſtołpy Sserbowſtwa w lubijſkich ſtronach a menowaſche w tajkim napohladanju kk. Meldu we Wulkim Dažinje, Kozora w Ketlizach, Bartka ſ Noßaczizy, Fröhnela we Luwoczizach, Vogela we Wósporku a Moſiga Kłoßopólſkeho w Lubiju. Wobej jeho ßławje bjeſchtej w ſchtučzkach jara renje ſeſtajenej, ale to w njemſkich, ſo dyrbimy ßebi naſcheho lubeho ßerbſkeho cžitaŕſtwa dla k naſchemu wulkemu wobžarowanju ſarez, jej w Serb. Nowinach wotcžiſchczecz. Ssnadź ßo k. Müller naproßycz da, ſo pſchichodnje tajke ſchtučzki też ßerbſzy naßnowa, woßebje dokelž je jemu k temu tajki rjany dar wot Boha daty a wón, kaž ßmy ßo doſpołnje pſcheßwjedczili, ßerbſku rycz jara derje ſnaje a ßwój ßerbſki lud ſprawnje a wjernje lubuje. — Hewak buchu hiſchcze ßławy wuneßene lubijſkim Njemzam, kk. Kozorej, Seilerej, Müllerej, Meldźje, Bartkej, Fiedlerej. Ssmolerej, ſoliſtkam a ſoliſtam woßebje a wſchitkim ſpjewarkom a ſpjewarjam w hromadźje. Knes pſchekupz a wubernik C. Schmidt wupraji ßerbſkim ſpjewarkam a ſpjewarjam najreńſchi džak ſa to kraßne wokſchewenje, kotreż ßu woni lubijſkim Njemzam ſe ßwojim rjanym ßerbſkim ſpjewanjom ſpožczili a rekny, ſo dyrbi ſjawnje wuſnacz, ſo ßu woni pſches to luboſcz a pſcheczelniwoſcz lubijſkeho Njemzowſtwa twerdźje k Sserbowſtwu anneḱtirowali. — Knes Fiedleŕ wuneße w rjanych ßadach ßławu na Sserbowſtwo a k. Melda na mjeſto Lubij w ſjenoczeńſtwje ſe Sserbowſtwom a poſdźiſcho też ßławu na cžeßne ßerbſke burſtwo a rataŕſtwo. Wſchitke tute ßławy buchu ſ horliwoſczu pſchijate. — Pſchi hoſczinje ſpjewachu ßo wſchelake ßerbſke ſpjewy a je naß jara ſweßeliło, ſo ßo to tak polu-hłóßnje ſta a je niz jenož ſhromadźeni Sserbjo, ale też pſchitomne Sserbowki tak pjeknje ſ hłowy mózachu. Wele wutrobneho ßmjecha poſkicži też njemſki cžiſchczany ſpjew, kotryž ßo ſa blidom ſpjewaſche a w kotrymž bje hiſtoria lubijſkeho ſpjewanſkeho ßwedźenja na žortne a pſchi tym jara wuſchitke waſchnje wopißana. — Po hoſczinje bje pyſchny bal.

Spjewarjo a ſpjewarki bjechu, kaž ßmy hižom tydźenja ſpomnili, nimalje wſchje ſ Budyſchina a jeho wokolnoſczje a bje ſ nimi wſcho do hromady njehdże 50 woßobow ſ budyſkich ſtronow w Lubiju; wſchitzy druſy bjechu ſ Lubija a tamniſcheje ßerbſkeje a njemſkeje wokolnoſczje, tola widźachmy też jeneho ßerbſkeho podwyſchka (kneſa Cž.) ſ Radeberga, kiž bje do Lubija pſchijjeł, dokelž kantonnementa dla nebje na budyſki ſpjewanſki ßwedźeń pſchińcz móhł.

My mjejachmy ſkładnoſcz w Lubiju ſe wſchelakimi wjezy wuſtojnymi Njemzami ryczeć, kotſiž hiſchcze ženje žadyn ßerbſki ſpjew ßłyſcheli nebjechu a wſchitzy bjechu wot luboſnoſczje a pjeknoſczje ßerbſkeho ſpjewanja wulzy ſajeczi a mjenjachu, ſo dyrbi ßerbſka rycz ſa ſpjewanje woßebje kmana bycz. To drje je w połnej mjerje wjerno, ale wjerno też pódla je, ſo ßebi Sserbſtwo tajku khwalbu nebudźiſche dobycz móhło, hdy by nam Bóh tajkeho baßnerja kaž k. Seilerja a tajkeho komponiſtu kaž k. Kozora newobradźił a hdy byſchtaj wonaj tajku neſpróznimu ſwólniwoſcz ßerbſkich ſpjewarkow a ſpjewarjow nenamakałaj.

Lubijſke lokalny wuberk je wſcho móżno cžinik, ſo by ßo tam ßerbſkim ſpjewarkam a ſpjewarjam derje ſpodobało, ſa to ßmy pak też my ſe wſchjech ſtronow tu wjeſtoſcz naſhonili, ſo ßu ßo woni w Lubiju lubili a ſo je ßo jim Lubij lubił. Sm.

Ssyroty ſyriſkich kſcheſczijanow.

Naſchim cžitarjam je derje ſnate, kak ßurowje ßu Druſojo a Muhamedanarjo pſched njekotrym cžaßam w Syrii ſ tamniſchimi kſcheſczijanami ſakhadźeli, kak ßu jim jich domy ſpalili, muſkich po wulkej džjelbje ſabili a žónſke ſ džjela jate wuwedli, ſ džjela pak ſ džjeczimi do najwetſcheje nuſy a hubenoſczje ſtorczili. W nowiſchim cžaßu bje ßo w tudomnych krajach poweſcz rosneßka, ſo je w Syrii njehdże 20,000 kſcheſczijanſkich ßyrotow, kotreż* ßu wſchitke jara pomozy potrjebne a duž bje hrabja „von der Recke-Vollmerſtein“ we wſchelakich nowinach woſſewik, ſo chże ßo wón ſa to prózowacz, ſo by ßo njehdże 1000 tajkich ßyrotow do njemſkich krajow

pſcheweſko a tam ſaſtarako. Wón napominaſche teho dla k temu, ſo bychu tajzy, kotſiž bychu ßnadź tajke ßyroty do ßwojeho domu wſacź chzyli, ßo w tajkim naſtupanju na neho wobroczili a jemu woſjewili, kak wele dźjeczi chzedźa horje wſacź. Tajkich dobroczelow je ßo pecźa tójſchto namakako. Bes tym ßu pak druhe poweſczje ſe Syrije pſchiſchłe. Menujzy diakoniß, kotrež buchu ſ Kaiſerswertha do Syrije poßłane, ſo bychu tam pod Libanonom ſchpitalnje a ſaſtaranſki dom ſakożiłe, pißaja ſe ſyriſkeho mjeſta Beirnta: Tajkich dźjeczi, kiž ßu ſaſtaranja potrjebne, je wele mene, hacź prjeńſche poweſczje powedachu. Wulka liczba tych ßamych je do ſyriſkich podjanſkich a grichiſkich klóſchtrow k wotczehnenju pſchijata. Hólzow bes ßyrotami ſkoro żanych nenamakaſch, dokelž nepſcheczeljo wſchitkich hólzow, kotrychž nadeńdźechu, bes wuwſacźa ſkónzowachu. Proteſtantſkich ßyrotow je jara mako, dokelž bje w Syrii jenož njeſchto Proteſtantow żiwych. A ſchtož to naſtupa, ſo bychu ßo ßyroty ſe Syrije do Njemzow póßłake a tam ſaſtarake, dha to żana móżnoſcź neje. Pſchetož w Syrii je to waſchnje, ſo maja ßo krejni pſcheczeljo ſa wſchitke ßyroty ßwojeho pſcheczelſtwa ßwjeru ſtaracź, dokelž bychu hewak po wſchjem kraju do najwetſcheje hańby pſchiſchli. Duž żadyn wuj a żana cźeta, a byrnjež ſ najdalſcheho pſcheczelſtwa byłoj, żanu ßyrotu ßwojeje ßwójby do wukraja nepuſchczi, dokelž by ßo hewak kóżdy cźlowek ſe ſazpenjom wot neju wotwobrocził. A ſ cźeżka ßo ßyrota nadźeńdźe, kotrejež krejne pſcheczelſtwo by zylje wutupene było, a tak budźe ßo też ſ cźeżka żana ſyriſka ßyrota do Njemzow póßłacź móz. Teho dla ſa teho, kotryž chze jim pomozny byćź, niczo wyſche newoſtane, hacź ſo jim ſ peneſami pomha. Peneżne pſchinoſchki ſa proteſtantſke ßyroty ßo w Budyſchinje we wudawarni njemſkich nowinow horje beru, hdźe pak maja ßo pſchinoſchki ſa podjanſke a grichiſke ßyroty wotedacź, to nam ſnate neje.

Dopisy.

Z Prahi 20. novembra. Hdyž prózowanje Cźechow ſa ßwoju rycź a narodnoſcź ſ tymi wobſtejenemi pſchirunamy, kajkež pſched 15 ljetami w tajkim naſtupanju bjechu, widźimy ſ weßokoſcźu, kak jara je ßo to ßamo ſbjehnyło, kak wulke pokroki je jich literatura we wſchjech wotdźjelenjach wjedomnoſcźow ſcźiniła. Na tymle khwalobnym puczu pokroczuja Cźeſcha pſchezy dale a dale, a ſkoro kóżdy dźeń dopokaſuje, kak wſchudźom nowe mozy wotucźeja a kak ſjawnje ßwoju luboſcź k narodnoſcźi wopokaſuja. Wo tym ßwjedcźi też ßljedowazy podawk. Na dnju „Wſchjech Swjatych“ ſhromadźi ßo menujzy njehdźe 600 ſtudentow, ſo bychu na „Wolſchanſki kerchow (je to prażſke pohrebniſchcźo)“ cźahnyli a tam rowy ßławnych cźjeſkich wótcźinzow poczeſcźili. Najpredy pſchiſtupichu k rowej K. Hawliczka (njehduſcheho redaktora narodnych nowin w Cźechach) a położichu na njón wjenz, kotremuž bjeſche bant ſe ßłowjanſkimi barbami pſchiwjaſany. Spjewarjo ſpjewachu bes tym łaczanſki khjerluſch „Animas fidelium“ a wſchitzy pſchitomni potom wótſje wotzenaſch wuſpjewachu. To ßamo ſta ßo też pſchi rowje Jungmana, Klizpery, Cźelakowſkeho a Hnjewkowſkeho. Na poßledku bu wot zyłeje ſhromadźiſny hrimotaza „ßława“ ſaneßena a wſcho wróczi ßo w najreńſchim redźje do Prahi. Njekotre nowiny chzedźa wedźecź, ſo ßu njekotſi ſtudentojo, kiž na tym dźjel berechu, ſ Prahi wupokaſani abo na druhe waſchnje pokhoſtani, tola pak na tym ani ßłowcźka wjernoſcźje neje. — Sańdźeny pjatk bu w Tynſkej zyrkwi ljetne wopomneczje ſa cźjeſkeho baßnerja Machu wotdźerżane. Requiem dźerżeſche k. kanonik Schtulz a cyrkej bje jara wopytana. Pſchepelnene bje pak ta ßamßna zyrkej dźeń poſdźiſcho, hdźež ßo ſa najßławniſcheho wubudźerja cźjeſkeho pißmowſtwa, nebo Jungmana, wopomneńſke kemſchje dźerżachu. Rector magnificus univerſity Dr. Tuma, kk. Palazky, Hanka, Purkinja a mnoſy druſy ßławny Cźechojo bjechu pſchitomni. — Poßłucharjo naſcheje univerſity cźjeſkeje narodnoſcźje ßu k. rektora proßyli, ſo by ßo pſchi nowowólbje akademiſkeho prjedarja też na Cźechow dźiwało a ßo jenu nedźelu cźjeſzy, druhu pak njemſzy prjedowało. Wetſcha pokojza ſtudentow je cźjeſka. — Hacź runje mamy tudy hižom wele ſpjewanſkich ſjenocźeńſtwow, dha chzedźa njekotſi pſcheczeljo ſpjewanja tola hiſchcze tajke ſpjewanſke towarſtwo ſakożicź, kotrež budźe jenož pjeßnje ßłowjanſkich baßnerjow ſpjewacź. — Dokelž je ßo ljetßa, Bohu żel, khmel ſchpatnje radźił, droża ßo naſchi piwarzy pſchejara ſe ßwojim piwom. Njetko je jena mjera runje tak droha, kaž pſched peczimi ljetami dwje. Piwo picź je teho dla w Cźechach a woßobnje w Praſy w tu khwilu droha wjez a ßu ſ teje pſchicźiny wſchelake ſjenoſcźenja naſtake, kiž chzedźa ßo piwu cźiſcźje wotrez. Piwarzam ßo drje to runje jara neſpodoba, tola pak ßo troſchtuja, ſo ßo tajkim ludźom bórſy woſtudźi, bes piwa byćź, a ſo budźa ſa njekotry cźaß ſaßo jich najljepſchi pſcheczeljo, dokelž budźe jim po tradanju piwo cźim ljepe błodźecź. Móżno je, ſo tak najſkere budźe. K.

Přilopk.

* W Trebanizach pola Döbelna wotpalichu ßo w nozy 15. novembra tſi kubła a młyn, wſcho do hromady 16 twarenjow, a ſpalichu ßo zyłe żnje kaž też 8 konjow, 27 howjadow, 155 wowzow, 40 ßwini a wele kur a huß.

* W podkopkach w Bokwje pola Zwickaua ſa-

pali ßo 16. novembra ſkaženy podſemſki powjetr a rosraſy weŕch, kotryž na ſchtyrjoch hewerjow pany a jich ſaraſy. Wſchitzy bjechu ženeni a ſawoſtaja djewecž džjeczi.

* S amerikanſkeho mjeſta Navarra w Texaſu piſaju: Schtworik 2. novembra rano wuhladachu, ſo ſchtyrjo ßudnizy tudomneho ßuda na torhoſchczu wobwißneni wißachu. Nichton newje, czoho dla je ßo to ſtako, tola mjenja wſchitzy ludžjo, ſo ßu jich rubežnizy tudomneje wokolnoſczje na tajke waſchnje ſkónzowali.

* Na jjeſoru bliſko Wagingena ſta ßo wóndanjo to neſbožje, ſo ßo tam czołm podnuri, na kotrymž ßo 28 burſkich ludži ſ mjeſta domoj weſeſche. Czołm móżeſche po prawym jenož 20 ludži neſcz, ale wone bje jich tejko do neho ſaſtupiło, ſo ßo wón dołho na wodžje ſdżerżecz nemóżeſche. Jenož njekotſi, kotſiž ßo na nim weſechu, ßmerczi pſches płowanje wuńdżechu.

* Wſchitke wetſche kraje maja njetko tejko dołha, ſo drje jón ženje nebudża ſapłaczicz móz, hdy bychu tež hacz do ßudneho dnja wobſtałe. Najwjazy dołha ma Jendżelſka menujzy 5500 millionow toleŕ. Franzowſka ma pſches 8000 millionow nórtow (frankow) dołha a dyrbi ßo na wſche waſchnje ſaperacz, ſo by tejko dokhodow (nutspſchińdżenjow) mjeła, hacz ma trcba. Duż ßu tam płaczińu tobaka, kotryž ßo tam, kaž pola naß ßol, wot knežerſtwa pſchedawa, wo ſchtwórczinu powyſchili. Franzowſojo móża teho dla pſchi kóżdej trubzy tobaka ſaczucz, ſo jich knežerſtwo peneſy treba. Płaczińu zygarow powyſchicz, to ßo wjazy nehodżeſche, dokelž hacz dotal najhubeńſcha zygara w Franzowſkej hižom 4 np. płaczi. Kak hubenje rakuſke knežerſtwo w naſtupanju peneżnych naležnoſczow ſteji, to wſchón ßwjet wje. Dokelž tam na ßljebornych peneſach tak pobrachuje, ſo jenemu na paperjany ſchjeßnak najbóle nihdże niczo won dacz nemóża, jeli jón jedyn zylje pſchekupił neje, dha ßu njetko k pomozy ſa 12 millionow ſchjeßnakow 10krajzarſkich paperjanych penes nadżjekali. Krajny dołh dyrbi knežerſtwo po prawym ſe ßljeborom ſadaniczz, ale dokelž żaneho nimo, dha dawa paperjane ſchjeßnaki, na kotrychž ſchtwórty dżjel ſhubi, pſchetoż tajki paperjany rakuſki ſchjeßnak płaczi we wukraju jenož ljedy 15 nßl. Schpaniſka, Portugal, Hollandſka a Danſka tcża tež w dołhach hacz pod wuſchi a nowonarodżene italſke kraleſtwo leži mjeſto peluſchkow do lutych dołżnych liſtow ſawalene, kotreż je nemało duſcha. W Rußowſkej tež jara kraßnje neſteji a Pruſka dyrbi wſchje mozy napinacz, ſo by dowjerenje peneżnikow dale wobkhowała. Jenož Schwedſka, Norwegſka, Belgiſka a njekotre meńſche njemſke kraje ſweßeluja ßo dobrych peneżnych wobſtejenjow; woßebje ma ßo pak Sakſka khwalicz, pſchetoż to je jeniczki kraj na ßwjeczje, hdżež ßu ßo dawki w nowſchim czaßu ſpuſchczałe.

* Schto Wam Waſcha fara neße? praſchesche ßo ſuperintendent jeneho weßneho fararja, kotremuż dobry nebje. — Runje tak wele, kaž Wam Waſcha ſuperintendentura, wotmolwi farař: pak wjeczne ſatamanſtwo, po tym kaž mój ßwoje doſtojnſtwo ſaſtejimoj, kotreż je namaj Bóh dowjerił.

* Pſched njekotrym czaßom bu bliſko draždżanſkeje kliniki ſtrowe, njehdże pok ljeta ſtare, dżjeczo wuſtajene namakane. Jeho macz ßu njetko wußljedżili a je to khuda żónſka ſ Berreutha pola Dippoldiswaldy. Wona prajeſche, ſo je to nuſy dla czińika.

* We Weißenfelſu je ßo wóndanjo ſrudnodżiwna wjez podała. Tam menujzy czjeło 13ljetneje holczki hrebachu. Jako bje kaſchcz do rowa puſchczeny a ſ dżjela hižom ſ perſchczu pokryty, ſdaſche ßo pſchewodżerjam, jako by ßo w kaſchczu klepało. Schto czinicz? Ludżjo neſważa ßebi, kaſchcz bes polizajſkeje dowolnoſczje wotewricz a tola tež ßo boja, jón ſaczineny woſtajicz. Duż bježi jedyn na poliziu, druſy kaſchcz ſ rowa wuczahnu a jón wotewrja, a hlaj! czjeło leži na khribeczje, ßmertny kitl je roſtorhany a kruch mjaßa ſ jeneje ruki wukußneneho. Ale holczko bje zylje morwa a bje ßo najſkere ſadußycz dyrbjała, dokelž ßnadż kaſchcz ruczje doſcz wotewrili nebjechu.

* Bliſko Naumburga buſchtaj wóndanjo dwaj cžłowekaj, mkody muſki a mkoda żonſka, ſatſjelenaj namakanaj. Njetko je ßo wunamkało, ſo je to jedyn kneži ßłużobnik byk a jeho luba, jeniczka dżowka jeneho bjergarja w mjeſtaſchku Burgu, kotrajž ſtaj ßo ßamaj ſatſjelikoj, dokelž jimaj ſtarſchej holczki żeńtwu pſchiſwolicz nochzyſchtaj.

* Hrabja v. d. Recke-Vollmerſtein je tudomnemu njehduſchemu wyſchemu lieutnantej O. ſ Wilcke piſał, ſo je ßo hižom pſches 1000 ludži pola neho ſamołwiko, kotſiž chzedża ßwroty ſyriſkich kſchesczijanow k ßebi wſacz a ſo je wón poſtajił, ſo bychu wſchitke tajke dżjeczi na jeho kublje Kraſchnizach w Schleſynſkej domowſke prawo mjeke. Ale, pſchiſtaji wón, wſcha tajka ſwólniwoſcz budże drje podarmo, dokelž ßu jemu ſe Syrije piſali, czoho dla tam żane ßwroty ſ kraja puſchczicz nochzedża. (My ßmy to na ſtronje 371 tutych nowinow wobſchjerniſcho wukożili.)

* Pola Pirny w Stohnez ſkalje ßypny ßo 16. novembra popołnju jena ſkalna ſczjana delje a ſaßypny ſkakarja Reppu ſ Kopiz, kotryž tam dżjekałaſche. Wón ſawoſtaji wudowu a tſi małe dżjeczi.

* Bliſko Callao w južnej Amerizy je ßo wóndanjo jena peruanſka fregatta na morju roſłamała a je pſches to na 150 ludži wo żiwenje pſchiſchło.

*** W Krajnſkej bje w nozy k 10. t. m. tajki meczel, ſo je njeſchto ludži a koni wonka na dróſy merſło.**

* Pſched njekotrym czaßom je ßo w Sakſkej „towarſtwo k podperanju wudowow a ßyrotow ſakſkich ratarjow" ſałożiło. Każ ßo ſda, dha je to towarſtwo ſa wetſchich wobßedżerjow, pſchetoż ſchtóż ſ najmeńſcha 20 akrow leżomnoſczow nima, nemóże ßobuſtaw bycz.

Spěwy.

Sslepy hólczez.

(S njemſkeho.)

Daj mi ruku, macjerka;
Praj, kak kczjeja kwjetaſchki,
Kak ßo błyſchcża nebeßa;
Praj, kak ßłónczko, hwjeſdżiczki?

Praja: „kwjetka ßwjetli ßo
Dójż ju ßłónczko wobßwjeczi,
Ptaczik, renje ſpjewajo
Pak ßa lubje nebłyſchczi. —

Czjemnoſcz, kiż ßo neminje,
Wóczko moje wobdawa.
Ssamemu mi ſrudno je,
Daj mi ruku, macjerka!

Ssłónczko chżył rad wohladnycz,
Jeho pruhu ſłoczanu;
Pſche wſcho pak chżył pohladnycz
Jeń'czko k twojem' beswoczu.

Sskowczka twoje mike ßu,
Reńſche, hacz ſpjew ptaczatka,
Dyżli mjeßaczk w błyſchczenju;
Sskónczko ßo jim neruna.

Sskowczko twoje ſaczehne
Dżiwnje mi do wutroby,
W ßonje ßwjet mi pokaże
Kwjetkow błyſkot wonjazy.

Sswjet chżył, rjany, luboſny,
Rady ßłónczko wohladacz; —
Tola macjer, jenicżzy
Tebi k wóczku pohladacz.

K. Jaurich.

Hudanczka.

31. My mamy jeho wſchitzy; Bóh jeho nima? Schtó je to?
32. Hdy make raki najljepe ßkodża?
33. Schto je najpiekniſche pſchi tkhach?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cz. 46.

28. Do połnych picżelow.
29. Sslepy kóń ſady tak derje widżi, każ w prjedku.
30. W Bożim kraleſtwje.

Cyrkwinske powjesce.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: Guſtav Adolf Dobriza, wobydleŕ w Budyſchinje, ſ Marju Auguſta Libſchiz ſe Żidowa.

Křcenaj:

Michałska cyrkej: Amalia Auguſta, Korlje Auguſta Pecha, khjeżerja a mukupſchedawarja na Żidowje, dż. — Jan Auguſt David, Auguſta Ssuſchki, żiwnoſczerja w Małym Welkowje, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 7. novembra: Amalia Hańża, Jana Hetmana, wobydlerja na Żidowje, dż., 3 l. 6 m. — Handrij Petſchka, wobydleŕ w Czichońzach, 47 l. — 11., Handrij Mjerſch ſ Lejna pola Bukez, wotroczk w Rabozach, 30 l., pſchińdże na żeleſnizy wo żiwenje. — 13., Marja rodż. Mużikez, nebo Handrija Łahody, żiwnoſczerja w Jeńkezach, wudowa, 70 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórniśća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 22. novembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnoważazy czerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 74.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje 17. novembra 1860.

Dowoz: 5048 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			nižša.			srjedżna			na bursy, najwyšša,			najnižša.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pſcheńza	6	22	5	6	—	—	6	15	—	6	26	—	6	17	5
Rożka	4	5	—	3	25	—	4	—	—	4	7	5			
Jeczmen	3	12	5	3	—	—	3	10	—	3	12	5	3	10	—
Wowß	2	2	5	1	20	—	2	—	—	2	2	5	—	—	—
Hróch	5	25	—				5	15	—						
Woka	4	—	—				3	27	5						
Njepik	6	15	—				5	10	—						
Jahły	6	15	—				6	10	—						
Hejduſchka	5	—	—				4	25	—						
Bjerny	1	—	—					25	—						
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	15	—				5	—	—						
Zent. ßyna	—	25	—					20	—						

Nawěštnik.

Piwny dwór w Budyſchinje, kotryż je w dobrym położenju a ljetnje pſches 360 tol. khjeżneje danje neße, ſ dobrymi maßiwnymi twarenemi, ſ płokarnſkej khježu, rjanej ſahrodu a t. d. je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań a może ßo wſcho dalſche we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

Krajnoſtawſki bank.

Naſpet wukupowanje bankowkow naſtupaze.

W napohladanju, ſo ßo po wospetowanym napominanju khjetro wulka liczba naſchich **notow prjeneje emißije** à 5 tl. hiſchcze pſchezo k naſpetwukupenju pſchineßło neje, **podljeſchamy** termiju jich präcluſije hacz

do 31. dezembra 1860

a chzemu k polóżnoſczi publiki jich wukupenje niz jenoż pſchi blidżje podpißaneho banka, ale też:

w Lipſku pola kneſow **Becker & Comp.** a
kneſow **Schirmer & Schlick,**
w Draždżanach pola kneſa **Ml. Schie,**
w Barlinje pola kneſow **Jacquier & Securius,**
w Wrótßławje pola kneſow **Eichborn & Comp.**

do minenja ſpomneneje termije hiſchcze ſtacz dacz.

W Budyſchinje, 20. auguſta 1860.

Directorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſ. hornoluziſkeho markhrabinſtwa.
ſ Thielau.

Barlinſke wohenſawjeſczaze towarſtwo.

Sakożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj tolerjow.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towarſtwo bere ſawjeſczenja pſche wóhnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale twerdych prämijach, hdżež ſawjeſczeny żenje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukożowanja dawa

W Budyſchinje. **J. E. Smoler,** wudawar Serb. Now.,
agent barlinſkeho wohenſawjeſzjazeho towarſtwa.

300 tolerjow ßu 1. februara 1861 na dobru wjeſtoſcz k wupożczenju. Hdże? to je we wudawarni Serb. Nowino ſhonicz.

---

150 tl. ßo na derje wutwarenu khjeżu, k kotrejż 2 kórzaj pola ßłuſchataj a kotraż je ſ 25 dawkſkimi jenoſczemi nadpołożena, k nowemu ljetu abo predy pyta. Wot koho? to je we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicz.

Kedżbu!

Ssredu 14. novembra teho ljeta je ßo moja ſpomneńſka knižka (Notizbuch) w drewniſchczu pola Kißlizy wot drewoweho nadkedżbowarja Hobraka ſhubiła. Sprawny namakar, kiż ju ſaßy da, doſtane 1 tl. myta.

W Połpizy ſ Kißlizu.

Hobrak.

Maßiwna a ſ zyhlemi kryta khjeża ſe ſahrodu je w Barczje ſe ßwobodneje ruki na pſchedań a może ßo wſcho dalſche pola wobßedżerja Winklerja tam ſhonicz.

Czornobjely tſiljetny rjany byk hollandſkeje raßy je w Scheſchowje czo. 17. pola bura Miczki na pſchedań.

Rjany dwjeljetny ßylny byk zuſeje noweje raßy, czorny ſchtrymak je pola najeńka Donata w Nowej Wßy pola Neßwaczidła na pſchedań.

Hollandſki mlókowy pólver.

Tutón, ſe ſtarodawnych czaßow dopokaſany, ſ najljepſchich ſelow a korenjow pſchihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj khżomaj wſchjednje krumom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pſchiſporja wobżernoſcz, płodži wele mloka a ſadżjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k doſtaczu w

hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Drewo na pſchedań.

Na ſchczenczanſkim revjeru je wot 1. novembra drewniſchczo wotewrene a móża ßo tam ſchczjepjane, hakowe a penkowe kloſtry ſa hotowe penesy po konſchich płaczijſnach wotwożowacz.

Lehmann, hajnik.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a też hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre zygary a palenz** pſchedawa najtuniſcho **Eccius** ſ napſchecza kaſerny.

Duſchneho wajchtarja, kiż je neżenety a k nowemu ljetu naſtupicz móże, pyta gmejna w Bórku pola Budyſchina.

K. K. priv. Assicurazioni Generali w Triesće

bere horje sawjesczenja wschitkich družinow psche woheń na pscheßadźite wobßedźenstwa, psche elementarne schkodowanje na puczowanske kubła, teho runja sawjesczenja na žiwenje cžloweka.

Policy a sarunanja schkody w pruskim kourantu sa najtunische prämije.

☞ Saruczenski fond towarstwa 16 3/5 millionow schjeßnakow ßljebora. ☜

J. G. Richter,
distriktny agent sa Budyschin a wokolnoscz.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drožďže

poskiczam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drusy drožďžepschedawarjo w ljeczu lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drožďže nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužuju tak tež zyłe ljecze ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drodźemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k pecženju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedźbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

W nastupanju schulskich naležnosczow we Weieczinje budźe w ßwojim czaßu wobschjerne wotmolwenje date. Jedyn, kotrehož to nastupa.

Konferenza.

Sobustawy lubijsko-wosporskeje konferenzy ßo pscheproschuja, ßo k rosryczowanju snateje zyrkwinskeje petizije, kotraž je tak daloko hotowa, pschichodnu ßredu

28. novembra t. l.

popołdnju w 2 hodźinomaj w hosczeńzu k słotej łódźi w Lubiju nutsnamakacz. — Ssobustawy druhich konferenzow ßu witane. Pschedßydstwo.

Drewowa aukzia.

Ssredu 5. dezembra t. l. dopołnja wot 9 hodźinow budźe ßo psches 100 loßow stejazeho brjesoweho drewa na pscheßadźowanje pschedawacz.

Seńdźenje pschi hajnikowym polu na Luhowskim revjeru.

W Khaßowje 21. novembra 1860.

Behrens, hajnik.

Sswojim lubym Sserbam poruczam k hodam wschitke družiny wuberneje

pscheńczneje trajneje muki
(Weizen-Dauer-Mehl)

w snatej dobrosczi.

P. L. Kapleř.

Mukowy skład na kameńtej haßy czo. 567.

Wustójna holiczka namaka po hodźoch dobru ßłužbu. Dopokasanje pola knesa Ecciusa.

Großowe

brostkaramellje

najljepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k polóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czaßu.

Sa Budyschin a wokołnoscz w hrodowskej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Doczakacz.

Wuj.

Tune ßerbske knihi na pschedań!

W Ssmolerjowej kniharni pschi bohatych wrotach w Budyschinje, ßu tele knihi sa pschistajenu płaczisnu k dostaczu:

1. Lubenskeho schtyri prjedowanja; wužitny kwaßny dar sa nawoženjow a newesty. Płaczisna 4 nßl.
4. Sserbske Horne Lužizy atd. 7½ nßl.
6. Ribowczenjo (powedanje); 2½ nßl.
7. Dobroty, dźiwy a ßudy Bože na israelskimi dźjeczimi; wopißanje Kanaana atd. 4 nßl.
12. Selenska, I. 4 nßl.
14. Wumenkař (powedanczko) 2½ nßl.
15. Ssadowa knižka (jara wužitna sa wobßedźerjow ßadowych schtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana. 2½ nßl.
17. Boža kraßnoscz w stwórbje; I. dź. 2½ nßl.
18. Nadpad pola Bukez (se ßydomljetneje wójny) 2½ nßl.
20. Khrystof Kolumbuß abo wunamakanje Ameriki; 2½ nßl.
21. Bibliske stawisny (sa schulje a dom), 10 nßl.
22. Selenska, II. dź. 5 nßl.
23. Boža kraßnoscz w stwórbje; II. dź. 2½ nßl.
25. Nedźela. 2½ nßl.
26. Sserbske baßnje wot Seilerja. 2½ nßl.
28. Wosobny dar za kźesczijanow. 2½ nßl.
30. Spjewy sa ßerbske schulje. 1½ nßl.
32. Kschižne wójny. 2½ nßl.
34. Choralbuch. 2½ nßl.
35. Serbske přisłowa, zběrane wot Jakuba Buka, 3 nsl.
36. Časopis towařstwa Maćicy Serbskeje, 20 zešiwkow; poslenje 4 po 7½ nsl., prjedawše po 3 nsl. 8 now. Štóž prjene 16 zešiwki (2 zwjazkaj) nadobo kupi, dostanje je za 1 tol. 10 nsl.
37. Protyki s ljetow 1856—1859 po 2 nßl. sa 1 exemplar.

Přirodospytna sekcia M. S. změje dźensa za dwě njedźeli, 8. hodownika, popółdnju w 1 hodźinje w hosćeńcu k złotej krónje posedźenje.

Fiedleř, pismawjedźeř.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 48. **1. decembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. Se Srjeschina. Se Židowa. — Prawizniski dopis. — Sudniske dopisy. — Přilopk. — Spěwy. (Dopomnenje na ßmercz.) — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća. — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Krónprynzeßyna Karola bje wóndanjo jara skhorika, hacz ßo pokasa, so je masry dostała, kotrez w tu khwilu w Draždżanach a wokolnoscżi jara kneża. Njetko hdyż ßu masry won wustupike, żadyn strach wjazy neje. (S kajkej ßylnoscżu je tuta khoroscz w tamnischich stronach wustupika, to móże jedyn po tym spósnacz, hdyż na to spomnimy, so bjechu wot 200 schulerjow jeneje schulje sa dwaj dnaj 160 na tule khoroscz skhorili.) — Druha komora remeßny sakon pilnje dale wuradżuje a bje hacz do 28. novembra hižom 60 paragrafow pschehladała. Pschi tym bu w tym paragrafje, w kotrymż steji, so ßmje kóżdy kóżde remeßło hnacz, nech je je wukmył abo newukmył, to wucżinene, so dyrbja twarzy predy pruhu cżinicz, hacz ßmjedża żane twarby wuwescz. Cż bu pschi jenym druhim paragrafje pschistajene, so żadyn remeßnik abo pschekupz ßwoje wjezy w jenym mjesczе cż we wjazy hacz jenych klamach pschedawacz neßmje. — Prjenja komora je w poßlenich dnjach njekotre druhe menjsche sakony wujednała. — Toskanski welkrójwoda Ferdinand je 27. novembra do Draždżan na wopytanje pschijeł. — W podjanskej dwórskej zyrkwi w Draždżanach bu wóndanjo wosjewene, so budża ßo tam druhu nedżelu adventa ßmilne dary sa ßyroty syriskich kscheschżijanow shromadżowacz. To ßamo stane ßo najskere cż w druhich katholskich zyrkwjach. Wudawarnja budyskich njemskich nowinow je hacz do sańdżeneho schtwórtka 121 tl. sa tajke wotpohladanje nahromadżika.

Prußy. Dotalny jendżelski póßłanz na kralowskim pruskim dworje, lord Bloomfield, je do Wina pscheßadżeny a jendżelski póßłanz na khježorskim rakuskim dworje, lord Loftus, je na jeho mjesto do Barlina pschischoł. — Ministerstwo chże pschichodnemu ßejmej sakon k wuradżowanju prjódkpołożicz, w kotrymż by ßo postajiło, kajke prawo a wużiwanje dyrbi pólska rycz w pruskej Pólskej mjecz. — W jenych barlinskich nowinach bje wóndanjo dołhe wosjewenje cżitacz, w kotrymż bje prajene, so by najljepe było, hdy by ßo w Pruskej skere ljepe obligatoriske zywilne mandżelstwo sakonsży postajiło, menujży so by ßo pschi żeńtwje kóżdy nawożenja najprjódży wot wyschnoscżje se ßwojej newestu hromadu dacz dyrbjał a ßo potom hakle zyrkwinsży wjerowacz ßmjeł. My tudy na tele wosjewenje spominamy, dokelż bje to ßamo wot mnohich woßebnych muży, haj wot wjazorych fararjow podpißane. — Ministerstwo wójny je pschikasako, so maja ßo wyschzy a wojazy ſ tak menowanej miniéskej buschkwju (Minié-Büchse) snatych scżinicż. Najskere dostane ßo wójsku tuta tjelba pschichodnje w bohaczischej mjerje. — Jako rakuska khježorka 20. novembra na ßwojim puczu do Antwerpena do Koblenza pschijjedże, bu wona tam wot mandżelskeje prynzregenta wutrobnje powitana a wobej wyßokej kneni ßo tak dołho pschecżelnjwje na dwórischczu tamneje żelesniży rosryczowaschtej, hacz tam czah pschebywasche. — Ministerstwo snutskomnych należnoscżow je polizajskeho presidenta Mirbacha w Pósnanju teho dla ſ jeho mjesta wotßadżiło, dokelż bje wón w sańdżenych ljetach nepscheczelszy pschecżiwo pólskej narodnoscżi skutkował. — W Barlinje bu wóndanjo sjawny a ertny ßud nad pólizajskim radżiczelom Stieberom wotdżerżany, dokelż jemu winu dawachu, so je wón ludżi dljehe w jastwje dżerżał, hacz to sakon dowoli. Wón bu drje njekak sa newinowateho wuprajene, ale dokelż wón wschu winu na barlinskeho pólizajskeho presidenta, haj na ßameho ministra prawdy, Simonsa, walesche, dha je to po wschjem kraju wulku haru naczinilo a ßam prynzregent je pschikasał, so ma ßo ta wjez krucżje pschepytacz.

Rakußy. Khježor je porucził, so maja wojazy pschichodnje cż khofej (ale bes ßmetany) dostawacz. — Na universicżje w Peschczje (we Wuherskej), hdżež ßo hewak po wetschej dżelbje wscho ſ pomozu njemskeje ryczje wucżesche, je ta ßama njetko zylje sahnata, a wucżi ßo wschitko ſ pomozu madżarskeje ryczje, tak so tam njemszy profeßarjo, kotsiż madżarszy nawuknyli nejßu, ßwoje mjesto dljehe sastacz nemóża, ale dyrbja ßebi ßwój

khljeb druhdże pytacz. — Dotalny namjeſtnik na Morawje, hrabja Forgach (czitaj: Forgacz), je wot khjeżora ſa namjeſtnika w Czechach pomenowany. — Dr. jur. Rieger w Praſy budże wot noweho ljeta 1860 wulke cżjeſke nowiny pod menom „Narod“ wudawacz. — Konſtituzia ſa cżjeſki kraj hiſchcze pſchezo wuſchła neje. — We Wuherſkej je dotalna jednota hižom khjetro roſpanyła a ßu ßo cżi, kotſiž ſa wuherſke naležnoſcżje ſkutkuja, do dweju ſtronow dżielili. Jena ſtrona je menujzy ſ tym ſpokojna, ſchtož je khjeżor hacż dotal wuherſkemu ludej wróciłk, druha pak (tak menowana liberalna) chze, ſo by we Wuherſkej wſcho płacżiło, ſchtož je wuherſki ßejm w ljecżje 1848 poſtajił. S tutymi poſtajenemi by pak khjeżorowa móz jara wobrjeſana była. — Hewak ßo Wuherſka dale bóle po ſtarym waſchnju ſrjaduje a ſaſtojnizy, kotrychž khjeżor pomenuje, tež ßwoju ßłużbu najbóle naſtupja a ljedom ßo tam abo ßem jedyn ſarekne. Hdy budże ßejm powołany, to pak hiſchcze wjeſte neje a ßo ßnadź tež predy neſtane, hacż khjeżor ßwojeje wjezy trochu wjeſty neje. Teho dla bu ta ſhromadżiſna, kotraż dyrbeſche ßo pſchichodneho wuherſkeho ßejma dla w Granje pod wedżenjom arzybiſkopa-primaßa wotdżerżecż, ſaßo wotprajena a na dalſchi cżaß wotſtorežena. — Njekotre nowiny chzychu wedżecż, ſo je moldawo-walachiſki hoſpodaŕ Kuſa ſ predawſchimi wuherſkimi ſbježkaremi, jako ł Koßutom a t. d., njekajki ſwjaſk ſcżinił a jim dowolił, ſo ßmjedża ſ jeho kraja do Wuherſkeje brónje ßłacż. Koßuth a druſy madżarſzy cżjekanzy ßebi mennjzy pſchezo hiſchcze myßła, ſo w pſchichodnym ljecżje ſaßo revoluzła we Wuherſkej wudyri.

Franzowſka. Khjeżor je pak ſaßo njeſchto ſcżinił, ſchtož ßo nichtón wot neho nadżak nebudżiſche, wón je menujzy dowolił, ſo ßmje ßo na krajnym ßejmje nimalje tak ßwobodnje ryczecż, kaž ſa cżaß krala Louisa Filippa. Tež je wón ßlubił, ſo budża ßo ryczje ſapóßłanzow wotcżiſchcżecż ßmjecż a ſo wón ſe ßwojeje ſtrony żanych ßejmſkich kandidatow wjazy prjódkſtajecż nebudże, ale ſo budże lud ſapóßłanzow wuſwolecż móz, kaž ßo jemu ßamemu ſpodoba. To wſchitko ßo Franzowſam jara lubi a we wſchjech ſtronach je wulke khwalenje khjeżora. — Njekotſi mjenja, ſo je wón tajku ßwobodu Franzowſam jenoż teho dla dał, ſo bychu jemu woni w druhim naſtupanju ßwobodnu ruku woſtajili, a to pſchecżiwo romſkemu bamżej. W Pariſu je menujzy pſched krótkim cżaßom kniha wuſchła, w kotrejž ßo wukładuje, kak ſchkódne a nepſchiſtojne to ſa tajki ßławny kraj, kaž Franzowſka, je, ſo dyrbi ßebi lubicż dacż, ſo tam jedyn wukrajan. we wjezach wjery pſchikaſuje, ſchto maja katholſzy Franzowſojo cżinicż a cżehoż ßo woſtajicż. Po wſchelakich roſeſtajenjach pſchińdże ſpißowaŕ tuteje knihi ſkónczńje k temu, ſo by ſa Franzowſku najljepe było, hdy by tom bamż niczo wjazy prajicż nemjeł, ale bamżowa móz hnydom ſ khjeżorowej mozu ſjenoczena była. — To je jara ſpodżiwna wucżba, kotruż tale kniha wucży, a ludżjo praja, ſo ßo wona neby wudacż ßmjeła, hdy by to khjeżor predy newedżił a hdy by to po jeho woli nebyło. — S wopſchijecża tutej knihi a tež ſe wſcheho, kaž khjeżor njetko ſ bamżom ſakhadżuje, ßudża njetko ludżjo dale, ſo je ßebi khjeżor Napoleon wotmyßlił, katholſku zyrkej w Franzowſkej tak ſrjadowacż, ſo tam bamż neby niczo wjazy prajicż ßmjeł. A ſa to, ſo bychu katholſzy Franzowſojo pſchecżiwo temu nebyli, je jim khjeżor wetſchn ßwobodu dał, kaž njekotſi mjenja. — Najſkere pak ſ bamżom a ſ jeho mozu nad katholſkej zyrkwju w Franzowſkej tak hubenje nebudże, hacż runje bamż Pius khjeżora Napoleona na żane waſchnje nelubuje a Napoleon ſaßo bamżej nelubośnoſcż cżini, hdżeż jenoż móże, runjeż wón ſtajnje wudawa, ſo je ſa bamżowe ljepſche bes pſcheſtacża ſtaroſcżiwy. — So je khjeżorka Eugenia wot khjeżora do Schotilanda póßłana, na tym je pecża tež bamż wina. Khjeżorka je menujzy dobra a ßwjerna katholſka kneni a teho dla ßo jej neje ſpodobacż móhło, kak ßu Italſzy ſ Napoleonowym pſchiſwolenjom hacż dotal ſ bamżom a jeho krajemi ſakhadżeli. Wona je pecża huſto pola khjeżora ſa bamża proßyła, ale to niczo pomhako neje. To je ju ſ cżaßami jara ſrudżiło a jako je wona pytnyła, ſo chze khjeżor bamżowu móz zylje ſlemicż, dha ßnadź je ßwojemu mandżelſkemu wjazy prajiła, hacż je wón ſneſecż móhł a wón je ju teho dla tak dołho wot ßo precż póßłał, hacż ßebi wona tu wjez hinak nepſchemyßli. — Tak ßo we wſchelakich nowinach bledżi, my pak prajicż nemóżemy, hacż je ſchto wjerno na tym; na to pak chżemy ſpomnicż, ſo ßo predy ani ßkowcżka piknyło neje, ſo je khjeżorka tak khora, ſo by do wukraja jjecż dyrbjała, a ſo je to jara dżiwnje, ſo je ju khjeżor na prjenju ljepſchu kódż dowedł, kotraż runje do Jendżelſkeje jjedżeſche a ſo doczakał nebje, hacż by jeho ßamßna, ſa tajke jjeſdy poſtajena, kódż pſchihotowana była. Tež je dżiwno, ſo je khjeżorzy tak mało ßłużomnych ßobu dał. —

Italia. Wukrajni póßłanzy, kotſiž hacż dotal pola neapelſkeho krala Franza w Gaëcżje pſchebywachu, ßu na jeho požadanje Gaëtu wopuſchcżili a ßo do Roma podali. Teho runja je ßo tam kralowa macż podała, kralowa ßama je pak pola ßwojeho mandżelſkeho woſtała, kotryž chze tak dołho w Gaëcżje wudżerżecż, hacż ßo hodżi, a ßo potom tež do Roma podacż. — Sardinſzy ßu Gaëtu ſe ſtrouy kraja twerdżje woblehnyli a nedawaja tež ſe ſtrony morja żanej zyrobje do twerdżiſny, ale tola móże hiſchcze njekotre mjeßazy tracż, predy hacż ju do ßwojeje mozy doſtanu: pſchetož wona je jara derje wobtwerdżena. Hacż dotal Sardinſzy hiſchcze ßwoje wulke wobleżeńſke kanony pſched twerdżiſnu

pschiwesli nebjechu, ale cžakaja hischcze na ne. — Kral Viktor Emanuel ßo na kupu Sizilin podak neje, dokelž je stajnje hubene wedro byko. — Garibaldi je na kupje Kaprera a wjeschczi, so ßo w februaru abo mjerzu saßo wójna sapocžne, hacž s bamžom (Roma dla) abo s rakuskim khježorom (Venediga dla), to pak wón nepraji.

Ze Serbow.

S Budyschina. Hižom psched njekotrym cžaßom staj kk. kandidataj duchomnstwa Sommer s Maleschez a Gólcž s Barta pruhowanje pro ministerio khwalobnje wobstakoj. — Na Michała je dotalny gymnasiast k. Jakub s Budyschina po derje wobstatym matauitatnym pruhowanju budyski gymnasium wopuschczik a ßo na lipscžansku universitu podak, so by tam duchomnstwo studował.

S Budyschina. Tudomny gymnasium bjesche hacž dotal mjeschczanski a mjejesche jón teho dla mjeschczanska rada s wucžeremi wobßadžecž a jeho naležnoscze sarjadowacž. W bjehu tuteho ljeta je pak ßo wo to jednacž počžako, so by ßo budyska wulka schula na stat pschepodała a je njetko pecža wscho tak daloko wujednane, so spomneny gymnasium pschichodne ljeto pod sarjadowanje kralowskeho ministerstwa stupi.

Se Srjeschina. Njehdže psched dwjemaj mjeßazomaj bjechu w jenym hajku blisko nascheje wßy muzku ßuknjanu ßuknju, rukajzy, schkornje a t. d. namakali a bje ßo sa tym ßljedžiko, cžeje móhke te wjezy byczž, ale wußljedžiko ßo nicžo nebjesche. Sandžencho 23. novembra pak w tym hajku djeczi po schtomach wokoko kažachu a duž wuhlada jedyn hólcžez, so wyßoko na jenym schmrjeku morwy cžlowek w hakosach wißy. Woni to hnydom wo wßy sjewichu a bu tón morwy potom se schtoma delje wsaty. Kajki bje wonhladak, to wjazy spósnacž nebje, dokelž bje tam, kaž wobhladowazy ljekar prajesche, s najmenscha tsi mjeßazy wißak: jenož to bje widžecž, so je njehdže 40 ljet stary a 70 zolow wulki byk.

Se Židowa. Tudy buschtaj sandženu ßredu swudowena Domschkowa (Tüchelkhrysta pomenowana) a jeje pschikožnik, wjesty Schokta, do jastwa wotwedženaj, dokelž jimaj winu dawachu, so staj se ßwojim poltsecžaljetnym djeseczom tak hubenje wobkhadžakoj, so je tuto ßmercž wot teho mjeko.

Prawizniski dopis.

XXXIV.

So je ßamopaschnje mesy pschemjenecž a pschepolożecž, a mjesniki wutorhowacž, pscheßadžowacž, pschestajecž a t. d. tak derje w Pruskej, kaž w Sakskej pschi schtrafje sakasane, drje kóždy wje. Wón drje też wje, so tón, kiž je schtó tajkeho cžinił a s tym wobßedženstwo a ležomnoscž ßwojeho ßußoda pschikrótßił, do kriminalneho pschepytanja pschińdže a saßkuženej schtrafi sa ßwoje neprawe počžinenje, kaž też khóstam nezžekne. Mene snate pak móhko jemu byczž, kak a s kajkimi ßkowami je tajke pschikrótßjowanje zuseho ležomneho ßwójstwa a wobßedženstwa sakasane, a kajke te schtrafy ßu, kotrež sakoń na tajke pschikrótßjowanja postaja. Kajke prawo w Pruskej w tutym nastupanju płaczi a kak tam tu nastupazy artikel we schtrafnym sakonju po ßkowje rjeka, neje nam snate. We Sakskej je pak tuta sakasnja we artikulu 332 schtrafnych sakonjow (Strafgesetzbuch) s ljeta 1855 wopschijata a ma ßo tam tak: „Schtóž pschi ratarskim wobdžjekanju a wobstaranju polow, pschi sakožowanju, wuwedženju a hotowanju hrebjow, pschjerowow abo puczow abo ßadženju a stajenju płotow, pschi nawožowanju a swedženju hrebjow, haczenjow, naßypow abo murjow abo pschi sczinenju druhich wostawazych pschemjenenjow semskeje swerschiny mesy njekajkeje semschciny abo ležomnoscžje (Grundstück) rosschjeri, teho runja schtóž mjesniki abo druhe k posnamenenju privatnych mesow postajene snamenja precž wosme, pscheßune a pschestaji, wothnuje, sanicži, sahubi abo ßamopaschnje staji a ßadži, ma ßo na namet (to rjeka: na žadanje a skórżbu wobschkodzeneho) s jastwom hacž do 4 mjeßazow khostacž. — Ssu ßo počžinenja, w tutym artikulu spomnene, bes ßebischneho, dobytk pytazeho wotpohladanja stake, dha ma ßo na jastwowu schtrafu hacž do 6 nedžel abo na penežnu schtrafu hacž 150 tolerjam wußudžicž.“ — Tak rjeka tutón khostanski artikul w Sakskej. So wón w Pruskej wele hinak rjekacž nemóže, dawa ßo wjericž, jeno so ßnano schtrafy kusk hinak, wetsche abo menische, postaja. We wjezy ßamej pak budže wón wjesjze jenajki. Se spomneneho khostanskeho artikula, kaž ßo tón ßamy w Sakskej ma, je widžicž, so je wón we ßwojim wopschijeczu jara wobschjerny a daloko doßahazy, schjeroki, haj! so wón też tych ßamych trechi, kotsiž ßu jeno we nekedžbliwoscži abo s nerodnoscžu to abo tamne pschemjenenje mesow a mjesnikow, a tak njekajke pschikrótßenje zuseho ležomneho ßwójstwa (Eigenthum) wobeschli. My ßmy tutón artikul wossjewili, dokelž wón woßebje burow, weßnanjow a s zyka wobßedžerjow ležomnoscžow nastupa. Ale też najeńkow, schoßarjow atd., kotsi zuse abo wotnajate ležomnoscžje wobdžjekaja a sastaraja, tutón artikul runje tak derje trechi, kaž hospodarjow a wobßedžerjow ßamych. Też na wschitkich ratarjow, na džjekawych ludži, na cželedž atd. maja ßo tele khostanske postajenja, w 332. artikulu nakožicž, hdyž ßu ßo njekak pscheczżiwo nemu pscheschli. Hdyž tudy tak spomneny, woßebje sa ratarjow

ważny artikul kriminalneho prawa wosjewjamy, dha chzemy ratarjow ſ tym kedżbliwych cżinicż a napominacż, ſo bychu ßo pjeknje na kedżbu brali a ſa tym hladali, ſo ani ßami ani jich ludżo (cżeledż atd.) ßo tak abo hinak pſcheczżiwo tutemu artikulej pſcheſchli nebychu. Skónczńje chzemy tu hiſchcże na to ſpomnicż, ſo dyrbi tón, kiż je pſches tajke pſchemjenenje meſow a pſcheſtajenje mjeſnikow atd. ßwoju leżomnoſcż wo njeſchto roſſchjerić a powetſchić, też to, ſchtoż je tak wot zuſeho k ßwojemu nadobyć, ſaßo wróczicż, tak ſo jemu niczo newoſtane, hacż ſchtrafa a khóſty. Tutón poßleni punkt, kiż je zivilneho prawa, ßo ßam wot ßo roſymi a ſczjehuje ſ prjeńſcheho, kriminalneho prawa, każ też ſ teho ſakonſkeho poſtajenja, ſo nichtó to, ſchtoż je ſ neprawom na ßo ſczahnyć a ſchtoż jemu po tajkim ſ prawom neßłuſcha, też żenje wobkhowacż nemóże. My woſpetujemy pak hiſchcże junkrócż, ſo woßebje druhi dżjel ſpomneneho artikula ke kedżbliwoſczi a roshladanoſczi napomina, dokelż ßo na wſchitke poczinenja, każ ßu w prjenim dżjelje wopißane, byrnje ßo te ßame też we nekedżbliwoſczi abo ſ nerodnoſczu abo hewak njekak ſtake, ſe ſchtrafu hroſy.

Sudniske dopisy.

Saßudżeni buchu A. wot wokreßneho ßuda w Lubiju a., 13. novembra krawſki Jan Korla Felſa ſ Luſka kranenja dla do 1½ ljeta zuchthauſa; b., 20. novembra Samuel Fiedler ſ Lubija ſpeczenja a cżeſcż ranenja dla do 3 mjeßazow a 1 tydżeń jaſtwa; B., wot wokreßneho ßuda w Budyſchinje c., 15. novembra hornczeŕſki Jan Gottlieb Rietſchel ſ Halſchtrowa kranenja dla do 1½ ljeta zuchthauſa; d., 16. novembra cżeladnik Korla Auguſt Schlenkar ſe Żarkow, dokelż bje we auguſczje t. l. pola Trebenz 1 pupu pſchenży ſapalił, do 6 mjeßazow arbeitshauſa; e., 19. novembra Bedrich Auguſt Wemma, wuczomny hólż ſ Jaſonzy dla naſchtykowanja k paduchſtwu a partikowanju do 5 nedżel jaſtwa; f., 27. novembra Jan Bohuwjer Dubſki (Napoleon) ſe Żidowa jebanſtwa dla do 1 ljeta arbeitshauſa.

Přilopk.

* Jako wóndanjo jedyn cżah po żeleſnizy bes Avignonom a Segolu (w Franzowſkej) jjedżeſche, wuhlada wedżeŕ lokomotivy Sentis, ſo kruch dale na koliji jene dżjeczo leżi. Cżah ſaſtajicż, bje nemóżno, a duż ßebi Sentis dołho nerosmyßli, ale ſtupi na kromu lokomotivy, dżerżeſche ßo ſ jenej ruku ſa wobłożenje a ſczahny ſ druhej ruku dżjeczo k ßebi horje, jako chżychu je koła pod ßo torhnycż a roſtołż. Dżjeczo, ßmercżi wumóżene, bje tſiljetny hólczeż, kiż bje njekak na żeleſnizu wubjeżał a tam leżo wußnyć.

* Prjeni dobytk tak menowaneje nazionallotterie jedyn młynk ſ menom Windel doſtane, każ ßmy na to hižom ſpomnili; druhi hłowny dobytk, jena „Schillerowa kudżerka," pſchipane pak pſchekupzej Wylemej Schmädkej w Póſnanju. Ale tón ßebi tónle dobytk wobkhowacż nochze a chze jón wele wjazy pſchedacż, tak droho a tak ruczje, hacż mózno.

* W Hainewałdżje bu 19. novembra 32ljetna mandżelſka tkalza C. G. Mättiga ſe ßwojej 17mjeßacznej dżowczicżku ſ rjeki Mandawy wuczehnena. Ta holczka bje twerdżje k nej pſchiwjaſana. Wina tajkeje ßamowólneje ßmercżje je ſtajny domjazy nepokoj a huſta ſwada była, pſchi kotrejż je cżaſto hacż k pukam pſchiſchło, tak ſo je ſpomnena Mättigowa njekotre raſy prajiła, ſo jej a jeje dżjeſcżu, kotreż bje hižom njekotre nedżelje khore, niczo wyſche newoſtane, hacż do wody hicż.

* Wuberk nazionallotterije woſjewjuje we wſchelakich nowinach, ſo wón w ßwojim cżaßu woſjewi, hdy budża ßo dobytki roſeßłacż poczecż a ſo je teho dla podarmo, hdyż żadyn predy po ßwój dobytk pſchiińdże abo jeho dla ßwój lóß do Draždżan pſchineße. Zyke ſapißanje a pſchihotowanje dobytkow nemóże do noweho ljeta hotowe bycż, hdżeż budża potom wſchje wetſche dobytki woſjewene.

* W Biſkopizach buchu pſchi poßlenim rekrutirowanje, kotreż ßo tam 26. novembra mjejeſche, wot 124 młodych ludżi, kotſiż bjechu tam ſ biſkopſkeho ßudniſkeho wokreża do mjery pſchiſchli, 48 jako kmani ſa wojerſtwo ſpóſnaczi. S Ramenjowa bje 16 do mjery pſchiſchło a bjechu 13 kmani, ſ Frankenthala pak ani jencho trebacż nemózachu.

* Bliſko Bytomja w Hornej Schleſynſkej mjejachu 17. novembra ſchtyrjo dżjekaczerjo w tamniſchich galmejowych podkopkach to neſbożje, ſo ßo ſa nimi ſchacht ſaßypny a ßo woni teho dla ſ podkopkow wróczicż nemózachu. Hacż runje bu ſe wſchej mozu dżjekane, ſo by ßo pjeſk ſe ſawaleneho ſchachta ſkere ljepe wotſtronił, dha tola hacż do 20. novembra trajeſche, predy dyżli ßo to radżi. Wſchitzy ſaßypneni bjechu hiſchcże żiwi, hacż runje bjechu wot hłodu a ſkażeneho powjetra wele cżerpicż dyrbeli.

* Hłowne towarſtwo Guſtav-Adolfſkeho wuſtawa w Draždżanach je wot 6. novembra 1859—1860 wſcho do hromady 4518 toleŕ nahromadżiło. Draždżany a wokolnoſcż bjechu 1321 toleŕ nawdało, te druhe peneſy bjechu pak druhe tajke, w Sakſkej wobſtejaze, towarſtwa poßłake. Dwje tſeczinje tuteje ſummy buſchtej khudym evangelſkim woßadam rosdawanej a tſecza tſeczina bu pak zentralnemu wuberkej w Lipſku póßłana.

W Dürrhennersdórfje je ßo ßredu 11. novembra jena khjeża ſ bróżnju wotpaliła.

Spěwy.

Dopomnenje na ßmercz.

Hdyž junu mój cžaß na ßwjeczi
Je zylje dokonjany
A ja po Božej pschikasni
B'du psches ßmercz wotwołany,
Dha moju duschu po hnadzi,
Mój wumožniko, k ßebi wsmi
Kiž ßo se ßmerczu bjedzi.

Hdyž junu mój ert wonjemi
Po wele sdychowanju,
Hdyž moje woczko sandzeli
Sso k ßwojom ßmertnom spanju,
Hdyž ßo to cžjeło wupschjestre
A žadyn stawczk ßo nehibe,
Ssmil nade mnu ßo, Božo!

Hdyž moje cžjeło do kaschcza
We ßmertnej drasczi kładu,
Kiž je me hrjeschnoh' cžloweka
Tu pschineßło tež k padu:
Dha nech je tola, — proschu ja, —
Wschak s niczim druhim nepyscha,
Hacž jeno s Božej matru.

To hrjeschne cžjeło to tež nej'
Wschak hódne tajkej' hary,
Kaž s njekotrym tu cžinja ßej,
Hacž runje je wón stary;
Nje, krej a prawdoscz Khrystußa
Budź moja pycha najreńscha
We žiwenju a ßmerczi.

Hdyž moje cžjeło we kaschczu
Won s teho doma staja,
Hdyž pschewodzerjo s lubosczu
Mi khjerlusch saspjewaja,
Hdyž moji mój kaschcz wobstupja
A srudnje wo mnje płakaja,
Dha troschtuj jich, o Božo!

Haj hdyž pschi kaschczu płakaja
Ta moja macz a dzjeczi,
Mi ßwojej ruzy poskicza
Krócz poßleni na ßwjeczi,
A ßnano sady nasdala
Tež pscheczel wo mne popłaka,
Dha troschtuj jich wschjech, Kneze.

Schto dale s mojim cžjełom tu
Po mojej ßmerczi budze,
Wo to ßo staracz nebudu
Wschak wjem, so Bóh je wschudze,
Hdyž saßwita dzeń poßleni,
We jeho rowi wubudzi,
So pschekraßnene budze.

Wo to ßo jena staracz chzu,
Chzył Bóh me nahlje wołacz,
Kak móhł psches wjernu pokutu
Sso k ßmerczi pschihotowacz,
So móhł hicz junu s weßelom
Da nebeskeho raja dom
K tom' lubom' wumóžnikej.

Schto pomha w ßmerczi cžlowekej
Wscho cžaßne samóženje,
Hdyž wón ßo pschi nim starał nej'
Wo dusche sbože ženje,
Kak by njetk rad wscho dał, schtož ma,
Hdy by ta duscha shubena
S nim wukupicz ßo móhła.

Duž wopomń s cžaßom, wutroba!
Schto k twojom mjerej ßłuscha,
A neskomdź tola, — Bože dla, —
Tón hnadny cžaß, o duscha!
Ssmy hnadny cžaß tu skomdźili,
Ach tón ßo wjazy newróczi
Hacž do wjecžnosczje. Hameń.

Pjetr Młónk.

Hudančka.

34. Hdy hosposa hłowu doma nima?
35. Hdźe wino najljepe ßłodźi?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje s cž. 47.

31. Sswojeho runecza.
32. Hdyž wulkich nimasch.
33. So wobkowane nejßu.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: Jan August Lücka, kubleř na Židowje, s Marju Schołcžiz w Małßezach. — Korla Löbert, khježnik w Meschizach, s Hańžu Połdrakez s Brjesowa. — Handrij Nowak, wobydleř w Minakale, s Helenu Heyniz s Wulkeho Welkowa.

Křćenaj:

Michałska cyrkej: Handrij, Hańžje swudoweneje Schołcžineje nem. ß.

Zemrjeta:

Dżeń 16. novembra: Marja rodż. Wiczasez, nebo Pjetra Schneidra na Židowje sawostajena wudowa, 64 l. 4m.

Druhu nedżelu adventa budże w kschiżnej zyrkwi w Draždżanach sa evangelskich Serbow żerbska Boża żkužba wotdżerżana.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 ż. 47 m.; pschipołnju 11 ż. 40 m.; popołnju 6 ż. 22 m.; weczor 8 ż. 25 m.; rano 12 ż. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 ż. 37 m.; dopołnja 12 ż. 53 m.; popołnju 3 ż. 52 m.; weczor 7 ż. 41 m.; w nozy 2 ż. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipsku, 29. novembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny słoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winske bankowki 73.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje
24. novembra 1860.

Dowoz: 4148 kórcow.	Płaćizna w přerežku														
	na wikach,									na bursy,					
	wyšša.			nižša.			srjedźna			najwyšša,			najnižša.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pšeńza	6	20	—	5	15	—	6	15	—	6	20	—	6	15	—
Rožka	4	5	—	3	20	—	4	—	—	4	7	5	—	—	—
Jećmen	3	12	5	3	—	—	3	7	5	3	12	5	3	10	—
Wowß	2	2	5	1	20	—	1	27	5	2	2	5	2	—	—
Hróch	5	10	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	15	—	—	—	—	6	10	—	6	15	—	6	10	—
Jahły	6	15	—	—	—	—	6	10	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	13	—	—	11	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Kopa žłomy	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. žyna	—	27	5	—	—	—	—	25	—	—	27	5	—	—	—

Nawěštnik.

Oldenburgske sawjesczeńske towarstwo.

Statutski sakładny kapital: 2 millionaj toler courant.

(Prjenja emißia: 1 million.)

S pschiswolenjom kralowskich sastojnstwow w Budyschinje je mi specialna agentura Oldenburgskeho sawjesczeńskeho towarstwa pschepodata. Towarstwo sawjesczuje psche wóhnjowe schkodowanje po twerdych, straschnosczi pschimjerenych prämiach: mobilije, płody, skót, maschiny, fabriske etablißementy a łódże w symskim stejnischczu kaž tež twarenja, tak daloko hacž je to sakonsky dowolene.

K wudżielenju wscheho dalscheho wukasowanja a k pschijeczu sawjesczenjow kóżdy czaß hotowy, czinju na to kedżbliwe, so żym w czaßu wot 8—12 hodżinow a wot 1—6 hodżinow we wudawarni budyskich njemskich nowinow na snutskomnej lawskej haßy k namakanju, hewak pak w mojim wobydlenju.

Julius Robert Richter
na Židowje blisko Budyschina.

Moje dawno znate a woßebje dobre

Żuche droždże

posticzam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym hodowym żwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drusy drożdżepschedawarjo druhdy lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla żane droždże nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßkužuju tak tež zyke lieto żwojim żerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najlepschimi drożdżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje.

J. G. F. Niecksch.

Pschenična parna muka

woßebje rjaneje dobrosczije je pola podpißaneho po najtunischej płaczisnje na pschedań.

August Pötschka
na bohatej haßy.

Drewowa aukzia.

Ssredu 12. dezembra 1860 rano wot 9 hodżinow budże so w Koblizach pola Hodżija wulka dżelba stejazych żylnych lipow, dubow a brjesow na pscheßadżowanje pschedawacz. Na aukzii ma so jedyn dżjel kupnych penes sapłaczicz, druhe wumjenenja budża na termii wosjewene.

Seńdżenje w hosczeńzu tam. **Neczka.**

K dobroćiwemu nawjedženju.

Sakske pestalozziske towarstwo, kotrehož wotpohladanje je, pomocy potrěbne syroty wučerjow podpjerać a wotćahnyć, je so wot swojeho założenja w. l. 1844 hać dotal zminyło, wjetšu publiku neposrědnje wo dary lubosće a smilnosće prosyć, ale je pytało wosebje přez kóncerty, literariske podewzaća etc. srědki k dopjelnjenju swojeho wotpohladanja namakać. — Tak jara hać mamy nětko tež Božu milosć khwalić, kotraž je nas při našim prócowanju hać dotal žohnowała a tak hluboki hać tón dźak je, kotryž z hnutej wutroby tym dawamy, kotříž naše skutkowanje spěchowachu a kitachu, dha tola starosć wo wjac dyžli 300 wučerskich syrotow přeco z nowa k temu ćěri, na dalše dokhody mysli. A tak nadźijamy so, z podewzaćom wotpohladanje našeho towarstwa spěchować, kotrež z dobom lubej młodosći a woschje wšitkim staršim a dobroćiwym dźěćacym přećelam witane budże. — Wot nowoléta 1861 budźa k lěpšemu pestalozziskeho towarstwa wukhadźeć: „Deutsche Jugendblätter mit Illustrationen“ (dwěnjedźelscy 1 čisło w 4) štwortlětnje po 10 nsl. Wopřijeće budże runje tak powučace kaž zabawjace za młodosć a budże na jeje duch a wutrobu khwalobnje skutkować. Wšitke pósty a kniharnje je kóždemu wobstaraja. — A tak prosymy a nadźijamy so: zo bychu „Deutsche Jugendblätter“ do prawje mnohich domow nutřkhod namakałe — k wužitku lubych dźěći a k žohnowanju pomocy potrěbnych wučerskich syrotow.

W Draždźanach w novembru 1860.

Předsydstwo sakskeho pestalozziskeho towarstwa pod zakitanjom Jeje kral. wysokosće knjenje krónpryncesyny stejaceho.

Wučer **Mikławš Hicka,** wokresny agent w Ralbicach.

Providentia.

Frankfurtske sawjeszczeńske towarstwo,

konzeßionirowane ſ akzijſkim kapitalom wot dwazyczi millionow ſchjeßnakow, ſ kotrychž je woßom millionow emittirowanych.

Tuto towarſtwo bere horje po najtuniſchich prämijach ſawjeſczenja pſche **wóhnjowu ſchkodu** w mjeſtach a na wßach, pſche transportne ſchkodowanje na morjach, rjekach a dróhach, kaž tež žiwenſke, rentſke, wjenowe a ſtarobu ſaſtaranſke ſawjeſczenja. Tež ſawjeſcža wone pſche newarbniwoſcž a woneſbožomnoſcž wſchitkich druzinow.

Proſpekty a ſawjeſczeńſke formulary darmo podawa agent towarſtwa

Korla Traugott Ulbricht

w Budyſchinje

na žitnych wikach čžo. 634.

---

150 tl. ßo na derje wutwarenu khježu, k kotrejž 2 kórzaj pola ßluſchataj a kotraž je ſ 25 dawkſkimi jenoſczemi nadpoloženа, k nowemu ljetu abo predy pyta. Wot koho? to je we wudawarni Serb. Nowinow ſhonicž.

Maßiwna a ſ zhlemi kryta khježa ſe ſahrodu je w Barcjje ſe ßwobodneje ruki na pſchedań a może ßo wſcho dalſche pola wobßedžerja Winklerja tam ſhonicž.

Drewowa aukzia.

Ssredu 5. dezembra t. l. dopołnja wot 9 hodžinow budże ßo pſches 100 loßow ſtejazeho brjeſoweho drewa na pſcheßadźowanje pſchedawacž.

Sendźenje pſchi hajnikowym polu na Luhowſkim revjeru.

W Khaßowje 21. novembra 1860.

Behrens, hajnik.

Drewowa aukzia,

Wutoru 18. dezembra budże ßo na weßelanſkim revjeru ſtejaze khójnowe drewo, wobſtejaze ſe ßhlneho twarſkoho drewa a ſ klozow pola ſtareje wowczerńje po loßach na pſcheßadźowanje pſchedawacž, na čžož ßo płaczenja ſamóžni kupowarjo pſcheproſchuja.

Wumjenenja ßo w termii woſſjewja. Sapočžatk dopołnja w 10 hodžinach.

W Hatku pola Minakała 1. dezembra 1860.

Herrmann.

Woſſjewenje.

Džiwoczanſke ßerbſke ev. luth. mißionſke towarſtwo ſmjeje jutſje popołnju w dwjemaj ſhromadźiſnu.

Petr Mjónk, pißmawedžer.

Wuberna pscheńczna parna muka

dopósnateje dobrosczje,

Sultania-, Elémé- a **Cismé-rósynki,** najljepsche nowe **Corinthy,** nowy **genuesyski citronat,** wulke ßłódke a hórke **mandlje,** kaž tež wsche korenje a koreński wolij ma najtunischo na pschedań

David Berger na žitnej haßá.

Wupschedań.

Dźjelba wuranžirowaneho flanella wschelakich mustrow budźe ßo ßobotu 8. dezembra we welbje pod radnej khiežu s napschecza mjeschczanskeje nalutowarnje wupschedawacz.

H. F. Büschel.

Ssuche droždźe

budźa pola me sa hodowny czaß stajnje czerstwe k dostaczu. **Hermann Seibt** na jerjowej haßy.

Rjane wulke rósynki

trochu brune na pohladanje, punt po 4 nßl., porucza **Hermann Seibt** na jerjowej haßy.

Dwaj wuczomnikaj móžetaj bórsy abo jutry w jenych pschekupskich klamach sastupicz. Wumjenenja ßu jara tune a žada ßo porjadnoscz a ßwjernoscz.

Ludwig Eccius s napschecza kaserny.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a tež hischcze ljepschi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pschedawa najtunischo **Eccius** s napschecza kaserny.

Na Židowje

na Delankez fórbarku pódla grozyjarnje ßu woklepje, jeczna ßłoma, kaž tež merwa na pschedań. Wscho dalsche czo. 59 pola Koprija.

Czesczenym Sserbam w Barczje a wokolnosczi s tutym najpodwólnischo k nawedźenju dawam, so ßym ßo s Bukez do Barta pscheßydlik. K temu pschispominam, so ja hischcze kóždy tydźeń dwójzy, wutoru a pjatk, do Bukez pschińdu a so budu wokoło pschipołnja w restaurazii w Pomorezach abo pola k. Kschižanka w Bukezach k namakanju, hdźež ßo tež skasanja sa mne horje beru. Wo dobroczíwe dowjerenje w potrebnych padach proscho, porucżuju ßo najnaležnischo.

Eduard Heßa,
skotoljckař w Barczje.

Drewowa aukzia.

Póndźelu 10. dezembra 1860 rano wot 9 hodźinow budźe ßo na kißliczanskim revieru wulka dźielba stejazeho khójnoweho drewa, bes nimi tež twarske schtomy, w jenotliwych loßach pod napłaczenom jeneho dźjela kupnych penes a pod wumjenenemi, w termii wosjewjownymi sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacz.

Sapoczatk je na lemischowsko-kljetnjanskim puczu blisko knežeje tórsoweje kólnje.

C. G. Fröda, cźießliski mischtr.

Lotteria.

Wschitkich tych ßamych czesczenych Sserbow, kotrymž ßym loßy k. 59. kral. saksk. lotterii poßłał, proschu ja najpodwolnischo, so bychu mi tute loßy, jeli bychu je hracz nochzyli, wjesczje hacž do 15. dezembra t. l. saßo naspet póßłali.

W Budyschinje 1. dezembra 1860.

C. F. Jäger, kollekteur.

Hollandski mlókowy pólver.

Tutón, se starodawnych czaßow dopokasany, s najljepschich selow a korenjow pschihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj łžizomaj wschjednje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pschisporja wobžernoscz, płodźi wele mloka a sadźjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k dostaczu w

hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

We Wojerezach pola J. Kulmana je wuschła a je dźenßa sa tydźeń w Ssmolerjowej knihařni w Budyschinje sa 4 nßl. k dostaczu tuta knižka:

Jan Huß

abo

ßweczene budź twoje meno.

S wobrasom: Jan Huß na schczjepowzu w Kostnizach. Po historiskich sapißach hromadu sestajene wot K. Kulmana.

Wulcyčesćenemu lubemu přećelej;
Knjezej kantorej **Lišcy** w Hodźiju
a jeho česnej newjesće:
Knježnje **Adelheidźe Kiršnarjec**
z Bukec,
přeje k mandźelskemu zjenćenju
„najbohatše njebjeske žohnowanje“
W Budyšinje, 27. nov. 1860.
K. A. F., s. w.

Czakacz a łakacz to wostudło je! Czeta.

Wot redakzije. Skórżba stareho 80ljetneho wumeńkarja móže ßo hakle w pschichodnym cźißle Serb. Now. wotcźischczecz, dokelž bjé trochu posdźje wotedate a nam mjesta pobrachowasche.

Ćišć Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 49. **8. decembra.** **Lěto 1860.**

W cpřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Delneje Hórki. S Lutobcza. — Budarjowe wótkasanje. — Instrukzia. — Přilopk. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Druha komora nowy remeßny sakon dale wuradzuje a je hižom njehdże 80 paragrafow pschehladała a s wetscha tak sa dobre spósnała, kaž bje je ministerstwo prjódkpołożiło. -- Naczisk nowcho zyrkwinscho porjada je deputazia, k temu wuswolena, tež pschehladała a jeje rossudzenje tuteje należnoscze bu wóndanjo sapóßłanzam czischczane pschedate. Wone wopschija 14 czischczanych listnow a deputazia chze w tutym poredzje tak wele pschemjenjane mjecz, so wona k temu radzi, so by ministerstwo tón naczisk naspet wsako a jón zylje abo s dzjela pscheworedzany a pschedzjełany komoromaj prjódkpołożiło. — S Lipska chzedza petiziu na ßejm póßłacz a to wo to, so by ßo dzeń ßwjateho Jana w Sakskej saßo jako zyły ßwjaty dzeń ßwecził. — Dokelž pschi wschjednym wikowanju khjetro jara na drobnych penesach pobrachuje, dha ßo pecza njetko koprowe peczinowarje (peczoraki) bija, kotrež budza po nowym ljeczje do ßwjeta póßłane. Wone ßu njehdże tak wulke, kaž njetczischi kroschik. — Nowa pobocżna żelesniza bes Koswigom a Mischnom bu 29. novembra wotewrena. — Jeje kralowska wyßokosez krónprynzeßyna Karola je saßo na puczu wotkhorenja.

Pruß y. Pólijzajski radzicżel Stieber w Barlinje, kotrehož bjesche wóndanjo barlinski statny ryczník Schwarck jara s wótrymi ßłowami pschimał, je na czakanzu stajena, to rjeka, wón je se ßwojeje dotalneje ßłużby puschczeny, dostane pak ßwoju sdu dale. A dokelž bje Schwarck ßwoje ryczje tak wedł, so buchu mena wschelakich sastojnikow do Stieberoweho prozeßa ßobu samjeschane, dha je tež Schwarck na czakanzu stajeny a minister prawdy Simons budże tež se ßłużby stupicz dyrbecz, dokelž neje ßwjeru dosez sa tym hladał, so by polizia po sakonju skutkowała. Barlinski polizajski president pecza tež se ßłużby wustupi. — S Barlina pißaja, so je tam mjenenje rosschjerene, so wójna bes Sardiniu a Rakuskej Venediga dla wjesczje w pschichodnym ljeczje wudyri. Teho dla tež rakuske paperjane penesy dale mene dowjerenja wużiwaja a pschezo bóle w płaczisnje spaduja, pruski prynzregent dawa pak ßwoje wójsko nanajljepe do rjadu stajicz, tak so by jeho potom franzowski khježor pschekhwatacz nemóhł; pschecioż so budże tón se sardinskim kralom njekak sjenoczeny, to je wjeste.

Rakuß y. Khježor s powesczemi, kotrež s Wuherskeje pschikhadżeja, woßebje s pokojom bycz nemóże; pschetoż wuherski lud, kaž jedyn se wscheho widżi, s tym spokojny neje, schtoż je wot khježora dostał, ale wosjewjuje dale bóle ßwoju żadosez sa ßamostatnosczu, kotruż je hacz do ljeta 1849 mjeł. Sastojnizy, kotrychż je khježor do Wuherskeje póßłał, ßu njetko wot Wuherskich nusowani, ßwoje mjesta wopuschczecz, a wschudżom ßo tajzy mużojo sa sastojnikow postajeja, kotsiż ßu jako pschecżeljo dospołneje wuherskeje ßamostatnosczje znaczi. Tuta strona tež czerpicz nochze, so by w swonkomnym wotwißnosez Wuherskeje wot rakuskeho khježora widżecz była. Teho dla je ßo stało, so ßu we wschelakich mjestach khježorske hodlerje delje storhali a rosbili, so wschje njemske napißy wumasuja a tasle, na kotrychż ßo żane njemske napißmo namaka, rosłamuja a pala. — W khrowatskim mjesczje Sahrebje chzychu w dżiwadle, kaž hewak, njemski kruch hracz, ale jako ßo to sapocza, poczachu shromadżeni do njemskich keklerjow se shnilymi jabłukami a druhim nerjadom funkacz, so czi żaneho ßłowa reknycz nemóżachu. Jako na to direktar pschińdże a chzyschе k shromadżenym tež njemski poryczecz, ßo jemu niczo ljepe nesendże a hakle potom, jako jedyn wustupi a khrowatski ryczesche, nasta mjer a lud dżjesche s mjerom domoj: s njemskim dżiwadłom bje pak kónz. — Hrabja Chorinski je sa namjestnika w Morawje postajeny. — Khrowatski ban Ssokczewicz je s deputaziu do Wina pschijeł, kotraż khježora wo to proßy, so by Khrowazia, Dalmazia a Sslawonia ßwoje woßebne ministerstwo dostała a pod wuherske ministerstwo nepschischła. W spomnenych ßłowjanskich krajach ßo menujzy boja, so bychu Madżarjo po czaßu tamnu ßłowjansku narodnosez podczischczeli, kaž ßu to hižom predy do ljeta 1849 czinili, a chzedza teho

dla tež tak ßamoſtatne bycz, kaž Wuherſka. — Njekotre nowiny wudawachu, ſo by ßnadž rakuſki khježor Venedig Sardinſkim ſa dobry penes pſchedał; njetko pak winſke nowiny woſjewjuja, ſo žane ßkowczko na tym wjerno neje, ale ſo chze khježor venezianſki kraj tež dale ſe wſchej mozu dżerżecz. — S Krakowa pißaja: Tudy bu 28. novembra ſa nebo ßkawneho pólſkeho baßnerja Mizkewicza w jenej zyrkwi wopomnenje jeho ßmerczje ßwjatoczńje wotdżerżane. Schulerjo wyſchich klaßow krakowſkeho gymnaſia neßmedżachu po ſakaſni lwowſkeho ſchulſkeho radżiczela Czerkawſkeho, kiž bje runje ſ Wina pſchijjeł, do zyrkwje hicz. Czerkawſki bje hižom predy ſnaty, ſo wón pólſku ryczž a narodnoſcz k luboſczi njemſkeje ryczje podczińczuje a hižom teho dla wot Polakow hidżeny, ſe ſpomnenej ſakaſnju bje pak zyły Krakow pſchecżiwo ßebi ſnembrił. Popołnju wuhlada jeho hromada mkodych ludżi na haßy a woni jeho bórſy wobſtupichu, na neho ßwarjachu a jeho tež bicz poczachu. Wón do jeneje khjeżje czekny, ale durje buchu roſtamane a ſchulſki radżiczel ſ nowa bity, hacž jeho napoßledku njekotſi wobydlerjo domu wumóchu. Ludżjo hakle ßo roſendżechu, jako wojazy pſchindżechu, a ſchulſki radżiczel bu weczor w ſanknenym woſu na żeleſnizu doweſeny a domoj do Lwowa póßłany. Sa tymi, kotſiž ßu jeho bili, ßo njetko ßljedżi.

Franzowſka. Khježorowe nowiny „moniteur" woſjewjuja, ſo je puczowanje po Schottlandſkej khježorzynu ſtrowoſcz jara poßylniko a ſo je wona pola tamniſchich wobydlerjow jara wele czeſczje a luboſczje nadeſchła. Wona je 4. decembra jendżelſku kralowu Viktoriu na njekotre hodżiny we Windſorje wopytała a ßo potom do Londona podała. — Miniſter wójny je pecża porucził, ſo dyrbja wſchje wójnſke kódżje hacž do mjeßaza mjerza ſe wſchjem potrebnym wuhotowane bycz. Khježor je hrabju Walewſkeho ſa miniſterpſchedßydu pomenował.

Italia. Kral Viktor Emanuel je 1. decembra do Parlerma, hłowneho mjeſta kupy Sizilije, pſchijjeł a bu tam jara ßwedżeńſzy powitany. Lud chzyſche jemu konje wupſchahnycz a jeho do mjeſta czahnycz, ale wón to nepſchida. Njehdże 400,000 ludżi bje ßo ſeſchko. — Wobßadka twerdżiſny Gaëty ßo hiſchcże pſchezo twerdżje wobara a Sardinſzy tam niczo wudobycz nemóża. Bes tym je w njekotrych neapelſkich provinzach nemjer a wulki nepokoj, dokelž ßu ßo czrjódy ludżi ſeſchko, kotſiž w meni neapelſkeho krala rubja a kónzuja. So by ßo tajki neporjadk ſkóncził, je ſardinſki general Pinelli wukas woſjewił, ſo budże kózdy, kiž wobroneny po kraju wokoło czaha a k temu żaneho prawa nima, hnydom ſatſjeleny a ſo ßo temu, kiž ludżi k ſbjeżkej wabi, tež tak doſtane. — Bamżowe mjeſtaſchko Aquapendente je wot bamża wotpanyke, jeho general Merode je pak tam romſkich wojakow póßłał, ſo bychu je ſaßo ſa bamża wobßadżili.

Ze Serbow.

S. Budyſchina. Sſławny ßerbſki komponiſta, knes kantor Kozor w Ketlizach, je ßwoju nowu kompoſiziju: „Naljeczo wot Seilerja," ſe ſnatej miſchtyrſkej wuſtojnoſczu dokonjał a je ßo jemu tež tuto dżjeło wubernje radżiło. Budż jemu ſa to horzy dżak zyłeho Sſerbowſtwa daty! Sechżeli Bóh tón Knes, dha budże ßo tónle kraßny ſkutk w pſchichodnym naljeczu tudy w Budyſchinje ſpjewacz, czehoż dla ma ßo hižom po hodżach ſ cziſchczenjom ſpjewanſkich hłoßow a ſ druhimi nuſnymi pſchihotami ſapoczinacz. — Daj Bóh ſbożje! — F.

S Delneje Hórki. Tudomny 34ljetny dżjekacżeŕ Jan Lorenz, kotryž w brunizowych podkopkach „Margarethenhütte" dżjekaſche, je tam 1. decembra do wotewreneho ſchachta panył, ßebi nohu ſłamał a hewak tak wobſchkodżił, ſo dyrbeſche w bližſchej nozy wumrecz. Wón ſawoſtaji wudowu a 4 dżjeczi.

S Lutobcża. Pſched njekotrymi dnjami bu wjeſta Madlena Mjeſcherez ſ Mjerkowa, kotraž tudy na knežim dworje ßłużi, do jaſtwa wotwedżena, dokelž jej winu dawachu, ſo je ſkradżu porodżiła. Hacž runje wona prjejeſche, dha ljekarſke pſchepytanje jeju winu tola bórſy dopokaſa a poſdżiſcho ßu jeje nowonarodżene dżjeczatko tež w jenym wonzuchu blisko ßwinjazych khljewow namakali. To czjelko bjeſche pecża hižom khjetro wot wulkich myſchi wobożrane.

Budarjowe wotkaſanje.

Jedyn pruſki czitar naſchich Serb. Nowinow (k. Nczrh.), kotryž prawdu lubuje a by teho dla chzył, ſo by ßo Budarjowe wotkaſanje tak nakożowako, kaž je w teſtamenczje prjódkpißane, je nam ßerbſki pſchekożk ßljedowazeje inſtrukzije póßłał, ſo bychmy ju w Serb. Nowinach wotczińſchczeli (ſchtož je ßo dżenßa ſtako). Tuta inſtrukzia namaka ßo njemſzy wotczińſchczana w „Kreisblatt des Rothenburger Kreiſes. Stück 30, pag. 222—225. Jahrgang 1858" a je tam tež bórſy ſchema k ſapißowanju khudych pſchipojßnene a pſchikaſu wot rożbórſkeho landratha pſchiwdata, ſo ma ßo njetko po tutej inſtrukzii ſkutkowacz, ſchtož woboje dżenßa tež wotczińſchczecz dachmy.

Redakzia.

I.

Inſtrukzia

k rosdżjelowanju dokhodow Budarjoweho wuſtawa ſa khudych, pod kralowſkim knežerſtwom we Lignizy ſtejazeho.

§ 1.

Wot danje Budarjoweho wuſtawa moża podperanje doſtowacz khudzi ßerbſkeho ſplaha bes rosdżjelenja wjery, kotſiž

a) we predawschej Sakskej Hornej Łužizy, tak daloko hacž je ta ßama k wokreßej ligniczanskeho knježerstwa pschidžjelena, pschebywaja,
b) khoroscžje abo bjednoscžje, wyßokeje abo njeżneje staroby dla ßo ßami seżiwicz nesamóża, a
c) kotrychž żiwenje bes poruka a nastorka je.

§ 2.

Wusankneni ßu wot kóżdeho podperanja czi ßami, kiž ßu ßo psches nerodne żiwenje wo to ßwoje pschineßli abo mandżelstwo łamanje, kurwarstwo, paduchstwo a teho runja pschekładżenja wobeschli ßu, kaž też jich dżeczi, hdyż ßo te ßame hischcże pod starschich mozu abo wotczehnenjom namakaja.

§ 3.

We kóżdym mjesczje abo w kóżdej wßy Horneje Łužizy ßo kóżde ljeto dopokastwo khudych, po § 1. a 2. k wużiwanju tehole wustawa khmanych a to na to waschnje postaji, so ßo tam bydlazy woßadni evangeliskeho a podjanskeho wusnacża wot ßwojich fararjow, czi pak, kiž k żanej tejule krajnych zyrkwjow nepschißłuscheja, wot mjestneje wyschnoszje s pschiwsaczom khudzinskich prjódkstejerjow do sapißow sapißaja. Tele dopokastwa maja ßo we nastupanju qualifikazije khudych (§ 1. a 2.) kóżdy ras tak derje wot fararja jako wot mjestneje wyschnoszje wobßwedczicz a ßo landratham pschipoßłacz, kotsiž te ßame pruhowacz, a potom hacž do 1. decembra kóżdeho ljeta liczbu we ßwojich wokreßach ßo namakazych podperanja potrjebnych kralowskemu knježerstwu wosjewicz maja.

§ 4.

Dokhody tuteho wustawa ßo wot kralowskeho knježerstwa po liczbje hłowow khudych Sserbow na jenotliwe wokreży rosdżjela a ßo pschi skónczenju ljeta po pschiliczenju wurjadnych podperanjow (§ 6) sa kóżdy wokreß hischcże sawostaty dżjel dokhodow wot landrathow na kwitoutu, wustajenu na hłownu kaßu knježerstwa, pola wokreßneje dawkskej kaßy sbjehnu. Landrathojo rosdżjeluja dostatu summu też po liczbje hłowow na jenotliwe evangelijke a podjanske woßady a we nastupanju newoßadnych na jenotliwe mjestna.

§ 5.

Nepoßrjedne nałożenje wustawskeje danje sa khudych pschißłuscha fararjam po ßwobodnym mjenenju a we nastupanju newoßadnych khudzinskim prjódkstejerjam pod dobroposnaczom mjestneje wyschnoszje; tola maja fararjo prjódstejerjam khudziny ßwoje nałożenje wosjewicz.

Czi ßami netrebaju wschitkich, kotrychž ßu do sapißa (§ 3.) horjewsali a też niz direktnje s penesami podperacz, ale maja wele bóle na to hladacz, so ßo podperanja nebychu jara rosdrobike, a so bychu ßo najpotrebnischim a najdostojnischim (§ 1. a 2.) woßebje pschidżjelike. Wot sżineneho nałożenja maja fararjo a resp. prjódkstejerjo khudziny pod pschipoßłanjom kwitowkow kralowskim landratham slicżbowanje wotpołożicz a budża wot nich decharżowani.

§ 6.

We padach woßebiteje nusy, woßebje we khoroscżach ßo na namet landrathow też wurjadne podperanja s Budarjoweho wustawa wot kralowskeho knježerstwa dadża. Też tu pschißłuscha fararjam a mjestnym wyschnoszjam, podperanja potrjebnych wußledżicz a jich kwalifikaziju (§ 1. a 2.) wobßwjedczicz.

We nastupanju ljekarskeho mjenenja, kotrež ma ßo krajnym radżiczelam pschipóßłacz, we napohładanju waschnja, kak maja ßo khori sastaracz, a hdże ma ßo liquidazia póßłacz, wostane pschi dotalnym postajenju.

W Liegnizy, 26. februara 1858.

Kralowske knježerstwo, wotdżjelenje sunutskomneho.

s Wegnern.

II.

Sapiß khudych Sserbow we N. rózborskeho wokreßa.

Cz.	Kschczeńske a ßwójbne meno	Staroba.	Hacž do woßady a do kotreje khudzi ßłuscheja.
4		70 ljet	Do evangeliskeje woßady

Podpißani wobßwjedczuja po pschepytanju, ßwjeru sczinenym, so ßu w prjódstejazym sapißu menowani ßerbskeho splaha, nekmani, ßo ßami seżiwicz a sprawneho żiwenja, każ też, so te **sub ...** naspomnene dżeczi żylje sprawnych starschi maja (abo: pod starschich mozu a wotczehnenjom wjazy neißu).

Evangelski farař. Podjanski farař. Mjestna wyschnosz.

— — — — — —

III.

Prjódkstejaza instrukzia ßo s tym k powschitkomnemu nawedżenju dawa a pschi tym ßo pschispomina, so je ta ßama nastupazym farskim hamtam hižom pschipoßłana, czehoż dla ßo njetko po tej ßamej skutkowacz dyrbi.

Wot mjestnych wyschnoszjow doczakuju ja nekasane pschipóßłanje we § 3. prjódkpißaneho sapiża tajkich woßobow k 10. novembra kóżdeho ljeta, kotrež k żanej woboju krajneju zyrkwjow abo tola k żanej wjestej woßadżje nepschißłuscheja. Neje k ßłanju tehole sapiża żana pschiczina, dha dyrbi ßo na postajeny dżeń vakatne wosjewenje ßem poßłacz.

W Rózborku, 20. julija 1858.

We sastupenju:
Wokreßny deputirta
s Gersdorf.

Přilopk.

* W Draždžanach bjesche 19. novembra wečzor jena macž ßwoju tsiljetnu dzowczičzku do łóžka położiła a potom, so by czopło w komorje było, w małych želesnych khachlach satepiła a na to w tym ßamym domje k jenej pscheczelnizy wuschła, hdžež bje hacž do 10 hodžiny wostała. Pschi ßwojim wróczenju namaka wona komoru połnu dyma a dzjeczatko saduschene. Wot žehliwych khachlow bje ßo menujzy njekak kruch blisko ležazeho drewa sažehlił a komoru s kurom napelnił.

* W Cetinju, ßudelnym mjesczje młodeho czornohorskeho weřcha Mikławscha I. bu 8. novembra jeho kwaß s Milenu, dzowku senatora a wójwody Wukoticza ßweczeny. Pschi kwaßnej hosczinje wuneße weřchowy sekretař Wazlik ßławu na ruskeho khježora Alexandra, jako na sakitarja Czornohorjanow a grahowski wójwoda pschistaji te ßłowa: „Na jeho strowje, a so by wón Ssłowjanow wußwobodžił a sjenocził, kaž je khježor Napoleon III. Italskich wußwobodžił a sjenocził.“ Senator Iwo Radonicž wuneße ßławu na khježora Napoleona III., na „wußwobodžerja podczischczanych narodnosczow.“

* W czaßopißu pruskeho ministerstwa kultußa a sjawneho wuczeństwa. 1860. November. (Centralblatt für die gesammte Unterrichtsverwaltung) je ministerialny wukas wot 19. oktobra wotczischczany, w kotrymž je wuprajene, so je to jara nespodobne a wopaczne, hdyž dirigent abo prjódkstejeř schulje, do kotrejež pólske, njemskeje ryczje s zyła nemózne abo jeje mało mózne, dzjeczi khodza, ßam pólskeje ryczje mózny neje, dokelž wón tak pólskim dzjeczom žane napominanja dzeržecz a tež ženje wedzecz nemóže, hacž a kak wuczerjo to wucza, schtož wuczicz dyrbja, haj tež s zyła jich wuczenje rosßudzicz nesamóže. Tajka newjedomnoscz prjódkstejerja k temu ßłuži, so ßmjedza ßo starschi pólskich dzjeczi se wschjem prawom wobczežowacz.

Hudančka.

36. Hdže ma woł najljepschi kruch mjaßa?
(Wuhudanje přichodnje.)
Wuhudanje s cž. 48.
34. Hdyž s wóknom won hlada.
35. Na jasyku.

Cyrkwinske powjesće.

Wěrowanaj:

Michałska cyrkej: F. A. Müller, wobydleř w Budyschinje, s Amaliu Augusta Göbelez se Židowa.

Podjanska cyrkej: Jan Müller, mureř w Khelnje, s Hanu Domschkez tam. — Pjetr Łusczanski, najeńk w Budyschinje, s Madlenu Hojerez s Wulkeho Pschesdrjenja.

Křćenaj:

Michałska cyrkej: Korla August, Korlja Adolfa Pietschmanna w Delnej Kinje, ß. — Hana Khrystiana, Jana Wylema Heydy, sahrodnika w Jeńkezach, dž.

Podanska cyrkej: Jan, Jana Jakuba Laraßa, wobydlerja w Dzježnikezach, ß. — Madlena Augusta, Michała Zyža, wulkosahrodnika w Ssłonej Borschczi, dž. — Marja Madlena, Bohuwjera Frietschlera, khježerja pod hrodom, dž. — Khrystiana Augusta, C. F. Gottlebera, khježnika w Ssłonej Borschczi, dž.

Zemrjeta:

Dzeń 10. novembra: Jurij Halka, sahdodnik w Mnischonzu, 36 l. — 22., Jan Dejka w Bjelczezach, 48 l. — 23., Jan, Pjetra Domaschki, młynka w Dzježnikezach, ß., 6 m. — Madlena Augusta, Michała Zyža, wulkosahrodnika w Ssłonej Borschczi, dž., 2 n. — 27., Jurij Rekuscha pomenowany Kubiza, wobydleř w Delnej Kinje, 53 l. 5 m. — Jurij Jakubasch, wumeńkař w Brjesowje, 65 l. 10 m. — 28., Hana rodž. Rohaczez, nebo Jurja Mužika, sahrodnika w Delnej Kinje, wudowa, 60 l. 6 m.

Jutsje 2. nedzelu adventa ßo w kschižnej zyrkwi w Draždžanach sa evangelskich Sserbow ßerbska Boža ßłužba wotdzerži a smjeje k. sarař Wjazka s Budyschina spowednu rycž, k. farař Wanak s Woßlinka pak prjedowanje.

W budyskej michałskej zyrkwi budže jutsje dopołnja k. diak. Mrós, pschipołdnju pak k. kand. Somer prjedowacz. —

Nawěštnik.

Etablißement.

Czesczenym Sserbam Budyschina a wokolnosczje najpodwólnischo wosjewjuju, so ßym w tudomnym mjescze

mydłowe, łojowe a wóskowe khlamy,

najljepe srjadowane, wotewrił. Se sprawnym a tunim poßłuženjom budu ßebi dowjerenje mojich woteberarjow dobycz a sdzeržecz pytacz a poruczam ßo wschitkim najpscheczelnischo a naležnje.

E. Moritz Lehmann, mydłarski mischtr, na bohatej haßy czo. 91, podla pósta.

Najwubernischu pscheńczuu parnu muku

snateje woßobneje dobrosczje ma na pschedań a porucza najtunischo

J. G. Klinst Nachfolger na bohatej haßy czo. 86/24.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche drožđże

poſkiczam ſaßo najnaležniſcho k prjódkſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy drożdżepſchedawarjo druhdy lohkeho ſkaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drożdże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßłużuju tak tež zyke ljeto ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drożdżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacz. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Nieckſch.**

Wot bliżſcheje pòndżelje ßu pola me tež nowe **brunopiwowe drożdżje** k doſtaczu.

J. G. F. Nieckſch.

Wuberna pſcheńczna parna muka

dopòſnateje dobroſczje,

Sultania-, Elémé- a **Cismé-ròſynki,** najljepſche nowe **Corinthy,** nowy **genueſyſki citronat,** wulke ßłódke a hórke **mandlje,** kaž tež wſche korenje a koreńſki wolij ma najtuniſcho na pſchedań

David Berger na żitnej haßi.

Ssuche drożdże,

po kotrychž ßo wubernje hiba, poruczа **A. B. Pannach** na ſnutskomnej lawſkej haßy.

Rjane wulke **ſmyrnaſke ròſynki,** kaž tež dobre **małe rosynki** po wſchelakich płaczišnach, wulke ßłódke a hórke **mandlje,** wuberny rjany **zokor k peczenju** poruczа najtuniſcho

A. B. Pannach.

K prjódkſtejazemu hodownemu ßwedżenju poruczam ßwoje

materialnotworowe, tobakowe, żigarrowe a ſpirituoſowe khlamy

pod ßlubenjom ſprawneho a tuneho poßłużenja. Woßebje ßu moje

rósinki, korinthy, mandlje kaž tež khofej a zokor

wobkedżbowanja hódne. **Herrmann Danckhoff** na ßerbſkej haßy.

Najljepſchu pſcheńczżnu muku

poruczа najtuniſcho **Herrmann Danckhoff.**

Wot możich ſnatych ßylnych

ßuchich drożdżow

doſtawam njetko ſtajnje czerſtwe poßyłki. **Herrmann Danckhoff.**

Ssuche drożdże

budża k hodownym peczwam czerſtwe a ßylne k doſtaczu pola

Hermanna Kirſchnara w Bukezach.

Lotteria.

Swojim lubym a czeſczenym Ssobußerbam ja ſ tutym najpodwólniſcho k nawedżenju dawam, ſo ſmjeje ßo czehnenje 1. klaßy kral. ſakſ. 59. lotterije 17. decembra t. l. a ja poruczam ßo k temu ſ loßami najreńſcheho wuberka. Najwyſche dobytki 1. klaßy ßu 10,000 tlr., 5000 tl., 2000 tl. a t. d., wſcho do hromady: 98555 tl.

Handrij Hennig w Budyſchinje pod hrodom cżo 32.

Ssmilne dary, ſa wotpaleneho Jana Kmocha w Neſdaſchezach nawdate.

Knes wyſchi lieutnant ſ Querfurt nad Darinom 5 tl. 20 nßl.; miſchtr Čžornak tam 20 nßl.; gmejna w Darinje 1 tl. 5 nßl.; Pjetr Lehmann w Ssemichowje 5 tl., kaž też njeſchto ßłomy a ßyna; Mikławſch Lehmann tam 3 tl.; knes Heydemann w Budyſchinje 1 tl.; gmejna we Wulkim Žiczenju 3 tl. 2 nßl. 5 np., 13 woklepow ßłomy a 7 wałow ßyna; Wulki Wóßek kužiſkeje džjelby 3 tl. 15 nßl. 6 np.; Wulki Wóßek miſchonſkeje džjelby 5 tl.; hodžiſka gmejna 11 tl. 18 nßl. 5 np.; diakonus Voigt tam 1 tl.; Lutyjezy 5 tl. 24 nßl.; Dobranezy 2 tl. 24 nßl.; Čjeježkezy 1 tl. 26 nßl. 5 np.; Jurij Natuſch tam 2 tl.; Ssulſchezy 1 tl. 3 nßl. 5 np.; Mały Žiczeńk 2 tl. 10 nßl.; nemenowany w Brjeſy 15 nßl.; Zokow 1 tl. 15 nßl.; Bolborzy 2 tl. 15 nßl., 9 mandlow ßłomy a 15 wałow ßyna; knes Friedrich nad Bolborzami 15 nßl.; Schimank tam 20 nßl.; Marlo tam 15 nßl.; Spytezy 2 tl.; Počžaplizy ſ Welkowami 2 tl.; Mała Borſchcž, Džiwoczizy a Praſkow 3 tl. 6 nßl. 1 np.; Janezy 1 tl. 20 nßl.; Debiſchkow 24 nßl. 5 np.; Neßwaczidko 2 tl. 26 nßl. 8 np.; Myſchezy 1 tl. 28 nßl. 2 np.; Stachow 2 tl. 15 nßl.; Leſchawa 1 tl. 22 nßl. 5 np.; Koblizy 3 tl. 20 nßl., Korla König tam 2 tl., Handrij Mark tam ½ kórza ječmenja, 8 woklepow a 10 wałow ßłomy; Prjeczezy 4 tl. 8 nßl., 1 mandel ßłomy a 2 zentnarej ßyna; J. Nowak w Bjeczizach 1 tl., 11 woklepow ßłomy; Donat tam 5 woklepow, J. Schmidt 13 woklepow; Rimer w Panezach 15 nßl.; Forkert we Welkowach 1 tl., Lehmann w Neradezach 20 nßl.; Wudowa Heinzowa w Małej Praſy 20 nßl. a ½ kórza ječmenja, Ernſt Klahra 2 tl., J. Kaſper 1 tl., wudowa Kaſperowa 1 tl., P. Hetaſch 1 tl.; Luh 2 tl. 5 np.; Ssemichow 3 tl. 1 nßl.; ſ Neſdaſchezy wſchelake penežne dary a naturalije. Sa ßłužobnu džowku wot čeledže w Lutyjezach 1 tl. 15 nßl.; wot Madleny Johnez w Neſdaſchezach 5 nßl., wot Hany Hanczikez tam 5 nßl. a wot Handrija Munſchika tam 7 nßl. 5 np. — Sa wſchitke tute dary ßmilnoſczje praju jich dobroczźiwym dawarjam ßwój najwutrobniſchi džak, teho runja džakuju ßo najnaležniſcho wſchjem tym ßamym, kotſiž ßu me ſ ruczným džjełom a ſ fórami tak bohaczje podperali, teho runja ßo ſ połnej wutrobu ſa wſchitko podžakuju, ſchtož je ßo mi luboſczje a pſcheczelnoſczje wot mojeho pſcheczelſtwa doſtało. Ja proſchu pak Bohu lubeho knesa, kiž najljepe ſapłaczicz wje, ſo by wón kóždemu, kotryž je mi dobrotu wopokaſał, to bohaczje ſarunał ſ duchomnymi a czjelnymi kubłami a wſchitkich pſchede wſchitkim neſbožom miłoſczźiwje wobarnował.

Jan Kmoch w Neſdaſchezach.

Kak frudna nóz to tóla bjeſche,
Ta nóz do ßwjatej jutrownczki,
Hdjeż Boži woheń horje djeſche
Na hródži ſady na tjeſchi,
A bróżeń ſ domſkim hromadzje
Też bórſy w płomju ſtejeſche.

A hdyž my tehdy nemjejachmy
Na ßwjeczje žane bydlenje,
Dża, Bohu džak, jo namykachmy
Tak prawje połne luboſczje
Po Jana Schołty, tyſcherja
A gmejnſkeho prjódkſtejerja.

A dokelž wjazy ruma bjeſche
We domje Pjetra Schillerja
Dójž nichtón we nim nebydleſche,
Dha wón naß lubje horje wſa,
Hdjeż hacž tſi dny po Michali
Ssmy w jeho domje bydlili.

Duž horzy džak budž tebi, Božo,
Hdyž też naß kruczje pokhoſta,
Sa wſchitku pomoz, troſcht a ſbožo
We czażu horjetwarenja.
Cze khwalimy njetk ſ weßelom,
So ſaßo mamy nowy dom.

Też horzy džak budž wſchitkim renje,
Najprjódzy wam ſa bydlenje,
Też wam, kiž wjazy abo menje
Nam k pomozy tu byli ſcze,
Bóh ſwarnuj waß a też waſch dom
Pſched tym a druhim neſbožom.

Jan Kmoch.

Pſcheńczna parna muka

woßebje rjaneje dobroſczje je pola podpißaneho po najtuniſchej płaczißnje na pſchedań.

Auguſt Pötſchka
na bohatej haßy.

Oldenburgſke ſawjeſczeńſke towarſtwo.

Statutſki ſakładny kapital: 2 millionaj toleř courant.

(Prjenja emißia: 1 million.)

S pſchiſwolenjom kralowſkich ſaſtojnſtwow w Budyſchinje je mi ſpecialna agentura Oldenburgſkeho ſawjeſczeńſkeho towarſtwa pſchepodata. Towarſtwo ſawjeſczuje pſche wóhnjowe ſchkodowanje po twerdych, ſtraſchnoſczi pſchimjerenych prämiach: mobilije, płody, ſtót, maſchiny, fabrikſke etabliżements a kódžje w ſymſkim ſtejniſcheczu kaž też twarenja, ſak daloko hacž je to ſakonſzy dowolene.

K wudžielenju wſcheho dalſcheho wukaſowanja a k pſchijeczu ſawjeſczenjow kóždy czaż hotowy, czinju na to tebżbliwe, ſo ßym w czażu wot 8—12 hodžinow a wot 1—6 hodžinow we wudawarni budyſkich njemſkich nowinow na ſnutſkomnej lawſkej haßy k naſtakanju, hewak pak w mojim wobydlenju.

Julius Robert Richter
na Židowje blisko Budyſchina.

Drewowa aukzia.

Ssredu 12. dezembra 1860 rano wot 9 hodźinow budże ßo w Koblizach pola Hodźija wulka dźjelba stejazych ßylnych lipow, dubow a brjesow na pscheßadźowanje pschedawacz. Na aukzii ma ßo jedyn dźjel kupnych penes sapłaczicz, druhe wumjenenja budźa na termii wosjewene.

Seńdźenje w hoscźeńzu tam. **Neczka.**

Drewowa aukzia.

Pondźelu 10. dezembra 1860 rano wot 9 hodźinow budże ßo na kißliczańskim revjeru wulka dźjelba stejazeho khójnoweho drewa, bes nimi też twarske schtomy, w jenotliwych łoßach pod napłaczeńjom jeneho dźjela kupnych penes a pod wumjenenemi, w termii wosjewjownymi sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacz.

Sapoczatk je na lemischowsko-kljetnjanskim puczu blisko kneźeje torfoweje kólnje.

C. G. Fröda, cjeßliski mischtr.

Drewowa aukzia.

Na ljeßowych revjerach, pod majoratske knejstwo w Neßwaczidlje ßłuschazych, smjeja ßo sjawne pschedawanja drewa:

Pondźelu 10. decembra t. l.

Pschedawacz budże ßo brjesowe a wolschowe drewo po łoßach na bohowskim revjeru; sapoczatk rano ½9 hodźinow na wjetrnikowej horje.

Wutoru 11. decembra.

Brjesowe a wólschowe drewo po łoßach na mikkeczańskim revjeru; schromadźisna rano ½9 hodźinow pschi młynje w Mikkezach.

Ssredu 12. decembra.

Ssylne khójnowe schtomy a żerdźje, każ też brjesowy niski ljeß po łoßach na scheschowskim revjeru; schromadźisna rano w 9 hodźinach pola khoczebskeho hata, dalsche pokraczowanje njehdże w 12 hodźinach pschi cźornym sahonu.

Schtwórtk 13. decembra.

Brjesowe dołhe hromady a brjesowe stejaze łoßy we Lomszy; schromadźisna rano ½9 hodźinow w drewnischczu pola Lomska; — popołnju wolschowe drewo po łoßach w nowej swjerinarni (Thiergarten) pola Neßwaczidła, sapoczatk w 12 hodźinach.

Pjatk 14. decembra.

Brjesowe a wólschowe drewo po łoßach na holeschowskim revjeru; schromadźisna rano ½9 hodźinow pschi małoholeschowskim młynje; — popołnju ½2 hodźinow khójnowe schtomowe drewo w sajeczim kucźje.

Wumjenenja ßo psched kóždej aukziu wosjewja.

W Neßwaczidlje 2. decembra 1860.

Wyschi hajnik

B. Unger.

Sa rjesnikow.

Na ryczerkublje w Bukojnje pola Barta je 1 byk, kiż ßo dale netreba, a teho runja też 5 krumow hnydom na pschedań.

Drewowa aukzia.

Schtwórtk jako 13. decembra 1860 rano wot 9 hodźinow budże ßo w mojim blisko Lomska stejazym ljeßu dźjelba khójnowych łoßow, wobstejazych se ßylneho twarskeho drewa a deskowych klozow na pscheßedźowanje pschedawacz.

W Neßwaczidlje 5. decembra 1860.

Jan Polenk.

Jedyn 80ljetny nan bje ßo w mjeßazu oktobru t. l. khorowatosczje a starosby dla k ßwojej dźowzy w R. pscheßydlik a bjesche jemu ta ßlubika: jeho najljepe hladacz. Ale 24. novembra bu wón wot ßwojeho pschichodneho ßyna J. P. s duremi won wustorkany a to na tak hrosne waschnje, so budźische tón stary lohko po skhodźje delje panycz mohł, hdy budźische ßo khjetsje ruczje nepschimnyk. A jako ßebi wón potom njeschto penes, kotrez bje ßwojej dźowczźy skhowacz dał, saßo żadasche, cźißny jemu je jeho dźowka bes woczi.

To k warnowanju wosjewjuje

Wumeńkar J. L. w Khaßowje.

Lotteria.

Czesczenym Sserbam Budyschina a wokolnosczje s tutym k nawedźenju dawam, so budże prjenja klaßa kral. sakk. 59. lotterije **17. decembra** t. l. cźehnena a poruczam ja k temu jara rjany wuberk ⅟1, ½, ¼, ⅛, łoßow.

W Budyschinje, 8. decembra 1860.

C. F. Jäger,
na swonkomnej lawskej haßy.

Dwaj wucźomnikaj mózetaj bórsy abo jutry w jenych pschekupskich klamach sastupicz. Wumjenenja ßu jara tune a żada ßo porjadnosczj a ßwjernosczj.

Ludwig Ecclus s napschecźa kaserny.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a też hischcze ljepschi, teho runja **dobre zygary a palenz** pschedawa najtunischo **Eccius** s napschecźa kaserny.

Sswojim lubym Sserbam poruczam k hodam wschitke druźiny wuberneje

pscheńczneje trajneje muki

(Weizen-Dauer-Mehl)

w snatej dobrosczi.

P. L. Kapler.

Mukowy skład na kameńtej haßy cźo. 567.

We Wojerezach pola J. Kulmana je wuschka a je w Ssmolerjowej kniharni w Budyschinje sa 4 nßl. sa tych, kiż do prjedka samolwichn, sa druhich pak sa 5 nßl. k dostaczu tuta knizka:

Jan Huß

abo

ßwecźene budź twoje meno.

S wobrasom: Jan Huß na schcźjepowzu w Kostnizach. Po historiskich sapißach hromadu sestajene wot K. Kulmana.

K hodownemu ßwedźenej

porucza

nowe **Elemé-, smyrnaske** a **Sultania-rósynki,** nowe **Korinthy** a wulke **ßłódke** a **hórky mandlje,** nowy **zitronat,** wuberny **koreński wolij,** stajnje dróbnje tołczene **korenje** a **pecżny zokor** w kehelach a dróbny najtunischo **J. G. Klingst Nachfolger** na bohatej haßy czo. 86/24.

Cżesczenym Sserbam tudomneje a dalscheje wokolnosczje ja s tutym najpodwólnischo k nawedźenju dawam, so ßu pola me stajnje **wołmjane, połwołmjane,** kaž tež **skobankowe ßuknje** na pschedań a so ja wschitke te ßame tež na skasanje tkaju. Płaczisna budźe pola me pschezo jara tunja, twory a dźjeło pak najljepsche.

Moje wobydlenje je na wulkej bratrowskej haßy czo. 200. **F. Gotthelf Dietza.**

Maßivna a s zyhlemi kryta khježa se sahrodu je w Barczje se ßwobodneje ruki na pschedań a móže ßo wscho dalsche pola wobßedźerja Winklerja tam shonicz.

Wupschedań.

Dźjelba wuranžirowaneho flanella wschelakich mustrow budźe ßo ßobotu 8. dezembra we welbje pod radnej khježu s napschecza mjeschczanskeje nalutowarnje wupschedawacz.

H. F. Büschel.

Jedyn krawski

móže hnydom dźjeło dostacz pola J. Petascha w Radworju.

Hajniski wuczomnik pytany.

Ssylny młody cżlowek, ßyn sprawnych starschich (najradscho ßo Sserb žada), kotryž chze hajnistwo a jegerstwo nawuknycz, móže pola podpißaneho dobre mjesto pod tunimi wumjenenemi dostacz. Tajzy, kotrymž by to po woli było, nech ßami ke mni pschindu.

Koprczansko-bukiczanski hajniski dom w Žornoßykach pola Lubija 1. decembra 1860.

F. W. Hoffmann,
hajnik.

W najreńschim kcżiewje ßwojeje młodosczje, w nadźije połnych dnjach ßwojeho tudybycza wußny schtwórtk 29. nov. cżischje a sbóżnje k tamnischemu kraßnischemu žiwenju naju jeniczka lubodroha dźówka **Marja Madlena,** jako bje k naju weßelu a radosczi w tutej czaßnosczi pschebywała 20 ljet a 8 mjeßazow. Niz horza starschiska lubosczi, niz ßwiernych towarschkow starosczіwa pschecżelnosczi, niz newustawaze dźjelbranje na jeje cżerpenjach, kotrež ßo jej s bliska a s daloka dostawasche, nje, niczo nemóžesche namaj ju dale sdźerżecz: po Božej newußljednej radźje dyrbesche ßo wot naju dźjelicz a dyrbesche wschitkich wopuschcżicz, kiž ju lubo mjejachu. Naju srudnoscz je newureknita a naju žałoscz nihdy kónza nesmjeje! Bóh smjeruj naju po ßwojej miłosczi!

K wutrobnemu wokschewenju je naju lubowanej dźowzo w jeje khorych dnjach to dźjelberjaze wopytowanje ßłužiło, s kotrymž bu s bliska a s daloka sweßelena, a mój prajimoj teho dla naschim lubym ßußodam a wschjem towarschkam naju droheje nebocżiczkeje w bliskosczi a dalokosczi ßwój najlubosnischi dźak. A kak dyrbimoj ßo dodźakowacz sa tu bohatu, jara bohatu pychu, kotruž jej s bliskich a dalokich stronow tak pschecżelniwje pschipóßłachu, so by je e wobljednene cżjeło sa poßleni semski pucz nanajreńscho wudebene było! Naju dźakna wutroba to ženje nesapomni a jeli móže na u bolosczi njeschto njekak pomeńschicz, dha je ßo to tež stało psches to wschestronske dźjelbranje, kotrež móžachmoj kaž w khorosczi, tak tež pschi pohrebje nascheje lubowaneje dźówki na tak wobschjerne waschnje widźicz. Dźak, najwutrobnischi dźak sa wschu wopokasanu cżescz a lubosczi!

W Dalizach 5. decembra 1860.

Kubler Khrystof Gruhl
a manożelska.

Wěnc
na row nebo
Knježny **Hany Wjackee** z Radworja
khowaneje 1. decembra 1860.

Zwony zwonja na cyrkwi,
Cichi row so wotewri,
Morwej knježnje na hłowi
Česny wěnc so zeleni.

Lubosć Twój row wobstupuje,
Sylza staji zrudobu,
Wječoruy hdyž wětřik duje,
Z ćicha šepce nadźiju:

Row njej' jastwo za wše časy, —
Kolebka je prawomu,
Widźeć budźemy Ce zasy
Něhdy w wěčnym žiwjenju.

J. K. w R.

Pschi spjewanju tam we króni,
Hdźež pódusch bjesche schjedźiwa,
Ssmy wschak my derje shonili,
So k piczu neje do Jana;
Duž cżeta rjana lubosna
Njetk neßwar na mne do cżaßa.

Wuj.

Ćišó Bjedricha Hiki w Budyšinje.

Serbske Nowiny.

Za nawěšťki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. póśće 7½ nsl.

Čislo 50. **15. decembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S holje. — Wóßomaschtyrzeta ßerbska Boża ßłużba w kschižnej zyrkwi w Dreždżanach. — Přilopk.— Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Nawěštnik.

Swětne podawki.

Sakska. Jeje kralowska wyßokosć krónprynzeßyna Karola je wot masrow nimale wotkhorika, ale njetko je je tež krónprynz Albert dostak, tola je najhórschi kruch khorosće wot neho tež hižom pschjetraty. — Prjenja komora je nowy, wot ministerstwa prjódkpołoženy, zyrkwiny porjad do wuradżowanja wsaka, tola namaka wón tam tejko pschecżiwenja, so je newjeste, hacž budże jón ministerstwo pschecżischcżecż móz. Hornołużiske krajne stawy ßu tež pschecżiwnizy tuteho zyrkwineho porjada a ßu se strony Hornych Łużiz psches sapóßłanza ryczerkublerja Hempla protest pschecżiwo nemu sapołożili, prajizy, so woni niczo wo nim wedżicż nochżedża. (Sakske Horne Łużizy maja, kaž je znate, se starych czaßow ßwoju weßebnu konstituziu abo wustawu a po tutej wustawje maja wone to prawo, so wjeste sakonje, wot drażdżanskeho ßejma wuradżene, w Hornych Łużizach hakle płacza, hdyž ßu wot budyskeho łużiskeho provinzialneho ßejma sa dobre spósnate.) — Druha komora je wuradżowanje noweho remeßneho sakonja skónczika a jón nimale tak pschijaka, kaž bu wot ministerstwa prjódkpołoženy; njetko wuradżuje wona prjódkpołoženy sakoń „wo remeßnych ßudnistwach". — Sapoßłanz Fahnauer je na ministra wójny interpellaziu stajił, ßo praschejo, kak je ta wjez skonczena, kotruż je wón na poßlenim ßejmje w tym nastupanju k ryczam pschineßł, so bje jedyn wyschk jeneho rekrutu bił. Minister jemu wotmolwi, so je tón wyschk khostanje dostał, s czimż ßo interpellant sa spokojeneho wupraji. — Sapóßłanz Cichorius je na ministerstwo namet stajił, so by tuto pola bundestaga k temu skutkowacż pomhało, so by Kurheßenska ßwoju njetczischu wustawu wotbyła a tajku dostała, kaž ßebi żada. Kralowy narodny dżeń bu 12. decembra po wschjem kraju a to woßebje w mjestach na pschihódne waschnje ßweczeny. W Drażdżanach bjechu k jeho czesczi dżeń predy ßobustawy prjeneje komory a na ßamym narodnym dnju ßobustawy druheje komory k ßwedżeńskej hosczinje shromadżene; ßławje, wot presidentow wuneßenej, wschitka shromadżisna ßylnje pschihłoßowasche. — W Budyschinje bu k czesczi kraloweho narodneho dnja najprjedzy rano w 5 hodżinach se wschjemi swonami swonene a w 7 hodżinach wotdżerża wojerska hudżba reveillu. W 9 hodżinach sapocża ßo w pschitomnosczi k. krajskeho direktarja s Koenneritz a druhich woßebnych knežich na gymnasiu ßwedżeński aktus, w kotrymż k. rektor professar Hoffmann w rjanej ryczi pokasa, so je kral Jan najßławnischi pschikład sa studowazeho młodżenza, na czoż primanar Franka s Biskopiz we łaczańskej ryczi a primanar Pachały s Bernarczicz w njemskej pießni khwalobnje na kneżenje krala Jana spominasche. S wuspjewanjom jeneho spjewa bu aktus wobsankneny. Tež na krajnostawskim seminaru bu kralowy narodny dżeń dostojnje ßweczeny a w 11 hodżinach wotdżerża ßo wot wójska pyschna parada, pschi kotrejż bu wot oberšta barona s Falkensteina ßława na krala wuneßena. Ssobustawy tak menowaneje societäty bjechu ßo w 1 hodżinje k ßwedżeńskej hosczinje shromadżili a wuneße tam k. banksyndikus Ehrig na krala ßławu. Weczor w 6 hodżinach bje, kaž hewak kóżde ljeto, ßwedżeńska shromadżisna budyskich ßwobodnych murerjow w jich loži, wot 8 hodżinow mjejesche ßo pola k. krajskeho direktarja pyschna soirée, na kotruż bje wele hosczow pscheproschenych a wysche klaßy gymnasia mjejachu na tsjeleŕni bal. Pschi ranischich kemschach wotewri k. past. prim. Rüling ßwoju ryczż s nutrnej próstwu sa strowje nascheho wyßokowaženeho krala a w podjanskej zyrkwi spjewasche ßo tak derje w 6 hodżinach rano, kaž tež w 9 hodżinach dopołdnja pschi Božej ßłużbje khjerlusch „Te deum laudamus (Cże Boha khwalimy)" a w mjeschczanskej a w druhich schulach bu kralowy narodny dżeń s ryczu wuczerjow a se spjewom schulerjow pschistojnje ßweczeny.

Prußy. Minister prawdy, Simons, je w poßlenich dnjach prynzregenta wo to proßył, so by jeho wón se ßłużby puschcził a stane ßo to pecża tež tak bórsy, hacž budże nowy minister prawdy wuswoleny. Jako tajkeho je ßebi prynzregent, kaž ßo poweda, dotalneho pschedßydu posnańskeho appellazionskeho ßuda, k.

ſ Bernuth, wuhladak a tutón je ſwólniwy, miniſterſtwo na ßo wſacz, dokelž chze jemu prynzregent wſchitke wumjenenja, wot neho ſtajene, dopelnicz. Bes tutymi wumjenenemi je tež to, ſo dyrbi ßo njetko bóle na to hladacz, ſo bychu tajzy ſaſtojnizy, kiž ßebi njeſchto pſcheczíwo ſakonju dowola, hnydom ßurowe khoſtanje doſtali a ßwoju ßłużbu ſhubili. — Wójſko doſtawa njetko nowu zyrobu, menujzy hrochowu muku, dokelž ßu wunamakali, ſo ta wele mozow dawa. — W najnowſchim czaßu ßu ßo landrathojo w Hornej Schleſynſkej napraſchowali, kak wele wojakow a koni móża tam na wßach a mjeſtach hoſpodowacz. Tajke napraſchowanje na to pokaſuje, ſo chze tam prynzregent wójſko hromadu ſczahnycz, to rjeka, hdy by treba było. Ale czeho dla? Najſkere teho dla, dokelž ßebi w Barlinje myßla, ſo ßnadz we Wuherſkej njekajka revoluzia wudyri a ßnano Polazy tež knß harv ſeczjerja. Ale hacz k temu pſchińdże, to je tola jara newjeſte, hacz runje wſchak jedyn wuherſkim naležnoſczam wele kmaneho dowjericz nemóże. — Pruſki póßłanz pſchi neapelſkim kralu Franzu II., hrabja Perponcher, je po požadanju prynzregenta na njekotre dny do Barlina pſchijjek, ſo by wobſchjernu rosprawu dak. Wón pojjedże pak pecza bórſy ſaßo do Roma.

Rakußy. S Wuherſkeje pſchikhadżeja njetko ljepſche poweſczje; pſchetoż wot teho czaßa, jako ßu tam njemſkich ſaſtojnikow wotbyli a wuherſkich na jich mjeſto poſtajili, je lud ſpokojniſchi a mjerniſchi a neczjeri wjaz žanu nepotrjebnu haru. Peſchczanſzy ſtudentojo ßu wobſankuyli, ſo žadyn ropot wjazy czinicz nochzedża a we wſchelakich mjeſtach ßu mjeſcheczenjo po wotbyczju njemſkich poliziſtow poſtajili, ſo chzedża ßami na mjer dżerżecz, a hlaj! njetko je tam pokoj. Bes tym ßo Wuherſka dale bóle po ſtarym waſchnju ſrjaduje. Ale tak menowane **partes adnexae** (dżjelje pſchiſjenoczene) Wuherjo drje tola tak nedoſtanu, kaž je w ſtarych czaßach mjejachu, menujzy Khrowatſka, Dalmatſka a Sſlawonſka, kotrež predy tež k Wuherſkej ßłuſchachu, chzedża njetko ßame ſa ßo woſtacz a nochzedża ßo ſ Wuherſkej dale tak twerdżje ſwjaſacz dacz, kaž je to njehdy było. Teho dla bjechu ſpomnene kraje deputaziu k khježorej póßłake a tón je jim wuproſchenu ßamoſtatnoſcz pecza hižom pſchiſwolik. Dale nochze ßo ßerbſka Wojwodina a temeſchſki banat ſ Wuherſkej ſjenoczicz dacz, kaž je to predy było, ale chzetej ßamej ſa ßo woſtacz. We wſchitkich tutych krajach knezi ßłowjańſka (ßerbſka) ryczˇ, w ßamej Wuherſkej pak madżarſki jaſyk a wuherſzy Madżarjo bychu ßerbſku ryczˇ wjeſcze bórſy podczińſchczowacz poczeli, hdy bychu pomenowane kraje twerdżje k Wuherſkej ßłuſchake. To ßu rakuſzy Sſkowenjo w predawſchich czaßach do pokneje mjery naſhonili a duž nochzedża woni wo ſjenoczenju ſ Wuherſkej niczo wedżecz, a Madżarjo budża mudri, hdyž Sſkowjanow pſchi jich ßamoſtatnoſczi woſtaja, pſchetoż hdyž ßebi Sſkowjanow, kotſiž jich ſe wſchjech ſtronow wobdawaja a pſcherjeſuja, njekak roſſłobja, dha móże ßo jim ſkónczˇnje jenoż hubenje radżicz, kaž je ßo to pſchi poßlenej wuherſkej revoluzii pokaſako. — Khježor je pecza njehduſcheho miniſtra barona Schmerlinga ſaßo ſa miniſtra ſnutſkomnych naležnoſczow wuſwolił a poweda ßo, ſo je tutón to wumjenenje ſtajił, ſo wón jenoż do ßłużby ſtupi, hdyž khježor ßwojim ßłowjańſko-njemſkim krajam ßwobodnu wuſtawu a ſhromadny ßejm ſpożczi. Jeli temu tak, dha by to jara ważna wjez była a w Rakuſkej nowe politiſke żiwenje wotucżiło a tamniſche Njemzowſtwo hiſchcze wjazy na mozach ſhubiło. — Jako nowy czjeſke namjeſtnik, hrabja Forgacz, do Prahi pſchijjedże, bu wón tam wot ſaſtojnſtwow a luda pjeknje powitany. Jako ludżjo potom ſ dwórniſchcza, hdżež bje ßo to ſtako, domoj dżjechu, bje ßo czrjódka ſeſchła, kotraž, czjeſke pjeßnje ſpjewajo a ſnatym Czechaм ßławu wokajo, do mjeſta nuts czehneſche. Jako wona pſched pſchebytk Czjeſkeje Beßady pſchińdże, wokaſche tam ßławu, ale pſched pſchekupſkej reßourcu (hdżež ßu najbóle Njemzy) bu hwiſdane a kſchiczane, ſchtoż ßo tež pſched poliziu ſta, hacz ta na poßledku harowarjow roſehna. Njemzy w Praſy bjechu pſches to jara do ſtracha ſtajeni.

Franzowſka. S Chiny je poweſcz pſchiſchła, ſo ßu ſjenoczeni Franzowſojo a Jendżelczenjo hkowne mjeſto Peking wobßadżili a ſo je chineſyſki khježor do tatarſkich horow czeknył.

Italſka. Sardinſzy ßu twerdżiſnu Gaëtu, hdżež neapelſki kral Franz ſe ßwojej mandżelſkej pſchebywa, w poßlenich dnjach jara ßylnje bombardirowacz poczeli, hacz pak ßu ſ tym ſchto wuſkutkowali, neje hiſchcze ſnate. Hewak ßo neapelſki lud tež hiſchcze druhdże nowemu kralej Viktorej Emanuelej wſchudże podczißnył neje, ale tam a ßem pokaſuja ßo ſbježkarſke czrjódy, na kotrež dyrbi kral wojakow ßłacz, tak ſo je w neapelſkim kraleſtwje hiſchcze doſcz neporjada. — S Roma niczo woßebne nowe ßłyſchecz neje, khiba ſo je to pomnecza hódne, ſo tam njetko wſchitzy póßłanzy, hacz dotal w Gaëczje pſchebywazy, a nimale zyke bliżſche pſcheczelſtwo krala Franza bydli.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sandżenu ßredu, 12. dezembera, je ßo narodny dżeń Jeho majeſtoſczje krala Jana tež na naſchim krajnoſtawſkim ſeminaru pjeknje a pſchiſprawnje ßwjecził. Na pół 11. hodż. ſapoczinaſche ßo tudy rjany aktus. Sala bje po mózˇnoſczi wudekoriowana a kralowa büſta ſe ſelenymi pletwami wobdata. Stawy wyßokeje ſeminarſkeje deputazije ſe wſchelakimi druhimi wulkimi knežimi bjechu ßo k tajkej ßwjatoczˇnoſczi

bohacźje ſeſchłe. Aktus ßo ſ mózným präludium na byrglach wotewri, na czoż ſhromadżeny cötus ßylny chor: „Dźakujcże ßo temu Knejej!“ ſ Heringoweho oratoria: „David“ ſpjewaſche. Njetk naſtupi ſeminarſki wyſchſchi wučeŕ k. Burkhardt katheder a dżerżeſche wubernu ryčź, ſkożenu na ßkowa ßwjateho pißma w Pſchißł. Sal. 20, 28: „Smilnoſcź a wjernoſcź ſwarnujetej krala a pſches ßmilnoſcź wobtwerdźi wón ßwój ſtół.“ Wutrobna, horza modlitwa tutu rjanu a natwarjazu ryčź wobſankny. Po tej ßamej ſpjewaſche ßo: „Friedensruhe“ wot Heringa, na czoż ſeminariſtojo: Voigt, Lorenz I., Wagner II. a Weiſa pjekne, k temu pſchihotowane pſchednóſchki, w pjeſchej a wjaſanej ryčźi, dżerżachu. K wobſanknenju aktuża ſpjewaſche wſchón cötus móznu hymnu wot Bergta, pod pſchewodom hudźbnych inſtrumentow. Aktus bje hacź nimale do 12. hodź. trał. — Na pół 1 hodź. ſhromadźowaſche ßwedźeńſka hoſcźina ſeminarſke wučeŕſtwo ſ jeho kuenemi, kaž też ſeminariſtow, w ſeminarſkej jjedźnej ſali k weßełej hodźiźy. — Popółdnju wot 5. hodź. mjejachu ſeminariſtojo potom hiſchcże wſchelake ſweßelenje w ßußodnych Tſjelanach. Wulka mnohoſcź pſcheproſchenych kneſow, kuenjow a kneźnow ſ Budyſchina bjeſche tudy pſchitomna. Sabawne radoſcźje newobſtawachu jenoż w pjeknym muſizirowanju a dobrym ſpjewanju ſeminariſtow, ale też w humoriſtiſkich deklamazijach a dźiwadłowych hrach. Bes poßłeńſchimi bjeſche najwoßebniſcha: „Wallenſteinowa ßmerć,“ kotruż ſeminariſtojo, jara pyſchnje a pſchiſprawnje koſtümirowani, ſ wulkej wuſtojnoſcźu pſchednoſchowachu. Skónczńje bu ſeminariſtam hiſchcże dobra hodźinka ſa rejwanſke weßelje pſchidata. Reje ßo wotewrichu ſe ſnatej, luboſnej „ßerbſkej meju wot Kozora“, a trajachu hacź do na pół 11 hodź., hdźež ßo wſchitzy radoſcźjepołni ſaßo do Budyſchina wróczichu. — Bóh tón Knes pak ſdźerż nam hnaduje naſcheho mikoſcźiweho krala Jana hiſchcże pſchi dołhim źiwenju a źohnuj pſches neho też naſch lubodrohi ßerbſki lud! — F.

S holje. Weźera 4. decembra poßweczowaſche ßo w Hamorach (Boxberg) nowa wučernja. K temu bjechu pſchiſchli tſjo ßußodni kk. wučerjo a jedyn k. duchomny ſe ßußodſtwa; hewak bjechu ßo ſe wßy ſhromadźili gmejnſzy a ſchulſzy ſaſtojniźy, 102 ſchulſkich dźjeczi ſ jich k. wučerjom a ſ k. duchownym; wot weßnych ludźi pak ſkoro nichtó. A cźeho dla dha niz? — Dokelž nebjechu k temu pſcheproſcheni. Ludźo na tajke ſkutkowanje jara ßwarjachu, ſo jim nebje tajki ßwedźeń wojſeweny a woni k temu neźadani.

Sswedźeńſke poßweczenje pak mjejeſche ßo tak: do połnja w 10 hodźinach bjechu ßo wſchitzy pſchitomni ſhromadźili do ſtareje wučernje, tam ßo wuſpjewachu njekotre ſchtuczki khjerluſcha, a na to ryczeſche k. duchomny njekotre ßkowczka; duż ßo ſaßo njekotre ſchtuczki khjerluſcha wuſpjewachu, a po tym wopuſchczi ßo tuta ſtara ſchula, a wſchitzy czehnichmy ſrjadowani k nowej wučerni, kiž bje njekotre ſta kroczel dale natwarena. Wyſche duri teje ßameje bje napißmo: Unſern Eingang ſegne Gott. Nowa ſchulſka ſtwa bje ſ wjenzami renje wudebena. Tu ßo njetko ſaßo njekotre ſchtuczki khjerluſcha wuſpjewachu, a na to wotczita k. duchomny dljeſchu ryčź, kiž bje duſchna a pſchiſprawna, a poßweczi a pſchepoda njetko ſchulſku ſtwu k trebanju. Na to wuſpjewachu dźjeczi ßame arie, a ſkónczńje wſchitzy ſhromadźeni njekotre ſchtuczki khjerluſcha. A kóżde dźjeczo doſta zaltu, a dźjeſche domoj ſradomne.

Wſchitke ſpjewauje a ryczenje a czitanje ſta ßo w njemſkej ryčźi. Ja ßo potom ſchulſkeho prjódkſtejerja wopraſchach: hacź w Hamorach żani Sserbja nebydła, a hacź czi żane dźjeczi do ſchulje neſczeku? a mi je to tak dźiwnje, ſo ßo niczo ßerbſki ani ryczako ani ſpjewako neje. Wón mi wotmolwi: doſcź Sserbow tu je, a ſczeku dźjeczi do ſchulje, ale ßerbſki ßo niczo newučźi; ßerbſku ryčź chzedża tu ſahnacź. — Ja ßo potom, ſ wučerjom wo to ryczo, napraſchowach, a tón tak wele prajeſche: „Sserbſkich dźjeczi je njehdże 50, a te wukneja ſchpruchi, khjerluſchje a hawptſchtuki ßerbſki, a ſa tydźeń junu ßerbſki czitaja; hewak pak mam wſchitko nemſki.“ Sserbſtwo ma hiſchcże w Hamorach źiwenje, ale jara ſeudne, dokelž niźdże żaneho wutka nenamaka.

Hdyž ßo zyły ſkutk poßweczenja ſhromadnje wobhlada, neſdachu ßo mi jeno Sserbja ſazpeni ale też Njemzy, kneża kaž burja — pſchetoż nikomu ßo nebje tajki ważny ſkutk woſjewił a ßo też nebje nichtó k nemu pſcheproßył — a tola tuta wučernja neje jeno ſa dźjeczi, ale też ſa wotroſczenych, pſchetoż we nej dyrbi ßo też kemſchenje ſchtyri króć ſa ljeto wotdźerżecź. Mi ßo ſdaſche zyłe waſchnje jara podomne bycź ſwonkomnemu powjetrej na tym ßamym dnju — wſcho bje jara pokhmurene a ſymne. — K.

Wóßemaſćtyrzeta ßerbſka Boża ßłużba w kſchiżnej zyrkwi w Dreźdżanach.

Druhu nedźelu adventa, 9. dżeń decembra, bje ßo pſchi rjanym mikym wedrje bohata ßyła ßerbſkich kemſcherjow w kſchiżnej ßwjatniźy ſhromadźiła, bes kotrymiż też htójſchto wojerſkich muži widźachmy.

Spowednym ludźom, kotſiž ßo ½11 wokoło Božeho woltarja ſhromadźowachu, dżerżeſche knes duchowny Wjazka ſ Budyſchina dwje ſpowednej ryčźi. Jich naliczi ßo 303.

Prjedowanje po profecze Jeſaiaßu w 31. ſtawje, wot 31. hacź do 34 ſchtuczki, ßkyſchachmy wot kneſa

duchownehо Wanaka ſ Wóßlinka, kotryż nam pſched wocži ſtaji. „To hnadypołne ßlubenje Boże. Ja chżu jich Bóh bycż, a woni budża mój lud! 1) Schto to ßlubenje, ſ kotrymż naß Boh do noweho zyrkwineho ljeta wita, we ßebi wopſchimne: Ja chżu waſch Bóh bycż; a 2) ſchto wono wot naß żada: Wy dyrbicże mój lud bycż."

Jako ßerbſki ſpjewar bjeſche ßo knes kantor Pekař ſ Budyſchina ßem podał. — Khjerluſchje bjechu ſa tych, kiż żanych „ſpjewarſkich" nimaju, woßebje wotcżiſchczjane, każ hewak, a ſpjewachu ßo: do epiſtole cż. 162, do prjedowanja 291, pſchi prjedowanju 79, pſchi ßwjatej weczeri 186.

Sjawna Boża ßłużba ſapocża ßo w jidnaczich, a ſkónczi ßo $^3/_4$2.

Prjene ßerbſke kemſchenje w pſchichodnym ljeczje ſmjeje ßo, da-li Bóh, nedżelu Látare, 10. dżeń mjerza 1861.

Tón pak, kiż ſe ßwojej móznej ruku wſchitke wjezy wodżi a dżerżi, ſpożeż nam po ßwojej miłoſczi hnadne nowe ljeto!

Hudančka.

37. Cżoho dla maja mkynkojo bjeke kluboki?

(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cż. 49.

36. Wół ma bes hłowu a wopuſchu najljepſchi kruch mjaßa.

Cyrkwinske powjesće.

Křćeni:

Michalska cyrkej: Bedrich Ernſt, Jana Joſefa Seemanna, koprnikarja na Żidowje, ß. — Auguſt Richard, Madlena Schmidtez ſ Hodżija nem. ß. — Hana Marja Thereſia, Jana Schmidta, wobydlerja pod hrodom, dż.

Podjanska cyrkej: Jan Ernſt, Jana Pecha, połleńka w Hrubocżizach, ß. — Marja Helena, Korlje Auguſta Khjetana w Mniſchonzu dż. — Jan Bohuwjer Herrmann, Jana Hobraka, polizaja na Żidowje, ß. — Jan, Hańżje Probſtez ſ Dżjeżnikez nem. ß.

Zemrjeći:

Dżeń 28. novembra: Oſkar Julius Otto, nebo Pjetra Wylema Domſchki, khjeżerja na Żidowje, ß., 2 l. 7 m. — 29., Marja Madlena, Khryſtoſa Grnhla, kublerja w Daliżach, dż. 20 l. 8 m. — Jan Mjetaſch, żiwnoſczeř we Wulkim Welkowje, 50 l. — 2. dec., Hana Korlina, Auguſta Rencża, wobydlerja na Żidowje, dż., 1 l. 10 m. — Jan Jermiš, cżjeßla w Hrubelcżizach, 83 l. 8 m. — 3., Hańża, Handrija Sſykory, khjeżnika w Delnej Kinje, d., 1 l. 4 m. — 5., Hańża, rodż. Bjetnarez, nebo Handrija Müßigganga. wobydlerja na Żidowje, ſawoſtajena wudowa, 58 l.

Ćahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelża: rano 7 ħ. 47 m.; pſchipołnju 11 ħ. 40 m.; popołnju 6 ħ. 22 m.; weczor 8 ħ. 25 m.; rano 12 ħ. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 ħ. 37 m.; dopołnja 12 ħ. 53 m.; popołnju 3 ħ. 52 m.; weczor 7 ħ. 41 m.; w nozy 2 ħ. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 13. decembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy cżerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 72.

Płaćizna żitow a produktow w Budyšinje 8. decembra 1860.

Dowoz: 4735 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach,									na bursy,					
	wyšša.			niżša.			srjedżna			najwyšša			najniżša.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pſcheńza	6	20	—	6	—	—	6	15	—	6	20	—	6	15	—
Rożka	4	5	—	3	15	—	4	—	—	4	5	—	4	2	5
Jeczmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowß	2	2	5	1	20	—	1	27	5	2	2	5	—	—	—
Hróch	5	10	—	—	—	—	5	5	—	5	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	15	—	—	—	—	6	10	—	6	17	5	6	15	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	5	—	—	—	—	1	—	—	1	5	—	—	—	—
Kana butry	—	15	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßkomy	5	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	27	5	—	—	—	25	—	—	27	5	—	—	—	—

Nawěštnik.

Najljepſche Elemé-, Sultania- a Cismé-rózynki
nowe zanthyſke Corinthy,
genueſyſki citronat,
nowe wulke ßłódke a horke mandlje,
raffinad- a meliszokor w kehelach
teho runja też drobnje mljety,
najwuberniſchi koreńſki wolij,

każ też wſchitke **korenje nowotołczene** poručam cżeſczenym Serbam pod ßlubenjom najtuniſcheje płaczišny a ſprawneho poßłużenja.

J. G. Richter na mjaßowym torhoſchczu.

Nowe włóſke worechi

rheinſke, jara rjane, ßym doſtał a pſchedawam je zylje tunjo, kopu po 18 np. a pſchi wotkupenju 20 kop hiſchcze tuniſcho.

W Budyſchinje na ßerbſkej haßy. **J. G. F. Niecksch.**

K hodownemu ßwedzenej

poruczam ßwój, pſched 8 ljetami wunamakany a ſ kóždym ljetom wetſche ſpodobanje dobywazy, jenoż wote mne ßameho fabrizirowany

koreńſki wolij ſa tykanzy a ſchtryzlje peczenje.

Tutemu wolijej da jedyn na peczny zokor nakapacz, kotryż chze jedyn do peczwa ſczinicz. Tónle wolij da wſchitkim tykanzam a ſchtryzlam niz jeno najkraßniſche dobroßłodzenje, ale ſpomoża tež hibanje czjeſta. Schkleńczka po 2½ nßl. je ſa 3, ſchkleńczka po 5 nßl. ſa 6 hachtlow (mjerzow) muki doßahaza.

Na pſchedań maja tutón wolij w Budyſchinje k.k. pſchekupzy: **David Berger, H. Danckhoff, Reinhold Klemm, E. Küntzel, J. A. Libuſchowa wudowa, C. A. Lehmann, J. Mießnar, J. G. Richter, A. Stoſch** a **J. Wannack** a poruczam jón czeſczenym Serbam Budyſchina a wokolnoſcze najpodwólniſcho.

Heinrich Müller, fabrikant w Lipſku.

NB. Dokelž ßu w nowiſchim czaßu druſy tež mój fabrikat czinicz ſpytali, ale jón jara hubenje pſchihotowali a tak ludźi wo peneſy pſchineßli, dha proſchu ja, na ſchkleńczkach na mój ſygel a etiquettu kedźbowacz. **H. M.**

K hodownemu ßwedzenej

poruczam ßwoj najwuberniſchi **koreńſki wolij** k tykanzy a ſchtryzlje peczenju ſ fabriki **Heinricha Müllera** ſ Lipſka k dobroczinemu kupowanju najpodwólniſcho.

C. Rupprecht na jerjowej haßy.

Nowe brunopiwowe drozdje

ma wot wutory 18. decembra na pſchedań **K. Bächmann** na wulkobratrowſkej haßy.

Dobry khoſej punt po 8 nßl. a tež hiſchcze ljepſchi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho **Eccius** ſ napſchecza kaſerny.

W Ssmolerjowej kniharni ßu ßljedowaze, k wobradzenju ßo hodźaze, knižki po 5 np. na pſchedań:

Sa dźjeczi, powedanczka a róncżka wot K. w B.

Pſeknym dźjeczom, wot K. w B.

K hodam

poruczam ßwój bohaczje wuhotowany

ſkład ſegerjow a czaßnikow

k dobroczinemu wobkedźbowanju a ßlubju pſchi garantii najtuniſchu płaczijnu.

Otto Lutz, czaßnikaŕ
na ſchulſkich hrebjach czo. 651/281 ſ napſchecza wulkeje ſchulje.

Jedyn **hrajazy czaßnik** (Spieluhr) je na prjedańſkej haßy czo. 193/140 po 2 ſkhodomaj na pſchedań.

Sſuche drożdże

ſtajnje czerſtwe a wubernje ßylnoſcze poruczа

J. G. Richter na mjaßowym torhoſchczu.

August Schulz,

czaßnikaŕ na żitnych wikach czo. 603/228 w domje k. Schlemmera,
poruczа k hodam ßwój derje wuhotowany ſkład wſchitkich druźinow

czaßnikow a ſegerjow

k dobroczinemu wobkedźbowanju.

Najwuberniſchu pſcheńczņu parnu muku

ſnateje woßobneje dobroſczje ma na pſchedań a porucza najtuniſcho

J. G. Klingſt Nachfolger na bohatej haßy czo. $^{86}/_{24}$.

K hodownemu ßwedzenej

porucza

nowe **Elemé-, ſmyrnaſke** a **Sultania-róſynki,** nowe **Korinthy** a wulke **ßlódke** a **hórky mandlje,** nowy **zitronat,** wuberny **koreńſki wolij,** ſtajnje dróbnje tołczene **korenje** a **peczny zokor** w keßelach a dróbny najtuniſcho **J. G. Klingſt Nachfolger** na bohatej haßy czo. $^{86}/_{24}$.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche droždże

poſkiczam ſaßo najnaležniſcho k prjódſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy drożdżepſchedawarjo druhdy lohkeho ſkaženja a porjedkeho woteberanja dla żane droždże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßłużuju tak tež zyłe lieto ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi droždżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wſchitke druhe twory k pečenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacz. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Niecksch.**

Ssuche droždże,

po kotrychž ßo wubernje hiba, porucza **A. B. Pannach** na ſnutskomnej lawſkej haßy.

Rjane wulke **ſmyrnaſke róſynki,** kaž tež dobre **małe roſynki** po wſchelakich płaczijſnach, wulke ßłódke a hórke **mandlje,** wuberny rjany **zokor k peczenju** porucza najtuniſcho

A. B. Pannach.

K prjódſtejazemu hodownemu ßwedzenju poruczam ßwoje

materialnotworowe, tobakowe, zigarrowe a ſpirituoſowe khlamy

pod ßlubenjom ſprawneho a tuneho poßłuženja. Woßebje ßu moje.

róſynki, korinthy, mandlje kaž tež khofej a zokor

wobkedżbowanja hódne. **Herrmann Danckhoff** na ßerbſkej haßy.

Najljepſchu pſcheńczņu muku

porucza najtuniſcho **Herrmann Danckhoff.**

Wot mojich ſnatych ßylnych

ßuchich droždżow

doſtawam njetko ſtajnje czerſtwe poßyłki. **Herrmann Danckhoff.**

Ssuche droždże

budża k hodownym peczwam czerſtwe a ßylne k doſtaczu pola

Hermanna Kirſchnarja w Bukezach.

Nowe sultania-rósynki,

rjane **wulke rósynki**, nowy **genuesyski zytronat**, nowe wulke ßtódke a hórke **maudlje**, nowe najlsepsche **male rosynki**, **peeżny zokor** a wuberne **korenje** porucża najtunischo

August Pötschka na bohatej haßy.

Ssuche drožđże

jara wubernje rjane a woßebneje ßylnosżje porucża

August Pötschka na bohatej haßy.

Pscheńczna parna muka

woßebje rjaneje dobrosczje je pola podpißaneho po najtunischej płaczisnje na pschedań.

August Pötschka
na bohatej haßy.

Ssuche drožđże

snateje wuberneje woßebnosczje a ßylnosczje porucża

A. Stosch na snutskomnej lawskej haßy.

Providentia.

Frankfurtske sawjesczeńske towarstwo,

konzeßionirowanes akzijskim kapitalom wot dwazyczi millionow schjeßnakow, s kotrychž je woßom millionow emittirowanych.

Tuto towarstwo vere horje po najtunischich prämijach sawjesczenja pschе **wóhnjowu schkodu** w mjestach a na wßach, pschе transportne schkodowanje na morjach, rjekach a dróhach, kaž tež ziwenske, rentske, wjenowe a starobu sastaranske sawjesczenja. Tež sawjesczа wone pschе newarbuiwosczž a wonesbožomnosczž wschitkich druzinow.

Prospekty a sawjesczeńske formulary darmo podawa agent towarstwa

Korla Traugott Ulbricht
w Budyschinje
na žitnych wikach czo. 634.

Sswojim lubym Sserbam poručam k hodam wschitke druzinu wuberneje

pscheńczneje trajneje muki
(Weizen-Dauer-Mehl)
w snatej dobrosczi.

P. L. Kapler.
Mukowy sklad na kameńtej haßy czo. 567.

Czesczenym Sserbam tudomneje a dalscheje wokolnosczje ja s tutym najpodwólnischo k nawedzenju dawam, so ßu pola me stajnje **wolmjane, polwolmjane**, kaž tež **skobankowe ßukuje** na pschedań a so ja wschitke te ßame tež na skasanje tkaju. Płaczisna budże pola me pschezo jara tunja, tworу a dzieło pak najljepsche.

Moje wobydlenje je na wulkej bratrowskej haßy czo. 200. **F. Gotthelf Dietza.**

Rosynki.

Jara rjane wulke **rosynki** pschedawam punt po 40 np., 46 np., 50 np. a 56 np.,
pezny zokor w kehelach a mljety punt po 50 np.,
farinowy zokor punt po 44 np.,
syrop punt po 36 np. a jena druzina punt po 20 np. a hewak
wschitke korenje nowotołczene.

Jan Wannack na rózku schulerskeje a rjesniskeje haßy.

Ssuche droždze

ßylne a czerstwe porucza najtunischo **Jan Wannack.**

Wino.

Tukrajne a wukrajne wina pschedawam bleschu po 10 nßl. hacz do do 25 nßl.,
ßłódke wina bleschu po 12 nßl. hacz do 20 nßl.,
champagniske wino k hodownym daram kmane bleschu po 20 nßl.

Winowe pschekupstwo:
Jan Wannack.

Jablukowe wino l. 1859.

pschedawam bleschu po 20 np., khanu po 25 np., **ßłódke** bleschu po 30 np., khanu po 35 np.

Jan Wannack.

Pschemjenenje wobydlenja.

Czesczenym Sserbam Budyschina a wokolnosczje s tutym najpodwólnischo k nawedzenju dawam, so ßym moje **schtrympariske khlamy** s garbariskeje haßy do mojeje khjeze czo. 690 na swonkomnej lawskej haßy pschepołożił, a proschu, so bychu mi tez w mojim nowym pschebytku ßwoje dobroczinwe dowjerenje pschiwobroczicz chzyli. S poczesczowanjom

Joseph Strohbach, schtrympariski mischtr
na swonkomnej lawskej haßy czo. 690.

Etablißement.

Czesczenym Sserbam Budyschina a wokolnosczje najpodwólnischo wosjewjuju, so ßym w tudomnym mjesczu

mydkowe, kojowe a wóskowe khlamy,

najljepe srjadowane, wotewrik. Se sprawnym a tunim poßkuzenjom budu ßebi dowjerenje mojich woteberarjow dobycz a sdzerzecz pytacz a poruczam ßo wschitkim najpschecelnischo a naleznje.

E. Moritz Lehmann, mydkarski mischtr, na bohatej haßy czo. 91, podla pósta.

Drewowa aukzia.

Wutoru 18. dezembra budze ßo na weßelanskim rewjeru stejaze khójnowe drewo, wobstejaze se ßylneho twarskeho drewa a s klozow pola stareje wowczernje po loßach na pschebadzowanje pschedawacz, na czoz ßo płaczenja samózni kupowarjo pscheproschuja.

Wumjenenja ßo w termii wosjewja. Sapoczatk dopołnja w 10 hodzinach.

W Hatku pola Minakała 1. dezembra 1860.

Herrmann.

Hajniski wuczomnik pytany.

Sslny mlody czlowek, ßyn sprawnych starschich (najradscho ßo Sserb zada), kotryz chze hajnistwo a jegerstwo nawuknycz, moze pola podpißaneho dobre mjesto pod tunimi wumjenenemi dostacz. Tajzy, kotrymz by to po woli było, nech ßami ke mni pschindu,

Koprczansko-bukiczanski hajniski dom w Zornoßykach pola Lubija 1. decembra 1860.

F. W. Hoffmann,
hajnik.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar
J. E. Smoler.

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 51. 22. decembra. **Lěto 1860.**

Wopřijeće: K nawedženju. — Swětne podawki. — Ze Serbow: S Budyschina. S Lubija. — Přilopk. — Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

K nawedženju.

Čzi ßami czeſczeni woteberarjo Sserbſkich Nowinow, kotſiž chzedża ſa ne na prjene ſchtwórtlječo 1861 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbſkich Nowinow wotedadża. Redakzia.

Swětne podawki.

Sakſka. Po wukaſu wot 11. decembra t. l. ßo dawkow dla ſa ljeto 1861 wosjewjuje: Gruntſkich dawkow ma ßo ſ dawſkeje jenoſczje ſbjehnycz a wobliczicz: 3 nowe penesy 1. februara, 2 np. 1. meje, 2 np. 1. auguſta a 2 np. 1. novembra. Remeßneho a parſchouſkeho dawka ma ßo dacz: połojza ljetneho wunoſchka 15. haperleje a druha połojza 15. oktobra. Rjeſnizy maja dacz a) we wulkich a ßrjenich mjeſtach 16 np., b) w małych mjeſtach a na wßach 14 np. wot kóždeho połneho tolerja rjeſnińſkeho dawka, kotryž ßu w l. 1860 ſapłaczili, palenzpalerjo pak 275. dźjel palenzoweho dawka, w l. 1860 ſapłaczeneho. — Sakſke wójſko doſtane k januaru 1861 nowe hinajſche mjezy a to kulojte, po waſchnju bajerſkeho wójſka. Wyſchzy ſmjeja mjeſto kralowſkeho mena pſchichodnje krónu na mjezy, wojazy pak cźißko ßwojeje kompagnije. — Miniſterſtwo je ſhromadżenymaj komoromaj dekret pſchipóßłako, w kotrymž jimaj wuradźicz porucza, hacz ßo neby żeleſniza ſ Chemnitza do Annaberga twaricz hodźiła, (ſchtož by njehdże 4 millionow tolerow wudawkow naczinilo) a hacz chzetej wonej penesy, k temu nuſne, w menje kraja pſchiſwolicz. Wuradżowanje ßamo ſmjeje ßo pſchichodnje. — Druha komora je ſakoń, w naſtupanju wojerſkich ßudniſtwow prjódkpołożeny, wuradżowała a nimale zyły ſa dobry ſpósnała. Prjenja komora wuradżuje nowy zwrkwiny porjad a je hižom tójſchto paragrafow pſchehladała. — Khoroſcz krónprynza Alberta, kotryž bje na maſry ſhkorił, wotebera a je ſkoro zylje pſchjetrata.

Prußy. Po pſchikaſni prynzregenta krajna wobora (landwehr) pſchichodnje cźako mjeſto helma doſtane. Poßleńſchi je ßo menujzy we wſchelakim naſtupanju jako newuſchny wopokaſał a tſjelzy jón teho dla hižom dawno ſ cźakom pſchemjenichu. — Prynzregent je dotalneho miniſtra prawdy, Simonsa, na jeho požadanje ſe ßłużby puſchcził a na jeho mjeſto pſchedßydu pósnańſkeho appellazionſkeho ßuda, kneſa ſ Bernuth, poſtajił. Njetko je hiſchcze jedyn miniſter ſ Manteuffelſkeho miniſterſtwa we ßłużbje, menujzy miniſter pſchekupſtwa, Heydt, a my tak dołho, hacz wón w ßłużbje woſtane, żaneje żeleſnizy wot Khoczebuſa do Budyſchina nedoſtanemy; pſchetoż wón to nochze, dokelż je wulki pſchecźel delnoſchleſynſkomarkiſkeje żeleſnizy, kotrejż by to trochu ſchkodźiło, hdy by hnydom ſ Barlina pſches Khoczebus do Budyſchina żeleſniza była. — Pruſki konſul Weber je rosprawu póßłał, w kotrejż wopißuje, kak wele kſcheſcźijanow w Syrii je a kak wele ßu jich tam Muhamedanarjo ſkónzowali. Wón piſche, ſo ßu tam ſkoro bes wumjenenja wſchitzy pſches wurubenje wokhudnyli a ſo je jim teho dla pomoz wulzy nuſna. Prynz Korla, miſchtr ßwjatojanſkeho rjada, je teho dla tak menowanych ßwjatojanſkich ryczerjow wo ßmilne dary ſa ſyriſkich kſcheſcźijanow proßył a tuczi ßu njehdże 16,000 tl. nawdali. Tele penesy pecza oberſt hrabja Bismarck-Bohlen a kommandeur gardyhuſarow hrabja Perponcher-Sedlnizki do Syrije poneßetaj. — Rakuſki khjezor bje ßebi dwje pruſkej cźehnenej kanonje poßłacz dał, ſo by jej pruhował. Tuta pruha je tak derje wupanyła, ſo je ßebi njetko 120 tajkich kanonow w ſpandauwſkej kralowſkej liječni ſamolwił. — Pruſki ßejm budże najſkerje wokoło 15. januara 1861 do Barlina połowany. — Wot ljeta 1857 hacz do kónza 1859 je ßo w Njemzach 54 millionow zylych tolerjow nabiło.

Rakußy. Baron Schmerling je njetko wo prawdźje wot khjezora ſa miniſtra ſnutſkomnych należnoſczow poſtajeny a hrabja Goluchowſki, kotryž tuto

ministerstwo sastejesche, je se ßkužby puschczeny. Sa ministra finanzow (penežnych naležnoschzow) je baron Plener pomenowany. W ministerstwje kultußa pecza wuczeny Sskowjan, bibliothekar Miklošič, wažne mjesto dostane. — We Wuherskej je saßo smjernischo, hdyž ßu njemskich sastojnikow wotbyli a khježorske hodlerje podtorhali, ale njetko ßo sa njekotrehožkuliž wuherskeho wobydlerja hubeny cžaß sapoczina. Menujzy wschitzy, kiž ßu ßo predy njekak jako nepschecželjo wuherskeje narodnoschzje pokasali a ßo pola khježorskeho knežerstwa s pschißkodženjom a pscheradžowanjom poruczicz chzyli, ßu njetko wot wschitkich ludži sazpeni a jeli je schtó tajki njehdže pschecknpz, dha nichtón niczo wjazy pola neho nekupuje, abo je tajki pscheradnik korczmak, dha ßo žadyn hóscz wjazy pola neho nepokaže, abo je žadyn duchomny neßwjernoscz pschecziwo ßwojej narodscži wopokasak, dha žadyn cžlowek k nemu kemschi neüdže. Tajkich pak, kotsiž ßu polizii sa penesy jako pscheradnizy ßkužili, kóždy bije a pschescžeha a nichtón jim nepomha. — W Granje mjejachu wschelazy wyßozy kneza se wschjech stronow Wuherskeje shromadžisnu, so bychu wuradzili, na kajke waschnje by ßo wuherski ßejm powolacz mjek, a wobsauknychu, so dyrbi ßo to po waschnju ljeta 1848 stacz a so ma ßo khježor wo dowolnoscz k temu proßycz. Wuherski wólbny sakon je pak tajki, so ßo khježorej woßebje spodobacz nemóže, a wón budže ßo teho dla najskere trochu saperacz, predy hacz jón dowoli. — Se wschjem ßo w Rakußach njetko pschemjenjuje, ale s paperjannymi penesami ßo k ljepschemu wobroczicz nochze, nech je tam nowy abo stary minister: placzisna paperjanych penes wele wjaz pschezo bóle spaduje, schtož je snamjo, so penežnizy k wobstaczu rakuskeho khježorstwa žane prawe dowjerenje nimaja. (Paperjane schjeßnaki, kotrež po prawym 100 krajzarjow placza, njetko we wukraju nichtón wysche newosmje, dyžli sa 70 krajzarjow.)

Franzowska. Khježorka je ßo s Jendželskeje saßo domoj wróczika a njetko pecza wele strowscha wonhlada. — W Parisu je w tutych dnjach kniha wuschła, w kotrejž ßo rakuskemu khježorej radži, so by wón Venedig a venezianski kraj italskemu ludej sa 100 millionow toler pschedak; pschetož na tajke waschnje by wón ßwoje najhórsche dołhy sesaplaczowacz móhł a ßwoje khježorstwo psched ßurowej wójnu wobarnowak, kotraž w bliżschim cžaßu wjesczje wudyri, jeli Venezianska dale w rakuskej ruzy wostane. — Persigny, minister smutskomnych naležnoschzow, je nowinam njeschto wjazy ßwobody w rosponmenju politiki spožczik. — S Pekinga je powesch pschischła, so je chinesyski khježor s Franzowsami a Jendželczanami mjer seżinił a do wscheho swolił, schtož ßebi woni žadachu. — W moniteuru je wosjewene, so ßmjedža Jendželczenjo pschichodnje bes poßa po Franzowskej puczowacz. — Khježor s druhimi knežerstwami wo to jedna, so bychu jeho wojazy hischcze dljehe w Syrii wostacz móhli, dokelž tam hischcze pschezo žadyn prawy porjad neje. — Njekotre nowiny wudawaja, so chze Napoleon woblehnenje Gaëty pschichodnje tež se strony morja dowolicz, tak so bychu Sardinszy potom tutu twerdžisnu je wschjech stronow wobdacz móhli. — Marschal Pelißier je sa generalgouverneura w Algierskej pomenowany a je jemu tam khježor wulku móz do ruki dak. —

Italia. Sardinszy bjechu wóndanjo s kralom Franzom II., w Gaëczje pschebywazym, na mjernym puczu jednacz poczeli, ale woni ßo nejßu s nim sjednacz móhli a pschihotuja ßo njetko na cžim krucžische woblehnenje. Hacz dotal woni hischcze bombardirowali nejßu, hacz runje ßu to njekotre nowiny wudawake, pschetož woni hischcze dosez cžežkich kanonow nimaja a potom nochze ßo jim mjesto rostsjelecz, kotrež budže jim skerscho abo posdzischo ßkuschecz. — Kral Viktor Emanuel je hischcze w Neaplu a ßo predy do Turina wróczicz nochze, hacz budže Gaëta dobyta. — Jesuitojo ßu wupokasani a kubła wschelakich klóschterskich sjenoczeństwow konfiszirowane. — Nemjer, kotryž njekotre wobronene cžrjódy psches to cžinjachu, so w mjenje krala Franza II. rubežnu wójnu wedzichu, je khjetro woczichnył a w najwjazorych provinzach je cžicho. — W Romje je drohi cžaß, dokelž tam Sardinszy s wokolnych krajow žane žito pschiwożecz nedawaja.

Ze Serbow.

S Budyschina. Nasch luby „Lužičan“ wosjewjuje w cžißlje sa mjeßaz december, kak wele je ßo pschi poßlenim ludliczenju 3. decembra 1859 Sserbow w Hornych a Delnych Lužizach naliczilo. Zich je wscho do hromady 162,828, kaž to sapißy kralowskeho sakskeho a pruskeho statistiskeho büreaua dopokasuja. W Sakskej je po nich 53,829 Sserbow a to 50,675 w budyskej krajskej direkzii (w Budyschinje ßamym 2082), w drježdžanskej 2657 (w ßamych Drježdžanach 846), w lipsczanskej 254 a w zwickanskej 243. W pruskich Hornych Lužizach je 39,276 Sserbow, tak so je wschitkich ßerbskich Hornołužiczanow, kotsiž ßu ßo pschi spomnenym ludliczenju k ßwojej ßerbskej narodnoscži pschipósnali, wscho do hromady: 93,105. Sserbskich Delnołužiczanow je wschjech w hromadzje 69,723. — Pomnenja hódne je pschiberanje Sserbow, hacz runje jich tam a ßem hischcze slje schleswigholsteineruja, hacz runje jim tam a ßem mene bóle njemski prjeduja a do jich schulow njemskich wucžerjow stajeja (nehladajo na to, so je dosez ßerbskich wucžerjow k dostaczu) a hacz runje ßu ßerbske schulje hacz dotal žałoßnje hubenje se ßerbskimi schulskimi knihemi saßtarane.

Sserbow bje menujzy w ljeczje 1847 wscho do hromady jenoż 136,343 a loni ßu jich każ, hižom spomnichmy, 162,828 naličžili, po tajkim je jich w 12 ljetach

26,485 pschibylo.

Hacž runje ma, każ my ßmy hižom prajili, Sserbstwo wele wot tajkich czerpicz, kotsiž bychu ßerbski lud skere ljepe pschenjemczicz chzyli, a hacž runje ßmy we wschelakich knihach to mjenenje czitali, so sa 50 ljet žani Sserbja wjazy nebudža, dha Sserbjo, każ widzimy, po Božej wóli dale bóle pschibywaja. A hdyž Bóh nochze, so bychu Sserbjo sahinyli, ale hdyž je jeho wola, so dyrbi Sserbstwo tracz a sawostacz, dha je wscho czlowske pscheczjiwenje podarmo. My Sserbjo pak, hdyž widzimy, kak Bóh luby knes nasch lud žonuhje a sakituje, nedajmy ßo wot pscheczjiwnikow nascheje narodnoscze na žane waschnje satraschicz, ale chzemy nasche lube Sserbstwo s Božej pomozu czim bóle hajicz a wutwarecz.

S Budyschina. Pschi tudomnym wokreßnym ßudzje je k. E. O. Steiger sa aktuara postajeny.

S Lubija. Dotalny protokollant k. C. G. J. s Weber je sa aktuara na tudomnym ßudniskim hamczje postajeny.

Přilopk.

* S Vienny w Franzowskej pißaja: Tudy je ßo pschi ßwedženskim postajenju ßwjeczata ßwjateje Marje, kotreż ßo na hórzy psched mjestom mjejesche, wulke nesboże stako. Tribuna, sa wyßoke duchomnstwo a sa wyschnoscz natwarena, ßo hromadu ßypny; schtyrzyczi czlowekow ßo ßobu saßypny a bu mene bóle ranenych. Bes nimi je turinski arzybiskop Franzoni, valencienski biskop, vivierski biskop (kiž ßebi nohu skama), nižschi präfekt, vienski farař a t. d.

* W Prasy je ßo 10. decembra jena khježa saßypnyła a ßu psches to njekotsi džjekačerjo wo žiwenje pschischli.

* Chemnitzski profeßar Stöckhardt je sa direktarja rataŕskeho wustawa w Jenje powołany. Wón ßo tam jutry 1861 pscheßydli.

* W Czechach počinaja też njemsku ryczż, jim hacž dotal pschinusowanu, dale bóle sahanecz. Tak ßu nedawno mjesta Roudnizy, Přibram, Wodnjany a Nowy Bydžow wobsankle, so ma ßo wo wschitke mjeschczanske naležnoscze w czjeskej ryczi jednacz a so ma ßo wscho sarjadowanje mjesta po czjesku wescz. Też stawa ßo wschitke sarjadowanje na kubłach Rudolfa werscha s Thurn a Taxis, barona Roberta Hildprandta a Dr. Gabriela w czjeskej ryczi.

* S Draždžan pißaja, so jedyn nižschi kaßiraŕ nazionallotterije njehdże 300 tl. penes, k tutej lotterii ßłuschazych wotedak neje, jako je se kłužby stupik, a so njetko sa jeho wobydlenjom ßljedża, kotreż je w tu khwilu hischcze nesnate.

* S Heidelberga pißaja, so tam hižom njekotre dny sa ßobu konje psches mjesto džeja, kotreż je sardinske knježerstwo w Njemzach nakupowacz dako.

* Psches Draždžany džjechu 28. novembra po želesnizy schtyri wosy, na kotrychž bje 600 zentnarjow ßljebora. Wone pschinđžechu s Parisa a džjechu do Wina.

* W Gersdorfje bu 30. novembra neženeny tkalz C. G. Walter s Noweho Gersdorfa smersneny namakany.

* W Ramenjowje wóndanjo dwaj mkodaj czlowekaj, jedyn ßukelnski s Kameniza a jedyn rjesniski s draždžanskich stronow, pola korczmarja Haufy nozowaschtaj. W nozy wußkyscha jena žónska, so ßo delkach khjetro jara schrótuje. Duž dže hospodař po skhodzje delje, so by pohladak, schto ßo tam czini, ale predy hacž wón dóndže, dha jeho njechtón kole. Pschi harje, kotraż ßo potom sbjehne, czeknetaj taj nekraßnikaj, a pokasa ßo, so staj jedyn khamork horjeskamakoj a njeschto penes kranykoj. Hacž ßo Haufa wuljekuje, je newjeste.

* W Arnsdórfje pola Radeberga pschinđže wobydleŕ H. Haasa, wschitkón wopiły, se ßwojej žonu do swady a kó ju pschi tym tak straschnje, so dyrbesche wona bórsy wumrecz.

* W Plauenje pola Draždžan bu 28. novembra 70ljetna wudowa Libschowa w khježi ßwojeho wobydlenja s wopalenym czjełom a želazej drastu morwa namakana. Wona bje najskere se saßwjeczenej ßwjeczku duzy panyła, drasta bje ßo sapalika a wona tak hubenu ßmercz namakała.

* S Newyorka w Amerizy pißaja: Dokelž bje powescz pschischła, so ßu Indianarjo wucžahowarjow, kotsiž bjechu ßo w krajinje Washington saßydlili, nadpanyli a jich wele skónzowali, dha bu tam kapitan Demt wot wyschnoscze póßkany, so by sa tej wjezu pohladak. Wón namaka hischcze dwanaczoch wucžahowarjow pschi žiwenju, kotsiž bjechu hłodu dla czjeła ßwojich towarschow warili a ßo na tajke waschnje žiwili, njekotsi bjechu pak radscho hłodu wumreli, hacž tajku jjedž jjesez chzyli.

* Jendželske a franzowske wójsko, kotreż je hłowne chinesyske mjesto Peking dobyko, je tam na wschelakich drohich a kraßnych wjezach a to woßebje w jenym khježorskim hrodže jara wulki dobytk sczinilo. Hród, w kotrymž ßo to sta, rjeka Yuen-Ming-Yuen. Wscho, schtož ßo ßobu wsacz nehodżesche, bu rosbite a skažene; wulki wuberk khježorskeho drasczenja, se slotom bohaczje wuschiwane, bu rosmetany abo ßobu wsaty. Wele tyßaz wulkich kruchow židżenischcza tam nepschecżeljo nadendżechu a bje tuteje droheje tkaniny tejko, so

ju wschu ßobu wsacz nemózachu, ale na 3—4000 wele kohczi dokhich, kruchow spalichu. Wysche teho trechichu na wulku móz penes a nebiteho skota a na wschelake wjczy s ryseho skota dzjekane. Dobycza bje tak wele, so wojazy newedzachu, kak bychu je wotneßli a schto s nim sapoczeli.

* W tak menowanym Reiboldschachczije blisko Poczapla sta ßo 13. decembra to nesboze, so jena maschina dzjekaczerja Bernharda sa hkowu hrabny a jemu tu ßamu na mjesczje wottorhny. Wón sawostaji tsi ßyroty.

* W zwickauskich kamentowuhlowych podkopkach ßo 10. decembra hewerej Queck a Uhlig saßypnyschtaj a buschtaj nasajtra morwaj won wuczehnenaj.

* W Nürnbergu je ßo 16. decembra tak menowana stara kupniza, w kotrejz mjejesche wele pschekupzow ßwoje khlamy, do czista wotpalika. Jenemu jeniczkemu pschekupzej je ßo sa 30,000 tl. tworow spaliko. Hewak wotpali ßo hischcze pecz khjezow a njeschto druhich bu jara wobschkodzenych. Jena zona na stróżelje wumre. Naczinenu schkodu wobliczuja na 200,000 tl.

* Koburgski wójwoda je s pschiswolenjom saskeho krala knihikupza Bernharda Tauchnitza w Lipsku dla jeho saßkuzbow wo rosschjerenje jendzelskeje literatury w Njemzach sa barona pomenowak.

* Schwarzburgrudolstadtski werch je ryczerkublje Harthau a Goldbach pola Biskopiz sa ßwojej dwójniskej dzjesczi druheho mandzelstwa k Bozemu dzjesczu kupił a sa wobej kublje w hromadzje 235,000 tl. sapłaczik.

* W Stockholmje (w schwedskim hkownym mjesczje) wumre 19. decembra wowka njetczischeho schwedskeho krala, swudowena kralowa Desideria we 80. ljeczje ßwojeho ziwenja.

* Neapelski kral Franz je proklamaziu wosjewik, w kotrejz praji, so chze dale twerdzje wo ßwój thrón wojowacz a ßo po mózności pschecziwo nepschecželam wobaracz; a dyrbjak ßnadz tez njetko pschiehracz, dha chzyk wón tola wjesczje njehdy saßo pschincz a ßwoje kralestwo dobycz pytacz.

* S Chiny je powesez pschischka, so je mjer, kotryz je chinesyski khjezor s Jendzelczanami a Franzowsami sczinik, wot neho tez hizom wobtwerdzeny. Jendzelczenjo a Franzowsojo dostanu po 90 millionach toler sarunanja sa wójnske wudawki, woni wobkhowaja wulke a wazne mjesto Tintsin w ßwojej ruzy a kschesczijenjo ßmjedza po wschjem chinesyskim khjezorstwje zimi bycz a ßwoju Bozu skuzbu ßwobodnje a bes sadzjewka dzerzecz.

* Bajerski kral je ßwojeho póßlanza na kralowskim sardinskim dworje wotwolak a teho dla je ßo tez sardinski póßlanz s Mnichowa (bajerskeho hkowneho mjesta) domoj do Turina podak. (Mandzelska neapelskeho krala Franza, kotryz ßo w Gaëczje pschecziwo wojakam sardinskeho krala wobara, je bajerska pryncezyna.)

* S kupy Madeiry je powesez pschischka, so je tam rakuska khjezorka po straschnym mórskim puczn sbozomnje pschijjeka a so tamnischi powjetr k wotkhorenju wosebje derje ßkuzi. Lódz, na kotrejz ßo wona wesesche, bu wot wulkeho wjetra khjetro jara tam a ßem metana a khjezorka dyrbesche teho dla tez mórsku khorosez pschjetracz.

* W Hinterhermsdórfje pola Sebnitza bu 5. decembra 13ljetny prosczerski hólz Jan Sachs pschi sakoženju wóhnja wot gensdarma Mehnera sajaty. Wón ßo potom na ßudzje wusna, so je hizom wosom wóhnjow sakożik a to bes druhim tez w Bjelczezach (najskere Brodziz kubko w Dzenikezach) a so je w Budestezach jedyn mlyn (ßnadz w Hajnizach?) sapalik. Wón je to czinik, dokelz je jemu jeho nan prajik, so dyrbi wschudzom tak skutkowacz, hdzez jemu zadyn ßmilny dar nedadza.

* W Bretnigu pola Biskopiz je ßo 15. decembra jena tsinaczelietna holczka wobwißnyka. Wina, czjoho dla je to sczinika, neje snata.

Spéwy.

Na adventski czaß.

Kak ßwjaty je mi tónle czaß!
Bóh ßwój lud domapyta saß
A dzerzi pschichod do ßwjeta,
So by naß pschineßk do nebja.

Knes Jesuß Khrystuß, Bozi ßyn,
Wot wótza póßlany bje zdyn,
So by wschjem khudym hrjeschnikam
S jich hrjeschnej nusy pomhak ßam.

Juz w paradisu ßlubeny
Wón Hadamej a Jjevje by,
So ßwjetej s hrjechow wupomha
A habej hkowu rostepta.

Hdyz njetk czaß dopelneny by
A ßyn wot zónskej rodzeny,
Tón czlowstwo s bójstwom sjenoczi
A na ßwój thrón ho powyschi:

Dha witajmy jóh' weßelje,
Hdyz Jesuß Khrystuß we czjelje
Do swady poknoh' ßwjeta dze,
Wón ßwój mjer ßobu pschineße.

H. B—ka.

Hudančka.

38. Kotry moleŕ najljepe moluje?
(Wuhudanje přichodnje.)
Wuhudanje ſ cž. 50.
37. So bychu ßebi je na hkowu ſtajeli.

Cyrkwinske powjesće.

Michalska cyrkej: Hana Khryſtiana, Jana Libuſchje, wulkoſahrodnika w Rabozach, dž. — Jan Auguſt, Hany Marje Scheliz na Židowje nem. ß.

Podanska cyrkej: Marja Hana, Michała Renczki, polizaja, bjergarja a khjeżerja w Budyſchinje, dž. — Auguſta Emma, A. A. Eberta, kowarja w Bjelczežach, dž.

Zemrjeći:

Dżeń 4. decembra: Jan Budař, wumeńkař w Mniſchonzu, 75 l. 11 m. — 7., Jan Bohuwjer Hermann, Jana Hobraka, polizaja na Židowje, ß., 10 d. — 8., Jan Freund, wobydleŕ na Židowje, 62 l. — 8., Hańża rodż. Panachez, nebo Jana Kſchižanka, bjergarja a kublerja w Budyſchinje, ſawoſtajena wudowa, 75 l. 9 m. — 10., Michała Pjetſcha, ſahrodnika w Małßezach, morwonarodżena dž. — Guſtav Adolf, nebo Jana Cžornaka, herbſkeho korczmarja w Nadžanezach, ſawoſtajeny ßyn, 16 l. 11 m. — 11., Marja, rodż. Benadžicz, nebo Jana Wiczaſa, khjeżerja na Židowje, ſawoſtajena wudowa, 67 l. 6 m.

Čahi ſakſkošlezynskeje żeleznicy z budyskeho dwórniſća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; weczor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždżan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; weczor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenjeżna płaćizna.

W Lipſku, 20. decembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny ſłoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 71.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 15. decembra 1860.

Dowoz: 4531 kórcow.	Płaćizna w přerežku na wikach, wyšša.			niža.			na bursy, srjedźna			najwyšša			najniža.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pšeńża	6	20	—	6	—	—	6	15	—	6	22	5	6	15	—
Rožka	4	5	—	3	15	—	4	—	—	4	5	—	—	—	—
Jeczmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	3	10	—	3	5	—
Wowß	2	2	5	1	20	—	1	27	5	2	2	5	—	—	—
Hróch	5	7	5	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	17	5	—	—	—	6	10	—	6	17	5	6	10	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kana butry	—	16	—	—	14	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	27	5	—	—	—

Nawěštnik.

Dżak.

Kak tola jara krucże ßy
Naß ljetßa khostak, Bożo!
Hdże ßu te ſboża połne dny,
Hdże je wſcho naſche ſbożo?
Wſcho, ſchtož naß predy ſweßeli,
To leżeſche we popeli
We tamnej ſrudnej nozy;
Hdżeż woheń tam we wowczerni
Sso palicz ſapoczinaſche
A krowy, konje ſ hußhmi
Też ßobu ſpożeraſche;
My khwalimy pak, Bożo, cże,
So żane cžłowſke żiwenje
Nej' ßobu ſpożerane.
A hdyż pod hokym nebjom tu
My ſtyſknje ſdychowachmy
A żanoh' doma k bydlenju
Na ſwjeczże nemjejachmy:
Dha pola Korlje Nowaka
Tu gmejnſkeho prjódkſtejerja
Naß ſ luboſczu nuts wſachu;
Hdżeż Wón a Wona ſ czeledżu,
Też nan a brat a dżjeczi
Ssu czinili nam dobrotu
So to ßo newurycżi.
O! ſapkacz tajku dobrotu,
Nam neſbożomnym czinenu,
Jim ſto krócz, tuby Bożo.
Hlaj jjedż a nuſnu draſtu my
Też wot nich doſtawachmy,
Haj wſchitko to, ſchtož trebachmy,
Też ßobu wužiwachmy.
O! tajkej wulkej dobroty
My żenje neſapomnimy
Tak dokho hacz ßmy żiwi.
Duż horzy dżak budż njetko Wam;
Bóh ſapkacz Wam wſcho ſ hnadu,
Też wſchitkim druhim ßußodam
Sa pomoz, troſcht a radu;
Dżak budż też druhim pſcheczelam,
Kiž wjazy abo mene nam
Scże k pomozy tu byli.
Też horzy dżak my njetko jow
Najwutrobniſchi damy
Tym mużſtwam wſchitkich ßykawow;
A dżakuje ſpominamy
Na wſchjech, kiž tehdy ſ pomozu
K nam ſe wſchjech bokow khwatachu
We tamnej ſrudnej nozy.
Czi pak, a Bożo na nebju,
Najhorzyſchi dżak damy,
Pſches twoju pomoz wótzowſku
So nowy dom njetk mamy;
Też proßymy, o Bożo, cże:
Nech ſboże, ſtrowoſcz, weßelje
We nowym domje bydli.

Pjetr Handrik w Khanezach.

Krajnoſtawſki bank.

Nowe daňſke liſtna k pſchiſpomnjenym hornołužiſkim ſaſtawnym liſtam na dżeſacz termijow wot 30. junija 1861 hacz ſobu do 31. dezembra 1865 poſtajene

Ser. III. à 4% La. B. à 500 tl. No. 601— 640,
= C. à 100 = = 2301—2900,

ſo po naſpetdaczu wotbjeżanych talonow wot dżeſniſcheho dnja w **pſchebytku banka** wudawaja.

Tež leża hiſchcże pſchezo neſbjehnene daňſke liſtna ſ ljetow 1855, 58, 59 a 60 k pſchemjenju pſchihotowane.

W Budyſchinje, 15. decembra 1860.

Directorium krajnoſtawſkeho banka kral. ſakſk.
hornołužiſkeho markhrabinſtwa.
ſ Thielau.

Woſjewenje.

S tutym ſo woſjewjuje, ſo ſu njekko ſłone liſanſke kamenje ſa ſkót w ſelowym ſkładze na tudomnym hrodzje k dostaczu.

Te ſame wobſteja ſ kruchow 15,7 puntow cżeżkich a płaczi jedyn kruch 5 nßl; tola ſo waha, hdyž ſnadź njekotre luty pobrachuja, neſaruna.

Kral. ſelowe ſarjadowanje w Budyſchinje, 10. decembra 1860. ſ Rentter.

K hodam

poruczam ſwoj bohaczje wuhotowany

ſkład ſegerjow a cžaßnikow

k dobroczinwemu wobkedżbowanju a ſlubju pſchi garantii najtuniſchu płaczinu.

Otto Lutz, cżaßnikaŕ

na ſchulſkich hrebjach cżo. 651/281 ſ napſchecża wulkeje ſchulje.

August Schulz,

cżaßnikaŕ na żitnych wikach cżo. 603/228 w domje k. Schlemmera,

porucża k hodam ſwój derje wuhotowany ſkład wſchitkich drużinow

cżaßnikow a ſegerjow

k dobroczinwemu wobkedżbowanju.

Nowe włóſke worechi

rheinſke, jara rjane, ſym doſtał a pſchedawam je zylje tunjo, kopu po 18 np. a pſchi wotkupenju 20 kop hiſchcże tuniſcho.

W Budyſchinje na ſerbſkej haßy. **J. G. F. Niecksch.**

Najwuberniſchu pſcheńczżnu parnu muku

ſuateje woßobneje dobroſczże ma na pſchedań a porucża najtuniſcho

J. G. Klingſt Nachfolger na bohatej haßy czo. 86/24.

K hodownemu ßwedżenej

porucża

nowe **Elemé-, ſmyrnaſke** a **Sultania-róſynki,** nowe **Korinthy** a wulke **ßłódke** a **hórky mandlje,** nowy **zitronat,** wuberny **koreńſki wolij,** ſtajnje dróbnje tołczene **korenje** a **peczny zokor** w kehelach a dróbny najtuniſcho **J. G. Klingſt Nachfolger** na bohatej haßy czo. 86/24.

Moje dawno ſnate a woßebje dobre

ßuche droždże

poſkiczam ſaßo najnaležniſcho k prjódkſtejazym hodowym ßwjatym dnjam. Bes tym, ſo njetkoſi druſy drożdżepſchedawarjo druhdy lohkeho ſkaženja a porjedkeho woteberanja dla żane droždże nimaja, pſchedawam je ja ſtajnje a poßłużuju tak też zyłe ljeto ßwojim ßerbſkim pſcheczelnizam ſ najczerſtwiſchimi a najljepſchimi drożdżemi k tykanzam a druhim peczwam. Też wſchitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pſchedawacz. To wſcho k pſcheczelnemu wobkedżbowanju poruczejo proſchu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Niecksch.**

Pſchemjenenje wobydlenja.

Czeſczenym Serbam Budyſchina a wokolnoſcze ſ tuthym najpodwólniſcho k nawedżenju dawam, ſo ßym moje **ſchtrympariſke khlamy** ſ garbarſkeje haßy do mojeje khjeże czo. 690 na ſwonkomnej lawſkej haßy pſchepołożił, a proſchu, ſo bychu mi też w mojim nowym pſchebytku ßwoje dobroczżiwe dowjerenje pſchiwobroczżicz chżyli. S poczeſczowanjom

Joſeph Strohbach, ſchtrympariſki miſchtr
na ſwonkomnej lawſkej haßy czo. 690.

Dr. Whithowa wodżiczka ſa woczi

wot **Dr. Ehrhardta** w **Altenfeldżi** w **Thüringſke,** ſ wjazorymi privilegiami wyßokich werchow poczeſczena, wopokaſuje ßo be wſchitkimi dotalnymi woczi hoſazymi ßrjedkami pſches ßwoje ſbożomne ſtutkowanje wſchjednje jako najkahodniſcha a najljepſcha wodżiczka w tajkim naſtupanju, a może ßo jako dopokaſany hojazy a poßłnjazy ßrjedk a jako **wjeſta pomoz ſa ludżi na woczomaj bjednych**

kożdemu poruczecz. Wona hoji wjeſzje a ruczże a be wſchitkich ſchkódnych ſzjewkow, woßebje pſchi ſahrorenju, ſzerpnenju, ßuchoczi, ßyłſowanju a bjeżenju woczow, każ też pſchi ßkaboſzi po bjelmi a płaczi bleſchka ſ wukożowanjom jenoż 10 nßl. a dżeka ju jenoż woprawdżitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldżi w Thüringſkej.

Skład ſa Budyſchin w hrodowſkej haptyzy.

Drewowa aukzia.

W Lipiczańſkim ljeßu pola Tranjow budże ßo

3. januara 1861

100 loßow ſtejazeho khójnoweho wużitkoweho a palneho drewa na pſcheßadżowanje pſchedawacz. Kupowarjo ßo pſcheproſchuja, ſo bychu ßo na ſpomnenym dnju na ßredżnym kruchu tam nutsnamakali.

Sapoczżatk rano w 9 hodżinach.

W Lipiczu 18. decembra 1860.

Berger.

Khjeża ſ hródżu a kólnju, ſ rjanej ßadowej a trawnej ſahrodu je we Wulkich Sdżarach pola Kulowa ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Na kupenje ſmyßleni nech ßo na piwarſkeho miſchtra Pecha tam wobrocża.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a też hiſchcje ljepſchi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pſchedawa najtuniſcho **Eccius** ſ napſchecża kaſerny.

W Ssmolerjowej kniharni ßu ßljedowaze, k wobradżenju ßo hodżaze, knižki po 5 np. na pſchedań:

Sa dżiecži, powedanczka a rónczka wot K. w B.

Pjeknym dżiecjom, wot K. w B.

Hollandſki mlókowy pólver.

Tutón, ſe ſtarodawnych czaßow dopokaſany, ſ najljepſchich ſelow a korenjow pſchihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj ſżizomaj wſchjednje krowom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pſchiſporja wobżernoſcz, płodži wele mloka a ſadżjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k doſtaczu w

hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Barlinſke wohenſawjeſczaze towarſtwo.

Sałożene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobſtejaze towarſtwo bere ſawjeſczenja pſche wóhnjowu ſchkodu horje po niſkich, ale twerdych prämijach, hdjež ſawjeſczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjeſczenja wobſtara a wſchje wukożowanja dawa

W Budyſchinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinſkeho wohenſawjeſzjazeho towarſtwa.

Oldenburgſke ſawjeſczeńſke towarſtwo.

Statutſki ſakładny kapital: 2 millionaj toleŕ courant.

(Prjenja emißia: 1 million.)

S pſchiſwolenjom kralowſkich ſaſtojnſtwow w Budyſchinje je mi ſpecialna agentura Oldenburgſkeho ſawjeſczeńſkeho towarſtwa pſchepodata. Towarſtwo ſawjeſczuje pſche wóhnjowe ſchkodowanje po twerdych, ſtraſchnoſczi pſchimjerenych prämiach: mobilije, płody, ſkót, maſchiny, fabrikſke etablißementy a łódźje w ſymſkim ſtejniſchczu kaž tež twarenja, tak daloko hacž je to ſakonſzy dowolene.

K wudźielenju wſcheho dalſcheho wukaſowanja a k pſchijeczu ſawjeſczenjow kóždy czaß hotowy, czinju na to kedźbliwe, ſo ßym w czaßu wot 8—12 hodźinow a wot 1—6 hodźinow we wudawarni budyſkich njemſkich nowinow na ſnutſkomnej lawſkej haßy k namakanju, hewak pak w mojim wobydlenju.

Julius Robert Richter
na Židowje bliſko Budyſchina.

☞ W jejnej wetſchej, na ſchußeju do Budyſchina leżazej, wßy ßu hnydom abo tola k 1. haperleje pſchichodneho ljeta **materialnotworowe khlamy** k pſchenajeczu.

Woßebje by ßo na muża hladało, kiž je pſchekupſtwo wuczeny a ßerbſkeje ryczje mózny.

S makleremi ßo jednacz nebudże.

Jan Gottlob Joknſch
w Delnej Hórzy.

Toczene ßykanjowe koßy wot lateho żeleſa, ſa kotrychž dobroſcz ßo garantiruje, pſchedawa
ſchlajfar **A. Rockſch** na żitnej haßy.

Młody człowek, ßyn ſprawnych ſtarſchich a ßerbſkeje ryczje mózny, kiž chze pſchekupſtwo wukuhyć, może pſches wudawarnju Serb. Nowinow mjeſto pſchipokaſane doſtacz.

Großowe

broſtkaramellje

najljepſchi ßrjedk k wotſtronenju kaſchela a k położenju dychanja, kaž tež k ſwarnowanju pſche dybawoſcz pſchi ſaſymnenju w ſymnym czaßu.

Sa Budyſchin a wokolnoſcz w hrodowſkej haptyzy kneſa M. Jäßinga kóždy czaß na pſchedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Wotßalny bal

predy preczczehnenja

2. dżeń hodow w hoſczeńzu w Bukezach, na kotryż najpodwólniſcho pſcheproſchuje

Lehmann.

Njekotre

ſchjere kocże kóżki

kupja ßo we wudawarni Serb. Nowinow.

LUŽIČAN,

časopis za zabawu a powučenje

budże w ljeczu 1861 pod wuſtojnej redakziu k. Hórnika po dotalnym waſchnju dale wukhadżecz a może ßo ſa tutón czaßopiß, kotryż tež k ljetu wele rianych, powuczażych a ſabawjażych naſtawkow, kaž tež tójſchto ſpjewow w pjeknej hładkej ßerbſkej ryczi pſchineße, we wudawarni Serb. Nowin a Luźiczana (w Ssmolerjowej knihaŕni w Budyſchinje), kaž tež na wſchitkich póſtſkich expediziach na prjene połłeto 1861 abo tež hnydom na zyke ljeto 1861 do prjedka ſapłaczicz. Połłjetna pſchedpłata we wudawarni a na ſakſkich póſtach wuczini 7½ nßl., zyłoljetna pak 15 nßl., na wukrajnych póſtach je płaczißna nieſchto wyſcha.

J. E. Smoleŕ,
ſamolwity wudawaŕ Luźiczana.

Serbske Nowiny.

Za nawěštki, kiž maja so w wudawarni Serb. Now. při bohatych wrotach wotedać, płaći so wot rynčka 9 np.

Zamolwity redaktor a wudawar **J. E. Smoler.**

Kóžde čisło płaći 6 np. Štwórtlětna předpłata pola wudawarja 66 np. a na kral. saks. pósće 7½ nsl.

Čisło 52. **29. decembra.** **Lěto 1860.**

Wopřijeće: K nawedženju. — Swětne podawki. — Ze Serbow: S Minakała. — Dopisy. — Přilopk. — Spěwy. — Hudančka. — Cyrkwinske powjesće. — Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća — Pjenježna płaćizna. — Nawěštnik.

K nawedženju.

Čzi ßami czeſczeni woteberarjo Sserbſkich Nowinow, kotſiž chzedža ſa ne na prjene ſchtwórtljeto 1861 do prjedka płaczicz, nech njetko 66 np. we wudawarni Sserbſkich Nowinow wotedadža. Redakzia.

Swětne podawki.

Sakſka. Wone ßo ſda, kaž by nimale zyka wyßoka kralowſka ßwójba maſry pſcheczerpicz dyrbjała. Najpredy doſta Jeje kralowſka wyßokoſcz krónprynzeßyna Karola tutu khoroſcz, kotraž ſ zyka jara w Draždžanach kneži, potom lehuy ßo krónprynz Albert a jako bjeſchtaj tutaj khore dny ſkoro pſchjetrałoj, ſkhori ſaßo kralowa Amalia a napoßledku tež kral Jan. Wón je ſa czaß ßwojeje khoroſczje knježerſtwo do ruki ſhromadneho miniſterſtwa dał, tola je Jeho majeſtoſcz njetko hižom na puczu wotkhorenja a ßo teho dla wot kralowſkich ljekarjow żane bulletiny (abo woſſjewenja, kak ßo ſ kralowſkej khoroſczu ma) wjazy newudawaja. — Miniſterſtwo je ſańdżeny tydżeń prjenej komorje nowy ziwilny ſakoń pſchepodało, ſo by jón prjenja komora pſchehladała. Ale dokelž tutón ſakoń wſcho do hromady 2600 paragrafow wopſchija, dha je to nimale nemóżna wjez a wobej komorje ſtej teho dla hižom predy deputaziu ſ wjezy wuſtojnych mužow poſtajiłej, kotſiž ßu tutón nowy ſakoń ßwjeru pſchehladali. Jeli tuczi mužojo, hdyž ta wjez k wuradżowanju pſchińdże, praja, ſo je nowy ziwilny ſakoń dobry, dha budze wón potom wot ßejma bes dalſcheho wuradżowanja tež ſa dobry ſpósnaty. — Na kralowſkim dworje je dla wotemrecza ſchwedſkeje ſwudowenceje kraloweje Deſiderije na tſi nedżele żelenje pſchipowedżene.

Pruſy. Njekotre nowiny pißaja, ſo ßu wſchelake pruſke ßukelnſke fabriki poruczноſcz ſ Italije daſtali, ſo bychu k bližſchemu naljetu tójſchto ßukna (ſa wojerſku draſtu) nadżjekake. — S kralom Bedrichom Wyleſmom neje runje hubeńſcho, ale tež niz ljepe, tak ſo wón ßwoje wobżarowanja hódne żiwenje po dotalnym waſchnju dale wedże. — W Barlinje ßo poweda, ſo chze jendżelſke miniſterſtwo rakuſkemu khježorej prjódkſtajicz, ſo by najljepe byko, hdy by wón dla ſdżerżenja mjera Wenezianſku Italſkim pſchedał abo ju jim na njekajke druhe waſchnje wotedał. Ale nichtón newjeri, ſo budże to rakuſki khježor cżinicz chzycz. — Miniſterſtwo wójny je poruczіło, ſo maja ßo pſchihoty ſa bližſche pruſke rekrutirowanje hižom do 31. januara 1861 ſcżinicz, rekrutirowanje ßamo pak ſmjeje ßo w mjeßazu haperleji. — W Bonnje buchu njekotſi Jendżelczenjo k wetſchej a menſchej penežnej ſchtrafje wot ſjawneho a ertneho ßuda wotßudżeni, dokelž bjechu ſtatnemu ryczнikej Möllerej ſ nawjeſchkom w jenych tamniſchich nowinach kſchiwdu ſcżinili. — Njekotre nowiny bjechu wudawałe, ſo chze prynzregent najſkere wójſko do horneje Schleſynſkeje póßłacz, dokelž bjechu tam landrathojo wóndanjo napißowacz dali, kak wele wojakow a koni móże kóżda weß hoſpodowacz. Tež prajachu tute nowiny, ſo ßo tajke wójſko drje wuherſkich a pólſkich naležnoſczow dla w hornej Schleſynſkej poſtaji, dokelž woßebje we Wuherſkej ſ revoluziu hroſy. Ale njetko je miniſterſtwo woſſjewko, ſo je tajke wudawanje ſpomnenych nowinow zylje wopaczne a ſo jemu do myßlow pſchiſchło neje, tam tež ani jenecho wojaka póßłacz. Sapißowanje landrathow je ßo teho dla ſtako, dokelž ßo to po ſtarej poruczноſczi we wjeſtych ljetach ſtacz dyrbi, ale to dale niczo na ßebi nima. — Wſchitzy pruſzy prynzojo, kotſiž bjechu ßo w ßwojim czaßu na pohreb ſwudowenceje ruſkeje khježorki do Petersburga podali, ßu ßo njetko ſaßo domoj wroczili. — Kralowſka familia bje 24. decembra weczor pola prynzregenta ſhromadżena a mjejeſche ßo tam wobradżenje.

Rakuſy. Nowy miniſter ſnutskomnych naležnoſczow, hrabja Schmerling, je pißmo wotczißchczecz dak, w kotrymz won wukožuje, pod kajkimi wumjenenemi je wón miniſterſtwo na ßo wſak. Wón praji w tutym pißmje: „Po khježorowej woli ſtupi rakuſke khježorſtwo njetko tež do rjadu tych krajow, hdžež ma lud džjel na kneženju (to je: rakuſke kraje doſtanu njehdže tajku konſtituziu kaž w Pruſkej abo Sakſkej, tak ſo rakuſki khježor dale žane wudawki cžinicz a ßebi žane dawki žadacz nemóže, jeli lud to pſches ßwojich ſapóßkanzow na ßejmje nepſchiſwoli.) Dale budže ſa tym hladane, ſo budže kóždy ſpokojnje po ßwojej wjerje žiwy bycz móz. Schtož te wſchelake, w Rakuſkej bydlaze, ludy naſtupa, dha neßmje njetko Njemzowſtwo dale nad druhimi narodami knežicz, ale wſchitke narodnoſczje doſtanu ßwoje połne prawo w zyrkwi, ſchuli, pſched wyſchnoſczemi a w politiſkim žiwenju; pſchetož kóždy lud, hdyž wón widži, ſo khježor jeho narodnoſcz tež wyſoko waži a ju ſakituje, budže khježora potom wieſczje cžim bóle lubowacz. Cžiſchcz budže ßwobodny, tak ſo budža ßo nowiny ſaßo bes zenſury cžiſchczecz ßmjecz. Ssudniſtwo (Juſtitzpflege) budže wot ſarjadniſtwa (Verwaltung) džjelene a budže wſcho ßudženje ſjawne a ertne, tak ſo nikoho ſkradzu ſaßudzicz, nikoho pak tež, hdyž je winowaty, ſkradzu pſchepuſchczicz nemóža. Gmejny doſtanu tu ßwobodu, kotraž k prawemu gmejnſkemu žiwenju ßłuſcha, a wyſchnoſcze neßmedža ßo pſchichodnje do wſchitkich gmejnſkich maliczkoſczow mjeſchecz, kaž je ßo to predy ſtało; woßebje neßmedža ßo gmejny ſ nepotrjebnymi pißmami wobcžežowacz, ale dyrbi ßo po móžnoſczi wſchо ertnje wucžinicz. Kóždy kraj ſmjeje ßwoju woßebnu konſtituziu a budža ßo ſapóßkanzy direktnje wuſwolecz. Tak menowana krajna rada budže ſe ſapóßkanzow jenotliwych krajow wuſwolena a wona budže ſhromadny krajny ßejm zyłeho rakuſkeho khježorſtwa wuržinecz.

To ßu najwažniſche wjezy Schmerlingoweho woſjewenja a jeli ßo to, ſchtož je ſ nimi ßłubene, tež wo prawdžje wot khježora a jeho miniſtrow ſe wſchej ſprawnoſczu do ſkutka ſtaji, dha móže bycz, ſo budže rakuſke khježorſtwo hiſchcze dale wobſtawacz a jeho ludy ſaßo ljepſche cžaßy doczakacz móz. Jeli pak khježor a jeho miniſtrjo tak ryczа a hinak cžinja, dha žana cžłowſka móz rakuſke khježorſtwo pſched roſpadnenjom wobarnowacz nemóže; pſchetož w nowiſchim cžaßu bje rakuſki njemſki ſyſtem tak neſneßliwy bycz poczak, ſo bje wſchitko, ſchtož miniſtrjo abo wyſchnoſcze cžinjaju, wot luda hidžene. Italſzy ſpytachu teho dla loni, ſo bychu tajke rakuſke njemſke knejſtwo wotbyli a jim je ßo to po wulkim džjelje radžiło (jenož Venezianſka je hiſchcze w khježorowych rukach); Wuherſzy tež dale niczo wo Njemzowſtwje w ßwojim kraju wedžicz nochzychu a khježor bje nuſowany, jim ſtaru wuherſku konſtituziu dacz, dokelž by hewak we Wuherſkej revoluzia wudyrila a wuherſke kraje bychu ßo wot khježora wottorhnyke. Južni Sſkowenjo w Khrowazii, Slawonii a t. d. žadachu tež, ſo by jim khježor ßwoje nowe njemſke knežerſtwo ſe ſchije wſak, a khježor nemóžeſche hinak hacz jich wolu dopelnicz a jim jich ſtare ßłowjanſke ßwobodne ſarjadowanje dacz a ßwojich njemſkich ſaſtojnikow a wucženych ſ tamniſchich krajow wotwołacz. Tež Czechojo bjechu khježorej petiziu priódkpołożili, hdžež wo to proſcha, ſo by jich narodnoſcz we wſchjem naſtupanju połne prawo mjeła a ſo by cžjeſki kraj ßwoju predawſchu ßamoſtatnoſcz ſaßo doſtał, a khježor je tež do tuteho ſwolił, kaž to ſe Schmerlingoweho pißma widžimy. A khježor wſchak hinak nemóžeſche; wón widžeſche, ſo je dotalne njemſke ßamoknežerſke waſchnje wſche rakuſke kraje do tajkeho hubenſtwa pſchineßło, ſo rakuſke khježorſtwo dale pſchi nim wobſtacz nemóže. Duž je wón wſchitkim ßwojim ludam runu politiſku ßwobodu a wſchitkim narodnoſczam to ßamo prawo pſched ßwojim thrónom ſpożežił, tak ſo w Rakußach wot tuteho cžaßa ßem Njemz a Madžar wjazy nepłaczi, dyžli cžjeſki abo ſerbſki Sſkowjan.

So njetko w Rakuſkej nowy ßwobodniſchi wjetr wieje, to widži jedyn we wſchjech nowinach. Hacz dotal bjechu w Rakuſkej jenož njemſke nowiny ßamoſtatne, ßłowjanſke nowiny pak, kotrež bychu ßwoje mjenenje ſprawnje wuprajiłe, žane bycz neßmedžachu; miniſterſtwo do teho nepſchiſwoli, ſo bychu ßo žane ßłowjanſke ßamoſtatne nowiny wudawacz ßmjeke. Ale njetko budža wot noweho ljeta tež wſchelake ßłowjanſke ßamoſtatne nowiny wukhadžecz, tak na pſchikład w Prazy „Narodne liſty,“ kotrež budže Dr. juris Greger ſ pomocu cžjeſkich wucženych a politikarjow jako Palazkeho, Dr. jur. Riegera a t. d. wudawacz. Narodne liſty bydža wſchjednje wukhadžecz.

S tymi nowymi ſrjadowanemi je rakuſki khježor wſchitke ßwoje ludy njekak ſmjerował a je nadžija, ſo wſchudže bes revoluzije woteńdže a Rakuſka dale Rakuſka woſtane. Jenož jeniczki venezianſki kraj, hdžež ßu, žaj je ſnate, wobydlerjo italſkeje narodnoſcze, ſ niczim ſpokojom neje a tam budže teho dla najſkere bórſy revoluzia a wójna. Venezianſzy chzedža ßo menujzy k tym italſkim krajam pſchiwdacz, kotrež hižom pod ſardinſkim kralom Viktorom Emanuelom ſteja; rakuſki khježor pak to nochze. Italſzy ſteja tež wſchitzy ſa tym, ſo by ßo Venezianſka ſkere ljepe wot Rakuſkeje wottorhnyła a hdyž je Garibaldi pſchi ßwojim woteńdženju na kupu Kaprera woſjewił, ſo ßo w mjeßazu mjerzu ſaßo k ßwojim wójnſkim towarſcham wróczi a ßo nadžije, ſo woni wſchitzy ſaßo ſwólniwje pod jeho kommando ſtupja, dha to wjeſcze niczo druhe nerjeka, hacz ſo chze wón ſ nimi Venezianſkim k pomozy czahnycz, hdyž woni revoluziu ſapoczну. A najſkere ßo potom tež ſardinſki

kral a franzowſki kħjeżor do teje wjezy mjeſchataj, — a wójna budże hotowa, — a teho dla rakuſke paperjane penesy horje neńdu, ale dale bóle w płaczińſnje ſpaduja. Wſchitke raſkuſke kraje ßu njetko tak ſpokojene, ſo budże tam wjeſcze mjer knežicz, ale penežniży ßebi wſchitkón tutón mjer ſa niczo neważa, dokelž ſ Venezianſkeje wójna hroſy a móże ſ neje wulke neſboże ſa rakuſke kraleſtwo naſtacz, woßebje dokelž tam ſ penesami hižom njetko tak hubenje ſteji, ſo kħjeżor ani dań ſa krajny dołh w ßljeboru płaczicz nemóże, ale chże wjericzelam ſa 100 ſchjeßnakow ßljebora 140 ſchjeßnakow paperjanych penes dacz.

Franzowſka. W Pariſu je to mjenenje roſſchjerene, ſo drje franzowſke wójnſke łódźje, pſched Gaëtu leżaze, bórſy wot tam wotjjedu. (Tute łódźje menujży po poruczności kħjeżora Napoleona Sardinſkim wobaraja, ſo czi Gaëtu ſe ſtrony morja woblehnycz nemóża. Neapelſki kral Franz móże teho dla po morju wſchu żyrobu a ßnadż też penesy wot ßwojich pſcheczelow doſtawacz a je jemu na tajke waſchnje jeho wobaranje pſcheczíwo Sardinſkim jara położene. Hdy bychu tuczi Gaëtu też ſe ſtrony morja woblehnycz ßmjeli, dha by ßo tuta twerdżiſna bórſy poddacz dyrbjała.) — Njekotre nowiny chzedża wedżecz, ſo je Napoleon neapelſkemu kralej prajicz dał, ſo je ßo njetko doſcz wobarał a ſo dyrbi ßwoju ſtronu hicz a Gaëtu wopuſchczicz. Franz II. je jemu pak pecża wotmolwił, ſo ßo jemu hiſchcże hicz nochże, ale ſo chże ßo hiſchcże dale wobaracz.

Italia. Tudy je w tu khwilu wſcha kedżbliwoſcz na twerdżiſnu Gaëtu wobroczena, kotruż ßu Sardinſzy ſkónczńje ßylnje bombardirowacz poczeli. Tuto bombardirowanje bje 22. decembra tak ſtraſchne, ſo dyrbeſche kral Franz ſe ßwojimi generalemi kralowſki hród wopuſchczicz a ßebi wobydlenje w podſemſkich kaſematach pytacz, do kotrychż bomby pſcherańcz nemóża. — Sardinſki kral Viktor Emanuel je ßwojim generalam pſchikaſał, ſo dyrbja Gaëtu njetko ſe wſchej mozu pſchimacz. Duż ßu woni w poßlenich dnjach ſ wulkich kanonow tak jara na tutu twerdżiſnu tſjelecz dali, ſo ßo ſda, każ by ju też ſe ſtrony kraja dobycz móhli. A dokelž ßo to móżno ſda, dha ßu generalojo Fanti, Cialdini, Manabrea a Valfré wójnſku radu dżerżeli a wobſanknyli, ſo chzedża murju twerdżiſny na 2—300 kóhczow roſtſjelecz a tam potom ſardinſkim wojakam ſchtórmowacz dacz. S Turina, Aleßandrije a Genuy ßu teho dla wjazore cżeżke batterije na puczu a bes nimi też tſi, kotreż ſ jara wulkich a cżeżkich czehnenych kanonow wobſteja. — S Turina pißaja, ſo je też tam poweſcz wo wotjjeſdże franzowſkich wójnſkich łodźow ſ gaëtſkeho pſchiſtawa roſſchjerena. — W Florenzu ßu paduſchi ſ tamniſcheho muſea njehdże 200 perſchczenow a druhich jara drohich wjezow kranyli, kotreż ßu pſches 100,000 tolcr hódne. — Sbjeżkarjo, po predawſchim neapelſkim kraleſtwje roſſchjereni, ßu ſ wetſcha pſched ſardinſkimi wojakimi, pſcheczíwo nimi póßłanymi, roſczjekali a je njetko tak njekak mjer w kraju. Neapelſku ma Viktor Emanuel hacz do twerdżiſny Gaëty w ßwojej ruzy a na kupje Sizilii ſteji jenož hiſchcże w palermſkej zitadeli njeſchto neapelſkeho wójſka. — W Romje namakachu 18. decembra papery ſe ſardinſkim woponom na kħjeżach pſchiljepene, na kotrychż ſtejeſche: Sſkawa Viktorej Emanuelej a anekkirowanju! — S Gaëty piſche jedyn wyſchk, rodżeny ſe Schwajzarſkeje, kotryż Franzej II. ßłuży, ſo chże neapelſki kral Gaëtu, hdyż ju neby wjazy dżerżecz móhł, franzowſkemu kħjeżorej pſchepodacz, tak ſo Sardinſzy ſa wſchu prózu nebychu niczo doſtali. (So by ßebi Napoleon tajki dar rad lubicz dał, to móże ßebi kóżdy myßlicz, ale ta wjez je jenož ta, ſo jón Jendżelczanow dla neby bracz ßmjeł.) — S Turina pißaja, ſo ßu wſchitke wójnſke łódźje poruczność doſtałe, ſo bychu ßo do bliſkoſcze Gaëty podałe. — Kral Viktor Emanuel chże ßo w ſapoczatku januara ſ Neapla do Turina wróczicz, dokelž ßebi jeho miniſterſtwo domoj żada. (Wón chżyſche hewak tak dołho w Neaplu woſtacz, hacz budże Gaëta wot jeho wójſka dobyta.)

Jendżelſka. Wojazy, kotrychż chżyſche miniſterſtwo do Chiny k poßylnenju tamniſcheho jendżelſkeho wójſka poßłacz, ßu poruczność dóſtali, ſo ßmjedża doma woſtacz, dokelž ßu Chineſojo mjer ſczinili. — Po wſchej Jendżelſkej je ßo w poßlenich dnjach tejko ßnjeha naſchło, ſo bjechu wjazore żeleſnizy po wulkich kruchach tak ſawjete, ſo ßo njekotre dny po nich jjeſdżicz nehodżeſche. — Jendżelczanam ßo to jara ſpodoba, ſo woni żaneho poßa wjazy mjecz netrebaja, hdyż do Franzowſkeje pſchińdu. (Jendżelczanam je to menujży jara wohidna wjez, hdyż dyrbja ßo ſa ßwoje wukrajne puczowanja ſ poßom wobſtaracz, pſchetoż w Jendżelſkej nichtón żaneho puczowanſkeho poßa mjecz netreba.)

Amerika. W ſjenoczenych ßwobodnych krajach ßywerneje (połnóżneje) Ameriki bu pſched njekotrym czaßom nowy pſchedßyda (preſident) wſchitkich tutych krajow wuſwoleny. Wón rjeka Lincolm. W ſpomnenych krajach ſtej hižom wele ljet dwje ſtronje, kotrejż ßebi w politizy napſcheczíwo ſtejitej a to ßywerna a jużna (połodniſcha). Menujży ßywerna ſtrona dżjela na to, ſo bychu w Amerizy żani ſchklovojo wjazy nebyli, jużna ſtrona pak ſchklovinſtwo ſe wſchej mozu ſaſtupuje, dokelž tamniſchi kublerjo mjenja, ſo woni bes ſchklovow wobſtacz a bawmu a zokor dale plahowacz nemóhli. (W jużnych krajach je ſ dżjela hižom tak czopło, ſo bjeły człowek tam dżjeło cżeżko ſneße, hdyż je ßkónczným pruham wuſtajeny, a teho dla tamni kublerjo afrikanſkich murow ſa ſchklovow kupuja,

dokelž czi też pschi czežkim djelje w ßkónzu derje traja.) Ważna wjez je to ſa kóżdu tuteju ſtronow, hdyž ma wona wyßokich krajnych ſaſtojnikow na ßwojim boku a dokelž ßo tam tuczi kóżde 6 ljet wot luda wuſwoleja, dha pyta woßobje kóżda ſtrona, ſo by ßo pſchedßyda jeje mjenenja wuſwolił. Tón krócz je ßo pak ſ pomozu ßwerneje ſtrony tajki pſchedßyda wuſwolił, kotryž je pſcheczíwnik ſchklovinſtwa. Nad tym ßu ßo južne kraje jara ſnembrike a ſkkaduja radu, hacž neby ſa ne najljepe byke, hdy bychu ſe ſjenoczenſtwa ßwobodnych krajow ßwerneje Ameriki wuſtupike. Tajke wotmyßlenje njetko po zykej Amerizy wulki nemjer a nepokoj czini, tak ſo pſchekupſtwo hubenje dże a njekotryžkuliž wele ſchkoduje.

Turkowſka. S Konſtantinopla pißaja: Tudy ßu pecz ſardinſkich kódżow doßahnyli, kotrez chzychu kanony a wſchelaku bróń do Walachije weſcz. Dwje kódzi czeknyſchtej a ſtej to, ſchtož ſtej weſkoj, też we Walachii wotbykej, tym tſjom druhim nochze pak turkowſke miniſterſtwo dale jjecz dacz, ale żada ßebi, ſo bychu ßo do Italije wróczike. Ta wjez je menujzy ta, ſo ßu wſchelazy wuherſzy czjekanzy ßebi wumyßlili, ſa revoluziu, wot nich we Wuherſkej doczakanu, w ßußodnej Walachii wſchelaku wójnſku bróń pſchihotowacz a Garibaldi, kaž też ſardinſke knežerſtwo je k tajkemu wotpohladanju lubjerad kanony a bomby dariko. Pſ etož, hdy by ßo wuherſkim czjekanzam poradziko, we Wuherſkej revoluziu ſakożicz, dha neby potom rakuſki khjezor ßwojemu, w Benezianſkej ſtejazemu, wójſku k pomozy pſchińcz móhł, hdy by tam revoluzia wudyrika a Garibaldi a Sardinſzy pſcheczíwo tamniſchemu rakuſkemu wójſku czahnyli a rakuſke, w Benezianſkej natwarene, twerdżiſny woblehnyli. So ßo we Walachii njeſchto pſcheczíwo rakuſkemu knežerſtwu ſapſchaduje, to je wjeſte, pſchetož general Klapka, kotryž we wuherſkej revoluzii 1849 khwilu wuherſke wójſko kommandirowaſche, ale potom ſ kraja czjekacz dyrbeſche, je do Konſtantinopla pſchijjek a chze ßo do Walachije podacz. Rakuſki khjezor, kotryž ßo boji, ſo móhł wón tam ſlje pſcheczíwo nemu ſkutkowacz, je ßebi wot turkowſkeho ſultana żadał, ſo wón Klapzy żaneho poßa do Walachije dacz neßmje. Hacž ſultan tajke požadanje dopelni, to pak hiſchcze wjeſte neje. — S Beiruta w Syrii pißaja, ſo ßu ßo kommißarjo kſcheſczijanſkich werchow wot tam do Damaſka podali, ſo bychu ßami widżeli, kak tam po prawym ſteji, dokelž ßo tam ſyriſzy, predy w Damaſku bydlazy, kſcheſczijenjo, kotrymž ßo radżi, mordowanju ſe żiwenjom wuczeknycz, pſchezo hiſcheze wróczecz boja. — Sultan je pola franzowſkeho penczníka Mirèſa njekotre milliony požcził a wulki dżel tuteje požczonki dyrbi peczа k temu ßłużicz, ſo by ßo wójſku ſaſtejana ſda ſapkaczika. — Njekotre rakuſke njemſke nowiny powedaja, ſo je ruſki khjezor porucził, ßylne wójſko na moldowalachiſkich meſach poſtajicz a to dla nemjera, ſ Walachije hrożazeho. (Rakuſke nowiny ßu hižom wjazy hacž ſto krócz tajku nowinku powedake, a żenje neje wjerna byka, duž drje pak też tón ras wjerna nebudże. W naſtupanju Ruſſowſkej pißaja rakuſke nowiny menujzy ſtajnje ſchtyri (ſekżane) nowinki. Prjenja rjeka: W Pólſkej revoluzia hroſy; druha: Nje, wone je tam wſchitko czicho a ſpokojne; tſecza: Ruſſojo ßylne wójſko pola rjeki Pruta (bliſko Moldawy a Walachije) hromadu czahnu; ſchtwórta pak: Niczo wjerno na tym neje, ſo Ruſſojo na turkowſkich meſach wójſko hromadu czahnu. Po naſchim naſhonenju rakuſke nowiny tute ſchtyri nowinſke truny w naſtupanju Ruſſowſkeje ſ najmenſcha hižom 6—7ljet hußluja a namakaja pſchezo hiſcheze ludżi, kotſiž tajkim bladam wjerja.)

Czjornohory. Bes Turkami a Czjornohorjanami bje dla wużiwanja welberdowſkich paſtwiſchczow ſwada naſtała, kotruž chzychu Turkojo hnydom ſ meczom ſkónczicz. Wóni ſawokachu teho dla tſi bataillony turkowſkeho wójſka ſe Spuza a Podgorizy k pomozy, tak ſo bjechu njehdże 3000 muži ßylni, a czehnichu na Czjornohorjanow, kotrychž bje ßo njehdże 600 ſhromadżiko. Ale Turkojo buchu ſbiczi a dyrbjachu ſkónczníje zofacz, jako bjechu pſches 200 morwych a ranenych ſhubili. Czjornohorenjo mjejachu 10 morwych a 20 ranenych.

Ze Serbow.

S Minakała. Druhi dżeń hodow dżerżeſche tudy knes Kordina, dotal archidiakon we Wojerezach, jako pſchichodny minakalſki duchomny ßwoje pruhuprjedowanje w ßerbſkej a njemſkej ryczi po ßlowach ßwjatcho ſczenika Lukaſcha 2, 15—20. W tym ßamym wodżeſche wón ßwojich poßłucharjow, kotrychž bjeſche ßo jara wele w Bożej ßwjatnizy ſhromadżiko, do Betlehema, ſo bychu to wulke ſboże wopomnili, kotrez je wot tam ſa wſchón ßwjet wuſchło. Jeho jara rjane, ſ doſtojnym wonkownym waſchnjom ſjenoczene, prjedowanje nam neſapomnite woſtane a Bóh daj, ſo by polá wſchitkich poßłucharjow bohate płody pſchineßko. Po dokonjanym ßerbſkim prjedowanju dżerżeſche k. Kordina ſ wetſchimi dżjeczimi minakalſkeje, ßowjanſkeje a łupjanſkeje ſchulje katecheſu wo meßianſkich wjeſchezenjach wot Khryſtußoweho naroda a jeho parſchony. To ßamo ſta ßo też po njemſkich kemſchach ſ njemſkimi ſchulſtimi dżjeczimi.

Knes archidiakon Kordina ßo ſa krótki czaß jako farař k nam pſcheßydli. Bóh luby knes chzył jeho dżjekaweſczi pola naß runje tajke żohnowanje ſliczicz, kaž je ßo to w bohatej mjerje we Wojerezach ſtało, naſchemu dotalnemu k. fararej Gudżje pak, kotryž je naſchej woßadżje 37ljet jako duchomny prjódkſtał, chzył wón po ßwojej hnadżje weßoły weczor żiwenja ſpożczicz.

Dopisy.

Z Prahi 25. decembra 1860. Hacz do najnowscheho czaßu nemóżachmy tu runje na wulku symu skorżicz a myßlachmy ßebi, so ljetßa zylje na naß sabudże, ale hižom njekotre dny newidżimy wokna rostate. Woltawa je ßo skoro zyła s lodom pschikryła, kotryż je tam a ßem tak tolsty a kruty, so ßo na nim woża. Semja je ßwoju czornu płachtu s bjelej pschemjeniła a s czaßami wuhladamy weßele towarstwo nimo naß jjecz. Tola newoża ßo tudy tak jara se ßanemi, każ pola Waß we Łużizach.

Psched krótkim wopyta tudomny ßerbsti seminar wulzy wo Serbow sastużbny k. Hanka, knihownik czjeskeho musea, s dwjemaj druhimaj kneßomaj, kiż też Serbow derje znajetaj, menujzy s k. Trojanskim a s k. Pateru. Knes Trojanski czitasche tam dljeschi nastawk wo Serbach a woßebje wo ßerbskim spjewanskim ßwedżenju s ruskich nowinow „Sanktpeterburske wědomosti“ wsaty. Tutón nastawk nam saßo dopokasuje, kak pschecżelniwje ßo drusy Sskowenjo wo nasch mały ßerbski narod staraja. S weßokosczu hladaja woni na nasche wotuczene Serbstwo a pilne pjestonenje nascheje narodnosczje a maczerneje ryczje. Jara pilnje czitaja ßo też ßerbske knihi a nowiny w druhich ßkowjanskich krajach, woßebje w ßußodnych Czechach, hdżeż ßo psches prózowanje naschich czjeskich pschecżelow wele woteberarjow Łużiczana namakachu. My pschjejemy jenoż, so bychu ßo też we Łużizach woteberarjo pschisporili a tak sdżelanosczż dale bóle do nascheho luda pschischła.

Też nasche narodne pjeßnje czjesczja we wukraju, każ to poßleni konzert sofijskeje hudżbneje akademije w Prasy dopokasa, hdżeż ßo bes druhimi też ßerbska pjeßeń s luda: „Schto tu młodu holzu debjuje“ spjewasche a ßo jara lubesche.

Spěwy.

Na nowe ljeto.

Pominyło je ßo saßo
Jene naschich ljetow nam.
Kak ty khwatasch, hnady czaßo,
Czaßo ßywa k wjecznym żnjam.

Dżak budź tebi, miły Bożo,
Sa wschje twoje dobroty:
Kak ßy pytał nasche ßożo,
Kak nam we wschjem pomhał ßy!

Duż ßo s dowjerenjom njetko
S nowa tebi poddamy,
S nowa sa to nowe ljetko
Twoju hnadu pytamy.

S twojim duchom chzył naß wodżicz
Puczje k wjecznem' żiwenju;
S hnady chzył ty do naß płodżicz
Pobożnosz czi spodobnu.

Daj so ßkónczne pruhi ßboża
Nasche puczje rosjaßnja,
Nech, hdyż newedra nam hroża,
Mrokotu jich pschecżischcża.

Staraj ßo sa wschitke ludy,
Haj, sa zyłe człoweństwo;
Wobsbożuj też nasch kraj tudy,
Żohnuj nasche Serbowstwo!

Tak we Jesußowym meni
Nowe ljeto sapoczmy!
Wjesce junu wobkruczeni
W dowjerje jo skónczimy. E. J.

Přilopk.

* W Draždżanach skoczi 7. decembra jena ßkużobna dżowka s mosta do Łobja, so by ßebi żiwenje wsała, ale njekotsi łódżniży ju hnydom hischcze żiwu saßo wucżahnychu.

* W twerdżisnje Gaëczje poczina dale bóle nelubosne bycz, pschetoż Sardinszy njetko s wulkej mozu bombardiruja. Jako ßo wóndanjo neapelski kral Franz s njekotrymi wyschimi do kralowskeje sahrody poda, pschilecza jena bomba a saraßy pschi ßwojim roslecżenju dweju wyschich w kralowej blischkosczi, kral ßam pak neraneny wosta.

* Wokolnosczż twerdżisny Gaëty je nimale ßama skała a teho dła je to sa wobljehowazych Sardinskich jara wobecżne, ßo do tajkeje skały sarycz. To dyrbja pak woni czinicz, so ßo po hrebjach twerdżisnje pschibliżuja, pschetoż hdy bychu ßo wonka na runej semi bliżicz chzyli, dha bychu jich neapelszy kanonirojo derje widżili a najskere po wulkej dżelbje sesatsjeleli. Duż Sardinszy w hrebjach, do skały wukopanych, bliże a bliże du, ale hacz dotal dżjesche to jara pomalu, dokelż je skała jara twerda. Njetko je pak jim jedyn Jendżelczan maschinu pschineßł, s kotrejż ßo skała jara lohko a jara khjetsje roskuskowacz hodżi. S jeje pomozu ßu Sardinszy sa dwaj dnaj wulke dżjery do skały nadżjekali a ßo tam se ßwojimi wulkimi kanonami saßydlili, s kotrychż njetko, zylje psched tsjelenjom nepschecżela wobarnowani, ßurowje do Gaëty tsjeleja.

* W Lorettu (w Italii), hdžež po powedanju khježa ßw. Marje ſteji, kotruž ßu tam pecža jandželjo pſchineßli, ßu paduſchi do teje ßameje ſaljeſli a tam njehdže 1000 tl. kranyli. Sſwezo ßw. Marje, kotrež mjejeſche ſa 80,000 tl. parlow a drohich kamenjow na ßebi, ßu na pokoj woſtajili a nejßu niczo ſ neho wſali.

* W Dohnje je ßo 14. decembra 13ljetny hólczež ſ bojoſczje pſched ſchtrafu wobwißnyk.

* W Biſchheimje pola Kamenza wudyri 19. decembra woheń a ſpalichu ßo tam khlamarja Keßlera domſke ſ pódlanſkimi twarenemi.

* Na türchauſkim revjeru bliſko Žitawy bu 13. decembra wot tamniſcheho hajnika Rychtarja jedyn ſpjewazy kołp (Singſchwan) ſatſjeleny. Wón waži 33 punt je jara rjany a pſchiñdže do draždžanſkeho muſea. Schtyri tajke kołpje bjechu w hromadžje a najſkere ßu wot wulkich wjetrow ſ połnoznych krajow, hdžež hewak pſchebywaja, ßem ſahnate byke.

* W Kotoru (Cattaro) bu 13. decembra Kadicž, mordař czornohórſkeho wercha Danila, wot žiwenja k ßmerczi wotpraweny.

* W poßlenej krótkej wójnje, kotruž Jendželczenjo a Franzowſojo ſ Chineſami wedžichu, bjechu poßleńſchi 36 Jendželczanow ſajeli a tak ſlje ſ nimi ſakhadželi, ſo je jich 19 w ſajeczu wumreło.

* W njekotrych wßach bliſko Zwickaua kneža w tu khwiln jjetra w ßylnej mjerje, w Zwickauwje ßamym je pak mało ludži na ne ſkhoriło.

* W Mnichowje (München) bu na poßlenich khmelowych wikach zentnař czjeſkeho khmela ſa 225 tl. pſchedaty.

* W Pariſu je ßebi jedyn proſcher, kiž 7 ljet pſched jenej zyrkwju žebreſche, tejko naproßył, ſo je ßebi khježu ſa 8000 tl. kupił.

W budyſkim hamtſkim hetmanſtwje je w tutym ljeczje 1296 muſkich k rekrutirowanju pſchiſchło, kotrychž bjechu 510 ſa wojerſtwo kmani. Beſ nimi bje 81, kotſiž ßo wupłaczichu, tak ſo ma ſaſtupnik ſa nich ßłužicz. Saſtupne peneſy wunoſcheja ſa kóždeho 300 tl.

* W Benezianſkej mjejachu w poßleńſchich nedželach ßylne deſchcze a tak wulku wodu, ſo w Benedigu po Markowym torhoſchczu na czołmach jjeſdžachu. — Tež w Portugalu ßu wulke powodženja mjeli.

*. W Eibawje ßu tamón tydżeń jenemu czjeßli ſchtyri džjeczi wumreke.

* Franzowſojo pſchedawaja ljetnje njehdže ſa 11 millionow toleŕ kožanych rukajzow do wukraja. Najwjazy Paris roſcżeka. Koža ſa tute rukajzy kupuje ßo najbóle ſ rudnych a kerkonoſchſkich horow, dokelž maja tamniſche koſy woßebje czeńku a tola derje dżerżazu kožu.

Hudančka.

39. Kak jedyn ſłažaneho pßa najljepe kuriruje?
(Wuhudanje přichodnje.)

Wuhudanje ſ cž. 50.

38. Schpihel najljepe moluje.

Cyrkwinske powjesće.

Křćeni:

Michałska cyrkej: Herrmann Auguſt, Jurja Ludwiga Bätki, ſchewza pod hrodom, ß. — Korla Ernſt, Jana Auguſta Nowaka, młynka w Brjeſowje, ß.

Podjanska cyrkej: Jurij Jakub, Jakuba Bita Krala, žiwnoſczerja a rychtarja w Małßezach, ß.

Zemrjeći:

Dżeń 13. decembra: Michał Bohuwjer, Jana Sſwory, wobydlerja w Hruboczizach, ß., 13. — 17., Korla G. Löbel, khježnik a ſchtrymjař w Mniſchonzu, 41 l. — 18. Herrmann Auguſt, Jurja Ludwiga Bätki, ſchewza pod hrodom, ß., 3 d.

Čahi sakskošlezynskeje železnicy z budyskeho dwórnišća.

Do Shorelza: rano 7 h. 47 m.; pſchipołnju 11 h. 40 m.; popołnju 6 h. 22 m.; wečor 8 h. 25 m.; rano 12 h. 34 m.

Do Draždžan: rano 7 h. 37 m.; dopołnja 12 h. 53 m.; popołnju 3 h. 52 m.; wečor 7 h. 41 m.; w nozy 2 h. 27 m.

Pjenježna płaćizna.

W Lipſku, 27. decembra. 1 Louisd'or 5 toler 12 nßl. 5⅝ np.; 1 połnowažazy czerweny ſkoty abo dukat 3 tol. 3 nßl. 8¼ np.; winſke bankowki 70⅝.

Płaćizna žitow a produktow w Budyšinje 22. decembra 1860.

Dowoz: 4710 kórcow.	Płaćizna w přerěžku na wikach, wyšša.			niža.			srjedžna			na bursy, najwyšša			najniža.		
	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.	tl.	nßl	np.
Pſcheńza	6	17	5	6	—	—	6	12	5	6	22	5	6	17	3
Rožka	4	2	5	3	20	—	4	—	—	4	5	—	—	—	—
Jeczmen	3	10	—	3	—	—	3	5	—	3	10	—	—	—	—
Wowß	2	2	5	1	20	—	1	27	5	2	2	5	—	—	—
Hróch	5	5	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—
Woka	4	—	—	—	—	—	3	27	5	—	—	—	—	—	—
Rjepik	6	17	5	—	—	—	6	10	—	6	17	5	—	—	—
Jahły	6	10	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduſchka	5	—	—	—	—	—	4	25	—	—	—	—	—	—	—
Bjerny	1	5	—	—	—	—	1	—	—	1	4	—	—	—	—
Kana butry	—	15	—	—	13	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—
Kopa ßłomy	5	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Zent. ßyna	—	25	—	—	—	—	—	20	—	—	—	5	—	—	—

Nawěštnik.

Barlinske woheńsawjesczaze towarstwo.

Sałožene 1812.

Sakładny kapital 2 millionaj toleŕ.

Tuto hižom 46 ljet wobstejaze towaŕstwo bere sawjesczenja psche wóhnjowu schkodu horje po niskich, ale twerdych prämijach, hdźež sawjesczeny ženje niczo dopłaczowacz netreba.

Sawjesczenja wobstara a wschje wułožowanja dawa

W Budyschinje. **J. E. Ssmoleŕ,** wudawaŕ Serb. Now.,
agent barlinskeho woheńsawjeszjazeho towaŕstwa.

Moje dawno snate a woßebje dobre

ßuche drożdże

poskiczam saßo najnaležnischo k prjódkstejazym ßwjatym dnjam. Bes tym, so njetkosi drusy drożdżepschedawarjo druhdy lohkeho skaženja a porjedkeho woteberanja dla žane drożdże nimaja, pschedawam je ja stajnje a poßłužuju tak tež zyłe ljeto ßwojim ßerbskim pscheczelnizam s najczerstwischimi a najljepschimi drożdżemi k tykanzam a druhim peczwam. Tež wschitke druhe twory k peczenju budu ja jim dobre a tunje pschedawacz. To wscho k pscheczelnemu wobkedźbowanju poruczejo proschu wo bohate wopytanje. **J. G. F. Niecksch.**

Dr. Whithowa wodziczka sa wocži

wot **Tr. Ehrhardta** w **Altenfeldži** w **Thüringske,** s wjazorymi privilegiami wyßokich weŕchow poczeszena, wopokasuje ßo be wschitkimi dotalnymi wocži hojazymi ßrjedkami psches ßwoje sbožomne skutkowanje wschjednje jako najłahodnischa a najljepscha wodziczka w tajkim nastupanju, a móže ßo jako dopokasany hojazy a poßylnjazy ßrjedk a jako

wjesta pomoz sa ludži na woczomaj bjednych

kóždemu poruczecz. Wona hoji wjeszje a ruczje a be wschitkich schkódnych szjewkow, woßebje pschi sahrorenju, szeŕpnenju, ßuchoczi, ßylsowanju a bježenju woczow, kaž tež pschi ßłaboszi po bjelmi a płaczi bleschka s wułožowanjom jenož 10 nßl. a dźjeła ju jenož woprawdźitu Traugott Ehrhardt w Altenfeldži w Thüringskej.

Skład sa Budyschin w hrodowskej haptyzy.

Dobry khofej punt po 8 nßl. a tež hischcze ljepschi, teho runja **dobre zygary** a **palenz** pschedawa najtunischo **Eccius** s napschecza kaserny.

W Ssmolerjowej kniharni ßu ßljedowaze, k wobradženju ßo hodźaze, knižki po 5 np. na pschedań:

Sa dźjeczi, powedanczka a rónczka wot K. w B.

Pjeknym dźjeczom, wot K. w B.

Hollandski mlókowy pólver.

Tutón, se starodawnych czaßow dopokasany, s najljepschich selow a korenjow pschihotowany pólver, po jenej abo po dwjemaj łžizomaj wschjednje kruwom abo wowzam na prjenju pizu naßypany, pschisporja wobžernoscz, płodźi wele mloka a sadźjewa jeho wokißnenje. Pakczik płaczi 4 nßl. a je k dostaczu w

hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Großowe

brostkaramellje

najljepschi ßrjedk k wotstronenju kaschela a k polóženju dychanja, kaž tež k swarnowanju psche dybawoscz pschi sasymnenju w symnym czaßu.

Sa Budyschin a wokołnoscz w hrodowskej haptyzy knesa M. Jäßinga kóždy czaß na pschedań.

Eduard Groß w Wrótßławju.

Njekotre

schjere kocže kóžki

kupja ßo we wudawarni Serb. Nowinow.

ŁUŽIČAN,

časopis za zabawu a powučenje

budźe w ljeczje 1861 pod wustojnej redakziu k. Hórnika po dotalnym waschnju dale wukhadźecz a móže ßo sa tutón czaßopiß, kotryž tež k ljetu wele rjanych, powuczazych a sabawjazych nastawkow, kaž tež tójschto spjewow w pjeknej hładkej ßerbskej ryczi pschineße, we wudawaŕni Serb. Nowin a Łužiczana (w Ssmolerjowej kniharni w Budyschinje), kaž tež na wschitkich póstskich expediziach na prjene połljeto 1861 abo tež hnydom na zyłe ljeto 1861 do prjedka sapłaczicz. Połljetna pschedpłata we wudawaŕni a na sakskich póstach wuczini 7½ nßl., zyłoljetna pak 15 nßl., na wukrajnych póstach je płaczisna njeschto wyscha.

J. E. Smoler,
samolwity wudawaŕ Łužiczana.

W Ssmolerjowej kniharni ßu sa 1 nßl. k dostaczu: Bórczate, kałate a palate czmeły, woßy a scherschenje. (Ssu to wschelake spjewy, bes nimi je tež wóspórski hermank.)

= **Dr. Beringuiera** aromatiſki **krónſki duch** (Kronengeiſt) (Quintessenz d'Eau de Cologne) =
wuberneje dobroſcze — niz jeno jako kraßna wonjaza a mhjeńſka woda, ale też jako witany podperanſki ßrjedk, kotryż mozy żiwenja wubudża a poßylnja; à originalna bleſchka po 12½ nßl.

Dr. Beringuiera ſelokorenjowy wolij

hromadu ſeſtajany ſ najkmaniſchich roſtlinowych a wolijowych wutkow, k ſdżerżenju a poreńſchenju hkownych a brodowych włoßow; à originalna bleſchka po 7½ nßl.

Tuteju, wſchudżom wulke napraſchowanje wubudżazeju nowoſczow je w kóżdym mjeſcze jenoż jedyn ſklad, hdżeż ßo też wobſchjerne rospokaſanja darmo dadża:

ſa Budyſchin ma pſchedawanje jenoż **C. Pescheck,** coiffeur na bohatej haßy.

Oldenburgſke ſawjeſczeńſke towarſtwo.

Statutſki ſakładny kapital: 2 millionaj toler courant.

(Prjenja emißia: 1 million.)

S pſchiſwolenjom kralowſkich ſaſtojnſtwow w Budyſchinje je mi ſpecialna agentura Oldenburgſkeho ſawjeſczeńſkeho towarſtwa pſchepodata. Towarſtwo ſawjeſczuje pſche wóhnjowe ſchkodowanje po twerdych, ſtraſchnoſczi pſchimjerenych prämiach: mobilije, płody, ſkot, maſchiny, fabrikſke etablißementy a kódżje w ſymſkim ſtejniſchczu każ też twarenja, tak daloko hacż je to ſakonſzy dowolene.

K wudżielenju wſcheho dalſcheho wukaſowanja a k pſchijeczu ſawjeſczenjow kóżdy cżaß hotowy, cżinju na to kedżbliwe, ſo ßym w cżaßu wot 8—12 hodżinow a wot 1—6 hodżinow we wudawarni budyſkich njemſkich nowinow na ſnutſkomnej lawſkej haßy k namakanju, hewak pak w mojim wobydlenju.

Julius Robert Richter
na Żidowje bliſko Budyſchina.

Tune ſerbſke knihi na pſchedań!

W Ssmolerjowej kniharni pſchi bohatych wrotach w Budyſchinje, ßu tele knihi ſa pſchiſtajenu płaczińu k doſtaczu:

1. Lubenſkeho ſchtyri prjedowanja; wużitny kwaßny dar ſa nawożenjow a neweſty. Płaczińa 4 nßl.
4. Sſerbſke Horne Łużizy atd. 7½ nßl.
6. Ribowoženjo (powedanje); 2½ nßl.
7. Dobroty, dżiwy a ßudy Boże na iſraelſkimi dżjeczimi; wopißanje Kanaana atd. 4 nßl.
12. Selenſka, I. 4 nßl.
14. Wumenkań (powedanczko) 2½ nßl.
15. Ssadowa knižka (jara wużitna ſa wobßedżerjow ßadowych ſchtomow), 18 now.
16. Wotroha krala Jana. 2½ nßl.
17. Boża kraßnoſcz w ſtwórbje; I. dż. 2½ nßl.
18. Nadpad pola Bukez (ſe ßydomljetneje wójny) 2½ nßl.

Drewowa aukzia.

W lipiczańſkim ljeßu pola Tranjow budże ßo
3. januara 1861
100 loßow ſtejazeho khójnoweho wużitkoweho a palneho drewa na pſcheßadżowanje pſchedawacz. Kupowarjo ßo pſcheproſchuja, ſo bychu ßo na ſpomnenym dnju na ßredżnym kruchu tam nutsnamakali. Sapoczatk rano w 9 hodżinach.

W Lipiczu 18. decembra 1860. **Berger.**

Aukzia drewa.

Na ryczerkublje Wutokczizach budże ßo póndżelu 31. decembra dopołnja wot 9 hodżinow brjeſowe a wólſchowe niſke drewo w 46 jenotliwich loßach na pſcheßadżowanje pſchedawacz.

Wumjenenja budża w termiń woſſiwene.

Drewowa aukzia.

Ljetuſche ſbite twerde niſke drewo w klukſchanſkim revjeru budże ßo 8. januara 1861 w dołhich hromadach ſ napkaczenjom ſchtwórteho dżjela kupnych penes, każ też pod wumjenenemi, w termiń woſſiwjomnymi, na pſcheßadżowanje pſchedawacz.

Kupowarjo maja ßo rano ½9 hodżinow bliſko tak menowaneho ſczawnſteho moſta pſchi maleſchanſkich łukach nutsnamakacz. **Schóna.**

Praſchenje na redakziu.

Hdże dha tola Hanß Depla a Mots Tunka tak dołho pſchebywataj, ſo ßo tejko cżaßa ani widżecz nedataj? a neje dha tón knes, kiż chżyſche do brußnizow hicz, hiſchcze domoj? pſchetoż my bychmy wopißanje jeho puczowanja rad cżitali. Njekotſi cżitarjo Sſerbſkich Nowin.

Wotmolwenje redakzije. Hanß Depla a Mots Tunka, kotrajż hody nowe dobre ſchkórnje wobradżene doſtaſchtaj, ſo mózetaj też w ſymje po kraju wokoło khodżicz, ßo bórſy po nowym ljeczje ſaßo pokaſataj, ale kak ſ tym knesom brußnizarjom ſteji, to hiſchcze newjemy, chzemy ßo pak ſa tym wobhonecz. Redakzia.

Cżeſczenej
Wawerez ßwójbje
w Neſnarowach
pſcheje k nowemu ljetu wſcho ſtrowje a ſboże
Julius Langa,
pißmikiſtajer w Budyſchinje.
